

పురాణ ప్రామాన్యము

శ్రీమద్విష్ణు స్మరణము

సమాప్తము

శ్రీమద్విష్ణు స్మరణము

శ్రీమద్విష్ణు స్మరణము

శ్రీమద్విష్ణు స్మరణము

శ్రీమద్విష్ణు స్మరణము

శ్రీమద్విష్ణు స్మరణము ॥ ౧ ॥ ఋషయః సూరతత్వ
దస్యసః యేనవిజ్ఞానమాత్రేణసర్వజ్ఞత్వంప్రజాయ
రోహిణిగదాస్వస్థుస్సద్గాదికృద్విభుః । బ్రహ్మహమ్ ॥ త్వాత్సర్వజ్ఞత్వంప్రజా
యతే ॥ ౨ ॥ ద్వైబ్రహ్మణోవేదితవ్యేశబ్రహ్మవరంజయత్ । ద్వేవిద్యేవేదితవ్యే
హిత్తిచాగర్వణీశుభిః ॥ ౩ ॥ అహంశుకశ్చపైలాద్యాగత్వాబధి కాశ్రమమ్ । వ్యా
సంసత్వాప్యసపైససేస్తాన్తానమథాబ్రవీత్ ॥ ౪ ॥ వ్యాసః ॥ శుకాశ్చై
శ్చృణుమాతత్వంవసిష్ఠోమాంయథాబ్రవీత్ । బ్రహ్మసారంహిపుష్పవంశముభిక్య
పరాగ్భవమ్ ॥ ౫ ॥ వసిష్ఠః ॥ ద్వైవిజ్యంబ్రహ్మవత్త్వామిశ్యబవ్యాసాశిలానుగమః
యథాఽగ్నిర్హంపురాప్రాహమనిభిర్దైవైశ్చకా ॥ ౬ ॥ పురాణంవరమాగ్నేయం
బ్రహ్మవిద్యాక్షరంపరమ్ । ఋగ్వేదాద్యపరంబ్రహ్మసర్వదేవమభావమామ్ ॥ ౭ ॥
అగ్నినోక్తంపురాణంయదాగ్నేయంబ్రహ్మసమ్మితమ్ । భక్తిమత్రేణవేదితవ్యంపర
తాంశ్చద్వితాంశ్చజామ్ ॥ ౮ ॥ కాలాగ్నిరూపణంవిష్ణుంజ్యోతిశ్చైశ్వర్యపరాత్మ

శ్రీమద్విష్ణు స్మరణము

రమ్ । మునిభిఃపుష్టవాక్యేనప్రాణతంజ్ఞానకర్తృభిః ॥ ౯ ॥ వసిష్ఠః ॥ సుసార
పాగరోత్తారనావంబ్రహ్మశ్వరంపదమ్ । విద్యాసారంయద్విదితత్వాసర్వజ్ఞోబాయతేన
రః ॥ ౧౦ ॥ అగ్నిః ॥ విష్ణుః కాలాగ్నిరుద్రోఽహంవిద్యాసారంపదమామ్ । తేవిద్యాపా
రంపురాణంయత్సర్వంసర్వస్యకారణమ్ ॥ ౧౧ ॥ సర్వస్మత్సత్తస్యవంశమన్యద్ర
స్యవ । శంశామచరితాదేషమన్యహాత్మ్యాదిహంపశ్యత్ ॥ ౧౨ ॥ ద్వేవిద్యేభగవా
న్యన్తువరాదై ॥ పరావహాఽగ్నిగృహస్సమాకర్త్యాభ్యావేదాక్తానివపద్వే ॥ ౧౩ ॥
తేకల్పవ్యాకరణంనిభక్తంజ్యోతిషాశ్రితః । ఛన్దోఽభిధానంయదాహంభర్తా
శ్రుంతురాణకమ్ ॥ ౧౪ ॥ స్యాయదైత్యకగాధర్వంధమర్చేతోఽర్చకాత్మకమ్

సమస్తస్తేపేతపోవైభవక్షయక్షయే । ఒకదా
 ॥ ౪ ॥ తస్మాజ్జుల్యుదకేమత్యస్సస్వల్పపక్షే
 సమాంత్రపనరోక్షయ ॥ ౫ ॥ గ్రాహవిభ్యోజ
 శేఽక్షిపత్ । సతువృద్ధఃపునర్మత్యఃప్రామాతండేహి
 తద్వచశ్శ్రుత్వా రాజాదభోదశ్చనేఽక్షిపత్ । తత్రవృ
 పదంమనో ॥ ౬ ॥ సరోవరేపునఃక్షిప్తోవపుశేతస్సమా
 సినంప్రాక్షిపచ్ఛామ్యుధాతతః ॥ ౭ ॥ లతుయోజనశీ
 తే । మత్యంతమద్భుతందృష్త్వావిస్మితఃప్రాబ్రవీన్నసుః
 ర్నారాయణసమోస్తుతే । మాయయామోహయసిమా
 ॥ మనునోక్తోఽబ్రవీన్నతోన్యేననుంవైచాలనేరతమ్
 దుష్టనష్టయే ॥ ౧౦ ॥ సప్తమేదివసేన్వభిఃసావయవ్య
 నావిత్వంబీజాదీనివిధాయచ ॥ ౧౧ ॥ సప్తర్షిఃపరివృత
 డుపగతస్సమేశ్వక్లేనబద్ధిహిమహాహినా ॥ ౧౩ ॥ ఇత
 సుఃకాలప్రతీక్షకః । ధితస్సముద్రఉద్వేలేనావహారు
 డ్గధరోమతోన్యైహామోఽయుతయోజనః । నావంబిబద్ధ
 రాణకమ్ ॥ ౧౫ ॥ శుక్రావమత్స్యత్స్వపన్నంసంస్తువ
 దప్రహర్తారంహయగ్రివంచదానవమ్ ॥ ౧౬ ॥ అపధీద్వేద
 సకేశవః । ప్రాప్తేకర్షేకవారాహేకూర్మరూపోభవద్ధ
 పురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే మత్స్యవతార
 కథనంనామ ద్వితీయోధ్యాయః

శ్రీ రేయ భాగ్యము

శ్రీకూర్మవతారచరిత్రమ్ ౨

అగ్నిః || వత్సేకూర్మవతారంచ శ్రుత్వాపాపప్రణాశనమ్ | పురాదైవా
 సురేయద్ధైత్యైర్దేవాఃపరాజితాః || ౧ || కుర్వాససశ్చశాపేనశ్రీకాశ్వాభవం
 ప్రదా | ప్రత్యాక్షీరాభిగంవిష్ణుమూచుఃపాలయచాసురాత్ || ౨ || బ్రహ్మేదికాకా
 హరిఃప్రాహసద్ధింకుర్వప్రచాసురైః | క్షీరాభిసుభనాగ్ధంహిలమృతార్థంశ్రియైసు
 గాః || ౩ || అరయోఽపిహిసన్ధేయాసృతికార్యార్థగౌరవే | యుష్మానమృతభాజో
 రిష్యామినదాసవాన్ || ౪ || మథాసంమద్దరంకృత్వానేత్రంకృత్వాతువాసుకీమ్ |
 క్షీరాభింసుశ్చహయేనర్మథద్వమతద్వితాః || ౫ || విష్ణూక్తంసంవిదంకృత్వాదై
 త్యైఃక్షీరాభిమాగతాః | తతోమథితుమారభాయతఃపుచ్ఛంతతస్సురాః || ౬ || భ
 ణిశ్వాససప్తప్రాహరిణాప్యాయితాసురాః | మధ్యమానేఽర్థవేసోఽద్దిరనాధా
 రోహ్యపోఽపిశత్ || ౭ || కూర్మరూపంసమాప్తోయదధేవిష్ణుశ్చమద్దరమ్ | క్షీరా
 భేర్మధ్యమానాద్భవివంహాలాహలంహ్యభూత్ || ౮ || హరేణధారితంకణ్ఠేనీలకణ్ఠ
 ప్రతోభవత్ | తతోఽభూద్వారుణేదేవీపారిజాతప్రకాస్తుభః || ౯ || గావశ్వాపసర
 సోదివ్యాలక్ష్మీర్దేవీహరింగతా | వశ్యస్తస్సర్వదేవాప్రాప్తువస్తస్సశ్రియోఽభ
 వన్ || ౧౦ || తతోధన్వస్తరిర్విష్ణురాయుర్వేదప్రవర్తకః | విభ్రతఃపృథ్విబుంపూ
 ర్ణమమృతేనసముత్థితః || ౧౧ || అమృతంతతరాదైత్యాసురేభ్యోఽధంప్రదాయచ |
 గృహీత్వాజత్తుర్దమ్యాద్యావిష్ణుస్త్రీకూపధృక్తతః || ౧౨ || తాంధృష్వోరూపస
 మ్మన్నాంధైత్యాఃప్రోమర్విమోహితాఃభవభార్యాఽమృతంగృహ్యపాయయాస్తా
 న్వరాసనే || ౧౩ || అథేశుక్త్యాహరిస్తేభ్యోగృహీత్వాఽపాయయత్సురాన్ | చ
 స్త్రీరూపధరోరాహుఃపిబంశ్చార్చేన్ద్రసూచితః || ౧౪ || హరిణాప్యరిణాచ్ఛిన్నంస
 రాహుస్తచ్ఛిరఃపుథక్ | కృపయాఽమరతాంశీతంవరదంహరిమబ్రవీత్ || ౧౫ ||
 రాహుర్మత్తప్రవహ్నిరొగ్రప్రాప్యేతేగ్రహణంగ్రహః | తస్మిన్నాగ్రేవయద్దానం
 దాస్యదేస్యాస్తదక్షయమ్ || ౧౬ || తథేత్యాహాథంవిష్ణుస్తతస్సరైస్తస్సహమరైః |
 స్త్రీరూపంసమ్మరిత్యజ్యహరేణోక్తఃప్రదర్శయ || ౧౭ || దర్శయామాసరుద్రాయ
 స్త్రీరూపంభగవాన్హరిః | మాయయామోహితశ్శమ్భుర్గౌరీంశ్చక్త్యాస్త్రీయం
 గతః || ౧౮ || సగ్గుడస్త్రరూపోఽభూచ్ఛ్రియఃకేశానధారయత్ | అగాద్విము
 చ్యకేశాస్త్రీఅన్యధావచ్చతాంగతామ్ || ౧౯ || స్థలితంతస్యవీర్యంకాయత్రయత్ర
 హరస్యహి | తత్రతత్రాభవత్త్రైత్రలిక్టానాంకనకస్యచ || ౨౦ || మాయేయమితి
 తాంజ్ఞాత్వా స్వరూపఘోఽభవద్ధరః | శివమాహహరిరుద్రజితమాయాత్వయాహి
 మే || ౨౧ || సజేతుమేనాంకశక్తమేత్వద్భతేఽన్యఃపుమాన్భువి | అప్రాప్యాభామృతం

దైత్యాదేవైర్యుద్ధేసిపాతితాః ॥ ౨౨ ॥ త్రివిధాస్స గాశ్వాసస్యఃపతేత్తి
ప్రజేత్ ॥ ౨౩ ॥ * * * * *

భృతీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివిస్మయసంవాదే మాన్యవతార
కథనం నామ తృతీయోధ్యాయః.

— ఆవరాహద్యవతారచరిత్రమ్. ౨ —

అగ్నిః ॥ అవతారం వరాహాస్యవయ్యేహంపాపనాశనమ్ | హిరణ్యో
మరేశోఽభూద్దేవాన్జితాద్విపితః ॥ ౧ ॥ దేవైర్గత్వాస్తుతోవిష్ణుర్వృక్షా
రాహకః | అభూత్తందానవంహర్తాదైత్యైస్సాకంపకణ్డకమ్ ॥ ౨ ॥ ధర్మదే
రతాకృత్తతస్సోఽన్తర్గధేహరిః | హిరణ్యాక్షస్యైతాశ్రితాహిరణ్యకశిపుస్తథా
జితదేవయజ్ఞభాగస్సర్వదేవాధికారకృత్ | నారసింహవపుఃకృత్త్వాతంజహా
రైస్సుహ ॥ ౩ ॥ స్వపదస్థాస్తురాంశ్చక్రేనారసింహస్సురైస్సుతః | దైవాసురేష
యధ్దేబలిప్రభృతిభిస్సురాః ॥ ౪ ॥ జితాస్త్వగ్నాత్పరిభక్త్యాహరించైశరణంగతా
రాణామభయందత్వాఅదిత్యాకశ్యపేనన ॥ ౫ ॥ స్తుతోఽసావాసనోభూ
హ్యదిత్యాంసక్రతుంయయా | బలేశ్వీముజమానస్సర్వాజద్వాదేభ్యశామ్న
మ్ ॥ ౬ ॥ వేదాన్తతంతంశ్రుత్వావామనంవరదోఽబ్రవీత్ | నివాదితోపిశు
బలిహ్నాహియదిచ్చసి ॥ ౭ ॥ తస్మైహంసచ్చిదాస్యామివామనోబలిహ్నబ్రహ్మ
వశత్రయంమేమర్వర్థందేహిదాస్యేతనబ్రవీత్ ॥ ౮ ॥ శోయేతుపతితేహస్తేన
నోఽభూదవామనః | భూగ్లోకంసభవగ్లోకంస్వగ్లోకంచపదత్రయమ్ ॥ ౯ ॥ చ
బలించభూతలంతచ్చక్రాయదదాహరిః | శక్రోదేవైర్హరింస్తుత్వాభువనేశస్సుభ
భూత్ ॥ ౧౦ ॥ వయ్యేపరశునామస్యచావతారంశృణుద్విజ | ఉద్ధృతాన్త్రై
న్మత్వాభూభారహరణాయసః ॥ ౧౧ ॥ అవతీర్ణోహరిశ్చాన్యైదేవపితృదిపాల
జనుదగ్నేరేణుకాయాంభార్గవశ్శస్త్రపారగః ॥ ౧౨ ॥ దక్షాత్రేయస్సాదేనక
వీర్యోన్మపస్త్యభూత్ | సహస్రబాహుస్సర్వోర్విపతిస్సుచ్యుగయాంగః ॥ ౧౩ ॥
క్రాంతోనిమత్రితోరణ్యేమునినాజనుదగ్నినా | కామధేనుప్రభావేభభోజితస్సుభ
వః ॥ ౧౪ ॥ అపార్థయతామధేనుంయదాసనదదౌతదా | హృతవానథరామే
రశ్చిత్వానిపాతితః ॥ ౧౫ ॥ యుద్ధేపరశునారాజాధేనుస్సాన్విత్రమమాయయా
కార్తవీర్యస్యపుత్రైస్త్రుజనుదగ్నిర్నిపాతితః ॥ ౧౬ ॥ రామేవసంగతేవైరాదథ
మస్సమాగతః | పితరంనిహతందృష్టౌపితృనాశాభిమర్షితః ॥ ౧౭ ॥ త్రిస్సం
త్యోపుధివీంఃకుత్రామకరోద్విభుః | కురుతేత్రేషజ్ఞకుంజాన్సూత్యాసవైర్వ
పితౄణా ॥ ౧౮ ॥ కాశ్యపాయమహీందత్వామహీదేవర్షతేభిః | కూర్మ

పల్లవ మో ధ్యా యః.

చవరాహస్యస్థసింహస్యచవాహనమ్ ॥ ౨౦ ॥ అవతారంచరామస్యశుత్వాయా
తేదివంసరః ॥ ౨౦౪౫ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నిపసిష్ఠసంవాదే పరాహస్య
పతారకధనంనామ చతుర్థోధ్యాయః.

— శ్రీశ్రీరామావతారచరిత్రమ్. ౨ —

అగ్నిః ॥ రామాయణసహంవయ్యేనారదేవోదితంపురా । వాల్మీకయేయ
థాతవ్యత్పరిశంభుక్తిముక్తిమ్ ॥ ౧ ॥ నారదః ॥ పిష్ఠునాభ్యుబ్ధిప్రవక్ష్యామిరీద్య
మృణమసృతః । హరిఃశేకశ్యవస్తస్మాయుస్సోమోవస్వతోహనుః ॥ ౨ ॥ తతస్తస్మా
త్తదేత్వాకుస్తస్యవంశేకకుత్సకః । కికుత్సస్యః ఘృస్తస్మాదజోదశరథస్తతః ॥ ౩ ॥

— శ్రీబాలకాణ్డవర్ణనమ్. ౨ —

రావణాదేర్వధాథాయచతుర్థాభూస్త్వయంహరిః । గంజ్ఞోదశగధాధాహఃకాస
ల్యాయంబభూవహ ॥ ౪ ॥ ధైర్యేయ్యాంభరతఃపుత్రస్యమిత్రాయాంచలక్షణః ।
శత్రుఘ్నయ్యువ్యశ్యజ్జేణదాసుసప్తస్తపాయసాత్ ॥ ౫ ॥ ప్రాశీత్యాన్యజ్ఞసంసిద్ధాద్రా
మాద్యాశ్వసమాపితః । యజ్ఞపిఘ్నవినాశాయవినాశాత్కాత్మతోన్మతః ॥ ౬ ॥ రా
హంసప్యేషయామాసలక్ష్మణంముఖనాసహ । గమోగతోఽస్త్రశస్త్రాగ్నిశీత
ప్రాటకావక్రత్ ॥ ౭ ॥ మరీచంమానవాస్త్రేణమోహితంమారతోఽనయత్ ।
సుబాహుంయజ్ఞహంతారంసబలంచాపధీన్యతీ ॥ ౮ ॥ సిద్ధాత్రహణవాసీచపిశ్వామి
త్రాదిభిస్సహ । గతఃత్రతుంమైథిలస్యత్రస్త్వంవాపసంహానుజః ॥ ౯ ॥ శతానన్దమి
త్రేణవిశ్వామిత్రప్రభావతః । రామాయఃకథితోగంజ్ఞాసముఃపూజితఃకృతా ॥ ౧౦ ॥
ధనురామూరయామాసలీలయాసబధజ్ఞాతీ । పీర్వకులంబచవనఃస్సీతాంకన్యాం
త్వయోగజామ్ ॥ ౧౧ ॥ దహరామాయరామోఽపిపిత్రాదోహినమాగతీ । ఉప
యేమేజాక్షంతామూర్తిశౌంలత్పణస్తథా ॥ ౧౨ ॥ శ్రుతకీర్తింమాణ్డవీంచమశధ్వ
జసుతేతథా । జనకస్యానుజన్యైతేశత్రుఘ్నభరతావుభా ॥ ౧౩ ॥ కన్యేజ్వఉహ
యేమాతేజసకేసపురాజతః । రామోఽగాఘఃసిత్రాన్యజ్ఞామదగ్న్యంపిబిశ్యచ ॥ ౧౪ ॥
అయోధ్యంభరతోభ్యాగాత్పశత్రుఘ్నాయుధాజితః ॥ ౧౫ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నిపసిష్ఠ సంవాదే శ్రీరామచరిత్రే

బాలకాణ్డవర్ణనంనామ పల్లవ మో ధ్యా యః.

— ఆలయోధ్యాకాండవర్ణనమ్ ౬ —

నారదః || భరతేఽథగతేరాహఃపిత్రాదీనభ్యపూజయత్ | రాజాదశరథో
రామమువాచశృణురాఘవ || ౧ || సుతానురాగాద్రాజ్యేత్వప్రజాభిరభీషేచితః |
మనసాఽహంప్రభాతేతేయావరాజ్యందదామిహ || ౨ || రాత్రోత్పంసితయాసార్థం
సంయతస్సువ్రతోభవ | రాజ్జన్మమగ్నిశ్చాప్తానాంసంసృతాస్తథాబ్రువన్ || ౩ || సృష్టిర్జ
యంత్రోఽజయస్సిద్ధాథోరాష్ట్రవిధానః | అశోకాధర్మపాలశ్చమమస్త్రస్సవసత్కః || ౪ ||
పిత్రాదీనచనంశ్రుత్వాతథేత్యుక్త్వాసరాఘవః | స్థితోదేవార్చనంకృత్వాకౌసల్యా
యైనివేద్యతే || ౫ || రాజోవాచవసంతోహస్మానురాజ్యాభీషేచనే | సమ్మూరా
స్తమ్మనస్తప్తశ్చిత్త్యుక్త్వాతైకయాంగతః || ౬ || ఆలయోధ్యాలక్ష్మ్యుత్తందృష్టౌజ్ఞాత్వా
రామాభీషేచనమ్ | భవిష్యతీత్యావచయేతైకేయాంశుధరాసభి || ౭ || పాదా
గృహీత్వారామేణకర్షితాసావరాధతః | తేనవైరేణసారామఃవనవాసంచకాత్మతి || ౮ ||
తైకయిత్వంసముత్థితరామరాజ్యాభీషేచనమ్ | మరణంతవపుత్రస్యనుమతేనాత్ర
సంతయః || ౯ || కుబ్జయోక్తంచతమ్పుత్యాపకమాభరణందదౌ | ఉవాచమేయథా
రామస్తథామేభరితస్సుతః || ౧౦ || ఉపాయంతునవశ్యామిభరతోయేనరాజ్యభాక్ |
తైకేయానుబ్రవీతుక్రిధాహారంత్యక్త్వాఽథనుధరా || ౧౧ || బాలిశేరతుభరత
మాత్మానమాంచరాఘవాత్ | భవితారాఘవోరాజారాఘవస్యతతస్సుతః || ౧౨ ||
రాజవంశస్తుతైకేయభరతాస్మరిహాస్యతే | వైవాసురేపురాయుధైశవృరేణహతా
స్సురాః || ౧౩ || రాత్రోభద్రాగతస్త్రైరక్షితోవిద్యయాత్వయా | వరద్వయంతదా
ప్రాదాద్యాచేదాసంస్యవంచతే || ౧౪ || రాహస్యవచనేవాసంసవద్దాశివభృచ |
యావరాజ్యంచభరతేతదిదాసోప్రదాస్యతి || ౧౫ || ప్రోత్సాహితాకుబ్జయాసా
అనర్థేచార్థధర్షిణిమ్ | ఉవాచసదుపాయంమేకచ్ఛింతంకారయిష్యతి || ౧౬ || క్రో
ధాగారంప్రవిస్తాఽథపతితాభువిమూర్ఛితా | ద్విజాదీనర్చయిత్వాఽథరాజాదరకస్త
థా || ౧౭ || దదర్శకేకేయాంరుద్రామువాచకశమీన్యశీ | రోగాగ్రాకింభయోద్విగ్నా
కిమిచ్ఛసికరోమితత్ || ౧౮ || యేనరామేణహివిసానజీవామిముహూర్తకమ్ | శపా
మితేనకుర్యాంవైవాశ్చింతంతవనుద్ధరి || ౧౯ || సత్యంబ్రూహీతినోవానృపంమ
హ్యందదాసిచేత్ | వరద్వయంపూర్వదత్తంసత్వాత్త్వందేహిమేనృప || ౨౦ || చ
తుర్దశసమారామోవసేవసతుసంయతః | సమ్మూరైరేభిరవైవభరతోత్రాభీషే
చ్యతామ్ || ౨౧ || విషంపీత్వామరిష్యామిదాస్యసత్త్వంచేనృప | తమ్పుత్యామూ
ర్ఛితోభూమావజ్రాహతఇవాపతత్ || ౨౨ || ముహూర్తాచ్చేతనాంప్రాప్యతైకే
యీమిదమబ్రవీత్ | కింకృతంతవరామేణమయావాపాపనిశ్చయే || ౨౩ || యన్మా
మేవంబ్రవీషిత్వంసర్వలోకాఽప్రియజగరి | కేవలంత్వస్త్రియంకృత్వాభవిష్యామి
నునద్ధిరః || ౨౪ || యాత్వంభార్యాకాళరాత్రీభరతోనేదృశస్సుతః | ప్రశోధివిధవా

ప ఘో ధ్యా యః

రాజ్యంఘ్రతేమయిగతేసుతే || ౧౫ || సత్యపాశనిబద్ధస్తురామమాహవాయచాబ్ర
వీత్ | కైకయ్యావభిషిక్తోరామరాజ్యంఘ్రదుస్సగృహ్యమామ్ || ౧౬ || త్వయా
వనేతువక్తవ్యంకైకేయీభరతోనృపః | పితరంతైవనైకేయాంసమన్సృత్యప్రదక్షి
ణమ్ || ౧౭ || కృత్వాసత్యాచకాసల్యాంసమాశ్వాస్యసలక్షణః | సీతయాభార్య
యాసాన్ధంసరథస్సుమన్తైకిః || ౧౮ || దత్వాదానానిప్రీతిభ్యోదీనానాభేభ్యప
వసః | మాతృభిశ్చైవపిత్రాదైవశ్యోకాఢైర్నిగ్ధఃపురాత్ || ౧౯ || ఉషిత్యాత
మసాతీరేరాత్రాపారాన్విహాయచ | ప్రభాతేతమవశ్యన్తోయోధ్యాస్తేపునరాగ
తాః || ౩౦ || రుద్రాజాపికౌసల్యాగృహమాగాత్సుదుఃఖతః | పారాజనాస్త్రి
యస్సర్వారుపమారాజయోషితః || ౩౧ || రామోరథస్థీరాభ్యశ్శృంగ బేరపు
రంయయా | గుహేనపూజితస్తత్రశ్శద్ధుదీమూలమాశ్రితః || ౩౨ || లత్కుణస్సగు
హూరాత్రాచక్రశుక్లాగరంహితౌ | సుమన్త్రంసరథంత్యక్త్వాప్రాతర్నవాభ
జాహ్నువీమ్ || ౩౩ || రామలత్కుణసీతాశ్చతీర్ణాటపుఃప్రయాగఃమ్ | భరద్వాజంస
మన్సృత్యచిత్రకూటంగిరింయయః || ౩౪ || వాసృపూజాంతరికృత్వాస్థితామదా
కినీతే | సీతాయైదగ్ధయామాసచిత్రకూటంచరాఘవః || ౩౫ || సప్తైర్నిదార
యంత్రంతాంకాకంతచ్యుతురాక్షిపత్ | చిషికాస్త్రీణశరణంపాప్తోదేవాన్విహా
యసః || ౩౬ || రామేవసంగతేరాజావస్థేహ్నినిశిచాబ్రవీత్ | కాసల్యాంసక
థాంపూర్వాంయదజ్ఞానాద్ధఃపురా || ౩౭ || కామారేసరయాతీరేయజ్ఞదత్తకు
మారకః | శబ్దభేదాచ్యనుష్ఠేనశబ్దంకుర్వంశ్చగీర్వతా || ౩౮ || శశావలపన్మాత్రా
శోకంకృత్వారుదన్మహుః | పుత్రంవినామరిహ్యవస్త్యంచశోకాన్మరిష్యతి || ౩౯ ||
పుత్రంవినాస్తరభ్యోకాతౌగాసల్యేమరణంఘను | కథామన్వేనభహారామమన్వై
రాజాదివంగతః || ౪౦ || సుప్తంమన్వైనభకాసల్యాసుప్తాశోకాన్దమేవసా | సు
ప్రభాతేగాయనాశ్చసూతమాగధవద్దినః || ౪౧ || ప్రబోధకాబోధయన్తినచబుద్ధ్య
త్యసావృతః | కాసల్యాతంపుతంజ్ఞాత్వాహాహతాస్తీతిచాబ్రవీత్ || ౪౨ || సరా
నార్యోనభరురుదురానీతోభరతస్తథా | వసిష్ఠాద్యైస్సశత్రుఘ్నశ్రీఘ్రింరాజగృహ
త్పురీమ్ || ౪౩ || దృష్ట్వాసశోకాంతైకేయాంసప్తయామాసదుఃఖతః | అక్లిర్తిపాతి
తామూర్ధ్వికౌసల్యాంసప్రశస్యచ || ౪౪ || పితరంతైలద్రోణిఘంసంసృత్యసర
యాతే | వసిష్ఠాద్యైర్నిగ్ధనైరుక్తోరాజ్యంఘ్రద్వితితోబ్రవీత్ || ౪౫ || ప్రజామిరామమా
నేతుంరామోరాజామతోబలీ | శృజబేరంప్రయాగంచభరద్వాజేనభోజితః || ౪౬ ||
సమన్సృత్యభరద్వాజంరామంలత్కుణమాగతః | పితాస్సర్గంగతోరామలయోధ్యా
యాంనృపోభవ || ౪౭ || అహంవసంప్రయాన్యామిత్యదాదేశప్రతీక్షకః | రామ
శ్చగ్రిత్యాజలందత్వాగృహీత్వాపాదుక్లేనజ || ౪౮ || రాజాయాహన్నయాస్య

మనస్సాక్షిరజ్జుభరణః । రామోక్తోభగవత్సాక్షియాన్నన్దిగ్రామేస్థితోబలీ ॥ ౪౯ ॥

త్యక్త్వాఽయోధ్యాంపాదుకేతేపూజ్యరాజ్యమపాలయత్ ॥ ౫౦ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివిష్ణుసంవాదే శ్రీరామచరిత్రే

అయోధ్యాకాణ్డవన్ద్యసంవాదః సప్తాధ్యాయః.

అరణ్యకాణ్డవన్ద్యసంవాదః

నారదః ॥ రామోపనివృత్తమాత్మశ్చైవ త్యాజ్యం చ ప్రణవ్యసః । అనసూయాం
చ తత్పత్నీం శరభశ్చంపతీశ్చకమ్ ॥ ౧ ॥ అగస్త్యభాగితరంసత్వా అగస్త్యంతస్పృ
శాదతః । ధనుఃఖిల్లం చ సమ్మృష్ట్యాం కారణ్యమాగతః ॥ ౨ ॥ జనస్థానేపశ్యవత్సాం
స్థితోగోదావరీతతే । తత్రసూర్యుణాభాయాతాభక్షితుం తాన్ప్రయత్నగీ ॥ ౩ ॥ రామం
సుకూపంచృష్టౌసాకామినీవాక్యసంబ్రవీత్ । కస్త్యంకస్తాస్సమాంశితోభక్తామే
భవచార్థితః ॥ ౪ ॥ ఏతౌచభక్షయిష్యామి ఇత్యుక్త్వాచంపముద్యతా । తస్యానాసాం
చకర్ణౌచరామోక్తోలక్ష్మణోఽన్విసత్ ॥ ౫ ॥ రక్షంతరన్తీప్రయయాభరంభాగిత
రసంబ్రవీత్ । వరిష్యామి నీసాఽహంభరజీవామిచైతగా ॥ ౬ ॥ రామస్యభా
ర్యాసీతాఽసౌచస్యాసీల్లక్ష్మణోఽనుజః । తేషాంయశ్రుధిరంసోస్థంసాయయివ్యసి
మాంయది ॥ ౭ ॥ భరస్తథేతితాముక్త్వాచమర్తకసహస్రైః । రక్షసాంకూషణేనా
గాద్యోద్ధుంత్రిశిరసాసహ ॥ ౮ ॥ రామంరామోఽసియయిధేశతైర్వివాధరాక్ష
సాః । హస్త్యశ్వరథపాదాతంబలంసేయిష్యేక్షయమ్ ॥ ౯ ॥ త్రిశ్చాణంభరం
రౌద్రంయద్యంతంజైవమాపణమ్ । యయాశూర్యుణాంబాహరావణాగ్రేప
తచ్ఛువి ॥ ౧౦ ॥ అబ్రవీద్రావణంశ్రద్ధానర్హంరాజానుభుక్తః । భరాదిహస్తా రామ
స్యసీతాంభార్యాంహరస్వచ ॥ ౧౧ ॥ రామలక్ష్మణరత్నస్యపానాజ్ఞీవామినాన్య
థా । తథేత్యాహచతచ్ఛ్రీత్వామారీంప్రాహహస్తప్రజ ॥ ౧౨ ॥ స్పృశ్యచిత్రమృ
గోభూత్వా రామలక్ష్మణాన్వక్షః । సీతాగ్రేహంహరిష్యామిచన్యథాహరణంరవ ॥ ౧౩ ॥
మారీహారావణంప్రాహరామోహ్యుక్త్యుద్ధనుర్భరః । రావణోదపినుర్త్వవ్యంహర్త్వన్యంరా
ఘవాదపి ॥ ౧౪ ॥ అవశ్యంయదిచుర్త్వంవరంరామోసిరావణః । ఇతిమత్సామ్యగోభూ
త్వాసీతాగ్రేవచరన్యహుః ॥ ౧౫ ॥ సీతయాప్రేరితోరామశ్శరేరాధావధీవృత
మ్ । మ్రియమాణోహ్యగిప్రాహహాసీతలక్ష్మణేతిచ ॥ ౧౬ ॥ సౌమిస్త్రిస్సీతయో
క్తోఽథమిద్ధంరావమాగతః । రావణోస్యహరస్సీతాంహత్యాన్యధ్యంబటాయుష
మ్ ॥ ౧౭ ॥ జటాయుషాసభిన్నాన్యోఅభ్యేనాదాయజానకీమ్ । గతోలజ్జాంహశోకా
హ్యోధారయామాసచాబ్రవీత్ ॥ ౧౮ ॥ భవభార్యామహాద్రాగ్యశ్చటాక్షసోర
త్యతామియమ్ । రామోహత్యాశుమారీచంచృష్టౌలక్ష్మణసంబ్రవీత్ ॥ ౧౯ ॥

అష్టమో ధ్యాయః.

మాయాన్యగోఽసౌసౌమిత్రేయథాత్వమిహచాగతః | తథాసీతాహృతానూనంనాప
శ్యత్సగతోఽథతామ్ || ౨౦ || శుశోచవిలలాపారోమాంత్యక్వాక్వగతాసీవై | లక్ష్మ
ణాశ్చాస్మితోరామోమార్గయామాసజానకీమ్ || ౨౧ || దృష్ట్యజటాయుస్తంప్రా
హరావణోహృతవాంశ్చతామ్ | మృతోఽథసంస్కృతస్తేనకబంధంచావధీతృతః || ౨౨ ||
శాపముక్తోఽబ్రవీద్రామంసత్త్వంసుగ్రీవమావ్రజ || ౨౩ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేఅగ్నివసిష్ఠసంవాదే శ్రీరామ
చరిత్రేఅరణ్యకాణ్డవర్ణనంనామాసప్తమోధ్యాయః.

—————❧కిష్కిన్ధాకాణ్డవర్ణనమ్.౨❧—————

నారదః || రామఃపహ్నుసరోగత్వాశోచస్తనశర్వరీంతతః | హనూమతా
ససుగ్రీవంసీతోమిత్రంచకారహ || ౧ || సప్తతాళాన్వినభిద్యశరేణైకేనపశ్యతః | పా
దేనడున్లుభేఃక్వాయంచిత్రేపదశయోజనమ్ || ౨ || తద్రపుంచాలినంహత్వాభ్రాతరం
వైరకారిణమ్ | కిష్కిన్ధాంకపిరాజ్యంచరుమాంతారాంసమర్పయత్ || ౩ || ఋ
వ్యమూకేపారిశాయకిష్కిన్ధేశోఽబ్రవీణ్మచ | సీతాంత్యంప్రాప్యసేయద్వత్తథా
రామకరోమితే || ౪ || తచ్చుక్రిత్వామాల్యవత్పృష్ఠేచాతుర్వాస్యంచకారసః | కిష్కి
న్ధాయాంచసుగ్రీవోదానాయాతిదిర్భవమ్ || ౫ || తదాబ్రవీత్తంరామోక్తంలక్ష్మ
ణోవ్రజరాఘవమ్ | ననసంస్కృచితఃపన్థాయేనవాలీహతోగతః || ౬ || సమయేతి
ష్ఠసుగ్రీవమావాలిపథమన్వతాః | సుగ్రీవఆహసంసక్తోగతంకాలంనబుద్ధవాః || ౭ ||
ఇత్యుక్త్వాసగతోరామంసత్తోవాచహరీశ్వరః | అసీతావాసరాస్సర్వేసీతాయా
శ్చగవేషణే || ౮ || త్వన్మతాత్మేషేయిష్యామివిచిన్యస్తుచజానకీమ్ | పూర్వాదా
మాసమాయాస్తుమాసాదూర్ధ్వంనిహన్తితాః || ౯ || ఇత్యుక్తావాసరాఃపూర్వ
పశ్చిమోద్ధరమార్గతాః | జహ్నురామంససుగ్రీవమపశ్యన్తస్తుజానకీమ్ || ౧౦ || రా
మాణ్సులీయరీసశ్చృహ్యహనూమాన్వానరైస్సహ | దక్షిణేమార్గయామాససుప్రభా
యాగుహాన్తికే || ౧౧ || మాసాదూర్ధ్వంచవిన్యస్తాలపశ్యన్తస్తుజానకీమ్ | ఊచుర్వృ
ధామరిష్యామోజటాయుర్ధ్వపివసః || ౧౨ || సీతాథేయోఽత్యజత్పాణానాన
ణేనహతోరణే | తచ్చుక్రిత్వాప్రాహసమ్మాతిర్విహాయకపిభక్షణమ్ || ౧౩ || భ్రా
తాఽసౌమేజటాయుర్వైమయోడ్డినోఽరగవన్జలమ్ | అరగతాపాద్రక్షితోఽగ
ద్గతృత్యోఽహమభగ్నిః || ౧౪ || రామవార్తాశ్రవాత్పత్యైజాతౌఘాయోఽథజాన
కీమ్ | పశ్యామ్యశోకపనికాగతాంలఙ్కాగతాంకిల || ౧౫ || శతయోజనవిస్తీర్ణేల
వణాబ్ధిత్రిమాటకే | జ్ఞాత్వా రామంససుగ్రీవంవాసరాఃకథయస్తువై || ౧౬ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేఅగ్నివసిష్ఠసంవాదే శ్రీరామ

చరిత్రేకిష్కిన్ధాకాణ్డవర్ణనంనామాష్టమోధ్యాయః.

— శ్రీసుందరకాండవర్ణనమ్ —

నారదః ॥ సమ్పాదితచనంశ్రుత్వాహనుమానగ్రదాచయః । అభింద్యప్రాప్తః
 బ్రువంతేఽభింబంధుయేతోఽనుజీవయేత్ ॥ ౧ ॥ కపీనాంజీవనాథాయరామకార్య
 ప్రసిద్ధయే । శతయోజనవిస్తీర్ణంపుష్పవేఽభింసమారుతిః ॥ ౨ ॥ దృష్ట్వాభింతఃపమైనా
 కంసింహికాంవినిపాత్యచ । అలకా-ందృష్ట్వా రాక్షసానాంగృహణివనితాగృహే ॥ ౩ ॥
 దశగ్రీవస్యకున్ధస్యకున్ధకర్ణస్యరక్షసఃపిభీషణస్యేంద్రజితౌగృహేఽస్యేహంచరతు
 సామ్ ॥ ౪ ॥ నావశ్యత్వానభూమ్యాదాసీతాంబిన్ద్రావరాంతః । అశోకవనకాంగత్వా
 దృష్టవాఞ్శింశుపాతలే ॥ ౫ ॥ రాక్షసీరక్షితాంసీతాంభవభార్యేతివాదిసమ్ । రావ
 ణశింశుపాథోఽథనేతీసీతాంతువాదిసమ్ ॥ ౬ ॥ భవభార్యారావణస్యరాక్షసీర్వా
 దినిఃకపిః । గతేతురావణేప్రాహరాజాదశరథోఽభవత్ ॥ ౭ ॥ రామోఽస్సృలక్ష్మ
 ణఃపుత్రౌవనవాసంగతౌవరౌ । రావపత్నీజానకీత్వంరావణేనహృతాబలాత్ ॥ ౮ ॥
 రామస్సగ్రీవమిత్రస్త్రాన్మార్గయన్ప్రేక్షయచ్ఛమామ్ । సాభిజ్ఞానంచాక్రూరీయం
 రామదత్తంగృహణవై ॥ ౯ ॥ సీతాఽక్రూరీయంజగ్రాహసాఽపివశ్యన్మాధుతింతరౌ ।
 భూయోఽగ్రేచోపవిష్టంతమువాచయదిజీవతి ॥ ౧౦ ॥ రామఃకథంసనయంత్యశ్చి-
 తామబ్రవీత్కపిః । రామస్సీతేనజానీతేజ్ఞాత్వాత్వాంసనయవ్యతి ॥ ౧౧ ॥ రావ
 ణంరాక్షసంహత్వాసబలందేవిమాశుచ । సాభిజ్ఞానందేహిమేత్వంమణింసీతాఽ
 దదత్కపా ॥ ౧౨ ॥ ఉవాచమాంయథారామోనయేద్భీషణుంశతధాకురు । కాకా
 ణీపాతనకథాంప్రతియాహిహిశోకమా ॥ ౧౩ ॥ మణింభాంగృహీత్వాహహనూ
 మాన్సేవ్యతేవతిః । అథనాతేత్వరాకాచిన్మృతమారుహమేశుభే ॥ ౧౪ ॥ అద్య
 త్వాందర్యుమ్మౌమిససుగ్రీవంచరాఘవమ్ । సీతాఽబ్రవీధనూమస్తంసయతాంమాం
 హిరాఘవః ॥ ౧౫ ॥ హనూమాన్సదశగ్రీవదర్శనోపాయమాకరోత్ । వసంబభ
 జ్జితత్పలాకహత్వాదస్తనభాదిభిః ॥ ౧౬ ॥ హత్వాతుకీజు-రాన్సర్వాస్తనస్తను
 ద్గ్రీమతానపి । పుత్రమక్షంకుమారంచశక్రజిచ్చబలస్థితమ్ ॥ ౧౭ ॥ సంగపాశేన
 పిక్తోక్షందర్శయామాసరావణమ్ । ఉవాచరావణఃకస్త్యంమారుతిఃప్రాహరావ
 ణమ్ ॥ ౧౮ ॥ రామదూతోరాఘవాయసీతాందేహిమరివ్యసి । రామబాణైర్హృత
 సాన్ధంలకా-స్థైరాక్షసైర్ధ్రువమ్ ॥ ౧౯ ॥ రావణోహస్తముద్యుక్తోపిభీషణఃవారి
 తః । దీపయామాసలాఙ్గాలందీప్తపుచ్ఛస్సమారుతిః ॥ ౨౦ ॥ దగ్ధౌలకా-ంగాక్ష
 సాంశ్చదృష్ట్వాసీతాంప్రణవ్యతామ్ । సముద్రపారమాగమ్యదృష్ట్వాసీతేచిచాబ్రవీ
 త్ ॥ ౨౧ ॥ అగ్రదాదీనగ్రదైవ్యపీత్వామధువనేమధు । జిత్వాదధిముఖాదీంశ్చదృ
 ష్ట్వా రామంచతేఽబ్రువత్ ॥ ౨౨ ॥ దృష్టాసీతేతిరామోఽపిహృష్టఃపప్రచ్ఛమారుతిమ్ ।
 కథందృష్టాత్వయాసీతాకిమువాచచమాంప్రతి ॥ ౨౩ ॥ సీతాకథాన్మృతేనైవసిన్ధ్య

మాంకామవహ్నిమ్ | మానూమానబ్రవీద్రామంబస్మయత్వాఽభిమాగతః || ౨౪ ||
 సీతాంధృప్తౌపురీంధద్ధావసీతామణింగృహణవై | మాత్వాత్వంరోవణంసీతాంప్రా
 ప్స్యసీరామమాశుచ || ౨౫ || గృహీత్వాతంమణింరామోరురోదవిరహాతురః |
 మణింధృప్తౌజానకీమేదృప్తౌసీతాంసయస్వమామ్ || ౨౬ || తయావినానజీవామి
 సుగ్రీవాద్యైఃస్రబోధితః | సముద్రతీరంగతవాంస్తత్రరామంఽభీషణః || ౨౭ || గత
 స్తీరస్కృతోభ్రాతారావణేనదురాశ్శనా | రామాయదేహిసీతాంత్వమిత్యక్తే
 నాసహాయవాక్ || ౨౮ || రామోఽభీషణంమిత్రంలజైశ్చైవైభ్యైశ్చేభ్యఃపేచయత్ |
 సముద్రంప్రాధయన్తార్గంయదానాయాత్తదాశరైః || ౨౯ || భేదయామాసరా
 మంచడవాచాభిస్సుమాగతః | సలేనసేతుంబద్ధాబ్ధలజ్జాంవ్రజగభీరకః || ౩౦ ||
 అహంత్వయాకృతఃపూర్వంరామోఽపినశసేతునా | కృతేనతరులైలాద్యైర్గతః
 పారంసుహృదాదధే || ౩౧ || వానరైస్ససువేలస్ససూలజ్జాందదర్శవై || ౩౧ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేఅగ్నివసిష్ఠసంవాదే శ్రీరామ

చరిత్రేనుద్దరకాణ్డవర్ణనంనామసవమోధ్యాయః.

— శ్రియధ్ధకాణ్డవర్ణనమ్. శ్రి —

నారదః || రామోక్తశ్చార్జుదోగత్వా రావణంప్రాహజానకీ | దీయతాం
 రాఘవాయాశులన్యధాత్వంమరివ్యసి || ౧ || రావణోహర్తుముద్యుక్తస్సక్తామో
 ధ్ధతరాక్షసః | రామాయాహదశక్రివోయధ్ధమేకంతుమన్యతే || ౨ || రామాయ
 ధ్ధాయతచ్ఛ్రీర్వాలజ్జాంసకపిరాయయా | వానరోహసుమాన్తైర్ద్వోద్వివిదోజా
 వ్యవాన్నలః || ౩ || సీలస్తారోద్దోగూహస్త్రిపుషేణఃకేసరీగయః | పనసోవిసతోర
 వ్యశ్శరభఃత్రణవోబవీ || ౪ || గవాక్షోదధివక్త్రశ్చగవయోగద్దమాదనః | పతేచా
 న్యేచసుగ్రీవపత్రేగుక్తోహ్యనభ్యుదైః || ౫ || రక్షసాంవానరాణాంచయుద్ధంసంజు
 లమాబభౌ | రాక్షసావానరాష్ట్రముత్పరశక్తిగదాదిభిః || ౬ || వానరా రాక్షసా
 ష్ట్రముర్జుదవైశిలాదిభిః | హస్త్యశ్వరథపాదాతంరాక్షసానాంబలంహతమ్ || ౭ ||
 హనూమోన్దిశ్యజ్జేణధూమాగ్నిమపేధీద్రువుమ్ | అకష్టనంప్రహస్తంచయుధ్య
 వ్రంసీలఆవధీత్ || ౮ || ఇప్త్రజిచ్ఛగ్బద్ధాచ్ఛవిముక్తాగావలత్కణోత్తార్జునద్దర్శనా
 ద్భైర్దైర్ద్రుత్సూరా రాక్షసంబలమ్ || ౯ || రామశ్చైర్జైర్భర్తృతంరావణంచాకరోద్రణే |
 రావణంపృథ్వీకర్ణంచబోధయామాసదుఃఖితః || ౧౦ || కున్దుకర్ణఃపబుద్ధోఽభిపీ
 త్వాఘటసహస్రమ్ | వన్యస్యహహిమదీనాంభిక్షుయన్వాహరావహమ్ || ౧౧ ||
 సీతాయాహరణంపాపంకృతోన్మౌగిగుగుగ్గళః | అతోఽహ్వామియుద్ధాయగానం
 హవ్త్రిసవాసరిమ్ || ౧౨ || ఇన్దుక్తౌవానరాన్దైర్భావముగన్దుకర్ణోమహర్షహ |

గృహీతస్తేనసుగ్రీవఃకర్ణనాసంచకర్తసః ॥ ౧౩ ॥ కర్ణనాసాపిహీనోఽసౌభక్షయా
 మాసవానరాః । రామోఽభకుమ్భకర్ణస్యబాహువిచ్ఛేదస్యాయతైః ॥ ౧౪ ॥ తతః
 పాదౌతతశ్చిత్వాశిరోభూమావ్యపాతయత్ । అభకుమ్భానికుమ్భశ్చమకరాక్షశ్చ
 రాక్షసః ॥ ౧౫ ॥ మహూబాదరోమహాపార్శ్వోమత్తడన్తత్తరాక్షసః । బ్రహ్మసో
 భాసకర్ణశ్చవిరూపాక్షశ్చసంయుగే ॥ ౧౬ ॥ దేవాన్తకోనరాన్తశ్చత్తిరిరాశ్చౌతికా
 యకః । రామేణలక్ష్మణేనైతేవానరైస్సువిభీషణైః ॥ ౧౭ ॥ యుద్ధ్యమానాస్తథాహ్యస్త్యే
 రాక్షసాభువిపాతితాః । ఇన్ద్రాజిన్తాయాయుధ్యన్త్రామాదీన్తస్యబంధహా ॥ ౧౮ ॥
 వరదత్తైర్నాగపాశైర్వోషధ్యాతావిశల్యకా । విశల్యయావ్రణౌకృత్వామారుత్వాశీ
 తపర్వతే ॥ ౧౯ ॥ హనూమాద్ధారయామాసతత్రాగంయద్రసంస్థితః । నికుమ్భిలా
 యాంబూమాదికుర్వన్తంతంహిలత్మణః ॥ ౨౦ ॥ శరైర్నిశ్చితంవీరంయుద్ధేతం
 తువ్యశాతయత్ । రావణశ్లోకసన్తప్తస్సీతాంహన్తుంసముద్యతః ॥ ౨౧ ॥ అవిద్య
 వారితోరాజారథస్థస్సబలోయయా । ఇన్ద్రోన్ద్రోమాతలీరామంరథస్థంవ్రవకారత
 మ్ ॥ ౨౨ ॥ రామరావణయోర్యుద్ధంరామరావణయోరివ । రావణోవానరాహ
 విమానుత్వాద్యాశ్చరావణమ్ ॥ ౨౩ ॥ రామశ్శస్త్రైర్దైమస్త్రైర్శ్చివవర్షజలదో
 యథా । తస్యద్వజంసపిచ్ఛేదరథమశ్వంశ్చసారథిమ్ ॥ ౨౪ ॥ భనుర్బాహుశ్చి
 రాంశ్యేవఉత్తిష్టత్తిశిరాంసిహి । పైతామహేనహృదయంభితావరామేణరావ
 ణః ॥ ౨౫ ॥ భూతలేపాతితస్సర్వైరాక్షసైరురుదుస్త్రియః । ఆశ్వస్యతంచసం
 స్కృత్యరామాజ్ఞప్తోవిభీషణః ॥ ౨౬ ॥ హనూమతానయద్రామస్సీతాంశుద్ధాంగృ
 హీతవాః । రామోమహాప్రవిష్టాంతాంశుద్ధామిద్రాద్దిభిన్తుతః ॥ ౨౭ ॥ బ్రహ్మ
 తాదశరథేన స్త్వంవిష్టురాక్షసమగ్రసః । ఇన్ద్రోన్ద్రోత్తోఽమృతపుష్ట్యాజీవయామా
 సవానరాః ॥ ౨౮ ॥ రామేణపూజితాజన్మర్యుద్ధందృష్ట్వాదివంచతే । రామోవి
 భీషణాయాదాల్లజ్జామభ్యర్చ్యవానరాః ॥ ౨౯ ॥ ససీతఃపుష్పకేస్థితాగతమా
 గ్రేణవైగతః । దర్యయన్వసమగ్రాణీసీతాయైహృప్తమానసః ॥ ౩౦ ॥ భరద్వాజంస
 మస్కృత్యసద్విద్రామంసమాగతః । భరతేనసతశ్చాగాదయోధ్యంతత్రసంస్థి
 తః ॥ ౩౧ ॥ వసిష్ఠాదీన్నమస్కృత్యకాసల్యాంచైవకైకయామ్ । సుమిత్రాంప్రాప్త
 రాజ్యోఽభద్యజ్ఞాదీన్ద్రోభ్యపూజయత్ ॥ ౩౨ ॥ వాసుదేవంస్వమాత్మానమశ్వమే
 దైరథాయజత్ । సర్వదానానిసదదౌపాలయామాససప్తజాః ॥ ౩౩ ॥ పుత్రవద్ధ
 త్సకామాదీష్టుష్టుగ్రహణేరతః । సర్వధర్మపరోలోకస్సర్వసస్యాచమేదినీ ॥ ౩౪ ॥ నాకా
 లమరణంచాసీద్రామేరాజ్యంవ్రశాసతి ॥ ౩౫ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే శ్రీరామ
 చరిత్రే యుద్ధకాణ్డవర్ణనంనామ దశమోధ్యాయః.

— శ్రీఉత్తరకాణ్డవర్ణనమ్. —

నారదః || రాజ్యస్థం రాఘవంజన్మరగస్త్యాద్యస్సపూజితాః । ధన్యస్త్యం
 జయీయస్సాదిన్ద్రజిద్వినిపాతితః || ౧ || బ్రహ్మజ్ఞః పులస్త్యో భూద్విశ్రవాస్త్యస్తై
 కషీ । పుష్పేత్య-టాభూత్ప్రమాతత్పుత్రో భూర్ధనేశ్వరః || ౨ || నైకమ్యం రావ
 శోజజ్ఞేవింశద్భూపూర్ణశాసనః । తపసా బ్రహ్మదత్తేనవరేణజితదైవతః || ౩ || కుష్మ
 కర్ణస్సనిద్రోఽభూద్ధర్మిస్తోఽభూద్విభీషణః । స్వసామూర్వణఖాతేషాం రావణాస్తేఘ
 నాదకః || ౪ || ఇన్ద్రంజితేన్ద్రజిచ్ఛాభూగ్రావణాదధికోబలీ । మాతస్త్యయాలత్కణే
 నదేవాదేతేషుమిచ్ఛతా || ౫ || ఇత్యుక్త్వా తేగతావిప్రాఅగస్త్యాద్యసమస్కృతాః ।
 దేవప్రార్థితరామోక్తశ్శ్రుణ్మహ్నలవణార్దనః || ౬ || అభూత్పూర్వగురూకాచిద్రా
 మోక్తో భరతోఽవధీత । కోటిత్రయంచ శైలూపపుత్రాణాం శితైశ్శరైః || ౭ || శైలూ
 పంచుప్రగధర్వంసిన్ధుతీరనివాసినమ్ । తక్షంచపుష్కరంపుత్రంస్థాపయిత్వాథదేశ
 యోః || ౮ || భరతోగాత్యశ్రుణ్మహ్నరాఘవంపూజయన్స్థితః । రామోచుష్టాన్నిహ
 త్యాజౌశిష్టాన్తనూమ్యుమానవః || ౯ || పుత్రాకుశలవౌజాతౌవాల్మీకే రాశ్రమేవరా ।
 లోకాపవాదాన్త్యక్తాయాంజ్ఞాతౌనుచరిత్రవాత్ || ౧౦ || రాజ్యేభీషిచ్యుబ్రహ్మహ
 మస్తీతిధ్యానతత్పరః । దశవర్షసహస్రాణిదశవర్షశతానిచ || ౧౧ || రాజ్యంకృత్వాక్ర
 తూన్యూత్వాస్వర్గంచేవార్చితోయయా । సపారస్సానుజన్వితాపుత్రోజనపదా
 న్వితి || ౧౨ || అగ్నిః । వాల్మీకిర్నారదాఘ్నిత్వా రామాయణమకారయత్ । సవిస్త
 రంయదేతచ్ఛృణుయాత్సదివంచజేత్ || ౧౩ || * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నియే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే శ్రీరామ

చరిత్రే ఉత్తరకాణ్డవర్ణనంనామ ఏకాదశోధ్యాయః.

— శ్రీకృష్ణావతారచరిత్రమ్. —

అగ్నిః || హరివంశంప్రవత్సోమిన్స్థునాభ్యమ్బుజాదజః । బ్రహ్మశోతీస్త
 తసోనుసోనుమాజ్ఞాతఃపురూరవాః || ౧ || తస్మాదాయురభూత్తస్మాన్మహుషోఽఞో
 యయాతికః । యదుంచతుర్వసుంతస్మాదేవయానీవ్యజాయత్ || ౨ || ద్రుహ్యంచాసుం
 చపూరుంచశర్మిస్తావార్షవర్షణీ । యదోకులేయాదవాశ్చనసుదేవస్తమత్తమః || ౩ ||
 భువోభూరావతారార్థంచేవక్యావసుదేవతః । హిరణ్యకశిపోపుత్రాష్టక్షర్భాయో
 గనిద్రయా || ౪ || విష్ణుప్రయుక్తయానీతాదేవకీజరరంపురా । అభూచ్ఛసప్తమో
 గర్భోదేవక్యాజనరాద్భుజః || ౫ || సజాగ్రమితోఽభూద్రోహిణ్యాంరౌహిణేయ
 స్తతోహరిః । కృష్ణాష్టమ్యాంచనభసేఅర్ధరాత్రేచతుర్భుజః || ౬ || దేవక్యావసుదే
 వేనస్తుతోబాలోద్విబాహుకః । వసుదేవకంసభయాద్యశోదాశయనేనయత్ || ౭ ||

యశోదాబాలికాంగృహ్యదేవకీశయనేనయత్ । కంసోబలధ్వనిశ్రుత్వాతాంచి
 యేనశిలాతలే ॥ ౮ ॥ వారితోపినదేవక్యామృత్యుర్గర్భిష్టమోమమ । శ్రుత్వాఽశ
 రీరిశీంవాచంఽత్యైర్భూమృతాః ॥ ౯ ॥ సమర్పితాస్తదేవక్యావివాహసమయే
 రితాః । సాక్షిస్తాబాలికాకంసమాకాశస్థాబ్రవీదిదమ్ ॥ ౧౦ ॥ కింసుయాక్షిస్తయా
 కంసజాతోయస్తాన్వంపథివ్యుతి । సర్వస్వభూతోదేవానాంభూభారహరణాయ
 సః ॥ ౧౧ ॥ ఇత్యుక్త్వాసాచశుమ్భాదీకాహత్వేన్ద్రేణచసంస్తుతా । ఆర్యాదుగ్రావేదగ
 ర్భాఅమృతాభద్రకాశ్యపి ॥ ౧౨ ॥ భద్రాయేమ్యామేనుకారీనైకబాహుర్మమా
 మితామ్ । త్రిసంధ్యంయఃపతేన్నామసర్వానాగ్రామానవాప్సుయాత్ ॥ ౧౩ ॥
 కంసోపిపూతనాదీంశ్చప్రేమయద్బాలనాశనే । యశోదాపతిసన్దాయవసుదేవేనచా
 ర్మితా ॥ ౧౪ ॥ రక్షణాయచకంసాదేర్భీతేనైవహిగోకులే । రామకృష్ణౌచేరతుస్తా
 గోభిర్దోపాలకైస్సహ ॥ ౧౫ ॥ సర్వస్వజగతఃపాలాగోపాలాతౌబభూవతుః । కృష్ణ
 శ్చేలూఖలేబద్ధోదామూవ్యగ్రయశోదయా ॥ ౧౬ ॥ యమశాస్త్రసమధ్యేఽగార్భ
 గ్నోచయమశాస్త్రనా । పరివృత్తశ్చకటఃపాదయేపాత్ స్తనాద్ధిసా ॥ ౧౭ ॥ పూత
 నాస్తనపాసేనసాహితాహస్తముద్యతా । బృహ్దావనగతఃకృష్ణఃకాళీయంయమునా
 హ్రీనాత్ ॥ ౧౮ ॥ జిత్వాసిన్సార్యచాభిష్ఠంచకారబలసంస్తుతః । యేమంతాశవ
 నంచక్రేమాత్వాధేనుకగద్దభమ్ ॥ ౧౯ ॥ ఆరిష్టవృషభంహత్వాకేశినంహయహుపి
 ణమ్ । శక్రోత్సనంపరిత్యజ్యకారితోగోత్రయజ్ఞకః ॥ ౨౦ ॥ పర్వతంధారయత్వా
 చశక్రాద్యుష్టిర్నివారితానమస్కఞ్జోమహేంద్రేణగోష్ఠోఽథాన్జనోర్నితః ॥ ౨౧ ॥
 ఇద్దోగ్రీనవస్తుతుష్టేనభూయఃకృష్టేనకారితః । రిభిభోమధురాంచాగాత్రంసోక్తా
 క్రూరసంస్తుతః ॥ ౨౨ ॥ గోవీభిరనురక్తాభిఃకీడితాభిర్నిరక్షితః । రజకంచాప్రయ
 చ్ఛన్తంహత్వావస్తాగ్రిణిచాగ్రహీత్ ॥ ౨౩ ॥ సహరామేణమాలాభృన్మాలాకారే
 వరందదా । దత్తానులేపనాంకుష్టామృజుంచక్రేహనన్దజమ్ ॥ ౨౪ ॥ మత్తంపవలయా
 వీడంద్వారిరజ్జంప్రవిశ్యచ । కంసాదీనాంపశ్యతాంచపఃశ్చుప్థానాంఽయుద్ధకమ్ ॥ ౨౫ ॥
 చక్రేచాణూరముల్లేనముష్టికేనబలోఽకరోత్ । చాణూరముష్టికాతాభ్యాంహతౌ
 మన్లీతథావరే ॥ ౨౬ ॥ మధురాధిపతింకంసంహత్వాతస్మైతరంహరిః । చక్రేయా
 దవరాజానమస్త్రప్రాప్తీచకంసగే ॥ ౨౭ ॥ జరాసంధస్యతేపుత్రా౯జరాసంధస్తదిరి
 తః । చక్రేనమధురారోధంయాదవైర్యయుధేశరైః ॥ ౨౮ ॥ రామఃకృష్ణౌచమధు
 రాంత్యుక్త్వాగోమస్తమాగతౌ । జరాసంధంబిజిత్వాజౌపాన్డ్రైకంవాసుదేవకమ్ ॥ ౨౯ ॥
 పురీంచద్యురికాంకృత్వాస్యవసద్యాదవైర్యుతః । భూమంతుసరకంహత్వాతేనానీ
 తాశ్చకస్యకాః ॥ ౩౦ ॥ దేవగద్ధర్వయయేతాంతాడవాహజనార్దనః । పోడశస్త్రై
 సహసాగ్నిరుక్తత్యాద్యాస్తథాప్తచ ॥ ౩౧ ॥ సత్యభామాసమాయుక్తోగరుడేనర
 తార్దనః । మణిశైలంసరత్నాంచఇన్ద్రంబిత్వాహరిర్దివి ॥ ౩౨ ॥ పారిజాతంసమా

సీయసత్యభామాగృహేఽకరోత్ . సాన్దీవనేశ్వశస్త్రాస్త్రంజ్ఞాత్వాతద్బలకంద
 దౌ || ౩౩ || జితౌపజ్ఞజనందైత్యంయమేనచనుపూజితః । అవధీతాఽలయవనం
 ముచుకున్దేనపూజితః || ౩౪ || వసుదేవందేవకీంచభక్తవిప్రాంశ్చసోన్మయత్ । రేవ
 త్యాంబలభద్రాచ్యజ్ఞాతేనశతోల్బకా || ౩౫ || కృష్ణత్వామౌజాహువత్యాను
 న్యాన్వస్యేభవన్తుతాః । ప్రద్యుమోఽభూచ్చరుక్మిణ్యాంషస్థేఽహిసహృతోబ
 లాత్ || ౩౬ || శవ్యరేణామృభౌషిప్తోనుతస్యోజగ్రాహణీవరః । తంహత్యుశవ్య
 రాయాదాన్తాయావత్ర్యేచశవ్యరః || ౩౭ || మాయాసోహత్యనుభేషృప్త్యస్య
 పతిమాదరాత్ । పుప్రోషసాతంచోవాచరతస్తేఽహంపతిర్మమ || ౩౮ || కామస్త్యం
 శమ్యునానగ్గోకృతోహంహృదేణచ । మృతానశస్యవత్సీన్వంమాయాజ్ఞశ్శమ్య
 రంజహి || ౩౯ || తచ్చుత్వాశవ్యరంహత్వాప్రద్యుమ్నసహభార్యయా । మాయా
 వత్యాయయాకృష్ణంకృష్ణోహృప్తోభరుక్మిణీ || ౪౦ || ప్రద్యుమ్నాదగుద్ధోభూచుషాప
 తిరుదారధీః । బృహోబలినుతస్తస్యనుతోషశోజితంపురమ్ || ౪౧ || తపసాశివపుత్రోఽ
 భూన్త్యాన్మూరధ్వజపాతితః । యద్ధంప్రాప్త్యసిబాణత్వంబాణంతుప్తశివోభ్యధా
 త్ || ౪౨ || శివోఽక్రీడతీంశౌరీంస్పృష్టోషాసహృహంవతో । తామాశౌరీభద్రాతే
 నిశినుప్తేతిదగ్ధతాత్ || ౪౩ || వైశాచమాసద్వాదశ్యాంపుంసోభద్రాభవివ్యతి । శౌ
 ర్యక్తాహ్నితాచోషాగృహేనుప్తాదదగ్ధతమ్ || ౪౪ || అత్తనాసగ్ధతంజ్ఞాత్వాతగ్ధ
 భ్యాచిత్రలేఖయా । లిఖితాద్వైచిత్రపటాదగుద్ధంసమాసయత్ || ౪౫ || కృష్ణ
 పాత్రంద్వారకాతోమహితాబాణమస్త్రీణః । కుమ్భాన్జనాన్యోగుద్ధోగాద్రరావహ్య
 వయాసహ || ౪౬ || బాణధ్వజస్యసమ్మతైరక్షిభిస్సంపేదితః । ఆగుద్ధస్యబాణే
 నయుద్ధమాసీత్సుదారుణమ్ || ౪౭ || శ్రుత్వాతుసారదాత్రాన్త్రీప్రద్యుమ్నబలభద్ర
 వాః । గరుడస్థోభజిత్యాగ్నిష్ట్యరంమాహేశ్వరంతథా || ౪౮ || హరిశఙ్ఖరయో
 ర్యుద్ధంబభూవాథశరాశరీ । నస్తవినాయకసంప్రమఖాస్తాగ్నాదిభిస్తాః || ౪౯ ||
 బృహిత్తేశఙ్ఖరేనప్తేబృహ్మణాస్తేఽనివిష్టాః । భిన్నంసహస్రంబాహూనాంరుద్రే
 తాభయమర్థితమ్ || ౫౦ || విష్ణునాడేవితోబాణోద్విబాహుఃప్రాబ్రవీచ్ఛివమ్ । త్వయా
 యదభయందత్తంబాణస్యాస్యమయాచతత్ || ౫౧ || ఆవయోర్నాస్తేభేదోవైభే
 దీనరకమాపుయాత్ । శివాద్యైఃపూజితోవిష్ణుసోనిరుద్ధమేదియత్ || ౫౨ || ద్వా
 రకాంతుగితోరేమేడగ్రసేనాదియాదవైః । అనురుద్ధాత్మజోఽజోమారిగ్జ్ఞేయాత్మ
 సర్వవత్ || ౫౩ || బలభద్రఃప్రలంబహ్మయమునాకర్షణోభవత్ । ద్వివిదస్య
 కపేర్భేత్తాకారవోన్మాదనాశనః || ౫౪ || హరిరేమేవేకమూర్తిరుక్మిణ్యాదిభిశ్చ
 రః । పుత్రానుత్పాదయామాసత్ససభ్యాతాన్తస్యయాదవాః || ౫౫ || హరివంశంప
 త్రేద్యస్సప్రాప్తామోహరింప్రజేత్ || ౫౫ ||

* * *

ఇతిత్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేఅగ్నిపనిష్ఠసంవాదే శ్రీకృష్ణ
 వతారవిర్గనాదికథనంనామ ద్వాదశోధ్యాయః.

— కురుపాణ్డవోత్పత్త్యాదికథసంతచ్చరిత్రంచ. ౩ —

అగ్నిః ॥ భారతంసప్సృషియైమిక్యష్టమాహాశ్శ్యలక్షణమ్ । భూభారమ
 మరద్విష్ణుర్మిమిత్తీకృశ్యపాణ్డవాః ॥ ౧ ॥ విష్ణునాభ్యజ్జిబ్రహ్మబ్రహ్మపుత్రో
 త్రిరత్రితః । సోమసోమద్భుధస్తస్మాదైశతసీత్సురూరవాః ॥ ౨ ॥ తస్మాదాయుస్తతో
 రాజానముషోఽతోయయాతకః । తతఃపురుస్తస్యవంశేభరతోఽభస్యవఃకురుః ॥ ౩ ॥
 తద్వంశేశాస్తమస్తస్మాద్భిష్టోగక్లాసుతోఽనుచౌ । చిత్రాగ్ధదోవిచిత్రశ్చసత్యవత్యాం
 చశాస్తనోః ॥ ౪ ॥ స్వర్గంగతేశాస్తనాచభీష్టోభార్యవివర్జితః । అపాలయద్భృ
 తృరాజ్యంబాలశ్చిత్రాగ్ధదోహతః ॥ ౫ ॥ చిత్రాగ్ధదేనద్వేకన్యేకాశిరాజస్యచామ్బి
 కా । అమ్బాలికాచభీష్టేణసీతేవిజితారిణా ॥ ౬ ॥ భార్యేవిచిత్రవీరస్యయత్తనా
 సదినంగతః । సత్యవత్యాహ్యనుమతాదమ్బికాయాంపుహాభవత్ ॥ ౭ ॥ ధృతకాష్టో
 మ్బాలికాయాంపాణ్డుశ్చవ్యాసతస్సుతః । గాంధార్యాంధృతరాష్ట్రేచ్ఛమర్యోధనము
 ఖంశతమ్ ॥ ౮ ॥ శతశ్రక్వాశ్రమపదేభార్యాయోగాద్యతోమృగః । ఋషిశాపా
 త్రతోధర్మగురున్ద్యాంపాణ్డోర్మృగిష్ఠిరః ॥ ౯ ॥ వాతాద్భిమోఽన్ద్రసశ్శక్రాన్తా
 ద్ర్యానశ్చికుమారతః । నకులస్సహదేవశ్చపాణ్డుర్నాద్రీయతోమృగః ॥ ౧౦ ॥ కన్దః
 కున్ద్యాంహికన్యాయాంజాతోదుర్యోధనాశ్రితః । కురుపాణ్డవయోరైవరందైవయో
 గాద్యభూవహ ॥ ౧౧ ॥ దుర్యోధనోఽతుగృహేపాణ్డనానదహామగ్రః । దగ్ధాగా
 రాద్వినిమగ్నమాతృవస్తాస్త్రపాణ్డవాః ॥ ౧౨ ॥ తతస్తపకచక్రాయాంబ్రహ్మ
 ణస్సనివేశనే । మునివేషాస్థితాస్సర్వేనిహాణ్యబకరాక్షసమ్ ॥ ౧౩ ॥ యయుఃపా
 జ్ఞాంబవిషయంద్రావద్యాస్తైస్త్వయంవరే । సమాప్రిస్తాబాహువేధేనద్రావదీవజ్ఞు
 పాణ్డవైః ॥ ౧౪ ॥ అథరాజ్యంతతఃప్రాప్తాజ్ఞాతాదుర్యోధనాదిభిః । గాఙ్ఢీవంచధ
 నుద్గిన్యంపావకాద్రథముత్తమమ్ ॥ ౧౫ ॥ సారథించాన్జనస్సభ్యేకృష్ణమక్షయ్యసా
 యకాః । బ్రహ్మస్తాగ్రిదీంస్తథాద్రోణాత్సర్వేశస్త్రవిశారదాః ॥ ౧౬ ॥ కృష్ణేన
 సోఽన్ద్రనోవహ్నింఖాన్డవేనమతర్పయత్ । ఇన్ద్రేవృష్టింవారయంశ్చశరవక్షేణపా
 ణ్డవః ॥ ౧౭ ॥ జితాదితఃపాణ్డవైశ్చరాజ్యంచక్రేయ్యుధిష్ఠిరః । బహుస్సర్వర్ణంజ
 సూయంససేహేతంసుయోధనః ॥ ౧౮ ॥ భూత్రాదుశ్శాసనేనోక్తఃకర్ణేనప్రాప్త
 భూతినా । ద్యుతకార్యేశమనినామ్యాతేనసయ్యుధిష్ఠిరమ్ ॥ ౧౯ ॥ అబంధుత్తస్యరా
 జ్యంచనభాస్థోమాయయాహసత్ । జితోయ్యుధిష్ఠిరోభ్రాశ్మయ్యుక్తశ్చరణ్యకం
 యయా ॥ ౨౦ ॥ వనేద్వాదశవద్వాజిప్రతిజ్ఞాతాఃసోఽనయత్ । అష్టశీతసహస్రా
 ణిభోజయన్పూర్వవద్వివ్రజాః ॥ ౨౧ ॥ సభౌమ్యోద్రావదీవస్తస్తతఃప్రాయాద్విరా
 టకమ్ । కణ్డోద్భిష్టోహ్యవిజ్ఞాతోరాజాభీమోధనూపకృత్ ॥ ౨౨ ॥ బృహన్నలా
 ర్జునోభార్యపైరస్థ్రియమచౌతథా । అన్యనామ్నాభిమసేనఃకిచకంచావధీని
 శిః ॥ ౨౩ ॥ ద్రావదీంహస్తకామంతవన్తుసశ్చౌజయన్తురూకా । పుర్వతోగోద్రహ

దీప్తతైజ్ఞాతాఃపాణ్డవాఅథ ॥ ౨౪ ॥ సుభద్రాకృష్ణభగినీఅన్జనాభ్రమజీజనత్
అభిసున్యందదాతస్తైవిరాటశోత్తరాంసుతామ్ ॥ ౨౫ ॥ సప్తాక్షోహిణీశత్రసే
ర్ధర్మరాజోరణాయనః । కృష్ణోమాతోబ్రవీర్ణత్వాదుర్యోధనమమర్షణమ్ ॥ ౨౬ ॥ ఏకా
దశాక్షోహిణీశంన్యపందుర్యోధనంతదా । యుధిష్ఠిరా యార్ధరాజ్యం దేహిగ్రామాం
శ్చపశ్చవా ॥ ౨౭ ॥ యుధ్యస్త్యవావచశ్శ్చుత్వాకృష్ణమాహసుయోధనః । భూసూ
చ్యగ్రంనదాస్యామియోత్సేవసక్రిహణోద్యతః ॥ ౨౮ ॥ విశ్వరూపందర్శయిత్వా
అభ్యవ్యంబిదురార్పితః ॥ ప్రాగాద్యుధిష్ఠిరంప్రాహయోధయై నంసుయోధనమ్ ॥ ౨౯ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే శ్రీమహాభారతే

ఆదిపర్వాదివర్ణనంనామ త్రయోదశోధ్యాయః.

—౯మరుపాణ్డవసక్రామకథనమ్—

అగ్నిః ॥ యాధిష్ఠిరీదార్యోధనీకురుక్షేత్రంయయాచమూః । భీష్మద్రోణాది
కావృష్టాన్వనాయుధ్యతగురూనితి ॥ ౧ ॥ పార్థంహ్యువాచభగవాన్సశోచ్యాభీష్ట
ముఖ్యకాః । శరరాణివిసాశీనినశరీరీవనశ్యతి ॥ ౨ ॥ అయమాత్మాపరబ్రహ్మఅహం
బ్రహ్మస్మివిద్ధివత్ । సిద్ధ్యసిద్ధ్యోస్సమోయోగీరాజభర్తృప్రపాలయ ॥ ౩ ॥ కృష్ణోక్తో
థాన్జునోఽయుధ్యద్రకస్థోవాద్యశబ్దవాః । భీష్మస్సేనాపతిరభూదాదాదార్యోధనే
బలే ॥ ౪ ॥ పాణ్డవానాంశిఖిణీవతయోర్యుద్ధంబభూవహ । ధార్తరాష్ట్రోఃపాణ్డ
వాంశ్చజఘ్నుర్యుద్ధేనభీష్టకాః ॥ ౫ ॥ ధార్తరాష్ట్రోఽశ్నిఖిణ్డ్యాద్యఃపాణ్డవాజఘ్ను
రాహవే । దేవాసురసమంయుద్ధంకురుపాణ్డవసేనయోః ॥ ౬ ॥ బభూవస్వస్థదేవా
నాంపశ్యతాంప్రీతివర్ధనమ్ । భీష్మస్తైఃపాణ్డవంసైన్యందశాహూభిర్మృపాత
యత్ ॥ ౭ ॥ దశమేహ్యుద్ధనోబాణైర్భీష్టంవీరంవవర్షహ । శిఖిణీరుపదోక్తోఽస్త్రై
ర్వవర్షజలదోయథా ॥ ౮ ॥ హస్త్యశ్వరథపాదాతమనోన్యాస్త్రునిపాతితమ్ । భీ
ష్మస్సప్తచ్ఛుప్త్యుత్పన్నయుద్ధమార్గంప్రదర్శయచ ॥ ౯ ॥ ఎసూక్తోవసులోకాయశరశః
య్యాగతస్థితః । ఉత్తేరాయణమీతుంశ్చధ్యాయన్నిష్ఠుంప్రవర్ణితః ॥ ౧౦ ॥ దుర్యో
ధనేతుశోకాక్రేద్రోణస్సేనాపతిస్త్యభూత్ । పాణ్డవేహ్నితేసైన్యేకృప్తద్యుమ్నశ్చ
భూవతిః ॥ ౧౧ ॥ తయోర్యుద్ధంబభూవోగ్రంయమరాప్రసీవర్ధనమ్ । విరాటరుప
దాద్యాశ్చనిమగ్నాద్రోణసాగతే ॥ ౧౨ ॥ దార్యోధనీమహాసేనాహస్త్యశ్వరథ
పత్రినీ । కృప్తద్యుమ్నాధిపతితాద్రోణఃకాలఇవాబధా ॥ ౧౩ ॥ హతోశ్వథామూచే
తుక్తేద్రోణశ్చస్త్రాణిచాత్మజత్ । కృప్తద్యుమ్నశరాక్రాంతఃపతిస్సమహితలే ॥ ౧౪ ॥
పశ్చిమేహనిమగ్ధర్షస్సర్వకుత్రంపమధ్యది । దుర్యోధనేతుశోకాక్రేకర్ణస్సేనాపతిస్త్య

భూత్ ॥ ౧౫ ॥ అన్యసంపాణ్ణవానాంచతయోర్యుద్ధంబభూవహ । శస్త్రాశస్త్రీషు
 మారాద్రందేవాసురరణోపమమ్ ॥ ౧౬ ॥ కణ్ణాన్జనాభ్యోసక్తామేకగ్గోరినవధీభ్య
 రైః । ద్వితీయేహనికర్ణస్త్రుఅన్యసేననిపాతితః ॥ ౧౭ ॥ శల్యోదనార్ధంయుయుధేవ్యా
 వధీత్రంయుధిష్ఠిరః । యుయుధేభీమసేనేనహతస్తస్యస్పయోధనః ॥ ౧౮ ॥ బహుళా
 హత్వానరాదీంశ్చభీమసేనమథాబ్రవీత్ । యదయాప్రహరస్తంతుభీమస్తంతువ్యపా
 తయత్ ॥ ౧౯ ॥ యదయాన్యానుజాంస్తస్యతస్మిన్నప్తౌదశేహని । రాత్రాసుషుప్తం
 చబలంపాణ్ణవానాన్యపాతయత్ ॥ ౨౦ ॥ అత్రహిణీప్రమాణంతుఅశ్వథామా
 మహాబలః । ద్రావదేయాస్త్రపాశ్చాలాస్త్రప్రద్యుక్తుంచసోఽవధీత్ ॥ ౨౧ ॥ పు
 త్రహీనాంద్రావదీంతాంరుదస్త్రీమన్జునస్తతః । శిరోమణీంతుజగ్రాహవిషికాస్త్రేణత
 స్యచ ॥ ౨౨ ॥ అశ్వథామాస్త్రసిద్ధగంజీవయామాసవైహరిః । ఉత్తరాయాస్తతో
 గచ్ఛంసపరిక్షిదభూన్స్పృహః ॥ ౨౩ ॥ కృతవర్షాకృతోద్రాణీస్త్రయోముక్తాస్తతోర
 తాత్ । పాణ్ణవాసాన్యత్యకికృష్ణస్సప్తముక్తానచావరే ॥ ౨౪ ॥ స్త్రీయశ్చార్తాస్స
 మాశ్వాస్యభీమదైవస్యధిష్ఠిరః । సంస్కృత్యప్రహతాస్త్రీరాస్త్రోదకధనాది
 కః ॥ ౨౫ ॥ భీష్మాచ్ఛాస్త్రనవామ్భుత్వాధర్మాస్త్రస్యార్వాంశ్చశాన్విదాః । రాజధ
 ర్మాన్త్రోత్తరార్మాన్త్రానధర్మాన్స్పృహవత్ ॥ ౨౬ ॥ అశ్వమేధేదదోదానంబ్రాహ్మణే
 భ్యోఽరిమర్దనః । శ్రుత్వాన్జునాన్మోసలేయంయాదవానాంచసక్షయమ్ ॥ ౨౭ ॥ రాజ్యే
 పరిక్షితంస్థాప్యసానుజస్సర్వమూప్తవా ॥ ౨౮ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే శ్రీమహాభారతే
 కురుపాణ్ణవ సక్రామకథనంనామ చతుర్దశోధ్యాయః.

— శ్రీపాణ్ణవచరిత్రమ్. శ్రీ —

అగ్నిః । యుధిష్ఠిరేతురాజ్యస్థేఅశ్రమాదాశ్రమాన్తరమ్ । ధృతరాష్ట్రోవనమ
 గాన్ధాధారివపుథాద్విజ ॥ ౧ ॥ విమరస్త్యగ్నినాదగ్ధోవనజేనదివంగతః । ఏవంవిష్ణు
 ర్భువోభారమహరద్దానవాదికమ్ ॥ ౨ ॥ ధర్మాయాధర్మనాశాయనిమిత్తీకృత్యపా
 ణ్ణవాః । సవిప్రశాపవ్యాజేనముసలేనాహరతులమ్ ॥ ౩ ॥ యాదవానాంభార
 కరంవజ్రంరాజ్యేభ్యోపేచయత్ । దేవాదేశాత్ప్రభాసేనదేహంత్యక్త్వాస్వయం
 హరిః ॥ ౪ ॥ ఇన్ద్రీలోకేబ్రహ్మలోకేపూజ్యతేస్వర్గవాసిభిః । బలభద్రోనస్తమా
 ర్తిపాతాశస్వర్గమీయవా ॥ ౫ ॥ అవినాశీహరిర్దేవోధ్యానిభిర్ధ్యేయపవనః । వి
 నాతంద్వారకాస్థానంష్టావయామాససాగరః ॥ ౬ ॥ సంస్కృత్యయాదవాన్యా
 గ్ధోదత్తోదకధనాదికః । స్త్రీయోష్టావక్రశాపేనభార్యావిష్టోశ్చయాస్థిసృతాః ॥ ౭ ॥
 పునస్తచ్ఛాపతోనీతాగోపాలైర్లగుడాయుధైః । అన్జనంహితరస్కృత్యపార్థశ్యోకం

చకారహ ॥ ౮ ॥ వ్యాసేనాశ్వాసితోమేనేబలంమేకృష్టనన్నిధా । హస్తినాపుర
మాగత్యపార్థస్వర్వంస్యవేదయత్ ॥ ౯ ॥ యుధిష్ఠిరాయసభాశ్రేణాలకాయస్య
కాంతదా । తద్ధనుస్తానిచాస్తా శ్రిణిసరథస్తేచవాజినః ॥ ౧౦ ॥ వినాకృష్టేనతన్నప్తం
దానంచాశ్రోత్రయేయథా । తమ్భుత్వాధర్మరాజస్తురాజ్యేస్థాప్యపరీక్షితమ్ ॥ ౧౧ ॥
ప్రప్థానంప్రప్థితోధీమాద్యైస్సద్యాభాగ్భృభిస్సహ । సంసారానత్యతాంజ్ఞాత్వాజప
న్నప్తశతంహరేః ॥ ౧౨ ॥ మహాపథేతుపతాద్రావదీనహదేవకః । నకులఃఫాల్గునో
భీమోరాజాశోకపరాయణః ॥ ౧౩ ॥ ఇద్వాసీతరథాహుధస్సానుజస్సర్వగమాప్త
వాక్ । దృష్ట్వాదుర్యోధనాదీంశ్చవానుదేవంధమాన్నితః ॥ ౧౪ ॥ పతత్రేభారతం
ప్రోక్తంయంపఠేత్పదివంపజేత్ ॥ ౧౪౫ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే శ్రీమహాభారతే

పాణ్డవచరిత్రం నామపజ్ఞదశోధ్యాయః.

—❧బుద్ధాద్యవతార చరిత్రమ్.❧—

అగ్నిః ॥ పత్యేబుద్ధావతారంచపఠతశ్చైవతోర్ధవమ్ । పురాదై వాసురే
యుద్ధేదైత్యైర్దేవాఃపరాజితాః ॥ ౧ ॥ రక్షరక్షేతరణంవదంతోఽన్తరిశ్వరమ్ ।
మాయామోహస్వరూపాసాశుద్ధోదనసుతోభవత్ ॥ ౨ ॥ మోహయామాన
దైత్యాంస్తాంస్త్యాజితావేదధర్మకమ్ । తేవబౌద్ధాబభూవుర్నితేభ్యోన్యేవేదవర్జితాః ॥ ౩ ॥ అన్తఃతస్సేభవశ్చద్వాదార్హతానకరోత్పరాః । ఏవంపాషణ్డినో
జాతావేదధర్మాదివర్జితాః ॥ ౪ ॥ నరకార్హంకర్తుచక్రగ్రహీవ్యవస్థభమాద
పిసర్వేకలియుగాస్తేతుభవిష్యత్తిచసంజరారాః ॥ ౫ ॥ దస్యవశ్శీలహీనాశ్చవేదో
వాజసనేయకః । దశపశ్చచశోభావైప్రమాణేనభవిష్యతి ॥ ౬ ॥ ధర్మకశ్చుకసంపీ
తాఅధర్మరుచయస్తథా । మానుషాన్ముక్షయిష్యత్తిష్టేచ్ఛాఃపార్థివరూపిణః ॥ ౭ ॥
కలిగిష్ణుయశఃపుత్రోయాజ్ఞవల్క్యపురోహితః । ఉత్సాదయిష్యతిష్టేచ్ఛాన్యహీ
తాస్త్రుకృతాయుధః ॥ ౮ ॥ స్థాపయిష్యతిమర్యాదాంచాతుర్వర్ణ్యేయథోచితమ్ ।
ఆశ్రమేషుచసర్వేషుప్రజాస్సద్ధర్మవర్తంత ॥ ౯ ॥ కలిగూహంపరిత్యజ్యహరిస్సర్వగమ
యతి । తత్కృతయుగంనామపురావశ్యమ్భవిష్యతి ॥ ౧౦ ॥ వర్ణాశ్రమాశ్చభక్త్రేషుస్వే
షుస్థాస్యన్తిసత్తమ । ఏవంసర్వేషుకత్త్రేషుసర్వమన్యస్త్రేషుచ ॥ ౧౧ ॥ అవతారా
అసంఖ్యాతాతీతానాకతాదయః । విష్ణోర్దశావతారాభ్యాస్యఃపరేచ్ఛణ్ణుయోన్న
రః ॥ ౧౨ ॥ సోవాప్తకామోవిమలస్సుకులస్సర్వమాపుష్యాత్ । ధర్మాధర్మవ్యవస్థా
నమేవంవైకురుతేహరిః ॥ ౧౩ ॥ అవతీర్ణశ్చ సగతస్సుగ్ధాదేకారణంహరిః ॥ ౧౩ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివస్తిష్ఠసంవాదే బుద్ధకల్యాణ

వతారకథనం నామహోడశోధ్యాయః.

— శ్రీ జగత్సృష్టి వివరణమ్. ౩ —

అగ్నిః || జగత్సృష్టాదికాంక్త్రీడాంవిష్ణోర్వత్సృధునాశృణు | సృష్టాదికృత్సృ
సృష్టాదిసృష్ట్యాదిసృగుణోగుణః || ౧ || బ్రహ్మవ్యక్తంసదాగ్రేభూన్నఖంరా
త్రిదినాదికమ్ | ప్రకృతింపురుషంవిష్ణుఃప్రవిశ్యాత్కోభయత్తతః || ౨ || సగ్ధకాలేమ
మహాత్తత్త్వమహాజ్ఞానస్తతోభవత్ | వైకారికస్తైజసశ్చభూతాదిశ్చైవతామ
సః||౩|| అహజ్ఞానరాజ్యబ్రహ్మత్రమాకాశమభవత్తతః | సుర్యమాత్రోఽనలస్తస్మై
రూపమాత్రోఽనలస్తతః || ౪ || రసమాత్రాతపితృతోగద్ధమాత్రామహీస్తృతా |
అహజ్ఞానరాత్తామసాత్తువైజసానీద్రియాణిచ || ౫ || వైకారికాదశదేవామనప
తాదశేద్రియమ్ | తతస్త్వయమ్భార్ధగవాన్త్రిసృత్యుర్విపథాఃప్రజాః||౬|| అపవ
ససద్దాహతాసుపీత్యమవాస్మజత్ | ఆపోనారాగ్నిప్రోక్తాఆపోవైసరసూసః|| ౭ ||
అయనంతస్యతాఃపూర్వంతేననారాయణస్తస్మతః | హిరణ్యవర్ణమభవత్తదజ్ఞము
దకేశయమ్ || ౮ || తస్మిన్జ్ఞేస్త్యయంబ్రవత్స్వయమ్భారితసృక్రితమ్ | హిర
ణ్యగర్భభగవానుషిత్యావరివత్సరమ్ || ౯ || తదజ్ఞమకరోద్ద్వైధందివంభవమథా
పిచ | తయోశ్శకలయోర్నభ్యేతకాశమస్మజస్క్రిభుః || ౧౦ || అపుపారిష్లవాంపు
భ్యేండిశశ్చదశధాదధే | తత్రకాలంమనోవాచంకామంక్రోధమధోరతికమ్ || ౧౧ ||
ససగ్ధసృష్టింతద్రూపాంసృష్టుమిచ్ఛన్స్త్రిజావతిః | విద్యతోశనిమేఘాంశ్చరోహితే
న్ద్రస్త్రిసూంషిచ || ౧౨ || వయాంసిచససద్దాహేపద్జన్యంచాథవక్త్రితః | ఋచోయ
జాంషిసామానిర్మమేయజ్జసిద్ధయే|| ౧౩ || సాధ్యాస్తైరయజ్ఞేవాన్భూతముచ్ఛావ
చంభుజాత్ | ససత్కుమారంరుద్రంచససగ్ధక్రోధసన్భావమ్|| ౧౪ || సురీచిమత్ర్యగ్గిర
సంపులస్త్యంపులహంక్రతుమ్ | వసిష్ఠంమానసాస్సవ్రబ్రహ్మణ్యిన్యతాః||౧౫||స
ప్తైతేజసయన్త్రిస్త్రసజారుద్రాశ్చసత్తమ్ | ద్విధాకృత్యాత్మనోదేహమధేనపురుషోఽ
భవత్ || ౧౬ || అర్ధేననారీతస్యాంసబ్రహ్మవైచాస్మజస్క్రిజాః || ౧౭ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదేజగత్సర్వ
వివరణంనామసప్తదశోధ్యాయః.

— శ్రీ సా్వయమ్భువ వంశవివరణమ్. ౩ —

అగ్నిః || ప్రియవ్రతోత్తానపాదోమనోస్సావయమ్భువాత్సుతౌ | అజీజనత్సు
తాంకన్యాంతరూపాంతపోన్యతామ్ || ౧ || కామ్యాంకర్దమభార్యాతస్సమా
ఝుగ్గిరిర్విరాట్ప్రభుః | సురుచ్యాముత్రమోజజ్ఞేపుత్రఉత్తానపాదతః || ౨ || సునీ
త్యాంతుభుక్రివపుత్రస్తపస్తేపేసకీర్తయే | భుక్రివోవర్షసహస్రాణిత్రిణిదివ్యానిహే
ముసే|| ౩ || తస్మాప్రీతోహరిఃప్రాదాన్సున్యగ్రేస్థానకంస్థిరమ్ | శ్లోకంపహతహవ్య

అష్టాదశోధ్యాయ

శనాపద్ధిం దృష్ట్య సతస్య చ ॥ ౪ ॥ అచూఽన్యవసోపీగ్యమచూఽశ్రుతమచూఽ
ద్యుతమ్ ॥ యవఽభృతఃకృత్వాధునివసస్త్యయస్థితాః ॥ ౫ ॥ తస్మాద్భిష్టించ
భవ్యంచధునిచ్చన్నుభ్యర్వజాయత ॥ శిష్టే రాధత్రయచ్చాయావజ్జుపుత్రానకల్మ
షాః ॥ ౬ ॥ రిపుంరిపుజ్ఞయంరిప్రవృత్తకలంకృతేజసమ్ ॥ రిపోరాధత్యబృహతీచా
యమంసర్వతేజసమ్ ॥ ౭ ॥ అజీజనత్సుమరిణ్యాంపీరిణ్యాంచాయమోమనుమ్మ
నోరజాయస్తదశసద్వలాయాంసుతోజ్జహాః ॥ ౮ ॥ ఊనుఃపురుశృతవ్యసస్తవస్వీ
సత్యవాక్తరాః ॥ అగ్నిస్తురతీరాత్రశ్శనుమ్యన్నశ్చభిమన్యతః ॥ ౯ ॥ ఊరోరజ
నయత్పుత్రాన్షడాగ్నేయీనుమావప్రభాః ॥ అగ్నంనునసంస్వాతంతకుమగ్నిరసం
గయమ్ ॥ ౧౦ ॥ అగ్నాత్పునీథావత్యంవైవేదమేకంవ్యజాయత ॥ అరతుకఃపావరత
స్సహతోమనభికుతైః ॥ ౧౧ ॥ ప్రజార్థన్యవయోధాన్యమనుస్థుర్నక్షిణంకరమ్ ॥ వే
నస్యవధితేపాణౌసన్యభూవప్యనుర్నృపః ॥ ౧౨ ॥ తంబృష్ట్యమునయఃప్రాహురే
వవైముదితాఃప్రజాః ॥ కరిష్యతేమహాలేజాయశశ్చప్రాప్యతేమహత్ ॥ ౧౩ ॥
సగన్ధీకవవీజాతస్తేజసాన్దహగ్నివ ॥ పృథురైవ్యఃప్రజాస్సర్వారక్షత్యేత్రపూ
ర్వజః ॥ ౧౪ ॥ రాజసూయాభిషిక్తానామాద్యస్సృధివీపతిః ॥ తస్మాద్వైవసముత్స
న్నాపుణౌసూతమాగధాః ॥ ౧౫ ॥ తత్స్తోత్రంచత్రతుర్విరారాజాభూజ్జనరజ్జనాత్ ॥
దుగ్ధాగౌస్తేనశస్యార్థంప్రజాశాంజీవనాయచ ॥ ౧౬ ॥ సహదేవైర్నృణశ్చైర్నర్ధైర్నర్ధై
స్సాస్సరోగతైః ॥ పిత్తభిద్ధానవైస్సర్వైర్వీరుధ్విఃపర్వతైర్జడైః ॥ ౧౭ ॥ తేషుతేషు
చప్రాత్రేషుదుహ్యమానావసుద్ధరా ॥ ప్రాదాద్యధేవింక్షీరంతేనప్రాణానభార
యత్ ॥ ౧౮ ॥ పృథోఃపుత్రాతుగర్భజ్ఞైజజ్ఞాతేనైర్ద్విపాలినా ॥ శిశ్నోనీహవి
ద్ధానమస్తద్ధానాద్యజాయత ॥ ౧౯ ॥ హవిద్ధానాన్షడాగ్నేయాధీపణాజనయత్పు
తాః ॥ ప్రాచీనబర్హిషంశుక్రంగయంకృష్ణంప్రజాజనా ॥ ౨౦ ॥ ప్రాచీనాగ్రామశా
స్త్రస్యపృథివ్యాంయజతోయతః ॥ ప్రాచీనబర్హిగ్భగవాన్తహానాసీప్సృజావతః ॥ ౨౧ ॥
సపిత్వాదధస్తేనాముద్రిదశప్రాచీనబర్హిషః ॥ సర్వేప్రచేతసోనామధనుర్వేదస్యపార
గాః ॥ ౨౨ ॥ అపృథగ్ధర్మచరణాస్తేతస్యస్తవహస్తవః ॥ దశవర్షసహస్రాణిస
ముద్రసలిలేశయాః ॥ ౨౩ ॥ ప్రజావతీష్టంసమ్మృన్యతుష్టావిష్టోశ్చైర్గతాః ॥
భూఃఖంవ్యాస్తంహితరుభిస్తాంస్తరుగదహంశ్వతే ॥ ౨౪ ॥ ముఖజాగ్నిసరు
ద్యాంవద్యుష్టాచాగద్రుహతుయమ్ ॥ ఉపగమ్యాబ్రవీదేతానాజానోమఃప్రజావ
తీః ॥ ౨౫ ॥ కోపంయచ్చతదాస్యన్దికన్యాంవోమారిషాంవరామ్ ॥ తవస్వినోము
నేఃఖణ్డోఃప్రస్థోచాయాంసుమైవచ ॥ ౨౬ ॥ భవిష్యంజానతాస్సప్తాభార్యావోఽ
ప్రతులహరీ ॥ అస్యాముత్సర్వస్యతేదక్షఃప్రజాస్సంవర్ధయిష్యతి ॥ ౨౭ ॥ ప్రచేతసస్తాం
జగృహుర్దత్తోస్యాంచతతోఽభవత్ ॥ అనరాంశ్చవరాంశ్చైవద్విపదోధచతుష్ప్
దః ॥ ౨౮ ॥ సస్సప్తామససాదక్షఃపశ్చాదస్సచస్త్రీయః ॥ దదౌసదశధన్యాయః

శ్యపాయత్రయోదశ ॥ ౨౯ ॥ సప్తవింశతినోమాయచతస్రోరిష్టనేమినే । ద్వేనై
 వబహుపుత్రాయద్వేనైవాగ్నిరసేఅదాత్ ॥ ౩౦ ॥ తాసుదేవాశ్చనాగాద్యామైధు
 నాన్యసనాపురా । ధర్మసర్గంప్రవత్స్యమిదశపత్నీమధర్మతః ॥ ౩౧ ॥ విశ్వేదేవాస్తువి
 శ్వాయాసాన్ధ్యస్తాన్ధ్యావ్యజాయత । మరుత్వత్త్వామరుత్వవ్రోహసోస్తువసవోఽభ
 వత్ ॥ ౩౨ ॥ భానోస్తుభానవఃపుత్రాముహూర్తాస్తుముహూర్తజాః । లమ్బాయాధర్మ
 తోమోషోనాగవీధీచయమిజా ॥ ౩౩ ॥ పృథివీవిషయంసర్వమరుద్ధత్యాంవ్యజా
 యత । సజ్జల్పయాస్తుసజ్జల్పాగ్నిస్తోగ్రక్షత్రతస్సుతాః ॥ ౩౪ ॥ ఆపోధృవం
 చసోమశ్చధరశ్చైవాగ్లోనలః । ప్రత్యూషశ్చప్రభాసశ్చవసవోష్టాచనావతః ॥ ౩౫ ॥
 ఆపస్యపుత్రోవైదణ్డ్యశ్చగ్రీమశ్చాన్తోమునిస్తథా । ధృవస్యకాలోలోకాన్తోవర్చాసో
 మస్యవైసతః ॥ ౩౬ ॥ ధరస్యపుత్రోద్రవిణోహుతహవ్యవహస్తథా । మనోహరా
 యాశ్చిశిరఃప్రాణోధరమణస్తథా ॥ ౩౭ ॥ పురోజవోలస్యాసీదవిజ్ఞాతోఽనలస్య
 చ । అగ్నిపుత్రఃకుమారశ్చశరస్తప్తేవ్యజాయత ॥ ౩౮ ॥ తస్యశాఖోవిశాఖశ్చనై
 గమేయశ్చపుత్రజః । కృత్తికాతఃకార్తికేయోయతిస్సనతుగమారకః ॥ ౩౯ ॥ ప్ర
 త్యూషాద్దేవలోజజ్ఞేవిశ్వకర్మాప్రభాసతః । కర్తాశిల్పసహస్రాణాంతిదశౌనాంచవర్ధ
 కః ॥ ౪౦ ॥ మనుష్యాశ్చపజీవస్తీర్ణింవైభూషణాదికమ్ । సురభీశ్శ్యపాద్రుద్రా
 నేకాదశవిజ్ఞాన్ ॥ ౪౧ ॥ మహాదేవప్రసాదేనతపసాశ్శావితాసతీ । అజైకపాదహి
 ర్భుక్షస్త్యస్తౌద్రాద్రాశ్చసత్తమ ॥ ౪౨ ॥ త్వష్టశ్చైవాత్మజశ్చగ్రీమాన్విశ్వయాపో
 మహాయశాః । మరశ్చబహురూపశ్చత్ర్యింశ్చుకశ్చపరాజితః ॥ ౪౩ ॥ వృషాకపి
 శ్చశమ్భుశ్చపద్మీరైవతస్తథా । మృగవాగ్ధశ్చసర్మశ్చకాపాలీదశచైకకః ॥ ౪౪ ॥
 రుద్రాణాంచతంతలక్షంయైర్వాప్తంసచరాచరమ్ ॥ ౪౫ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నియే అగ్నివసిష్ఠ సంవాదే స్వామ్యువ
 వంశాదికథనంనామాష్టాదశోధ్యాయః.

——— శ్రికశ్యపవంశవివరణమ్. శ్రి ———

అగ్నిః ॥ కశ్యపస్యవదేసర్గమదిత్యాదిమహేమునే । చాతుషేతుషితాదే
 వాస్తేదిత్యాంకశ్యపాతుసః ॥ ౧ ॥ ఆసన్విష్టుశ్చక్రశ్చత్వష్టాధాతాతథార్యమా ।
 పూషావివస్వాస్తనవితామిత్రోధవరుణోభగః ॥ ౨ ॥ అంశుశ్చద్వాదశాదిత్యాఆస
 న్వైవస్యతేస్తరే । అరిష్టనేమిపత్నీనామపత్యానీహపోడశ ॥ ౩ ॥ బహుపుత్రస్థవిదు
 వశ్చతసోవిద్యుతస్సుతాః । ప్రత్యగ్నిరసజాశ్చేస్తాఃకృతశ్చస్యసురాయుధాః ॥ ౪ ॥
 ఉదయాస్తమనేనూర్యేతద్వదేతేయగేయగే । హిరణ్యకశిపుర్దిత్యాంహిరణ్యాక్ష
 శ్చకశ్యపాత్ ॥ ౫ ॥ సింహికాచాభవతగ్నావిప్రవిక్షేపరిగ్రహః । రాహుప్రభృ
 తయస్తస్యాంనైంహికేయాఇతిశ్రుతాః ॥ ౬ ॥ హిరణ్యకశిపోపుత్రాశ్చత్వారఃప్ర

— శివాకృతవైకారికసర్గకథనమ్ శి —

అగ్నిః || ప్రహమోమహాతస్సగోపజ్ఞేయోబ్రహ్మణత్సః | తన్నాత్రాణాంద్వి
తీయస్తుభూతస్సగోహిసస్త్రితః || ౧ || వైకారికస్తృతీయస్తసర్గవిద్రియకస్త్రితః |
ఇత్యేషప్రాకృతస్సర్గస్సముఖ్యతోబుద్ధిపూర్వకః || ౨ || ముఖ్యస్సర్గశ్చతుర్థస్తుముఖ్య
వైఫావరాస్త్రితః | తిర్యగ్సీతాస్తుయఃప్రోక్షస్తైర్యగోస్యతతస్త్రితః || ౩ ||
తథోర్ధ్వస్రోతసాంపస్తోదేవసర్గస్తసస్త్రితః | తతోర్వాకోసీతసాంసర్గస్సప్తమస్స
తుమానుపః || ౪ || అష్టమోనుగ్రహస్సర్గస్సాత్మికస్తామసశ్చయః | పక్షైవేవై
కృతాస్సగ్ధాఃప్రాకృతాశ్చగ్రయస్త్రితాః || ౫ || ప్రాకృతోవైకృతవైకృతకామారో
నమినుస్తథా | బ్రహ్మతోనవసర్గాస్తుజగతోమూలహేతవః || ౬ || ఖ్యాత్యాద్యాదక్ష
కన్యాస్తుభృగ్వాద్యాఉపయేమిరే | నిత్యోవైమితీకస్సర్గస్తీర్థావ్రకథితోజనైః || ౭ ||
ప్రాకృతాదైన్ద్రీసీస్యాదస్తరసశయాదను | జయతేయత్రానుదిసంనిత్యస్సగోహిస
స్త్రితః || ౮ || దేవౌధాతాపితారౌభృగోఃఖ్యాతిరసూయత | శ్రియంప
వత్సవిష్ణోర్యాస్తుతాశక్రేణవృద్ధయే || ౯ || ధాతుర్విధాతుర్ద్వాపుత్రౌక్రమాత్పా
ణోమృకణ్డుకః | మారూజ్ఞేయోమృకణ్డోఽశ్వజ్ఞేదేవశిరాస్తతః || ౧౦ || పార్థమా
సశ్చసమ్భూత్యాంమరిచేరభవత్పుతః | స్తృత్యావశ్శిరసఃపుత్రాస్సీవాలీకుహలా
స్తథా || ౧౧ || రాకాశ్యానుపతిశ్చత్రేరసూయావృజీజనత్ | సోమందుర్వాస
సంపుత్రందత్తాత్రేయంవయోగినమ్ || ౧౨ || ప్రీత్యాంపులస్త్రిభార్యాయాందత్త
లిస్తతుతోభవత్ | తుమాయాంపులచోజ్ఞాతాస్సహిష్ణుకీర్తుపాదికాః || ౧౩ || ౪
న్నత్యాంచక్రతోరాసన్వాంబుల్యానుహృజనః | అగ్నితృప్తవర్షమాత్రాప్రేయేహివశ్శీ
సహస్రిణః || ౧౪ || ఊర్జాయాంచపసిష్ఠాచ్చరాజాగౌత్రోర్ధ్వబాహుకః | సవః
శ్చాలఘుశ్శుక్రస్సుతపాస్సప్తవర్షయః || ౧౫ || పావకఃపావమానోభూచ్ఛుద్దిస్సా
హగ్నిజోభవత్ | అగ్నిష్వాత్తాబ్ధివదోఽనగ్నయస్సాగ్నయోహ్యజాత్ || ౧౬ ||
పితృభ్యశ్చస్వధాయాంచమేనావైధారిణీసుతే | హింసాభార్యాత్వధన్వస్యతయో
జ్జజ్ఞేతథాస్తతమ్ || ౧౭ || కన్యావనికృతిస్తాభ్యాంభయన్నరకమేవచ | మాయాః
వేదనావైవమిథునంత్విదమేతయోః || ౧౮ || తయోర్జ్జజ్ఞేకవైమాయాంవృత్తుభు
తావహారిణమ్ | వేదనాచమతంచాపిదుఃఖంజజ్ఞేకరారవాత్ || ౧౯ || మృతో
ర్వాధిజరాశోకశృణ్ణాక్రోధాశ్చజజ్ఞిరే | బ్రహ్మణశ్చరుదజ్ఞాతోరోదనాద్రుద్రన
మకః || ౨౦ || భవంశర్వమభేదానంతథావశుపతింద్విజ | భీమముగ్రంమహాదేవవ
వాచసపితామహః || ౨౧ || దక్షకోపాచ్ఛతద్ధ్యార్యాదేహంతత్యాజసాసతీ | సి
మపద్మహితాభూత్వావత్సితమౌర్భరఘాత్పిసం || ౨౨ || ఋషిభ్యోనారదాద్యై

పూజాస్సన్నాదిపూర్వికాః । స్వాయమ్భువాద్యాస్తాఃకృత్యావిష్ట్యాదేర్భుక్తిమ
క్తిదాః ॥ ౨౩ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే ప్రాకృత
వైకారికసర్గకథనంనామ వింశోధ్యాయః

సామాన్యపూజా కథనమ్ ౨౪

నారదః॥ సామాన్యపూజాంవిష్ట్యాదేర్భుక్తిమన్త్యాంశ్చసర్వదా । సమస్త
పరివారాయఅమృతాయనమోయజేత్ ॥ ౧ ॥ ధాత్రేవిధాత్రేగక్తాయైయమునా
యైనిధితథా । ద్వారశ్రియంవాస్తునవంశక్తింహర్తృమనస్తకమ్ ॥ ౨ ॥ వృథివీంధర్మ
కంజ్ఞానంవైరాగ్యైశ్వర్యమేవచ । అధర్మాదీనగ్ధనాశవత్తుకేసరకర్ణికాః ॥ ౩ ॥
ఋగ్వేదాద్యంకృతాద్యంచసత్వాద్యర్కాదిమణ్డలమ్ । విమలాత్కర్షిణీజ్ఞానాక్రి
యాహౌగాచతాయజేత్ ॥ ౪ ॥ ప్రహ్లింసత్వాంతభేశానాసుగ్రహశీసమూర్తి
కామ్ । దుగ్ధాంగిరంగణంక్షేత్రంవాసుదేవాదికంయజేత్ ॥ ౫ ॥ హృదయంచశిర
శ్శూలంచర్మనేత్రమథాస్త్రకమ్ । శఙ్ఖంచక్రంగదాంపద్మంశ్రీవత్సంకాస్తుభంయజే
త్ ॥ ౬ ॥ వనమాలాంశ్రియంపుష్పింగరుడంగురుమర్చయేత్ । ఇష్టానిగ్నింయమం
రతోజలంవాయుంధనేశ్వరమ్ ॥ ౭ ॥ యశానంతమజంచాస్త్రంవాహనంకుముదా
దికమ్ । విష్వక్సేనంమణ్డలాదాసిద్ధిఃపూజాదినాభవేత్ ॥ ౮ ॥ శివపూజాథసామాన్యా
పూర్వంసద్విసమర్చయేత్ । మహాకాళరీ * యజేద్గక్తాయమునాంచగణాదికమ్ ॥ ౯ ॥
గిరంశ్రియంగురుంవాస్తుంశక్త్యాదీన్ధర్మకాదికమ్ । వామాజ్యేష్ఠాతథారాద్రీకాళీ
కలవికారిణీ ॥ ౧౦ ॥ బలవికారిణీచాపిబలప్రమథినీత్రమాత్ । సర్వభూతదమనీచమ
దనోన్మాదినిశివాసనమ్ ॥ ౧౧ ॥ హంహుంహంశివమూర్తయేసాగ్ధవక్త్రంశివంయ
జేత్ । హంశివాయహమిత్యాదిహమీశానాదివక్త్రకమ్ ॥ ౧౨ ॥ హింశారిం
గంగశక్రముఖాశ్చఙ్ఘోహృదాదికాః । క్రమాత్సూర్యార్చనేమన్త్యాదణ్డీపూజ్యశ్చ
పిఙ్గళాః ॥ ౧౩ ॥ ఉచ్చైశ్శ్రీవాశ్చర్చుణశ్చప్రభూతంవిమలంయజేత్ । సారాఢ్యో
పరమసుఖీసుధ్వాద్యంమధ్యతోయజేత్ ॥ ౧౪ ॥ దీప్తాసూక్ష్మాజయాభద్రావిభూ
తిర్విమలాతథా । అమోఘావిద్యతాచైవపూజ్యాథసర్వతోముఖీ ॥ ౧౫ ॥ అర్కా
సనంహిహంఖంఖనోల్కాయేతిచమూర్తికామ్ । హంహింససూర్యాయనమః
నమోహృదయాయచ ॥ ౧౬ ॥ అర్కాయశిరసేతద్దగ్నిశాసురవాయుగా
భూర్భువస్స్వరేజ్వానినిశిఖాహుంకవచంస్తృతమ్ ॥ ౧౭ ॥ భాంనేత్రంవస్తథారా

శ్రీ ఆగ్ని పురాణే.

స్త్రుంరాజ్ఞీశక్తిశ్చగమగఢా । సోమోఽక్తారకోభయభోజీవశ్శుక్రశ్శక్తిఃక్రవ
త ॥౧౮॥ రాహుఃకేతుస్తేజశ్చణ్డసశ్శేపాదభపూజనమ్ । ఆసనంమూర్తయేమ
లంహృదాద్యంపరిచారకః ॥ ౧౯ ॥ విష్ణ్వసనంవిష్ణుమూర్తేరోంశ్రీంశ్రీంశ్రీధరోప
రిః । హింసర్వమూర్తిమంతోగ్రియమితితైగ్రిలోక్యమోహనః ॥ ౨౦ ॥ హింహృ
కేశఃక్షీంవిష్ణుస్సర్వైర్దేర్దైర్హృదాదికమ్ । సమస్తైఃపఞ్చమీపూజాసక్తాగ్రమాదా
యాదిదా ॥ ౨౧ ॥ చక్రంగదాంక్రమావృణ్ణంముసలంఖడ్గశార్ఙ్గకమ్ । పాశాబు
శౌచశ్రీవత్సంకాస్తభంవనమాలయా ॥ ౨౨ ॥ శ్రీంశ్రీర్మహాలక్ష్మీతాత్మ్యగురురిద్వా
దయోఽర్చనమ్ । సరస్వత్యాసనంమూర్తిరౌహీందేవీసరస్వతీ ॥ ౨౩ ॥ హ
దాద్యాలక్ష్మీర్దేహాచకలాతుష్టిశ్చపుష్టికా । శౌరీప్రభామతీదుర్గాగణోగురుశ్శ
త్రేత్రపః ॥ ౨౪ ॥ తథాగంగణపతయేచహింసార్వైచశ్రీంశ్రీయై । హింత్వరితా
యై * హింసాత్రిపురావతుర్ధ్వస్తనమోస్తకాః ॥ ౨౫ ॥ ప్రణవాద్యాశ్చనామాద్య
మక్షరంభిద్ధుసంయుతమ్ । ఓంయుతంవాసర్వమస్త్రీపూజనాజ్ఞపతస్త్పృతాః ॥౨౬॥
హుమాత్తిలఘుతాద్యైశ్చగర్భకామార్గమోక్షదాః । పూజామస్త్రాస్త్రతేద్యస్త
భుక్తభోగోదివంప్రజేత్ ॥ ౨౭ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నిచరీత్యనంవాదే వాసు
దేవాగ్నిపూజాకథనంనామఏకవింశోధ్యాయః.

శ్లోదేవస్సానవిధిఃశ్లో

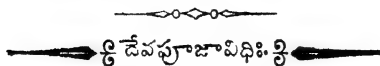
నారదః ॥ వత్సేస్సానంక్రియాద్యర్థంసంహేనశుష్కృత్తికామ్ । గృహీ
త్వాతాంద్విధాకృత్వామనస్సానమచైకయా ॥ ౧ ॥ నిమజ్జ్యాచమ్యవిన్యస్యసిం
హేనకృతరక్షకః । విధిస్సానంతతఃకుర్యాత్ప్రణామపురస్కరమ్ ॥ ౨ ॥ హృ
దిధ్యాయఃపారిజ్ఞానంమద్రేణాష్టాక్షరేణహిత్రిధాపాణితలేమృత్సాంధిగృహంసిం
హజస్తతః ॥ ౩ ॥ వాసుదేవప్రజప్తేనతీర్థంసజ్జల్వ్యచాలభేత్ । గాత్రంవేదాదినా
మస్త్రైస్సప్తాద్భ్యాసాధ్యమూర్తినా ॥ ౪ ॥ కృత్వాశుశుర్షణంవస్త్రంపరిధాయస
మావరేత్ । విన్యస్యమస్త్రైర్ద్విర్వర్జ్యపాణింజలమేవచ ॥ ౫ ॥ నారాయణే
నసంయమ్యవాయమాఘ్రీయచోత్పజేత్ । జలంధ్యాయఃపారింపశ్చార్ద్రత్వా
ద్ధ్యుంధ్వాదశౌతరమ్ ॥ ౬ ॥ జప్త్యాన్యాఞ్చతశస్త్రస్యయోగవీతాదితఃక్రమాత్ ।
మస్త్రాగ్నికాపిలపర్యవ్రాస్యేన్దిత్యగణానపి ॥ ౭ ॥ మనుష్యాస్తస్యభూతానిస్థావరా

* హింబంక్షీంసా.

స్తాన్యథావసేత్ । న్యస్యచాక్షాణసంహృత్యమస్త్రాన్యగగృహంప్రజేత్ ॥౮॥ ఏవమన్యసేపూజాసమూలాద్యైస్సాన్నినమాచరేత్ ॥౯॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే దేవస్నాన

విధిర్నామద్యావింశోధ్యాయః

నారదః ॥ వత్సేపూజావిధివిప్రాయత్కృత్వాసర్వమాపున్నయాత్ । ప్రతౌలితాష్టగ్రాచవ్యవ్యాకృతఃకృతరతుకః ॥ ౧॥ ప్రాజ్ఞుఃశస్త్రిస్త్రైకబద్ధావద్వాద్యపరమేవచ । యంబీజంనాభిమధ్యస్థంధూమ్రంచణ్డానిలాత్మకమ్ ॥ ౨॥ విశోషయేదశేషంతుభ్యాయేతాగ్రయాత్తుకల్మషమ్ । యేంహృత్పజ్జగజమధ్యస్థంబీజం తేజోనిధిస్త్రక ॥ ౩॥ అశోర్ధ్వతిర్యగ్నాభిప్రజ్వాలాభిఃకల్మషందహేత్ । శశాఙ్గాకృతిసద్ధ్యాయేదప్సరస్థంసుధామ్బుభిః ॥ ౪॥ హృత్పద్మవ్యాపిభిర్దేహంస్యకమాప్తావయేత్సుధీః । సుషుమ్నాయోనిమార్గేణసర్వనాడీవిసర్పిభిః ॥ ౫॥ శోభయిత్వాన్యసేత్తత్త్వంకరశుద్ధిరథాస్త్రకమ్ । వ్యాపకంహస్తయోరాదౌదక్షిణాబ్జుష్టతోజ్జకమ్ ॥ ౬॥ మూలందేహేద్వాదశౌక్లంస్యసేత్పైర్ద్రివిటకైః । హృదయంచశిరశ్చైవశిఖావర్షాస్త్రీలోచనే ॥ ౭॥ ఉదరంచతథాపృస్థంబాహూరుజానుపాదకమ్ । ముద్రాందతాస్త్రరేద్విష్ణుంజప్త్వాప్రశతమర్పయేత్ ॥ ౮॥ వామేతువర్ధనీంస్యస్యపూజాద్రవ్యంతుదక్షిణే । ప్రతౌశ్యాస్త్రేగిచ్ఛార్ఘ్యేగగన్ధపుష్పాన్వితేన్యసేత్ ॥ ౯॥ చైతన్యంసర్వగంజ్యోతిరప్తజప్తేనవారణా । ఫణస్తేనతుసంసీచ్యహస్తేధ్యాత్వాహరింపరేత్ ॥ ౧౦॥ ధర్మంజ్ఞానంచవైరాగ్యమైశ్వర్యంపహ్నిదిబ్బుఖాః । అధర్మాదినిగత్రాణిపూర్వాదయోగపీతకే ॥ ౧౧॥ కూర్మంపీఠేహ్యనస్తంచయమంసూర్యాదిమణ్డలమ్ । విమలాద్యాకేసరస్థానుగ్రహాకర్ణికాస్థితా ॥ ౧౨॥ పూర్వంస్వహృదయేధ్యాత్వాఆవాహ్యైర్వైచ్చమణ్డలే । అర్ఘ్యంపాద్యంతథాచామంముఖవర్గాంపునశ్చతేత్ ॥ ౧౩॥ స్నానంవస్త్రీపవీతంచభూషణంగన్ధపుష్పకమ్ । ధూపదీపనైవేద్యానిపుణ్డరికాక్షువిద్యయా ॥ ౧౪॥ యజేదక్షానిపూర్వాదౌద్వారిపూర్వేపరేణ్డజమ్ । దయేచక్రంగదాంసౌమ్యోకోణేశభృంధమర్చ్యసేత్ ॥ ౧౫॥ దేవస్యవామతోదయేచేషుధిఖడ్గమేవచ । వామేవర్మశ్రియందయేపుష్టింవామేగ్రతోన్యసేత్ ॥ ౧౬॥ వనమాలాంచశ్రీవత్సకాస్తుభౌదిక్పతీన్బహిః । స్వమస్త్రైగిపూజయేత్పూర్వాన్విష్ణుమద్భూసనాదిభిః ॥ ౧౭॥ వ్యస్తేనచసమస్తేనలక్ష్మేర్వజేనవైయజేత్ । జప్త్వాప్రదక్షిణీకృత్యస్తుత్వాన్యంవసమర్పయ ॥ ౧౮॥ హృదయేవిన్యసేద్ధ్యాశ్చాహంబ్రహ్మహరి స్త్వితి । ఆగచ్ఛావాహనేయోజ్యంతుమస్యేతివిసర్జనే ॥ ౧౯॥

ఏవమస్తేషామైశ్వర్యాజాంకృత్యావిముక్తిభాక్ । ఏకమూర్త్యర్పనంత్రోక్తంన
వహ్నిహార్యసంశృణు ॥ ౨౦ ॥ అజ్ఞుత్తకద్వయేన్యస్యనానుదేవంబలాదికాక్ । తర్జ
న్యాదాశరీరేభశిరోలలాటవక్త్రీకే ॥ ౨౧ ॥ హృన్నాభిగుహ్యాజాన్వజ్ఞౌమిధ్యేపూ
ర్వాదికంయజేత్ । ఏకపీఠంనవహ్నిహంసవపీఠంచపూర్వవత్ ॥ ౨౨ ॥ నవాజ్ఞే
నవమూర్త్యాచనవహ్నిహంచపూర్వవత్ । ఇష్టంమధ్యేతతస్థానేనానుదేవంచపూ
జయేత్ ॥ ౨౩ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నియే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే ఆదిమూ

ర్త్యాదిపూజావిధిర్నాను త్రయోవింశోధ్యాయః.

— శ్రీమణ్డనిర్మాణాదివిధిః ౨ —

నారదః॥ అగ్నికార్యంప్రవక్ష్యామియేనస్థాత్యర్వకామభాక్ । చతురభ్యుధికం
వింశమణ్డుశంచతురశ్రకమ్ ॥ ౧ ॥ సూత్రేణసూత్రయత్వాతుక్తేత్రంతావప్తనేభును
మ్ । ఖాతస్యమేఖలాకార్యాత్యక్త్యావైవాణ్డుశద్వయమ్ ॥ ౨ ॥ సత్వాదిసంజ్ఞా
పూర్వాకాద్వాదకాణ్డుశముచ్చితా । అష్టాణ్డులాద్యణ్డులాభచతురణ్డుశవిస్త్ర
తా ॥ ౩ ॥ యోనిర్దశాణ్డుళౌరమ్యాపట్పతుర్ద్యుణ్డుళౌగ్రా । క్రమాన్నిమ్నాతు
కర్తవ్యావశ్యమాశాప్యవస్థితా ॥ ౪ ॥ అశ్వస్థపత్రసద్భశీకజ్జితుగ్జ్ఞేనివేశితా । తు
ర్యాణ్డుళౌయతానాశంపశ్చద్దశాణ్డులాయతమ్ ॥ ౫ ॥ * మూలంతుత్ర్యణ్డుశంయో
న్యాఅగ్రంతస్యాష్టదణ్డులమ్ । లతుణంచైకమాస్తస్యద్విగుణంద్వికరాదిషు ॥ ౬ ॥ ఏ
కత్రిమేఖలంకుణ్డంచర్తులాదివదామ్యహమ్ । కుణ్డాద్ధేతుస్థితంసూత్రంకోణేయదళ
రిచ్యతే ॥ ౭ ॥ తదర్థందిశేసంస్థాప్యభాగ్రిమితంవర్తులంభవేత్ । కుణ్డార్థంకోణభా
గార్థందిశోచ్చతరతోబహిః ॥ ౮ ॥ పూర్వవశ్చిమతోయత్సాగ్గాఙ్ఘ్రియత్వాతుమ
ధ్యతః । సంస్థాప్యభాగ్రిమితంకుణ్డమర్థచన్ద్రీంభవేచ్ఛుభమ్ ॥ ౯ ॥ పద్మాకారేదళా
నిన్యర్తేఖలానాంతువర్తులే । బాహుదణ్డప్రమాణంతుహూమాధ్ధంకారయేత్సుచ
మ్ ॥ ౧౦ ॥ సప్తపశ్చాణ్డులంవాపిచతురశ్రంతుకారయేత్ । త్రిభాగేనభవేర్గ
ర్త్రంమధ్యేపుత్రంసుశోభనమ్ ॥ ౧౧ ॥ తిర్యగూర్ధ్వంసమంఖాతాద్భూిరర్థంతుశోధ
యేత్ । అంగుళస్యచతుర్థాంశంశేషాద్ధార్థంతథాంతతః ॥ ౧౨ ॥ ఖాతస్యమేఖలాం
రమ్యాంశేషార్ధేనతుకారయేత్ । కణ్డంత్రిభాగవిస్తారమణ్డుత్తకసమాయతమ్ ॥ ౧౩ ॥
పార్థమణ్డుత్తకంవాస్యాత్తదగ్రేతుముఖంభవేత్ । చతురణ్డుశవిస్తారంపశ్చాణ్డుల
మథాపివా ॥ ౧౪ ॥ త్రికంద్యుగ్గులకంతత్స్యస్త్వధ్యంతస్యసుశోభనమ్ । ఆయా
మస్తత్సమస్తస్యమధ్యనిమ్నస్సుశోభనః ॥ ౧౫ ॥ సుషిరంకణ్డదేశేస్యాద్విశేష్యావ

తానీయసి శేషమణ్డంతుక ర్తవ్యం యథాదువివిధితమ్ ॥ ౧౬ ॥ స్రవంతు మాస్తమాశ్రం
 స్యాస్తజ్జ కేన సమన్వితమ్ । పటుకంద్వ్యంగులం వృత్తంక ర్తవ్యంతుమశోభనమ్ ॥ ౧౭ ॥
 గోపదంతు యథామగ్నిమల్పవజ్రేతథాభవేత్ । ఉపలిప్యలిఖేదేకామంగులాంవ
 బ్రహ్మసికామ్ ॥ ౧౮ ॥ సౌమ్యాగ్రాప్రథమాతస్యాంరేఖేపూర్వముఖేతయోః । మ
 డ్యేతి స్రస్తథాతుర్యాద్దక్షిణాదిక్రమేణతు ॥ ౧౯ ॥ ఏవమల్లిఖ్యచాభ్యుత్పన్నావేన
 తుమస్త్రీవిత్ । విష్టరంకల్పయేతేనతస్మిన్నాక్రీతువైష్ణవీమ్ ॥ ౨౦ ॥ అలంకృ
 త్యామూర్తిమతీంక్షిపేదగ్నింహరింస్తృణ ॥ ప్రాదేశమాత్రాస్సమిధోదత్వాపరిస
 మూహ్యతమ్ ॥ ౨౧ ॥ దర్శైస్త్రిధాపరిస్తీర్యపూర్వాదౌతత్రపాత్రకమ్ । ఆసాదయే
 దిర్భవహీభూమాచసుగ్ధమ్ ॥ ౨౨ ॥ అజ్యస్థాలీచగుస్థాలీకుశాజ్యంచప్ర
 ణీతయా । ప్రోక్షయిత్వాప్రోక్షణీంచగృహీత్వాపూర్వవారిణా ॥ ౨౩ ॥ పవిత్రా
 న్తర్హితేహస్తేపరిసాస్యచతజ్జలమ్ । ప్రాజ్ఞేత్వాప్రోక్షణీపాత్రంజ్యోతిరగ్రేధా
 యచ ॥ ౨౪ ॥ తదర్హిస్త్రీశ్చసమోత్పత్త్యుత్పన్నంవిన్యస్యచాగ్రతః । ప్రణీతాయాం
 సపుష్పాయాంవిష్ణుంధ్యాత్వోత్తరేణచ ॥ ౨౫ ॥ అజ్యస్థాలీమథాజ్యేనసముపర్యాగే
 ధాయచ । సమ్మవోత్పవనాభ్యాంతుకుర్యాదాజ్యస్యసంస్కృతమ్ ॥ ౨౬ ॥ అఖణ్డి
 తాగ్రానిర్గర్భకుశౌప్రాదేశమాత్రకా । తాభ్యాముత్తానపాణిభ్యామంగుస్తానామి
 కేనతు ॥ ౨౭ ॥ * అజ్యంతయోస్త్రసంజ్యహ్యద్విర్మిత్యాత్రిరవాక్షిపేత్ । స్రుక్కు
 వౌచాపిసంజ్యహ్యతాభ్యాంప్రక్షిప్యవారిణా ॥ ౨౮ ॥ ప్రతప్యదర్శైస్సమ్మజ్యపునః
 ప్రక్షాళ్యవైవహి । నిష్టప్యస్థాపయిత్వాతుప్రణవేనైవసాధకః ॥ ౨౯ ॥ ప్రణవాదిన
 మోస్తేనపశ్చాద్ధోమంసమాచరేత్ । గర్భాదానాదికర్తాణి యావదంత్యవ్యవస్థ
 యా ॥ ౩౦ ॥ నామాస్తంప్రతిబద్ధాస్తంసమావర్తవసానకమ్ । అధికారావసానంవా
 కుర్యాదక్షానుసారతః ॥ ౩౧ ॥ ప్రణవేనోపచారంతుకుర్యాత్సర్వత్రసాధకః । అశ్లే
 ర్దోమస్తుక ర్తవ్యోయథావిత్రానుసారతః ॥ ౩౨ ॥ గర్భాధానంతుప్రథమంతఃపుంస
 వనంస్తృతమ్ । సేమన్తోన్నయనంజాతకర్తనామాన్నపాశనమ్ ॥ ౩౩ ॥ చూడా
 కృతింప్రతిబద్ధంవేదప్రతాన్యశేషతః । సమావర్తనంపత్నీచయోగశ్చైథాధికా
 రకః ॥ ౩౪ ॥ హృదాదిక్రమతోధ్యాత్వాపత్రైకంకర్తపూజ్యచ । అష్టాష్టాతుజు
 హుయాశ్చౌత్తికర్తాహుతీపునః ॥ ౩౫ ॥ పూజ్ఞాహుతింతతోదద్యాత్పురీచామూ
 లేనసాధకః । వౌషడస్తేనమస్త్రీణామతంసుస్వరముచ్చర ॥ ౩౬ ॥ విష్ణోర్వహ్నిం
 తుసంస్కృత్యప్రసయేదైష్ట్యవంచరుమ్ । ఆరాధ్యస్థణ్డీలేవిష్ణుంపస్త్రీస్తనంస్తృ
 త్యసంత్రయేత్ ॥ ౩౭ ॥ అసనాదిక్రమేణైవసాక్షావరణముత్తమమ్ । గర్భపుష్పైస్స
 మభ్యర్చ్యధ్యాత్వాదేవంసురోత్తమమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఆధాయేర్థమథాఘరావాజ్యా

వగ్నిశసంస్థితా । వాయవ్యనైర్యతీశాదిప్రవృత్తాయథాక్రమమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఆజ్య
భాగౌతవోహుత్యాచతుషీదక్షిణోత్తరే । మధ్యేథజహుయాశ్వర్వమన్త్రాస
ర్చాక్రమేణతు ॥ ౪౦ ॥ ఆజ్యేనతిర్వయేన్నాస్తేర్వశాంశేనాక్రమేణామకమ్ । శతం
సహస్రంవాజాయైస్సమిష్ణిర్వాతేతైస్సహ ॥ ౪౧ ॥ సమాప్యార్చాతుశాలా
మాంతాంశువీజ్ఞిప్యమహాపితౄణామ్ । ఆపహయాగ్రేనివేశ్యాథహ్యస్త్రేణప్రోక్ష
యేత్పశూన్ ॥ ౪౨ ॥ శిష్యానాత్మనిసంయోజ్యఅవిద్యాకర్మబద్ధనైః । లీక్ష్మానువృ
త్తంచైతన్యంసహలిక్లేనపాశితమ్ ॥ ౪౩ ॥ ధ్యానమాగ్నేణసమ్పృక్తివాయుబీజే
నశోభయేత్ । తతోదహనవీజేనసృష్టింబ్రహ్మణ్ణసంజ్ఞికామ్ ॥ ౪౪ ॥ నిర్దధాంసక
లాంధ్యాయేద్భుక్తకూటనభస్థితామ్ । స్థావయేద్వాదిశాభస్త్రసంసారంచాక్షయంస్త
రేత్ ॥ ౪౫ ॥ తత్రతక్షింస్యసేత్సశ్చాత్పథివీంబీజసంజ్ఞికామ్ । తన్నాత్రాభిస్స
మస్తాభిస్సంవృతంపార్థివంశుభమ్ ॥ ౪౬ ॥ అణ్డంతదుగ్ధవంధ్యాయేత్తదాధారంతదా
త్మకమ్ । తన్నఘ్నేదివ్రయేన్నాగ్నింపారుషీంప్రణవాన్మికామ్ ॥ ౪౭ ॥ లిక్ష్మంసకాగ్ని
మయేశ్వశ్చదాత్మస్థంపూర్వసంస్కృతమ్ । విభజ్జేద్దియసంస్థానంక్రమాద్వృ
ద్ధంవివివ్రయేత్ ॥ ౪౮ ॥ తతోణ్డమబ్జమేకంతుస్థిత్యాద్విశకలీకృతమ్ । ద్యావాప్య
భివ్యాశకలేతయోర్మధ్యేప్రజావలిమ్ ॥ ౪౯ ॥ జాతంధ్యాత్వాపునఃప్రోక్ష్యప్రణవేన
తుసంశ్రితమ్ । మన్తాస్త్రకతనుంకృత్వాయథాన్యాసంపురోదితమ్ ॥ ౫౦ ॥ విష్ణుర్వా
స్తంతతోమూర్ధ్నిదత్వాధ్యాత్వాతువైష్ణవమ్ । ఏవమేకంబహూన్వాపిజనిత్వా
ధ్యానయోగతః ॥ ౫౧ ॥ కరౌసజ్జ్యహ్యమూలేనసేత్రేబద్ధాతువాససా । సేత్రమ
వైశ్రేణమస్త్రీతాన్తనసేనాహతేనతు ॥ ౫౨ ॥ కృతపూజోగురుస్సహ్యగ్నేవదేవ
స్యతత్త్వవాక్ । శిష్యాస్సప్యజ్జలిభృతఃప్రాజ్ఞుభానువవేశయేత్ ॥ ౫౩ ॥ అర్చయే
యశ్చతేప్యేవంప్రసూతాగురుణాహరిమ్ । ఊష్టాపుష్పాజ్జలింతత్రపుష్పాదిభిరన
స్తరమ్ ॥ ౫౪ ॥ * అమన్త్రమిమర్చనంకృత్వాగురోపాదార్చనంతతః । విధాయదక్షి
ణాందద్యాశ్వర్వస్వంచార్థమేవవా ॥ ౫౫ ॥ గురుస్సంశ్రితయేచ్ఛిప్యోక్తైఃపూజ్యో
మామభిర్గురిః । విష్వక్సేనంయజేదీశంశక్త్యచక్రగదాధరమ్ ॥ ౫౬ ॥ తజ్జపంతంచతర్జ
న్యామణ్డలస్థంపిసర్జయేత్ । విష్ణునిర్మల్యమఖిలంవిష్వక్సేనాయచార్చయేత్ ॥ ౫౭ ॥
ప్రణీతాభిస్తథాన్యానమభిషిచ్యచతుర్ణికమ్ । వహ్నిమాత్మనిసంయోజ్యవిష్వక్సేనం
పిసర్జయేత్ ॥ ౫౮ ॥ బుభుక్షుస్సర్వమాహ్నోతిముముక్షుర్గ్రియతేహరా ॥ ౫౯ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే అగ్ని

కార్యాదికథనంనామ చతుర్వింశోధ్యాయః.

— శ్రీవాసుదేవాదినుస్తానిరూపణమ్ శ్రీ —

నారదః || వాసుదేవాదినుస్తానిరూపణమ్ శ్రీవాసుదేవ
స్సజ్జగద్వణిః ప్రద్యుమ్నశ్చైవిరుద్ధకః || ౧ || నమోభగవతే చాదా * అలలం అస్సస్వబీ
జకాః | ఓజా-రాద్యానమోస్తాశ్చనమోనారాయణస్తతః || ౨ || ఓంతత్సద్భృ
హ్మణేనైవఓంనమోవిష్ణువేనమః | ఓంతోఽఓంనమోభగవతేనరసింహాయనైవ
మః || ౩ || ఓంభూర్నమోభగవతేవరాహాయన రాధిపాః | జపారుణహరిద్రాభా
సీలశ్యామలలోహితాః || ౪ || మేఘాగ్నిహధుపేక్షాభావల్లభానవనాయకాః | అ
క్షాణస్వరబీజానాంస్వనామాదైర్విభాక్రహమ్ || ౫ || హృదయాదీనికల్పేతవిభక్తై
స్తస్త్రీవేదిభిః | వ్యజ్ఞనాదీనిబీజానితేహంలక్షణసృథా || ౬ || దీర్ఘస్వరైస్తుభి
న్నాననమోస్తాస్తస్థితానితు | అక్షాణహ్రస్వయంత్రాణ్డపాక్షానీతివర్ణ్యతే || ౭ ||
విభక్తనామవర్ణాస్తస్థితానిబీజమస్తమమ్ | దీర్ఘైర్హ్రస్వైశ్చసంయుక్తంసాక్షో
పాక్షంస్వరైఃక్రమాత్ || ౮ || వ్యజ్ఞనానాంక్రమోహ్యోపహృదయాదిప్రక్షప్తయే |
స్వబీజేనస్వనామాదైర్విభక్తాన్యగ్గనామభిః || ౯ || యుక్తైర్హృదయాదీనిద్వాద
శాస్త్రానపజ్ఞతః | ఆరభ్యకల్పయంత్యాతుజపేత్సిద్ధ్యనురూపతః || ౧౦ || హృదయం
చశిరశ్చుడాకవచంనేత్రమస్త్రీకమ్ | వడక్లానుబీజానాంమూలస్యద్వాదశాక్ష్
కమ్ || ౧౧ || హృద్ధిరశ్చశిఖావర్షచాస్త్రనేత్రంతథోదరమ్ | పృథ్వీహహారుజా
నూంశ్చజిహ్వాపాదాక్రమాన్మృతీనేత్ || ౧౨ || కంటంపంశంవైనతేయఃఖంతంఘంషం
గదామనుః | గండంబంసంపుష్టిమస్త్రోఘంభంభంహంశ్రియైవమః || ౧౩ || † వంశం
మంత్రంపాజ్ఞానస్యం ‡ ఛంతంపంకౌస్తుభాయచ | బంభంపంసుదర్శనాయశ్రీవత్సాయ
శ్రీసంపదంచలమ్ || ౧౪ || ఓంభంబంపనమాలాయైవమహానన్తాయనైవమః | నిర్భీ
జపదమస్తానిరాంపదైర్జ్ఞానికల్పయేత్ || ౧౫ || జాత్యనైర్నామసంయుక్తైర్హృ
దయాదీనిపజ్ఞథా | ప్రణవంహృదయాదీనితతఃప్రోక్షానపజ్ఞథా || ౧౬ || ప్రణవం
హృదయంపూర్వంపరాయేతిశిరశ్శిఖా | నామ్నాత్మనాతుకవచమస్త్రీనామాస్త
కంభవేత్ || ౧౭ || ఓంపరాస్త్రీదిస్వనామాత్మాచతుర్థ్యన్తేనమోస్తకః | ఏక
పూర్వాహాదివడ్వింశపూర్వాత్తస్యాత్మనోమనుః || ౧౮ || కనిష్ఠాదికరాగ్రేషుప్రకృతిం
దేహకేర్చయేత్ | పరాయపురుషాత్మాస్యాత్మక్రీత్యాత్మాద్విరూపకః || ౧౯ || ఓంపర
యాగ్ర్యాత్మనేచైవవాయుర్గోచరదిరూపకః | † అగ్నింత్రిమూర్తౌవిన్యస్యవ్యాపకంక
రదేహయోః || ౨౦ || వాయుర్గోచరకళాఖానుసవ్యేతరకరద్వయే | హరిమూర్తో
తనావేషత్రిపూర్వాహేతుర్యరూపకే || ౨౧ || ఋగ్వేదంవ్యాపకంహస్తేఅజ్ఞుశీమ

* ద్వాదశాక్షరబీజకాః.

† టంఘంమంత్రం.

‡ దంభంపం.

§ వంశందంటం.

+ అగ్నింద్విమూర్తౌ.

యజుర్వ్యసేత్ । తలద్వయేథర్వరూపంశిరోహృచ్చరణాంతకః ॥ ౨౨ ॥ ఆకాశం
 వ్యాపకంస్యస్యక రేచేహేతుపూర్వవత్ । అంగుళీషుచ వాయోదిశిరోహృద్గ్రహ్యపా
 దకే ॥ ౨౩ ॥ వాయుర్జ్యోతిర్జలంపుష్పపశ్చిమ్యాహస్మమీరితః । మనశ్శ్రోత్రంతస్వ
 గ్నగ్నిహ్వహ్నిణంషడ్వ్యూహఘ్రితః ॥ ౨౪ ॥ వ్యాపకంమానసంస్యస్యతతోజ్ఞుస్తా
 దితఃక్రమాత్ । మూర్ధాస్యహృద్గ్రహ్యపశ్చిమీరితఃకుణాంతకః ॥ ౨౫ ॥ ఆదిమూర్తిస్తు
 సర్వత్రవ్యాపకోజీవసంజ్ఞితః । భూర్భువస్సుర్మహాజ్ఞానస్తపస్సత్యంచసప్తథా ॥ ౨౬ ॥
 క రేచేహేన్యసేదాద్యనంగుస్తాదిక్రమేణతు । తలసంస్థస్తప్తమశ్చలోకేశోచేహకే
 క్రమాత్ ॥ ౨౭ ॥ దేహేశిరోలలాటాస్యహృద్గ్రహ్యహ్నిమసంస్థితః । అగ్నిష్టోమ
 స్తథోక్త్యస్తుషోడశీవాజపేయకః ॥ ౨౮ ॥ అతిరాత్రాప్తోర్యామంచయజ్ఞాత్సానస్తరూ
 పకః । ధీరహంమనశ్శబ్దశ్చస్మర్యూపరసాస్తవః ॥ ౨౯ ॥ గన్తోబుద్ధిర్యాపకంతుక
 రేచేహేన్యసేత్క్రమాత్ । న్యసేదన్త్యైవతలయోఃకేలలాటేముఖేహృది ౩౦ ॥
 నాభోగుహ్యేచపాదేచఅష్టమ్యాహఃపుమాన్తస్త్రితః । జీవోబుద్ధిగమకార్కరోమ
 నశ్శబ్దోగుణోఽంబః ॥ ౩౧ ॥ రూపంరసోనవాత్మాయంజీవఅంగుష్ఠకద్వయే । తద్గన్త్యా
 దిక్రమాచ్ఛేపంయావద్వాచుప్రచేశీనీమ్ ॥ ౩౨ ॥ దేహేశిరోలలాటాస్యహృద్గ్నా
 భిగుహ్యజానుషు । పాదయోశ్చదశాత్మాయమింద్రోవ్యాపీసమాస్థితః ॥ ౩౩ ॥ అంగు
 ష్ఠకద్వయేవహ్నిస్తద్గన్త్యాదాపరేషుచ । శిరోలలాటపక్షేమృహ్నాభిగుహ్యజా
 నుషు ॥ ౩౪ ॥ పాదయోరేకాదశాత్మానశ్శ్రోత్రంతస్వగేవన । చతుర్జిహ్వత
 థాఘ్రిణంవాక్పిణ్యఘ్నిశ్చపాయకః ॥ ౩౫ ॥ ఉపస్థంమానసోవ్యాపీశ్రోత్రమం
 గుష్ఠకద్వయే । తద్గన్త్యాదిక్రమాదప్తోఅతిక్రంతలద్వయే ॥ ౩౬ ॥ ఉత్తమాంజలలాటాస్య
 హృద్గ్నాభావథగమ్యాశే । ఊరుయుక్తేతథాజ్ఞేనుభృపాదేషుచక్రమాత్ ॥ ౩౭ ॥ విష్ణు
 ర్మధుహరశ్చైవత్రిక్రమకవామనా । శ్రీధరోఢహ్మీకేశశిషర్తనాభస్తథైవచ ॥ ౩౮ ॥
 దామోదరఃకేశవశ్చనారాయణస్తతఃపరః । మాధవశ్చైకగోవిందోవిష్ణుంచైవ్యాప
 కంన్యసేత్ ॥ ౩౯ ॥ అద్భుతాదౌతలేద్వౌచపాదేజానునివైకటే । శిరశ్శిఖరకట్యాంచ
 జానుపాదాదిషున్యసేత్ ॥ ౪౦ ॥ ద్వాదశాత్పాపశ్చవింశషష్టింశమృహకస్తథా ।
 పురుషోద్ధిరహకార్కరోమనశ్చిత్తంచశబ్దకః ॥ ౪౧ ॥ తథాస్మర్యోరసోరూపంగన్ధశ్శ్రో
 త్రంతస్వచస్తథా । చతుర్జిహ్వనాసికాచవాక్పిణ్యఘ్నిశ్చపాయవః ॥ ౪౨ ॥ ఉపస్థో
 భూర్జలం తేజోవాయురాకాశమేవచ । పురుషంవ్యాపకంస్యస్యఅంగుస్తాదౌదశస్యసే
 త్ ॥ ౪౩ ॥ శేషాకాహస్తతలేన్యస్యశిరస్యథలలాటకే । ముఖహృద్గ్నాభిగుహ్యాయు
 జాస్త్వజ్ఞోక్తిరణోద్గతా ॥ ౪౪ ॥ పాదేజాన్వోరుపస్థేపహృదయేమూర్ధ్నిచక్రమాత్ ।
 పరశ్చపురుషాత్కాదౌషడ్వింశేపూర్వవత్పురమ్ ॥ ౪౫ ॥ సశ్చిన్త్యమణ్డలేకేతుప్రక్క
 తింప్రాజయేద్యుధః । పూర్వయామ్యావ్యసౌమ్యేషుహృదయాదినిపూజయేత్ ॥ ౪౬ ॥

అస్త్రముగ్నాదికోణేషువై నతేయాదిపూర్వవత్ । దిక్పాలాంశ్చవిధిస్త్యస్త్యస్త్రైః
పూర్వహేగ్నిశ్చమధ్యతః ॥ ౪౭ ॥ పూర్వాదిదిగ్బలావాసోరాజ్యాదిభిరలక్ష్మితః ।
కర్ణికాయాంనాభసశ్చమానసఃకర్ణికాస్థితః ॥ ౪౮ ॥ విశ్వరూపంసర్వస్థితైస్త్రియజేద్రా
జ్యజయాయచ । సర్వపూర్వహౌస్సుమాయుక్తమజ్జైరపిచపఞ్చభిః ॥ ౪౯ ॥ గరుడాద్యై
స్తథేంద్రాద్యైస్సర్వానామాసవాపుయాత్ । విష్వక్సేనంయజేన్నామ్నావైభీ
జంవ్యోమసంస్థితమ్ ॥ ౫౦ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే మత్త్ర
ప్రదర్శనంనామ పఞ్చవింశోధ్యాయః.

ముద్రాలక్షణమ్ ౩

నారదః ॥ ముద్రాణాంలక్షణంవక్ష్యేసాన్నిధ్యాదిప్రకారకమ్ । అజ్జలిఃప్రథ
మాముద్రావస్తనీహృదయానుగా ॥ ౧ ॥ ఉద్ధ్వాంసురోవామముష్టిర్దక్షిణాంసుప్తబద్ధన
మ్ । సన్యస్యతస్యచాంసురోయస్యచోద్వేస్త్రకీర్తితః ॥ ౨ ॥ తిస్రస్సాధారణాపూర్వా
హేలథాసాధారణాఇమాః । కనిష్ఠాదివిమోకేనలక్ష్టాముద్రాయథాక్రమమ్ ॥ ౩ ॥
అష్టానాంపూర్వబీజానాంక్రమశస్త్యవధారయేత్ । అంసుష్టేనకనిష్ఠాస్తంనామయి
త్వాంసులిత్రయమ్ ॥ ౪ ॥ ఉద్ధ్వాంకృత్వాసమ్ముఖంచబీజాయనవమాయవై । వామ
హస్తమథోత్తానంకృత్వాద్ధంనామయేచ్ఛనైః ॥ ౫ ॥ వారాహస్యస్తృతాముద్రా
లక్ష్ణానాంచక్రమాదిమాః । ఏకైకాంమోచయేద్బద్ధ్వావామముష్టేతథాంసులీమ్ ॥ ౬ ॥
ఆకుఞ్చయేత్పూర్వముద్రాందక్షిణే ప్యేవమేవచ । ఉద్ధ్వాంసురోవామముష్టిర్ముద్రాసి
ద్ధిప్రతోభవేత్ ॥ ౭ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే
ముద్రాలక్షణప్రదర్శనంనామషడ్వింశోధ్యాయః.

విదీక్షావిధిః ౨

నారదః ॥ వక్ష్యేవిదీక్షాంసర్వదాంచమణ్డలేజ్జేహరింయజేత్ । దశమ్యాముప
సంహృత్యయాగద్రవ్యంసమస్తకమ్ ॥ ౧ ॥ విన్యస్యనారసింహేనసమ్ముత్త్ర్యతవా
రకమ్ । సర్వపాంస్తుఫడస్తేనరతోఘ్నాన్సర్వతఃక్షిపేత్ ॥ ౨ ॥ శక్తింసర్వాత్మి
కాంతతస్యసేత్కాగ్రినాదరూపిణీమ్ । సర్వోషధింసమాహృత్యవికిరానభిమస్త్రయే
త్ ॥ ౩ ॥ శతవారంశుభేపాత్రేవాసుదేవేనసాధకః । సంసాధ్యపఞ్చగవ్యంతుప
ఞ్చభిగ్నులమూర్తిభిః ॥ ౪ ॥ నారాయణాస్తైస్సమౌగ్రిత్యుకుశాగ్రైస్తేనతాంభు

వమ్ । వికరాన్వాసుదేవేనక్షిపేదుత్తానపాణినా ॥ ౫ ॥ త్రిధాపూర్వముఖస్త్రీ
 ధ్యాయేద్విష్ణుంతథావృధి । వర్ధన్యాసహితేకుష్మేసాగ్ధంవిష్ణుంపపూజయేత్ ॥ ౬ ॥
 శతవారంస్తుత్రియిత్యాత్వస్త్రీజైవచవర్ధనీమ్ । అద్భిన్నభారయాసిద్ధాన్వీశా
 నాస్తంసయేచ్ఛతమ్ ॥ ౭ ॥ కలశంపుష్పతోనీత్వాస్థాపయేద్వికరోపరి । సంహృత్య
 వికరాన్వరైఃకుష్మేశంకర్కరీంయజేత్ ॥ ౮ ॥ సవస్త్రీపఞ్చరతాపథ్యంప్రణీలే
 పూజయేద్ధరిమ్ । అగ్నివిపిసమభ్యర్చ్యమంత్రాన్మన్జుష్యపూర్వవత్ ॥ ౯ ॥ ప్రత్యేశ్య
 పుణ్డరీకేనవిలిప్యాస్త్రస్సుగధినాఽక్షుభామజ్యేనసముద్భవగోక్షీరేణతుసాధకః ॥ ౧౦ ॥
 ఆలోక్యవాసుదేవేనతత్సజ్కర్మణేనచ । తద్బలనాజ్యసంస్మృత్యైవేతేతే రేసు
 సంస్మృతే ॥ ౧౧ ॥ ప్రమ్యమేనసమాలోద్యనర్వాప్యసంధ్యాయేచ్ఛనైః । పక్షిము
 త్తారయేత్పశ్యన్సరుజ్ఞేనదేశకః ॥ ౧౨ ॥ ప్రత్యేశ్యాలిప్యశిరుః । గ్యాహార్థ్యపుణ్డ్రీంతు
 భస్మనా । నారాయణేనపార్శ్వేషుచరుమేవంసంసంస్మృతమ్ ॥ ౧౩ ॥ భాగమే
 కంతుదేవానకలశాయద్వితీయకమ్ । తృతీయేతుభాగేనసర్వాదాహుతిత్రయ
 మ్ ॥ ౧౪ ॥ శిష్యైస్సహచతుర్థంతుగురురద్యాద్విశుద్ధయే । నారాయణేనసమ్మన్త్ర్య
 సప్తకాక్షీరవృత్తమ్ ॥ ౧౫ ॥ చస్తకాంతభతుయత్పశ్యత్ప్రజ్ఞాత్వాస్యపాతకమ్ ।
 విద్రాగ్మ్యుత్తరచేశానిముఖంపతతముత్తనమ్ ॥ ౧౬ ॥ ధుభంసేహశతంహుత్వా
 ఆవమ్యాభవతిశ్యచ । పూజాగారంస్యచేత్తత్త్రిసాన్యాంవిష్ణుంప్రవక్షిణమ్ ॥ ౧౭ ॥
 సంసారార్థవమగ్నానంపశూనాంపాశముక్తయే । త్వమేవశరణందేవనదాత్మంభ
 క్తవస్య ॥ ౧౮ ॥ దేవదేవానుజానీహిప్రాకృతైఃపాశేభిన్దైః । పాశితాన్తోహయ
 మ్యామిత్యస్త్రిసాదాత్మశూనిమా ॥ ౧౯ ॥ ఇతివిజ్ఞాప్యదేవేనసమ్మన్త్ర్యపశూం
 స్తతః । ధారణాభిప్రసంగోగ్ధపూర్వనజ్జ్వలనాదినా ॥ ౨౦ ॥ సంస్మృత్యమూర్త్య
 సంయోజ్యనేతేబద్ధాప్రవక్తయేత్ । పుష్పపూర్ణాజ్ఞాలీంస్త్రీక్షిపేత్తన్నానయో
 జయేత్ ॥ ౨౧ ॥ అమన్త్రీనుర్వనంతత్రపూర్వః తాంరయేత్కరీమాత్ । యస్యాం
 మూర్తౌపతేషుష్పంతస్యతన్నానునిర్దిశేత్ ॥ ౨౨ ॥ శిఖాన్తసన్నితంసూత్రంసాదా
 జ్ఞుస్తాదివక్షణమ్ । కన్యాసుకర్తితంరక్తంపునస్తత్త్రినుజీకృతమ్ ॥ ౨౩ ॥ యస్యాం
 సంతీయతేపశ్వంయతోపశ్వంప్రసూయతే । ప్రకృతంప్రతియాభేదైస్సంస్థితాంతత్ర
 చిన్తయేత్ ॥ ౨౪ ॥ తేనప్రాకృలికాన్వాశాగ్ధిత్యాశస్త్యేనభ్యయా । కృత్వా
 శరావేతత్సూత్రంకుణ్డపార్శ్వేనదాయతు ॥ ౨౫ ॥ తతస్త్రాన్వసర్వాణిధ్యాత్వా
 శిష్యతనాన్యనేత్ । సుప్తిక్రిమాన్మృత్యుత్యాదిపృథివ్యంతానదేశిః ॥ ౨౬ ॥ తత్రే
 కథాపఞ్చధాస్యాన్తశద్వానశధాపివా । జ్ఞాతవ్యస్సర్వభేదేనగ్రథితస్త్ర్యచిన్త
 కైః ॥ ౨౭ ॥ అజ్ఞైఃపఞ్చభిరధ్యానంనిభలంవికృతికమాత్ । తన్నాత్రాత్మసంసంహృ
 త్యమాయాసూత్రేనుశోభనే ॥ ౨౮ ॥ ప్రకృత్యైశ్యతేశ్యకర్మాబుద్ధిస్తథామనః ।
 పఞ్చతన్మాత్రబుద్ధ్యాభ్యుంకర్త్యాభ్యుంభూతపఞ్చకమ్ ॥ ౨౯ ॥ ధ్యాయేచ్ఛద్వాదశాత్మా

సంసూత్రేదేహేతథేవ్యయాహుత్వాసమ్మతవిధానాశ్చష్టేస్సృష్టిక్రమేణతు॥౩౦॥
 ఏకైకంశతహూమేనదత్వాపూణ్ణాహుతింతతః । శరావేసమ్మటికృత్యకుష్పేశౌ
 యసమేయేత్ ॥ ౩౧ ॥ అధివాస్యయాథాన్యాయంభక్తంశివ్యంతుదిక్షయేత్ । కర
 ణీకైకైర్గీంవాపిరజాంసిఖటికాపవి ॥ ౩౨ ॥ అన్యదభ్యుపయోగిస్తాత్సర్వంతద్వా
 యుగోచరే । సంస్థాప్యమూలముద్రేగ్రీవరామృత్యధివాసయేత్ ॥ ౩౩ ॥ సమో
 భూతేభ్యశ్చబలిమశేషేతేన్దురహరిమ్ । వజ్రైవంభూసయిత్యాథపితాసఘటబద్ధు
 తైః ॥ ౩౪ ॥ వజ్రైలేథయజేద్విష్ణుంతతిస్సవ్రహ్మపావకమ్ । ఆహూతుదిక్షయే
 చ్చిహ్వోన్మధనన్మాసంస్థితాః ॥ ౩౫ ॥ సమ్పాత్క్రువిష్ణుంహస్తేనమూర్ధానంస్పృ
 శ్యవైక్రిమాత్ । ప్రకృత్యాదివికృత్యన్తాంసాధిభూతాధిదైవతామ్ ॥ ౩౬ ॥ సృష్టి
 మాధ్యాత్మికీకృత్వాహృదితాంసంహరేత్కరిమాత్ । తన్వాత్రభూతాంసకలాం
 జీవేనసమతాంగతామ్ ॥ ౩౭ ॥ తతస్సమ్పాత్క్రమ్యకుష్పేశంసూత్రంసంహృత్యదేశికః ।
 అగ్నేస్సమీపమాగత్యపార్శ్వేనంసన్నివేశ్యతు ॥ ౩౮ ॥ మూలముద్రేగ్రీవస్సృష్టిశమా
 హుతీనాంశ్చలేనతిమ్ । ఉదాసీనహథాపాద్యపూణ్ణాహుత్యాదదేశికః ॥ ౩౯ ॥
 శుక్లంరజస్సమావాయ. మూలేనశతపద్మిగ్రీవంసన్తాద్యహృదయంతేనహుంఫటాగ్రా
 రాన్తసంయుతైః ॥ ౪౦ ॥ ఏయోగవదసంయుక్తైర్బ్రజైఃపాదాదిభిఃక్రమాత్ । పృ
 థివాదీనితత్త్వానాంపిల్లివ్యజుహుయాన్తతః ॥ ౪౧ ॥ ఏహావఖిలతత్త్వానామాల
 యేవ్యాహృతేహరౌ । నీయమానంక్రమాత్సర్వంతత్రాధ్యాసంప్తరేచ్ఛుభః ॥ ౪౨ ॥
 తాడనేనఽయోగైర్విమూడాయాపాద్యశాన్యశామ్ । ప్రకృత్యాహృత్యజుహుయా
 ద్యథోక్తజాతేషామ్ ॥ ౪౩ ॥ గర్భాభానంజాతకర్మభోగంనైవలయంతథా । హు
 త్యాప్రాత్రతతతైత్రితశశ్చుద్ధింతుహూసయేత్ ॥ ౪౪ ॥ శుక్లంతత్త్వంసమధృ
 త్యపూణ్ణాహుత్యాతుదేశికః । సన్నయేద్విపరేతజ్యేయావదవ్యాహృతంక్రమా
 త్ ॥ ౪౫ ॥ తస్మింంజ్ఞానయోగేనవిలాప్యపరమాత్మని । విముక్తబద్ధనంజీవంపరస్మిన్న
 వ్యయేపరే ॥ ౪౬ ॥ నివృత్తంపరమానందేశుద్ధేబుద్ధేప్తరేచ్ఛుభః । దద్యాత్పూణ్ణాహు
 తింశత్యదేవేంద్రియసమాప్యతే ॥ ౪౭ ॥ ప్రయోగమాన్తాన్స్వత్కృమియైర్ద్రియైహూ
 మసంలయః ॥ వాక్యానిఃఓంయంభూతానిశుద్ధంహుంఫటమ్ ॥ ౪౮ ॥ అనేనతాడనం
 కుర్యాద్వియోజనమిహద్వయమ్ ॥ వాక్యాని ॥ ఓంయంభూతాన్యాపాతయేహం ।
 ఆదానంకృత్యాచానేనప్రకృత్యాయోజనంశృణు ॥ ఓంయంభూతానిపుంశ్చాహూ
 హూమమన్తగ్రంప్రవత్కృమితతఃపూణ్ణాహుతేర్తునుమ్ ॥ ౪౯ ॥ ఓంభూతానిసం
 హరస్వాహా । ఓంఅంఓంసమోభగవతేవాసుదేవాయనామః । పూణ్ణాహుత్యన
 న్తరేతుతదైశ్చివ్యంతుసాధయేత్ । ఏవంతత్త్వానిసర్వాణిక్రమాశ్చంశోధయేచ్ఛు
 భః ॥ ౫౦ ॥ సమోదేనస్వబీజేనతాడనాదిపురస్సరమ్ । ఓంవాంశిర్వేద్విగ్రయాణి
 ఓండేంబుద్ధిద్విగ్రయాణి । యంబీజేనసమానంతుతాడనాదిప్రయోగకమ్ ॥ ౫౧ ॥ ఓం

సుంగన్ధతన్మాత్రేవియుక్త్యహుంఘటః * ఓంసమాహింహః॥ ఓంస్వంస్వంతుప్ర
 కృత్యాః । ఓంసుంహుంఘటతన్మాత్రేసంహరస్వాహః । తతఃపూర్ణాహుతిశ్చైవముత్త
 రేషుప్రయుజ్యతే॥౧౧॥ ఓంరాంరసతన్మాత్రేః ఓంభేంరూపతన్మాత్రేః ఓంరంస్పర్శత
 న్మాత్రేః ఓంపంచజ్జతన్మాత్రేః ఓంభంసమః ఓంసోఅహఃకారః ఓంసంబుద్ధేః ఓంఓం
 ప్రకృతే ॥ ఏకమూర్తావయంత్రోక్తోదీతయోగస్సమాసతః । ఏవమేవప్రయోగస్తున
 వపూహాదికేస్తృతః॥౧౨॥ దధాపరస్మిన్సప్తధ్యాన్నిర్వాణేప్రకృతినరః । అవికా
 రేనమాదధ్యాదీశ్వరేప్రకృతినరః ॥ ౧౩ ॥ శోధయత్వాభూతానికర్మాణానివిశో
 ధయేత్ । బుద్ధ్యాఖ్యాన్యకథన్మాత్రమనోజ్ఞానమహజ్ఞాతిమ్॥ ౧౪ ॥ లిక్ష్ణాత్మానం
 విశోధ్యాన్తేప్రకృతింశోధయేత్సునః । పురుషంప్రాకృతంశుద్ధమీశ్వరేధామ్నిసంఘీత
 మ్॥ ౧౫॥ స్వగోచరీకృతాశేషభోగముక్తాకృతాస్పదమ్ । ధ్యాయన్ముగ్ధాహుతిం
 దధ్యాద్దీప్తేయంత్యధికారిణీ ॥ ౧౬ ॥ అశ్లేశారాధ్యమన్త్రస్సనీత్వాతత్త్వగణం
 సహమ్ । క్రమాదేవవిశోధ్యాన్తేసర్వసిద్ధిసహస్వితమ్ ॥ ౧౭ ॥ ధ్యాయన్ముగ్ధా
 హుతింసదధ్యాద్దీప్తేయంసాధకేస్తృతా । ద్రవ్యస్యవాససమృత్తిరశక్తిర్వాన్తనోయ
 ది॥ ౧౮ ॥ ఇష్ట్యాదేవంయథాపూర్వంసర్వోపకరణాన్వితమ్ । సద్యోధివాస్యద్వా
 దశ్యాందిక్షయేద్దేశికోత్తమః॥౧౯॥ భక్తోపనీతశ్శరీరైర్గుణైస్సరైస్సహస్వితః । శిష్యో
 నాతిధనీయస్తఫ్ణజ్జీలేభ్యర్చ్యదిక్షయేత్ ॥౨౦॥ అధ్యానంనిఖలందైవంభోతంవాధ్యాత్మి
 కేకృతమ్ । సృష్టిక్రమేణిష్యస్యదేహేధ్యాత్వాశుదేశికః॥ ౨౧॥ అష్టాష్టాహుతిభిఃపూ
 ర్వంక్రమాశ్చస్తర్వస్సృష్టిమాకా । స్వమన్త్రైర్వాసుదేవాదిజననాదీన్సంస్తయే
 త్ ॥౨౨॥ ఆచారామేనశోధయేత్సాత్మంహంక్రమయోగతః । యోగసూత్రాణిబద్ధా
 నిముక్త్యాకర్మాణిదేశికః॥౨౩॥ శిష్యదేహాత్మమాహుత్యక్రమాత్తత్త్వనిశోధయేత్ ।
 అగ్నిప్రాకృతికేవిష్ణోలయంసీత్వాధిదైవికే॥౨౪॥ శుద్ధంతత్త్వమశుద్ధేనపూర్ణాహు
 త్యాశుసాధయేత్ । శిష్యేప్రకృతిమావన్నేదధ్యాప్రాకృతికాన్తుణాకా॥౨౫॥ మోచయే
 దధికారేవారియజ్ఞ్యాదేశికశిశూకా । అథాన్యాంశక్తీదీప్తంవాకుర్యాద్భూపేథితో
 గురుః॥౨౬॥ భక్త్యాసమ్మితపన్నానాయతీనానిర్ధనస్యచ । సమ్ముజ్యస్థజ్జీలేవిష్ణుం
 పార్వస్థంఘోషపుత్రమ్ ॥ ౨౭॥ దేవతాభిముఖశిష్యస్తీర్వాసస్వస్యయంఘీతః ।
 అధ్యానంనిఖలంధ్యాత్వాపర్వభిస్సైన్వర్వికర్షితమ్॥ ౨౮॥ శిష్యదేహాతథాదేవమా
 ధిదైవికయాచనమ్ । ధ్యానయోగేనసఖ్యేన్త్యపూర్వవత్తాడనాదిना॥ ౨౯॥ క్రమాత్త
 త్త్వనిసర్వాణిశోధయేత్స్థణిలేహరా । తాడనేనవియోజ్యాభగ్యహీత్వాత్మతత్త్వ
 రః ॥ ౩౦ ॥ దేవేసంయోజ్యసంశోధ్యగృహీత్వాతత్త్వభావతః । అనీయశుద్ధభా
 వేనసన్ధయిత్వాక్రమేణతు ॥ ౩౧॥ శోధయేద్ధ్యానయోగేనసర్వతోజ్ఞానముద్రయా ।

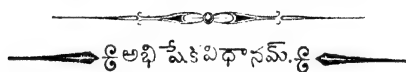
* ఓంసుంఘటయాహిహం.

† అంతుంప్రవృత్తకృత్యాః—ఓంస్వంస్వంప్రవృత్తకృత్యాః.

శుద్ధేషుసర్వతత్త్వేషుప్రథానేచేశ్వరేస్థితే || ౧౨ || దద్ధానిర్వాసయేద్భిష్యసు
దేనైశేనియోజయేత్ | కనయేన్దిమాగ్నేవాసాధకంచేకోత్తమః || ౩౨ || ఏవమే
వాధికారస్థోగృహీకర్మణ్యతస్మిత్తః | ఆత్మనంతోధయంస్తిష్ఠేద్యవద్రాగతయో
భవేత్ || ౩౩ || క్షీణరాగమథాన్యసంజ్ఞార్వాసంశుక్తిభిషః | ఆరోప్యపుత్రేశి
ష్ఠ్యేవాహ్యధికారంతుసంయమీ || ౩౪ || దద్ధామాయామయంపాశంప్రవ్రజ్యస్వా
త్మనిస్థితః | శరీరపాతమాకాక్షున్నాసీతావృత్తిలిగ్నవాత్ || ౩౫ || * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే సర్వ

దీయోకథనంనామ సప్తవింశోధ్యాయః.

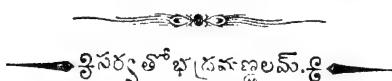

అభిషేకవిధానమ్.

నారదః || అభిషేకంప్రవత్యైమియథాచార్యస్తుపుత్రకః | సిద్ధిభాక్యాధకోయే
నసోగిరోగాద్విముచ్యతే || ౧ || రాజ్యంరాజాసుశంప్రీంచప్రాపున్నయాత్మలవాశ
నమ్ | మూర్తికుమ్భాన్మరత్నార్థాన్యద్యధాన్యపూర్వాదితోన్యసేత్ || ౨ || సహస్రా
వర్తితానుగ్రాహ్యదధవాశతవర్తితాత్ | మణ్డపేమణ్డలేపిష్ఠ్యంప్రాప్త్యేశాన్యాంచపీ
తకే || ౩ || నివేశ్యశకలీకృత్యపుత్రకంసాధకాధికమ్ | అభిషేకంసమభ్యర్చ్యకుర్యా
ద్గీతాదిపూర్వకమ్ || ౪ || దద్యాచ్చయోగపీఠాదీంస్త్యనుగ్రాహ్యస్త్యయానరాః |
శురుశ్చసమయాన్భూరియాన్తుప్తశ్శిష్యోభసర్వభాక్ || ౫ || * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే ఆచా

ర్యాభిషేకోనామ అష్టావింశోధ్యాయః.

విసర్వతోభద్రమణ్డలమ్.

నారదః || సాధకస్సాధయేత్తన్త్రీంచేవతాయశనాదికే | శుద్ధసూమాగ్న
హేప్రాచ్యసణ్డలేహరిమీశ్వరమ్ || ౧ || చతురశ్రీకృతేత్యేతేమణ్డలాదినివైలి
ఖేత్ | రసబాణాక్షికోష్ఠేషుసర్వతోభద్రమాలిఖేత్ || ౨ || పట్టింశతోగ్రాస్త
తైఃపర్వంతీతంపక్షాగ్రవిహిగ్భవేత్ | ద్వాభ్యాంశువీధికాతస్సద్వాభ్యాంద్వారా
ణిదితువ || ౩ || వర్తులంభాగ్రియత్వాశుపర్వత్యేత్రంపురోదితమ్ | పద్మాగ్ధే
భాగ్రియత్వాతుభాగంద్వాదశమంబహిః || ౪ || విభజ్యభాగ్రియేచ్ఛేషంచతుః
త్యేత్రంతువర్తులమ్ | ప్రథమంకన్దికాయేత్రంకేసరాణాంద్వితీయమ్ || ౫ ||
తృతీయందశసంధీనాందశాగ్రాణాంచతుర్థకమ్ | ప్రసార్యకోణసూత్రాణికోణదిక్ష్
వ్యమంతతః || ౬ || సధాయకేసరాగ్రేతుదలసంధీంస్తులాఞ్చయేత్ | పాతయిత్వా
దసూత్రాణితత్రపత్రాష్టకంలిఖేత్ || ౭ || దశసంధ్యన్తరాశంతుమానంమధ్యేధిధాయ

తు । కథాగ్రంథాగ్రయే జ్ఞేనతదగ్రంతాన న్దరమ్ ॥ ౮ ॥ తదన్తరాశంతత్పర్యే
 కృత్యాబాహ్యక్రమేణచ । తేనరేతులిఖేత్వాద్వాదశమధ్యేతతఃపునః ॥ ౯ ॥ పద్మ
 లక్ష్మ్యేతత్సామాన్యంద్విపటాదశముచ్యతే । కిల్బికార్థేనమానేనప్రాకృతస్థంభాగ్రిమ
 యేతగ్రమాత్ ॥ ౧౦ ॥ తత్పర్యేభాగ్రిమయోగేనకుణ్డల్యష్టభవస్థిహి । ఏవం
 ద్వాదశమత్సావ్యస్సుస్థిత్వపటాదశకంచతైః ॥ ౧౧ ॥ పచ్చనత్రాభిసంధ్యగ్రంథాత్సం
 కృత్యైవనాభ్యుక్తమ్ । ప్యోనురేఖాబహిఃపీతంత్రైకోస్తానామాన్వయేత్ ॥ ౧౨ ॥ త్రీణికో
 జేషుపాదార్థంద్విద్వికాశ్యపరాశితు । చతుర్దితువిలిప్తానికాన్రకాణిభవన్తుత ॥ ౧౩ ॥
 తతఃపక్షిఃపద్మయంబతుపీశ్యంతమహిపయేత్ । ద్వాదశాశ్వాశాసుపర్వితవత్వా
 రిచతస్సప్యపి ॥ ౧౪ ॥ ద్వాదశాశంపార్శ్వతశ్శోభాఅప్రాకుర్యాద్విచతుఃశఃతత్పా
 ర్శ్వఉపశోభాస్తూతావశ్యంపరికీర్తితాః ॥ ౧౫ ॥ సమపడుపశోభానాంకోశాస్తపరి
 కీర్తితాః । చతుర్దితుతతఃద్వేద్వేద్విస్తయేచ్ఛశ్యకోస్తతైః ॥ ౧౬ ॥ చత్వారిబాహ్య
 తావ్యబాహ్యతైకింపార్శ్వయోరపిశోభార్థంపార్శ్వయోస్త్రీణిత్రీణిబువ్వువశస్య
 తు ॥ ౧౭ ॥ తద్వద్విపర్యయఃకర్తవ్యపశోభాంతతఃపరమ్ । కోణస్యాష్టగుహిస్త్రీ
 నిదిస్తయేద్విత్వభేదతః ॥ ౧౮ ॥ ఏవంసోడశకోస్తంస్యాదేవమగ్నమనన్డలమ్ । ద్వి
 పటాభాగేపక్షిగ్రంథపునంపక్షంతువీధికా ॥ ౧౯ ॥ ఏకాపక్షిఃపరాభ్యాంతుద్వా
 రశోభాదిపూర్వవత్ । ద్వాదశాంసుశిఖిఃపద్మమేకహస్తేతునన్డతే ॥ ౨౦ ॥ ద్విహ
 స్తేహస్తమాత్రంస్యాకృద్ధ్యాద్వాదేణవాచకేత్ । ఆపీతంచతురత్రంస్యాద్విక
 రంచక్రపజరజమ్ ॥ ౨౧ ॥ పద్మార్థంనవభిఃస్తోత్రంనాభిస్తలిస్థభిస్సృతా । అప్రాభి
 ద్వాదశకాసుర్యాస్తేభింతుచతురంగులైః ॥ ౨౨ ॥ * ప్రధావిభజ్యవత్తేత్రమన్ద్రా
 భ్యామథాజగయేత్ । పచ్చాన్తస్సరసిద్ధ్యగ్రంతేష్వాస్థ్యలిఖేదరాత్ ॥ ౨౩ ॥
 ఇన్ద్రివరదళౌకారనకవామాతుగ్దవత్ । పద్మసత్రాయంతాన్వాపిలిఖేదిహ్నానుకూప
 తః ॥ ౨౪ ॥ భాగ్రిమయిత్యాబహిరేమావరసంధ్యస్తరేఫితః । భాగ్రిమయేదరమూ
 లంతుసంధ్యధ్యేవ్యవస్థితః ॥ ౨౫ ॥ అరమధ్యేస్థితామధ్యమరణింభాగ్రిమయేత్సమమ్ ।
 ఏవంసంధ్యన్తరాస్యమగ్నాశులాజ్ఞాభాస్సమాః ॥ ౨౬ ॥ విభజ్యనప్రధాతేత్రంచ
 తుర్దశకరంసవమ్ । ద్విధాకృతేశతంహ్యత్రవన్డవశ్యకానితు ॥ ౨౭ ॥ కోస్తకాని
 చతుర్ధిస్తైర్మధ్యేభద్రంసమాలిఖేత్ । పరితోవిస్మజేద్విద్యైతకథాదిశుసమాలిఖే
 త్ ॥ ౨౮ ॥ కమలానిపునర్విద్యైపరితఃపరిమృజ్యతు । ద్వేద్వేమధ్యమకోష్ఠేతుగ్రి
 వార్థందితులోపయేత్ ॥ ౨౯ ॥ చత్వారిబాహ్యతఃపచ్చాత్త్రీణిస్త్రీణితులోప
 యేత్ । గ్రీహపార్శ్వేబహిస్తేక్రకాశోభాసాపరికీర్తితా ॥ ౩౦ ॥ విమృజ్యబాహ్య
 కోజేషుసప్తాన్తస్త్రిణిమాన్వయేత్ । వన్డలంచవభాగంస్యాన్నవవ్యూహంహరింయ

జేత్ ॥ ౩౦ ॥ పశ్చిమింశతికన్యూహం మణ్డలం పిశ్చరూపకమ్ । ద్వాత్రింశద్ధస్తకం తే
త్రంభక్తంద్వాత్రింశతాననమ్ ॥ ౩౧ ॥ ఏవం కృతే చతుర్వింశత్యధికంతు సహస్ర
కమ్ । కోష్ఠకానాం సముద్దిప్తం మధ్యేషోడశకోష్ఠకైః ॥ ౩౩ ॥ భద్రకంపరివిభాశ
పార్శ్వే సజ్జిం విమృశ్యతు । తతః షోడశభిః కోష్ఠైర్నిత్యం భద్రాస్తకం విభేత్ ॥ ౩౪ ॥
తతోపి సజ్జిం సమృజ్య తద్మధ్యేషోడశభద్రకమ్ । లిఖత్వా పరితః సజ్జిం విమృశ్యాథ ప్ర
కల్పయేత్ ॥ ౩౫ ॥ ద్వారద్వాదశకం దత్తుత్రీణీత్రీణీయథాద్రవమ్ । పషడ్భిః పరిలు
ప్యాస్తకైః ధ్యేవత్వారిపాశ్చ యోః ॥ ౩౬ ॥ చత్వార్యస్తకైః సహికోభా
ర్థం పరిమృశ్యతు । ఉపద్వాదప్రసిద్ధస్థం త్రైణ్యైః పశ్చిబాహ్యతః ॥ ౩౭ ॥ పరి
మృజ్య తథాశోభాం పూర్వవత్పరికల్పయేత్ । బహిః కోణేషు సప్తాష్టప్రీతికోష్ఠాని
మార్జయేత్ ॥ ౩౮ ॥ పశ్చిమింశతికన్యూహే పరం బ్రహ్మయజేత్ సజ్జి । మధ్యే
పూర్వాదితః పక్షే వాసుదేవాదయః కమాల్ ॥ ౩౯ ॥ పరాహం పూజయిత్వా చ
పూర్వపక్షే తతః క్రమాత్ । న్యూహే స్తనముచ్చయేత్తా సద్వా పక్షద్వైంశ మోభ
వేత్ ॥ ౪౦ ॥ యథోక్తం న్యూహం హుం మేకపక్షే నృజా జేత్రమాత్ । యష్టమృతి
యతే న సజేతా మన్యతే ద్ధ్వనమ్ ॥ ౪౧ ॥ సన్వంతు మూర్తిభేదేన విభక్తం మ
న్యతే ద్మృణమ్ । చత్వారింశత్కం రం తే త్రంహమ్యస్తరం విభజేత్కం ॥ ౪౨ ॥
ఏకైకం సప్తధా భూయస్తతైః పైకం ద్విధా భుజః । చతుష్టయస్తరం సప్తతాన్యైకం
సహస్రకమ్ ॥ ౪౩ ॥ కోష్ఠకానాం భద్రకం చ మధ్యేషోడశకోష్ఠకైః । పార్శ్వే పీఠం
తతశ్చాష్టభద్రాణ్యథ చ పీఠికా ॥ ౪౪ ॥ షోడశాష్టాన్యథోపధి చతుర్వింశతిపక్షాజ
మ్ । పీఠపక్షాన్ ద్వాత్రింశద్విజ్జి పీఠికాన్యథ ॥ ౪౫ ॥ చత్వారింశత్తతోపీఠికే
పపజ్జి త్రయేణ చ । ద్వారశోభోపశోభాన్యస్య నిత్యం మధ్యే విలోప్య చ ॥ ౪౬ ॥ ద్వి
చతుష్టద్వారసిద్ధ్యై చ తుర్నిత్యం విలోపయేత్ । పశ్చిత్రిణ్యైకం బాహ్యే శోభోపద్వా
రసిద్ధయే ॥ ౪౭ ॥ ద్వారాణాం పార్శ్వయోరస్తష్టద్వాచత్వారిమధ్యతః । ద్వే
ద్వేలుమ్పేదేవమేవ పక్ష్యవన్త్యుపశోభికాః ॥ ౪౮ ॥ ఏకస్యాం దిశి శసభ్యాన్యశ్చ త
త్రం పరిసభ్యయా । ఏకైకస్యాం దిశి త్రీణి ద్వారాణ్యపి వన్త్యుతి ॥ ౪౯ ॥ పశ్చిపశ్చ
తుకోణేషు పక్షైః పక్షైః క్రమాన్త్యుజేత్ । కోష్ఠకానిభవేదేవం మధ్యేప్ర్యం మణ్డలం
శుభమ్ ॥ ౫౦ ॥ * * * * * * *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నిసామిప్తసంవాదే మణ్డ
లాది లక్షణం నామ ఏకోనవ్రింశో ధ్యాయః.

— శ్రీమణ్డలవిధిః ౩ —

నారదః ॥ మధ్యేవత్వేయజేన్ద్రమ్ సాగ్ధం పూర్వేజ్జనాభకమ్ । ఆగ్నే
యేజ్జేచప్రకృతిం యామ్యేజ్జేపురుషం యజేత్ ॥ ౧ ॥ పురుషార్ధక్షణేవహ్నిం నైర్మతే
వారుణేనమ్ ॥ ఆదిత్యమైస్తవేవత్వేయుగ్యజ్వైపవర్తకే ॥ ౨ ॥ ఇద్వాదీంశ్చద్వి
తీయాయాంపద్మేషోడశ కేతథా ॥ సామాధర్వాణమాకాశం వాయుం జేత
స్తథాజలమ్ ॥ ౩ ॥ పృథివీంశ్చహసజ్వైసశ్రోత్రంశ్చక్షురురగ్చయేత్ ॥ రసనాంచతథాఘ్రీ
ణంభూర్భువజ్వైపవోడశమ్ ॥ ౪ ॥ మహర్జనస్తవస్సత్యంతథాగ్నిష్టోమమేవచ ॥ అ
త్యగ్నిష్టోమకంఛోక్త్యంపోడశీంవాజపేయకమ్ ॥ ౫ ॥ అతిరాత్రంచసమ్పూజ్యతథా
ప్రోర్యాచమగ్చయేత్ ॥ మనోబుద్ధిసహజాగ్రంశబ్దంస్పర్శంచరూపకమ్ ॥ ౬ ॥ ర
సంగస్తంచపద్మేషుచతుర్వింశతీమత్రమాత్ ॥ జీవంమనోధివజ్ఞాహంప్రకృతింశబ్దమా
త్రకమ్ ॥ ౭ ॥ వాసుదేవాదిమూర్తీంచతథావైవశశాత్మకమ్ ॥ మనశ్శ్రోత్రంత్వ
చంప్రార్చ్యచతుశ్చర్పససంతథా ॥ ౮ ॥ ఘ్రీణంవాక్పాణిపాదంచద్వాత్రింశద్వా
రిజేష్యిమాన్ ॥ చతుర్థావరణేపూజ్యాస్సాక్షాత్సపరివారకాః ॥ ౯ ॥ హయాపథ్నా
చసమ్పూజ్యమాసానాంద్వాదశధాపాన్ ॥ పురుషోద్దమాదిపద్వింశాన్యాహ్యవర
ణకేయజేత్ ॥ ౧౦ ॥ చక్రాబ్జేతేషుసమ్పూజ్యామాసానాంపతయఃక్రమాత్ ॥ అష్టాప్రకృ
తయష్టద్వాపజ్ఞాకచతుర్వేపరే ॥ ౧౧ ॥ రజఃపాతంతతమగ్రాన్నిఖితేమణ్డలేశ్వణు
కణ్డికాపీతవణ్డాస్యాద్రేఖాస్పర్వాస్సితాస్సమాః ॥ ౧౨ ॥ ద్విహస్తేఽభ్యుప్తమాత్రాస్సృ
ర్వాప్రేచార్ధసమాస్సితాః ॥ పద్మంశుక్లేననన్ధీంస్తుక్త్యష్టేనశశ్యమతోథవా ॥ ౧౩ ॥ కేసరా
రక్తపీతాస్సృగోణాన్రక్తేనపూరయేత్ ॥ భూనయేద్యోగపీతంతుయధేష్టంసారవర్ణి
తైః ॥ ౧౪ ॥ అతావితానవత్రాద్యైర్విధికాముపశోభయే ॥ పీతద్వాతేతుశుక్లేనశోభా
ర్తేనపీతతః ॥ ౧౫ ॥ ఉభశోభాంచసీతకోణసంఖ్యాంచవైసితాన్ ॥ భద్రకేపూరణంప్రో
క్తమేవమన్యేషుపూరణమ్ ॥ ౧౬ ॥ త్రికోణంసితరక్తేణకృష్టేనచవిభూషయేత్ ॥
ద్వికోణంరక్తపీతాభ్యాంనాభింకృష్టేనవక్రకే ॥ ౧౭ ॥ అరక్తాప్రీతరక్తాభిశ్చామ
న్నేమింతురక్తతః ॥ సితశ్యోమారుణాఃకృష్ణాఃపీతారేఖాస్తుబాహ్యతః ॥ ౧౮ ॥ శా
లిపిష్టాదిశుక్లంస్యాద్రక్తంకాసుష్ణకాదికమ్ ॥ హరిద్రయాచహరిద్రంకృష్ణంస్యాద్దగ్ధ
ధాన్యతః ॥ ౧౯ ॥ శమీపత్రాదిత్యశ్చావంబీజానాంలక్షజాప్యతః ॥ చశుర్గత్తైస్తు
మన్తాణాంవిద్యానాంలక్షసాధనమ్ ॥ ౨౦ ॥ అయుతంబుద్ధవిద్యానాంస్తోత్రాణాం
చసహస్రకమ్ ॥ పూర్వమేవాథలయేణమన్తశుద్ధిస్తథాత్మనః ॥ ౨౧ ॥ తథావరే
ణలయేణమన్తశ్చేత్రకృతోభవేత్ ॥ పూర్వమేవాసమోఽపహామోబీజానాం
సహస్రకీర్తితః ॥ ౨౨ ॥ పూర్వసేవాదశాంశేనమన్తాదీనాంప్రకీర్తితా ॥ పురశ్చ
ర్యేతుమన్తేత్రిమాసికంపతమాచరేత్ ॥ ౨౩ ॥ భువిన్యసేద్వామపాదంసగృణ్ణా
యాన్ప్రీతిగ్రహమ్ ॥ ఏవంద్విత్రిగుణేనైవమధ్యమోద్దమసిద్ధయః ॥ ౨౪ ॥ మన్త

ధ్యానప్రవత్సోమియేనస్యాన్నస్త్రీజంఘలమ్ | స్థూలంశబ్దమయంరూపంవిగ్రహం
బాహ్యమిష్యతే || ౨౧ || సూక్ష్మంజ్యోతిర్మయంరూపంహార్ద్రంచిత్రామయంభవేత్ | చి
త్తయారహితంయత్తత్త్వగంపరికీర్తితమ్ || ౨౨ || వరాహసింహశక్తీనాంస్థూలరూ
పంప్రధానతః | చిత్తయారహితంరూపంవాసుదేవస్యకీర్తితమ్ || ౨౩ || ఇతరేషాం
స్మృతంరూపంహార్ద్రంచిత్రామయంసదా | స్థూలంవైరాజమాఖ్యాతంసూక్ష్మంవైలి
ంగ్యంభవేత్ || ౨౪ || చిత్తయారహితంగూఢమైశ్వరగంపరికీర్తితమ్ | హృత్సుబ్ధరీక
ణలయంవైతస్యంజ్యోతిరవ్యయమ్ || ౨౫ || బీజంబీజాశ్చకంధ్యాయేతగ్రదస్యకుసు
మాకృతిమ్ | కుమ్భాన్తరగతోదీపోనిరుద్ధప్రసవోయథా || ౩౦ || సంహతఃకేవలస్త్రీ
ప్యేదేవంనువైశ్వరోహ్యది | అనేకసుషిరేకుమ్భేతావన్నాత్రాగభస్తయః || ౩౧ ||
ప్రసరన్తిబహిస్తద్వన్నాదీభిర్భిజరశ్చయః | అథావభాసతోదైవీమాత్మీకృత్యతనుం
స్థితాః || ౩౨ || హృదయాత్ప్రసృతానాఞ్జ్యోదగ్ధన్ద్రీయగోచరాః | అగ్నిప్రోమా
శ్చకేతాసాంనాఞ్జ్యోనాసాగ్రసంస్థితే || ౩౩ || సహస్రస్పృహ్యోనయోగేనజిత్యాదేహ
సమీరణమ్ | జపధ్యానరతోనుక్త్రీకున్త్రీలక్షణమశ్నుతే || ౩౪ || సంశుద్ధభూత
తన్నాస్త్రస్త్రికామోయోగవభ్యసత్ | అణిమాదిమహాహ్నితవిరక్తఃప్రవిలభ్యు
చ || ౩౫ || దేవాశ్చక్రేభూతమాత్రాస్తుచ్యతేచేన్ద్రీయగ్రహతే || ౩౬ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఆగ్నేయే అగ్నివస్తిస్థసంవాదే

వణ్ణలాదికథనంనామత్రింశోధ్యాయః

— శ్రీమార్గసవిధానమ్ శ్లో —

అగ్నిః || రతౌస్వస్యపరేషాంచవత్సృతాంశూర్జనాహ్వయామ్ | యయా
విముచ్యతేదుఃఖైస్సుఖంచప్రాప్నుయాన్నరః || ౧ || ఓంసహఃపరమాగ్ధాయపురుషా
యనుహంతే | ఆరూపబహురూపాయవ్యాపి నేపరమాత్మనే || ౨ || నిమగ్నాల్పమా
యశుద్ధాయధ్యానయోగరతాయచ | సమస్కృత్యప్రవత్సోమియత్తస్థిర్ధృతుమేవ
చః || ౩ || వరాహాయనృసింహాయవాహనాయనుహంతునే | సమస్కృత్యప్రవత్సో
మియత్తస్థిర్ధృతుమేవచః || ౪ || క్షిప్రమాయరామాయవైకుంఠాయనరాయచ | సమ
స్కృత్యప్రవత్సోమియత్తస్థిర్ధృతుమేవచః || ౫ || వరాహనృసింహేశవాసునేత్ర
విక్రమ | హయగ్రీవేశసర్వేశహృషీకేశహరాఽశుభమ్ || ౬ || అపరాజితచక్రాద్యై
శ్చతుర్భుజపరమాయుధైః | అఖణ్డితానుభావైస్త్యంసర్వదుష్టహరోభవ || ౭ || హరా
ముఖస్యదురితంసర్వంనకుశలంతురు | హృత్సుబ్ధాన్దిభయదంకురితస్యచయత్ఫల
మ్ || ౮ || పరాభిధ్యానసహితైఃప్రయుక్తంచాభిచారకమ్ | గదస్యర్కమహారోగప్రయో
గంజరయాజర || ౯ || ఓంసమోవాసుదేవాయసహస్కన్ధాయభిధీనే | సమఃపుష్క-

రనేత్రాయకేశవాయాదివక్త్రే॥ ౧౦ ॥ నమఃకమలకింజల్కపీతనిర్మలవాససే॥ మహా
 హరిపుష్కన్ధస్థప్తచక్రాయచక్రే॥ ౧౧ ॥ దంష్ట్రేన్ద్రతీతిభృతేత్రయామూర్తిమతే
 నమః । మహాయజ్ఞవరాహాయశేషభోగాజ్ఞానాయే ॥ ౧౨ ॥ తప్తహాటకేశా
 గ్రజ్వలత్పవకలోచన । వజ్రాధికనఖస్పర్శదివ్యసింహసమోస్తుతే ॥ ౧౩ ॥ కాశ్య
 పాయాతిప్రాస్వాయఋగ్యజుస్సమభూషిత । తుభ్యంవామనరూపాయాక్రమతే
 గాంసమోనమః ॥ ౧౪ ॥ వరాహశేషదుష్టానర్వపాపఫలావై । మర్దమర్దమహా
 దంష్ట్రేమర్దమర్దచతృణమ్ ॥ ౧౫ ॥ నరసింహకరాశాస్యదస్త్రపాస్త్రానలోజ్వల ।
 భజ్జభజ్జననాదేనమష్టాన్యస్యాన్రినాశన॥ ౧౬ ॥ ఋగ్యజుస్సమగర్భాభిర్వాస్విర్వా
 మనరూపభృక్ । ప్రశమంసర్వదుఃఖాననయత్వస్యజనార్దనః ॥ ౧౭ ॥ వికాహికం
 ద్వాపహికంచతథాత్రిదివసంజ్వరమ్ । చాతుర్ధికంతథాత్మగ్రం తతైవసతశజ్వర
 మ్ ॥ ౧౮ ॥ దోషోఽన్ధంసన్నిపాతోఽన్ధతతైవాగస్తకజ్వరమ్ । శమంనయాశుగోవిన్ద
 ఛిద్ధిచ్ఛిన్ద్యస్యవేదనామ్ ॥ ౧౯ ॥ నేత్రదుఃఖంశిరోదుఃఖందుఃఖంహోదరసన్ఘవమ్ ।
 అస్తశ్శ్వాససతిశ్శ్వాసంపరితాపంసవేషథమ్॥ ౨౦ ॥ గుడమూత్రాష్ణిరోగాంశ్చకు
 ప్తరోగాంస్తథాక్షయమ్ । కామలాదీంస్తథారోగాస్సమేహంశ్చపిదారుణాః॥ ౨౧
 భగన్ధరాతిసారాంచమఖరోగాంశ్చవల్గులీమ్ । అత్కరీంమూత్రకృచ్ఛాన్రిశ్చరోగా
 నన్యాంశ్చదారుణాః ॥ ౨౨ ॥ యేవాతప్తభవారోగాయేచపిస్తసముస్థవాః । కఫో
 ద్భవాశ్చయేకేవిద్యేచాన్యేసాన్నిపాతికాః ॥ ౨౩ ॥ ఆగస్తకాశ్చయేరోగాలూతా
 విస్ఫోటకాదయః । తేసర్వేప్రశమంయాస్తువామదేవాపమాన్జితాః ॥ ౨౪ ॥ విలయం
 యాస్తుతేసర్వేవిష్ణోరుచ్చాగ్నేనచ । త్తయంగచ్ఛస్తుచాశేషాన్స్తేచక్రాభిహతా
 హరేః ॥ ౨౫ ॥ అమృతానస్తగోవిన్దనామోచ్చారణభీషితాః । నశ్యన్రిసకలారో
 గాస్తత్యంసత్యంవగామ్యహమ్ ॥ ౨౬ ॥ స్థావరంజగ్గమంవాపకృత్రిమంచాపియద్వి
 షమ్ । దస్తోద్భవంసఖభవమాకాశప్రభవంవిషమ్ ॥ ౨౭ ॥ లూతాదిప్రభవంయచ్ఛవి
 షమన్యత్తుదుఃఖదమ్ । శమంనయతుతత్సగ్ధంకీర్తితోస్యజనార్దనః ॥ ౨౮ ॥ గ్రహా
 స్తేన్ద్రగ్రహాంశ్చపితథావై డాక్షిగ్రహాః । బైతాళాంశ్చపిశాచాంశ్చగర్భగా
 న్యక్షరాక్షసాః ॥ ౨౯ ॥ శకునీపూతనాద్యాంశ్చతథావై నాయకాన్ద్రగ్రహాః । ముఖ
 మజ్జీంతథాక్రూరాంరేవతీంవృద్ధరేవతీమ్ ॥ ౩౦ ॥ వృద్ధకాఖ్యాన్ద్రగ్రహాంశ్చగ్రాం
 స్తథామాత్యగ్రహానపి । బాలస్యః స్తోశ్చరితంహస్తుబాలగ్రహానపిమాః ॥ ౩౧ ॥ పృ
 థాశ్చయేగ్రహాఃకేవిద్యేచబాలగ్రహాఃక్వచిత్ । నరసింహస్యతేదృష్ట్యాదగ్ధాయేచా
 పియావనే ॥ ౩౨ ॥ సహకరాశవదనోనరసింహూహహాబలః । గ్రహానశేషాన్ని
 శేషాన్గరోతుజగతోహితః ॥ ౩౩ ॥ నరసింహమహాసింహజ్ఞానామలోజ్వ
 లానన । గ్రహానశేషాన్స్తేర్వేశఖాదఖాదాగ్నిలోచన॥ ౩౪ ॥ యేరోగాయేమహా
 త్పాతాయద్విషంయేమహాగ్రహాః । యానచక్రారభూతాగ్రహాపిడాశ్చదారు

కాః ॥ ౩౫ ॥ శస్త్రక్రీడుతేషుయేదోమాజ్వాలాగర్భభాదయః । తానిసర్వాణిసర్వా
త్కాపరమాజ్ఞాజనార్దనః ॥ ౩౬ ॥ కిష్కిత్రూపంసమాప్తాయవాసుదేవాస్యనాశయః ।
క్షిప్తాసుదర్శనంచక్రింజాయలామాలాతిభీషణమ్ ॥ ౩౭ ॥ సర్వదుష్టోపశమంశురు
దేవవగామ్యత । సుదర్శనమహాజ్వాలభిభిన్నమహారవ ॥ ౩౮ ॥ సర్వదుష్టా
నిరతౌంసీక్షయంయాస్తువిభీషణ । ప్రాచ్యాంప్రతీచ్యాంచదిశఃక్షిణోద్ధరతస్త
థా ॥ ౩౯ ॥ రతౌంకరోతుసర్వాత్కానరసింహస్సుగర్జితః । దివిభువ్యస్తరితేద
వృష్టతఃపార్శ్వతోగ్రహః ॥ ౪౦ ॥ రతౌంకరోతుభగవాన్సహూపీజనార్దనః । య
థావిష్ణుర్జగత్సర్వంసదేవాసురమానుషమ్ ॥ ౪౧ ॥ తేనసత్యేనదుష్టానిశమహస్యప్రజ
న్తువై । యథావిష్ణోస్తృతేనస్యస్మిన్నయంయాన్విపాతకాః ॥ ౪౨ ॥ సత్యేనతేనసక
లంపుష్పమస్యప్రశామ్యతు । పశుమాత్కాయథావిష్ణుర్వేదాస్తేషుచగ్గియతే ॥ ౪౩ ॥
తేనసత్యేనసకలంపుష్పమస్యప్రశామ్యతు । యథాయజ్ఞేశ్వరోవిష్ణుర్దేవేషుపిచగ్గియ
తే ॥ ౪౪ ॥ సత్యేనతేనసకలంయన్మయోక్తంతథాప్రతీత । శాన్తిరస్తుశివంచాస్తు
దుష్టమస్యప్రశామ్యతు ॥ ౪౫ ॥ వాసుదేవశరీరోత్థేకువైర్నిర్మలతమయా । అప
మార్జతుగోవిష్టోనరోనారాయణస్తథా ॥ ౪౬ ॥ తథాస్తుసర్వదుఃఖానాంప్రశమోజ
పనార్ధరేః । అపమార్జనకంశస్త్రంసర్వరోగాదివారణమ్ ॥ ౪౭ ॥ అహంహరిఃకు
శోవిష్ణుర్హతారోగామయాతప ॥ ౪౮ ॥ * * * *

కృత్రిమహపురాణే. ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే కుశాపమార్జ

సంనామవీకత్రింశో ధ్యాయః.

— శ్రిసంసారకథనమ్. ౨ —

అగ్నిః ॥ నిర్వాణాదిషుదితౌసుచత్వారింశత్తథాష్టవ । సంసారానాగ్ని
రయేద్ధీమాఞ్ఞులుతావైస్సుసూరోభవేత్ ॥ ౧ ॥ గర్భాధానంతుయోన్యాయైతతఃపుం
సవసంచరేత్ । సిమన్తోన్నయసంచైవజాతకర్తృచనామచ ॥ ౨ ॥ అన్నాశనంతతః
శ్చూడాబ్రహ్మచర్యవ్రతాశచ । చత్వారివైష్ణవీపాథీభౌతికీశ్రోత్రకీతథా ॥ ౩ ॥
గోదానంసౌత్తకత్వంచపాకయజ్ఞాశ్చసప్తతే । అష్టకాపార్శ్వణ్రాధ్ధంబ్రాహ్మణ్య
గ్రాయణీతిచ ॥ ౪ ॥ చైత్రీచాశ్వయుజీసప్తహవిర్యజ్ఞాంశ్చతాఞ్ఞులు । ఆధానం
చాగ్నిశుకూత్రంచదర్శ్యవైపాద్ధమాసకః ॥ ౫ ॥ చాతుర్వైశ్యంపశుబద్ధసౌస్సితామ
ణిరథాపరః । సోమసంస్థాస్సప్తశృణుఅగ్నిష్టోమఃక్రూరాత్తనః ॥ ౬ ॥ అత్యగ్ని
ష్టోమఉత్కృశ్యమోశీవాజపేయకః । అతిరాత్రోష్టోర్యామశ్చసహస్రేశాస్సవాక
మే ॥ ౭ ॥ హిరణ్యాక్షిగ్నిరణ్యాతోహిరణ్యమిత్రశ్రవతః । హిరణ్యపాణిష్టేమా
తోహేమాక్షోహేమసూత్రకః ॥ ౮ ॥ హిరణ్యాస్యోహిరణ్యాక్షోహేమజిశువా

హిరణ్యవాక్ । అశ్వమేధోహిసర్వేశోనుశాశ్వాప్తాథతాఞ్శ్చుః ॥ ౯ ॥ దయాచ
 సుర్వభూతేషుతాత్తైష్టేవతథాద్దవమ్ । శౌచంచైవమనాయాసోవ్యభిచారాపరో
 గుణః ॥ ౧౦ ॥ అకార్యణ్యంచాస్పృహంచమూలేనజపమయాచ్ఛతమ్ । సారశాస్త్రే
 యపిష్ఠీవశదీతాస్తేవతేనమాస్త్పతాః ॥ ౧౧ ॥ సంసారైస్సంసారైతత్తైవైర్భు
 క్తీముక్తీమవాపున్నయాత్ । సుర్వరోగాద్విఙ్మక్తోదేవవద్వర్తతేనరః ॥ ౧౨ ॥ జ
 ప్యాధ్యోమాతుబజనాచ్ఛధ్యానాద్దేవస్యచేష్టభాక్ ॥ ౧౩ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివశిష్ఠసంవాదే అష్టదత్వారింశ
 స్సంసారరక్షణం నామద్వాదశింశోధ్యాయః.

— విషవిత్రారోహణవిధానమ్.౬ —

అగ్నిః ॥ షవిత్రారోహణవిధ్యేవర్షపూజాఫలంహరేః । ఆహుధాదౌకా
 ర్తికాస్తేప్రతిపద్వనదాః ॥ ౧ ॥ శ్రీయాగోర్యాగజేశస్యసరస్వత్యానుహస్యచ ।
 మార్తణ్డమాత్మదుగ్ధాణాంనాగ్నిహరిమన్తభైః ॥ ౨ ॥ శివస్యబ్రహ్మణస్తన్వద్విత్తీ
 యాదితిభేక్షమాత్ । యస్యదేవస్యయోధాః పవిత్రాశస్యసాతిభిః ॥ ౩ ॥ ఆరోహ
 ణేతుల్యవిధిఃపుకజ్జన్తాగ్రిదికంయది । సావర్ణ్యంరాజతంతావ్రాంనేత్రకార్యాసకాదిక
 మ్ ॥ ౪ ॥ బ్రాహ్మణ్యాకర్తితంపూత్రంతదలాభేతుసంస్కృతమ్ । శ్రీగుణంత్రీగుణీ
 కృత్యతేనకుర్యాత్పవిత్రకమ్ ॥ ౫ ॥ అష్టోత్తరశతాదూర్ధ్వంతరధ్వంచోత్తమాదికమ్ ।
 క్రియాలోపవిఘ్నాతార్థంయత్త్వయాభిహితంప్రభో ॥ ౬ ॥ మయాతత్ప్రయితేదే
 వయథాయత్రపవిత్రకమ్ । అపిఘ్నంతుభవేద్రక్షకురు నాథజయావ్యయమ్ ॥ ౭ ॥ ప్రార్థ్య
 తన్నర్జలాయాదౌగాయత్ర్యిబిభృయేన్నరః । గుంసారాయణాయపిగృహేవానుదే
 వాయధీమహి ॥ ౮ ॥ తస్మోష్ఠిఃప్రహోదయాద్దేవదేవానురూపతః । జానూరునాభినా
 మాస్తంఘోమానుషపవిత్రకమ్ ॥ ౯ ॥ పాదావ్రావనమాలాస్యాదష్టోత్తరసహస్రతః ।
 మాలాతుకల్పసాధ్యంవాద్విగుణంబోడశాఙ్గులాత్ ॥ ౧౦ ॥ కర్ణికాశేసరంపత్రం
 మన్తాగ్రివ్యంపణ్డలాస్తకమ్ । వజ్జిల్యజ్జులమాత్రైశ్చచక్రాబ్జాద్యపవిత్రకమ్ ॥ ౧౧ ॥
 ఘ్రిణీలేజ్జుశమానేనఆత్మనస్సప్తవింశతః । ఆచార్యాణాంచసూత్రాణిపీఠ్యమాత్రా
 దిపుస్తకే ॥ ౧౨ ॥ నాభ్యస్తంద్వాదశగ్రధింతథాగ్రధిపవిత్రకే । ద్వ్యజ్జులాత్క
 ల్పనాదౌద్విర్మాలాచాష్టోత్తరంశతమ్ ॥ ౧౩ ॥ అథవారూచతుర్వింశత్ప్రతింశ
 వ్సాలికాద్విజః । అనామమధ్యమాఙ్గులైర్నద్రాద్యైర్మాలికాధిభిః ॥ ౧౪ ॥ కని
 స్థాదౌద్వాదశవాగ్రథయస్స్యుఃపవిత్రకే । రవేకున్ఘ్నమాతాశాదేస్సన్ఘవేవిష్ణువన్త
 కమ్ ॥ ౧౫ ॥ పీతస్యపీతమాసంస్యావైఖిలాస్తేచకుర్తే । యథాశక్తిసూత్రగ్రధిపరిచా

రేఖవైష్ణవే ॥ ౧౬ ॥ సూత్రాణివాసప్రదశసూత్రేణప్రవిభక్తే । రోచనాగరుక
 రూపరహిత్రాకుజుగమాదిభిః॥ ౧౭ ॥ రజ్జయేచ్ఛస్తనాద్యైర్వాసానసంస్థాపితృస
 రః । ఏకాదశ్యాయోగ్యహేభగవద్వంహరియజేత్ ॥ ౧౮ ॥ సహస్రపరివారాయ
 బలింపీతేనసర్పయేత్ । య్యేంత్యేత్రపాలాయద్యారాస్తే ద్ద్యారోపరితథాశ్రియ
 మ్ ॥ ౧౯ ॥ ధాత్రేదయేవిధాత్రేచగక్తాంచయమునాంతథా । శబ్దపద్మనిధిపూజ్య
 మధ్యేవాస్త్యవసారణమ్ ॥ ౨౦ ॥ సాగక్తాయేతిభూతానాంభూతశుద్ధింస్థిగశ్చరేత్ ।
 (౧) ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామినహః ॥ (౨) ఓంహూంహిం
 హఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామినహః ॥ (౩) ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసం
 హఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామినహః ॥ (౪) ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మా
 త్రంసంహరామినహః ॥ (౫) ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరా
 మినహః ॥ పశ్చిమైర్దగ్ధతన్మాత్రహంభూమినన్జలమ్ ॥ ౨౧ ॥ చతురత్రంచ
 పీతంచకతినంబ్రహ్మజ్ఞిమ్ । ఇన్ద్రాగ్నిదైవశంపాకయన్మహాధ్యగశంస్త్రరేత్ ॥ ౨౨ ॥
 శుద్ధంచరసేతన్మాత్రం ప్రపతిప్యాభసంహరేత్ । రసమాత్రహంపమాత్రేక్మేణా
 నేనపూజకః ॥ ౨౩ ॥ ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామిన
 హః ॥ (౬) ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామినహః ॥ (౭) ఓం
 హూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామినహః ॥ (౮) ఓంహూంహింహః
 ఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామినహః ॥ జానునాభిసాధ్యగతం శ్వేతంవై
 పత్మలాభిమ్ । శుక్లపద్మంచాధ్యవస్త్రంధ్యాయేన్వదూజయేత్ ॥ ౨౪ ॥
 చతుర్భుజేషుచతుశ్శుద్ధంశత్రసమ్మాశ్రిమ్ । సంహరేహూంహిన్మాత్రేహంపమాత్రే
 చనంహరేత్ ॥ ౨౫ ॥ ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామి
 నహః ॥ ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామినహః ॥ ఓంహూంహిం
 హఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామినహః ॥ ఇంద్రాభిస్తదుద్ధాస్త్రీకోణంవ
 హ్నివన్జలమ్ । నాభికింజుసాధ్యగతంరక్తంస్పృశితలాభిమ్ ॥ ౨౬ ॥ ధ్యాయేన్
 లాదివైవంతిచ్ఛుద్ధంస్పృశ్యేలయంనయత్ ॥ ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మా
 త్రంసంహరామినహః ॥ (౯) ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామిన
 హః ॥ కర్ణానాసామధ్యగతంవృత్తంవైవాయుచన్జలమ్ ॥ ౨౭ ॥ ద్విరుద్ధయైర్ధాన్యవ
 ర్ణంధ్యాయేచ్ఛుద్ధేషులాభిమ్ । స్వగృహాత్రంశబ్దమాత్రైస్సంహరేధ్యాయయోగ
 తః ॥ ౨౮ ॥ ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రంసంహరామినహః ॥ ఏకోద్ధా

(౧) ఓంహూంహింహః.	(౨) ఓంహూంహింహః.	(౩) ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రం.
(౪) ఓంహూంహింహః.	(౫) ఓంహూంహింహః.	(౬) ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రం.
(౭) ఓంహూంహింహః.	(౮) ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రం.	(౯) ఓంహూంహింహఃఫట్ హూంసంస్థతన్మాత్రం.

తేనచాకాశంశుద్ధస్థితికసన్నిభమ్ । నాసాపుటభిఖాన్తస్థమాకాశముపసంహరే
త్ ॥ ౨౯ ॥ శోషణాదైన్ద్రేహశుద్ధింకుర్యాదేవంక్రమాత్తతః । శుష్కంకఠేబరంధ్యా
యేత్పదాద్యంచభిఖాన్తమ్ ॥ ౩౦ ॥ యంబీజేనవంబీజేనజ్వాలామాలాసమాయు
తమ్ । దేహంరమిత్యనేనైవబ్రహ్మరద్ధాద్వినిర్గతమ్ ॥ ౩౧ ॥ విష్ణుంధ్యాత్వాచామృ
తస్య తేనభన్త్యకఠేబరమ్ । సన్న్యాసయేల్లమిత్యస్తాదేహంసమ్పద్యదివ్యమ్ ॥ ౩౨ ॥
న్యాసంకృత్వాకఠేదేహీమానసంయూగమాచరేత్ । విష్ణుంసాక్షంహృదిపద్మేమా
నసైకుసుమాదిభిః ॥ ౩౩ ॥ మూలమస్త్రేణదేవేశంప్రాగ్నయేచ్ఛక్తిమక్తిదమ్ ।
స్వాగతందేవదేవేశసన్నిధౌభవకేశవ ॥ ౩౪ ॥ గృహణమానసీంపూజాయథార్థం
పరిభావితామ్ । ఆధారశక్తిఃకూర్మేభపూజ్యోనస్తోమపీఠతః ॥ ౩౫ ॥ మధ్యే
గ్నాదౌచథర్మాద్యాఅథర్మాదీప్త్రాభ్యుగమ్ । సత్పాదిమధ్యేపన్నంచమాయా
విద్యాభ్యుతత్త్వకే ॥ ౩౬ ॥ కాలతత్త్వంచసూర్యాదిమణ్డలపక్షిణాజకః । మ
ధ్యేగతశ్చవాయువ్యాదీకాన్తాగురుపక్షిణాకాః ॥ ౩౭ ॥ గణస్సర్వస్యతేనాజ్యానా
రదోనశమాబరః । గురుస్థూరాపాదుకాచపరోగురుశ్చపాదుకా ॥ ౩౮ ॥ పూ
ర్వసిద్ధాఃపరిసిద్ధాఃకేనరేషుచశక్తయః । లక్ష్మీస్సరస్వతీప్రీతిర్దిశ్చాన్తిశ్చకాన్తి
కా ॥ ౩౯ ॥ పుష్టిస్తప్తిర్మహేష్వాద్యామధ్యేచావాహితోహరిః । ధృతిశ్శ్రీగిరితికా
న్త్యాద్యామూలేనస్థాపితోఽచ్యుతః ॥ ౪౦ ॥ ఓంఅభిముఖోభవేతిప్రాగ్ధ్యసన్నిహితో
భవ । ఓన్యస్యాన్యైదికందత్వాగ్ధాదైర్హ్యులతోయజేత్ ॥ ౪౧ ॥ ఓంభీషయభీ
షయహృద్ధిరస్త్రాసయవైపునః । మర్దయమర్దయభిఖాఅగ్నాదౌశస్త్రతోస్త్రుక
మ్ ॥ ౪౨ ॥ రక్షరక్షప్రశస్యంసయప్రశస్యంసయకవచాయసహస్తతః । * ఓంహవాగ్నింభటా
స్త్రాయసమోమూలబీజేనచాగ్నమ్ ॥ ౪౩ ॥ పూర్వపక్షావ్యసామ్యేషుమూర్త్యావరణ
మర్చయేత్ । వాసుదేవస్సజగర్వణఃప్రచ్యున్నశ్చైవరుద్ధకః ॥ ౪౪ ॥ అగ్నాదౌద్రోణ్య
తిరతికాన్తయోమూర్తయోహరేః । శక్తచక్రగదావత్సుమగ్నాదౌపూర్వకాదిక
మ్ ॥ ౪౫ ॥ శార్ఙ్గంచముసలంఖడ్గంపనమాలంచతద్భూమిః । ఇష్టాద్విశ్వతథానస్తోనై
ర్వత్వాంచరుణస్తతః ॥ ౪౬ ॥ బ్రహ్మేష్టేశానయోగ్నధ్యేఅస్త్రావరణకంబహిః । వి
రావతస్తతశ్చాగోమహిషోహసరోర్ముపః ॥ ౪౭ ॥ వ్యగశ్శోఽభవృషభఃకూర్మేహం
సస్తతోబహిః । పృశ్నిగర్భఃకుముదాద్యాద్వారపాలాద్వయంద్వయమ్ ॥ ౪౮ ॥
పూర్వాద్యుత్తరద్వారాన్తంహరింసత్వాబలింబహిః । విష్ణుపార్షదేభ్యోనమోబలి
పీఠేబలిందదేత్ ॥ ౪౯ ॥ విశ్వావిష్వశ్చేనాన్యనేక్షుశానకేయజేత్ । దేవస్యద
క్షిణేహస్తేరయోనూత్రంచబద్ధయేత్ ॥ ౫౦ ॥ సంపత్సరకృతార్పాయాస్సముర్జ్జఫ
లదాయినే । పవిత్రారోహణాయేదంకౌతుకంధారయఃసంసమః ॥ ౫౧ ॥ ఉపవాసా

దినియమంతుర్యాదైవేవస్సధౌ । ఉపవాసాదినియతోదేవంసంత్రోషయామ్యహమ్ ॥ ౫౨ ॥ కామక్రోధాదయస్సర్వేమామేతిశ్చస్తుసర్వదా । అద్యప్రభృతిదేవేశయావదైవశేషికందివమ్ ॥ ౫౩ ॥ యజమానోహ్యశక్తిశ్చేకుర్యాన్నన్తాదికంవ్రత । ముత్వాపిసర్జయత్పుత్వాశ్రీకరంసత్యపూజనమ్ ॥ ౫౪ ॥ * ఓంహ్రీంశ్రీంశ్రీధరాయత్రైలోక్యమోహనాయనమః ॥ ౫౪౫ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే పవిత్రారోహణే

శ్రీధరసత్య పూజాకథనంనామ త్రయింశోధ్యాయః

— శ్లోకామౌదిపిధిః శ్లో —

అగ్నిః ॥ విశేషసేనమస్త్రేణయాగస్థానంచభూషయేత్ । నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయశ్రీధరాయావ్యయాత్మనే ॥ ౧ ॥ ఋగ్యజుస్సామరూపాయశబ్దదేహాయవిష్ణవే । వితిఖ్యనాన్మలంసాయంయాగద్రవ్యాదిచాహరేత్ ॥ ౨ ॥ ప్రత్యుశితకరాఘ్రిస్సన్విన్యసాన్ఘ్రికరోనకః । అఘ్రిద్భిస్తుశిరఃప్రోక్ష్యద్వారదేశాదికంతథా ॥ ౩ ॥ ఆరభేద్వారయాగంచతోరణేశాన్పుపూజయేత్ । అశ్వేధిదుష్పరవటస్థత్యైపూర్వాదిగానకాః ॥ ౪ ॥ ఋగ్యజుశ్రీశోభనంప్రాచ్యాంయజుర్వహసుభద్రకమ్ । సామాపశ్చసుధన్వాభ్యంసోమాథర్వసుహూత్రమ్ ॥ ౫ ॥ తోరణాంతఃపతాకాశ్చకుమదాద్యాఘటద్వయమ్ । ద్వారద్వారస్వనామ్నూర్చ్యాఃపూర్వేపూర్ణశ్చపుష్కరః ॥ ౬ ॥ అనన్తనన్తనాదత్యేవీరశేనస్సమేషకః । సస్ఫువప్రభవోసామ్యేద్వారపాంచైవపూజయేత్ ॥ ౭ ॥ అస్త్రజస్తపుష్పత్యేపాద్విఘ్నానుర్వాగ్యసంవిశేత్ । భూతిశుద్ధివిధాయాథవిన్యసృత్యతముద్రపః ॥ ౮ ॥ ఘటారాన్తాంశేఖాంజస్తాసర్వపాద్వితునిక్షిపేత్ । వాసుదేవేనగోమూత్రంసజగద్దేశేనగోపయమ్ ॥ ౯ ॥ ప్రమ్యమేనసయస్తజ్జాదధినారాయణాఘ్నుతమ్ । పక్షద్విత్ప్ర్యాదివారాణిఘృతాదైవభాగతోధికమ్ ॥ ౧౦ ॥ ఘృతపాత్రేతదేకశ్రవణ్చగవ్యముదాహృతమ్ । వణ్మపసోక్షుణాన్యైకంచాపరంప్రాశనాయచ ॥ ౧౧ ॥ అనీయచకుమ్భేషుఇన్ద్రాద్వాన్లోకపాన్యజేత్ । పూజ్యాజ్ఞాన్త్రోవయేత్తాంశ్చస్థాతవ్యంచాజ్ఞయాహరేః ॥ ౧౨ ॥ యాగద్రవ్యాదిపరంక్షృపికిరాన్వకిరేత్తతః । మూలాష్టశతసంజ్ఞప్తానుశకూర్చాకాహరేచ్ఛతా ॥ ౧౩ ॥ విశాన్యాందిశితత్రస్థంస్థాప్యకుమ్భంచవర్ధనమ్ । కుమ్భేసాజంహరింప్రార్చ్యవర్ధన్యామస్త్రీసుర్చయేత్ ॥ ౧౪ ॥ ప్రవక్ష్యాణంయాగగృహంవర్ధన్యాభిన్నధారాయా । సిజ్జిన్నయేత్తతఃకుమ్భంపూజయేచ్ఛస్థిరాసనే ॥ ౧౫ ॥ సపఞ్చరత్నవస్త్రాఙ్గకుమ్భేగద్ధాదిభిర్వారిమ్ । వర్ధన్యాంహేమగర్భాయాంయజేద

శ్రుంచవామః || ౧౬ || తత్సమిపేవాస్త్రలక్ష్మీంభూవినాయకమర్చయేత్ | స్వప
 సంకల్పయేద్విష్టోస్థుకాగ్ర్యాదాతతైవచ || ౧౭ || పూర్ణకుమ్భాన్నపథాప్యనవ
 కోణేషునిర్వృణాత్ | పాద్యమగ్న్యమాచసనీయంపశ్చగవ్యంచఃక్షిపేత్ || ౧౮ ||
 పూర్వాదికలశేగ్నాదాపశ్చాన్యసజలాదికిమ్ | దధిక్షీరంసభూష్టోదంపాద్యం
 స్యాచ్చతురజ్జకమ్ || ౧౯ || పశ్యశ్యమాకదూర్వాశ్చవిష్టవత్సపాద్యవమ్ | తథా
 పోక్తోగ్న్యమాఖ్యాశంయవగర్థఫలాక్షుణమ్ || ౨౦ || కుశస్పిద్ధాగ్ధపుష్పాణితిలా
 వ్రవ్యాణిపార్శ్వాణమ్ | లవ్యశోకలయితందద్యాదాచసనీయకిమ్ || ౨౧ || సాప
 యేన్ద్రులమస్త్రేణిదేవంభాష్టాస్పదైఃపి | శుద్ధోదంపధ్యుమ్మేనదేవమూర్ధ్విపిః
 క్షిపేత్ || ౨౨ || కిలశస్పిస్త్రుంతోయంకూర్వాగ్రంసంస్పృశేన్నరః | శుద్ధోద
 శేనపాద్యంచఅగ్న్యమాచమనంచేత్ || ౨౩ || పరిమృశ్యుపేనాగ్రంసవశ్రుంప
 ణ్ణులంచయేత్ | త్తదాభ్యగ్న్యచరేద్ధోవంకుణ్ణాదాప్రాణసంయమి || ౨౪ || ప్రతా
 శ్యహస్తారేఖాశ్చసన్నిపూర్వాగ్రగమిః | గతీతాదుత్తరాంతాశ్చత్తస్త్రిశైవో
 త్తరగ్రాగః || ౨౫ || ఆన్యోరతససమ్నాగ్న్యయోనిముద్రాంప్రదశ్యయేత్ | ధ్యా
 తాగ్నిహవంచాగ్నింతుయోన్యాంకుణ్డేక్షిపేన్నరః || ౨౬ || పాత్రాణ్యాపాదయే
 త్పశ్యాద్దగ్ధమస్త్రిసృగికాభిః | బాహుమాత్రాఃపరిధయత్తప్రశ్చనమేవచ || ౨౭ ||
 ప్రణీతాప్రోక్షణేపాత్రనూద్యస్తోలీఘృణాదిమ్ | ప్రక్షద్యయంకణ్ణులానాంయుగ్మం
 యుగ్మచకోముఖమ్ || ౨౮ || ప్రణీతాప్రోక్షణేపాత్రేన్యసేత్పాగ్రగ్రంకుశమ్ | అ
 ద్భిఃపూర్వప్రణీతాంకుధ్యాత్వా రేసంసప్తాభ్యుచ || ౨౯ || ప్రణీతాంఘావయేదగ్రే
 వ్రవ్యాణాంవైవసాధ్యః | ప్రోక్షణేపాత్రస్సమక్సగ్రాగ్న్యచక్షేమశుభ్యసేత్ || ౩౦ ||
 చకుంచశ్రవయేదగ్నోబ్రహ్మణంనక్షిణేన్యసేత్ | కుశానాస్త్రీవపూర్వాదాపరిధీకాఘా
 నయేత్తతః || ౩౧ || వైష్ణవీకరణంకుర్యాద్రథ్యాధానాదినాసః | గర్భాధానంపుం
 సవసంసేహవ్రోన్నయసంజః || ౩౨ || నామాదిసమావర్తనాన్తంజుహుయాదప్తచా
 హుశః | పూర్ణాహుతీఃపరితర్కమ్రీచామ్రీచసయుక్తయా || ౩౩ || కణ్ణుచక్షేఘ్న
 తుమతీలక్ష్మీంసశ్చిద్యోమహుయాదయేత్ | కణ్ణులక్ష్మీస్సమాఖ్యాతాప్రకృతిస్త్రిసుతా
 వ్త్రికా || ౩౪ || సాయోగస్సర్వభూతానాంకీర్త్యానస్త్రీణాన్యచ | మిముక్షోఃకా
 రణంవహ్నింపరమాత్మైవమస్త్రీదః || ౩౫ || ప్రాచ్యాంశేరస్సమాఖ్యాగౌబాహూ
 కోణేవ్యవృతౌ | ఈశానాగ్నేయకోణేతుజభేవాయఃప్రవైర్యతే || ౩౬ || ఉదరం
 కుణ్డమిత్వక్తంయోగిర్వోర్విధీయతే | గుణత్రయంమేఖలాస్సృధ్యాన్ద్యైవంసవి
 ధోదశ || ౩౭ || పశ్చాధికాంతుజుహుయాత్ప్రేవాస్త్రుష్టిముద్రయా | పునరాఘా
 రౌజుహుయాద్వాయ్యగ్న్యంతతశ్శ్రీపేత్ || ౩౮ || ఈశాన్తంమూలమస్త్రే
 ణజ్యభాగౌశుహుయాదయేత్ | ఉత్తరేద్వాదశాన్తేనవక్షిణేతేనమధ్యతః || ౩౯ ||
 వ్యాపృత్యాసత్కమధ్యస్థంధ్యాయేవహ్నింతుసంస్పృశమ్ | వైష్ణవంసప్రజహ్వంచ

సూర్యకోటిసమప్రభమ్॥ ౮౦॥ చంద్రవక్త్రం చ సూర్యాక్షం జుహుయాచ్ఛతమప్తచ
తదర్థం చాప్తమూలేన అక్షానాంచ దశాంశతః॥ ౮౧॥ * * *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే పుటామాది
విధిర్నామ చతుస్త్రానిశోధ్యాయః.

— శ్రీపవిత్రాధివాసనాదివిధిః శ్రి —

అగ్నిః॥ సమూతా హుతి నాసిచ్యపః త్రాణ్యధివాసయేత్ । నృసింహమస్త్ర
జప్తాగుప్తాన్యస్త్రే గీతానితు ॥ ౧॥ వస్త్రసింహేష్టితా న్యేవ పాత్రస్థాస్యభిమస్త్ర
యేత్ । బిల్వాద్యస్థిః ప్రాక్షితానమస్త్రే గీతానైకధాద్విధా ॥ ౨॥ కుష్ఠపార్శ్వేతు
సంస్థాపురతాంపిజ్జాప్యదేశికః । దస్తకాష్టంచామలకం పూర్వే సజర్షణేనతు ॥ ౩॥
ప్రచ్యుష్మేనభస్త్రతీలాద్దయేగోమయన్యస్త్రికామ్ । వారుణేచాగుర్ధ్వసామ్యే
నారాయణేనచ ॥ ౪॥ దర్శోదకంచాభహృదా అగ్నేకుజుగ్రహరోచనమ్ । విశా
న్యాంశిరసాదూపంశిఖయానైర్భుతేవ్యక ॥ ౫॥ మూలపుష్పాదివ్యాకవచేనాభ
వాయవే । చంద్రనాస్త్వక్షతదధిహారాత్సప్తపుటికాస్థితాః ॥ ౬॥ గృహంత్రీసూత్రే
ణావేష్ట్యపునస్సిద్ధాధికాస్త్రిపేత్ । దద్యాత్పూజాక్రమేణాభవైస్సైస్విర్గతపవి
త్రకమ్ ॥ ౭॥ మస్త్రేస్త్రైర్ద్వారపాదభ్యోవిష్ణుకుమ్భేత్వనేనచ । విష్ణుతేజోభవం
రవ్యం సర్వపాతకనాశకమ్ ॥ ౮॥ సర్వకామప్రదందేవంతవాణ్ణేధారయావ్యహ
మ్ । సమూజ్యధూపదిపాదైర్వైర్వైర్జేద్వారసమీపతః ॥ ౯॥ గర్ధపుష్పక్షతోపే
తంపవిత్రంచాఖలేన్యయేత్ । పవిత్రంవైష్ణవం తేజోమహాపాతకనాశకమ్ ॥ ౧౦॥
ధర్మకామార్థసిద్ధ్యర్థం స్వకేణైధారయావ్యహమ్ । ఆసనేపరివారాదాగురౌదద్యా
త్పవిత్రకమ్ ॥ ౧౧॥ గర్ధాదిభిస్సుభ్యర్చ్యగర్ధపుష్పక్షతాదివత్ । విష్ణుతేజోభ
వేత్యాదిమూలేనహరయేన్యయేత్ ॥ ౧౨॥ వహ్నిస్థాయతతోదత్వాదేవంసమ్మ
ర్థయేత్తతః । క్షీరోదధిమహానాగశయ్యావస్థితవిగ్రహ ॥ ౧౩॥ పాతస్త్రాంపూజ
యిష్యామి సన్నిధౌభవకేశవ । ఇంద్రాదిభ్యస్త్రతోదత్వావిష్ణుపార్షదకేబలిమ్ ॥ ౧౪॥
తతోదేవాగ్రతఃకుమ్భంచాసోయుగసంన్వితమ్ । రోచనాచస్త్రకాక్షీరగర్ధాద్యుదక
సంయుతమ్ ॥ ౧౫॥ గర్ధపుష్పాదిసాభూష్యమూలంస్త్రే గీతపూజయేత్ । మణ్డపా
దృహిరాగణ్యవిప్రేమణ్డలత్రయే ॥ ౧౬॥ పశ్చుగవ్యంచరుండత్వాకాష్టంచైవక్రమా
ద్భువేత్ । పురాణశ్రవణంస్తోత్రంపఠన్వాగరణంశి ॥ ౧౭॥ పరిప్రేషకబాలానాం
స్త్రీణాంభోగభుజాంతథా । సవ్యోధివాసనంకుర్వాన్వనాగర్ధపవిత్రకమ్ ॥ ౧౮॥ *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే పవిత్రా
ధివాసననామపశ్చిమత్రానిశోధ్యాయః.

శ్రీ అగ్ని పురాణే.

— శ్రీపవిత్రారోపణవిధానమ్. ౩ —

అగ్నిః || ప్రాతస్సన్నాదికంకృత్యాద్వారపాలాన్మృగపూజ్యచ | ప్రవిశ్య
 గుప్తేదేశేచనమాకృష్యాకథారయేత్ || ౧ || పూర్వాధివాసితంద్రవ్యంవస్తాభిర
 నిగ్రతమ్ | నిరస్యసర్వనిర్మూల్యం దేవంసంస్థాప్యపూజయేత్ || ౨ || పశ్చాత్పూజైః
 కషాయైశ్చశుభగఘోదతైస్తతః | పూర్వాధివాసితంద్రాద్వస్త్రంగస్థంచపుష్ప
 కమ్ || ౩ || అగ్నిహుత్యానత్యవచ్చదేవంసమ్మృగయేన్నమేత్ | సమన్వయక
 ర్మదేవాయపూజాంనైమిత్రికీంచరేత్ || ౪ || ద్వారపాలవిష్ణుకుంభవర్ధనీప్రార్థయే
 ద్ధంమ్ | అతోదేవేతిమనై నిమూలమనై నిమమ్భకే || ౫ || కృష్ణకృష్ణనమస్తుభ్యం
 గృక్ష్ణీష్వేదంపవిత్రకమ్ | పవిత్రీకరణాద్ధాయవర్తపూజాఫలప్రదమ్ || ౬ || పవిత్రకం
 కురుష్వద్యయన్తయాయుష్యత్రుతకృతమ్ | శుద్ధోభవామ్యహందేవత్వత్ప్రసాదా
 త్సురేశ్వర || ౭ || పవిత్రంచహృదాయైస్తుతాత్మనవభిషిచ్యచ | విష్ణుకుంభంచస
 మ్మౌక్తికృతజేదేవసమీపతః || ౮ || పవిత్రమాత్మనేదద్యాద్రతౌబద్ధంపిసృజ్యచ |
 గృహాణబ్రహ్మసూత్రంచయన్తయాకల్పితంప్రభో || ౯ || కర్మణాంపూర్వణాద్ధాయ
 యథాదోషోనమేభవేత్ | ద్వారపాలాసనగురుమఖ్యానంచపవిత్రకమ్ || ౧౦ ||
 కనిస్థానిచదేవాయవనమాలాంచమూలతః | హృదాదివిష్వజ్జేనాస్తేపవిత్రాణిసమ
 ర్పయేత్ || ౧౧ || పశ్చాత్పూర్వాగ్నినర్తిభ్యోవిష్ణోదిభ్యోవిష్వజ్జేపవిత్రకమ్ | ప్రార్థ్య
 పూర్ణాహుతిందద్యాత్ప్రియశ్చిత్తాయమూలతః || ౧౨ || అష్టోత్తరశతంవాపిప
 శ్చోపనిషదైస్తతః | మణిపిద్రుమమాలాభిర్మూరపసుమాదిభిః || ౧౩ || ఇయం
 సాంవత్సరీపూజాతవాస్తుగరుడధ్వజ | వనమాలాయథాదేవకాస్తుభంసతతంహృ
 ది || ౧౪ || తద్వత్పవిత్రతంతాశ్చపూజాంచహృదయేసహ | కామతోకామతోవాపియ
 త్కృతంకయమార్చనే || ౧౫ || విధినావిష్ణులోకేపరిపూర్ణంతవస్తుమేప్రార్థ్య
 నత్వాత్మమాప్యభవపిత్రంమస్తకేఽర్పయేత్ || ౧౬ || దత్వాబలింఢ్మణాభిరై
 స్త్యవంతోపయేచ్చరుమ్ | విప్రానోభిజనవస్త్రాద్యైర్దీవసంపక్షమేవవా || ౧౭ || పవ
 త్రంసానకాలేచఅవతార్యసమర్పయేత్ | అనివారితమన్నాద్యందద్యాద్భుజ్జేఢ
 చస్వయమ్ || ౧౮ || పిసర్జనేహ్నిసముజ్యపవిత్రాణిపిసర్జయేత్ | సాంవత్సరీమ
 మాంపూజాంసమ్పాద్యవిధివన్తమ్ || ౧౯ || వ్రజపవిత్రేతద్దానంవిష్ణులోకంవిసర్జితః |
 మధ్యేసోమేశయోఃప్రార్థ్యవిష్వజ్జేనంహితస్యచ || ౨౦ || పవిత్రాణిసమభ్యర్చ్య
 బ్రాహ్మణాయసమర్పయేత్ | యావన్తస్తస్తవస్తస్మిన్పవిత్రేపరికల్పితాః || ౨౧ ||
 తావద్యుగసహసాగ్నివిష్ణులోకేమహీయతే | కులానాంతతముద్భృత్యదశపూర్వా
 ద్దేశాపరా || ౨౨ || విష్ణులోకేతుసంస్థాప్యస్వయంముక్తిమవాప్నుయాత్ || ౨౩ ||

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే

విష్ణుపవిత్రారోపణంనామపట్టిశ్లోకాభ్యాయః.

— శ్రీ సర్వ దేవ పవిత్రారోహణవిధిః శ్రి —

అగ్నిః ॥ సజ్జే పాశుగ్నదేవానాం పవిత్రారోహణశృణు । పవీత్రం సర్వల
క్షుస్యాభరసానలగంత్యపి ॥ ౧ ॥ జగద్యోనే సమాగచ్ఛపరివారగజై స్సహ । నిమ
త్తక్రియావ్యహంప్రాతర్దాన్యంకుభ్యం పవిత్రకమ్ ॥ ౨ ॥ జగత్సృజేనమస్తుభ్యంగృ
హ్ణీష్యేదం పవిత్రకమ్ । పవిత్రకరణాథాయ వర్షపూజాఫలప్రదమ్ ॥ ౩ ॥ శివదేవసమ
స్తుభ్యంగృహ్ణీష్యేదం పవిత్రకమ్ । మణివిద్రుహమాలాభిర్వస్తారకుసుమాదిభిః ॥ ౪ ॥
ఇయంసాం వత్సరిపూజాతవాస్తువేదవిత్పతే । సాం వత్సరిమిమాం పూజాం సమ్పాద్య
ఽధివత్సవమ్ ॥ ౫ ॥ ప్రజపవిత్రతేదానీం స్వర్గలోకం విస్థితః । సూర్యదేవసమస్తుభ్యం
గృహ్ణీష్యేదం పవిత్రకమ్ ॥ ౬ ॥ పవిత్రకరణాథాయ వర్షపూజాఫలప్రదమ్ । శివదే
వసమస్తుభ్యంగృహ్ణీష్యేదం పవిత్రకమ్ ॥ ౭ ॥ పవిత్రకరణాథాయ వర్షపూజాఫలప్రద
మ్ । బాణేశ్వరసమస్తుభ్యంగృహ్ణీష్యేదం పవిత్రకమ్ ॥ ౮ ॥ పవిత్రకరణాథాయ వర్షపూ
జాఫలప్రదమ్ । శక్తిదేవిసమస్తుభ్యంగృహ్ణీష్యేదం పవిత్రకమ్ ॥ ౯ ॥ పవిత్రకరణాథాయ
వర్షపూజాఫలప్రదమ్ । నారాయణమయం సూత్రమగ్రుద్ధమయం వరమ్ ॥ ౧౦ ॥ ధన
ధాన్యాయురారోగ్యప్రదం సమ్మగ్రిదదామి తే । కామదేవమయం సూత్రం సజగర్హణ
మయం వరమ్ ॥ ౧౧ ॥ విద్యాసంతతిసాభాగ్యప్రదం సమ్మగ్రిదదామి తే । వాసుదేవమయం
సూత్రం ధర్మకామార్థమోక్షదమ్ ॥ ౧౨ ॥ సంసారసాగరోత్తారకారణం ప్రదదామి తే ।
విశ్వరూపమయం సూత్రం సర్వదంపాపనాశనమ్ ॥ ౧౩ ॥ ఆతీతానాగతకులసముద్ధా
రందదామి తే । కనిస్తాదీనిచర్వారిషనుభిస్తుక్రమాద్దదే ॥ ౧౪ ॥ * *

ఇతి శ్రీ మహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే సర్వదేవ పవిత్రా
రోహణం నామ సప్తత్రిం శో ధ్యా యః.

— శ్రీ విష్ణుదేవాలయనిర్మాణఫలమ్ శ్రి —

అగ్నిః ॥ వాసుదేవాద్యాలయస్యకృతౌ పత్యై ఫలాదికమ్ । చికిర్షోర్దేవధామా
దిసహస్రజనిపాపమత్ ॥ ౧ ॥ మనసా సర్వకర్తృణాం శతతన్మాఘనాశనమ్ । యేషు
మోదన్తి కృష్ణస్యక్రియమాణం స రాగృహమ్ ॥ ౨ ॥ తేపిపాపైర్వినిర్ముక్తైః ప్రయా
న్త్యకృతలోకతామ్ । సమతీతం భవిష్యం చకులానామయతం సరః ॥ ౩ ॥ విష్ణులోకం
నయన్త్యాశుకారయత్వాహరేర్దృహమ్ । వసన్తి పితరౌదృష్ట్యా విష్ణులోకే హ్యలజ్జు
తాః ॥ ౪ ॥ విమతానారైర్దుఃప్రైః కర్తుః కృష్ణస్య న ద్విరమ్ । బ్రహ్మహత్యాదిపాపా
ఘఘాతకం దేవతాలయమ్ ॥ ౫ ॥ ఫలం యన్నాప్యతే యజ్ఞైర్ధామకృత్వా త
దాప్యతే । దేవాగారే కృతే సర్వతీర్థస్నానఫలం లభేత్ ॥ ౬ ॥ దేవాద్యర్థహతా
నాం చరణేయైః తత్ఫలాదిమ్ । శాత్యేన పాంసం నావాపి కృతం ధామ చ నాకదమ్ ॥ ౭ ॥

ఏకాయతనకృష్ణస్వరీత్ర్యగారీబ్రహ్మలోకభాక్ । పశ్చాద్గారీశమ్ములోకమష్టాగారా
 ధరాస్థిః ॥ ౮ ॥ సోడశాలయకారీతుభుక్తిముక్తిమహాపుష్యాత్ । కనిష్ఠంసుధ్య
 మంత్రేష్ఠంకారయత్వాహరేర్వహమ్ ॥ ౯ ॥ స్వర్గంచవైష్ణవంలోకంమోక్షమా
 పోతివక్రమాత్ । శ్రేష్ఠమాయతనవిష్ణోకృత్వాయద్ధనవాన్లభేత్ ॥ ౧౦ ॥ కని
 ష్ఠేవైవతత్పుణ్యంప్రాప్నోష్యధనవాన్నరః । సముత్పన్నధనంకృత్వాస్వప్నేనాపిసు
 రాలయమ్ ॥ ౧౧ ॥ కారయత్వాహరేఃపుణ్యంసమ్ప్రాప్నోష్యధికంవరమ్ । లతే
 శాధనహ్రాణశతేనార్ధేనవాహరేః ॥ ౧౨ ॥ కారయన్ధవనంయాతియత్రాస్తేగరుడ
 భ్యజః । బాల్యేతుక్తీడమానాయేపాంసుభిగ్ధవనంహరేః ॥ ౧౩ ॥ వాసుదేవస్యకు
 ర్స్వస్తితేపితల్లోకగామినః । తీర్థచాయతనేపుణ్యేసిద్ధయేతేతథాశ్రమే ॥ ౧౪ ॥ క
 ర్తురాయతనంవిష్ణోర్మృదోక్తాద్విగుణంఫలమ్ । బద్ధాకపుష్పవిన్యాసైస్సృధాపజ్యేన
 వైష్ణవమ్ ॥ ౧౫ ॥ యేపివిప్రస్త్రిభవనం తేయాద్విభవతుర్వరమ్ । పతితంపతమా
 సంతతుతథాగ్ధపతితంనరః ॥ ౧౬ ॥ సముద్ధృత్యహరేద్ధామప్రాప్నోష్యద్విగుణంఫలమ్ ।
 పతితస్యతుయఃకర్తాపతితస్యచరక్షితా ॥ ౧౭ ॥ విష్ణోరాయతనస్యేహాసనరోవిష్ణు
 లోకభాక్ । ఇప్తకానిచయస్తేష్ఠేద్యావదాయతనేహరేః ॥ ౧౮ ॥ సకులస్తస్యవై
 కర్తావిష్ణులోకేవహీయతే । సవపపుణ్యవాన్పృజ్యశ్శహలోకేవరక్షచ ॥ ౧౯ ॥
 కృష్ణస్యవాసుదేవస్యయఃకారయితేతనమ్ । జాతస్సపనుకృతేకులం తేనైవపాలి
 తమ్ ॥ ౨౦ ॥ విష్ణురుదారగదేవ్యాదేర్వహాకర్తాసక్తిగ్రిభాక్ । కింతస్యపిత్తనిచయై
 ర్ముఖస్యవరిరక్షిణః ॥ ౨౧ ॥ యఃఖాద్భైర్యోకృష్ణస్యనకారయితేతనమ్ । నోపభో
 గ్యంధనంయస్యపితృవిషదిహాకసామ్ ॥ ౨౨ ॥ నోపభోగాయబద్ధానాంవ్యథస్తస్య
 ధనాగమః । యథాధువ్రోణ్యణాంహృత్కుర్విత్తనాశస్తథాధునిః ॥ ౨౩ ॥ మూఢ
 స్తత్రాఽనుభదాత్తీజీవితేభవతేభవే ; యదావిద్దింశదానాయనోపభోగాయదేహి
 నామ్ ॥ ౨౪ ॥ నాపిక్తిర్యేనధర్మార్థంతస్యస్వామ్యేభకోగుణః । తస్మాద్విత్తంసమా
 సాద్యదైవాద్యాపారుషాదభః ॥ ౨౫ ॥ దద్యాన్నయస్త్విజాగ్ర్యేభ్యఃకీర్తనానచకార
 యేత్ । దానేభ్యశ్చాధికంయస్మాత్కీర్తనేభ్యోవరంయతః ॥ ౨౬ ॥ అతస్తత్రాగ
 రయేర్ధీమాన్యస్త్వేచ్ఛద్విరాదికమ్ । వినివేశ్యహరేద్ధామభక్తిమద్భిర్నరోత్తమైః ॥ ౨౭ ॥
 నివేశితంభవేత్కృష్ణంత్తైర్లోక్యంసచరాచరమ్ । భూతంభవ్యంభవిష్యంసంఘా
 లంసూక్ష్మంతభేతరత్ ॥ ౨౮ ॥ అబ్రహ్మస్తబ్ధపర్యవ్రంశంవిష్ణోస్సముద్భవమ్ । త
 స్యదేవాదదేవస్యసర్వగస్యమహాత్మనః ॥ ౨౯ ॥ నివేశ్యభవనంవిష్ణోర్మహాయోభు
 విజాయతే । యథావిష్ణోర్ధామకృతాఫలంతద్వద్దిహాకసామ్ ॥ ౩౦ ॥ శివబ్ర
 హ్మీరూపిఘ్నశచర్జీలత్కృదికాత్మనామ్ । దేవాలయకృతేఃపుణ్యంప్రతిమాకరణేధి
 కమ్ ॥ ౩౧ ॥ ప్రతిమాస్థాపనేయాగేఫలస్యాన్తోనవిద్యతే । హృన్మయాద్వారు
 జేపుణ్యంరారుజాదిప్రకాభవే ॥ ౩౨ ॥ ఇప్తకోధాస్తైచ్చలజేస్యద్దేమాదెరిధికం

ఫలమ్ । సప్తజన్మకృతంపాపంప్రారమ్భాదేవనశ్యతి ॥ ౩౩ ॥ దేవాలయస్యస్వ
గ్నిస్యాన్నరకంసగచ్ఛతి । కులానాంశతముద్భవ్యవిష్ణులోకంసయేన్నరః ॥ ౩౪ ॥
యమోయమభటానాహదేవనద్విరకారిణః ॥ యమః ॥ ప్రతిమాపూజాదికృతోనా
నేయానరకంసరాః ॥ ౩౫ ॥ దేవాలయాన్యకర్తారితేయాస్తేతుగోచరే । విచ
రద్వంయథాన్యాయంయోగోమమపాల్యతామ్ ॥ ౩౬ ॥ నాజ్ఞాభక్తంకరిష్య
న్విభవతాంజన్తవఃక్వచిత్ । కేవలంయేజగత్తాతమనన్తంసముపాశ్రీతాః ॥ ౩౭ ॥
భవద్భిఃపరిహర్తవ్యాస్తేషాంనాత్రాస్తీసంస్థితః । యేచభాగవతాలోకేచచ్చిత్తాస్త
త్పరాయణాః ॥ ౩౮ ॥ పూజయన్తినదావిష్ణుం తేవప్ర్యాజ్యాస్సుమారతః । యస్తేష్ట
స్ప్రీస్యవగ్నచ్ఛన్నుత్తిష్ఠకాష్ఠలితేష్ఠితే ॥ ౩౯ ॥ సజ్జీర్తయన్తిగోవిందం తేవప్ర్యాజ్యా
స్సుమారతఃస్రిత్యవైమిత్తిశ్చేదేసంయేజన్తజనాన్తనమ్ ॥ ౪౦ ॥ నావలోక్యాభవద్భిస్తే
తగ్గతాయాన్తిత్గతిమ్ । యేపుష్పధూపవాసోభిష్ఘవశ్చైశ్చౌశివల్లభైః ॥ ౪౧ ॥ అ
ర్చయన్తినతేగ్రాహ్యేసరాఃకృష్ణాలయేగతాః । ఉపలేపనకర్తారస్సమ్మార్జనపరాశ్చ
యే ॥ ౪౨ ॥ కృష్ణాలయేపరిత్యాజ్యాస్తేషాంపుత్రాస్తథాకలమ్ । యేనశాయతనం
విష్ణోఃకారితంతత్కులార్థవమ్ ॥ ౪౩ ॥ పుంసాంశతంనావలోక్యంభవద్భిర్దుష్టచే
తసా । యస్తదేవాలయంఃస్థోద్ధారుశైలవయంతథా ॥ ౪౪ ॥ కారయేచ్ఛన్త్రయం
వాపినర్వపాపైఃప్రముచ్యతే । అహస్యహాయజ్ఞేనయజతోయన్తహాఫలమ్ ॥ ౪౫ ॥
ప్రాప్తోతితస్థలంవిష్ణోగ్యఃకారయతికేతనమ్ । కులానాంశతమాగామిసమతీతంత
థాశతిమ్ ॥ ౪౬ ॥ కారయన్ఘృగవద్దాపనయత్యచ్యుతలోకతామ్ । సప్తలోకమ
యోవిష్ణుస్తస్యయిమరుతేగృహమ్ ॥ ౪౭ ॥ తారయత్యక్షయాంలోకానక్ష
యాన్ప్రవీణవ్యతే । ఇష్టకాచయివిన్యాసోయావన్త్యజ్ఞాన్తిషతః ॥ ౪౮ ॥ తావద్వర్ష
సహస్రప్రాణితక్కుర్తువిసంస్థితః । ప్రతిమాకృద్విష్ణులోకంస్థాపకోలీయలేహరా ॥ ౪౯ ॥
దేవసత్ప్రప్రశక్యతిప్రతిష్ఠాకృత్తుగోచరే ॥ అగ్నిః ॥ యమోక్తానానయంస్తేభవతిష్ఠాది
కృతంహరేః ॥ ౫౦ ॥ హయశీర్షఃపతిష్ఠార్థందేవానాంబ్రహ్మణేఽబ్రవీత్ ॥ ౫౦౫ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే విష్ణ్వాదిదేవాల
యనిర్మాణమాహాశ్చర్యవర్ణనంనామాష్టత్రింశోధ్యాయః.

— విభూపరిగ్రహవిధానమ్. ౬ —

హయగ్రీవః ॥ విష్ణ్వాదీనాంప్రసిష్ఠాదివత్స్యేబ్రహ్మశ్చక్షుఃపవే । ప్రోక్తా
నివశ్చరాత్రాణిసప్తరాత్రాణివైశుయా ॥ ౧ ॥ వ్యస్తానిమూఢిరోకేవశ్చవింశ
తినశ్చ్యుయా । హయగ్రీవంతస్త్రమాద్యంతస్త్రంత్రైశ్శివోక్యమోహనమ్ ॥ ౨ ॥
వైభవంపౌషకరంతస్త్రంప్రస్థాచం గార్గ్యగాలవమ్ । నారదీయంచసహస్రీశ్చంశ్రా

జ్ఞేయంవైశ్వకంతథా ॥ ౩ ॥ సత్వోక్తంశౌనకంశస్త్రంవాసిష్ఠంజ్ఞానసాగరమ్ ।
స్వామిమృగంకాపిలంచతార్ద్రంనారాయణీయకమ్ ॥ ౪ ॥ అత్రేయంనారసింహః
ఋమానద్యాఃకృతధారుణమ్ । జౌధాయనంతథార్ద్రంతువిశ్వోక్తంతస్యసారతః॥౫॥
ప్రతిపాంహిద్విజఃకుర్యాత్తద్యదేశాదిసమ్మతః । సచిచ్ఛదేశసమ్మతఃకావేరికోజు-
ణోద్గతః ॥ ౬ ॥ కామనూపకశిజ్ఞోఽథఃకాశ్చీకాశ్చీగకోసలః । ఆకాశవాయుతే-
జోమ్బుభూరేతాఃపఞ్చరాత్రయః ॥ ౭ ॥ అనైతస్యాస్తమోద్రిక్తాఃపఞ్చరాత్రవివర్జి-
తమ్ । బ్రహ్మహంవిష్ణురహలాత్రివిద్యాభుదేశికః ॥ ౮ ॥ సర్వలక్షణహినోపిసగు-
రుస్తత్ప్రపారకః । సగరాభిముఖాస్సావ్యదేవానచపరాజ్ఞుభాః ॥ ౯ ॥ కురుక్షేత్రే
గయాదౌచనదీనాంతుసమీపతః । బ్రహ్మనుఢ్యేతునగరేపూర్వేశత్రస్యశోభనమ్ ॥౧౦॥
అగ్నిశగ్నేశ్వమాతలౌకాంభూతానాంచయనస్యచ । దక్షిణేచక్షుకాయాశ్చపిశ్య-
వైత్వాదికస్యచ ॥ ౧౧ ॥ వైర్యతేమద్విరంతుర్యావ్యుటాదేశ్వవారుణే । వాయో-
రాగ్రస్యవాయవ్యేసామ్యేయక్షుగుహస్యచ ॥ ౧౨ ॥ చక్షుశస్యహహేశస్యవిశేషస్థో-
శ్చసర్వతః । పూర్వదేవకులంపీడ్యప్రాసాదంస్వల్పకంతథా ॥ ౧౩ ॥ సమంవాప్య-
ధికంవాపిసకర్తవ్యంవిజానతా । ఉభయోర్ద్విగుణాంసీమాంశ్యక్త్వాచోచ్ఛ్రియిస-
మ్మితామ్ ॥ ౧౪ ॥ ప్రాసాదంకారయేవస్యంసోధయంపీడయేచ్ఛసః । భూమాతు-
శోధితాయాంతుకుర్యాద్భూమివరిగ్రహమ్ ॥ ౧౫ ॥ ప్రాకారసీమాపశ్యంతంతతో-
భూతబలింహరేత్ । మావంహరిద్రామార్గంతుసలాజంబధశిసత్తభిః ॥ ౧౬ ॥ అష్టా-
క్షరేణసంతంశ్చపాతయిత్వాప్తదితుచ । రాక్షసాశ్చపిశాచాశ్చయేష్టింస్త్రిష్ఠద్వి-
భూతలే ॥ ౧౭ ॥ సర్వేతేవ్యవగచ్ఛన్త్రైధానంకుర్యానహంహరేః । హలేనవాహ-
యిత్వాగాంగోభిశ్చైవావధారయేత్ ॥ ౧౮ ॥ పరమాణ్వక్తేనైవరథరేణుఃప్రకీ-
ర్తితః । రథరేణ్వక్తేనైవత్రసరేణుఃప్రకీర్త్యతే ॥ ౧౯ ॥ వైరప్తభిష్టువాలాగ్రవి-
శ్వాతైరప్తభిర్నతా । తాభిర్యాకాప్తభిఃఖ్యాతాతాశ్చాష్టాయవనుద్యహః ॥ ౨౦ ॥ య-
వాప్తతైరజ్ఞుశంస్యాచ్ఛతుర్వింశాక్షుఃశంకరః । చతురజ్ఞుశంస్యంక్తస్సహస్తంపద్మ-
హస్తకః ॥ ౨౧ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదేప్రతిపాదోఽథా

భూపరిగ్రహనానావనకోనచత్వారింశోధ్యాయః.

— శ్రీతిర్భూదానవిధానమ్. శ్రీ —

హయగ్రీవః॥ పూర్వమాసీన్తహద్భూతంసర్వభూతభయజరమ్ । తద్దేవైర్ని-
హితంభూమాసవాప్తుపురుషస్త్వతః॥౧॥ చతుష్పత్తిపదేక్షేత్రేశుశంకోకార్థసంస్థి

తమ్ । ఘృతాక్షతైస్తర్పయేత్తంవర్జన్యంపదగంతతః ॥ ౨ ॥ ఉశ్వబాద్ధిర్జయస్తంచ
 ద్విపదస్థంపతాకయా । మహేష్ఠ్రంవైకకోష్ఠస్థంసర్వరక్షైఃపదేరమ్ ॥ ౩ ॥ వితా
 నేనార్ధపదగంసశ్యంపదేభ్యశంఘృతైః । వ్యోమశౌకుమారసేనకోణార్ధపదసంస్థిత
 మ్ ॥ ౪ ॥ స్రుచాచార్ధపదేవహ్నింపూవణంలాబయైకతః । స్పృశ్యేనవిరళంద్విస్తంమ
 థనేనగృహాక్షతమ్ ॥ ౫ ॥ మాంసౌదనేపథశ్చేకమేకైకస్థితంద్వయమ్ । గర్భ
 ర్వంద్విపదంగదైర్భృశంశౌకునజిహ్వయా ॥ ౬ ॥ ఏకస్థమూర్ధ్వసంస్థంచమృగంనీ
 లపతైస్తథా । పితౄనాస్రసరయార్ధస్థంచస్తకాప్తైఃపదస్థితమ్ ॥ ౭ ॥ దౌవారికంద్వి
 సంస్థంచసుగ్రీవంయావళేనతు । పుష్పకర్తవ్యమస్త్రైఃపద్మైర్వరుణమేకతః ॥ ౮ ॥
 అసురంసురయాద్విస్తంపదేశేషంఘృతాహ్లాసా । యవైఃపాపంపదార్ధస్థంరోగమగ్ధే
 చమణ్డైః ॥ ౯ ॥ నాగపుష్పైఃపదేనాగంముఖ్యంభయైర్ద్విసంస్థితమ్ । ముక్తౌ
 దనేనభగ్లాటంపదేసోమంపదేతథా ॥ ౧౦ ॥ వధునాపాయసేనాథశాలాకేనఋ
 షింద్వయే । పదేదితింలాపికాభిరగ్ధేదితిమథాపమ్ ॥ ౧౧ ॥ పూరికాభిస్తతశ్చాప
 మీశాధోపయసాపదే । తతోధశ్చాపవశంతుదగ్నానైకపదేస్థితమ్ ॥ ౧౨ ॥ లఙ్కై
 శ్చనురీదింతుపూర్వకోష్ఠచతుష్టయే । సవితేరక్తపుష్పాణిబ్రహ్మధఃకోణకోష్ఠకే ॥ ౧౩ ॥
 తదధఃకోష్ఠేతదద్యౌర్వాపితైస్త్రిచకుశోదకమ్ । పవస్త్వతేదరుణందద్యాచ్యవైనంచ
 తురజ్ఞిమ్ ॥ ౧౪ ॥ రత్నోధఃకోణకోష్ఠేతుభ్రాన్రియాన్నంశాన్వితమ్ । ఇన్ద్రజి
 యాయతస్యాఘృతాన్నంకోణకోష్ఠకే ॥ ౧౫ ॥ చతుష్పదేషుదాతవ్యమిన్ద్రా
 యగుడపాయసమ్ । వాయుధఃకోణదేశేతురుద్రాయచక్ష్వమాంసకమ్ ॥ ౧౬ ॥ తద
 ధఃకోణకోష్ఠేతుయత్రాయార్ద్రాఫలంతథా । మహీధరాయమాంసాన్నంమాపంచచ
 తురజ్ఞిమ్ ॥ ౧౭ ॥ మధ్యేచతుష్పదేస్థాప్యాబ్రహ్మణేతిలఙ్కకాః । చరకీంమాపసర్వి
 రాభ్యాంసగద్వ్యసరయాస్రజా ॥ ౧౮ ॥ రక్తివర్మైర్ద్విదారీంచకన్దర్పంచపలోదనైః ।
 పూతనాంపలపితైఃభ్యాంమాంసాస్త్రిగభ్యాంచజఘ్నకమ్ ॥ ౧౯ ॥ పితౄస్త్రిగస్థిభిః
 పాపాంపిలిపిచ్ఛంప్రజాస్రజా । ఈశాద్యారక్తమాంసేనఅథావాదక్షతైర్యజే
 త్ ॥ ౨౦ ॥ రత్నోమాతృగణేభ్యశ్చపిశాచాదిభ్యఏవచ । పితృభ్యఃత్రైత్రపాలేభ్యో
 బలీష్టద్యావ్రికామతః ॥ ౨౧ ॥ అపయత్వైతానస్తర్పయేత్తాసానాదీన్నకారయే
 త్ । బ్రహ్మస్థానేహరిలక్ష్యంగణంశ్చాన్యమర్చయేత్ ॥ ౨౨ ॥ మహీశ్వరంవాస్త్ర
 మయం వర్ధన్యాంసహితంఘటమ్ । బ్రహ్మణంమధ్యతఃకుష్మే । బ్రహ్మదీంశ్చదిగీశ్వ
 రా ॥ ౨౩ ॥ దద్యాత్పుష్టాహులింపశ్చాన్యస్త్రైవాచ్యప్రణమ్యచ । స్రగృహ్య
 కరగరీంసమ్యజ్జులంతుప్రదక్షిణమ్ ॥ ౨౪ ॥ సూత్రమార్గేణహేబ్రహ్మంస్త్రోయథా
 రౌంచభామయేత్ । పూర్వవత్తేనమార్గేణస్త్రబీజానివాపయేత్ ॥ ౨౫ ॥ ప్రాచ

వృంశేనమాన్దేణతస్యభాతస్యకారయేత్ । తతోగర్తంఖవేన్నభ్యేహస్తమాత్రంప్ర
మాణతః ॥ ౨౬ ॥ చతురశ్శుశకంచాధశోచపలిపార్యయేత్తతః । ధ్యాత్వాచతు
ర్భుజంవిష్ణుగుర్భులందద్యాత్మసుస్ఫుతః ॥ ౨౭ ॥ కరగ్రార్యాపూరయేచ్ఛస్వభింశుక్లపు
ష్పాణివన్యసేత్ । దక్షిణావర్తకంశ్రేష్ఠంబీజైర్వృద్ధిశ్చపూరయేత్ ॥ ౨౮ ॥ అ
ర్ఘ్యదానంవిష్ణుద్యుగోవస్తాద్విష్ణుదేదురౌ । కాలజ్ఞాయథ్ఘపతయేవైష్ణవాదిభ్యఅగ్న్య
యేత్ ॥ ౨౯ ॥ తతస్త్రుభానయేన్యల్పాజ్జలాస్తంయూపదేవతు । పురుషాధస్థితంశ
ల్యంనగృహేదోవదంభవేత్ ॥ ౩౦ ॥ అస్థితేభ్యభివ్యతేవైభిత్తిర్వైగృహిణోఽను
భవమ్ । యన్నానుశబ్దంశృణుయాత్తతశల్యంతదుభ్యవమ్ ॥ ౩౧ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే

అర్ఘ్యదానకథనంనామచత్వారింశోధ్యాయః

శ్రీశిలావిన్యాసవిధానమ్ శ్రి

హయగ్రీవః ॥ పాదప్రోక్షాంవత్సూమిశిలావిన్యాసలక్షణమ్ । అగ్రతోఽపజ్ఞపః
కార్యఃకుణ్డానాంతుచశుప్తయమ్ ॥ ౧ ॥ కుస్సున్యాసేప్రకాన్యాసోద్వారస్తమ్భోచ్చృ
యంశుభమ్ । పాదోపంపూరయేత్థాతంత్రవాస్తుంయజేస్యమే ॥ ౨ ॥ ఇప్రకాశ్చ
సువక్వాస్సుద్విద్వానశాశ్చశస్థిత్వాః । సుపిస్తారత్రిభాగేనవైపుల్లేనసంసంస్థా
కరప్రమాణాశ్రేష్ఠాస్యాచ్ఛిలావ్యభిలామయే । సవతుమ్భాంస్తామగ్రిమయాంస్థాప
యేద్విప్రకాశుటాః ॥ ౩ ॥ అద్భిఃపద్భుకమాకేణనర్పౌచధిజలేనచ । గర్భతోయేనచ
తథాకుమ్భైర్జాయసుపూరితైః ॥ ౪ ॥ హిరణ్యవ్రీహిసంయుక్తైర్ద్రవ్యచంద్రనచక్రితైః ।
ఆహాహిష్ఠేతిసృభిశ్శవోదేవీతిచాన్యథ ॥ ౫ ॥ తరశ్శునద్వీరితచపావమానీభిరేవచ ।
ఉదుత్తనంవిరుజమితికయానశ్చశత్రైవచ ॥ ౬ ॥ వరుణస్యేతిమనోనివాంసశ్శుచి
షవిత్సపి । శ్రీసూత్రేనచతథాశిలాస్సంస్థాప్యసస్సుటాః ॥ ౭ ॥ శయ్యాంయాంపజ్ఞ
పేప్రహ్లాంపజ్ఞలేహరిమర్చయేత్ । జహుయాజ్ఞసంయత్సాగ్నింసమిధోద్వాదశీ
స్త్రః ॥ ౮ ॥ అహురావాజ్యభాగౌతుపణవేనైవకారయేత్ । అప్రాహుతస్త్రాప్తాస్త్రై
రాజ్యంవ్యాహృతిభిఃకమాత్ ॥ ౯ ॥ లోకేశానామగ్నేయేవైసోమాయావ
గ్రహేమచ । పురుషోత్తమాయేతిచవ్యాహృతీర్జమయాయాత్తతః ॥ ౧౦ ॥ ప్రాయశ్చి
త్తంతతఃపూజ్ఞాంమూర్తిమాంసఘృతాంస్త్రీలాః । వేదాన్త్యైర్వదశాస్త్రేనకుమ్భే
షుచపృథక్పృథక్ ॥ ౧౧ ॥ ప్రాజ్యుభిస్తుగుగుకుర్యాదప్యటతుపలిప్యచ । మధ్యేచైకాంశి
లాంకుమ్భంవ్యసేదేతస్త్వరాన్సూగ్రిమాత్ ॥ ౧౨ ॥ పన్నంవైవసుహావన్నంమక
రంకచ్ఛపంతథా । కుముదంవతథానన్దంపన్నంశశ్చంవచన్మిశిమ్ ॥ ౧౩ ॥ కుమ్భాన్న
చాలయేత్తేమన్యసేదస్త్వేప్రకాశ్రమాత్ । ఈశానాంతాశ్చపూర్వాదాపిప్రకాంప్ర

ధమన్యసేత్ || ౧౫ || శక్తయోవిమలాద్యాస్తుత్తమకానాంతుదేవతాఃస్యసనీయా
యథాయోగంసుధ్యేన్యస్యాత్వనుగ్రహః || ౧౬ || అవ్యజేవాత్మతేపూర్ణేమునేరణ్ణి
రసస్సుతే | ఇప్తకేత్వంద్రయచ్ఛేష్టంద్రతిస్థాంకారయావ్యహమ్ || ౧౭ || మస్త్రే
ణానేనవిన్యస్యత్తకాదేశోన్దమః | గర్భాధానంతలఃపర్యాన్తభృష్టానేనమాహి
తః || ౧౮ || కుమ్భాపరిష్టాద్దేవేశంపత్నీసంస్యస్యదేవతామ్ | మృత్తికాశ్చైవపుష్ప
శిథాతవోరత్నమేవచ || ౧౯ || లోహానిదిక్పతేరస్త్రియజేద్యైగర్భభాజనేద్యా
దశాఙ్గుళవిస్తారేదతురఙ్గుళకోచ్చ్రయే || ౨౦ || పద్మాకారేతామగ్రయేభాజనేప్య
ధివీంయజేత్ | పకాస్తేసర్వభూతేశేవర్వతాసనసాణ్ణితే || ౨౧ || సముద్రపరివా
రేత్వందేవిగర్భంసమాశ్రయ | నస్తేనస్తయవాసిష్ఠేవసుభిఃప్రజయాసహ || ౨౨ ||
జయేభాగ్దేవదాయాదేప్రజానాంవిజయావహే | పూర్ణేర్దేరసదాయాదేపూర్ణకా
మంకురుష్వమామ్ || ౨౩ || భద్రేకాశ్యపదాయాదేకురుభద్రాంమతింమమ | స
ర్వబీజసమాయుక్తేసర్వరత్నౌపధీచ్ఛతే || ౨౪ || జయేసురుచిరేనస్తేవాసిష్ఠేగన్య
తామిహ | ప్రజాపతిసుతేదేవిచతురశ్రేణుహీయసి || ౨౫ || సుభగేసుప్రభేభద్రేగృహే
కాశ్యపిరవ్యతామ్ | పూజితేపరమాశ్చర్యేగర్భమాత్మైరలజ్యతే || ౨౬ || భవభూతిక
రీదేవిగృహేభాగ్దేవిరవ్యతామ్ | దేశస్వామిపురస్వామిగృహస్వామిపరిగ్రహే || ౨౭ ||
మనుష్యాదికతుప్త్యర్థంశువృద్ధికిరీభవ | ఏవముత్త్యుతతఃఖాతంగోమూలేజతు
సేవయేత్ || ౨౮ || కృత్వాన్యధాపయేన్దర్భంగర్భాధానంభవేన్నిశి | గోవస్త్రాది
ప్రదద్యాచ్చగురవేస్యేషుభోజనమ్ || ౨౯ || గర్భంస్యసేప్తకాన్యస్యతతోగర్భంద్ర
పూరయేత్ | పీతబద్ధసతఃకుర్వాన్మితప్రాసాదమాసతః || ౩౦ || పీతోత్తమంచో
చ్చ్రయేణప్రాసాదస్యార్థవిస్తరాత్ | పాదహీనంమధ్యమంస్యాత్కాన్యంచోత్తమా
ర్థతః || ౩౧ || పీతబద్ధోపరిష్టాస్తువాస్త్రయాగంపునర్యజేత్ | పాదప్రతిస్థాకారీతు
నిష్పాపాదిపిమోదతే || ౩౨ || దేవాగారంకరోమీతిమనసాయస్త్రచిస్తయేత్ | తస్య
కాయగతంపాపంతదహ్నహిప్రణశ్యతి || ౩౩ || కృతేతుకింపునస్తస్యప్రాసాదేవిధి
నైవతు | అష్టేప్తకసమాయుక్తంయఃకుర్యాద్దేవతాలయమ్ || ౩౪ || సతస్యఫలసమ్మ
త్తిర్వస్తుంశశ్చేతకేనచిత్ | అనేనైవానుమేయంహిఫలంప్రాసాదవిస్తరాత్ || ౩౫ ||
గ్రామమధ్యేచపూర్వేచప్రత్యద్వారంప్రకల్పయేత్ | ఏదిశాసుచసర్వాసుగ్రామేప్ర
త్యజ్ఞుభోభవేత్ || ౩౬ || దక్షిణేచోత్తరేనైవపశ్చిమేప్రాజ్ఞుభోభవేత్ || ౩౭ ||

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే శిలావి

న్యాససాధానకథనంనామపకచత్వారింశోధ్యాయః

— శ్రీ ప్రాసాదలక్షణమ్. ౬ —

హయగ్రీవః ॥ ప్రాసాదం సప్తవిమలైశ్చ సర్వసాధారణం శృణు ॥ చతురశ్రీ
 కృతం యేత్రం భజేజ్జోడశధామధః ॥ ౧॥ మధ్యే తస్య చతుర్భుజస్త్వకుర్యాదాయ సమన్వితమ్ ॥ ద్వాదశైవ తుభాగానిభిర్యథం పరికల్పయేత్ ॥ ౨॥ జఙ్ఘోచ్ఛ్చాయంతుక ర్తవ్యంచ
 తుర్భాగేణచాయతమ్ ॥ జఙ్ఘాయాం ద్విగుణోచ్ఛ్చాయం మన్జుర్యాః కల్పయేద్భుజః ॥ ౩॥
 తుర్భాగాగేన మన్జుర్యాః కార్యస్యవ్యక్తవిక్షిణః ॥ తన్మానసగ్రహం కార్యముభయోః
 పార్శ్వయోస్సమమ్ ॥ ౪॥ శిఖరేణ సమం కార్యమగ్రేజగతివిస్తరమ్ ॥ ద్విగుణేనాపిక
 ర్తవ్యం యథాశోభానురూపతః ॥ ౫॥ విస్తారావృణ్వస్యాగ్రేగర్భసూత్రద్వయేనతు ॥
 దైన్యైతద్దాధికం కుర్యాత్తద్యస్తమైర్భుజాపితమ్ ॥ ౬॥ ప్రాసాదగర్భమానం
 వాకురితముఖమణ్డపమ్ ॥ ఏకాశీతిపదైర్వాస్త్రం పశ్చాత్తద్రవమారభేత్ ॥ ౭॥ శుకా
 న్నాన్విద్వారవిన్యాసేపాదావృణ్వస్యజేత్సురా ॥ తథాప్రాకారవిన్యాసేయజే
 ద్వాస్త్రిత్రింశదస్తరా ॥ ౮॥ సర్వసాధారణం చైతత్ప్రాసాదస్యచలక్షణమ్ ॥ మా
 నేనప్రతిమాయావాప్రాసాదమపరం శృణు ॥ ౯॥ ప్రతిమాయాః ప్రమాణేనక ర్తవ్యాపి
 జ్జికాశుభా ॥ గర్భస్థపిణ్డికాధేనగర్భమానాస్త్రభిర్తయః ॥ ౧౦॥ భిక్షేరాయామ
 మానేన ఉత్పేధంతప్రకల్పయేత్ ॥ భిక్షుచ్ఛ్చాయాశ్చ ద్విగుణం శిఖరంకల్పయేద్భు
 జః ॥ ౧౧॥ శిఖరస్యతుతుర్వేణభ్రమణం పరికల్పయేత్ ॥ శిఖరస్యచతుర్థేన అగ్రతో
 ముఖమణ్డపమ్ ॥ ౧౨॥ అప్తమాంశేనగర్భస్యరథకానాంతునిగ్రహః ॥ పరిధేర్గుణభావే
 నరథకాంస్తత్రకల్పయేత్ ॥ ౧౩॥ తస్మతీయేనచతుర్యార్థకానాంతునిగ్రహమ్ ॥ వా
 మత్రయంస్థాపనీయం రథకత్రయేనచ ॥ ౧౪॥ శిఖరార్థం హి సూత్రాణి చత్వారివి
 నిపాతయేత్ ॥ శుకనాశోర్ధ్వతస్మాత్రం తిర్యగ్భూతం నిపాతయేత్ ॥ ౧౫॥ శిఖరస్యార్థభా
 గస్థంసింహంతత్రతుకారయేత్ ॥ శుకనాసాంస్థిరీకృత్యవధ్యసద్ధానిధావయేత్ ॥ ౧౬॥
 అపరేదతథాపార్శ్వతద్వయూత్రం నిధావయేత్ ॥ తదూర్ధ్వంతుభవేద్దేదీసకణ్ఠా
 మనసారకమ్ ॥ ౧౭॥ సునర్థభగ్నంనక ర్తవ్యంవికరాశంతత్రైవచ ॥ ఊర్ధ్వంచవే
 దికామానాత్రాలశంపరికల్పయేత్ ॥ ౧౮॥ విస్తరాద్ద్విగుణం ద్వాపరంక ర్తవ్యంతు
 సుశోభనమ్ ॥ ఉచుష్కరౌతదూర్ధ్వంచస్యసేచ్ఛాఖాంసుమగ్నైః ॥ ౧౯॥ ద్వాపర
 స్యతుచతుర్థాంశేకార్యవణ్డప్రవణ్డకా ॥ విష్వక్సేనపత్నరణ్డోశిఖోర్ద్వోద్భావృణ్వరేత్రీయ
 మ్ ॥ ౨౦॥ దిగ్గజైస్సన్నివృతమానాంతాంఘ్రైస్సన్నిజ్ఞాంసురూపికామ్ ॥ ప్రాసాదస్య
 చతుర్థాంత్రైఃప్రాకారిస్యోచ్ఛ్చాయోభవేత్ ॥ ౨౧॥ ప్రాసాదాత్పాదహీనస్తగోపుర
 స్యోచ్ఛ్చాయోభవేత్ ॥ పశ్చిమాస్తస్యదేవస్యపకహస్తాతుపీతికా ॥ ౨౨॥ గారుడం
 మణ్డపంచాగ్రేపకంభౌమాదిధామచ ॥ కుర్యాద్ధిప్రతిమాయాంతుదిక్షుచాస్త్రాసుచోప
 రి ॥ ౨౩॥ పూర్వేవరాహందక్షిణస్థంసింహంశ్రీధరంజలే ॥ ఉత్తరేతుహయగ్రీవమ్నా
 గ్నేయాయంజామదగ్న్యకమ్ ॥ ౨౪॥ వైరృత్యాంరామకంవాయావామసం

వాసుదేవకమ్ । ఈశేప్రాసాదరచనాదేయావస్వరూకాదిభిః ॥ ౨౫ ॥ ద్వాదశ్య
చాప్తమాద్యంశంత్యక్త్వా వేదోనదోషభాక్ ॥ ౨౫౪ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే ప్రాసాద
లక్షణంనామ ద్విచత్వారింశోధ్యాయః

ప్రాసాదదేవతాస్థాపనమ్

హయగ్రీవః॥ప్రాసాదేదేవతాస్థాపనమ్యైవబ్రహ్మశ్చబ్రహ్మమేవజ్ఞానమ్
తనమధ్యేతువాసుదేవంనివేశయేత్ ॥ ౧ ॥ వామనంస్యహరించాశ్వశీర్షంతద్వచ్చసూక
రమ్ । ఆగ్నేయేనైర్యతేచైవవాయువ్యేచేశగోచరే ॥ ౨ ॥ అథనారాయణంమ
ధ్యేతగ్నేయ్యామమృతాంస్యసేత్ । నైగృత్యాంభాసురంవాయాబ్రహ్మణంలిక్ష్
మీశకే ॥ ౩ ॥ అథవారుద్రయాపంతుఅథవానవధామసు । వాసుదేవంస్యసేన్మధ్యేపూ
ర్వాదోవామవామకా ॥ ౪ ॥ ఇన్ద్రాదీన్లోకపాలాంశ్చఅథవానవధామసుఃషజ్ఞానమ్
తనకంతుర్వాన్మధ్యేతుపురుషోత్తమమ్ ॥ ౫ ॥ లక్ష్మీవైశ్రవణౌపూర్వేదక్షేమాత్పరగం
స్యసేత్ । సుగంధంఞ్జేషమీశానంసూర్యాదీన్పశ్యేత్పరహా ॥ ౬ ॥ ఉత్తరేదశవత్స్యా
దీనాగ్నేయ్యాంచణ్ణికాంతథా । నైర్యత్యామమృతాంస్థాప్యవాయువ్యేతుసరస్వ
తీమ్ ॥ ౭ ॥ పద్మామైశేవాసుదేవంమధ్యేనారాయణంచవా । త్రయోదశౌలయేమ
ధ్యేషిశ్వరూపంస్యసేద్ధరిమ్ ॥ ౮ ॥ పూర్వాదోశేశవాదీన్వాఅన్యథామస్వయంహరి
మ్ । మృణ్మయీదారుణుటితాలోహజారత్నజాతథా ॥ ౯ ॥ శైలజాగ్రథాచైవకా
సుమీసప్తధాస్తృతా । కాసుమీగర్భజాచైవమృణ్మయీప్రతిమాతథా ॥ ౧౦ ॥ తత్తా
లపూజితాశ్చైతాస్సర్వకామఫలప్రదాః । అథశైలమయీంవయ్యేశిలాయత్రవగృ
హ్యతే ॥ ౧౧ ॥ పర్వతానామభావేచగృహ్ణీయాద్భూతాంశిలామ్ । పాణ్డరా
హ్యరుణాపీతాకృష్ణాశస్తాతువర్ణనామ్ ॥ ౧౨ ॥ నయదాలభ్యతేసన్యగృహ్ణీనాంవ
ర్ణతశ్శిలా । వర్ణాద్యాపాదనంతత్రజుహుయాస్సింహవిద్యయా ॥ ౧౩ ॥ శిలాయాం
శుక్లరేఖాగార్వికృష్ణాగార్విసింహాపరామతః । కాంస్యఘట్టానినాదాస్యాత్పుంలి
క్ష్ణావిమ్బలిక్ష్ణికా ॥ ౧౪ ॥ తన్నద్దలక్షణాస్త్రీస్యాద్రూపాభావాన్నపుంసకా । దృశ్య
తేమణ్డలంయస్యాంసగర్భాంతాంవివర్జయేత్ ॥ ౧౫ ॥ ప్రతిమార్థంవనంగత్వావనయా
గంసమాచరేత్ । తత్రభాతోపలిప్యార్థనణ్డపేతుహరింయజేత్ ॥ ౧౬ ॥ బలింద
త్వాకర్తృశస్త్రంబటాకాదీకమధార్పయేత్ । హుత్వాథశాలితోయేనఅస్త్రేణప్రోక్ష
యేచ్ఛిలామ్ ॥ ౧౭ ॥ రత్యంకృత్వాన్యసింహేనమూలమస్త్రేణపూజయేత్ । హుత్వా
పూర్ణాహుతిందద్యాత్తతోభూతబలింగురుః ॥ ౧౮ ॥ అత్రయేసంస్థితాస్సత్త్వాయాతు
ధానాశ్చగుహ్యకాఃసిద్ధాదయోవాయేచాన్యేతాస్తన్ముష్పజ్యక్షమాపయేత్ ॥ ౧౯ ॥

విష్ణువిమూర్తమస్తాకం యాత్రైహికేశవాజ్ఞయా విష్ణ్వర్థం యస్మదేతాగ్ర్యం యు
ష్మాకమపితస్య వేత్ ॥ ౨౦ ॥ అనేనబలిదానేనప్రీతాభవతసర్వదా । యేమేణగచ్ఛతాన్య
త్రముక్తాస్థానమిదంత్యరాత్ ॥ ౨౧ ॥ ఏవంప్రబోధితాస్సత్వాయాత్రిత్యప్తాయథాను
ఖిమశిల్పిభిశ్చచరుంప్రాశ్యస్వప్నమస్త్రంజపేన్నశి ॥ ౨౨ ॥ ఓంహంసస్యకలలోకాయవి
ష్ణవేప్రభవిష్ణవే । విశ్వాయవిశ్వరూపాయస్వప్నాధిపతయేనమః ॥ ౨౩ ॥ ఆచక్షు
దేవదేవేశప్రసుప్తోత్థితవాక్తకమ్ । స్వప్నేసర్వాణికార్యాణిహృదిస్థానితుయాని
మే ॥ ౨౪ ॥ * ఓంఓంహూంఘటోవిష్ణవేస్వాహా । శుభేస్వప్నేశుభంసర్వంహ్యశు
భేసింహాహూమతః ॥ ౨౫ ॥ ప్రాతరర్థస్థులింశిలాయాంతుదత్వాస్త్రేణాస్త్రుకం
యజేత్ । కుష్టాలటజుశస్త్రాద్యంహధ్యాత్వముఖంచరేత్ ॥ ౨౬ ॥ ఆత్మానంది
స్తయేద్విష్ణుంశిల్పినంవిశ్వకర్షకమ్ । శస్త్రుంఽన్యైశ్చకందద్యాన్యశ్చస్త్రాదిదగ్ధయే
త్ ॥ ౨౭ ॥ జతేన్ద్రియప్రజుహస్తశ్శీర్షీతుచతురత్రకామ్ । శిలాంశ్చత్వాపిణ్డీకార్థం
కిశ్చిన్నూన్యనాంతుకల్పయేత్ ॥ ౨౮ ॥ రథేస్థాప్యసమానియసవస్త్రాంకారవేశ్మని ।
పూజయిత్వాధకుటయేత్ప్రతిమాంసతుకర్షకృత్ ॥ ౨౯ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవ బ్రహ్మసంవాదే

శాస్త్ర్యాదివర్ణనంనామ త్రివత్సారింశోధ్యాయః.

—ॐ— శ్రీవాసుదేవాదిప్రతిమాలక్షణమ్ ॥ ౩౦ —

హయగ్రీవః ॥ వాసుదేవాదిప్రతిమాలక్షణంప్రవదామి తే । ప్రాసాదస్యో
త్తరేపూర్వముఖంచానోత్తరానవామ్ ॥ ౧ ॥ సంస్థాప్యపూజ్యచబలిదత్వాథో
మధ్యసూత్రకమ్ । శిలాంశిల్పీతునవధావిభజ్యనవమేంశికే ॥ ౨ ॥ సూర్యభక్తశ్చ
లాయాంతుభాగంస్యాజ్ఞాశముచ్యతే । ద్వ్యజ్ఞాశంగోలకంనామ్నాకాలనేత్రం
తమచ్యతే ॥ ౩ ॥ భాగమేకంత్రిభాభక్త్యాపార్ణి భాగంప్రకల్పయేత్ । భాగమేకం
తథాజానాగ్రీవాయాంభాగమేవ ॥ ౪ ॥ ముకుటంతాళమాత్రంస్యాత్తాళమాత్రం
తథాముఖమ్ । తాలేనైకేనకన్ఠంతుతాలేనహృదయంతథా ॥ ౫ ॥ నాభిమేధా
స్తరంతాళంద్వితాళాపూరుకాతథా । తాళద్వయేనదక్షిణాస్యాత్సూత్రాణిశృణుసా
మృతమ్ ॥ ౬ ॥ కార్యంసూత్రద్వయంపాదేజ్ఞామధ్యేతథాపరమ్ । జానాసూ
త్రద్వయంకార్యమూరూమధ్యేతథాపరమ్ ॥ ౭ ॥ మేధేతథాపరంకార్యంకట్యం
సూత్రంతథాపరమ్ । మేఖలాబద్ధసిద్ధ్యర్థంనాభ్యాంవైవావరంతథా ॥ ౮ ॥ హృదయే
చతథాకార్యంకణ్ఠేసూత్రద్వయంతథా । లలాటేచావరంకార్యంమస్తకేచతథాపర
మ్ ॥ ౯ ॥ ముకుటోపరికర్తవ్యంసూత్రమేకంవిచక్షుజ్ఞైః । సూత్రాణ్యుర్ధ్వంప్రదే

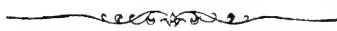
యానిసప్తైవకమలోద్భవ ॥ ౧౦ ॥ కఠాత్రికాస్తరేజైవపట్నూత్రాణిప్రదాపయేత్ ।
 మధ్యసూత్రంతుసన్త్యజ్యసూత్రాణ్యేవనివేదయేత్ ॥ ౧౧ ॥ లలాటంనాసికావక్త్రం
 కర్తవ్యంచతురంగుళమ్ । గ్రీవాకర్ణైశ్చతుకర్తవ్యాయామాచ్ఛతురంగుళౌ ॥ ౧౨ ॥
 ద్వ్యంగుళేహనుకేకార్యేవిస్తారాచ్ఛుబుకంతథా । అష్టాంగుళంలలాటంతువిస్తారే
 నిప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౩ ॥ పరేణద్వ్యంగుళౌశఙ్ఖౌకర్తవ్యవలకాన్వితౌ । చతురంగుళ
 మాఖ్యాతమస్తరంకర్ణనేత్రయోః ॥ ౧౪ ॥ ద్వ్యంగుళౌపృథుకౌకర్ణౌకణ్ఠాపాణ్ణాథ
 వజ్జమే । భూగ్రీసమేనతూత్రేణకర్ణసూత్రంప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౫ ॥ విద్ధంపడంగుళం
 కర్ణమవిద్ధంచతురంగుళమ్ । చుబుకేనసమంవిద్ధమవిద్ధంవాపడంగుళమ్ ॥ ౧౬ ॥ గ
 న్ధపాత్రంతథావర్తంశఘ్నలీకల్పయేత్తథా । ద్వ్యంగుళేనాధరఃకార్యస్తస్యాగ్నేనో
 త్తరాధరః ॥ ౧౭ ॥ అద్ధాంగుళంతథానేత్రంవక్త్రంతుచతురంగుళమ్ । ఆయామే
 నతువైపుల్యాత్సాగ్ధమంగుళముచ్యతే ॥ ౧౮ ॥ అవ్యాజ్యమేవంస్యాద్వక్త్రంవ్యా
 త్తంత్య్రంగుళమివ్యతే । నాసావంశసముచ్చాయముంమాలేత్స్వేకాంగుళంమత
 మ్ ॥ ౧౯ ॥ ఉచ్చాయయాద్వ్యంగుళంచాగ్రేకరపీరోపమాస్సృతాః । అస్తరంచతు
 షోఃకార్యంచతురంగుళమానతః ॥ ౨౦ ॥ ద్వ్యంగుళంచాగ్రీకోణంచద్వ్యంగుళంచా
 స్తరంతయోః । తారానేత్రతిభాగేనదృక్తరావజ్జమాంశికా ॥ ౨౧ ॥ త్య్రంగు
 శంనేత్రవిస్తారంద్రోణీచాద్ధాంగుళామతా । తత్ప్రమాణాభివోక్షేభాభివౌచై
 వసమేమతే ॥ ౨౨ ॥ భూగ్రీవధ్యంద్వ్యంగుళంకార్యంభూగ్రైర్ద్వ్యంగుళంచతురంగుళమ్ ।
 మత్త్య్రంశదంగుళాయామంమస్తకస్యతువేష్టనమ్ ॥ ౨౩ ॥ మూర్తీనాంకేశవాదీనాం
 ద్వాత్రింశద్వేష్టనంభవేత్ । పజ్జనైత్రాన్వయోగ్రీవావిస్తారాద్వేష్టనంపునః ॥ ౨౪ ॥
 త్రిగుణంతుభవేదూర్ధ్వంవిస్తృతాష్టాంగుళంపునః । గ్రీవాత్రిగుణమాయామంగ్రీవా
 వత్సోస్తరంభవేత్ ॥ ౨౫ ॥ సుద్ధావస్తాంగుళౌకార్యైశ్చికలావంశకాశుభా । స
 త్తనేత్రాస్తృతౌబాహూప్రబాహూషోడశాంగుళౌ ॥ ౨౬ ॥ త్రికలౌవిస్తృతౌబా
 హూప్రబాహూచాపిసత్తమా । బాహుదండోర్ధ్వతోజ్జేయఃపరిణాహఃకలానవ ॥ ౨౭ ॥
 సప్తదశాంగుళౌమధ్యేమూర్ధ్వరోధేచషోడశ । మూర్ధ్వస్యభవేన్నాహస్త్రిగుణః
 కమలోద్భవ ॥ ౨౮ ॥ నాహఃప్రబాహుమధ్యేతుషోడశాంగుళఉచ్యతే । అగ్రహ
 స్తేపరిణాహూద్వాదశాంగుళఉచ్యతే ॥ ౨౯ ॥ విస్తారణకరతలంకీర్తితంతుపడం
 గుళమ్ । దైర్ఘ్యంసప్తాంగుళంకార్యంమధ్యాపజ్జాంగుళామతా ॥ ౩౦ ॥ తర్జన్య
 నామికాచైవతస్మాదద్ధాంగుళంవినా । కనిష్ఠాంగుళకార్యకార్యవతురంగుళసమ్మి
 తౌ ॥ ౩౧ ॥ ద్వివింశ్యంగుళకఃకార్యశ్చేషాంగుళ్యస్త్రీపర్వికాః । సర్వాసాంపర్వ
 ణోర్ధేనసఖమానంబిధియతే ॥ ౩౨ ॥ పక్షసోయత్ప్రమాణంతుజతరంతత్ప్రమా
 ణతః । అంగుళైకంభవేన్నాభీవేధేనచప్రమాణతః ॥ ౩౩ ॥ తతోమేధ్యాస్తరంకార్యం
 తాళమాత్రంప్రమాణతః । నాభిమధ్యేపరిణాహూద్విచత్వారింశదంగుళైః ॥ ౩౪ ॥

అస్తరంస్తనయోఃకార్యంతాళమాత్రంప్రమాణతః । చుబుకాయవమానౌతువజ్జ
లంబివచంభవేత్ ॥ ౩౫ ॥ చతుష్టస్త్రింగుళంకార్యంవేష్టనంవతుసస్సుటమ్ । చ
తుర్ముఖంచతదధోవేష్టనంపరికీర్తితమ్ ॥ ౩౬ ॥ పరిణాహస్తథాకట్యాంచతుఃపఞ్చా
శదంగులైః । విస్తారశ్చిరుమూలేతుప్రోవ్యతేద్వాదశాంగులః ॥ ౩౭ ॥ తస్మాదభ్య
ధికంమధ్యేతతోనిమ్నతరంక్రమాత్ । విస్తృతాష్టాంగుళంజానుత్రిగుణాపరిణాహ
తః ॥ ౩౮ ॥ జఙ్గామధ్యేతువిస్తారస్సప్తాంగుళఉదాహృతః । త్రిగుణాపరిధిశ్చాస్య
జఙ్గాగ్రంపఞ్చవిస్తరాత్ ॥ ౩౯ ॥ త్రిగుణాపరిధిశ్చాస్యపాదౌతాళప్రమాణకాఽత్ర
మాదుభితౌపాదౌచతురంగుళమేవచ ॥ ౪౦ ॥ గుల్ఫాత్పూర్వంతుకర్తవ్యంప్రమా
ణాచ్చతురంగులమ్ । త్రికలంవిస్తృతౌపాదౌత్ర్యంగుళోగుహ్యకస్త్పితః ॥ ౪౧ ॥ ప

ఞ్చాఙ్గుళస్తునాపహాస్యద్విగ్ధాతద్వప్రదేశిని । అష్టమాష్టాంశోన్యూనాశ్చేషాం
గుళ్యఃక్రమేణతు ॥ ౪౨ ॥ సపాదాంగుళముత్సేధమంగుష్ఠస్యప్రకీర్తితమ్ । యవో
నమంగుళంకార్యమంగుష్ఠస్యసఖంతథా ॥ ౪౩ ॥ అద్ధాంగుళంతథాన్యాసాంక్రమా
న్నాన్యసంతుకారయేత్ । త్రింగుళౌప్యవశౌకార్యమేథాగ్రిచతురంగుళమ్ ॥ ౪౪ ॥
పరిణాపహాత్రకోశాగ్రంకర్తవ్యంచతురంగుళమ్ । వడంగుళపరిణాహౌప్యవశౌపరి
కీర్తితా ॥ ౪౫ ॥ ప్రతిమాభూషణాధ్యాస్యాదేతదుద్దేశలక్షణమ్ । అనయైవదిశాకా
ర్యంలొకేదృష్టౌతులక్షణమ్ ॥ ౪౬ ॥ దక్షిణేతుకరేచక్రమధస్తాత్పద్మమేవచ । వా
మేశభంగదాధస్తాద్వాసుదేవస్యలక్షణాత్ ॥ ౪౭ ॥ శ్రీపుష్టిచాపికర్తవ్యేవద్దవీణా
కరాన్వితే । ఊరుమాత్రోద్భ్రితాయామేమాలావిద్యాధరౌతథా ॥ ౪౮ ॥ ప్రభా
మణ్డలసంస్థౌతౌప్రభాహస్త్యాదిభూషణా । పద్మాభంపాదపీఠంతుప్రతిమాస్వపమా
చరేత్ ॥ ౪౯ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే వాసుదేవాది

ప్రతిమాలక్షణంనామచతుశ్చత్వారింశోధ్యాయః

— శిషిణీకాలక్షణమ్-౬ —

హయగ్రీవః ॥ షిషిణీకాలక్షణంవత్సేదైర్ఘ్యేణప్రతిమాసమా । ఉచ్చార్థి
యంప్రతిమార్థంతుచతుష్టప్తిపుటాంచతామ్ ॥ ౧ ॥ తృత్వాపజ్జగద్వయంచాధస్తకూ
ర్ద్వయంతుకోశకమ్ । సమస్తాదుభయోఃపార్శ్వేఅద్వైతస్థంపరిమార్జయేత్ ॥ ౨ ॥
ఉర్ద్వంపజ్జగద్వయంతృత్వాఅధస్తాద్యతుకోశకమ్ । అస్తస్సమార్జయేద్యత్కాత్వా
ర్వయోరుభయోస్సమమ్ ॥ ౩ ॥ తయోర్మధ్యంతౌతత్రచతుషామార్జయేత్త
తః । చతుర్థాభాజయిత్వాతుఉర్ద్వంపజ్జగద్వయంబుధః ॥ ౪ ॥ మేఖలాభాగమా
త్రాస్యాభాతంతస్యాధమాశః । భాగంభాగంపరిత్యజ్యపార్శ్వయోరుభయోస్స

మమ్ ॥ ౫ ॥ దత్వాచైకంవదంబాహ్యేప్రమాణంవారయేద్భుధః । త్రిభాగేణచ
భాగస్యాగ్రేస్యాంతోయవిగ్రహః ॥ ౬ ॥ నానాప్రకారభేదేనభద్రేయంపిణ్డీకాశుభా ।
అష్టతాళాతుకర్తవ్యదేవీలక్ష్మీస్తథాస్త్రియః ॥ ౭ ॥ భువిహయవాధికేకార్యేయ
వహీనాతునాసికా । గోళకేనాధికంవక్త్రముద్ధ్యంతర్యగ్వివర్జితమ్ ॥ ౮ ॥ ఆయ
తేనయనేకార్యేత్రిభాగోవైర్వ్యవస్థిభిః । తదర్థేనతువైపుల్యంనేత్రయోఃపరికల్ప
యేత్ ॥ ౯ ॥ కర్ణచాశోఽధికఃకార్యస్సృక్విణీనమసూతతః । ననుంకలావహీనంతు
కుర్యాదంశద్వయంతథా ॥ ౧౦ ॥ గ్రీవాసార్థకళాకార్యాతద్విస్తారోపశోభితా ।
నేత్రంవినాతువిస్తారోఽపిరూపాచపిణ్డీకా ॥ ౧౧ ॥ అస్త్రివృక్షేస్పృశౌకట్యాంయ
థాయోగంప్రకల్పయేత్ । సప్తాంశోనాస్తథాంగుళ్యో దీర్ఘంవిమలస్ఫునాహత
మ్ ॥ ౧౨ ॥ నేత్రైకవర్ణితాయామాజుష్కోరూచతథాకటిః । మధ్యపార్శ్వంచతద్వల
త్రంఘనంసీనంకుచద్వయమ్ ॥ ౧౩ ॥ తాళమాత్రాస్తసాకార్యోకటిస్సార్థకళాధికా ।
లక్ష్మశేషంపురావత్స్యవృక్షీణేచామ్యుజంకిరే ॥ ౧౪ ॥ వామవిల్వంస్త్రీయాపా
ర్శ్వేశుభేచామరహస్తకే । దీర్ఘఘోణస్తుగరుడశ్చక్రాక్షాద్యానభోవదే ॥ ౧౫ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే పి

ణ్డీకాలత్యైదిలక్షణంనామ పంచచత్వారింశోధ్యాయః.

— శ్రీ సాలగ్రామమూర్తిలక్షణమ్. ౩ —

హయగ్రీవః ॥ సాలగ్రామాదిమూర్తిశ్చవత్సేహంభుక్తిముక్తిదాః । వాసు
దేవోఽనితోద్వా రేశాలగ్నద్విచక్రకః ॥ ౧ ॥ జ్ఞేయస్సజగద్దణోలగ్నద్విచక్రోర
క్తఉత్తమః । సూక్ష్మచక్రోబహుచ్ఛిద్రంప్రద్యమోసీలదీర్ఘకః ॥ ౨ ॥ పీతోరుద్ధఃపద్మా
బోగవర్తులోద్వితిరేఖవాక్యజ్ఞోనారాయణోనాభ్యున్నతశ్శుషిరదీర్ఘవాక్ ॥ ౩ ॥
పరమేష్ఠీసాబ్జచక్రఃపృష్ఠచ్ఛిద్రశ్చబిస్తుమాక్ ॥ స్థూలచక్రోఽనితోవిష్ణుంమధ్యేరేఖా
గదాకృతిః ॥ ౪ ॥ నృసింహఃకపిలస్థూలచక్రస్సాన్వితశ్చబిస్తుకః । వరాహశ్చక్తి
లిక్తసాన్వితశ్చక్రావిషమాస్త్రుతౌ ॥ ౫ ॥ ఇష్టస్రీలంభస్థూలస్త్రీరేఖాలాఞ్ఘిత
శుభః । ఘోర్మస్తభోన్నతఃపృష్ఠేవర్తులావర్తకోఽనితః ॥ ౬ ॥ హయగ్రీవోఽను
భాకారరేఖోసీలస్సబిస్తుకః । వైకుంఠవకచక్రోఽబ్జీమణిభఃపుచ్ఛరేఖకాః ॥ ౭ ॥
మతోన్యోదీర్ఘస్త్రీవిష్ణుసాన్వితాచవర్ణస్త్రుపూరితః । శ్రీధరోవనమాలాజఃపంచ
రేఖస్త్రువర్తుకః ॥ ౮ ॥ వామవోవర్తులశ్చహస్తోన్వసీలస్సబిస్తుకః । శ్యామస్త్రీవి
క్రమోదక్షరేఖోవామేనబిస్తుకః ॥ ౯ ॥ అనంతోనాభోగాఞ్ఘోవైకాభోవైకమూర్తి
మాక్ ॥ స్థూలోదామేందరోమధ్యచక్రోద్వాసూక్ష్మబిస్తుకః ॥ ౧౦ ॥ సుదర్శనస్త్రీ
కచక్రోలక్ష్మీనారాయణోద్వయాత్ । త్రిచక్రశ్చామ్యతోదేవస్త్రీచక్రోవాత్రిచక్ర

మః॥ ౧౧ ॥ జనార్దనశ్చతుశ్చక్రోవాసుదేవశ్చవశ్చభిః । పట్నక్రశ్చైవప్రద్యుమ్న
స్సజుర్దణశ్చసప్తభిః ॥ ౧౨ ॥ పురుషోత్తమోష్టచక్రోనవవ్యూహబాసవాదీః । తః
దశావతారోదశభిర్ధైకేనాసరుద్ధకః ॥ ౧౩ ॥ ద్వాదశాత్త్వాద్వాదశభిరతఢ్ధిర్వ
మనస్తకః ॥ ౧౩౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే సాలగ్రా

మమూర్తిలక్షణంనామ పట్నత్వారింశోధ్యాయః.

శ్రీసాలగ్రామపూజావిధిఃశ్లో

హయగ్రీవః ॥ సాలగ్రామాదిచక్రాజగ్రాపూజాస్సిద్ధ్యేవదామితే । త్రివిధా

స్యాద్ధరేఃపూజాకామ్యాఽకామ్యోభయాత్త్రికా॥౧॥ మీనాదీనాంతుపజ్ఞానాంకా
మ్యాభోవోభయాత్త్రికా । వరాహాస్యనృసింహాస్యవాహనాస్యచముక్తయే॥౨॥ చక్రా
దీనాంతయాణాంతుసాలగ్రామార్చనంశృణు । ఉత్తమానిష్ఠలాపూజాకస్థాసఫ
లార్చినా ॥ ౩ ॥ మధ్యమామూర్తిపూజాస్యాచ్చక్రాజ్జేచతురశ్రకే । ప్రణవంహృ
దిఃస్యస్యవడ్డంకరదేహయోః ॥ ౪ ॥ కృతముద్రాత్రయశ్చక్రాభ్యహిఃపూర్వేను
రుంయజేత్ । ఆప్యేగణంవాయుదేవధాతారంనైర్యతేయజేత్ ॥ ౫ ॥ విధా
తారంచకద్రారంహర్తారందతుసావ్యయోః । విష్వక్సేనంయజేదీశేఆగ్నేయేత్రేత్ర
పాలకమ్ ॥ ౬ ॥ ఋగదివేదాన్పూర్ణాదౌఽథారానన్తకంభువమ్ । పీతంపత్మం
చారూచన్ద్రవహ్నీభ్యంమణ్డలత్రయమ్ ॥ ౭ ॥ ఆనందాద్వదశాణ్డేనతత్రస్థావ్యశి
లాంయజేత్ । వ్యస్తేనచసమస్తేనస్వబీజేనయజేత్కృమాత్ ॥ ౮ ॥ పూర్వాదా
వభవేదాజ్జెగ్రాయత్రీభ్యాంజితాదనా । ప్రణవేనార్చయేత్పశ్చాత్తుద్రాస్తీన్రఃప్ర
దర్శయేత్ ॥ ౯ ॥ విష్వక్సేనస్యచక్రస్యత్రేత్రపాలస్యదర్శయేత్ । సాలగ్రామస్య
ప్రథమాపూజాభోనిష్ఠలోన్యతే ॥ ౧౦ ॥ పూర్వవజ్ఞోడశారంచనపత్నంకణ్డలం
లిఖేత్ । శక్తచక్రగదాఖడ్గైర్ధర్వాద్యంపూర్వవశ్యజేత్ ॥ ౧౧ ॥ పూర్వేసామ్యే
భనుర్బాణాన్వేదాద్యైరాసనందజేత్ । శిలాంస్యసేద్వాదశాణ్డైస్తృతీయంపూజ
నంశృణు ॥ ౧౨ ॥ అష్టారహజ్జంబవిభేష్టుర్వాద్యంపూర్వవశ్యజేత్ । అష్టాణ్డేనాసనం
దత్వాతేనైవచశిలాంస్యసేత్ ॥ ౧౩ ॥ పూజయేద్దశధాతేనగాయత్రీభ్యాంజతంత
థా ॥ ౧౩౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే సాల

గ్రామపూజావిధినంనామసప్తచత్వారింశోధ్యాయః.

శ్రిచతుర్వింశతిమూర్తిస్తోత్రమ్.

హయగ్రీవః ॥ ఓంకూపః కేశవః పద్మశక్తాచక్రగదాధరః । నారాయణశృంఖలపద్మగదాచక్రీవ్రద. ఓం ॥ తతోఽదీమాధవోరిశభపద్మినమామితమ్ । చక్రకామో దకీపద్మశక్తీగోవిందః ॥ ౧ ॥ మోక్షదశ్శ్రీగదపద్మశక్తీవిష్ణుశ్చక్రధృక్ । శక్త చక్రాబ్జగదనంబుధుమాదగమానమే ॥ ౩ ॥ శక్తాప్రతిపక్షః పద్మగదాచక్రీచక్రశృంఖలపి । శక్తచక్రగదపద్మవాహనః పాతుమాంసదా ॥ ౪ ॥ గతదశ్శ్రీగదరః పద్మచక్రశృంఖలపి । హృషీకేశోగదాచక్రీపద్మశక్తీచపాతునః ॥ ౫ ॥ పరదః పద్మనాభస్త్రశక్తాబ్జారిగదాధరః । దామోదరః పద్మశక్తాచక్రీనమామితమ్ ॥ ౬ ॥ తేనేగదీశక్తచక్రీవాసుదేవోబృభృజ్జగత్ । సజ్జగద్దోగదీశంభుపద్మచక్రీచపాతునః ॥ ౭ ॥ గదీచక్రీశక్తాగదీవ్రదమృన్నుంపద్మశృంఖలః । అనిరుకచ్ఛక్రగదీశక్తీపద్మచపాతునః ॥ ౮ ॥ సురేశోర్యబ్జశక్తాధ్యశ్శ్రీగదీపురుషోత్తమః । అధోక్షజః పద్మగదీశక్తీచక్రీచపాతునః ॥ ౯ ॥ దేవోస్యసింహచ్ఛక్రాబ్జగదాశక్తీనమామితమ్ । అమృతశ్రీగదీపద్మచక్రీశక్తీచపాతునః ॥ ౧౦ ॥ బాలయావీశక్తాగదీపేష్ఠశక్రపద్మపి । జనార్దనః పద్మచక్రీశక్తాధారిగదాధరః ॥ ౧౧ ॥ శక్తీపద్మచక్రీచపారికామోదకీధరః । కృష్ణశక్తీగదీపద్మచక్రీమేభుక్తిముక్తిదః ॥ ౧౨ ॥ ఆదిమూర్తిర్వాసుదేవస్తస్మాన్నజగద్దోభవత్ । సజ్జగద్దాచ్చప్రద్యున్నుంప్రద్యున్నుంసరుద్ధకః ॥ ౧౩ ॥ కేశవాదిప్రభేదేనపైతృకస్యతిధాక్రమాత్ । ద్వాదశాక్షరకంస్తోత్రంచతుర్వింశతిమూర్తిమత్ ॥ ౧౪ ॥ యః పఠేచ్ఛృణోయదాపి నిర్మలస్సర్వమాపుయ్యాత్ ॥ ౧౪౫ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే చతుర్విం

శతిమూర్తిస్తోత్రం నామాష్టాదత్వారింశోధ్యాయః.

శ్రిమత్సద్విద్యప్రతిమాలత. ఓం.

హయగ్రీవః ॥ దశావతారం సత్సద్విద్యలక్షణం ప్రవదామితే । మత్స్యకారస్తుమత్స్యసాన్యతూర్మః కూర్మాకృత్కృత్ ॥ ౧ ॥ సరాశ్లోవాథకర్తవ్యోభూవరాహుగదాదిభృత్ । దక్షిణేవామకేశభంబక్షీర్వావర్తమేవచ ॥ ౨ ॥ శ్రీర్వామకూర్పరస్థాతుష్టానస్తాచరణానుగౌ । వరాహస్థాపనాద్రాజ్యంభవాద్భిరణంభవేత్ ॥ ౩ ॥ సరసింహువిప్రతాస్యోవామోరుతుతదానవః । తద్వయోదారయన్త్రానీస్ఫురచ్ఛక్రగదాధరః ॥ ౪ ॥ ఛత్రదక్షిణామససాన్యదథవాస్యాచ్ఛతుర్ముఖః । రామశ్చాపేషుహస్తస్యాభక్తిపరశునాన్వితః ॥ ౫ ॥ రామశ్చాపిశరీఖడ్గశక్తీవాద్విఃకృష్ణస్తోతః । గదాలాక్షలధారిచరామోవాథకచతుర్ముఖః ॥ ౬ ॥ వామోధ్యేలా

జలందద్యాకథశ్శబ్దంసుశోభనమ్ । ముసలందక్షిణోద్ధ్వతుచక్రంచాధనుశోభనమ్ ॥ ౭ ॥ శాస్త్రాత్మాలవృకణ్ణశ్చగౌరాగ్గశ్చావృతావృతః । ఊర్ధ్వపద్మస్థితోబుద్ధో
వరదాభయదాయః ॥ ౮ ॥ ధనుస్తానాన్వితఃకల్పిన్మహాస్థితానదకరోద్విజః ।
లభవాశ్వస్థితఃఖడ్గీశభుచక్రశరాన్వితః ॥ ౯ ॥ లతాణంవాసుదేవాదిసవకస్యవదామి
తే । దక్షిణోద్ధ్వగదావామేవామోద్ధ్వచక్రముత్తమమ్ ॥ ౧౦ ॥ బ్రహ్మేశౌపా
ర్వగౌనిత్యంవాసుదేవోస్తిపూర్వవత్ । శక్తీసవరదోవాధద్విభుజోవాచతుర్భు
జః ॥ ౧౧ ॥ లాజలీముసలీరామోగదాపద్మధరస్తృతః । ప్రహ్యమోదదక్షిణేవజ్రం
శభంవామేధనుకరే ॥ ౧౨ ॥ గదానాభ్యావృతఃప్రత్యాప్రహ్యమోదాధనుశ్శరీ । చ
తుర్భుజోనిరుద్ధస్యాత్తథానారాయణోఽభుః ॥ ౧౩ ॥ చతుర్భుఖశ్చతుర్బాహు
ర్బృహజ్జతరమణ్డలః । లవ్యకూర్మోజటాయక్రోబ్రహ్మహంసాగ్రహవాసః ॥ ౧౪ ॥
దక్షిణేనాక్షసూత్రంచమ్రవోవామేతుకుణ్డికా । ఆఙ్మస్థాలీసరస్వతీసావిత్రీవామద
క్షిణే ॥ ౧౫ ॥ విష్ణురప్తభుజస్తాక్షేకరేఖడ్గస్తుదక్షిణే । గదాశరశ్చవరదోవామేకా
ర్ముకభేటకే ॥ ౧౬ ॥ చక్రశక్తోచతుర్బాహుర్నరసింహశ్చతుర్భుజః । శక్తచక్రధరో
వాపివిదారితమహాసురః ॥ ౧౭ ॥ చతుర్బాహుర్వరాహస్త్రశేషఃపాణిలలేధృతః ।
ధారయన్బాహునావృద్ధ్యంవామేనకమలాధరః ॥ ౧౮ ॥ పాదలగ్నాధరాకార్యా
పదాలక్షీర్వ్యవస్థితా । త్రైలోక్యమోహనస్తాక్షేలిప్తబాహుపుదక్షిణే ॥ ౧౯ ॥
చక్రంఖడ్గంచముసలమజుగళంచామకేఃరే । శక్తశార్ఙ్గగదాపాశాస్త్రపీణాస
మన్వితే ॥ ౨౦ ॥ లక్షీస్సరస్వతీకార్యేవిశ్వకూపోఽధదక్షిణే । ముద్గరంచతథాపా
శంశక్తికూలంశరంకరే ॥ ౨౧ ॥ వామేశభ్యంచశార్ఙ్గంచగదాంచాశంచతోమరమ్ ।
లాజలంపరశుందణ్డంఘరికాంచర్మక్షేపణమ్ ॥ ౨౨ ॥ వింశద్బాహుశ్చతుర్వక్త్రో
దక్షిణస్థోధవామకే । త్రినేత్రోవామపార్శ్వేశయితోజలశౌర్యపి ॥ ౨౩ ॥ త్రియా
ధృతైకచరణోవిమలాద్యాభిరీడితః । నాభిపద్మచతుర్వక్త్రోపారిశఙ్కరకోహ
రిః ॥ ౨౪ ॥ శూలగ్నిధారిదత్తేచగదాచక్రధరోపదే । రుద్రకేశవలత్యాజ్ఞోగారిల
క్షీసమన్వితః ॥ ౨౫ ॥ శక్తచక్రగదాపేదపాణిశ్చాశ్వశిరాహరిః । వామపాదోధృ
తశ్చేషేదదక్షిణఃకూర్మపుష్పగః ॥ ౨౬ ॥ దత్తాత్రేయోద్విబాహుస్సౌంద్యామోత్సజ్జే
త్రియాసహ । విష్వక్సేనశ్చక్రగదీహలీశక్తీహరేర్గణః ॥ ౨౭ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవ బ్రహ్మసంవాదే

మత్స్యదిప్రతిమాలతాణంనామపకోసపజ్ఞాశోధ్యాయః.

— శ్రీచణ్డీప్రతిమాదిలక్షణమ్. ౬ —

హయగ్రీవః॥ చణ్డీవింశతిబాహుస్సౌద్యభ్రీతదక్షిణైకరైః । శూలానిశక్తివక్రాణిపాశంభేటాయుధాభయమ్ ॥ ౧ ॥ డసురుంతక్తికాంవామైర్నాగపాశంచభేటకమ్ । కుతారాబుశచాపాంశ్చపుటౌధ్వజగదాస్తథా॥ ౨ ॥ ఆదర్శముద్రకాకహస్తైశ్చణ్డీవాదశచాహుకా । తదభోమహిషశ్చిన్నమూర్ధాపాతితమస్తకః॥ ౩ ॥ శస్త్రోన్మీల్యతకరఃక్రద్ధస్తగ్రివాసన్మహిమమాన్ ॥ శూలహస్తోవసుద్రక్తోరక్తస్రబ్దుగ్ధజేతుః॥ ౪ ॥ సింహేనాస్వాద్యమానస్తుపాశబద్ధోగ్రేభృశమ్। యామ్యాష్ట్రోక్తాస్తసింహంచసవ్యాజ్ఞిర్నిచగాసురే ॥ ౫ ॥ చణ్డీకేయంతినేతాచసశస్త్రాగ్రిపునుర్జనీ। నవపద్మాత్మకేఫానేపూజ్యామగ్రాస్యమూర్తితః॥ ౬ ॥ ఆదామధ్యేతథేద్వాదానవతత్త్వాత్మభిఃక్రమాత్ । అష్టాదశభుజైర్వాతుదయేముణ్డంచభేటకమ్ ॥ ౭ ॥ ఆదర్శతత్త్వసిచాపంధ్వజండసురుకంతథా । పాశంవామేవిభ్రతీచశక్తిముద్గరశూలకమ్॥ ౮ ॥ వజ్రభుద్ధాబుశశరాంశ్చక్రందేవీలకయా । ఏతైరేవాయుదైర్ముక్తాశేషాష్టోడశబాహుకాః॥ ౯ ॥ డసురుంతర్జనీంత్యక్తాద్గుద్రవణ్డాదయోనవ । రుద్రవణ్డాప్రవణ్డాచచణ్డోగ్రాచణ్డనాయికా ॥ ౧౦ ॥ చణ్డాచణ్డవతీచైవచణ్డరూపాతిచణ్డీకా । ఉగ్రచణ్డాచమధ్యస్థారోచనాభారుణాసితా ॥ ౧౧ ॥ నీలాశుక్లాధూమికాచవీరాశ్వేతాచసింహగాః । మహిషీథపుమాఞ్చస్త్రీతతగ్రచగ్రహముష్టికాః ॥ ౧౨ ॥ ఆలీథానవదుగ్రాస్యస్థస్థాస్థాపుత్రాదివృద్ధయే । తథాశౌరిచణ్డీకాద్యాకుణ్డ్యక్షరరదాగ్నిధృక్ ॥ ౧౩ ॥ వైవరిమ్భావసేనీధాగ్నిహీనాలితాతథా । సూర్యమూర్ధకరావామేద్వితీయేభ్యతదర్పణా ॥ ౧౪ ॥ యామ్యేఫలాజ్జలీహస్తాసాభాగ్యాతత్రహోర్ధ్వకా । లక్ష్మీర్యామ్యకరామౌజావామేశీఫలసంయుతా॥ ౧౫ ॥ పుస్తాక్షమాలికాహస్తావీణాహస్తాసరస్వతీ । కుమ్భాబ్జహస్తాశ్వేతాభామకరోపరిజాహ్నువీ ॥ ౧౬ ॥ కూర్మగాయమునాకుమ్భకరాశ్చామాచపూజ్యతే । సవీణస్తుమ్భురుశ్శుక్లశ్శూలీమాత్రగ్రతోవృషే ॥ ౧౭ ॥ శౌరివతుర్ముఖిబ్రాహ్మీలక్షమాలాసురాస్యతా । కుణ్డాక్షపాత్రిణీవామేహంసగాతజగరీసితా॥ ౧౮ ॥ శరచాపాదక్షిణేస్యావామేచక్రీంధసుర్వృషే । కామారీశిఖిగారక్తాశ్చక్రిహస్తాద్విబాహుకా॥ ౧౯ ॥ చక్రశంఖధరాసప్యేవామేలక్ష్మీర్గదాబ్జధృక్ । దణ్డశంఖాసిగదయావారాహీమహిషస్థితా॥ ౨౦ ॥ విస్త్రివామేవజ్రహస్తాసహస్రాక్షీతుసిద్ధయే । చాముణ్డాకోటరాక్షీస్యాన్నిగ్ధంసాశుత్రిలోచనా ॥ ౨౧ ॥ నిర్ఘంసాలస్థిసారావాఙ్మర్ధ్వకేశీకృతోదరీ । ద్వీపచర్మధరావామేకపాలంపట్టసంకరే ॥ ౨౨ ॥ శూలంకర్త్రీదక్షిణేఽస్యాశ్శవహూథాస్థిభూషణా । వినాయకోనరాకారోబృహతురక్షిగ్రజాననః ॥ ౨౩ ॥ బృహచ్చుష్ణోహ్యుపవీతీముఖంసప్తకలంభవేత్ । విస్తారాద్దైర్ఘ్య

తస్మై వశుణ్డంపత్రింశదంగుళమ్ ॥ ౨౪ ॥ కలాద్వాదశనాడికుగ్రీవాసార్ధకలో
చ్ఛిగ్రీవా ॥ పత్రింశదంగుళంకణ్డంగుహ్యహద్భగ్ధనంగులమ్ ॥ ౨౫ ॥ నాభిరు
ద్వాదశంచజఙ్ఘాపాదేతుదక్షిణేస్పదస్తంపరశుంవామేలఙ్ఘకంచోన్నలంశయే ॥ ౨౬ ॥
సుముఖీచవిడాలాక్షిపార్శ్వేస్సస్రోవయూరగః ॥ స్వామీశాఖోవిశాఖశ్చద్విభ
జోబాలయాపవృక్ ॥ ౨౭ ॥ దక్షిణక్షికుక్కుటోభపకవక్త్రోభవణ్ముఖః ॥ ఐద్య
జోవాద్వాదశభిగ్రామేరణ్యేద్విబాహుకః ॥ ౨౮ ॥ శక్తీషుపాశనిస్త్రింశతోత్రదో
స్తర్జనీయుతః ॥ శత్రౌదక్షిణహస్తేషుపట్నవామేకరేతథా ॥ ౨౯ ॥ శిఖిపుచ్ఛంధనుఃఖే
టంపతాకాభయకుక్కుటే ॥ కపాలకర్కరీశూలపాశభృద్వాన్యసౌన్యయోః ॥ ౩౦ ॥
గజచర్మభృదూర్ధ్వస్యాపాదాస్యాదుద్రుచిచ్ఛికా ॥ పైవచాప్తభుజాదేవీరోడను
రుకాన్వితా ॥ ౩౧ ॥ తేనసారుద్రచాముణ్డానాటేశ్వర్యధన్యత్యతి ॥ ఇయమేవమహా
లక్ష్మీరుపవిష్టాచతుర్ముఖీ ॥ ౩౨ ॥ నృవాజినహిమేభాంశ్చభాదస్త్రీదకరేష్ఠితా ॥
దశబాహుస్త్రినేత్రాచశస్త్రాగ్నిదనురతికమ్ ॥ ౩౩ ॥ విభ్రీతదక్షిణేహస్తేవామే
ఘట్రాంశఖేటకమ్ ॥ ౩౪ ॥ త్వాగ్ధంశచక్రిశూలంచనిర్ధచాముణ్డాకాహ్వయా ॥ ౩౫ ॥ సి
ద్ధయోగేశ్వరీదేవీసర్వసిద్ధిపదాయికా ॥ వితరూపాభవేదన్యాపాశాఙ్కశయ
తారుణా ॥ ౩౬ ॥ భైరవీయాపవిద్యాతుభుజైర్ద్వాదశభిర్యుతా ॥ ఏతాశ్చ శాసకారా
ద్రాలమ్బాప్తకమిదంస్తృతమ్ ॥ ౩౭ ॥ క్షమాశివావృతావృద్ధాద్విభుజావివృతాన
నా ॥ దస్తురాక్షేనుకారీస్యాన్భూమాజానుకరాష్ఠితా ॥ ౩౮ ॥ యక్షిణ్యస్తభిష్ఠిహ
తౌశ్శాకిన్యోపకదృప్తయః ॥ పిక్లాతౌస్సృర్మహరమ్యాహిణ్యోపురసస్సదా ॥ ౩౯ ॥
సాక్షమాల్లిత్రశూల్చినస్థిశోద్వారపాలకః ॥ మహాకాలాసిముణ్డీస్యాన్భూలఖేటక
వాంస్తథా ॥ ౪౦ ॥ కృశోభ్యస్త్రీచన్యత్యవైకూష్మాన్ఢఘాలఖర్వవా ॥ గజగో
కర్ణవక్త్రోద్వావీరభద్రాదయోగణాః ॥ ౪౧ ॥ ఘట్రాకర్ణోప్తదశదోపాపరోగవి
దారయన్ ॥ వజ్రాసిదన్తచక్రేషుముసలాఙ్కశమగ్ధరా ॥ ౪౨ ॥ దక్షిణేతర్జనీం
ఖేటంశక్తింముణ్డంచపాశకమ్ ॥ చాపంఘట్రాంకుతారంచద్వాభ్యాంచైవత్రీశూల
కమ్ ॥ ౪౩ ॥ ఘట్రామాలాకులోదేవోవిస్ఫోటకవిమర్దనః ॥ ౪౪ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే చక్షిస్తతి

మాచిలక్షణంనామ పంచాశోధ్యాయః.

— శ్రీసూర్యాదిప్రతిమాలక్షణమ్ శ్రీ —

హయగ్రీవః ॥ ససప్తాశ్వేనైకచక్రేరథేసూర్యోద్విపర్వృక్ ॥ మహీభా
జనలేఖన్యోవిభ్రీతుగ్రీతుదక్షిణే ॥ ౧ ॥ వామేతుపిక్లాశోద్వారిదన్తభృత్సరవేర్దణః ॥
బాలన్యోపధారిణ్యోపార్శ్వేరాక్షీచనిష్ఠభా ॥ ౨ ॥ అథవాశ్వసమాయాధఃకా

ర్యపకస్తథానరః । వరదాద్యజ్ఞినస్సర్వేదిక్పలాన్త్రుకరాఃక్రమాత్ ॥ ౩ ॥ ముద్గ
రశ్శూలవక్రకాబ్జభృతోగ్నావ్రిదిదిసీతాః । సూర్యాగ్నిమాదింతోవ్రాశ్చతుర్హస్తాద్వి
వద్దలే ॥ ౪ ॥ వరుణస్సూర్యసామాచసహస్రాంశుస్తథావరః । ధాతాశవనసంజ్ఞ
శ్చసమతాథగభ్రష్టికః ॥ ౫ ॥ గవీశ్చైవాథపంచ్యోన్విష్టామితోభవజ్ఞుకః । మేషాది
రాశిసంస్థాశ్చమాగ్నాదికార్ధికాస్తకాః ॥ ౬ ॥ కృష్ణార్ద్రానాగ్రాక్షిపీతఃపాణ్డర
కస్సితః । కపిలఃపీతవర్ణశ్చశుకాభోదవళస్తథా ॥ ౭ ॥ ధూమోనీలఃకమాద్వర్ణశ్చ
క్తయఃకేసరాగ్రగాః । ఇశోసుముహువిశ్వాత్పిర్విష్టసంజ్ఞావ్రహర్షినీ ॥ ౮ ॥ వ్రహర్షణీ
మహాకాలీకాపిలాదవబోధినీ । నీలాన్బుగాదనాస్తస్థాఅమృతఃఖ్యాచతక్తయః ॥ ౯ ॥
వరుణాదేశ్యతద్వణ్ణఃకేసరాగ్రేమవిన్యసేత్ । తేజశ్చండోపహవక్త్రోద్విభుజఃప
ద్మఖడ్గభృత్ ॥ ౧౦ ॥ కుణ్డికాజవ్యమాలీధుఃకుజశ్చక్యక్షమాళికః । బుధశ్చౌపాతు
పాణిస్సాన్విజ్ఞేవఃకుణ్డ్యక్షమాళికః ॥ ౧౧ ॥ శుక్రఃకుణ్డ్యక్షమాలీస్యాగ్రజీరణీసూ
త్రవాఞ్ఞనిః । అర్ధచంద్రధరోగాహుఃకేతుఃఖడ్గీదదీపభృత్ ॥ ౧౨ ॥ అనస్తస్తక్ష
కఃకర్కఃపద్మోపహంజ్యశ్చకః । కుళికస్సూత్రీణస్సర్వేభణవక్త్రానహావ్రథాః ॥ ౧౩ ॥
ఇంద్రోవజ్రీగజాదాథశ్చాగ్రోగ్నశ్చక్రీమాత్ । యమోఽక్షీచహపిషేనైర్య
తఃఖడ్గవాన్మరే ॥ ౧౪ ॥ వకరేవరుణఃపాశీవాయుర్ద్యజధరోహృగే । గదికు
పేరోమేవస్థకుశానశ్చజటీవృషే ॥ ౧౫ ॥ ద్విబాహవోలోకపాలావిత్వకర్మాక్ష
సూత్రభృత్ । హనూమాన్స్వరూపస్తస్యాన్బుద్ధ్యాంసమ్మీడితాశ్రయః ॥ ౧౬ ॥ వీ
ణాహస్తాఃకిన్నరాస్సృక్పాలాః । ద్యావరాశ్చభే । దుర్బలాక్షాఃపిశాచాస్సృక్పేతా
శ్చాపకృతాననాః ॥ ౧౭ ॥ యేత్రపాలాశ్శూలవస్త్రఃప్రేతామహూదరాఃకృ
తాః ॥ ౧౮ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదేసూర్యాది

ప్రతిమాలక్షణంనామ ఏకపజ్ఞానో ధ్యా యః.

— వియోగినీప్రతిమాదిలక్షణమ్ ౬౯ —

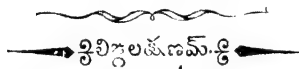
హయగ్రీవః ॥ యోగినృప్తప్రకంపయ్యేవిన్యాగ్రిశాస్త్రఃక్రమాత్ । అయోభ్యా
రూతుకర్ణీచరాక్షుసీకృపణాక్షయ ॥ ౧ ॥ పిష్టాక్షీదక్షయాయేమాశ్చలాలీలాలయా
తయాధా । లోలాలక్తాబలాకేలీలాలసావినలాలపునః ॥ ౨ ॥ హుతాశాచపిశాలాక్షీహు
దోరారబజబాముఖీ । మహాత్రూరాక్రోధనాతుభయజగరీహవననా ॥ ౩ ॥ సర్వ
జ్ఞాతరథాతారాముగ్యేదాతుహయాననా । సారాఖ్యాదుద్రసక్తోహీశవృరాతాళ
జ్ఞాకా ॥ ౪ ॥ రక్తక్షీసుప్రసిద్ధాతువిద్యజ్ఞేహ్యకరగ్గీణీ । మేఘనాదావ్రవండో
గ్రాకాలకర్ణీవరప్రదా ॥ ౫ ॥ చంద్రాచంద్రావళీవైవప్రభాచ్చవ్రతయాన్రికా । శిశు

వక్త్రాపిశాచపిశితాశాచలోలుపా ॥ ౬ ॥ ధమనీతాపనీచైవరాగిణీవికృతాన
నా । వాయవేగాభూపతుః క్షీవికృతావిశ్వరూపికా ॥ ౭ ॥ యశజహ్వజయస్త్రీచ
దుర్జయాచజయన్తికా । బిహారేవతీచైవపూతనావిజయాన్తికా ॥ ౮ ॥ అప్తహ
స్తాశ్చతుర్హస్తాశ్చాష్టాస్తాస్సర్వసిద్ధిదాః । భైరవశ్చర్పరూహస్తస్యాతూగ్ధరా
స్యోజతీస్తభృత్ ॥ ౯ ॥ ఖడ్గాఙ్గుశకుతారేషువిశ్వాభయభృదేకతః । చాపశ్రీశూ
లఖట్వాగ్ధపాశకాధవరోద్యతః ॥ ౧౦ ॥ గజచర్మధరోద్వాభ్యాంకృత్తివాసోహిభూ
షితః । ప్రేతాశశమోమాతృనుభ్యేపూజ్యఃపశ్చాననోభవా ॥ ౧౧ ॥ అవిలోమాగ్ని
పర్యవ్రందీష్ణస్తైకేకభేదితమ్ । తష్టదక్షాఃజాత్యన్తైరన్వితంచక్రమాద్యజేత్ ॥ ౧౨ ॥

మన్దిరాగ్నిదళాయాథంసువర్ణరసకాన్వితమ్ । నాట్యన్విష్టుసంయుక్తంమాతృనా
ధాన్గదీపితమ్ ॥ ౧౩ ॥ వీరభద్రోవృషాహుఃకోమాత్రగ్రేసవతుర్ముఖః । కారీతుద్వి
భుజాత్ర్యాయాశూలినీదర్శనాన్వితా ॥ ౧౪ ॥ శూలంగళన్తికాకన్డీవరదాచచతుర్ము
ఖా । అబ్జస్థాలలితాస్సర్వగణాదర్శనలాకయా ॥ ౧౫ ॥ చక్షుకాదశసూస్తాస్సాస్థ
క్లశూలారిశక్తిధృక్ । దత్తేవామేనాగపాశంచర్మాఙ్గుశకుతారకమ్ ॥ ౧౬ ॥ ధ
నుస్సింహేచనుహిషశ్శూలేనప్రహతోగ్రతః ॥ ౧౬౪ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదేయోగినీ

ప్రతిమాదిలక్షణం నామద్విపశ్చాశోధ్యాయః.

హయగ్రీవః ॥ లిక్తాదిలక్షణంవత్సేకమలోద్భవతచ్ఛృణు । దైహ్యార్ధంవ
సుభిర్భక్త్యాత్వత్వాభాగత్రయంశతః ॥ ౧ ॥ పిచగన్ధాంభూతభాగైస్తుచతురశ్రంతు
కారయేత్ । ఆయామంమూర్తిభిర్భక్త్యాఽంబద్విమిత్రమాన్యసీల ॥ ౨ ॥ బ్రహ్మ
విష్ణుశివాంశేషువర్ధమానోయముచ్యతే । చతురశ్రేస్యవర్ణార్ధంగుహ్యకోణేషులాఙ్గా
యేత్ ॥ ౩ ॥ అష్టాగ్రంవైస్తవంభాగంసిద్ధ్యత్యేవనసంశయః । షోడశాశ్రంతతఃకు
ర్యాద్వాత్రింశాశ్రంతతఃపునః ॥ ౪ ॥ చతుష్టప్త్యశ్రకంకృత్వావస్తలంసాధయేత్త
తః । కర్తవ్యేదధిగిగ్ధస్యశిరోవైదేశికోస్తమః ॥ ౫ ॥ విస్తారమధలిగ్ధస్యఅష్టధాసం
విభాజయేత్ । భాగాధార్ధంతుసప్తవృత్తాకారంశిరోభవేత్ ॥ ౬ ॥ త్రిషుభాగే
షుసదృశమాయామంయస్యవిస్తరమ్ । తద్విభాగసమంలిగ్ధంసర్వకాపఫలప్రద
మ్ ॥ ౭ ॥ దైర్ఘ్యస్యతుచతుర్థేనవిమగ్నందేవపూజితే । సర్వేషామేవలిక్తానాం
లక్షణంశృణుసామ్ప్రీతమ్ ॥ ౮ ॥ మధ్యసూత్రంసమాసాద్యబ్రహ్మరుద్రాన్తికోబు
ధః । షోడశాక్షుశలిగ్ధస్యపద్మానైర్భుజితోయథా ॥ ౯ ॥ తద్వైయమసూత్రా
భ్యాంమానమస్తరమచ్యతే । యవాప్తమస్తరేకార్యంశేషాణాంయవహోఽతః ॥ ౧౦ ॥

అహోభాగంతిధాకృత్వాత్సగమేకంపరిత్యజేత్ । అప్రధాతస్త్వయంకృత్వాఽఽర్థస్థ
భాగత్రయంత్యజేత్ ॥ ౧౧ ॥ ఉద్ధృష్టంచపశ్యమాద్భుగాద్భుగ్నిన్యరేఖాంప్రలవృ
యేత్ । భాగమేకంపరిత్యజ్యసగమంకారయేత్తయోః ॥ ౧౨ ॥ పతతానధారణంత్రో
క్తంలిక్ష్ణానాంలక్షణంమయా । సర్వసాధారణంవత్సృష్టికాంతాఽభోధమే ॥ ౧౩ ॥
బ్రహ్మభాగప్రవేశంచజ్ఞాత్వావిశ్వాదోచ్చయమ్ । న్యసేచ్ఛస్మశిలాంపిద్యాప్తస్స
వ్యాగ్వర్తశిలోపరి ॥ ౧౪ ॥ తథాసముచ్చయంజ్ఞాత్వాపిష్టికాంప్రపభాజయేత్ ।
ద్విభాగముచ్చయితంపీతంప్తారంలిక్ష్ణసమ్మితమ్ ॥ ౧౫ ॥ త్రిభాగంమధ్యతఃఖాతంకృ
త్వాపీతంవిభాజయేత్ । స్వమానాద్ధత్రిభాగేణబాహుళ్యంపరికల్పయేత్ ॥ ౧౬ ॥
బాహుళ్యస్యత్రిభాగేణమేవలంపాదకల్పయేత్ । భాతంస్యాస్తేఖలాతుల్యంక్రమాన్వి
మృంతుకారయేత్ ॥ ౧౭ ॥ మేఖలామేడశాంశేనభాతంపాతత్ప్రమాణతః । ఉచ్చాగ్రి
యంతస్యపీతస్యపికారాగ్తుకారయేత్ ॥ ౧౮ ॥ భూమాప్రపిష్టమేకంతుభాగైకై
నపిష్టికా । కణ్ఠంభాగైస్త్రిభిఃకార్యంభాగేనైశేనపట్టికా ॥ ౧౯ ॥ ద్వ్యంశేనచోర్ధ్వ
పట్టంతుపశాంతాశ్చేషపట్టికాః । భాగంభాగంప్రపిష్టంతుయావత్కణ్ఠంతితిఃపునః ॥ ౨౦ ॥
గర్గమంభాగమేకంతుయావత్వైశేషపట్టికా । ప్రణాళస్యత్రిభాగేనగర్గమస్తుత్రిభా
గతః ॥ ౨౧ ॥ మూలేజ్ఞుళ్యగ్రపిష్టారమగ్రేన్ద్రిశేనచార్ధతః । ఈషన్విమృంతు
కుర్విత్రభాతంతచ్చోత్తరేణవై ॥ ౨౨ ॥ పిష్టికాసహితంలిక్ష్ణమేతత్సాధారణంస్తు
తమ్ ॥ ౨౩ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదేలిక్ష్ణలక్షణం

నానామత్రిషష్ఠాశోధ్యాయః

త్రిలిక్ష్ణమానాదికథనమ్

హయగ్రీవః ॥ వత్సృష్ట్యాన్యస్యప్రకారేణలిక్ష్ణమానాదికంశృణు । వత్సృష్టలపణ
జంలిక్ష్ణంఘృతజంబుద్ధివర్ధనమ్ ॥ ౧ ॥ భూతయేవస్త్రిలిక్ష్ణంతులిక్ష్ణంతాతాగ్లికంవి
దుః । పక్వాపక్వంఘృత్యయంస్యాదపక్వాన్యకన్యజంవరమ్ ॥ ౨ ॥ తతోదారుమయం
పుణ్యందారుజానైఃఫలజంవరమ్ । శైలాద్వరంతుముక్తజంతతోలోహంసువర్ణజ
మ్ ॥ ౩ ॥ ధూతంతక్రితంతామగ్నిపైశ్చలంభుక్తిముక్తిదమ్ । రజ్జజంరసలిక్ష్ణంచభుక్తి
ముక్తిప్రదంవరమ్ ॥ ౪ ॥ రసజంరసలోహాదిరత్నగర్భంతువర్ధయేత్ । మానాదినే
ష్టంపిష్టాదిస్థాపితేఘస్యయంభవి ॥ ౫ ॥ వాచేచస్వేచ్ఛయాతేహంపీతప్రాసాద
కల్పనా । పూజయేత్సూర్యవిష్ణుశ్చంద్రశేవ్రతవిష్ణుతమ్ ॥ ౬ ॥ పూజ్యోహరస్తుస
ర్వత్రలింగేపూర్ణాగ్ననంభవేత్ । హస్తోత్తరవిధంతైలందారుజంతద్వదేవహి ॥ ౭ ॥
చలమంగుళమానేనద్వరగర్భకవైస్థితమ్ । అంగుళాస్త్రహలిక్ష్ణంస్యాద్ద్యవత్పశ్య
దశాంగుళమ్ ॥ ౮ ॥ ద్వారమానాత్త్రిసంఖ్యకంసవధాగర్భమాసతః । సవధాగర్భ

మానేనలిక్ష్మంధామిచపూజయేత్ || ౯ || పవంలిక్ష్మాపత్తిశ్చక్షేయనిజ్యేష్ఠమా
 నతః | మధ్యమానేనపత్తిశ్చక్షేత్తిశ్చదధమేనచ || ౧౦ || ఇన్ధ్రమైశ్వరనిగానాం
 శతమస్తోత్రరంభవేత్ | పకాంగుళాదిపఞ్చాంతంశ్యసంజ్ఞలముచ్యతే || ౧౧ || పదా
 దిదశపశ్యంతంబలంలిక్ష్మంచమధ్యమమ్ | పకాదశాంగుళాదిపాన్యజ్ఞేష్ఠంపఞ్చదశా
 న్తకమ్ || ౧౨ || పడంగుళంమహారత్నైరత్నైరన్వైర్నవాంగుళమ్ | రవిభిర్దే
 మభారోఽంలిక్ష్మంశేషైస్త్రీసంజ్ఞభిః || ౧౩ || పడశాంశేచవేదాంశేయుగంబుస్తో
 త్త్వదేశతః | ద్వాత్రింశజ్జోడశాంశాంశ్చకోణయోస్తువిలోపయేత్ || ౧౪ || చతు
 ర్వివేశనాత్రాత్మవింశతిస్త్రీయుగైస్తథా | పార్శ్వభ్యాంతువిలుప్తాభ్యాంచల
 లిక్ష్మంభవేద్వరమ్ || ౧౫ || ధామోయుగర్తునాగాంశైర్ద్వారంహీనాదితఃక్రమాత్ |
 లిక్ష్మద్వారోచ్చ్రయాదర్శ్యావేత్పాదోనతఃక్రమాత్ || ౧౬ || కర్పూర్ధ్వనాథమం
 లిక్ష్మంభూతాంశైస్సృష్టిభిర్వరమ్ | తయోర్మధ్యేచసూత్రాణిసప్తసమ్మతయే
 త్సవమ్ || ౧౭ || పవంస్యర్కపసూత్రాణిభూంసూత్రైశ్చినాధ్యమమ్ | ద్వ్యస్త
 రోవామవామశ్చలిక్ష్మానా ద్విర్భూతానవ || ౧౮ || హస్తాద్వివర్ధతేహస్తాయావత్సృ
 ర్నవపాణయః | హీనమథ్యోత్తమంలిక్ష్మంత్రిధంత్రిధాత్మకమ్ || ౧౯ || పక్షైకలిక్ష్మ
 మధ్యేమత్రీణిత్రీణిచపాదశః | లిక్ష్మానిఘటయేద్దీనాస్త్వఙ్ముచాస్తోత్రరేమచ || ౨౦ ||
 ఘ్నిరద్విర్భూతమేయాస్తుద్వారకర్పకాత్మికా | భాగేశంచాప్యమీశంచదేవేభ్యంతుల్య
 సంజ్ఞితమ్ || ౨౧ || చత్వారిలిక్ష్మంపాణివిపరీశ్చేణతుల్యయేత్ | ద్విర్భూతాయా
 న్వితంకృత్యానిక్ష్మంకుర్యాత్త్రీహూపకమ్ || ౨౨ || చతురప్తాప్తవృత్తంచతత్త్వత్రయ
 గుణాత్మకమ్ | లిక్ష్మానామీషితంధైర్భ్యంతేనకృత్యాంసుళావై || ౨౩ || ధ్వజా
 ద్యాద్యైఃపురైర్భూతైశ్శిఖిభిర్వాహరేత్కృమ్ | తాన్యంగుళాయచ్చేనంబతు
 యేచ్చశుభాశుభమ్ || ౨౪ || ధ్వజాద్యాన్వజసింహాభవృషశ్శ్రేణిఃపరేశశుభాః |
 స్వరేమపక్షగాధారపఞ్చమాశ్శుభదాయకాః || ౨౫ || భూతేషుచశుభాభూసాన్య
 దగ్నిష్వాహానీయకః | ఉక్తాయానన్యచాద్ధాంశేనాగాంశైర్భూజితేక్రమాత్ || ౨౬ ||
 రసభూతాంశపహంశత్వీంశాధికశైర్భూజేత్ | ఆధ్యానాధ్యసురేభ్యోరగుతు
 ల్యానాంచతురశ్రతా || ౨౭ || పఞ్చమంవర్ధమానాఖ్యంవ్యాసాన్నాహుప్తవృద్ధిః | ద్వి
 ధాభేదాబహూన్యత్రవత్కృత్యైఃశ్చక్షురృతః || ౨౮ || ఆధ్యాదీనాంత్రిధాశ్శాల్యాద్యవ
 ధూతంతదప్తథా | త్రిధాహస్తాజ్జినాఖ్యంచయుక్తింసర్వసమేనచ || ౨౯ || పఞ్చవిం
 శతిలిక్ష్మానినాద్యేదేవార్పితేతథా | పఞ్చసప్తభిరేకత్వాజ్జైర్భూతైర్భూతవిహి || ౩౦ ||
 చతుర్దశసహస్రాణిచతుర్దశశతానిచ | పవమస్తాంగుళవిస్తారోనక్షైకకరగర్భతః || ౩౧ ||
 తేహంకోణార్థకోణస్త్రైర్భూత్యంతోణాసూత్రతైః | విస్తారంమధ్యతఃకృత్యాస్థా
 ప్యంవామధ్యతఃప్రాయమ్ || ౩౨ || విభాగాదుర్ధ్వమప్తాద్యోద్వ్యతిష్ఠాత్రసాన్యభి

నాంశకః । పాదాజ్ఞాన్వప్తకోబ్రహ్మనాభ్యర్చోవిష్ణురిశ్యతః ॥ ౩౩ ॥ మూర్ధా
 న్నోభూతభాగేశోవ్యక్తేవ్యక్తేచతద్వతి । పఞ్చలిక్ష్మవ్యవస్థాయాంశిరోవర్తులముచ్య
 తే ॥ ౩౪ ॥ ఛత్రాధింతుకుటాభంవాచాలేస్తుప్రతిమాకృతః । ఏతైకస్యచతుర్థే
 తైఃకావ్యభేదాస్ఫలంవదే ॥ ౩౫ ॥ లిక్ష్మహద్దకపిస్తారంవసుభక్తంతుకారయే
 త్ । ఆద్యభాగంబతుగ్ధాతువిస్తారోచ్చాయితోభజేత్ ॥ ౩౬ ॥ చత్వారితత్ర
 సూత్రాణిభాగభాగానుపాతనాత్ । పుణ్డరీకంతుభాగేనపశాలాఖ్యంవిలోపనా
 త్ ॥ ౩౭ ॥ త్రిశతనాత్తుశ్రీవస్యంశత్రుకృద్వేదలోపనాత్ । శిరస్సుగ్వసమేశ్రే
 స్థంకుటాభంసురాహ్వయే ॥ ౩౮ ॥ చతుర్థాగాత్వకేలిక్ష్మేత్రపుషంద్వయలో
 పనాత్ । అనాద్యస్యశిరఃపోక్షహద్దచన్ద్రంశిరిశ్శృణు ॥ ౩౯ ॥ అంశాత్పాదే
 యుగాంతైశ్చత్వేకహాన్యాన్యతాక్షకమ్ । పూర్ణబాలేస్తుకుముదంద్విప్రవేదక్ష
 యాత్కృమాత్ ॥ ౪౦ ॥ చతుష్క్రిలేకవదనంముఖలిక్ష్మవశశ్శృణు । పూజాభా
 గంప్రకర్తవ్యంమూర్త్యగ్నివదకన్వితమ్ ॥ ౪౧ ॥ అరాగంశంపూర్వవద్వ్యక్తావ
 త్స్థానానివర్తయేత్ । శిరోన్నతిఃప్రకర్తవ్యాలలాటంనాసికాతతః ॥ ౪౨ ॥ వద
 నంచుబుకంగ్రీవాయుగభావైర్ముజాక్షిభిః । కరాభ్యాంముకుళీకృత్యపతిమాయాః
 ప్రమాణతః ॥ ౪౩ ॥ ముఖంప్రతిసహఃకార్యోపిస్తారాదప్రమాణతః । చతుష్కంఠ
 యాప్రోక్తంప్రముఖంబోచ్యతేశ్శృణు ॥ ౪౪ ॥ రిష్టపాదాభిరాస్తస్యలలాటాదిగర్భ
 శేత్ । భుజౌచతుర్భిర్భాగైర్ముక్తవ్యాపశ్చిమోర్జితమ్ ॥ ౪౫ ॥ విస్తరాదప్రమాం
 శేనముఖానాంతరిగర్భనః । ఏకవక్త్రంతథాకార్యంపూర్వస్యాంసౌహ్యలోచన
 మ్ ॥ ౪౬ ॥ లలాటనాసికావక్త్రగ్రీవాగ్గాంధవీవర్తయేత్ । భుజావ్యవస్థానాం
 శేనభుజహీనంవివర్తయేత్ ॥ ౪౭ ॥ విస్తారస్యవడంశేనముఖైర్నిర్గమనంహితమ్ ।
 సర్వేషాంముఖలిక్ష్ణానాంత్రపుషంవాధకుకుటమ్ ॥ ౪౮ ॥ * * *

ఇతిశ్రీహహపురాణే అగ్నేయ హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే

వ్యక్తవ్యక్తలక్షణంనామ చతుఃపఞ్చాశోధ్యాయః

శ్రీపిండికాలక్షణమ్

హయగ్రీవః! అతఃపరంప్రవత్స్యమిహ మానాంతుపిండికామ్! ఔస్త్వేణప్రతిమా
 తుల్యానానధేనతువిస్తృతా ॥ ౧ ॥ ఉద్భిక్తిరాయానతోధేనమపిస్తారాధభాగతః ।
 తృతీయేనతువాతుల్యంతేత్రిభాగేణమేకలా ॥ ౨ ॥ ఖానంచతస్త్రిమాణంతుకీజ్వి
 దుత్తగతోనతమ్ । విస్తారస్యచతుర్థేనప్రణాలస్యఃసర్గనః ॥ ౩ ॥ సహమూలస్యవి
 స్తారహగ్రేకుర్యాద్దంధతః । విస్తారస్యతృతీయేనతోయమార్దంతుకారియేత్ ॥ ౪ ॥
 పిండికాధేనవాతుల్యందైర్మ్యమీకస్యకీర్తితమ్ । ఈశంవాతుల్యద్విధ్యంచజ్ఞాత్వాసూ

త్రంప్రకల్పయేత్ ॥ ౫ ॥ ఉచ్ఛ్వాసియంపూర్వవతుర్నాన్యజ్ఞాగమోదశసంభ్రమః ।
అథష్టటగ్రంధిభాగంతుకణ్డంకుర్యాత్త్రిభాగః ॥ ౬ ॥ శేషస్త్యైకైశశఃకారాః
ప్రతిస్థానానాస్తథా । పట్టికాపిణ్డికాచేయంసామాన్యప్రతిమాసుద ॥ ౭ ॥ ప్రాసా
దద్వారమానేనప్రతిమాద్వారముచ్యతే । జవ్యాశ్శకసంయుక్తాప్రభాస్యాత్ప్రతి
మాసుచ ॥ ౮ ॥ పిణ్డికాపియథాశోభంకర్తవ్యాసతతంహరేః । సర్వేషామేవదేవా
నాంవిష్ణుక్రంతమానముచ్యతే ॥ ౯ ॥ దేవీనామపిసర్వాసాంలక్ష్మ్యుక్తంమానము
చ్యతే ॥ ౯౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే పి

ణ్డికాలక్షణంనామ పంచపంచాశోధ్యాయః

— శ్రిదిక్పాలయాగకథనమ్ శ్రి —

హయగ్రీవః ॥ ప్రతిస్థాపంచాయేప్రతిమాత్మానుపూరుషః । ప్రకృతిఃపిణ్డి
కాలక్షీఃప్రతిస్థాయోగకస్తయోః ॥ ౧ ॥ ఇచ్ఛాఫలాధిభిస్తస్మాత్ప్రతిస్థాత్రేయతే
నరైః । గర్భసూత్రంతునిస్సార్యప్రాసాదస్యాగ్రతోగురుః ॥ ౨ ॥ అష్టమోదశవింశంతం
వణ్డపంచాధమాదికమ్ । స్నానార్థంకలశార్థంచయాగద్రవ్యార్థవర్ధతః ॥ ౩ ॥ త్రి
భాగేణార్థభాగేనవేదంకుర్యాత్తుశోభనామ్ । కలశైర్ఘ్రికాభిశ్చవితానాన్యైశ్చ
భూషయేత్ ॥ ౪ ॥ పంచగవ్యేనసంస్పృశ్యసర్వద్రవ్యాణిధారయేత్ । అలఙ్క
లోగురుర్విష్ణుంధ్యాత్వాత్మానంప్రపూజయేత్ ॥ ౫ ॥ అంగుళీయప్రభృతిభిర్ఘ్రి
పాన్వలయాదిభిః । కుణ్డేకుణ్డేఫాపయేచ్ఛమూర్తిపాంస్తప్తపారగా ॥ ౬ ॥ చతు
ష్కోణేచార్ధకోణేవర్తులేవర్తసన్నిభే । పూర్వాదాతోరణార్థంతుపిష్టలోకున్బరౌవ
టః ॥ ౭ ॥ ప్లతంసుశోభనంపూర్వంసుభద్రందత్తుతోరణమ్ । సుకర్మచసుహూత్రం
చఆప్యేసామ్యేసముచ్చయమ్ ॥ ౮ ॥ పంచహస్తంతుసంస్థాప్యస్యోనాపుగ్ధీతిపూ
జయేత్ । తోరణస్తవ్యమూలేతుకలశాన్వల్లభాఙ్గురా ॥ ౯ ॥ ప్రవద్యాదుపరిష్టా
చ్ఛకుర్యాచ్ఛక్రంసుదర్శనమ్ । పంచహస్తప్రమాణంతుధ్వజంకుర్యాద్విచక్షణః ॥ ౧౦ ॥
వైపుల్యంచాస్యకుర్వితమోదశాంగుళసమ్మితమ్ । సప్తహస్తోద్భ్రితంవాన్యకుర్యా
త్కుణ్డంసురోత్తమమ్ ॥ ౧౧ ॥ అరుణోగ్నిభశ్చైవకృష్ణశుక్లోధపీతకః । రక్తవర్ణ
స్తథాశ్వేతశ్వేతవర్ణాదికక్రమాత్ ॥ ౧౨ ॥ కుముదఃకుముదాత్మశ్చపుణ్డరికోధవా
హనః । శఙ్కురక్తస్సర్వనేత్రస్సముఖస్సప్రతిష్ఠితః ॥ ౧౩ ॥ పూజ్యాకోటిగుణైర్వ
క్తాఃపూర్వాద్యాధ్వజదేవతాః । జలౌఢకసుపూరాస్తవక్రవిమోహనమాఘటాః ॥ ౧౪ ॥
అష్టావింశాధికవతంకాలమణ్డనవర్జితాః । సహిరణ్యావస్త్రక్రణాసోదకాస్తోరణాద్య
హిః ॥ ౧౫ ॥ ఘటాస్సాస్థాస్సపూర్వాదౌవేదికాయాశ్చకోణగా ॥ చతుర

స్థాపయేత్సుకామృతాజిఘ్రితచమస్త్రీతః ॥ ౧౬ ॥ కుష్మేష్వవాహ్యశక్రాదీన్ము
ర్వాదౌపూజయేత్సుగ్రీవాత్ | ఇద్వాగ్గచ్ఛదేవరాజవజ్రహస్తజస్థితః ॥ ౧౭ ॥ పూర్వ
ద్వారం మేరతుదేవే సుహనమోస్తుతే | త్రాతారమిన్ద్రీమస్త్రీణాం ర్భయిత్యాయజే
ద్యుధః ॥ ౧౮ ॥ ఆగచ్ఛాగ్నేశక్తియుతః ఛాగస్థబలసంయుతః | ర్భుగ్నీయూదిశం
దేవైః పూజాంగృహ్లాన్మమోస్తుతే ॥ ౧౯ ॥ అగ్నిర్ముగ్ధేలిమస్త్రీణయజేద్వా అగ్న
యేనమః | మహిషస్థయమాగచ్ఛదన్మహాబల ॥ ౨౦ ॥ రతుత్పందక్షిణద్వా
రం వై వస్వతనమోస్తుతే | వై వస్వతం సగ్రమనమిత్యనేనయజేద్యుమమ్ ॥ ౨౧ ॥
నైర్యతాగచ్ఛుగ్ధాఢ్యసరవాహనసంయుతః | ఇదమగ్నిమిదంపాద్యం రతుత్పందై
ర్యతీందిశమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఏవతేనైర్యతేమస్త్రీణయజేదగ్ధ్యాదిభిర్గురుః | మక
రాటాథవరుణపాశహస్తమహాబల ॥ ౨౩ ॥ ఆగచ్ఛపశ్చిమంద్వారం రతురతు
నమోస్తుతే | ఉరుంహిరాజావరుణయజేదగ్ధ్యాదిభిర్గురుః ॥ ౨౪ ॥ ఆగచ్ఛ
వాయోసంబలధ్వజహస్తనవాహన | వాయవ్యం రతుదేవే స్త్వం సమరుద్భిర్మమో
స్తుతే ॥ ౨౫ ॥ వాతశ్చిత్యాదిభిశ్చ ర్భేదోంసమో వాయవేపివా | ఆగచ్ఛసోమస
ంబలగదాహస్తనవాహన ॥ ౨౬ ॥ రతుత్పముత్తరద్వారం సకుబేరనమోస్తుతే | సో
మంరాజానమితి వాయజేతోన్సమాయవై నమః ॥ ౨౭ ॥ ఆగచ్ఛేశానసంబలశూలహస్త
పుష్పస్థితః | యజ్ఞమణ్డపన్వైశానీందిశం రతునమోస్తుతే ॥ ౨౮ ॥ ఈశానమస్యేతియ
జేదీశానాయనమోపివా | బ్రహ్మనాగచ్ఛహంసస్థమగ్నివవ్యక్రహస్తకః ॥ ౨౯ ॥
సంలకోద్వాందిశం రతుయజ్ఞస్యాజనమోస్తుతే | హిరణ్యగర్భేలియజేన్నమస్త్రీబ్రహ్మ
ణేపివా ॥ ౩౦ ॥ అనంతాగచ్ఛచక్రాఢ్యకూర్మస్థాహిగణేశ్వర | అధోదిశం రతురతు
అనస్తేనమోస్తుతే ॥ ౩౧ ॥ నమోస్తుసర్వేతియజేదనన్తాయనమోపివా ॥ ౩౧౪ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే

దిక్పాలయోగకథనం నామ షట్పంచాంగోధ్యాయః.

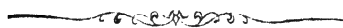
— శ్రీకుమ్భాధివాసనవిధిః ౬ —

హయగ్రీవః ॥ భూమేపరిగ్రహంకుర్యాత్త్రిపేద్వీహింశ్చనర్షపాకా | నా
రసింహేనరతోఽఘ్నాన్వోగ్రీవయేష్వేష్చగవ్యతః ॥ ౧ ॥ భూమింకుటేతుసమ్ముఖ్య
సరత్తేసాగ్ధకంహరిమ్ | అస్త్రమస్త్రీణారకంశత్రచాప్తశతయజేత్ ॥ ౨ ॥ అ
చ్ఛిన్నధారయాసంజ్ఞస్త్రిహస్తైస్సంస్కృత్యధారయేత్ | ప్రదక్షిణంపరిభాగ్యైకల
శంఙ్కిరోపరి ॥ ౩ ॥ సవస్త్రీకలశేభూయఃపూజయేదమ్యశంశ్రియమ్ | యోగేయోగేతి
మస్త్రీణ్యసేచ్ఛయ్యాంతుమణ్డలే ॥ ౪ ॥ కుశోపరితూలికాంశ్చశయ్యాంబిద్విది
తుచవిద్యాధివాస్యజేద్విష్ణుం మధుఘాతంత్రివిక్రమమ్ ॥ ౫ ॥ వామసందితువాయ్యా

దౌశ్రీకరంచమృషీకపమ్ పద్మనాభం దామోదరమైశాన్యాంసోనసన్దపే ॥౬॥ ఆభ్య
 ర్చ్యపశ్యతైశాన్యాంసంతుష్టాః షష్ఠానదేవితే । సానసన్దపేనస్వద్రవ్యాభ్యాసీయ
 నితీపేత్ ॥౭॥ సానసన్దపేమృతమృతాంతాంతృతుద్ధిత్తుధివాసయేత్ । కిలశాస్థాపనీ
 యాంత్రుభిషేకార్థమాదరాత్ ॥౮॥ పటోదమృగకాశ్వథాంశ్చమృకాశోకశ్రీద్రు
 మాః । పలాశాన్జనపత్రాంస్తుకదన్దవృక్షాంశ్చామ్రకాః ॥౯॥ పల్లవాంస్తుసమానీయపూ
 ర్వకుష్మేష్వితీపేత్ । పద్మకరీందనాం గూర్వాం దన్దస్పష్టలమేవచ ॥౧౦॥ జాతీపుష్పం
 కుష్టపుష్పంచస్తంభక్తచన్దనమ్ । సిద్ధార్థాగరంచైవతల్లులందక్షిణేన్యసేత్ ॥౧౧॥
 సువర్ణంరజతంచైవహులద్వయమృతంబిదా । నద్యాస్తమద్రగామిన్యాపి నేనాజ్ఞాహ్న
 వీమృదమ్ ॥౧౨॥ గోమయంచనూవాఞ్ఘ్రింస్త్రీలాంశ్చైవావశేన్యసేత్ । విష్ణు
 పర్ణింశ్చౌసులతాంభ్యగ్రరాజంశలావరీమ్ ॥౧౩॥ సహదేవాంసహదేవీంబలాం
 వ్యాసీంసలత్కుశామ్ । విశాన్యాపవరేపమృగశ్చాన్యైః పేతయేత్ ॥౧౪॥
 లక్ష్మీకన్కుత్రికాంసప్తస్థానోథావావశేన్యసేత్ । జాహ్నువీవాలుకాతోయంవిన్యసే
 దవశేషుటే ॥౧౫॥ పరాహప్యషనాగేష్ట్రీవిషాణోఽథృతమృత్రికామ్ । మృత్రికాం
 పద్మమూలస్యకుశస్యన్యవశేన్యసేత్ ॥౧౬॥ కీర్థపర్వతమృద్ధిశ్చయ్యుక్తవప్యవరే
 న్యసేత్ । నాగశేసరిపుష్పంచకాశ్మీరపవశేన్యసేత్ ॥౧౭॥ చన్దనాగరుకర్పూరైః
 పుష్పంచైవావశేన్యసేత్ । తైడూర్యంవిద్రుహంముక్తాంస్సటికంవజ్రమేవచ ॥౧౮॥
 ఏతాన్యేకత్రక్షిప్యస్థాపయేద్దేవస్తమ । నదీవనతదాగానాంసలితైరపరంన్యసే
 త్ ॥౧౯॥ ఏకాశీతిపదేచాన్యాన్మన్దపేకలశాన్యసేత్ । గర్భోదకాన్యైస్సమూ
 ణాశ్చేన్ద్రీసూక్తేనాభిన్నస్త్రీయేత్ ॥౨౦॥ ఏవంసద్ధార్థకంగన్ధంకుశాగ్రం చాక్షతం
 తథా । తిలాగ్ధులంతథాపుష్పమన్యుగ్ధంపూర్వతోన్యసేత్ ॥౨౧॥ పర్వంశ్చౌసు
 లతాం దూర్వాం విష్ణుపర్ణింశ్చశాంతథా । పాన్యాగ్ధందక్షిణేభాగేమధుసర్గంతుద
 ష్షిణే ॥౨౨॥ తిక్తోలకంలవంగంచనథాజాతీఫలంశుభమ్ । ఉత్తరేహ్యవమనా
 యతిగ్నాదూర్వాక్షతాన్యసమ్ ॥౨౩॥ పాత్రంసీగాజనాథంచతథోద్వర్తనమాని
 రే । గర్దపుష్పాన్యశంపాగ్రమైశాన్యాంపాత్రేన్యసేత్ ॥౨౪॥ మురొమాంసీం
 చామలకంసహదేవాంశికాదిమ్ । పప్తిచీపాన్మృసేదప్తాన్యసేన్నీరాజనాయ
 చ ॥౨౫॥ శక్తంచక్రంచశ్రీవత్సంకులిశంపరగజాదిమ్ । హేమాదిపాత్రేకృత్వా
 తునానావన్దాదిపుష్పమ్ ॥౨౬॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే కల

శాధివాసోనామస్తవప్రశ్నాశ్శోధ్యయః

శ్లోనానాదివిధిః శ్లో

హయగ్రీవః ॥ విశాఖ్యాశనమేముద్ధాగుగుగ్మహ్నించవైష్ణవమ్ । గాయ
త్రాస్త్రశశంహుశ్చాస్త్రసమ్మతః శివానుకూటా ॥ ౧ ॥ ప్రాశస్త్యేషామశాలాయాం
శిల్పిభిర్ముద్రితైర్వ్రతే । త్రాస్త్రశబ్దేశామకంచబద్ధయ్యక్షితే రే ॥ ౨ ॥ విష్ణు
వేశపిపిష్టేఽఽగ్నిసూత్రేణస్వదేవే । పట్టపట్టేగ్నిశత్రవ్యంరేభిశస్యాపకాతుకమ్ ॥ ౩ ॥
వజ్రపేద్రతిమాంస్థావ్యసస్తాగ్రేష్టాజ్ఞాంబుజా ॥ నవస్త్రేర్వైశురేశానశశే
విశ్వకర్మణా ॥ ౪ ॥ ప్రభావితాశేషజగద్రామిభ్యంతం నోనానాశః । త్వయీసమ్మ
జయామీశేనారాయణమనానాయమ్ ॥ ౫ ॥ రహితాశ్విదోమైత్త్యవృద్ధియైకా
సదాభవ । ఏవంజ్ఞాప్యప్రతిమాంచయేత్తాంస్థానసంభూతమ్ ॥ ౬ ॥ శిల్పినాతోష
యేద్ద్రైవైశురవేగాంబుదాబయేత్ । చక్రపదేవేనాప్తేగ్రాసేదోహస్తీలయేద్ర
తః ॥ ౭ ॥ అగ్నిర్జ్యోతీరవృష్టించపద్యాదైవభద్రపీఠా । శివశ్చకానిపుష్పాశిఘృతం
సిద్ధాధికంతకా ॥ ౮ ॥ దూర్వాంతశాగ్రంపేషస్యపద్యాద్భాసితేభిః । వాధువా
తేషుస్త్రేగ్రానేత్రేవాభ్యజ్ఞయేద్దయః ॥ ౯ ॥ హింజ్యుశ్చిహస్తేగ్నిత్రయంపేతిచ
కీర్తయేత్ । ఘృతేనాభ్యజ్ఞయేద్వశ్చాపృథ్వ్యతాపతీంబుః ॥ ౧౦ ॥ వసూకపిష్టే
నోబ్ధ్యత్యంతాదేవేతిక్రియేత్ । త్రాశయేషుతోయేవస్త్రేఽగ్నిదేభిః ॥ ౧౧ ॥
దుగ్రహాదివేశ్యనువిష్టేదాసోహస్మేరసేచయేత్ । నవస్త్రైస్త్రిదైవాన్సంపావమా
నీతిరత్నజైః ॥ ౧౨ ॥ సముద్రంబద్ధచస్త్రైస్త్రిదైవృశంశేనవ । శనోదేవీస్సాన్
పయేచ్చగాయత్రాస్త్రపుష్టవారిణా ॥ ౧౩ ॥ పజ్జుశ్చుద్ధిన్వైశ్శేఃసాపయేత్పుమే
శ్వరమ్ । సకతాద్భిరసంమేషవత్ప్రీతోఽఘటేనవ ॥ ౧౪ ॥ తస్మాద్భేరిఃపదభ్యధిర్భా
ఓపథీతిహస్త్రైః । యజ్ఞాయజ్ఞేకాపాదైఃపజ్జుభిర్గన్ధైః స్వః ॥ ౧౫ ॥ పయః
పృథివ్యాంసుస్త్రేగ్రాయాఃఫలిశిఫలఽఽగ్నిభిః । పిశ్చసశ్చతుస్సాప్తేనప్రాశ్వేణకల
శేనవ ॥ ౧౬ ॥ సోమంగాజానమిత్వేనంజ్ఞోరకాటంతతః । హంసశ్చుచిసశ్చ
మేనుకర్మాదుద్వర్జనంహరే ॥ ౧౭ ॥ మూధానందివహస్త్రైగ్రాధాత్రంమాంసేంచకే
దదేత్ । మాంస్త్రోకేతిహస్త్రైగ్రాగ్రద్వాదేఃగర్హితైః ॥ ౧౮ ॥ ఇహపేతిచఘటై
రేకాశీషవస్థితైః । ఏహ్యేహిభాగవస్సస్థోణాకానగ్రహకానక ॥ ౧౯ ॥ యజ్ఞభా
గంకృహణేనంవాసుదేవసమోద్ధుతే । అనేగావాహ్యచేవేకంకార్యత్యామిమో
చనమ్ ॥ ౨౦ ॥ యజ్ఞామిత్వేతిమాస్త్రేనచభిస్యాపమోచయేత్ । హింజ్యయేన
పాద్యందద్యానతోదేవేచాగ్నియేమ్ ॥ ౨౧ ॥ వాధువాతామధువరగంహయ్యస్త్రో
మిచావమేత్ । అక్షునమీనదస్త్రేకీర్త్యర్హతః । బుధః ॥ ౨౨ ॥ కాణ్డాగ్నిర్మ
జ్ఞానంపర్యాద్ర్ధంకన్ధనతీవ । ఉన్నయామీతిమాత్యంచగ్రకః । విష్ణుఃపవిత్రశమ్ ॥ ౨౩ ॥
బృహస్పతేవస్త్రయ్యగ్నివేదాహమిత్వైరీయమ్ । వహావ్రతేనానశ్చీపుష్పంచా
వధయఃక్షిపేత్ ॥ ౨౪ ॥ ధూపందద్యాద్ధూపసీతవిభ్రాబూస్త్రేనచాజ్ఞానమ్ । యజ్ఞ

స్త్రీతచలికంధీహృయస్త్రేతిమాల్యకమ్ ॥ ౨౫ ॥ ఇద్ద్రీచత్రేతిచత్రంతుఆదర్శంతువి
రాజతః । చామరంతువికర్ణేనభూహంరథస్తరేణచ ॥ ౨౬ ॥ వ్యజనంవాయుదైవ
త్యైర్ముఖ్యామిత్వేతిపుష్పకమ్ । వేదాద్యైస్సంప్రతింకుర్యాన్ధరేఃపురుషసూక్తతః ॥
సర్వమేతస్యనుంకుర్యాప్రిణ్డికాదౌహరాదికే । దేవస్యోష్ఠానసమయేసౌవర్ణంసూక్త
ముచ్చరేత్ ॥ ౨౭ ॥ ఉత్తిష్ఠేతిసముష్ఠాప్యశయామయామణ్డపేనయేత్ । కాకునే
వైవసూక్తేనదేవంబ్రహ్మరథాదినా ॥ ౨౮ ॥ అతోదేవేతసూక్తేనప్రతిమాంపిణ్డికాం
తథా । శ్రీసూక్తేనచశయామ్యాంవిష్ణోస్తుశకలీకృతిః ॥ ౩౦ ॥ మృగరాజంపుషం
నాగంవ్యజనంకలశంతథా । వైజయస్తీంతథాభేరీందీపమత్యప్తమణ్డశమ్ ॥ ౩౧ ॥
దర్శయేదశ్వసూక్తేనపాదదేశేత్రపాదితి । ఉఖాంపిధానకంపాత్రమమ్బికాందర్శి
కాందదేత్ ॥ ౩౨ ॥ ముసలోలూఖిలందద్యాద్విలాంసమ్మర్దస్సీంతథా । తథా
భోజనభాణ్డానిగృహూపకరణానిచ ॥ ౩౩ ॥ శిరోదేశేవక్షత్రాఖ్యంవస్త్రురత్న
యుతంఘటమ్ । ఖణ్డికాద్యైఃపూరయిత్వాస్నాపనస్యవిధిస్తున్మితః ॥ ౩౪ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే స్నపనా

దివిధిర్నామాప్తపజ్ఞానోధ్యాయః.

శ్రీఅధివాసనకర్ణమర్చి

హయగ్రీవః ॥ హరేస్సాన్నిధ్యకరణమధివాసనముచ్యతే । సర్వజ్ఞంసర్వగం
ధ్యాత్వాఆత్మానంపురుషోద్దనుమ్ ॥ ౧ ॥ ఓఙ్కారేణసమాయోజ్యచిచ్ఛ్రీమౌఖి
మానీమ్ । సస్సార్వాత్మైకతాంకృత్వాస్వప్తవ్రత్సర్వగతేఽభౌ ॥ ౨ ॥ యోజయే
వ్యరుతాప్యగ్ధీంవహ్నిబీజేనదీపయేత్ । సహారేద్వాయునాచాగ్నింవాయుమాకా
శతోనయేత్ ॥ ౩ ॥ అధిభూతాధిదేవైస్తుసాధ్యాభ్యైర్విభవైస్తుపాతన్తాతపా
త్రకాన్సృత్వాసంహరేత్తతగ్రామాద్భుధః ॥ ౪ ॥ ఆకాశంమనసాహత్యమనోహం
కరణేకరు । అపాఙ్కారంచమహతితంచాప్యవ్యాకృతేనయేత్ ॥ ౫ ॥ అవ్యాకృ
తంజ్ఞానరూపేవాసుదేవస్సక్షుతిః । సతామవ్యాకృతంమాయామవప్తభ్యసినృక్ష
యా ॥ ౬ ॥ సజగర్లణంసతబ్ధాత్సృష్ట్యాఖ్యమస్పృశ్యశ్చగ్రభుః । తోభ్యమాయాం
సప్రమ్యమృంతేజోరూపంసచాస్పృశత్ ॥ ౭ ॥ అనిరుద్ధంరసమాత్రంబ్రహ్మణంగర్థ
రూపకమ్ । అనిరుద్ధస్సచబ్రహ్మఅపఆదౌసస్థహ ॥ ౮ ॥ తస్మిన్హిరణ్మయంచాణ్డంసో
స్థుజప్తౌష్ణభూతవత్ । తస్మిన్సకలగ్రామితేజీవేతక్తిరాత్మ్యసంహృతా ॥ ౯ ॥
ప్రాణోజీవేనసంయుక్తోవృత్తిమానితబ్ధతే । జీవోవ్యాహృతసంజ్ఞస్తుప్రాణేష్వా
ధ్యాత్వికస్తున్మితః ॥ ౧౦ ॥ ప్రాణైర్మృతాతతోబుద్ధిస్సజ్ఞాతాచాప్తమూర్తికీ । అహ
ఙ్కారస్తతోజ్జ్ఞేషనస్తస్సానజాయత ॥ ౧౧ ॥ అథాఃప్రజజ్ఞిరేషజ్ఞసంజగల్పాదియ

తాస్తతః । శబ్దస్పర్శశ్చరూపంచరసోగన్ధశ్చస్మతా ॥ ౧౨ ॥ జ్ఞానశక్తియతా
 స్యేతైరారభానీద్వియానితు । త్వక్కోగ్రతఃపూజితూంపిజిహ్వబుద్ధిన్ద్రియాని
 తు ॥ ౧౩ ॥ పాదోపాయుస్తథాపాణీవాగువస్థశ్చపశ్చుహః । కర్ణేన్ద్రియానిచైతా
 నపశ్చభూతాన్యతశ్చృణు ॥ ౧౪ ॥ ఆకాశవాయుతేజాంససలిలంపుష్పితథా । ఘ్నా
 లమేభిశ్శరీరంతుసర్వాధారంప్రజాయతే ॥ ౧౫ ॥ ఏతేహంచకానున్తాన్న్యా
 సాయోచ్యస్తఉత్తమాః । జీవభూతంసుకారంతుదేవస్యవ్యాపకంస్యసేత్ ॥ ౧౬ ॥
 ప్రాణతత్త్వంభకారంతుజీవోపాధిగతంస్యసేత్ । హృదయస్థంబకారంతుబుద్ధిత
 త్త్వంస్యసేచ్ఛుభః ॥ ౧౭ ॥ ఘకారమపితతైరివలహజ్జ్వలమయంస్యసేత్ । మన
 స్తత్త్వంపకారంతుస్యసేస్సజ్జ్వలమపవమ్ ॥ ౧౮ ॥ శబ్దతన్మాత్రతత్త్వంతునకారం
 స్తకేన్యసేత్ । స్పర్శాత్కకంధకాంతవక్త్రదేశేతుచస్యసేత్ ॥ ౧౯ ॥ దకారంరూపత
 త్త్వంతుహృదైశేవినివేశయేత్ । ధకారంవస్త్రిదేశేతురసతన్మాత్రకంస్యసేత్ ॥ ౨౦ ॥
 తకారంగన్ధతన్మాత్రంజఘ్నయోర్వినివేశయేత్ । ణకారంశ్రోత్రయోర్మ్యస్యధకారం
 విన్యసేత్త్వచ ॥ ౨౧ ॥ డకారంనేత్రయగ్నేతురసనాయాంతకారకమ్ । టకారంనాసి
 కాయాంతుఞ్చకారంవాచివిన్యసేత్ ॥ ౨౨ ॥ ఝకారంకరయోర్మ్యస్యపాణిత
 త్త్వంపితక్షణః । జకారంపదయోర్మ్యస్యఘంపాయాచముపస్థకే ॥ ౨౩ ॥ విన్యసేత్పృ
 థవీతత్త్వంజకారంపాదయుక్తకే । వస్త్రేఘకారంగంతత్త్వంతైజసంహృదివిన్యసే
 త్ ॥ ౨౪ ॥ ఖకారంవాయుతత్త్వంబనాసికాయాంపివేశయేత్ । కకారంవిన్యసే
 నిత్యంఖతత్త్వంమస్తకేబుధః ॥ ౨౫ ॥ హృత్పుష్కరీకేవిన్యస్యయకారంసూర్యదైవ
 తమ్ । ద్వాసప్తతిసహస్రాణిహృదయాదభిశస్సృతాః ॥ ౨౬ ॥ కళాపోడశసంయు
 క్తంమకారంతత్రవిన్యసేత్ । తన్మధ్యేచివ్రయేన్ద్రీవిన్ద్రంపహ్నిస్తుమణ్డలమ్ ॥ ౨౭ ॥
 హకారంవిన్యసేత్తత్రప్రణవేనసురోత్తమః । ఓంఆంపరమేస్థ్యాత్తనేఆంసమఃపురు
 షాత్తనే ॥ ౨౮ ॥ ఓంవాంమనోనివృత్త్యాత్తనేనాంచవిశ్వాత్తనేసమః । ఓంవంస
 మస్పర్శాత్తనేశత్యుక్తాఃపశ్చుశక్తయః ॥ ౨౯ ॥ ఫానేతుప్రథమాయోజ్యాద్వితీయా
 ఆసనేమతా । తృతీయాశయనేతద్వచ్చతుర్థీపానకర్తృణి ॥ ౩౦ ॥ ప్రత్యర్చాయాం
 పశ్చమీస్యాశ్చోచ్చపదిపదస్సృతాః । హుజ్జ్వలంవిన్యసేత్తద్యేధ్యాత్వామస్త్రీ
 మయంహరిమ్ ॥ ౩౧ ॥ యాంవిమూర్తింస్థాపయేత్తస్మాత్పాలమస్త్రీంస్యసేత్తతః ।
 ఓంసమోభగవతేవాసుదేవాయమూలకమ్ ॥ ౩౨ ॥ శిరోఘ్రీణలలాటేమముఖక
 ణ్డహృదికమాత్ । భుజయోర్జఘ్నయోర్జ్యోతిఃకేశవంశిరసిన్యసేత్ ॥ ౩౩ ॥ నా
 రాయణంస్యసేద్వక్త్రేగ్రీవాయాంమాధవంస్యసేత్ । గోవిన్దంభుజయోర్మ్యస్య
 విష్ణుంచహృదయేన్యసేత్ ॥ ౩౪ ॥ మధుసూదనకంపుష్టేవామనంజతరేన్యసేత్ ।
 కట్యాంత్రివిక్రమంస్యస్యజఙ్గాయాంశ్రీధరంస్యసేత్ ॥ ౩౫ ॥ హృషీకేశందక్షిణా
 యాంపర్శనాభంతుగుల్ఫకే । దామోదరంపాదయోశ్చహృదయాదిపద్యుక్తమ్ ॥ ౩౬ ॥

శ్రీ అగ్నిపురాణే

పతత్యాధారణం ప్రోక్తమాదిమూర్తేస్తు సత్తమ । అథ వాయస్య దేవస్య ప్రారబ్ధం ఘో
 వనంభవేత్ ॥ ౩౭ ॥ శస్త్రైవ మూలం నైశ్రింసజీవక రణంభవేత్ । యస్యామూ
 ర్తేస్తు యన్నానుతస్యాద్యం చాక్షరంచయత్ ॥ ౩౮ ॥ తస్యైవైద్వాదశైర్భగ్య
 వ్యాక్యోపరికల్పయేత్ । హృదయాదినిదేవేశమూలంచదశమాక్షరమ్ ॥ ౩౯ ॥ య
 థాదేవేతథాదేహేతత్త్వానిపియోజయేత్ । చక్రాబ్జనాణ్డలేపిష్టంయజేద్దధాదినా
 తథా ॥ ౪౦ ॥ పూర్వవచ్చాససంధ్యాయేత్స గాత్రంసరిచ్ఛదమ్ । శుభంచక్రం
 ద్వాదశారంహయపరిష్టాద్విదిస్తయేత్ ॥ ౪౧ ॥ త్రినాభిచక్రంద్విసేమిఖరైస్తచ్చస
 మన్విత్తమ్ । పుత్రదేశేతతఃప్రజ్ఞఃపక్యత్వాద్వినివేశయేత్ ॥ ౪౨ ॥ పూజయేదా
 రకాగ్రేషుసూర్యంద్వాదశథాపునః । కలాషోదశసంయుక్తంసోమంతత్రవిదిస్త
 యేత్ ॥ ౪౩ ॥ సబలంత్రయంనాభాదిస్తయేద్దేహికోస్తనః । పద్మంబద్వాదశదశం
 చక్రమభ్యేవిదిస్తయేత్ ॥ ౪౪ ॥ తత్తభ్యేపారుషీంశక్తీంధ్యాత్వాభ్యర్చ్యచదేశికః ।
 ప్రతిమాయాంహరింస్యస్యతత్రతంపూజయేత్పురా ॥ ౪౫ ॥ గర్భపుష్పవిభిన్నవ్యా
 క్యాన్తంసావరణంకమాత్ । ద్వాదశాక్షరబీజైర్బుకేశవాదీన్సమర్చయేత్ ॥ ౪౬ ॥
 ద్వాదశారేనాణ్డలేతులోకపాలాదికంప్రమాత్ । స్రుతిమామగ్నయేత్పశ్చైద్దధపుష్ప
 విభిర్ద్విజః ॥ ౪౭ ॥ పారుషేణశుసూత్రేనశ్రియామ్నూక్తేనపిణ్డీకామ్ । జననాదిక్ర
 మాశ్చశృంజీనయేన్వైష్ణవాలమ్ ॥ ౪౮ ॥ హృత్వాగ్నింప్రేక్ష్యవైర్మదైర్మకుర్యా
 చ్చాస్మస్యకంబుధః । తస్మిన్త్వాప్రతిమామూర్ధ్నివహ్నిప్రణయనంచరేత్ ॥ ౪౯ ॥
 దక్షిణేగ్నంహుతమితుణ్డేగ్నంప్రణయేచ్ఛుధః । అగ్నిహగ్నితుపూర్వేతుకుణ్డేగ్నం
 ప్రణయేచ్ఛుధః ॥ ౫౦ ॥ ఉత్తరేప్రణయేదగ్నిశుగ్నిహగ్నిహవాహుహే । అగ్నిప్రణయే
 మస్త్రస్త్వమగ్నేహ్యగ్నిరుచ్యతే ॥ ౫౧ ॥ పలాశసమిథానాంతుఅట్టోత్తరసహస్రకమ్
 కుణ్డేకుణ్డేహూహయేచ్ఛప్రీహస్వేదాదికైస్తథా ॥ ౫౨ ॥ సాజ్యంస్త్రీలాన్వయోహ్యో
 భిర్ములమస్త్రేణవైష్ణుతమ్ । కుగ్యాత్తశశ్చాన్తిహూహంశుభ్రత్రయేనచ ॥ ౫౩ ॥
 ద్వాదశాణ్డైస్సమృశేత్వాహానాభింహృన్మస్తకంతతిఃపులిందధిపయోహుత్వాస్త్వ
 శేన్మూర్ధస్యతోస్తనః ॥ ౫౪ ॥ స్ఫుప్త్వాశిరోనాభిపాదాంశ్చతస్రస్సాపయేన్నదీః
 గక్తాచయమునాగోదాక్రమాన్నామ్నాసగస్త్రీమ్ ॥ ౫౫ ॥ దహేత్ప్రవిష్టుగ్నాయత్రా
 గాయత్రాత్రపయేచ్ఛగుమ్ । హూహయేచ్ఛబలిందద్యామశ్చరేభోజయేద్ద్వి
 జా ॥ ౫౬ ॥ సామాధిపానాంశుప్రప్థింహేమగాంశుపేదదేక । ద్వితిభ్యో
 బలిందత్వారాత్రాపర్యాచ్ఛజాగరమ్ ॥ ౫౭ ॥ బ్రహ్మగీతాదిశబ్దేనస్వభాగా
 వాసనాత్ ॥ ౫౮ ॥

శ్రుతిశ్చిహహపుగాణే అగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే
 అధివాసనంనాను ఏకోనపక్షితమోధ్యాయః

— శ్రివాసుదేవప్రతిష్ఠాదివిధిః—

హయగ్రీవః ॥ పిండికాస్థాపనార్థంతుగర్భాగారంతునస్తథా । విభజేద్భగ్నా
 భాగేతుప్రతిమాంస్థాపయేచ్ఛుభః ॥ ౧ ॥ దేవమానుషపైశాచభాగేశునకదాచన ।
 బ్రహ్మభాగంపరిత్యజ్యకీర్ణదాశ్రిత్యచాణ్డజ ॥ ౨ ॥ దేవమానుషభాగాభ్యాంస్థాపాన్
 యత్నాత్పుపిండికా । నపుంసకశిలాయాంతురత్నన్యాసంసమాచరేత్ ॥ ౩ ॥ నార
 సింహేనహుత్వాధరత్నన్యాసంచతేనవై । ప్రిహీత్రత్నాంస్త్రిధాతూంశ్చలోహా
 దీంశ్చష్టనాదికా ॥ ౪ ॥ పూర్వాదిసవగర్తేషున్యసేత్త్యభ్యేయధారుది । అథచే
 ద్వాగ్రిమనైశ్చగర్తేసుగుణునావృతః ॥ ౫ ॥ రత్నన్యాసవిధింకృత్యాప్రతిమామా
 లభేద్గురుః । సశలాకైర్దర్శపుష్పైశ్చసహదేవైసుమన్వతైః ॥ ౬ ॥ సబాహ్యనైశ్చసం
 స్కృత్యపఞ్చగవ్యేనశోభయేత్ । ప్రాత్రయేద్దర్శతోయేననదీతీర్థోదకేనచ ॥ ౭ ॥
 హువామాధేనఙ్గిలంతుగర్భాగ్నికతాభిస్సమస్తతః । సార్థహస్తప్రమాణంతుచతురశ్రం
 సుశోభనమ్ ॥ ౮ ॥ అష్టదియుయథాన్యాసంకలతానపివన్యసేత్ । పూర్వాద్యాన
 ప్రవణేనఅగ్నిమానీయంసంస్కృతమ్ ॥ ౯ ॥ త్వమగ్నేద్యుభిరితిగాయత్ర్యాసమిహో
 హునేత్ । అష్టాణ్ణేనాప్తశతకమాజ్యంపూర్ణాంప్రదాపయేత్ ॥ ౧౦ ॥ కాన్త్యుచకం
 ఆవ్రువత్రైర్క్యాలేనశతమన్త్రితమ్ । సిద్ధేద్దేవస్యతమన్ద్విష్రీశ్చతేహ్యసయా
 బుచ్చా ॥ ౧౧ ॥ బ్రహ్మయానేనచోద్ధృత్యక్షత్రిప్తబ్రహ్మణస్పతే । తద్విష్ణోరితిమ
 న్త్రైశ్శ్రీప్రాసాదాభిముఖంసయేత్ ॥ ౧౨ ॥ శివితాయాంహరింస్థాప్యభాగ్రిమయీత
 పురాదికమ్ । గీతవేదాదిశబ్దైశ్చప్రాసాదద్వారితారయేత్ ॥ ౧౩ ॥ స్త్రీభిర్విప్రై
 ర్మత్తశాస్త్రమత్రైస్సంసాపయేద్ధరిమ్ । తతోగన్ధాదిసాభ్యగ్న్యమూలమన్త్రైశ్చదేశి
 కః ॥ ౧౪ ॥ అతోదేవేతివస్త్రాగ్నిమస్తాక్షార్ధ్యంనివేద్యచ । స్థిరేలగ్నేపిండికాయాం
 దేవస్యత్వేతిధారయేత్ ॥ ౧౫ ॥ ఓంత్రైశ్శ్రీకృష్ణవిక్రాంతాయనమస్తేస్తుత్రవిక్రమ ।
 సంస్థాప్యపిండికాయాంతుస్థిరంతుగర్భాద్విచక్షుణః ॥ ౧౬ ॥ ధుగ్నివాద్యోరితిమన్త్రైశ్చ
 విశ్వతశ్చక్షురిత్యపి । పఞ్చగవ్యేనసంసాప్యత్రాశ్యగన్ధోదకేనచ ॥ ౧౭ ॥ పూజ
 యేత్సకలీకృత్యసాగ్ధంసావరణంహరిమ్ । ధ్యాయేత్స్వంతస్యమూర్తింతుపృథివీతస్యపీ
 రికా ॥ ౧౮ ॥ కల్పయేద్విగ్రహంతస్యత్రైజనైఃపరమాణుభిః । జీవమావాహయిష్యామి
 పఞ్చవింశతితత్త్వమ్ ॥ ౧౯ ॥ చైతన్యంపరమానందజాగ్రత్స్వప్నవివర్జితమ్ । దే
 హేద్భిగ్రియమనోబుద్ధిప్రాణాహజాగ్రవర్జితమ్ ॥ ౨౦ ॥ బ్రహ్మేదిస్తవచువర్యస్తం
 హృదయేషువ్యవస్థితమ్ । హృదయాగ్నితమావిష్కేప్సిరోభవవరేశ్వర ॥ ౨౧ ॥ సజ్జ

వంకురువిష్ణుంత్వంసభావ్యభ్యంతరస్థితః । అజ్ఞాతమాత్రపురుషోదేహావాపాధిమ
సంస్థితః ॥ ౨౨ ॥ జ్యోతిష్జ్ఞానంపరంబ్రహ్మపకమేవాద్వితీయకమ్ । సజీవీకరణంకృ
త్వాప్రణవేనబోధయేత్ ॥ ౨౩ ॥ సాన్నిధ్యకరణంనామహృదయంస్పృశ్యవైజపే
త్ । సూక్తంతుపారుషంధ్యాయన్నిదంగుహ్యమనుజపేత్ ॥ ౨౪ ॥ సమస్తైస్తుసరే
శాయసంతోషవిభవాన్మనే । జ్ఞానవిజ్ఞానరూపాయబ్రహ్మతేజోసుయాయినే ॥ ౨౫ ॥
గుణాతిక్రాంతవేశాయపురుషాయమహాత్మనే । అక్షయాయపురాణాయవిష్ణోసన్ని
హితోభవ ॥ ౨౬ ॥ యచ్చతేపరమంతర్హృద్వంయచ్చజ్ఞానమయంవపుః । తత్సర్వమే
కతోలీనమస్మిన్దేహేవిబుధ్యతామ్ ॥ ౨౭ ॥ ఆత్మాసంసన్నిధీకృత్యబ్రహ్మవివరివార
కాః । స్వనామాస్థాపయేదన్యనాయుధాదీన్స్వముద్రయా ॥ ౨౮ ॥ యాత్రా
వహ్నాదికంపుష్ట్యజ్ఞేయస్సన్నిహితోహరిః । నత్వాస్తుత్వాస్తవాద్యైశ్చజప్త్వాచాప్తా
క్షరాదికమ్ ॥ ౨౯ ॥ చణ్డప్రచణ్డోద్వారఘోనిర్గత్యాభ్యర్చయేక్షురుః । అగ్నివజ్రప
మాసాద్యగరుడంస్థాప్యపూజయేత్ ॥ ౩౦ ॥ దీగిశాన్విపిదేవాంశ్చస్థాప్యసముజ్జ్వ
దేశికః । విష్ణుశ్చేనంతుసంస్థాప్యశంఖసక్రాదిపూజయేత్ ॥ ౩౧ ॥ సర్వపార్షదకేభ్య
శ్చబలింభూతేభ్యఅర్చయేత్ । గ్రామవస్త్రుసవణ్ణాదిగురవేదక్షిణాందదేత్ ॥ ౩౨ ॥
యాగోపయోగిద్రవ్యాద్యమాచార్యాయనరోస్తుయేత్ । ఆచార్యదక్షిణార్థంతుబి
త్విగోభ్యదక్షిణాందదేత్ ॥ ౩౩ ॥ అస్యేభ్యోదక్షిణాందద్యాద్యోజయేద్బ్రాహ్మణాం
స్తరిః । అవారితాస్ఫలాన్దద్యాద్యజమానాయవైగురుః ॥ ౩౪ ॥ విష్ణుంసయేత్ప్ర
తిస్తాతాచాన్మనాసకలంకులమ్ । సర్వేషామేవదేవానామేవసాధారణోవిధిః ॥ ౩౫ ॥
మూలమన్తాఃపుత్రక్షేపంశేవంకార్యంసమాసకమ్ ॥ ౩౬ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే
వాసుదేవప్రతిష్ఠాదికథనంనామపష్టితమోధ్యాయః.

— శ్రీ ద్వారప్రతిష్ఠాధ్వజారోహణాదివిధిః ॥ —

హయగ్రీవః ॥ వత్సేచావబృథస్నానంవిష్ణోర్నత్వేతిహేమామయేత్ । ఏకా
శీతిపదేకుమ్భాంస్థాప్యసంస్థాపయేద్ధరిమ్ ॥ ౧ ॥ పూజయేద్గర్భపుష్పాద్యైర్బలిందత్వా
గురుంయజేత్ । ద్వారప్రతిష్ఠాంపత్యౌమిద్వారాధోహేమవైదదేత్ ॥ ౨ ॥ అష్ట
భిఃకలశైస్థావ్యశాఖోదువ్బరకాగురుః । గఢాదిభిస్సమభ్యర్చ్యమస్తైర్వేదాది
భిర్గురుః ॥ ౩ ॥ కుణ్డేషుహేమామయేద్వహ్నింసమిల్లాజలిలాదిభిః । దత్వాశయా
దికంచాధోదద్యాదాధారశక్తికామ్ ॥ ౪ ॥ శౌఖియోర్విస్యసేన్మూలేదేవౌచణ్డప్ర

చణ్డకా । ఊర్ధ్వోదుమ్బరకేదేవీలక్ష్మీంసురగణార్చితామ్ ॥ ౫ ॥ స్యస్యాభ్యర్చ్య
యథాన్యాయంశ్రీసూక్తేనచతుర్ముఖమ్ । దత్వాశుశ్రీఫలాదీఆచార్యాదేవుదక్షిణా
మ్॥౬॥ ప్రతిష్ఠాసిద్ధద్వారస్యత్వాచార్యస్థానపయేధగమ్ । ప్రాసాదస్యప్రతిష్ఠాంతుమ్
త్వత్ప్రతిష్ఠితతాంశ్శ్రేణు ॥ ౭ ॥ సమాప్తాశుకనాసాయావేద్యాఃప్రాక్షర్భమస్తకే ।
సావర్ణంరాజతంకుస్భుచుభవాశుక్లనిర్మితమ్ ॥ ౮ ॥ అష్టరత్నావధిధాతువీజతాహ
న్వితంశుభమ్ । సవస్త్రంపూరితంచాద్ధిర్మణ్డలేచాధివాసయేత్ ॥ ౯ ॥ సపల్లవం
స్యసంహేనహుత్వాసమాప్తసంజ్ఞితమ్ । నారాయణాఖ్యతత్త్వేనప్రాణభూతంస్య
సేత్తతః ॥ ౧౦ ॥ వైరాజభూతంతంభాయేత్వాస్రిసాదస్యసురేశ్వర । తతఃపురు
షవత్సర్వంప్రాసాదంచిత్రయేచ్ఛుభః ॥ ౧౧ ॥ అధోదత్వాసువర్ణంతురద్యచ్ఛుభతం
ఘటంస్యసేత్ । గుర్వాదౌదక్షిణాంధద్యాద్భ్రాహ్మణాదేశ్వభోజనమ్ ॥ ౧౨ ॥ తతః
పశ్చాద్వేదిబంధంతమార్ధ్వంకణ్డబంధనమ్ । కణ్ఠోపరిష్ఠాత్కర్తవ్యంవిమలామలపారక
మ్॥౧౩॥ తమార్ధ్వంవృకలంకుర్యాచ్ఛక్రంచాద్యంసుదర్శనమ్ । మూర్తింశ్రీవాసుదే
వస్యగ్రహగుప్తాంసేవయేత్ ॥ ౧౪ ॥ కలశంవాధకుర్వీతతమార్ధ్వంచక్రముత్త
మమ్ । వేద్యాశ్చపరితస్థాప్యఅమౌవిఘ్నేశ్వరాస్త్యజ ॥ ౧౫ ॥ చత్వారోవాహ
తుర్ముఖస్థాపనీయాగరుత్తతః । ధ్వజారోహంవవత్సౌమియేనభూతాదినశ్యతి॥౧౬॥
ప్రాసాదవిన్నుద్రవ్యాణాంయావస్తాపరమాణవః । తావద్వర్షసమాస్రిశితతా-ర్తావి
ష్ణులోకభాక్ ॥ ౧౭ ॥ కుమ్భాణ్డవేదివిమ్బాంభ్రమిణాద్వాయునాగఘ్నః । కణ్ఠస్య
వేప్తనాశ్చేయంఫలంకోటిగుణంధ్వజాత్ ॥ ౧౮ ॥ పతాకాంతకృతింవిద్ధిదణ్డంపురు
షరూపిణమ్ । ప్రాసాదంచాసుదేవస్యమూర్తిభేదంబోధమే ॥ ౧౯ ॥ ధారణార్ధ
రణేంఽద్ధిఆకాశంశుషిరాత్మకమ్ । తేజస్తత్త్వావకంఽద్ధివాయుంస్పర్శగతంతథా॥౨౦॥
పాపాణాదిష్యేవజలంపార్థివంప్రథివీగుణమ్ । ప్రతీకభ్రోధ్యవంశబ్జంస్పర్శంస్యాత్కూ
ర్కశాదికమ్ ॥ ౨౧ ॥ శుక్లాదికంభవేద్రూపంగ్రసమన్నాదిదర్శనమ్ । ధూపాదిగ
ర్హంగంతువాగ్నేర్యాదిమసంస్థితా ॥ ౨౨ ॥ శుకనాసాగ్రితానాసాబాహూతద్ర
భకాస్త్రుతా । శిరస్త్యణ్డంఽగదితంకలశంమూర్ధజంస్త్రుతమ్ ॥ ౨౩ ॥ కణ్ఠంకణ్డమి
తిజ్ఞేయంసుగంధంవేదినిగద్యతే । పాయూపస్థేప్రణాతేతుత్సక్కుధాపరికీర్తితా ॥ ౨౪ ॥
ముఖంద్వారంభవేదస్యప్రతిమాజీవఉచ్యతే । తచ్చక్షింపిణ్డీకాంవిద్ధిపకృతిచరిదా
కృతిమ్ ॥ ౨౫ ॥ నిశ్చలత్వంచగర్భస్యాఅధిష్ఠాతాతుకేశవః । ఏవమేషహరిసాత్మా
త్వాస్రిసాదత్వేనసంస్థితః ॥ ౨౬ ॥ జ్ఞాత్వస్యశివోజ్ఞేయస్కాంధేభాతావృషస్థితః ।
ఊర్ధ్వభాగేస్థితోవిష్ణురేవంతస్యస్థితస్యహి ॥ ౨౭ ॥ ప్రాసాదస్యప్రతిష్ఠాంతుధ్వజ
రూపేణమేశ్శ్రేణు ! ధ్వజంకృత్వాసురైర్వైత్యాజితాశ్చస్త్రాద్విదివిహితమ్ ॥ ౨౮ ॥
అఙ్ఘోర్ధ్వంకలశంస్యస్యతమార్ధ్వంఽపస్యసేద్ధ్వజమ్ । విమ్బార్ధమానందణస్యత్రాచాగే

నాథకారయేత్ || ౨౯ || అష్టారంద్వాదశారంవామధ్యేమూర్తిమతాన్వితమ్ | నా
రసింహేనతాత్మేణధ్వజదణ్డస్తునిర్వగిణః || ౩౦ || ప్రాసాదస్యతువిస్తారోమానం
దణ్డస్యక్రితమ్ | శిఖరాధ్వనవాకుర్యాత్ప్రతీయాధ్వనవాపునః || ౩౧ || ద్వాదశ్యదై
వ్యుద్దిష్టగుణందణ్డంవాపరికల్పయేత్ | ధ్వజయష్టద్వేవగృహేవశాన్యాంవాయవేధ
వా || ౩౨ || తేమాదైశ్చధ్వజంశుర్యాద్విచిత్రంవైకవర్ణకమ్ | ఘట్టాచామరకి
రీణ్యాభూషితంపాపనాశనమ్ || ౩౩ || దణ్డాగ్రాద్ధరణీంయావద్ధస్తైకంవిస్తరేణ
తు | మహాధ్వజస్సర్వదస్యాత్తుర్యాంశాద్ధినతోర్నితః || ౩౪ || ధ్వజేచాధ్వేనవి
జ్ఞేయాపతాకామానవర్జితా | విస్తారేణధ్వజఃకార్యోవిశదణ్డుశసన్నిభః || ౩౫ || అ
ధివాసవిధానేనవక్రందణ్డంధ్వజంతథా | దేవవత్సకలంకృత్వా మణ్డపస్థాపనాదిక
మ్ || ౩౬ || నేత్రోన్మీలనకంత్యతాపూర్వోక్తంసర్వమాచరేత్ | అధివాసమేవ
విధినాశయాంయాంస్థాప్యదేశికః || ౩౭ || తతస్సువాస్రశీర్షేతిసూక్తంబక్రేస్యసేద్యు
ధః | తథానుదర్శనంమస్త్ర్యంసస్తత్త్వంసేవేతయేత్ || ౩౮ || మనోరూపేణతస్యై
వసజీవకరణంస్మృతమ్ | అరేమూర్తయోన్యస్యాఃకేశవాన్యాస్సురోత్తమః || ౩౯ ||
నాభ్యంజిత్రంసేమేమన్యసేత్తత్త్వానిదేశికః | నృసింహంవిశ్వరూపంవాఅంజుధ్యేనివే
శయేత్ || ౪౦ || సకలంవిన్యసేద్దణ్డసూత్రాన్మానంసజీవకమ్ | నిమగ్నంపరమా
త్మానంధ్వజేద్ధ్యాయన్నయసేద్ధరిమ్ || ౪౧ || తచ్ఛక్తింవ్యాపిసీంధ్యాయేద్ధ్వజరూ
పాంబలాబలామ్ | మణ్డపేస్థాప్యచాభ్యంజిత్రంపూనంకుజ్జేషుకారయేత్ || ౪౨ || క
లశేస్సర్వగ్గళతశంస్యస్వరత్నానావజ్ఞుచ | స్థాపయేచ్ఛక్రమస్త్రేణాస్సర్వచక్రమధస్త
తః || ౪౩ || పారదేనతుసన్మూల్యనేత్రపత్నేనచాదయేత్ | తతోనివేశయేచ్ఛక్రంత
న్నధ్యేనహరింత్యరేత్ || ౪౪ || ఓంఘోంసంహాయనమఃపూజయేత్పూజయేద్ధరి
మ్ | తతోధ్వజంగృహీత్వాతుయజమానస్సబ్ధాధవః || ౪౫ || దధిభక్తియతే
పాత్రేధ్వజస్యాగ్రంసేవేశయేత్ | ధృవాద్యేనఫడస్తేనధ్వజంమస్త్రేణ పూజయే
త్ || ౪౬ || శిరస్యాధాయతత్పాత్రంనారాయణమనుష్టరమ్ | ప్రదక్షిణంతుకుర్వీతతూ
ర్యమగ్గళనిస్సవైః || ౪౭ || తతోనివేశయేద్దణ్డంమస్త్రేణాప్తాక్షరేణతు | ముఖ్యా
మిత్యేతిసూక్తేనధ్వజంమణ్డేవిచక్షణః || ౪౮ || పాత్రంధ్వజంకుజ్జరాదిదద్యాదా
చార్యకేద్విజః | ఏషసాధారణఃప్రోక్తోధ్వజస్యారోహణేవిధిః || ౪౯ || యస్యదేవ
స్యయచ్చిహ్నంతన్నస్త్రేణస్థిరంచరేత్ | స్వర్గత్వాధ్వజదానాత్తుభవిరాజాబలీభ
వేత్ || ౫౦ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే హయగ్రీవఖమ్బ సంవాదే ధ్వజాగో
పనాదికథనం నామ ఏకవష్టితమోధ్యాయః.

ప్రతిష్ఠితమోఽధ్యాయః

హయగ్రీవః॥ సమదాయేనదేవాదేఃప్రతిష్ఠాప్రవదామితే । లక్ష్యాఃప్రతిష్ఠా
ప్రకమంతథాదేవీగణస్యచ ॥ ౧ ॥ పూర్వవశ్యకలంకుర్యాన్మణ్డవస్సవనాదికమ్ ।
భద్రపీఠేశ్రియంస్యస్యస్థాపయేదప్తవైఘటా ॥ ౨ ॥ ఘృతేనాభ్యజ్యమూలేనస్సవ
యేత్పశ్చగవ్యతైః । హిరణ్యవణ్డాపారిణీనేతేచోద్వీలయేద్భిరియాః॥ ౩ ॥ తత్ప్రతిష్ఠా
ఇత్యేవంప్రవద్యాన్మధురత్రయమ్ । అశ్వపూర్వేపూర్వేతాంకుమేఘనాభిషేచయే
త్ ॥ ౪ ॥ కామోన్మితేతియామ్యేనపశ్చిమేనాభిషేచయేత్ । చంద్రప్రభాసాము
చ్ఛార్యాదిత్యవణ్డేతిచోత్తరాత్ ॥ ౫ ॥ ఉపైశుమేలిచాగ్నేయాత్పూర్వపాశేలివై
శ్చతాత్ । గన్ధద్వారేతివాయవ్యాంవనఃకావమాకృతమ్ ॥ ౬ ॥ ఈశాన
కలశేనైవశిరస్సావర్ణకర్షమాత్ । ఏకాశీఃఘటైస్సాన్నసంనుద్రేణాపస్సుజత్తితి
మ్॥ ౭ ॥ ఆద్వాంపుషకరిణీంగన్ధైరాద్వామిత్యాదిపుష్పతైః । తన్మయావహమద్రేణ
యతిసద్దయుచాఖిలమ్ ॥ ౮ ॥ శాయస్త్రీయేనశయ్యాయాంశ్రీసూక్తేనచసన్నిధిమ్ ।
లక్ష్మీబీజేనవిచ్ఛక్తింస్యస్యాభ్యర్చయేత్పునః ॥ ౯ ॥ శ్రీసూక్తేనమణ్డపేథకుడేవ్య
జ్ఞానఘోషాయేత్ । కరపీఠాణివాహుత్వాసహస్రశతమేవవా ॥ ౧౦ ॥ గృ
హవాచకరణాంతాదిశ్రీసూక్తేనైవచాగ్నయేత్ । తతఃప్రాసాదసంసారంసర్వంకృ
త్వాతుపూర్వవత్ ॥ ౧౧ ॥ మన్తేణిపిణ్డీకాంకృత్వాప్రతిష్ఠానంతతశ్చిరియః । శ్రీ
సూక్తేనచసాన్నిధ్యంపూర్వవత్ప్రత్యేచంజపేత్ ॥ ౧౨ ॥ విచ్ఛక్తింబోధయిత్వా
తుమూలాత్సాన్నిధ్యకంచరేత్ । భూస్వర్ణవస్త్రగోనాదిగురవేబ్రహ్మణేర్పయే
త్ ॥ ౧౩ ॥ ఏవందేవ్యైఃఖిలాస్సాస్యావాహ్యస్వగౌదిభావయేత్ ॥ ౧౩౪ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంచాదే లక్ష్మీ
స్థాపనం నామ ద్విపక్షితమోఽధ్యాయః

ప్రతిష్ఠితమోఽధ్యాయః

హయగ్రీవః॥ ఏవంతార్క్ష్యస్యచక్రస్యబ్రహ్మణోస్పహరేస్తథా । ప్రతిష్ఠావి
ష్ణువతాగ్ర్యాస్వస్వమద్రేణతాంశృణు ॥ ౧ ॥ సుదర్శనమహాచక్రశాస్త్రదుష్టభ
యజర । భిషభిష్టభిష్టవిదారయవిదారయ ॥ ౨ ॥ పరమత్త్వాన్వ్రీసగ్రసభాయ
భిక్షయభూతా ॥ త్రాసయత్రాసయవహంఘటసుదర్శనాయనమః॥ ౩ ॥ అభ్య
ర్చ్యచక్రంచానేనరణేదారయతేరిపూర్వా ॥ * * * *

ఓంఠేం. నరసింహ ఉగ్రరూప జ్వలజ్వల ప్రజ్వలప్రజ్వల స్వాహా.

నరసింహస్యహస్తోయంపాతాళాభ్యాస్యవచ్చిత్తే।

ఓంఠేంనమోభగవతే నరసింహాయ ప్రదీప్త సూర్యకోటి సహస్రసమ
తేజసే వజ్రసఖదంష్ట్రాయుధాయ స్ఫుటవికట ఒకీర్ణ కేసర సటాప్ర
తుభిత మహాగ్ధ వామోద్భవస్థభిర్దోషాయ సర్వమస్త్రోత్తారణా
య ఏహ్యేహి భగవన్నరసింహపురుష పరాపర బ్రహ్మసత్వేన స్ఫు
రస్ఫుర విజృంభఃవిజృంభ ఆక్రమఆక్రమ గర్జగర్జ ముఞ్చముఞ్చ సిం
హనాద్యాదారయ విదారయ విద్రావయవిద్రావయ ఆవిశఆవిశ
సర్వమస్త్రోహపాణి సర్వమస్త్రోజాతయశ్చ హనహన చిన్తచిన్త స
క్షిప్తపక్షిప* సరసర దారయదారయ స్ఫుటస్ఫుట స్ఫోటయస్ఫోట
య జ్వాలామాలాసంస్థితమయ సర్వతోఽనస్త జ్వాలావజ్రాశని
చక్రేణ సర్వపాతాళాః ఉత్పాదయఉత్పాదయ సర్వతోఽనస్త
జ్వాలా వజ్రాశరపఞ్చరేణసర్వపాతాళాః పరివారయపరివారయ
సర్వపాతాళా సురివాసినాం హృదయాన్యార్కర్షయ ఆకర్షయ శీ
ఘ్రిందహదహ పచపచ మథమథ శోషయశోషయ నికృప్తయనికృ
ప్తయ తావద్యావన్నే వశమాగతాః పాతాళేభ్యఃఫట్ అసురే
భ్యఃఫట్ మస్త్రోహపేభ్యఃఫట్ మస్త్రోజాతిభ్యఃఫట్ సుగయా
న్యాం భగవన్నరసింహరూప విష్ణోనర్వాపన్య సర్వమస్త్రోహపే
భ్యోరతురతు † ప్రహంఫట్ నమోఽస్తుతే॥ * * *

నరసింహస్యవిద్యేయంహరిరూపార్థసిద్ధిదా ॥ ౫ ॥ త్రైలోక్యమోహనైర్మ
నైస్థానీష్యస్త్రైలోక్యమోహనః । గడిచియోశా ద్విరోద్దిభుజోవాచతుర్భుజః॥ ౬॥
వామోర్ధ్వకారయేచ్ఛక్రంపాఞ్చజన్యహఘోహ్యధః । స్త్రీపుష్టిసంయుతంకుర్యా
ద్భలేనసహభద్రయా ॥ ౭ ॥ ప్రాసాదేస్థాపయేద్విష్ణుఃసృహేవామణ్డపేఽపివా।
వామసంచైవవైకుంఠంహయాస్యమనిరుద్ధకిమ్ ॥ ౮ ॥ స్థాపయేజ్వలశయ్యాఢ్యంమ
తస్యిదీంశ్చవతారకాః । సజగర్షణంవిశ్వరూపంలింగంవైరుద్రమూర్తికిమ్ ॥ ౯॥
అర్ధసారీశ్వరంతద్వద్ధిశజగ్రరమాతృకాః । భైరవంచతథాసూర్యంగ్రహాంస్తద్వద్వి
నాయకిమ్ ॥ ౧౦ ॥ గౌరీమిన్ద్రాదికాంలేహ్యంవిశ్రజాంచబలాబలామ్ । పుస్తకా
నాంప్రతిస్థాంచవత్సేలిఖనతద్విధిమ్ ॥ ౧౧ ॥ స్వస్తికేమణ్డలేఽభ్యర్చ్యశరపత్రాస
నేష్ఠితమ్ । లేఖ్యంచలిఖతంపుస్తంగురుర్విద్యాంహరియజేత్ ॥ ౧౨ ॥ యజమా
నోగురుంవిద్యాంహరింలిపికృతంనరమ్ । ప్రాఞ్ముఖఃపక్షినింధ్యాయేల్లిఖత్వాశ్లోక
పఞ్చకిమ్ ॥ ౧౩ ॥ రౌప్యస్థమస్యాహైమ్యాచలేఖన్యానాగరాతురమ్ । బ్రాహ్మణా

స్థానయేచ్ఛత్త్వాశక్త్యాదద్యాచ్ఛదక్షిణామ్ ॥ ౧౪ ॥ గురుంవిద్యాంహరింప్రార్చ్య
పురాణాదిలిఖేన్నరః । పూర్వవన్మణ్డలాద్యేచవిశాన్యాంభదపీఠకే ॥ ౧౫ ॥ దర్శ
ణేపుస్తకంధృష్టాసేచయేత్పుర్వవన్మణ్డలైః । నేత్రోన్మీలనకంకృత్యాశయాం
తుస్యసేన్నరః ॥ ౧౬ ॥ స్యసేస్తుపారుపంసూక్తంవేదాద్యంతతపుస్తకే । కృ
త్వాసజీవీకరణంప్రార్చ్యహుత్వాచరుంతతః ॥ ౧౭ ॥ సమ్ప్రశ్నదక్షిణాభిస్తుగుర్వా
దీస్థానయేద్విజాః । రథేనహస్తినావాపిభాగ్నియేత్పుస్తకంసరైః ॥ ౧౮ ॥ గృ
హేదేవాలయాదాతుపుస్తకంస్థాప్యపూజయేత్ । వస్త్రాదివేష్టితంపాఠాదాదావ
స్త్రేసమర్చయేత్ ॥ ౧౯ ॥ జగచ్ఛాంతించావధార్యపుస్తకంవాచయేన్నరః । అధ్య
యమేకంకుమ్భాద్ధిర్యజనూనాదీసేచయేత్ ॥ ౨౦ ॥ ద్విజాయపుస్తకందత్వాఫల
స్యాన్త్రోనవిద్యతే । త్రీణ్యామరతిదానానిగావఃపుద్గీసరస్వతీ ॥ ౨౧ ॥ విద్యాదా
నఫల్గుదత్వాహస్యంతంపత్రసంఖ్యాయమ్ । యావత్పత్రసంఖ్యానమక్షరాణాంతథా
నఘ ॥ ౨౨ ॥ తావద్వర్షసహస్రాణివిష్ణులోకేనహీయతే । పశ్యరాత్రంపురాణాని
భారతానిదదన్నరః ॥ ౨౩ ॥ మలైకవింశముద్భవరేతత్రేయత్రీయతే ॥ ౨౪ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే దేవాది

వ్రతీస్తాకథనంనామ వ్రతష్టత మోధ్యాయః.

శ్రీకూపాదివ్రతీస్తావిధిః

హయగ్రీవః ॥ కూపవాపీతదాగానాంవ్రతీస్తాంవిశ్వాతాంశ్శంఖాం । జలరూపేణ
హిహరిస్తేమోవరుణః ప్రసవః ॥ ౧ ॥ అగ్నియోమమయంవిశ్వంవిష్ణురావస్తుకారణమ్ ।
హైమంరౌప్యంరత్నజంవావరుణంకారయేన్నరః ॥ ౨ ॥ ద్విభుజంహంసపుష్పధండ
క్షిణేనాభయప్రదమ్ । వామేననాగపాశంశంసదీనాగాదిసంయతమ్ ॥ ౩ ॥ యాగ
వణ్డపమధ్యేస్యాద్వేదికాకణ్డమణ్డితా । తోరణంవారుణంకుమ్భంస్యసేచ్ఛకరకాన్వ
తమ్ ॥ ౪ ॥ భద్రకేశచార్ధచంద్రేవాస్వస్తికేద్వారికుమ్భకాః । ఆగ్న్యధానంచా
ప్యకుణ్డేకృత్యాపూర్ణాంప్రదావయేత్ ॥ ౫ ॥ వరుణంస్నానపీఠేతుయేతేశతేకసంస్మృ
తేత్ । ఘృతేనాభ్యంజయేత్పశ్చిన్నూలమస్త్రేణదేశికః ॥ ౬ ॥ శన్నోదేవీప్రతూ
శ్యశుద్ధవత్పాశివోదతైః । అధివాసయేదప్తకుమ్భాన్త్రాసుద్రంపూర్వకుమ్భకే ॥ ౭ ॥
గాఙ్గమగ్నోవర్షతోయందతేరతుస్త్రైర్ధరమ్ । నదీతోయంపశ్చిమేతువాయవ్యేతు
నదోదకమ్ ॥ ౮ ॥ ఔద్భిజ్జంచోత్తరేష్టాప్యవిశాన్యాంతీర్ధసమ్భవమ్ । అలాభేతునదీ
తోయంయాసాంరాజేతిమస్త్రయేత్ ॥ ౯ ॥ దేవనిర్మాణ్యనిర్మల్యాభిరుక్తిత్రే
యవిచక్షణః । నేత్రేచోన్మీలయేచ్ఛిత్రంతచ్చతుర్నధురత్రయైః ॥ ౧౦ ॥ జ్యోతిస్సమ్భ
రయేద్దేహ్యంగురవేగాఽభార్పయేత్ । సముద్రజ్యేష్ఠేతృగిషిశ్శేష్టైర్గుణంపూ
ర్వకుమ్భతః ॥ ౧౧ ॥ సముద్రంకచ్ఛగాజేయాతోస్సేమోదేన్ద్రుతివర్షకాత్ । దేవీరా

హస్తాద్భుతాద్భుతదాద్భుతపద్భుతద్యతః ॥ ౧౨ ॥ ఉద్భుదభ్యుత్పన్నదేనపావమాన్వాభ
 తీర్థతైః । ఆపోహిస్తాపశ్చగన్ధధిరణ్యవర్ణేతిస్వర్ణజాత్ ॥ ౧౩ ॥ ఆపోఅస్థేతివర్షోద్వై
 ర్వాన్యహృత్యామాపసన్మవైః । పరుణంచతడాగోద్వైర్వరుణాద్భిస్తువశ్యతః ॥ ౧౪ ॥
 ఆపోదేవీతిరిజైరేకాశీతిష్టుతైస్తతః । స్నానయేద్వరుణస్యేతిత్వనోవరుణాచార్య
 కమ్ ॥ ౧౫ ॥ వ్యాహృత్యామాధుపర్కంతుబృహస్పతేతవస్త్రీకమ్ । పరుణేతివిత్రం
 తుప్రణవేనోత్తరీయకమ్ ॥ ౧౬ ॥ యద్వారణ్యేనపుష్పాదిప్రసద్యాద్వరుణాయతు ।
 చామరందర్పణంభత్రంవృజనంవైజయన్తికామ్ ॥ ౧౭ ॥ మూలేనోత్తిష్టేత్తున్యథాప్య
 తాంరాత్రివధివానయేత్ । పరుణంచేతిస్నాన్విధ్యంయద్వారణ్యేనపూజయేత్ ॥ ౧౮ ॥
 సజీవోకరణంమూలాత్పునర్గన్ధాదినాయజేత్ । వణ్ణపేపూర్వవత్ప్రాగ్భ్యుక్తజ్జేషు
 సమదాదికమ్ ॥ ౧౯ ॥ వేదాదిన్వైర్గన్ధవాద్యశ్చతసోగ్రేణపీఠహేత్ । దిక్ష్యుభోవైయ
 వచరుంతతస్మంస్తాప్యహూవానయేత్ ॥ ౨౦ ॥ వ్యాహృత్యావాధగాయత్రాన్మూ
 లేనామస్త్రీయేత్తథా । సూర్యాదుప్రజాపతయేద్యాస్సాన్వహాచాన్తరిక్షకః ॥ ౨౧ ॥
 తస్యైపుథివైదేహధృత్యైశహస్వధృతయేతతః । ఇహరత్వైదేహరమత్యాఉగ్రో
 భీషశ్చరౌద్రకః ॥ ౨౨ ॥ విష్ణుశ్చవరుణోధాతారాయసోహేమహేష్టగ్రీకః । అగ్ని
 ర్యమోనైర్యతోఽగ్రవరుణోవాయురేవచ ॥ ౨౩ ॥ కుబేరశ్చశనోమోక్షత్రుష్కరా
 జాజలేశ్వరః । తస్మైస్నాహేదంవిష్ణుశ్చతద్విప్రాసేతిహూవానయేత్ ॥ ౨౪ ॥ సో
 మోధేన్వతివష్ణుత్వాఇమంమేతిచహూవానయేత్ । ఆపోహిష్ఠేతిసృభిరిమారుద్రే
 తిహూవానయేత్ ॥ ౨౫ ॥ దశదితుబలిందద్యాగ్గన్ధపుష్పాదినాగ్నయేత్ । ప్రతిమాం
 తుసముష్ణాప్యవణ్ణలేపన్యసేచ్ఛుధః ॥ ౨౬ ॥ సూర్యేగ్గన్ధపుష్పాద్యైస్త్వేషేపుష్పాభిః
 క్రమాత్ । జలాశయాంతుదిగ్భాగేవితస్త్రీద్వయసమ్మితా ॥ ౨౭ ॥ కృత్వాఽస్త్రో
 ఫ్థజ్జిలానమ్యాన్వైకతాండశికోత్తమః । పరుణస్యేతిమద్రేణసాజ్యవస్త్రశతత
 తః ॥ ౨౮ ॥ చరుంయవసయంహుత్వాశాన్తితోయంసమాచరేత్ । సేచయేన్న్యా
 ర్ధిదేవంతుసజీవకరణంచరేత్ ॥ ౨౯ ॥ ధ్యాయేత్తుపరుణంయక్తంగార్యానదగ్ది
 గతైః । ఓంపరుణాయనమోభ్యర్చ్యతతస్సాగ్నిధ్యమాచరేత్ ॥ ౩౦ ॥ ఉత్థాప్య
 నాగపృష్ఠాద్వైర్భాగ్రియేత్తైస్సగజ్జతైః । ఆపోహిష్ఠేతిచక్షిపేత్త్రిమధ్వాక్రేమతే
 జలే ॥ ౩౧ ॥ జలాశయేమధ్యగతంసుగుప్తంఽనివేశయేత్ । స్నాత్వాభ్యాయేచ్ఛవ
 రుణంసృష్టింబ్రహ్మజ్ఞసాక్షికామ్ ॥ ౩౨ ॥ అగ్నిబీజేనవద్దధ్యతస్మస్త్రస్తావయేద్ధరామ్ ।
 సర్వమాపోమయంలోకంధ్యాయేత్తత్రజలేశ్వరమ్ ॥ ౩౩ ॥ తోయమధ్యస్థితంచేవం
 తతోయావంఽవేశయేత్ । చతురశ్రమధ్వాప్రాశ్రంవద్గులంవాప్రవర్తితమ్ ॥ ౩౪ ॥
 ఆరాధ్యదేవతావిక్రందశహస్తంతుకూపకే । యూపంయజ్ఞేయపుత్రోద్ధంమూలేహై
 మంథులంశ్యసేత్ ॥ ౩౫ ॥ వాప్యాంపశ్చుదశకరంపుష్కరిణ్యాంతువింశకమ్ । తడా
 గేషశ్చపింతాశ్చింజలమధ్యేనవేశయేత్ ॥ ౩౬ ॥ యాగపణ్ణపాజ్జణేవాయూవా

ప్రసాదమస్తోతః | స్థాప్యతద్వేష్టయేద్వస్తైర్గ్రహ్యపోషరిపతాకికామ్ || ౩౭ || తద
భ్యర్చ్యచగద్ధాద్యైర్జగచ్ఛాంతింసమాచరేత్ | దక్షిణాంగురవేదద్యామృగో
హేమామ్బుపాత్రకమ్ || ౩౮ || ద్విజేభ్యోదక్షిణాదేయాఽగతాన్భజయేత్త
థా | ఆబ్రహ్మస్తవ్యపర్యవాయేకేదిస్సలిలాగ్నిః || ౩౯ || తేత్యప్తిముపగచ్ఛన్తు
తథాగస్తేనవారిణా | తోయముశ్చక్షయేదేవంపజ్ఞగవ్యంవిగ్నిపేత్ || ౪౦ ||
అహోహిష్ఠేతిస్సృభిశ్చాంతియంద్విజైఃకృతమ్ | తీర్థతోయంక్షిపేత్పుణ్యంగో
కులంచార్పయేద్ద్విజాః || ౪౧ || అనివారితమన్నాద్యంసర్వజన్యంచకారయేత్ |
అశ్వమేధసహస్రాణాంసహస్రీంయస్సమాచరేత్ || ౪౨ || ఏకాహంస్థాపయే
త్తోయంతత్పుణ్యమయతాయతమ్ | ఏమానేమోచతేస్సగ్రేనరకంసంసగచ్ఛతి || ౪౩ ||
గవాదిపిబతేయన్నాత్తన్నాతగర్తుర్నపాతకమ్ | తోయదానాత్సర్వదానఫలంప్రా
ప్యదివంప్రజేత్ || ౪౪ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే కూపవా
పీతథాగాది ప్రతిష్ఠాకథనం నామచతుష్షష్టితమోధ్యాయః.

— శ్రిసఖాస్థాపనకథనమ్. ౬ —

హయగ్రీవః || సఖాదిస్థాపనంవత్సేతతై శేషాంప్రవర్తనమ్ | భూమాపరిక్షితా
యాంచవాస్తుయాగంసమాచరేత్ || ౧ || స్వేచ్ఛయాతుసఖాంకృత్వా స్వేచ్ఛయా
స్థాపయేత్పురాణ | చతుష్పథేగ్రామాదౌసంశూన్యేకారయేత్సఖామ్ || ౨ || సర్వశుకుల
ముద్భృత్యకర్తాస్వగ్లేవిమోచతే | అనేనవిధినామర్యాశ్చస్త్రభౌమంహరేర్వహమ్ || ౩ ||
యథారాజ్ఞాంతథాన్యేషాంపూర్వాద్యాశ్చధ్వజాదయః | కోణభజాన్సర్వయ
త్వాచతుశ్శాలంతువర్తయేత్ || ౪ || త్రిశాలంవాద్విశాలంవాఏకశాలమథాపివా |
వ్యయాధికంసమర్వీతవ్యయదోషకరంహితత్ || ౫ || ఆయాధికేభవేష్టితాతస్మాత్సుగ
ర్యాశ్చసంధ్యయమ్ | కరరాశింసమస్తంతుకుర్యాద్వసుగుణంగురుః || ౬ || సప్తార్చి
షాహృతేభాగేగర్గవిద్యావిచక్షణః | అష్టధాభాజితేతస్త్రిన్యచ్చేషంసవ్యయోగ
తః || ౭ || అథవాకరరాశింతుహన్యాశ్చస్త్రార్చిషాబుధః | వసుభిస్సంహృతేభాగే
పృథ్వాదిపరికల్పయేత్ || ౮ || ధ్వజోధూన్రుస్తథాసంహన్యాశ్చపృషత్తుఖరోగజః |
తథాధ్వాత్త్రిస్త్రపూర్వాదాచుచ్ఛవన్దివికల్పయేత్ || ౯ || త్రిశాలకత్రయంశస్త్రముద
మూర్వసంపర్జితమ్ | యామ్యాంపరగృహాపేతంద్విశాలంభ్యతేసదా || ౧౦ || యా
మ్యేశాలైకశాలంతుప్రత్యక్షాల్లమథాపివా | ఏకశాలద్యయంశస్త్రంశేషాస్త్రస్యే
భియావహః || ౧౧ || చతుశ్శాలంసదాశస్త్రంసర్వదోషవివర్జితమ్ | ఏకభూమాది
కుర్వీతభవసంసప్తభౌమకమ్ || ౧౨ || ద్వారవేద్యాదిరహితంపూరణేనవివర్జితమ్ |

దేవగృహం దేవతాయాః ప్రతిష్ఠావిధినా సదా ॥ ౧౩ ॥ సంస్థాప్య మనుజానాం చ నయ
ద్రాయో క్తకర్మణా । ప్రాతస్సర్వావధీసానం కృత్వా శుచిరతస్త్రితః ॥ ౧౪ ॥ మ
ధురైస్తుద్విజానోభ్యుపాగ్మ కుమ్భాదిశోభితమ్ । సతోరణం స్వస్తివాచ్యుద్విజాన్తోప
తపాస్తకః ॥ ౧౫ ॥ గృహీగృహం ప్రవిశేచ్ఛ నైవ జ్ఞాన్సాన్విర్వ్యసం విశేత్ । గృహీ
పుష్టికరం మస్త్రం పఠేచ్ఛే మం సమాహితః ॥ ౧౬ ॥ ఓం న ద్వేన ద్వయవాసిష్ఠే వసుభిః
ప్రజయా సహ । జయే భాగవదాయా దేవజానాం విజయా వహే ॥ ౧౭ ॥ పూర్ణే
జ్జిర సదాయా దేపూర్ణ కామం కురుష్వ మామ్ । భద్రే కాశ్యపదాయా దేకురు భద్రాం
మతిం మమ ॥ ౧౮ ॥ సర్వబీజే పథీయైః సర్వరత్నైః పథీయతే । రుచిరే నద్దనే నద్దే
వాసిష్ఠే రమ్యతామిహ ॥ ౧౯ ॥ ప్రజాపతిసుతే దేవి చతురశ్రే మహీయసి । సుభాగే
సువ్రతే దేవి గృహీ కాశ్యపి రమ్యతామ్ ॥ ౨౦ ॥ పూజితే వరమాచారైర్గర్భమాలై
రలంకృతే । భవభూతికరే దేవి గృహీ భాగవీ రమ్యతామ్ ॥ ౨౧ ॥ అవ్యక్తే వ్యాకృ
తే పూర్ణే మునే ర్జిర సమృతే । ఇష్టకే త్వం ప్రయచ్ఛేష్టం ప్రతిష్ఠాం కారయామ్యహ
మ్ ॥ ౨౨ ॥ దేశస్వామిపురస్సాస్వామిగృహస్వామిపరగ్రహే । మనుష్యధనహస్త్య
శ్వపశువృద్ధి కరీషమ ॥ ౨౩ ॥ * * * * *

ఇతి శ్రీ మహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే
సభాగృహస్థాపనం నామ పంచమస్తోత్రమోధ్యాయః

— విసాధారణ ప్రతిష్ఠావిధానమ్ —

హయగ్రీవః ॥ సముదాయ ప్రతిష్ఠాంచనత్యేసావాసుదేవవత్ । ఆదిత్యావ
సవోరుద్రాస్సాధ్యావిశ్వేంద్రాశ్చ నాతథా ॥ ౧ ॥ ఋషయశ్చ తథా సర్వే వత్యే తేషాం
విశేషకమ్ । యస్య దేవస్య యన్న మతస్యాగ్యం గృహ్య చామరమ్ ॥ ౨ ॥ మాత్రా
భిర్భేదయత్వా తు దీప్తాణ్యక్టాని భేదయేత్ । ప్రథమం కల్పయేద్భీజం స విష్ణుం ప్రణవం న
తిమ్ ॥ ౩ ॥ సర్వేషాం మూలమస్త్రేణ పూజనం స్థాపనం తథా । నియమప్రత్యక్షాన్
ణాం మతసంజగ్రీమవేత్స నామ్ ॥ ౪ ॥ మాసోపవాసం ద్వాదశ్యామిత్వా దిష్ఠాపనం
వదే । శిలాం పూర్ణఘటం కాంస్యం సమ్మూరం స్థాపయేత్తతః ॥ ౫ ॥ బ్రహ్మకూర్చం
సమాహృత్య శ్రీపేద్యవమయంచరుమ్ । క్షీరేణ కపిలాయాస్త్రతద్విష్ణోంతిసాధకః ॥ ౬ ॥
ప్రణవేనాభిఘాత్యైవ దర్వాన్వసంఘటయేత్తతః । సాధయత్వా వతార్యాభిష్టుమభ్య
ర్చ్య చాలామయేత్ ॥ ౭ ॥ వ్యాపృత్యాచైవ గాయత్రీతద్విప్రాసేతి చాలామయే
త్ । పశ్యతశ్చ తుర్వే దాద్యైర్హృగ్గయేతశ్చైవచ ॥ ౮ ॥ సూర్యాం ప్రజాపతయేత్
స్తరిత్రాయ చాలామయేత్ । ద్యౌస్సావహోబ్రహ్మణేస్సావోపనివీమహారాజకః ॥ ౯ ॥
తస్మై సోమంచ రాజానమిద్రాగ్నిద్యౌర్హోమమాచరేత్ । ఏవం హుత్వా చరోర్భాగా
ద్దద్యాద్విష్ణునిమాదరాత్ ॥ ౧౦ ॥ సమిధోజ్జ్వలం హుత్వా పాలాశాంశ్చాభ్యుచాలా

మకమ్ । కుర్యాత్పురుషసూక్తేనశ్రరావతీతిలాప్తకమ్ ॥ ౧౧ ॥ హుత్వాత్తుబ్రహ్మ-
 స్తీవశదేవానామనుయాయినామ్ । గ్రహణామాహుతీర్హుత్వాలోకేశానామభోవు-
 నః ॥ ౧౨ ॥ పర్వతానాంనదీనాంచసముద్రాణాంతథాహుతీః । హుత్వాచవ్యా-
 హృతీర్దద్యాత్పువపూర్ణాహుతిత్రయమ్ ॥ ౧౩ ॥ వాషడస్తేనమస్తేగ్రివైష్ణవేనపి-
 తామహా । పశ్చిగవ్యంచరుంప్రాశ్యదత్వాచార్యాయదక్షిణామ్ ॥ ౧౪ ॥ తిలపాత్రం
 హేమయుక్తంసవస్త్రం గామలజ్యోతామ్ । ప్రియతాంభగవాన్విష్ణురిత్యుత్సృజే-
 ద్వ్యగ్రంబుధః ॥ ౧౫ ॥ మాసోపవాసాదేరన్యాంప్రతిష్ఠాంవచ్చిపూర్ణతః । యజ్ఞేనా-
 తోవ్యదేవేశంత్రపయేద్వైష్ణవంచరుమ్ ॥ ౧౬ ॥ తిలతణ్డలీనివారైశ్శ్యామకై-
 రథవాయవైః । ఆజ్యేనాఘార్యచోత్తార్యహూమయేన్నూర్నినుస్తగ్రైః ॥ ౧౭ ॥
 విష్ణ్వదీనాంనూసపానాంతదస్తేహూమయేత్సునః ॥ ౧౮ ॥ *

ఓంవిష్ణవేస్వాహా, ఓంవిష్ణవేభూతపాయస్వాహా, ఓంవిష్ణవేశిపివిష్ణు-
 యస్వాహా, ఓంసరసింహాయ స్వాహా, ఓంపురుషోత్తమాయస్వాహా
 ద్వాదశశస్థిసమిధోహూమయేద్వ్యతనన్ముతాః ॥ ౧౯ ॥ విష్ణోరరాటమస్తేగ్రి-
 తతోద్వాదశచాహుతీః । ఇదంవిష్ణురిరావతీచరోద్వాదశఆహుతీః ॥ ౨౦ ॥ హు-
 త్వాచాచార్యహుతీస్తద్వ్యతద్విప్రాసేతిహూమయేత్ । శేషహూమంతతఃకృ-
 త్వాదద్యాత్పూర్ణాహుతిత్రయమ్ ॥ ౨౧ ॥ యుజ్జతేత్యనువాకంతుజప్తాప్రాశీతవై-
 చరుమ్ । ప్రణవేనస్వశబ్దాస్తేకృత్వాపాత్రేతుపైషులే ॥ ౨౨ ॥ తతోమూసాధిపా-
 నాంతువిప్రాద్వాదశభోజయేత్ । త్రయోదశోగురుస్తత్రతేభ్యోదద్యాత్త్రయోద-
 శః ॥ ౨౩ ॥ కుమ్భాన్వ్యాద్యమ్బుసంయుక్తాస్తనచ్చతోపానహోన్యతా । సవస్త్ర-
 హేమమాల్యాధ్యాన్వగ్రీతపూర్ణైత్రయోదశః ॥ ౨౪ ॥ గావఃప్రీతింసమాయాంతు-
 ప్రవరంతుమహర్షితాః । ఇతిగోపథముఘృజ్యయాసంతత్రనివేశయేత్ ॥ ౨౫ ॥ ద-
 శహస్తంప్రపారామహతసజ్యగ్రహణాదిషు । గృహేచహూమమేవంతుకృత్వాస-
 ర్వంయథావిధి ॥ ౨౬ ॥ పూర్వోక్తేనవిధానేనప్రవిశేచ్ఛగహంగృహీ । అనివారిత-
 మన్నాద్యంసర్వేషేతేషుకారయేత్ ॥ ౨౭ ॥ ద్విజేభ్యోదక్షిణాదేయాయథా-
 శక్త్యావిచక్షుణైః । ఆరామంకారయేద్యస్తనస్తనేసదిరంవసేత్ ॥ ౨౮ ॥ మతప్రదా-
 నాన్సుద్ధోకేశత్రలోకేవసేత్తతః । ప్రపాదానాద్వారుణేన సజ్యగ్రీమేణవసేద్ది-
 వి ॥ ౨౯ ॥ ఇప్తకాసేతుకారిచగోలోకేమార్గకృద్గవామ్ । నియమప్రతకృద్విష్ణుఃకృ-
 చ్చుక్రీకృత్యర్పణపహామ్ ॥ ౩౦ ॥ గృహందత్వావసేత్స్వగ్నేయావదాభూతసన్మువమ్ ।
 సముదాయప్రతిష్ఠేష్ఠాశివాదీనాంగృహాన్తనామ్ ॥ ౩౧ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే సముదా-
 యప్రతిష్ఠాకథనంనామపట్టపీఠమోధ్యాయః.

శ్రీజీర్ణోద్ధారవిధానమ్

హయగ్రీవః ॥ జీర్ణోద్ధారవిధిం వత్సేభూషితాం సుపయోధురుః । అవలాం
విన్యసేద్దేహితజీర్ణాం పరిత్యజేత్ ॥ ౧ ॥ వ్యక్తాంభగాంచైలాధ్యాన్యసేద
న్యాంచపూర్వవత్ । సంహారవిధినా తత్ర తత్త్వాన్ సుంహృత్య దేశికః ॥ ౨ ॥ సహ
స్రం నారసింహేన హుత్వా తాముద్ధరేద్ధురుః । దారవీందారయేద్వహ్నోజైలజాం
వ్రక్షిషేజ్జలే ॥ ౩ ॥ ధాతుజాంతృజాం వాపి అగాధే వా జలే మ్ముఖౌ । యానమా
రోప్యజీర్ణాం చాద్యవస్త్రాని నాయేత్ ॥ ౪ ॥ వాదితైః ప్రక్షిపేత్తోయే సురవేద
క్షిణాందదేత్ । యత్ప్రమాణాచయద్గ్రవ్యాతన్వానాం ఘాపయేద్దినే ॥ ౫ ॥ కూపవా
పీతడాగాదేరీర్ణోద్ధారే మహాఫలమ్ ॥ ౬ ॥ * * * *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే

జీర్ణోద్ధారకథనం నామ సప్తపట్టతమోధ్యాయః.

శ్రీ యాత్రోత్సవవిధికథనమ్ శ్రీ

హయగ్రీవః ॥ వత్సేవిధిం చోత్సవస్య స్థాపితే తు సురేవరేత్ । తస్మిన్నుభేదై
శరాత్రం త్రిరాత్రం చాష్టరాత్రకమ్ ॥ ౧ ॥ ఉగ్రవేన నాయన్తాత్ స్థాపనం నిష్ఫలం భ
వేత్ । అయనే విషువే చాపితయనోపవసేగృహే ॥ ౨ ॥ కారకస్యానుకూలే వాయా
త్రాదేవస్య కారయేత్ । మజ్జభాజురరోపైస్తగీతస్స త్యాదివాద్యకైః ॥ ౩ ॥ శరా
వఘటికాపాలీ స్త్యజురారోహితే హితాః । యవాశ్చాలింస్త్రీలాస్తుద్గాన్తోధూ
మాన్ సైతసర్వపాకా ॥ ౪ ॥ శుభృథమాపజమ్నవాన్త్రాశయిత్యాశువాపయేత్ । పూ
ర్వాదాచబలిందద్యాన్యగ్రీవః ప్రైః పురంజిశి ॥ ౫ ॥ ఇన్ద్రాదేవముదాదేశ్చ సర్వభూ
తేభ్య ఏవచ । అనుగచ్ఛన్తి తే తత్ర ప్రతిరూపధరాః పునః ॥ ౬ ॥ పదేపదేశ్వమేధ
స్య ఫలం తేహం సంతయః । ఆగమ్య దేవతాగారం దేవవిజ్ఞాపయేద్ధురుః ॥ ౭ ॥ తీర్థ
యాత్రాతుయాదేవశ్వకర్తవ్యానురోధేన । తస్యారవృష్ణానుజ్ఞాతుస్సర్వసేదేవ
సర్వదా ॥ ౮ ॥ దేవమేవంతు విజ్ఞాప్య తతః కర్తవ్యమారభేత్ । పరోహఘటికాభ్యాం
తువేదికాం భూషితాం వ్రజేత్ ॥ ౯ ॥ చతుస్తమాంతుతస్య శ్చేస్వస్తి శ్చేపతిమాం
స్యసేత్ । కామ్యాథాంలేఖ్యచిత్రేషు స్థాప్య తత్రాధివాసయేత్ ॥ ౧౦ ॥ వైష్ణవైస్స
హమరీతః పుత్రాభ్యజ్ఞంతు మూలతః । ఘృతదారాభిషేకం వాసకలాంశర్వరీంబు
ధః ॥ ౧౧ ॥ దర్పణందర్శ్యసీరాజంగీతవాద్యైశ్చ మృదంగమ్ । వ్యజనం పూజనం దీపంగ
న్ధపుష్పాదిభిర్యజేత్ ॥ ౧౨ ॥ హరిద్రాముద్గకాశ్చీరశుక్లచూర్ణాదిమూర్ధన । వ్రతిమా
యాశ్చ భక్తానాం సర్వతీర్థఫలంభుతే ॥ ౧౩ ॥ స్నాపయిత్వా సహభ్యర్చ్య యాత్రా
విష్ణుం రశేస్థితమ్ । నయేద్ధురుర్నదీరాదైచ్ఛత్రాద్యైరాష్ట్రప్రసాలికాః ॥ ౧౪ ॥

నిమ్నగాయోజనాదర్వాక్షత్రవేదీంతుకారయేత్ । వాహనాదవతారైస్సంతస్యాం
 వేద్యానివేశయేత్ ॥ ౧౫ ॥ చరుంవైత్రపయేత్తత్రపాయసంహేలామయేత్తతః ।
 అభిజైర్వేదికైర్నైస్త్రిస్తీథానావాహయేత్తతః ॥ ౧౬ ॥ అపోహిష్టోపనివదైఃపూజ
 యేదర్భ్యముఖ్యతైః । పునర్దేవంసమాదాయతోయేకృత్వాఽఘనర్షణమ్ ॥ ౧౭ ॥
 స్నాయాన్తహాజనైర్వివైర్వేద్యాముత్తార్యతంస్యసేత్ । పూజయిత్వాతదహ్ని
 చప్రాసాదంతునయేత్తతః ॥ ౧౮ ॥ పూజయేత్పావకస్థంతురుస్సాన్యదృఢక్రిముక్తి
 కృత్ ॥ ౧౮౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే దేవయా
 త్రోత్సవకథనంసామాప్తపట్టితమోధ్యాయః

— శ్రిస్సానవిధానమ్ ౩ —

హయగ్రీవః । బ్రహ్మశ్చుభుప్రవత్యౌమిస్సానవిశ్వవిస్తరమ్ । ప్రాసాదస్యా
 గ్రతఃకుమ్భాన్తణ్డపేనుణ్డలేన్యసేత్ ॥ ౧ ॥ కుర్యాద్ధ్యానార్చనంహేలామంహరేరాదా
 చకర్మసు । సహస్రంవాశతంవాపిహేలామయేత్పుష్పయాసహ ॥ ౨ ॥ స్నాన
 ద్రవ్యాణ్యథాహ్మణ్యకలరాంశ్చౌపిన్న్యసేత్ । అభివాస్యసూతకణ్డాధారయేన్మ
 ణ్డలేఘటా ॥ ౩ ॥ చతురశ్రంపుంకృత్వారుద్రైస్తంప్రవిభాజయేత్ । మధ్యేన
 తువరుంధాప్యపార్శ్వేపక్షింప్రమార్జయేత్ ॥ ౪ ॥ శాలిమాణ్డాదిసామూర్యపూ
 ర్వాదినవకేసుచ । కుమ్భముద్రాంశ్చోబధ్వాఘటంతత్రానయేచ్చునః ॥ ౫ ॥ పుణ్డ
 రీకాక్షమస్త్రేణదర్భాంస్తాంస్తువిసర్జయేత్ । అఘ్నిఃపూర్ణంసర్వగత్తయితంమధ్యే
 న్యసేన్ఘటమ్ ॥ ౬ ॥ యవప్రీహితిలాంశ్చైవసీవారాన్యాయుకానగ్రీమాత్ । కు
 భ్మముగ్రసిద్ధాథాంస్తమ్భుక్తానప్రదితుచ ॥ ౭ ॥ విస్త్రేతునవకేసుధ్యేఘ్నతపూర్ణంఘ
 టంస్యసేత్ । పలశాశ్వత్థనృగ్రోధబిల్వదుమ్బరశీరహమ్ ॥ ౮ ॥ జమ్బూశమీకపిత్థా
 నాంత్యకూపాదైర్ఘటాప్తకమ్ । ఆగ్నేయనవకేసుధ్యేనుధుపూర్ణంఘటంస్యసే
 త్ ॥ ౯ ॥ గోశృంగనశ్వగణ్ధాతుగజేష్ట్రదశసేసుచ । తీర్థక్షేత్రఖలేష్వప్తేమృత్తికాస్సు
 ఘటాప్తకే ॥ ౧౦ ॥ యామ్యేతునవకేసుధ్యేతలత్రైలఘటంస్యసేత్ । నారజమథ
 జమ్బీరంఖర్జూరంమృద్వికాంక్రమాత్ ॥ ౧౧ ॥ నారికేళంస్యసేత్పూగండాడి
 మంపనసంఘటమ్ । నైర్మలేనవకేసుధ్యేతీరపూర్ణంఘటంస్యసేత్ ॥ ౧౨ ॥
 కుజూమంనాగపుష్పంచచన్సుకంమాలతీంక్రమాత్ । నల్లికామథపున్నాగంకరవీ
 రంమహూత్పలమ్ ॥ ౧౩ ॥ పుష్పాణిచాపేననవకేసుధ్యేవై నారికేళకమ్ । నాదే
 యమథసాముద్రంసారసంకౌపమేవచ ॥ ౧౪ ॥ వర్షజంహిమతోయంచనైర్ధరంగా
 గ్గమేవచ । ఉదకాన్యథవాయవ్యేనవకేకదలీఘటమ్ ॥ ౧౫ ॥ సహదేవీంకుమారీంచసిం

హింవ్యాప్తీంతథామృతామ్ | విష్ణుపర్ణింతశశివాంపచాందివ్యాపధిర్వ్యసేత్ || ౧౬ ||
 పూర్వాదాసావ్యసవకేమధ్యేదధిఘటంస్యసేత్ | పత్రమేళాంతవచంకుష్ఠంబాలకం
 చవనద్వయమ్ || ౧౭ || లతాంకస్తూరికాంచైవకృష్ణాగరుమనుక్రమాత్ | సిద్ధద్రవ్యాణి
 పూర్వాదాశాన్తితోయమతైకతః || ౧౮ || చంద్రతారంక్రమాచ్ఛుక్లంగిరిసారంత్రిపు
 ర్వ్యసేత్ | ఘనసారంతథాశీర్షంపూర్వాదౌర్జమ్మేవచ || ౧౯ || ఘృతేనాభ్యజ్యచో
 ద్వర్వస్మవయేన్ములముస్త్రీతః | గడ్డాద్యైఃపూజయేద్వహ్నోహుత్యాపూణాహు
 తింవరేత్ || ౨౦ || బలించసర్వభూతేభ్యోభోజయేద్వత్తదక్షిణః | దేవేశ్వముఖిభుక్తు
 మైద్రేవంసంస్థాప్యచేశ్వరాః || ౨౧ || బభూవుస్థానముత్సేధంస్సవనోత్సవకంచరేత్ |
 అష్టోత్తరసహస్రేణఘటానాంసర్వభాగ్భవేత్ || ౨౨ || యజ్ఞావబృథస్నానేనపూ
 ర్ణసంస్నానసంకృతమ్ | శౌరీలక్ష్మీవివాహాఽఽచోత్సవంస్నానపూర్వకమ్ || ౨౩ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే

యజ్ఞావబృథస్నానంనామఏకోసంప్రతితమోధ్యాయః.

శ్రీవృతౌచివ్రతిస్తావిధిః ||

హయగ్రీవః || వ్రతిస్తాపాదపానాంచవత్సేహంభుక్తిముక్తిదామ్ | సర్వా
 వధ్యురక్షైర్విప్రాప్తాతకవిభూషితాః || ౧ || వృతౌన్మాత్రైరలఙ్కృత్యవాసో
 భిరభివేష్యేత్ | సూచ్యాసావర్ణయాకార్యంసర్వేషాంకర్ణవేధనమ్ || ౨ || హే
 మశలాకయాఽజ్ఞానంచవేద్యాంతుఫలసప్తకమ్ | అధివాసయేచ్ఛవ్రత్యేకంఘటాన్పు
 లినివేదనమ్ || ౩ || ఇద్వాదేరధివాసోధాహుతఃకార్యోవనస్పతేః | వృతముధ్యా
 దుశ్చుజేద్ధాంతతోభిషేకముస్త్రీతః || ౪ || ఋగ్యజుస్సామమస్త్రీశ్చవారుణైర్నక్ష
 త్రైరవైః | వృతవేదికకువైపుశ్చస్మవనంద్విజపుణ్ణవాః || ౫ || తరూణాంయజమాన
 స్యకుర్యుశ్చయజమానకః | భూషితోదక్షిణాందద్యాద్గోభూభూషణవస్త్రకమ్ || ౬ ||
 క్షీరేణభోజనందద్యాద్యావద్దినచతుష్టయమ్ | హలామస్త్రీలద్యైఃకార్యస్తుపలాశస
 మిదైస్తథా || ౭ || ఆచార్యేద్విగుణందద్యాత్పూర్వవస్త్రజ్ఞాపాదికమ్ | పాపనాశఃపరా
 సిద్ధిర్వృతౌరామవ్రతిస్తయా || ౮ || సుహృద్యేశోయథాప్రాహవ్రతిస్తాద్యంతథా
 శృణు | సూర్యేశగణేశక్త్యాదేఃపరివారస్యవైహరేః || ౯ || * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే హయగ్రీవబ్రహ్మసంవాదే పాద

పారామవ్రతిస్తాకథనంనామ సంప్రతితమోధ్యాయః.

— విగణేశపూజావిధిః —

శ్లోకములు : || గణపూజాంప్రవత్యైమిర్విఘ్నాః క్షణాదధామ్ | గణాయస్వా
హాపృథ్వయమేకదంష్ట్రీయవై శిరః || ౧ || గజకర్ణినేచశిఖాగజవక్త్రాయవర్తచ | మ
హూదరాయస్వదస్త్రహస్తాయాక్షితథాస్త్రకమ్ || ౨ || గణోగురుఃపాదుకావ
శక్త్యనంతచధర్మకః | ముఖ్యాస్థిమణ్డలంచాధశ్చోర్ధ్వచ్ఛదనమర్చయేత్ || ౩ || పద్మ
కర్ణికబీజాంశ్చజ్వాలినింస్తయాఽర్చయేత్ | సూర్యేశాకామరూపాచండయాకా
మవర్తిసి || ౪ || సత్యాచమఘ్ననాశాచఆసనంగద్ధవృత్తికా | యంశోమోరంచదహనం
ష్టవోలంవంతథాఽమృతమ్ || ౫ || లమ్బోదరాయఽర్చ్యహేమమహూదరాయధీమహిత
నోద్దస్తీప్రచోదయాత్ | గణపతిగ్ధణాధిపాగణేశోగణనాయకః | గణక్రీడోవక్రతుణ్డ
ఏకదంష్ట్రీమహూదరః || ౬ || గజవక్త్రోలవృకుక్షిర్విఘ్నటోవిఘ్ననాశనః |
ధూమ్రవర్ణోమహేస్తాద్భ్యాంపూజ్యాగణపతేస్త్యుతాః || ౭ || * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శ్లోకములు : || ద్వి స ప్ర త త మో ధ్యాయః ||
యకపూజాకథనం నామ ఏక స ప్ర త త మో ధ్యాయః ||

— విస్నానవిశేషాదికథనమ్ —

శ్లోకములు : || వత్సైమిస్సూక్ష్మస్థానస్సంపూజాంప్రతిష్ఠయా | ఖా
త్యాఽసినాసమద్భృత్యహృదవస్త్రాణ్డృశాంతతః || ౧ || సర్వాస్త్రానాసమద్భృత్యపున
స్తేనైవపూరయేత్ | శిరసాపయసస్తీరేణధాయాస్త్రేణిశోధయేత్ || ౨ || తృణా
నశిఖియాధృత్యవర్తనావిభజ్జేత్త్రిధా | ఏకయానాభిపాదాస్త్రప్రత్యోశ్యపునరన్య
యా || ౩ || అస్త్రాభిలఙ్ఘయాలభ్యదీప్తయాసర్వవిగ్రహమ్ | నిరుద్ధ్యాత్రాణిపాణి
భ్యాంప్రాణాస్త్రస్థాయమ్యవారిణి || ౪ || నిమజ్యాశీతహృద్యస్త్రంస్త్రరనాగలానల
ప్రభమ్ | మలస్నానవిధాయేత్థంసముద్ధాయజలాస్త్రరాత్ || ౫ || అస్త్రసంస్థాముపా
స్యాభిషిక్తిస్నానసంసమాచరేత్ | సారస్వతాదితీర్థానామేకమమృశశముద్రయా || ౬ ||
హృదాకృత్యతథాస్నాప్యపునస్సంహారముద్రయా | శేషంమృద్యాగమదాయప్రవి
శ్యనాభివారిణి || ౭ || వామపాణితలేకుర్యాద్భాగత్రయముదబ్జుభిః | అజ్ఞైర్దక్షిణ
మేకాద్యంపూర్వమస్త్రేణసప్తధా || ౮ || శివేనదశధాసామ్యంజపేద్భాగత్రయం
క్రమాత్ | సర్వదిక్షుక్షిపేత్పూర్వంహూంఘడస్త్రశరాస్త్రానా || ౯ || కుర్యాద్భి
వేనసామ్యేనశివతీర్థంభుజక్రమాత్ | సర్వాజ్ఞమజ్ఞజప్తేనమూర్ధాదిచరణావధి || ౧౦ ||
దక్షిణేనసమాలభ్యపరశ్చర్చితమయమ్ | పిథాయఖానిసర్వాణి సముభివరణేన
ద || ౧౧ || శివంస్త్యర్చన్మిమజ్జేతహరింగజ్జేతివాస్త్రకా | నావడస్త్రపడజ్జేనకేకుర్యాద

భిషేచనమ్ || ౧౨ || కుష్టుపాత్రేణరత్నార్థంపూర్వాదాగ్నిపేజ్జలమ్ | సాత్త్వా
రాజోపచారేణసుగంధామలకాదిభిః || ౧౩ || సాత్త్వాచోత్తీర్ణతత్తీర్ణంసంహా
రిణ్యోపసంహారేత్ | అథాత్మవిధిశుద్ధేనసంహితామన్త్రితేనచ || ౧౪ || నివృ
త్త్యాదివిశుద్ధేనభిక్షునాసాన్సమాచరేత్ | శిరస్త్రఃపాదపర్వంతం * హూంసంభవస్త
శరాస్తనా || ౧౫ || తేనకృత్వామలసాన్సాన్సంవిధిసాన్సంసమాచరేత్ | ఈశతత్పురు
షాఘోరగుహ్యాకాజాతసంజ్ఞరైః || ౧౬ || క్రిమేణోద్ధానయేన్మృద్ధివక్త్రహృద్గు
హ్యవిగ్రహాః | సన్ధ్యాత్రయేనశీఢేచవద్దాపూర్వావసానయాః || ౧౭ || సుప్త్యాభుక్త్యా
పయఃపీత్యాకృత్వాచావశ్యకాదికమ్ | (స్త్రీ)పుంసంసంకతాద్రంబితాలశశమూషి
కమ్ || ౧౮ || సాన్సమాగ్నేయకంస్పృష్టౌశుచాపుష్కలకంచరేత్ | సూర్యాంశువర్ష
సమ్మర్శైఃప్రాజ్ఞుభేనోర్ధ్వబాహునా || ౧౯ || మాహేష్ట్రంసాన్సమైశేనకార్యంస
ప్రవదావధిగోసద్గమధ్యగఃకుర్యాత్పురోభౌతకరేణుభిః || ౨౦ || పావసంసవమస్త్రేణ
సాన్సంతవర్షణాభవాసన్యోజాతాదిభిర్నైర్గిరమృభిభిరభిషేచనమ్ || ౨౧ || మ
స్త్రీసాన్సంభవేదేవంవారుణాగ్నేయయోరిపి | మనసామూలమస్త్రేణప్రాణాయా
మపురస్పరమ్ || ౨౨ || కుర్వీతమానసంసాన్సంసర్వత్రవిహితంచయత్ | వైష్ణవాదౌచ
తస్తస్త్రేరేవంసాన్సాదికారయేత్ || ౨౩ || సన్ధ్యాఃకింప్రవత్సామిమస్త్రేర్భిన్నైర్నైర్న
వంగుహాసంవీత్యతిఃపిబేదమ్బుబ్రహ్మతీర్థేనశర్జరైః || ౨౪ || స్వధాస్త్రరాత్వతత్త్వా
ద్యైస్తతఃఖాసంస్పృశేద్ధృదా | శకలీకరణంకృత్వాప్రాణాయామేనసంస్థితః || ౨౫ ||
త్రిసమావర్తయేత్తస్త్రీమనసాశివసంహితామ్ | ఆచమ్యస్యస్యసన్ధ్యాంచబ్రాహ్మీం
ప్రాతస్త్రురేన్నరైః || ౨౬ || హంసపద్మాసన్సాంబిక్తాంచతుర్వక్త్రాంచతుర్భుజామ్ |
ప్రసన్నవదనావసీంబితేవామేదన్తకవన్దులుమ్ || ౨౭ || తార్క్ష్యపద్మాసన్సాంధ్యాయే
న్మధ్యాహ్నవైష్ణవీంసితామ్ | శఙ్ఖచక్రధరాంవామేదక్షిణేనగదాభయమ్ || ౨౮ ||
రాత్రీంధ్యాయేద్వపాబ్జస్థాంత్రినేత్రాంశశిభూషితామ్ | త్రీశూలాతుధరాందతే
వామేసాభయశక్తికామ్ || ౨౯ || సాక్షిణీంకర్మణాంసన్ధ్యామాత్మానంతత్ప్రభా
నుగమ్ | చతుర్థిజ్ఞానసన్ధ్యాంశశీధాదౌవిభావ్యతే || ౩౦ || హృద్విష్ణుబ్రహ్మరథే
షులరాపాతుపరేష్ఠితా | శివబోధపరాయాతుసాసన్ధ్యాపరమోచ్యతే || ౩౧ ||
వైత్ర్యంమూలేప్రదేశీన్యాకాన్యాకాఃప్రజాపతేః | బ్రాహ్మ్యమంగుస్తమూలస్థంతీ
ర్థందైవంకరాగ్రతః || ౩౨ || సవ్యపాణితలేవహ్మీస్తీర్థంసోమస్యవాహతః | యు
షీణాంతుసమగ్రేషులఙ్కరిపర్వసద్ధిషు || ౩౩ || తతశ్చివాన్తైర్నైర్నైర్కృత్వాతీ
ర్థంశివాత్మకమ్ | మాన్దనసంసంహితామస్త్రేస్త్రోయేనసమాచరేత్ || ౩౪ || వామ
పాణిపతంత్రోయయోజనసంసవ్యపాణినా | ఉత్తమాక్షేకమాన్తస్త్రేర్నాన్దనసముదా
హృతమ్ || ౩౫ || నీత్వాతమపనాసాగ్రందక్షపాణిపుటస్థితమ్ | బోధరూపంసతంత్రోయం,

* హూంసంభవస్త.

వాసుమాకృత్యస్తస్థయేత్ ॥ ౩౬ ॥ తత్త్వపంకజ్జఞానాసపిక్లయారిద్యముష్టినా |
క్షిపేద్వజ్రశిలాయాంతుతన్యవేదఘనుర్నణమ్ ॥ ౩౭ ॥ స్వాహా న్తశివమస్తే | నికుశ,
పుష్పాక్షతాన్యతమ్ | శివానూర్వ్యాజ్జలిందత్వా గాయత్రీం శక్తితోజపేత్ ॥ ౩౮ ॥ త
ర్పణం సమ్మన్విత్వోమిదేవతీధేనమస్త్రీకాత్ | తర్పయేద్ధాంశి వాయేతి స్వాహాన్యా
హ్నస్విహాయాయుతా ॥ ౩౯ ॥ హోంహృదయాయహ్రింశిరసేహూంశిభాయై
హ్రైంకవచాయ | అస్త్రీయాష్టేదేవగణాణామృదాదిత్యేభ్యవవచ ॥ ౪౦ ॥ హం
వసుభ్యోఽథరుద్రేభ్యోపిత్యేభ్యత్యైవమరుభ్యః | భృగుభ్యోహవఃశ్చిరోభ్యఃపీ
న్మణ్ణోపవీత్యథ ॥ ౪౧ ॥ అత్రయేథవసిస్థాయనమశ్చౌక*పులస్తయే | క్రతవేభారద్వా
జాయపిశ్వామిత్రాయవైనమః ॥ ౪౨ ॥ ప్రచేతసేమనుష్యంశ్చ సనకాయవపట్రథా |
హంసనద్వాయవపట్రనాతనాయవైవపట్ ॥ ౪౩ ॥ సనతుగమారాయవపట్రాపి
లాయతథావపట్ | పశ్చశిఖాయమృభవేసంలగ్నకరమూలతః ॥ ౪౪ ॥ సర్వేభ్యో
భూతేభ్యోవాపద్యాతాస్తేవపితౄనథ | దక్షస్కందోపవీతచకుశమూలాగ్రతస్తి
త్రైః ॥ ౪౫ ॥ కవ్యవాహానలాయాథసోమాయచయమాయచ | అర్యష్టేచాగ్నిసో
మాయబర్హిషభ్యస్సృధాయుతా ॥ ౪౬ ॥ ఆజ్యపాయచసోమాయవిశేషసురవ
ప్తిత్యథా | ఓంహంతుశానాయపిత్రేస్సధాదద్యాప్నితామహే ॥ ౪౭ ॥ తాస్తప్ర
పితామహాయతథాప్రేతపితౄంస్తథా | పితృభ్యఃపితామహేభ్యస్సృధాఽథప్రపి
తామహే ॥ ౪౮ ॥ వృధప్రపితామహేభ్యోమాతృభ్యశ్చస్సృధాతథా | హంమాతా
మహేభ్యస్సృధాహంప్రమాతామహేభ్యశ్చ ॥ ౪౯ ॥ వృధప్రమాతామహేభ్యస్స
ర్వేభ్యఃపితృభ్యస్తథా | సర్వేభ్యస్సృధాజ్ఞాతిభ్యస్సృధాచార్యేభ్యవవచ ॥ ౫౦ ॥
దిశాందిక్పతిసిద్ధానాంమాతౄణాంగహరక్షసామ్ ॥ ౫౦౪ ॥ * *

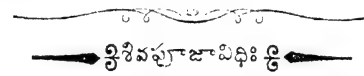
ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఈశ్వరసూక్త సంచాదే
స్నానాదివిధిర్నామ ద్విసప్తతితమోధ్యాయః.

శ్రీసూర్యపూజావిధిః-౬

ఈశ్వరః ॥ వత్సేసూర్యార్చనంసూక్ష్మకర్మాన్త్యాసపూర్వకమ్ | అహంతే
జోమయస్సూర్యఇతిధ్యాత్వాన్యమర్చయేత్ ॥ ౧ ॥ పూరయేద్రక్తవర్ణేనలలాటాకృ
ప్తబిస్తునా | తంసమ్మృజ్యరవేరజ్జైకృత్వా రత్నావశమగ్రణమ్ ॥ ౨ ॥ సమ్మోక్షిత్వత
జ్జలైర్ద్రివ్యంపూర్వాస్యోభానుమర్చయేత్ | ఓంఅంహృద్బిజాదిసర్వత్రపూజనంద
ణ్ణిపిన్దరౌ ॥ ౩ ॥ ద్వారదక్షేవామపార్శ్వేఈశానేఅంగణాయచ | అగ్నేగురుం
వీరమధ్యేప్రభూతంచాసనంయజేత్ ॥ ౪ ॥ అగ్నాద్దావిమలంసారమారాధ్యంపర్

మంసుఖమ్ । సితరక్తపీతనీలవర్ణాన్నింహనిభాన్యజేత్ ॥ ౫ ॥ పద్మమధ్యేరాంచ
 దీప్తాంఠింసూత్కాంఠంజయాంక్రమాత్ । యాంభద్రాంరేంవిభూతీశ్చవిసులాంరై
 మమోఘయా ॥ ౬ ॥ రోంఠాంవిమృతాశక్తింపూర్వాద్యాస్సర్వతోముఖాః । రం
 మధ్యేలరాగ్రసంసృత్యతూర్వమూర్తింపడతరమ్ ॥ ౭ ॥ ఓంహంఖంఖోలగ్ర
 యేతియజేదావాహ్యభాసరమ్ । లలాటాకృప్తమజ్జల్యాంధ్యాత్సారక్తస్యసేద్ర
 విమ్ ॥ ౮ ॥ హోంహ్రీంసస్సూర్యాయనమోముద్రయావాహనాదికమ్ । విభాయప్రీత
 యేవిమృముద్రాంగధాదికంబదేత్ ॥ ౯ ॥ పద్మముద్రాంబిల్వముద్రాంప్రదర్శ్యగ్నో
 హృదీరితమ్ । ఓంఆంహృదయాయనమోరాగ్రయశిరసేతథా ॥ ౧౦ ॥ భూర్భువ
 స్స్వస్సరేశాయశిఖాయైవైర్వతేయజేత్ । హంకవచాయనాయవ్యేహంనేత్రా
 యేతిమధ్యతః ॥ ౧౧ ॥ వోస్త్రాయేతిపూర్వాదాతతోముద్రాఃప్రదర్శయేత్ । ధే
 నుముద్రాహృదాదీనాంగోవిమాణాచనేత్రయోః ॥ ౧౨ ॥ అస్త్రస్యత్రాసనీయో
 జ్యాగ్రహాణాంచనమస్త్రియా । సోంసోమంబుంబుధంవృష్ణజీవంభంభార్గవంయ
 జేత్ ॥ ౧౩ ॥ దధేపూర్వాదికేఽగ్నాదౌలంభామంశంశవైశ్చరమ్ । రంరాహుం
 కేంకేతవేవగన్ధాద్యైశ్చఖిలోలగ్రయా ॥ ౧౪ ॥ మూలంజప్తాస్సగ్నృపాత్రామ్బుర
 త్వాసూర్యాయసంస్తుతిః । తత్వాపరాజ్ఞుఖంచారాంతుమస్వేతతతోవదేత్ ॥ ౧౫ ॥
 శరాణునాఫడనేనసమాహత్యాణుసంహృమ్ । హృష్పత్తేశివసూర్యేలిసంహారిణ్యో
 వసంస్కృతిమ్ ॥ ౧౬ ॥ యోజయేత్తేజశ్శణ్డాయరపిర్నర్మల్యమగ్నయేత్ । అభ్య
 రైవ్యశేజపాధ్యానార్థోమాత్సర్వంరవేగ్భవేత్ ॥ ౧౭ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్వరసంప్రసంవాదే
 సూర్యపూజాకథనంనామ త్రిసప్తతిమోధ్యాయః.

శ్రీశివపూజావిధిః శ్రి

శుశ్వరః ॥ శివపూజాంప్రవక్ష్యామిచమ్యప్రణవాన్సువన్ ॥ ద్వారమ
 స్త్రామ్బునాప్రోక్త్య సేవామాదిద్వారపాన్యజేత్ ॥ ౧ ॥ గణంసరస్వతీంలక్ష్మీమూ
 ర్ధ్వమహురకేయజేత్ । నర్దిగజ్జేదక్షిణేఽథస్థితేవామగతేయజేత్ ॥ ౨ ॥ మహా
 కాశంచయమనాందివ్యదృష్టినిపాతితః । ఉత్సార్వదివ్యాన్విఘ్నాంశ్చపుష్పాయేపా
 న్తరిక్షగా ॥ ౩ ॥ దక్షపార్శ్విత్రిభిఃకైర్యుమిస్తాన్యాగవద్దిరమ్ । దేవాలీంలక్ష్మ
 యేద్వామశాఖామాశ్రిత్యవైవిశేత్ ॥ ౪ ॥ ప్రవిశ్యదక్షపాదేనన్యస్యాస్త్రముదుమ్పరే ।
 ఓంహంవాస్త్రధిపతయేబ్రహ్మణేమధ్యతోయజేత్ ॥ ౫ ॥ నిరిక్షణాదిభిశ్చస్త్రైశ్చుద్ధా
 నాదాయలక్ష్మకాల్బాహ్వనంజ్ఞానైశ్చగ్నాదికమనువ్రజేత్ ॥ ౬ ॥ పవిత్రాణ్యః
 ప్రజప్తేనపస్త్రపూతేనవారిణా । పూరయేదమ్బుధౌలాంస్తాన్దాయత్రాహృదయేన

వా॥ ౭॥ గన్ధకాతుతపుష్పాదిసర్వద్రవ్యసముచ్ఛయమ్ । సన్నిధిక్యత్యపూజార్థంభూతశు
 ధ్యాధికారయేత్ ॥ ౮॥ దేవదత్తేతతోస్యస్యసామ్యస్యశ్చశరీరతః । సంహరముద్రయా
 దాయమూర్ధ్నిమస్త్రేణధారయేత్ ॥ ౯॥ భోగ్యకర్మపభోగార్థంపాణికచ్చపికా
 క్షియాహృదమ్బుజేజాత్మానందాదృశాన్తపదేభవా ॥ ౧౦॥ శోధయేత్పశ్చభూ
 తానిసశ్చివ్యశుషిరంతనా । చరణాంగుస్తయోర్యగ్దాశ్చుషిరాన్తర్భహిస్తరే
 త్ ॥ ౧౧॥ శక్తింహృద్వ్యాపిసంపశ్చాదోజ్ఞా-రేపావకప్రభే । రన్ధ్రముభ్యస్థితేక్యత్వా
 ప్రాణరోధంహించిత్తకః ॥ ౧౨॥ నివేశయేద్రేచకాన్తేఫడన్తేనాథతేనచహృత్కణ్ఠతా
 లుభామృద్యబ్రహ్మరన్ధ్రేవిభిద్యచ ॥ ౧౩॥ గ్రస్థీనిర్మిశ్యహూజ్ఞా-రంమూర్ధ్నివిశ్యస్య
 జీవనమ్ । సమ్పటంహృదయేనాథపూరకాహితచేతనమ్ ॥ ౧౪॥ హూంశిఖోపరివిన్యస్య
 శుద్ధంబిన్వాత్మకంస్త్రరేత్ । కృత్వాథకుమ్భకంశమ్భావకోద్ధృతేనయోజయేత్ ॥ ౧౫॥
 రేచకేనవీజవృత్త్యాశివేలివోభవేత్ । ప్రతిలోమంస్యదేహేతువివ్వన్తంఛత్రవి
 స్తుకమ్ ॥ ౧౬॥ లయస్థిత్యామహీవాతౌజలవహీనపరస్పరమ్ । ద్వాద్వాసాధ్యోతథాకా
 శమవిరోధేనతచ్ఛృణు ॥ ౧౭॥ పాద్ధివంశుణ్ణలంపీతంకఠినంవజ్రలాఙ్ఘితమ్ । *హూ
 మిత్యాత్మీయబీజేనతస్మిన్చైకలామయమ్ ॥ ౧౮॥ పాదాదారభ్యమూర్ధ్నానంబిచిన్త్య
 చతురశ్రకమ్ । ఉద్ధౌతపశ్చనేనైవవాయుభూతంబిచిన్తయేత్ ॥ ౧౯॥ అర్ధచన్ద్రీంద్ర
 వంసామ్యంశుభ్రమిమోజలలాఙ్ఘితమ్ । హ్రీమిత్యనేనబీజేనప్రతిస్తూరూపతాంగత
 మ్ ॥ ౨౦॥ సంయుక్తంహేమమస్త్రేణపురుషాన్తమకారణమ్ । అగ్న్యంచతుర్భు
 రుద్ధాతైర్వహ్నిభూతంశోధయేత్ ॥ ౨౧॥ ఆగ్నేయంశుణ్ణలంఛ్యస్త్రంరక్తం
 స్పృష్టికలాఙ్ఘితమ్ । హూమిత్యనేనబీజేనవిద్యానూపంబిభావయేత్ ॥ ౨౨॥
 ఘోరాణుత్రిభుర్ధాతైర్దలభూతంశోధయేత్ । పడశ్రంశుణ్ణలంవాయోర్బుధి
 స్తద్ధిరజ్జి-తమ్ ॥ ౨౩॥ కృష్ణంహ్రీమితిబీజేనజాతంశాన్తికలామయమ్ । సశ్చి
 వ్యోధాతయుగ్మేనపుష్పీభూతంబిశోధయేత్ ॥ ౨౪॥ నమోబిస్త్వమయంవృత్తంబిస్త్వ
 శక్తివిభూషితమ్ । వ్యోమాకారంసువృత్తంచశుద్ధస్పృటికనిర్మలమ్ ॥ ౨౫॥ హూ
 జ్ఞా-రేణపడన్తేనశాన్త్యతీతకలామయమ్ । ధ్యాత్వైకోద్ధృతయోగేనసువిశుద్ధం
 విభావయేత్ ॥ ౨౬॥ ఆప్యాయయేత్తతస్సర్వంమూలేనామృతవర్షితా । ఆధారా
 భ్యామనన్తంచదర్శజ్ఞానాదిపజగ-జమ్ ॥ ౨౭॥ హృదాసనమిదంధ్యాత్వామూర్తి
 మావాహయేత్తతః । సృష్ట్యాశివమయంతస్యామాత్మానందాదృశాంతతః ॥ ౨౮॥
 అథతాంశక్తిమస్త్రేణసాపడన్తేనసర్వతః । దివ్యామృతేనసన్న్వావ్యకుర్వీతసకలీకృ
 తమ్ ॥ ౨౯॥ హృదయాదికరాన్తేమకనిష్ఠాద్యజ్ఞులీమచ । హృదాదిమస్త్రీవిన్నా
 సస్సకలీకరణంమతమ్ ॥ ౩౦॥ అస్త్రేణరత్నప్రాకారంతన్నస్త్రేణాథతద్భహిః ।

శక్తిజాలమధశ్చోర్ధ్వం మహాముద్రాం ప్రదర్శయేత్ ॥ ౩౧ ॥ ఆపాదమస్తకం యా
 వద్భావపుష్పైశ్శివం హృది । వద్భేయజేతుర్వరణే ఆకృష్టా మృతసద్భుతైః ॥ ౩౨ ॥
 శివమస్త్రైర్నాభికుణ్డే తర్పయేత్ శివానలమ్ । లలాటే బిష్టురూపంచ దివ్యమృగభవి
 గ్రహమ్ ॥ ౩౩ ॥ ఏకం స్వర్ణాదిపాత్రాణాం పాత్రమస్త్రైర్ముఖోధితమ్ । బిష్టుప్రసూ
 తపీయూషరూపతో యాతుతాదినా ॥ ౩౪ ॥ హృదా పూర్వపడక్లేన పూజయిత్వా భి
 మస్త్రయేత్ । సంరక్త్యహేతి మస్త్రైః కవచేన వినిర్ణయేత్ ॥ ౩౫ ॥ రచయిత్వా
 ధ్వజమస్తాగ్రం సేవయేద్దేవముద్రయా । అభిషిక్తే దధాత్వా నం మూర్ధ్ని తత్త్వోయ బి
 ష్టునా ॥ ౩౬ ॥ తత్ర స్థం యాగసమ్భారం ప్రోక్షయేద్దస్త్రవారిణా । అభిమస్త్రైః పూ
 జాపిణ్డైస్తపత్రాణేన వేష్టయేత్ ॥ ౩౭ ॥ దర్శయిత్వా దన్వతాం ముద్రాం పుష్పం దత్వా
 నిజాసనే । విధాయ తిలకం మూర్ధ్ని పుష్పం మూలే నయోజయేత్ ॥ ౩౮ ॥ స్నానే దే
 వార్చనే హుతామేభోజనే యాగయోగయోః । ఆవశ్యకే జపే ధీరస్సధా వాచం య
 మోభవేత్ ॥ ౩౯ ॥ నాదాంతోచ్చారణాన్తన్త్రైశ్చోధయిత్వా సుసంస్కృతమ్ ।
 పూజనే దభ్యర్చ్య గాయత్రీ సామాన్యార్ధ్యముపాహరేత్ ॥ ౪౦ ॥ బ్రహ్మపఞ్చ
 కమావర్త్య మాల్యమాదాయ బిక్షతః । విశాన్యాం దివి చక్షాయ హృదయే నని వేదయే
 త్ ॥ ౪౧ ॥ ప్రత్యుశ్యపిండికా లిక్లే అస్త్రతోయతతో హృదా । అర్చ్యపాత్రా మ్మృగాసి
 క్తే బిలిగ్విశోధనమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఆత్మద్రవ్యమస్త్రైర్బిగ్గుణ్డైః సర్వాస్స సర్వాస్య జేత్ ।
 వాయవ్యే గణపతయే హం గురుభ్యో దర్శయేద్భివే ॥ ౪౩ ॥ ఆధారశక్తి సమూర్ణాభాం
 మార్చ్య లిలాస్థితామ్ । యజేద్బ్రహ్మ లిలా రూపాం శివస్యానస్తమాసనమ్ ॥ ౪౪ ॥ వి
 చిత్రకేశ ప్రఖ్యానమన్యోస్యం పుష్టదర్శినః । కృతత్రేతాదిరూపేణ శివస్యానస్తపాదు
 తామ్ ॥ ౪౫ ॥ ధర్మం జ్ఞానం చ వైరాగ్యమైశ్వర్యం చాగ్నిదిక్కుఖాత్ । కర్మ పరమజుగ
 మస్సర్గ కజ్జలౌ భాస్య జేత్క్రమాత్ ॥ ౪౬ ॥ పద్మంచ కర్ణికా మధ్యే పూర్వాదామ
 భ్యతోనవ । పరదాభయపాస్తాశ్చ శక్తయోధృతచామరాః ॥ ౪౭ ॥ వామా జ్యే
 ష్ఠా చ రౌద్రీ చ కాళిక లవికారిణీ । బలవికరణీ పూజ్యా బలప్రమథా క్రమాత్ ॥ ౪౮ ॥
 హంసర్వభూతదమనీ కేసరాగ్రే న నోత్తరీ । త్రిత్యదిశుద్ధవిద్యాంతు తత్త్వవ్యాపక
 మాసనమ్ ॥ ౪౯ ॥ స్య సేత్సింహాసనే దేవం శుక్లం పఞ్చముఖం విభుమ్ । దత్తభాహుంచ
 ఖడ్గేష్టుందధానందపీఠైః కరైః ॥ ౫౦ ॥ శక్త్యైర్బ్రహ్మశూలభటాన్వితవరదంచామకైః క
 రైః । ఉమరుం బీజపూరంచ సీలాంబుసూత్రకోత్పలమ్ ॥ ౫౧ ॥ ద్వాత్రింశత్ క్షుణ్డో
 పేతాం శైవీం మూర్తింతు మధ్యతః । హంహంహం శివమూర్తయేస్వప్రకాశం శివం
 స్మరత్ ॥ ౫౨ ॥ బ్రహ్మదికారణత్యాగాన్తన్త్రైస్త్రిత్యా శివాస్మదమ్ । తతో ల
 లాటమధ్యస్థం స్ఫురత్రా రాపతిప్రభమ్ ॥ ౫౩ ॥ పడక్లేన సమాకీర్ణం బిష్టురూపం పరం
 శివమ్ । పుష్పాంజలిగతం ధ్యాత్వా లక్ష్మీమూర్తౌ నివేశయేత్ ॥ ౫౪ ॥ ఓం హం హం

శివాయనమహాహన్యాహృదాతతః । ఆవాహ్యస్థాప్యస్థాపన్యాసన్నిధాయాచికం
 శివమ్ ॥ ౫౫ ॥ నిరోధయేన్నిష్ఠురయాకాలకావ్యాసపదవ్రతః । విఘ్నమతాస్సర్వవి
 ప్రాకృతలిఖముద్రాంసమస్మృతమ్ ॥ ౫౬ ॥ హృదావగుణయేత్పశ్చాదావాహస్సుమ్ము
 ఖిలతః । నివేశనంస్థాపనంస్యాత్సన్నిధానంతవాస్మిభోః ॥ ౫౭ ॥ అకర్మకాణ్డవర్మ
 వ్రంసన్నిధేయోపరిక్షయః । స్వభక్షేత్ప్రకారోయస్తద్భవేదవగుణసమ్ ॥ ౫౮ ॥
 సకలికరణంకృత్యామస్త్రైష్ఠిరభైకతమ్ । అక్తానావజ్ఞినాసాన్ధంపిదధ్యాదవృ
 తీకృతమ్ ॥ ౫౯ ॥ చిచ్ఛక్షేహృదయంశమ్భుశ్శివవిశ్వగృహప్రధా । శిఖావశిత్వంచా
 భేద్యంలేజఃకవచమైశ్వరమ్ ॥ ౬౦ ॥ ప్రతాపోదుస్సుహృత్పాత్రమస్త్రాయాపహా
 రః ॥ సమాస్సుధాచస్వాహాచవాపత్యేతియథాక్రమమ్ ॥ ౬౧ ॥ హృత్పురస్సు
 రముచ్ఛార్యపాద్యాదినివేదయేత్ । పాద్యంపాదామృజద్వైష్ణవశ్రేష్ఠాచమ
 నీయకమ్ ॥ ౬౨ ॥ అర్ఘ్యంశింసేదేవస్యదూర్వాపుష్పాశుతానిచ । ఏవంసంస్మృ
 త్యసంసార్కైర్దశభిఃపరమేశ్వరమ్ ॥ ౬౩ ॥ యజేత్పశ్చోపచారేణవిధినాకుసుమా
 దిభిః । అభ్యుత్యోద్వర్త్యనిర్దుర్జ్వరాజికాలవణాదిభిః ॥ ౬౪ ॥ అఘ్నోచబిష్టపుష్ప
 దైర్విగ్రహాకైస్సన్నిపయేద్భుజైః । పయోదధిఘృతతోద్రశరగ్రాద్యైరనుక్రమా
 త్ ॥ ౬౫ ॥ ఊశాదిమద్భిఃతద్రవైర్విరక్త్యతేషాంపివర్యయః । తోయధూపాస్త్రై
 స్సుర్వైర్మూలేనస్పృశయేద్భువమ్ ॥ ౬౬ ॥ విజాత్యయవచూర్ణేనయథేష్టంశీతైర్జ
 లైః । స్వశక్త్యాగ్రవ్రతయేనసంసార్పృశుచివాససా ॥ ౬౭ ॥ సర్వాఙ్గాద్విద్యుంప్ర
 దద్యాద్భవోపరిభాగ్నియేతగ్రమ్ । సమాన్యమస్తకంలింగంపుష్పైఃకుర్వాత్తతోదదే
 త్ ॥ ౬౮ ॥ చంద్రాద్యైస్సుమాలభ్యుపైష్టైఃపార్శ్వశివాణునా । ధూపభాజనమ
 స్త్రేణప్రోత్యభ్యర్చ్యశివాణునా ॥ ౬౯ ॥ అస్త్రేణపూజితాంఘ్రణాంచాదాయ
 గున్దులందదేత్ । దద్యాదాచమనంపశ్చస్వధాస్తంహృదయాణునా ॥ ౭౦ ॥
 ఆరాత్రికంసముత్తార్క్యతతైవాచావయేత్సనః । ప్రణమ్యాదాయదేవాజ్ఞాంభోగా
 క్షాంప్రపూజయేత్ ॥ ౭౧ ॥ హృదగ్నోచస్త్రైభంచైశేశివంచామీకరప్రభమ్ । శి
 ఖాంరక్తాంచనైర్మత్యేకృష్ణంవర్తచవాయవే ॥ ౭౨ ॥ చతుర్వక్త్రంచతుర్భు
 జంబుదశస్థానూజయేదిమామ్ । దంష్ట్రాక్రరాశమప్యస్త్రంపూర్వాదోపత్రసన్నిభ
 మ్ ॥ ౭౩ ॥ మూలేహంశివాయనమఃఓంహంపహంహంహంహంశిరశ్చహూం
 శిఖాయైహ్రంవర్తమాశ్చాస్త్రంపరివారయంతాయచ ॥ ౭౪ ॥ శివాయదద్యాత్పా
 ద్యంబ ఆచామంచార్ఘ్యమేవచగన్ధంపుష్పంధూపదీపంనైవేద్యావహనీయకమ్ ॥ ౭౫ ॥
 కరోద్వర్తనతామ్బులంముఖవాసంచదర్పణమ్ । శిరస్యారోప్యదేవస్యదూర్వాశు
 తపవిత్రకమ్ ॥ ౭౬ ॥ మూలమృత్యుతంజప్త్యాహృదయేనాభిఘ్నైశ్చ ॥ చర్మణా
 వేష్టితంఖడ్గంరక్షితంకుశపుష్పకైః ॥ ౭౭ ॥ అక్షతైర్ముద్రయాయుక్తంశివముద్భవసం
 జ్ఞయా । గుహ్యేతిగుహ్యగుప్త్యథంగృహాణాత్తత్కర్మతంజపమ్ ॥ ౭౮ ॥ సిద్ధిగృహ

తుమేయేనత్వస్మిసాదాత్వయిస్థితే । భోగీశ్లోకంపరిత్యాద్యందతుహస్తేనశమ్భు
వే॥ ౭౯ ॥ మూలాణునార్ఘ్యతోయేనవరహస్తేనవేదయేత్ । యత్కించతుర్మహే
దేవసదాసుకృతదుష్కృతమ్ ॥ ౮౦ ॥ తస్మైశివపదస్థస్యహంతుఃక్షేపయశఙ్క
రః । శివోదాతాశివోభోక్తాశివస్సర్వమిదంజగత్ ॥ ౮౧ ॥ శివోజయతిసర్వత్రయశ్చ
వసోహమేవచ । శ్లోకద్వయమధీత్యైవంజపన్దేవాయచార్పయేత్ ॥ ౮౨ ॥ శివా
క్లౌనాందశౌంశశ్చదత్వాస్థుల్యంస్తుతిమాచరేత్ । ప్రదక్షిణీకృత్యనమేచ్ఛాప్తాంజంబా
ప్తమూర్తయే ॥ ౮౩ ॥ సత్వాధ్యానాదిభిశ్చైవయజేచ్ఛితేనలాదిషు॥౮౩౪॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయ శుశ్రవరసంక్షేపనంవాచే శివ

పూజాకథనంనామ చతుస్సప్తతీతమోధ్యాయః.

శ్రీ అగ్నిస్తాపనాదివిధిః శ్రి

శుశ్రవః ॥ అగ్ని పాత్రతరోయాయాదగ్న్యగారంసుసంస్మృతః । యాగో
వకరణంసర్వందివ్యదృష్ట్యాచకల్పయేత్ ॥ ౧ ॥ ఉదజ్యుఃకుంజమీయేత్ప్రకణంతా
దనంకుశైః । విదధ్యాదస్త్రమస్త్రేణవత్సరాభ్యుత్థానంమతమ్ ॥ ౨ ॥ ఖడ్గేనఖాత
మద్ధారంపూరణంసవతాపపి । కుర్వీతవత్సరాసేకంకుట్టనతుశరాత్మనా ॥ ౩ ॥
సవత్సరజననమాతేవంకలారూపప్రకల్పనమ్ । త్రినూత్రేపరిధానంచవత్సరాభ్యుత్థానం
సదా॥ ౪ ॥ కేభాత్రయముద్యుర్యాదేకాంపూర్వాననామతః । కుశేనచశివాస్త్రే
ణయద్వాతాసాంబివర్జయః ॥ ౫ ॥ వజ్రీకరణమస్త్రేణహృదాదస్త్రైశ్చతుష్పథ
మ్ । అక్షపాత్రంతసుత్రేణవిన్యసేద్విప్రరంహృదా ॥ ౬ ॥ హృదావాగీశ్వరీంతత్ర
శుశమావాహ్యపూజయేత్ । వహ్నింసదాశ్రయానీతంశుద్ధపాత్రోపస్థితమ్ ॥ ౭ ॥
త్రవ్యాదాంశంపరిత్యజ్యవీక్షణాదివిశోధితమ్ । ఔడర్యంచైస్తవంభౌతమేకీకృత్యాన
లత్రయమ్ ॥ ౮ ॥ ఓంహంబహ్నివైతన్యాయనహ్నివీజేనవిన్యసేత్ । సంహితామ
న్దిశితంవహ్నింధేవముద్రామృతీకృతమ్ ॥ ౯ ॥ రక్షితంహేతిమస్త్రేణకవచేనావగుణ్ణిత
మ్ । పూజితంతిపరిభాగ్యమింద్రస్యోర్ధ్వంప్రదక్షిణమ్ ॥ ౧౦ ॥ శివబీజమితిధ్యాత్వాచాగ్ని
తాగర్భగోచరే । వాగీశ్వరేణదేవేనక్షిప్యమానంవిభావయేత్ ॥ ౧౧ ॥ భూమిస్థజానుకో
మస్త్రీహృదాత్మనమ్కుంజిపేత్ । తతోస్తస్థితబీజస్యనాభిదేశేసమూహనమ్ ॥ ౧౨ ॥
సమ్భృతింపరిధానస్యశౌచమాచమనంహృదా । గర్భాగ్నేఃపూజనంకృత్యాతద్ర
త్యుర్థంశరాణునా ॥ ౧౩ ॥ బద్ధియాద్గర్భజందేవ్యాకరణంపాణిపల్లవే । గర్భా
ధానాయసమ్భృజ్యసద్యోజాతేనపావకమ్ ॥ ౧౪ ॥ తతోహృదయమస్త్రేణజహు
యాదాహుతిత్రయమ్ । పుంసవనాయవామేనతృతీయేమాసిపూజయేత్ ॥ ౧౫ ॥
ఆహుతిత్రితయందద్యాద్ధిరసామ్భుకణాన్వితమ్ । సీమంతోన్నయనంశష్ఠేమాసిస

మూర్ఖయాపితా ॥ ౧౬ ॥ జహయదాహుతీ సైతశ్చిఖాయాశిఖయైవతు । వక్త్రా
 క్షకల్పనాకుర్యాద్వక్త్రోద్ధాటననిష్కృతీ ॥ ౧౭ ॥ జాతకర్మసృకర్మభ్యాం దశమేమా
 సిపూర్వవత్ । వహ్నిం సస్థత్వదర్శనైస్సాన్వసం గర్భమలాపహమ్ ॥ ౧౮ ॥ సు
 వర్ణబద్ధసంచేవ్యాకృతంధ్యాత్వాహృదార్పయేత్ । సద్యస్సూతకనాశాయప్రోక్షయే
 దస్త్రీవారిణా ॥ ౧౯ ॥ కుష్మంతుబహిరస్త్రీణితాడయేద్వర్షణోక్షయేత్ । అస్త్రే
 ణోత్తరపూర్వాగ్రాన్యేఖలాసుబహిఃకుశా ॥ ౨౦ ॥ అథాప్యస్థాపయేత్తేషుహృదా
 పరిధివిస్తరమ్ । వక్త్రాణామస్త్రుమస్త్రేణితతోనాశాపసుత్రియే ॥ ౨౧ ॥ సమిధఃప
 ఞ్చ హేమాతవ్యాఃప్రాస్తేమూలేఽఘ్నగిష్టతాః । బ్రహ్మణంశజూరంపిష్ఠ్యుపసంతవ
 హృదార్పయేత్ ॥ ౨౨ ॥ దూర్వాక్షతైశ్చపశ్యంతంపరిధిస్థానసుక్రమాత్ । ఇద్వా
 దీశానపర్యవ్యాప్తరస్థానసుక్రమాత్ ॥ ౨౩ ॥ అగ్నేరభిముఖిభూతాన్నిజదితుహృ
 దార్పయేత్ । నివార్యపిష్ఠసంక్లుతంబాలకంపాలయిష్యక ॥ ౨౪ ॥ శైవీమాఙ్గామి
 మాంతేషాంత్రావయేత్తనస్తరమ్ । గృహీత్వాస్రక్పుగ్రివాహృద్ధ్వపదనాభోముఖైః
 క్రమాత్ ॥ ౨౫ ॥ ప్రతాప్యాగ్నోద్గ్రీధాదగ్భములమధ్యాగ్రతైస్సమైశేత్ । కుశ
 స్పృష్టప్రదేశేతుఆత్మపద్యాశివాత్మకమ్ ॥ ౨౬ ॥ క్రమాత్తత్త్రయంస్యస్యహంహీం
 పహంసంరవైఃక్రమాత్ । సువిశక్తింస్రువేశమ్భుంస్సస్యహృదయాణునా ॥ ౨౭ ॥
 త్రీసూత్రీవేష్టితగ్రివాపూజితోకుసుమాదిభిః । కుశానాముపరిష్టాత్ప్రాస్థాపయత్వాస్వ
 దక్షిణే ॥ ౨౮ ॥ గవ్యమాజ్యంసమాదాయపీక్షణాదివిశోధితమ్ । స్వకాంబ్రహ్మమ
 యీంమూర్తింసజ్చిత్వాదాయతన్మృతమ్ ॥ ౨౯ ॥ కుణ్డసోధ్యధ్వంహృదావర్త్యభాగ్రి
 మయిత్యాగ్నిగోచరే । పునర్విష్ణుమయీంధ్యాత్వాఘృతమీశానగోచరే ॥ ౩౦ ॥
 ధృత్వాదాయకుశాగ్రేణస్వాహాంతంశిరసాణునా । జహయదద్విష్ణువేదిన్దురుద్ర
 రూపమనస్తరమ్ ॥ ౩౧ ॥ భావయన్నిజమాత్మానంనాభాధృత్వాప్లవేత్తతః । ప్రా
 దేశమాత్రదర్శనభ్యావజ్ఞుహేనామికాగ్రతైః ॥ ౩౨ ॥ ఘృతాభ్యాంసమ్ముఖంచహ్ని
 రస్త్రీణాప్లవమాచరేత్ । హృదాత్సమమ్ముఖంతద్వత్కుర్యాత్సన్ధావనంతతః ॥ ౩౩ ॥
 హృదాలబ్ధబద్ధదగ్ధంశస్త్రయేషాద్భులితయేత్ । దీప్తేనాపరదర్శేణనివాహ్యేనేనదీప
 యేత్ ॥ ౩౪ ॥ అస్త్రీనుస్త్రేణోద్ధగ్ధంపహ్నాదర్థంపునఃక్షిపేత్ । క్షిప్త్యాఘృతేకృతగర్భి
 కుశంప్రాదేశసమ్మితమ్ ॥ ౩౫ ॥ పక్షుద్వయమిథాదీనాంత్రయంచాజ్యేవిభావయేత్ ।
 క్రమాద్భగ్నత్రయాదాజ్యంసుగ్రేవేణాదాయహేమామయేత్ ॥ ౩౬ ॥ సేత్యగ్నా
 హాఘృతేభాగంశేవమాజ్యంక్షిపేత్కృమాత్ ॥ ౩౬౪ ॥

ఓంహంఅగ్నయేస్వాహాఃఓంహంసోమాయ

స్వాహాఃఓంహంఅగ్నియోమాభ్యాంస్వాహాః

ఉద్ధాటనాయనేత్రాణమగ్నేర్నైత్రయేముఖే ॥ ౩౭ ॥ సుగ్రేవేఘృతపూర్ణేనచ
 తుర్గీమాహుతీయజేత్ ॥ ౩౭౪ ॥

ఓంహంఅగ్నియేస్విప్రకృతేస్వాహా ।

అభిమన్త్రపడక్షేనబోధయేద్ధేనుముద్రయా ॥ ౩౨ ॥ అవసన్మృతనుత్రేణరక్షేదాజ్యం
శరాణనా । పృథాజ్యవిష్టవిక్షేపాత్కుర్యాదభ్యుత్యగోధనమ్ ॥ ౩౩ ॥ వక్త్రా
భిఘారసన్ధానంవక్త్రేకికరణంతథా ॥ ౩౪ ॥ * * *

ఓంహంసద్యోజాతాయస్వాహా । ఓంహంవాసుదే
వాయస్వాహాఓంహంఅఘోరాయస్వాహాఓంహం
తత్పురుషాయస్వాహా । ఓంహంఈశాయస్వాహా ।

ఇత్యేకైకఘృతాహుత్యాకుర్యాద్వక్త్రాభిఘారకమ్ ॥ ౪౦ ॥ *

ఓంహంసద్యోజాతవాసుదేవాభ్యాంస్వాహా । ఓంహం
వాసుదేవాఘోరాభ్యాంస్వాహా । ఓంహంఅఘోరతత్పు
రుషాభ్యాంస్వాహా । ఓంహంతత్పురుషేశాభ్యాంస్వాహా ॥

ఇవక్త్రాసుసన్ధానంనువైశ్రీరేఖికమాచ్ఛరేత్ । అగ్నితోగతయానాయంనిర్వ
తాదిశివాస్తయా ॥ ౪౧ ॥ వక్త్రాణామేకతాంకుర్యాత్పువేణఘృతధారయా ।

ఓంహంసద్యోజాతవాసుదేవాఘోరతత్పురుషేశానేభ్యస్వాహా ॥

ఇతీప్రవక్త్రేవక్త్రాణామన్తర్భావస్తదాకృతిః ॥ ౪౨ ॥ ఈశేనవహ్నిమభ్యర్చ్య
దత్వాస్త్రేణాహుతిత్రయమ్ । కుర్యాత్కుర్యాత్తనానామశివాగ్నిస్త్యంహుతా
శన ॥ ౪౩ ॥ పృథార్చితావిస్మప్తాగ్నిపితౄపిథిపూరణీమ్ । మాతేనవావ
జస్తేనదద్యాత్పూణ్డాయథావిధి ॥ ౪౪ ॥ తతోహృదముజ్జేసాగ్గంససేనంభా
సురంపరమ్ । యజేత్పూర్వవదావాహ్యబ్రాహ్మణాంతర్పయేద్భివమ్ ॥ ౪౫ ॥
యాగాగ్నిశివయోఃకృత్వానాడీసన్ధానమాత్మనా శక్త్యామూలాణునాహూవం
కుర్యాదక్షర్తశాంశతః ॥ ౪౬ ॥ ఘృతస్యకార్షికోహూవఃక్షీరస్యమధునస్తథా ।

శుక్తిమాత్రాహుతిర్దక్షిణప్రసృతిఃపాయసస్యతు ॥ ౪౭ ॥ యథావగ్నర్వభత్రాణాం
లాజానాంముష్టిసమ్మితమ్ । ఇన్ద్రత్రయంతుమూలానాంఫలానాంస్వప్రమాణతః ॥ ౪౮
గ్రాసార్థమాత్రమన్నానాంసూక్ష్మేణిపశ్చహూవానయేత్ । ఇక్షోరాపరిష్కంమా
నంతానామంగుళద్వయమ్ ॥ ౪౯ ॥ పుష్పంవత్రంస్వమానేనసమిధాంతుదశాంసు
శమ్ । చన్ద్రీచన్ద్రనకాశ్మీరకస్తూరియతుకర్దమా ॥ ౫౦ ॥ కథాయసమ్మితానే
త్రాస్తగ్గులుంబదరాస్థివత్ । కన్దానామష్టమంభాగంజుహుయాద్విధివత్పరమ్ ॥ ౫౧ ॥
హూవంనిర్వర్తయేదేవంబ్రహ్మబీజవదైస్తతః । ఘృతేనస్రవిపూర్ణాయాంనిధా
యాధోముఖంసుగ్రీవమ్ ॥ ౫౨ ॥ సుగ్రీవేపుష్పమారోప్యపశ్చాద్వామేనపాణినా ।
పునస్సవ్యేనతౌధృత్వాశ్ఛేదన్మిథముద్రయా ॥ ౫౩ ॥ సముద్రతోఽర్థకాయంచస
మపాదస్సముద్ధితిః । నాభోతన్మూలమాథాయస్రగగ్రవ్యగ్రలోచనః ॥ ౫౪ ॥

బ్రహ్మదికారణాత్మ్యాద్వినిస్సృత్యసుమున్నయా । వామస్తనాస్తమానీయతయో
 న్మూలమతస్త్రితః ॥ ౫౫ ॥ మూలమస్త్రీనుపిస్సప్తంనౌషడస్తంసముచ్చరేత్ ।
 తదగ్నేజుహుయాదాజ్యంయవసమ్మితధారయా ॥ ౫౬ ॥ ఆచామంచస్తనందత్వా
 తామ్బూలపభృతీనపి । భక్త్యాతమాభిమానస్త్వవిదధ్యాత్ప్రణేలింపరామ్ ॥ ౫౭ ॥
 తతోవహ్నింసహభ్యర్చ్యఫడన్తాస్త్రేణసంవరాత్ । సంహారముద్రయాహృత్యా
 త్సుమస్త్యేశ్యభిధాయచ ॥ ౫౮ ॥ భాసురాస్పరిధీంస్తాంశ్చపూరకేణహృదానా
 శ్రద్ధయావరయాత్తీయేస్థాపయేతహృదమ్ముజే ॥ ౫౯ ॥ సర్వపాకాగ్రమాదాయ
 కృత్వానణ్డలకద్వయమ్ । అన్తగృహిర్బలిందధ్యాదాగ్నేయాంకుణ్డసన్నిధౌ ॥ ౬౦ ॥
 ఓంహంబుద్రేభ్యస్సాన్వహేపూర్వేమాశ్మభ్యోదక్షిణేతథా । వారుణేహంగణేభ్యశ్చ
 సాన్వహేస్తేభ్యస్త్రయంబలిః ॥ ౬౧ ॥ ఉత్తరేహంచయత్యేభ్యశ్చతానేహంగ్రహే
 భ్యఉ । అగ్నేహంసరేభ్యశ్చరత్యోభ్యోనైర్వతేబలిః ॥ ౬౨ ॥ వాయవ్యే
 హంచనాగేభ్యోన్మత్రేభ్యశ్చసంధ్యణః । హంరాశిభ్యస్సాన్వహేవహ్నిశ్వేభ్యో
 నైర్వతేతథా ॥ ౬౩ ॥ వారుణ్యాంక్షేత్రపాలాయఅన్తర్బలిరుదాహృతః । ద్వి
 తీయేనణ్డలేబాహ్యేణన్త్రాయాగ్నియమాయచ ॥ ౬౪ ॥ నైర్వతాయజలేశాయవా
 యవేధనరక్షిణే । ఈశానాయచఘ్నార్వాహాహేబహ్మణేనమః ॥ ౬౫ ॥ నై
 ర్వతేవిష్ణవేస్వాహేవాయసాదేర్బహిర్బలిః । బలిద్వయగరాన్నన్తాస్త్రంసంహరము
 ద్రయాత్త్యని ॥ ౬౬ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఈశ్వరసూక్తసంవాదే అగ్ని

కార్యంనామ పఞ్చసస్తతితమోధ్యాయః

— శ్రీచణ్డపూజావిధిః—

ఈశ్వరః ॥ తతశ్చివాన్దికంగత్వాపూజాచూడామాదికంమమ । గృహేణభ
 గవన్పుణ్యఫలమిత్యభిధాయచ ॥ ౧ ॥ అష్ట్యోదకేనదేవాయముద్రయోద్భవసంజ్ఞయా
 హృద్భీజపూర్వమూలేనస్థిరచిత్తోనివేదయేత్ ॥ ౨ ॥ తతఃపూర్వవదభ్యర్చ్యప్రత్యా
 స్తోత్రేఃప్రణిహ్యచ । అఘ్నింపరాఙ్ముఖందత్వాత్సుమస్త్యేశ్యభిధాయచ ॥ ౩ ॥ నా
 రాచముద్రయాన్త్రేణఫడన్తేనాత్మసంజ్ఞయమ్ । సంహృత్యదివ్యయాలిక్లంమూ
 ర్తినుస్త్రేణయోజయేత్ ॥ ౪ ॥ ఫణ్డలేత్వచ్చితేదేవేమస్త్రీసక్ష్మాతమాత్మని । నియోజ్య
 విధిన్తోక్షేనవిదధ్యాచ్యణ్డపూజనమ్ ॥ ౫ ॥ ఓంచణ్డేశానాయనమోమధ్యతశ్చణ్డమూ
 ర్తయే । ఓంధూళిచణ్డేశ్వరాయహూంఫట్ సాన్వహేతమాహ్మయేత్ ॥ ౬ ॥ చణ్డ
 హృదయాయహూంఫట్ ఓంచణ్డశిరసేతథా । ఓంచణ్డశిఖాయైహూంఫట్ చణ్డా
 యఃకవచాయచ ॥ ౭ ॥ చణ్డాస్త్రాయతథాహూంఫట్ చణ్డంబుద్రాగ్నిజంస్తరేత్ ॥

తూలబజ్రధరంకృష్ణంసాతుసూత్రకమణ్ణులుమ్ || ౮ || టజాకారేర్ధ్వచక్రేవాచ
తుర్వక్త్రంప్రపూజయేత్ | యథాశక్తిజపంతుర్వాదక్షానాంతుదశాంతః || ౯ ||
గోభూహిరణ్యవస్త్రాద్విషణిహేమాదిభూషణమ్ | పహయశేషసగ్ధ్యంబణ్డేశాయ
నివేదయేత్ || ౧౦ || లేవ్యాహోమ్యాద్యనుసరంతామ్బులంస్రగ్విలేపనమ్ | నిగ్ధా
ల్యంభోజనంతుభ్యంప్రదత్తంతుశివాజ్ఞయా || ౧౧ || సర్వమేతత్త్రియాకాణ్డంమ
యాచణ్డతవాజ్ఞయా | న్యూనాధికంకృతంమోహాన్విరిపూర్ణంసదాస్తుమే || ౧౨ ||
ఇతివిజ్ఞాప్యదేవేశందత్తార్హస్యంతస్యసంప్రకా | సంహరిమూర్తిమస్త్రైశచనైస్సం
హరిముద్రయా || ౧౩ || పూరకాన్నితమూలేసమన్తాన్సాక్షసియోజయేత్ | ని
ర్మల్యాపనయస్థానంలిషేష్టోమయవారిణా || ౧౪ || ప్రాయోఘ్నోద్ధౌస్సృజ్యాకళ
శాస్త్రోన్యత్రమాచరేత్ || ౧౫ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఈశ్వరస్మద్దశసంవాదే చణ్డ
పూజాకథనంనామ షట్పత్తతమోధ్యాయః.

— శ్రికపిలాదిపూజావిధానమ్.౬ —

ఈశ్వరః || కపిలాపూజనంవయ్యేవభిర్న్వస్తైర్వజ్రేచ్యగామ్ | ఓంకపిలేనదే
నమఃఓంకపిలేభద్రితేనమః || ౧ || ఓంకపిలేనుశీలేనమఃఃపిలేనురభివ్రజే | ఓంక
పిలేనుసనసేనమఃఓంభుక్తియక్తిప్రదేనమః || ౨ || సౌరభేయజగన్మాతగ్దేవానామ
మృతప్రదే | గృహణవరదేగ్రాసమీప్సతార్థంచదేహిమే || ౩ || వర్షితానిససిష్టేనవి
శ్యామిత్రేణధీమతా | కపిలేహరమేపాపంయత్తయాదుమగ్ధతంకృతమ్ || ౪ || గా
వోమమాగ్రతోఽత్యంగావఃపుష్పతపవచ | గావోమేహృదయేచాపిగవాంమధ్యేవ
సావ్యహమ్ || ౫ || దత్తంగృహ్ణంతుమేగ్రాసంజప్త్యాస్యానిర్మలశ్శివః | ప్రార్చ్య
విద్యాపుస్తకానిగురుపాదౌనమన్నరః || ౬ || యజేత్సన్నత్యాతుహవ్యాహ్నోహ్నా
ప్తపుష్పికయాశివమ్ | వీరమూర్తింశివాక్షానాంపూజాస్యాదప్తపుష్పికా || ౭ || మ
ధ్యాహ్నోభోజనాగౌరేసులిప్తేపాకమానయేత్ | తతోవృత్త్యజ్జయేనైవవౌషడత్రైస
సప్రథా || ౮ || జప్తైస్సదర్భశభైస్సేస్థితైస్సేవారివిద్భుభిః | సర్వపాకాగ్రముద్భృ
త్యశివాయవినివేదయేత్ || ౯ || అథార్ధంచుల్లికాచూపామేధానాయోపకల్పయే
త్ | విశోధ్యవిధునాచుల్లింతద్వహ్నింపూరకామః || ౧౦ || ంబత్వానాభ్యగ్ని
నాచైకంతతోరేచకవాయునా | వహ్నిబీజంసమాదాయకాదిస్థానగతిక్రమాత్ || ౧౧ ||
శివాగ్నిస్త్యమితిధ్యాత్వాచుల్లికాగ్నినివేశయేత్ | ఓంహంఅగ్నేయంమోవై
హంసోమాయవై నమః || ౧౨ || సూర్యాయబృహస్పతయేప్రజానాంపతయేనమః |
సర్వేభ్యస్త్రైవదేవేభ్యస్సర్వవిశ్వేభ్యంవచ || ౧౩ || హమగ్నేయస్విప్రకృతేపూర్వా

దావర్చయేదిమాన్ । స్వాహానైమాహుతిందత్వాత్మనుయత్వావిసర్జయేత్ ॥ ౧౮ ॥
 చుల్లొదఱిణబాహ్నోచయజేద్ధర్మాయవైనవః । వామబాహోవధర్మాయకాశ్చేకా
 దికభాణ్డకే ॥ ౧౯ ॥ రసపరివర్తమానాయవరుణాయజలాగ్నయే । విఘ్నరాజోగృ
 హద్వారేపేషశ్యాంసుభగేనవః ॥ ౨౦ ॥ ఓంరౌద్రకేనమోగిరికేనమశ్శోలూఖలే
 యజేత్ । బలిప్రియాయాయధాయనమస్తేముసలేయజేత్ ॥ ౨౧ ॥ సమ్మార్జన్యాం
 దేవతోక్తేకామాయశయనీయకే । మధ్యస్తప్నేచసూద్రాయదత్వావాస్తుబలింత
 తః ॥ ౨౨ ॥ భుజ్జీతపాత్రేసావర్ణేపత్నిన్యాదివళాదికే । ఆచార్యస్సాధకఃపుత్రసమ
 యీమానమాస్థితః ॥ ౨౩ ॥ వటాశ్వత్థార్కవాతావిసర్జశ్శల్లాతకాంస్త్యజేత్ । అ
 పోశానంపురాదాయప్రాణాద్యైఃప్రణవాన్నితైః ॥ ౨౪ ॥ స్వాహానైమాహుతీఃప
 జ్జుదత్వాదీప్యోదరానలమ్ । నాగఃకూర్మోక్షకృత్రోదేవదత్తోధనశ్చయః ॥ ౨౫ ॥ ఏ
 తేభ్యఉపవాయుభ్యస్సాహహానవారిణా । భక్తాదికంపేద్యాయపిపేచ్ఛేయోద
 కంసరిః ॥ ౨౬ ॥ అహ్నుతోపస్తరణమసీప్రాణాహుదీస్తతోదదేత్ । ప్రాణాయస్వా
 హోఽపానాయసమానాయతతస్తథా ॥ ౨౭ ॥ ఉదానాయచవ్యానాయభుక్త్వాచు
 ల్లకమాచలేత్ । అహ్నుతాపిధానమసీతశరీరేన్నాదివాయవః ॥ ౨౮ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్రూషసూక్తసంవాదకపిటా

పూజాదికధనంనామ సప్తసప్తతితమోధ్యాయః.

విపవిత్రారోహణవిధానమ్ ౬

శుశ్రూషః ॥ పవిత్రారోహణంవయ్యేక్రియార్పదిషుపూరణమ్ । నిత్యంతన్ని
 త్యముద్దిష్టంనైమిత్తికమథాపరమ్ ॥ ౧ ॥ ఆహుధాదిచతుర్దశ్యానథత్రావణభాద్ర
 నాః । సితాసితానుకర్తవ్యంచతుర్దశ్యప్రమీమతత్ ॥ ౨ ॥ కుర్యాద్వాకాద్దికీం
 యావత్త్రిశోపపదాదికే । పహ్నిబ్రహ్మచ్చిశేభాస్యనాగసూదారకశూలినా
 మ్ ॥ ౩ ॥ చుగ్దాయమేన్ద్రగోవిన్దత్తరశమ్భుసుధాభుజామ్ । సావర్ణంరాజతంతా
 మ్రుంకృతాదిషుయథాశ్రియమ్ ॥ ౪ ॥ కలౌకారౌసజంవాపిపట్టపద్మాదిసూత్రకమ్ ।
 ప్రణవశ్చన్ద్రోమాపహ్నిర్భ్రష్టేనాగోగుఘోహాహరిః ॥ ౫ ॥ సర్వేశస్సర్వదేవాస్స్యుః
 క్రమేణసవతస్తుషు । అష్టోత్తరశతాన్యర్ధంతదర్ధంచోత్తమాదికమ్ ॥ ౬ ॥ ఏకాశీ
 త్యాథవానూతైఃప్రీప్రింతతాప్యప్రయక్తయా । పశ్చాత్తావాకర్తవ్యంతుల్యగ్రన్ద్య
 స్తరాశకమ్ ॥ ౭ ॥ ద్వాదశాంగుళమానానివ్యాసాదష్టాంగుళానిచ । లిङ్గవిస్తార
 మానానిచతుర్జుళకానివా ॥ ౮ ॥ తథైవపిణ్డికాస్పర్శంచతుర్ధంసర్వదైవతమ్ । గ
 క్తావతారకంకార్యంసుజాతేనసుధోతకమ్ ॥ ౯ ॥ గ్రధింకుర్యాచ్చవామేనఅఘోరే
 శాథశోధయేత్ । రజ్జుయేత్పురుషేణైవరక్తచంద్రనకుటుఃప్రైః ॥ ౧౦ ॥ కస్తూరిశీ

చనాచన్ద్రైర్హరిద్రాగైరికాదిభిః | గ్రన్థయోదశకర్తవ్యాఅథవాతస్తుసభ్యయా || ౧౧ ||
 అస్తరంవాయథాశోభమేకద్విచతురజ్జుశమ్ | ప్రకృతిఃపారుషీఘీరాచతుర్థీత్వసరా
 జితా || ౧౨ || జయాన్యావిజయావస్థీఅజితాచసదాశివా | మనోన్మనీసర్వముఖీ
 గ్రన్థయోభ్యధికాశ్శుభాః || ౧౩ || కార్యవాచస్త్రీవహ్మణ్యైః పవిత్రశివపద్భిః |
 వీతకంఠజమూర్తౌవాపుస్తకేగురుకేగణే || ౧౪ || స్యాదేతైకంతథాద్వారదిక్పాల
 కలశాదిమ్ | హస్తాదినవహస్తాంతలిక్ష్టానాంసౌమ్యపితృకమ్ || ౧౫ || అప్తేపిం
 శతితోవృద్ధందశభిర్దశభిఃక్రమాత్ | ద్వియంశుళాభ్యస్తరాస్త్రత్రమాదేకాజ్ఞుళా
 స్తరాః || ౧౬ || గ్రన్థయోమానసఃపేయంలిగ్గపిస్తారసమ్మితమ్ | సప్తమ్యాం
 వాత్రయోదశ్యోంకృతశ్శక్తియశ్శుచిః || ౧౭ || భూవయేత్సుప్తవస్త్రాగ్రైద్రీసాన్
 యాహ్మయాగవన్దిరమ్ | కృత్వానైమిత్రికీంసప్త్యాంశేషేణచతర్పణమ్ || ౧౮ ||
 పరిగృహీతేభూభాగేపవిత్రేసూర్యవర్చయేత్ | అచన్యసకలికృత్యప్రణవామ్మృ
 కరోగురుః || ౧౯ || ద్వాదశ్యస్త్రీణాంమోక్షకృత్యపూర్వాదిత్రమాదేకైర్వయేత్ |
 హంశాన్దికలాద్వారాయతథావిద్యాకళాన్మనే || ౨౦ || నివృత్తికళాద్వారా
 యప్రతిష్ఠాశ్శక్తికళాన్మనే | తచ్ఛాఖ్యాయోఃప్రతిద్వాంశ్చద్వాద్వాద్వాపాయజే
 త్ || ౨౧ || నన్దినేమహాకళాయభ్యగ్నిజేదశ్శణాయచ | వృషభాయచసూర్యాయ
 యదేవైశ్చవణ్డాయచక్రమాత్ || ౨౨ || నిత్యంచద్వారపాలాన్మరీచిశ్చద్వారప
 శ్చిమే | ఇష్టేవాస్త్రంభూతశుద్ధింవశేషాన్మృతకరణమ్ || ౨౩ || ప్రోక్షణాన్యంచ
 థాయాథయజ్ఞసమ్భారకృత్సర్వః | మస్త్రీయేర్ధ్వమూర్త్యాదైవిభుష్పదైగ్విశ్చహృ
 దాదిభిః || ౨౪ || శివహస్తంపిథాయేర్ధ్వశిశ్చధిరోపయేత్ | శివోహమా
 దిస్సర్వజ్ఞోమమయజ్ఞప్రధానతా || ౨౫ || అగ్నిర్ధంభావయేద్రేవంజ్ఞానభిర్దకరోగురుః |
 నైర్మతీందిశమాసాద్యప్రక్షిపేదుదగాననః || ౨౬ || అగ్నియ్యుపభృగవ్యంచసమ
 స్తాన్మఖమణ్డపే | చతుష్పథాన్తసంసార్కైర్విత్తశాస్త్రైస్సంసార్మతైః || ౨౭ ||
 విక్షిప్యవికిరాంత్రతకుశమార్యోపసంహరేత్ | తానీతదిశివర్ధన్యామాసనాయోప
 కల్పయేత్ || ౨౮ || నైర్మతేవాస్త్రగీర్వాణాద్వారేక్ష్యంప్రసూజయేత్ | పశ్చి
 మాభిముఖంకుష్మంసర్వధాన్యోపరిష్ఠతమ్ || ౨౯ || ప్రణవేనప్రసూరూఢంసంహస్తాం
 పర్ధనీంతతః | కుష్మేసార్ధంశివందేవంపర్ధన్యామస్త్రీమర్చయేత్ || ౩౦ || దిక్షుశ
 క్రాదిదిక్పాలాన్విష్ణుబ్రహ్మశివాదికాః | వర్ధనీంసవ్యగౌదాయుటపృస్తానుగామి
 నీమ్ || ౩౧ || శివాజ్ఞాంత్రావయేత్తస్త్రిపూర్వాదీశానగోచరమ్ | అవిచ్ఛిన్నప
 యోధారాంమూలమస్త్రీముదీరయేత్ || ౩౨ || సమస్తాద్భాగయేదేనాంరతూర్ధం
 శస్త్రీరూపిణీమ్ | పూర్వంకలశమార్యోవ్యస్తాగ్ధంతస్యవామతః || ౩౩ || సమ
 గ్రాసనకేకుష్మేయజేదేవంస్థిరాసనే | పర్ధన్యాంప్రణవస్థాయామాయుధంతదనుద్వ

యోః ॥ ౩౪ ॥ భగవద్గుణసమామోగంవిదధ్యాన్విజముద్రయా । కుష్మేనివేన్యబో
 ధాసింమూలనుస్త్రజవతథా ॥ ౩౫ ॥ తద్దశాంశేనవర్ధన్యాంరతౌంపజ్జావయేదపి ।
 గణేశంవాయవేభ్యర్చ్యహరింపశ్యాన్మృతాదిభిః ॥ ౩౬ ॥ సాంపయేత్సూక్ష్మవత్ప్రా
 ర్చ్యకుణ్డేచశివపావకమ్ । పిథివచ్చచగుంప్యత్వాసమ్నాతాపమంత్రోధిగమ్ ॥ ౩౭ ॥
 దేవాగ్రాస్త్యవిభేదేనదర్వాత్రితపిభజేత్ప్రీధా । ఉత్వాభాగౌశివాగ్నిభ్యాంసంర
 తేద్భాగమాద్యని ॥ ౩౮ ॥ శరణవస్త్రణాదేయంపూర్వతోదస్త్రధావనమ్ । తస్మా
 ధ్నోరశిభాభ్యాంవాదక్షిణేపశ్చిమేన్మృదమ్ ॥ ౩౯ ॥ సద్యోజాతేనచహ్యదాహోత్తరే
 వాహస్వీకమ్ । జలంవామేనశిరసాశుశేగద్ధాన్యతంజలమ్ ॥ ౪౦ ॥ పశ్చాగవ్యంప
 లాశాదిపుటకంవైసమస్తతః । ఐదాన్యాంకుసుమందద్యాదాగ్నేయాంపిడిశోచనా
 మ్ ॥ ౪౧ ॥ అగరుంధర్మతాశాయాంవాయవ్యాంపదతుస్సనమ్ । హూహద్ర
 వ్యాణిసర్వాణిసద్యోజాతైఃకుడైస్సహ ॥ ౪౨ ॥ దక్షాక్షసూత్రకాపీనభితౌపాత్రా
 ణీరూపిణీ । కర్జ్జశంకుదుగమంత్రైలంపలాకాంపేనశోధనమ్ ॥ ౪౩ ॥ తామ్బూ
 లందర్పణంపిద్యామస్త్రీరేరోచనామపి । ఆసనంవాహుపాత్రంయోగపట్టాతవక్రక
 మ్ ॥ ౪౪ ॥ ఐదాన్యామీశమస్త్రీఃపద్యాదీకానశుద్ధయే । పూర్వస్యాంపిరుకంసాజ్యం
 దద్యాన్ధాదికంచవే ॥ ౪౫ ॥ సుగ్రాణిసమాదాయప్రక్షిప్తాన్సన్ధ్యువారిణా । సం
 హితామస్త్రీపూతానీత్యాపాపంసన్నదమ్ ॥ ౪౬ ॥ కృష్ణాబనాదినాఛావ్యస్తగ
 స్తనంపశ్యుకత్తమ్ । సాక్షిణంసర్వకృత్యానాంగోష్ఠారంశివసన్ధ్యయమ్ ॥ ౪౭ ॥
 స్వేహిహేతప్రయోగేణనుస్త్రసంహితయాపనః । శోధయేద్దక్షిణాణివారాణా
 మేకంశతమ్ ॥ ౪౮ ॥ గృహాదివేప్తయేహ్నుత్రైవ్ద్యాన్యంపయేదదేవే । పూజితా
 యసమాచమ్యకృతన్యాసంకృతార్చ్యుకః ॥ ౪౯ ॥ నిద్రాభిభ్యోధగద్ధాక్ష్యంవాస్తోశ్చ
 భవతిశ్యచ । శస్త్రేభ్యోగ్లోకపాలేభ్యస్త్వనామ్నూశివసన్మృతే ॥ ౫౦ ॥ వర్ధవై
 విఘ్నరాజాయగురివేహ్యస్త్రసేయజేత్ । అక్షాసర్వాపథీనీప్రంథాపితంపుష్పగూర్వ
 యా ॥ ౫౧ ॥ ఆనుస్త్ర్యచపవిత్రంతద్విధాయాజ్జలివసద్భగమ్ । ఓంసమస్తపిథిచ్చి
 ద్రపూరణేచవిధివ్రత ॥ ౫౨ ॥ ప్రభవానుస్త్రీయామిత్యాంర్చ్యదిశ్చాప్యాప్తికారి
 కామ్ । తస్మద్ధిశుసుజానీహియజతశ్చిదచిత్పతే ॥ ౫౩ ॥ సర్వదాసర్వదాశమ్భో
 నమస్తేస్తువ్రసీదమే । ఆనుస్త్రీతోసిదవేశసహదేవ్యాగణేశ్వరైః ॥ ౫౪ ॥ మస్త్రీ
 వైర్లోకపాలైశ్చసహితఃపరిచారైః । సనుస్త్రీయాన్యహంతుభ్యంప్రభాతేతుప
 విత్రకమ్ ॥ ౫౫ ॥ నియమంచరిన్యామిపరిమేశితవాజ్ఞయా । ఇత్యేవందేవమామ
 స్త్ర్యరేచకేనామృతీకృణుమ్ ॥ ౫౬ ॥ శివాస్తంమూలముచ్చార్చ్యసద్భిదానాయకవేద
 యేత్ । జపంస్తోత్రంప్రణామంచకృత్వాశమ్భుంక్షుమావయేత్ ॥ ౫౭ ॥ హుత్వా
 చరోస్తృతీయాంశంతద్దదితశివాగ్నయే । దిగ్వాసభ్యోదిగీశేభ్యోభూతమాత్మగణే
 భ్యుక్ ॥ ౫౮ ॥ రుద్రేభ్యఃతేత్రపాదిభ్యోనమస్సన్వహోబలిస్త్యయమ్ । దిక్షాగ్నా

దైత్యపూర్వాహ్నాత్మత్రాయచాగ్నయేబలిః ॥ ౫౯ ॥ సమాచవ్యవిధిచ్ఛిద్రపూర
కంహూనుమాచరేత్ । పూర్ణాంవాప్యహిహూనుంశక్యత్వాదుద్ధీతపావక
మ్ ॥ ౬౦ ॥ తతఃసమగ్నయేస్వాహస్వాహస్సోమాయనైవహి । ఓనుగ్నియేమాభ్యాం
స్వాహగ్నయేస్విప్రకృతేతథా ॥ ౬౧ ॥ ఇత్యాహుతిచతుష్కంతుదత్వాకుగ్యాత్తు
యోజనామ్ । పహ్నిశుక్లాగ్నితందేవంపణ్డలాభ్యగ్నితేశివే ॥ ౬౨ ॥ నాడీసద్ధానయా
పేణవిధినాయోజయేత్తతః । పంచాదిపాత్రేవిన్యస్యతస్త్రించపూదయంతతః ॥ ౬౩ ॥
అధిరోప్యపవిత్రాణికలాభిర్వాధనుస్త్రీయేత్ । వడజ్జంబుహ్మమూలైర్వాహృద్వ
ర్వాస్త్రంచయోజయేత్ ॥ ౬౪ ॥ పిథాయసూత్రైస్సంపేప్యపూజయిత్వాగ్నస
హ్యవైః । రక్షార్థంజగదీశాయభక్తిసమస్సమర్పయేత్ ॥ ౬౫ ॥ పూజితేపుష్ప
భూపాద్యైర్వ్రతాస్విసద్ధాస్తపుస్తకే । గురోఃపాదాద్వికంగత్వాభక్త్యాదద్యాపేవిత్ర
కమ్ ॥ ౬౬ ॥ నిర్గత్యుబహిరాచవ్యగోమయేపణ్డలత్రయే । పశ్చ్యగవ్యంచరుందస్త
థావనంచక్రమాద్యజేత్ ॥ ౬౭ ॥ ఆచార్యోనుస్త్రీసహ్యవైకృతసజ్జీశభాగరః । స్వ
పేదస్తస్త్రిరగ్నిశఽబుభుక్షుర్దర్భసంస్తరే ॥ ౬౮ ॥ అనేనైవప్రకారేణముముతసుర
పిసంపశేత్ । కేవలంభస్మత్యయ్యాయాంసోపవాసస్సమాహితః ॥ ౬౯ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఈశ్వరసంహితానామ షష్టా

ధివాసన విధిర్వాహుప్త సప్తతమోధ్యాయః

విపవిత్రారోహణవిధిః

ఈశ్వరః ॥ అథప్రాతఃసముత్థాయకృతస్నానసమూహితః । కృతసన్ధ్యాశ్చ
నోమస్త్రీప్రవిశ్యనుభవణ్డపమ్ ॥ ౧ ॥ సమాదాయపవిత్రాణిఅవిసృజ్యతదైవతః ।
విశాన్యాంభాజనేశుద్దేహిపయేత్యుగమణ్డలే ॥ ౨ ॥ తతోవిసర్జ్యదేవేశంనిర్మల్య
మపనీయచ । పూర్వపహ్నితలేశుద్ధేకృత్వాహ్నికపథద్యయమ్ ॥ ౩ ॥ ఆదిత్యద్వా
రదిక్పాలకుమ్మేళనాశివాసలే । నైమిత్తికీంసపస్తారాంకుగ్యార్చుజాంవిశేష
తః ॥ ౪ ॥ మంత్రాంతర్పణంప్రాయశ్చిత్తహూనుంశరాత్మనా । అప్రోక్షరశతంకృ
త్వాదద్యాత్పూర్ణాహుతింశనైః ॥ ౫ ॥ పవిత్రంభానవేదత్వాసమాచవ్యవిధితచ ।
ద్వారపాలాదిదిక్పాలకుహ్యవర్ధనకాదిషు ॥ ౬ ॥ సన్నిధానేతతశ్చమోఘరుపవిశ్యని
జాసనే । పవిత్రమాత్మనేదద్యాన్దణాయగురువహ్నయే ॥ ౭ ॥ పంచాలాన్ననాత్వ
యాదేవయద్విష్టంమామకేపిథౌ । కృతంక్షిప్తంసమశ్చ్యుప్తంకృతంగుప్తంచయత్రా
తమ్ ॥ ౮ ॥ తదస్త్రక్షిప్తవక్షిప్తంకృతంక్షిప్తమసంస్కృతమ్ । సర్వాత్మనాత్మనాశ
మోఘపవిత్రేణత్వదిదభయా ॥ ౯ ॥ ఓంపూరయనుభవతంనియమేశ్వరాయస్వా
హా । ఆన్నతత్రైవ్రకృత్యదేపాలితేపన్నయోనినా ॥ ౧౦ ॥ మూలంలయాస్త్రము

శ్చార్చ్యపవిత్రేణార్చయేచ్ఛివమ్ । విద్యాతత్త్వేచవిద్యాస్తేవిష్ణుకారణపాలితే॥౧౧॥
 శ్చాశ్వరాస్తంసముశ్చార్చ్యపవిత్రమధిరోపయేత్ । శివాస్తేశివతత్త్వేచరుద్రకారణ
 పాలితే॥౧౨॥శివాస్తంమస్తగ్రిముశ్చార్చ్యతస్మైదేయంపవిత్రకమ్ । సర్వకారణపాలే

మశివముశ్చార్చ్యసువ్రత॥౧౩॥ మూలంలయాస్తముశ్చార్చ్యదద్యాదక్షావతారకమ్॥౧౪॥
 త్వవిద్యాశివైఃప్రోక్షంముముతూణాంపవిత్రమ్॥౧౫॥పరివృష్టంబుభుతూణాంశివత
 త్వాత్మభిక్తమాత్ । స్వాహాస్తంవానమోస్తంవామస్తగ్రిమేషాముదీరయేత్॥౧౬॥

ఓంహంఅత్వత్త్వాధిపతయేశివాయస్వాహా । ఓంహంవిద్యాత
 త్వాధిపతయేశివాయస్వాహా । ఓంహంశివతత్త్వాధిపతయేశివా
 యస్వాహా । ఓంహం సర్వతత్త్వాధిపతయేశివాయ స్వాహా॥

సత్త్వాగ్క్షావతారంతుప్రాధయేత్తంకృతాజ్ఞలిః । త్వంఽగతిస్సర్వభూతానాంసంస్థిత
 స్త్వంచరాచరే ॥ ౧౭ ॥ అన్తశ్చారేణభూతానాంద్రష్టాత్వంపరమేశ్వర । కర్మ
 కామససావాచాత్వత్తోనాన్యాగతిర్నమ ॥ ౧౮ ॥ మస్తగ్రిహీనంక్రియాహీనంద్రవ్య
 హీనంచయత్యతమ్ । జపహూమార్చనైర్హీనకృతంకత్యంమయాతవ ॥ ౧౯ ॥
 అకృతంచాకృహీనంచతత్సూరయమహేశ్వర । సుపూతత్త్వంపరేశానపవిత్రంపా
 పనాశనమ్ ॥ ౨౦ ॥ త్వయాపవిత్రతంసర్వంజగత్ స్థావరజగ్దమమ్ । ఖణ్డితంయన్త
 యాదేవవ్రతంవైకల్పయోగతః ॥ ౨౧ ॥ ఏకీభవతుతత్సర్వంతవాజ్ఞాసూత్రగుమ్భి
 తమ్ । జపంపేద్యదేవస్యభక్త్యాస్తోత్రంవిధాయచ॥ ౨౨ ॥ సత్త్వాతుగురుణాదిప్రం
 గృహీయాన్నియమంసరః । చతుర్థాసంక్రిమాసంవాత్రయహమేకాహమేవచ॥ ౨౩॥
 ప్రణవ్యక్తమయిత్వేశంకత్వాకుణ్డాన్దికంవ్రతీ । పావకస్థేశివేప్యేవంపవిత్రాణాంశ
 తుష్టయమ్ ॥ ౨౪ ॥ సమారోహ్యసమభ్యర్చ్యపుష్పధూపాక్షతాదిభిః । అన్తర్బ
 లింపవిత్రంచరుద్రాదిభ్యోనివేదయేత్ ॥ ౨౫ ॥ వ్రవిశ్యాన్తశ్శివంస్తుత్వాసప్రణామం
 తుమాపయేత్ । ప్రాయశ్చిత్తకృతంహూమంకృత్వాహుత్వాచపాయనమ్॥౨౬॥
 శనైఃపూర్ణాహుతిందత్వాపహ్నిధిస్సజేచ్ఛివమ్ । హూమంవ్యాహృతిభిఃకృ
 త్వారుద్ర్యాన్నిహారయానలమ్ ॥ ౨౭ ॥ అగ్నాదిభ్యస్తతోదద్యాదాహుతీనాంచ
 తుష్టయమ్ । దిక్పతిభ్యస్తతోదద్యాశ్శపవిత్రంబహిర్బలిమ్ ॥ ౨౮ ॥ సిద్ధాన్తపుస్తకే
 దద్యాత్సంక్రమాణంపవిత్రకమ్ ॥ ౨౯ ॥

ఓంహంభూస్వాహా । ఓంహంభూస్వాహా । ఓం

హంస్వస్వాహా । ఓంహంభూర్భువః స్వః స్వాహా॥

హూమంవ్యాహృతిభిఃకృత్వాదత్వాహుతిచతుష్టయమ్ ॥ ౩౦ ॥

ఓంహంఅగ్నయేస్వాహా । ఓంహంసోమాయస్వాహా । ఓంహంఅ

గ్నిహోమాభ్యాంస్వాహా । ఓం హం అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా॥

గురుంశివమభ్యర్చ్యవస్త్రభూషాదివిస్తరైః॥౩౧॥ సమగ్రంసంఘంసర్వక్రియాకా

జ్ఞాదివాద్వికమ్ । యస్యతుష్టోగురుస్సవ్యగిత్వాహపరమేశ్వరః ॥ ౨౯ ॥ ఇన్ధ్రంగు
రోస్సమారోప్యహృదాలమ్నిపవిత్రకమ్ । ద్విజాదీనభీజయిత్యాతుభక్త్యావస్తాద్రీడికం
దదేత్ ॥ ౩౦ ॥ దానేనానైవచేవేతప్రీయతాంమేనదాశివః । భక్త్యాస్నానాదికంప్రా
తఃకృత్వాశమ్నోస్సమాహరేత్ ॥ ౩౧ ॥ పవిత్రాణ్యస్త్రపుష్పైస్తంపూజయిత్యావి
సజ్జయేత్ । నిత్యంవైవిక్రికంకృత్వావిస్తరేణయథాపురా ॥ ౩౨ ॥ పవిత్రాణిస
మారోప్యప్రణమ్యాగ్నోశివంయజేత్ । ప్రాయశ్చిత్తంతతోస్త్రేణమయిత్యాపూణ్ణా
పూతంయజేత్ ॥ ౩౩ ॥ శుక్తికాహశ్చివాయాభకుర్యాత్కర్మసమర్పణమ్ । త్వ
ష్ట్రసాదేనకర్తేచంహమాప్తఫలపాదకమ్ ॥ ౩౪ ॥ ముక్తికామస్తుకర్తేచంమాప్తమేనా
భబంధకమ్ । పహ్నిస్థంనాడియోగేనశివంసంయోజయేద్భివే ॥ ౩౫ ॥ హృదిస్సాస్యా
గ్నిసంస్థానంపావకంచవిసజ్జయేత్ । సమాచమ్యపవిత్ర్యస్త్రః కుమ్భానుగతసంవ
రా ॥ ౩౬ ॥ శివేసంయోజ్యసాక్షేపంతుమస్మేహివిసజ్జయేత్ । విస్సృజ్యలోకపా
లాదీనాదాయేశాత్పవిత్రకమ్ ॥ ౩౭ ॥ సతచక్షేత్సరేపూజాంకృత్వాధత్వాపవిత్రక
మ్ । తన్నిర్ద్యాల్యాదికంతస్యైసపవిత్రంసమర్పయేత్ ॥ ౩౮ ॥ అభవాన్ధణ్డీలేచణ్డంవి
ధినాపూర్వవద్యజేత్ । యత్కృత్వాద్వికంకిర్త్యకృతన్యూనాధికంహయా ॥ ౩౯ ॥
తదస్త్రపరిపూర్ణంమేచర్తనాథతవాజ్ఞయా । ఇతివిజ్ఞాప్యదేవేశంసర్వాస్త్రత్వావిసర్జ
యేత్ ॥ ౪౦ ॥ త్యక్తగర్భాల్యుత్సాహస్థస్సాన్నిపయిత్యాశివంయజేత్ । పఞ్చయోజన
సంహోపిపవిత్రంగురుసన్నిధౌ ॥ ౪౧ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీహాపురాణే ఆగ్నేయే ఈశ్వరసూక్తసంవాదే పవిత్ర

త్రారోహణంనామ ఏకోనాశీకతమోధ్యాయః.

శ్రిదమనకారోహణవిధిః శ్రి

ఈశ్వరః ॥ సత్యేదమనకారోహణింపూర్వవదాచరేత్ । పారకోపాత్పు
రాజాతోభైరవోదమితాస్సరః ॥ ౧ ॥ తేనాథతప్తేపటపాదభవేతిత్రిపురారిణా । ప్రస
న్నేనేరితంచేదంపూజయిష్యతియేనరః ॥ ౨ ॥ పరిపూర్ణఫలంతేహంనాన్యథాతే
భవిష్యతి । సప్తమ్యాంవాత్రయోదశ్యోదవసంసంహితాత్మభిః ॥ ౩ ॥ సమ్పూజ్య
బోధయేద్వృక్షంభవవాక్యేనమన్తయేత్ । హరప్రసాదసమ్భూతత్వమత్రసన్నిధి
భవ ॥ ౪ ॥ శివకార్యంసముద్దిశ్యనేతవ్యోఽసిశివాజ్ఞయా । గృహాప్యామన్త్రేణం
కుర్యాత్సాయాహ్నాపాదివాసనమ్ ॥ ౫ ॥ యథావిధిసమభ్యర్చ్యసూర్యశజ్జ
రపావకా ॥ దేవస్యపశ్యిమేమూలందద్యాత్తస్యమృదాయుతమ్ ॥ ౬ ॥ వామేన
శిరసావాధనాలంధాత్రీంతథోత్తరే । దక్షిణేభగ్నపత్రంచప్రాచ్యాంపుష్పంచధార
ణమ్ ॥ ౭ ॥ పుటికాస్థంఫలంమూలమభైశాన్యాంయజేద్భివమ్ । పఞ్చాభ్యుదయజ్జిహ్వకృత్వా

అనున్ద్ర్యశిరసిస్యసేత్ ॥ ౮ ॥ అనున్ద్ర్యోసిదేవేశప్రాతఃకాలేమయావ్ర
భో । కర్తవ్యస్తవసోలాభఃపూర్ణంసర్వంతవాజ్ఞయా ॥ ౯ ॥ మూలేనశేషంపా
త్రస్థంవిధాయాథపఃత్రయమ్ప్రాతసాన్నత్వాజగన్నాథంగస్థపుష్పాదిభిర్యజేత్ ॥ ౧౦ ॥
నిత్యంనైమిత్తికంకృత్యాదమనైఃపూజయేత్తతః । శేషమజ్జలిమదాయఅత్సవిద్యా
శివాత్మభిః ॥ ౧౧ ॥ మూలాదైర్భిశ్వరానైశ్చచతుర్థాజ్జలినాతతః । ఓంహౌంమ
ఘేశ్వరాయమఖంపూరయపూరయ॥శూలపాణయేనమః ॥ శివంవహ్నించసమ్పూ
జ్యగురుంప్రార్చ్యభబోధయేత్ ॥ ౧౨ ॥ భగవన్నతీరక్తంవాహీనంవాయన్తయా
కృతమ్ । సర్వంతదస్తుసమ్పూర్ణంయచ్ఛదామనకంమమ ॥ ౧౩ ॥ సకలంనైత్రమా
సోఽథంభలంప్రాప్యదివంప్రజేత్ ॥ ౧౩౪ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే శుశ్వరసంన్ద్రసంవాదే దమ
నకారోహణవిధిర్నామ అశీతితమోధ్యాయః.

————— శ్రీసమయదీక్షావిధానమ్. ౬ —————

శుశ్వరః ॥ వత్సామిభోగమోక్షార్థందీక్షాంపాపక్షయజ్ఞరీమ్ । మలమా
యాదిపాశానాంవిశ్లేషఃక్రియతేయయా ॥ ౧ ॥ జ్ఞానంచజన్యతేశిష్యేసాదీక్షాభు
క్తిముక్తిదా । విజ్ఞాతకలనామైకోద్వితీయఃప్రళయాకలః ॥ ౨ ॥ శృతీయస్సకలశ్శా
స్త్రేనుగ్రాహ్యస్త్రీవిధోమణిః । తత్రాద్యోమలమాత్రేణముక్తోన్యోమలకర్మభిః ॥ ౩ ॥
కలాదిభూమిపర్యంతంస్తవైస్తుసకలోయతః । సరాధారాధసాధారాదీక్షాఽపిద్వవి
ధామతా ॥ ౪ ॥ నిరాధారాద్వయోస్త్యేషాంసాధారాసకలస్యతు । ఆధారనిరపే
క్షేణక్రియతేశమృచర్యయా ॥ ౫ ॥ తీవ్రశక్తిపాలేననిరాధారేతిసాస్త్రుతా ।
అచార్యమూర్తిమాస్థాయమాయాతీవాదిభేదయా ॥ ౬ ॥ శక్త్యాయాంకురుతేశమృ
స్సాసాధికరణోచ్యతే । ఇయంచతుర్విధాప్రోక్తాసబీజాబీజవర్జితా ॥ ౭ ॥ సాధికా
రాసాధికారాయథాతదభిధీయతే । సమయాచారసంయుక్తాసబీజాజాయతేనృణా
మ్ ॥ ౮ ॥ నిర్బిజాత్వసమగ్ధానాంసమయాచారవర్జితా । నిత్యేనైమిత్తికేకామ్యేయ
తస్యాదధికారితా ॥ ౯ ॥ సాధికారాభవేద్దీక్షాసాధికాచార్యయారతః । నిర్బిజాదీ
క్షితానాంభూయదాచమమపుత్రయోః ॥ ౧౦ ॥ నిత్యమాత్రాధికారత్వాద్దీక్షానిరధి
కారితా । ద్వివిధేయంద్విరూపాహిప్రత్యేకముపజాయతే ॥ ౧౧ ॥ ఏకాక్రియావ
తీతత్రకుణ్డకుణ్డలపూర్వికా । మనోవ్యాపారమాత్రేణయాసాజ్ఞానవతీమతా ॥ ౧౨ ॥
ఇథంలబ్ధాధికారేణదీక్షాచార్యేణసాధ్యతే । సంన్ద్రదీక్షాంగురుఃకుర్యాత్కృత్యాని
త్యక్రియాంతతః ॥ ౧౩ ॥ ప్రణవార్ఘ్యైకరామ్యోజ్యతద్వారాధిపార్చనఃవిఘ్నా
నుత్సార్యదేహాల్యాంస్యస్యాస్త్రాంస్వాససేఢితః ॥ ౧౪ ॥ కుర్వీతభూతసంశుద్ధింమ
న్ద్రయోగంయథోదితమ్ । తలతణ్డలసిద్ధార్థకుశదూర్వాక్షతోదకమ్ ॥ ౧౫ ॥ స

యవక్షీరసీరంశవిశేషార్హ్యమిదంతతః । తదమ్బునాద్రవ్యశుద్ధింతిలకంస్వాసనాత్మ
నోః ॥ ౧౬ ॥ పూజనంమన్త్రీశుద్ధింపవజ్ఞగవ్యంచపూర్వవత్ । లాజవస్తనసద్ధా
ర్థభస్మదూర్వాత్మతంకుశా ॥ ౧౭ ॥ వికిరాశ్చుద్ధలాజాంస్తాన్తస్మాదూపానస్త్రీ
మన్త్రితా ॥ శస్త్రీమన్త్రితా నేతానావచేనావగుణితా ॥ ౧౮ ॥ నానా
ప్రహరణాకారాన్విహ్నాఘ్నవినివారకా ॥ దర్శనాంతాశమానేకృత్వావత్త్రిం
శతాదలైః ॥ ౧౯ ॥ సప్తజప్తంశివాస్త్రేణవేణీంబోధాసిముత్తమమ్ । శివమాత్మ
నివస్యస్యస్మప్త్యధారమభీప్సితమ్ ॥ ౨౦ ॥ నిష్ఫలంచశివంస్యస్యశివోహమితభావయే
త్ । ఉష్ణిపంశిరసిన్యస్యఅలంకుర్యాత్సదేహకమ్ ॥ ౨౧ ॥ గన్ధపణ్డనకంస్వీయే
విదధ్యాన్దక్షిణేకరే । విధినాత్రార్చయేద్దీశమిథంస్యాద్భివమస్తకమ్ ॥ ౨౨ ॥ విన్యస్యశివ
మన్త్రేణభాస్వరంనిజమస్తకే శివాదభిన్నమాత్మానంతరారంభావయేద్వధా ॥ ౨౩ ॥
మణ్డలేకర్మణాంసాక్షికలశేయజ్ఞరతుకః । హూమాధికరణంపహ్నోష్యేపాశ
విమోచకః ॥ ౨౪ ॥ స్వాత్మన్యనుగృహీతేతిషడాధారోయశ్చశ్వరః । సోహమే
వేతికుర్వీతభావంధీరతరంపునః ॥ ౨౫ ॥ జ్ఞానఖడ్గఖరస్థితాన్వైర్యత్యాభిముఖోన
రః । సాన్న్యమ్బుపజ్ఞగవ్యాభ్యాంప్రోక్షయేద్ద్యుగపణ్డపమ్ ॥ ౨౬ ॥ చతుష్పథా
న్తసంసాగరైస్సుంసుర్యాదీక్షణాదిభిః । విక్షిప్యవికిరాంస్త్రక్షకుశహర్చ్ఛపసంహ
రేత్ ॥ ౨౭ ॥ తానీశదిశివద్ధన్యామాసనాయోపకల్పయేత్ । నైర్మలేవాస్త్రగీర్వా
ణాద్వా రేలక్ష్యేంప్రపూజయేత్ ॥ ౨౮ ॥ ఆప్యేరత్నైఃపూరయన్తీంహృదామణ్డ
పరూపిణీమ్ । స్వామ్బువస్త్రే సరత్సేచధాన్యస్థేపశ్చిమాననే ॥ ౨౯ ॥ విశేషమ్మే
యజేచ్ఛమ్బుశక్తింకుమ్భస్పృదక్షిణే । పశ్చిమస్యాంతుసంహస్థాంవద్ధనీంఖడ్గరూపి
ణీమ్ ॥ ౩౦ ॥ దిక్షుశక్త్రాదిదిక్పాలాన్విష్ట్యస్తాన్ప్రణామసనాత్ । వాహనాయు
ధసంయుక్తాన్ప్రదాభ్యర్చ్యస్వనామభిః ॥ ౩౧ ॥ ప్రథమంతాంసమాదాయకుమ్భ
స్యాగ్రాభిగామిణీమ్ । అవిచ్ఛిన్నపయోధారాంభాగ్రియత్వాప్రదక్షిణమ్ ॥ ౩౨ ॥
శివాజ్ఞాంలోకపాలానాంక్రావయేన్మృలమున్తరత్ । సంరతుతయోగంకు
మ్భంధృత్వాథతాంధరేతే ॥ ౩౩ ॥ తతస్థిరరాసనేకుమ్భేసాగ్గంసమ్ముజ్యశఃకర
మ్ । విన్నయస్యశోభ్యమధ్వానంవద్ధన్యామస్త్రమర్చయేత్ ॥ ౩౪ ॥

ఓంహః అస్త్రాగ్రసనాయపహంఫట్ - ఓంఓంఅస్త్రమూర్తయేన
మః- ఓంపహంఫట్ పాశుపతాస్త్రాయసమః- ఓంఓంహృదయా
యపహంఫట్ నమః- ఓంశ్రీంశిరసేపహంఫట్ సః-ఓంయం
శిఖాయైపహంఫట్ నమః- ఓంగూంకపచాయ పహంఫట్ నమః-
ఓంఫట్ అస్త్రాయపహంఫట్ నమః- (*)

చతుర్వక్త్రస్థంపంచక్షత్రేదస్త్రంసశక్తికమ్ । సముద్గరత్రిశూలాసింహూర్య
కోటిసమప్రభమ్ ॥ ౩౫ ॥ భగల్లింగసమాయోగంవిదధ్యాల్లింగముద్రయా । అణ్ణుష్ఠే

నన్ను శేతుఁగఁబుంఁచు దామఃప్రవృత్తవర్ధిన్ ॥ ౩౬ ॥ ముక్తయేముక్తయేత్వాదా
 ముష్టి నావధనీంస్సృశేత్ । కుఁభస్యముఖరత్నార్థంజ్ఞానఖడ్గంసమర్చయేత్ ॥ ౩౭ ॥
 శస్త్రంవమూలమస్త్రస్యశతంకుమ్భేనవేశయేత్ । తద్దశాంశేనవర్ధన్యాంరత్నాం
 విజ్ఞాపయేత్తతః ॥ ౩౮ ॥ యథేదంకృతయత్నేనభగవత్సఖమర్చయేత్ । రక్షణీయం
 జగన్నాథసర్వాధ్వరధరత్రయా ॥ ౩౯ ॥ ప్రణవస్తంభతుర్భాహుంవాయవ్యేగణ
 మర్చయేత్ । స్థణ్డీలేశివమభ్యర్చ్యసార్థ్యకణ్డంబ్రజేన్నరః ॥ ౪౦ ॥ నిబిష్టేమస్త్ర
 తృప్త్యర్థమర్చ్యగర్భధృతాదికమ్ । వామేనవ్యేతువిస్యస్యసమిద్ధర్మతీలాదికమ్ ॥ ౪౧ ॥
 కుణ్డంహింసృగఞ్చ్యాదిప్రాగ్వత్సంస్కార్యభావయేత్ । ముఖ్యతామూర్ధ్వవక్త్ర
 స్యహృదివహ్నాశివంయజేత్ ॥ ౪౨ ॥ స్వమూర్తాశివకుమ్భేచస్థణ్డీలేత్సగ్నిశివ్య
 యోః । సృష్టిన్యాసేనన్నస్యస్యశోధ్యాధ్యానంయథాఽధి ॥ ౪౩ ॥ కుణ్డమానంము
 ఖంధ్యాత్వాపృథాహుతిభిరపితమ్ । బీజానిసప్తజిహ్వేనామగ్నేర్హోమాయభావ్య
 తే ॥ ౪౪ ॥ విశేషావక్త్రమావర్ణైరంభవస్తస్వరాన్వితౌ । ఇస్తువిస్తుశిఖాయక్తాజిహ్వబీ
 జాన్యనుక్రమాత్ ॥ ౪౫ ॥ హిరణ్యాకనకారక్తాకృష్ణాతదనుసుప్రభా । అతిరిక్తబహు
 రూపారుద్రేద్వాగ్నాన్వితృదిబ్జుభా ॥ ౪౬ ॥ క్షీరాతివధురైర్హోమంకుర్యాచ్ఛాన్తి
 కపాష్టికే । అభిచారేకుపిణ్యాకసక్తుకఞ్చుకకాజ్జీతైః ॥ ౪౭ ॥ లవణైరాజికాతక్ర
 కటుతైలైశ్చకణ్డైః । సమిద్ధిరపివక్రాభిఃక్రద్ధోభావ్యోఽనునాయజేత్ ॥ ౪౮ ॥ కదంబ
 కలిశాహుమాద్యక్షిణీనీర్ద్యుతిధృత్వమ్ । బద్ధాకంశుకాదీనవశ్యాకర్తాయాహు
 మయేత్ ॥ ౪౯ ॥ బిల్వంరాజాయలత్మృగ్ధింపాటలాంశ్చపృశాసపి । పద్మానివ
 క్రవర్తిత్వేభత్వభోజ్యానిసప్తదే ॥ ౫౦ ॥ దూర్వావ్యాధివినాశాయసర్వసత్వ
 వశీకృతే । ప్రియంగుపాటలీపుష్పంచూతపత్రంజ్వరాస్తకమ్ ॥ ౫౧ ॥ వృత్యుజ్జ
 యోమృత్యుజితాన్యద్దవ్విధిస్యాత్తిలహుమతః । రుద్రశాన్తిస్సర్వశాన్త్యైలభ
 ప్రస్తుతమచ్యతే ॥ ౫౨ ॥ ఆహుత్యప్రత్యైర్మూలమక్లానితుదశాంశతః । సస్తైర్వయే
 తమూలేనదద్యాత్పుష్కాంయథాపురా ॥ ౫౩ ॥ తథాశివప్రవేశాయప్రతిశివ్యంశ
 తంజపేత్ । మర్మమిత్రపపారాయనుగమిత్వకృతేతథా ॥ ౫౪ ॥ శతద్వయంచ
 హూతవ్యంమూలమస్త్రేణపూర్వవత్ । మూలాద్యష్టాస్త్రమస్త్రాణాంస్వాహాస్త్రై
 స్తర్పణంసకృత్ ॥ ౫౫ ॥ శిఖాసముపిత్తైర్బిజైర్హూంఘృతైర్వదీపనమ్ । ఓంహం
 శివాయస్వాహేత్యాదిమస్త్రైశ్చతగ్నమమ్ ॥ ౫౬ ॥ ఓంహూంహూంహీంశివాయ
 హూంఘడిత్యాదిదీపనమ్ । తతశ్శివాన్భుసాస్థాలీంఠాలితాంవర్తగుణ్డీతామ్ ॥ ౫౭ ॥
 చంద్రనాదిసమాలభ్యాంబద్ధీయారూటకంఘృతే । వర్షాస్త్రజప్తసద్ధర్మవత్రాభ్యాంచ
 రుసిద్ధయే ॥ ౫౮ ॥ వర్షాద్యైరాసనేదత్రేసార్ధేన్మృతకణ్డలే । న్యస్తాయాంమూ
 ర్తిభూతాయాంభావపుష్పైశ్శివంయజేత్ ॥ ౫౯ ॥ వస్త్రబద్ధముఖాయాంవాస్థాల్యాం
 పుష్పైర్బహిర్భువైః । మల్ల్యాంపశ్చిమవక్త్రాయాంశుద్ధాయాంవీక్షణాదిభిః ॥ ౬౦ ॥

స్వప్రాహ్లాదరీజాయాంస్వప్రాహ్లాదరీజాయాంజహ్లా
 యాంమానుషాత్మనా ॥ ౬౦ ॥ స్థానీమారోవయేన్ద్రుజప్రాంగవ్యాప్యమాజ్ఞితా
 మ్ ॥ గవ్యంవయోన్ద్రుసంశుక్లంప్రాసాదశతమన్త్రిణమ్ ॥ ౬౧ ॥ తణ్ణులాన్యాయ
 కాదీనాంక్షిపేత్తత్రతద్యథా ॥ ఏకశివ్యవిధానాయతేహంప్రసృతిపజ్ఞుకమ్ ॥ ౬౩ ॥
 ప్రసృతింప్రసృతింపశ్యాద్వర్ధయేద్వాన్విధిమత్రమాత్ ॥ కుర్యాచ్చానలమన్తేగ్రహపిఠా
 నంకవచాణునా ॥ ౬౪ ॥ శివాగ్నోమూలమన్తేగ్రహపూర్వాస్యశ్చకుంపచేత్ ॥ సు
 స్విన్నేత్రతచ్చుల్యాంసుగ్రహపూర్వసన్నిహా ॥ ౬౫ ॥ స్వాహాన్తేస్సంహితామన్తే
 ద్దత్వాతప్తాభిఘోరణమ్ ॥ సంస్థాప్యమణ్డలేస్థాలీంసదర్శేస్థాణునాకృతే ॥ ౬౬ ॥ ప్ర
 ణవేనపిఠాయాస్యాంతద్దేహలేపనంహృదా ॥ సుశీతలోభవత్యేవంప్రావ్యశీతాభిఘో
 రణమ్ ॥ ౬౭ ॥ విదధ్యాన్సంహితామన్తేగ్నివ్యంప్రతిసకృత్సకృత్ ॥ ధర్మాద్యాసనకేహు
 త్వాపణ్డమణ్డలపశ్చిమే ॥ ౬౮ ॥ సమ్మనంచసుగ్రహహుత్వాశుద్ధింసంహితయాచరే
 త్ ॥ చరుకంసకృదాలభ్యతయైవవవడంతయా ॥ ౬౯ ॥ ధేనుముద్రామృతీభూతంధన్జీలే
 త్రాన్వికంసయేత్ ॥ సాజ్యభాగంస్వశిష్యశాంభాగోదేవాయవహ్నయే ॥ ౭౦ ॥ కుర్యా
 త్పూర్వకపాలాదేస్సుమధ్యాజ్యమిదంత్రయమ్ ॥ నమోజ్జేనహృదాదధ్యాత్తేనైవాచమ
 నీయకమ్ ॥ ౭౧ ॥ సాజ్యంమన్త్రీశతంహుత్యాదధ్యాత్పూర్ణాయథాపిఠామణ్డలంకుణ్డ
 తఃపూర్వేమధ్యేవాశేమృకుశ్మయోః ॥ ౭౨ ॥ రుద్రమాత్మగణాదీనాంనిర్వహ్యైర్ద్రవ్య
 లింహృదా ॥ శివమధ్యేవలబ్ధాజ్ఞోవిధాయైకత్వభావనమ్ ॥ ౭౩ ॥ సర్వజ్ఞత్వాదియక్తో
 హంసమన్తాచ్యోపరిస్థితః ॥ మమాంశోయోజనాస్థానమధిస్తాతాహమధ్వరే ॥ ౭౪ ॥
 శివోహమిత్యహహ్లాఋషిమేద్యాగమణ్డపాత్ ॥ స్వప్రపూర్వాగ్రసప్తర్షేశస్త్రీ
 ణుకృతమణ్డలే ॥ ౭౫ ॥ ప్రణవాసనకేశివ్యంశుక్లవస్త్రోద్ధరియకమ్ ॥ స్నాతంహో
 దట్కృభింముత్యైపుర్యవక్త్రంతుభుక్తయే ॥ ౭౬ ॥ ఊర్ధ్వంకాయంసమారోప్యపూ
 ర్వాస్యంప్రవిలోకయేత్ ॥ చరణాదిశిఖాయావన్నక్తౌభుక్తావిలోమతః ॥ ౭౭ ॥
 చతుషాసమ్ప్రసాదేనశైవంధామవివృణ్వతా ॥ అస్తోగిదశేనమన్త్రిత్యమన్త్రీ
 మ్బుస్నానసిద్ధయే ॥ ౭౮ ॥ భస్మస్నానాయవిష్కానాంశాన్తయేపాపభిత్తయే ॥ స్పృ
 ష్టిసంహారయోగేనతాడయేదస్త్రభత్సనా ॥ ౭౯ ॥ పునరస్త్రీమ్బునాప్రోత్యసక
 లీకరణాయతమ్ ॥ నాభేనూర్ధ్వంశౌగ్రేణమాడ్జనీయాన్ద్రుముచ్చరక ॥ ౮౦ ॥ త్రి
 ధాఽలభేతతమన్తైరేరఘమద్వాయనాభ్యతః ॥ ద్వైవిధ్యానాచపాశోనామూలభేతత
 రాణునా ॥ ౮౧ ॥ తచ్చరీరేశివంసాజ్ఞంసాసనంవిన్నయేత్తతః ॥ పుష్పాదిపూ
 జితస్యాస్యనేత్రేనేత్రేణవాహృదా ॥ ౮౨ ॥ బద్ధామన్త్రితవస్త్రేగ్రహితేనసదశే
 నత ॥ ప్రదక్షిణక్రమాదేనంప్రవేశ్యశివదక్షిణమ్ ॥ ౮౩ ॥ సవస్త్రుమాసనందధ్యాన్య
 థావర్ణంబేదయేత్ ॥ సంహారముద్రయాత్మనంమూర్త్యాతస్యహృదమ్బుజే ॥ ౮౪ ॥
 నిరుధ్యశోధితేకాయేన్యాసంకృత్యాతమర్చయేత్ ॥ పూర్వాసనస్యశివ్యస్యమూ

లమస్తే శ్రీమస్తకే ॥ ౮౫ ॥ శివహస్తంప్రదాతవ్యంరుద్రేశపదదాయకమ్ । శివసే
వాగ్రహూపాయందత్తహస్తంశివాణునా ॥ ౮౬ ॥ శివేప్రత్యేపయేత్సుప్తమపసి
యార్చకాంతరమ్ । తత్పాత్రస్థానమన్తాధ్యంశివదేవగణానుగమ్ ॥ ౮౭ ॥ విప్రా
దీనాంక్రమాన్నానుకుర్యాద్వాస్తేచ్ఛయాగురుః । ప్రణతింకున్యవర్ధనోఃకారయి
త్వానలాన్తికే ॥ ౮౮ ॥ సదక్షిణాననేతద్వత్సేమ్యాస్యముపవేశయేత్ । శివ్యదే
హపినిహాన్త్రాంసుషుమ్నామినచిన్తయేత్ ॥ ౮౯ ॥ నిఃవిగ్రహాలీనాంచదగ్ధమూలేన
మన్త్రితమ్ । దర్భాగ్రందక్షిణేతస్యవిధాయకరపల్లవే ॥ ౯౦ ॥ తన్ములమాత్మజ
ఘ్రియామగ్రంచేతిశిఖిద్వయే । శివ్యస్యహృదయంగత్వా రేవశేసశివాణునా ॥ ౯౧ ॥
పూరకేణసమాగత్యస్వకీయంహృదయాన్తరమ్ । శివాగ్నినాఃపునఃకృత్వా నాడీసన్ధా
నమీద్యశమ్ ॥ ౯౨ ॥ హృదాతస్యన్నిధానార్థంబుహుయాదాహుతిప్రయమ్ । శివహ
స్తస్థిరత్వాగ్రంశతంమూలేనహూమయేత్ ॥ ౯౩ ॥ ఇష్టంసమయదీత్యాయాంభ
వేద్యోగ్యోభవార్చనే ॥ ౯౩౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్రవస్సూక్తసంవాదే సమ
యదిత్యక్షధనంనామ ఏకాశీత మో ధ్యా యః.

— శ్రీసంసారదీప్తిపాదమ్. ౯౩ —

శుశ్రవః ॥ వత్సేనంసారదీప్తియాపిధానంశృణుషణ్ముఖ । ఆవాహయే
న్నహేశస్యవహ్నిస్తస్యశిరోహృది ॥ ౧ ॥ సంక్లృష్టతౌసమభ్యర్చ్యసన్దివ్యహృద
యాత్మనా । తయోస్సన్నిధయేదద్యాత్తేనైవాహుతిపఞ్చకమ్ ॥ ౨ ॥ కుసుమేనా
స్త్రులిప్తేనతాడయేత్తంహృదాశిశుమ్ । ప్రస్ఫురత్తారకాకారంచైతన్యంశత్రభావ
యేత్ ॥ ౩ ॥ ప్రవిశ్యతతహుఙ్కారముక్తంరేవకయోగతః । సంహరిత్యాతదా
కృత్యపూరకేణహృదిస్యసేత్ ॥ ౪ ॥ తతోవాగీశ్వరీయోనాముద్రయోద్భవసంజ్ఞయా
హృస్పముప్తితమస్తే శ్రీరేవకేనవినిక్షిపేత్ ॥ ౫ ॥ ఓంహంహంహంహంఆత్మనేనమః ॥
జాజ్వల్యమానేధూమేబుహుయాదిప్రసిద్ధయే । అద్రవ్యద్ధేనధూమేషుహూమోవ
హ్నసనిద్ధ్యతి ॥ ౬ ॥ సిద్ధిఃప్రదక్షిణావర్తస్సుగణ్ధిశ్శస్యతేనలః । వివరితస్ఫులిగీచ
భూమిస్ఫుర్గుఃప్రశస్యతే ॥ ౭ ॥ ఇత్యేవమాదిభిచ్చిహృద్భృత్వాశివ్యస్యకల్పమమ్ ।
పాపభక్షణహూమేనదహేద్వాతంభవార్తనా ॥ ౮ ॥ ట్విజత్వాపదనాధాయ
తథారుద్రాంశభావనే । ఆహరిబీజసంశుద్ధాగర్భాధానాయసంస్థితే ॥ ౯ ॥ సీను
స్తేజస్తలోనామకరణాయచహూమయేత్ । శతానపఞ్చమూలేనహోషణాదిదశం
శతః ॥ ౧౦ ॥ శిధిలీభూతబద్ధస్యశక్తానుతక్రణందయేత్ । ఆత్మనోరుద్రపుత్రే
గర్భాధానంతమచ్యతే ॥ ౧౧ ॥ స్వాస్తత్యాగ్నిత్మగుణవ్యక్తిహపుంసవసంకుతమ్ ।
మాయాత్మనోర్వివేకేనజ్ఞానంసీమన్తవర్ధనమ్ ॥ ౧౨ ॥ శివాదితత్త్వశుద్ధేస్తుస్వీకా

రోజనసంఘటమ్ । బోధనంయద్భవత్యేనశివత్వాత్స్వస్వోమతమ్ ॥ ౧౩ ॥ సంహారముద్రయాత్మానంస్ఫురద్వహ్నికణోపనుమ్ । విదధితసమాదాయుజేహృదయపజ్జజే ॥ ౧౪ ॥ తతఃకుష్ఠకయోగేనమూలనున్త్రముదీరయేత్ । కుర్యాన్నమవశీభావంతదాచశివయోర్హృది ॥ ౧౫ ॥ బ్రహ్మదికారణాత్మాగక్రమాదేచకయోగతః । నీత్యాశివాన్తమాత్మానమాదాయోద్భవముద్రయా ॥ ౧౬ ॥ హృత్సముత్పత్తయన్త్రైణరేచకేనవిధానవిత్ । శిష్యస్యహృదయామ్భుజకర్ణికాయాంవినిషీపేత్ ॥ ౧౭ ॥ పూజాంశివస్యవహ్నేశ్చగురుకుర్యాత్తదోచితమ్ । ప్రణతించాత్మనేశిష్యంసమర్ప్యాశ్రవయేత్తథా ॥ ౧౮ ॥ దేవంసనిష్ఠేచ్ఛాస్త్రాణినిర్మలావృదిసలజ్జయేత్ । శివాగ్నిగురుపూజావకర్తవ్యాజీవితాపధి ॥ ౧౯ ॥ బాలబాలితవృద్ధస్త్రీభోగభుగ్వాప్యధితాత్మనామ్ । తథాశక్తిదదీతార్థంసమర్థస్యసమగ్రకా ॥ ౨౦ ॥ భూతాక్టానిజటాభిన్నదణ్డికాపీనసంయమా ॥ శుశానాదైవ్యైర్హృదాదైవ్యైర్వాపరిజప్యయథాక్రమాత్ ॥ ౨౧ ॥ స్వాహాన్తసంహితామన్త్రైఃపాత్రేహ్వరోప్యపూర్వవత్ । సమ్పాదితద్రుతంహుత్యాస్థణ్డిలేశాయదర్శయేత్ ॥ ౨౨ ॥ రక్షణాయఘటాద్ధస్తాదారోప్యక్షణమాత్రకమ్ । శివాదాజ్ఞాంసమాదాయదదీతవ్రతనేగురుః ॥ ౨౩ ॥ ఏవంసమయదీత్యాయాంవిశిష్టాయాంవిశేషతః । వహ్నిహుమామాగవజ్ఞానయోగ్యస్సజ్ఞాయతేశిశుః ॥ ౨౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్వరసూన్తసంవాదే సంసారవిరక్తియోగధనంనామ ద్వ్యశీతమోధ్యాయః.

శ్రినిర్వాణదీత్యోవిధానమ్.

శుశ్వరః ॥ అథనిర్వాణదీత్యాయాంకుర్యాన్మలాదిదీపనమ్ । పాశబద్ధనశక్తిర్థంతాడనాదికృతేనవా ॥ ౧ ॥ ఏకైకయాతదాహుత్యాప్రత్యేకంతత్రయేణవా । బీజగర్భశిఖార్ధంతుహూంఫడన్తధునివాదినా ॥ ౨ ॥ ఓంహూంహూంహూంహూంఫడితిమూలనున్త్రస్యదీపనమ్ । ఓంహూంహూంహూంహూంఫడితిహృదయఏవంశిరోముఖే ॥ ౩ ॥ ప్రత్యేకందీపనంకుర్యాత్సర్వస్త్రినుగ్గిరకర్మణి । శాన్తికేపాష్టికేనాస్యవషడన్తాదినాణునా ॥ ౪ ॥ వషడావట్రమోపేతైస్సర్వకామ్యోపరిస్థితైః । హవనంసంవరైఃకుర్యాత్సర్వత్రాప్రాయనాదిషు ॥ ౫ ॥ తతస్సృసవ్యభాగస్థంమణ్డిలేశుద్ధవిగ్రహమ్ । శిష్యంసమ్పూజ్యతత్పూత్రంసుమన్వేలివిభావితమ్ ॥ ౬ ॥ మూలేనతద్భిభాబద్ధంపాదాంగుస్తాన్తమానయేత్ । సంహారేణముముతోస్త్రబద్ధీయాద్భివ్యకాయకే ॥ ౭ ॥ పుంసస్తదక్షిణేభాగేవామేనార్యామోజయేత్ । శక్తించశక్తినున్త్రైణపూజితాంతస్యమన్తకే ॥ ౮ ॥ సంహారముద్రయాదాయసూత్రంతేనైవయోజయేత్ । నాడింత్యాదాయమూలేనసూత్రేన్యస్యహృదా

ర్చయేత్ || ౯ || అవగుణ్యతురుదేణహృదయేనాహుతిత్రయమ్ | ప్రదద్యాత్సన్నిధా
నాథంశక్తావప్యేవమేవహి || ౧౦ || ఓంహంవగ్నాధ్వనేనమోహంభవనాధ్వనేన
మః | ఓంహంకలాధ్వనేనమః శోధ్యాధ్వనంహిసూత్రకే || ౧౧ || న్యస్యాప్త్ర
వారిణాశివ్యంప్రాత్యూప్త్రుక్తితేనచ | పుష్పేణహృదిసన్తాడ్యశివ్యదేహీవ్రవి
శ్యచ || ౧౨ || గురుశ్చత్రహూజ్ఞాగరయక్తంరేచకయోగతః | చైతన్యంహంస
బీజస్థంవిశ్లేషేదాయథాత్మనా || ౧౩ || ఓంహంహూంఫట్ || ఆచ్ఛిద్యశక్తిసూ
త్రేణహంహంస్యాహేలిచాణునా | సంహరముద్రయాసూత్రేనాడీభూతేనియో
జయేత్ || ౧౪ || ఓంహంహంహంఆత్మనేనమః || వ్యాపకంభావయేదేసంతమత్రేణా
వగుణ్యయేత్ | ఆహుతిత్రితయందద్యాద్ధృదాసన్నిధిహేతవే || ౧౫ || విద్యాదేహం
చవిన్నయస్యోన్యతీతావలోకనమ్ | తస్యామితరతస్త్వాద్యంమస్త్రీభూతంవివిస్త
యేత్ || ౧౬ || ఓంహంహంశాన్యతీతకలాపాశాయనమశ్చత్యనేనావలోకయేత్ ||
ద్వేతత్వేమస్త్రీమప్యేకంపదంవగ్నాశ్చబోడక | తథాష్టేభువనాన్యస్యాంబీజనాడి
కథద్యయేత్ || ౧౭ || విషయంచగుణంచైకంకారణంచసదాశివమ్ | సితాయాంశాన్య
తీతాయామస్త్రాభవ్యప్రవీడయేత్ || ౧౮ || ఓంహంశాన్యతీతకలాపాశాయహూం
ఫట్ || సంహరముద్రయాదాయవిదధ్యాత్సూత్రమస్త్రకే | పూజయేదాహుతీస్త్రోద
ద్యాత్సన్నిధిహేతవే || ౧౯ || తత్వేద్వేఅక్షరేద్వేచబీజనాడికథద్యయేత్ | గుణోహస్త్రా
తథాబ్జస్థమేకంకారణమీశ్వరమ్ || ౨౦ || పదానిభానుసంఖ్యైభువనానిదశసప్తచ | ఏకం
చవిషయంశాన్తాకృష్ణాయామచ్యుతంస్త్రరేత్ || ౨౧ || తాడయిత్వాసమాదాయముఖ
సూత్రేనియోజయేత్ | జుహుయాన్నిజబీజేససాన్నిధ్యాహుతిత్రయమ్ || ౨౨ ||
విద్యాహంసస్త్రతత్త్వానిపాదానామేకవింశతిమ్ | వడ్డ్యగ్నాన్యస్థిరంచైకంలో
కానాంపఞ్చవింశతిమ్ || ౨౩ || గుణానాంత్రయమేకంచవిషయంరుద్రవారణమ్ |
అస్త్రాభావ్యాతిరిక్తాయాంబీజనాడికథద్యయేత్ || ౨౪ || అస్త్రీమాదాయదధ్యాచ్ఛప
దంద్యస్థిరకవింశతిమ్ | లోకానాంచకళానాంచపష్టింగుణవతుప్తయమ్ || ౨౫ || మస్త్రా
ణాంత్రయమేకంచవిషయంకారణంహరిమ్ | అస్త్రాభవ్యప్రతిష్ఠాయాంశుక్లాయాం
తాడనాదికమ్ || ౨౬ || విధాయనాభిసూత్రస్థాంసన్నిధాయాహుతిర్యజేత్ | హ్రీం
భువనానాంశతంసాగ్రంపదానామప్తవింశతిమ్ || ౨౭ || బీజనాడీసమీరాణాంద్య
యోర్ద్వియయోరపి | వర్ణంతత్త్వంచవిషయయేకైకంగుణపఞ్చకమ్ || ౨౮ ||
హేతుంబ్రహ్మేణ్డమస్త్రీస్థంశవ్యరాణాంవతుప్తయమ్ | నివృత్తాపీతవగ్నాయామస్త్ర
రాభవ్యప్రతాడయేత్ || ౨౯ || ఆదాయతత్త్వభాగాస్త్రేసూత్రేవిన్యస్యపూజయేత్ |
జుహుయాదాహుతీస్త్రస్సన్నిధానాయపావకే || ౩౦ || ఇత్యాదాయకలాసూ
త్రేయోజయేద్భివ్యవిగ్రహాత్ | సబీజాయాంతుదీతాయాంసమయాచారయాగ
తః || ౩౧ || దేహరహ్మకరత్కార్థంమస్త్రీసిద్ధిఫలాదపి | ఇష్టేప్రార్థాదిధర్మార్థంవ్య

తరిక్తంప్రబంధకమ్॥౩౨॥ ఘైతస్యబోధకంసూక్ష్మంకలానామస్తరేన్నరేత్॥ అమనైవ
క్రమేణాధకుర్యాత్తర్పణదీపనే॥౩౩॥ అహుతీభిస్సమస్త్రైణితిస్పృభిస్తిస్పృభిస్తథా ॥

ఓంహంఁశాన్త్యతీతకలాపాశాయస్వాహేత్యాదితర్పణమ్ఓం

హంహంహంఁశాన్త్యతీతకలాపాశాయపలుంఘడిత్యాదిదిపనమ్ ॥

తత్సూత్రంవ్యాప్తిబోధాయకలాస్థానేషుపశ్యాను ॥ ౩౪ ॥ సగ్యహుజుఃమాజ్యే
నతత్రసాగ్ధంశివంయజేత్ ॥ హుంఘడస్త్రైకలామస్త్రైర్భిత్వాపాశాననుక్రమా
త్॥ ౩౫ ॥ సమోనైశ్చప్రవిశ్యాన్తఃకుర్యాద్గ్రహణబద్ధనే ॥ ౩౫౪ ॥

ఓంహుంఘడంహంఁశాన్త్యతీతకలాపాశాయపలుంఘడిత్యాదిదిపనమ్ ॥

బధ్నామిచేత్యాదిమస్త్రైకలానాంగ్రహణ బద్ధనాదిప్రయోగః ॥

పాశాదీనాంపస్వీకారోగ్రహణంబద్ధనంపునః॥౩౬॥ పురుషంప్రతినిశ్చేషవ్యాపారప్ర
తిపత్తయే॥ ఉపవేశ్యాధతర్కుగ్రంశిష్యసగ్రాధేనివేశయేత్॥౩౭॥ విస్తృతాఘప్రమో
షాయశతంమూలేనాహూయయేత్ ॥ శరావసంస్పృశేపుంసస్త్రియాశ్చప్రణితోద
రే॥౩౮॥ హృదస్త్రసమ్ముటంసూగ్రంపిథాయాభ్యర్చయేద్ధృదాసూత్రంశివేనసాగ్ధే
నకృత్వాసమ్ముతశోధితమ్॥౩౯॥ నిదధ్యాత్కలశస్యాధోరథౌంవిజ్ఞాపయేదితి॥ శిష్యం
పుష్పంకరేదత్వాసమ్ముజ్యకలశాదికమ్॥౪౦॥ ప్రణమయ్యబహిర్యాయాద్యాగవన్ది
రవధృతః॥ హణ్డలక్రితయంకృత్వా ముముక్షూసుత్తరాననాత్॥౪౧॥ ఘక్తయేపూర్వ
వక్త్రాంశ్చశిష్యాంస్తత్రనివేశయేత్ ॥ ప్రథమేపశ్చగవ్యస్యప్రాశయేచ్ఛుల్లకత్రయమ్ ॥
పాణినాకుశల్యుక్తేనార్చితానస్తరాస్తరమ్ ॥ చరుంతతస్త్రోతీయేతుగ్రాసత్రితయస
మ్మితమ్॥ ౪౩ ॥ అష్టగ్రాసప్రమాణంవాదశనస్పర్శవర్జితమ్॥ పాలాశపుటశేముక్తాము
క్తాపిప్పలపత్రకే ॥ ౪౪ ॥ హృదాసమ్మోజనందత్వాపూతైరాచామయేజ్జలైః ॥ ద
స్తకాఠంహృదాకృత్వాప్రక్షిపేచ్ఛోభనేశుభమ్ ॥ ౪౫ ॥ న్యూనాదిదోషమోషా
యమూలేనాహ్నేత్తరంశతమ్ ॥ విధాయస్థజ్జలేశాయసర్వకర్మసమర్థమ్ ॥ ౪౬ ॥
పూజాంపిసర్జనంచాస్యచక్షేశస్యచపూజనమ్ ॥ నిర్మల్యమవసీయాథశేషమగ్నాయ
జేచ్ఛరోః ॥ ౪౭ ॥ కలశంలోకపాలాంశ్చపూజయత్వావిస్మజ్యచ ॥ విస్మజేర్గణమ
గ్నించరక్షితంయదిబాహ్యతః ॥ ౪౮ ॥ బాహ్యతోలోకపాలానాందత్వాసక్షేప
తోబలిమ్ ॥ భస్తనాశుద్ధతోయైర్వాస్నాత్వాయాగాలయంబిశేత్ ॥ ౪౯ ॥ గృహ
స్థాన్దర్శకయ్యాయాంపూర్వశీఘ్రాన్తురక్షితాత్ ॥ హృదాసమ్మస్త్రశయ్యాయాం
యతీన్ద్రక్షిణమస్తకాత్ ॥ ౫౦ ॥ శిఖాబద్ధశిఖానస్త్రసప్రమాణవకాన్దితాత్ ॥
విజ్ఞాయస్నాపయేచ్ఛిష్యాంస్తతోయాయాత్పునర్బహిః ॥ ౫౧ ॥ ఓంహిలిహిలిత్రి
శూలపాణయేస్వాహే ॥ పశ్చగవ్యంచరుంప్రాశ్యగృహీత్వాదస్త్రధావనమ్ ॥ సమా

చమ్యశివంధ్యాత్వాశయామాస్థాయపావసీమ్ ॥ ౫౨ ॥ దీక్షాగతంక్రియాకాణ్డం
సంస్తరస్తస్సంవిశేధురుః। ఇతిసజ్జే పతఃప్రోక్షోవిధిర్దీక్షాధివాసనే ॥ ౫౩ ॥ *

ఇతిశీమహాపురాణేఆగ్నేయే శుశ్రవరస్సంవాదే నిర్వా
ణదీక్షాయామధివాసనామ త్రిశీతతమోధ్యాః

— శ్రీనివృత్తికళాశోధనమ్. —

శుశ్రవః ॥ అథప్రాతస్సముత్థాయకృతస్నానాదిశోగురుః । దధ్యార్ద్ర
మాంసమద్యాదేఃప్రశస్తాభ్యవహరితా ॥ ౧ ॥ గజాశ్వరోహణంస్వప్నేశుభంశు
క్లాంశుకాదికమ్ । త్రైలాభ్యక్తాదికంహీనంహేమోమోరేణశస్త్రయమ్ ॥ ౨ ॥
నిత్యకర్మద్వయంకృత్యాప్రవిశ్యమఖమణ్డపమ్ । స్వాచాంతోనిత్యవత్సర్వకుర్యాన్వై
మిత్రికేవిధౌ ॥ ౩ ॥ తతస్సంశోధ్యచాత్మానంశివమాస్తంతథాత్మని । విన్నయస్యకు
ష్ఠగంప్రార్చ్యితిద్రావీనామనుక్రమాత్ ॥ ౪ ॥ మణ్డలేఽఙ్గిలేవాపిప్రకుర్వీతశివా
ర్చనమ్ । తర్పణంపూజనంవహ్నిపూజాస్తంమస్త్రీతర్పణమ్ ॥ ౫ ॥ దుస్సృష్ట
దోషమోషాయశస్త్రీణాప్తాధికంతతమ్ । హుత్వాహంసంముఖేనైవవిదధ్యాన్త
స్త్రీదీపనమ్ ॥ ౬ ॥ అస్తర్బలివిధానంచమధ్యేఽఙ్గిలకుష్ఠయోః । కృత్యాశిష్యప్ర
వేశాయలభ్యానుజ్ఞోబహిర్వ్రజేత్ ॥ ౭ ॥ కుర్యాత్సమయవత్తత్రమణ్డలారోపణాది
కమ్ । సమావృతహేమమంతస్నాడిరూపదర్శకరానుగమ్ ॥ ౮ ॥ తత్సన్నిధానాయ
తిస్రోహుత్వామూలాణునాహుతీః । కుష్ఠస్థంశివమభ్యర్చ్యపాశసూత్రముపా
హరేత్ ॥ ౯ ॥ సదక్షిణోర్ధ్వకాయస్యశిష్యస్యాభ్యర్చితస్యచ । తద్విభాయాంబ
ధ్నియాత్పదాఙ్గుస్తాపలమ్బితమ్ ॥ ౧౦ ॥ తంనివేశ్యనృత్యేమవ్యాప్తిమాలోక్య
చేతసాఽజ్ఞేయానిభవనాన్యస్యాంతతమస్తాధికంతతః॥౧౧॥కపాలోఽబశ్చబుద్ధశ్శవజ్ర
దేహఃప్రమద్దనః । విభూతిరవ్యయశ్శాస్తాపినాకీత్రిదశాధిపః ॥ ౧౨ ॥ అగ్నిరుద్రోహు
తాశీచపిగృహఃఖాదకోహరః । జ్వలనోదహనోబభుర్భిష్టాన్తకక్షపాన్తకా ॥ ౧౩ ॥
యామ్యమృత్యుహరోధాతావిధాతాకార్యరజ్జుకః । కాలోధర్మోవ్యధర్మశ్చసంయో
క్తాచవియోగః॥౧౪॥ నైర్మతోమారణోహస్తాక్రూరదృష్టిర్భయానకః । ఊర్ధ్వాం
శకోవిరూపాఽఽఽధూనులోహితదంష్ట్రీవా ॥ ౧౫ ॥ బలశ్చోచిబలశ్చైచ్చపాశహ
స్త్రోమహాబలః । శ్వేతశ్చజయభద్రశ్చదీర్ఘబాహుర్జలాన్తకః ॥ ౧౬ ॥ బడబాస్యశ్చ
భీషశ్చదశైతేవాయణాస్సృతాః । శీఘ్రైలఘుర్వాయువేగసూక్ష్మస్త్రీఙ్ఘ్రేక్షుపా
న్తకః ॥ ౧౭ ॥ పక్ష్యాన్తకఃపల్భుశిఖఃకపర్దీమేఘమాహనః । బటాముకుటధారిచనా
సారత్పథరస్తథా ॥ ౧౮ ॥ నీళిశోయాపవాన్ధన్యస్సేన్యదేహఃప్రసాదకృత్ । ప్రకా
శోవ్యథలక్ష్మీవానాఃమరూపోదశోత్తరే ॥ ౧౯ ॥ విద్యాధరోజ్ఞానధరస్సర్వజ్ఞోవేద

పారగః । మాతృవృక్షశృపిక్లాఙ్గోభూతపాలోబలిసియః ॥ ౨౦ ॥ సర్వవిద్యావి
ధాతాచనుభుమఃఖహరాదశ । అనంతపాలకోధిరఃపాతాళాధిపతిస్తథా ॥ ౨౧ ॥
వృషోవృషధరోవీర్యోగ్రసససర్వతోముఖః । లోహితశ్చైవవిజ్ఞేయాదశరుద్రాఃఫ
ణిస్థితాః ॥ ౨౨ ॥ శమ్భుర్విభుగ్గణాధ్యక్షస్త్రిక్షుస్త్రిదశవద్విరః । సంహరశృవిహార
శృలాభోలిపుర్విచక్షణః ॥ ౨౩ ॥ అత్తాకుహకకాలాగ్నిరుద్రోహటకపవచ । కూ
ష్మాణ్డశ్చైవసత్యశ్చబ్రహ్మవిష్ణుశ్చసప్తమః ॥ ౨౪ ॥ రుద్రశ్చైవపిమేరుద్రాఃకటా
హాభ్యస్తరేస్థితాః । ఏతేషామేవనామాభివనానామపిస్తరేత్ ॥ ౨౫ ॥ భవోద్భవసర్వ
భూతసర్వభూతనుభవప్రదః । సర్వసాన్నిధ్యకృష్ణస్త్రిష్ణురుద్రశ్చరార్పితః ॥ ౨౬ ॥

* సంస్తుతపూర్వస్థితసాక్షిః ఓంరుద్రాంతః ఓంపశ్య
ఓంశబ్దఓంసూక్ష్మఓంశివసర్వసర్వదసర్వసాన్నిధ్యక
రబ్రహ్మవిష్ణురుద్రకరఓంసమశ్శివాయఓంసమోనమః ॥

అష్టావింశతిపాదానివ్యోమవ్యాపిమనోగుహా । సద్యోహృదస్త్రసేత్రాణిమన్తస్త్రివ
ణ్ణాప్తకోహతః ॥ ౨౭ ॥ వీజాకారోమకారశ్చనాద్యావిళాపిశ్చళాహ్వయే । ప్రాణా
పానాడుభౌవాయుఃపూర్ణోపస్థాతథేద్విరీయే ॥ ౨౮ ॥ గర్భస్తపిషయఃప్రోక్తోగర్భా
దిగుణపఞ్చకే । పార్థివంమణ్డలంపీతంవజ్రాజగ్రంబతురశ్రకమ్ ॥ ౨౯ ॥ విస్తారో
యోజనానాంతుకోటిరస్యశతాహతా । అత్రైవాన్తర్గతాజ్ఞేయాయోనయోపిచ
తుర్దశ ॥ ౩౦ ॥ ప్రథమాసర్వదేవానాంమన్వాద్యాదేవయోనయః । మృగపక్షీచ
పశవశ్చతుర్థాతుసరిస్సపాః ॥ ౩౧ ॥ స్థావరంపఞ్చమంసర్వంయోనిష్ఠస్త్రిఅమానుషీ ।
పైశాచంరాక్షసంయాతుంగధర్వంచైద్ద్రీమేవచ ॥ ౩౨ ॥ సౌమ్యంప్రాణేశ్వరం
బ్రాహ్మమప్తమంపరికీర్తితమ్ । అష్టానాంపార్థివంతత్త్వపథికారాస్పదంమతమ్ ॥ ౩౩ ॥
లయస్తుప్రకృతౌబుద్ధోభోగోబ్రహ్మచకారణమ్ । తతోజాగ్రదవస్థానైస్సమస్తైర్మువ
నాదిభిః ॥ ౩౪ ॥ నివృత్తింగర్భితాంధ్యాత్వాస్వమన్తేన్రిణియోజ్యచ ॥ ౩౪౫ ॥

† ఓంహం హూంహం నివృత్తి కలాపాశాయ హూంఫట్ తఓంహం
హంనివృత్తి కలాపాశాయ స్వాహేత్యనే నామగ్రంశముద్రయా పూర
కేణాకృత్య† ఓంహూంహం హూంనివృత్తి కలాపాశాయ హూంఫ
డిత్యనేసంహారముద్రయా కుమ్భకేనాధస్థానాదాదాయ కి ఓం హింహ్రం
హంనివృత్తి కలాపాశాయ నమఃత్యనేనోద్భవ ముద్రయా రేచకేనకూమ్బే
సంస్థాప్య ఓంహం నివృత్తి కలాపాశాయ నమఃత్యనేనార్ఘ్యందత్వా

* అసర్వతసంస్తుతపూర్వస్థిత సాక్షిః తుభ్య తుభ్య పరబ్రహ్మబ్రహ్మజ్ఞానజ్ఞానశబ్ద సూక్ష్మశివస
ర్వద సర్వాధ్యక్షకర బ్రహ్మవిష్ణురుద్ర ఓంసమశ్శివాయ ఓంసమోనమః ఓంసమశ్శివాయ
ఓంసమోనమః.

† ఓంహంహూంహం.

‡ ఓంహంహూంహూ.

§ ఓంహూంహిం.

తిత్రయేణాధికారమస్యసమర్పయేత్ ॥ దగ్ధనిశ్శేషపాపస్యబ్రహ్మన్నస్యవశోస్త్య
యా ॥ ౫౪ ॥ బద్ధాయనపునస్థేయంశివాజ్ఞాంత్రావయేదితి । తతోఽస్సజ్యథాతా
రంనాద్యాదక్షిణయాశనైః ॥ ౫౫ ॥ సంహారముద్రయాత్మానంకుమ్భకేననిజాత్మ
నా । రాహుయుక్తైకదేశేనచన్ద్రబిమ్బేనసన్నిభమ్ ॥ ౫౬ ॥ ఆదాయయోజయే
త్సూత్రేరేచకేనోద్భవాశ్చయీ ॥ పూజయిత్వాద్వైపాత్రస్థితోయబిష్టుసుధోపమ
మ్ ॥ ౫౭ ॥ ఆప్యాయనాయశిష్యస్యగురుశ్శిరసివన్యసేత్ । విస్మజ్యపితరౌదద్యా
ద్యేవదన్త్రైవాణునామ్ ॥ ౫౮ ॥ పూరణాయవిధిఃపూర్ణావప్యత్తిరితిశోధితా ॥ ౫౯ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్వరసంస్థానవాదే నిర్వాణది
తాయాంనివృత్తికథాశోధనంనామచతురశీతితమోధ్యాయః.

— విప్రతిష్ఠాకథాశోధనోక్తిః ౩ —

శుశ్వరః ॥ తత్త్వయోరథసద్ధానంకుర్యాద్భుద్ధవిశుద్ధయోః । హస్త్యద్విష్టు
ప్రయోగేణవాదనాదాస్తసజ్జినా ॥ ౧ ॥ ఓంహంహనాగ్నింహంఅప్తేజోవాయురా
తాశంతన్మాత్రేన్ద్రియబుద్ధయః । గుణత్రయమహాకారశ్చతుర్వింశతిపుమాన్తి ॥ ౨ ॥
ప్రతిష్ఠాయాంనివృత్త్యాన్వేతానిభావయేత్ । పశ్చువింశతిసంఖ్యానిభాదియాన్తా
క్షరాణిచ ॥ ౩ ॥ పశ్చుశబ్దవికాశప్రార్థననైస్తుల్యసంజ్ఞితాః । తావన్తవరుద్రా
శ్చవిజ్ఞేయాస్తతతద్యథా ॥ ౪ ॥ అమరేశఃప్రభావశ్చనైమిశఃపుష్కరోపిచ । తథా
సాదిశ్చదణ్డిశ్చభావభూతిరథాప్తమః ॥ ౫ ॥ నకులీశోహరిశ్చన్ద్రశ్రీశ్రైలోదశమ
స్తనృతః । అస్మిశోసాత్రికేశశ్చమహాకాళోఽథమధ్యమః ॥ ౬ ॥ కేదారోభైరవ
శ్చైవద్విలీయాప్తకమీరతమ్ । తతోఽయాకురుత్సేత్రభూనాదికనాదికే ॥ ౭ ॥
విమలశ్చాప్తమసశ్చమహేన్ద్రోమభీమవచః । వస్వాపదంరుద్రకోటిరవియుక్తోమహా
బలః ॥ ౮ ॥ గోకర్ణోభద్రకర్ణశ్చస్వణాక్షఫణిమరేచచ । అజేశశ్చైవసర్వజ్ఞోభా
స్వరస్సూదనాన్తరః ॥ ౯ ॥ సుబాహుర్నైట్యూపీచవిశాలోజటిలస్తనా । రాద్రో
భవిజ్ఞశ్చాక్షశ్చకాలదంష్ట్రోభవేత్తతః ॥ ౧౦ ॥ విదురశ్చైవఘోరశ్చప్రాజాపత్యో
ముతాశనః । కామరూపీతథాకాలకర్ణోప్యథభయానకః ॥ ౧౧ ॥ మత్తగఃపిజ్జశ
శ్చైవసహరోవైధాత్యసంజ్ఞకః । శబ్దకర్ణోవిధానశ్చత్రీకణ్ఠశ్చన్ద్రశ్రీశేఖరః ॥ ౧౨ ॥
సహితేనచపర్యవ్రాతకర్ణ్యనైకపదాన్యపి ॥ ౧౩ ॥ *

వ్యాపిః ఓంఅరూప ఓంప్రచుధ ఓంతేజః ఓంజ్యోతిః ఓంపురుష
ఓంఅగ్నే ఓంఅధామ ఓంఅభస్తఃఓంఅనాది ఓంనానాఓంధూధూ
ఓంభూః ఓంభువః ఓంస్వఃఅనిధన నిధనోద్భవ శివశర్వ పరమాత్మ
మహేశ్వర మహాదేవ సద్భావేశ్వర మహాలేజః యోగాధిపతయే
ముఖ్య ప్రథమసర్వ సర్వే సర్వేతి ద్వాత్రింశత్పదాని ॥ (*)

వీజభావేత్రయోమన్త్రాహమదేవశ్చివశ్చిఖా ॥ ౧౩ ॥ గాన్ధారీచనుమన్త్రాచనాద్యో
ద్యోమారుతౌతథా । సమానోదాసనామానారసనాపాయురిద్రియే ॥ ౧౪ ॥ రసస్తువి
షయోరూపశబ్దస్పర్శరసాగుణాః । మణ్డలంవర్తులంతచ్చపుణ్డరీకాఙ్గీతంసితమ్ ॥ ౧౫ ॥
స్వప్నావస్థాప్రతిస్థాయాంకారణంగరుడధ్వజమ్ । ప్రశస్తాన్తకృతంసర్వంసంభ్యన్త్య
భువనాదికమ్ ॥ ౧౬ ॥ సూత్రందేహీస్వమస్త్రేణప్రవిశ్యైవాంవియోజయేత్ ॥

ఓంహం ఖంహం ప్రతిస్థాక లాపాశాయ ఓంఫట్ స్వాహాస్తేనా
నైనైవపూరకేణాంజుశముద్రయా సమాకర్షేత్ తతః * ఓంహం
ప్రహంహంహంహం ప్రతిస్థాక లాపాశాయ ప్రహంహంహంహంహం
హంహంహంహం కున్యకేన హృదయాదధోనాడీ సూత్రాదాదాయ
ఓంహంహంహంహంహం ప్రతిస్థాక లాపాశాయ సమభిత్వనేనో
ద్భవముద్రయా రేచకేనకుమ్భే సమారోపయేత్ ఓంహంహంహం
ప్రతిస్థాక లాపాశాయ సమభిత్వనేనార్చయిత్వా సముజ్జ్వల్యస్వాహా
స్తేసాహుతీనాం త్రయేణసన్నిధాయ తతః ఓంహంవిష్ణవే నమ
ఇతివిష్ణు మావాహ్య సముజ్జ్వల్య సన్తర్వ్య ॥ (*)

విష్ణోతవాధికారేస్తీన్మముతుందిక్షయావ్యహమ్ ॥ ౧౭ ॥ భావ్యంత్యయానుకూ
లేనవిష్ణుంవిజ్ఞాపయేదితి । తతోవాగీశ్వరీందేవీంవాగీశమపిపూర్వవత్ ॥ ౧౮ ॥
ఆవాహ్యభ్యర్చ్యసన్తర్వ్యశివ్యంతక్షసితాడయేత్ ।† ఓంహంహంహంఫట్ ॥ ప్రవి
శేదప్యనేనైవచైతన్యంవిభజేత్తతః ॥ ౧౯ ॥ శస్త్రేణపాశసంయుక్తంజ్యేష్ఠయా
జుశముద్రయా ॥ ‡ ఓంహంహంహంహంహంహంహంహంహంహంహంహంహం
స్వాహాస్తేనహృదాకృత్య
తేనైవపుటితాత్మనా ॥ ౨౦ ॥ గృహీత్వాతంమోస్తేనజిహత్సజయోజయేత్ ॥
§ ఓంహం
ఖ్యయా ॥ ౨౧ ॥ వామయాతదనేనైవదేవీర్ధేవిక్షిపేత్ ॥ ఓంహంహంహంహం
ఆత్మనేనమః ॥ దేహిహస్తత్కృత్యహృదాహ్యేవంశిరసాజన్మనాతథా ॥ ౨౨ ॥ శిఖయా
వాధికారాయభోగాయకవపాణినా । తత్త్వశుద్ధాహృదాహ్యేవంగర్భధానాయ
పూర్వవత్ ॥ ౨౩ ॥ శిరసాపాశశైధిల్యేష్యమృత్యైవంశతంజపేత్ । ఏవంపాశ
వియోగేపితతశస్త్రాత్మజప్తయా ॥ ౨౪ ॥ భిద్వాదస్త్రేణకర్తవ్యాకలావీజవతా
యథా ॥ ఓంహం
స్త్రేణపూర్వవత్ ॥ ౨౫ ॥ ఘృతపూర్ణేనువేదత్వాకలాస్త్రేణైవహిమయేత్ ।
అస్త్రేణజపమయాత్పట్నపాశాంజుశముద్రయిత్తయే ॥ ౨౬ ॥ ప్రాయశ్చిత్తనిషేధార్థం
దద్యాదప్తాహుతీస్తతః ॥ ఓంహం

* ఓంహం

† ఓంహం

‡ ఓంహం

§ ఓంహం

శంకృత్యాపూజనతర్పణే ॥ ౨౭ ॥ పూర్వోక్తవిధినాకుర్యాదధికారసమర్పణమ్ ॥
 ఓంహం రసశుల్కం గృహణస్వాహా ॥ నిశ్చేషదధిపాతస్యవశోరస్యహరేత్వ
 యా ॥ ౨౮ ॥ సస్థేయంబద్ధకత్వేనశివాజ్ఞాంక్రావయేదితి । తతోవిస్మయగోవిందం
 విద్యాత్సాననియోజ్యచ ॥ ౨౯ ॥ బాహుముక్తాద్ధృశ్యేనచద్రివిష్టేనసన్నిభమ్ ।
 సంహరముద్రయాస్వస్థంవిధాయోద్భవముద్రయా ॥ ౩౦ ॥ సూత్రేసంయోజ్యవి
 స్యస్యతోయవిష్టుంయథాపురా । విస్మయపితరౌవహ్నిఃపూజితౌకుసుమాదిభిః ॥ ౩౧ ॥
 దద్యాత్సుస్థాంవిధానేనప్రతిష్ఠాపిపిశోధితా ॥ ౩౧౪ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఅగ్నేయే ఈశ్వరసూక్ష్మసంవాదే నిర్వాణదిత్యా
 యాం ప్రతిష్ఠాకలాశోధనంనామ పంచాశీతతమోధ్యాయః.

— వివిద్యావిశోధనవిధానమ్. —

ఈశ్వరః ॥ సద్ధానమథవిద్యాయాఃప్రాచీనకలయాసహ । కుర్వీతపూర్వ
 వత్కృత్యాతత్త్వంవర్ణయతద్యథా ॥ ౧ ॥ ఓంహూంక్షీమితిసద్ధానమ్ ॥ రాగ
 శ్చశుద్ధవిద్యాచనియతికలయాసహ । కాలోమాయాతథావిద్యాతత్త్వానామితిస
 ప్రకమ్ ॥ ౨ ॥ రలవాశ్చషసాఃపణ్ణాష్టద్విద్యాయాంప్రకీర్తితాః । పదానిప్రణవాదీ
 నికవింశతినభ్యయా ॥ ౩ ॥ (*) (*)

ఓంసమశ్చివాయ సర్వప్రభవేహంశివాయ ఈశానమూర్ధాయతత్పు
 రుషవక్త్రాయలఘూరహృదయాయవామదేవగుహ్యయనద్యోజాత
 మూర్తయేఓంసమోసమోగుహ్యతిగుహ్యయగోష్ఠే ॥ ౪ ॥ అథనాయస
 ర్వాధిపాయజ్యోతీరూపాయపరమేశ్వరాయభావేఓంవ్యోమ ॥

ఓంరుద్రాణాంభువనానాంచస్వరూపమథకథ్యతే । ప్రథమోవామదేవస్సన్యతత
 సుర్వభవోద్భవః ॥ ౫ ॥ ప్రజడేహఃప్రభుర్ధాతాక్రమపిత్రమసప్రభాః । వటుఃప్రశా
 న్తనామాచపరమాక్షరసంజ్ఞకః ॥ ౬ ॥ శివశ్చసశివోబభురీక్షయశ్శమ్భురేవచ । అ
 దృష్టరూపనామానౌతథాన్యరూపవర్ధనః ॥ ౭ ॥ మనోమనోమహాపీర్వశ్చిత్రాన్త
 దనన్తరమ్ । కల్యాణఇత్యేవిజ్ఞేయాఃపంచవింశతినభ్యయా ॥ ౮ ॥ మన్త్రోఘోరా
 మరౌబీజేనాడ్యాద్వేతత్రతేయథా । పూషాచహస్తిజిహ్వచవ్యావనాగౌప్రబజ్జా
 నౌ ॥ ౯ ॥ విషయోరూపమేనైకమిన్ద్రియేపాదచతుషీ శబ్దస్పర్శశ్చరూ
 పంచయత్రపతేగుణాస్త్సృతాః ॥ ౧౦ ॥ అవస్థాభ్రమమప్త్యరుద్రోదేవ
 స్తుకారణమ్ । విద్యామధ్యగతంసర్వంభావయేద్భవనాదికమ్ ॥ ౧౧ ॥ తాదనంభేద
 నంతత్రప్రవేశంచాపియోజనమ్ । ఆకృష్టగ్రహణంకుర్యాద్విద్యయాహృత్ప్రదేశ
 తః ॥ ౧౨ ॥ ఆత్మన్యారోప్యసర్వహ్యకలాంకుణ్డేనవేతయేత్ । రుద్రంకారణమావా

హ్యవిజ్ఞాప్యచశిశుంప్రతి || ౧౨ || పిత్రోరావాహనంకృత్యాహృదయేతాడయేచ్ఛి
శుమ్ | ప్రవిశ్యపూర్వమస్తేగ్రితదాత్మనాయోజయేత్ || ౧౩ || ఆకృష్ట్యాదాయ
పూర్వోక్తపథినాత్మనాయోజయేత్ | వామయాయోజనేద్యోనాగృహీత్వాద్వాద
శాంతతః || ౧౪ || కుర్వీతదేహసంస్కృతింజన్మాధికారమేవచ | భోగంబయంతథా
శ్రోతశ్శుద్ధితత్త్వవిశోధనమ్ || ౧౫ || నిశ్శేషమలకర్మాదిపాశబద్ధవృత్తయేగ్మృ
త్యైవవిధానేనయజేతతమాహుతీః || ౧౬ || అస్తేగ్రిపాశవైధిల్యంమలశక్తింతి
రోహితామ్ | ఛేదనంమద్దంసతేహంవర్తులీకరణంతథా || ౧౭ || దాహం
తదక్షరాభావంప్రాయశ్చిత్తమధోదితమ్ | రుద్రాణ్యావాహనంపూజారూపగర్భసమ
ర్పణమ్ || ౧౮ || ఓంహ్రీంయోపగన్ధాశులగంరుద్రగృహాణస్వాహా || సంశ్రావ్యశా
వృషీమాజ్ఞాంరుద్రంవిసృజ్యకారణమ్ | విధాయాత్మనైతన్యంపాశసూత్రేపేత
యేత్ || ౧౯ || విన్యంశిరసిపిన్నస్యవిసృజేన్నీతరాతతః | దద్యాత్పూర్ణాంవిధానే
నసమస్తవిధపూరణేమ్ || ౨౦ || పూర్వోక్తపథినాకార్యంవిద్యాయాంతాడనాదికమ్ |
స్వబీజంతుమిశేషసన్న్యసిదివిద్యావిశోధితా || ౨౧ || * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్వరసంస్థానవాదే నిర్వాణది

త్రాయాంవిద్యాశోధనంనామ షడశీతతమోధ్యా యః.

—❖—
—❖— శ్రిశాస్త్రిశోధనవిధానమ్. ౨ —❖—

శుశ్వరః || సప్తధ్యాదధునావిద్యాంశాన్తాస్థానంధ్యధావిధి | శాన్తతత్త్వ
ద్వయంలీనంభావేశ్వరసదాశివా || ౧ || హకారశ్చక్షకారశ్చద్వయద్వైపరీక్షీర్తితా | రు
ద్రాస్సమాననామానోభవనైస్సహతద్వధా || ౨ || ప్రభవస్సమయఃకుద్రోవిమ
లశ్చినశ్చర్యపి | ఘనానిరజ్ఞానాకారాస్పృశివాదీప్తికారణా || ౩ || త్రిదశేశ్వరనామా
చత్రిదశఃకాలసంజ్ఞకః | సూక్ష్మామృజేశ్వరశ్చేతిరుద్రాశ్చనైఃసత్త్వితాః || ౪ ||

వ్యోమవ్యాపినోవ్యోమవ్యాప్య రూపాయసర్వవ్యాపినేశివాయఅన

న్తాయ అనాథాయ అనాశ్రితాయ ధృవాయశాశ్వతాయయోగ

పీతసంస్థితాయ నిత్యయోగినే ధ్యానాహారాయేతిద్వాదశపదాని ||

పురుషఃకవచామన్తాగ్రీబీజేవిష్ణుపకారకా | అలమ్బసాయసానాడ్యాయాకృత
రమూర్తృకా || ౫ || ఇన్ద్రియేత్పక్షరావస్యాస్పర్శప్రవివయోమతః | గుణైస్పర్శని
నాద్వద్వావేకఃకారణమీశ్వరః || ౬ || తుర్యావస్థేతిశాన్తిస్థంసమ్భవ్యభవనాది
కమ్ | విదధ్యాన్తాజనంభేదంప్రవేశంవదియోజనమ్ || ౭ || ఆకృష్టగ్రహణంకుర్యా
చ్ఛాన్తేర్వదనసూత్రతః | ఆత్మన్యారోప్యసర్వహృకలాంకుణ్డేనవేతయేత్ || ౮ ||
ఈశతవాధికారేస్త్రిన్మముయుండితుయాహహమ్ | భవ్యంత్యయానుకూలేనకు

ర్యాద్విజ్ఞాపనామితి || ౯ || ఆవాహనాదికంపితోశ్చిక్వస్యతాడనాదికమ్ । విభా
యాదాయచైతన్యంవిధినాత్మనియోజయేత్ || ౧౦ || పూర్వవశ్చిత్తసంయోగం
భావయిత్తోద్ధృతాభ్యయా । హృస్సముటాత్మవీజేనదేవీగర్భేనియోజయేత్ || ౧౧ ||
దేహూత్పత్తౌహృదాపశ్చశిరసాజన్మహేతవే । శిఖయావాధికారాయభోగాయ
కవచాణునా || ౧౨ || లయాయశస్త్రమస్త్రేణసోత్తశ్శుద్ధాశివేనచ । తత్త్వశుద్ధౌ
హృదాహ్యేవంగర్భాధానాదిపూర్వవత్ || ౧౩ || వర్తణాపాశశైధిల్యంనిష్కృ
త్యైవంశతంజపేత్ । మలశక్తితోధానేశస్త్రేణాహుతిపశ్చకమ్ || ౧౪ || ఏవంపా
శవియోగేపితతస్మాస్త్రజప్తయా । చిత్త్యాదస్త్రేణకర్తర్యాపాశాన్బీజవతాయ
థా || ౧౫ || * ఓంహంశాస్త్రికలాపాశాయహావహాంఘటమ్ || విస్మజ్యవర్తనీకృత్య
పాశమస్త్రేణపూర్వవత్ । ఘృతపూర్ణేసువేదత్యాకలాస్త్రేణైవహూమయే
త్ || ౧౬ || అస్త్రేణజహుయాత్పశ్చపాశాణుశశివృత్తయే । ప్రాయశ్చిత్తనిషే
ధాయదద్యాదప్తాహుతీరథ || ౧౭ || ఓంహఃఅస్త్రాయహాంఘటమ్ || హృదేశ్వరం
సమావాహ్యకృత్యప్రాజనతర్కణే । విదధీతవిభానేనతస్మైశుల్కసమగ్నణమ్ || ౧౮ ||

ఓంహంశాశ్వరబుద్ధ్యహాకారోశుల్కంగృహణస్వాహమ్ || నిశ్శేషదద్ధపాశస్యప
శోరస్యేశ్వరత్యయా । నస్తేయంబద్ధకత్వేనశివాజ్ఞాంత్రావయేదితి || ౧౯ || విస్మ
జేదీశ్వరందేవంరౌద్రాత్పాననియోజయేత్ । ఈషచ్ఛస్త్రమివాత్పానంవిధినాత్మ
న్యనియోజయేత్ || ౨౦ || సూత్రేసంయోజయేదేనశుద్ధయోద్ధృతమద్రయా ।
దద్యాన్నులేనశిష్యస్యశిరస్యమృతవిస్తుకమ్ || ౨౧ || విస్మజ్యపితరోపహ్నింపూజితౌకు
సుమాదిభిః । దద్యాత్పూర్ణాంవిధానజ్ఞోనిశ్శేషవిధిపూరణీమ్ || ౨౨ || అస్యామపివిభా
తవ్యంపూర్వవత్తాడనాదికమ్ | స్వవీజంతువిశేషస్యాచ్ఛుద్ధిశ్చాస్త్రేరపీడితా || ౨౩ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఅగ్నేయే ఈశ్వరస్మన్దసంవాదేనిర్యాణదీప్తి
యాంశాస్త్రీశోధనంనామ సప్తాశీతమోఽధ్యాయః

— శినిర్యాణదీప్తి —

ఈశ్వరః || సద్ధానంశాస్త్ర్యతీతాయాశ్శాస్త్ర్యాసాధ్యంవిశుద్ధయా । కుర్వీత
పూర్వవత్తతత్త్వవర్ణాదితద్యథా || ౧ || ఓంహూంయోంహంహంఇతిసద్ధా
నాని || ఉభాశక్తిశేవాతత్త్వేభువనాప్తకసిద్ధికమ్ । దీపకంబిదకంచైవమోచకం
చోర్ధ్వగామిచ || ౨ || వ్యోమరూపమనాథంచస్యాదనాశ్రితమప్తమమ్ । ఓంకార
పదమీశానేనున్ద్రోవర్ణాశ్చపీడక || ౩ || అకారాదివిస్మయావీజేనదేహాకారకా ।
కుమూశ్చశక్తినీనాడ్యోదేవదత్తధనజ్ఞయా || ౪ || మారుతౌస్పర్శనంత్రోత్రమ

ద్రియేవిషయోనమః । శబ్దోగుణోఽస్యావస్థాతుతుర్యాతీతాతుపశ్చమ్ ॥ ౫ ॥ హే
తుస్సదాశివోదేవత్తితత్త్వాదిసశ్చయమ్ । సశ్చిన్త్యశౌన్దర్యతీతాఖ్యంవిదధ్యాతా
డనాదికమ్ ॥ ౬ ॥ కలాపాశంసమాతాడ్యఫడ నైసవిభిద్యచ । ప్రవిశ్యోన్దర్నమో
న్దైసఫడ నైసవియోజయేత్ ॥ ౭ ॥ శిఖామృగ్నిమ్ముటిఘాతంస్వాహాన్తంస్ఫుణిము
ద్రయా । పూర్వకేణసమాకృత్యపాశంసమస్తకసూత్రతః ॥ ౮ ॥ కుమ్భకేనసమాదా
యరేచకేనోద్భవాఖ్యయా । హృత్సమ్ముటసమోన్దైసవహ్నింకుణ్డేనివేశయేత్ ॥ ౯ ॥
అస్యాంపూజాదికంసర్వంసప్యత్రైవివసాధయేత్ । సదాశివంసమావాహ్యపూజయి
త్యావతర్పయ ॥ ౧౦ ॥ సదాఖ్యాతేధికారేస్త్రిన్దుముత్తుందితుయామ్యహమ్ ।
ఖావ్యంత్యయానుకూలేనభక్త్యావిజ్ఞాపయేదితి ॥ ౧౧ ॥ పిత్రోరావాహనంపూజాం
కృత్వాతర్పణసన్నిధి । హృత్సమ్ముటాన్మబీజేనశివ్యంవత్ససితాడయేత్ ॥ ౧౨ ॥
ఓంహంహంహంహంఫట్ ॥ ప్రవేశ్యచాప్యనేనైవనైతన్యంవిభజేత్తతః । శస్త్రేణపా
శసంయుక్తంజ్యేష్ఠయాఙుశముద్రయా ॥ ౧౩ ॥ ఓంహంహంహంహంఫట్ ॥ స్వా
హాన్దైసతదాకృత్యతేనైవపుటితాన్మనా । గృహీత్వాతన్నమోన్దైసజాత్మనియో
జయేత్ ॥ ౧౪ ॥ ఓంహంహంహీంఽత్సనేనమః ॥ పూర్వపత్తితృసంయోగంఖా
వయిత్యోద్భవాఖ్యయా । వామయాతదనేనైవదేవ్యాగ్ధ్యేయోజయేత్ ॥ ౧౫ ॥
గర్భాధానాదికంసర్వంపూర్వోక్తవిధినాచరేత్ । మూలేనపాశశైధిత్వేనమృ
త్యైవశతంజపేత్ ॥ ౧౬ ॥ మలశక్తితిరోధానేపాశానాంచవియోజనే । పశ్చ
పశ్చాదుముతీర్దద్యాదాయుదేనయథాపురా ॥ ౧౭ ॥ పాశానాయుధమస్త్రేణసప్త
వారాభిజస్తయా । చిన్త్యాదస్త్రేణకర్తర్యాకలావీజయుజాయథా ॥ ౧౮ ॥ ఓం
హంశౌన్దర్యతీతకలాపాశాయహంహంహంఫట్ ॥ విస్మయవర్తులీకృత్యపాశానస్త్రే
ణపూర్వవత్ ॥ ఘృతపూర్ణేప్రవేదత్వాకలాస్త్రేణైవపాహుయేత్ ॥ ౧౯ ॥ అ
స్త్రేణజహుయాత్పశ్చపాశాఙుశనివృత్తయే । ప్రాయశ్చిత్తనిషేధార్థందద్యాద
స్త్రాహుతీస్తతః ॥ ౨౦ ॥ సదాశివంహృదావాహ్యకృత్వాపూజనతర్పణే । పూర్వో
క్తవిధినామర్యాదధికారసమర్పణమ్ ॥ ౨౧ ॥ ఓంహంసదాశివమనోవిష్టుంశులం
గృహేణస్వాహా ॥ నిశ్చేషదధపాశస్యపశోరస్యసదాశివ । బద్ధాయనత్వయాశ్లే
యంశివాజ్ఞాంత్రావయేదితి ॥ ౨౨ ॥ మూలేనజహుయాత్పూర్ణాంవిస్మజేత్తుసదా
శివమ్ । తతోవిశుద్ధమాత్మానంతరచ్చద్రమివోదితమ్ ॥ ౨౩ ॥ సంహారముద్రయారో
ద్రాయసంయోజ్యగురురాత్మని । కుర్వీతశివ్యదేహస్థముద్భవోద్భవముద్రయా ॥ ౨౪ ॥
దద్యాదాపాయనాయాస్యమస్త్రకేఘ్నిమ్ముటిబిస్తుకమ్ । తుమయిత్యావహభక్త్యా
పితరోపిష్టజేస్తథా ॥ ౨౫ ॥ ఘేదితౌశివ్యదీతౌయైవన్తయాపితరోయనామ్ ।
కారుణ్యాన్మేతుయిత్యాతదన్ద్రిజత్వంస్థానమాత్మనః ॥ ౨౬ ॥ శిఖామన్త్రితకర్తర్యా
బోధశక్తిస్సరూపిణీమ్ । శిఖాంఛిన్యాచ్ఛివాస్త్రేణశివ్యస్యచతురజ్ఞుభామ్ ॥ ౨౭ ॥

ఓంక్షీంశిఖాయైహవాంఘట్ ఓంహఃఅస్త్రాయహవాంఘట్ ॥ స్రువితాంఘృతపూర్ణా
యోగోవిద్యోలకమధ్యగామ్ । సంవిధాయాస్త్రసుద్రేణిహవాంఘడదేనహవామ
యేత్ ॥ ౨౮ ॥ ఓంహౌంహఃఅస్త్రాయహవాంఘట్ ॥ ప్రత్యాశ్యస్రుక్సృవాశివ్యం
సంస్సాప్యౌచమ్యచస్వయమ్ । యోజనకాస్థమాత్మానంశస్త్రసుద్రేణితాడయే
త్ ॥ ౨౯ ॥ వియోజ్యాకృత్యసమ్మాజ్యపూర్వవద్వైదశాంతతః । అశ్మీయహ్య
దయామౌజకర్ణికాయాంసవేతయేత్ ॥ ౩౦ ॥ పూరితంస్రువమాజ్యేనవిహితాథో
ముఖస్రుచా । నిత్యోక్తవిధినాదాయశక్తసన్నిభముద్రయా ॥ ౩౧ ॥ ప్రసారితశి
రోగ్రీవోనాదోచ్చారానుసారతః । సమదృష్టిశిరశ్చాస్త్రఃపరభావసంస్థితః ॥ ౩౨ ॥
కుమ్భమణ్డలవహ్నిభ్యశ్శిష్యాదపినిజాత్మనః । గృహీత్వాపక్షిధాధ్వానంస్రుగగ్రేప్రా
ణనాడికమ్ ॥ ౩౩ ॥ సజ్జివ్యవిస్టువధ్యాత్వాక్రమశస్సప్తధాయథా । ప్రథమం
ప్రాణసంయోగస్వరూపవపరంతతః ॥ ౩౪ ॥ హృదయాదిక్రమోచ్చారవిస్ఫుప్తంమ
స్త్రసంజ్ఞకమ్ । పూరకంకుమ్భకంకృత్యావ్యాదాయవదనంమనాక్ ॥ ౩౫ ॥ సుషు
మ్నానుగతంనాదస్వరూపంతుత్యతీయకమ్ । సప్తమేకారణేత్వాగాప్రశాస్త్రవిస్వరం
లయః ॥ ౩౬ ॥ శక్తీనాదోర్ధ్వసంభూరస్తచ్చక్రీవిస్వరంమతమ్ । ప్రాణస్యఘట
స్యాపితక్రీప్రమేయవర్జితమ్ ॥ ౩౭ ॥ తత్కాలవిస్వరంపత్యంశక్త్యతీతంచసప్తమ
మ్ । తదేతద్యోజనాస్థానంవిస్వరంతత్త్వసంజ్ఞకమ్ ॥ ౩౮ ॥ పూరకంకుమ్భకంకృ
త్యావ్యాదాయవదనంమనాక్ । శనైరుదీగయన్మూలంకృత్యాశిష్యాత్మనోలయ
మ్ ॥ ౩౯ ॥ హకారేతడిదాకారేపడధ్వప్రాణరూపిణి । ఉకారంపరతోనాభేర్విత
స్త్రింవ్యాప్యసంస్థితమ్ ॥ ౪౦ ॥ తతఃపరంషకారంతుహృదయాచ్చతురజ్ఞుళమ్ । ఓం
కారంవాచకంవిష్టోస్తతోష్టాజ్ఞుళకణ్డమ్ ॥ ౪౧ ॥ చతురంగుళతాలుస్థంమకారంరు
ద్రవాచకమ్ । తద్వల్లలాటమధ్యస్థంబిష్టమీశ్వరవాచకమ్ ॥ ౪౨ ॥ నాదంసదాశి
వందేవంబ్రహ్మరథావ్రసానకమ్ । శక్తీంచబ్రహ్మరథస్థాంత్యజన్నిత్యసనుక్రమా
త్ ॥ ౪౩ ॥ దివ్యంపిపీలికాస్పర్శంతస్త్రిన్నేవానుసూయచ । ద్వాదశస్త్రేవరేతత్త్వే
పరమానందలక్షణే ॥ ౪౪ ॥ భావశూన్యేమనోతీతేషేషేష్యగుణోదయే । విలీయమా
నసేతస్త్రిజ్ఞాప్యత్మానంవిభావయేత్ ॥ ౪౫ ॥ విముఞ్చస్తస్త్రిషోధారాంజ్వాలా
స్త్రేపివరేశివే । యోజనకాస్థితత్వాయవాపడస్త్రీవాణునా ॥ ౪౬ ॥ యత్త్వాపూ
ర్ణాంవిధానేనగుణాపాదనమాచరేత్ ॥

(*)

ఓంహంఽత్మనేసర్వజ్ఞోభవస్వాహా । ఓంహంఽత్మఃపరిత్యక్తోభవ
స్వాహా । ఓంహవాంఽత్మనేఅనాదిబోధోభవస్వాహా । ఓంహౌం
ఽత్మనేస్వతంత్రోభవస్వాహా । ఓంహౌంఽత్మకాలిస్తుతశక్తిగ్భవ
స్వాహా । ఓంహఃఽత్మనేఅనస్తశక్తిగ్భవస్వాహా ॥ (*)

త్రిష్టంశద్గుణమాత్మానంగృహీత్వాపరమాక్షరాత్ ॥ ౪౭ ॥ విధానాభావనోపేత

శిష్యదేహనియోజయేత్ । తీవ్రాణుశక్తిసమ్పాతజనత్రమశాస్త్రయే ॥ ౮౫ ॥
 శిష్యమూర్ధనివస్య స్వేదస్యైదమృతవిష్టుకమ్ । ప్రణమయ్యేశకుమ్భాదీభిశ్చివాద్దక్షిణమ
 ణ్డలే ॥ ౮౬ ॥ సామ్యవక్త్రస్యవస్థాప్యశిష్యం దక్షిణమాత్మనః । త్వయైవానుగృ
 హీతోయం మూర్తిమాస్థాయమామః కీమ్ ॥ ౮౭ ॥ దేవేవహ్నానురౌతస్మాన్మృత్యంతిచా
 వ్యస్యవర్ధయ ॥ ఇతివిజ్ఞాప్యదేవేశంప్రణమ్యచగురుస్త్వయమ్ ॥ ౮౮ ॥ శ్రేయస్తవాస్త్వి
 తిబ్రూయానాశిషంశిష్యమాదరాత్ । తతఃపరమయాభక్త్యాదత్వాదేవేష్టపుష్ప
 తామ్ ॥ ౮౯ ॥ పుత్రకంశివకుమ్భేనసంస్పృశ్యవిస్మయజేన్మకమ్ ॥ ౯౦ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్వరసూక్ష్మసంవాదే నిర్వాణి
 త్సాన మాపనం నామ అష్టాశీతిత మో ధ్యా యః.

— శ్రిపతత్త్వదీక్షా శ్రి —

శుశ్వరః ॥ అతైకతాత్త్వికీదీక్షాల్లఖ్యత్వాదుపదిశ్యతే । సూత్రబద్ధాదికు
 ర్వీతయథాయోగం నిజాత్మనా ॥ ౧ ॥ కాలాగ్నౌదిశివాస్తాతత్త్వాపరిభావయే
 త్ । సమతత్త్వేనమగ్రాణిసూత్రేషు నిగణానివ ॥ ౨ ॥ ఆవాహ్యశివతత్త్వాదిగర్భా
 ధానాదిపూర్వవత్ । మూలేనకంతుకుర్వీతసగ్వశుల్క సమర్పణమ్ ॥ ౩ ॥ ప్రదక్షి
 తతతఃపూర్ణాంతత్త్వవ్రాతోపగర్భితామ్ । ఏకయైవయయాశిష్యేనిర్వాణనిగదిశ్చ
 తి ॥ ౪ ॥ యోజనాయైశివేచాన్యాంధిరత్వాపాదనాయద । దత్వాపూర్ణాంతకుర్వీ
 తశివకుమ్భాభిషేచనమ్ ॥ ౫ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్వరసూక్ష్మసంవాదే పతత్త్వ
 దీక్షాకథనం నామ ఏకోనవతిత మో ధ్యా యః.

— శ్రిఅభిషేకాదికథనమ్ శ్రి —

శుశ్వరః ॥ శివమభ్యర్చ్యభిషేకంకుర్యచ్ఛిష్యదికేశ్రీయే । కుమ్భానీశా
 దికాస్తాసుక్రమశోనవవిన్యసేత్ ॥ ౧ ॥ తేషుత్యారోదంక్షీరోదంజభ్యుదంఘృతసాగ
 రమ్ । ఇత్యేకాదవ్యర్చిస్తామసూదానప్తసాగరాత్ ॥ ౨ ॥ నివేశయేద్యథాసంఖ్య
 మస్తావిద్యేశ్వరానభ । ఏకంశిష్యంనుద్రంశ్రీకణ్ఠంతుద్వితీయకమ్ ॥ ౩ ॥ త్రిమూర్త
 మేకరుద్రాక్షమేకనేత్రంశివోత్తమమ్ । సప్తమంసూక్ష్మామానమనస్తరుద్రమష్ట
 మమ్ ॥ ౪ ॥ మధ్యేశివంసముద్రంచశివమస్త్రంచవిన్యసేత్ । యాగాలయాద్వి
 గీశస్మరదితేస్సానమణ్డలే ॥ ౫ ॥ కుర్యాత్సూరద్వయాయామాంవేదీమస్తాణ్కుళో
 బ్ధితామ్ । శ్రీపర్ణాద్యాననేత్రవిన్యసానస్తమాననమ్ ॥ ౬ ॥ శిష్యంనివేశ్య

పూర్వాస్యంసకలీకృత్యపూజయేత్ । కాశ్చి కాదనమృత్యుస్తమాన్వాగోమయగో
లతైః ॥ ౭ ॥ సిద్ధార్థదధితోయైశ్చకుర్యాన్నిర్మచ్ఛానంతతః । తూరోదానుక్రమేణా
భవృదావిద్యేశశశ్చరైః ॥ ౮ ॥ కలశైస్సన్నపయేచ్ఛిస్యంస్వధాధారణయాన్వితమ్ ।
పరిధాప్యసితవస్త్రైః సేవేశ్యశివదక్షిణే ॥ ౯ ॥ పూర్వోదితాసశశివ్యంపునఃపూర్వ
వదర్శయేత్ । ఉష్ణీషంయోగపట్టంచముకుటంక ర్చరీంఘటిమ్ ॥ ౧౦ ॥ అక్షమా
లాంపుస్తకాదిశిఖికాద్యధికారకమ్ । దీతౌవ్యాఖ్యాప్రతిష్ఠార్యంజ్ఞాత్వాద్యప్రభృతి
త్వయా ॥ ౧౧ ॥ సుపరీక్ష్యవిధాతవ్యమాజ్ఞాంసంత్రావయేదితి । అభివాద్యతతశ్చి
వ్యంప్రణిపత్యసుహేశ్వరమ్ ॥ ౧౨ ॥ విఘ్నజ్ఞానాపనోదార్థంకుర్యాద్విజ్ఞాపనాం
యథా । అభిషేకార్థమాదిష్టస్త్యయాహంగరుమూర్తినా ॥ ౧౩ ॥ సంహితాపా
రగసోయమభిషిక్తోమయాశివ । తృప్తయేనుస్త్రీవక్రస్యపశ్చిపశ్చాపహుతీర్యజే
త్ ॥ ౧౪ ॥ దద్యాత్పుష్టాంతతశ్చివ్యంఘృపయేన్నిజదక్షిణే । శివ్యదక్షిణపాణిఘ్న
అఙ్గుస్తాద్యఙ్గుళీఃక్రమాత్ ॥ ౧౫ ॥ లాఙ్ఘయేదుపబధాయదగ్ధదర్భాగ్రశశ్చరైః ।
కుసుమానికరేదత్వాప్రణామంకారయేదముమ్ ॥ ౧౬ ॥ కుష్మేనతేశివేస్వస్తింస్త
తస్తత్రాత్యమావిశేత్ । అనుగ్రాహ్యస్త్యయాశివ్యశ్చాస్త్రేణసుపరీక్షితాః ॥ ౧౭ ॥
భూపవన్తానవాదీనామభిషేకాదభీష్పితమ్ । ఆంత్రాంత్రాంచశుఃసూక్తింఘడితి
శ్రురాజాభిషేకతః ॥ ౧౮ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్రవఃసూక్తసంవాదే అభిషేకా

దికధనంనామ నవతితమోధ్యాయః.

— వివిధమంత్రాదికధనమ్. —

శుశ్రవః ॥ అభిషిక్తశ్శివంవిష్ణుంపూజయేద్ధాన్యసూరదికాః । శబ్దభేర్యా
దినిఘ్నైస్సన్నపయేత్పశ్చగవ్యతైః ॥ ౧ ॥ యోదేవాందేవలోకలయోతిస్సుకుల
ముద్ధరః । వర్షకోటిసహస్రేమయత్వాపంసముపార్జితమ్ ॥ ౨ ॥ ఘృతాభ్యక్షేన
దేవానాంభస్మిభవతిపావకే । ఆధకేనఘృతాద్యైశ్చదేవాన్సన్నపయిరోభవేత్ ॥ ౩ ॥
చస్తనేనానువిప్యాధగద్ధాద్యైఃపూజయేత్తథా । అలృపయాసనస్తుతిభిస్తుతాదేవా
స్తుసర్వదా ॥ ౪ ॥ అతీతానాగతజ్ఞానమస్త్రీధీభుక్తిముక్తిదాః । గృహీత్వాప్రశ్న
సూత్త్వాక్షేప్యతేద్వాభ్యాంశుభాశుభమ్ ॥ ౫ ॥ త్రిభిర్బోమూర్ధాతుశ్చతుర్భుర్బా
హ్మణాదిధిః । పశ్చాద్భూతతత్త్వాదిశేషేచైవంజపాదికమ్ ॥ ౬ ॥ ఏకత్రకాతిత్రి
కాస్తేవదేదిప్సమకాస్తకే । అశుభంమధ్యమంమధ్యేష్విస్త్రీమృత్యువశ్యుభః ॥ ౭ ॥
సఖ్యాబృదేజీవితాబ్జంయమోబ్జదశహంధుఃసమ్ । సూర్యభాస్యేశచుగ్ధాశ్రీవిష్ణు
మస్త్రైర్గిభేతరజే ॥ ౮ ॥ కరిన్యాజస్తయాస్పృష్టేగోమూత్రాకృతిరేభయా ।

ఆరభ్యైకంతికంయావత్త్రివతుమావసానకమ్ ॥ ౯ ॥ మరుద్వ్యసమరుద్భిజై
శ్చతుష్టపదేతథా । అత్రాణాంపతనాత్పర్వాద్విపమాదోశుభాదికమ్ ॥ ౧౦ ॥
ఏకత్రికాదిమారభ్యఅస్తేచాష్టత్రికంతథా । ధ్వజాద్యయాస్సమాహీనాఃషమాశ్శో
భనాదిదాః ॥ ౧౧ ॥ ఆభివల్లవితైఃకాద్యైష్టోడశస్వరపూర్వైః । ఆద్యైస్తైస్సు
స్వరైఃకాద్యైస్త్రిపురానామమస్త్రీకాః ॥ ౧౨ ॥ హింబీజాఃపణవాద్యాస్సు
ర్నమోన్తాయత్రపూజనే । మన్తావింశతసాహసాశ్శతంవప్త్యధికంతతః ॥ ౧౩ ॥
ఆంహింమన్తాస్వరస్వత్యాశ్చణ్డికాయాస్తతైవచ । తథాగౌర్యాశ్చదుగ్ధాయా
ఆంశ్రీంమన్తాశ్శ్రియస్తథా ॥ ౧౪ ॥ తథాత్రైంక్రాంమన్తాస్సూర్యస్యఆంహంమ
న్తాశ్శ్రివస్యచ । ఆంఁమన్తాగ్జేతస్యఆంమన్తాశ్చతథాహరేః ॥ ౧౫ ॥ శతా
ద్దైకాధికైఃకాద్యైస్తథాష్టోడశభిన్నైః । కాద్యైస్తైస్సురైరాద్యైఃకాద్యైర్న
న్తాస్తథాస్యైః ॥ ౧౬ ॥ రవీశదేవీవిష్ణునాంభాభిదేవేష్ట్రైస్తనాత్ । శత
త్రయంవప్త్యధికంపత్యేకంమణ్డలంక్రమాత్ ॥ ౧౭ ॥ అభిషిక్తోజపేద్ధ్యాయేచ్ఛిష్యా
దీదీక్షయేద్ధరుః ॥ ౧౮ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేశుశ్వరస్మన్తసంవాదేనానామన్తా

దికథనంనామ ఏకనవతితమోధ్యాయః

ప్రతిష్ఠావిధిః

శుశ్వరః ॥ ప్రతిష్ఠాంసన్నువిత్సౌమిక్రమాత్సత్కేవతోనుమా । పీతంశక్తిం
శివోలింగంతద్యోగస్సశివాఃసుఖిః ॥ ౧ ॥ ప్రతిష్ఠాయాఃవిష్ణుభేదాస్తేహంబూపంవదా
మితే । యత్రబ్రహ్మశిలాయోగస్సప్రతిష్ఠావిశేషతః ॥ ౨ ॥ స్థాపనంతుయథాయో
గంపీతపనివేశనమ్ । ప్రతిష్ఠాభిన్నపీతస్యస్థితస్థాపనముచ్యతే ॥ ౩ ॥ ఉత్థాపనంచ
సాప్రోక్షాలింగోద్ధారపురస్సరాః । యస్యాంతులింగమారోప్యసంసాగరఃక్రియతేబు
ధైః ॥ ౪ ॥ ఆస్థాపనంతదుద్దిప్తంద్విధావిష్టాదికస్యచ । ఆసుసర్వాసుచైతన్యంయ
జ్జీతపరంశివమ్ ॥ ౫ ॥ యదాధారాదిభేదేనప్రాసాదేవ్యపిపళ్ళుధా । పరీత్యామభ
మేదిన్యామర్వాత్పాసాదకావ్యయా ॥ ౬ ॥ శుక్లాభ్యగద్ధారక్తచరక్తగద్ధాసుగ
ద్ధీన్ । పీతాకృష్ణాసురాగద్ధావిప్రాదీనాంమహీక్రమాత్ ॥ ౭ ॥ పూర్వేశోత్తరస
ర్వత్రపూర్వాచైహంవిశిష్యతే । ఆఖాతేహాస్తీకేయస్యాఃపూర్ణేమృదభికాభవేత్ ॥
ఉత్తమాన్తాంమహీంవిద్యాత్తోయాద్యైర్వాసముక్షితామ్ । అన్యైర్క్లారాదిభిర్దు
ష్టామత్యస్తంశోధయేద్ధరుః ॥ ౮ ॥ నగరగ్రామదుగ్ధార్థంగృహప్రాసాదకారణమ్ ।
ఖనవైర్లోకులావానైఃకర్షణైర్వాముహుర్నుహుః ॥ ౯ ॥ మణ్డపేద్వారపూజాదిమ
స్త్రీతృప్త్యవసానకమ్ । కర్మనిర్వర్త్యమోరాస్త్రంసహస్రంవిధినాయజేత్ ॥ ౧౦ ॥

సమీకృత్యోపలిప్తాయాంభూమాసంశోధయేద్దిశః । స్వర్ణదధ్యక్షతైరేభాఃప్రకుర్వీత
 ప్రదక్షిణమ్ ॥ ౧౦ ॥ మధ్యాదిశానకోష్ఠస్థేపూర్ణకుష్మేశివంయజేత్ । వాస్తుమభ్య
 ర్వ్యతత్రోమైస్సిష్టేయైర్కుద్దాలకాదికమ్ ॥ ౧౩ ॥ బాహ్యేరక్షోగణానిష్ట్యవిధినాది
 గ్భరింక్షిపేత్ । భూమింసంసీచ్యసంస్పృశ్యకుద్దాలాద్యంత్రపూజయేత్ ॥ ౧౪ ॥
 అన్యంవస్త్రీయగచ్ఛన్నకుష్మంసూదేద్విజత్సనః । నిధాయగీతవాద్యాదిబ్రహ్మమో
 వసమాకులమ్ ॥ ౧౫ ॥ పూజాంకుష్మేసమాహృత్యప్రాప్తేలగ్నేఽగ్నికోష్ఠకే । కు
 ద్దాలేనాభిషిక్తేనమధ్యక్తేనతుభాసయేత్ ॥ ౧౬ ॥ నైర్వత్యాంయేషయేత్పుత్రాన్ని
 భాతేకుష్మజలంక్షిపేత్ । పురస్యపూర్వసీమాంతంయేద్యావదభీష్పితమ్ ॥ ౧౭ ॥
 అథతత్రక్షణంస్థిత్యాభ్రాసుయేత్పరితఃపురమ్ । సింఖచ్ఛ్రీనమాస్తవిహ్ననియావదీ
 శానగోచరమ్ ॥ ౧౮ ॥ అగ్నిదానమిదంప్రోక్తంతత్రకుష్మపరిభ్రమాత్ । ఇన్ద్రం
 పరిగ్రహంభూమేకుర్వీతతదనస్తరమ్ ॥ ౧౯ ॥ కర్కరాంతంజలాంతంవాతల్యదోష
 జిహాంసయా । భానయేద్భూమిమారీంచేద్విధినాశల్యముద్ధరేత్ ॥ ౨౦ ॥ అకచట
 తపయశహన్తానవశ్చేష్టశ్చాక్షరాణితు । అగ్నేర్వజాదిపతితాస్సుస్థానేశల్య
 మాఖ్యాత్ ॥ ౨౧ ॥ కర్తృశ్చాగ్నివికారేణజానీయాస్తత్ప్రేమాణతః । అశ్వాదీనాం
 ప్రవేశేనకీర్తనైర్విరుత్తైర్దిశః ॥ ౨౨ ॥ మాతృకామప్తవగ్రాహ్యాంఘలకేభువివాలిభే
 త్ । శల్యజ్ఞానంవర్తవశాత్పుర్వాదిశాంస్తతఃక్రమాత్ ॥ ౨౩ ॥ అవగ్నేదైవలోహంతు
 కవగ్నేర్దారమగ్నితః । చవగ్నేభస్తదయేస్యాట్టవగ్నేఽస్థిచనైర్వతే ॥ ౨౪ ॥ తవగ్నేచేష్ట
 కాచాప్యేకపాలంచవవర్తకే । యవగ్నేశవకీటాదిశపగ్నేలోహమాదిశేత్ ॥ ౨౫ ॥
 హవగ్నేరజంతద్వదవగ్రాచ్ఛానర్ధకరానపి । ప్రోత్యైత్తభిఃకరాపూరైరస్టాజుశమృద
 తైరైః ॥ ౨౬ ॥ పాదోసంఖాతమాపూర్వసజతైర్మృదురాహతైః । లిప్తాంసమష్టవాంత
 త్రకారయిత్యాభవంసురుః ॥ ౨౭ ॥ సామాన్యార్మ్యకరోయాయాత్మజ్ఞపంచత్యమా
 నికమ్ । తోరణద్వాపతీనస్త్యప్రత్యద్వా రేణసంవిశేత్ ॥ ౨౮ ॥ కుర్యాత్తత్రాత్మ
 శుద్ధ్యాదికుణ్డమణ్డపసంస్కృతమ్ । కలసంవద్ధసీసక్తంలోకపాలశివార్జునమ్ ॥ ౨౯ ॥
 అగ్నేర్జననపూజాదిసర్వంపూర్వవదాచరేత్ । యజమానాస్వితోయాయాచ్ఛిలా
 నాంస్సానమణ్డపమ్ ॥ ౩౦ ॥ శిలాఃప్రాసాదలిగ్గన్యపాదధగ్నాదిసంజ్ఞకాః । అష్టా
 జుళోచ్ఛ్రితాశ్చస్తాశ్చతురత్రాఃకరాయతాః ॥ ౩౧ ॥ పాషాణానాంశిలాఃకార్యా
 ఇష్టకానాంతదగ్ధతః । ప్రాసాదేఽత్మశిలాతైశ్చేద్యైకకాఇష్టకామయే ॥ ౩౨ ॥ అజ్ఞి
 తానవవక్త్రైఃపజ్జజాఃపజ్జజాజ్జితాః । నన్దాభద్రాజయారిక్తాపూర్ణాఖ్యా
 పఞ్చమీమతా ॥ ౩౩ ॥ ఆనాంపద్మీనుహాపత్త్యశ్శ్లోభమకురస్తథా । సముద్రశ్చేతి
 పఞ్చమీనిధికుమ్భాఃక్రమాదధః ॥ ౩౪ ॥ నన్దాభద్రాజయార్పూర్ణాఅజితాచావరా
 జితా । విజయామగ్నశ్లోఖ్యాచధరణీనవమీశిలా ॥ ౩౫ ॥ సముద్రశ్చవిభద్రశ్చసున
 ద్విఃపుష్పనదః । జయోఽథవిజయత్యైవకుమ్భాఃపూర్ణస్తథోత్తరః ॥ ౩౬ ॥ నవా

సాంతుయథాసభ్యంనిధికుమ్భామీనవ । ఆసనంప్రళమందత్వాతాడ్యోన్మిఖ్యశరా
ణునా ॥ ౩౨ ॥ సర్వాసామవిశేషేణతమత్రేణావగుణ్ణనమ్ । మృద్ధిగ్లోమయగో
మూత్రకషాయైర్గస్తవారిణా ॥ ౩౩ ॥ అస్త్రేణహూంఫడస్తేనమలస్నానసమాచ
రేత్ ॥ విధిసావభ్యగవ్యేనస్నానంపశ్చాప్యతేనచ ॥ ౩౪ ॥ గన్ధతోయాస్తరంకుర్యా
న్నిజనామాఙ్గితాణునా । ఫలరత్నసువణ్ణానాంగోశ్యజ్జసలితైస్తతః ॥ ౩౫ ॥ చ
స్తనేనసమాలభ్యవస్త్రైరాచ్ఛాదయేద్భిలామ్ । స్వగ్లోభమాసనందత్వానీత్యాయా
గంప్రదక్షిణమ్ ॥ ౩౬ ॥ శయ్యాయాంకుశతల్పేవాహ్మదయేస్సచేతయేత్ । సము
జ్యస్యస్యబుధ్యాదిధరాస్తంతత్త్వసంచయమ్ ॥ ౩౭ ॥ త్రిజణ్ణవ్యాపకంతత్త్వత్ర
యంచానుక్రమాన్న్యసేత్ । బుధ్యాదౌచిత్రపన్యజేదన్తాతన్మాతకావధౌ ॥ ౩౮ ॥
తన్మాత్రాదౌధరాస్తేవశివవిద్యాత్మనాంస్థితిః । తత్త్వానిజమస్త్రేణతత్త్వశాంశ్చ
హృదార్యయేత్ ॥ ౩౯ ॥ ఘానేషుపుష్పమాలాదివిహితేషుయథాక్రమమ్ ॥

ఓంహూంశివతత్త్వాయనమః । ఓంహూంశివతత్త్వాధిపతయేరుద్రా
యనమః । ఓంహంబిద్యాతత్త్వాయనమః । ఓంహంబిద్యాతత్త్వాధిపా
యవిష్ణవేనమః । ఓంహంబిద్యాతత్త్వాయనమః । ఓంహంబిద్యాతత్త్వా
ధిపతయేబ్రహ్మణేనమః ॥ (*)

తమగ్నియజమానారాగ్జ్వలవాతేస్తుఖానిచ ॥ ౪౦ ॥ ప్రతితత్త్వంస్యసేదస్త్రేమా
ర్త్రీఃప్రతిశిలాంశిలామ్ । సర్వంపశుపతించోగ్రుద్రంభవమథేవ్వరమ్ ॥ ౪౧ ॥ మ
హాదేవంచభీషంచమూర్తీశాంశ్చయథాక్రమాత్ ॥ ఓంధరామూర్తయేనమః ఓం
ధరాధిపతయేనమః ॥ ఇత్యాదిమంత్రాస్త్రోకపాలాన్యథాసభ్యంనిజాణుభిః ॥ ౪౨ ॥
విన్యస్యపూజయేత్సుమామ్భంస్తస్త్రైర్వారిణాణుభిః । ఇద్రాదీనాంతువీజానవత్స్య
మాణక్రమేణతు ॥ ౪౩ ॥ లూంరూం శూం పూం వూం యూం మూం హూం తూమితి ॥
ఉక్తోనవశిలాపక్షశిలాపశ్చపదాతథా । ప్రతితత్త్వంస్యసేన్మార్త్రీస్సృష్టౌపశ్చధ
రాదికాః ॥ ౪౪ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుస్తథారుద్రశ్చశ్వరశ్చసదాశివః । ఏతేపశ్చమూర్తీ
శాయజ్జవ్యాస్తాసుపూర్వవత్ ॥ ౪౫ ॥ ఓంపుగ్ధీమూర్తయేనమః । ఓంపుగ్ధీమూ
ర్త్యధిపతయేబ్రహ్మణేనమః । ఇత్యాదిమంత్రాః ॥ సముజ్యస్యకలశాన్పశ్చక్రమేణ
జనామభిః । నిరుద్ధితవిధానేనన్యాసోమధ్యశిలాక్రమాత్ ॥ ౪౬ ॥ కుర్యాత్పాన్రికా
రమస్త్రేణఖాతిదర్శయేన్మితైస్తతః । కుణ్డేషుధారికాంశక్రింశస్యాభ్యర్చ్యతర్పయే
త్ ॥ ౪౭ ॥ తత్త్వతత్త్వాధిపాన్మార్త్రీర్మార్త్రీశాంశ్చపుతాదిభిః । తతోబ్రహ్మంశశుద్ధ్య
గ్గంమూలాగ్గంబ్రహ్మభిఃక్రమాత్ ॥ ౪౮ ॥ కృత్వాశతాదిపూర్ణాస్తంప్రోత్యైశ్శాన్దిజలై
శ్శిలాః । పూజయేద్దమకైస్సృష్టౌప్రతితత్త్వమనుక్రమాత్ ॥ ౪౯ ॥ సాన్నిధ్యమథస

స్థానంకృత్యాశుభంపునర్మ్యసేత్ ఏవంభాగత్రయేకర్మగత్వాగత్వాసమాచరేత్ ||
 ఓం ఆం ఈం ఆత్మతత్త్వవిద్యాతత్త్వభ్యాంనమఃఇతి ||

సంస్మృతేదగ్ధమూలాదైర్బ్యహ్నిగ్ధాదిత్రయంక్రమాత్ | కుర్యాత్తత్త్వానునన్ధా
 సంహస్యద్విప్రయోగతః || ౫౬ || ఓంహంఉంవిద్యాతత్త్వశివతత్త్వభ్యాంనమః ||
 ఘృతేనమధునాపూర్ణాంస్తామ్రమమ్మున్దనిరత్నకాఁ | పశ్చిగవ్యాఘృతసంసిక్తాన్తో
 కపాలాధిదైవతాఁ || ౫౭ || పూజయిత్వానైర్మలైస్సన్నిహౌహూహమాచ
 రేత్ | శిలానామధనర్వాసాంసంస్తరేదధిదేవతాః || ౫౮ || విద్యాయాపాకృత
 స్నానాహేమవగ్ధాశ్శిలావృణాః | మ్యానాదిదోషమోషార్థంవాస్తుభూమేత్పశుధ
 యే || ౫౯ || యజేదస్త్రేణిమూర్ధాన్తమాహుతీనాంశతంతమ్ || ౬౦ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఈశ్వరసూక్తసంవాదేశిలావిన్నాస

సకథనం నామద్వినవతితమోధ్యాయః.

శ్రీవాస్తుపూజావిధానమ్ శ్రీ

ఈశ్వరః || తతఃప్రాసాదమానూత్ర్యవర్తయేద్వాస్తుమణ్డపమ్ | కుర్యాత్తో
 థసతుష్టప్తింయేత్రేవేదాత్రకేసమే || ౧ || కోణేషువిన్మ్యసేద్వంశౌరజ్జవోఽష్టావికోణ
 గాః | ద్విపదాష్టత్పుదాస్తువాస్తుంత్రతార్పయేద్వధా || ౨ || ఆకుఞ్చితకచంవా
 స్తుముత్తానమనురాకృతమ్ | స్మరేత్పూజానుకుడ్యాదివివేకేడత్రరాసమ్ || ౩ ||
 జానునీకూర్పరౌసంధిదిశివాతహుతాశయోః | పైత్య్ర్యంపాదపుటేరౌద్ర్యాంశి
 రోఽన్యహృదయేఽజ్జలిః || ౪ || అన్యదేహేసమారూఢాదేవతాఃపూజితాశ్శుభాః | అ
 ష్టాకోణాధిపాస్త్రకోణార్ధేష్వప్తసుస్థితాః || ౫ || షట్పుదాస్తుమరీచ్యాద్యాదిత్యుపూ
 ర్వాదిషుక్రమాత్ | మధ్యేదతుష్టదోబ్రహ్మశేషాస్తుపదికాస్త్పృతాః || ౬ || సమ
 స్తనాడిసంయోగేమహామక్తానుజంఘలమ్ | త్రిశూలంస్పృశికంవజ్రం హోస్యస్తి
 కసమ్మటౌ || ౭ || త్రికటుంకుశీబద్ధంచనవిశుద్ధంపదంతథా | ఇతిద్వాదశమర్చాణి
 వాస్త్రోఞ్చిత్వాదిషుత్యజేత్ || ౮ || సాజ్యమక్షతమీశాయపర్జన్యాయామ్బుజోదకమ్ |
 దదీతాథజయంతాయపతాకాంకుబుగ్మోజ్జ్వలామ్ || ౯ || రత్నవారిమహేంద్రాయ
 రవౌధూమ్రంపితానకమ్ | సత్యాయఘృతగోధూమమాజ్యభక్తంభృశాయచ || ౧౦ ||
 విమాంసమన్తరిత్రాయసత్తంతేభ్యస్తుపూర్వతః | మధుక్షీరాబ్జసమ్పూర్ణాంప్రద
 ద్యాద్వహ్నయేస్రవమ్ || ౧౧ || లాజానుష్ఠేనువగ్ధామ్బువితథాయసేదయేత్ |
 దద్యాద్గృహక్షతేత్రోద్రంయమరాజేపతౌదనమ్ || ౧౨ || గంధంగధర్వనాథాయజి
 హ్వంభృక్తాయపక్షిణః | మృగాయపన్నవగ్ధానియామ్యామిత్యుష్ణదేవతాః || ౧౩ || పి
 త్రేతిలోదకంక్షీరంవృక్షజంపన్నధావనమ్ | దౌవారికాయదేవాయప్రదద్యాక్షేను

ద్రయా ॥ ౧౪ ॥ సుగ్రీవాయదిశేర్షూపాన్ముషదన్తాయదగ్ధకమ్ । రక్తంప్రచేత
 సేవన్తనుసురాయసురాసవమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఘృతంగుడోదనంశేషేరోగాయఘృతమ
 ణ్ణకాఁ । లాజాన్వాపశ్చిమాశాయాందేవాక్షకమితీరితమ్ ॥ ౧౬ ॥ మారుతాయ
 ధ్వజంపీతంగాయనాగకేసరమ్ । ముఖ్యేభ్యోఽణిభిల్లాటేముగ్ధసూపంసుసం
 స్కృతమ్ ॥ ౧౭ ॥ సోమాయపాయసంసాజ్యంశాలూకముషయేదిశేత్ । లోహో
 మదితయేదిత్యైపురిమిత్తుత్తరాక్షకమ్ ॥ ౧౮ ॥ మోదకాన్మృణాళిపాచ్యాంష
 ట్పదాయవరీచయే । సమిత్రేతక్తశుష్పాణివహ్నాధకోణకోష్ఠకే ॥ ౧౯ ॥ తదభః
 కోష్ఠకేదద్యాతానిత్యైచికుశోదకమ్ । దక్షిణేవద్దనంరక్తంపట్పదాయవివస్వ
 తే ॥ ౨౦ ॥ హరిద్రోదనమిద్ద్రాయురతోధఃకోణకోష్ఠకే । ఇద్ద్రజయాయమిత్రాన్మ
 మిద్ద్రాధస్తాన్నివేదయేత్ ॥ ౨౧ ॥ వారుణ్యాంషట్పదాసీనేమిత్రేసగుడమోదనమ్ ।
 రుద్రాయఘృతసిద్ధాన్మంవాయుకోణాధరేపదే ॥ ౨౨ ॥ తదధీరుద్రదాసాయమాం
 సుమాగ్ధనుభోత్తరే । దదీతమాషనైవేద్యంషట్పదస్థేధరాధరే ॥ ౨౩ ॥ ఆపాయశివ
 కోణాధస్తద్వత్సాయచతస్థితే । క్రమాద్దద్యాద్దధిక్షీరంపూజయత్వాపిధానతః ॥ ౨౪ ॥
 చతుష్పదేనిష్టాయబ్రహ్మణేషధ్యదేశతః । పశ్చిగవ్యాక్షతోపేతంచరుంసాజ్యంని
 వేదయేత్ ॥ ౨౫ ॥ ఈశాదివాయుపర్యంతకోణేష్వథయథాక్రమమ్ । వాస్తుబా
 హ్యేచరక్యాద్యాశ్చతస్రఃపూజయేష్వథా ॥ ౨౬ ॥ చరక్తైస్సఘృతంమాంసంవిదా
 ర్తైరదధిపజ్జజే । పూతనాయైవలంపితంరుధిరంచనవేదయేత్ ॥ ౨౭ ॥ అస్థీనిపా
 వరాక్షువైరక్తపిష్టపలానిచ । తతోమాషేదనంప్రాచ్యాంస్కందాయవినివేదయే
 త్ ॥ ౨౮ ॥ అర్యస్థేదక్షిణాశాయాంపూపాస్కృసరయాయుతాఁ । జమ్బుకాయ
 చవారుణ్యామామిషంరుధిరాన్వితమ్ ॥ ౨౯ ॥ ఉదీచ్యాంపిలిపిశ్చాయరక్తాన్మంకు
 సుమానిచ । యజేద్వాసకలంవాస్తుశుశదధ్యక్షతైర్జలైః ॥ ౩౦ ॥ గృహేచనగరా
 దౌచవికాశీతవదైర్యజేత్ । త్రిపదారజ్జవఃకార్యాష్టత్పదాశ్చవికోణకే ॥ ౩౧ ॥ ఈ
 శాద్యాఃపాదికాస్తస్త్రిన్నాగాద్యాశ్చద్వికోష్ఠగాఃషట్పదస్థామరీచ్యాద్యాబ్రహ్మనవ
 పదస్త్పతః ॥ ౩౨ ॥ నగరగ్రామఖేటాదౌవాస్తుశ్చతపదోఽపివా । పంశద్వయంకో
 ణగతంచుగ్దయంచుద్ధరంసదా ॥ ౩౩ ॥ యథాదేవాలయేన్యాస్త్రథాశతపదేహితః ।
 గ్రహస్కందాయస్త్రతమిజ్జేయాత్యైవషట్పదాః ॥ ౩౪ ॥ చరక్యాద్యాభూతపదా
 రజ్జవంశాదిపూర్వవత్ । దేశసంస్థాపనేవాస్తుచతుస్త్రింశచ్ఛతంభవేత్ ॥ ౩౫ ॥
 చతుష్షష్టిపదోబ్రహ్మమరీచ్యాద్యాశ్చదేవతాః । చతుఃపశ్చాశ్చద్వికాఆపాద్యస్త్రైర
 సాగ్నిభిః ॥ ౩౬ ॥ ఈశానాద్యానవపదాస్కందాద్యాశ్చక్షికాస్త్పతాః । చరక్యాద్యాస్త్ర
 ద్వదేవరజ్జవంశాదిపూర్వవత్ ॥ ౩౭ ॥ జ్ఞేయోవంశసహస్రైస్త్రవాస్తుమణ్డలగఃపదైః ॥

న్యాసోనవగుణస్తత్రకర్తవ్యోదేశవాస్తువత్ ॥ ౩౮ ॥ పఞ్చవింశత్పదోవాస్తురైవైతా
భాఖ్యశ్చైతాన్త్యుతః । అన్యోనవపదోవాస్తుష్టోడశాష్టిస్తథాపరః ॥ ౩౯ ॥ పడత్రయ
త్రపుత్రాదేర్మధ్యేస్యాచ్చతురత్రకమ్ । భాతేవాస్తోస్సుపంపుష్టేన్యాసేబ్రహ్మశిలా
క్షృతే ॥ ౪౦ ॥ శావాకస్యనివేశేచమూర్తిసంస్థాపనేతథా । పాయసేనతువైవేద్యం
సర్వేషాంవాప్రదాపయేత్ ॥ ౪౧ ॥ ఉక్తానుక్తేతువైవాస్తుఃపఞ్చహస్తప్రమాణతః ।
శృహప్రాసాదమానేనవాస్తుశ్రేష్ఠస్తుసర్వదా ॥ ౪౨ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఽగ్నియే శుశ్వరసంస్థానంవాదే వాస్తుపూజా
కథనంనామత్రినవతితమోధ్యాయః.

శిలావిన్యాసవిధానమ్. ౩

శుశ్వరః ॥ శుశాదిషుచరక్యాద్యోపూర్వవత్పుజయేద్భూమిః । ఆహుతి
త్రితయందద్యాత్ప్రతిదేవమనుక్రమాత్ ॥ ౧ ॥ దత్తాభూతబలింఽగ్నేశిలాన్యాస
మనుక్రమాత్ । మధ్యసూత్రేన్యసేచ్ఛక్తింకున్ఘంచానస్తముత్తమమ్ ॥ ౨ ॥ సకా
రారూఢమూలేనకుమ్భేఽస్త్రిధారయేచ్ఛిలామ్ । కుమ్భానష్టానభద్రాద్విత్తుపూర్వా
దిషుక్రమాత్ ॥ ౩ ॥ లోకపాలాణుభిర్మ్యస్యశ్యభేషున్యస్తత్రక్తిషు । శిలాస్తే
ష్వధనద్వాద్యోక్రమేణవినివేశయేత్ ॥ ౪ ॥ శష్పరైర్ముర్తిసాధానాయథాస్యర్థి
క్షిమధ్యతః । తానుధర్మాదికానష్టాకోణాతోఽణంవిభాగశః ॥ ౫ ॥ సుభద్రాదిషు
నద్వాద్యాశ్చత్రస్తోఽగ్నాదికోణగాః । అజితాద్యాశ్చపూర్వాదిజయాదిష్వథవిన్య
సేత్ ॥ ౬ ॥ బ్రహ్మణంచోపరిన్యస్యవ్యాపకంచమహేశ్వరమ్ । చిత్తయేదేషుచా
ధానంవ్యోమప్రాసాదమధ్యగమ్ ॥ ౭ ॥ బలిందత్తాజపేదస్త్రంవిఘ్నదోషనివార
ణమ్ । శిలాపఞ్చకపత్రేపిమనాగుద్దిశ్యతేయథా ॥ ౮ ॥ మధ్యేపూర్ణశిలాన్యాసస్సు
భద్రకలశేఽర్ధతః । పద్మాదిషుచనద్వాద్యోకోణేష్వగ్రాదిషుక్రమాత్ ॥ ౯ ॥ మధ్య
భావేచతుస్తోపిమాతృవద్భావసమ్మతాః । ఓంపూర్ణేత్వంమహావిద్యేసర్వసద్వోహ
లక్షణే ॥ ౧౦ ॥ సర్వసమ్పూర్ణమేవాత్రకురుష్వాఙ్గిరసస్సుతే । ఓంనదేత్వంసద్విరీ
పుంసాంత్యామత్రస్థాపయామ్యహమ్ ॥ ౧౧ ॥ ప్రాసాదేతిష్ఠసస్త్రప్రాయావచ్చ
ద్భాగ్రకారకమ్ । ఆయుఃకామంశ్రయంసద్దేహివాసిష్ఠదేహినామ్ ॥ ౧౨ ॥ అస్తి
వ్రతాసదాకార్యాప్రాసాదేయత్నతస్త్యయా । ఓంభద్రేత్వంసర్వదాభద్రంలోకా
నాంకురుకాశ్యపి ॥ ౧౩ ॥ ఆయుర్దాకామదాదేవిశ్రీవ్రదాచనదాభవ । ఓంజయేత్ర
సర్వదాదేవిశ్రీదాయుర్దాసదాభవ ॥ ౧౪ ॥ ఓంజయేత్రసర్వదాదేవితిష్ఠత్వంస్థాపితా
మయా । నిత్యంజయాయభూతైర్యచస్వామినోభవభార్గవి ॥ ౧౫ ॥ ఓంరిక్తేఽతిరిక్త
దోషఘ్నసిద్ధిముక్తిప్రదేశుభే । సర్వదాసర్వదేశస్థేతిష్ఠాన్విన్యస్వరూపిణి ॥ ౧౬ ॥

గగనాయతనంధ్యాత్వాతత్రత్వత్రయస్యసేత్ । ప్రాయశ్చిత్తంతతోహుత్వా
విధినావిసృజేత్సఖమ్॥౧౭॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఆగ్నేయే శుశ్రవసగుప్తసంవాదే శిలా
న్యాసకథనంనామ చతుర్థవ తిలమోధ్యా యః.

శ్రిప్రతిష్ఠాసామగ్రీవిధానమ్॥౬॥

శుశ్రవః ॥ వత్సేర్నిగ్రప్రతిష్ఠాంచప్రాసాదేభుక్తిముక్తిదామ్ । తాంచరేత్స
ర్వదాముక్తాభుక్తాదేవదినేనతి ॥ ౧ ॥ వినాచైత్రేణమాఘాదౌప్రతిష్ఠామాసపశ్చతే ।
గురుశుక్రోదయేకార్యాప్రథమేకరణక్రయే ॥ ౨ ॥ శుక్లవత్సేవిశేషేణకృష్ణేవాపశ్చ
మందినమ్ । చతుర్థీంసవమింపక్షీంవర్జయిత్వాచతుర్దశీమ్ ॥ ౩ ॥ శోభనాస్తిథయ
శ్చేషాఃకూరవారవివర్జితాః । శతభిషాధనిష్ఠాద్ద్రావిమరాధోత్తరాత్రయమ్ ॥ ౪ ॥
రోహిణీశ్రవణశ్చేత్సిథిరారమ్భేమహిమాదయాః । లగ్నంచతుష్ఠసంహాళితులాస్త్రీ
విషధన్యనామ్॥ ౫ ॥ శస్త్రోజీవోనవత్క్షేమసప్తస్థానేమసర్వదా । బుధక్షదప్తదిక్షప్త
తుర్యేమవిసర్తుంసితః ॥ ౬ ॥ సప్తర్తుంత్రిదశాదిష్ఠశ్శాబ్దోబలదస్సదా । రవిదశ
త్రివట్యంథోరాహుస్త్రీదశపక్షతః ॥ ౭ ॥ షట్త్రిష్ఠానకతాశ్చప్రామద్యాకారా
కేతవః । శుభాఃకూరాశ్చపాపాశ్చసర్వపకాదశస్థితాః ॥ ౮ ॥ ఏహందృష్టిర్మునా
పూర్ణాత్వాద్ధిక్రీడహాభూతయోః । పాదికీరామదిక్పాదేచతుర్థేపాదవర్జితా॥ ౯ ॥

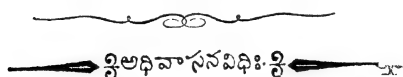
పాదాన్యూనచతుర్నాడీభోగస్సాన్యస్థినమేవయోః । వృషకుమ్భాచభుజ్జాతేచత
స్రేఃపాదవర్జితాః ॥ ౧౦ ॥ మకరోమిథునంపశ్చచాపాలిహారికరూటాః । పాదో
నాష్టతులాకన్యేఘటికాస్సార్ధపశ్చచ ॥ ౧౧ ॥ కేసరీవృషభఃకుమ్భస్థిరాస్సృస్థి
దాయకాః । చరాధనుష్టలామేషాద్విస్వభావాస్త్రీతీయకాః॥ ౧౨ ॥ శుభశుభ
గ్రహైర్దృష్టశ్చస్త్రోలగ్నశ్శుభాశ్రితః । గురుశుక్రబుధౌయక్తోలగ్నోదద్యాకృతాయు
షీ॥ ౧౩ ॥ రాజ్యంశౌర్యంబలంపుత్రాన్యశోధర్మాదికంబహు । ప్రథమస్సప్తమస్తు
ర్యోదశమఃకేంద్రీక్షచ్యతే ॥ ౧౪ ॥ గురుశుక్రబుధాస్త్రసర్వసిద్ధిప్రదాయకాః ।
త్రేయకాదశవతుర్థఫాలగ్నాత్పవగ్రహాశ్శుభాః ॥ ౧౫ ॥ అతోవ్యసేచకర్మార్థయో
జ్యాస్తిథ్యాదయోబుధైః । ధామ్యఃపశ్చగుణాంభూమింత్యక్తాబాధామసమ్మితా
మ్॥౧౬॥ హస్తాద్వాదశస్తోపానాతుగ్రార్యవృద్ధిపమగ్రతః । చతురశ్రంచతుర్ద్వా
రంసాన్వార్థంతుతదర్థతః ॥ ౧౭ ॥ ఏకాన్యంచతురాస్యంవారోద్యాంప్రాచ్యుత్త
రేథవా । హస్తీకోదశహస్తోవైమణ్డపరకరోదధవా ॥ ౧౮ ॥ ద్విహస్తోత్తరయావృ
ద్ధ్యాశేషంస్యావృద్ధిపాప్తకమ్ । వేదిచతుష్కరామధ్యేకోణస్తష్ఠ్యనసంయుతా॥౧౯॥
వేదిపాదావరంభ్యక్తావృణ్ణానిసపపశ్చవా । ఏకంవాశిషకాస్థాయాంప్రాచ్యాం

వాతస్థురోఃపరమ్ || ౨౦ || ముష్టిమాత్రం శతాద్ధేస్యాచ్ఛతేచారత్విమాత్రకమ్
 హస్తంసహస్రహుమేస్యాన్నియుతేతుద్విహస్తికమ్ || ౨౧ || లయేచతుశ్చరం
 కుణ్డంకోటిహుమేఽప్రహస్తికమ్ | భగాభవగ్నోఽఖణ్డేష్టదయేత్యశ్రంచవైర్భు
 తే || ౨౨ || పడత్రంవాయవేపర్వంసామ్యేచాష్టాశ్రకంశివే | తిర్యక్పాతశివంభూత
 మూర్ధ్వంమేఖలయాసహ || ౨౩ || తద్భూతిర్మేఖలాస్తిసోవేదవహ్నియమాంగు
 లైః | అంగులైష్వద్భూతేకావాకుణ్డాకారాస్తుమేఖలాః || ౨౪ || తాసాముపరియోని
 స్సాన్యత్వధ్యేఽశ్వత్థదళాకృతిః | ఉచ్చాయేణాణుశంతస్సాద్విస్తారేనాణుశాష్టక
 మ్|| ౨౫ || దైర్ఘ్యంకుణ్డార్థమానేనకుణ్డకణ్డసమోఽధరః | పూర్వాగ్నియావ్యకుణ్డా
 వాంయోనిస్సాన్యదుత్తరాననా || ౨౬ || పూర్వాననాతుశేషాణామౌశాన్యేఽ
 న్యతరాతయోః | కుణ్డానాంయశ్చతుర్వింశోభాగస్సంగుళభిద్యతః || ౨౭ ||
 ప్లతోదుష్పరకాశ్వత్థంవలజాస్తోగణాక్రమాత్ | శాన్తిభూతటలారోగ్యపూర్వా
 ద్యానామతఃక్రమాత్ || ౨౮ || పఞ్చపటప్రహస్తానహస్తఖాతస్థితానచ | తదర్థపి
 స్తరాణిస్యర్భుతాన్యానుదళాదిభిః || ౨౯ || ఇంద్రాయుధోపమారక్తాకృష్టాధూమ్రా
 శశిప్రభా | శుక్లాభాహేమవర్ణాచపతాకాస్ఫటికోపమా || ౩౦ || పూర్వాదితోజ్జ
 జ్వేరక్తానీలానస్తస్యవైర్భుతే | పఞ్చహస్తాస్తదధాశ్చద్వజాద్విస్తృచ్ఛవిస్తరాః || ౩౧ ||
 హస్తప్రదేశితాదణ్డాధ్వజానాంపఞ్చహస్తకాః | వల్మీకాద్ధైదిదాన్తాన్తీధావృషభ
 శృంగతః || ౩౨ || పద్మపణ్డాద్వరాహచ్ఛగోస్తాదపిచతుష్పథాత్ | వృత్తికాద్వా
 దశత్రాహ్యవైకుణ్ఠేష్టపినాశి || ౩౩ || న్యగ్రోధోదుష్పరాశ్వత్థమాతజమ్బుశ్వగు
 ధ్యవమ్ | కపాయపఞ్చకన్త్రాహ్యమార్దవంపహస్తికమ్ || ౩౪ || తీగ్ధామ్భాంసి
 సుగంధీతథాసర్వోపగణిజలమ్ | శస్త్రంపుష్పఫలవత్సైరత్మగోశృంగవారిజమ్ || ౩౫ ||
 స్నానాయాపాహరేశ్వఞ్చపఞ్చగవ్యాన్పుతంతథా | పిష్టనిశ్చివస్సాగ్నిద్రవ్యంనిర్మ
 ఞ్చనాయచ || ౩౬ || సహస్రశుషిరంకుష్ఠంపణ్డలాయచరోచనా | శతమోష
 ధిమూలానాంవిజయాలక్ష్మణాబలా || ౩౭ || గుదూచ్యతిబలాపాతాసహదవాశతా
 వరీ | ఋద్ధిస్సవచ్చసావృద్ధిస్సాన్వేప్రోక్తాపుష్కంపృథక్ || ౩౮ || రతౌయైతిలదర్భ
 ఘోభస్తస్సానంతుకేవలమ్ | యవగోధూమబిల్వానాంచూర్ణానచవిచక్షణః || ౩౯ ||
 విలేపనంసకరుషిరంస్సానార్థంకుష్ఠగణ్డకాత్ | ఖట్వాంచతూలికాయుక్తంసోప
 ధానంసపస్త్రకమ్ || ౪౦ || కుర్యాద్విస్తానుసారేణశయనేలత్యకల్పనే | ఘృతయో
 ద్రయ్యుతంపాత్రంకుర్యాత్స్వస్థశలాకకామ్ || ౪౧ || వర్ధనీంశివకుష్ఠంచలోకపా
 లఘటానపి | ఏకంసిద్రాకృతేకుష్ఠంశాస్త్ర్యధంకుణ్డసంభవ్యయా || ౪౨ || ద్వారపా
 లాదిధగ్నాదిప్రశాన్తాదిఘటానపి | వాస్తులక్ష్మీగణేశానాంకలశానపరానపి || ౪౩ ||
 ధాన్యపుష్కలృతాధారాస్తనవస్త్రాస్తన్త్రివిభూషితాత్ | సహిరణ్యాస్తమా
 లభ్యాన్దన్దపాణీయపూరితాత్ || ౪౪ || పూర్ణపాత్రఫలాధారాన్పల్లవాద్యాస్తన్

అక్షణాః । వస్త్రైరాచ్యుతయేతుకమ్భానాహరేణౌరసర్వపాకాః ॥ ౪౫ ॥
 వికారాథంతథాలాజాజ్ఞానశిక్షంచపూర్వవత్ । సాపిధానాంచరుష్టాలీందర్శిం
 చతాన్రూర్నితామ్ ॥ ౪౬ ॥ ఘృతయోద్రాణ్యతంపాత్రంపాదాభ్యగ్ధకృతేత
 థా । విష్ణురాంస్త్రిశతాదర్శదవైర్బాహుసమాణకాః ॥ ౪౭ ॥ చతురశ్చతు
 రస్తద్వత్పాలాశాస్పరిధీసపి । తలపాత్రంపాదవిపాత్రహర్షపాత్రపవిత్రకమ్ ॥ ౪౮ ॥
 పలవింశాష్టమానాఃఫుటోధూపప్రదానకమ్ । స్రుహస్త్రిహపిటకంపీతంవ్యజనంశుమ
 మిన్ధనమ్ ॥ ౪౯ ॥ పుష్పంపత్రంగున్దులుంచఘృతైద్రీపాంశ్చధూపకమ్ । అక్షతానిత్ర
 సూత్రీంచగవ్యమాజ్యంయవాంస్తిలాః ॥ ౫౦ ॥ కుశాశ్చన్ద్రైశ్చిహధురంసమిధో
 దశపర్వికాః । బాహుమాత్రంస్రవంహస్తసురాదిగహశాస్తయే ॥ ౫౧ ॥ సమిధో
 ర్గపలాశోథాఃఖాదిరామార్గపిప్పలాః । ఉదుమ్బరశమీదూర్వాకుశోథాశ్శతహస్త
 చ ॥ ౫౨ ॥ తదభావేయపశిలాగృహబాపకరణంతథా । స్థాలీదర్శివిధానాదిదేవా
 దిభ్యోంశుకద్వయమ్ ॥ ౫౩ ॥ మద్రాముకుటపానాంసహరకుణ్డలకజ్జణాః ।
 కుర్యాదాచార్యపూజార్థంవిత్తశాత్యంవివర్జయేత్ ॥ ౫౪ ॥ తత్త్వాదపాదహీనాచ
 మూర్తిభృదస్త్రజాపినామ్ । పూజాస్యాజ్ఞాపిభిస్తుల్యాపివస్త్రేవజ్జశిల్పినామ్ ॥ ౫౫ ॥
 వజ్రాంశానైసీలాతిసీలముక్తాఫలాదచ । పుష్పపద్మాదిరాగంచవైడూర్యంగర్జనమ
 స్తమమ్ ॥ ౫౬ ॥ ఉషీరమాధవక్రాన్తారక్తచన్దనకాసురుమ్ । శ్రీశింఖంసారికంకున్తం
 సన్ధిసీహుయాపధీగణః ॥ ౫౭ ॥ హేమతాన్రవయంరక్తంరాజశంచనకాంస్యక
 మ్ । సీసకంచేలిలోహానిహరితాశంఖసశ్శిలా ॥ ౫౮ ॥ నైరికంహేమమాక్షికంపా
 రదోవహ్నినైరికమ్ । గన్ధకాన్రకమిన్ధ్రాస్తేథాతవోప్రీహయస్తథా ॥ ౫౯ ॥ గో
 ధూమాన్దస్సీలాన్మామస్త్రాన్దానప్యాహరేభ్యవాః । నీవారాన్మ్యానుకానేవంప్రీహ
 యోఽవ్యప్తకీర్తితాః ॥ ౬౦ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఆగ్నేయశుక్లశ్వరసూక్ష్మసంవాదేప్రతిష్ఠాః

సాహస్రీకథనంనామ పంచనవతితమోధ్యాయః

అశ్వః ॥ సాత్త్వానిత్యవ్యయంకృత్యాప్రణవార్షకరోగరుః । సహాయై
 ర్హూర్నిపైర్విప్రైస్సహగచ్ఛేన్మఖాలయమ్ ॥ ౧ ॥ శాస్త్ర్యాదితోరణాంస్త్రత్రపూర్వవ
 త్పూజయేత్కృమాత్ ॥ ప్రదక్షిణక్రమాదేషాంశాఖాయాంద్వారపాలకాః ॥ ౨ ॥ ప్రా
 చినద్విమహాకాళోయామ్యేభృగ్నివినాయకా । వారుణేవృషభసూక్ష్మాదేవీచక్షౌతథో
 త్తరే ॥ ౩ ॥ తచ్ఛాఖామూలదేశస్థేప్రశాన్తశిశిరోఘటే । పర్జన్యశోకనామానాభూ
 రంసజ్జీవనామృతౌ ॥ ౪ ॥ ధనదశీప్రదాద్యౌద్వౌపూజయేదనుపూర్వశః । స్వనా

మభిశ్చతుర్థ్యస్తైఃప్రణవాదినమోస్తకైః ॥ ౫ ॥ లోకగ్రహవసుద్వార్షప్రవస్తీనాం
 ద్వయంద్వయమ్ । భానుత్రయంయుగంవేదోలక్ష్మీర్గణపతిస్తథా ॥ ౬ ॥ ఇతిదేవా
 మభాగారేతిష్ఠన్విప్రతితోరణమ్ । విఘ్నసంక్షాపనోదాయత్రతోస్సంరక్షణాయచ ॥ ౭ ॥
 వజ్రంశక్తింతథాదణ్డంఃక్రంపాశంధ్వజంగదామ్ । త్రిశూలంచక్రమమ్భాజంపతా
 కాస్పర్శయేత్కాగ్రీమాత్ ॥ ౮ ॥ ఓంహూంఘటనమః । ఓంహూంఘటద్వా
 ర్భ్యక్తయేహూంఘటనమః ॥ ఇత్యాదిమస్త్రైః ॥ కుముదఃకుముదాత్మశ్చపుణ్డరీ
 కోభవామసః । శంకుకర్ణస్పర్శనేత్రస్సుముఖస్సుప్రతిష్ఠితః ॥ ౯ ॥ ధ్వజాష్టదే
 వతాఃపూజ్యఃపూర్వాదౌభూతకోటిభిః । ఓంకాంకుముదాయనమిత్త్యాదిమ
 స్త్రైః ॥ ౧౦ ॥ హేతుకంత్రపురఘ్నంచశక్త్యాఖ్యంయమజిహ్వకమ్ । కాలంకరాభి
 సంపక్వమేకాష్ట్రీంభీమవప్తకమ్ ॥ ౧౧ ॥ తథైవపూజయేద్దియుతేత్రపాలానను
 క్రమాత్ । బలిభిఃకుసుమైర్ధూపైస్సన్నప్తాస్సురిభావయేత్ ॥ ౧౨ ॥ కన్బళాస్త్రే
 మవర్ణేషువంశస్థాణాస్సనుక్రమాత్ । పశ్చిమ్మిత్యాదితత్త్వానసద్యోజాతాదిభిర్య
 జేత్ ॥ ౧౩ ॥ సదాశివపరవ్యాపినుణ్డపంథామశౌచగ్రహమ్ । పతాకాశక్తీసంయుక్తం
 తత్త్వదృష్ట్యేవలోకయేత్ ॥ ౧౪ ॥ దివ్యాస్తరిక్షభూమిప్రవీక్షానుతస్సర్వపూర్వ
 వత్ । ప్రవిశేషశ్చిమద్వారాశేషద్వారానిదర్శయేత్ ॥ ౧౫ ॥ ప్రదక్షిణక్రమార్గ
 త్యానవిష్టోవేదదక్షిణే । ఉత్తరాభిముఖఃకుర్యాద్భూతశుద్ధింయథాపురా ॥ ౧౬ ॥
 అస్తర్యాగంవిశేషార్ఘ్యంమస్త్రీద్రవ్యాదిశోధనమ్ । కుర్వీతఆత్మనఃపూజాంపశ్చగ
 వ్యాదిపూర్వవత్ ॥ ౧౭ ॥ సాధారంకలశంతస్త్రివిన్యసేత్తదనస్తరమ్ । విశేషా
 చ్చివతత్త్వాయతత్త్వత్రయమనుక్రమాత్ ॥ ౧౮ ॥ లలాలసంస్థపాదాస్తంశివవి
 ద్యాత్మకంపరమ్ । రుద్రనారాయణబ్రహ్మనైవతంనిజసంస్థైః ॥ ౧౯ ॥ ఓంహం
 హంస్తంబమూర్ధని ॥ ౨౦ ॥ బ్రహ్మరథప్రవిష్టేనలేజసాబాహ్యసాస్తరమ్ । మఃపటల
 మాధూయప్రద్యోతితదిగస్తరమ్ ॥ ౨౧ ॥ ఆత్మానంమూర్తిపైసాస్థంస్రగ్వస్త్రుకుసు
 మాదిభిః । భూమయిత్యాదివోస్తీతిధ్యాత్వాబోధానిమద్ధరేత్ ॥ ౨౨ ॥ చతుష్ప
 దాస్తంసంసారైస్సంకుర్యాన్మఖమణ్డపమ్ । విక్షిప్యవికారాదీనికుశకూర్ష్ణపసంహ
 రేత్ ॥ ౨౩ ॥ ఆసనీకృత్యవర్ధన్యాంవాస్తాద్విన్మూర్వవద్యజేత్ । శివకుమ్భాస్త్రు
 వర్ధన్యాపూజయేచ్ఛస్థిరాసనే ॥ ౨౪ ॥ స్వదియుకలశాహుధాంకపాలాననుక్ర
 మాత్ । వాహాయుధాదిసంయుక్తాన్పూజయేద్విధినాయథా ॥ ౨౫ ॥ విరావతగ
 జాహుధంస్వర్ణవర్ణంకీరీటిసమ్ । సహస్రనయనంశక్రంవజ్రపాణింవిభావయేత్ ॥ ౨౬ ॥
 సప్తార్చిపంచవిభాగమక్షమాలాంకమణ్డలుమ్ । జ్వాలామాలాకులంరక్తంశక్తి
 హస్తమజాసనమ్ ॥ ౨౭ ॥ మహిషస్థందణ్డహస్తంయమంకాలానలంస్తరేత్ ।

రక్తనేత్రంఖరారుఖంభద్గహస్తంచనైర్వతమ్ || ౨౮ || వరుణంమకరేశ్వరం
 నాగపాశధరంస్త్రరేత్ | వాయుంచహరిణేనీలంకుచేరంమానుషస్థితమ్ || ౨౯ ||
 త్రిశూలినంపుష్పేచేశంకూర్తేనస్తంతుచక్రణమ్ | బ్రహ్మణంహంసగంధ్యాయేచ్ఛతు
 ర్నక్త్రంవతుర్భుజమ్ || ౩౦ || స్తన్నమూలేమకుష్మేషువేద్యాంధర్మాదికాన్యజే
 త్ | దితుకుష్మేష్వనస్తాదీన్నుజయస్త్యపికేచన || ౩౧ || శివాజ్ఞాంత్రావయేతుగ్ర-
 మ్భంభ్రామయేదాత్మవృత్తగమ్ | పూర్వవత్క్రూపయేదాదాకుమ్భంతదనువర్ధనమ్ || ౩౨ ||
 శివంస్థిరాససంతుష్టేశస్త్రాగ్ధంబధుగ్రవాసనమ్ | పూజయిత్వాయథాపూర్వంస్పృ-
 శేవద్భవముద్రయా || ౩౩ || జజయాగంజగన్నాథరక్షభత్తామకవప్యయా | ఏభిస్సం-
 త్రావ్యరత్నార్థంకుష్మేఖద్గంధంవేశయేత్ || ౩౪ || దీతౌస్థాపనయోఃకుష్మేఘస్థణ్డీలేమ
 ణ్డలేఽథవా | మణ్డలేభ్యగ్చ్ఛదేవేశంవ్రజేద్వైకుణ్డసన్నిధౌ || ౩౫ || కుణ్డనాభిం
 పురస్కృత్యనివిష్టామూర్తిధారిణః | గురోరాదేశతఃకురుర్విజకుణ్డేషుసంస్కృతి-
 మ్ || ౩౬ || జపేయద్దాపినస్సభ్యంవస్త్రగుప్తేతుసంహితామ్ | పరేయర్చ్యా
 మ్మణాశ్చాన్వింస్త్వశాఖావేదపారగాః || ౩౭ || శ్రీసూక్తంపావమానీశ్చమైత్రకంచ
 వృషాకపిమ్ | ఋగ్వేదీపూర్వదిగ్భాగేనర్వమేతస్మముచ్చరేత్ || ౩౮ || దేవత్ర-
 తంతుభారుణ్డంజ్యేష్ఠసామరథస్తరమ్ | పురుషంగీతిమతాఃసామవేదితుచక్రీణే || ౩౯ ||
 రుద్రంపురుషసూక్తంచక్షోకాధ్యాయంవిశేషతః | బ్రాహ్మణంచయజుర్వేదీవశ్శి-
 మాయాంసముచ్చరేత్ || ౪౦ || నీలరుద్రంతథాదర్శిసూక్తౌసూక్త్యంతతైవచాక్ష-
 త్రరేఽథర్వశీర్షంచతత్పరస్తుసముద్ధరేత్ || ౪౧ || ఆచార్యశ్చాగ్నిముత్పాద్యవ్రతికు
 కుణ్డంవ్రదాపయేత్ | వహ్నిఃపూర్వాదికాన్భాగాన్నుర్వకుణ్డాదితఃక్రమాత్ || ౪౨ ||
 ధూపదీపవరాణాంచదదీతాగ్నింసముద్ధరేత్ | పూర్వవచ్ఛివమభ్యర్చ్యశివాగ్ని-
 మస్త్రీతర్పణమ్ || ౪౩ || దేశకాలాదిసమ్మత్తైదుర్నిమిత్రప్రశస్తయే | హివా
 నంకృత్యాతునుస్త్రీజ్ఞఃపూర్ణాందత్వాశుభావహమ్ || ౪౪ || పూర్వవచ్ఛరుకం
 కృత్యావ్రతికుణ్డంవివేదయేత్ | యజమానాలజ్యుతాస్తువ్రజేయుస్సాన్నిసమణ్డప-
 మ్ || ౪౫ || భద్రపీఠేదాయేశంతాడయిత్వావగుణ్డయేత్ | స్నాపయేత్పూజయి-
 త్యాతుమృదాకామాయవారిణా || ౪౬ || గోమూతైర్గోమయేనాపివారిణాచాస్త్ర-
 రాస్తరా | భస్మనాగధతోయేనఫడస్తాస్త్రేణవారిణా || ౪౭ || దేశికోమూర్తిపై
 సాన్నిధ్యంకృత్యాకారణశోధనమ్ | ధర్మజత్వేనసజ్జాన్యధాపీతవర్ణేనవాససా || ౪౮ ||
 సమ్పూజ్యసితపుష్పైశ్చనయేదుత్తరవేదికామ్ | తత్రదత్తాసనాయాంచశయ్యా-
 యాంసన్నివేశ్యచ || ౪౯ || కుజుమాలిప్రసూత్రేణవిభజ్యగురురాలిఖేత్ | శ-
 లాకయానువర్ణస్యతిక్షణేశస్త్రుకర్మణా || ౫౦ || అజ్జయేల్లత్కృత్యశ్చాచ్ఛాస్త్ర-
 దృష్టేనకర్మణా | కృతకర్మాచశస్త్రేణలక్ష్మీశివీసముష్ణిపేత్ || ౫౧ || తస్మింశా

దర్శోపాదాద్ధాదధాయాఅగ్నితోపవా । సర్వకామప్రసద్ధ్యర్థంశుభలక్ష్యావతారణ
 మ్ ॥ ౫౨ ॥ లింగద్వివికారాంతేత్రభద్రేభాగవర్ణనాత్ । విస్తారోలక్ష్యదేహస్యభవే
 ల్లింగస్యసర్వతః ॥ ౫౩ ॥ యవస్యనవభక్తస్యభావైరప్తాభిరావృతా । హస్తీకేల
 క్ష్యరేఖాచగామ్భిర్యాద్విస్తరాదపి ॥ ౫౪ ॥ ఏవమప్తాంశవృద్ధ్యాతులిజ్జేసాద్ధక్రాది
 కే । భవేదప్తయవాపుక్త్విగమ్భిరాత్రచహస్తీకే ॥ ౫౫ ॥ ఏవమప్తాంశవృద్ధ్యాతులి
 జ్జేసాద్ధక్రాదికే । భవేదప్తయవాపుక్త్విగమ్భిరాన్నవహస్తీకే ॥ ౫౬ ॥ శాన్ఘవే
 ఘవలిజ్జేఘపాదవృద్ధేఘసర్వతః । లక్ష్యదేహస్యవిమగ్నమ్భాభవేద్వైయవవర్ణ
 నాత్ ॥ ౫౭ ॥ గమ్భిరత్యపుభుత్వాభ్యాంరేఖాపిత్ర్యంశవృద్ధితః । సర్వేఘవభవే
 త్సుక్షుంలిజ్జనుస్తకమస్తకమ్ ॥ ౫౮ ॥ లక్ష్యతేత్రేపుధాభక్తేమూర్ధ్విభాగద్వయే
 శుభే । షడ్భాగపరివర్తేనముత్త్వాభాగద్వయంత్యధః ॥ ౫౯ ॥ రేఖాత్రయణసమృద్ధం
 కారయేత్పుత్రదేశగమ్ । రత్నజేలతఃకోణారోయవాహేమసముద్భవే ॥ ౬౦ ॥
 స్వరూపంలక్షణం తేహంప్రభారత్నేమనర్కలా । నయమోన్మీలనంవక్త్రేసాన్నిధ్యా
 యచలక్ష్యతత్ ॥ ౬౧ ॥ లక్ష్యకోణారరేఖాంచఘృతేనమధునాతథా । పృథ్వీజ్ఞా
 యేనసమ్పూజ్యశిల్పిదోషవృత్తయే ॥ ౬౨ ॥ అర్చయేచ్ఛత్రతోలింగంస్నాపయత్వా
 వృదాదిభిః । శిల్పినంతోషయిత్వాతుదద్యాద్రాంసురవేతతః ॥ ౬౩ ॥ లింగంధూపా
 దిభిఃప్రార్చ్యంగాయేయుర్భర్తృకాస్త్రీయః । సర్వేనచాపసర్వేనసూత్రేణాధకుశే
 నవా ॥ ౬౪ ॥ స్త్రృత్వాచరోవనందత్వాపర్యాక్షర్జ్జనాదికమ్ । గుడలవణధా
 న్యాకదానేనవిసృజేచ్ఛతాః ॥ ౬౫ ॥ గురుమూర్తిపరైస్సాద్ధంపృదావాచణవేన
 వా । పృత్యాన్నగోమయిగోమూత్రభస్త్రభిస్సలిలాస్తరమ్ ॥ ౬౬ ॥ స్నాపయేత్పఞ్చ
 గవ్యేనపఞ్చామృతపురస్సరమ్ । విరాక్షణంకషాయేశ్వసర్వోపనిజలేనవా ॥ ౬౭ ॥
 శుభశ్రీపుష్పఫలస్వర్ణరత్నశృంగయవోదనైః । తథాధారానహస్రేణదివ్యాపనిజలేన
 చ ॥ ౬౮ ॥ తీర్థోదకేనగాజ్జేనవస్తనేనవవారిణా । క్షీరార్ణవాదిభిఃకుమ్భైశ్చివకుమ్భ
 జలేనచ ॥ ౬౯ ॥ విరాక్షణంపిలేపంచసుగ్ధైశ్చవస్తాదిభిః । సమ్పూజ్యబ్రహ్మభిఃపు
 ష్పైర్వర్షణారక్తచీవరైః ॥ ౭౦ ॥ రక్తరూపేణసీరాజ్యరత్నాతిలకపూర్ణకమ్ ।
 ఘృతామైర్జలయైశ్చైవశుభాదైర్వర్ష్యసూచితైః ॥ ౭౧ ॥ ద్రవ్యైస్తుత్పాదిభిస్తుప్త
 మర్చయేత్పురుషాణునా । సమాచమ్యహృదాదేవంబ్రూయాదుగ్ధీయతాంప్రభో ॥ ౭౨ ॥
 దేవంబ్రహ్మరథేనైవక్షిప్తంద్రవ్యాణిరిన్నయేత్ । మణ్డపేవశ్చిమద్వారేశయా
 యాంవినివేశయేత్ ॥ ౭౩ ॥ శక్త్యాదిశక్తిపర్యస్తేపిన్యసేదాసనేశభే । పశ్చిమేపి
 ఙ్జికాంతస్యస్యశేద్భ్రష్టుశిలాంతదా ॥ ౭౪ ॥ శస్త్రమస్త్రశతాలబ్ధనిద్రాకుమ్భ
 భువీసాసనమ్ । ప్రకల్ప్యశివకోణేచదత్వాద్ధ్యుంహృదయేనతు ॥ ౭౫ ॥ ఉత్థాప్య
 త్తాసనేలింగంశిరసాపూర్వమస్తకమ్ । సమారోప్యస్యశేతస్త్రిస్త్రప్రేథరూదివస్త

నమ్ ॥ ౭౬ ॥ దద్యాద్ధావంచసమ్పూజ్యతథావాసాంసవర్కణా । గృహావాపకృతిస్తే
వేద్యంపృథాదద్యాన్యశక్తితః ॥ ౭౭ ॥ ఘృతతోద్రయతంపాత్రమభ్యక్తాయప
దాన్తికే । దేశికశ్చస్థితస్తప్రపత్తింశత్తత్త్వసంభవమ్ ॥ ౭౮ ॥ శక్త్యాదిభూమిప
ర్యంతంస్వతత్త్వాధిపసంయుతమ్ । విన్యస్యపుష్పమాలాభిస్త్రీః శిశుంపరికల్పయే
త్ ॥ ౭౯ ॥ మాయాపదేశశక్త్యంతతుర్యాశాస్త్రేంశవర్తులమ్ । తత్రాత్మతత్త్వవి
ద్యాఖ్యంశివంస్పృష్టిక్రమేణత్ ॥ ౮౦ ॥ ఏకశఃప్రతిభాగేషుబ్రహ్మవిష్ణుహరదిపాః ।
విన్యస్యమూర్తిమూర్తిశాన్పుర్వాదిక్రమతోయథా ॥ ౮౧ ॥ త్వావహ్నిర్యజ
మానారూః జలవాయుః శాకరాః । ఆకాశమూర్తిరూపాంస్తాన్యసేత్తదధినాయ
కాః ॥ ౮౨ ॥ సర్వంపశుపతించోగ్రంరుద్రంభవమభేద్యమ్ । మహాదేవంచ
భీమంచవన్త్రాస్తద్వాచకాఞ్మే ॥ ౮౩ ॥ లవశషచయసాశ్చహకారశ్చత్రిమా
త్రికః । ప్రణవోహృదయాణుర్వామూలమస్త్రోధవాక్యచిత్ ॥ ౮౪ ॥
పశ్చుకుష్టాశ్చకేయాగేమూర్తిః పశ్చాద్ధవాన్యసేత్ । పృథివీజలలేజాంసీవాయుమా
కాశమేవచ ॥ ౮౫ ॥ క్రమాత్తదధిపాన్పశ్చుబ్రహ్మణంధరణీధరమ్ । రుద్రమీశంస
దాఖ్యంచస్పృష్టిన్యాయేనమన్త్రపిత్ ॥ ౮౬ ॥ ముముక్షోర్వాప్నోత్తాద్యాఅ
జాతాద్యాస్తదీశ్వరాః । త్రితత్త్వంవాథసర్వత్రస్యసేద్వాప్త్యాత్మకారణమ్ ॥ ౮౭ ॥
శుద్ధేచాన్యైవద్యేశాలశుద్ధేలోకనాయకాః । ద్రష్టవ్యామూర్తిపాశ్చైవభోగినో
మన్త్రీనాయకాః ॥ ౮౮ ॥ పశ్చుచింశత్తతైవాప్తపశ్చుత్రీణియథాక్రమమ్ । ఏషాం
తత్త్వంతదీశానామిద్వాగ్దీశాంతతోయథా ॥ ౮౯ ॥ * * *

ఓహంశక్తితత్త్వాయనమః శత్యాది । ఓహంశక్తితత్త్వాధిపాయన
మః శత్యాది । ఓహంత్వైమూర్తయేనమః । ఓహంత్వైమూర్త్య
ధీశాయశివాయనమః శత్యాది । ఓహంపృథివీమూర్తయేనమః । ఓ
హంమూర్త్యధిపాయబ్రహ్మణేనమః శత్యాది । ఓహంశివతత్త్వాధి
పాయరుద్రాయనమః శత్యాది ॥ (*)

నాభికన్దాశుముచ్చార్యఘట్టానాదసిస్సర్పణమ్ । బ్రహ్మదికారణత్యాగాద్వాదశాస్త్ర
సమాశ్రితమ్ ॥ ౯౦ ॥ మన్త్రంపమనసాభిన్నంప్రాప్తానన్దరసోపమమ్ । ద్వాదశా
వ్రాశుమాసీయనిమగ్నంవ్యావకంశివమ్ ॥ ౯౧ ॥ అష్టతంత్రాలోపేతంసహస్రకిర
ణోజ్జ్వలమ్ । సర్వశక్తిమయంసాగ్గంధ్యాత్వావిజ్ఞేనవేశయేత్ ॥ ౯౨ ॥ జీవన్యా
సోభవేదేవవిజ్ఞేసర్వార్థసాధకః । పిండీకాదిమతున్యాసఃప్రాచ్యతేసాన్పుత్రంయ
థా ॥ ౯౩ ॥ పిండీకాంచకృతస్నానాంవిలిప్తాంచస్తనాదిభిః । సద్వస్త్రైశ్చపనమాచ్ఛా
ద్యరథేవభగలక్షణే ॥ ౯౪ ॥ పశ్చురత్నాదిసంయుక్తాంలింగసోత్తరతస్మిత్థామ్
లింగవత్కృతవిన్యాసాంవిధివత్సప్నప్రసూజయేత్ ॥ ౯౫ ॥ కృతస్నానాదికాంతత్రే

ఏవంచయజమానాదిమూర్తిభిరభిసంధేయమ్ । పశ్చిమూర్త్యాత్మకేప్యేవంసద్ధానంహృ
దయాదిభిః ॥ ౧౧౫ ॥ మూలేనస్మీయబీజైర్వాజ్ఞేయంతత్త్వత్రయాత్మకే । శిలా
పిణ్డీవృషేషేష్వేవంపూర్ణాభిన్నంనుసంవరైః ॥ ౧౧౬ ॥ భాగాభాగవిశుద్ధ్యర్థం
హేమామంకుర్యాచ్ఛతాదికమ్ । న్యూనాదిదోషమోషాయశివేనాష్టాధికంశత
మ్ ॥ ౧౧౭ ॥ హుత్వాభయతంత్రంకర్మశివశ్రోత్రేనవేదయేత్ । పతన్యమస్యితంక
ర్మత్వచ్ఛక్తాచమయాప్రభో ॥ ౧౧౮ ॥ ఓంసమోభగవతేరుద్రాయరుద్రసమోస్తు
తే । విధిపూర్ణమపూర్ణంవాస్వశక్త్యాపూర్వగృహ్యతామ్ ॥ ౧౧౯ ॥ ఓంహీం
శౌజురిపూరయస్వాహాభిపిణ్డీకాయామ్ । అభవిజ్ఞేన్యసేష్టానీక్రియాభ్యంపేత
విగ్రహే ॥ ౧౨౦ ॥ ఆధారరూపిణీంశక్తింస్యసేద్భక్తిమ్మశిలోపరి । నిబధ్యసప్తరా
త్రంవాపశ్చిరాత్రంతిరాత్రకమ్ ॥ ౧౨౧ ॥ ఏకరాత్రమథోవాపియద్వాసద్యోధివా
సనమ్ । విసాధివాసనంయూగఃకృతోఽపినఫలప్రదః ॥ ౧౨౨ ॥ స్వమన్తైఃప్రత్య
హందేయమూహుతినాంశతంశతమ్ । శివకుమ్భాదిపూజాంచదిగ్బలించనివేదయే
త్ ॥ ౧౨౩ ॥ గుర్వాదిసహితోవాసోరాత్రానియమపూర్వకమ్ । అధివాసస్వపశలేవ
ధేర్భావస్సమీరితః ॥ ౧౨౪ ॥ * * * * *

ఇతిప్రేమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్వరసూక్ష్మసంవాదే అధివాసన

విధిర్నామ పణ్డవతితమోధ్యాయః

ప్రివప్రతిస్థావిధానమ్

శుశ్వరః ॥ ప్రాతర్నిత్యంధిక్యత్వాద్వారపాలప్రపూజనమ్ । ప్రవిశ్యప్రా
గ్నిధానేనదేహశుద్ధ్యాదిమాచరేత్ ॥ ౧ ॥ దిక్పతీంశ్చసమభ్యర్చ్యశివకుమ్భంచవ
ర్ధనమ్ । అష్టముష్టికయానిగ్ధంవహ్నింసప్తర్ష్యచక్రమాత్ ॥ ౨ ॥ శివాజ్ఞాతస్తతో
గచ్ఛేత్పాదంశస్త్రముచ్చరన్ । ఉద్గతాస్త్రిక్షిపేద్విఘ్నాహుంఘడస్తశరా
ణునా ॥ ౩ ॥ నమఃకృష్ణావయేన్నిగ్ధంవేదదోషవిశజ్జయా । తస్మాన్మధ్యంపరిత్యజ్య
యవాధేనయవేనవా ॥ ౪ ॥ కిచ్చిదశానమాశ్రిత్యశిలాంకుర్యేనివేశయేత్ । మూ
లేనతామస్తాభ్యాంసర్వాధారస్వరూపిణీమ్ ॥ ౫ ॥ సర్వగాంసృష్టియోగేనవిన్య
సేదచలాంశిలామ్ । అధవానేనమన్తేఽనిశివస్యాసనరూపిణీమ్ ॥ ౬ ॥ ఓంసమో
వ్యాపిభగవతస్థితేఽచలేధువే । హ్రింలంహీంస్వాహాత్వయాశివాజ్ఞయాశక్తే
స్థాతవ్యమహాసత్తతమ్ ॥ ౭ ॥ ఇత్యుక్త్వాచసమభ్యర్చ్యనిరుధ్యాద్రోద్రముద్రయా
వజ్రాదివిచరత్నైతథోశీరాదికావధిః ॥ ౮ ॥ లోహాహేమాదికాంస్యాంతా
హరితాళాదికాంస్తథా । ధాన్యప్రభృతినస్యాంశ్చపూర్వముక్తాననుక్రమాత్ ॥ ౯ ॥
ప్రభారాగత్వదేహత్వవీర్యశక్తిమయానమాన్ । భావయన్నేకచిత్తస్తులోకపాలే

శసంవదైః ॥ ౧౦ ॥ పూర్వాదిమచగర్తేమన్యసేదేకైకశక్రమాత్ । హేమజం
తారజంకూర్మంపుషంవాద్యారసమ్ముఖమ్ ॥ ౧౧ ॥ సరిత్రలమ్బదాయుక్తంపర్వ
తాగ్రమ్బదాథవా । ప్రక్షిపేత్సన్ధ్యగర్తాదాయద్వామేరుంసువర్ణజమ్ ॥ ౧౨ ॥ మధూ
కాక్షతసంయుక్తమజ్జసేనసమన్వితమ్ । పృథివీరాజతీయద్వాయద్వాహేమ
సముద్భవామ్ ॥ ౧౩ ॥ సర్వబీజమవగ్ణాభ్యాంసమాయక్తాంవినిఃక్షిపేత్ । స్వర్ణజం
రాజతంవాపిసర్వలోహసముద్భవమ్ ॥ ౧౪ ॥ సువర్ణంకృసరాయుక్తంపత్ననాశం
తతోన్యసేత్ । దేవదేవస్యశక్త్యాదిమూర్తిపర్యస్తమాసనమ్ ॥ ౧౫ ॥ ప్రకల్ప్యపా
యసేనాభిప్రాయగుగులునాథవా । శ్వభ్రమీమాచ్ఛాన్యవస్త్రేణతమత్రేణాస్త్రురక్షి
తమ్ ॥ ౧౬ ॥ దిక్పతిభ్యోబలిందత్వాసమాచాన్తోఽథదేశికః । శివేనవాశిలాశ్వ
భ్రాసన్దదోషస్వత్రయే ॥ ౧౭ ॥ శస్త్రేణివాశతంసమన్వజ్జహుయాన్పర్ణయాస
హ । పక్షికాహుతిదాసేనసర్వవ్యాప్తుదేవతాః ॥ ౧౮ ॥ సముద్ధాప్యహృదాదేవ
మాసనంమర్మభాదిభిః । గురుర్దేవాగ్రతోగచ్ఛేన్నుర్తిపైశ్చదిగ్భితైః ॥ ౧౯ ॥ చతు
ర్భిస్సహకర్తవ్యాదేవయజ్ఞస్యపృథతః । ప్రాసాదాదిపరిభ్రామ్యధాన్యద్వారసమ్ము
ఖమ్ ॥ ౨౦ ॥ విగ్ధంసంస్థాప్యదత్వాన్యైః । ప్రాసాదంసన్నివేశయేత్ । ద్వా^{రే}ణద్వా
రబద్ధేనద్వారదేశేనతచ్ఛిలా ॥ ౨౧ ॥ ద్వారబద్ధేశిఖాశూన్యేతదర్థేనాథతదృతే ।
వర్జయద్ద్వారసంస్పర్శంద్వారేణైవమహేశ్వరమ్ ॥ ౨౨ ॥ దేవగృహసమారప్పే
కోణేనాప్రిప్రవేశయేత్ । అయమేవవిధిర్జ్యేయోవ్యక్తివిధేససర్వతః ॥ ౨౩ ॥ గృహే
ప్రవేశనంద్వా^రలోకైరపిసమిరితమ్ । అపద్వారప్రవేశేనఽదుర్గోత్రక్షయంకృహ
మ్ ॥ ౨౪ ॥ అథపీతేచసంస్థాప్యవిగ్ధంద్వారస్యసమ్ముఖమ్ । రూర్యమగ్రశఃస్థోమైర్దూ
ర్వాక్షతసమన్వితమ్ ॥ ౨౫ ॥ సముత్తిష్ఠహృదేత్సుక్త్యానుహాపాశుపతంపరేత్ ।
అపనీయఘటంశ్వభ్రాద్దేశికోమూర్తిపైస్సహ ॥ ౨౬ ॥ మస్త్రంసంస్థారయిత్వాతు
విలిప్తంకుటుమాదిభిః । శక్తిశక్తిమతోరైక్యంధ్యాత్వాచైవతురక్షితమ్ ॥ ౨౭ ॥
లయాంతంమూలముచ్ఛార్యస్ఫుప్త్యైశ్వభ్రేనివేశయేత్ । అంశేనబ్రహ్మచారిగ్రంథాయ
ద్వా^రఅంశద్వయేనచ ॥ ౨౮ ॥ అర్ధేనవాప్తమాంశేనసర్వస్యాథప్రవేశనమ్ । పిథాయసీ
సకంనాభిదీప్త్యాభిస్సుసమాహితః ॥ ౨౯ ॥ శ్వభ్రంబాలుకయాపూర్యబ్రూయాత్
ఘ్రిరీభవేతిచ । తతోవిధేఘ్రిరీభూలేధ్యాత్వాసకలయాపిణమ్ ॥ ౩౦ ॥ మూలముచ్ఛా
ర్యశక్త్యంత్రంస్ఫుప్త్యైచనిమగ్నంస్యసేత్ । స్థాప్యమానంయదాలిగ్ధంయూర్యాండి
శమథాశ్రయేత్ ॥ ౩౧ ॥ తత్తద్విగీశమస్త్రేణిపూర్ణాన్తందక్షిణాన్వితమ్ । సన్యే
ష్ఠానేవప్రకేచచలితేస్ఫుటితేపివా ॥ ౩౨ ॥ జహుయాన్మూలమస్త్రేణిబహురూ
పేణవాశతమ్ । కించాన్యేష్వపిదిశేమశివశాన్తింసమాశ్రయేత్ ॥ ౩౩ ॥ యుక్తం
స్యాసాదిగ్విగ్ధంకుర్వన్నేవనందోషభాక్ । పీతబద్ధమతఃకృత్వాసక్షణస్యాంతలక్ష

ణమ్ || ౩౪ || గౌరీమస్త్ర్యంలయంసీత్యాస్పృష్ట్యాపిణ్డీంచవిన్యసేత్ | సమ్మూర్వపా
ర్వసంసిద్ధింవాలుకావజ్జలేపనమ్ || ౩౫ || తతోమూర్తిధరైస్సాన్ధంగురుశ్చాన్తిం
ఘటోద్ధృతః | సంస్థాప్యకలశైరన్యైస్తద్వన్మజ్జాన్మతాఢభిః || ౩౬ || విలిప్యచ
స్తనాద్యైశ్చసమ్మూజ్యజగదీశ్వరమ్ | ఉమామహేశమన్త్రాభ్యాంతౌస్మశ్చేన్దిజ్ఞ
ముద్రయా || ౩౭ || తతఃస్త్రితత్త్వవిన్యాసంపడర్నాదిపురస్కరమ్ | కృత్వామూ
ర్తింతదీశానామక్తానాంబ్రహ్మణామథ || ౩౮ || జ్ఞానీలిజ్ఞేక్రియాపీతేవిన్యస్యస్నాప
యేత్తతః | గద్దైర్విలిప్యసంధాప్యవ్యాపితేనశివేన్యసేత్ || ౩౯ || స్రీగ్ధాపదీపనైవే
ద్యైర్హృదయేనఫలానిచ | వినివేద్యయథాశక్తిసమాచర్యమహేశ్వరమ్ || ౪౦ ||
దత్వాన్యంచజపంకృత్వాసీవేద్యవరదేశరే | చంద్రాగ్రతారకంయూవన్నస్త్రేణై
వమూర్తిపైః || ౪౧ || స్వేచ్ఛయైవత్వయానాథస్థాతవ్యమిహమన్త్రిరే | ప్రణమ్యైవం
బహిర్గత్యాప్యదావాప్రణవేనవా || ౪౨ || సంస్థాప్యపుషభంపశ్చాత్పూర్వవద్బలి
మాచరేత్ | న్యూనాదిదోషమోషాయతతోమృత్యుజితాశతమ్ || ౪౩ || శివేన
సశివోహుత్వాశాన్త్యర్థంపాయసేనచ | జ్ఞానాజ్ఞానకృతంయచ్చతర్పూరయమ
హంభిః || ౪౪ || హిరణ్యపశుభూమాఙ్గిరవాద్యాదిహేతవే | అబ్బికేశాయత
ర్భుక్త్యాశక్త్యాసర్వంనివేదయేత్ || ౪౫ || దానంసుహృత్సవంపశ్చాత్పూర్వార్వాది
నచతుష్టయమ్ | త్రిసన్ధ్యంత్రదినంమస్త్రీహూమయేన్మార్తిపైస్సహ || ౪౬ || చతు
ర్థేనానిపూర్ణాంచచరుకంబహుకూపిణా | నివేద్యసర్వపణ్డేషుసమ్మతాహుతిశోధి
తమ్ || ౪౭ || దినచతుష్టయంయూత్తర్నిర్మాల్యంతమాధ్వతః | నిర్మాల్యావనయం
కృత్వాస్నాపయిత్వాతుపూజయేత్ || ౪౮ || పూజాసామాన్యలిజ్ఞేషుకార్యాసా
ధారణాణుభిః | విహాయలిగ్దచైతన్యంకుర్యాత్ స్థాణువిసర్జనమ్ || ౪౯ || అసాధా
రణలిజ్ఞేషుక్షమస్వేతివిసర్జనమ్ | ఆవాహనమభివృక్తిర్విసర్గశ్చక్తిరూపతా || ౫౦ ||
ప్రతిష్ఠానేక్వదితోప్రీక్తంస్థిరాద్యాహుతసప్తకమ్ | స్థిరస్తథాప్రమేయశ్చానాదిబో
ధస్తతైవచ || ౫౧ || నిత్యోకసర్వగత్యైవావిసాశీదృప్తపవచ | ఏతేకుణామహేశ
స్యసన్నిధానాయకీర్తితాః || ౫౨ || ఓంనమశ్శివాయస్థిరోభవేత్వాహుతీనాంక్ర
మః | ఏవమేతద్వసమ్పాద్యవిధాయశివకుష్భవత్ || ౫౩ || కుష్భద్వయంచతత్సద్భ్యా
దేశకుష్భుష్భసాభవమ్ | సంస్థాప్యతద్విత్తియంతకుర్తృస్నాపయధారయే
త్ || ౫౪ || దత్వాబలింసమాచార్యబహిర్గచ్ఛేద్భివాజ్ఞయా | జగతీహృద్యాతశ్చన్ది
మైశాన్యాందిశిమన్త్రిరే || ౫౫ || ధామగంభీప్రమాణేషుపీతేకల్పితాసనే | పూర్వ
వన్నాస్యసహూమాదివిధాయధ్యానపూర్వకమ్ || ౫౬ || సంస్థాప్యవిధివత్తత్రు
ష్కజ్ఞేపూజయేత్తతః | అక్టానిపూర్వయంత్రానిబ్రహ్మణీత్వర్చనాయథా || ౫౭ ||

ఏతంసవ్యోజాతాయ ఓంహూంఘటనమః । ఓంవింవామదేవా
యహూంఘటనమః । ఓంపుం అఘోరాయహూంఘటన
మః । ఓం తత్పురుషాయ వామీశనాయచ హూంఘట ॥

జపంసవ్యసస్తర్ప్యవిజ్ఞాప్యసతిపూర్వకమ్ । దేవస్సన్నిహితోయావత్తావత్స్వంస
న్నిహోభవ ॥ ౫౮ ॥ న్యూనాధికంచయత్కర్షితృతహజ్ఞానతీమయా । త్వత్ప్ర
సాదేనచక్షేశతత్సర్వంపరిపూరయ ॥ ౫౯ ॥ బాణలిక్షేబాణరోహసిద్ధలిక్షేస్వయమ్ము
వి । ప్రతిమాసుచసర్వాసునచక్షోధిక్యతోభవేత్ ॥ ౬౦ ॥ అద్వైతభావనాయుక్తే
స్థణ్డిలేశవిధావపి । అభ్యర్చ్యవర్ణంససుతంయజమానంహిభార్యయా ॥ ౬౧ ॥ పూ
ర్వస్థాపితకుష్మేనసాపయేత్సాన్నిపకస్సయమ్ । స్థాపకంయజమానోపసమ్ము
జ్యచమహేశవత్ ॥ ౬౨ ॥ విశ్వేశాత్యంవినాదద్యామృషిరణ్యాదిదక్షిణామ్ ।
మూర్తిపాఞ్విధిసమృద్ధాజ్ఞావకాన్పాన్మృణాంస్తథా ॥ ౬౩ ॥ దైవజ్ఞంశిల్పినం
ప్రార్చ్యదీనానాథాదిభోజయేత్ । యదత్రసమ్ముఖభావేభేదితోభగవత్స్వయా ॥ ౬౪ ॥
క్షుమస్యనాకథస్సర్వంకారుణ్యామ్మునిభేమమ్ । ఇతివిజ్ఞప్తియ్యుక్తాయయజమానాయ
సద్గురుః ॥ ౬౫ ॥ ప్రతిష్ఠాపుణ్యసద్భావంస్ఫురతారకసప్తభమ్ । కుశపుష్పక్షతో
పేతంస్వకరేణసమర్పయేత్ ॥ ౬౬ ॥ తతఃపాశుపతోపేతంప్రణవ్యపరమేశ్వరమ్ ।
తతోఽపిబలిభిర్బుతాన్సన్నిధాయనిబోధయేత్ ॥ ౬౭ ॥ స్థాతవ్యంభవతాతావ
ద్యావత్సన్నిహితోహరః । గురుర్వస్త్రాదిసంయుక్తంగృహ్ణీయాద్యాగవర్ణపమ్ ॥ ౬౮ ॥
సర్వోపకరణంశిల్పితథాసాపనవర్ణపమ్ । అన్యేదేవాదయస్థాప్యానున్దైరాగ
మసమ్మువై ॥ ౬౯ ॥ ఆదివర్ణస్యభేదాద్వాసుతత్త్వవ్యాప్తిభావితాః । సాధ్యప్రము
ఖదేవాశ్చసరిదోవధయస్తథా ॥ ౭౦ ॥ తేత్రపాకిన్నరాద్యాశ్చపృథివీతత్త్వ
మాశ్రితాః । సానంసరస్వతీలక్ష్మీనదినామమ్ముసిక్వచిత్ ॥ ౭౧ ॥ భువనాధిపతి
నాంచస్థానంయత్రవ్యవస్థితిః । అణ్ణవృద్ధిప్రథానాన్తంత్రితత్త్వంబ్రహ్మణఃపదమ్ ॥ ౭౨ ॥
తన్నాత్రాదిప్రథానాన్తంపదమేతత్త్రికంహరేః । నాత్యైశగణమాతాణాంయ
త్యేశశరణత్వనామ్ ॥ ౭౩ ॥ అణ్ణజాశ్శుద్ధవిద్యాన్తంపదంగణపతేస్తథా । మాయాం
శదేశశక్త్యస్తంశివాశివోష్టరోచిమామ్ ॥ ౭౪ ॥ పదమీశ్వరపర్యస్తంవ్యక్తార్చా
సుచక్రీతమ్ । కూర్మాద్యంక్రీతితంయచ్చయచ్చరతాద్విదఃశ్చకమ్ ॥ ౭౫ ॥ సక్షిపేత్పీత
గర్జేచపశ్చుబ్రహ్మశిలాంవినా । వడ్ధిర్విభాజితేగర్జేత్యక్త్యాభాగంచపృథతః ॥ ౭౬ ॥
స్థాపనంపశ్చమాంశేచయదివావసుభాజితే । స్థాపనంప్రమేథాగేప్రతిమాసుసుఖా
వహమ్ ॥ ౭౭ ॥ ధారణాభిర్విశుద్ధిస్సాన్యత్స్థాపనేలేవచిత్రయోః । సానాదిమా
నసంతత్రశిలారతాద్వివేశనమ్ ॥ ౭౮ ॥ నేత్రోద్ధాటనమన్ద్రేష్టమాసనాదిప్రకల్ప
నమ్ । పూజానిరమ్ముభిఃపుష్పైర్యథాచిత్రంసదుప్యతి ॥ ౭౯ ॥ విధిస్తుచలిలిక్షేమస
మ్మిత్యేవనిగద్యతే । పశ్యభిర్వాత్రభిర్వాపిపృథకుర్యాద్విభాజితే ॥ ౮౦ ॥

భాగత్రయేణభాగాంశోభవద్భాగద్వయేనవా । స్వపీతేష్వపితద్వత్స్వప్నిజ్జేషుః
త్వభేదతః ॥ ౮౧ ॥ సృష్టిమస్తేజసంస్కారోపధవత్స్పృటికాదిషు । కింబబ్ర
హ్మశిలారత్నప్రభూతేశ్చానివేదనమ్ ॥ ౮౨ ॥ యోజనంపిణ్డీకాయాశ్చమనసాపరి
కల్పయేత్ । స్వయమ్భుబాణలిక్ణాదాసంస్కృతౌనియమోనహి ॥ ౮౩ ॥ స్నానసం
సంహితామస్త్రైర్వ్యాసంహూమంచకారయేత్ । నదీసముద్రరోహణాంఘాప
సంపూర్వవస్తృతమ్ ॥ ౮౪ ॥ విహికంమృణ్మయంలిక్ణంపిప్తకాదిచతశ్చశాత్ । కృత్వా
సమ్భుజయేచ్ఛుద్ధందీక్షణాదివిధానతః ॥ ౮౫ ॥ సమాదాయతతోమన్త్రానాన్మానం
సన్నిధాయచ । తజ్జలేప్రక్షిపేల్లిక్ణంవత్సరాతామదంభవేత్ ॥ ౮౬ ॥ విష్ణోదిఘాప
సంచైవపుగజ్యస్త్రైస్సమాచరేత్ ॥ ౮౭ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్వరస్కందసంవాదే శివప్రతిష్ఠా

కథనంనామ సప్తనవతితమోధ్యాయః.

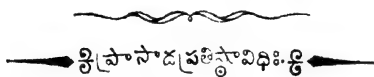
శ్రీకారీప్రతిష్ఠావిధిః ॥

శుశ్వరః ॥ వత్సేగారీప్రతిష్ఠాంజిప్రాజయాసహితాంశ్యణు । మణ్డపాద్యం
పురోయచ్ఛసంస్థాప్యచాధిరోవయేత్ ॥ ౧ ॥ శయ్యానంతాశ్చపిన్యస్యమన్త్రా
న్మూర్త్యాదికాన్లుహ । ఆత్మవిద్యాశివాస్తవకుర్యాదిశ్శవేశసమ్ ॥ ౨ ॥ శక్తింప
రాంతతోన్యస్యముత్వాజప్త్యాచపూర్వవత్ । సన్ధాయచతథాపిణ్డీంక్రియాశక్తిస్వ
రూపిణీమ్ ॥ ౩ ॥ సదేశవ్యాపికాంధ్యాత్వాస్యస్తరత్నాదికాంతథాపవంసంస్థాప్యతాం
పశ్చాద్దేవీంతస్యాంనియోజయేత్ ॥ ౪ ॥ పరశక్తిస్వరూపాంతాంస్వాణునాశక్తియో
గతః । తతోన్యసేత్క్రియాశక్తింపీతేజ్ఞానంచవిగ్రహే ॥ ౫ ॥ తతోపివ్యాపినింశక్తిం
సమావాహ్యనియోజయేత్ । అమ్మికాంశివనామ్నీంచశమాలభ్యప్రపూజయేత్ ॥

ఓం ఆధారశక్తియేనమః । ఓం కూర్మాయనమః । ఓం సుహృదాయచతథా
నమః । ఓం హింసారాయణాయనమః । ఓం విశ్వరాయనమః । ఓం అం
అథశ్చందనాయనమః । ఓం పద్మాసనాయనమః । ఓం ఊర్ధ్వచ్ఛందనాయన
మః । ఓం పద్మాసనాయనమః । అథసమ్భుజ్యః కేశవాస్తథాఓంహింసా
కర్ణికాయనమః । ఓం కుంభమూర్తయేభ్యశ్చవార్చయేత్ । ఓం హంపుష్ట్యై
హింసజ్ఞానాయేహూంక్రియాయైతతోనమః । ఓం నాథాయనమః । రుం
ధర్మాయనమః । ధుంజ్ఞానాయవైనమః । ఓం వైరాగ్యాయనమః । ఓం వై
అథర్మాయనమః । ఓం రుం అజ్ఞానాయవైనమః । ఓం అవైరాగ్యాయవైన
మః । అం అనైశ్వర్యాయనమః । హుంవాచేహుంచరాగజ్యైక్రైంజాన్వ

రతఃకింబిదాశ్రితంసన్నివేశయేత్ | ఆత్మతత్త్వవధోన్యస్యవిద్యారత్నస్వంచశాఖ
యోః || ౬ || శివమాకాశదేశేచవ్యాపకంసర్వమగ్ధే | తతోమహేశనాథంచవి
స్యసేన్మలమన్త్రితః || ౭ || ద్వారాశ్రితాంశ్చతల్పదీప్యతయ్యైస్త్వేస్త్వనామ
భిః | జుహుయాచ్ఛతమర్థంవాద్విగుణంశక్తితోధవా || ౮ || న్యూనాదిదోష
మోషార్థంహేతితో జుహుయాచ్ఛతమ్ | దిగ్బలింపూర్వవర్థుత్వాప్రదద్యాద్దక్షి
ణాదికమ్ || ౯ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్వరసూక్తసంవాదేద్వారప్రతి
స్థాకథనంనామ శతతమోధ్యా యః.

శ్రిప్రాసాదప్రతిస్థావిధిః.

శుశ్వరః || ప్రాసాదస్థాపనంవాయోతవ్యైతస్యంస్వయోగతః | శుకనాసా
సమాప్తాతుపూర్వవేద్యాశ్చమధ్యతః || ౧ || ఆధారశక్తితఃపద్మేవిస్యస్తేప్రణవేనచ |
స్వగ్ధాద్యేకతమోమూలంపఞ్చగవ్యేనసంయుతమ్ || ౨ || మధుక్షీరయుతంకుమ్భం
స్యస్తరతాదిపఞ్చకమ్ | స్రగ్వస్త్రుంగస్థలిప్తంచగర్భవత్పుష్పభూషితమ్ || ౩ ||
చూతాదిపల్లవానాంవక్యతీకృత్యంచవిస్యసేత్ | పూరకేణసమాదాయసకలీకృతవి
గ్రహః || ౪ || సర్వాత్మభిన్నమాత్మానంస్వాణునాస్వాన్తమారుతః | ఆజ్ఞయాబో
ధయేచ్ఛమాఘరేచకేసతతోగురుః || ౫ || ద్వాదశాంతాత్మమాదాయస్ఫురద్వహ్నిక
ణోవమమ్ | నిక్షిపేతుగవ్యగర్భేచన్యస్తతన్తాగ్రివాహికమ్ || ౬ || విగ్రహంతద్గుణా
నాంచబోధకంచకలాదికమ్ | తౌన్తంవాగీశ్వరంతత్ప్రవాతంతత్ప్రవేశయేత్ || ౭ ||
దశనాడిర్దశప్రాణాన్ద్వియోణిత్రయోదశ | తదధిపాంచ్చసంయోజ్యప్రణవాయై
స్త్వనామభిః || ౮ || స్వకార్యకారణత్వేనమాయాకాశనయామికాః | విద్యేశా
స్త్రేరకాఞ్చమృణ్మంవాపిసంచసుసంవరైః || ౯ || అక్టానిదవిగ్నిప్యనిరుద్ధాద్రాద్ర
ముద్రయా | సువగ్ధామృగ్భవంయద్వాపురుషంపురుషానుగమ్ || ౧౦ || పఞ్చగవ్యక
షాయాద్యైఃపూర్వవత్సంస్కృతంతతః | శయ్యాయాంకుమ్భమారోప్యధ్యాత్వా
రుద్రముహూపతిమ్ || ౧౧ || తస్మింశ్చశివమస్త్రేణివ్యాపకత్వేనవిస్యసేత్ | సన్ని
ధానాయపూజామంచప్రోక్షణంస్పర్శనంజపమ్ || ౧౨ || సాన్నిధ్యాబోధనంసర్వం
భాగత్రయవిభాగతః | విధాయైవంప్రకృత్యదైకుష్ణేతంవిసవేశయేత్ || ౧౩ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్వరసూక్తసంవాదే ప్రాసాద
ప్రతిస్థావిధిర్నామ ప కా థ క శ త త మో ధ్యా యః.

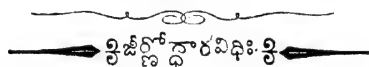
— విష్ణుజారోపణమ్-౬ —

ఈశ్వరః ॥ చూలకేధ్వజదణ్డేవధ్వజేదేవకులేతథా । ప్రతిష్ఠాచయధోద్విష్టా
తథానున్నవదామితే ॥ ౧ ॥ తథాగార్థప్రవేశాద్వాద్యాసర్వార్థవేశనాత్ ।
విష్టకేదారుజశ్శూలశ్చైలజేధామిషైలజః ॥ ౨ ॥ వైష్ణవాదౌచచక్రాధ్యుమశ్శు
స్సాస్యమ్నూర్నిమానతః । సచత్రిశూలయుక్తస్తుఅగ్రచాలాభిధోమతః ॥ ౩ ॥ ఈశ
శ్శూలస్సమాఖ్యాతోమూర్ధ్నిలిగ్గసమన్వితః । బీజపూరకయుక్తోవాశివశాస్త్రేషుత
ద్విధః ॥ ౪ ॥ చిత్రోద్వజశ్చజ్ఞాతోయథాజ్ఞార్థతోభవేత్ । భవేద్వాదణ్డమాన
స్తుయదివాతద్యదృచ్ఛయా ॥ ౫ ॥ మహోద్వజస్సమాఖ్యాతోయస్తుపీతస్యవేష్టకః ।
శక్త్యైర్విహారవైర్వాపిహస్తైర్దణ్డస్తుసమ్మితః ॥ ౬ ॥ ఉత్తమాదిక్రమేనైవవిజ్ఞేయ
స్సునిభిస్తతః । వంశశశ్శూలజాదిర్వాసదణ్డస్సర్వకామదః ॥ ౭ ॥ అయమారోప్య
మాణస్తుభగ్గమాయాతివైయది । రాజ్ఞోనిప్తంబిజానీయాద్యజమానస్యజాతథా ॥ ౮ ॥
మద్రేగ్రిబహురూపేణపూర్వవచ్ఛాన్తిమాచరేత్ । ద్వారపాలాదిపూజాంచమ
వ్రాణాంతర్వణంతథా ॥ ౯ ॥ విధాయచ్యులకందణ్డంస్సావయేదస్త్రమస్త్రీతః ।
అనేనైవతమస్త్రేణధ్వజంసమ్పూర్తిశ్చదేశికః ॥ ౧౦ ॥ వృదుకపాయాదిభిస్సాన్ని
సంప్రాసాదంకారయేత్తతః । విలిప్యరసమాచ్ఛాద్యశయాంస్యస్యపూర్వవత్ ॥
చూలకేలిగ్గవన్నాస్సోనచచ్ఛాసంనచక్రియా । విశేషాథాచతుర్థీచనచకుణ్డన్యకల్ప
నా ॥ ౧౧ ॥ దణ్డేతథార్థతత్త్వంచవిద్యాతత్త్వంచద్వితీయమ్ । సద్యోజాతానవ
క్రాణిశివతత్త్వంపునర్ధ్వజే ॥ ౧౨ ॥ నమశంచశివంతత్రస్యస్యాక్లాంప్రపూజయే
త్ । చూశకేచతతోమస్త్రీసాన్నిధ్యేసహితాణుభిః ॥ ౧౩ ॥ హేమామయేత్పత్రి
భాగంచధ్వజేతైస్తుఫడస్తతః । అన్యథాపిక్యతయచ్చధ్వజసంసౌరణంక్వచిత్ ॥
అస్త్రయాగవిధావేవంతత్సర్వముపదర్శితమ్ । ప్రాసాదేశారితేష్ఠానేస్త్రిగ్వస్త్రాది
విభూషితే ॥ ౧౪ ॥ జ్ఞాపేదీతదూర్ధ్వేతుత్రితత్త్వాదినివేశ్యచ । హేమామాదికంవి
ధాయాభివంసమ్నూజ్యపూర్వవత్ ॥ ౧౫ ॥ సర్వతత్త్వమయంధ్యాత్వాశివంచ
వ్యావకంస్యసేత్ । అనస్తంకాలరుద్రంచవిభావ్యచపదామ్బుజే ॥ ౧౬ ॥ కూష్మా
ణ్డహాటకాపీఠేపాతాశసరకైస్సహ । భువనైర్లోకపాలైశ్చశతరుద్రాదిభిర్వృతమ్ ॥
బ్రహ్మణ్డకమిదంధ్యాత్వాజ్ఞాతాయంచవిభావయేత్ । వారిలేజోనిలవ్యోమపశ్చా
ప్తకసమర్పితమ్ ॥ ౧౭ ॥ సర్వావరణసంజ్ఞంచవృద్ధయోస్యవృత్తాన్వితమ్ । యోగా
ప్తకసమాయుక్తంనాశావధిగుణత్రయమ్ ॥ ౧౮ ॥ పటస్థంపురుషంసింహంవామం

చపరిభావయేత్ | మజ్జిరీవేదికాయాంచవిద్యాదికచతుష్టయమ్ || ౨౨ || కణ్ఠేమా
యాంసరుద్రాంచవిద్యాత్పామలసారకే | కలశేచేశ్వరంవిష్టుంవిద్యేశ్వరసహస్వి
తమ్ || ౨౩ || జటాజూటంచతవిద్యాచ్ఛూలంచద్వార్ధిగూఢకమ్ | శక్తిత్రయంచ
తత్రైవదణ్డేనాదంబిభావ్యచ || ౨౪ || ధ్వజేచకుణ్డలీంశక్తిమితథామిషిభావయేత్ |
జగత్సావాధసద్ధాయలింగపిండికయాథవా || ౨౫ || సముక్తాప్యసుమనైశ్చ
విస్యస్తేశక్తిపజగజే | న్యస్తరత్నాదికేత్రస్వాధారేవినివేశయేత్ || ౨౬ || యజ
మానోద్వజేలగ్నేబద్ధమిత్రాదిభిస్సహ | ధానుప్రదక్షిణీకృత్యలభతేఫలమహిత
మ్ || ౨౭ || గురుఃపాశుపతంధ్యాయంస్థిరమన్తార్ధిపైర్భుతమ్ | అధిపాఞ్చస్త్రయ
క్తంశ్చరక్షణాయనిబోధయేత్ || ౨౮ || న్యూనాదిదోషశాస్త్యర్థంపూత్వాదత్వా
చదిగ్భవమ్ | గురవేదక్షిణాండద్యాద్యజమానోదవంప్రజేత్ || ౨౯ || ప్రతిమాలిగ్న
వేదీనాంయావస్తాఃపరమాణవః | తావద్యగసహసాగ్రణికర్తుర్భోగభుజఃఫలమ్ || ౩౦ ||

ఇత్యశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శుశ్రవసూర్జనసంవాదే ధ్వజారో

పణాదివిధిర్నామ ద్వ్యధికశతతమోధ్యాయః.

విజ్ఞోద్ధారవిధిః వి

శుశ్రవః || జీర్ణాదీనాంచలిక్తానామధ్ధారంధినావదే | లక్ష్మ్యైర్జ్ఞితంచభ
గ్నంచస్థూలంవజ్రహంతథా || ౧ || సమ్మటంస్ఫుటితంవృక్షంలిగ్నమిత్యేవమాది
కమ్ | ఇత్యాదిచప్తలిక్తానాంయోజ్యాపిండితథావృషః || ౨ || చాలితంచలితంలిగ్న
మశ్యర్థంవిషమస్థితమ్ | దిబ్బా, ధంపాఙ్గిలంలిగ్నంమధ్యస్థంపలితంతథా || ౩ || ఏవంవి
ధంచసంస్థాప్యనిర్వణంచభవేద్యది | సద్యాదికప్రవాహేనతదపాక్రియతేయది || ౪ ||
తతోఽన్యత్రాపిసంస్థాప్యదిధిప్తేనకర్మణా | సుస్థితంచస్థితంవాపిశివలిగ్నంనచా
లయేత్ || ౫ || శతేనస్థాపనయర్యాగసహసేణగుచాలనమ్ | పూజాదిభిశ్చసం
యుక్తంజీర్ణాద్యపిషిమస్థితమ్ || ౬ || యామ్యేపణ్డపమిశేవాప్రత్యద్వాదైకతోర
ణమ్ | విధాయద్వారపూజాదిస్థణ్డలేమన్త్రైపూజనమ్ || ౭ || మన్తాస్త్రసప్తస్వ
సమ్మూజ్యవాన్తదేవాంస్త్రపూర్వవత్ | దిగ్భులించబహిర్భావసమాచమ్యస్వయం
గురుః || ౮ || బ్రాహ్మణామౌఘయిత్యాదుశమ్ముంపిజ్ఞాపయేత్తతః | దుష్టలిగ్నమి
దంశమౌఘశ్చైరుద్ధరణస్యచేత్ || ౯ || రుదిస్తవాదివిధినాఅధిష్ఠస్వమాంశివ |
ఏవంపిజ్ఞాప్యదేవేశంశాన్త్రైపూజానుంసమాచరేత్ || ౧౦ || మధ్యాభ్యాక్షిరమార్వా
భిర్మూలేనాస్తాధికంతమ్ | తతోలిగ్నంచసంస్థాప్యపూజయేత్ స్థణ్డలేతథా || ౧౧ ||
ఓంవ్యాపకేశ్వరాయేతిసాత్యస్తంశివవాదినా || ఓంవ్యాపకంహృదయేశ్వరాయన
మః || ఓంవ్యాపకేశ్వరాయశిరసేనమః || ఇత్యాద్యగ్నమన్త్రాః || తతస్త్రాత్రితంత
త్త్వంశ్రావయేదస్త్రమన్త్రైః || ౧౨ || సత్యఃకోపిహయఃకోపిలిగ్నమాత్రిత్యతిపథః |

లిజంత్యక్త్యాశివాజ్ఞాభిర్యత్రేష్టంతత్రగచ్ఛతు ॥ ౧౩ ॥ విద్యావిద్యేశ్వరైర్యుక్తస్స
భవోత్రభవిష్యతి । సహస్రప్రతిభాగేవతతఃపాశుపతాణునా ॥ ౧౪ ॥ హుత్వా
శాస్త్ర్యముబునాప్రోత్సృష్టుప్త్యైర్జపేతతః । దత్వార్ఘ్యంచవిలోమేనతత్త్విత
త్వాధిపాంస్తథా ॥ ౧౫ ॥ అప్తమూర్తీశ్వరాద్విజ్ఞపిణ్డికాసంస్థితాస్తరుః । విసృజ్య
స్వర్ణపాశేనవృషసూన్ద్రస్థయాతథా ॥ ౧౬ ॥ రజ్జాబద్ధ్వాతయానీత్వాశివమ
ద్రంగుణజ్ఞనైః । తజ్జలేనితీపేన్నస్త్రీపుష్పగ్రంజుహుయాచ్ఛతమ్ ॥ ౧౭ ॥ తృప్తయే
దిక్పతీనాంచవాస్తుశుద్ధశతశతమ్ । రత్యోవిధాయతద్ధామ్నిమహాపాశుపతాత
తః ॥ ౧౮ ॥ లిక్తమస్యతతస్తత్రవిధివత్ స్థాపయేద్దురుః । అసురైర్మునిభిర్గోత్రతస్త్రవి
ద్భిఃప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౧౯ ॥ జీర్ణంవాప్యథవాభగ్నంవిధినాపినచాలయేత్ । పవపవపి
ధిఃకార్యోజీర్ణధామనముద్భుతా ॥ ౨౦ ॥ ఖడ్గేనుస్త్రగ్రణంస్యస్యకారయస్తద్విరా
స్తరమ్ । సజ్గోచేమరణప్రోక్తంవిస్తారేతుధనక్షయః ॥ ౨౧ ॥ తద్ద్రవ్యంశ్రేష్ఠ
ద్రవ్యంవాతతాగ్ర్యంతత్ప్రమాణమ్ ॥ ౨౧౪ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఆగ్నేయే ఛాశ్వరసూక్తసంవాదే జీర్ణో

ద్ధారకథనం నామత్ర్యధికశతతమోధ్యాయః.

ప్రిత్రాసాదలక్షణమ్. ప్రి

ఛాశ్వరః ॥ వత్సేప్రసాదసామాన్యలక్షణంతేశిభిద్వజ ॥ చతుర్భాగీకృ
తేత్యేత్రేభిత్రేర్భాగేనవిస్తరాత్ ॥ ౧ ॥ అద్రిభాగేనగర్భస్యాన్విజ్ఞికాపాదవిస్త
రాత్ । ఇష్టాభాగీకృతేత్యేత్రేస్తర్భాగేతుపిణ్డికా ॥ ౨ ॥ సుషిరంభాగవిస్తీర్ణంభిత్ర
యోభాగవిస్తరాత్ । భాగద్వామధ్యమేగర్భేజ్యేష్ఠభాగద్వయేనతు ॥ ౩ ॥ త్రిభ
స్రుకస్యసాగర్భశ్చేషోభిత్రితిక్వచిత్ । యోధాభక్తేభవాత్యేత్రేభిత్రిర్భాగైకవిస్తరా
త్ ॥ ౪ ॥ గర్భభాగేనవిస్తీర్ణోభాగద్వయేనపిణ్డికా । విస్తారాద్విగుణోవాపినపా
దద్విగుణోపివా ॥ ౫ ॥ అర్ధార్ధద్విగుణోవాపిత్రిగుణఃక్వచిదుచ్చయః । జగతివి
స్తరాద్ధేనత్రిభాగేనక్వచిగ్భవేత్ ॥ ౬ ॥ నేమిఃపాదోనవిస్తీర్ణప్రసాదస్యసమస్త
తః । పరిధిస్త్ర్యుశకోమధ్యేరథకాంస్త్రకారయేత్ ॥ ౭ ॥ చాముణ్డంబైరవంతే
షునాప్యేశంచరివేశయేత్ । ప్రాసాదాద్ధేనదేవానామహైవాచతురోపివా ॥ ౮ ॥
ప్రదక్షిణాంబహిఃకుర్యాత్ప్రసాదాదిషువానవా । ఆదిత్యాఃపూర్వతస్థస్సప్యస్సూ
ర్యోగ్నిర్వాయుగోచరే ॥ ౯ ॥ పవంయమాదయోన్యస్యాస్యస్యాస్యాస్యాదిశిష్ఠి
తాః । చతుర్ధాశిఖరంకృత్వాశుకనాసాద్విభాగికా ॥ ౧౦ ॥ తృతీయేవేదికాత్వగ్నే
స్సకణ్ఠోమలసారకః । వైరాజిఃపుష్పకాశ్చైన్యఃకైలాసోమణికస్తథా ॥ ౧౧ ॥ త్రివి
భృషంచపఞ్చైవమేరుమూర్ధనిసంస్థితాః । చతురశ్రస్తుతత్రాగోద్విత్తీయోపితదా

యతః ॥ ౧౦ ॥ వృత్తీపుత్రాయతశ్చాన్యోహ్యస్తాతశ్చాపిపశ్చునః । పత్రకోనవ
 ధాభేదైశ్చత్వారింశచ్చపశ్చుచ ॥ ౧౩ ॥ ప్రాసాదఃప్రథమోమేరుర్ద్వితీయోమస్త
 రస్తథా । విమానంచతథాభద్రస్సర్వతోభాద్రపవచ ॥ ౧౪ ॥ చరుకోనర్దికోనర్దిర్వ
 ధమానస్తథాపరః । శ్రీవత్సశ్చేతివైరాజాన్యవాయేచసముద్భితాః ॥ ౧౫ ॥ వలభీగృహ
 రాజశ్చశాలాగృహంచముద్ధిరమ్ । విశాలశ్చసమోబ్రహ్మముద్ధిరంభువనంతథా ॥ ౧౬ ॥
 ప్రభవశ్శీవితావేత్సనవైతేపుష్పకోద్భవాః । వలయోమస్తుభిఃపద్మోమహాపద్మకపవ
 చ ॥ ౧౭ ॥ వర్ధసీవాన్యఉష్ణీమశ్శుభ్రశ్చకలశస్తథా । స్వవృక్షశ్చతథాప్యేతేవృత్తాః
 కైలాససప్తవాః ॥ ౧౮ ॥ గజోధవృషభోహంసోగరుత్మాన్నృక్షనాయకః । భూ
 షణోభూధరశ్చాన్యేశ్రీజయఃపృథివీధరః ॥ ౧౯ ॥ వృత్తాయతాత్సముద్భూతానవై
 తేహణికాహ్వయాత్ । వజ్రంచక్రంతథాచాన్యస్వస్తీకంవజ్రస్వస్తీకమ్ ॥ ౨౦ ॥
 చిత్రంస్వస్తీకఖడ్గంచగదాశ్రీకణ్ఠపవచ । విజయోనామతత్త్వైతేత్రవిష్టపసముద్భవాః ॥
 నగరాణామిమాన్సుంజ్ఞాలాటాదీనామిమాస్తథా । గ్రీవాద్ధేనోన్నతంచూలంపృథులం
 చవిభాగతః ॥ ౨౧ ॥ దశధావేదికాంకృత్వాపశ్చుభిఃస్ఫుర్ధవస్తరః । త్రిభిఃకణ్ఠంతు
 కర్తవ్యంచతుర్భిస్తుప్రచణ్డకమ్ ॥ ౨౩ ॥ దితుద్వారాణికార్యాణినదిదితుకదాచస
 పిణ్డికాకోణవిస్తీర్ణమధ్యమానాహ్యుదాహృతా ॥ ౨౪ ॥ క్వచిత్పశ్చుమభాగేనమ
 హతాంగర్భపాదతః । ఉచ్ఛాగ్రియాద్విగుణాస్తేహమన్యథావాగిగద్యతే ॥ ౨౫ ॥
 షష్ట్యధికాత్సమారభ్యఅఙ్గుళౌనాంశతాదిహ । ఉత్తమాన్యపితత్వారిద్వారాణిద
 శహానితః ॥ ౨౬ ॥ త్రణ్యేవమధ్యమాన్యస్త్రీణ్యేవకన్యసాన్యతః । ఉచ్ఛాగ్రియాద్ధేన
 విస్తారోహ్యచ్ఛాగ్రియాభ్యధికస్త్రీధా ॥ ౨౭ ॥ చతుర్భురప్తభిర్వాపితశభిరఙ్గులై
 స్తతః । ఉచ్ఛాగ్రియాత్పదవిస్తీర్ణవిశేఖాస్తదుదుహ్యరే ॥ ౨౮ ॥ విస్తారాద్ధేనబా
 హుశ్యంసర్వేహమేవకీర్తితమ్ । ద్విపశ్చుసప్తనవభిశ్శుభ్రాభిద్వారమిప్తదమ్ ॥ ౨౯ ॥
 అభశ్శుభ్రాచతుర్థాంశేప్రతీహారానివేశయేత్ । మిథునైఃపాదవణ్ణాభిశ్శుభ్రాశేషం
 విభూషయేత్ ॥ ౩౦ ॥ స్తస్ఫువిధేభృశ్యతాస్యాన్యృక్షవిధేత్సభూతితాహూపవిధే
 భయంద్వారేత్యేత్రవృద్ధేధనక్షయః ॥ ౩౧ ॥ ప్రాసాదగృహశాలాదిమార్గవిధేషుబ
 ధనమ్ । సభావిధేనదారిద్ర్యంవర్ణవిధేనిరాకృతః ॥ ౩౨ ॥ ఉలూఖలేనదారిద్ర్యంశి
 లావిధేనశక్నూతా । ఛాయావిధేనదారిద్ర్యంవేధదోషోనజాయతే ॥ ౩౩ ॥ ఛేదాదు
 త్పటనాద్వాపితథాప్రాకారలక్షణాత్ । సీమాయాద్విగుణత్యాగాద్వేధదోషోన
 జాయతే ॥ ౩౪ ॥

* * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేశుశ్వరస్సుస్తసంవాదే సామాన్యప్రా

సాదలక్షణంనామ చతురధికశతతమోధ్యాయః.

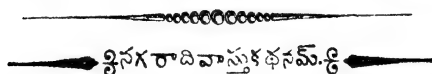
— శ్రిగృహవివాహకథనమ్ శ్రి —

ఈశ్వరః ॥ సగరరామదుగ్ధాద్యాగృహప్రాసాదవృద్ధయేపికాశీఃపదైర్వా
 స్తుంపూజయేసిద్ధయేధ్రువమ్ ॥ ౧ ॥ ప్రాగాస్యాదశకానాద్యస్తాసాంనామాశచబ్రు
 వే । శాస్త్రాయశోపతీకాస్తాపితాలాప్రాణవాహినీ ॥ ౨ ॥ సతీవసుమతీనద్వాసుభ
 ద్రాధమనోరమా । ఉత్తరాద్వాదశాన్యాశ్చపికాశీఃశ్రికారికా ॥ ౩ ॥ హరిణీ
 సుప్రభాతీర్విభూతిర్విమలాప్రియా । జయాజ్ఞానావిశోకాచస్తృతాస్తతచపా
 దతః ॥ ౪ ॥ ఈశాద్యష్టాష్టకందిత్యుయజేదీశంధనజ్ఞయమ్ । శక్రమర్కంతథాస
 త్యంభృశంవ్యోమచపూర్వతః ॥ ౫ ॥ హవ్యవాహంచపూమాణంవితథంభోమమేవ
 చ । కృతాస్తవశగర్భంభృగంఘృగంచదక్షిణే ॥ ౬ ॥ పిఠరంద్వారపాలంచసు
 గ్రీవంపుష్పదంతమ్ । వరుణందైత్యశేషచయత్కృణంపశ్చిమేనదా ॥ ౭ ॥ రోగా
 హిముఖ్యోభిల్లాటస్సౌభాగ్యహదిత్రితిః । నవాస్తవదగ్ధోబ్రహ్మపూజ్యోర్ధ్వపక్ష
 స్త్రిగాః ॥ ౮ ॥ బ్రహ్మశాస్త్రకోటస్థమాయాఖ్యాంతుపదవ్యయే । తదభిర్వాపవ
 త్సాక్ష్యంకేంద్రాస్త్రరేఖుపట్నదే ॥ ౯ ॥ మరీచికాగ్నిమధ్యేతుసవితాద్విపదస్థితఃసా
 విత్రితదధీన్ద్యంశేవివస్వాష్ట్రదేత్వధః ॥ ౧౦ ॥ పితృబ్రహ్మస్త్రైవిష్ణుమిష్టుమిన్ద్రం
 త్వధోజయమ్ । వరుణబ్రహ్మణోర్మధ్యేమిత్రాఖ్యంపట్నదేయజేత్ ॥ ౧౧ ॥ రోగ
 బ్రహ్మస్త్రైరేవేంద్యంపంచరుద్రదానకమ్ । తదధోద్వ్యస్త్రిగంయత్కుపత్యేమ్యేమ
 ధరాధరమ్ ॥ ౧౨ ॥ చరకింసూన్దరికటంవిదారీంపూతనాంక్రమాత్ । జన్మంపాపం
 పిలిపిచ్ఛంయజేదీశానిబాహ్యతః ॥ ౧౩ ॥ ఏకాశీతివదంవేత్సనన్దవశ్చతాస్త్రికః ।
 పూర్వవద్దేవతాఃపూజ్యాబ్రహ్మతుషోడశాంశకే ॥ ౧౪ ॥ మరీచిశ్చపిసాంశ్చమి
 త్రంపుష్పధరస్తథా । దశకోస్తథాదిత్యుత్వస్యేవేదాదికోణగాః ॥ ౧౫ ॥ దైత్య
 మాతాతథేకాగ్నిమ్నూగాఖ్యాపితరాతథా । పావయత్కృణోదేవాస్సర్వేసాధాంశ
 కేఫితాః ॥ ౧౬ ॥ యత్పాద్యోకఃప్రవత్కృమిసజ్జేషేణక్రమాద్గుహాసదిన్ద్రంశత్రా
 రైరైన్ద్ర్యదస్త్రావింశతివిస్తరాత్ ॥ ౧౭ ॥ శిశిరాశ్రయశ్శివాఖ్యశ్చరుద్రహీనస్సదోభ
 యాః । రుద్రద్విగుణితానాహఃపుభుష్టోభిర్విశాశ్రిభిః ॥ ౧౮ ॥ స్యాద్గ్రహద్విగు
 ణందైత్యుత్తిభిశ్చైచ్చవవిస్తరాత్ । సావిత్రస్సాలయఃకుడాగ్లాలస్యేహంపుకక్షిన్ద్రం
 శాంశతః ॥ ౧౯ ॥ కుడ్యపృథుపజన్తోచ్చాతుర్యంతుత్రిగుణోచ్ఛ్రియమ్ । కుడా
 సూత్రసమాప్త్యవీధీభేదాదనేకథా ॥ ౨౦ ॥ భద్రత్యుల్యంబవీధీభిర్ద్వారవీధివినా
 గ్రతః । శ్రీజయంపుష్టతోహీనంభద్రోయంపార్శ్వయోర్విశా ॥ ౨౧ ॥ గర్భపు
 ధుసమావీధీతదధాధేనవాక్వచిత్ । వీధ్యధేనోపవీధ్యాగ్యమేకద్విత్రిపురాన్విత
 మ్ ॥ ౨౨ ॥ సామాన్యానాశ్చగృహంవత్సేసర్వేహంసర్వకామదమ్ । ఏకద్విత్రిచ
 తుశ్శౌలమష్టశాలంయథాక్రమాత్ ॥ ౨౩ ॥ ఏకంయోమ్యేవసాభాన్యంద్వేతేత్వ

శ్చాక్షురోముఖమ్ | చతుశ్చాలంకుసామ్ముఖ్యాస్తయోరిస్తేన్ద్రీయముక్తయోః || ౨౪ ||
 శివాస్యమమ్బుపాన్త్యైషశ్చిన్ద్రాన్ద్రీయసూర్యకమ్ | ప్రాకాన్ద్రాన్ద్రీయస్తేచదణ్డాన్ద్రీయం
 ప్రాగ్ద్రాన్ద్రీయవాతసంజ్ఞికమ్ || ౨౫ || ఆన్ద్రీయైశ్చహవన్ద్రాన్ద్రీయంతిశూలంతద్విసర్థి
 కృత్ | పూర్వశాలాపహీనంస్యాత్సుతేత్రంవృద్ధిదాయకమ్ || ౨౬ || యామ్యేహీ
 నేభవేచ్ఛాల్లీత్రశాలంవృద్ధిశ్చస్యమ్ | యత్కుఘ్నంజలహీనాకస్సుశఘ్నంబహుళ
 త్రుకృత్ || ౨౭ || ఇన్ద్రాద్రిక్రమతోవత్తిగ్వజాద్యస్త్రోగృహాన్ద్రీయమ్ | ప్రత్యాశాను
 స్రగిగావాసకుగ్నోతస్యమహానసమ్ || ౨౮ || యామ్యేరసక్రియాశయాన్ద్రీయధనుశ్చ
 స్త్రాగిరక్షసి | ధనభుక్త్యమ్బుపేశాభ్యేనవ్యగ్ధాచమారుతే || ౨౯ || సామ్యేధ
 నవశూతుర్యాదీశేదీత్యావరాలయమ్ | స్వామిహస్తమితంవేత్తవిస్తారాయావపిణ్డీ
 కమ్ || ౩౦ || త్రిగుణంహస్తసంయుక్తంకృత్యాప్తాంతైర్నృతంతథా | తచ్ఛేషోయం
 స్థితస్తేనవాయసాన్ద్రధ్వజాదికమ్ || ౩౧ || త్రయఃపత్యోగ్నివేదేషురస్మిన్వసతో
 భవేత్ | సర్వనాశకరంవేత్తమధ్యేచాస్తేచసంస్థితమ్ || ౩౨ || తస్మాచ్ఛనవమే
 భాగేశుభకృన్నిలయోమతః | తన్మధ్యేనన్డపశ్చస్తస్సమోవాద్విగుణాయతః || ౩౩ ||
 ప్రత్యగాప్యేచ్ఛేన్ద్రీయమేహట్టపవగృహావలీ | ఏకైకభవనాభ్యావదిత్వైస్తాప్తకసంభవ
 యా || ౩౪ || ఈశాద్యదితికాన్ద్రాన్ద్రీయఫలాన్ద్రీయాయథాక్రమమ్ | భయంనారీచలన్ద్రీయం
 చజయోవృద్ధిఃప్రతాపకః || ౩౫ || ధన్యఃకలిశ్చన్ద్రీయంచప్రాద్భూతేష్వప్తసుక్తురీష
 మ్ | దాదానాన్ద్రీయసంపూర్ణాన్ద్రీయధననాశోవృత్తిర్ధిగమ్ || ౩౬ || శిశ్విత్వంతనయ
 సాన్ద్రీయచ్యూతాన్ద్రీయద్వారఫలాప్తకమ్ | ఆయుఃప్రావాన్ద్రీయశాన్ద్రీయధనశాన్ద్రీయసంభ
 యాః || ౩౭ || శోషంభోగంచాపశ్యంచజలద్వారఫలానిచ | రోగోమదాద్రిముఖ్య
 త్వంచాధ్ధాయఃకృతతామతిః || ౩౮ || మానశ్చద్వారతఃపూర్వేక్షతైరసాన్ద్రీయదిక్ర
 మాత్ || ౩౯ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఆగ్నేయేశుశ్వరసగ్రస్తసంవాదే గృహ

దివాస్తుకథనంనామపంచాధికశతతమోధ్యా యః.

శుశ్వరః || సగరాదికవాస్తుంచవత్సైరాజ్యాదివృద్ధయే | యోజనంయో

జనార్ధంవాతదధంధానమాశ్రయేత్ || ౧ || అభ్యర్చ్యవాస్తుసగరంప్రాకారాద్యం
 తుకారయేత్ | ఈశాదిన్ద్రీయశుద్ధికేపూర్వద్వారంచసూర్యకే || ౨ || గర్భర్వాభ్యాం
 దక్షిణేస్యాద్వారుణ్యేపశ్చిమేతథా | సామ్యద్వారంసామ్యపదేకార్యాహట్టాస్తువిస్త
 రాః || ౩ || యేనేభాదిసుఖంగచ్ఛేతుగ్నార్వాద్వారంతుషటగరమ్ | ఛిన్నకర్ణంవిభి
 న్నంచదద్వాగ్ధాభంపురంసహి || ౪ || వజ్రసూచిముఖంనేప్తంసకృద్విత్రిసమాగమమ్ |

చాపాభంవజనాగాభంపురంరమ్మేహిశాచికృత్ ॥ ౫ ॥ ప్రార్థ్య విష్ణుహ
 రారాగదీన్న త్వాదద్యాద్భులింబలీ । ఆగ్నేయేస్సర్గకర్తారామరస్యవివేకయే
 త్ ॥ ౬ ॥ దక్షిణేనృత్యవృత్తీనాంవేశ్యాస్త్రీణాంగృహాణిచ । సతానాంవక్రికాదీనాం
 తైవదాదేశ్వరైర్వతే ॥ ౭ ॥ రథానామాయుధానాంచకృపాణానాంచవారుణేశౌ
 జ్జికాకర్తాధికృతావాయవ్యేపరికర్షిణః ॥ ౮ ॥ బ్రాహ్మణాయతయస్సిద్ధాఃపుణ్య
 వస్త్రశ్చవోస్తరే । ఫలాద్యాదివిక్రయిణశ్చశానేచవణిగ్జనాః ॥ ౯ ॥ పూర్వతశ్చ
 బలాఘ్నతా ఆగ్నేయేవిభంబలమ్ । స్త్రీణామాదేశివోదతేకాణ్డారానైర్వృతేస్య
 సేత్ ॥ ౧౦ ॥ పశ్చిమేచమహామాత్యానోశపాలాంశ్చకారుకాః । ఉత్తరేద
 ఙ్జనాథాంశ్చనాయకద్విజసఙ్గులాః ॥ ౧౧ ॥ పూర్వతఃక్షత్రియాదతేవైశ్యా
 జ్ఞానిద్రాంశ్చపశ్చిమే । దిక్షువై ద్యాన్వాజినశ్చబలానిచచతుర్దిశమ్ ॥ ౧౨ ॥ పూ
 ర్వేణచరలిక్త్యాదీజ్ఞానాదీనిదక్షిణే । పశ్చిమోగోధనాద్యంచకృషిక్ర్తౄంస్తథో
 త్తరే ॥ ౧౩ ॥ స్యసేత్తేచ్ఛాంశ్చకోణేషుగ్రామాదిమతథాస్థితిమ్ । త్రియంవైశ్రవణం
 ద్వారిపూర్వేతాపశ్యతాంత్రియమ్ ॥ ౧౪ ॥ దేవాదీనాంపశ్చిమతఃపూర్వాస్యాని
 గృహాణిహి । పూర్వతఃపశ్చిమాస్యానిదక్షిణేవోత్తరాననాః ॥ ౧౫ ॥ నాకేశవి
 జ్ఞేద్విధామానిరత్యాగ్ధంనగరస్యచ । నిరైవతంతునగరగ్రామదుర్గగృహాదికమ్ ॥ ౧౬ ॥
 భుజ్యతేతద్విశాచాద్యైరోగాద్యైఃపరిభూయతే । నగరాదిసదైవంహిజయదంభ
 క్తిముక్తిదమ్ ॥ ౧౭ ॥ పూర్వాయాంశ్రీగృహంప్రోక్తమాగ్నేయాంవైమహానస
 మ్ । శయనందక్షిణస్యాంతునైర్వత్యానాయుధాశ్రయమ్ ॥ ౧౮ ॥ భోజనంపశ్చిమా
 యాంతువాయవ్యాంధాన్యసర్జహః । ఉత్తరేద్రవ్యసంస్థానమైశాన్యాండేవతాగృ
 హమ్ ॥ ౧౯ ॥ చతుశ్శాలంత్రిశాలంవాద్విశాలంచైకశాలకమ్ । చతుశ్శాలగృహ
 ణాంతుశాలాభిన్దకభేదతః ॥ ౨౦ ॥ శతద్వయంతుజాయస్తేపజ్ఞాశపృథ్వితేష్వపి
 త్రిశాలానితుచత్వారిద్విశాలాశతుపజ్ఞాధా ॥ ౨౧ ॥ ఏకశాలానిచత్వారిపకాభిద్వా
 నివచ్ఛిచ । అష్టావింశదభిద్వానిగృహాణినగరాణిచ ॥ ౨౨ ॥ చతుర్భిస్సప్తభిశ్చైవ
 పజ్ఞాపజ్ఞాశ్చదేవత । షడభిద్వానివైవలష్టాభిర్వింశపవహి ॥ ౨౩ ॥ అష్టాభిన్దంభవే
 దైవంనగరాదౌగృహాణిహి ॥ ౨౩౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే యశ్వరసంస్థానంవాదే నగరాదివా

స్తకథనంనామ షడధికశతతమోధ్యాయః.

—ఆస్వాయమ్మువసర్గః౨—

అగ్నిః ॥ వత్సేభువనకోశందవృద్ధీద్విపాదిలక్షణమ్ । అగ్నిధృశ్చాగ్నిభా
హుశ్చవపుష్పాన్యతిమాంస్తథా ॥ ౧ ॥ మేధామేధాతిధిర్భవ్యస్సవనఃపుత్రపవచ ।
జ్యోతిష్పాద్దశమస్తేహంసత్యనామానుతోభవత్ ॥ ౨ ॥ ప్రియవ్రతసుతాఃఖ్యాతా
స్సప్తద్విపాద్దదాపితా । జమ్బూద్విపసుధాగ్నిధేస్తక్షంమేధాతిధేద్దదా ॥ ౩ ॥ వపు
ష్మతేశాల్మలంచజ్యోతిష్మతేకుశాహ్వయమ్ । క్రాజ్ఞద్విపంద్యుతిమతేశాకంభవ్యా
యదస్తవా ॥ ౪ ॥ పుష్కరంసవనాయాదాదగ్నిధేదదాత్సుతేశతమ్ । జమ్బూ
ద్విపంపితాలక్షంనాభేద్దంతంహిమాహ్వయమ్ ॥ ౫ ॥ హేమకూటంకిమ్మురుషేహ
రివద్దాయనైషధమ్ । ఇథాప్యతేమేరుమధ్యంరవ్యేనీలాచలాశ్రితమ్ ॥ ౬ ॥ హిర
ణ్యతేశ్వేతవర్షంకురూంస్తుకురవేదదా । భద్రాశ్వానచభద్రాశ్వంకేతుమాలాయ
పశ్యేనుమ్ ॥ ౭ ॥ మేరోఃప్రియవ్రతఃపుత్రానభిషిచ్యయయావనమ్ । సాలగ్రామేత
వస్తప్తాయయావిష్ణోగ్గయంస్యపః ॥ ౮ ॥ యానీమ్మురుషాద్యానిహ్యజ్వవద్దానిస
త్రమ్ । తేహంస్వాభాషిసీసద్ధిస్సుఖప్రాయాహ్వయత్నతః ॥ ౯ ॥ జరామృత్యుభ
యంనాస్తథక్ష్మాధర్మయంగాదికమ్ । నాధనుంసధ్యనుంతుల్యాహిమాదేశాత్తునా
భిరః ॥ ౧౦ ॥ ఋషభోమేరుదేవ్యాంచఋషభాద్భరతోభవత్ । ఋషభోద
న్తశ్రీపుత్రేసాలగ్రామేహరింగతః ॥ ౧౧ ॥ భరతాద్భారతంవర్షంభరతాత్సుమతిస్త్య
భూత్ । భరతోదత్తలక్ష్మీకస్సాలగ్రామేహరింగతః ॥ ౧౨ ॥ సయోగీయోగప్ర
స్తావేవత్సేతచ్ఛరితంపునః । సుమతేస్తేజసస్తస్మాద్విస్త్ర్యమోవ్యజాయత ॥ ౧౩ ॥
వరమేష్ఠీతతస్తస్మాన్నగ్రీహీవరస్తవస్వయః । వ్రతీహరాత్పగ్రీహారావ్రతీహర్తుర్భు
వస్తతః ॥ ౧౪ ॥ ఉదీతోభవప్రస్తారోవిభుఃప్రస్తారతస్సుతః । పృథుశ్చైవతతోనక్తో
నక్తస్యాపిగయస్సుతః ॥ ౧౫ ॥ నరోగయస్యతేనయస్తత్పుత్రోభూద్విరాటతః ।
తస్యపుత్రోమహావీర్యోధీమాంస్తస్మాదజాయత ॥ ౧౬ ॥ మహాస్తస్తత్సుతశ్చాభూ
ష్మనస్యస్తస్యచాత్మజః । త్వష్టాత్వష్టస్సవిరజారజస్తస్యాప్యభూత్సుతః ॥ ౧౭ ॥
సత్యజిద్రజసస్తస్యజజ్ఞేపుత్రశతంమునే । విశ్వజ్యోతిఃప్రథానాస్తేభారతంతైర్వివధి
తమ్ ॥ ౧౮ ॥ కృతత్రేతాదిసగ్ధేణసగ్ధస్వామ్యమ్మువస్సుతః ॥ ౧౮౪ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే స్వామ్యమ్ము

వసర్గకథనంనామ సస్తాధికశతతమోధ్యాయః.

—విభూగోళవివరణమ్-౨—

అగ్నిః ॥ జమ్బూష్ట్రక్షాహ్వయాద్విపాశాల్మలిశ్చాపరోమహా ॥ కుశఃక్రా
జ్ఞస్తథాశాకఃపుష్కరశ్చేతిసస్తమః ॥ ౧ ॥ ఏతేద్విపాస్సుముదైస్త్ర్యుసస్తసస్తభి

రావృతాః । లవణేతుసురాసర్పిర్దధిమద్ధజలైస్సనుమ్ ॥ ౨ ॥ జమ్బూద్వీపోద్వీపమ్
 ధ్యేతప్తధ్యేమేరురుచ్చిరీతః । తతురశీతిసాహసోభూయిష్ఠష్టోడశాద్దిరాట్ ॥ ౩ ॥
 ద్వాత్రింశమ్మర్ద్ధివిస్తా రాక్షోడశాధస్సహస్రీవాత్ ॥ భూయస్తస్యాస్యశైలోఽ
 సౌకర్ణికాకారసంస్థితః ॥ ౪ ॥ హిమవాహేమకూటశ్చనిషధశ్చస్యదక్షిణే సీల
 శ్వేతశృశృజ్జీవఉత్తరేవర్షపర్వతాః ॥ ౫ ॥ లక్షప్రమాణౌద్వామధ్యేదశహీనా
 ప్రథాపరే । సహస్రీద్వితయోచ్చాయాస్తావద్విస్తారిణశ్చతే ॥ ౬ ॥ భారతంప్ర
 థమంవర్షంతతఃకిమ్పురుషంస్తృప్తమ్ । హరివర్షంతతైవాన్యవైరోద్గ్రహితోద్విజ ॥ ౭ ॥
 రమ్యకంచోత్తరేవర్షంతతైవాన్యధిగర్జయమ్ । ఉత్తరాఃకురవశ్చైవయథావైభార
 తంతథా ॥ ౮ ॥ సహసాహస్రమేకైకమేలేమాంమునిసత్తమ । ఇళావృతంచతన్వ
 ధ్యేసావర్ణేమేరురుచ్చిరీతః ॥ ౯ ॥ మేరోశ్చతుర్దిశంతత్రనవసాహస్రస్తృప్తమ్ ।
 ఇళావృతంచమభాగచత్వారశ్చాత్రపర్వతాః ॥ ౧౦ ॥ విష్ణుమ్భారచితామే
 రోర్యోజనాయతవిస్తృతాః । పూర్వేణమద్దరోనామదక్షిణేగన్ధమాదనః ॥ ౧౧ ॥ విపు
 లఃపశ్చిమేపార్వేసుపార్వశ్చోచ్చైరేస్తృతః । కడమృష్టేషుజమ్బూశ్చపిష్పలోవ
 టపవచ ॥ ౧౨ ॥ పకాదశశతాయామాఃపాదపాగిరికేతవః । జమ్బూద్వీపేలిసం
 జ్ఞాస్యాశ్చలంజమ్బూగజోపమమ్ ॥ ౧౩ ॥ జమ్బూనదీరసేనాస్యాస్త్యిదంజామ్బూన
 దంపరమ్ । సుపార్వస్యఃపర్వతోమేరోఃకేతుమాలస్తృప్తమే ॥ ౧౪ ॥ వనంచైత్ర
 థంపూర్వేదక్షిణేగన్ధమాదనః । వైభాగిజంపశ్చిమేసౌమ్యేనద్దనంచసరాంస్యథ ॥ ౧౫ ॥
 అరుణోదంమహాభద్రంసంతితోదంసమాససమ్ । సితాభశ్చక్రముజ్జాద్యఃపూర్వ
 తఃకేసరాచలాః ॥ ౧౬ ॥ దక్షిణేదేస్త్రికూటాద్యాశ్శిశివాసముభాజతే । శఙ్ఖకూ
 టాదయస్సేమ్యేమేరౌచక్రప్రాణఃపురి ॥ ౧౭ ॥ తతుర్దిశసహస్రీణియోజనానాం
 చదితుచ । ఇద్వాదిలోకపాలానాంసహస్రాద్భిష్టాణఃపురిః ॥ ౧౮ ॥ విష్ణుపా
 దాత్వావయితావద్దగ్నిస్వగ్ధాతుతస్యపిపూర్వేణసీతాభద్రాశ్చవైచులాచై
 లార్ధతార్ధవమ్ ॥ ౧౯ ॥ తతైవాళకనద్దాపిదక్షిణేనైవభారతమ్ । ప్రయాగోగరంకృ
 గ్వాస్తవప్రభేదాథపశ్చిమమ్ ॥ ౨౦ ॥ అభించచతుస్సామ్యాభింభద్రోక్షరకురూన
 పి । అసీలనిషధాయామామాల్యవర్ణమదనో ॥ ౨౧ ॥ తయోర్వ్యధ్యగతోమేరుః
 కర్ణికాకారసంస్థితః । భారతాఃకేతుమాలాశ్చభద్రాశ్చాఃకురవస్తథా ॥ ౨౨ ॥
 పత్రాణిలోకవన్తస్యమర్యాదావైలబాహ్యతః । జతరోదేవకూటశ్చమర్యాదాపర్వ
 తావుభౌ ॥ ౨౩ ॥ తౌదక్షిణోత్తరాయామావాసీలనిషధాయతే । గన్ధమాదనకై
 లాసౌపూర్వవచ్చాయతావుభౌ ॥ ౨౪ ॥ అశీతిరోజనాయామావర్ణవాస్తర్వ
 వస్థితౌ । సింధుఃపారియాత్రశ్చమర్యాదాపర్వతావుభౌ ॥ ౨౫ ॥ మేరోఃపశ్చిమది
 గ్భాగేయథాపూర్వేతథాస్థితౌ । త్రిశృణోరుధిరశ్చైవఉత్తరావర్షపర్వతౌ ॥ ౨౬ ॥

పూర్వవశ్చాయతావేతావర్ణవాస్తవ్యవస్థితా । జాతరాద్యాశ్చమర్యాదాశ్చైలా
మేరోశ్చతుర్విశమ్ ॥ ౨౭ ॥ కేసరాదిషుయాద్రోణ్యస్తాసునైపురాణిహి । లక్ష్మీవి
ష్ణ్వగ్నిసూర్యాదిదేవానాంమునస్తమ ॥ ౨౮ ॥ భౌమానాంస్వర్గధర్మాణాంసపా
పాస్త్రత్రయాన్విచ । భద్రాశ్చేస్తహయగ్రీవోవరాహఃకేతుమాలకే ॥ ౨౯ ॥ భార
తేకూర్మరూపీచమత్స్యరూపఃకురుష్యపి । విశ్వరూపేణసర్వత్రపూజ్యతేభగవాన్
హరిః ॥ ౩౦ ॥ కింపురుషాద్యప్రసురుద్భితిశోకాదికంనచ । చతుర్విజితాహస్త్రిం
ప్రజాజీవస్త్యనామయాః ॥ ౩౧ ॥ కృతాదికల్పనానాస్త్రీభౌమాన్యవ్యాంసి నామ్ను
దాః । సర్వేష్వేతేషుపదేషుసప్తసప్తకులాచలాః ॥ ౩౨ ॥ నద్యశ్చశతశస్త్రేభ్యస్త్రీ
ర్థభూతాఃప్రజజ్ఞిరే । భారతేయానతీగ్ధానితానితీగ్ధానవన్తితే ॥ ౩౩ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే భూగోళ

వర్ణనం నామాష్టాధికశతతమోధ్యాయః.

— సర్వతీర్థమాహాత్మ్యమ్ ౨ —

అగ్నిః ॥ మాహాత్మ్యంసర్వతీర్థానాంవత్సేయద్భుక్తిముక్తిదమ్ । యస్యహా
స్తావపాదాచమనశ్చైవమసంయతమ్ ॥ ౧ ॥ విద్యారవశ్చకీర్తిశ్చసతీర్థఫలమశ్ను
తే । ప్రతిగ్రహమహాపుత్రోలహ్మ్యహరోజితేన్ద్రియః ॥ ౨ ॥ నిష్పాపస్తీర్థయాత్రీ
తుసర్వయజ్ఞఫలలభేత్ । అనుపాప్యత్రిరాత్రాణితీర్థాన్యనభిగమ్యచ ॥ ౩ ॥ అద
త్వాకాఞ్చనంగాశ్చదరిద్రోనామజాయతే । తీర్థాభిగమనేతస్యోద్యద్యజ్ఞేనాప్య
తేఫలమ్ ॥ ౪ ॥ పుష్కరంపరమంతీర్థంసాన్నిధ్యంహిత్రినస్థ్యకమ్ । దశకోటిస
హస్రాణితీర్థానాంవిప్రపుష్కరే ॥ ౫ ॥ బ్రహ్మసహస్రరైరాప్తేమసంయసర్వమి
చ్ఛవః । దేవాఃపాస్తాస్సిద్ధిమత్రస్నాతాఃపితృసురార్చకాః ॥ ౬ ॥ అశ్వమేధఫ
లంప్రాప్యబ్రహ్మలోకంప్రయాన్తితే । కార్తిక్యామన్నదానాచ్చనిర్మలోబ్రహ్మలోక
భాక్ ॥ ౭ ॥ పుష్కరేదుష్కరంఽస్తుంపుష్కరేదుష్కరంతపః । దుష్కరంపుష్కరే
దానంవస్తుంచైవసుదుష్కరమ్ ॥ ౮ ॥ తత్రవాసాజ్ఞసాచ్చాగ్రిధాతుకలానాంశ
తముద్ధరేత్ । జమ్బుమార్గంచతత్రైవతీర్థంతణ్ణువిశాశ్రమమ్ ॥ ౯ ॥ కణ్ణాశ్ర
మంకోటితీర్థంనర్మదాచార్బుదంపరమ్ । తీర్థంచక్రణ్ణుతీసింధుస్సోమనాథఃప్రభాసక
మ్ ॥ ౧౦ ॥ సరస్వత్యభిసగ్గశ్చసాగరంతీర్థముత్తమమ్ । పితౄరకంద్వారకాచ
గోమతీసర్వసిద్ధిదా ॥ ౧౧ ॥ భూమిత్థంబ్రహ్మతుగ్గంతీర్థంవశ్చనదంపరమ్ । భీమ
తీర్థంగీర్ష్యచదేవికాపావనాశిశి ॥ ౧౨ ॥ తీర్థంవిశశనంపుణ్యంనాగోడ్ధేదమహూ
ర్జనమ్ । తీర్థంకుమారకోటిశ్చసర్వదానీరితానిచ ॥ ౧౩ ॥ కురుక్షేత్రంగమిష్యామి
కురుక్షేత్రేవసామ్యహమ్ । యపివంసతతంబ్రాయాతోన్మనఃపాప్నుయాన్తివ

మ్ ౧౪ || తత్రవిష్ణ్వదయోదేవాస్తత్రవాసాద్ధరింవ్రజేత్ | సరస్వత్యాంసన్నిహిత్యాంసానకృద్భిష్మలోకభాక్ || ౧౫ || పాంసవోఽపికురుత్తేతేనయన్తిపరమాంగతిమ్ | ధర్మతీర్థంపవన్తాఖ్యంగక్లాద్యారమనుత్తమమ్ || ౧౬ || తీర్థంకనఖలంపుణ్యంభద్రకర్ణహృదంతథా | గక్లాసరస్వతీసర్వంబ్రహ్మన్తమహూర్దనమ్ || ౧౭ || భృగుతుర్జంచకుబ్జామగ్రంగ్లోద్భేదకుఘ్నాంతకమ్ | వారాణసీవరంతీర్థమవిముక్తమనుత్తమమ్ || ౧౮ || కపాలమోచనంతీర్థంతీర్థరాజంప్రయాగకమ్ | గోమతీగర్జయోస్సర్వంగక్లాసర్వత్రనాకదా || ౧౯ || తీర్థంరాజకృపాంపుణ్యంసాలగ్రామమఘాంతకమ్ | వత్సేశంవామసంతీర్థంకాళికాసర్జముత్తమమ్ || ౨౦ || లోహిత్యంకరతోయాఖ్యంశోణంచాక్షర్భంపరమ్ | శ్రీపర్వతంకోల్వగిరింసహ్యాద్విర్మలయోగిరిః || ౨౧ || గోదావరీతుర్భద్రాకావేరీవరదానదీ | తాపీవయోష్ణీరేవాచదణ్డకారణ్యముత్తమమ్ || ౨౨ || కాళజ్వరంముజ్జవటంతీర్థంసూర్యారకంపరమ్ | మన్దాకినీచిత్రకూటంశృంగబేరపురంపరమ్ || ౨౩ || అవనీపరమంతీర్థమయోధ్యాపాపనాశనీ | నైమిశంపరమంతీర్థంభుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ || ౨౪ || * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేఅగ్నివసిష్ఠసంవాదే సర్వతీర్థ
మాహాత్మ్యంనామనవాధికశతతమోధ్యాయః.

—౧౬౫—గక్లామాహాత్మ్యమ్.౩—

అగ్నిః || గక్లామాహాత్మ్యమాఖ్యాస్యేసేవ్యాసాభుక్తిముక్తిదా | యేహం మధ్యేయాతిగక్లాతేదేశాపావనావరాః || ౧ || గతిర్గక్లాతుభూతానాంగతిమన్వేషతాంసదా | గక్లాతారయతేవోభావశ్చోలత్యంహిసేవితా || ౨ || చాన్ద్రాయణసహస్రాచ్చగక్లావృషాపానముత్తమమ్ | గక్లాంమాసంతుసంసేవ్యసర్వయజ్ఞఫలంలభేత్ || ౩ || సకలాఘహరీదేవీస్వర్గలోకప్రదాయనీ | యావదస్థితగక్లాయాంతావత్స్వర్గేసతిస్తతి || ౪ || అన్ధాదయస్తతాంసేవ్యదేవైర్గచ్ఛన్తితుల్యతామ్ | గక్లాతీర్థసముద్భూతమృద్ధారీసోఘహరకావత్ || ౫ || దర్శనాత్పర్యనాత్పనాత్తథాగక్లేతికీర్తనాత్ | పునాతిపుణ్యపురుషాఞ్చతశోధనహస్యైః || ౬ || * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే గక్లా
మాహాత్మ్యంనామదశాధికశతతమోధ్యాయః.

—౧౬౬—ప్రయాగమాహాత్మ్యమ్.౩—

అగ్నిః || వత్సేప్రయాగమాహాత్మ్యంభుక్తిముక్తిప్రదంపరమ్ | ప్రయాగే బ్రహ్మవిష్ణ్వద్యాదేవామునివరాస్థితాః || ౧ || సరితస్సాగరాస్సిద్ధాగర్భార్వాపురసస్తథా | తత్రత్రిణ్యగ్నికుష్టానితేహంసుధ్యేతుజాహ్నువీ || ౨ || వేగేనసమితీక్రాంతాస

ర్వతీర్థపురస్కృతా । తపనస్యమతాతత్రత్రిమలోకేషువిశ్రుతా ॥ ౩ ॥ గంగా
మునయోర్మధ్యంపృథివ్యాఽఘనంస్తృతమ్ । ప్రయాగంజఘనస్యాస్తరుపథమ్మృ
యోవిదుః ॥ ౪ ॥ ప్రయాగంసప్రత్యేనంకన్బృథాశ్వతరాపుభా । తీర్థంభోగవతీతై
వవేదీప్రోక్తాప్రజావతేః ॥ ౫ ॥ తత్రవేదాశ్చైమజ్ఞాశ్చమూర్తిమన్తఃప్రయాగకే ।
స్తవనాదస్యతీర్థస్యనామసఙ్గీర్తనాదపి ॥ ౬ ॥ మృత్తికాలవృణాద్వాపిసర్వపా
తైఃప్రచుచ్ఛతే । ప్రయాగేసగ్గమేదానంత్రాద్ధంజప్యాదిచాక్షయమ్ ॥ ౭ ॥ నవేదవవ
నాద్విప్రసలోకవవనాదపి । నతీరుతగ్రహణీయాన్వైషయాగేసురణంప్రతి ॥ ౮ ॥
దశతీర్థసహస్రాగ్నిపక్షికోట్యస్తథాపరాః । లేహంసాన్నిధ్యమత్రైవప్రయాగంప
రమంతతః ॥ ౯ ॥ వాసుకేర్యోగవశ్యత్రహంసప్రపతనంపరమ్ ॥ గవాంకోటిప్రదానా
ద్వాత్యహంసాన్సస్యతస్థులమ్ ॥ ౧౦ ॥ ప్రయాగేమాఘమాసేతుపవమాహుర్న
గ్నిషిణః । సర్వత్రమలభాగక్లాత్రిమస్థానేషుమర్గభా ॥ ౧౧ ॥ గంగాద్వారేప్రయా
గేచగక్లాపాగరసగ్గమే । అత్రదానాద్దివంయాతీరాజ్ఞేష్టోజాయతేత్రచ ॥ ౧౨ ॥
వటమూలేసేగ్గమాదౌమృతోవిష్ణుపురీంచజేత్ । ఉర్వశీపులినంరహ్యంతీర్థంసద్ధ్యా
వటస్తథా ॥ ౧౩ ॥ కోటితీర్థంచాశ్వమేధంగక్లాయమునముత్తమమ్ । మానసంరజ
సాహీనంతీర్థంచాసరకంపరమ్ ॥ ౧౪ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే ప్రయా
గమాహాత్మ్యంనామ ఏకాదశాధికశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీవారాణసీమాహాత్మ్యమ్. ౬ —

అగ్నిః ॥ వారాణసీపరంతీర్థంగౌర్యైప్రాహమహేశ్వరః । భుక్తిముక్తిప్ర
దంపుణ్యంవసతాంగృణతాంహరిమ్ ॥ ౧ ॥ మహేశ్వరః ॥ శౌరిత్యైత్రంనముక్తంవైఅవి
ముక్తంతతస్త్పృతమ్ । జప్తోతప్తంహుతందత్తమవిముక్తేకిలాక్షయమ్ ॥ ౨ ॥ అశ్వ
నావరణాహత్యావసేతాగ్నీన్నహిత్యజేత్ । హరిశ్చప్రసింపరంగుహ్యంగుహ్య
మామ్రుతకేశ్వరమ్ ॥ ౩ ॥ జప్యేశ్వరంపరంగుహ్యంగుహ్యంశ్రీపర్వతంతథా ।
మహాలయంపరంగుహ్యంభృగుశ్చణ్డేశ్వరంతథా ॥ ౪ ॥ కేదారంపరమంగుహ్యమ
హౌసన్త్యవిముక్తకే । గుహ్యనాంపరమంగుహ్యమవిముక్తంపరంమమ ॥ ౫ ॥
ద్వియోజనంతుపూర్వంస్యాద్యోజనార్థంతదన్యథా । వరణాచనదీచాసీత్యయోర్మ
ధ్యేవారాణసీ ॥ ౬ ॥ అత్రస్నానంజహామోమసురణందేవపూజనమ్ । త్రా
ర్థండానంపాసశ్చయద్యత్స్విచ్ఛక్తిముక్తిదమ్ ॥ ౭ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే వారా
ణసీమాహాత్మ్యంనామద్వాదశాధికశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీసర్వదాదిమాహాత్మ్యమ్ శ్లో —

అగ్నిః || సర్వదాదిమాహాత్మ్యం వత్సేహం సర్వదాంపరామ్ | సద్యఃపు
నాతిగాక్షేయందర్శనాద్వారి నార్జవమ్ || ౧ || విస్తరాద్యోజనశతంయోజనద్వయ
మాయతా | పప్తిస్తీర్థసహస్రాణిపప్తికోట్యస్తథాపరాః || ౨ || పర్వతస్యసమవ్రా
త్తుతిష్ఠన్వ్యనురకణ్డకే | కావేరీసగ్గమంపుణ్యంశ్రీపర్వతమతశ్శృణు || ౩ || గౌరీశ్రీ
రూపిణీతేపేతవస్తానుబ్రవీధరిః | అవాప్యసిన్ధుమధ్యాత్మ్యంనామూశ్రీపర్వతస్త
వ || ౪ || సమవ్రాద్యోజనశతంమహాపుణ్యంభవిష్యతి | అతదానంతపోజప్యంత్రాద్ధం
సర్వనుభాక్షయమ్ || ౫ || ఋరణంశివలోకాయసర్వదంతీర్థముత్తమమ్ | హరోఽ
త్రక్రీడతేదేవ్యాహిరణ్యకశీపుస్తథా || ౬ || తవస్తప్తాబలీచాభూన్మనయస్సిద్ధి
మాపునః || ౭ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే సర్వదాశ్రీపర్వ
తాది మాహాత్మ్యంనామత్రయోదశాధిక శతతమోధ్యాయః.

— శ్రీగయామాహాత్మ్యమ్ శ్లో —

అగ్నిః || గయామాహాత్మ్యమాఖ్యాన్యేగయాతీర్థోద్గమోద్గమమ్ | గయా
సురస్తపస్తేపేతస్తపస్తాపిభిస్సురైః || ౧ || ఉక్తఃక్షీరాబ్ధిగోవిన్ధుఃపాలయాస్తాన్
యాసురాత్ | తథేత్యుక్త్వాహరిరైత్యంవరంబ్రూహితిచాబ్రవీత్ || ౨ || దైత్యోఽ
బ్రవీత్పవిత్రోఽహంభవేయంసర్వతీర్థతః | తథేత్యుక్త్వాగతోవిన్ధురైత్యందృష్టాన్సవా
హరిమ్ || ౩ || గతాశ్శూన్యామహీస్వర్గేదేవాబ్రహ్మదయస్సురాః | గతాఽచుర్హ
రిందేవాశ్శూన్యామూస్త్రిదివంహరే || ౪ || దైత్యస్యదర్శనాదేవబ్రహ్మణంచాబ్రవీ
ధరిః | యాగార్థందైత్యదేహత్వంప్రార్థయతిదతైస్సహ || ౫ || తచ్చుత్త్వాసమ
రోబ్రహ్మగయాసురమథాబ్రవీత్ | అతిథిఃప్రార్థయామితవాదేహంయాగాయపా
వనమ్ || ౬ || గయాసురస్తథేత్యుక్త్వాపతతస్యశిరస్యథా | యాగంచకారచలి
తేదేహిపూణ్ణాహుతింవిభుః || ౭ || పునర్బ్రహ్మబ్రవీద్విష్ణుంపూర్ణకాశేఽసురోఽ
చలత్ | విష్ణుర్ధగ్మథాహూయప్రాహదేవమయాంశిలామ్ || ౮ || భారయధ్వం
సురానస్తేయస్యాముపరిసస్తుతే | గదాధరోహదీయాథముర్విస్థాస్యతిసామ
రైః || ౯ || ధర్మశ్శిలాందేవమయాంతచ్చుత్త్వాభారయత్పురామ్ | యాధర్మా
ధర్మసత్యాంచజాతాధర్మవ్రతాసుతా || ౧౦ || మరీచిర్బ్రహ్మణఃపుత్రస్తామువాహ
తపోన్వితామ్ | యథాహరిశ్చియాశేమేగౌర్యాశమ్భుస్తథాతయా || ౧౧ || కుశ
పుష్పద్వరణ్యాచ్చఅనీయాతిత్రమాన్వితః | భుక్త్వాధర్మవ్రతాంప్రాహపాదసంవా

సంకురు ॥ ౧౨ ॥ విశ్రాంతస్యమునేఃపాదాతథేత్యుక్తాప్రియాకరోత్ । పతస్సన్న
 వ్రతేబ్రహ్మమునానుష్ఠేతథాగతః ॥ ౧౩ ॥ ధర్మవ్రతాచిన్ద్రయద్భక్తింబ్రహ్మణంసమ
 ర్చయే । పాదసంవాహనంకుర్యేబ్రహ్మపూజోగ్యగురోద్గురుః ॥ ౧౪ ॥ విచిన్ద్యపూ
 జయామాసబ్రహ్మణంచార్హణాదిభిః । మరీచిస్తామపశ్యత్యశశాపోక్తివ్యతిక్రమా
 త్ ॥ ౧౫ ॥ శిలాభవిష్యసీక్రోధాధర్మవ్రతాబ్రవీచ్ఛతమ్ । పాదాభ్యంగంపరిత్యజ్య
 త్వక్తురుఃపూజితోమయా ॥ ౧౬ ॥ అదోమహంయతస్త్యంహిశాపంప్రాప్యసిశ
 జ్జరాత్ । ధర్మవ్రతాపుథకాపసంధారయిత్వాగ్నిహవ్యగాత్ ॥ ౧౭ ॥ తపశ్చచార
 వద్దాణాంసహస్రాణ్యయితానచ । తతోవిష్ణోదయోదేవావరంబ్రూహీతిచాబ్రు
 వః ॥ ౧౮ ॥ ధర్మవ్రతాబ్రవీద్దేవాశ్చాపనర్వర్తయన్తుమే ॥ దేవాః ॥ దత్తోమరీచి
 నాశాపోభఃప్యతసచాన్యథా ॥ ౧౯ ॥ శిలాపవిత్రాదేవాస్త్రిలక్ష్మితాత్వంభఃప్యసి
 దేవవ్రతాదేవశిలాసర్వదేవాదిరూపిణీ ॥ ౨౦ ॥ సర్వదేవమయీపుణ్యాశ్చల
 యారసుస్యహి ॥ దేవవ్రతః ॥ యదితుష్టాస్తమేసర్వేమయితప్తంతుసర్వదా ॥ ౨౧ ॥
 బ్రహ్మవిష్ణుశ్చరుద్రాద్యాగౌరీలక్ష్మీముఖాస్సరాః ॥ అగ్నిః ॥ దేవవ్రతావచశ్చ
 త్వాతథేత్యుక్తాద్వివంశతాః ॥ ౨౨ ॥ సాధర్మణామరస్యాస్యభృతాదేవమయీశి
 లా । సశిలశ్చలితోదైత్యస్థితారుద్రాదయస్తతః ॥ ౨౩ ॥ సదేవశ్చలితోదైత్యస్త
 తోదేవైఃప్రసాదితః । క్షీరాద్విగోహరిఃప్రాదాభ్యమూర్తింశ్రీగదాధరమ్ ॥ ౨౪ ॥
 గచ్ఛన్తుభోస్త్వయంయాశేమూర్త్యవైదేవగమ్యయా । ఫ్లితోగదాధరోదేవోవృ
 త్తాన్యకౌభయాత్మకః ॥ ౨౫ ॥ సశ్చలార్థంస్త్వయందేవస్థితాదిగదాధరః । గదో
 నామాసురోదైత్యస్సహతోవిష్ణునాపురా ॥ ౨౬ ॥ తదస్థినితాచాస్యాగదాయా
 విశ్వకర్మణా । ఆద్యయాగదయాహేతిప్రముఖారాక్షసాహతాః ॥ ౨౭ ॥ గదా
 ధరోఽదివత్తస్మాదాదిగదాధరః । దేవమయ్యాంశిలాయాంచస్థితేచాదిగదాధ
 రే ॥ ౨౮ ॥ గయాసురేనశ్చలేభబ్రహ్మపూజ్ఞాముతీందదౌ । గయాసురోదైబ్రవీద్దేవా
 నిమగ్ధంవశ్చోతోహ్యహమ్ ॥ ౨౯ ॥ విష్ణోర్వచసమాత్రేణకింసస్యాన్నిశ్చలోహ్య
 హమ్ । ఆక్రాంతోయద్యహందేవాదాతుమర్హతమేవరమ్ ॥ ౩౦ ॥ దేవాః ॥ తీర్థస్య
 కరణేయత్త్వమస్తాభిర్నిశ్చలీకృతః । విష్ణోశ్చమృగైర్హిమైత్రంతపభవిష్య
 తి ॥ ౩౧ ॥ ప్రసిద్ధంసర్వతీర్థేభ్యఃపిత్రాదేర్బ్రహ్మలోకమ్ । ఇత్యుక్తాస్తేస్థితాదే
 వాదేవస్తీర్థాదయస్థితాః ॥ ౩౨ ॥ యాగంకృత్యాదదౌబ్రహ్మయ్యుత్వగోభ్యదక్షి
 ణాంతదా । పశ్యుక్తోశంశయాత్యేత్రంపశ్చాతత్పశ్యుచార్మయేత్ ॥ ౩౩ ॥ గ్రా
 మాన్స్వర్ణగిరినిత్యావనదీర్దుగ్ధమధుశ్రవాః । సరోవరాణిదధ్యాజైర్బహున
 న్నాదిపర్వతా ॥ ౩౪ ॥ కామధేనుంకల్పతరుంస్వర్ణరూప్యగృహాణిచ । నయా
 చయన్తువిప్రేద్దాగ్రిలూపుక్త్యాదదౌప్రభుః ॥ ౩౫ ॥ ధర్మయాగేప్రలోభాత్తుప్రతి

గృహ్యధనాదికమ్ । స్థితాయదాగయాయాస్తేశస్త్రాస్తేబ్రహ్మణాతదా ॥ ౩౬ ॥
విద్యావివర్జితాయాయంశ్చస్థాయక్రాభివ్యక్త । దుష్టాదివర్జితానర్హ్యైలాఃపాపా
ణయాపిణః ॥ ౩౭ ॥ బ్రహ్మణంబ్రాహ్మణాశ్చోచ్యుచుర్నప్తంశాపేనచాఖిలమ్ । జీవనా
యప్రసాదన్నఃకురువిప్రాంశ్చసోబ్రవీత్ ॥ ౩౮ ॥ తీర్థోపజీవికాయాయంసచస్త్రా
రగంభవివ్యక్త । యేయుష్మాన్పుజయిష్యన్తిగయాయామాగతానరాః ॥ ౩౯ ॥
హవ్యకవైర్విధవైశ్చాద్ధైస్తేషాంకులశతంవ్రజేత్ । నరకాత్స్వర్గలోకాయస్వర్గలో
కాత్పరాంగతిమ్ ॥ ౪౦ ॥ గయోపిచాకరోద్యాగంబహ్వాన్నంబహుదక్షిణమ్ । గ
యాపురీతేనసామ్నాపాణ్డవాక్షుజిరేహరిమ్ ॥ ౪౧ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాచే గయా
మాహాశ్చ్యంనామచతుర్దశాధికశతతమోధ్యాయః.

శ్రీగయాయాత్రావిధిః శ్రీ

అగ్నిః ॥ ఉద్యతశ్చేద్యాయంయాతుఃశ్రాద్ధంకృత్వావిధానతః । విధాయకా
ర్పణీవేషంగ్రామస్యాపిప్రవక్షిణమ్ ॥ ౧ ॥ కృత్వాప్రతిదినంగచ్ఛేన్నంయతశ్చప్రతి
గ్రహీ । గృహాచ్యుతితమాత్రస్యగయాయాగమనంప్రతి ॥ ౨ ॥ స్వగ్ధారోహణసో
పానంపిత్తాణాంతుపదేపదే । బ్రహ్మజ్ఞానేనకింకార్యంగోగృహేషారణేనకిమ్ ॥ ౩ ॥
కింకురుక్షేత్రవాసేనయదాపుత్రోగయాంవ్రజేత్ । గయాప్రాప్తంసుతందృష్ట్వాపి
త్యాణామున్నవోభవేత్ ॥ ౪ ॥ పద్భ్యాశ్శపిజలంస్పృష్ట్వాఅస్తభ్యాంకింసదాస్యతి ।
బ్రహ్మజ్ఞానంగయాశ్రాద్ధంగోగృహేషారణంతథా ॥ ౫ ॥ వాసఃపుంసాంకురుక్షేత్రే
ముక్తిరేషాచతుర్విధా । కాశ్మీరీపితరఃపుత్రంనరకాద్భయభీరవః ॥ ౬ ॥ గయాం
యాస్యతియఃపుత్రస్సనస్తాత్రాభవిష్యతి । ముణ్డనంచోపవాసశ్చసర్వతీర్థేష్వయం
విధిః ॥ ౭ ॥ సకాలాదిగయాతీర్థేనద్యాపిష్టాంశ్చైవత్యశః । పక్షాత్రయావాసచపు
నాత్యాసప్రసంకులమ్ ॥ ౮ ॥ అష్టకాసుచవృద్ధౌచగయాయాంమృతవాసరే । అత్ర
మాతుఃపుకక్చార్చిధనుస్యత్రపతినాసహ ॥ ౯ ॥ పిత్రాదినవదైవత్యంతథాద్వాదశ
దైవతమ్ । ప్రకమేదివసేన్నయాతీర్థేహ్యుత్తరమానసే ॥ ౧౦ ॥ ఉత్తరేమానసే
పుణ్యేఅయూరారోగ్యవృద్ధయే । సర్వాఘామవిఘాతాయన్నానంకుర్యాద్విముక్త
యే ॥ ౧౧ ॥ సత్తర్పణేవపిత్రాదీశ్చార్చిధకృష్టిణ్డోభవేత్ । దివ్యాస్తరిక్షభామ
స్థాదేవాస్తనస్తర్పయామ్యహమ్ ॥ ౧౨ ॥ దివ్యాస్తరిక్షభామాదిపితృమాత్రాది
తర్పయేత్ । పితాపితామహశ్చైవతత్రైవప్రపితామహః ॥ ౧౩ ॥ మాతాపితామ
హీచైవతత్రైవప్రపితామహీ । మాతామహఃప్రమాతామహూవృద్ధప్రమాతా
మహః ॥ ౧౪ ॥ తేభ్యోన్యేభ్యశ్చమాన్విష్టానుద్ధారాయదదామ్యహమ్ । ఓంసమ

సూర్యదేవాయసోమభౌమజ్ఞానూపితే ॥ ౧౫ ॥ జీవశుక్రశనైశ్చారిరాహుకేతుగ
 రూపితే । ఉత్తరేమానసేస్నాతఉత్తరేస్సకలంకులమ్ ॥ ౧౬ ॥ సూర్యంసత్వాప్ర
 జేన్నాసీనరోదక్షిణమానసమ్ । దక్షిణేమానసేస్నానంకరోమపితృతృప్తయే ॥ ౧౭ ॥
 గయాయామాగతస్సర్వగంగాతుమేపితరోఽఖిలాః । త్రాధంపిణ్డంతతకృత్వాసూ
 ర్యంసత్వావదేదిదమ్ ॥ ౧౮ ॥ ఓంసమోభానవేభర్తేభివాభవమేవిభో । భు
 క్తిముక్తిప్రదస్సర్వపితృత్వాణాంభవభావితః ॥ ౧౯ ॥ కవ్యవాహనలసోమోయమ
 శ్చైవార్యమాతథా । అగ్నిష్వాత్తాబర్హిషదతజ్యపాపిత్వదేవతాః ॥ ౨౦ ॥ అగచ్ఛ
 మ్నవహాభాగాయష్టాభీరక్షితాస్త్విహ । వదీయాఃపితరోయేవమాతృమాతామ
 హాదయః ॥ ౨౧ ॥ తేహంపిణ్డప్రదాతాహమాగతోఽస్మిగయామిమామ్ । ఉదీచ్యాంము
 ణ్డపుష్పస్యదేవర్షిగణపూజితమ్ ॥ ౨౨ ॥ నామ్నాకనఖలంతీర్థంత్రిషులోకేషువిశ్రుతమ్ ।
 సిద్ధానాంప్రీతిజననైఃపాపానాంచభయజ్ఞరైః ॥ ౨౩ ॥ తేలిహంనైర్మహానాగైరత్స్య
 తేచైవనిశ్శశః । తతస్నాత్వాదివంయాన్తిక్రీడస్తేభువిమానవాః ॥ ౨౪ ॥ ఫల్గుతీర్థంతతో
 గచ్ఛేత్తహానద్యాంస్థితంపరమ్ । నాగాజ్జనార్దనాతూపాద్వటాచ్ఛృతరమానసా
 త్ ॥ ౨౫ ॥ ఏతద్దయాశిరఃప్రాక్తంఫల్గుతీర్థంతమవ్యతే । ముణ్డపుష్పసాద్యాశ్చసారా
 త్సరమథాన్తరమ్ ॥ ౨౬ ॥ యస్మిన్ఫలతశీర్గోర్వాకామధేనుర్జలంమహీ । దృష్టిరమ్యాది
 కంయస్సాభ్యుత్థతీర్థంసఫల్గువత్ ॥ ౨౭ ॥ ఫల్గుతీర్థేనసస్నాత్వానృప్త్యదేవంగదా
 ధరమ్ । పతేనకింసపర్యాప్తంస్థానంకృతకారిణామ్ ॥ ౨౮ ॥ పృథివ్యాంయానితీ
 ధానితసముద్రాశ్చరాంసిత । ఫల్గుతీర్థంగమివ్యన్తివారమేకండినేదినే ॥ ౨౯ ॥
 ఫల్గుతీర్థేతీర్థరాజేకరోతస్నానమాదృతః । పితృత్వాణాంబ్రహ్మలోకాప్యైతత్సనోభు
 క్తిముక్తయే ॥ ౩౦ ॥ స్నాత్వాత్రోద్ధిపిణ్డదోఽకనమేద్దేవంపితామహమ్ । కలౌ
 మాహేశ్వరాలోకాలత్రదేవోగదాధరః ॥ ౩౧ ॥ పితామహాలిక్ష్మహపీతన్నమా
 మిమహేశ్వరమ్ । గదాధరంబలంకామహాగుర్ధంసరాయణమ్ ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మవి
 స్థుస్సంహాభ్యంవరాహాదింసమావ్యహమ్ । తతోగదాధరందృష్ట్యాకులానాంశత
 ముద్ధరేత్ ॥ ౩౩ ॥ ధర్మారణ్యంద్వితయేఽహిమతజ్జస్యత్రమేవరే । మతజ్జవా
 ప్యాంసంస్నాయత్రోద్ధకృత్పిణ్డదోభవేత్ ॥ ౩౪ ॥ మతజ్జేశంసుసిద్ధేశంసత్వాచేద
 ముదీరయేత్ । ప్రమాణందేవతాస్సన్తులోకపాలాశ్చసాక్షిణః ॥ ౩౫ ॥ మయాగ
 త్యమతజ్జేస్తేపితృత్వాణాంమృతిఃకృతా । స్నానతర్పణత్రాధాదిర్బ్రహ్మతీర్థేథమా
 పకే ॥ ౩౬ ॥ తతూపయాపయోర్వాధ్యేత్రోద్ధంకులశతోద్ధృతా । మహాబోధతరుం
 సత్వాధర్మవాన్సర్వగలోకభాక ॥ ౩౭ ॥ తృతీయేబ్రహ్మసరసిస్నానంకుర్యాద్యత
 ప్రతః । స్నానంబ్రహ్మసరస్త్వీర్థేకరోమిబ్రహ్మభూతయే ॥ ౩౮ ॥ పితౌత్వాణాంబ్రహ్మ
 లోకాయబ్రహ్మర్షిగణసేవితే । తర్పణంత్రోద్ధకృత్పిణ్డంప్రదద్యాత్తుప్రసేవనమ్ ॥ ౩౯ ॥
 కుర్యాచ్ఛవాజపేయాగ్ధీబ్రహ్మయూపప్రదక్షిణమ్ ॥ ఏకోమునిఃకున్యకుశౌగ్రహస్త

అమృతస్యమాతేనలిలందదాతి ॥ ౪౦ ॥ అమృతస్పృశితాఃపితరశ్చత్సప్తావకాత్రీయా
 ద్వ్యర్థకరీప్రసిద్ధా ॥ బ్రహ్మణంవనశశ్శూత్యకులానాంశతముద్ధరేత్ ॥ ౪౧ ॥
 ఘట్టతీర్థేవతుర్థేఽహ్నిస్సాత్వాదేవాదితర్పణమ్ । కృత్వాత్రాధ్ధంసపిండంచగయాశి
 రసికారయేత్ ॥ ౪౨ ॥ పశ్చాక్రోశంగయాత్మేత్రంక్రోశమేకంగయాశిరః । తత్రపి
 ణ్డప్రదానేనకులానాంశతముద్ధరేత్ ॥ ౪౩ ॥ ముణ్డపుష్టేవదంన్యస్తంమహాదేవేనదీ
 మతా । ముణ్డపుష్టేశిరస్సాత్వాగ్గయాశిరఉదాహృతమ్ ॥ ౪౪ ॥ సాత్వాగ్గయాశిర
 స్తత్రఫల్గుతీర్థాశ్రమంకృతమ్ । అమృతంతత్రవహతిపితౄణాందత్తహతుయమ్ ॥ ౪౫ ॥
 సాత్వాదగతాశ్వమేధేతుదృప్త్యాదేవంపితామహమ్ । రుద్రపాదంనరస్పృష్ట్యానే
 హభూయోఽభిజాయతే ॥ ౪౬ ॥ శమీపత్రప్రమాణేనపిండందత్వాగయాశిరే । నర
 కస్థాదివంయాత్రిస్సర్గస్థామోక్షమాపుయః ॥ ౪౭ ॥ పాయసేనఘృషేనసక్తు
 నాచరణాతథా । పిండదానంతణ్డలైశ్చగోధూమైస్త్రిమిశ్రితైః ॥ ౪౮ ॥ పిండంద
 త్వారుద్రపదేకులానాంశతముద్ధరేత్ । తథావిష్ణుపదేత్రాధ్ధపిండోహ్యృణముక్తికృ
 త్ ॥ ౪౯ ॥ పిత్రాదీనాంశతకులంస్వాత్మానంతారయేన్నరః । తథాబ్రహ్మపదేత్రా
 ధ్ధీబ్రహ్మలోకంసయేత్పితౄణామ్ ॥ ౫౦ ॥ దక్షిణాగ్నిపదేతద్వద్దార్హపత్యపదేతథా ।
 పదేవాహవనీయస్యత్రాధ్ధీయజ్ఞఫలంభేత్ ॥ ౫౧ ॥ ఆవసశ్శస్యచద్రీస్యసూర్య
 స్యచగణస్యచ । అగస్త్యకార్తికేయస్యత్రాధ్ధీనారయతేకులమ్ ॥ ౫౨ ॥ ఆదిశ్యస్య
 రథంసత్వాకర్ణాదిత్యంసమేన్నరః । సకేవదంసత్వాగయాశేకారకంసమేత్ ॥ ౫౩ ॥
 సుర్యపాపవిగ్నక్రూపిత్వాస్త్రిహ్మపురంసయేత్ । విశాలోపిగయాశీర్షేపిండోఽ
 భూచ్ఛపుత్రవా ॥ ౫౪ ॥ విశాలోయాంవిశాలోఽభూద్రాజపుత్రోఽబ్రహ్మద్విజా ॥
 కథంపుత్రాదయస్సుర్వేద్విజాఢీమర్విశాటమ్ ॥ ౫౫ ॥ గయాయాంపిండదానేన
 తవసర్వంభవివ్యతి । విశాలోఽపిగయాశీర్షేపిండపిండోద్దాతతః ॥ ౫౬ ॥ దృష్ట్వా
 కాశేసితంరక్తంపురుషాంస్తాంశ్చపుష్టవా ॥ గయాయాంతేషువైదైకస్యఃప్రోచే
 విశాలకమ్ ॥ ౫౭ ॥ అహంసితస్తేజస్సత్త్వలోకంగతశ్శుభాత్ । మమరక్తపితా
 పుత్రకృష్ణశైవపితామహః ॥ ౫౮ ॥ అబ్రహ్మనరకంప్రాప్తాత్వయాముక్తికృతావ
 యమ్ । ఎణ్డదానాద్భక్తిహ్మలోకంప్రజామృతితేగతాః ॥ ౫౯ ॥ విశాలఃప్రాప్తపు
 త్రాదీరాజ్యంకృత్వాహరియయా । ప్రేతరాజస్యముక్త్యైచవణిజంచేదమబ్రవీ
 త్ ॥ ౬౦ ॥ ప్రేతైస్సర్వైస్సుహృత్సుమృత్యుతంభుజ్యతేఫలమ్ । శ్రవణద్వాదశీ
 యోగేమహ్మస్సాన్నశ్చసోదకః ॥ ౬౧ ॥ దక్షింపురాసమధ్యాహ్నేజీవనాయోపతిష్ఠ
 తేధనంగృహీత్వామేగచ్ఛగయాయాంపిండోభవ ॥ ౬౨ ॥ వశిష్ఠరంగృహీత్వాతు
 గయాయాంపిండోభవత్ । ప్రేతరాజస్యహప్రేతైర్దుష్కృతోహరేఃపురమ్ ॥ ౬౩ ॥
 గయాశీర్షేపిండదానాదాత్మానంస్వపితౄణాంస్తథా । పితృవంశేవృతాయేదమాతృవం
 శ్రేతతైవచ ॥ ౬౪ ॥ గురుశ్చశురబన్ధూనాంయేచాస్యేబాధనామృతాః । యేమేకు

లేలు ప్రపిష్టాఃపుత్రదారవివర్జితాః ॥ ౬౫ ॥ క్రియాలోపగతాయేచజాత్యన్ధాఃపద్మవ
స్తథా । విరుపాకమగర్భయేజ్ఞాతాజ్ఞాతాఃకులేమమ ॥ ౬౬ ॥ లేమంపిండోమ
యాదత్తోహ్యక్షయ్యముపహిష్టతామయేకేచిత్ప్రేక్షమాపేణిష్ట నివితరోమమ ॥ ౬౭ ॥
లేనర్వేత్ప్రప్తినూయాప్తుపిష్టదానేనసర్వదాపిష్టోదేయస్తసర్వేభ్యస్తవైస్త్వైక్యకు
లతారక్షైః ॥ ౬౮ ॥ ఆత్మనస్త్యథాదేయోహ్యక్షయంలోకమిచ్ఛతా । పశ్యమేఽ
హ్నిగదాలోలేస్సాయాత్మప్రేక్షబుద్ధిమా ॥ ౬౯ ॥ గదాప్రత్యక్షనేతీర్థేగదాలో
లేఽతిపావనే । స్నానంకరోమిసంసారగదశాన్వేజనార్దన ॥ ౭౦ ॥ నమోఽక్షయవ
టాయైవతిక్షయస్వర్గదాయినేపిత్రాదీనామక్షయాయసర్వపాపక్షయాయచ ॥ ౭౧ ॥
శ్రోద్ధంవటతలేమర్యాద్యాప్రహ్లానాంచభోజనమ్ । పక్షప్తిస్సౌఖ్యజితేవిప్రకోటిర్భ
వతిభోజితా ॥ ౭౨ ॥ కంపునర్భహుభిర్భుక్తైఃపితౄణాందత్తమక్షయమ్ । గయా
యామన్నదాతాయఃపితరస్తేనపుత్రిణః ॥ ౭౩ ॥ వటంవటేశ్వరంసత్వాపూజయే
త్ప్రపితామహమ్ । అక్షయాంలభలేలోకానుగలానాంశతమద్ధరేత్ ॥ ౭౪ ॥
క్రమతోఽక్రమతోవాపిగయాయాత్రావహాఫలా ॥ ౭౫ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసస్థసంవాదే గయామాహా

శ్చేగయాయాత్రావిధిర్నామపశ్యదశాధికశతతమోక్షాధ్యాయః.

అగ్నిః ॥ గాయత్రే శ్రీసమహానద్యాంస్సాతస్సన్ధ్యాంసమాచరేత్ । గాయ
తాశ్రిఅగ్రతఃప్రాతర్శ్రాద్ధంపిష్టమథాక్షయమ్ ॥ ౧ ॥ మధ్యాహ్నేచోద్యతిస్సా
త్వాగీతపాత్రైర్న్యూపాస్యచ । సావిత్రీపురతస్సన్ధ్యాంపిష్టదానంచతత్పుడే ॥ ౨ ॥
అగస్త్యస్యపదేమర్యాద్యోనిద్వారంప్రవేశ్యచ । కర్గతోనపునర్యోనింప్రవిశేత్సుచ్యతే
భవాత్ ॥ ౩ ॥ బలింకాకశిలాయాంచకుమారంచసమేత్తతః । స్వర్గద్వార్యాంసో
మకుణ్డేవాయుతీర్థేఽభిష్ణదః ॥ ౪ ॥ భవేదాకాశగక్తాయాంకపిలాయాంచపిష్టదః ।
కపిలేశశివంసత్వారుక్మికుణ్డేచపిష్టదః ॥ ౫ ॥ కోటితీర్థేచకోటిశంసత్వామేఘపదే
నరః । గదాలోలేవానరేగోప్రచారేచపిష్టదః ॥ ౬ ॥ నత్వాగావంవైతరణ్యామే
కవింశకులార్థ్యతిః । శ్రోద్ధపిష్టప్రదాతాస్యాతాగ్రిచ్ఛపాదేచపిష్టదః ॥ ౭ ॥ తృతీ
యాయాంవిశాలాయాంశిర్చిరాయాంచపిష్టదః । ఋణమోక్షేపాపమోక్షేభస్త
కుణ్డేఽభభస్తనా ॥ ౮ ॥ స్నానకృత్సుచ్యలేపాపాన్నమేద్దేవంజనార్దనమ్ । పవపి
ష్టోమయాదత్తస్తవహస్తేజనార్దన ॥ ౯ ॥ పరలోకగతేమహ్యమక్షయ్యముపహిష్ట
తామ్ । గయాయాంపితౄణాపేణస్థయమేవజనార్దనః ॥ ౧౦ ॥ తందృష్టౌపుణ్డీకా
క్షంముచ్యతేవైఋణత్రయాత్ । మారగ్జేయేశ్వరంసత్వానమేర్గ్యధ్యేశ్వరంస
రః ॥ ౧౧ ॥ మూలయేత్రేమహేశస్యథారాయాంపిష్టదోభవేత్ । గృధ్రగ్రహుత్య

ధృవక్షేభాతపాదేచపిణ్డదః ॥ ౧౨ ॥ పుష్కరిణ్యాంకర్దమాలేరామతీర్థేచపిణ్డదః ।
ప్రభాసేశన్నమేత్ప్రేతశిలాయాంపిణ్డదోభవేత్ ॥ ౧౩ ॥ దివ్యాస్తరిక్షుభూమిస్థాః
పితరోబాధ్యవాదయః । ప్రేతాదిరూపాముక్తాస్సుప్తిఃపిణ్డేర్దస్తైర్నయాఖిలాః ॥ ౧౪ ॥

స్థానత్రయేప్రేతశిలాగయాశిరసిపావనీ । ప్రభాసేప్రేతకుణ్డేచపిణ్డదస్తారయేతుల
మ్ ॥ ౧౫ ॥ వసేష్ఠేశన్నమస్కృత్యతదగ్రేపిణ్డదోభవేత్ । గయానాభాసుమన్జ్ఞా
యాంమహాకోట్యాంచపిణ్డదః ॥ ౧౬ ॥ గదాధరాగ్రతోముణ్డపుష్పేదేవ్యాశ్వసన్ని
ధౌ । ముణ్డపుష్టంసమేదాదాక్షేత్రపాలాదిసంయుతమ్ ॥ ౧౭ ॥ పూజయత్వాభయం
స్యస్యాద్విషరోగాదినాశనమ్ । బ్రహ్మణంచనమస్కృత్యబ్రహ్మలోకంసయేతుల
మ్ ॥ ౧౮ ॥ సుభద్రాంబలభద్రంచపపూజ్యపురుషోత్తమమ్ । సర్వకామసమా
యుక్తఃకులముద్భృత్యనాకభాక్ ॥ ౧౯ ॥ హృషీరేశంసమస్కృత్యతదగ్రేపిణ్డదోభ
వేత్ । మాధవంపూజయత్వాచదేవోవైమానికోభవేత్ ॥ ౨౦ ॥ మహాలక్ష్మీంప్రా
ర్చ్యగౌరీంమృగేశాంచసరస్వతీమ్ । పితౄసుద్భృత్యస్పృశ్యర్థంకృతభోగోఽత్రశాస్త్ర
ధీః ॥ ౨౧ ॥ ద్వాదశాదిత్యసభ్యర్చ్యవహ్నించేవద్రవిష్టక్రమ్ । రోగాదిముక్తస్స
ర్గిస్యాచ్ఛ్రీకపద్ధివినాయకమ్ ॥ ౨౨ ॥ ప్రపూజ్యకార్తికేయంచనిర్విముక్తిస్థిమా
పుష్యాత్ । సోమనాథంచకాలేశంకేదారంచపితామహమ్ ॥ ౨౩ ॥ సింధేశ్వరం
చరుద్రేశంరామేశంబ్రహ్మకేశ్వరమ్ । అష్టలింగానిమహ్యంపూజయత్వాతుసర్వ
భాక్ ॥ ౨౪ ॥ నారాయణంచరాహంచనారసింహంచమేచ్ఛ్రియే । బ్రహ్మవిష్ణు
మహేశాఖ్యంత్రపురఘ్నుమశేషదమ్ ॥ ౨౫ ॥ సీతారామంచగరుడంచామంచసప్త
పూజ్యచ । సర్వకామానవాహ్నితిబ్రహ్మలోకంచయేష్విశ్వాత్ ॥ ౨౬ ॥ దేవైస్సా
ర్ధంసప్తపూజ్యదేవమాదిగదాధరమ్ । ఋణత్రయవిగర్భకస్తారయేశుకలంకుల
మ్ ॥ ౨౭ ॥ దేవరూపాశిలాపుణ్యాతస్మాద్దేవమయాశిలా । గయాయాంసహితత్స
థానయత్రతీర్థంచవిద్యతే ॥ ౨౮ ॥ యన్నామ్నాపాతయేత్పిణ్డంతన్నయేద్వృష్టాశా
శ్వతమ్ । ఫల్గ్వేశంఫల్గుచణ్డంచప్రణమ్యాక్షారకేశ్వరమ్ ॥ ౨౯ ॥ మతగ్గస్త్యవదేత్రా
ద్ధిభరతాశ్రమకేభవేత్ । హంసతీర్థేకోటితీర్థేయత్రపాణ్డుశిలాంచదః ॥ ౩౦ ॥ తత్ర
స్యాదగ్నిధారాయాంమధుసరిసిపిణ్డదః । రుద్రేశంకిలికీలేశంసమేద్వృద్ధివినాయక
మ్ ॥ ౩౧ ॥ పిణ్డదోధేనుకారణ్యేవదేధేనోర్నమేచ్ఛగమ్ । సర్వాస్థిత్యాంస్తారయే
చ్ఛసరస్వత్యాంచపిణ్డదః ॥ ౩౨ ॥ సన్ధ్యాముపాస్యసాయాష్టేరమేద్దేవీంసరస్వతీ
మ్ । త్రినద్యాకృద్భవేద్విప్రపేదవేదాగ్గపారగః ॥ ౩౩ ॥ గయాప్రదక్షిణీకృత్యగ
యావిప్రాస్మృతపూజ్యచ । అన్నదానాదికంసర్వంకృతంత్రాక్షయంభవేత్ ॥ ౩౪ ॥
స్త్రుత్వాసప్తార్థయేదేవమాదిదేవంగదాధరమ్ । గదాధరంగయావాసంపితాదీ
నాంగత్రదమ్ ॥ ౩౫ ॥ ధర్మార్థకామమోక్షార్థాయోగదంప్రణమామ్యహమ్ ।

దేహేద్వియమనోబుద్ధిపాణాహజ్జా-రవర్జితమ్ ॥ ౩౬ ॥ త్యశుద్ధంబుద్ధియు క్తంస
త్యంబ్రహ్మనమావ్యహమ్ । ఆనందమద్యయందేవందేవదానవవర్జితమ్ ॥ ౩౭ ॥ దేవ
దేవీబృహస్పతి క్తంసర్వదావ్రణమావ్యహమ్ । కలికల్మషకాలాద్విమనంవనమాలిన
మ్ ॥ ౩౮ ॥ పాలితాఖిలలోకేశంతులోద్ధరణమానసమ్ । వ్యక్తావ్యక్తభక్తాత్మావిభక్తా
త్మానమాత్మని ॥ ౩౯ ॥ స్థితంస్థిరతరంసారంవస్తేఘోరాఘనద్దనమ్ । ఆగతోస్త్రిగయాం
దేవపితృకాశ్యేగదాధరః ॥ ౪౦ ॥ త్వంమేసాక్షీభవాద్యేహలన్యఙోఽహవృణత
యాత్ । సాక్షిణస్సంతుమేదేవాబ్రహ్మహృదయస్తథా ॥ ౪౧ ॥ మయాగ
యాంసమాసాద్యపితౄణాంఋగృహ్నికృతా । గయామాహాత్యైవతనాచ్ఛాద్ధా
దౌబ్రహ్మలోకభాక్ ॥ ౪౨ ॥ పిన్దూణామతుయంత్రాద్ధవక్షయంబ్రహ్మలోక
దమ్ ॥ ౪౩ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఆగ్నేయేల్గిషస్థసంవాదేగయామాహాత్యై
గయాయాత్రాకథనంనామషోడశాధికశతతమోధ్యాయః

— శ్రీశార్దూలకల్పః ౯ —

అగ్నిః ॥ కాత్యాయనోమునీనాహయథాత్రాద్ధంతథావదే । గయాదౌత్రా
ద్ధంకుర్వీతసజ్జాగ్రన్యాకావిశేషణః ॥ ౧ ॥ కాలేవాపగవత్సేచచతుర్థాడ్ధిర్ధవ
వా । సమ్యాద్యచపగవత్సేచపూర్వేచ్యుత్సనిమత్ప్రియేత్ ॥ ౨ ॥ యతస్సపూర్ణపా
ధూన్వాస్నాత్తకాఞ్ఞోత్ప్రియాన్విజాత్ । అనన్ద్యానూర్మసౌఖ్యోష్టానాచార
సంయుతాత్ ॥ ౩ ॥ వజ్రయేద్భిష్టత్రైకున్యాదీన్నగృణ్ణీయాన్విషున్విత్తాత్ । స్నా
తాఞ్ఞుభీంస్తథాదాన్వాన్వాన్యుభాన్వేవకర్మణి ॥ ౪ ॥ ఉపవేశయేత్ప్రీష్టత్రాది
నేకైకముభయత్రవా । ఏవంమాతామహాదేశ్యశాతైరపిచకారయేత్ ॥ ౫ ॥ తద
హ్నిబ్రహ్మచారిస్యాదకోహోఽన్వరితోమృదుః । సత్యోఽప్రమత్తోఽనధ్వన్యోలస్వా
ధ్యాయశ్చవాగ్యతః ॥ ౬ ॥ సర్వాంశ్చపజ్జీమూర్ధస్యాస్మచ్ఛేష్ఠశ్చేతథాస
నే । దర్శనాస్తీర్యన్విగుణాన్వితేదేవాదకంచరేత్ ॥ ౭ ॥ విశ్వాదేవానావాహ
యిష్యేపుష్పేదావాహయేతచ । విశ్వేదేవాసఅవాహ్యఃకీర్గాభయవాన్జపేత్ ॥ ౮ ॥
విశ్వేదేవాశ్శృణుతేహంపితౄణావాహయిష్యేచ । పుష్పేదావాహయేత్యుక్తేడ
శస్త్రస్త్రాసమాహ్వయేత్ ॥ ౯ ॥ తిలాన్వికీర్యాభవేదాయాన్విత్వాదిపిత్రకే ।
సపవిత్రేనపిఞ్ఞేద్వాశనోదేవీరభివృచా ॥ ౧౦ ॥ యవోఽసీతియవాద్వత్వాపిత్రే
సర్వత్రవైతిలాత్ । తిలోసిసోమదేవత్యోగోసహాదేవర్చితః ॥ ప్రత్నహద్భిః
పుక్తస్సృగయాపితౄణోకాన్విగృణాహినస్సృధా ॥ ఇతి ॥ శ్రీశర్దూలకల్పః
పాత్రేహౌమేఽథరాజతే ॥ ౧౧ ॥ ఔదుమ్బరేవాఖడ్గేవాపర్ణపాత్రేప్రదక్షిణమ్ ।
పితౄణామపసవ్యంతుదేవానాంసవ్యమాచరేత్ ॥ ౧౨ ॥ ఏకైకస్సృపకైకేసపవి

త్రకరేషుచ । యాదివ్యాఅపఃపయసాసహ్యభూవుర్యాఅస్తరితాఉతపార్థివీర్యాః
హిరణ్యవణ్ణాయజ్ఞియాస్తానఅపశ్చివాస్సుంశ్యోనాస్సుహవాభవన్తు । విశ్వేదేవాఏష
వోఽస్యస్సాన్యహంచపితరేషతే ॥ ౧౩ ॥ స్వదైవంతామహాదేస్సంశ్రవాత్ప్రభమే
చరేత్ । పితృభ్యస్సానమసీతిమృజ్జంపాత్రంకరోత్యధః ॥ ౧౪ ॥ అతగన్ధపుష్పకూ

పదీపాచ్ఛదనదానకిమ్ । ఘృతాక్షమన్నముద్భృత్యపుష్పభ్యోగ్నోకరిష్యేచ ॥ ౧౫ ॥
కురుష్యేత్యభ్యనుజ్ఞాతోజుహుయాత్సాగ్నోఽనలే । అనగ్నికఃఫిత్తహస్తేసపవిత్రే
తునుస్త్రీతః ॥ ౧౬ ॥ అగ్నయేకవ్యవాహనాయస్వాహేత్రిప్రథమాహుతిః । సో

మాయపితృమతేఽథయమాన్యాగ్నిరసేవరే ॥ ౧౭ ॥ హుతశేషంచాన్నపాత్రేదత్వా
పాత్రంసమాలభేత్ । వృధివీతేపాత్రంద్యోపిధానంబ్రాహ్మణస్యముఃసేఅన్యతేఅ
మృతంజుహూమిస్వాహేత్ ॥ జప్తేదంవిష్ణురిత్యన్నేద్విజాగ్నృప్రంసివేశయేత్ ॥ ౧౮ ॥

అపహతేతిచలిరాగ్నికీర్యాన్నంప్రదాయయేత్ । జపభవమిహోత్వాథగాయత్ర్యా
దితతోజపేత్ ॥ ౧౯ ॥ దేవతాభ్యోపితృభ్యశ్చమహాయోగిభ్యోపివ । నమస్సు
ధాయైస్సాహాయైసిత్యమేవనమోనమః ॥ ౨౦ ॥ తృప్తాజ్ఞాత్వాన్నంవికరేదహోదద్యా

త్సకృత్సకృత్ । గాయత్రీంపూర్వవజ్జప్త్వానుధుమగ్నిపైవైజపేత్ ॥ ౨౧ ॥ తృప్తాస్స
ఇతిసంపూర్ణేతృప్తాస్సఇతివైవదేత్ । శేషమన్నమనుజ్ఞాప్యసర్వమన్నమతైక

తః ॥ ౨౨ ॥ ఉద్భృత్యోద్భిష్టపార్శ్వేతుకృత్వానైవావనేజనమ్ । దద్యాతుశే
షుశ్రీన్విష్టానాచాస్తేషుపరేజనుః ॥ ౨౩ ॥ ఆచాస్తేషాదకంపుష్పాన్విక్షతాన్ప్రదా
వయేత్ । అక్షయ్యాదకమేవాథఅగ్నిఃప్రార్థయేన్నరః ॥ ౨౪ ॥ అహారాఃపితరస్స

స్తుగోత్రంనోవర్ధతాంసదా । దాతారోనోఽభివర్ధంతాంవేదాస్సన్తతిరేవచ ॥ ౨౫ ॥
శ్రేధాచమోమావ్యగమద్భహూదేయంచనోఽస్త్వీతి । అన్నంచనోబహుభవేదతిథీం
శ్చలభేనుహీ ॥ ౨౬ ॥ యాదితారశ్చనస్సన్తమాచయాచిత్తుకృచ్చన । స్వధావా

చనీయానుగృహాస్తీర్యసపవిత్రకా ॥ ౨౭ ॥ స్వధాంవాచయిష్యేపుచ్ఛేదను
జ్ఞాతశ్చవాచ్యతామ్ । పితృభ్యోపితామహేభ్యోద్రవితామహమ్మృతే ॥ ౨౮ ॥ స్వ
ధోచ్యతామస్తుస్వధాఉచ్యమానస్తజైవచ । అహోషిష్టోదుత్తానంపాత్రంకృత్వాథ

దక్షిణామ్ ॥ ౨౯ ॥ యథాశక్తిపదద్యాచ్చదైవేషితేఽథవాచయేత్ । విశ్వేదే
వాప్రియన్తాంచవాజేవాజేవిసర్జయేత్ ॥ ౩౦ ॥ ఆమావాజ్యేత్కనుప్రజ్యకృత్వా
విప్రాస్సదక్షిణమ్ । కృహేవిశేదమావాస్యాంమాసిమాసిచరేత్థరా ॥ ౩౧ ॥ ఏ

కోద్దిప్తంప్రవత్సామిత్రాన్ధంపూర్వవదాచరేత్ । ఏకంపవిత్రమేకార్ఘ్యమేకంపిణ్డంప్ర
దావయేత్ ॥ ౩౨ ॥ నావాహనాగ్నోకరణంవిశ్వేదేవానచాత్రహి । తృప్తప్రశ్నే

స్వదిగమితవదేత్యుస్వదితంద్యజః ॥ ౩౩ ॥ ఉపలిప్తతామిన్యక్షయ్యేవినగ్దేచాభిరవ్య
తామ్ । అభిరతాస్సుభిత్వపరేశేషంపూర్వదాచరేత్ ॥ ౩౪ ॥ సపిణ్డీకరణంవత్సే

అబ్రాహ్మేమధ్యతోపివా । పితౄణాంత్రీణిపాత్రాణిపకంప్రేతస్యపాత్రకమ్ ॥ ౩౫ ॥

సపవిత్రాణివత్పాత్రతలపుష్పయుతానిచ । గర్హోదశేనయుక్తానిపూరయిత్వాభిషిజ్ఞా

తి ॥ ౩౬ ॥ ప్రేతపాత్రంపితౄపాత్రేషసమానాభిద్యయేత్ । పూర్వపత్నిష్ణదానా

దిప్రేతానాంపితౄతాభవేత్ ॥ ౩౭ ॥ అధాభ్యుదయకంక్రాద్ధంవత్సేసర్వంతుపూ

ర్వపత్ । జపేషీత్యున్నైవర్జంపూర్వాన్వేత్యైవప్రేతానిమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఉపచారా

ముజుకుశాస్త్రీలాగైశ్చయవైరిహ । తృప్తిపశ్చన్మసన్ల

జః ॥ ౩౯ ॥ దధ్యక్షతటదరాద్యాఃపిణ్డానాస్తీముఖాన్పిన్యా ॥ అపాహయిష్యేపుష్పే

చ్చప్రీయన్తామితిచాక్షయే ॥ ౪౦ ॥ నాస్తీముఖాశ్చపితిరోవాచయిష్యేఽర్హపుచ్చతి ।

నాస్తీముఖాన్పితౄణాన్ప్రియన్తామిన్యథోవదేత్ ॥ ౪౧ ॥ నాస్తీముఖాశ్చపితిరస్తస్మి

తాప్రపితామహః । మాతామహఃప్రమాతామహూర్హవృద్ధపమాతృకామహః ॥ ౪౨ ॥

స్వధాకారాన్నయజ్ఞేనయగ్నాన్విప్రాంశ్చభోజయేత్ । తృప్తింవత్సేపిన్యాణాం

చగ్రామ్యైరోషదిభిస్తథా ॥ ౪౩ ॥ మానస్తృప్తిస్తథారజ్యైఃకన్దమూలఫలాదిభిః ।

మత్స్యైర్వాసన్వయంమాన్దైస్త్రయంవైశాకుసేనచ ॥ ౪౪ ॥ చతురోరారవేణాథ

పఞ్చపట్నాగలేనతు । కూర్మేణసప్తవాహైచవారాహేణనవైవతు ॥ ౪౫ ॥ మేష

మాంసేనదశచమాహిమైఃపార్షదైశ్చివైః । సంవత్సరంతుగవ్యేనపయసాపాయసే

నవా ॥ ౪౬ ॥ వాగ్ధ్రిణసన్వమాంసేనసృష్టిద్వాదశవాద్వికీ । కర్ణమాంసంకాలశౌ

కంఠోహితచ్చాగ్లోమథు ॥ ౪౭ ॥ మహేశలాశ్చవద్వాసుమహూత్రాధనాథాక్ష

యమ్ । మన్తాధ్యాయ్యగ్నహేమాత్రీచశౌఖాధ్యాయావద్యువేత్ ॥ ౪౮ ॥ తృణా

చికేతస్త్రిమధుర్ధర్మద్రోణస్యపాతకః । త్రిమవర్ణజ్యేష్ఠసామజ్ఞానీన్యఃపక్షిపావ

నాః ॥ ౪౯ ॥ కామ్యానాంకల్పమాఖ్యాసేవ్రతవత్సుధనంబహు । స్త్రియఃపరా

ద్వితీయాయాంచతుర్థ్యాంధర్మకామదః ॥ ౫౦ ॥ పఞ్చమ్యాంపుత్రకామస్తప్తస్థాన్యం

చవైస్త్రిప్యథాగపి । కృషిభాగీచసప్తమ్యామప్తమ్యామర్థలాభకః ॥ ౫౧ ॥ నవమ్యాం

చషకశఫాదశమ్యాంగోగణోభవేత్ । షకాదశ్యాంపరివారోద్వాదశ్యాంధనధాన్య

కమ్ ॥ ౫౨ ॥ జ్ఞాతీవైస్త్రిప్యంత్రయోదశ్యాంచతుర్దశ్యాంచశస్త్రుతః । మృతానాం

క్రాద్ధసర్వాప్తమమావాస్యాంసమీరితమ్ ॥ ౫౩ ॥ సప్తవ్యాధాదశారణ్యేమృగాః

కాశ్శరేగిరా । చక్రవాకాశ్శరద్విపేహంసాస్సరసిమానసే ॥ ౫౪ ॥ తేషజాతాః

కురుతేత్రేత్రాహ్మణావేదపారగాః । ప్రస్థితాదూరమధ్యానంయూయంతేభ్యోఽవ

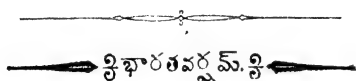
సేదత ॥ ౫౫ ॥ క్రాద్ధాదౌపరితేక్రాద్ధంపూర్ణంస్యాద్భిష్కృతాలోకదమ్ । క్రాద్ధంకు

ర్యాచ్చపుత్రాదిపితుగ్జీవతేతస్మితుః ॥ ౫౬ ॥ తస్మితుస్తస్మితుఃకుర్యాజ్జీవతిప్రపితా

మహా । పితృపితామహస్యశపరస్యప్రపితామహాత్ ॥ ౫౭ ॥ ఏవంమాత్రాదిక
స్యాపితథామాతామహాదికే । శ్రాద్ధకల్పంపతేద్యస్తుసలభేచ్ఛాగ్నిధృక్పృథ్విలమ్ ॥ ౫౮ ॥
తీర్థేయగాదామన్వాదాశ్రాద్ధంధత్తమథాక్షయమ్ । అశ్వయుష్కుక్షనమీద్యాదశీ
కార్తికేతథా ॥ ౫౯ ॥ తృతీయాచైవమాఘస్యతథాభాద్రపదస్యద । ఫాల్గునస్యా
ప్యనావాస్యాపావస్యైకాదశీతథా ॥ ౬౦ ॥ ఆషాఢస్యాపిదశమీమాఘమాసస్య
సప్తమీ । శ్రావణేచాప్తమీకృష్ణాతథామాఢేచపూర్ణిమా ॥ ౬౧ ॥ కార్తికీఫల్గునీతద్వ
జ్యేష్ఠేషష్ఠాదశీసితా । స్వామ్యమ్మువాద్యామనవస్తేషామాద్యాఃకిలాక్షయాః ॥ ౬౨ ॥
గయాప్రయాగోగక్తావకురుక్షేత్రంచనర్మదా । శ్రీవర్వతఃప్రభాసశ్చసాలగ్రామో
వరాణసి ॥ ౬౩ ॥ గోదావరీతేషుశ్రాద్ధంశ్రీపురుషోత్తమాదిషు ॥ ౬౩౪ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే శ్రాద్ధ

కలాపీనామ సప్తదశాధిక శతతమోధ్యాయః.

అగ్నిః ॥ ఉత్తరంయత్సముద్రస్యహిమాదేవైచ్చపదక్షిణమ్ । వర్షంతద్భార
తంనామనవసాహస్రవిస్తృతమ్ ॥ ౧ ॥ కర్మభూమిరియంస్పర్శమవవర్గంచగచ్ఛతా
మ్ । మహేంద్రోమలయస్సహ్యశ్శుక్తిమాహేషవర్వతః ॥ ౨ ॥ విద్యశ్చపారిపా
త్రశ్చసప్తాక్రకులవర్వతాః । ఇన్ద్రోద్విపఃకశేరుశ్చతామగ్నివర్గోగభస్తమా ॥ ౩ ॥
నాగద్విపస్తథాసామ్యోగాధర్వస్త్యథవాయుః । అయంతునవమస్తేషాంద్విపస్నా
గరసంవృతః ॥ ౪ ॥ యోజనానాంసహస్రాగ్నిద్విపాయందక్షిణోత్తరాత్ । నవభేదా
భారతస్యమధ్యభేదేకపూర్వతః ॥ ౫ ॥ కిరాతాయవనాశ్చపిబ్రాహ్మణాద్యాశ్చ
మధ్యతః । వేదస్త్యతిముఖానద్యఃపారిపాత్రోద్భవాస్తథా ॥ ౬ ॥ విశ్వాచ్చనర్మ
దాద్యాస్సృస్సహ్యతావీవయోష్ణికాగోదావరీభీమరథీకృష్ణవేణ్యాదికాస్తథా ॥ ౭ ॥
మలయాత్రాతమాలాద్యాస్త్రీసామాద్యామహేంద్రజాః । కుమారాద్యాశ్చక్తి
మతోహిమాదేశ్చస్త్రీభాగకా ॥ ౮ ॥ పచ్చిమేకురుపాశ్చాలమధ్యదేశాదయ
స్సితాః ॥ ౯ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే భారతవర్షకథ

సంనామాష్టాదశాధికశతతమోధ్యాయః.

—ధీమహద్విపాది ధీ—

అగ్నిః || లక్షయోజనవిస్తారంజమ్బూద్వీపంసమావృతమ్ | లక్షయోజనమా
 నేనక్షీరోదేనసమస్తతః || ౧ || సంవేప్యతౌరముదధింష్టతుద్వీపస్తథాస్థితః | సప్త
 మేధాతిథేఃపుత్రాఃష్టతుద్వీపేశ్వరాస్తథా || ౨ || స్యాచ్ఛాన్తజయశ్శిశిరస్సుభోద
 యఇతఃపరః | ఆనన్తశ్చశివఃతేమోధుగ్ధస్తన్నామవర్షకమ్ || ౩ || మర్యాదాశైలో
 గోమేధశ్చద్వోనారదదుస్తుభీసోమకస్సుమనాశ్చైలోవైభాగ్రిజాస్తజ్జనాశ్శుభాః || ౪ ||
 నద్యఃప్రధానాస్సప్తాత్రష్టతౌచ్ఛాన్తాన్తికేమచ | జీవనంపఞ్చసాహసంధర్మోవర్ణా
 శ్రమాన్తకః || ౫ || ఆర్యకాఃకురవశ్చైవవివింశాభావినశ్చతే | విప్రద్వాస్తేష్వ
 సోమోఽర్చ్యోద్విలక్షణౌబిలక్షకః || ౬ || మానేతేతురసోదేనవృతోద్విగు
 ణశాల్యః | వపుస్తతస్సప్తపుత్రాశ్శాల్యలేశాస్తథాభవన్ || ౭ || శ్వేతోధ
 హరితశ్చైవజీమూతోలోహితఃక్రమాత్ | వైద్యతోమానసశ్చైవసుప్రభోనామ
 వర్షకః || ౮ || ద్విగుణోద్విగుణేనైవసురోదేనసమావృతః | కుముదశ్చనల
 శ్చైవతృతీయస్తువలాహకః || ౯ || ద్రోణఃకజ్జోధమహిషఃకకుద్వాన్తస్త్వని
 మ్నగాః | కపిలాశ్చృగుణాఃపీతాఃకృష్ణాస్సృగ్భ్రాహ్మణాదయః || ౧౦ || వా
 యురూపంయజన్తిస్తసురోదేనాయమావృతః | జ్యోతిష్తరఃకుశేశాస్సృగుద్ధిజోధేను
 మాన్తుతః || ౧౧ || ద్వైరథోలంవనోదైర్యఃకపిలశ్చప్రభాకరః | విప్రద్వాదధిము
 ఖ్యాస్తుబ్రహ్మరూపంయజన్తితే || ౧౨ || విద్రుమోహేమశ్చైలశ్చద్యుతిమాన్తుష్ప
 వాంస్తథా | కుశేశయోహరిశ్చైలోవహ్నిధంమన్దరాచలః || ౧౩ || వేష్టితోఽయం
 పృతోదేనక్రాఙ్మద్వీపేనసోష్ఠక | క్రాఙ్శ్వేతరాద్యుతిమతఃపుత్రాస్తన్నామవర్ష
 కాః || ౧౪ || కుశలోమనోనుగశ్చోష్ణఃప్రధానోఽథాన్తకారకః | మునశ్చదుస్తుభిస్తప్తస
 ప్రశైలాశ్చనిమ్నగాః || ౧౫ || క్రాఙ్మశ్చవామనశ్చైవతృతీయశ్చాన్తకారకః | దేవావృ
 త్సుజ్జరికశ్చదుస్తుభిర్ద్విగుణోమిథః || ౧౬ || ద్వీపాద్వీపేనుయేశైలాయథాద్వీపా
 నిలేతథా | పుష్కరాఃపుష్కలాధన్యాస్తీధావిప్రదయోహరిమ్ || ౧౭ || యజ
 న్నిక్రాఙ్మద్వీపస్తుదధిమణ్డోదకావృతః | సంవృతశ్శాకద్వీపేనహవ్యాచ్ఛాకేశ్వరా
 స్సుతాః || ౧౮ || జలదశ్చకుమారశ్చసుమారోమణీవకః | కుశోత్తరథోమోదా
 కీద్రుమన్తన్నామవర్షకాః || ౧౯ || ఉదయాఖ్యోజలధరోదైవతశ్శ్యామకోద్రకా |
 అమృకేయస్తథారమ్యఃకేసరీసప్తనిమ్నగాః || ౨౦ || మగామగధమానస్యామన్త
 గాశ్చద్విజాతయః | యజన్తిసూర్యరూపంతుశాకఃక్షీరాద్ధినావృతః || ౨౧ || పుష్క
 రేణావృతసోసిద్ధాపుత్రాసవనస్యచ | మహావీతోధాతశ్చవక్షేద్యేనామచిహ్నిలే ||
 ఏకోఽద్రిగ్ధానసాఖ్యోత్రమధ్యతోవలయాకృతిః | యోజనానాంసహసాగ్రివిస్తా
 రోచ్ఛాన్తియతస్సునః || ౨౨ || జీవనందశసాహసంసురైర్భగవత్త్రపూజ్యతే |
 స్వాదూదకేనోదధినావేష్టితోద్వీపమానతః || ౨౩ || ఊనాతిరిక్తతాచాపాంసము

ద్రేమనజాయతే । ఉదయాస్తమనేష్యిన్దోఃపక్షయోశ్చక్షర్యప్తయోః ॥ ౨౫ ॥ దశో
త్తరాణిపక్ష్యావత్యభౌసాంశతానివై । అపాంవృద్ధిక్షయాదృష్టాపాముద్రితాంమ
హామునే ॥ ౨౬ ॥ ప్వాదూదకాబహుగుణాభూన్దైమిజస్తువర్జితా । లోకాలోకస్త
తశ్చైలోయోజనాయతవిస్తృతః ॥ ౨౭ ॥ లోకాలోకస్తుతమాసావృతోఽథాణ్డక
టాహతః । భూమిస్సాణ్డకటాహేనవక్ష్యావృతోఽటివిస్తరా ॥ ౨౮ ॥ *

అతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే మహాద్వీపాది
వర్ణనంనామైకోన వింశత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

శ్రిపాతాళలోకాదివర్ణనమ్ ౨

అగ్నిః ॥ విస్తారస్తుస్తృతోభూమేస్సహస్రాణిదశస్తతిః । ఉచ్చాయోద
శసాహస్రంపాతాళంచైకమేకకమ్ ॥ ౧ ॥ అతలంవితలంచైవనితలంవగభస్తిమత్ ।
మహాభ్యంసుతలంచాగ్రంపాతాళంచాపిసప్తమమ్ ॥ ౨ ॥ కృష్ణపీతారుణాశ్చక్ష
రగ్రాశైలకాఞ్చనాః । భూమయస్తేషురమ్యేషుసప్తదైత్యాదయస్సఖమ్ ॥ ౩ ॥
పాతాళానామధశ్చప్తేశేషేషిష్టుశ్చతామసః । గుణానన్యాత్సచానస్తశ్చిరసాధార
యస్తహీమ్ ॥ ౪ ॥ భువోఽథోనరకానైకేనవతే తత్రవైష్ణవః । రవిణాభాసితాపృథ్వీ
యావత్తావన్నభోమతమ్ ॥ ౫ ॥ భూమేర్యోజనలక్షంతువసిష్ఠరవిమణ్డలమ్ । రవే
ర్లక్షేణవద్ద్రౌపదౌన్మాతృత్రమిష్టతః ॥ ౬ ॥ ద్వీలయోద్భాదృభృధశ్చప్తేబుధా
ఞ్చుకోద్వీలతతః । ద్వీలయేణకుజశ్చక్రాద్భూమాద్ద్వీలతతోగురుః ॥ ౭ ॥ గురోద్ద్వీ
లతతస్సరిర్లయోత్సప్తర్షయశ్చనే । లయోద్భ్రావోహ్యృషిభ్యస్తుత్రైలోక్యంచో
చ్చ్రయేణవ ॥ ౮ ॥ ధ్రువాతోఽట్యాసహస్లోకోయత్రతేకల్పవాసినః । జనోద్వీకో
టితస్తప్తాద్యత్రాసస్తనకాదయః ॥ ౯ ॥ జనాత్సవశ్చప్తకోట్యావైరచాయత్రదే
వతాః । వణ్ణవత్యాతుకోటిసాంతవసస్సత్యలోకకః ॥ ౧౦ ॥ అపునర్భూకాయత్ర
బ్రహ్మలోకోహిసస్తృతః । పాదగమ్యస్తుభూద్లోకోభువస్సూర్యాంతరస్సృతః ॥ ౧౧ ॥
స్వర్గలోకోధ్రువాస్తప్తనియుతానివతుర్దశ । పతదణ్డకటాహేనవృతోబ్రహ్మణ్డవిస్త
రః ॥ ౧౨ ॥ వారివహ్మ్యునిలాకాశైస్తతోభూతాదినాబహిః । వృతందశగుణైరణ్డం
భూతాదిర్నహతాతథా ॥ ౧౩ ॥ దశోత్తరాణిశేషాణిపక్షకాస్తాన్తమమునే । మహా
స్తంబసమావృత్యత్రధానంసమవస్థితమ్ ॥ ౧౪ ॥ అనస్తస్యనతస్యాస్తస్సత్యసంసా
పివిద్యతే । హేతుభూతమశేవస్యప్రకృతిస్సావరామునే ॥ ౧౫ ॥ అసత్యోతానిచా
ద్దానితత్రజాతానిచేద్యశామ్ । దారుణ్యగ్నిర్వధాతైలంతితతద్వస్తుమానితి ॥ ౧౬ ॥

ప్రధానేచస్థితోవ్యాపీచేతనాత్మాత్మవేదనఃప్రధానంచపుమాంశైవపర్వభూతాత్మ
 భూతయా॥ ౧౭॥ విష్ణుశక్త్యైమహాప్రాజ్ఞపుత్రానంశ్రయధర్మశ్చాత్రయోన్మైసప్రక
 గ్భావేకారణంసంశ్రయస్యచ॥ ౧౮॥ త్లోభకారణభూతశ్చసర్గకాలేమహామునే
 యథాశైత్యంజలేవాతోవిభర్తికణికాగతమ్॥ ౧౯॥ జగచ్ఛక్తిప్రధావిష్ణోఃప్రధా
 నప్రతిపాదికామ్॥ విష్ణుశక్తింసమాసాద్యదేవాద్యాస్సమ్భవస్తిహి॥ ౨౦॥ సచ
 విష్ణుస్సయంత్రమ్మయతస్సర్వమిదంజగత్॥ యోజనానాంసహస్రాణిభాస్కర
 స్యరథోనవ॥ ౨౧॥ ఈషాదణ్డస్తథైవాస్యద్విగుణోమునిసత్తమ॥ సార్థకోటిస్త
 థాసప్తసయంతస్యధికాఃవై॥ ౨౨॥ యోజనానాంతుతస్యాక్షస్తత్రచక్రంప్రతి
 ప్తితమ్॥ త్రినాభివతివజ్రాంపవణ్ణేమిద్యయినాత్మకమ్॥ ౨౩॥ సంవత్సరమయం
 కృత్సంకాలచక్రంప్రతిపత్తమ్॥ చత్వారింశత్సహస్రాణిద్వితీయాత్కోవివస్యతః॥ ౨౪॥
 వజ్రాన్యానితుసాధానస్యద్దనస్యమహామతే॥ అక్షప్రమాణముభయోఃప్రమాణంత
 ద్యుగార్థయోః॥ ౨౫॥ హస్తోఽక్షస్తద్యుగార్థంచక్రవాధారంరథస్యవై॥ హ
 యాశ్చసప్తేభద్రాంసిగాయత్ర్యాదీనివ్రత॥ ౨౬॥ ఉదయాస్తమనంజ్ఞేయందర్శనా
 దర్శనరవేః॥ యావన్నాత్రప్రదేశేతువసిష్టోఽవస్థితోభువః॥ ౨౭॥ స్వయమా
 యాతితావత్తుభూమేరాభూతసమ్మవే॥ ఉద్భోష్టతరమృషిభ్యస్తుభువోయత్రవ్యవ
 స్థితః॥ ౨౮॥ ఏతద్విష్ణుపదందివ్యంతృతీయంవ్యోమ్నిభాస్వరమ్॥ కర్ణాతదోష
 పక్షానాంయతీనాంస్థానముత్తమమ్॥ ౨౯॥ తతోగర్జాప్రభవతిస్తరణాత్పాపనా
 శనీ॥ దివియాపంహరేజ్జేయంశింశుమారాకృతిప్రభో॥ ౩౦॥ స్థితఃపుచ్చేభువస్తత్ర
 భువన్నాగ్నిమయత్రహా॥ సరథోఽధిస్థితోదేవైరాదిత్యైర్మృషిభిర్వరైః॥ ౩౧॥
 గన్ధర్వైర్వరపురోభిశ్చగ్రామణీసర్పరాక్షసైః॥ హిమోన్యవారివహ్నికాంకారణంభ
 గవానః॥ ౩౨॥ ఋగ్వేదాదిమయోవిష్ణుస్సశుభాశుభకారణమ్॥ రథస్త్రివ
 క్రస్సేనుస్యకుద్వాభాస్తస్యవాజినః॥ ౩౩॥ వాహదక్షిణతోయక్తాదశతేనచరత్యశః॥
 త్రయస్త్రింశత్సహస్రాణిత్రయస్త్రింశచ్ఛతానిచ॥ ౩౪॥ త్రయస్త్రింశత్తథాదే
 వాఃపిబద్రిక్షణదాకరమ్॥ ఏకాంకలాంచపితరఏకామారశ్మిసంస్థితాః॥ ౩౫॥ వా
 య్యగ్నిద్రవ్యసమ్భుతోరథశ్చస్త్రిసుతస్యచ॥ అష్టాభిస్తురైర్మృగైర్బుధస్సేనవరత్య
 పి॥ ౩౬॥ శుక్రస్యాపిరథోఽష్టాశ్వోభామస్యాపిరథస్తథా॥ బృహస్పతేరథోఽష్టా
 శ్వశ్చనేరష్టాశ్వకోరథః॥ ౩౭॥ స్యుర్భానోశ్చరథోఽష్టాశ్వఃకేతోశ్చష్టాశ్వకోర
 థః॥ యదద్యవైష్ణవఃకాయస్తతోవిప్రవసున్ధరా॥ ౩౮॥ పద్మాకారాసముద్భుతా
 పర్వతాద్యాదిసంయుతా॥ జ్యోతిర్భువననద్యుద్రిసముద్రవనకంహరిః॥ ౩౯॥ యద
 స్తినాస్తీతద్విష్ణుర్విష్ణుజ్ఞానవిజ్ఞుమ్భుతమ్॥ నవిజ్ఞానమృతేకిజ్ఞుజ్ఞానవిష్ణుఃపరంప
 దమ్॥ ౪౦॥ తతురార్యాద్యేనవిష్ణుస్సస్యసత్వంజ్ఞానమనస్తకమ్॥ పరేద్యువనకో

శంహియస్సైవాప్తమఖాత్మభాక్ ॥ ౮౧ ॥ జ్యోతిశ్శాస్త్రాదివిద్యాశ్చశుభాశు
భాధిపోహరిః ॥ ౮౧౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఽగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే భువనకో
శో నామ వింశత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

— శ్రీజ్యోతిశ్శాస్త్రమ్.౩ —

అగ్నిః ॥ జ్యోతిశ్శాస్త్రప్రపత్యౌమిశుభాశుభవివేకదమ్ । చాతుర్లతస్య
సారంయత్తజ్ఞాత్వాసర్వవిద్యవేత్ ॥ ౧ ॥ వడప్తకేవివాహూననవద్విద్వాదశే
స్త్రియః । నత్రికోణేహ్యథప్రీతిశ్చేషేచసమసప్తకే ॥ ౨ ॥ ద్విద్వాదశేత్రికోణేచ
మైత్రీయైత్రవయోర్వృది । భవేదేశాధిపత్యంచతారాప్రీతిరథాపివా ॥ ౩ ॥ తథాపి
కార్యస్సంయోగోనతువటాస్తప్తకేపునః । జీవేభ్యగౌచాస్తమిత్రేమియితేచపుమా
న్త్రియా ॥ ౪ ॥ గురుయైత్రగతేనూర్యేసూర్యయైత్రగతేగురౌ । వివాహంనప్ర
శంసన్దికన్యావైధవ్యకృణ్ణవేత్ ॥ ౫ ॥ అతిచారేత్రివత్యంస్యాద్వక్రేమానచతుష్టయ
మ్ । ప్రతోద్వాహోనకురీతగురోర్వక్రాతిచారయోః ॥ ౬ ॥ సైత్రేపాషేనరిక్తా
సుహరౌసుప్తేకుజేరహా । చన్ద్రీక్షయేచాశుభంస్యాగ్నిధ్యాకాలశ్శుభావహః ॥ ౭ ॥
రోహిణీచోత్తరామూలంస్యాఽపిహస్తాథరేవతీ । తులేనమిభునేశస్త్రోవివాహఃపరికీర్తి
తః ॥ ౮ ॥ వివాహేకర్ణవేధేవప్రతేపుంసవనేరథా । ప్రాశనేచాద్యచూడాయాం
విధర్తుంచవివర్జయేత్ ॥ ౯ ॥ శ్రవణేమూలపుష్యేచసూర్యమగ్నశజీవకే । కుష్ఠేసిం
హేచమిభునేకర్తృపుంసవనంస్తృతమ్ ॥ ౧౦ ॥ హస్తేమూలేవృశేపౌష్ణేబుధేశుక్రే
చనిష్కృతిః । అరేస్త్రజీవభృగుజేమూలేలామ్బులభతుణమ్ ॥ ౧౧ ॥ అన్నస్య
ప్రాశనంశుక్రేజీవేవృశేచమీనకేహస్తాదిపశ్చకేపుష్యేకృత్తికాదిత్రయేరథా ॥ ౧౨ ॥
అశ్విన్యామథరేవత్యాంనవాన్నఫలభతుణమ్ । పుష్యేహస్తాతథాజ్యేష్ఠాగోహిణీత్ర
వణాశ్వినా ॥ ౧౩ ॥ స్వాతిసామ్యేచభైషజ్యంకుర్యాదన్యత్రవర్జయేత్ । పూర్వాత్ర
యంమఘాయావ్యంపావనంశ్రవణత్రయమ్ ॥ ౧౪ ॥ భౌమాదిత్యశనేర్వారేస్సాత
వ్యంరోగముక్తిరః । పార్థివేచాప్తహీంకారంమధ్యేనామచదియుచ ॥ ౧౫ ॥ హీం
పుటంపార్థివేదియుహీంవిదియులిఖేద్వసూకా । గోరోచనాకుంజుమేనభూర్జైవ
స్త్రీగ్రీలేధృతమ్ ॥ ౧౬ ॥ శత్రవోవశమాయాన్తిమస్త్రేణానేనన్దితమ్ శ్రీంహీంస
మ్ముటంనామశ్రీంహీంపత్రాష్టకేత్రమాత్ ॥ ౧౭ ॥ గోరోచనాకుంజుమేనభూర్జైవ
సుభగావృతే । గోమధ్యవాగమఃపత్రేహరిద్రాయారసేనచ ॥ ౧౮ ॥ శిలాపశ్టై
రింస్తవ్యయతిభూమావధోముఖీకృతమ్ । ఓంహూంసస్సమ్ముటంనామఓంహూం
సఃపత్రాష్టకేత్రమాత్ ॥ ౧౯ ॥ గోరోచనాకుంజుమేనభూర్జైవృత్పృథివారణమ్ ।

ఏకపశ్యన్వప్రీత్యైద్విషట్వాదశయోగకాః ॥ ౨౦ ॥ త్రిసప్తకాదశేలాభోవేదాప్త
ద్వాదశేరిపుః । తమగ్ధనంచసహసస్సహృత్సుతోరిపుస్తథా ॥ ౨౧ ॥ జాయానిధనధ
ర్మైచకర్తృయవ్యయకంక్రమాత్ । స్ఫుటంమేషాదిలగ్నేషుసవతారాబలంవదేత్ ॥ ౨౨ ॥
జప్తసహద్విష్వక్ష్మేమంప్రత్యరిస్సాధకఃక్రమాత్ । నిధనంమిత్రపరమమిత్రంతారాబ
లంవిమః ॥ ౨౩ ॥ వారేజ్యగురుశుక్రాణాంసూర్యావస్త్రేషుసోస్తథా । మాఘాది
మాసషట్కృతుఃకరమాద్యంప్రశస్యతే ॥ ౨౪ ॥ కర్ణవేధోబుధేజీవేపుష్పేత్రవణ
చిత్రయోః । పశ్యమేఽభేదాధ్యయనంపక్షీంప్రతిపదంత్యజేత్ ॥ ౨౫ ॥ రిక్తాంషశ్చ
దశీంభౌమంప్రార్చ్యవాణీంహరింతియమ్ । మాఘాదిమాసషట్కృతుమేఖలాబధ
నంశుభమ్ ॥ ౨౬ ॥ చూడాకరణకాద్యంచశ్రావణాదానశస్యతే । అస్తంయూతేగు
రాశుక్రేక్షీణేచశశలాశ్చనే ॥ ౨౭ ॥ ఉపసీతస్యవిప్రస్యమృత్యుంజాడ్యంవిధిశేత్ ।
యోరక్షే శుభవారేచసమావర్తనమివ్యతే ॥ ౨౮ ॥ శుభయేత్రేవిలగ్నేషుశుభయ్యుక్తే
క్షితేషుచ । అశ్వినీసహుచిత్రాసుస్వాతీయామ్యాజ్జరామచ ॥ ౨౯ ॥ పునర్వసౌ
తథాపుష్కేధనుర్వేదఃప్రశస్యతే । భరణ్యాద్ద్రావిణ్యుశ్చేషావహ్నిభగ్నయోస్త
థా ॥ ౩౦ ॥ జిజీవిషుర్మకుర్వీతవస్త్రప్రావరణంనరః । గురాశుక్రేబుధౌవస్త్రంవి
వాహదానబాధిక్మమ్ ॥ ౩౧ ॥ రేవత్యశ్విధాస్థాసుహస్తాదిషుచపశ్యన్ । శఙ్ఖవిద్రు
మరత్నానాంపరిధానంప్రశస్యతే ॥ ౩౨ ॥ యామ్యసగ్ధధాస్థాసుత్రిషుపూర్వేషు
చారుణే । క్రితంహానికరంద్రవ్యంవిక్రితంలాభకృగ్భవేత్ ॥ ౩౩ ॥ అశ్వినీస్వాతీచ
ిత్రాసురేవత్యాంవారుణేహరా । క్రితంలాభకరంద్రవ్యంవిక్రితంహానికృగ్భవేత్ ॥ ౩౪ ॥
భరణీత్రీణిపూర్వాణిఆద్ద్రావిణ్యేషామఘాళాః । వహ్నిజ్యేష్ఠావిశాఖాసుస్వామినోనో
పశ్యన్తే ॥ ౩౫ ॥ ద్రవ్యంద్రంతంప్రయ్యక్తంవాయుతక్షిప్యతేధనమ్ । ఉద్ధరేత్రవణే
శాక్రేకుర్యాద్రాజాభిషేచనమ్ ॥ ౩౬ ॥ చైత్రంజ్యేష్ఠంతథాభాద్రమాశ్వినింపావమే
వచ । మాఘంచైవపరిత్యజ్యశేషమాసేగృహంశుభమ్ ॥ ౩౭ ॥ అశ్వినీరోహిణీమూ
లముత్తరాత్రయమైదవమ్ । స్వాతీహస్తానురాధావగృహారణ్యేప్రశస్యతే ॥ ౩౮ ॥ ఆ
దిగ్యభామవర్జంతువాపీపాసాదకేతథా । సింహరాశికేజీవేగుర్వాదిత్యేమలిష్టు
చే ॥ ౩౯ ॥ బాత్యవేద్యేస్త్రేశుక్రేగృహాకర్తవ్యవివర్జయేత్ । అగ్నిదాహనాభయంరోగో
రాజపీడాధనక్షతిమ్ ॥ ౪౦ ॥ సగ్ధగ్రహేత్యణకాస్తానాంకృతేత్రవణపశ్యకే । గృహప్రవే
శనంకుర్యాద్ధనస్థోద్ధరచారుణే ॥ ౪౧ ॥ నౌకాయాఘటనేద్విత్రిపశ్చసప్తత్రయోదశీ ।
నృపదగ్ధిధాస్థాసుహస్తాపాణ్యాశ్వినీషుచ ॥ ౪౨ ॥ పూర్వాత్రయంధనిస్తాద్ద్రావిణ్యసౌ
మ్యవిశాఖయోః । ఆశ్లేషాచాశ్వినీచైవయాత్రాసిద్ధిస్తుసమ్మదా ॥ ౪౩ ॥ క్రీమాత్తరేషు
రోహిణ్యాంసినివాలీచతుర్దశీ । శ్రవణాచైవహస్తాచచిత్రాచవైష్ణవీతథా ॥ ౪౪ ॥
'గోష్ఠయాత్రాంనకుర్వీతప్రవేశంచైవకారయేత్ । అనిలోద్ధరరోహిణ్యాంమృగమూ
లపునర్వసౌ ॥ ౪౫ ॥ పుష్యశ్రవణహస్తేషుకృషికర్మసమాచరేత్ । పునర్వసౌస్త్ర

రాస్వాతీభగమూలేన్ద్రవారుణే || ౪౬ || గురోశ్శుక్రస్యవారేవావారేచసోమభా
స్వతాః | వృషలగ్నేచక్రవ్యంకన్యాయాంమిథునేతథా || ౪౭ || ద్విపశ్యదశమీ
సప్తశతీయాచత్రయోదశీ | రేవతీరోహిణీహస్తమైత్రోత్తరేషుచ || ౪౮ ||
మద్యారవర్జంబీజానివాపయేత్సన్నదగ్ధ్యపి | రేవతీహస్తమూలేషుశ్రవణేభగమైత్ర
యోః || ౪౯ || పితృదైవేతథాసామ్యేథాన్యచ్ఛేదంఘ్నగోదయే | హస్తవిత్రాది
తిస్వాతారేవత్యాంశ్రవణత్రయే || ౫౦ || ప్లిరేలగ్నేగురోర్వారేలభభార్గవసౌమ్య
యోః | యామ్యాదితిషఘజ్యేష్ఠాసూత్రరేషుప్రవేశయేత్ || ౫౧ ||

ఓంధనదాయసర్వధనేశాయదేహిమేధనంస్వాహా | ఓంసవేవ

ర్వేత్తథాదేవిలోకసంవర్ధనకామయాపిణిదేహిమేధనంస్వాహా ||

పత్రస్థంలిఖతంధాన్యరాశిస్థంధాన్యవర్ధనమ్ | త్రిపూర్వాసుపితౄభాయాంధనిస్తావా
రుణేఽపిచ || ౫౨ || పతేషుపట్నువిజ్ఞేయంధాన్యనిష్క్రమణంబుధైః | దేవతారా
మవాప్యాదిప్రతిష్ఠోదజ్ఞుభేరవా || ౫౩ || మిథునస్థేరవాదర్శాద్యదిస్వాద్యాదశీతిథిః |
సదాతత్రైవక్రవ్యంశయనంచక్రపాణినః || ౫౪ || సింహతాలిన్ద్రతేచార్యేదర్శా
ద్యద్వాదశీద్వయమ్ | ఆదావిన్ద్రసముష్ఠానంప్రబోధశ్చహరేఃక్రమాత్ || ౫౫ ||
తథాకన్యాగతేభానాదుర్లోకానేతథాప్రమీ | త్రిపాదేషుచఋత్యేషుయదాభాద్రా
తిథిర్భవేత్ || ౫౬ || భౌమాదిత్యశనైశ్చౌరివిజ్ఞేయంతస్త్రిపుష్కరమ్ | సర్వకర్మ
ఋషిపాదేయావిశుద్ధిశ్చన్ద్రితారయోః || ౫౭ || జన్మాశ్రితస్త్రిపత్యశ్చసప్తమోదశ
మస్తథా | పతాదశశ్శశీయేషాంతేషామేవశుభంవదేత్ || ౫౮ || శుక్లపత్యేద్విశీ
యశ్చపశ్చమోనవమశుభః | మిత్రాతిమిత్రసాధకసప్తస్త్రేమాదితారకాః || ౫౯ ||
జన్మనామృత్యుమాపౌతీవిపదాధనస్త్వయమ్ | ప్రశ్నరౌపరణంవిద్యాన్నిధిదనేయా
తివశ్చతామ్ || ౬౦ || కృష్ణాప్రమీదిసాదుర్ధ్వంయావచ్ఛుక్లాప్తమీదినమ్ | తావతాగ్ర
లంశశీక్షిణఃపూర్ణస్త్రోపరిస్తృతః || ౬౧ || వృషేచమిథునేభానాజేవచన్ద్రేన్ద్ర
దైవతే | పార్ణమాసీగురోర్వారేమహజ్యేష్ఠీప్రకీర్తితా || ౬౨ || ఐన్ద్రేగురుశ్శశీ
చైవప్రాజాపత్యేరవిస్తథా | పూర్ణిమాజ్యేష్ఠమాసస్యమహజ్యేష్ఠీప్రకీర్తితా || ౬౩ ||
స్వాగ్యవ్రతేయవ్రసోష్ఠేశక్రసోశ్శావయేధ్వజమ్ | హర్యృతపాదేచాశ్విన్యాంస
ప్రాహుదేవిసర్జయేత్ || ౬౪ || సర్వంహేమసమందానంసర్వేబ్రహ్మసమాద్విజాః |
సర్వంగక్లాసమంతోయంరాహుగ్రస్తేదివాకరే || ౬౫ || ధ్వాజ్ఞేమహూదరీ
ఘోరామద్రావద్రాకేనీద్విజాః | రాక్షసేచక్రమేణారాగత్సకాగ్నిధిర్వామభిస్ఫు
తా || ౬౬ || బాలవేకాలవేనాగేతైతులేకరణేయది ఉత్తిష్ఠన్ద్రుజగ్రమత్యరగ్రస్త
దాలకస్సుభిభవేత్ || ౬౭ || గరేవవేవణిగ్విష్టాకిన్తుఘ్నేశునాప్రజేత్ | రాజ్ఞో
దోషణలోకోయంపీద్యతేసప్తదాసమమ్ || ౬౮ || చతుష్పాద్విష్టివాణిజ్యేషా

అంక్రమాజ్ఞేయంచతుర్దశే । ప్రథమేత్రయోదశేపశ్చద్వితీయేద్వాదశేదశ ॥ ౧౧ ॥
 పశ్చదశస్త్రతీయేచతథాచైకాదశేన్మృతామ్ । చతుర్థేదశమేనైవభవేదేకోసవిం
 శతః ॥ ౧౨ ॥ పశ్చమేనమేనైవద్వావింశతరుదాప్యతాః । షష్ఠాప్రమేత్యభిష్టా
 స్యుశ్చతుర్వింశతిరేవచ ॥ ౧౩ ॥ సప్తమేపశ్చవింశస్సాప్తభిష్టశఃషిష్ఠీకాఢ్యవేత్ ।
 కర్కటాదాహరేద్రాశిమృతువేదత్రయైక్రమాత్ ॥ ౧౪ ॥ తులాదాప్రాతిలోమ్యేన
 త్రయోవేదరసాఃక్రమాత్ । మకరాదాదీయతేచరసవేదత్రయైక్రమాత్ ॥ ౧౫ ॥
 మేషాదాప్రాతిలోమ్యేనత్రయోవేదరసాఃక్రమాత్ । ఖేతవఃఖయుగామైత్రంమేషా
 దావికలాధనమ్ ॥ ౧౬ ॥ కర్కటేప్రాతిలోమ్యంస్యాదృణమేతత్తులాదికే । చతు
 గ్గుణాతిథిర్జ్ఞేయావికలాశ్చేహసర్వదా ॥ ౧౭ ॥ హన్యాలిప్తాగతామిషిణ్ణసఖ్య
 ఫలాస్తరైః । పప్త్యస్తంప్రథమోచ్చార్యేహనాదేయంధనేధనమ్ ॥ ౧౮ ॥ ద్వితీయో
 చ్చురితేవర్ణేవైపరిత్యమితిపితిః । తిథిద్విగుణితాకార్యావద్యుగపరివర్జితా ॥ ౧౯ ॥
 రవికర్కషపరితాతిథినాడీసమాయుతా । ఋణేశుద్ధేతునాద్యస్సృర్యణంశుధ్యేతనో
 యదా ॥ ౨౦ ॥ సప్తపక్షికంప్రదేయంతప్తప్త్యధిక్యేచతస్యజేత్ । నక్షత్రంతిథిమిత్ర
 స్యాచ్చతుర్భిగుణితాతిథిః ॥ ౨౧ ॥ తిథిస్త్రైభాగసంయుక్తాఋణేనచతథాన్యతా
 తిథిరత్రవితాకార్యాతద్వేదాద్యోగశోధనమ్ ॥ ౨౨ ॥ రవిచంద్రాసమాకృత్యాయో
 గోభవతిశ్చలః । షకోనాతిథిద్విగుణాసప్తభిన్నాకృతిద్విధా ॥ ౨౩ ॥ తిథిశ్చద్విగ
 జైకోనాకృతాజ్ఞేకరణంశిక్తప్తచతుర్దశ్యవేతకుఃపర్వణీహచతుష్పదమ్ ॥ ౨౪ ॥
 ప్రథమేతిథ్యర్థతోహికింతుఘ్నంప్రతిపస్తుభే ॥ ౨౪౫ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే కాలగణనంనా
 మద్వావింశత్యధికశతతమోధ్యాయః.

— ధ్యాయద్ధజయాగ్లవీయనానాయోగాః.ధ్య —

అగ్నిః ॥ వయ్యేజయశుభాద్యర్థంసారంయుద్ధయగ్లవే । అ ఇ డ ప ి
 స్వరాస్యైక్రమాన్నదాదికాతిథిః ॥ ౧ ॥ కాదిహస్తాభామరవీజ్ఞనోమాగురుభా
 హా । శేన్ద్రక్షిణనాద్యాంతుభామార్కశనయఃపరే ॥ ౨ ॥ భాగ్యవఃఖర్కపైర్గుణ్యో
 దైర్భాగంసమాహరేత్ । రసాహతంతుతత్యత్వాపూర్వభాగేనభాజయేత్ ॥ ౩ ॥
 వహ్నిభిశ్చహతంకృత్వారూపంతతైర్వినిక్షిపేత్ । స్పష్టసరాద్యాఃపలానిసప్ర
 ణస్పష్టసంపునః ॥ ౪ ॥ అనేనైవతుమానేనఉదయద్విదివేదినేస్ఫురజైస్త్రిభిరుచ్ఛా
 సఉచ్ఛాప్తవైస్తుపలంస్తృతమ్ ॥ ౫ ॥ షష్ఠిభిశ్చపలైర్లిప్తాలిప్తావపక్షిస్త్యహర్షి
 మ్ । పశ్చమాద్ధోదయేబాలకుమారయువవృద్ధకాః ॥ ౬ ॥ మృత్యుక్యేనోదయశే
 చాస్తమేకాదశాంశకైః । కులాగమేభవేద్భగ్గుస్సమృత్యుఃపశ్చమోఽపివా ॥ ౭ ॥

శ్రీశనిచక్రమ్ శ్రి

శనిచక్రేచాగ్రమాసంక్రమణాముదయఃక్రమాత్ | విభాగైఃపంచదశభిశ్శనిభాగస్తు

శ్రీహర్షచక్రమ్ శ్రి

మృత్యుదః || ౮ || దశకోటిసహస్రాగ్నిఅర్చదాన్యర్చుదంహరేత్ | త్రయోదశేబల
తౌణిప్రమాణంకూర్మరూపిణః || ౯ || మహాదౌక్ష్టికాన్యస్తప్తదైశాన్తశ్శనిస్థితా |

శ్రీరాహుచక్రమ్ శ్రి

రాహుచక్రేవసప్తార్ధమథస్సప్తచసలిఖేత్ || ౧౦ || వాయుగోష్ఠ్యైచ్చైవనై
ర్యత్యేఘ్నాగ్నిమాగ్నేయభాగతః | అమావాస్యాంచాయవేదరాహురైవతిథిరూప
కః || ౧౧ || రకారందక్షభాగేతుమాకారంచాయవేలిఖేత్ | ప్రతిపదాదౌకకారా
దీస్తకారంచైర్యతేపునః || ౧౨ || రాహుర్యుభేతుభజ్జస్యాదితిరాహురుదాహృ
తః | పిష్టిరగ్నౌపాగ్నమాస్యాంకరాణీస్త్రైశ్శతీయకమ్ || ౧౩ || ఘోరాయామ్యాం
తునప్తమ్యాందశమ్యాంరౌద్రసవ్యగా | చతుర్దశ్యాంతువాయవ్యేచతుర్థ్యాంచరు
ణాశ్రయే || ౧౪ || శుక్లాస్తమ్యాందక్షిణేచపకాదశ్యాంభృశంచ్యజేత్ | రాత్రైచ్చైవతథా
శ్వేతోన్మైత్రస్సారభుస్తథా || ౧౫ || సావిత్రోవిరోచనశ్చజయదేవోభిజిత్తథా | రావ
ణోఽజయత్యైవనస్తీవరుణువచ || ౧౬ || యనుసౌమ్యాభవశ్చాన్వేదశపశ్చముహూ
ర్తకాః | రాత్రేరాత్రాణిమర్శితశ్వేతేస్నానాదికంచరేత్ || ౧౭ || మైత్రేకన్యావి
వాహాదిశుభంసారభటేచరేత్ | సావిత్రేఘావనాద్యంచావిరోచనేన్మృతీయా || ౧౮ ||
జయదేవేజయంకుర్యాద్రావణేరణకర్తవ | పిజయేకృషివాణిజ్యంపబబన్దంచనద్వి
ని || ౧౯ || వరుణేవతటాకాదినాశకర్త్యయమేచరేత్ | సౌమ్యేసౌమ్యాదికర్వీతభ
వేల్లగ్నచహర్దివా || ౨౦ || యోగానామామిరుద్ధాస్స్యుర్యోగానామైవశోభ
నాః | రాహురిద్వాగ్నిసమీరంచవాయోర్దక్షాయమాచ్ఛివమ్ || ౨౧ || శివాదావ్య
జ్జలాదిగ్నిరగ్నేస్సౌమ్యంతతస్త్రియమ్ | తతశ్చసంజగ్రామంహృదిచతస్రోఘటికా
భిమ || ౨౨ || చణ్డేద్వాగ్నివారాహీచముసగీగిరికిర్ణికా | బలాచాతిబలాక్షీరీవల్లి
కాజాతియూధికాః || ౨౩ || యథాలాభంధారయేత్తాశ్వేతారశ్చశతావరి |
గుహావీవాగురిదవ్యాఽపహ్యోధారితాజయే || ౨౪ ||

(*)

ఓంనమోభైరవాయభిష్టపరశుహస్తాయఓం

హూంవిఘ్నవినాశాయఓంహూంఘటే ||

అనేనైవతుమస్త్రేణ శిఖాబద్ధాదికృజ్జయే | తిలకంచాజ్ఞాసంచైవధూపలేపనమేవ

శ్రీవశ్యమూలికాః శ్రి

చ || ౨౫ || స్నానపానానిత్రైలాసియోగధూళిసతశ్శృణు | సుభాగామనశ్శీలాతా
శంలాతౌరససమన్వితమ్ || ౨౬ || తరుణీక్షీరసంయుక్తోలలాటేతిలకోవశే | విష్ణు
క్రాంతాచసర్వాక్షీసహదేవంచరోచనా || ౨౭ || అజాదుగ్నేససమిష్టంతిలకోవశ్య

కారకః । ప్రియఙ్గుమజుగ్మ-మంకున్తం మోహనీతగరంఘృతమ్ ॥ ౨౮ ॥ తిలకోవశ్య
కృత్తచ్చరోచనారక్తచన్దనమ్ । నిశామనశ్శిలాతాశంప్రియఙ్గుసర్వపాస్త్రథా ॥ ౨౯ ॥
మోహనీహరితాక్రాంతాసహదేవీశిఖాతథా । మాతులుక్తరసైఃపిప్ప్లంబలాటేతిలకోవ
శే ॥ ౩౦ ॥ సేంద్రాస్సురావశంయాన్తికింపునఃక్షుద్రమానుమాః । వజ్జిష్టాచన్దనం
రక్తంకటుకన్దావిలాసిని ॥ ౩౧ ॥ పునర్నవాసమాయుక్తోలేహౌఽయంభాసురౌవ
శే । చన్దనంనాగపుష్పంచమజ్జిశాతగరంవచా ॥ ౩౨ ॥ లోధ్రప్రియఙ్గురజనీమాం
సీతైలంవశజగర్వమ్ ॥ ౩౩ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే యుద్ధ

జయార్థవీయనానాయోగ కథనం నామత్రయోఽం

శత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

— శ్రియద్దజయార్ణవీయజ్యోతి శ్శాస్త్రసారః—

[illegible]

త్యోమిప్రణవశ్చివశురితః ॥ ౧౫ ॥ ఉమాసోమస్త్వయంశక్తిర్వామాజ్యేష్ఠావ
 రౌద్ర్యపి । బ్రహ్మవిష్ణుక్రమాద్రుద్రోగుణాస్సర్గాదయస్త్రయః ॥ ౧౬ ॥ రత్ననాడీ
 త్రయంచైవఘాలహస్త్యఃపరోపరః । చిత్తయేచ్ఛేవ్యతవర్ణంతంముఖమానంపరా
 మృతమ్ ॥ ౧౭ ॥ స్థావ్యమానంయథాత్మానంచిత్తయేత్తందివానిశమ్ । అజర
 త్వంభవేదేవిశివత్యముపగచ్ఛతి ॥ ౧౮ ॥ అణుస్థాదాన్యసేదక్లానేత్రంమధ్యే
 భదేహకే । మృత్యుజ్ఞయంతతఃపార్శ్వరణాదౌబిజయోభవేత్ ॥ ౧౯ ॥ శూ
 న్యోనిరాలయశ్చబ్జస్పర్శంత్రిర్జుజ్జతంస్పృశేత్ । యాపస్యోర్ధ్వగతిఃప్రోక్తాజలస్యాధ
 స్సమాశ్రితా ॥ ౨౦ ॥ సర్వస్థానవిరుక్తోగర్హోమధ్యేచమూలకమ్ । నాభిమూ
 లేఘతంకస్తంశివయాపంతుషుజ్జితమ్ ॥ ౨౧ ॥ శక్తివ్యూహేనసోమోఽరోగహరిస్తత్ర
 వ్యవస్థితః । దశవాయుసమోపేతంపశ్చుతన్నాత్రమణ్డితమ్ ॥ ౨౨ ॥ కాలానలసమా
 కారంప్రహృతస్తంశివాత్మకమ్ । తజ్జీవంజీవలోకస్యస్థావరస్యచరస్యచ ॥ ౨౩ ॥
 తస్మిన్నప్తేమృతంమస్త్యేమస్త్రప్రేతేఽనిలాత్మకమ్ ॥ ౨౩౪ ॥ * *

ఇతిమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వర సంవాదే

యుద్ధజయార్ణవే జ్యోతిశ్శాస్త్ర సారకథనంనామ

చతుర్వింశత్యధిక శతత మోక్షాధ్యాయః

— యుద్ధజయార్ణవీయనానాచక్రాణి శ్రి —

మహేశ్వరఃఓంహ్రీంకర్ణ మోటినిబహుమాపేబహుదంష్ట్రే హూంఫట్ ।
 ఓం హః ఓం గ్రసగ్రస కృత్యక్తవ్ర ఛకఛక హూంఫట్నమః॥పత్యమానోహ్యయం
 మస్త్రీమధస్సంరక్తలోచనః । మారిణేపాతనేవాపిమోహనోచ్ఛాటనేభవేత్ ॥౧॥
 కర్ణ మోటిమహావిద్యాసర్వవర్ణేషుగక్షికా । పశ్చాద్దయంప్రవత్యోమిస్సర్వోదయన

— శ్రివివిధవిద్యాశ్రి —

మాశ్రితమ్ ॥ ౨ ॥ నాభిహృద్యస్తరంయావత్రైవవర్చరతిమారుతః । ఉచ్ఛాటయేద్ర
 ణాదాతుకణ్ఠాక్షీణిప్రభేదయేత్ ॥ ౩ ॥ కరోతీసాధకఃకుంభోజపహూమపరాయణః ।
 హృదయాత్పాయుకంకణ్ఠంజ్వరదాహరిమారణే ॥ ౪ ॥ కణ్ఠోద్భవోరసోవాయుశ్శా
 స్త్రికంపాష్టకంరసమ్ । దివ్యంస్తమ్యంసమాకర్షంగర్హోనాసానికోభివః ॥ ౫ ॥
 గన్ధవీనంమనఃకృత్వాస్తమ్యయేన్నాత్రసంశయః । స్తమ్యనంకీలనాద్యంపకరోక్త్యేవ
 హిసాధకః ॥ ౬ ॥ చణ్డఘట్టాకరాభీదసుముఖమన్యుఖతథా । రేవతీద్రవమామౌరా
 వాయుదక్రేమతాయజేత్ ॥ ౭ ॥ ఉచ్ఛాటకారికాదేవ్యస్థితాస్తేజసిసంస్థితాః ।
 సామ్యాచభీషణీదేవీజయాచవిజయాతథా ॥ ౮ ॥ అజితాచాపరాజితామహాకోటి
 చరౌద్రయాశుషుకాయాప్రాణహరారసదక్రేస్థితాలిమూః ॥ ౯ ॥ విరూపాక్షీవ

రాదివ్యాప్తభావాకాశమాతరః । సంహరిజాతహరిచదంష్ట్రాగ్రాశుషూరేవతీ ॥ ౧౦ ॥
 విపీలికాపుష్టిహరామహాపుష్టిప్రవర్ధనా । భద్రకాలీసుభద్రాచభద్రభీమాసుభద్రా
 కా ॥ ౧౧ ॥ స్థిరాచనిష్ఠురాదివ్యాప్తమగ్నాగ్నితథా । ద్వాత్రింశన్మాతరశ్చక్రేఅ
 ప్తాప్తక్రమశస్థితాః ॥ ౧౨ ॥ ఏకఏవరవిశ్చస్త్రేఏకశైవైకైకశక్తికాభూతభేదేనతీర్థాని
 యథాతోయంమహీతలే ॥ ౧౩ ॥ ప్రాణఏకోహణ్డైత్వభిన్యతేభూతపజ్జరే । వామ
 దక్షిణయోగేనదశభాసమ్ ॥ ౧౪ ॥ విష్ణుముణ్డవిచిత్రంచత్రత్వవస్త్రేణ
 వేష్టితమ్ । బ్రహ్మణేనకపాలేనపిదేతపరమావృతమ్ ॥ ౧౫ ॥ పశ్చిమర్గబలావ్య
 థేజయోభవతితద్బుధుః । అఆకచటతపయాశ్చ ఆద్యోవర్గకురితః ॥ ౧౬ ॥
 ఇత్యుభయతథాభరాక్షోవర్గశ్చద్వితీయకః । ఉదౌగజడదబలాస్సోవర్గశ్చత్యతీ
 యకః ॥ ౧౭ ॥ ఏవిఘ్నరుధధభవామోహవర్గశ్చచతుర్థకః । ఓఽంఅంజ
 జ్ఞానామోవర్గఃపశ్చిమోభవేత్ ॥ ౧౮ ॥ వర్ణాశ్చభ్యుదయేన్మాణాంచత్వారిం
 శశ్చపశ్చచాపాలఃకుమారోయవాస్యాద్వైష్ణోమృత్యుశ్చనామతః ॥ ౧౯ ॥ ఆర్ద్రపీఠా
 శోమకస్యాదుదాసీనశ్చకాలకః । కృత్తికాప్రతపద్భూహస్త్రనోలాభదస్తస్థితః ॥ ౨౦ ॥
 వస్త్రీభామోమఘాపీఠాడద్వాపైకాదశీమజః । మృత్యుర్మహాద్వితీయోజ్ఞోలాభశ్చ
 ద్వాదశస్త్రమీ ॥ ౨౧ ॥ బుధేహనిర్భరణీజ్ఞశ్చ ॥ ౨౨ ॥ కాలకుదుశః । జీవోలాభా
 యచభవేత్త్యతీయోపూర్వఫల్గునీ ॥ ౨౩ ॥ జీవోఽప్రమీధనిష్ఠాద్వాజీవోఽశ్లేహ
 త్రయోదశీ । మృత్యోశుక్రశ్చతుర్థీస్యాత్పూర్వభాద్రపదాశ్రియే ॥ ౨౪ ॥ పూర్వా
 షాఢాచనవమీశుక్రపీఠాకరోభవేత్ । భరణీభూతజాశుక్రాయమాదణ్డోహిహాని
 కృత్ ॥ ౨౫ ॥ కృత్తికాపశ్చమీమన్దోలాభాయతీధిరితా । ఆశ్లేహాదశమీమన్దోయో
 గఃపీఠాకరోభవేత్ ॥ ౨౬ ॥ మహాశనిఃపూర్ణిమాచయోగోమృత్యుకరస్తస్థితః ।

— వితిథియోగః-౩ —

పూర్వోత్తరాగ్నినైర్మత్యదక్షిణాలచన్త్రమాః ॥ ౨౭ ॥ బ్రహ్మద్యస్సద్విప్రప్ర
 యస్స్యోపతిపన్నవమీముఖాః । రాశిభిస్సహితాద్భస్త్రాహద్యాస్సిద్ధయోస్త్యతాః ॥
 మేషాద్యాత్పతుగఃకుమ్భజయఃపూర్ణేఽన్యథామృతః । సూర్యాదిరిక్తాపూర్ణాచక్ర
 మాదేవంప్రదాపయేత్ ॥ ౨౮ ॥ రణేసూర్యేఫలంనాస్తిసోమేభగ్గఃప్రశామ్యతికుజే
 నకలహంవిద్యాద్భుధఃకామాయవైగురుః ॥ ౨౯ ॥ జయాయవాససేశుక్రోమదేభ
 ఙ్గోరణేభవేత్ । దేయానిపిన్దృశాచక్రేసూర్యగాచభానిహి ॥ ౩౦ ॥ ముఖేనేతే
 లలాటేఽధశిరోహస్తోరుపాదకే । పాదేమృతిస్త్రియుతేస్యాత్రీణిపత్నేఽర్ధనాశ
 నమ్ ॥ ౩౧ ॥ ముఖస్థేచభవేత్పిదాశిరస్థేకార్యనాశనమ్ । కుక్షిస్థేఫలంస్యాశ్చ
 రాహుదక్రంవదామ్యహమ్ ॥ ౩౨ ॥ ఇన్ద్రాప్యనైర్మత్యంXచ్చేనైర్మతాతోను
 మేవచ । సోమాధ్ధుతాశనంవహ్నిరాప్యమాప్యోచ్చివాలయమ్ ॥ ౩౩ ॥ రుద్రాద్య
 మంయమాద్వాయుంవాయోశ్చన్ద్రంప్రజేత్సునః । భుక్షేచతస్సోనాద్యస్తురాహు

పృష్ఠేజయోరణే || ౩౪ || అగ్రతోఽపృథ్వీమహాహితధిరాహుంసదామితే | ఆగ్నే
యాదిశివాస్తంబపూర్ణి మామాదితఃపియే || ౩౫ || పూర్వేకృష్ణప్రమీంయావద్రా-
హుదృష్టేభయోభవేత్ | విశాన్యాగ్నేయవైరృత్యవాయవ్యేఘ్నిరాహుకః || ౩౬ ||
మేషాద్యాదిశిపూర్వాజాయత్రాదిత్యోగ్రతోఽపృథిః | తృతీయాకృష్ణపక్షేతుసప్తమీ
దశమీతథా || ౩౭ || చతుర్దశీతథాశుక్లేచతుర్థ్యేకాదశీతిధిః | షడ్బిదశీవిప్రయస్యుః
పూర్ణిమాగ్నేయవాయవే || ౩౮ || అకచటాపయశావగ్నాస్సూర్యాదయోగ్రహః |
గృధ్రోబిలాకశ్యేనకాశ్చపిఙ్గళఃకాశికఃక్రమాత్ || ౩౯ || సారసశృణుయూరశృగ్లో
రబుఃపక్షిణస్తృతాః | ఆదాసాధ్యోహుతోమస్త్రాక్షిచ్ఛాటేపల్లవస్తృతః || ౪౦ ||
వశ్యేజ్వరేతథాకషేప్రయోగస్పిద్ధికారకః | శాస్త్రాప్రీతానమసాగ్రోహౌషఙ్గుష్టావ
శాదిషు || ౪౧ || హుంస్సుత్యౌప్రీతీసన్నాశేపద్మహాచ్ఛాటనేవఫట | వషట్సుతే
చదీప్త్యాదౌమస్త్రాణాంజాతయశ్చపట || ౪౨ || ఓషధీస్సన్నాశేవత్సృమిమహార
తౌవిధాయినః | మహాకాలీతథాచణ్డీవారాహీచేశ్వరీతథా || ౪౩ || సుదర్శనాత
థేన్ద్రాణీగాత్రఫారక్షయత్రితమ్ | బలాచాలిబలాభీరుర్ముసలీసహదేవ్యపి || ౪౪ ||
జాతీచపల్లికాయూధీగారుడిభృక్తరాజకః | చక్రరూపామహాషడ్భ్యోధారితావిజ
యాదిదాః || ౪౫ || గ్రహణేచమహాచేడిద్ధృతాశ్శుభదాయకాః | వృదాతుకు
జ్జిరంకృత్వాసర్వలక్షణలక్షితమ్ || ౪౬ || తస్యపాదతలేకృత్వాస్తవశ్చయేచ్ఛాతు
మాత్మనః | నగాగ్రేనైకవృక్షేచవజ్రాహతప్రదేశకే || ౪౭ || వర్షికమృదమాహృ
ణ్యమాతతౌయోజయేత్తతః || ఓంనమోమహాభైరవాయవికృతదంష్ట్రోగ్రహాపా
యపిఙ్గళౌతౌయత్రిశూలఖడ్గధరాయహౌషట || పూజయేత్కర్దమందేపిస్తవశ్చయే
చ్ఛాత్రజాలకమ్ || ౪౮ || అగ్నికాశ్యంప్రవత్సృమిరణాదౌజయవధనమ్ | త్వశానే
నిశికాస్తాగ్నౌనగ్నౌముక్తిశిఖోనరః || ౪౯ || దక్షిణాస్యస్త్రజహుయాన్మహంసంరుధి
రంవిషమ్ | తుపాస్థిఖణ్డమిత్రతుశత్రునామ్నశతాప్తకమ్ || ౫౦ || (*)

ఓం నమోభగవతికామారి లలలల లాలయలాలయ ఘట్టాదేవి అముకం
మారయమారయ సహసానమోఽస్తుతే భగవతి విద్యేస్సాహా || అనయా
విద్యయా హూమాదృష్టశ్వంజాయతేరిహః || ఓం వజ్రకాయ వజ్రతుణ్డ
కపిలపిఙ్గళ కరాళవదన డిద్ధ్యకేశ మహాబల రక్తముఖ తటిజ్జిహ్వ మహా
రౌద్ర దంష్ట్రోగ్రాట కహకరాలిన మహాదృఢనరక లజ్జేశ్వర సేతుబద్ధ
వైలవ్రవాహ గగనచర ఏహ్యేహి భగవన్మహాబలపరాక్రమ భైరివో జ్ఞాప
యతి ఏహ్యేహి మహారౌద్ర దిగ్బలాజ్ఞూలేన అముకం వేష్టయవేష్టయ
జమ్భయజమ్భయ ఖన ఖన వైతే హూగ్రంఫట ||

అష్టత్రింశచ్ఛతం దేవిహనుమాన్సర్వకర్మకృత్ ॥౫౧॥ పటేహనుమత్సదృశాద్భుజ్
మాయాచిత్రవః ॥ ౫౧౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వరసంవాదే యుగ్ధ
జయాగ్ధవే నానాచక్రకథనంనామ పంచమింశ
స్కంధికశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీనక్షత్రనిర్ణయః శ్రీ —

మహేశ్వరః॥వత్సావ్యృతౌజ్జ్వలంపిణ్డంశుభాశుభవివృద్ధయే॥యస్మిన్నుత్తే
భవేత్సూర్యస్తదాదౌత్రీణీమూర్ధని ॥ ౧ ॥ ఏకంముఖేర్వయం నేత్రేహస్తపాదేచతు
ప్తయమ్ । హృదపఞ్చనుతేజానౌఅయ్యర్వృద్ధింవిచిన్తయేత్ ॥ ౨ ॥ శిరస్థేతుభవే
ద్రాజ్యంపిణ్డతోవక్త్రయోగతః । నేత్రయోఃకాన్తసౌభాగ్యంహృదయేద్రవ్యసగ్ధ
హః॥ ౩ ॥ హస్తేభృతంతస్కరత్వంగతాసురధ్వజఃపదే । మహ్మజ్జకేభాగ్నిఖ్యసూ
ర్యకున్ధస్త్రిక్తకః ॥ ౪ ॥ అశుభాసుర్యకున్ధస్సాస్త్రిమృభఃపూర్వాదిసంస్థితః । ఘ
ణిరాసుంప్రవత్సౌమిజయాజయవివేకదమ్ ॥ ౫ ॥ అష్టావింశాన్తిభేద్విహ్నాన్సునర్భా
జ్యస్త్రీభిస్త్రీభిః । అభయిత్వాణిచత్వారిరేఖాస్తత్రైవదాపయేత్ ॥ ౬ ॥ యస్మి
న్నుత్తేస్థితోరాహుస్తద్భుతుంఘణీమూర్ధని । తదాదివిన్యసేద్భానినప్రవింశక్రమేణ
తు ॥ ౭ ॥ వక్త్రేస్రస్త్వతేయ్యేన్ద్రియతేస్సర్వఅహవే । సూర్యేభగ్గంజానీయాత్స
ప్రమేషువమధ్యగః ॥ ౮ ॥ ఉదరస్థేసపూజాచరణ్యైచ్చవాత్సనస్తథా । కటిదేశే
స్థితోయోధఅహవేహరతేపరా ॥ ౯ ॥ పుచ్ఛస్థితేసక్రీసాన్విత్రాహుదృష్టేచభే
ద్యుతః । పునరన్యంప్రవత్సౌమిరహుబలంతవ ॥ ౧౦ ॥ రోహిణ్యక్రబుధశ్చైచ్చవ
సోమస్సరిద్ధరుస్తథా । లోహితస్సంహితశ్చైచ్చవతేయామార్ధభాగినః ॥ ౧౧ ॥
సారిరంబించరాహుంచకృత్వాయత్సేనపుస్తతః । సజయేన్తేన్యసంక్షాతంద్యుతమ
ధ్యానమాహవమ్ ॥ ౧౨ ॥ రోహిణీహస్తేరాష్ట్రీప్రోమ్యగఃపఞ్చస్థిరాణిని । అశ్వినీ
రేవతీస్వాతీధనిష్ఠాశతతారకా ॥ ౧౩ ॥ ట్రిప్రాణిపఞ్చభాస్యేవయాత్రాగ్రీచైవయో
జయేత్ । అనురాధాహస్తమూలంమృగంపుష్యంపునర్వసుః ॥ ౧౪ ॥ సర్వకార్యే
షుచైతానిజ్యేష్ఠాచిత్రావిశాఖయా । పూర్వాష్ట్రీప్రోఽగ్నిర్భరణీమహూర్ధ్వాగ్నేషాదా
రుణాః ॥ ౧౫ ॥ స్థావరేషుస్థిరంహ్యృతుంయాత్రాయాంఘ్రిప్రముత్తమమ్ । సౌభాగ్య
గ్నేహృదూస్యేవఉగ్రేషూగ్రంతుకారయేత్ ॥ ౧౬ ॥ దారుణేదారుణంతుర్యాద్యత్యే
చాధోముఖాదికమ్ । కృత్తికాభరణ్యాగ్నేషావిశాఖాపితృనైర్యతమ్ ॥ ౧౭ ॥ పూర్వా
త్రయమధోవక్త్ర్రింకర్మచాధోముఖంచరేత్ । పషుకూపతటాకాదివిద్యాకర్మభిష
కిగ్రియా ॥ ౧౮ ॥ స్థావనంనౌకాభూషాదివిధానంఖననంతథా । రేవతీచాశ్వినీచ
ిత్రాహస్తాస్వాతీపునర్వసుః ॥ ౧౯ ॥ అనురాధామృగోజ్యేష్ఠానవచైపార్శ్వయో

ముఖాః । ఏషురాజ్యాభిషేకంచపట్టబద్ధంగజాశ్వయోః ॥ ౨౦ ॥ ఆరామగృహ
ప్రాసాదంప్రాకారంత్రైశ్చతరణమ్ । ధ్వజవిహ్వతాకాశ్చసర్వానేతాంశ్చకార
యేత్ ॥ ౨౧ ॥ ద్వాదశీసూర్యదధాతుచంద్రేజైకాదశీతథా । భౌమేనదశమీదధా
తృతీయావైబుధేనచ ॥ ౨౨ ॥ పక్షీచగురుణాదధాద్వితీయాభ్యగుణాతథా । సప్త
మీసూర్యపుత్రేణత్రిపుష్కరమథోవదే ॥ ౨౩ ॥ ద్వితీయాద్వాదశీచైససప్తమవైశ్చ
తీయయా । రవిర్భూమస్తథాశౌర్యదేతాస్తుశ్రిపుష్కరాః ॥ ౨౪ ॥ విశాఖాకృత్తి
కాచైవఉత్తరేద్వేపునర్వసుః । పూర్వభాద్రపదాచైవపడతేతుత్రిపుష్కరాః ॥ ౨౫ ॥
లాభోహానిర్జయోవృద్ధిఃపుత్రజన్మతథైవచ । సప్తంభస్త్రింశిసప్తంవాతస్సర్వంత్రిగుణం
భవేత్ ॥ ౨౬ ॥ అశ్వినీభరణీచైవఅశ్లేషాపుష్యమేవచ । స్వాతిశ్చైవవిశాఖాచక్ర
వణంసప్తమంపునః ॥ ౨౭ ॥ ఏతానిదృఢవత్సూంపిచశ్యన్తిచదిశోదతః । యాత్రాసు
దూరగస్యాపిఆగమాఃపుణ్యగోచరే ॥ ౨౮ ॥ ఆమాధేరేవతీచిత్రాకేకరాణిపునర్వసుః ।
ఏషుపశ్చసుఖియైషునిర్జితస్యాగమోభవేత్ ॥ ౨౯ ॥ కృత్తికారోహిణీసౌమ్యం
ఫల్గునీచమఘాతథా । మూలంజ్యేష్ఠానురాధాచధనిశాశతతారకాః ॥ ౩౦ ॥ పూర్వభా
ద్రపదాచైవచిపిటానచతానిః । అధ్వానంప్రజమానస్యపునరేవాగమోభవేత్ ॥ ౩౧ ॥
హస్తఉత్తరభాద్రపదాశ్చఆద్రాహిణీతథైవచ । నస్తాథాశ్చైవచృశ్యజేసక్లామోనై
వవిద్యతే ॥ ౩౨ ॥ పునర్వత్యౌమిగణ్డాస్తస్మత్కుచఃకేయథాస్థిరమ్ । రేవత్యజేచ
తుర్వాషీఅశ్విన్యాదిచతుష్టయమ్ ॥ ౩౩ ॥ ఉభయోర్యానుమాత్రంతువర్జద్యేష్ఠృ
యత్పతః । ఆశ్లేషాస్తేమఘాదౌతుఘటికానాంచతుష్టయమ్ ॥ ౩౪ ॥ ద్వితీయంగ
ణిమాఖ్యాతంతృతీయంభైరవిశ్వణుః । జ్యేష్ఠాభమూలయోర్మధ్యేఉగ్రరూపంతుయాను
కమ్ ॥ ౩౫ ॥ సమర్థామృభకర్మాణియదీచ్ఛేదాత్తజీవితమ్ । దారకేజాతకాలేచ
మియతేపితృమాతరా ॥ ౩౬ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వర సంవాదే యుద్ధ
జయార్ణవేనక్షత్రనిర్ణయోనామషడ్వింశత్యధికశతతమోఽధ్యాయః.

— శ్రీనానాబలానిశ్రీ —

మహేశ్వరః ॥ విమూలమృణుటికాస్త్రసమ్మాలేపశ్చవివర్జయేత్ । పట్టజ్జడై
నిగణ్డేచనవవ్యాఘాతవజ్రయోః ॥ ౧ ॥ పరిఘేచవృతీపాలేఉభయోరపితద్దినమ్ ।
వైద్యతేతద్దినంచైవయాత్రాయుద్ధాదికంశ్యజేత్ ॥ ౨ ॥ గ్రహైశ్చభాశుభంచత్యే
దేవిమేషాదిరాశితః । చంద్రశుక్రాచజన్మస్థావర్జితాశుభదాయకా ॥ ౩ ॥ ద్వితీయో
మృగలోకారస్సౌర్యైవతుసైంహికః । ద్రవ్యనాశముఖాభంచఆహవేభగ్గమాది
శేత్ ॥ ౪ ॥ సోమోబుధోభ్యగుర్జీవోద్వితీయస్థాశ్చభావహః । తృతీయస్థోయథాభా

నుశ్చుర్భామోభ్యగుప్తథా ॥ ౫ ॥ బుధశ్చైవేహారాహుశ్చసర్వేతేఫలదాగ్రహాః ।
 బుధశుక్రావతుర్థాతుశేషాశ్చైవభయావహాః ॥ ౬ ॥ పశ్చిమభోయదాజీవశ్చుక్ర
 సౌమ్యశ్చచంద్రమాః । దదేతచేఘ్నితంలాభంపశ్చేష్ఠసేశుభారవిః ॥ ౭ ॥ చంద్రస్స
 రిద్ధశ్చశ్చగ్రహదేవస్యరాశితః । బుధశ్చశుభదష్టపైత్యజేష్ఠవంశురుంభ్యగుమ్ ॥ ౮ ॥
 సప్తమోఽరహశ్శుర్భామోరాహుగ్ధావైయపఖాయచ । జీవోభ్యగుశ్చసౌమ్యశ్చ
 జ్ఞశుక్రాచాప్తమాశుభా ॥ ౯ ॥ శేషాగ్రహస్తథాహవైజ్ఞభ్యగుసంవమాశుభా ।
 శేషాహవైజ్ఞవలాభాయదశమాభ్యగుభాసురౌ ॥ ౧౦ ॥ శ్శుర్భామశ్చరా
 హుశ్చచంద్రస్సౌమ్యశ్చభావహాః । శుభాశ్చైకాదశేసర్వేవర్ణయేదశమేగురు
 మ్ ॥ ౧౧ ॥ బుధశుక్రాద్వాదశస్థాశేషాద్వాదశగాంప్ర్యజేత్ । అహియా
 రాత్రేద్వాదశస్యారాశయస్తాస్యదాహ్యమామ్ ॥ ౧౨ ॥ మీనోమేషోఽశమిధునంచ
 తస్రోనాడయోవృషః । పట్యరహసింహకన్యాశ్చతులాపశ్చువవృశ్చికః ॥ ౧౩ ॥ ధ
 నుర్మక్రొఘటశ్చైవసూర్యగోరాశిరాజ్యకః । చరస్థరద్విస్సృభావామేషాద్వాస్సస్య
 ర్యథాక్రమమ్ ॥ ౧౪ ॥ కుశీరోమకరశ్చైవతులామేషాదయశ్చరాః । చరకార్యంజ
 యంకాశమాచరేచ్ఛశుభాశుభమ్ ॥ ౧౫ ॥ స్థిరోవృషోహరిఃకుమ్భావృశ్చికస్థిరకా
 ర్యకే । శీఘ్రస్సమాగమోనాస్తిరోగారోనైవముచ్యతే ॥ ౧౬ ॥ మిధునంకన్యకా
 మీమోధనుశ్చద్విస్సృభావకః । ద్విస్సృభావాశ్చుభాశ్చైవతేనర్వకార్యేముత్స
 శః ॥ ౧౭ ॥ యాత్రావాణిజ్యసక్తామేవివాహేరాజదర్శనే । వృద్ధింజయంతథా
 లాభంయుద్ధేజయమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౮ ॥ అశ్వినీవిశతారాశ్చతురగస్యాకృతి
 ర్యథా । యద్యత్రకురుతేపృష్ఠమేకరాత్రంప్రవర్షతి ॥ ౧౯ ॥ యమభేతుయదావృష్టిః
 పక్షమేకంతువర్షతి ॥ ౧౯౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమాసుహేశ్వరసంవాదే యుద్ధజయార్ణవే
 నానాబలకథనంనామసప్తవింశత్యధికశతతమోధ్యాయః ।

— శ్రీకోటచక్రమ్ శ్రీ —

సుహేశ్వరః॥కోటచక్రంప్రవత్సామిచతురశ్రంపురలిఖేత్ । చతురశ్రంపున
 ర్మధ్యేతన్నధ్యేచతురశ్రకమ్ ॥ ౧ ॥ నాడీత్రతయచిహ్నృథ్యామేషాద్వాఃపూర్వదిబ్బ
 ఖాః । కృత్తికాపూర్వభాగేశుఆక్షేషాగ్నేయగోచరే ॥ ౨ ॥ భరణీదక్షిణేదేయోవి
 శాఖాంవైర్వతేస్యసేత్ । అనురాధాంపశ్చిమేచశ్రవణంవాయగోచరే ॥ ౩ ॥ ధ
 నిస్తాంచోత్తరేన్యస్సవిశాన్యాంరేవతీంతథా । బాహ్యనాన్యాంస్థితాన్యేవఅష్టౌ
 హ్యౌత్పాణియత్నతః ॥ ౪ ॥ రోహిణీపుష్యఫల్గుస్యసాన్యతీజ్యేష్ఠాక్రమేణతు । అభి
 జిచ్ఛతతారాతుఅశ్వినీమఖ్యనాడికా ॥ ౫ ॥ కోటమధ్యేతుయానాడికధయామిద్ర
 యత్నతః । పృగశ్చభ్యవైరేపూర్వంతస్యాగ్నేయేపునర్వసుః ॥ ౬ ॥ ఉత్తరా

ఘట్టనీయామ్యేచిత్రానైర్వృతసంస్థితా మూలంతుపచ్చిమేన్యసోత్తరామాధాంతువా
యవే || ౬ || పూర్వభాద్రపదాసామ్యేరేవతీక్షుశగోచరే | కోటస్యాభ్యంతరేనాడీ
హ్యుత్పాప్తకసమన్వితా || ౮ || ఆద్వాహస్తాతథామాధావతుమగ్రంహోత్తరాత్రిక
మ్ | మధ్యేస్తవృషచతుమగ్రంతుదద్యాతోగటస్యకోటరే || ౯ || ఏవంమగ్రస్యవిన్యా
సంబాహ్యేష్టానందిశాధిపాత్ | ఆగస్త్యకీయదాయోద్ధాముక్షువాస్తాన్యత్ఫలాన్వి
తః || ౧౦ || కోటమధ్యేగ్రహాసౌమ్యాయదాముత్పాస్వతాఃపునః | జయంషభ్య
స్థితానాంతుభక్తమాగామినోపిదుః || ౧౧ || ప్రవేశభేదప్రవేష్టవ్యంనిగమభేదనిగమే
త్ | భృగుసౌమ్యస్తథాభావముత్పాస్తంసకలంయదా || ౧౨ || తదాభక్తవిజా
నీయాజ్ఞయమాగస్త్యస్యచ | ప్రవేశర్తుచతుషేతుసక్తాగ్రమంచారభేద్యదా || ౧౩ ||
తదాసిద్ధ్యతితద్దుర్గంసకుర్యాత్తత్రవిప్లయమ్ || ౧౩౪ || * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమాసుహేశ్వరసంవాదే యుద్ధజయార్ణవే
ఏకోటచక్రకథనం నామాష్టావింశత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

— విచర్లు కాణ్డమ్.౩ —

మహేశ్వరః || అర్జునానంప్రవత్సోమిఉలూకాపాతోఽభభూశ్చలా | నిన్దా
తోగ్రహణంవేశోదిశాందామూభవేద్యదా || ౧ || లక్షయేన్మాసిమాస్యేవంయ
ద్యేతేమ్యశ్చచైత్రకే | అలఙ్కారాదిసర్వహ్యపక్షిగ్దానైశ్చతుర్గుణమ్ || ౨ || వై
శాఖేచాప్తమేమాసిషడ్గుణంసర్వసర్వసృష్టమ్ | జ్యేష్ఠేమాసితథాపాథేయవగోధూ
మధాన్యకైః || ౩ || శ్రావణేఘృతతైలాద్యైరాశ్వినేవస్త్రీధాన్యకైః | కార్తికే
ధాన్యకైఃకీతైగ్దాసేస్యాన్దాగ్రశీర్షకే || ౪ || పుష్యేకుకుమగద్ధాద్యైగ్దాభోధా
ద్యైశ్చమాఘకే | గద్ధాద్యైఃఫాల్గునేకీతైరర్జుకాణ్డముదాహృతమ్ || ౫ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమాసుహేశ్వరసంవాదే యుద్ధజయార్ణవే
అర్జునాన్డకథనం నామ ఏకోనత్రింశదధిక శతతమోధ్యాయః.

— విఘాతవక్త్రమ్.౩ —

మహేశ్వరః || మణ్డలానిప్రవత్సోమిచతుర్ధావిజయాయహి | కృత్తికాచ
మఘాపువ్యంపూర్వాచైవతుఘ్నసి || ౧ || విశాఖాభరణీచైవపూర్వభాద్రపదాతథా |
ఆగ్నేయమణ్డలంభద్రేతస్యవత్సోమిలక్షణమ్ || ౨ || యద్యత్రచలతేవాయుర్వేష్టనం
శశిసూర్యయోః | భూమికమ్నోఽభనిన్దాతోగ్రహణంచస్త్రీసూర్యయోః || ౩ ||
ధూమక్వాలాదిశాందాహఃకేతోత్ప్రేవప్రదర్శనమ్ | రక్తవృష్టిశోచపతాపఃపాపా
ణపతనంతథా || ౪ || నేత్రరోగోతిసారశ్చఅగ్నిశ్చప్రబలోభవేత్ | స్వల్పక్షిరా

స్తథాగావస్త్వల్పపుష్పఫలాద్రుమాః ॥ ౫ ॥ వినాశశ్చైవసస్యానాంస్త్వల్పవృక్షిం
విద్ధిశేత్ । చాతుర్వణ్ణాఃప్రవీడ్యస్తేఽనుధాగ్దాలఖిలానరాః ॥ ౬ ॥ స్తేష్ఠవాయా
మునాశ్చైవఘూర్జకాభోజబాహ్నికాః । జాలస్థరంచకాశ్చీరంసప్తమంచోత్తరా
వథమ్ ॥ ౭ ॥ దేశశ్చైవేవినశ్యంతిస్తన్నుత్పాదదర్శనే । హస్తాచిత్రాఘమాస్యా
తీమ్నగోవాభపునర్వసుః ॥ ౮ ॥ ఉత్తరాఫల్గునిచైవఅశ్వినీచత్రైవచ । యదా
త్రభవతేకించద్వాయవ్యస్తంవిద్ధిశేత్ ॥ ౯ ॥ నప్తభర్తాఃప్రజాస్సర్వాహాహాభూ
తావిచేతసః । డాహలఃకామరూపంచకళిఃకోసలస్తథా ॥ ౧౦ ॥ అయోధ్యాచ
అవశ్రీచనశ్యంతోజుశాన్ధికాః । ఆశ్లేషాచైవమూలంతుపూర్వామాధాతత్రైవ
చ ॥ ౧౧ ॥ రేవతీవారుణంహ్యక్షంతథాభాద్రపదోత్తరా । యదాత్రచలతేకిశ్చ
ద్వారుణంతంవిద్ధిశేత్ ॥ ౧౨ ॥ బహుక్షీరఘృతాగావోబహుపుష్పఫలాద్రుమాః ।
ఆరోగ్యంతత్రజాయేతబహుశస్యాచమేదినీ ॥ ౧౩ ॥ ధాన్యానిచసమద్ధానిసుభిక్షం
పార్థివేభవేత్ । వరస్పరంసరేన్ద్రాణాంసక్తామోదారుణోభవేత్ ॥ ౧౪ ॥ జ్యేష్ఠా
చరోహిణీచైవఅనూరాధాచవైష్ణవమ్ । ధనిష్ఠాచోత్తరామాధాలభిజిత్సప్తమంత
థా ॥ ౧౫ ॥ యదాత్రచలతేకిశ్చిన్ద్రాహేన్ద్రంశంవిద్ధిశేత్ । ప్రజాస్సముదితాస్త
ప్తిస్తస్వరోగవివర్జితాః ॥ ౧౬ ॥ సద్ధింశుర్వైదిరాజానస్సుభిక్షంపార్థివంశుభమ్ ।
గ్రామస్తుద్వివిధోజ్ఞేయోముఖపుచ్చకరోహహా ॥ ౧౭ ॥ చక్రోగ్రాహుస్తదాదిత్య
ఏకరాశౌయదిస్థితః । ముఖగ్రాహస్తువిజ్ఞేయోయామిత్రేపుచ్చఉచ్యతే ॥ ౧౮ ॥
భానోపఖృదశేష్యాత్రేయదాచరతచన్ద్రమాః । తథిచ్ఛేదేతుసమ్నాగ్రప్రేసోమ
గ్రామంవిద్ధిశేత్ ॥ ౧౯ ॥ * * * * *

ఇతిమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వరసంవాదే యుద్ధజ
యార్ణవేఘాతచక్రాదికథనం నామత్రయశ్చతతమోధ్యాయః.

శ్రీ సురభూతచక్రమ్. ౩

మహేశ్వరః ॥ ప్రదక్షిణమకారాదీ స్త్వరాన్మురాదితోలిఖేత్ । చైత్రాద్యం
భగ్రీమణాచ్చక్రంప్రతిపత్నుర్ద్విమాతలిః ॥ ౧ ॥ త్రయోదశీవతుర్దశీఅష్టమ్యేకాచస
ప్తమీ । ప్రతిపత్త్రీయోదశ్యన్తాస్తథయోద్వాదశస్త్యతాః ॥ ౨ ॥ పైత్రచక్రేతు
సంస్కర్మాజ్ఞయలాభాదికంవిదుః । విషమేతుశుభంజ్ఞేయంసమేతుశుభమీరితమ్ ॥ ౩ ॥
యుద్ధకాలేసముత్పన్నేయస్యనావహ్యుదాహృతమ్ । మాత్రాగ్రాథంతుయన్నావ
అదిత్యోనురుచేవచ ॥ ౪ ॥ జయస్తస్యసదాకాలంసక్తామేచైవభీషణే । హ్రీస్య
నామయదాయోధోమియతేహ్యనివారితః ॥ ౫ ॥ ప్రథమోద్ధిష్ఠ అదిష్ఠోద్వితియోష
ధ్యేతన్తకః । ద్వౌమధ్యేనప్రథమాన్తాజాయేతేనాత్రసంశయః ॥ ౬ ॥ పునశ్చాప్రే
యదాచాదోస్వరానూథంతుదృశ్యతే । హ్రీస్యస్యమరణంపిద్యాద్ధీర్ధ్వస్యైవజయో

— శ్రినరచక్రమ్.శ్రి —

భవేత్ ॥ ౭ ॥ నరచక్రప్రవత్యోమిహ్యృక్షపిష్టాత్తకంయథా । ప్రతిమామూలిభే
 చూర్వంపశ్చాదృత్యాణిస్సృసేత్ ॥౮॥ శీర్షేత్రీణిముఖేచైకంజ్వేయుతేనేత్రయో
 ర్మృసేత్ । వేదసంఖ్యోహస్తాభ్యాంకణ్డేయుతుద్వయంపునః ॥ ౯ ॥ హృదయేభూ
 తసంఖ్యోషడృత్యాణితుపాదయోః । నామహ్యృక్షంస్ఫుటంకృత్యాచక్రమధ్యేతువి
 న్యసేత్ ॥ ౧౦ ॥ నేత్రేశిరోదక్షకణ్డేయామ్యహస్తేచపాదయోః । హృదీవావా
 వహస్తేతుపునర్దుహ్యేతుపాదయోః ॥ ౧౧ ॥ యస్మిన్సుతేస్థితస్సూర్యస్సారిరౌఘ

— శ్రిజయచక్రమ్.శ్రి —

వస్తునైంహికః । తస్మింస్థానేస్థితేవిద్యాద్వాతమేవనసంశయః ॥ ౧౨ ॥ జయచక్రం
 ప్రవత్యోమితిహస్తాంశ్చవైలిఖేత్ । రేఖాస్త్రయోదశాలిఖ్యషడ్రేఖాస్తీర్యగాలిభే
 త్ ॥౧౩॥ దిగ్గ్రహమునయస్సూర్యాయుక్తిగ్రుద్రస్థిధిఃక్రమాత్ । మూర్ధనాస్తృ
 తివేదగ్జజినాలకడమాహ్యధః ॥ ౧౪ ॥ ఆదిత్యాద్యాస్తృప్తహృతేనామాస్త్రేబలిహో
 గ్రహః । ఆదిత్యసారిభామాభ్యాజయేసామ్యాశ్చస్థయే ॥ ౧౫ ॥ రేఖాద్వాదశచోధృ
 త్యేషుబ్బయామ్యాస్త్రోక్తరాః । వసుశ్చైవతుయుత్యాణినేత్రేచరవిషణ్డలమ్ ॥ ౧౬ ॥
 తిథయశ్చరసావేదాల్పస్థైవదశౌభవా । వసురద్ధాస్త్రమాభ్యాతాలకటపాన్యధో
 న్యసేత్ ॥ ౧౭ ॥ ఏకైకమక్షరంశ్యత్వాశేషణ్యేవంక్రమాన్నృసేత్ । నామా
 క్షరకృతంపిణ్డంవసుభిర్భజయేత్తతః ॥ ౧౮ ॥ వాయుసాస్త్రణ్డలాత్తుగ్రోమణ్డలా
 ద్రాసభోవరః । రాసభాద్వ్యపభశ్శేస్త్రోవృషభాత్కుజ్జిరోవరః ॥౧౯॥ కుజ్జరాచ్చపు
 నస్సింహస్సింహశ్చైవఖరుర్వరః । ఖరోశ్చైవబలిధూమస్త్రోవమాదిబలాబలమ్ ॥౨౦॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వర సంవాదే యుద్ధజ
 యార్థ్య వేఘాతచక్రాదికథనంనామ ఏకత్రింశదధికశతతమోధ్యాయః.

— శ్రిసేవాచక్రమ్.శ్రి —

మహేశ్వరః ॥ సేవాచక్రంప్రవత్యోమిలాభాలాభానుసూచకమ్ । పితామా
 తాతథాభాతాదమ్పతీనవిశేషతః ॥ ౧ ॥ తస్మింశ్చక్రేకువిజ్ఞేయంయోయస్సాల్ల
 భతేఫలమ్ । షడూర్ధ్వస్సంప్రయేద్రేభాగిన్నాశ్చౌష్టేతుతిర్యగాః ॥ ౨ ॥ కోవ్యకాః
 పశ్చాత్రింశచ్చతేషువర్ణాస్త్రమానిభేత్ । స్వరాస్త్రౌష్ట్రసముద్భృత్యస్త్రాస్త్రాస్త్రా
 త్రమానిభేత్ ॥౩॥ కకారాదిహకారాన్తాహీనాన్తాంస్త్రీస్త్రివర్ణయేత్ । సిద్ధస్స
 ధ్యస్ససిద్ధశ్చఅరిర్నృత్యుశ్చనామతః ॥ ౪ ॥ అరిర్నృత్యుశ్చద్వావేతావర్ణయేత్సర్వ
 కర్మసు । ఏహంమధ్యేయదానామలక్షయేత్ప్రయత్నతః ॥ ౫ ॥ ఆత్మపత్యేస్థితాస్త్ర
 త్యాస్త్రుర్వేతేశుభదాయకాః । ద్వితీయఃపాశకశ్చైవతృతీయశ్చార్ధదాయకః ॥ ౬ ॥

అస్తనాశశ్చతుర్థస్తుపజ్ఞమోమృత్యుదాయకః | స్థానమేవాథలాభాయమిత్రభృత్యా
 దిబాన్ధవాః || ౭ || సిద్ధసాధ్యసుసిద్ధశ్చసర్వేతేఫలదాయకాః | అరిమృత్యుశ్చద్వా
 వేతావర్జయేస్సర్వకర్మసు || ౮ || అకారాంతయథాప్రోక్షం అ ఇ ఉ ఏ ఓ విదు
 స్తథాపునశ్చైవాంశకాన్యత్యేవగౌప్యకసుసంస్కృతా || ౯ || దేవాఅకారవ
 గ్నేతుదైత్యాఃకవర్గమాశ్రితాః | నాగశ్చైవచవగౌస్సర్వగ్నస్త్వటవర్గజాః || ౧౦ ||
 తవగ్నేఽఽమయఃప్రోక్షాఃపవగ్నేరాక్షసాన్సృతాః | పిశాచాశ్చయవగ్నేచశవగ్నేమాను
 షాస్సృతాః || ౧౧ || దేవేభ్యోబలివోదైత్యాదైత్యేభ్యఃపన్నగాస్తథాపన్నగేభ్య
 శ్చగర్భరోగ్నస్త్వాదృషయోవరాః || ౧౨ || ఋషిభ్యోరాక్షసాశ్శూరారాక్షసేభ్యఃపి
 శాచకాః | పిశాచేభ్యమానుషాస్సృద్ధుర్బలవర్జయేద్భవీ || ౧౩ || పునర్నిత్రవిభాగం

తారాచక్రమ్ శ్రి

తుతారాచక్రంక్రమాచ్ఛృణు | నామాద్యక్షరవృక్షంతుస్సుటంకృత్వాతుపూర్వ
 తః || ౧౪ || ఋత్యేతుసంస్థితాస్తారానవక్రకాయథాక్రమాత్ | జన్మసంపద్విపక్షే
 మంనామగ్నాజ్ఞారకాశ్రమాః || ౧౫ || ప్రత్యరాధనదాపస్తీనైధనామైత్రేకేపరే | ప
 రమైత్రాదైమాతారాజన్మతారాశ్వశోభనా || ౧౬ || సప్తజ్ఞారామహాశ్రేష్ఠావిప
 త్తారాతుగఫలా | తేమతారాసర్వకార్యేప్రత్యరాల్లనాశిసి || ౧౭ || ధనదారా
 జ్యలాభాదివైధనాకార్యనాశిసి | మైత్రతారాచమిత్రాయపరిమిత్రాహితావహా || ౧౮ ||
 మాత్రావైస్వరసంజ్ఞాస్యాన్నామమధ్యేక్షిపేన్ద్రియేత్ | వింశత్యానహరేర్భా
 గంయచ్ఛేషంతశ్చలంభవేత్ || ౧౯ || ఉభయోర్దాపమధ్యేతులక్షయేచ్ఛధనంహ్యృ
 తమ్ | హీనమాత్రాహ్యృణంజ్ఞేయంధనంమాత్రాదికంపునః || ౨౦ || ధనేనమిత్ర
 తాన్మాణాంఽఽమిత్రేనైవహ్యృదామతా | సేవాచక్రమిదంప్రోక్షంలాభాలాభాది
 దర్శకమ్ || ౨౧ || మేషమిధునయాఃప్రీతిరైత్రమిధునసంహయాః | తులాసంహృ
 మహామైత్రీపవంధుర్లుటేపునః || ౨౨ || మిత్రసేవాంసకుర్వీతమిత్రోమీనవృషేమ
 తౌ | వృషకర్కటయోర్మైత్రీకుశీరఘటయోస్తథా || ౨౩ || కన్యావృశికానారేవంత
 థామకరకీటయోః | మీనమకరయోర్మైత్రీనృతీయకాదశేస్థితా || ౨౪ || తులామే
 షామహామైత్రీవిద్విష్టేవృషవృశ్చికౌ | మిధునధనుషాఃప్రీతిఃకర్కటమకరయోస్త
 థా || ౨౫ || మృగకుష్మకయోఃప్రీతిఃకన్యామీనౌరత్నైవచ || ౨౬ || * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే ఉమామహేశ్వరసంవాదే

యుద్ధజయార్ణవేసేవాచక్రాదికధనంనామద్వితీయం

శబ్దధిక శతతమోధ్యాయః

— శ్రీ నానాబలానిశ్చి —

మహేశ్వరః ॥ గర్భజాతస్యవత్సోమిత్రేత్రాధిపస్వరూపకమ్ । నాతిదీర్ఘః
కృతస్థూలస్సమాక్షోగౌరవైతికః ॥ ౧ ॥ రక్తాత్గోగుణవాఙ్మూర్ఖోగృహేసూర్యస్య
జాయతే । సాభాగ్యోచ్యుతసారశ్చజాతశ్చదైగ్యహూదయే ॥ ౨ ॥ వాతాధి
కోఽతిలుబ్ధాదిజ్ఞాతోభూమిభువోగృహే । బుద్ధిమాన్తుస్థగోమానీజాతస్సౌవ్యగృ
హూదయే ॥ ౩ ॥ బృహతోగ్రీధశ్చసుభగోజాతోగురుగృహేనరః । త్యాగీభోగీచసుభ
గోజాతోభృగుగృహూదయే ॥ ౪ ॥ బుద్ధిమాన్తుస్థగోమానీజాతశ్చౌర్విగృహేనరః ।
సౌవ్యలగ్నేతుసౌవ్యస్సౌవ్యతూగ్రీరస్సౌవ్యతూగ్రీరలగ్నకే ॥ ౫ ॥ దశాఫలంకౌ
రివత్సైనామరాశౌతుసంస్థితమ్ । గజాశ్చధనధాన్యానిరాజ్యశ్రీర్విపులాభతేత్ ॥ ౬ ॥
పునర్దనాగమశ్చాపిదశాయాంభానగరస్యతు । దివ్యస్త్రీదాచస్త్రిదశాభూమిలాభ
స్సుఖంకుజే ॥ ౭ ॥ భూమిద్ధాన్యంధనంబౌధేగజాశ్చైదిధనంగురౌ । భాద్యపానధనం
శుక్రేశనౌవ్యాధ్యాదిసంయుతః ॥ ౮ ॥ స్నానసేవాదినాధ్వానంవాణిజ్యంరాహు
దర్శనే । వాసునాడీప్రవాహేస్యాన్నామచేద్విషమాక్షరమ్ ॥ ౯ ॥ తదాజయతిస
క్తామీశశభౌమససైంహికాః । దక్షనాడీప్రవాహేరేవాణిజ్యేనైవగచ్ఛలా ॥ ౧౦ ॥
సక్తామీజయమాప్నోతిసవనామానరోధుమ్ । అథశ్చరేజయంవిద్యాకూర్ధ్వ
చారేరణేమృతిమ్ ॥ ౧౧ ॥

(*)

(*)

ఓం హూం ఓం హూం ఓం స్థేం అస్త్రేం మోటయ ఓం చూర్ణయచూర్ణ
య ఓం సర్వశత్రుం వర్జయ వర్జయ ఓం హూం ఓం హ్రాః ఫట్ ॥
సప్తవారంస్యసేన్మన్మగ్ధ్యాత్వాన్మనంతుభైరవమ్ । చతుర్ముఖందశభుజంవింశ
ద్భావ్యృత్యకంశుభమ్ ॥ ౧౨ ॥ సూలఖిట్వాన్మనంతుభక్తకట్టారికోద్భవమ్ । భ
తుణంపరసైన్యానామాన్మనైస్యపరాఙ్ముఖమ్ ॥ ౧౩ ॥ సమ్ముఖంశత్రునైస్యస్యశత
వజ్రోత్తరంజపేత్ । జపాడ్జపరుకాచ్ఛన్త్రాచ్ఛన్త్రుంస్యత్వాపలాయతే ॥ ౧౪ ॥ ప
రసైన్యంశృణుభగ్గంప్రయోగేణపునర్వదే । శ్మశానాక్టారమాదాయవిస్తాఙ్మోచ్యలూ
కకాకయోః ॥ ౧౫ ॥ కర్పటేప్రతిమాంలిఖ్యసాధ్యసైన్యవాత్సరంయథా । నామా
భనవధాలిఖ్యరిపాలైచ్చవయథాక్రమమ్ ॥ ౧౬ ॥ మూర్ధ్నివత్త్రేలిలాటేచహృదయే
గుహ్యపాదయోః । పుష్పేతుబాహుమధ్యేతునానవైసవధాలిభేత్ ॥ ౧౭ ॥ మో

— శ్రీ తార్క్ష్యచక్రమ్ శ్రీ —

టయేద్యుధకాలేతుఉచ్చరిత్యానువిన్యయా । తార్క్ష్యచక్రంప్రవత్సోమిజయార్థం
త్రిముఖాక్షరమ్ ॥ ౧౮ ॥ షీవఓంస్వాహతార్క్ష్యాత్త్రురోగవిషాదిమత్ । దుష్ట
భూతగ్రహోద్ధస్యవ్యాధితస్యాతురస్యచ ॥ ౧౯ ॥ కరోతియోధృశంకర్తృతాదృశం
సిద్ధ్యతేభిగాత్ । స్థావరంజగ్గమంనైవలూతాశ్చక్రస్త్రిమంవిషమ్ ॥ ౨౦ ॥ తత్స
ర్వంనాశమాయాతినాథకస్యావలోకనాత్ । పునర్ధ్యాయేత్తహతార్క్ష్యంద్విపక్షం

మానుషాకృతిమ్ ॥ ౨౦ ॥ ద్విభుజంవక్రవశ్చుంచగజమార్కధరంప్రభుమ్ । అసఖ్యో
రగపాదస్థమాగచ్ఛంతంభువధ్యతః ॥ ౨౧ ॥ గ్రసంతంవైవఖాదంతంతుదంతంచాహ
వేరిపూర్ణా । చక్షుష్వాహతాశ్చద్రస్తవాః కేచిత్పైదైశ్చచూర్ణితాః ॥ ౨౩ ॥ పక్షు
చాలైశ్చచూర్ణితాశ్చకేచిన్మప్తాదిశోదశ । తాగ్ర్యధ్యానాన్వితోయశ్చతైగ్రిలోక్యే

— వివిధకాండ్యాశ్రి —

హ్యజయోభవేత్ ॥ ౨౪ ॥ పిచ్ఛికాంతుప్రవత్యోమిమన్త్రసాధనజాంక్రియామ్ ।
ఓం హూం పక్షిష్ణి పటం హూం సః మహాబలపరాక్రమగుర్వనైన్యం
భక్షయభక్షయ ఓం మర్దయమర్దయ ఓం చూర్ణయచూర్ణయ ఓం విదా
వయవిదావయ ఓం హూం ఖః ఓం బైరవో జ్ఞాపయతి స్వాహా ॥

అమంచస్త్రగ్రహణేతుజపంకృత్వాతుపిచ్ఛికామ్ ॥ ౨౫ ॥ మన్త్రయేచ్ఛత్రిమయే
త్రైన్యంసమ్ముఖంగజసింహయోః । ధ్యానాద్రవాన్తద్దయేచ్ఛసింహోరూఢోమృగావి
కామ్ ॥ ౨౬ ॥ శబ్దాద్భక్తంప్రవత్యోమిమూరింమన్తేగ్రిబోధయేత్ । మాతృశాంతాం
చరుకందద్యాతాగ్రలరాత్ర్యావిశేషతః ॥ ౨౭ ॥ శ్మశానభస్మసంయుక్తంమాలతీచా
మరితథా । కార్పాసమూలమాత్రంతులేనదూరంతబోధయేత్ ॥ ౨౮ ॥ (*)

ఓం అహే హేమహేద్ద్రి అహే మహేద్ద్రి భజ్జహి ఓం
జహి మసానంహి ఖాహి ఖాహి కిలికిలి ఓం హూం ఫట్ ॥

అరేర్నాశంమారశబ్దాజ్జప్తయాభగ్గవిద్యయా । అపరాజితాచధుస్తూరస్తాభ్యాంతు
తలకేనహి ॥ ౨౯ ॥ (*) (*)

ఓం కిలికిలి కిలి ఇచ్ఛాకిలి భూతహని శశ్శిని ఉమే దణ్డహస్తే
రౌద్ర మాహేశ్వరి ఉలాకముఖి జ్వాలాముఖి శబ్దకణ్ఠే శు
మకజ్జే ఆలమ్బుసే హర ఓం సర్వమప్తామ్ ఖన ఓం యన్మాన్ని
రీక్షయేద్దేవి తాంస్తాన్స్తోహయ ఓం రుద్రస్యహృదయే స్థితారౌ
ద్ర తౌమ్యేన భావేన ఆత్మరతౌం తతః కురుస్వాహ ॥ *

బాహ్యతోమాత్యోస్థులిఃస్యసకలాకృతివేష్టితాః । నాగపత్రేలిఖేద్విద్యాంసర్వకా
మాధసాధనమ్ ॥ ౩౦ ॥ హస్తాద్యైధారితాపూర్వంబ్రహ్మరుద్రేన్ద్రిష్టుభిః । గు
రుసక్తామికాలేతువిద్యయారక్షితాస్సురాః ॥ ౩౧ ॥ రక్షయానారసింహోచబైరవ్యా
శక్తిరూపయా । సర్వేతైగ్రిలోక్యమోహిన్యాగార్యాదేవాసురేరణే ॥ ౩౨ ॥ బీజ
సమ్ముటితంనామకర్ణికాయాందలేషుచ । పూజాక్రమేణచాక్ష్మానిరతౌయన్త్రంస్త్ప
తంశుభే ॥ ౩౩ ॥ వృత్తుజ్జయంప్రవత్యోమిమనసంసాగరమధ్యః । కలాభిర్వే
ష్టితంపశ్చాత్సకారేణబోధితమ్ ॥ ౩౪ ॥ జకారంబిస్తుసంయుక్తంఓజాగరేణస
మన్నితమ్ । ధకారోధరమధ్యస్థంవకారేణబోధితమ్ ॥ ౩౫ ॥ చన్ద్రసమ్ముటమధ్య
స్థంసోగ్ధుప్తవిమర్దకమ్ । అథవాకర్ణికాయాంబలిఖేన్నానుచకారణమ్ ॥ ౩౬ ॥

పూర్వేదశేతభోజాగ్రంస్వదత్తేహస్తరేలిఖత్ | ఆగ్నేయ్యాదావహూజాగ్రం
దశేషోడశకేస్వరాః || ౩౭ || చతుస్త్రింశద్దశేకాద్యాన్బాహ్యేమస్త్రించమృ
త్యుజత్ | లిఖేద్వైభూర్జవత్రేతురోచనాకజుగమేనచ || ౩౮ || కర్పూరవదనా
భ్యాంబశ్వేతసూత్రేణవేష్టయేత్ | సింధుకేసరిచ్చాద్యకలశోపరిపూజయేత్ || ౩౯ ||

— శిభేలఖవిద్యాశి —

యస్త్రీస్యధారణాద్రోగాశ్శాన్యన్దిరివవోమృతీమ్ | విద్యాంతుభేలఖింవత్సేవిద్ర
యోగమృతేర్హరీమ్ || ౪౦ || ఓం వాతలే పితలే విడాలముఖి ఇస్త్రీపుత్రీ ఉభృ
వోవాయుదేవేనఖలి అజీ సోజా మయివాహ ఇహోదిమఃఖిః శృకశ్తోచైర్మహూ
ద్రాన్వయా అహా మాం యస్తహం ఉపాడి ఓంభేలఖి ఓంస్వాహా || నవదుగ్ధానస్త
జస్త్రాన్మృఖస్త్రమోముఖస్థితామ్ || ఓం చన్ది ఓం హూం ఫట్ స్వాహా || గృహీ
త్వానస్తజస్త్రంతుఖిగ్ధయుద్ధేపరాజితః || ౪౧ || * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వరసంవాదే

యుద్ధజయార్థే నానాబలకథనం నామత్రయస్త్రీంశద

ధికశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీత్రైలోక్యవిజయవిద్యాశి —

మహేశ్వరః || త్రైలోక్యవిజయాంవత్సేసర్వయస్త్రీవిమర్శినీమ్ |

ఓంహూం టూం హూమ్ ఓం నమోభగవతే దంష్ట్రీగణి భీషవత్తే |

మహూగ్రహాపే హిలిహిలి రక్తనేత్రే కిలికిలి మహాస్పనే కులు ఓం
విద్యుజ్జిహ్వ కులు ఓం నిర్మాంసేకటకట గోనసాభరణే చలిచలి శవమా
లా ధారిణి ద్రావయ ఓం మహారౌద్ర సాద్వ్రీచర్మకృతాచ్చదే విజృంభ
ఓం సృత్య ఆసిలతా ధారిణి భృకుటి కృతాపాంగే విషమనేత్ర కృతాననే
వసామేదోఽలిప్తగాత్రే కహాకిహ ఓం మానహాస క్రుద్ధక్రుద్ధ ఓంసీలజేమూ
తవన్దే అభ్రీమాలాకృతాభరణే విష్ణుర ఓం ఘట్రైరవావికిర్ణదేహీ ఓం
సింసిఫే అరుణవన్దే ఓం హూమ్ హూమ్ రౌద్రహాపే హూం
హూమ్ ఓం హూమ్ హూం ఓం ఆకర్ష ఓం ధూనధూన ఓంహేహః
ఖః వజ్రాణి హూం టూం టూం క్రోధనూపిణి వ్రజ్వలవ్రజ్వల ఓం భీషభీ
షణే భిష్ట ఓం మహాకాయే భిష్ట ఓం కరాళిని కిటికిటీమహాభూతమాతః సర్వ
దుష్టనివారిణి జయే ఓం విజయే ఓం త్రైలోక్యవిజయే హూంఫట్ స్వాహా ||

నీలవర్ణాంప్రేతసంస్థాంవింశహస్తాంయజ్జేజ్జయే || ౧ || న్యాసంకృత్యాతుపజ్ఞానం

రక్తపుష్పాణి హేమానుయేత్ | సక్రామేనైస్యభజ్జసాన్యతై | లోక్యవిజయావరాత్ ||

ఓం బహురూపాయ స్తస్మయ స్తస్మయ ఓం మోహయ ఓం సర్వశ్రూద్రావయ ఓం బ్రహ్మణ మాకర్షయ విష్ణుమాకర్షయ ఓం మాహేశ్వరమాకర్షయ ఓం ఇన్ద్రాగ్రీవాలయ ఓం పర్వతాచాలయ ఓం సప్తసాగరాఞ్ఛీవయ ఓం భిష్ట భిష్ట బహురూపాయ నమః ||

భుజ్గంగామమహ్నూర్తిసంస్థావిద్యాదరింతతః || ౨౪ || * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వరసంవాదే
యుద్ధజయాగ్ధ వేత్తైలోక్యవిజయవిద్యానామచతుస్త్రీం
శదధిక శతతమోధ్యాయః.

శ్రిసక్రామే విజయవిద్యాశ్రి

మహేశ్వరః || సక్రామే విజయాంవిద్యాంపదమాలాంపదాన్యహమ్ ||

ఓం హీం చాముడైశ్చ శానవాసిని ఖట్వాగ్గకపాలహస్తే మహాప్రేతసమారూఢే మహావిమానసమాకులే కాళరాత్రి మహాగణపరివృతే మహాముఖే బహుభుజే ఘన్తాడనురుకిజిగ్రీణే అట్టాట్టహాసేకిలిఓం కిలి హూంఫట్ దంష్ట్రాఘోరాన్ధకారిణి నాదశబ్దబహుళే గజచర్మప్రావృతశరీరే మాంసదగ్ధే లేలిహగ్రజిహ్వే మహారాక్షసి రాద్రదంష్ట్రాకరాళే భీమాట్టాట్టహాసే స్ఫురద్విద్యుత్పరిభే చలచల ఓం చకోరనేత్రే చిలిచిలి ఓంలలజ్జిహ్వే ఓం భీం భ్రువతీముఖి ముజ్జాగరభయత్రాసని కపాలమాలావేష్టిత జటాముకుట శశాంజగధారిణి అట్టాట్టహాసే కిలికిలి ఓం హూం దంష్ట్రాఘోరాన్ధకారిణి సర్వసింహు విరాశిని ఇదంకర్మ సాధయసాధయ ఓం శీఘ్రం కురుకురు ఓంఫట్ ఓం అబ్జుశేనశమయ ప్రవేశయ ఓంరక్తరక్త కవ్చయికవ్చయ ఓం చాలయ ఓం రుధిర మాంసమద్యపియే హానహానఓం కుట్టకుట్ట ఓంభిష్ట ఓంమారయ ఓం అమక్రమయ ఓం వజ్రశరీరంపాతయ ఓంతైలోక్యగతం దుష్టమదుష్టంవా గృహీత మగృహీతంవా ఆవేశయ ఓం నృత్య ఓంపద్మ ఓంకోట రాక్షి ఊర్ధ్వకేశి ఉలూకవదనే కరజిగ్రీణి ఓం కరజగమాలాధారిణిదహ ఓంపద పద ఓంగృహ్ణ ఓంనగ్ణలను ధ్యేప్రవేశయ ఓంకింబిలవృసి బ్రహ్మసత్వేన విష్ణుసత్వేన రుద్రసత్వేన ఋషిసత్వేన ఆవేశయ ఓంకిలికిలి ఓం ఖలిఖలి పిచిలి ఓం వికృత రూపధారిణి కృష్ణభుజ్జ వేష్టితశరీరే సర్వగ్రహవేశని ప్రలంభాప్తినిభూభిజ్జలగ్న నాసికే వికటముఖి కపిలజటే బ్రాహ్మి భజ్జభజ్జ ఓంజ్వాలాముఖి స్వన ఓంపాతయ ఓంరక్తాక్షి ఘూర్ణయ భూమింపాతయ ఓం శిరో గృహ్ణ చతుర్ముఖయ ఓం హస్తపాదౌగృహ్ణ ముద్రాం సోభయ ఓం ఫట్ ఓం విదారయ ఓంత్రిశూలేన ఛేద

యః ఓం వజ్రేణ హస ఓం దక్షిణతాడయతాడయ ఓం వజ్రేణ ఛేదయఛేదయ ఓం
 శక్త్యాఛేదయ దంష్ట్రీయాశీలయ ఓం కర్ణికయాపాటయ ఓం అజుగశేన గృహ్ణా
 ఓం శిరోక్షిజ్వరమైకాహికం ద్వాపహికం త్రాపహికం చాతుర్థికం ఛాకినిసగ్ధ
 గ్రహా ముఖ్యముఖ్య ఓం పవ ఓం ఉత్సాదయ ఓం భూమిం పాతయ
 ఓం గృహ్ణా ఓం బ్రహ్మణి పహి ఓం మాహేశ్వరి పహి ఓం కామారి పహి ఓం
 వైష్ణవి పహి ఓం వారాహి పహి ఓం విద్వి పహి ఓం చాముణ్డే పహి ఓం రే
 వతి పహి ఓం ఆకాశరేవతి పహి ఓం హిమవచ్ఛారిణి పహి ఓం రుక్మగర్దిని అ
 సురక్షయజగ్గరి ఆకాశగామిని పాశేన బద్ధబద్ధ అజుగ శేన కటకట సహయంతిష్ఠ
 ఓం వజ్రంబం ప్రవేశయ ఓం గృహ్ణా ముఖంబద్ధ ఓం చతుర్బద్ధ హస్తపాదౌచబద్ధ దు
 ప్తగ్రహా సర్వాబద్ధ ఓం దిశోబద్ధ ఓం విదిశోబద్ధ అధస్తాబద్ధ ఓం సర్వంబద్ధ ఓం
 భస్మనాపానీయేనవా మృత్తికయా సర్వపైర్వా సర్వానావేశయ ఓం పాతయ ఓం
 చాముణ్డేకిలికిలి ఓం విచ్ఛేదముంఫట్ స్వాహా॥ (*)

పదమాలాజయాభ్యేయం సర్వకర్మప్రసాధికా ॥ ౧॥ సర్వదాశుభామజప్యాద్యైః
 పాతాద్యైశ్చరణేజయః । అష్టావింశభుజాభ్యేయా అసిఖేటకవతరౌ॥ ౨॥ గదా
 దండయుతౌచాన్యౌశరచాపధరౌపరౌ । ముష్టిముగ్ధరయుక్తౌచశభ్రఖడ్గయుతౌపరౌ॥ ౩॥
 ధ్వజవజ్రధరౌచాన్యౌశరచక్రవర్తూపరౌ । డసురుదర్పణాభ్యాచశక్తికున్దధరౌపరౌ॥
 హలేనముసలేనాభ్యాపాశతోమరసంయుతౌ । ధర్మా పణవంయుక్తౌచభయముష్టి
 కాన్తితౌ ॥ ౪॥ తర్జయస్త్రీచనుహివంఘాతనీశుభామతోరిజిత । త్రిమధ్యాక్తతి
 లైర్హోమోనదేయాయస్యకస్యచిత్ ॥ ౫॥ * * * *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వరసంవాదే
 యుద్ధజయగ్ధవే సక్రాంతవిజయవిద్యానామ పంచ
 త్రింశదధికశతత మోధ్యాయః

— శ్రీనక్షత్రచక్రమ్ —

మహేశ్వరః ॥ అథవక్రంప్రవక్ష్యామియత్రాదౌచఫలప్రదమ్ । ఆశ్విన్యాదౌ
 లిఖేచ్ఛక్రంత్రినాడిపరిభూషితమ్ ॥ ౧॥ ఆశ్విన్యాద్ద్వాదిభిఃపూర్వాతతశ్చోత్తరఫ
 ల్లనీ హస్తాజ్యేష్ఠతథామూలంవారుణంచాప్యజైకపాత్ ॥ ౨॥ నాడియంప్రథమా
 చాన్యాయాన్యంమృగశిరస్తథా । పుష్యంభాగ్యంతథాచిత్రామృతంచాప్యంవవా
 సవమ్ ॥ ౩॥ అహిన్దుగ్ధంతృతీయాధక్యైకారోహిణీవ్యాహిః । చిత్రాస్యాతీవి
 శౌఖాచత్రపణారేవతీనభమ్ ॥ ౪॥ నాడిత్రయసంజుప్తగ్రహాజ్ఞేయంశుభాశుభమ్

చక్రంఘణీశ్వరంతత్తుత్రినాడీపరిభూషితమ్ ॥ ౫ ॥ రవిభౌమాగ్ర-రాహుస్థమశుభం
స్యాచ్ఛుభంపరమ్ । దేశగ్రామయతాభ్యాత్మభార్యాద్యాపకశశ్శుభాః ॥ ౬ ॥ *
అ, భ, కృ, రో, మృ, ఆ, పు, పు, ఆ, మ, పు, ఉ, హ, చి, స్వా, వి, అ,
జ్యే, మూ, పూ, ఉ, శ్ర, ధ, శ, పూ, ఉ, రే ॥ అత్ర సప్తవింశతిసక్షతానిజ్యేయాని ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే ఉమామహేశ్వరసంవాదే

యుష్టజయార్ణవే నక్షత్రవక్రంనామ షట్త్రింశదధి

కశతతమోధ్యాయః.

శ్రీమహామారివిద్యాః

మహేశ్వరః ॥ మహామారింప్రవత్స్యామివిద్యాంశత్రువిమర్శినమ్ ॥

ఓంహ్రీం మహామారి రక్తాక్షి కృష్ణవర్ణే యమస్యాజ్ఞాకరిణి సర్వభూత
సంహరకారిణి అముకం హనహన ఓం దహదహ పచపచఓం భిష్ట భిష్ట ఓం
మారయ మారయ ఓం ఉత్సాదయ ఉత్సాదయ ఓం సర్వ సత్త్వ వశజగ-
రి సర్వకామికే హుంఘట్ స్వాహేతి ॥

ఓంమారి హృదయాయనమః । ఓం మహామారి శిరసేస్వాహా । ఓంకా
శరాత్రి శిఖాయై వాషట్ ఓం కృష్ణవర్ణే ఖింకవచాయహుం । ఓంతారకా
క్షి విద్యుజ్జ్వలేహ్వ సర్వసత్త్వభయజగరి రక్షరక్ష సర్వకార్యేషు హ్రూం
త్రినేత్రాయవషట్ । ఓం మహామారి సర్వభూత దహని మహాకాలి
అస్త్రియ హుం ఘట్ ॥

(*)

ఏషన్యాసోమహాదేవికర్తవ్యస్సాధకేనతు ॥ ౧ ॥ శవాదివస్త్రీమాదాయ
చతురశ్రంత్రిహస్తకమ్ । కృష్ణవర్ణాంప్రవక్త్రాంచ చతుర్బాహుంసమాలిఖత్ ॥ ౨ ॥
పశువిచిత్రవర్ణైశ్చచ్చగుశ్శూలంచకర్తృకామ్ । కటాక్షంధారయంత్రీంచ కృష్ణాభం

పూర్వమానసమ్ ॥ ౩ ॥ తస్యదృష్టినిపాతేనభక్షయేదగ్రతోనరమ్ । ద్వితీయంయా
మృభాగేతురక్తజిహ్వంభయానకమ్ ॥ ౪ ॥ తేలిహానంకరాశంచదంష్ట్రోత్పటభ
యానకమ్ । తస్యదృష్టినిపాతేనభక్ష్యమాణంహయాదికమ్ ॥ ౫ ॥ తృతీయంచము
ఖంచేవ్యాశ్శ్వేత్తవర్ణంగజాదిమత్ । గర్ధపుష్పాదిమధ్వాజ్యైఃపశ్చిమాభిముఖంయ
జేత్ ॥ ౬ ॥ మస్త్రీస్త్రుతేరక్షిరోగశిరోగాదిసశ్యతి । వత్సస్పృశ్యక్షరతో
శ్చపాశమాయాన్తిశత్రవః ॥ ౭ ॥ సమిధోనివృత్తృక్షస్యహ్యజారక్తవిమిశ్రితాః ।
మారయేత్కోగ్రధసంయుక్తోహేమామాదేవసంశయః ॥ ౮ ॥ పరసైన్యముఖోభూ
త్వాసప్తాహంజహుయాద్యది । వ్యాధిభిర్నృహ్యతేసైన్యంభజ్జోభవతివైరిణః ॥ ౯ ॥
సమిధోఽష్టసహస్రీంతుయస్సగామ్నాతుహేమామయేత్ । అచిరాన్త్రీయతేసాని

బ్రహ్మణాయదిరక్షితః ॥ ౧౦ ॥ ఉన్నతసమిధోరక్తవిషయక్తసహస్రకమ్ । దిన
త్రయంసనైస్యశ్చనాశమాయాతివైరిపుః ॥ ౧౧ ॥ రాజికాలవజ్రైర్హోమాద్భుక్తో
రేస్యాద్దినత్రయాత్ । ఖరరక్తసమాయుక్తహూమాదుచ్ఛాటయేద్దిపుమ్ ॥ ౧౨ ॥
కాకరక్తసమాయోగాద్ధోమాదుత్సాదసంహ్యరేః । వధాయకురుతేనర్వంయతిశ్చి
త్సనసేప్పితమ్ ॥ ౧౩ ॥ అథసక్రాసుసమయేగజాదూధస్తుసాధకః । కుమారీద్వ
యసంయుక్తోమస్త్రీసన్నద్ధవిగ్రహః ॥ ౧౪ ॥ దూరశక్థాదివాద్యావిద్యయావ్యాభి
మస్త్రీయేత్ । మహామాయాపటంగృహ్యఉచ్ఛేత్తవ్యంరణాజిరే ॥ ౧౫ ॥ పరసైస్యము
ఖోభూత్వాదర్శయేత్తంమహాపటమ్ । కుమారీర్భృజయేత్తత్రపశ్చాత్పిణ్డీంచభ్రామ
యేత్ ॥ ౧౬ ॥ సాధకశ్చిత్తయేత్తైస్యంపాపాణిమివశ్చపమ్ । నిరుత్సాహంవిభ
గ్నంచముహ్యమానంచభావయేత్ ॥ ౧౭ ॥ ఏషస్తమ్యామయాప్రోక్తోనదేయో
యస్యశస్యతిత్ । త్రైలోక్యవిజయామాయాదుర్జైవంభైరవీతథా ॥ ౧౮ ॥ కుబ్జికా
భైరవోదుద్రోహారసింహపటాదినా ॥ ౧౮౪ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వర సంవాదే
యుద్ధజయార్ణవే మహామారివిద్యానామ సప్తత్రిం
శదధిక శతత మోధ్యాయః.

— శ్రీపటగర్మాణిశ్రి —

మహేశ్వరః ॥ పటగర్మాణిప్రవత్యోమినర్వమస్త్రీమితచ్ఛ్ఘ్నం । ఆదాసా
భ్యంబిభేత్సుర్వంచాస్త్రేమస్త్రీసహస్వితమ్ ॥ ౧ ॥ పల్లవస్సతువిజ్ఞేయోమహూ
చ్ఛాటకరఃపరః । ఆదామస్త్రీస్తతసాద్యోమధ్యేసాధ్యఃపునర్మనుః ॥ ౨ ॥ యో
గాభ్యస్సప్పదాయోయంకులోత్సాదేమయోజయేత్ । ఆదామస్త్రీపదందద్యా
త్తధ్యేసాధ్యంనియోజయేత్ ॥ ౩ ॥ పునశ్చాస్త్రేబిభేత్తస్త్రీంసాధ్యంమస్త్రీపదం
పునః । రోధకస్సప్పదాయస్త్రస్తప్థనాదిమయోజయేత్ ॥ ౪ ॥ అధోర్ధ్వంయా
మ్యవామేతుమధ్యేసాధ్యంతుయోజయేత్ । సమ్మృతస్సతువిజ్ఞేయోవశ్యాకర్షేషు
యోజయేత్ ॥ ౫ ॥ మన్తాక్షరంయదాసాధ్యంప్రథితంచాక్షరాక్షరమ్ । ప్రథమ
స్సప్పదాయస్సాధ్యదాకృష్టివశకారకః ॥ ౬ ॥ మన్తాక్షరద్వయంలిఖ్యఏకంసా
ధ్యాక్షరంపునః । విదగ్ధస్సతువిజ్ఞేయోవశ్యాకర్షేషుయోజయేత్ ॥ ౭ ॥ ఆకర్ష
ణాదియతగర్వసస్త్రేచైవకారయేత్ । తావజ్వరేతథావశ్యేస్వాహాచాకర్షణేశుభా
మ్ ॥ ౮ ॥ సమసాగ్రపదంచైవశాన్తివృద్ధాప్రయోజయేత్ । పాష్టికేషుపషటాగ్ర
మాకర్షేవశకర్మాణి ॥ ౯ ॥ విద్యేయోచ్ఛాటసేమృత్యోఫటస్యభణ్డీకృతాశుభే । లా
భాదామస్త్రీదీప్తాదాపషటాగ్రస్తుసిద్ధిదః ॥ ౧౦ ॥ యమోసియమరాజోసికాలకా

హాసధర్మరాట్ । మయాదత్తమిమంశత్రుమచిరేణనిపాతయ ॥ ౧౧ ॥ నిపాతయా
మియత్నేనగర్వ్యత్తోభసాధకఃసంహృప్తమనసాబ్రూయాద్దేశికోరిప్రసూదనః॥౧౨॥
పద్మేశుజ్ఞేయమంప్రార్చ్యహూమాదేతత్ప్రసిద్ధ్యతి । ఆత్మాసంభైరవంధ్యాత్వా
తతోమధ్యేకులేశ్వరిమ్ ॥ ౧౩ ॥ రాత్రావాగ్దాంబిజానాతిఆత్మనశ్చపరస్యచ । దు
ర్గేదుర్గేరక్షణీతిదుర్గాంప్రార్చ్యరిహాభవేత్ ॥ ౧౪ ॥ జప్త్వాహసక్షమలవరయుం
భైరవీంఘాతయేదరిమ్ ॥ ౧౪౫ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వర సంవాదే
యుద్ధజయార్ణవే పట్యర్కకథనం నామా ష్టశ్రింశద
ధికశతతమోధ్యాయః.

—౧౬వష్టిసంవత్సరశుభాశుభఫలమ్.౨—

మహేశ్వరః ॥ పత్యజ్ఞానాంప్రవత్సోమిశుభాశుభమతశ్శృణు । ప్రభవే
యజ్ఞకగ్నాణివిభవేసుఖనోజనాః॥ ౧ ॥ శుక్లేచసర్వశస్యానిప్రమోదేనప్రమోదితాః ।
ప్రజాపతౌప్రవృద్ధిస్సృజన్తిరాభోగవర్ధనః ॥ ౨ ॥ శ్రీమభేవర్ధతేలోకోభావేభావః
ప్రవర్ధతే । పూరణోపూరతేశక్రోధాతాసర్వాపధీకరః ॥ ౩ ॥ ఈశ్వరఃక్షేమఆ
రోగ్యలహుధాన్యసుభిక్షుదః । ప్రమాధీమధ్యవర్షస్తువిక్రమేశస్యసమ్మదః ॥ ౪ ॥ పృ
షోవృష్యతిసర్వాంశ్చదిత్రభానుశ్చచిత్రతామ్ । స్వర్భానుఃక్షేమమారోగ్యంతార
ణేజలదాశుభాః ॥ ౫ ॥ పార్ధివేశస్యసమ్మత్తిరతివృష్టిప్రథాజయః । సర్వజిత్వ
త్తమావృష్టిసర్వధారిసుభిక్షుదః ॥ ౬ ॥ విరోధీజలదాహాన్తివికృతశ్చభయజ్గరః ।
ఖరేభవేత్సుమానీర్విరోధస్తనేనస్తతేప్రజాః॥ ౭ ॥ విషయశ్శత్రుహంతాచశత్రురోగాదిమ
ర్దయేత్ । జ్వరారోమన్తకేలోకోదుష్కరేదుష్కరాప్రజాః॥౮॥ దుర్ముఖేదుర్ముఖోలో
కోహేమలమృణసమ్మదః । సంవత్సరోమహాదేవివిలవృష్టుసుభిక్షుదః ॥ ౯ ॥ వికారి
శత్రుకోపాయవిజయేసర్వదాకృపిత్ । ప్లవేప్లవన్తితోయానిశోభనేశుభకృష్ణ
జా ॥ ౧౦ ॥ రాక్షసేశ్శురోలోకోవిధంధాన్యమాననే । సువృష్టిఃపిక్వలేక్వాపి
కాలేహ్యుక్తోధనక్షయః ॥ ౧౧ ॥ సిద్ధాధేసర్ధ్యతేసర్వంరాద్రేరాద్రంప్రవర్తతే ।
దుర్ముతామధ్యమావృష్టిర్దుష్టభిక్షేమధాన్యకృత్ ॥ ౧౨ ॥ సృవస్త్రేరుధిరోద్ధారిర
క్తాక్షఃక్రోధనూజయః । తుయేక్షీణధనోలోకష్టస్త్రిసంవత్సరాణితు ॥ ౧౩ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వర సంవాదే
యుద్ధజయార్ణవే పష్టిసంవత్సరకథనం నామ ఏకోన
చత్వారింశదధిక శతతమోధ్యాయః.

— శ్రివశ్యాదియోగాః ౩ —

మహేశ్వరః॥ వశ్యాదియోగాన్వత్సృమిలిభస్వస్త్వపదేత్విమాకాభ్యుగరా
జస్సహదేవీనుయారస్యశిఖాతథా ॥ ౧॥ పుత్రంజీవకృతజ్జీవీహ్యధఃపుష్పరుదన్తికా
కుమారీరుద్రజటాస్యాద్విష్ణుత్రాన్తాశిత్ ర్కః ॥ ౨॥ లజ్జాభుకామోహలతాకృష్ణ
ధుస్తూరసంజ్ఞితా గోరక్షఃకర్కటివైవమేషశృంగీస్సుహీతథా ॥ ౩॥ ఋత్విజో౧౬
వహ్నయో౩ నాగాః౧౭ వాయో౨ ముని౩ ననూ౧౮ శివః౧౧ ససవో౮౬౧౦ రసా౬ వే
దారగ్రహర్తు౬ రవి౧౨ చంద్ర౧౩ మాః౧౦ ॥ ౪॥ తిథయశ్చ౧౫ క్రమాద్భాగాః౬ షధీనాం౧౬ పద
క్షిణమ్ ॥ ప్రథమేచనతుషేణధూపశోన్మర్తనంపరిమ్ ॥ ౫॥ తృతీయేనాజ్ఞానంకుర్యా
త్సాన్వనంకుర్యాచ్ఛతుమృతః ॥ ౬॥ భృగౌగాజానులోమాచ్ఛచతుర్థాతేవసంస్మృతమ్ ॥ ౭॥
మునయోదక్షిణేపార్శ్వేయుగాన్వశోచ్యతరాన్వృతాః ॥ ౮॥ భుజగాఃపాదసంస్థాశ్చ
శ్చశ్వరామూర్ధ్విసంస్థితాః ॥ ౯॥ వధ్యేనసారగ్రశశభిర్ధూపస్సన్యసర్వకార్యకేపతై
ర్విలిప్తదేహస్త్రుతిగతైరపిపూజ్యతే ॥ ౧౦॥ ధూపస్తుయోదకాద్యస్తృగ్ధూమ్యుద్వర్తనేస్మృ
తః ॥ యుగాన్వశ్యాద్విజ్ఞనేప్రోక్తాబాణాద్యాస్సాన్వనకర్మణి ॥ ౧౧॥ రుద్రాద్యాభక్షణే
ప్రోక్తాఃపత్యోద్యాఃపానకేస్మృతాః ॥ ౧౨॥ ఋత్విగ్వేదర్తునయనైస్త్రిలకంలూకమోహన
మ్ ॥ ౧౩॥ సూర్యుతిదశపత్యైశ్చతైలైస్త్రిలేపతోవశా ॥ ౧౪॥ చంద్రేష్టగ్రహణిరుదైగ్రీష్వ
యోనిలేపాద్వశాస్త్రియః ॥ ౧౫॥ తిథిదిగ్యుగబాణైశ్చకుటికాతువశజగరీ ॥ ౧౬॥ భక్త్యై
భోజ్యేణథాపానేదాతవ్యాగుటికావశే ॥ ౧౭॥ ఋత్విగ్వగ్రహక్షిణైలైశ్చశస్త్రప్ర
వేష్ఠముఖేభృతా ॥ ౧౮॥ తైలేష్టగ్రీవేదరదైగ్రీష్వఅగ్గలేపాజ్జలేపసేత్ ॥ ౧౯॥ బాణాక్షి
మనురుదైగ్రీష్వఘుటికాతుత్తృపాదిమత్ ॥ ౨౦॥ త్రిషోడశదిశాబాణైర్దేహాస్త్రీమిరుభ
గాశుభా ॥ ౨౧॥ త్రిదశాక్షిదిశానేత్రైర్దేహాస్త్రీగ్రీవేచ్ఛవన్నః ॥ ౨౨॥ త్రిదశాక్షేశభు
జగైర్దేహాస్త్రీగ్రీమాయతేసుఖమ్ ॥ ౨౩॥ సప్తదిక్కునిరదైగ్రీష్వద్యూతజద్వస్త్రులే
పః ॥ త్రిదశాక్ష్యభిమునిభిర్ధ్వజలేపాద్రతోమతః ॥ ౨౪॥ గ్రహాభిసర్పత్రిదతైర్గుటి
కాస్యాద్వశజగరీ ॥ ౨౫॥ ఋత్విక్కుదస్థితోషధ్యాఃప్రభావఃసలిపాదితః ॥ ౨౬॥ *

ఇతిశ్రీమహాపుగాణే ఆగ్నేయే ఉమాసుహేశ్వరసంవాదే

యుద్ధజయార్ణవేవశ్యాదియోగ కథనంనామవత్సా

రింశదధిక శతతమోధ్యాయః.

— శ్రిషట్త్రింశత్పదజ్ఞానమ్ ౩ —

మహేశ్వరః॥ షట్త్రింశత్పదసంస్థానామోషధీనాంపదేఫలమ్ ॥ అమరీక
ంణంస్తాణాంబ్రహ్మరుద్రేష్టగ్రీసేవిత్ ॥ ౧॥ హరితకృత్యథాత్ర్యశ్చమరీచంపిప్ప
లీళిపా ॥ వహ్నిశృంగీపిష్పలీచగుడూచీవచసన్బుకాః ॥ ౨॥ వాసుకశ్శతమూలీచసై

శనిభాగంశ్యజేద్యుద్ధేదినరాహుంవదామితే । రవౌపూర్వేనలెనుద్దేగురౌయా
 మ్యేనలెభృగౌ ॥ ౮ ॥ అగ్నౌకుజేభవేత్సౌమ్యేస్థితేరాహుర్భుధేసదా । ఫణి
 రాహుస్తుప్రహరమైశేవహ్నౌచరాక్షసే ॥ ౯ ॥ వాయాసంవేష్టయిత్వాచశత్రుం
 హస్తీశసమ్ముఖమ్ । తిథిరాహుంప్రవత్సౌమిపూర్ణిమాగ్నేయగోచరే ॥ ౧౦ ॥ అమా
 వాస్యావాయవేదరాహుస్సమ్ముఖశత్రువః । కాద్యాజాన్తాస్సమ్ముఖేస్యస్సాద్యా
 దాన్తాశ్చదక్షిణే ॥ ౧౧ ॥ శుక్లేత్యజేతుశశగుణాన్ధాద్యామాన్తాశ్చపూర్వతః ।
 యాద్యాహేన్తాఉత్తరేస్యస్త్రిధిదృష్టింవివర్జయేత్ ॥ ౧౨ ॥ పూర్వాశ్చదక్షిణా
 స్తస్మిర్రేఖావైములభేదకేసూర్యరాశ్యాదిసంలిఖ్యదృష్టేహనిర్జయోన్యథా ॥ ౧౩ ॥
 విష్టిరాహుంప్రవత్సౌమిఅష్టారేఖాస్తపాతయేత్ । శివాద్యమంయమాద్వాయం
 వాయోరిన్ద్రంసంతోఽమ్మువమ్ ॥ ౧౪ ॥ వైర్యతాచ్చసయేచ్ఛన్ద్రంచన్ద్రాగ్ని
 గ్నింతతోజతే । జలాదీశేచరేద్రాహుర్విష్ట్యసహమహాబలః ॥ ౧౫ ॥ విశా
 న్యాంచతృతీయాదౌసప్తమ్యాదౌచయాహ్యకే । ఏవంకృష్టేసితేపత్నేవాయారా
 హుశ్చహస్త్యరీక ॥ ౧౬ ॥ ఇన్ద్రాగ్నినైపురవాదీంశ్చబ్రహ్మణ్యాదీన్ద్రహేదికాకా ।
 అష్టాష్టకంచపూర్వాహౌయామ్యాహౌవాతయోగిన్మ్ ॥ ౧౭ ॥ యాదిశంవహతే
 వాయుస్తత్రస్థోహుతయేదరీక । దృఢీకరణమాఖ్యాస్యేకకేబాహ్వదిధారితా ॥ ౧౮ ॥
 పుష్యేద్భృతాకాణ్డలక్ష్మంవారయేచ్ఛరపుష్టికా । తథాపరాజితాపారాద్వాభ్యాం
 ఖడ్గంనివారయేత్ ॥ ౧౯ ॥

(*)

(*)

ఓం నమోభగవతి వజ్రశృంభలే హనహన ఓం భతుభతు ఓం ఖాద ఓం
 అతే రక్తం పిబ కపాలేన రక్తాక్షి రక్తపతే భస్మాజ్ఞి భస్మలిప్తశరీరే వ
 జ్రాయుధే వజ్రాకారణితే పూర్వాంధిశం బన్ధబన్ధ ఓండక్షిణాంధిశం బన్ధ
 బన్ధ ఓం పశ్చిమాంధిశం బన్ధబన్ధ ఉత్తరాంధిశంబన్ధబన్ధ నాగాక బన్ధబన్ధ
 నాగపత్నీ ర్భువబన్ధ ఓం అసురాక బన్ధబన్ధ ఓంయక్షరాక్షస పిశాచాక
 బన్ధబన్ధ ఓం ప్రేతభూతగన్ధర్వాదయో యేకేచి చుపద్రవాస్త్రేభ్యోరక్షర
 త్తు ఓం ఊర్ధ్వం రక్షరక్షఅధః రక్షరక్ష ఓంయూరిక బన్ధబన్ధ ఓంజ్వలమహా
 బలే ఘటిఘటి ఓం మోటిమోటి సటావలి వజ్రాగ్ని వజ్రప్రా కారేహుం
 ఫటాహ్నిం సూగ్నిం శ్రీం ఫటా హ్నిం హః ఘ్రాం ఘేం ఘసర్వగ్రహేభ్యః
 సర్వవ్యాధిభ్యః సర్వదుష్టోపద్రవేభ్యో హ్నిం అశేషేభ్యో రక్షరక్ష ॥ (*)

గ్రహజ్వరాదిభూతేషుసర్వకర్మసుయోజయేత్ ॥ ౧౯౪ ॥ * *

త్రిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేఉమామహేశ్వరసంవాదేయుద్ధ జయార్ణవే
 మన్త్రోపధాదికథనంనామద్విచత్వారింశదధికశతత మో ధ్యా యః

— కృష్ణకామజా.౬ —

మహేశ్వరః ॥ కృష్ణకామపూజాంచవత్సేసర్వాగ్రసాధనమ్ । యయాజ్ఞ
తాస్సురాదేవైశ్చస్త్రాన్త్రైయరాజ్యసంయుతైః ॥ ౧ ॥ మాయాబీజంచగుహ్యజ్ఞేషట్రు-
మస్త్రంకరేన్యసేత్ । కాళీకాళీతిహృదయంపుష్పచక్రాలికాశిరః ॥ ౨ ॥ హృం
స్ఫంహ సఖ క ఛ డ ఓఙా రోభైరంపశ్శిఖా । భేలభీకవచంహతీనేత్రాఖ్యార
క్రచణ్డికా ॥ ౩ ॥ తతోగుహ్యకృష్ణికాస్త్రంమణ్డలేస్థానకేయజేత్ । అగ్నేహూర్చ
శిరోరుద్రేనైర్వత్యేకశిఖాఽనిలే ॥ ౪ ॥ కవచంషుభ్యతోనేత్రమస్త్రుందిత్యుచమణ్డ
లే । ద్వాత్రింశతాకర్ణికాయాంస్రోహసక్షునలసవషడసచాన్యమస్త్రబీజమ్ ॥ ౫ ॥
బ్రహ్మణీవైవమాహేశీకామారీవైష్ణవీతథా । వారాహీపైవమాహేస్త్రీచాముణ్డా
చణ్డికేస్త్రీకాత్ ॥ ౬ ॥ యజేద్రవలకసహాశివేష్టాగ్నియమేఽగ్నిపే । జలేతు
కుసుమమాలామద్రికాణాంచపఞ్చకమ్ ॥ ౭ ॥ జాలధరంపూర్ణగిరింకామరూపంక్ర
మాద్యజేత్ । మరుదీశాగ్నినైర్వత్యేనుఝ్యేవైవజకృష్ణికామ్ ॥ ౮ ॥ అనాదివిసులః
పూజ్యస్సర్వజ్ఞః పినులస్తతః । ప్రసిద్ధవినులశ్చౌఢసంయోగవినులస్తతః ॥ ౯ ॥ సమ
యాఖ్యోఽభవినులపతద్వినులపఞ్చకమ్ । మరుదీశానైర్వత్యేవహ్నోహోద్రశృగ్ధ
కే ॥ ౧౦ ॥ కృష్ణాగ్రంభంభనీపత్నీసోపన్నాసుఫీరాతథా । రత్నసుందరీపైశానేశ్వజే
చాష్టాదిసాధకాః ॥ ౧౧ ॥ మిశ్రవోడ్డీశపత్యభ్యావద్వాఅగ్నివృష్ణపేఽనిలే । భవే
ద్గగనరత్నంస్యాచ్చాప్యేకవచరత్నకమ్ ॥ ౧౨ ॥ బ్రుంహర్ద్యఃపఞ్చనామాఖ్యోమ
రుదీశానవహ్నిగః । యామ్యాగ్నేయేపఞ్చరత్నంజ్యేష్టారౌద్రీతథాఽన్తికా ॥ ౧౩ ॥
తిస్రోవ్యసాంమహాపృథ్వాఃపఞ్చప్రణవతోఽఖిలాః । సప్తపింశశ్యప్తపింశభేదాన్
మూజనంద్విధా ॥ ౧౪ ॥ ఓం విం గూం క్రమగణపతింప్రణవంవటుకంయజేత్ ।
చతురశ్రేమణ్డలేచదక్షిణేగణపంయజేత్ ॥ ౧౫ ॥ వామేచవటుకంకోణేగురుకామో
డశసాధకాః । వాయువ్యాదౌచాష్టదశప్రతిపటోగణకేతతః ॥ ౧౬ ॥ బ్రహ్మద్యౌ
శ్చాష్టపరితస్తన్తద్యేవనవాత్మకః । కృష్ణికాకులటాపైవక్రమపూజాతుస్సర్వదా ॥ ౧౭ ॥

శ్రుతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమాసుహేశ్వరసంవాదే

యుద్ధజయార్ణవే కృష్ణికాక్రమపూజా కథనంనామ

త్రైచల్వారింశ దశిక శతతమోధ్యాయః.

— శ్రీమద్విశ్వాకాపూజావిధానమ్. ౬ —

మహేశ్వరః ॥ శ్రీమతీంకుబ్జికాంవత్యేధర్మాధాదిజయప్రదామ్ । పూజయే
 న్ములమస్త్రేణపరివారయంతేనవా ॥ ౧ ॥ (*) (*)

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఘ్రం హ్రీం హసత్తుమలవచయం భగవతి అమ్మికే
 హ్రీం హ్రీం హ్రీం ఘ్రం ఘ్రం శ్రీం కుబ్జికే హ్రీంఓం జఞ్ఞానమే
 అఘోరముఖి వాగ్రి ఛాగ్రిం ఛం కిలికిలి ఘ్రం విచ్ఛేద్యోం శ్రీం శ్రోం ఓం
 హ్రీం ఐం వజ్రకుబ్జిం శ్రీం త్రైలోక్యకర్త్రీణి హ్రీం కామాక్ష్యాద్రావిణి
 హ్రీం శ్రీం మహాత్మభాగారిణి ఐం హ్రీం ఘ్రం ఐం హ్రీం శ్రీం ఛం
 ఘ్రం నమో భగవతి ఘ్రం కుబ్జికే హ్రీం హ్రీం క్రైం జ ఞ్ఞా నమే
 అఘోరముఖి ఛాగ్రిం ఛాం విచ్ఛే ఓం కిలికిలి ॥ (*) (*)

కృత్యాకరాజ్ఞానాసంపన్నావస్తనమాచరేత్ । వామాజ్యేష్ఠాతథారాద్రీసన్ధ్యా
 త్రయసునుక్రమాత్ ॥ ౨ ॥ కుశవాగ్రిశివిర్నహేమహాకాళిధీమహి । తన్నఃకాళీప్ర
 చోదయాత్ । మన్తాగ్రిఃపఞ్చప్రణవాద్యాఃపాదుకాంపూజయామిచ । మధ్యేనామ
 చతుర్థ్యంతంద్విసవాత్సకబీజకాః ॥ ౩ ॥ నమోస్తావాఽథపస్త్యేతుసర్వేక్షేయావ
 దామితాః । కాళీశనాథస్సుకలాజన్మతఃకుబ్జికాతతః ॥ ౪ ॥ శ్రీకర్ణనాథఃకాళీశోగ్గ
 నానన్దనాథకః । చటులాదేవీమైత్రీశీకరాళీతూర్ణనాథకః ॥ ౫ ॥ అతలదేవీశ్రీచన్ద్రా
 దేవీత్యన్తాస్తతస్త్రీమే । భగత్తృపుంగణదేవమోహనీంపాదుకాయజేత్ ॥ ౬ ॥
 అతీతభవనానన్దరత్నాధ్యంపాదుకాయజేత్ । బ్రహ్మజ్ఞానాఽథకమలావరమావి
 డ్యయాసహ ॥ ౭ ॥ విద్యాదేవీగురుశుద్ధిస్త్రీశుద్ధింప్రపదామితే । గగనశ్చటులీచా
 త్నా ఫద్మానన్దోమణిఃకథా ॥ ౮ ॥ కమలోమాణిక్యకర్ణోగగనఃకుముదస్తతః । శ్రీప
 ద్మోక్షైరవానన్దోదేవఃకమలత్యతః ॥ ౯ ॥ శివోభవోఽథకృష్ణశ్చనవసిద్ధాశ్చపేడశః ।
 చన్ద్రాపూరోఽథగుల్మశ్చశుభఃకామోఽతిముక్తకః ॥ ౧౦ ॥ కర్ణోవీరఃప్రయోగోథ
 కుశలోదేవభోగకః । విశ్వదేవఃఖడ్గదేవోరుద్రోధాతాఽసిరేవచ ॥ ౧౧ ॥ ముద్రాసోఽ
 టోవంశపూరోభోజస్తోడశిన్ధకాః । సమయాన్యస్తదేహస్త్రుషోధాన్యాసేనయన్తి
 థ ॥ ౧౨ ॥ ప్రతీప్యమణ్డలేపుష్పంమణ్డలాన్యథపూజయేత్ । అనన్తంచమహాన్తంచ
 సర్వదాశివపాదుకామ్ ॥ ౧౩ ॥ మహావ్యాప్తించతున్యంచపఞ్చతత్త్వాత్మమణ్డల
 మ్ । శ్రీకర్ణనాథపాదుకాంశఙ్కరానన్తకాయజేత్ ॥ ౧౪ ॥ సదాశివపిఙ్గళశ్చభృ
 గ్వానన్దశ్చనాథకః । లాఙ్కూలానన్దసంపర్తామణ్డలస్థానకేయజేత్ ॥ ౧౫ ॥ నై
 ర్యత్యేశ్రీమహాకాళఃపినాకీచమహేన్ద్రకః । ఖడ్గోభుజగ్లోబాణశ్చఅఘానిశ్శబ్దకోవ
 శః ॥ ౧౬ ॥ ఆజ్ఞానాపానన్దరూపోబలిందత్వాక్రమంయజేత్ ॥ ౧౬౪ ॥ (*)

హ్రీం ఖం ఖం హూం సౌం వటుకాయ అరుఅరు అర్ఘ్యం పుష్పం ధూ
 పం దీపంగన్ధం బలిం పూజాంగృహ్లాగృహ్లా నమస్తుభ్యంఓం హ్రీం హ్రీం

హూం ఓం ఓం త్రపాలాయ అవతర అవతర మహాకపిల బటాభార
భాస్వరత్రినేత్ర జ్వాలాముఖ ఏహ్యహి గర్భపుష్పబలిపూజాం గృహ్ణా
గృహ్ణా ఖః ఖః ఓం కః ఓం లః ఓం మహాదామరాధిపతయే స్వాహా॥(*)

బలిశేషేంద్రధయజేద్ధ్రీంహూంహంశ్రీంవైత్రిమాటకమ్ ॥ ౧౭ ॥ వామేచదక్షిణే
హ్యగ్రేయామ్యేనిశానాథపాదుకాః । దక్షేతమోరినాథస్యహ్యగ్రేకాలానలస్య
చ॥౧౮॥ఉడ్డియాణంజాలస్థరంఘ్రార్ణంవై కామయాపకమ్॥గృహ్ణానానన్దదేవంచస్యగృహ
న్దంసవర్గకమ్॥౧౯॥పరమానన్దదేవంచసత్వానన్దస్యపాదుకామ్॥నాగానన్దంచవగ్రాఖ్య
ముక్తంలేరత్నపఞ్చకమ్॥ ౨౦॥ సామ్యేశివేయజేష్టట్రంసురనాథస్యపాదుకామ్ ।
శ్రీమత్సమయకోటిశంవిద్యాకోటిశ్వరంయజేత్ ॥ ౨౧ ॥ కోటిశంబిస్తుకోటిశంసిద్ధ
కోటిశ్వరంతథా॥ సిద్ధచతుష్కమాగ్నేయ్యామమరీశేశ్వరంయజేత్ ॥ ౨౨ ॥ చక్రీశ
నాథంమరజ్జేశంపుత్రేశంచక్రీనాథకమ్॥యజేద్ధద్ధాదిభిన్నైతాన్యామ్యేవిమలపఞ్చక
మ్॥౨౩॥యజేదనాదివిమలంసర్వజ్ఞవిమలంతతః॥యజేద్వ్యోగీశవిమలంసిద్ధాఖ్యంసమ
యాఖ్యకమ్॥౨౪॥నైర్వృత్యేచతురోదేవాన్యజేత్కన్దర్పనాథకమ్ । పూర్వాశ్చక్షీశ్చ
సర్వాశ్చపఞ్చకాపాదుకాంయజేత్ ॥ ౨౫॥ సవాత్మకేనముస్తే గ్రీవపఞ్చప్రణవకేనవా
సహస్రాక్షమనవద్యంవిష్ణుంశివంసదాయజేత్ ॥ ౨౬ ॥ పూర్వాచ్ఛివాస్త్రంబ్రహ్మ
దిబ్రహ్మణీచమహేశ్వరీ । కామారీవైష్ణవీచైవవారాహీశక్రశక్తికా॥ ౨౭॥ చాము
ణ్డైచమహాలక్ష్మీఃపూర్వాదీశాస్త్రసుర్పయేత్ । డాకినీరాకినీపూజ్యాలాకినీకాకినీత
థా॥౨౮॥శాకినీయాకినీపూజ్యావాయవ్యాదుగ్రహస్త్వచ । యజేద్ధ్యాత్వాతతోదేవీం
ద్వాత్రింశద్వర్ణ కాత్మకామ్ ॥ ౨౯॥ పఞ్చప్రణవకేనాపహీంకారేణాథవాయజేత్ ।
నీలోత్పలదళశ్యామాపద్మక్రాపస్త్రికారికా॥ ౩౦॥ చిచ్ఛక్రీరస్తాదశాఖ్యాబాహు
ద్వాదశసంయుతా॥సింహాసనసుఖాసీనాప్రేతపద్మోపరిస్థితా॥౩౧॥కులకోటిసహస్రా
ధ్యాయకరోహ్మేఖిలాస్థితః । తక్షకేణోపరిస్తాచ్యగ శేవోరశ్చవాసుకిః॥౩౨॥కుళికః
కర్ణయోర్యస్యాఃకూర్మఃకుంజలమంజులః । భువోఃపద్మీనుహాపద్మీవామేగాగఃకపా
లకః॥౩౩॥అక్షసూత్రంచఘటాన్దగంశంభుస్తంబదక్షిణేత్రిమూలందన్వణంఖడ్గంరత్న
మాలాఙ్కుశంధనుః॥౩౪॥శ్వేతమూర్ధ్వముఖంచేవ్యాడూర్ధ్వశ్వేతంతథాపరమ్॥పూ
ర్వాన్యంపాణ్డరంక్రోధిదక్షిణంకృష్ణవర్ణకమ్॥ ౩౫॥ హిమకుండేస్తథంసౌఖ్యంబ్రహ్మ
పాదతలేస్థితః॥విష్ణుస్తజఘనేనుద్రోహృదికణ్ఠేతథేశ్వరః॥౩౬॥సదాశివోలలాటేస్యా
చ్ఛివస్తస్యోర్ధ్వతస్థితః॥ఆఘూర్ణితామఖిలైవంధ్యేయాపూజాదిఃకృను॥౩౭॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వర సంవాదే

యుద్ధజయార్ణవే కుబ్జికాపూజావిధానకథనంనామ

చతుశ్చత్వారింశదధిక శతతమోధ్యాయః॥

[illegible][illegible]

ఊరుత్కలాజ్ఞలీః డ దారుకోదక్షజానాజ్ఞాఘోఽర్ధస్వజలేశ్వరః॥౨౫॥ ఇ ఉమాకా
స్తోకోఽఙ్గుశ్యస్తరిపాఢీనితమ్భకేః థ దణ్డేవామఊరౌస్యాద్దభిదోవామజానుః॥౨౬॥
థ మీనోవామజ్ఞాయాంసమేషశ్చరణాబ్జులీః ప లోహితోదక్షకుతౌఘశిఖివామ
కుక్షిగః॥౨౭॥ బ గలణ్డఃపుష్టవంశేభోనాభోచద్విరణ్డకః మ మహాకాళోహృదయే
య వాణీశస్త్యవిస్తృతః॥౨౮॥ ర రక్తేస్యాద్భుజక్షేశో ల పినాకీచమాంసకేః వ ఖ
గ్గీశస్వాత్మనిస్యాద్భుకశ్చాస్థినీశస్త్యస్తృతః ॥ ౨౯ ॥ శ శ్వేతశ్చైవమజ్ఞాయాంస
భృగుశ్యక్రధాతుకేః ప్రాణేహూనమలీశస్వాత్మసంవర్తశ్చకోశగః॥౩౦॥ రుద్రశ
క్తీఃప్రపూజ్యహ్నింబీజేనాఖిలమాపుయాత్॥౩౦౪॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వరసంవాదే

యుద్ధజయార్ణవే మాలినీమన్త్రాదిన్యాసోనామపఞ్చ

చత్వారింశదధిక శతతమోధ్యాయః.

శ్రిఅష్టాష్టకదేవ్యః శ్రి

మహేశ్వరః ॥ త్రిఖండీంసమ్ప్రసవత్సృమిబ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరీమ్ ॥ ఓం న
మోభగవతే రుద్రాయనమః॥నమశ్చాముణ్డే నమశ్చాకాశమాత్యూణాం సర్వకామా
ర్థసాధనీనా మజరామరీణాం సర్వత్రాప్రతిహతగతీనాం స్వరూపరూప పరివర్తినీ
నాం సర్వసత్వపశీకరణోత్పాదనోద్ధూలన సమస్తకర్మప్రవృత్తానాం సర్వమాతృ
గుహ్యంహృదయంపరమసిద్ధం పరకర్మచ్ఛేదనం పరమసిద్ధికరంమాత్యూణాం వచ
నం శుభమ్ ॥ బ్రహ్మఖణ్డపదేరుదైగ్రిరేకింశాధికంశతమ్ ॥ ౧ ॥ తద్యథా, ఓం
నమశ్చాముణ్డే బ్రహ్మాణీ అఘోరే అమోఘే వరదే విచ్ఛేస్వాహా ॥ ఓం నమ
శ్చాముణ్డే మహేశ్వరి అఘోరే అమోఘే వరదే విచ్ఛేస్వాహా ॥ ఓం నమశ్చా
ముణ్డే కామారి అఘోరే అమోఘే వరదే విచ్ఛేస్వాహా ॥ ఓం నమశ్చాముణ్డే వైష్ణవి
అఘోరే అమోఘే వరదే విచ్ఛేస్వాహా ॥ ఓం నమశ్చాముణ్డే వారాహి అఘో
రే అమోఘే వరదే విచ్ఛేస్వాహా ॥ ఓం నమశ్చాముణ్డే ఇంద్రాణి అఘోరే అ
మోఘే వరదే విచ్ఛేస్వాహా ॥ ఓం నమశ్చాముణ్డే చణ్డి అఘోరే అమోఘే వరదే
విచ్ఛేస్వాహా ॥ ఓం నమశ్చాముణ్డే కుశాని అఘోరే అమోఘే వరదే విచ్ఛే
స్వాహా ॥ యథాక్షరపదానాంహివిష్ణుఖణ్డంద్వితీయకమ్ ॥ ఓం నమశ్చాముణ్డే ఊ
ర్ధ్వకేశి జ్వలితశిఖరే విద్యుజ్జిహ్వే తారకాక్షి పింగళభుగ్విక్రమదంష్ట్రే క్రుద్ధే
ఓం మాంసశోణిత సురాసపియే హసహస ఓం నృత్యనృత్య ఓం విజృంభయ
విజృంభయ ఓం మాయా త్రైలోక్యరూపసహస్ర పరివర్తినీనాం ఓం బద్ధ బద్ధ
ఓం కుట్ట కుట్ట చిరిచిరి హిరిహిరి భిరిభిరి త్రాసని త్రాసని భ్రామణి భ్రామణి

ఓం ద్రావణి ద్రావణి యోభణి యోభణి మారణి మారణి సజ్జీవని సజ్జీవని హే
రి హేరి గేరి గేరి ఘోరి ఘోరి ఓం మురి మురి ఓం సమోమాత్యగణాయనమోన
మోవిచ్చే॥ ఏకత్రం శత్రుదంశమోఘ శత్రుమనైక్రిశస్త్రతః ॥ ౨ ॥ హేఘాంపఘ్ని
ప్రణవాద్యస్తాంత్రిఖణ్డీపజపేద్యజేత్ ॥ హేఘాం శ్రీకుబ్జికాహృదయంపదసద్భాతు
యోజయేత్ ॥ ౩ ॥ అకుళాదిత్రిమధ్యస్థంకుళాదేశ్చత్రిమధ్యగమ్ ॥ మధ్యమాది
త్రిమధ్యస్థంపిణ్డంపాదేత్రిమధ్యగమ్ ॥ ౪ ॥ త్రయార్థమాత్రాసంయుక్తంప్రణవాద్యం
శిఖాశివామ్ ॥ ఓం యోగ్రిం శిఖాభైరవాయనః ॥ స్థింస్థాంస్థింసవీజత్ర్యక్షరః ॥
హోగ్రిం హీగ్రిం హ్రోగ్రిం నిర్భజంత్యర్థిన్ద్రాత్రింశద్వర్ణకంపరమ్ ॥ ౫ ॥ యోదయ
శ్చకారాంత్రాఅకుళాదకులక్రమాత్ ॥ శశినీభానునీచైవపావనీశివభస్మరః ॥ ౬ ॥ గా
ధారిణశ్చపిణ్డాక్షీచపలాగజఙ్ఘ్రికా ॥ మమృషాభయసారాస్యాత్తద్యమాభోజ
రాయచ ॥ ౭ ॥ కుమారికాశరాత్రీనసజ్గటాదధకాలికా ॥ ఫశివాభవమోరాణటవీ
భత్యాతవిద్యుతా ॥ ౮ ॥ త విశ్వస్ఫురాశంసిన్యాభజ్వాలామాలయాతథా ॥ కరాలీ
దుర్జయారణ్ణీవామాజ్యేష్ఠాచర్రాద్రృపి ॥ ఖ కాలీ క కులాలమ్బిఅనులోమాదపిణ్డ
నీ ॥ ఆ వేదినీ ఇ రూపీవైశాన్తిర్మూర్తిఃకళామలా ॥ ౧౦ ॥ యు ఖణ్డినీ ఉ బలితా ॥
కులా ॥ త తథాయది ॥ సుభగావేదనాదిన్యాకరాలీ అం చమధ్యమా ॥ ౧౧ ॥ అః అ
పేతరయావీరేపూజ్యాశ్చశక్తయఃక్రమాత్ ॥ స్థాం స్థీం స్థౌం మహాభైరవాయన
ః ॥ అయోద్యాహృత్కర్ణీచరాక్షసీతుపణతుయా ॥ ౧౨ ॥ పిక్లాక్షీచాక్షయాక్షే
మాబ్రహ్మణ్యష్టకసంస్థితాః ॥ ఇలాలీలావతీలీలాలజ్కాలజ్జేశ్వరీతథా ॥ ౧౩ ॥ లా
లసావిమలామాలామాహేశ్వర్యష్టకేస్థితాః ॥ హుతాశనాపితౌలాక్షీహుక్రిడా
రీబడబాముఖి ॥ ౧౪ ॥ హోహారవాతథాక్రూరాక్రోధాబాలాఖరాననా ॥ కామా
ర్యాదేహసమ్ముతాఃపూజితాస్సర్వసిద్ధిదాః ॥ ౧౫ ॥ సర్వజ్ఞాతరళాతారాము
గ్వేదాచహయాననా ॥ సారసారస్వయంగ్రాహశాశ్వతీవైష్ణవీకులే ॥ ౧౬ ॥ తా
లుజిహ్వోచరక్రాక్షీవిద్యుజ్జిహ్వోకరజిగ్ణీ ॥ మేఘనాదావ్రవణ్డో గ్రాకాలకర్ణీకలిపి
యా ॥ ౧౭ ॥ వారాహీకులసమ్ముతాఃపూజనీయాజయాగ్నినా ॥ చమ్పాచమ్పా
వతీచైవప్రచమ్పాజ్వలితాననా ॥ ౧౮ ॥ పితౌపీపిచువక్త్రావిలాలుపావస్త్రిసమ్మ
వాః ॥ షావనీయాచనీచైవవామనీదమనీతథా ॥ ౧౯ ॥ చిన్మవేలాబృహతురక్షీవి
ద్యుతావిశ్వరూపిణీ ॥ చాముణ్డాకులసమ్ముతామణ్డలేపూజితాజయే ॥ ౨౦ ॥ య
మజిహ్వోజయస్త్రీచదుర్జయాచయమాన్తికా ॥ విడావీరేవతీచైవజయాచవిజయాత
థా ॥ ౨౧ ॥ మహాలక్ష్మీకులేజాతాఅష్టాష్టకముదాహృతమ్ ॥ ౨౧ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేఉమామహేశ్వరసంవాదే యుద్ధజయార్థే

అష్టాష్టకదేవీ కథనంనామ పట్టత్యారింశదధికశతతమోధ్యాయః.

— శ్రిత్యురితాపూజాదిః శ్రి —

మహేశ్వరః ॥ ఓం గుహ్యకుబ్జి కేహుం ఫట మమ సర్వోపద్రవాగయస్త్ర
మస్త్రోతస్త్ర మూర్ధ్న ప్రయోగాదికం యోనకృతం కారితం కురుతే కరిష్యతి కారయిష్య
తి తాక సర్వా హనహన దంష్ట్రా కరాళిని హ్రోం హ్రీం హుం గుహ్యకుబ్జి
కాయైస్సాహా | హ్రోం ఓం ఘో వోం గుహ్యకుబ్జి కాయైసమః ॥ హ్రీం సర్వజన
యోభణీ జనానుకర్షిణీతతః ॥ ఓం ఘం ఖ్యాం సర్వజనవశజగత్తథాస్యాజ్జనమో
హానీ ॥ ఓం ఖ్యాం సర్వజనస్తమ్భినీ విం ఖం ఖ్యాం యోభణీతథా | విం శ్రీతత్త్వం
బీజం శ్రేస్తం కులేపజ్ఞాక్షరీతథా ॥ ౧ ॥ ఘం శ్రీం క్షీం శ్రీం హ్రీం యేం వచ్చే యేయే
హూం ఫట హ్రీం నమః | ఓం హ్రీం యే వచ్చే యే యో హ్రీం ఫట న
వేయం త్వరితాపునర్జ్జేయాఽర్చితాజయే ॥ హ్రోం సింహాయే త్యాసంస్యాధీ
యేం హృదయమీరితమ్ | వచ్చే భగిరసే స్వాహా త్వరితాయాశ్చివస్త్పతః ॥ ౩ ॥
యేం హ్రీం శిఖాయై వాషట్యాద్యవేత్తేంకవచాయహుం | హూం నేత్రత్రయా
యవాషడ్భీనుస్త్రీచఫడస్తకమ్ ॥ ౪ ॥ హ్రీం జాగరీ ఘోచరీ చణ్డా ఛేదనీ యోభణీ క్రి
యా | యేనుకారి దహ్రీం కారి ఫటాగరీనవశక్తయః ॥ ౫ ॥ అథ దూతీః ప్రవత్యౌమి
పూజ్యాశ్చ ద్వాదిగాశ్చ తాః ॥ హ్రీం నలే బహుతుణ్డే చ ఖగే హ్రీం ఘోచరే జ్వా
లిని జ్వల ఖఫ చఫే శవభీషణే చ ఛే చణ్డే ఛేదని కరాళి ఖఫ ఛేయే ఖరహాన్తీ
హ్రీం యే వయే కపిలే హయే హూం శ్రూం తేజవతి రౌద్ర మాతః హ్రీం ఫే
వే ఫే ఫే వక్తే వరీ ఫే పుటి పుటి హారే హూం ఫట బ్రహ్మవే తాళిమధ్యే ॥ గు
హ్యక్షాని చ తత్త్వాని త్వరితాయాః పునర్వదే ॥ ౬ ॥ హ్రోం హూం హః హృద
యే ప్రోక్తం హూం హాశ్చ శిరస్త్పతమ్ | ఘం జ్వలజ్వలేతి చ శిఖా వర్షశ్చ ఛే హ్రీం
హుం హుమ్ ॥ ౭ ॥ శ్రోం తూం శ్రీం నేత్రమిత్యుక్తం యోం అస్త్రం వైతతశ్చ ఫట
హుం ఘో వచ్చే యేః హ్రీం యేం హుం ఫట వా ॥ హుం శిరశ్చైవ మధ్యేస్యా
ర్చూర్వాదా ఫసదాశివే వక్షుశ్చేమనోన్మానీమయే తార్క్యోహ్రీం వమాధవః ॥ ౮ ॥
యేం బ్రహ్మహుంతథాదిత్యోదారుణం ఫట స్మృతాస్సుదా ॥ ౯ ॥ * *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే ఉమామహేశ్వరసంవాదే

యుద్ధజయార్ణవే త్వరితాపూజాది కథనం నామ

సప్తచత్వారింశ దధిక శతతమోధ్యాయః

— శ్రిసక్తాగ్రువిజయపూజాశ్రి —

మహేశ్వరః ॥ ఓం డేఖ్యాం సూర్యాయ సక్తాగ్రువిజయాయ నమః | హ్రీం
హ్రీం హూం హేం హ్రీం హ్రీం హ్రీః ॥ షడక్షాని తు సూర్యస్య సక్తాగ్రువిజయ

దస్యహి । ఓం హం ఖం ఖ సోలాగ్రయస్వాహా । స్ఫుం హ్రీం
హంఃకూంఓంహీం క్రేం ॥ ప్రభూతంవిమలంసారమారాధ్యంపరమంసుఖమ్ ॥ ౧॥
ధర్మజ్ఞానంచవైరాగ్యమైశ్వర్యాభ్యుత్పకంయజేత్ । అనంతాననంసింహాసనంపద్మా
సనమతఃపరమ్ ॥ ౨ ॥ కర్ణికాకేసరాణ్యేవసూర్యసోమగ్నవజ్రలమ్ । దీప్తాసూ
త్యైజయాభద్రావిభూతిర్విమలాతథా ॥ ౩ ॥ అమోఘావిద్యుతాపూజ్యానవమీస
ర్వతోముఖి । నత్వంరజస్తమశ్చైవప్రకృతింపురుషంతథా ॥ ౪ ॥ ఆత్మానంచాన్త
రాత్మానంపరమాత్మానమర్చయేత్ । సర్వేవిష్ణుసమాయుక్తామాయానిలసమన్వి
తాః ॥ ౫ ॥ ఉపాప్రభాచసన్ధ్యాచసాయామాయాబలాన్వితా । విష్ణువిష్ణుసమా
యుక్తాద్వారపాలాస్తథాప్తకమ్ ॥ ౬ ॥ సూర్యంచణ్డంప్రవణ్డంచపూజయేద్దత్తకాది
భిః । పూజయాజపఃపూమాద్యైర్ముగ్ధాదౌపిజయోభవేత్ ॥ ౭ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ఉమామహేశ్వర సంవాదే
యద్భజయార్ణవే సక్త్యానిజయ పూజాకథనం నా
మాప్తచత్వారింశదధిక శతత మో ధ్యా యః.

— శ్రీఅయుతలక్షకోటిపూజాః శ్రీ —

మహేశ్వరః ॥ పూజామాన్రణాదౌవిజయోరాజ్యాప్తిర్విష్ణునాశనమ్ ।
కృచ్ఛేగ్రణశుద్ధిముత్పాద్యప్రాణాయామశతేనచ ॥ ౧ ॥ అన్తర్గతేచగాయత్రీంజ
ప్ర్యాపౌడశథావరేత్ । ప్రాణాయామాంశ్చపూర్వాష్ట్యైజుహుయాత్పావకేహ
విః ॥ ౨ ॥ భైరవ్యావాకభక్షిచఫలమూలాశనోఽపివా । క్షీరసక్తుఘృతాహరపక
మాహరమాశ్రయేత్ ॥ ౩ ॥ యావత్సమాప్తిర్భవతిలక్షపూజాస్యపార్వతి । ద
క్షిణాలక్షపూజామాన్తేగావోవస్త్రాణికాఞ్చనమ్ ॥ ౪ ॥ సర్వోత్పతసముత్పత్తౌ
పఞ్చభిర్దశభిర్ద్విజైః । నాస్తిలోకేనఉత్పాతోయోహ్యనేనప్రశావ్యతి ॥ ౫ ॥ వజ్ర
శ్యంపరమంనాస్తియదస్మాదతిరవ్యతే । కోటిపూజామంతుయోరాజాకారయేచ్ఛూ
ర్వవద్ద్విజైః ॥ ౬ ॥ నతస్యశత్రవస్సప్తేజాతుతిష్ఠన్తికర్మిచిత్ । నతస్యమారకోదే
శేవ్యాధిర్భాజాయతేక్వచిత్ ॥ ౭ ॥ అతివృష్టిరనావృష్టిర్ముషకాశ్వలభాశ్శుకాః ।
రాక్షసాద్యాశ్చశావ్యాన్విసర్వేచరిపవరణే ॥ ౮ ॥ కోటిపూజామేతువరయేబ్రా
హ్మణాన్వింశతంతథా । శతంచాథసహస్రంవాయథేస్తాంభూతిమాపుయాత్ ॥ ౯ ॥
కోటిపూజామంతుయఃకుర్యాద్ద్విజోభూపౌఽభవాచచిత్ । యదిచ్ఛేత్ప్రీతు
యాత్తత్తనశరీరోదివంప్రజేత్ ॥ ౧౦ ॥ గాయత్రీగ్రహమన్తైర్వ్యాకూశ్చాన్ద్రజా
తవేదనైః । ఐద్రవాదునివాయవ్యయామ్యాగ్నేయైశ్చవైష్ణవైః ॥ ౧౧ ॥ శాక్తేయై
శ్చాఘ్నేవసానైర్దైర్ద్యోమార్చనాన్తైః । అయుతేనాల్పసిద్ధిసాన్యైర్లక్షపూజా

మోఽఖిలాద్రినుత్ ॥ ౧౨ ॥ సుర్వపీఠాదినాశాయకోటి హూమోఽఖిలార్థః ।
యవప్రహిలక్షీరఘృతకుశప్రసాతికాః ॥ ౧౩ ॥ పటాజోశీరవిల్వామృదభౌ హూమే
ప్రక్షీర్తితాః । అప్రహస్తప్రమాణేనకోటి హూమేషుభూతకమ్ ॥ ౧౪ ॥ తస్మాద్ధగ
ప్రమాణేనలక్ష హూమేవిధీయతే । హూమోఽయుతేనలక్షేణకోట్యాజ్యాద్యైః
ప్రక్షీర్తితః ॥ ౧౫ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయ ఉమామహేశ్వర సంవాదే

యుద్ధజయార్ణవే అయుతలక్ష కోటి హూమో

నామైకోన పశ్చాతదధిక శతతమోధ్యాయః.

— విమన్వన్తరవివరణమ్.౩ —

అగ్నిః ॥ మన్వన్తరాశివత్సౌమిఅద్యస్సౌమ్యమృవోమనుః । అగ్నిధా
ద్యాస్తస్యసతాయమోనామతదాసురాః ॥ ౧ ॥ ఔర్వాద్యాశ్చసప్తర్షయశ్చ
శైవశతత్రతుః । పారావతాస్సతుషితాదేవాస్సౌమ్యరోచిషేఽన్తరే ॥ ౨ ॥ వివ
శ్చిత్తత్రదేవేన్ద్రాక్షర్ణస్తమాదయోద్విజాః । వైత్రకింపురుషాఃపుత్రాస్తృతీయశ్చ
స్తమోమనుః ॥ ౩ ॥ సుశాన్తిరిన్ద్రోదేవాశ్చసుధామాద్యావసేఠజాః । సప్తర్ష
యోఽకాద్యాఃపుత్రాశ్చతుర్థస్తామసోమనుః ॥ ౪ ॥ స్వరూపాద్యాస్సరగణాశ్చిఖ
రిన్ద్రస్సరేశ్వరః । జ్యోతిర్ధామాదయోవిప్రానపభ్యాతిముఖాస్సుతాః ॥ ౫ ॥ రైవ
తేవిరభశ్చేన్ద్రోఽమితాభాస్తథాసురాః । హిరణ్యరోమాద్యామునయోబలబన్ధాద
యస్సుతాః ॥ ౬ ॥ మనోజవశ్చాతుషేఽగృహ్యస్త్రాస్సౌమ్యదయస్సురాః । సుమే
ధాద్యామహర్షయఃపురుషభృతయస్సుతాః ॥ ౭ ॥ వివస్వతస్సుతోవిప్రశ్చాన్ద్రదేవో
మనుస్తతః । ఆదిత్యవసురుద్రాద్యాదేవాశ్చన్ద్రాఃపురన్దరః ॥ ౮ ॥ వసిష్ఠఃకాశ్యపోఽథాత్రి
ర్జమదగ్నిస్సగోతమః । విశ్వామిత్రభరద్వాజౌమునయస్సప్రసాన్ద్రాన్ద్రమ ॥ ౯ ॥ ఇత్యౌ
తుప్రముఖాఃపుత్రాఅంశేనహరిరాభవత్ । స్వామ్యమృవేమానసోఽభూదజితస్త
దనన్తరే ॥ ౧౦ ॥ సత్యోహరిర్దేవవరోవైకున్ఠోవామనఃక్రమాత్ । ఛాయాజిన్ను
ర్యపుత్రమృభిలతాచాప్తమోమనుః ॥ ౧౧ ॥ పూర్వస్యచనవన్ద్రోఽసౌసావన్ద్ర్యవితాప్త
మః । సుతపాద్యాదేవగణాదిప్రముద్ద్రాణికాదయః ॥ ౧౨ ॥ మునయోబలిరిన్ద్రాశ్చ
విరజప్రముఖాస్సుతాః । నవమోదక్షసావన్ద్రఃపారాద్యాశ్చతదాసురాః ॥ ౧౩ ॥ ఇ
న్ద్రాశ్చైవాద్యుతస్తేహంసదనాద్యాద్విజోత్తమాః । ధృతకేత్యాదితుఃపుత్రాబ్రహ్మ
సావన్ద్రీరిత్యుతః ॥ ౧౪ ॥ సుభాదయోదేవగణాస్తేహంశాన్దిశ్చత్రతుః । హవిష్యా
ద్యాశ్చమునయస్సత్రాద్యాశ్చతత్సుతాః ॥ ౧౫ ॥ ధర్మసావన్ద్రీకశ్చాభిమాన్ద్రా
ద్యాస్తదాసురాః । గణశ్చేన్ద్రోఽశ్చరూద్యామునయపుత్రకామనోః ॥ ౧౬ ॥

సర్వత్రగాద్యరుద్రాః సస్యవర్ణి గ్భవితామనుః | ఋతథామాసు రేంద్ర శ్చహరితాద్య
శ్చ దేవతాః || ౧౭ || తపస్యాద్యాస్స త్తర్షయస్స తావై దేవవన్తుభాః | మనుస్త్రీ
యోదశోరాచ్యస్సూత్రామాణాదయస్సరాః || ౧౮ || ఇన్ద్రోదివస్పతిస్తేహందాన
వాదివిమర్దనః | నిర్దేహాద్యాస్స త్తర్షయశ్చిత్రసేనాదయస్సతాః || ౧౯ || మనుశ్చ
తుర్దశోభాత్యశ్శుచిరిన్ద్రోభవివ్యతి | చాక్షుషాద్యాస్సరగణాల్గ్నిబాహ్యోదయో
ద్విజాః || ౨౦ || చతుర్దశస్యభాత్యస్యపుత్రాఢిరుమభామనోః | ప్రవర్తయన్తివే
దాంశ్చభువిసత్తర్షయోదివః || ౨౧ || దేవాయజ్ఞభుజస్తేతుభూఃపుత్రైః పరిపాల్యతే |
బ్రహ్మణోదివసేబ్రహ్మన్వనవస్తుచతుర్దశ || ౨౨ || మన్వాద్యాశ్చహరిరేంద్రందాద్యప
రాస్తేవిభేదనః | ఆద్యోవేదశ్చతుష్పాదశ్చతసాహస్రసమ్మితః || ౨౩ || ఏకశ్చాపీ
ద్యజురేంద్రస్తంచతుర్ధావ్యకల్పయత్ | ఆధ్వర్యవంయజ్ఞస్త్రిముగ్ధ్వాత్రంశథా
మునిః || ౨౪ || ఔగ్రాత్రసామభిశ్చక్రేబ్రహ్మత్వంచాప్యథర్షభిః | ప్రథమంవ్యా
సశిష్యస్తప్తైలోహ్యైగ్నేదవారగః || ౨౫ || ఇన్ద్రైః ప్రవతయేప్రాదాద్యామలా
యచసంహితామ్ | బాధ్యాదిభ్యోనదాసోపిచతుర్ధాజసంహితామ్ || ౨౬ || య
జురేంద్రతరోశ్శాఖాస్సప్తవింశత్సహమతిః | వైశమ్పయననామాసావ్యాసశిష్యశ్చ
కారవై || ౨౭ || కాణ్దావాజసనేయాద్యాయాజ్ఞవల్క్యదిభిస్తన్యతాః | సామ
వేదతరోశ్శాఖావ్యాసశిష్యస్సజైమినిః || ౨౮ || సుమస్తశ్చసుకర్తాచపక్షైకాంసం
హితాంతతః | గృహ్ణతేచమకర్త్యాః సస్సహస్రంసంహితాంగురుః || ౨౯ || సుమస్తశ్చ
ధర్మతరుంవ్యాసశిష్యౌభిభేదతమ్ | శిష్యానధ్యాపయామాసప్రైవలాదాస్తనూస్ర
శః || ౩౦ || పురాణసంహితాంచక్రేసూతోవ్యాసప్రసాదతః || ౩౦౪ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే మన్వంతర

కథనం నామపజ్ఞాశదధికశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీవణ్ణాశ్రమేతరథర్కః-౬ —

అగ్నిః || మన్వారయోభుక్తిముక్తిధర్మాంశ్చేద్యాప్తువన్తియాః | ప్రోచేవ
రశురామాయవరుణోక్తంతుపుష్కరః || ౧ || పుష్కరః || వణ్ణాశ్రమేతిరాణాంతే
ధర్మాన్వత్ప్రాయమిసర్వదాః | మన్వాదిభిర్నిగదితాన్వాసుదేవాదితుష్టిదాః || ౨ ||
అహింసాసత్యవచనందయాభూతేష్వనుగ్రహః | తీర్థానుసరణందానంబ్రహ్మచర్య
మమత్సరః || ౩ || దేవద్విజాతిశుశ్రూషాగురుణాంచభృగుత్తమ | శ్రవణంసర్వ
ధర్మాణాంపితౄణాంపూజసంతథా || ౪ || భక్తిశ్చనృపతౌనిత్యంతథానచ్చాస్త్ర
నేత్రతా | ఆన్యశంస్యంతితితౌచతథాచాస్తిక్యమేవ || ౫ || వణ్ణాశ్రమాణాంసా
మాన్యంధర్మాధర్మంసమీరితమ్ | యజనంయాజనందానంవేదాద్యధ్యాపనక్రియా || ౬ ||

ప్రతిగ్రహం చాధ్యయనం విప్రకర్మానిర్దిశేత్ । దానమధ్యయనంచైవయజనంచయ
 కావిధి ॥ ౭ ॥ క్షత్రియస్యనవైశ్యస్యకర్మేదంపరికీర్తితమ్ । క్షత్రియస్యవిశేషణపా
 లనందుప్తనిగ్రహః ॥ ౮ ॥ కృషిగోరక్ష్యవాణిజ్యంవైశ్యస్యపరికీర్తితమ్ । శూద్రస్య
 ద్విజశుశ్రూషాసర్వశిల్పనివాప్యత ॥ ౯ ॥ మాజ్ఞేబద్ధనతోజన్మవిప్రాదేశ్చద్వితీయ
 కమ్ । ఆనులోమ్యేనవర్ణానాంజాతిర్మాతృసమాప్తృతా ॥ ౧౦ ॥ చణ్డాలోబ్రాహ్మ
 నీపుత్రశ్శూద్రాచ్చప్రతిలోమతః । సూతప్రక్షత్రియాజ్ఞాతోవైశ్యదైవదేవలస్త
 థా ॥ ౧౧ ॥ పులహసంక్షత్రియాపుత్రశ్శూద్రాత్స్యైత్వీతిలోమజః । మాగధసాన్య
 త్రథావైశ్యచ్ఛూద్రాదాయోగవోభవేత్ ॥ ౧౨ ॥ వైశ్యాయాంప్రతిలోమభ్యః
 ప్రతిలోమాస్సుహస్రశః । వివాహస్సద్భవైస్తేషాంనోత్తమైర్నాథమైస్తథా ॥ ౧౩ ॥
 చణ్డాలకర్మనిర్దిష్టంవధ్యానాంఘాతసంతథా । స్త్రీజీవనంతుతద్రతాప్రోక్తంవైదేవక
 స్యచ ॥ ౧౪ ॥ సూతానామశ్వసారభ్యంపులహసానాంచవ్యాధతా । ప్రతిక్రియా
 మాగధానాంతథాచాయోగవస్యచ ॥ ౧౫ ॥ రక్షావతరణంప్రోక్తంతథాశిల్పైశ్చ
 జీవనమ్ । బహిర్ద్రామనివాసశ్చమృతచేలస్యధారణమ్ ॥ ౧౬ ॥ నసంస్పర్శస్తతై
 వానైశ్చణ్డాలస్యవిధీయతే । బ్రాహ్మణాగ్ధేగవాగ్ధేవాదేహత్యాగోత్రయఃకృ
 తః ॥ ౧౭ ॥ స్త్రీబాలాద్యపవత్రావాబాహ్యనాంసిద్ధికారణమ్ । సజగ్రేజాతయో
 జ్ఞేయాఃపితుర్మాతృశ్చకర్మతః ॥ ౧౮ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్రేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే వర్ణా

స్తరధర్మకథనంనామ ఏకషష్ఠాశ్చదశకశతతమోధ్యాయః.

— శిశుహాథస్తవః: ౬ —

పుష్కరః ॥ అజీవంప్రయథోదైవబ్రాహ్మణస్సేన్వనకర్మణా । క్షత్రవిల్బాభి
 ద్రధర్మేణజీవేనైవశమశూద్రజాత్ ॥ ౧ ॥ కృషివాణిజ్యగోరక్షకృమశోడం
 చద్విజశ్చరేత్ । గోరసంగుడలవణలాత్రామాంసానివర్జయేత్ ॥ ౨ ॥ భూమింభి
 త్వాపథిభిత్వాహత్యాకీలపీవీకాః । పునర్విఖలయజ్ఞేనకర్మకాదేవపూజనాత్ ॥ ౩ ॥
 హలమప్తగవంధర్మ్యంవక్షవంజీవితార్థినామ్ । చతుర్గవంసృశంసానాంద్విగవంధర్మ
 ఘాతినామ్ ॥ ౪ ॥ ఋతామృతాభ్యాంజీవేతమృతేనప్రమృతేనచ । సత్యాన్యతా
 భ్యామపివానశ్వప్రత్యాకదాచన ॥ ౫ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్రేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే గృహ

స్థవృత్తయోనామద్విషష్ఠాశ్చదశకశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీబ్రహ్మచర్యాశ్రమధర్మః ౩ —

పుష్కరః ॥ ధర్మమాశ్రమిణాం వత్సేభుక్తిముక్తిప్రదంశ్చ యః । పోడశర్తుర్నిశా
(స్త్రీ)ణామాద్యాస్తీసస్త్రిగర్హితాః ॥ ౧ ॥ ప్రజేద్యుగ్ధాసుపుత్రార్థికర్మాధానికమి
వ్యతే । గర్భస్యస్పృహతాజ్ఞానే సవనం స్పృహనాత్పురా ॥ ౨ ॥ పశ్యేత్తమేవాసీ
మస్తంపుత్రీయం నామభంశుభమ్ । అచ్ఛిన్ననాడ్యాంకర్తవ్యం జాతకర్తవితక్
తైః ॥ ౩ ॥ ఆశౌచేతువ్యతిక్రాంతే నామకర్మపీఢీయతే । శర్మాస్తంబ్రాహ్మణస్యో
క్తం వర్షాస్తంక్షత్రియస్యతు ॥ ౪ ॥ గుప్తదాసాత్కం నామ ప్రశస్తం వైశ్యశూ
ద్రయోః । బాలంసేవేదయేద్ధర్మే ర్శవపుత్రోయమత్యుత ॥ ౫ ॥ యథాకులం
తుమాదాకృద్భ్యామ్ బ్రాహ్మణస్యోపనాయనమ్ । గర్భాప్తమేకప్తమేవాభ్యే గర్భాదేకాద
శేనృపే ॥ ౬ ॥ గర్భాత్తుద్వాదశేవై శ్యేషోడశాష్టాదితోసహి । ముజ్ఞానాం వల్క
లానాంతుక్రమాన్మజ్జ్యైః ప్రక్షిత్తితాః ॥ ౭ ॥ మార్గవైయాధివాస్తానివర్తాణివత
చారిణామ్ । పర్ణపిప్పలబిల్వానాంక్రమాద్దణ్డాః ప్రక్షిత్తితాః ॥ ౮ ॥ కేశదేశలలాటా
స్యతుల్యాః ప్రోక్తాః క్రమేణతు । అవక్రాస్సత్వచస్సర్వే నావిప్లుస్తాస్తదణ్డాః ॥ ౯ ॥
వాసోపవీతేకార్పాసత్మోమోగ్ధానాం యథాక్రమమ్ । ఆదిమధ్యావసానేషుభవచ్ఛ
బ్దోపలక్ష్మితమ్ ॥ ౧౦ ॥ ప్రథమంతత్రభిక్షేతయత్రభిక్షాధుర్వంభవేత్ । స్త్రీణా
మమస్త్రీతస్తానివివాహాస్తుసమస్తాః ॥ ౧౧ ॥ ఉపనీయగురుశ్శిష్యంశిక్షయేచ్ఛాచమా
దితః । ఆచారమగ్నికార్యంచసంస్థోపాసనమేవచ ॥ ౧౨ ॥ ఆయుష్యంప్రాచ్ఛుభోభుక్షే
యశస్యందక్షిణాముఖః । త్రియంప్రత్యచ్ఛుభోభుక్షేఽఋతంభుక్షాః ఉదచ్ఛుభః ॥ ౧౩ ॥
సాయంప్రాతశ్చజహుయాన్నామేధ్యంవ్యస్తహస్తకమ్ । మధుమాంసంజనైస్సా
ర్థంగీతంసృత్యంచవైత్యజేత్ ॥ ౧౪ ॥ హింసాంపరాపవాదంచఅశ్లీలంచవిశేషతః
దణ్డాదిధారయేన్నుప్తమపుక్షిప్తాన్యధారణమ్ ॥ ౧౫ ॥ వేదస్మీకరణంకృత్వాస్నా
యాద్వైదప్రజ్ఞతీణః । నైష్ఠికోబ్రహ్మచారివాదేహాస్తంసంసేధురౌ ॥ ౧౬ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే బ్రహ్మ

చర్యాశ్రమోనామ త్రిపంచాశదధికశతతమోధ్యాయః ।

— శ్రీవివాహః ౩ —

పుష్కరః ॥ విప్రశృతస్తోవిన్దేతథార్యాస్తీస్త్రిపుత్రామిహః । ద్వేచవైశ్యేయ
థాకామంభార్యైకామపిచాస్త్యుపః ॥ ౧ ॥ ధర్మకార్యాణిసర్వాణిసకార్యాణ్యస
వర్ణయా । పాణిగ్రాహ్యసవణ్ణాసుగృణ్ణీయాత్త్వత్రియాశరమ్ ॥ ౨ ॥ వైశ్యాప్ర
తోదమాదద్యాన్దృశాంవైచాస్త్యజాతథా । సకృత్కన్యాప్రదాతవ్యాహరంస్తాంచార
దన్తుథాక్ ॥ ౩ ॥ అపత్యవిక్రయాసక్తేనమృతిర్నపిధీయతే । కన్యాదానంశచీయా

గోవిందాహారాధనతుర్గితా || ౪ || వివాహమేతత్కర్తవ్యంనామకర్తవ్యమయమ్ |
 నష్టేన్యతేప్రవజితేక్షీణేచపతితేపతా || ౫ || పశ్చిస్సావత్సునారీణాంపతిరన్యోవి
 ధీయతే | మృతేతుదేవరేదేయాత్తనభావేయభేద్యయా || ౬ || పూర్వాత్రితయమా
 గ్నేయంవాయవ్యంహోత్రరాత్రయమ్ | రోహిణీచేతిచరణేభగణశ్శస్యతేనదా || ౭ ||
 నైకగోత్రాంతువరయేన్నైకార్హేయాంచభార్గవ | పితృతస్సప్తమాదూర్ధ్వంమా
 తృతఃపశ్చిమాత్తథా || ౮ || ఆహూయదానంబ్రాహ్మస్సాస్మిశుశ్రులశీలయుతాయ
 తు | పురుషాంతారయేత్తజ్జ్ఞానిస్యంకన్యాప్రదానతః || ౯ || తథాగోమిథునాదానా
 ద్వివాహస్త్వార్షఉచ్యతే | ప్రాధితాదీయతేయస్యప్రాజాపత్యస్సగర్హకృత్ || ౧౦ ||
 శుశ్రూణచానురోమద్యోగాధ్యోవరణాబ్ధిభః | రాక్షసోయుద్ధపారణాత్ప్రైశ్చచః
 కన్యకాచ్యులూత్ || ౧౧ || వైవాహికేహిక్షుర్వీతకుష్ఠకారవృధాశచీమ్ |
 జలాశయేతుతాంపూజ్యవాద్యాద్యైస్త్రింశుహంసయేత్ || ౧౨ || ప్రసుప్తేకేశవే
 నైవవివాహఃకార్యవహ్ని | పాపేషుత్రేకుఃపిదేవీకృత్పిత్తకౌనచ || ౧౩ || నశు
 క్రజీవేస్తస్మితేనశశాక్షేగ్రహర్దితే | అరగరిభౌవయ్యుక్తేభేవ్యతీపాతహతే
 నహి || ౧౪ || సౌమ్యంపితృన్యంచవాయవ్యంసావిత్రంరోహిణీతథా | ఉత్తరాత్రి
 తయంమూలంమైత్రంపౌష్ఠంవివాహామ్ || ౧౫ || మానుషాభ్యుప్తథాలగ్నోమా
 నుషాభ్యాంశకశ్శుభః | తృతీయేచతథావస్తేదశమైకాదశేస్తమే || ౧౬ || అరగ
 రిచస్త్రీతనయాఃపశస్తానకుజోస్తమః | సప్తాన్యాస్తమవర్తేషుశేషాశ్చస్తాగ్ర
 హూత్తమాః || ౧౭ || తేషామపితథామధ్యాస్తమశ్శుక్రోనశస్యతే | వైవాహికే
 భేకర్తవ్యతథైవచచతుర్థికా || ౧౮ || సనాతన్యాగ్రహస్తత్రచతురాద్యాస్తత్రై
 కగాః | పర్వవర్జంస్త్రీయంగచ్ఛేన్యత్యాదంతాసదారః || ౧౯ || * *

శ్రీఆంధ్రపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామ సంవాదే వివా

హవిధానకథనంనామచతుఃపశ్చాశ్చదధికశతతమోధ్యాయః.

— ఆంధ్రపురాణే —

పుష్కరః || బ్రాహ్మేనుహూర్దేవోథాయఃస్థావీదైవతాస్త్రరేత్ | ఉభే
 మూత్రపురీషేతుదివాకుర్యాదుదఙ్ముఖః || ౧ || రాత్రౌచదక్షిణేకర్యాదుభేనధ్యే
 యథాదివా | నమాగ్నాదౌజలేవీధ్యాంసప్తాణాయాంసదాచరేత్ || ౨ || శౌచం
 కృత్వామృదాచమ్యభక్షయేద్దస్తథావనమ్ | నత్యంవైమిత్రికంకామ్యంక్రియాగ్గంమ
 లకర్షణమ్ || ౩ || క్రియాస్నానంతథావస్తంషోధాస్నానంప్రకీర్తితమ్ | అస్నాత
 స్యాఫలంకర్మప్రాతస్సానంచరేత్తతః || ౪ || భూమిప్రముద్భృతాత్పుణ్యంతతఃప్ర

స్రవణోదకమ్ । తతోఽపి సారసంపుణ్యంతస్మాన్నాదేయమువ్యతే ॥ ౫ ॥ తీర్థతో
యంతతఃపుణ్యంగాఙ్గాపుణ్యంతుసర్వతః । సంశోధితమలఃపూర్వం నిమగ్నశ్చజలా
శయే ॥ ౬ ॥ ఉపస్థృశ్యతఃకుర్యాదస్థుసఃపరిమాన్దనమ్ । హిరణ్యవణాస్త్రీస్త్రభి
శ్శన్నోదేవీతిచావ్యభ ॥ ౭ ॥ అహోహిష్టేతస్త్వభిరదమావస్తభైవచ । తతోజలాశ
యేమగ్నఃకుర్యాదస్తర్జలంజపమ్ ॥ ౮ ॥ తత్రాఘమర్షణంసూక్తంప్రపదాంవత
థాజపేత్ । యుజ్జతేనానాథిత్యేవంసూక్తంవాప్యభపారుషమ్ ॥ ౯ ॥ గాయత్రీం
తువశేషేణఅఘమర్షణసూక్తకే । దేవతాభావపుస్త్రస్తుఋషిశ్చైవభామమర్ష
ణః ॥ ౧౦ ॥ ఛస్తశ్చానుష్టుభంతస్త్వభావపుస్త్రోహరిస్తస్త్వభః । ఆవీడమానశ్శాటింతుదే
వతాపితృతర్పణమ్ ॥ ౧౧ ॥ పారుషేణతుసూక్తేనదదేత్తైవోదకాఙ్గాలిమ్ । తతోఽ
గ్నిహవనంకుర్యాద్దానందత్వాతుశక్తితః ॥ ౧౨ ॥ తతస్సమగ్నిశ్చేతయోగ్యేమా
ర్గమీశ్వరమ్ । ఆసనంశయనంయానంజాయాఽవశ్యంతమణ్డలుః ॥ ౧౩ ॥ ఆత్మనశ్శు
చితేతానిపరేహంసశుద్ధివేత్ । భారాకాస్తస్యగుర్విశ్వానిపథాదేయోగురుప్వ
పి ॥ ౧౪ ॥ సేవశ్యేచ్ఛార్కమువ్యస్తంనాస్తంయాస్తంసచావ్యపి । నేత్యేన్నగ్నాం
స్త్రీయంకూపంసూనాస్థానంఘాఘ్నినమ్ ॥ ౧౫ ॥ కార్యాసాస్థితథాభస్సనాకా
మేద్యచ్ఛుకుఘ్నినమ్ । అస్త్యేపురంబిత్తస్యహంపరదౌత్యంప్రజేన్నసి ॥ ౧౬ ॥ నారో
హేద్విషమాన్నావన్నవృక్షంసచవర్షనమ్ । అథాయతనశాస్త్రీమితథైవస్యాతుగ
రూహలీ ॥ ౧౭ ॥ లోప్తవన్దీప్తవాచ్యేదీనఃఖాదీనశ్యతి । ముఖాదివాదనంనేహే
ద్వి నాదీపంసరాత్రికః ॥ ౧౮ ॥ నాద్వారేణపితేద్వేత్సనచవక్త్రంవిరాగయేత్ । క
థాభజ్జంసకుర్వీతనచవాసోవిపర్యయమ్ ॥ ౧౯ ॥ భద్రంభద్రమితిబ్రూయాన్నాని
ష్టంక్రియేత్కావ్రితమ్ । పాలాశమాసంపర్జ్యందేవాదిచ్ఛాయయాప్రజేత్ ॥ ౨౦ ॥
సమధ్యేపూజ్యయోర్యాయానోద్భిష్టస్తారకాదివృత్ । సద్యాంనాన్యాంసదీంబ్ర
యాన్నకణ్డూయేద్విహస్తకమ్ ॥ ౨౧ ॥ అసస్త్యవ్యపితృహస్తేనాన్నదీపారంచనప్రజే
త్ । మలాదిప్రక్షిపేన్నాపునసగ్నస్సానమాచరేత్ ॥ ౨౨ ॥ తతస్సమగ్నిశ్చే
తయోగ్యేమార్గమీశ్వరమ్ । స్రజన్నాత్మనాపనయేత్థరాదికరజస్త్యజేత్ ॥ ౨౩ ॥
హీనాంనావహసేద్యచ్ఛేన్నాదేశేవసేచ్చతైః । వైద్యరాజనదీహి నేష్టేచ్ఛస్త్రీ
బహునాయకే ॥ ౨౪ ॥ రజస్తలూడివత్తైర్భూషేతేశవంస్త్యరేత్ । నాసంవృ
తముఖఃకుర్యాద్ధాసంబృహ్మాంతథాతుతిమ్ ॥ ౨౫ ॥ స్రభోరప్యవమానంస్వంగో
పయేద్ద్యచసంబుధః । ఇన్ద్రియాణాంనానుకూలీవేగరోధంసకారయేత్ ॥ ౨౬ ॥
నోపేక్షితవ్యోవ్యాధిస్సృజిపురలృప్తపిభార్గవ । రథ్యాదిగ్రహదాహమేద్విభృయా
న్నాగ్నివారిణీ ॥ ౨౭ ॥ సహుంకుర్యాద్భివంపూజ్యంపాదంపాదేననాకమేత్ ।
ప్రత్యక్షంవాపరోక్షంవాకస్యచిన్నాప్రియంవదేత్ ॥ ౨౮ ॥ వేదశాస్త్రనరేష్టర్షి
దేవనిద్రాంవిపర్యయేత్ । స్త్రీగ్రామీద్దానకర్తవ్యావిశ్వాసంతాసువర్జయేత్ ॥ ౨౯ ॥

ధన్వంతరించేవరకు ర్యాధ్యగ్నాదినిత్యశః । సోమస్యపూజాంజన్యత్నే విప్రదేవాది
పూజనమ్ ॥ ౩౦ ॥ షష్ఠీచతుర్దశ్యప్రమ్యానభ్యంతంవర్జయేత్తథా । దూరాద్దృహ
న్మాత్రవిప్రేనోత్తమైర్వైరమాచరేత్ ॥ ౩౧ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామ సంవాదే ఆచా

రకథనంనామ పశ్చిమభ్యాశదధిక శతతమోధ్యాయః.

— శ్రవ్యశుద్ధిః శి —

పుష్కరః ॥ ద్రవ్యశుద్ధిప్రవత్సోమపునఃపాశేనమృత్యుమ్ । శుద్ధేయన్మ
త్రపురీషాద్యైస్సంప్రతాప్నోతువర్ణకమ్ ॥ ౧ ॥ ఆవర్తితాంచాస్యథ తువారిణా
మేనతాక్రమమ్ । తూరేణకాంస్యలోహానాంముక్తాదేఃతూశనేనతు ॥ ౨ ॥ అబ్జా
నాంచైవభాణ్డానాంసర్వస్యాత్మమయస్యచ । శాకరజ్జమాలఫలవైదళానాంతిత్తై
వచ ॥ ౩ ॥ మాన్యనాశ్యజ్జపాత్రాణాంపాణినాయజ్జకర్తృణి । ఉష్ణామ్బునాసన్నే
హానాంశుద్ధిస్సమ్మజ్జనాద్దృహ ॥ ౪ ॥ శోధనాన్మృక్షణాద్వస్త్రేష్వత్రికాద్భిర్వి
శోధనమ్ । బహువస్త్రేప్రోక్షణాచ్ఛదారవాణాంచతత్త్వణాత్ ॥ ౫ ॥ ప్రోక్షణా
శ్చంహతానాంతుద్రవాణాంచతథోష్ణవాత్ । శయనాసనయానానాంశూర్పస్య
శకటస్యచ ॥ ౬ ॥ శుద్ధిస్సమ్మృక్షణజ్జేయాపలాతేననయోస్తథా । సిద్ధాథకా

నాంకలేనశృద్ధదస్త్రభయస్యచ ॥ ౭ ॥ గోవాల్లైఃపలపాత్రాణామస్థాంస్యాచ్ఛు
ద్ధవస్తథా । నిర్వాసానాంగుడానాంచలవణానాంచశోషణాత్ ॥ ౮ ॥ కుసుమ్భ
కుసుమానాంచఊర్ణాకార్యాసయోస్తథా । శుద్ధంనదీగతంతోయంపుణ్యంతద్వస్త్రి
సారితమ్ ॥ ౯ ॥ ముఖవర్జంచగౌశ్శుద్ధాశుద్ధామశ్వజయోర్ముఖమ్ । నారిణాంచైవవత్సా
నాంశకుశీనాంశునోముఖమ్ ॥ ౧౦ ॥ ముఖైఃప్రస్రవణేవృత్తేమృగయాయాంసదా
శుచి । భుక్త్వాత్సుక్త్వాత్రథాసుప్త్యాపీత్వాచామోఽభిగాహ్యచ ॥ ౧౧ ॥ రథామ
క్రమ్యచాచామేద్వాసోవిపరిధాయచ । మాన్యారశ్చజగ్రమాచ్ఛుద్ధశ్చతుర్థేహిర
జస్వలా ॥ ౧౨ ॥ సాతాస్త్రీపశ్చమేయోగ్యాదైవేపితేన్ద్రియకర్మణి । పశ్చా
పానేదతైకస్త్రిన్నభయోస్సప్తమృత్రికాః ॥ ౧౩ ॥ ఏకాంలిక్షేమృదంద్యద్యత్సర
యోస్త్రీద్విమృత్రికాః । బ్రహ్మచారివనస్థానాంయతీనాంచచతుర్ధణమ్ ॥ ౧౪ ॥
శ్రీఫలైరంశుపట్టానాంయోమాణాంశౌరస్త్వదైః । శుద్ధిఃపర్యుక్తోయేనమృగలో
మ్నాఽప్రకీర్తితా ॥ ౧౫ ॥ పుష్పాణాంచఫలానాంచప్రోక్షణజ్వలతైఃఫలమ్ ॥ ౧౬ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామ సంవాదే ద్రవ్య

శుద్ధికథనంనామ పశ్చిమభ్యాశదధిక శతతమోధ్యాయః.

— శ్రీశావాశాచాదిః —

పుష్కరః॥ ప్రేతశుద్ధిం ప్రపత్నామి నూతికాశుద్ధి మేవచ । దశాహంశావమా
 శౌచం సపిండేషుఽధీయతే ॥ ౧ ॥ జననేవతథాశుద్ధిర్బాహ్యణానాంభృగుత్తమ ।
 ద్వాదశాహేనరాజన్యపత్నాద్వైశ్యోఽశమాసతః॥ ౨॥ శూద్రోఽనులోపతోదాసే
 స్వామితుల్యంత్యశౌచకమ్ । పద్ధిస్త్రీభిరతై కేనక్షత్రవిట్యాద్రయోఽశు॥ ౩॥ బ్రాహ్మ
 ణశుద్ధిమాహోతిక్షత్రయస్తతతైవచ । ఃట్యాద్రయోనేశుద్ధిస్సృతగ్రామాశ్చ
 రశురామక ॥ ౪ ॥ షడ్రాత్రేణత్రైతేణపద్ధిశ్శుద్రేతథాఽపః । ఆదస్తజననాత్స
 ద్యతచూడానైశిశీశ్రుతిః॥ ౫ ॥ త్రితాత్రమాత్రతాదేశాద్దశరాత్రమతఃపరమ్ । ఊ
 నత్రైవార్షికేశూద్రేపంచాహమ్మద్ధిరివ్యతే ॥ ౬ ॥ ద్వాదశాహేనశుద్ధిస్సృతి
 తేవత్సరత్రయే । యతైస్సంవత్సరైష్పద్ధిశుద్ధిర్వాసేనకీర్తితా ॥ ౭ ॥ స్త్రీణామకృత
 చూడానాంవిశుద్ధిరైశిశీస్తృతా । తథాచకృతచూడానాంత్యహమ్మద్ధ్యవ్రిబా
 ధవాః ॥ ౮ ॥ వివాహితాసునాశౌచంపితృపత్నైఽధీయతే । పితృర్వహేప్రసూతా
 నాంవిశుద్ధిరైశిశీస్తృతా ॥ ౯ ॥ సూతికాదశరాత్రేణశుద్ధిమాహోతినాన్యథా ।
 వివాహితాహిచేత్రస్వామియతేపితృవేత్సని ॥ ౧౦ ॥ తస్యాస్త్రీరాత్రామ్మద్ధ్య
 వ్రిబాధవానాత్రసంశయః । సమానంబహ్వశౌచంతుప్రథమేనసమాపయేత్ ॥ ౧౧॥
 అసమానంద్వితీయేనధర్మరాజవచోయథా । దేశాంతరస్థశ్శ్రీత్వాతుకుల్యానాంమ
 రణోద్భవా ॥ ౧౨ ॥ యచ్చేషందశరాత్రస్యతావదేవాశుచిర్భవేత్ । అతీదేశ
 రాత్రేతుత్రితాత్రమశుచిర్భవేత్ ॥ ౧౩ ॥ తథాసంవత్సరేతీతేస్మాతపవవిశుద్ధ్య
 తి । మాతామహేతథాఽతితేఆచార్యేచతథావ్యతే॥ ౧౪ ॥ రాత్రీభిర్వాసతుల్యాభి
 గ్ధస్యాప్రవేషిశోధనమ్ । సపిండేబ్రాహ్మణేవణ్డాస్సర్వపవావిశేషతః ॥ ౧౫॥ దశరా
 త్రేణశుద్ధ్యవ్రిద్వాదశాహేనభూమిపః । వైశ్యోఽపశ్చాదశాహేనశూద్రామాసేన
 భార్గవ॥ ౧౬ ॥ ఉచ్చిష్టస్సనిధావేకంతథాపిండంపేదయేత్ । కీర్తయేచ్ఛతథా
 తస్యనామగోత్రేసమాహితః ॥ ౧౭ ॥ భుక్తవత్సుద్విజేన్ద్రేషుపూజితేషుధనేనచ ।
 విస్మష్టాక్షతతోయేషుగోత్రనామానుకీర్తనైః ॥ ౧౮ ॥ చతురణ్ణుశేషిస్తారంతఃఖాతం
 తావదస్తరమ్ । షతస్తిద్ధిగ్ధంకర్తవ్యంపికర్షాణాంతథాత్రయమ్॥ ౧౯॥ పికర్షాణాం
 సమీపేవజ్జ్వాలయేజ్వలనత్రయమ్ । సోమాయవహ్నయేరామయమాయచసమాస
 తః॥ ౨౦॥ జహుయాదాహుతీస్సమ్యక్సర్వతైవచతుస్త్రయః । పిండోర్వపణంతుర్వా
 త్పాగ్నిగ్ధేవపృథక్పృథక్ ॥ ౨౧ ॥ అన్నేనదధ్వానాభునాతథామాసేనపూరయే
 త్ । మధ్యేచేదధిమాసస్సృతిగుర్యాదభ్యధికంతుతత్ ॥ ౨౨ ॥ అథవాద్వాదశా
 హేనసర్వమేతత్సమాపయేత్ । సంవత్సరస్యమధ్యేవయదిన్యాదధిమాసకః॥ ౨౩॥
 తదాద్వాదశకేత్రాద్ధేకార్యంతదధికంభవేత్ । సంవత్సరేసమాప్తేతుత్రాధంత్రాధ
 వదాచరేత్ ॥ ౨౪ ॥ ప్రేతాయితతడార్ధ్యంవతస్సైవపురుషత్రయే । పిండోన్విసర్వ

పేత్రద్వచ్చతురస్తుసమాహితః ॥ ౨౫ ॥ సమృద్ధిదత్తావృథివీసమానాభిచాప్య
 థ । యోజయే త్వేత్రిపిణ్డుంతుపిణ్డేవ్యస్యేషుభార్గవ ॥ ౨౬ ॥ ప్రేతపాత్రంచపా
 త్రేషుతక్షైవవిఃకాయోజయేత్ । పృథ్వీభక్ష్మక్రూర్తవ్యంకర్తైతత్కర్మపాత్రకే ॥ ౨౭ ॥
 సుస్త్రీనర్జమిదంకర్మశూద్రస్యతువిధీయతే । సపిణ్డీకరణంస్త్రీణాంకార్యమేవంత
 దాభవేత్ ॥ ౨౮ ॥ శ్రాద్ధంకుర్యాచ్చప్రత్యబ్ధంప్రేతేకుమ్భాన్నమబ్జకమ్ । కణ్ఠా
 యాస్సికతాధారాయథావస్తతివాసవే ॥ ౨౯ ॥ శక్యాగణయితుంలోకేనవ్యతీతాః
 పితామహాః । కాలేనతతగేష్ఠ్యైస్సంనాస్తితస్మాత్ప్రీయాంచరేత్ ॥ ౩౦ ॥ దేవ
 త్వేయాతనాస్థానేప్రేతశ్శ్రీధంకృతంలభేత్ । నోపకుర్యాన్నరశ్శోచమేత్రితస్యా
 త్యసవవా ॥ ౩౧ ॥ భృగ్వగ్నిపాశకామృభిర్మృతానామాత్మభూనివామ్ । పతి
 తానాంచనాశౌచంవిద్యుచ్ఛస్త్రహతాశ్చయే ॥ ౩౨ ॥ యతివతిబ్రహ్మచారిన్యప
 కారుకడిక్షితాః । రాజాజ్ఞాకారిణోయేచస్నాయాద్వైప్రేతకావ్యపి ॥ ౩౩ ॥
 మైథునేకటధూమేచసద్యస్నానవిధీయతే । ద్విజంసర్వైరేత్వేత్రితశూద్రేణతు
 కథంచన ॥ ౩౪ ॥ నవశూద్రంద్విజేనాపితయోగ్లోషేహిజాయతే । అనాభవిప్ర
 ప్రేతస్యవహనాత్స్వగ్గలోకభాక్ ॥ ౩౫ ॥ సక్రమేజయమాప్నోతిప్రేతేనాథే
 చకావధః । సకర్ప్యుబాధవంప్రేతనుపసవ్యేసతాంచితమ్ ॥ ౩౬ ॥ పరిక్రవ్యతత
 స్నానంకుర్యస్సర్వేనవాససః । ప్రేతాయచతథాచద్యస్త్రీంస్త్రీంశ్చైవోదకా
 జ్జలీక ॥ ౩౭ ॥ ద్వార్యశ్శనివదంతాప్రవిశేయస్తథాగృహమ్ । అక్షతాన్నిక్షి
 పేద్యహ్నోనిప్రపత్రంవిదశ్యద ॥ ౩౮ ॥ పృథక్చయీరన్యూహాచక్రీతలబ్ధాశనో
 భవేత్ । షకఃపిణ్డేదశాహేతుశ్శ్రుతఃకరిశ్శుచిః ॥ ౩౯ ॥ సిద్ధాగ్ధైస్తీలైర్విద్వా
 న్నజ్ఞేద్వాశోపరందధత్ । అజాతదస్తేతనయేశిశౌగర్భసుతేతథా ॥ ౪౦ ॥ కార్యే
 నైవాగ్నిసంస్కారోనైవచాన్యోదకక్రియా । చతుర్థేచదినేకార్యస్తథాస్థానంవైవ
 సజ్చయః ॥ ౪౧ ॥ అగ్నిసజ్చయనామార్ధ్వమగ్నస్పర్శోపిధీయతే ॥ ౪౧ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరవరశురానుసంవాదే శావా

శౌచంనామ సప్తసంఖ్యాశతధిక శతతమోధ్యాయః

— శ్రీసావాద్యశౌచమ్ శ్రీ —

పుష్కరః ॥ సావాశౌచంప్రవక్ష్యామిమన్వాదిమునిసమ్మితం । రాత్రిభిర్నా
 సతుల్యాభిర్గర్భసావేత్ర్యహేణవా ॥ ౧ ॥ చాతుర్మాసికపాతాదైదశౌహంపజ్చ
 మాసతః । రాజన్యోచచతురాత్రంవై శ్వేషజ్ఞాహమేవచ ॥ ౨ ॥ అష్టాహేనతు
 శూద్రస్యద్వాదశౌహదతఃపరమ్ । స్త్రీణాంవిశుద్ధిరుదతాస్నానమాత్రేణవైపితుః ॥ ౩ ॥

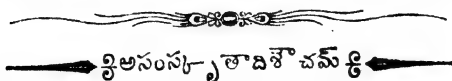
సహస్రసంహితసంపద్యైస్సాత్త్రిరాత్రంసప్తమాప్తయోః । సద్యశ్శౌచంసపిణ్డానామా
 దప్తజననాత్తథా ॥ ౪ ॥ అమాడాదేకరాత్రంస్యాదావతాప్యత్రిరాత్రకమ్ । దశ
 రాత్రంభవేదస్సాన్యాతాపితోస్త్రిరాత్రకమ్ ॥ ౫ ॥ అజాతదన్తేతుమ్యతేకృతచూడే
 ర్భుకేతథా । ప్రేతేన్యూనేతిభిర్వైద్యైశ్చతేశుద్ధిస్తువైశికీ ॥ ౬ ॥ ద్వ్యహేణక్షత్రియే
 శుద్ధిస్త్రిభిర్వైశ్యేష్యతేతథా । శుద్ధిశ్శూద్రేపశ్చభిస్స్యాత్పాగ్నివాహాద్వివ
 త్త్వహః ॥ ౭ ॥ యత్రత్రిరాత్రంవిప్రాణామశౌచంసప్తద్వ్యతే । తత్రశూద్రే
 ద్వాదశాహప్తజ్జవక్షత్రవైశ్యయోః ॥ ౮ ॥ ద్వ్యజ్జేనైవాగ్నిసంసాహ్లోమ్యతేత
 నిఖనేచ్ఛువి । సహాదకక్రియాతస్యనామ్నిచాపికృతేసతి ॥ ౯ ॥ జాతదప్తస్యవాకా
 ర్యాస్యాదుపనయవాద్దశ । ఏకాహాచ్ఛుద్ధ్యతేవిప్రోయోఽగ్నివేదసమన్వితః ॥ ౧౦ ॥
 హీనేహీనతరేచైవత్రహాశ్చతురహస్తథా । పశ్చాహేనాగ్నిహీనస్తుదశాహద్వా
 ప్త్యాబ్రువం ॥ ౧౧ ॥ క్షత్రియోనపసప్తాహాచ్ఛుద్ధ్యేద్విప్రోనుజైర్యుతః । దశాహ
 త్సుగుణోవైశ్యోవింశాహాచ్ఛుద్రవవచ ॥ ౧౨ ॥ దశాహాచ్ఛుద్ధ్యతేవిప్రోద్వాదశా
 హేనభూమిపః । వైశ్యఃపశ్చాదశాహేనశూద్రోమాసేనశుద్ధ్యతి ॥ ౧౩ ॥ గుణో
 త్కర్షేదశాహస్త్ర్యహమేకాహకంత్ర్యహే । ఏకాహస్తాసద్యశ్శౌచంసర్వత్రైవం
 సమూహయేత్ ॥ ౧౪ ॥ దాసాస్తేవాసిభృతకాశ్చిష్యైశ్చైత్రవాసినః । స్వామి
 తుల్యమశౌచంస్యాన్యతేప్రుథగ్నృకశ్చవేత్ ॥ ౧౫ ॥ ఋరణాదేవకర్తవ్యంసంయో
 గోయస్యనాగ్నిభిః । దాహాదుర్ధ్వమశౌచంస్యాకృత్యవైతాకోవిధిః ॥ ౧౬ ॥
 సర్వేషామేవపణ్డానాంక్రిభాగాస్సవిన్యసంభవేత్ । త్రిదతుఃపశ్చాదశభిస్సప్తశ్శౌచ
 వ్వాఃక్రిమేణతు ॥ ౧౭ ॥ చతుర్థేపశ్చమేచైవసప్తమేనవమేతథా । అస్థినశ్చయసం
 తార్యంపణ్డానామనుపూర్వశః ॥ ౧౮ ॥ అహస్త్యదప్తకన్యాసుప్రవత్తాసుత్ర్యహం
 భవేత్ । పక్షిణీసంస్కృతాస్త్యేవస్వప్రాదిషువిధియతే ॥ ౧౯ ॥ పిశ్యగోత్రంకుమా
 రీణాంవ్యూహానాంభర్తృగోత్రతా । జలప్రదానంపితేదఉద్వాహేచోభయత్ర
 తు ॥ ౨౦ ॥ దశాహుబరిపితోశ్చమహితుర్గరణేశ్యహమ్ । సద్యశ్శౌచంసపి
 ణ్డానాంపూర్వంచూడాకృతేర్ద్విజ ॥ ౨౧ ॥ ఏకాహతోవ్యవివాహాదుర్ధ్వంహ
 స్తేదకాత్త్రిహమ్ । పక్షిణీభాగ్రితృపుత్రస్యసపిణ్డానాంచసద్యతః ॥ ౨౨ ॥ దశా
 హాచ్ఛుద్ధ్యతేవిప్రోజన్మహానాస్యయోగషు । షష్ఠీస్త్రిభిరహైకేనక్షత్రవిటూచ్ఛద్ర
 యోగషు ॥ ౨౩ ॥ ఏతజ్జేయంసపిణ్డానాంవత్సేచానారసాదిషు । అనారసేషుపు
 త్రేషుభార్యాస్వస్యగతాసువ ॥ ౨౪ ॥ పరపూర్వాసుచస్త్రీషుత్రిరాత్రాచ్ఛుద్ధిరిష్య
 తే । వృథాసగరజాతానాంప్రవజ్జ్యాసుచతిష్ఠతామ్ ॥ ౨౫ ॥ ఆత్మనస్యాగ్నిసాం
 చైవసవర్తేతోదకక్రియా । మాత్రైకయాద్విపితరౌభాగ్రితరావస్యగామి ॥ ౨౬ ॥
 ఏకాహాన్సుతకేతత్రమృతకేతుద్వ్యహూభవేత్ । సపిణ్డానామశౌచంహిసమా

నోదకతాంవదే || ౨౭ || బాలేదేశాన్తరస్థేచపుకప్రీడేచసంధితే | సవాహజల
మాప్లుత్యసద్యవవశుధ్యతి || ౨౮ || దశాహేనసపిష్టాప్తుశుధ్యతిప్రేతసూతకే |
త్రిరాత్రేణసకుల్యాప్తుస్నానాచ్యుధ్యతిగోత్రిణః || ౨౯ || సపిష్టతాతుపురుషేన
ప్రమేనివర్తతే | సమానోదకభావప్రుణవర్జితాచతుర్దశాత్ || ౩౦ || జన్మనామస్త్యు
తేవైతత్యత్పరంగోత్రముచ్యతే | విగతంతువిదేశస్థంశృణుయాద్యోహ్యనిర్దశమ్ || ౩౧ ||
యచ్చేవందశరాత్రస్యతావదేవాశుచిర్భవేత్ | అతిక్రాంతేదశాహేతుత్రిరాత్రమ
శుచిర్భవేత్ || ౩౨ || సంవత్సరేవ్యతీతుస్పృష్ట్యైవాహోవిశుధ్యతి | మాతులే
వక్షిణీరాత్రిశ్చివ్యర్ద్విగ్భానవేషుచ || ౩౩ || వ్యతీజామాతరిప్రేతేదాహిత్రేభగ
నీసుతే | స్యాలకేతశ్చ్యతేనైవస్నానమాత్రంధియతే || ౩౪ || మాహామహ్యంత
థాచార్యేమృతేమాతామహేత్యహమ్ | దుష్టియేరాప్త్రసమ్నతేఆతాయాం
తథాపది || ౩౫ || ఉపసర్గమృతానాంచదాహేబ్రహ్మవిదాంతథా | సుబ్రతబ్రహ్మ
చారిసన్తామీదేశవిష్ణవే || ౩౬ || దానేయజ్ఞేవివాహేచసద్యశ్చేదంధియతే |
వివ్రగోనృపహస్త్యాణామనుక్తంచాత్మఘాతినామ్ || ౩౭ || అసాధ్యవ్యాధియంతస్య
స్వాధ్యాయేచాక్షుశ్చయ | ప్రాయశ్చిత్తమనుజ్ఞాతమగ్నితోయప్రవేశనమ్ || ౩౮ ||
అపమానాత్తథాక్రోధాత్సేవహేతురిభవాద్భయాత్ | ఉచ్ఛస్థస్థిమియతేనారీపురు
షోవాకథంచన || ౩౯ || ఆత్మఘాతీనైకలక్షణంవసేత్సనరకేశుచా | వృద్ధశ్చోతస్థు
తేర్లుప్తఃపరిస్త్వజతియస్త్యసూతా || ౪౦ || త్రిరాత్రంతగ్రచాశౌచంద్వితీయేచాఫి
సశ్చయమ్ | తృతీయేతూదకంకాన్యంచశుద్ధేశ్రాద్ధమాచరేత్ || ౪౧ || విద్యదగ్ని
హతానాంచత్యహంశుద్ధిసపిష్టకే | పాపణ్డాశ్రితాభర్తృఘ్నానాశౌచోదక
గాస్త్రియః || ౪౨ || పితృమాత్రాదిపాతేశుఅద్వివాసాహయోహేషితి | అతీతేజ్ఞే
ప్రకుర్వీతప్రేతకార్యంయథాపది || ౪౩ || యఃశ్చిత్తుహరేత్పేత్రిమసపిష్టంకథంచ
న | స్నాత్వాసచేలస్సప్తృప్త్యైగ్నింఘృతప్రాశ్యపిశుధ్యతి || ౪౪ || మధ్యన్నమ
త్తిలేహంతుదశాహేనైవశుధ్యతి | అనదన్నన్నమహ్నోవనవైతస్త్రిస్తృహేవసే
త్ || ౪౫ || అనాథంబ్రాహ్మణంప్రేతంయేవహద్విజాతయః | వదేవదేయజ్ఞఫ
లంశుద్ధిస్సాన్యతస్సానమాత్రతః || ౪౬ || ప్రేతీభూతంద్విజశ్శూద్రమనుగదృష్టప్ర
హాచ్యుచిః | వ్యుతస్యబాధవైస్సాన్ధంకృత్వాచపరిదేవనమ్ || ౪౭ || వర్జయేత్తద
శూరారాత్రందాసక్రాద్ధాదికామతః | శూద్రాదాయాఃప్రసవో, హేతుద్రస్యమర
ణంతథా || ౪౮ || భాణ్డానితుపరిత్యజ్యత్యహేద్భూలేవశుచిః | నవిప్రంస్పేషుతి
స్థత్సుమృతంశూద్రేణనాయయేత్ || ౪౯ || నయేత్పేతంస్నాపితంచపూజితంశు
సుమైర్దహేత్ | నగ్నదేహందహేనైవకించిడ్డేహంపరిత్యజేత్ || ౫౦ || గోత్రజ
స్త్వగృహీత్వాతుచితాంచారోపయేత్తదా | ఆహితాగ్నిర్యథాన్యాయందగ్ధవ్యప్రేభి

రగ్నిభిః ॥ ౫౦ ॥ అనాహితాగ్నిరేకేనతాకికేనాపరస్తథా । అస్మాత్త్వమభిజా
తోఽసిత్వదయంజాయతాంపునః ॥ ౫౧ ॥ అసౌస్యగ్నాయలోకాయముఖాగ్నింప్ర
ప్రదదేత్సుతః । సకృత్ప్రసిజ్ఞాన్త్యదకంనామగోత్రేణబాన్ధవాః ॥ ౫౩ ॥ ఏవం
మాతామహాచార్యప్రేతానాంచోదకీయా । కామ్యోదకంసఖప్రేతస్వసీయశ్వ
శురర్చ్యజామ్ ॥ ౫౪ ॥ అహోనశ్యోశుచదయందశాహంపమతోఽర్చయేత్ । బ్రా
హ్మణేదశపిణ్డాస్సుయోక్షత్రియేద్వాదశస్తృతాః ॥ ౫౫ ॥ వైశ్యేపఞ్చదశప్రొక్తాశుః
ద్రేత్రింశశ్చక్రీర్జితా । పుత్రోవాపుత్రికాన్యోవాపిణ్డందద్వాచ్చపుత్రవత్ ॥ ౫౬ ॥
విదశ్యవిహ్వపత్రాణిసయతోద్వారవేత్సనః । ఆచమ్యచాగ్నిముదకంగోమయంఘోర
సర్వపాణ్ ॥ ౫౭ ॥ ప్రవిశేయస్సమాలభ్యకృత్వాత్మనఃపదంశనైః । ఆత్రురలవణా
న్నాస్సుర్నిర్మలంసాభూమిశాయనః ॥ ౫౮ ॥ క్రీతలభ్యాశనాస్సన్నతాఆదికర్తాద
శాహకృత్ । అథావేదమ్నాచారీతుమర్యాప్సిణ్డోదకాడిమ్ ॥ ౫౯ ॥ యథేదంశా
వమాశౌచంసపిణ్డేషుఃపీధీయతే । జననేప్యేవమేవంస్యాన్నిపుణాంశుద్ధిమిచ్ఛతా
మ్ ॥ ౬౦ ॥ సర్వేషాంశావమాశౌచంమాతాపిత్రోశ్చసూతకమ్ । సూతకంమాతా
రేవస్యాదృషస్పృశ్యపితాశుచిః ॥ ౬౧ ॥ పుత్రజన్మదినేత్రాధంకర్తవ్యమితిశ్చిరమ్ ।
తదహస్తస్పృశినాగ్ధంగోహిరణ్యాదివాససామ్ ॥ ౬౨ ॥ మరణంమరణేనైవసూ
తకంసూతకేనతు । ఉభయోరపియత్పూర్వంతేనాశౌచేనశుద్ధ్యతి ॥ ౬౩ ॥ సూ
తకేమృతకంచేత్సన్త్యక్తకేత్వథసూతకమ్ । తత్రాధికృత్యమృతకంశౌచంకుర్యా
న్నసూతకమ్ ॥ ౬౪ ॥ సమానంలఘ్వశౌచంతుప్రథమేనసమాపయేత్ । అసమా
నంద్వితీయేనధర్మరాజవచోయథా ॥ ౬౫ ॥ శావాస్తశ్శావాయాతేపూర్వాశౌచే
నశుద్ధ్యతి । గురుణాలఘుబాధ్యేతలఘుసానైవతస్యరు ॥ ౬౬ ॥ మృతకేసూతకేవా
పిరాత్రిమధ్యేఽన్యదావతేత్ । తచ్చేషేణైవశుద్ధేరన్రాత్రిశేషేద్వ్యహాధికాత్ ॥ ౬౭ ॥
ప్రభాతేయద్యశౌచంస్యాచ్ఛుద్ధేరంశ్చత్పత్రిభిర్జినైః । ఉభయత్రదశాహాశులస్యాన్నం
సభుజ్యతే ॥ ౬౮ ॥ దానాదివివర్జితభోజనేకృత్యమాచరేత్ । అజ్ఞాతేపాతకం
నాద్యేభోక్తురేకమహిమోఽన్యథా ॥ ౬౯ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే సా

వాద్యశౌచంనామ అష్టపఞ్చాశదధికశతతమోధ్యాయః.

శ్రీఅసంస్కృతాదిశౌచమ్ ౬

పుష్కరః ॥ సంస్కృతస్యాసంస్కృతస్యస్వగ్గోమోక్షోహరిస్తృతేః ।
అష్టాంగక్షాప్యసిత్తేపాత్యేతస్యాభ్యుదయోభవేత్ ॥ ౧ ॥ గ్లాతోయేనరస్యా
ఘ్రియావత్రావద్దివిధితిః । అన్యసస్యాగ్నిసాంనాస్తపితానాంతథాక్రియా ॥ ౨ ॥ తేషా

మపితథాగాక్షేతోయేఽస్థాంపతనంహితమ్ | తేమాంద'త్రంజలంచాన్నంక్షానేతత్ప్ర
 తీయతే || ౩ || అనుగ్రహణమహతాప్రేతస్యపతితస్యచ | నారాయణబలిఃకార్య
 ప్రేనానుగ్రహమశ్నుతే || ౪ || అక్షయఃపుణ్డరీకాక్షస్త్రదత్తంసశ్యతి | పతనా
 త్త్రాయితేయస్మాత్తస్మాత్పాత్రంజనార్దనః || ౫ || పతతాంభుక్తిముక్త్యాదిప్రదప
 కోహరిధ్ధివమ్ | దృష్ట్వాలోకాన్నియమాణాస్తనహాయంధర్మమాచరేత్ || ౬ ||
 మృతోపిబాద్ధవశ్యక్తేనానుగస్తుంసరంమృతమ్ | జాయావర్జంహిసర్వస్యయావ్యః
 పథావిభిద్యతే || ౭ || ధర్మవికోవ్రజత్యేనంయత్రక్వచసగామినమ్ | శ్వఃకార్యమద్య
 మురీతపూర్వాహ్లాచాపరాహ్లాకమ్ || ౮ || సహిప్రతీక్షతేమృత్యుఃకృతంవాస్యనవా
 కృతమ్ | తేత్రాపణ్యహంసక్తమన్యత్రగతమానసమ్ || ౯ || వృక్షీవోరణమాసాద్యమృ
 త్యురాదాయగచ్ఛతి | సకాలస్యప్రియఃకచ్ఛిద్వేష్యశ్చస్యవిద్యతే || ౧౦ || ఆయుష్యే
 కర్మణీక్షేణేప్రసహ్యహరతేజనమ్ | నాప్రాప్తకాలోమియితేవిధశ్శరతేరపి || ౧౧ ||
 మశాగ్రేణాపిసంస్పృష్టఃప్రాప్తకాలోనజీవతి | ఔషధానసహస్రాద్యస్త్రాయస్తేమృ
 త్యునాన్వితమ్ || ౧౨ || వత్సవత్ప్రకృతంకర్మకర్తారంపిష్టాధునివమ్ | అవ్యక్తాదివ్యక్త
 మధ్యమవ్యక్తనిధనంజగత్ || ౧౩ || కామారాదియథాదేహితథాదేహాన్తరాగమః |
 సవమన్యద్యథావస్త్రింగృహ్లాత్యేవంశరీరకమ్ || ౧౪ || దేహీనిత్యమవధ్యోఽయంయ
 తశ్శీకంతతస్యజేత్ || ౧౫ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే అసం
 స్మృతాదిశౌచకథనంనామైకోనవప్ర్యధికశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీవానప్రస్థాశ్రమః ౬ —

పుష్కరః || వానప్రస్థయతీనాంపథర్మంవత్సేఽధునాశృణు | జటిత్వమగ్ని
 హూత్రిత్వంభూశయాజినధారణమ్ || ౧ || వనేవాసఃపయోమూనీవారఫల
 వృత్తితా | ప్రతిగ్రహణవృత్తిశ్చత్రిస్సంబ్రహ్మచారితా || ౨ || దేవాతిథీనాంపూ
 జాచధర్మోఽయంవసవాసినః | గృహీహ్యవత్యావత్యంపద్యప్త్యైరణ్యంసమాశ్రయే
 త్ || ౩ || తృతీయమాయుషోభాగమేకాకీవాసభార్యకః | గ్రీష్మపశ్చిమపాత్యంప
 ద్వాస్యభాగవకాశికః || ౪ || ఆర్ద్రావాసాశ్చహేమస్తేతపశ్చోగ్రంవరేద్భవీ | అప
 రావృత్తిమాస్థాయప్రజేద్దిశమజిహ్మగః || ౫ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే వాన
 ప్రస్థాశ్రమోనామవప్ర్యధికశతతమోధ్యాయః.

హోమోజాపకానాంధ్యానమీశ్వరచింతనమ్ ॥ ౨౪ ॥ హనోద్భృతిధారణాస్యాత్మకూఢి
ర్భృహ్మణస్థితిః । ఆయమాత్మాపరంబ్రహ్మసత్యంజ్ఞానమనంతకమ్ ॥ ౨౫ ॥ విజ్ఞాన
మానస్తంబ్రహ్మతత్త్వమస్యైవమాస్మితత్ । పరంబ్రహ్మజ్యోతిరాత్మాహసుదేవోవి
ముత్తమమ్ ॥ ౨౬ ॥ దేహేంద్రియమనోబుద్ధిప్రాణాహణాగ్రహణీతమ్ । జాగ్రత్స్వ
ప్నసుషుప్త్యాదిముక్తంబ్రహ్మగురీయకమ్ ॥ ౨౭ ॥ నిత్యశుద్ధబుద్ధయైకసత్యమాన
స్తమద్యయమ్ । అహంబ్రహ్మపరజ్ఞోతిరక్షరంసర్వగంహరిః ॥ ౨౮ ॥ యోగసా
వాదిత్యపురుషస్సైవసావహమఖణ్డమమ్ । సర్వాపరస్పరిత్యాగీసహదుఃఖసుఖః
మీ ॥ ౨౯ ॥ భావశుద్ధశబ్దబ్రహ్మణ్డంభిత్వాబ్రహ్మభవేన్నరః । ఆమాధ్యాంపార్థమా
స్యాంచకాతుగ్నాస్యంవ్రతంచరేత్ ॥ ౩౦ ॥ తతోవ్రజేన్నవమ్యాదౌహ్యతుసన్ని
షువాపయేత్ । ప్రాయశ్చిత్తంయతీనాంచధ్యానంవాయుయమస్తథా ॥ ౩౧ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే యతి

ధర్మకథనంనామైకపక్ష్యధికశతతమోధ్యాయః.

—ధర్మశాస్త్రమ్.౩—

పుష్కరః ॥ మనుర్విష్ణుర్యాజ్ఞవల్క్యహరితోత్తర్యమోఽగ్నిరాః । వసిష్ఠ
జక్షసంపర్తశాతాతపపరాశరాః ॥ ౧ ॥ ఆపస్తమ్బౌశనోవ్యాసాఃకాత్యాయనబృ
హస్పతి । గోతమశృంభలిఖితౌధర్మమేతేయథాబ్రువన్ ॥ ౨ ॥ తథావత్యేనమా
సేనభుక్తిముక్తిపదంశృణు । ప్రవృత్తంచనృత్తంచద్వివిధంకర్తవైదికమ్ ॥ ౩ ॥
తామ్యంకర్తవృత్తంస్యాన్నివృత్తంజ్ఞానపూర్వకమ్ । వేదాభ్యాసస్తపఃజ్ఞానవి
ద్రియాణాంచసంయమః ॥ ౪ ॥ అహింసాగురుసేవాచనిశ్చేయినకరంపరమ్ ।
సర్వేషామపిచైతేషామాత్మజ్ఞానంపరంస్తృతమ్ ॥ ౫ ॥ తచ్చాగ్నింసర్వవిద్యానాం
ప్రాప్యతేహ్యవృతంతతః । సర్వభూతేషుచాత్మానంసర్వభూతానిచార్జు ॥ ౬ ॥
సమంపశ్యన్నాత్మయాజీస్వారాజ్యమధికచ్ఛతి । ఆత్మజ్ఞానేనమేచస్యాద్యేదాభ్యా
సేచయత్నవాన్ ॥ ౭ ॥ పతద్విజన్తసామర్థ్యంబ్రాహ్మణస్యపశేషతః । వేదశాస్త్రా
ర్థతత్త్వజ్ఞోయత్రతశ్రాత్రమేవసన్ ॥ ౮ ॥ ఇహైవలోకేర్థికహిబ్రహ్మభూయా
యకల్ప్యతే । స్వాధ్యాయానాముపాకర్తృశ్రావణ్యాంశ్రవణేనతు ॥ ౯ ॥ హస్తేచా
షధివారేచపఞ్చమ్యాంశ్రావణస్యవా । పాపమాసస్యరోహిణ్యాంప్రకాయామథా
పివా ॥ ౧౦ ॥ జలాస్తేఛస్తపాంకుర్యాదుత్సర్గంవిధిపద్మహిః । త్ర్యహంప్రేతేష్వన
ధ్యాయశిష్యర్షిద్గురుబధ్ధుమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఉపాకర్తృణిచోత్సర్గేస్వశాఖాశ్రోత్రియేత
థా । సన్ధ్యాగర్జితనిష్ఠాతేభూకమ్పాలానిపాతనే ॥ ౧౨ ॥ సమాప్యవేదంహ్యునిశ
మారణ్యకమధిత్యచ । పశ్చిద్ధ్యాయంచతుర్దశ్యామప్తమ్యాంరాహుసూతకే ॥ ౧౩ ॥ యితు

సద్విముఖులైవాత్మాధికం ప్రతిగృహ్యతః । పశుమణ్డూకనకులశ్చాహిమాన్జ్వరసూ
కరైః ॥ ౧౮ ॥ కృతేనైతత్ప్రజాయా రాతం శక్రపాతే తథోచ్చయే । శ్వేత్రోష్ణ
గర్దభో లూకమాసబాణర్దుఃస్వనే ॥ ౧౯ ॥ అమేధ్యశ్రవణూద్రాన్ద్యత్కశానపతితా
న్త్రికే । అశుభానుచతారాసువిద్యుత్తునితసంపదే ॥ ౨౦ ॥ భుక్త్యాద్దృగ్రిపాణిర
మౌఘస్తరద్ధరాతేఽతిమారుతే । పాంసువద్దేదిశాం దాహేనధ్యానీహరిభీతిషు ॥ ౨౧ ॥
ధావతః ప్రాణిబాధేఽవిశిష్టే గృహమాగతే । కిరోష్ట్రయానహస్త్యశ్వనాకావృ
తౌదిరోహణే ॥ ౨౨ ॥ సప్తత్రింశదనధ్యాయానేతాంస్తాతాకలికాన్విదుః ॥ ౨౩ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుషకరపరశురామసంవాదే ధర్మ
శాస్త్రకథనం నామ ద్వివిద్యుత్త్రయ శతతమోక్షాధ్యాయః.

— విశ్రాంతవిధానమ్ —

పుషకరః ॥ శ్రాద్ధకల్పం ప్రవత్యోమిభుక్తిమక్తిప్రదంశృణు । నిమస్తగ్రివి
ప్రానువర్తేద్యుస్సాన్విగతేనాపరాన్తతః ॥ ౧ ॥ ప్రార్థ్యోపవేశయేత్పీతేయగ్నాద్వై
వేఽథపిత్రకే । అయుగ్నాన్వాగ్నిభూభాద్వైవేత్రీనైవిత్రేచైకమేవవా ॥ ౨ ॥ మాతామ
హానామప్యేవంతస్త్రీం వావైశ్వదైవికమ్ । పాణిప్రత్యాశనందత్వావిప్తరాథంకుశా
నపి ॥ ౩ ॥ ఆవాహయేదనుజ్ఞాతోపశ్వేదేవాసత్సృజ । యచైరన్యవికీర్ణ్యాకథాజనే
సపవిత్రకే ॥ ౪ ॥ శనౌదేవ్యాః పయః షిప్తాయవోసీతియవాంస్తథా । యాది
వ్యాఘ్రిమస్త్రీణామస్త్రీహస్యస్యగినిషిషీతే ॥ ౫ ॥ దత్తోదకంగర్ధమాల్యం
ధూపదానం ప్రదీపకమ్ । అపసంయంతతః కృత్వాపిశ్యాణావప్రదక్షిణమ్ ॥ ౬ ॥ ద్విగు
ణాంతుకుశాన్సృత్వాహ్యశస్త్రస్త్రీశ్చృచాపిఠౌకా । ఆవాహ్యేతదనుజ్ఞాతోజపే
దాయాస్త్రసప్తతః ॥ ౭ ॥ యవాగ్నాస్త్రుతిః కార్యాః కుర్యాద్గర్భాదిపూర్వవత్ ।
దత్వాగ్న్యం సంశ్రవాజ్ఞేషాన్మౌత్రేకృత్వావిధానతః ॥ ౮ ॥ పితృభ్యస్తేనససీతి
న్యజ్జంపాత్రంకరోశ్యతః । అగ్నోకరిష్య ఆదాయపుచ్చశ్చస్త్రంఘృతస్థుతమ్ ॥ ౯ ॥
కురుష్యేఽహ్యమనుజ్ఞాతోహుత్వాగ్నౌపితృయజ్ఞవత్ । హుతశేషం ప్రదద్యాత్తుభాజ
నేషుసమహితః ॥ ౧౦ ॥ యథాలాభోపపన్నేషురౌప్యేషుతువిశేషతః । దత్వాన్నం
పృథివీపాత్రమితిపాత్రాభిమస్త్రీణమ్ ॥ ౧౧ ॥ కృత్యేదంవిష్ణురిత్యనేద్యిజాఙ్గావ్యం
నివేశయేత్ । సవ్యాహృతికాంగాయత్రీంశధువాతాఘ్రిత్యృచమ్ ॥ ౧౨ ॥ జప్తాయ
థాసుఖం వాచ్యం భుజ్జీరంస్తేఽపివాగ్యతాః । అన్నమిప్తం హవిష్యంచదద్యాజ్జప్తాన్వి
పవిత్రకమ్ ॥ ౧౩ ॥ అన్నమాదాయత్యప్తాస్సశేషంనైవాగ్నమస్యచ । తదన్నంఽపి
రేదుభ్యమాదద్యాచ్చాపసకృత్యకృత్ ॥ ౧౪ ॥ సర్వమన్నముపాదాయ సతీలందక్షిణా

ముఖః । ఉద్భిష్టసన్నిధౌపిష్టాస్స గ్రహద్యావృత్తయజ్ఞవత్ ॥ ౧౫ ॥ మాతామహానామ
 ప్యేవందద్యాదాచమసంతతః । స్వప్తివాచ్యంతతఃకుర్యాదక్షయోదకమేవచ ॥ ౧౬ ॥
 దత్వాతుదక్షిణాంశక్త్యాస్వధాకారముదాహరేత్ । వాచ్యతామిత్యనుజ్ఞాతస్స
 పితృభ్యస్సప్రసాదే ॥ ౧౭ ॥ కుర్యురస్తుస్వధేత్యుక్తేభూమాసిహ్యైత్తతోజలమ్ ।
 ప్రీయంతామివాదైవంవిశ్వేదేవాజలందజేత్ ॥ ౧౮ ॥ దాతారోనోఽభివర్ధంతాం
 వేదాస్సంతతిరేవచ । శ్రద్ధాచనోమావ్యగమన్భహుదేయంచనోస్త్వితి ॥ ౧౯ ॥ ఇ
 త్యుక్త్యాతుప్రియావాచఃప్రణివత్యవిసర్జయేత్ । వాజేవాజగ్రఃప్రీతపితృపూర్వం
 విసర్జనమ్ ॥ ౨౦ ॥ యష్టింస్తుసంశ్రవాఃపూర్వమన్యపాత్రేనిపాతితాః । పితృపా
 త్రంతమత్రానంకృత్యావిప్రాస్వసర్జయేత్ ॥ ౨౧ ॥ ప్రదక్షిణమనుప్రజ్యభుక్త్యాతుపి
 తృసేవితమ్ । బ్రహ్మచారిభవేత్తాంతురజనింబ్రాహ్మణైస్సహ ॥ ౨౨ ॥ పవంప్రద
 ష్టిణంకృత్యావృద్ధౌనాస్తిముఖాన్పితౄణాం । యజేతదధికరగ్రామిశ్రాన్పిష్టాన్యవైఃక్రి
 యా ॥ ౨౩ ॥ ఏకోద్దిష్టంబైవహీనమేకాన్యైకపతితమ్ । అపాహనాగ్నోకరణర
 హితంహ్యపదవ్యవత్ ॥ ౨౪ ॥ ఉత్పితామిత్యుక్తయ్యుష్ణానేపిశృపిసర్జనే । అభిర
 వ్యతామితవదేహ్యుగ్రియుస్తేఽభిరతాస్సహ ॥ ౨౫ ॥ గర్భోదకతలైశ్చక్తంకుర్యా
 త్పాత్రచతుష్టయమ్ । అద్వైధపితృపాత్రేషుపేతపాత్రంప్రసేచయేత్ ॥ ౨౬ ॥
 యేసమానాఇతిద్యాభ్యాంశేషంపూర్వవిదాచరేత్ । ఏకస్సపిణ్డీకరణమేకోద్దిష్టం
 స్త్రియానహ ॥ ౨౭ ॥ అర్వాకపిణ్డీకరణంయస్యసంవత్సరాభ్యుదేత్ । తస్యా
 పృన్నంసోదకుమ్భుందద్యాస్సంవత్సరంద్విజే ॥ ౨౮ ॥ వృతాహాచకర్తవ్యంప్రతిమా
 సంతవత్సరమ్ । ప్రతిసంవత్సరంకార్యంత్రాధ్యంబైమాసకాన్సవత్ ॥ ౨౯ ॥ హవి
 ష్మోస్తేనవైమాసంపాయసేనతువత్సరమ్ । మాత్యహారిణకారభగ్రాకునచ్చా
 గపార్వతైః ॥ ౩౦ ॥ విణరొరవవారాహశాశైర్వాంబైర్వధాక్రమమ్ । మాసపు
 థ్యాఽభివృద్ధిదత్తైరేవపితాపహాః ॥ ౩౧ ॥ ఖడ్గామిషంసుహాశలంపథు
 యుక్తాన్సమేవచ । లోహామిషంకాలశాకంమాంసంవాగ్ధీగిణసస్యచ ॥ ౩౨ ॥
 యద్దదాతిగయాథశ్చగర్వమానవ్యముచ్యతే । తథావహాత్రయోదశ్యాంపూమా
 చనసంశయః ॥ ౩౩ ॥ కన్యాంప్రజాంవదైనశ్చపహుప్త్యాస్తుతానపి । స్మృతంకృ
 పించవానిజ్యంద్విశప్తైకశఫంతథా ॥ ౩౪ ॥ బ్రహ్మచర్యస్థినీపుత్రాన్సర్వర్థా
 ప్యేసమప్యకే । జ్ఞాతిశ్రీత్యంసర్వకామానాహ్మతిత్రాధదస్సదా ॥ ౩౫ ॥ ప్రతిప
 త్సగ్రీభృతేష్యేతాన్సర్జయిత్వాచతుర్దశీమ్ । శస్త్రేగిణపూతాయేస్తేహంతగ్రప్ర
 దీయతే ॥ ౩౬ ॥ స్వర్గంహ్యవత్యమోజశ్చకౌర్యంతేత్రంబలంతథా । పుత్రశ్రీ
 త్యంససౌభాగ్యమవత్యంముఖ్యతాస్తుతా ॥ ౩౭ ॥ ప్రవృత్తచక్రతాంపుత్రా
 న్వానిజ్యంప్రభుతాంతథా । అంగీత్వంయశోవీతశోకతాంపరమాంగతిమ్ ॥ ౩౮ ॥

ధనవిద్యాంభిషక్సిద్ధిరూప్యంగాశ్చప్యజావికమ్ । అశ్వానాయశ్చవిధివద్యశ్చాగ్ని
ర్దంసప్సయిచ్ఛతి ॥ ౩౯ ॥ కృత్తికాదిభరణ్యస్తేసకామానాపుయాదిమాన్ ।
వసురుద్రాఽదిమితాఃపితరశ్చాగ్నిధేవతాః ॥ ౪౦ ॥ పీఠయన్తినుమహ్యణాంపితౄ
జ్ఞాగ్నిధేనతర్పితాః । ఆయుఃప్రజాంధనవిద్యాంస్సర్దంమోక్షంసుఖానిచ ॥ ౪౧ ॥
ప్రయచ్ఛన్తితథారాజ్యంప్రీతాన్మాణాంపితామహాః ॥ ౪౨ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే శ్రాద్ధ

కల్పనామత్రివజ్ర్యధికశతతమోధ్యాయః.

—ధివగ్రహహూమఃధి—

పుష్కరః ॥ శ్రీకామశ్చాన్తికామోవాగ్రహయజ్ఞంసమారభేత్ । వృష్ట్య
యుఃపుష్టికామోవాతతైవాభిచరన్మనః ॥ ౧ ॥ సూర్యసోమోమజ్జశశ్చబుధశ్చ
భృహస్పతిః । శుక్రశ్చవైశ్పరోరాహుఃకేతుశ్చేతిగ్రహస్త్పితాః ॥ ౨ ॥ తామ్రకా
శ్చుటికాద్రక్షచక్షనాస్సర్వర్గరాగదుభా । రజతాదయసస్పీసాద్గ్రహఃకార్యాఃక్ర
మాదిమే ॥ ౩ ॥ సువర్ణైర్వాయజ్ఞేన్దిక్ష్విగధమణ్డలకేషువా । యథావర్ణంప్రదేయాని
వాసాంసికుసుమానిచ ॥ ౪ ॥ గణాశ్చవలయశ్చైవధూపోదేయస్తగుగ్ధలుః । కర్త
వ్యానున్ద్రావన్తశ్చచరవఃప్రతిదేవతమ్ ॥ ౫ ॥ ఆకృష్టేనథిమందేవాల్గిర్నాద్ధాది
వఃకకుత్ । ఉద్బుధ్యస్సేతిచఋషోయథాసంస్థాన్ప్రకీర్తితాః ॥ ౬ ॥ బృహస్ప
తేఆతియదగ్యస్తకైవాలాపత్పరిశుతః । శన్షోదేవీస్తకాకాణ్డాతేఽతుంకృన్వన్ని
మాస్తథా ॥ ౭ ॥ అరగఃపాలాశఃఖదిరోహ్యపామార్గోధపిష్ఠులః । ఉదుమ్బరశ్శమీ
దూర్వాకుశాశ్చసమిధఃక్రమాత్ ॥ ౮ ॥ ఏకైకస్యాత్రాప్తశతమష్టావింశతిరేవవా ।
హూతవ్యావధునర్పిగ్భ్యాంధర్మాచైవనమన్వితాః ॥ ౯ ॥ గుఢోదనంపాయసం
చహవిష్యంక్షీరయష్టికమ్ । దధ్యోదనంహవిఃపూపాన్యాంసంచిత్రాన్నమేవచ ॥ ౧౦ ॥
దద్యాద్గ్రహక్రమాదేతద్ద్విజేభ్యోభోజనంబుధః । శక్తితోవాయథాలాభంసత్కృ
త్యవిధిపూర్వకమ్ ॥ ౧౧ ॥ ధేనుశ్శబ్ధస్తథానడాన్కాహేమవాసోహయస్తథా ।
కృష్ణాగోరాయసశ్చాగ్నిపతావైదక్షిణాఃక్రమాత్ ॥ ౧౨ ॥ యశ్చయస్యయాదాదూప్య
స్సతంయత్తేనపూజయేత్ । బ్రహ్మజైహంసరోదత్తఃపూజితాఃపూజితస్యచ ॥ ౧౩ ॥
గ్రహాధీనానరేద్వాగ్నిణాముచ్చియాఃపతనానిచ । భావాభావాచజగతస్తస్మాత్సా
జ్యతమాగ్రహాః ॥ ౧౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కర పరశురామసంవాదే నవ

గ్రహహూమకథననామ చతుష్ట్యధికశతతమోధ్యాయః.

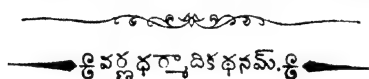
— శ్రీనానాధర్మః శ్రీ —

పుష్కరః ॥ ధ్యేయత్యాస్థితోమోఽసాహృదయేదీపవత్సృజః । అనన్య
విషయంకృత్వాహనోబుద్ధిన్మృతీన్ద్రియమ్ ॥ ౧॥ శ్రాద్ధంతుభ్యాయినేదేయంగవ్యం
దధిశ్చుతంపయః । ప్రియజ్ఞవోహసూరాశ్చవార్తాకుఃకోద్రవోనహి ॥ ౨ ॥ సైం
హికేయోదాసూర్యంగ్రసతేపర్వసన్నిమః । హస్తిచ్ఛాయాతుసాక్షేయాశ్రాద్ధదా
నాదికేఽక్షయా ॥ ౩ ॥ పిత్రేచైవయదాసోమోహంసేవైవకరేఫితే । తథివైస్వప
స్యతీనామసాఛాయాకుజ్జరస్యతు ॥ ౪ ॥ అగ్నోకరణశేషంతునదద్యాదైస్వశ్వదేవి
కే । అగ్న్యభావేతువిప్రస్యహస్తేదద్యాత్తుదక్షిణే ॥ ౫ ॥ సప్త్రీడుష్యతిజాతేణవి
ప్రోవేదకర్తృణా । బలాతగ్రరోపభుక్తాచేదైస్వరిహస్తగతాపివా ॥ ౬ ॥ సన్త్యజేద్దూ
షితాంనారీపుతుకాలేనశుద్ధ్యతి । యత్యవ్యతీరేకేణద్వితీయంనాశ్రవశ్యతి ॥ ౭ ॥
బ్రహ్మభూతస్సపవేహయోగీచాత్మరతోఽమలః । విషయస్త్రియసంయోగాలేక
చిద్యోగంవదన్తివై ॥ ౮ ॥ అధర్మోధర్మబుద్ధ్యాతుగృహీతస్తైరపణ్డితైః । ఆత్మనోమ
నసశ్చైవసంయోగంచతథాపరే ॥ ౯ ॥ వృత్తిసీసంహసఃకృత్వాత్యైశ్రజ్ఞంపరమా
త్మని । ఏకీకృత్యవిముక్త్యేతబద్ధాద్యోగోఽయముత్తమః ॥ ౧౦ ॥ ఖటుమృత్యైఃపశ్చుభిర్గృ
మష్టప్రత్రమహత్తరః । దేవాసురహనుష్యైర్వాసజేతుంనైవశక్యతే ॥ ౧౧ ॥
బహిర్ముఖాఃసర్వాణికృత్వాచాభిమఖాఃవై । మనస్యేవేంద్రియగ్రామంమనశ్చా
త్మనియోజయేత్ ॥ ౧౨ ॥ సర్వభావవినిర్ముక్తంత్యైశ్రజ్ఞంబ్రహ్మణ్యసేత్ । ఏత
జ్ఞానంచధ్యానంచశేషోఽన్యోగస్థవిస్తరః ॥ ౧౩ ॥ యన్నాస్తిసర్వలోకస్యతదస్త్రీ
తివిరుద్ధ్యతే । కథ్యమానంతథాఽన్యస్యహృదయేనావత్యతే ॥ ౧౪ ॥ ఆసంవేద్యం
హితద్భక్తిస్త్రుకుమారీస్త్రీసుఖంయథా । అయోగీనైవజానాతిజాత్యన్తోహిఘటం
యథా ॥ ౧౫ ॥ సన్న్యసిన్దంద్విజంభ్యస్త్యైస్థానాచ్చలతభాసరఃపషమేమణ్డలం
భిత్వాపరంబ్రవర్తేఽధిగచ్ఛతి ॥ ౧౬ ॥ ఉపవాసప్రతంజైవస్నానతీర్థంపలంతపః ।
ద్విజసమాప్తదనంచైవసన్మున్నంతస్యతశ్శలమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఏకాక్షరంపరంబ్రహ్మప్రా
ణాయామఃపరంతపః । సావిత్ర్యాస్తుపరంనాస్తిపావనంపరహంస్త్యుతమ్ ॥ ౧౮ ॥
పూర్వంస్త్రీయస్సరైర్భుక్తాసోమగర్భర్వవహ్నిభిః । భుజ్జలేమానుషాఃపశ్చువైఽ
తాదుష్యన్తికేసచిత్ ॥ ౧౯ ॥ అసవజ్ఞేనయోగగ్భస్త్రిణాంయోనోఽపిచ్యతే ।
అశుద్ధాతుభవేన్నారీయావచ్ఛల్యంనముచ్ఛతి ॥ ౨౦ ॥ నిస్సృతేతుతతశ్శత్యేరజ
సాశుద్ధ్యతేతతః । ధ్యానేనపద్యతంనాస్తిశోధనంపాపకర్తృణామ్ ॥ ౨౧ ॥ శ్వపా
కేష్వపిభుజ్జానోధ్యానేనహిచశుద్ధ్యతి । ఆత్మాధ్యాతామనోధ్యానంధ్యేయోవిష్టుః
ఫలంహరిః ॥ ౨౨ ॥ అక్షయాయయతిశ్చాగ్ధేపక్షిపావనపావనః । ఆయాథోనైస్త్రికం
ధర్మంయస్తుప్రవ్యవతేద్విజః ॥ ౨౩ ॥ ప్రాయశ్చిత్తంపశ్యామియేనశుద్ధ్యేనాత్మహా ।

యేవప్రజితాఃపత్న్యాంయావైహంబీజసంతతిః ॥ ౨౪ ॥ విమరానామచణ్డాలా
జాయంతేనాత్రసంశయః । శతకోమియతేగృధ్రశ్శ్వాసాద్యాదశికస్తథా ॥ ౨౫ ॥
భాసోవింశతివద్వాణినుకరోదశభిస్తథా । అపుష్పోవిఫలోవృత్తోజాయతేకణ్డకావృ
తః ॥ ౨౬ ॥ తతోదావాగ్నిదగ్ధస్తుస్థాణుస్థవతిసానుగః । తతోవర్షశతాన్యష్టాదేస్వ
చతిష్ఠత్యచేతనః ॥ ౨౭ ॥ పూర్ణేవర్షసహస్రేతుజాయతేబ్రహ్మరాక్షసః । ప్లవేన
లభతేమోక్షంతులస్యోత్పాదనేనవా ॥ ౨౮ ॥ యోగమేవనిషేవేతనాన్యంమస్త్ర
మఘాపమామ్ ॥ ౨౯ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదేనానా

ధర్మకథనం నామ షష్ఠపట్టప్రసాదకశతతమోధ్యాయః

పుష్కరః ॥ వేదస్మార్తంప్రపత్యౌమిధర్మంవైషణ్డధాన్యైతమ్ । వర్ణత్వమే
కమాశ్రిత్యయోఽధికారఃప్రవర్తతే ॥ ౧ ॥ వర్ణధర్మస్సవిజ్ఞేయోయథోపనయనం
త్రిమ । యస్తాశ్రమంసమాశ్రిత్యపదార్థస్సంవిధీయతే ॥ ౨ ॥ ఉక్తఆశ్రమధర్మ
ప్రభిన్నపిష్టాదికోయథా । ఉభయేననిమిత్తేనయోవిధిస్సమ్ప్రవర్తతే ॥ ౩ ॥ నైమి
త్తికస్సవిజ్ఞేయఃప్రాయశ్చిత్తపధిర్యథా । బ్రహ్మచారిగృహీచాపివానప్రస్థోయతిర్హు
ప ॥ ౪ ॥ ఉక్తఆశ్రమధర్మస్తుధర్మస్సాన్యగ్నృశ్చధాపరః । మాఢ్యణ్యస్యాభిధానేయో
ద్భృష్ఠార్థస్సఉదాహృతః ॥ ౫ ॥ సత్రేథామస్త్రీయాగాద్యదృష్టార్థభిమానవాః ।
ఉభయార్థోవ్యవహారస్తుదణ్డధారణమేవచ ॥ ౬ ॥ తుల్యాధానాంవికల్పస్సాన్యద్యా
గమూలఃప్రకీర్తితః । వేదేతువిహితోధర్మస్సన్మితౌతాదృశఏవచ ॥ ౭ ॥ అమవాదంస్తృ
తిస్సూతేకార్యార్థమితిమానవాః । గుణార్థఃపరిసృక్ష్వాఞ్ఞోవానువాదోవిశేషతః ॥ ౮ ॥
విశేషదృష్టపవాసౌఫలార్థభిమానవాః । స్వాదప్తచత్వారింశద్భిస్సంసారైర్భృ
హ్మలోకగః ॥ ౯ ॥ గర్భాధానంపుంసవనంసీమస్తోన్నయనంతతః । జాతకర్మనా
మకృతిరన్నప్రాశనచూడకమ్ ॥ ౧౦ ॥ సంసారశ్చోపనయనంవేదవ్రతచతుష్టయ
మ్ । స్నానంస్వధర్మచారిణ్యాయోగస్సాన్యదృష్టపణ్డకమ్ ॥ ౧౧ ॥ దేవయజ్ఞఃపితృ
యజ్ఞోమనుష్యభూతయజ్ఞకౌ । బ్రహ్మయజ్ఞస్సప్రపాకయజ్ఞసంస్థాఃపురోఽక్షకాః ॥
పార్వణకౌర్థంక్రౌవణ్యగ్రహాయణీచవైత్ర్యపి । ఆశ్వయుజీసప్రహవిర్యజ్ఞసంస్థా
స్తతస్స్మృతాః ॥ ౧౩ ॥ అగ్నిధేయమగ్నిహవ్యాశ్రందర్మస్సాన్యత్పైర్ణమానుకః ।
చాతుర్మాస్యాగ్రహాయణేష్టిర్నిరూఢఃపశుబంధకః ॥ ౧౪ ॥ సౌతామణీస్సప్రసోమసం
స్థాగ్నిహోమబిదతః । అత్యగ్నిహోమఉక్థ్యశ్చహోదశీవాజపేయకః ॥ ౧౫ ॥ అతిరా
త్రాస్తథాస్తోమాలష్టాచాత్మగుణాస్తతః । దయాక్షమాఽనసూయాచఅనాయాసో

భక్తుశమ్ ॥ ౧౬ ॥ అకర్పణ్యాస్పృహశౌచంయస్యేతేనపరంబ్రజేత్ । ప్రచారేమైదునేచైవప్రసాదేదస్తథావనే ॥ ౧౭ ॥ స్నానభోజనకాలేచషట్సుమానంసమాచరేత్ । పునర్దానంపుకక్పానమాజ్యేనపయసాశి ॥ ౧౮ ॥ దస్తచ్ఛేదనముష్ణంచసప్తసత్తుష్ణపర్జయేత్ । స్నాత్వాపుష్పంసగృహ్ణేయోద్దేవాయోగ్యంతదీరత్ ॥ ౧౯ ॥ అన్యగోత్రోవ్యసవృద్ధఃప్రేతస్యాగ్నిండదాతీయః । పిండంఘోదకదానంచసదశాహంసమాపయేత్ ॥ ౨౦ ॥ ఉదకంచతృణంభస్మద్వాసపథాస్తథైవచ । పునరస్తరితంకృత్వాపక్షిదోషోనవిద్యతే ॥ ౨౧ ॥ పశ్చిప్రాణాహుతిర్దద్యాదనామాణుప్తయోగతః ॥ ౨౨ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే చ్ఛ్ఛదర్శాదికథనంనామ షట్షప్త్యధికశతతమోధ్యాయః.

శ్రీఅయితలక్షకోటిపాలామవిధానమ్.

పుష్కరః ॥ శ్రీకృష్ణవిజయాద్యధంగ్రహయజ్ఞంపునర్వదే । గ్రహయజ్ఞోఽయితపాలామలక్షకోటివృత్తకస్తథా ॥ ౧ ॥ వేదేనైశేహ్యగ్నికుణ్డాగ్రహానావాహ్యమణ్డలే । సామ్యేగురుర్బుధశ్చైవశేషుక్రీపూర్వదళేశశి ॥ ౨ ॥ ఆగ్నేయేదక్షిణేభామోమధ్యేస్యాన్భూసూరస్తథా । శనిరావ్యేదక్షనైర్యత్యేరాహుఃకేతుశ్చవాయవే ॥ ౩ ॥ ఈశశ్చోమాగుపాలావిష్ణుర్బ్రహ్మనాయమకాలకా । చిత్రగుప్తశ్చాధిదేవాఅగ్నిరాపఃక్షితిర్హరిః ॥ ౪ ॥ ఇంద్రవిన్ద్రీదేవతాచప్రజేతోఽహిర్విధిఃక్రమాత్ । ఏతేప్రత్యధిదేవాశ్చగణేశోదుర్గయానిః ॥ ౫ ॥ ఖమశ్చినౌచసమ్నాజ్యయజేద్బిజైశ్చవేదజైః । అరకఃపలాశఃఖదిరోహ్యపామార్గశ్చపిఘలః ॥ ౬ ॥ ఉదమ్బరశ్చమీదూర్వాకుశశ్చసమిధఃక్రమాత్ । మధ్వాజ్యదధిసమ్నిత్రాపాలాతవ్యశ్చప్రథాశతమ్ ॥ ౭ ॥ ఏకాప్తచతురఃకుమ్భాన్పూర్వపూర్ణాహుంతథా । వసోధారాంతతోదద్యాద్దక్షిణాంచతతోదదేత్ ॥ ౮ ॥ యజమానంచతుర్నిస్తైరభిషిజ్యేత్సమస్త్రైః । సురాస్త్రావభిషిజ్చస్త్రబ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః ॥ ౯ ॥ వాసుదేవోదగన్మాదస్తథాసజ్జర్వణఃప్రభుః । ప్రమ్యమ్నశ్చైరిరుద్ధశ్చభవస్త్రవిజయాయతే ॥ ౧౦ ॥ ఆఖణ్డలోఽగ్నిర్భగవాన్యమోదైనైర్యతస్తథా । వరుణఃవసనశ్చైవధనాద్యక్షస్తథాశివః ॥ ౧౧ ॥ బ్రహ్మణాసహితశ్చేషోదకృపలాః స్త్రవస్సదా । కీర్తిర్దక్షిర్ధృతిర్దేహాపుష్టిత్రృష్ణాక్రియామతిః ॥ ౧౨ ॥ బుద్ధిర్జ్ఞానపశుశ్చాన్తిస్త్రుష్టిఃకాన్తిశ్చమాతరః । ఏతాస్త్రావభిషిజ్చస్త్రధర్మపత్నౌస్సమానతాః ॥ ౧౩ ॥ ఆదిత్యశ్చద్యౌమాభౌమోబుధజీవసితార్కజాః । గ్రహాస్త్రావభిషిజ్చస్త్రరాహుఃకేతుశ్చతర్పితాః ॥ ౧౪ ॥ దేవదానవగన్ధర్వాయక్షరాక్షసపన్నగాః । యుషయోమసవో

గావోదేవమాతరపవచ ॥ ౧౫ ॥ దేవవత్సోద్రుమానాగాదైత్యాశ్చస్పరసాంగ
 తాః । అస్త్రాశిసర్వశాస్త్రాశిరాజానోవాహనానిచ ॥ ౧౬ ॥ ఔషధానివరత్నా
 నికాలస్యావయవాశ్చయే । సరితస్సగరాత్కైలాస్తీర్థానిజలదానదాః ॥ ౧౭ ॥
 ఏతేత్వామభిషిజ్ఞుస్తస్సర్వకామార్థసిద్ధయే । అలజ్యగస్తతోదద్యాద్దేహగోన్న
 భువాదికమ్ ॥ ౧౮ ॥ కపిలేసర్వదేవానాంపూజనీయాసిరోహణీ । తీర్థదేవకాయీ
 యస్మాదతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ౧౯ ॥ పుణ్యస్త్వంశభుపుణ్యానాంశుభానాం
 చమక్షశమ్ । విష్ణునావిధృతోనిగ్రహతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ౨౦ ॥ ధర్మత్వంపు
 షరూపేణజగదానందకారకః । అప్రమూరైరధిష్ఠానమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ౨౧ ॥
 హిరణ్యగర్భగర్భస్థంహేమవీజంవిభావసోః । అనన్తపుణ్యఫలదమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛ
 మే ॥ ౨౨ ॥ పితవస్త్రయుగంయస్మాద్వాసుదేవస్యవల్లభమ్ । ప్రదానాత్తస్యవైవి
 ణ్ణురతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ౨౩ ॥ విష్ణుస్త్వంమత్స్యహాపేణయస్మాదమతసమ్మ
 వః । చంద్రగిరీవాహనోనిగ్రహతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ౨౪ ॥ యస్మాత్త్వంపు
 థివీసర్వాధేనుఃకేశవసన్నిభా । సర్వపాపహరానిత్యమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ౨౫ ॥
 యస్మాదాయసకర్మాణితవాధీనానిసర్వదా । లాక్షలాద్యాముపాదినిఅతశ్శాంతిం
 ప్రయచ్ఛమే ॥ ౨౬ ॥ యస్మాత్త్వంసర్వయజ్ఞానామశ్చత్వేనవ్యవస్థితః । యోగిర్వి
 భావసోర్నిత్యమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ౨౭ ॥ గవామశ్లేషుతత్త్వవిభువనానిచతుర్ద
 శా । యస్మాత్తస్మాద్భిషంమేస్యాదిపాలోకేపరత్రచ ॥ ౨౮ ॥ యస్మాదశూన్యంశయ
 సంకేశవస్యశివస్యచ । శయ్యావమాప్యశూన్యాస్తుదత్తాజన్మనిజన్మని ॥ ౨౯ ॥
 యథారత్నేషుసర్వేషుసర్వేదేవాఃప్రశిష్ఠితాః । తథాశాంతింప్రయచ్ఛన్తురత్న
 దానేనమేసురాః ॥ ౩౦ ॥ యథాభూమిప్రదానస్యకలాంనార్హస్త్విషోదశీమ్ । దానా
 న్యన్యానిమేతాన్దిర్భూమిదానాన్భవత్ప్రహ ॥ ౩౧ ॥ గ్రహయజ్ఞోయుతహేమామోద
 క్షితాభీరణేజతిః । వివాహేలాత్సవయజ్ఞేషుప్రతిష్ఠాదిషుకర్మసు ॥ ౩౨ ॥ సర్వకా
 మాప్తయేలక్షకోటిహేమామద్వయంమతమ్ । గృహదేశేనణ్డపేథకలియుతేహస్త
 మాత్రకమ్ ॥ ౩౩ ॥ మేఖలాయోనిసంయుక్తంకుణ్డంచత్వారముత్పిజః । స్వయ
 మేకోఽపివాలక్షేనర్వందశగుణంహితత్ ॥ ౩౪ ॥ చతుర్హస్తంద్విహస్తంవాతా
 ర్క్ష్యంచాత్రాధికంయజేత్ । సామధ్వనిశరీరస్త్వంవాహనంపరమేష్ఠినః ॥ ౩౫ ॥
 విషయావహరోనిత్యమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే । పూర్వపత్కుణ్డమామస్త్ర్యిలక్ష
 హేమామంసమాచరేత్ ॥ ౩౬ ॥ వసోద్ధారాంతతోదద్యాచ్ఛయ్యాభూషాదికంద
 జేత్ । తత్రాపిదశచాష్ట్రేచలక్షహేమామేతథర్పిజః ॥ ౩౭ ॥ పుత్రాన్నరాజ్యవి
 జయభుక్తిముక్త్యాదిచాపుయాత్ । దక్షిణాభిఃఫలేనాస్మాచ్ఛత్రుఘ్నఃకోటిహేమా
 మకః ॥ ౩౮ ॥ చతుర్హస్తంచాప్తహస్తంకుణ్డంద్వాదశచద్విజాః । పశ్చిమింశంషోడ
 శంవాపేద్యా రేచతుష్టయమ్ ॥ ౩౯ ॥ కోటిహేమామీసర్వకామీవిష్ణులోకంసగ

చ్ఛతి । హవామస్తుగ్రహమస్తైర్వాగాయత్ర్యైవైష్ణవైరపి ॥ ౪౦ ॥ జాతవే
దోముఖైశ్చైవైర్వైదికైఃప్రథితైరపి । తలైర్యవైష్ణవైర్ధాన్యైరశ్వమేధఫలాదిభా
క ॥ ౪౧ ॥ విద్వేషణాభిచారేషుత్రికోణంకుణ్డమివ్యతే । సమిధోవామహస్తేనశ్యేనా
ప్థ్యసలసంయుతాః ॥ ౪౨ ॥ రక్తఘృషైస్తుక్తకేతైర్ధాన్యద్భిరశివంరిపాః । దుర్ని
శ్రియాస్తస్మైసస్తుయోద్వేష్టిపలుంఘడితవ ॥ ౪౩ ॥ భిక్ష్యాన్తు రేణప్రతిమాంపిష్ట
దూపంరిపుంహనేత్ । యజేదేకంపీడకంచాయస్సకృత్వాదివంప్రజేత్ ॥ ౪౪ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామ సంవాదే యుతలక్ష

కోటిహేమాను కథనంనామ సప్తపక్ష్యధిక శతతమోధ్యాయః

ప్రమహాపాతకాదికథనమ్.౨

పుష్కరః ॥ దణ్డంకుర్యాన్నుపోగ్మాణాంప్రాయశ్చిత్తమకుర్వతామ్ । కా
మతోఽకామతోవాపిప్రాయశ్చిత్తంకృతంచరేత్ ॥ ౧ ॥ మత్తప్రధాతురాణాంచ
సభుజ్జీతకదాచన । మహాపాతకీనాస్పృష్టంయచ్చస్పృష్టమదక్యయా ॥ ౨ ॥ గ
ణాన్నంగణికాన్నంచవాధుషేగ్రాయసస్యవ । అభిశప్తస్యచణ్డస్యస్యాశ్చోపప
తిర్మహే ॥ ౩ ॥ రజశస్యసృశంసస్యవర్జినఃకీతవస్యవ । మిథ్యాతపస్సినశ్చైవచా
రదణ్డికయోస్తథా ॥ ౪ ॥ కుణ్డగోశస్త్రీజితానాంపేదవిక్రయిణస్తథా । శైలూష
తస్త్రీవాయాన్నంకృతఘ్నస్యాన్నమేవవ ॥ ౫ ॥ కక్కురస్యనిషాదస్యచేర్ణిగ్లేజక
స్యవ । మిథ్యాప్రవ్రజితస్యాన్నంపుంశ్చల్యాస్తైలికస్యవ ॥ ౬ ॥ లరూఢపతిస్యా
న్నంవిద్విష్టాన్నంచవర్జయేత్ । తతైవబ్రాహ్మణస్యాన్నం బ్రాహ్మణేనానున్ది
తః ॥ ౭ ॥ బ్రాహ్మణాన్నంచశూద్రేణసాద్యాచ్చైవనిమన్దిగః । ఏషామన్యతమ
స్యాన్నమమత్యావాత్ర్యహంతుపేత్ ॥ ౮ ॥ మత్యాభుక్త్వాచరేత్కూచ్చగ్రింరేతో
విణ్ముత్రమేవవ । చణ్డాలశ్వపచాన్నంతుభుక్త్వాచాద్వాయంంచరేత్ ॥ ౯ ॥ అ
నిర్దశంచప్రేతాన్నంగవాహుగ్రతుతతైవవ । శూద్రోద్భిష్టంశునోద్భిష్టంపతితాన్నం
తతైవవ ॥ ౧౦ ॥ తప్తకృచ్చగ్రింప్రకుర్వీతలశౌచేకృచ్చగ్రిమాచరేత్ । అశౌచే
యస్యయోభుక్తేనోవ్యశుద్ధస్తథాభవేత్ ॥ ౧౧ ॥ ఘృతపఞ్చసభారూపాదమే
ధ్యేనసకృద్యతాత్ । అపహీత్యాత్ర్యహంతిష్ఠేతోపవాసోద్విజ్ఞోత్తకః ॥ ౧౨ ॥
సర్వత్రశూద్రేపాదస్యద్విత్త్రయంవైశ్యభూషయోః । విద్వరాహఖరోష్ట్రాణాం
గోమాయాఃకపికాయాః ॥ ౧౩ ॥ ప్రాశ్యముత్రపురీషాణిద్విజశ్చాద్వాయం
చరేత్ । శుమ్రాణిజగ్ధ్యామాంసానిప్రేతాన్నంకరకాణిచ ॥ ౧౪ ॥ క్రవాదహూ
కరోష్ట్రాణాంగోమాయాఃకపికాయాః । గోవరాశ్వఖరోష్ట్రాణాంఛత్రాకంగ్రా

మకుకుటమ్ ॥ ౧౫ ॥ మాంసం జగ్ధావృక్షరస్యతప్తకృచ్ఛే గ్రిశుధ్యతి । ఆవత్రాణేత
 థాభుక్త్వా బ్రహ్మచారిమధుత్వదత్ ॥ ౧౬ ॥ లశునంగృజ్జనంచాద్యాత్పరిజాపత్యాది
 నాశుచిః । భుక్త్వా చాద్వాయుణంకుర్యాన్నాంసంచాత్మకృతంతథా ॥ ౧౭ ॥ పేలుగవ్యం
 చపేయూవంతథా శ్లేష్మతకంఘ్రదమ్ । వృధాకృతసంయావపాయసాపూపశమక
 లీః ॥ ౧౮ ॥ అనుపాకృతమాంసానిదేవాన్నాహహీంపిచ ॥ గవాంచమహిషీణాంచవగ్జ
 యిత్యాతథాప్యజామ్ ॥ ౧౯ ॥ సర్పక్షిగాణివజ్జ్యాణితాసాంచైవాప్యనిర్దశమ్ । శశకశ్శ
 ల్యకీగోధాఖడ్గకూర్మస్తతైవచ ॥ ౨౦ ॥ భక్ష్యోఃపిష్ట్యోఃఖాః ప్రోక్తాః పరిశేషాశ్చపిష్టితాః ।
 పాతీనరోహితాన్తత్సృష్టినింతుమత్థాంశ్చభతుయేత్ ॥ ౨౧ ॥ యవగోధూమజంస
 ర్వంపయసశ్చైవవిక్రియాః । వాగమాద్గవచక్రాదీన్సేహముపితంతథా ॥ ౨౨ ॥
 అగ్నిబూత్రపరిధాగ్నిర్బ్రహ్మణికామచారతః । చాద్వాయుణంచరేన్నాసంవీర
 వధ్వాససంహితమ్ ॥ ౨౩ ॥ బ్రహ్మహత్యాసురాపానంస్తేయంగుర్వజ్జనాగమః । మహా
 ద్విపాతకాన్యాసుస్సంయోగశ్చైవతైస్సహ ॥ ౨౪ ॥ అన్యతేచసముత్క్రందోరాజగా
 మిచపైశునమ్ । గురోశ్చార్చికీనిర్బంధస్సమానంబ్రహ్మహత్యయా ॥ ౨౫ ॥ బ్రహ్మహ్మజ్ఞో
 వేదసిద్ధావకటసాక్ష్యంసహ్యవృధః । గర్హితాన్నాభ్యయోగ్దగ్ధస్సురాపానసమాగమ
 త్ ॥ ౨౬ ॥ యేవస్యాపహరణంసరాశ్వరజతస్యచ । భూమివజ్రహణీసాంచరుక్మస్తేయ
 సహంస్తృతమ్ ॥ ౨౭ ॥ రేతసేకస్సయోన్యాసుకుమారివప్తవృజాసుచసఖ్యుఃపుత్ర
 స్యచస్త్రీషుగురుతల్పసహంపిచ ॥ ౨౮ ॥ గోవధాఽయాజ్యసంయాజ్యపారదార్యా
 త్పవిత్రయః । గురుమాతృపితృత్యాగస్సాన్విధాయాగోర్మస్సుతస్యచ ॥ ౨౯ ॥ పరి
 విత్తితానుజేనపరివేదసమేవచ । తయోద్దానంచకన్యాయాస్తయోరేవచయాజ
 నమ్ ॥ ౩౦ ॥ కన్యాయామూషణంచైవవార్ధవ్యంవ్రతలోపనమ్ । తటాకాగామ
 దారాణామవశ్యస్యచపిత్రయః ॥ ౩౧ ॥ వ్రాత్యతాబాధవత్యాగోభృతాధ్యాపనమే
 వచ । భృతాచ్ఛాద్యయనాదానమపిక్రేయస్యపిత్రయః ॥ ౩౨ ॥ సర్వాకారేష్వధీ
 కారోమహాయస్తప్రవర్తనమ్ । హింసాపథీనాంస్త్ర్యజీవః క్రియాల్ఘ్ననమేవ
 చ ॥ ౩౩ ॥ ఇథనాథగుళుమూణాంద్రుమాణాంచైవపాతనమ్ । యోషితాంగ్రహణం
 చైవస్త్రీనిద్దకీసమాగమః ॥ ౩౪ ॥ ఆహ్వానంచక్రియారమ్భోనిన్దితాన్నాదనంతథా ।
 అనాహితాగ్నితాస్తేయమృణానాంచానవక్రియా ॥ ౩౫ ॥ అసచ్ఛాస్త్రాదిగమనం
 దాశ్శీల్యంవ్యసనక్రియా । ధాన్యపుష్పపశుస్తేయంవాద్యవస్త్రీనిషేవణమ్ ॥ ౩౬ ॥
 స్త్రీశూద్రపిట్టత్రవధోనాస్తిక్యంచోపపాతకమ్ । బ్రాహ్మణస్యరుజఃకృత్యంఘ్రితి
 రఘ్నియమద్యయోః ॥ ౩౭ ॥ జైష్ఠ్యంపుంసంచమైశున్యంజాతిభిః శకరంస్తృతమ్ ।
 శ్వభరోష్ట్రస్త్రిస్త్వాగేంద్రాణామజావ్యోశ్చైవమారణమ్ ॥ ౩౮ ॥ సజ్జీర్ణకరణంజ్ఞే
 యంసీనాహినకులస్యచ । నిన్దితేభ్యోధనాదానంవాణిజ్యంశూద్రసేవనమ్ ॥ ౩౯ ॥
 అపాత్రీకరణంజ్ఞేయమసత్యస్యచభాషణమ్ । కృమికీటవయోహత్యామద్యానుగత

భోజనమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఫలైథఃకుసుమస్త్రేయమధైర్యంచమలాపహమ్ ॥ ౪౦౪ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పరశురామపుష్కర సంవాదేమహా

పాతకాదికథనం నామాష్టమప్ట్యసిక శతతమోధ్యాయః.

శ్రీబ్రహ్మహత్యాదిప్రాంతాశ్చిత్తానిశ్రి

పుష్కరః ॥ ఏతస్మిభ్యుతిపాపానాంప్రాంతాశ్చిత్తంవదామి తే । బ్రహ్మహా
ద్యదశాబ్దానికుటింకృత్వావనేవసేత్ ॥ ౧ ॥ భిక్షుతాన్ద్రవిశుద్ధ్యర్థంకృత్వాశవశిరో
ధ్వజమ్ । ప్రాశ్యేదాత్మాసమగ్నావాసమిద్ధేతిరవాక్చిరాః ॥ ౨ ॥ యజ్ఞేతవాశ్వ
మేధేనస్వర్జితాగోసవేనవా । జపన్వానృతమంవేదంయోజనానాంశతంబ్రజేత్ ॥ ౩ ॥
సర్వస్యంవావేదవిదేబ్రాహ్మణాయోపపాదయేత్ । వ్రతైరేతైర్వ్యపాపాన్వినుహం
పాతకినోపలమ్ ॥ ౪ ॥ ఉపపాతకసంయుక్తోగోఘ్నామాసంయవాన్విజేత్ । కృత
వాపోవసేద్దోష్ఠేచర్మణాతేనసంవృతః ॥ ౫ ॥ చతుర్థకాలమశ్నీయాదత్రారలవణం
మితమ్ । గోమూత్రేణచరేత్సన్నంద్వామాసోయత్యేత్రియః ॥ ౬ ॥ దివానుగచ్ఛే
దాత్వైవతిథిన్నూర్ధ్వంరజఃపిబేత్ । పృవభైకాదశాగాస్తదద్యాద్విచరితవ్రతః ॥ ౭ ॥
అవిద్యమానేసర్వస్యంవేదవిద్యోనివేదయేత్ । పాదమేకంచరేద్ద్రోధేద్వాపాదౌ
బద్ధనేచరేత్ ॥ ౮ ॥ యోజనేపాదహీనంస్యాచ్ఛరేస్సర్వంనిపాతనే । కాస్తారేష్వ
థమగ్రేషువిషమేషుభయేషుచ ॥ యదితత్రపిపిత్వాస్యదేకపాదోపధీయతే । ఘట్టా
భరణదోషేణతతైవాధంవిగర్దిశేత్ ॥ ౧౦ ॥ దమనేదామనేరోధేకటస్యనియోజనే ।
స్తన్ముశ్యంబలపాశేషుమృతేపాదోనమాచరేత్ ॥ ౧౧ ॥ శృంగభక్తేఽస్థిభక్తేచలాఙ్గాల
భేదనేతథా । యావంతుపిబేత్త్రావద్యావత్సుప్తాతుశార్థవేత్ ॥ ౧౨ ॥ గోమతీంచజపే
ద్విద్యాంగోస్త్రుతింగోమతీంస్తరేత్ । ఏకాచేర్బహుభీర్వైవాద్యత్రవ్యాపాదితాభవేత్ ॥
పాదంపాదంతుహత్యానూశ్చరేయస్తేపుభక్ష్మభక్ । ఉపకారేక్రియమాణేవిపత్తానా
స్త్రీపాతకమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఏతదేవవ్రతంకురుయుపపాతకినస్తథా । అవక్లిష్టవర్జంశుద్ధ్యర్థంచా
ద్యాయణమథాపివా ॥ ౧౫ ॥ అవక్లిష్టతుకాలేనగర్దభేనచతుషుధే । పాకాయజ్ఞవిధానే
నయజేతస్మిన్నిశి ॥ ౧౬ ॥ కృత్వాగ్నివిధివర్జితానంతస్త్రసమిత్యుచా । చస్త్రేష్ట్ర
గురువహ్నినాంజహుయాత్సర్విహహుతిమ్ ॥ ౧౭ ॥ అథవాగార్ద్రంచర్తవసిత్యాబ్జం
చరేత్సహిమ్ । హత్యాగర్భమవిజ్ఞాతంబ్రహ్మహత్యావ్రతంచరేత్ ॥ ౧౮ ॥ సురాంపీ
త్వాద్విజోమోహదగ్నివర్ణంసురాంపిబేత్ । గోమూత్రమగ్నివర్ణంవాపిబేదుదకమే
వవా ॥ ౧౯ ॥ సువర్ణస్త్రేయకృద్విప్రోరాజానమభిగమ్యతు । స్వకర్తృభ్యావయన్బుక్రియా
త్కంభవాననుశాస్త్రీతి ॥ ౨౦ ॥ గృహీత్వాముసలంరాజాసకృద్ధన్యాత్సయంగతమ్ ।
వధేనశుద్ధ్యతేస్త్రేయోబ్రాహ్మణస్తపస్తపవా ॥ ౨౧ ॥ గురుతలపీనకృత్యైవశిశ్మంచ

వృణంస్వయమ్ । నిధాయచాక్షుతాగచ్ఛేదానిపాతాచ్చనైర్వరిమ్ ॥ ౨౨ ॥ చా
 ద్వాయినాన్వాత్రిన్వాసానభ్యసేన్నియతేర్జ్వియః । జాతిభిఃశకరంకర్తృకృత్యా
 న్యతమమిచ్ఛయా ॥ ౨౩ ॥ చరేత్సన్తపనంకృచ్ఛింప్రాజాపత్యమనిచ్ఛయా ।
 నజగరీపాత్రకృత్యాశుమాసంశోధనమైస్తవమ్ ॥ ౨౪ ॥ మునిసీకరణీయేషుతస్తం
 స్యాద్యావకంత్యహమ్ । కురీయోబ్రహ్మహత్యాయాఃక్షత్రియస్యవధేస్తృతః ॥ ౨౫ ॥
 వైశ్యేఽస్తమాంశోవృత్తఃకృత్యాదేజ్ఞేయస్తపోదశః । మాద్భారనకులహత్యాచాపం
 మణ్డూకమేవచ ॥ ౨౬ ॥ శ్వగోధోలూకకాకాంశ్చశూద్రహత్యావ్రతంచరే
 త్ । చతుర్థామపివర్ణానాంసారీహత్యానవస్థితామ్ ॥ ౨౭ ॥ అమత్యైవవ్ర
 మాప్యస్త్రీంశూద్రహత్యావ్రతంచరేత్ । సర్వాదీనాంవధేనక్తమసస్థాంవాయు
 సంయమః ॥ ౨౮ ॥ ద్రవ్యాణామల్పసారాణాంస్త్రీయంకృత్యాన్యవేత్తతః ।
 చరేత్సన్తపనంకృచ్ఛింప్రతంనిర్వాప్యశుద్ధ్యతి ॥ ౨౯ ॥ భక్త్యభోజ్యావహారేణ
 యానశయ్యాసనస్యచ । పుష్పమూలఫలానాంచపఞ్చగవ్యంవిశోధనమ్ ॥ ౩౦ ॥
 తృణకాస్తద్రుమాణాంతుశుషాన్నస్యగుడస్యచ । చేలచర్మామిషాణాంతుత్రిరాత్రం
 స్యాదభోజనమ్ ॥ ౩౧ ॥ మణిముక్తాప్రవాళానాంతామ్రస్యరజశస్యచ । అయః
 కాంస్యోపలానాంచద్వాదశాహంకణాన్నభుక్ ॥ ౩౨ ॥ కార్పాసకీటజీర్ణానాంద్వి
 శపైకశఫస్యచ । పక్షిగన్ధోపధీనాంతురజ్వాచైవత్యహంపయః ॥ ౩౩ ॥ గురుత
 ల్పవ్రతంకుర్యాదేతస్మిక్త్యాస్వయోనిషు । సఖ్యఃపుత్రస్యచస్త్రీమమమారీప్య
 వ్యజాసుచ ॥ ౩౪ ॥ పితృష్వనేయాంభగినీంస్వస్త్రీయాంమాతురేవచ । మా
 తుశ్చభాగితురాప్తస్యగత్యాచాద్వాయినంచరేత్ ॥ ౩౫ ॥ అమానుషీషుపురుష
 ఉదక్యాయామయోనిషు । రేతస్మిక్త్యాజలేచైవకృచ్ఛింసాన్తపనంచరేత్ ॥ ౩౬ ॥
 మైథునంతుసమాసేవ్యపుంసియోషితివాద్విజః । గోయానేఽపుడివాచైవసవా
 సాస్సాన్సమాచరేత్ ॥ ౩౭ ॥ చణ్డాలాన్త్యస్త్రీయోగత్యాభక్త్యావప్రతిగృహ్య
 చ । వతత్యజ్ఞానతోవిప్రోజ్ఞానాత్సన్యంతుగచ్ఛతి ॥ ౩౮ ॥ విప్రమష్టాంస్త్రీయం
 భర్తానిరుద్ధాదేకవేత్తని । యత్పుంసఃపరదారేషుతదేనాంచారయేద్ద్యుతమ్ ॥ ౩౯ ॥
 సాచేత్పుంసఃప్రమేషేతసదృశేమోపమన్త్రితా । కృచ్ఛించాద్వాయినంచైవతద
 స్యాఃపాపనంస్తృతమ్ ॥ ౪౦ ॥ యత్కురోత్యేకరాత్రేణవృషలీసేవసంద్విజః । త
 ద్భైతృభుగ్జీపేన్నిత్యంత్రిభిర్వదైర్వ్యపోహతి ॥ ౪౧ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కర పరశురామ సంవాదే బ్రహ్మహ
 త్యాదిప్రాయశ్చిత్తకథనంనామ ఏకోనసప్తత్యధిక శతతమోఽధ్యాయః.

శ్రీమహాపాపానుయుక్తప్రాయశ్చిత్తమ్ ॥
 పుష్కరః॥ మహాపాపానుయుక్తానాంప్రాయశ్చిత్తానవన్తితే । సంవత్సరేణ

పతితపతితేనసహచరః || ౧ || యాజనాధ్యపనాద్యానాన్నతుయానాశనానాత్ |
యోయేనపతితేనైహంసంసర్గంయూతిమానవః || ౨ || సతస్త్వైవత్రతంకుర్యాత్త
త్సంసర్గస్యశుద్ధయే | పతితస్యోదకంకార్యంసపిణ్డైర్బద్ధవై సుహ || ౩ || నిద్దితే
హనిసాయాణ్ణాజ్ఞాత్యుస్విగ్ధునసన్నిహౌ | దాసీఘటమపాంపూర్ణంపర్వస్యేష్టేత్ర
వత్పదా || ౪ || అచూరాత్రముపాసీరన్నశౌచంబాధవై సుహ | నివర్తయేరం
స్తస్మాత్తుజ్యేష్ఠాంశంభావణాదికే || ౫ || జ్యేష్ఠాంశంప్రాప్నుయాచ్ఛాస్యయవీయా
న్యథోఽధికః | ప్రాయశ్చిత్తేతుచరితేపూర్ణంకుష్ఠమపాంసవమ్ || ౬ || తేనైవసా
ర్థంప్రాశ్యేయుస్సన్నత్వాపుణ్యజలాశయే | ఏవమేవవిధింకుర్యుర్యోషిత్సుపతితాస్త్వ
పి || ౭ || వస్త్రాన్నపానందేయంతువసేయశ్చగృహేన్దికే | తేహంద్విజానాంసా
విత్రినానూద్యేతయథావిధి || ౮ || తాంశ్చైరయిత్యాత్రస్కృచ్ఛాన్యథావిధ్యుప
నాయయేత్ | వికర్తస్థాఃపరిత్యక్తాస్తేమామప్యేతదాదిశేత్ || ౯ || జపిత్యాత్రణి
సావిత్ర్యాస్సహస్రాణిసమాహితః | మాసంగోష్ఠేపయఃపీత్యాముచ్యతేఽసత్ప్ర
తిగ్రహేత్ || ౧౦ || వ్రాత్యానాంయాజనంకృత్యాపరేమామన్యకర్తుచ | అభిచా
రమహీనానాంభిఃకృత్యైర్విప్రహేత్ || ౧౧ || శరణాగతంపరిత్యజ్యవేదంవిష్ణా
వ్యచక్షిజః | సంవత్సరంయతాహరస్తత్సావమవసేధతి || ౧౨ || శ్వస్యగాలఖరై
ర్ద్రష్ట్రామైఃకవాద్భిరేవచ | సరోష్ఠాన్వైర్వరామౌశ్చప్రాణాయామేనశు
ద్ధ్యతి || ౧౩ || స్నాతకవ్రణలోపేచకర్మత్యాగేహ్యభోజనమ్ | ముఙ్గారంబ్రా
హ్మణస్యోత్పత్త్యుఘ్నకారంచగరియసః || ౧౪ || స్నాత్వానన్నహశ్యేమవధివా
ద్యప్రసాదయేత్ | అవగూర్వచరేత్కృచ్ఛన్మితకృచ్ఛన్నిపాతశేత్ || ౧౫ || కృచ్ఛాన్
తికృచ్ఛన్మిఠుర్వితవిప్రస్యోత్పద్యశోణితమ్ | చాణ్డాలాదిరపిజ్ఞాతోయస్యతిష్ఠేతవేత్త్వ
ని || ౧౬ || సమ్యగ్జాతస్తుకాలేనతస్యకుర్వీతశోధనమ్ | చాద్వాయణంపరాకంవా
ద్విజానాంతువిశోధనమ్ || ౧౭ || ప్రాజాపత్యంతుశూద్రాణాంశేషంతదనుసారతః |
గుడంకుసుమ్భంలవణంతథాధాన్యానియానిచ || ౧౮ || కృత్యాగృహేతతోద్వారితే
హందద్యాధుతాశనమ్ | మృణ్మయానాంతుభాణ్డానాంత్యాగపవఃప్రధీయతే || ౧౯ ||
ద్రవ్యాణాంపరిశేషాణాంద్రవ్యశుద్ధిర్విధీయతే | కూపైకపానసత్తాయేస్పర్శాశుజగ
ల్బమాపితాః || ౨౦ || శుద్ధ్యేయరుపవాసేనపత్నాగవ్యేనవాప్యథ | యస్తుసంస్మృ
త్యచణ్డాలమశ్వీయాచ్ఛస్వకామతః || ౨౧ || ద్విజశ్చైద్వాయణంకుర్యాత్ప్రకృ
చ్ఛన్మిఠుథాపివా | భాణ్డసమగ్రాలసజ్జీర్ణశ్చైద్దాలాదిజగుప్సితైః || ౨౨ || భుక్త్వా
పీత్వాతథాతేహంషడాత్రేణవిశుద్ధ్యతి | అన్వ్యానాంభుక్తశేషంతుభక్షయిత్యాద్వి
జాతయః || ౨౩ || వ్రతంచాద్వాయణంకుర్యున్ప్రీరాత్రంశూద్రపవతు | చాణ్డాల
కూపభాణ్డేషుఅజ్ఞానాత్మిబలేజలమ్ || ౨౪ || ద్విజసాన్ప్రపనంకుర్యాచ్ఛాద్రశోచప

వసేద్దినమ్ । చక్షా లేనతు సంస్పృష్టోయ స్తవపఃపిబ తేద్విజః ॥ ౨౫ ॥ త్రిరాత్రం లేన
కర్తవ్యంశూద్రశోపవసేద్దినమ్ । ఉచ్ఛిష్టేనయదిస్పృష్ట శ్శునాశూద్రేణవాద్విజః ॥
ఉపావ్యగజనీమేకాంపఞ్చగవ్యేనశుద్ధ్యతి । వైశ్యేనక్షత్రీయేజైవస్నానంనక్తంసమా
చరేత్ ॥ ౨౬ ॥ అధ్వానంప్రస్థితోవిషాకాంతారేయద్యనూదకే । పక్వా స్నేనగృహీ
తేనమూత్రోచ్ఛారంకరోతివై ॥ ౨౭ ॥ అః ధాయైవతద్గ్రహ్యక్షేకృత్వాతుసంస్థిత
మ్ । శౌచంకృత్వాస్ననభ్యుక్త్యుతరగ్నాగ్నేశ్చదర్శయేత్ ॥ ౨౮ ॥ సేచైర్ధృతా
నాంచౌరేర్వాకాంతారేవావ్రవాసినామ్ । భక్ష్యభక్ష్యవిశుద్ధ్యధంతేహంవత్సామి
నఃకూటమ్ ॥ ౩౦ ॥ పునఃప్రాప్యస్వదేశంచవక్ష్యానానుపూర్వశః । కృచ్ఛగ్రస్యా
వైబ్రాహ్మణస్తుపునస్సంసారరమర్హతి ॥ ౩౧ ॥ పాదోనావైక్షత్రియశ్చఅథావైవై
శ్యవవచ । పాదంకృత్వాతథాశూద్రోదానందత్వావిశుద్ధ్యతి ॥ ౩౨ ॥ ఉదక్యాతు
సవక్ష్యాయాస్పృష్టాచేత్స్యాదుదక్యయా । తస్మిన్నేవాహగస్నాతాశుద్ధిమాహ్నత్య
సంశయమ్ ॥ ౩౩ ॥ రజస్వలాతునాశ్చీయాశ్చసంస్పృష్టాహీనవర్ణయా । యావ
న్నశుద్ధిమాహ్నతిశుద్ధస్నానేనశుద్ధ్యతి ॥ ౩౪ ॥ మూత్రంకృత్వావ్రజన్వర్త్యస్థితభగ్నిం
శాజ్జలంపిబేత్ । అహూరాత్రోషితోభూత్వాపఞ్చగవ్యేనశుద్ధ్యతి ॥ ౩౫ ॥
మూత్రోచ్ఛారంద్విజఃకృత్వాఅకృత్వాశౌచమాత్మనః । మోహోద్భుక్త్వాత్రిరాత్రం
తుయవాన్వీత్వావిశుద్ధ్యతి ॥ ౩౬ ॥ యేప్రణ్యవసితావిప్రాఃప్రవ్రజ్యాదిబలాత్తథా
అనాశకనివృత్తాశ్చతేహంశుద్ధిఃప్రచక్ష్యతే ॥ ౩౭ ॥ చారయేత్తీగ్రిణీకృచ్ఛాగ్రిణీచా
ద్వైరియమథాపివా । జాతకర్మాదిసంసారైర్జన్మసూర్యాత్తంతథాపునః ॥ ౩౮ ॥
ఉపాసహనుమేధ్యంచయస్యసంస్పృశతేముఖమ్ । వృత్తికాగోమయాతత్రపఞ్చ
గవ్యంచశోధనమ్ ॥ ౩౯ ॥ వాపనంవిక్రయంచైవనీలవస్త్రాదిధారణమ్ । తపనీయం
హివిప్రస్యత్రిభిఃకృతైచ్చగ్నిశుద్ధ్యతి ॥ ౪౦ ॥ అన్త్యజాతిశ్వపాకేనసంస్పృష్టా
స్త్రీరజస్వలా । చతుర్థేఽహాశుద్ధాపాత్రిరాత్రంపత్రఆచరేత్ ॥ ౪౧ ॥ చాక్షాల
శ్వపచాస్పృష్టాతథాపూయంచనూలికామ్ । శవంతస్పర్శనంస్పృష్టాసద్యస్నాన
నేనశుద్ధ్యతి ॥ ౪౨ ॥ నారంస్పృష్టప్రోఫిసన్నేహంస్నాత్వావిప్రావిశుద్ధ్యతి । రథ్యా
కర్దమతోయేనఅథోర్వాభేర్బుద్ధోదతైః ॥ ౪౩ ॥ వాన్దోవిక్రస్నాన్త్యాతుఘృతం
ప్రాశ్యవిశుద్ధ్యతి । స్నానాన్త్యురకర్మకర్తాకృచ్ఛగ్నిగర్హిహణేఽన్నభుక్ ॥ ౪౪ ॥
అపాక్షేరయాశీగవాశీశునాదప్తస్తథాశుచిః । కృమిదప్తశ్చత్వహుతీకృచ్ఛాగ్రిజ్ఞ
పాశ్యచ్చపెహానుతః ॥ ౪౫ ॥ పెహామాద్యైశ్చానుతాపేనపూయవైపాపినో
భిలాః ॥ ౪౫౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే మహాపాపాను
యుక్తప్రాయశ్చిత్తకథనంనామసప్తస్వధికశతతమోధ్యాయః

— శ్రీరహస్యకృతపాపప్రాయశ్చిత్తానిః —

పుష్కరః ॥ ప్రాయశ్చిత్తం రహస్యాదివక్ష్యే శుద్ధికరం పరమ్ । పారుషేణ
తు నూత్రేన మాసంజప్యాది నాఘమ్ ॥ ౧ ॥ ముచ్యతే పాతకై స్స రైవర్జప్తాః త్రిఘమ
ర్జణమ్ । వేదజప్యాద్యాయుమాద్దాయత్ర్యావ్రతతోఽద్యమ్ ॥ ౨ ॥ ముణ్డనం సర్వ
కృచ్ఛేషు సానం హేమామోర్హ రేగ్యజః । ఉత్థితస్తుదివాలిష్ఠేషు పవిత్రస్తథానిశి ॥ ౩ ॥
ఏతద్విరాసనం ప్రోక్తం కృచ్ఛ్య కృత్తేన పాపమ్ । అష్టభిః ప్రభృహంగ్రా సైర్యతి చా
ద్ద్రావిణం స్మృతమ్ ॥ ౪ ॥ ప్రాతశ్చ తుర్నిసాయంచ శిశుచాద్ద్రావిణం స్మృతమ్ ।
యథాకథం బ్రహ్మణాంచ త్వారింశ చ్చతద్వయమ్ ॥ ౫ ॥ మాసేన భక్షయేదేతత్పు
రచాద్ద్రావిణం వరేత్ । త్ర్యహముష్ణం పిబేదాపత్ర్యహముష్ణం పయః పిబేత్ ॥ ౬ ॥
త్ర్యహముష్ణం ఘృతం పీత్యా వాయుభక్షిభవేన్ద్ర్యహమ్ । తప్తకృచ్ఛ్య మిదం ప్రోక్తం
శీతైశ్శీతం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౭ ॥ కృచ్ఛ్యాగ్నికృచ్ఛ్యం పయసా దివసానేకవింశతిమ్ । గో
మూత్రం గోమయం క్షీరం దధిసంహితమ్ ॥ ౮ ॥ ఏకరాత్రోపవాసశ్చ కృచ్ఛ్యం
సాస్తవనం స్మృతమ్ । ఏతచ్ఛువ్రత్యహం భ్యస్తం హవాస్తవనం స్మృతమ్ ॥ ౯ ॥ త్రహం
భ్యస్తమైతైకమతిసాస్తవనం స్మృతమ్ । కృచ్ఛ్యం పరాక సంజ్ఞం స్యాద్ద్యాదశాహ
మభోజనమ్ ॥ ౧౦ ॥ ఏకభక్తం త్ర్యహం భ్యస్తం క్రమాన్త క్రమయాచితమ్ । ప్రాజాప
త్యముపాహ్యం తేపాదస్య త్రాచ్య ఏపాదకః ॥ ౧౧ ॥ ఫలైర్వాసం ఫలం కృచ్ఛ్యం
బిలైస్త్వీకృచ్ఛ్యం క్షురితః । పద్మాత్రైస్సాధామలకైః పుష్పకృచ్ఛ్యం తుల్యుష్ప
కైః ॥ ౧౨ ॥ పత్రకృచ్ఛ్యం తిరథాపత్రైస్తోయకృచ్ఛ్యం జలేన తు । మూలకృచ్ఛ్యం
తథా మూలైర్దధాక్షీరేణ తత్రతః ॥ ౧౩ ॥ మాసం వాయవ్యకృచ్ఛ్యం స్యాత్పాణి
పూతాన్నభోజనాత్ । తిలైర్ద్వాదశరాత్రేణ కృచ్ఛ్యం మాగ్నేయమూర్తి నుత్ ॥ ౧౪ ॥
పక్షం ప్రసృత్య లాజానాం బ్రహ్మహర్షంతథా భవేత్ । ఉపాషితశ్చ తుర్దశ్యాం ప
శ్చాదశ్యామనస్తరమ్ ॥ ౧౫ ॥ పశ్చాదవ్యం సమశ్చీయాద్ధవిష్యాశీత్యనస్తరమ్ । మాసే
న ద్విర్వరః కృత్వా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౧౬ ॥ శ్రీకామః పుష్టికామశ్చ స్వర్గకా
మోఽఘనప్తయే । దేవతారాధనపరః కృచ్ఛ్యాగ్నిసర్వభాక ॥ ౧౭ ॥ *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే రహస్యకృత
పాపప్రాయశ్చిత్తాదికథనం నామ ఏకం ప్రత్యధికశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీసర్వపాపప్రాయశ్చిత్తానిః —

పుష్కరః ॥ పరదారపరద్రవ్యజీవహింసాదికేయదా । ప్రవర్తతే నృణాం చి
త్తం ప్రాయశ్చిత్తం స్తుతిస్తదా ॥ ౧ ॥ విష్ణువేవిష్ణువేసిత్యం విష్ణువేవిష్ణువేనమః । నమా
మివిష్ణుం చిత్తస్థమహాజాగరగతింహరిమ్ ॥ ౨ ॥ చిత్తస్థమీశమవ్యక్తమనస్తమపరా

— శ్రీబ్రహ్మార్కసాపదిమోచనప్రాయశ్చిత్తమ్-౩ —

అగ్నిః || ప్రాయశ్చిత్తంబ్రహ్మణోక్తంవత్సృపాపాపశాస్త్రజమ్ | స్వా
త్ప్రణవియోగఫలోవ్యాపారోహనసంస్కృతమ్ || ౧ || రాగాద్వేషాత్ప్రమా
దాచ్చస్వతఃపరతపవవా | బ్రాహ్మణంఘాతయేద్యస్తసభవేద్బ్రహ్మఘాతకః || ౨ ||
బహునామేకకార్యాణాంసర్వేహంశస్త్రధారిణామ్ | యద్యేకోఘాతకస్తత్రస
ర్వేతేఘాతకాస్త్వతాః || ౩ || ఆక్రోశితస్తాడితోవాధనైర్వాపరిపీడితః | యముద్ది
శ్యత్యజేత్ప్రణాంస్తమాహుర్బ్రహ్మఘాతకమ్ || ౪ || ఔషధాద్యపకారేతునపా
పంస్యాత్కృతేమృతే | పుత్రంశిష్యంతథాభార్యంతాసతేనమృతేహ్యఘమ్ || ౫ ||
దేశంకాలంచయశ్చక్రింపాపంచావేక్ష్యయత్నతః | ప్రాయశ్చిత్తంక్రకల్ప్యంస్వా
ద్యత్రచోక్తానమగ్రుతిః || ౬ || గవాధేబ్రాహ్మణాధేవాసద్యఃప్రాణాన్పరిత్యజేత్ |
ప్రాశ్యేదాత్మానమగ్నోవాముచ్యతేబ్రహ్మహత్యయా || ౭ || శిరఃకపాలీధ్వజవా
నైఃశ్రుశీకర్మవేదయః | బ్రహ్మహంద్వాదశౌభ్యామితభుక్కుద్ధిమాపుష్యాత్ || ౮ ||
వడ్ధిర్వైద్యైశ్చుద్ధచారిబ్రహ్మహాపూయతేనరః | విహితంయదకామానాంకామాత్మద్వి
గుణంస్కృతమ్ || ౯ || ప్రాయశ్చిత్తంప్రవృత్తస్యవధేస్యాత్తుత్రివాదికమ్ | బ్రహ్మఘ్నితు
త్రేద్విగుణంఘోర్భద్రేద్విగుణంత్రిధా || ౧౦ || అన్యత్రవిప్రేసకలంపాదోనంక్షుత్రియమ
తమ్ | వైశ్యేర్థపాదంక్షుత్రివ్యాద్యర్థస్త్రిబాలోగిషు || ౧౧ || తురియోబ్రహ్మ
హత్యాయాక్షుత్రియస్యవధేస్కృతమ్ | వైశ్యేర్థమాంశోవృత్తస్థేశూద్రేజ్ఞేయస్తు
పోదశః || ౧౨ || అప్రదుష్టాంస్త్రీయంహత్యాశూద్రహత్యావ్రతంచరేత్ | పశ్చు
గవ్యంపిబేద్గోఘ్నామాసమాసీతసంయతః || ౧౩ || గోష్ఠేషయోగోఽనుగామీ
గోప్రదానేనశుద్ధ్యతి | కృచ్ఛగ్రింపైవాఙ్కృచ్ఛగ్రింపాపదహగ్రిసోమపాదిషు || ౧౪ ||
అతివృధామతీకృశామతిబాలాంచరోగిణీమ్ | హత్వాపూర్వవిధానేనచరేదర్థవ్రతం
ద్విజః || ౧౫ || బ్రాహ్మణానోభజయేచ్ఛక్త్యాదద్యాధ్యేనుతలాదికమ్ | మష్టిచపే
టకీతనతథాశ్యక్లాదిమోటనే || ౧౬ || లగుడాదివ్రహారేణగోవధంతత్రనిర్దిశేత్ |
దమనేదామనేవైవశకటాదోచయోజనే || ౧౭ || స్తన్ముశ్మభలపాతైర్వామృతేపా
దోనమాచరేత్ | కాష్ఠేపాస్తవసంకుర్యాత్ప్రజాపత్యంతలూప్తకే || ౧౮ ||
తప్తకృచ్ఛగ్రింతుపాపాణేశస్తేచావ్యతికృచ్ఛగ్రికమ్ | మాద్భారగోధానకులమ
ణ్ణాకశ్యపతత్రిణః || ౧౯ || హత్వాత్క్రిహంపిబేష్టైరంకృచ్ఛగ్రించాద్వాయ
ణంచరేత్ | వ్రతంరహస్యేగహనివ్రకాశేఽపివ్రకాశకమ్ || ౨౦ || ప్రాణా
యామశతంకార్యంసర్వపాపాపమత్తయే | పానకంధాక్షుమధుకంఘర్జూరంతాశ
మైశ్చవమ్ || ౨౧ || మాధ్వీకంటజగమాధ్వీకంమైరేయంనారికేళజమ్ | నమ
ద్యాన్యపిమద్యాన్వైష్ఠీముఖ్యానురాస్తృతా || ౨౨ || త్రైవర్ణస్యఃపిద్ధానిపీత్వా

తప్తాప్యవశ్యుదిః । కణాన్వాభక్షయేదబ్జంపితౄకంవాసకృన్నిశి ॥ ౨౩ ॥ సురా
 పానాపనుత్యగ్ధంబాలవాసాజటిధ్వజీ । అజ్ఞానాత్పృశ్యవిణ్మూత్రంసురాసంస్పృ
 ష్టమేవచ ॥ ౨౪ ॥ పునస్సంసారమర్హన్తిత్రయోవణ్ణాద్వజాతయః । మద్యభా
 ణ్ణఫితాఆపఃపీత్యాసప్తదినంవ్రతీ ॥ ౨౫ ॥ చాణ్డాలస్యతుపానీయంపీత్యాస్యాష్ట
 డినంవ్రతీ । చణ్డాలకూపభాణ్డేషుపీత్యాసాస్తవనంచరేత్ ॥ ౨౬ ॥ పశ్చిగవ్యంత్రరా
 త్రాస్తేపీత్యాచాన్ద్యజలంద్విజః । వత్స్యకణ్ణికశమ్బుకశఙ్ఖశుక్తికవద్దకాః ॥ ౨౭ ॥
 పీత్యానవోదకంచైవపశ్చిగవ్యేనశుద్ధ్యతి । శవకూపోదకంపీత్యాత్రిరాత్రేణవిశు
 ద్ధ్యతి ॥ ౨౮ ॥ అన్యైససాయిసామనన్తంభక్త్యాచాన్ద్రాయణంచరేత్ । ఆప
 తాగ్రతేశూద్రగృహేమనస్తాపేనశుద్ధ్యతి ॥ ౨౯ ॥ శూద్రభాజనభుగ్విప్రఃపశ్చి
 గవ్యాదుపోషితః । కన్తుపక్వంస్నేహపక్వంస్నేహంచదధిసక్తః ॥ ౩౦ ॥
 శూద్రాదధిద్యాన్యేతానిగుడక్షీరరసాదికమ్ । అసాతభక్తిస్సవనానీదిసాస్తేశుజపా
 చ్ఛుదిః ॥ ౩౧ ॥ మూత్రోచ్ఛార్యశుచిర్భుక్త్యాత్రిరాత్రేణవిశుద్ధ్యతి । కేశకీటావప
 న్నంచపాదస్పృష్టంచకామతః ॥ ౩౨ ॥ భూగ్రాహ్నావేక్షితంచైవసంస్పృష్టంచ
 పుష్పదళయా । కాకాద్యైరవలీభంచశునాసంస్పృష్టమేవచ ॥ ౩౩ ॥ గవాద్యైర
 న్నమాఘాత్రంభుక్త్యాత్రహముపావసేత్ । రేతోవిణ్మూత్రభక్షితుప్రాజాపత్యంస
 మాచరేత్ ॥ ౩౪ ॥ చాన్ద్రాయణంసవత్రాద్ధేవరాకోమాసికేషుతః । పక్షత్రయేతి
 కృచ్ఛగ్రింస్యాష్టశ్లాసేకృచ్ఛగ్రిమేవచ ॥ ౩౫ ॥ ఆభిశేపాదకృచ్ఛగ్రింస్యాదేకాహః
 పునరాభిశే । పూర్వేద్యుర్నాగ్నికంత్రాద్ధంపరేద్యుఃపునరాభిశేత్ ॥ ౩౬ ॥ నిషిద్ధభ
 ణ్ణణేభుస్త్రేపాయశ్చిత్త్రయిపోషణమ్ । భూస్త్పణంలశునంభుక్త్యాశిశుకంకృచ్ఛగ్రిమా
 చరేత్ ॥ ౩౭ ॥ అభోజ్యానాంతుభుక్త్యాన్తంస్త్రీశూద్రోద్భిష్టమేవచ । జద్వా
 మాంసమభక్ష్యంచసప్తరాత్రంపయఃపిబేత్ ॥ ౩౮ ॥ మధుమాంసంచయోఽశ్మీ
 యాచ్ఛావంసూతకమేవచ । ప్రాజాపత్యంచరేత్యుచ్ఛగ్రింబ్రహ్మచారీయతిర్వాగ్రి
 తీ ॥ ౩౯ ॥ అన్యాయేనపరస్యాపహరణంస్త్రీయముచ్యతే । ముసలేనమాతోరాజ్ఞాన్య
 గ్ణస్త్రేయీవిశుద్ధ్యతి ॥ ౪౦ ॥ అధశ్శాయీజటాధారిపర్ణమూలఫలాశనః । ఏకకా
 లంసమశ్నానోన్వాదశాజ్జేవిశుద్ధ్యతి ॥ ౪౧ ॥ రుక్తస్త్రీయాసురాపశ్చబ్రహ్మహా
 గురుతల్పగః । స్త్రీయంకృత్యాసురాంపీత్యాకృచ్ఛగ్రించాబ్జంచరేన్నరః ॥ ౪౨ ॥ మ
 ణిముక్తావచాశానాంతామ్రస్యరజతస్యచ । అయిస్కాంసోఽపలానాంవద్యాద
 శాహంకణాన్నభుక్ ॥ ౪౩ ॥ మనుష్యాణాంతుహరణేస్త్రీణాంక్షేత్రగృహస్యచ ।
 వాపీకూపతటాకానాంశుద్ధిచ్ఛాన్ద్రాయణంస్తృతమ్ ॥ ౪౪ ॥ భక్ష్యభోజ్యాపహర
 ãయేనశయ్యాసనస్యచ । పుష్పమూలఫలానాంచపశ్చిగవ్యంవిశోధనమ్ ॥ ౪౫ ॥
 తృణకాష్ఠద్రుమాణాంచశుమారన్నస్యగుడస్యచ । చేలచగ్మమిషాణాంచత్రిరాత్రం
 స్యాదభోజనమ్ ॥ ౪౬ ॥ పితుఃపత్నీంచభగినీమాచార్యతనయాంతథా । ఆచార్యా

శంసుతాంస్వాంచగచ్ఛంశ్యగురుతల్పగః ॥ ౭౭ ॥ గురుతల్పేఽభిభాష్యైనస్తప్తేష
 చ్చాదయోషయే । స్సూక్ష్మింజ్వలస్త్రీంచాస్త్వివ్యవృత్త్యనాసవిధ్యతీ ॥౮౮॥ చాద్వా
 యణాన్వాత్రీన్వాసానభ్యస్యగురుతల్పగః । ఏవమేవవిధింకుర్యాద్యోపిత్సుపతితా
 స్సపి ॥ ౮౯ ॥ యత్పుంసఃపరదారేషుతప్తైస్సాంకారయేన్ద్రీతమ్ । రేతస్సిక్త్యా
 కుమారీషుచాణ్డాలీషుసుతాసుచ ॥ ౯౦ ॥ సపిణ్డాపత్యదారేషుప్రాణత్యాగోవిధియ
 తే । యతఃరోత్యేకరాత్రేణవృషలీసేవనంద్విజః ॥ ౯౧ ॥ తద్దైక్షుక్షుభుక్షుపృష్ఠత్యం
 త్రిభిర్వదైర్వ్యపోహతి । పితృవ్యదారగమనేభ్యాశ్చభార్యాగమేతథా ॥ ౯౨ ॥

చాణ్డాలింపులగనీంవాపిస్తుమాంచభగనీంసభమ్ । మాతుఃపితృస్ససారంచపిత్రి
ప్రాంశరణాగతమ్ ॥ ౫౩ ॥ మాతులగనీంస్ససారంచసగోత్రామన్యమిచ్ఛతీమ్ । శి
వ్యభార్యాంగురోర్భార్యాంగత్యాచాన్ద్రాయీణంచరేత్ ॥ ౫౪ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్ని చరిత్ర సంవాదే బ్రహ్మార్పణం
విమోచన ప్రాయశ్చిత్తకథనం నామ త్రివక్త్ర్యధిక శతతమోధ్యాయః.

❖ శ్రీ దేవాశ్రమార్చనాదిలోప ప్రాయశ్చిత్తమ్. ❖

అగ్నిః ॥ దేవాశ్రమార్చనాదీనాంప్రాయశ్చిత్తంతులోపతః । పూజాలో
పేచాప్తశతంజపేద్విగుణపూజనమ్ ॥ ౧ ॥ పఞ్చోపసంపదైర్మన్మత్వాబ్రాహ్మ
ణభోజనమ్ । సూతికాన్యజకోదక్యాస్పృష్టేదేవేశతంజపేత్ ॥ ౨ ॥ పఞ్చోపస
పదైఃపూజాంద్విగుణంసానమేవచ । పితృభృజ్యంసాలామలోపేసాలామసా
నంతథార్చనమ్ ॥ ౩ ॥ సాలామద్రవ్యేమూషికాదైగృగ్గృక్మితేకీటనంయుతే । తా
వన్మాత్రంపరిత్యజ్యప్రోక్ష్యదేవాదిపూజయేత్ ॥ ౪ ॥ అఙ్గురార్చణమాత్రంతుభి
న్నంభిన్నంపరిత్యజేత్ । అస్పృశ్యైశ్చైవసంస్పృష్టేఅన్యపాత్రేతదగ్ధణమ్ ॥ ౫ ॥
దేవమానుషఃఘ్నఘ్నంపూజాకాలేభక్షేవచ । మన్తగ్రహవ్యాధివృత్త్యాసేమూలం
జప్త్వాపునర్జపేత్ ॥ ౬ ॥ కుమ్భేనాప్తశతజపాదేవేతుపతితేకరాత్ । భిన్నేనస్తేచో
పవాసశ్శతసాలామాఙ్గుభంభవేత్ ॥ ౭ ॥ కృతేపాపేనతాపావైయస్యపుంసః
ప్రజాయతే । ప్రాయశ్చిత్తంతుతస్మైకంహరిసంస్కరణంపరమ్ ॥ ౮ ॥ ఛాన్దాగ్రియ
ణంపరాకోవాప్రాజాపత్యనుఘాఘనుత్ । సూర్యేశశక్తిశ్రీకాదిమన్తగ్రహవృష
ఘాఘనుత్ ॥ ౯ ॥ గాయత్రీత్రణవస్తోత్రమన్తగ్రహవృషఘాఘనుత్ । కాద్యైరావీ
సంయుక్తైరాద్యైరాద్యైస్తదన్తకైః ॥ ౧౦ ॥ సూర్యేశశక్తిశ్రీశాచున్ద్రాగ్రికోట్య
ధికాఃపృథక్ । ఓంహీమాద్యాశ్చతుర్థ్యన్తానమోన్తాస్సర్వకామదాః ॥ ౧౧ ॥
సృసింహద్వాదశాష్టార్ణమాలామన్తగ్రహఘాఘనుత్ । ఆగ్నేయస్యపురాణస్యపత
నంశ్రవణాదికమ్ ॥ ౧౨ ॥ ద్వివిద్యాపూజకోవిష్ణురగ్నిరూపస్సుగీయతే । పరమాత్మా

దేవముఖంసర్వదేవేషుగీయతే || ౧౩ || ప్రవృత్తాతునివృత్తాతుభిజ్యతేభుక్తిముక్తిదః । అగ్నిరూపస్యవిష్ణోర్ద్విహవనంధ్యానమర్చనమ్ || ౧౪ || జప్యంమృతిశ్చప్రతిత్సారిరాశేషాఘాఘునత్ । దశస్వర్ణానిదానానిధాన్యద్వాదశమేవచ || ౧౫ || తులాపురుషముఖ్యానిమహాదానాఃపోడశ । అన్నదానాఃముఖ్యానిసర్వాణ్యమహారాణిహి || ౧౬ || తిథివారర్తుసజ్జాగ్రీనియోగమన్యాదికాలకే । వ్రతాదిసూర్యేశశక్తిశ్రీశాదేరఘుభూతనమ్ || ౧౭ || గజ్జాగయాప్రయాగశ్చకాశ్యయోధ్యావ్యవస్తికా । కురుక్షేత్రంపుష్కరంచనైమిశంపురుషోత్తమః || ౧౮ || సాలగ్రామప్రభాసాద్యంతీర్థంచాఘాఘుభూతకమ్ । అహంబ్రహ్మపరంజ్యోతిరితిధ్యానమఘాఘునత్ || ౧౯ || పురాణంబ్రహ్మచాగ్నేయంబ్రహ్మవిష్ణుర్మహేశ్వరః । అవతారాసర్వపూజాఃప్రతిసూత్రప్రతిమాదికమ్ || ౨౦ || జ్యోతిశ్చస్త్రపురాణాస్త్రతయస్త్రతపోవ్రతమ్ । అథశాస్త్రచసగ్రాధ్యాతయుర్వేదోధనుర్మతః || ౨౧ || శిష్యాఞ్శోవ్యాకరణంనిరుక్తంచాభిధానకమ్ । కల్పీన్యాయశ్చమీమాంసాహ్యన్యసృర్వంహరిఃప్రభుః || ౨౨ || పక్షేద్వయోర్యతోయస్త్రిస్యసర్వమితవేదయః । తంచృష్టాన్యస్యపాపానివినశ్యద్విహరిశ్చసః || ౨౩ || విద్యాప్రేదశరూపశ్చసూక్ష్మస్ఫులోఽపరోహరిః । జ్యోతిస్సుదక్షరంబ్రహ్మపరంవిష్ణుశ్చనిర్మలః || ౨౪ || * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే దేవాశ్రమార్చనాదిలోపప్రాయశ్చిత్తాదికథనంనామ చతుస్సప్తశ్లోకః శతతమోధ్యాయః.

— శ్రివ్రతపరిభాషా.౬ —

అగ్నిః || తిథివారర్తుదివసమాసర్వజ్ఞానగ్రాహకః సజ్జాగ్రీమే । సృష్ట్రీవ్రతాదివత్యోమివసిష్ఠశృణుతత్కర్మామాత్ || ౧ || శాస్త్రోద్రితోహినియమోవ్రతంతచ్చతపోమతమ్ । నియమాస్త్రవిశేషాస్త్రవ్రతస్యైవదమాదయః || ౨ || వ్రతంహికర్తృసంతాపాత్తపశ్చభిధీయతే । ఇన్ద్రియగ్రాహకయమాన్నియమశ్చభిధీయతే || ౩ || అనగ్నేయస్తుయేవిప్రాస్తేషాంశ్రేయోఽభిధీయతే । వ్రతోపవాసనియమైర్నానాదానైస్తథాద్విజః || ౪ || తేస్యర్థేవాదయఃప్రీతాభుక్తిముక్తిప్రదాయకాః । ఉపావృత్తస్యపాపేభ్యోయస్తువాసోనుజ్ఞేస్సహ || ౫ || ఉపవాసస్సవిజ్ఞేయస్సర్వభోగవివర్జితః । కాంస్యంమాంసంమనుసూరంచచణకంకోరదూషకమ్ || ౬ || శౌకంపథుపరాన్నంచత్యజేమపసన్నియమ్ । పుష్పలజ్జారవస్తాగ్రిహుపగ్ధానులేపనమ్ || ౭ || ఉపవాసేనశస్యన్దిదన్తధావనమజ్ఞానమ్ । దన్తకాంతంపశ్చగవ్యంకృత్యాప్రాతర్వృతంచరేత్ || ౮ || అసకృజ్జలపానాచ్చతామూలస్యచభక్షణాత్ । ఉపవాసోవ్ర

మప్యేతదివాస్వచ్ఛాచ్ఛపైభునాత్ ॥ ౯ ॥ తుమాసత్యందయాదానంశౌచమిద్వి
యనిగ్రహః । దేవపూజాగ్నిహరణంసప్తామోఽస్త్రేయమేవచ ॥ ౧౦ ॥ సర్వవ్రతేష్వ
యంధర్మస్సామాన్యోదశధాన్యతః । పవిత్రాణిజపేచ్ఛైవజుహుయాన్వైవశక్తి
తః ॥ ౧౧ ॥ నిత్యస్నాయామితాహారోగురుదేవద్విజాగ్నకః । యోరంయోద్రంచల
వణంమధుమాంసానివర్జయేత్ ॥ ౧౨ ॥ తిలముద్గాదృతేశస్యంశస్యేగోధూమకోద్ర
వౌ । వీనకందేవధాన్యంవశమీధాన్యంతతైక్షవమ్ ॥ ౧౩ ॥ సితధాన్యంతథాపణ్యం
మూలంయోరగణస్త్వతః । వ్రీహిపష్టికముద్గాశ్చకలాయాస్సతీలాయవాః ॥ ౧౪ ॥

శ్యామాకాశ్చైవనీవారాగోధూమాద్యావ్రతేహితాః । మాశ్వాణ్డాలాబువార్తాకా
న్బాలజ్గంధాఃపుత్రాంత్యజేత్ ॥ ౧౫ ॥ చరుభైశ్చ్యంసప్తకణాశ్చకందధిఘృతంప
యః । శ్యామాకశాలినీవారాయవకంమూలతణ్డులమ్ ॥ ౧౬ ॥ హవిష్యంవ్రతసక్తాదా
వగ్నికార్యాదికేహితమ్ । మధుమాంసంవిహాయాన్యద్వ్రతేవాహితమీరితమ్ ॥ ౧౭ ॥
త్య్రహంప్రాతస్త్య్రహంసాయంత్య్రహమధ్యాదయాదితమ్ । త్య్రహంపరం
చనాశ్చీయాత్పృజావత్యంచరద్విజః ॥ ౧౮ ॥ ఏకైకంగ్రాసమశ్చీయాత్త్య్ర
హాణిత్రీణిపూర్వవత్ । త్య్రహంచోపసేదస్త్యమతికృచ్ఛ్యంచరద్విజః ॥ ౧౯ ॥
గోమూత్రంగోమయంక్షీరంధధిసర్పిఃకుశోదకమ్ । ఏకరాత్రోపవాసశ్చకృచ్ఛ్యంసా
న్తపనంస్త్వతమ్ ॥ ౨౦ ॥ పృథక్సాన్తపనద్రవ్యైష్టడహసోసపవాసకః । నప్రాహేన
తుకృచ్ఛ్యంఽయంమహాసాన్తపనోఽఘహః ॥ ౨౧ ॥ ద్వాదశాహుపవాసేన
పరాకస్త్యర్వపాపహః । మహాపరాకస్త్రీగుణస్త్యయమేవప్రకీర్తితః ॥ ౨౨ ॥ పా
ర్ణమాస్యాంపశ్చుదశగ్రాస్యమావాస్యభోజనః । ఏకాపాయేతతోవృద్ధాచాన్ద్రాయణ
మతోఽన్యథా ॥ ౨౩ ॥ కపిలాగోపలంమూత్రమద్ధాజ్ఞుప్తంచగోమయే । క్షీరం
సప్తపలందద్యాదృద్ధౌశ్చైవపలద్వయమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఘృతమేకపలందద్యాస్పలమేకం
కుశోదకమ్ । గాయత్ర్యగృహ్యగోమూత్రంగధద్వాదేశోగోమయమ్ ॥ ౨౫ ॥ ఆ
ప్యాయస్వేతిచక్షీరందధిక్రాణ్డేతివైఽధి । తేజోఽసీతితథాచాజ్యందేవస్త్రికుశోద
కమ్ ॥ ౨౬ ॥ బ్రహ్మహుర్విభవత్యేవమాపోహిస్త్యేత్యృచంజవేత్ । అఘనుర్జణ
సూక్తేనసంయోజ్యప్రణవేనవా ॥ ౨౭ ॥ వీత్వాసర్వాఘనిర్ముక్తోవిష్ణులోకీకీమ్యుపో
షితః । ఉపవాసీసాయంభోజీయతిష్ఠస్తాత్మకాలవాక్ ॥ ౨౮ ॥ మాంససర్జితాశ్వ
మేధీనశ్యవాదిదివంవ్రజేత్ । అగ్నాధ్యేయంప్రతిస్థాంచయజ్ఞదానవ్రతానిచ ॥ ౨౯ ॥
దేవవ్రతవృషోత్సర్గచూడాకరణమేఖలాః । మాగ్ధ్యమభిషేకం మలమాసేవివర్జ
యేత్ ॥ ౩౦ ॥ దర్శాద్దర్శస్తుచాన్ద్రాస్సాత్త్రింశాహశ్చైవసావనః । మాసస్సౌ
రస్తుసంకాగ్రస్తేర్నాక్షత్రోభవివర్తనాత్ ॥ ౩౧ ॥ సారోమాసోవివాహాదాయ
జ్ఞాదాసావనస్త్వతః । ఆబ్ధికేపితృకార్యేచాన్ద్రోమాసఃప్రశస్యతే ॥ ౩౨ ॥ ఆషా

కీమవధింకృత్యాయస్సృత్యత్వమపశ్చమః । కుర్యాచ్చార్థంతతరవిఃకన్యాంఽచ్చ
 తువాసనా ॥ ౩౩ ॥ మాసిసంపత్తరేచైవతిథిద్వైధంయదాభవేత్ । తత్రోత్త
 రోత్తమాజ్ఞేయాపూర్వాతుస్యాన్మలిన్లుచా ॥ ౩౪ ॥ ఉపాపితవ్యంనక్షత్రంయేనా
 స్తంయూతిభాసురః । దివాపుణ్యాస్తుతిభయోగాత్రాసక్తవ్రతేశుభాః ॥ ౩౫ ॥
 యుగ్మగ్నియుగభూతానివజ్జున్యోర్వసురన్ధ్రయోః । రుద్రేణద్వాదశీయూక్తాచ
 తుద్గత్యాభిపూర్ణిమా ॥ ౩౬ ॥ ప్రతపదాత్వమావాస్యాభిధ్యోర్యుగ్మంమహాఫలమ్ ।
 పతద్వ్యస్తంమహాఘోరంహన్తిపుణ్యంపురాకృతమ్ ॥ ౩౭ ॥ సర్వేన్ద్రీయన్ద్రీవతి
 నాంవివాహేనాపద్రవాదిమ్ । సవ్యశ్చైవంసమాఖ్యాతంకాన్తారాపదిసంపది ॥ ౩౮ ॥
 ఆగ్భదిర్ఘతపసాంసరాజావ్రతహస్త్రీయోః । గర్భిణీసూతికాసక్తంకుమారీచరజస్వ
 లా ॥ ౩౯ ॥ యదాశుద్ధాతదాస్యేనకారయేతక్రియాస్సదా । క్రోధాత్పూర్ణమాదా
 ఙ్గోభాద్వావ్రతభిక్షోభవేద్యది ॥ ౪౦ ॥ దినత్రయంసంభుజ్జీతముణ్ణంసరిసోఽథవా ।
 అసామర్థ్యేవ్రతకృతాపత్నీంవాకారయేత్సుతమ్ ॥ ౪౧ ॥ సూతకేమృతకేకార్యం
 ప్రారన్యంపూజనోఽస్థితమ్ । వ్రతస్థంమూర్ఖితంమగ్ధపానాద్వైరుద్ధరేచ్ఛరుః ॥ ౪౨ ॥
 అష్టాతాన్యవ్రతఘ్నోఽపహామూలంఫలంపయః । హవిర్బాహ్మణకామ్యాచగురో
 ర్పచసమావధమ్ ॥ ౪౩ ॥ కీర్తిసన్తతివిద్యాదిసాభాగ్యరోగ్యవృద్ధయే । నైర్మల్య
 భుక్తిముక్త్యర్థంకుర్వేవ్రతపతేవ్రతమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఇదంవ్రతంమయాశ్రేష్ఠంగృహీతం
 పురతస్తవ । నిర్విఘ్నంసంధిమాయాతుత్పన్నసాదాజ్ఞాత్మతే ॥ ౪౫ ॥ గృహీ
 తేఽస్మిన్సత్వతవరేయద్యపూర్ణేమియేహ్యహమ్ । తత్సర్వంపూర్ణమేవాన్మప్రసన్నే
 త్వయిసత్పతా ॥ ౪౬ ॥ వ్రతమూర్తింజగద్భూతంవణ్ణలేసర్వసిద్ధయే । ఆవాహయే
 నహస్తుభ్యంసన్నిధీభవకేతవ ॥ ౪౭ ॥ మనసాకల్మషైర్భక్త్యావశ్చగవైర్నిర్జలైశ్శుభైః ।
 పశ్చాత్పూర్ణైస్సాన్వయమిత్వంమేచభవపాపహా ॥ ౪౮ ॥ గర్భపుష్పేదక్షైర్భుక్త
 మర్భువీమర్భువవతేశుభమ్ । గృహాణపాద్యమాచామమద్భ్యుర్నంకురుమాంసదా ॥ ౪౯ ॥
 వస్త్రంవస్త్రపతేపుణ్యంగృహాణకురుమాంసదా । భూషణాద్యైస్సువస్త్రైర్దైవ్యాభి
 దితంవ్రతసత్పతే ॥ ౫౦ ॥ సుగర్భగర్భంవిమలంగర్భమూర్తేగృహాణవై । పాపగర్భవి
 హీనంమాంకురుత్వంహిసుగర్భిక్ ॥ ౫౧ ॥ పుష్పంగృహాణపుష్పాదిపూర్ణంమాంకు
 రుసర్వదా । పుష్పగర్భంసువిమలమాయురారోగ్యవృద్ధయే ॥ ౫౨ ॥ దశాంశు
 గ్గులుఘృతయూక్తంధూపంగృహాణవై । సధూపధూపితంమాంత్వంకురుధూపితసత్ప
 తే ॥ ౫౩ ॥ దీపమూర్ధ్వశిఖింధీప్తంగృహాణాఖిలభాసకమ్ । దీపమూర్తేప్రకాశాభ్యం
 సర్వదోర్ధ్వగతింకురు ॥ ౫౪ ॥ అన్నాదికంచనైవేద్యంగృహాణాన్నాదిసత్పతే ।
 అన్నాదిపూర్ణంకురుమామన్దంసర్వదాయకమ్ ॥ ౫౫ ॥ మస్త్రహీనంక్రియా
 హీనంభక్తిహీనంమయాప్రభో । యత్పూజితంవ్రతపతేపరిపూర్ణంతదస్తుమే ॥ ౫౬ ॥
 ధర్మందేహిధనందేహిసాభాగ్యంగుణసన్తతమ్ । కీర్తివిద్యాందేహిచాయస్సర్వం

మోక్షంచదేహిమే ॥ ౫౭ ॥ ఇమాంపూజాంవ్రతపతేగృహీత్వావ్రతసాష్ట్యై
తమ్ । పునరాగమనాయైవవరదానాయవైప్రభో ॥ ౫౮ ॥ సాత్త్వావ్రతపతాసర్వ
వ్రతేషువ్రతముత్తయః । పూజ్యాసువర్ణజాస్తావైశక్త్యావైభూమిశాయిసా ॥ ౫౯ ॥
జపోహమామశ్చసామాన్యవ్రతాస్తేదానమేవవ । చతుర్వింశాద్వాదశావాపఞ్చ
వాత్రయఏకకః ॥ ౬౦ ॥ విప్రాఃపపూజ్యాగురవోభోజ్యాశ్చక్త్యాతుదక్షిణా । దే
యాగావస్సువర్ణాద్యాఃపాదుకోపానహృచ్చక్ష ॥ ౬౧ ॥ జలపాత్రంచాన్నపాత్ర
వృత్తికాచ్ఛత్రమాసనమ్ । శయ్యావస్త్రయగంకుమ్భాఃపరిభాషేయమీరితా ॥ ౬౨ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే వ్రతపరి
పాథా కథనంనామ పఞ్చసప్తత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

ప్రివ్రతపద్వితానిశ్రి

అగ్నిః ॥ వత్సేవ్రతపదాదీవ్రతాన్యఖలదానితే । కాగ్రికాశ్వయుజేష్టేత్రే
వ్రతపద్విత్యాణస్తీధిః ॥ ౧ ॥ పఞ్చదశ్యంఽరాహరఃప్రతిపద్వగ్ధయేదజమ్ । ఓంత
త్సద్విత్యాణేనమోగాయత్రాన్విపాబ్జమేకకమ్ ॥ ౨ ॥ అక్షమాలాస్రవందత్యేవా
మేస్రచక్రమణ్ణలు । లక్ష్మకూర్చంచజటిలంహైమంబ్రవృణునర్చయేత్ ॥ ౩ ॥ శ
క్త్యాక్షీరంప్రదద్యాత్తుబ్రహ్మమేప్రీయతామితి । గర్భలోభోగభుక్స్యర్థేభూమావిప్రో
ధనీభవేత్ ॥ ౪ ॥ ధన్యంవ్రతంప్రవత్యౌమిఅధవ్యోధన్యతాంప్రజేత్ । మార్గశీర్షే
వ్రతపదిసక్తంహుత్వాపుష్పపోషిణః ॥ ౫ ॥ అగ్నేయేనమితిశ్రిపాఠ్యాబ్జంస
వ్యభాగ్భవేత్ । వ్రతపద్యేకభక్తాశీసమాప్తేకపిలావ్రదః ॥ ౬ ॥ వైశ్యానరిపదం
యాతిశిఖివ్రతమిదంస్త్యుతమ్ ॥ ౬౪ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే వ్రతపద్వితీశిఖి
వ్రతకథనంనామపట్నప్తత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

ద్విద్వితీయావ్రతానిశ్రి

అగ్నిః ॥ ద్విద్వితీయావ్రతంవత్సేభుక్షిముక్త్యాదిదాయకమ్ । పుష్పాహరి
ద్విద్వితీయాయామశ్వినౌపూజయేత్పురో ॥ ౧ ॥ అబ్జంస్వరూపసౌభాగ్యంస్వర్గభా
గ్దాయతేవ్రతే । కాగ్రికేశుక్లపక్షస్యద్విద్వితీయాయాంయమంప్రజేత్ ॥ ౨ ॥ అబ్జము
పోషితస్వర్గంగచ్ఛేదనంకంవ్రతే । అశూన్యశయనంవత్సేఅధవ్యాదిదాయక
మ్ ॥ ౩ ॥ కృష్ణపక్షద్విద్వితీయాయాంక్రావణస్యచరేదిదమ్ । శ్రీవత్సధారిశ్చక్రికాస్త్రశ్రీ
ధామశ్చక్రిపతేఽవ్యయ ॥ ౪ ॥ గార్హస్థ్యంమావ్రణాశంమేయాతుధర్మార్థకామ
దమ్ । అగ్నయోమాప్రణశ్యంతుమాప్రణశ్యంతుదేవతాః ॥ ౫ ॥ పితరోమాప్రణశ్యం
తుమత్తోదాన్వత్యభేదతః । అత్యైవియజ్యతేదేవోనకదాదిద్యథాభవాన్ ॥ ౬ ॥

తథాకళత్రసవ్యస్థాదేవమామేఽభిద్యతామ్ | అత్యైవసూన్యవరదయథాతేశయ
నంబిభో || ౭ || శయ్యానుమాప్యసూన్యాస్తుశ్చైవనాథుసూదన | లక్ష్మీంపిష్ఠంయ
జేదబ్బందద్యాచ్యయాంఘలానచ || ౮ || ప్రతిమాసంచసోమాయనద్యాద్యుంస
మస్త్రీమ్ || XX నాజ్ఞానస్థిమద్భావభమోన్మత్ || ౯ || భాభాసిః ధిగాభో
గరామానుజనమోన్మతే | ఓం శ్రీం శ్రీధరాయనమస్తేనూత్మానంహరియజేత్ ||
ఘంఘంఘంహంశ్రియైనమోదశమాపనహాత్మనే | ఘృతేహహూమోనక్షంచశ
యాంందద్యాద్విజాతయే || ౧౦ || దీపాన్నభాజనైర్వ్యక్తః శ్రోతాహమాసన
మ్ | సోదకుస్థుంచప్రతిమాంవిప్రాయాథచ్ఛవశ్రోమ్ || ౧౧ || పత్నీవ్యవసంకు
రుతేభుక్తిముక్తిచవాపుయంత | కాన్తివ్రతంప్రవత్సామి కాన్తికిన్యసిలేవరే
త్ || ౧౩ || నక్షభోజీద్వితీయాంపూజయేద్భుతేశవా | వర్షంపాపాన్తివై కా
న్తిమాయురారోగ్యకాదకమ్ || ౧౪ || అశవిష్టవ్రతంపత్యైవ మోవాఙ్మోదాయ
కమ్ | పాపశుద్ధిస్వితీయావికృత్యాదినచతుష్టయమ్ || ౧౫ || పూర్వంసిద్ధాథవై సన్ని
సంతతఃకృష్ణతైష్ఠస్పృతమ్ | వచయాచార్యయేహిన్నరస్వాచార్యచతుష్టకే || ౧౬ ||
సురామాంసేచాకుష్ఠంవై లేయంరజనీవ్యయమ్ | సటిచవ్పంచుప్రంచగర్వాపధి
గణస్తస్మతః || ౧౭ || సామాన్యకృష్ణాచ్యుతానస్తహృషీకేశేపూజయేత్ | పా
దేనాభ్యాంచతుషిచక్రమాచ్ఛిసిపుష్పయైః || ౧౮ || శిశిచస్త్రీశాక్షేష్టసంజ్ఞా
భిశ్చార్ఘ్యైశ్చైవ | నక్షంభజ్ఞేశచనరోయావత్ప్రకవస్రమాః || ౧౯ || పక్షా
సంపావసంచాబ్జంత్రాపుయాత్సకలంవ్రతీ | ఏతద్వ్రతంవ్రతస్త్రిభిఃకృతంపూ
ర్వంసురాదిభిః || ౨౦ ||

అగ్నేయే అగ్నివసంతవాదే ద్వితీయావ్రతక
ధనం నామ సత్య సత్యధిక శతతమోధ్యాయః

ద్వితీయావ్రతాని

అగ్నేః || తృతీయావ్రతాన్యాఖ్యాన్యేభుక్తిముక్తివదానతే | లలితాయాం
తృతీయాయాంమూలగౌరీవ్రతంశృణు || ౧ || తృతీయాయాంవైత్రశుద్ధిః ధాగౌరీహ
రేణహి | తిలస్నాతోర్ధ్వయేచ్ఛుష్కం గౌర్యావ్రాహ్మణలాదిభిః || ౨ || సమోస్తుపా
టలాయైవపాదాదేవ్యాశ్శివస్యః | శివాయేతివసీర్త్యజాయాయుగ్గుయోర్వ
జేత్ || ౩ || త్రిపురఘ్నయరుద్రాయభవాన్వైజ్ఞానయోర్ద్వయోః | శివంరుద్రా
యేశ్వరాయవిజయాయైవజానుని || ౪ || ఈశాయేతికటిండేవ్యాశ్శివజగరాయేతిశ
జగరమ్ | కుక్షిద్వయంచకోటవైశూలిసంశూలపాణయే || ౫ || చుక్తశ్చాయైసమస్తభ్య
ముదరంచాభిపూజయేత్ | సర్వాత్మనేనమోరుద్రమైశాన్వైచకుచద్వయమ్ || ౬ ||
శివందేవాత్మనేతద్వద్ధాద్వివైకకృతమర్చయేత్ | మహాదేవాయచశివమనన్తాయై

కరద్వయమ్ || ౭ || త్రిలోచనాయేతిహరంబాహుంకాలానలప్రియే । సాభా
 గ్యామైమహేశాయభూషణాప్రపూజయేత్ || ౮ || అశోకమధువాసినైశ్చక్షుశ్చ
 రాయేతచాప్తకౌ । చతుర్ముఖప్రియాచాన్యంహరాయస్థాణవేసమః || ౯ || సమోఽ
 గ్ధనారీశహరమమితాజ్ఞైశ్చనాసికామ్ । నమఃఉగ్రాయలోకేశంబలితేతిపునర్ము
 వా || ౧౦ || సర్వాయపురహస్తారంవాసస్త్యైవైవతాలుకమ్ । నమశ్శ్రీకణ్ఠనాథా
 యైశితీకణ్ఠాయకేశకమ్ || ౧౧ || భీమోగ్రాయసురూపిణ్యైశిరస్సర్వాశ్చనేసమః
 మల్లికాశోకకమలకుండలతగరమాలతీ || ౧౨ || కదమ్బకరవీరంచబాణమన్ఘానకుబ్జు
 మమ్ । సింధువారంచమానేషుసర్వేషుక్రమశస్త్రుతమ్ || ౧౩ || ఉమామహేశ్వ
 రౌఘాజ్యసౌభాగ్యౌప్యకమగ్రతః । స్థావయేన్ద్వుతనిష్పావకుసుమస్ఫుటీరజీవకమ్ || ౧౪ ||
 తరురాజేతులవణంకుస్తుమృదుమథాప్యమమ్ । చైత్రేశ్వర్లోదకంప్రాశ్యదేవదేవ్య
 గ్రతస్త్వపేత్ || ౧౫ || ప్రాతస్సాన్నిత్యాసమభ్యర్చ్యప్రదామృత్యుమర్చయేత్ ।
 తదప్తకండ్విజేదద్యాబ్జలితాప్రీయతాంమమ || ౧౬ || శృంగోదకంగోమయంచమ
 ద్దారంబిల్వపత్రకమ్ । కుశోదకందధిక్షీరంకార్తికేష్వపదాజ్యకమ్ || ౧౭ || గోమూ
 త్రాజ్యంకృష్ణతీలంపశ్చగవ్యంక్రమాశనమ్ । లలితావిజయాభద్రాభవానీకుముదా
 శివా || ౧౮ || వాసుదేవీతథాగౌరీమజ్జఘౌకమలాసతీ । చైత్రాదౌదానకాలేచప్రీయ
 తామితివాచయేత్ || ౧౯ || ఫలమేకంపవిత్రాజ్యంప్రతాస్తేశయనందదేత్ । ఉ
 మామహేశ్వరంహైమంపుష్పభంచగవాసహ || ౨౦ || గురుమమిధువాన్యర్చ్యవ
 స్తాగ్రిదైర్భక్తిముక్తిభాక్ । సౌభాగ్యరోగ్యకూపాయసౌభాగ్యశయనప్రతా
 త్ || ౨౧ || సభాసేవాధవైశాఖేకుర్యాద్వార్గశిరస్యథ । శుక్లపక్షేతృతీయాయాంల
 లితాయైసమాయజేత్ || ౨౨ || ప్రతపక్షంతతఃప్రార్థ్యప్రతాస్తేమిధునానిచ । చ
 తుర్వింశతీమభ్యర్చ్యవస్తాగ్రిదైర్భక్తిముక్తిభాక్ || ౨౩ || ఉక్తోమార్గోద్వితీయో
 యంసౌభాగ్యవ్రతమావదే । ఫాల్గునాదితృతీయాయాంలవణంయస్తువర్జయేత్ || ౨౪ ||
 సమాప్తేశయనందద్యాద్దృహంచోపసర్గరాన్వితమ్ । సమ్నాజ్యవిప్రమిధునంభవానీ
 ప్రీయతామితి || ౨౫ || సౌభాగ్యార్థంతృతీయోక్తాగౌరీలోకాదిదాయినీ । మాఘే
 భాద్రేదవైశాఖేతృతీయావ్రతకృత్తథా || ౨౬ || దశనకతృతీయాకృత్యైవిత్రేదమ
 నకైర్యజేత్ । ఆత్మతృతీయామార్గస్యప్రాచ్యేచ్ఛాభోజనాదిసా || ౨౭ || గౌరీకాలేఉ
 మాభద్రాదుగ్ధాకాన్తిస్సరస్వతీవైష్ణవీలక్ష్మీప్రకృతిశ్శివానారాఽనీక్రమాత్ || ౨౮ ||
 మార్గతృతీయామారభ్యసౌభాగ్యంస్వర్గమాప్నుయాత్ || ౨౯ || * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదేతృతీయావ్రత

కథనంనామ అష్టసప్తత్యధికశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీ చతుర్థీ వ్రతాని శ్రీ —

అగ్నిః ॥ చతుర్థీ వ్రతాన్యాఖ్యాన్యేభుక్తిముక్తిప్రదానతే । మాఘేశుక్షచ
తుగ్ధ్యాంతుఉపవాసీయజ్జేంద్రణమ్ ॥ ౧ ॥ పఞ్చమ్యాంచతిలాన్నాదీవద్వార్నిర్విఘ్నత
స్సుఖి । గంస్వాహామూలమంత్రోయంగామాద్యంహృదయాదికమ్ ॥ ౨ ॥ ఆగచ్ఛో
లూకాయచావాహ్యగచ్ఛోలూకాయవిసర్జనమ్ । ఉలూకైస్తైగ్గాదిగద్ధాద్యైఃపూజయ
న్మోదకాదిభిః ॥ ౩ ॥ ఓం మహాలూకాయవిద్యహేవక్రతుణ్డాయనీనుహి । తన్నో
దస్తీప్రహదయాత్ ॥ మాసిభాద్రపదేచాపిచతుర్థీకృచ్ఛివంశ్యజేత్ । చతుర్థ్యన్తార
కేభ్యర్చ్యగణంసర్వమవాపున్నయాత్ ॥ ౪ ॥ చతుగ్ధ్యాంఘాల్లనేనక్రమపిఘ్న
ఖ్యాచతుర్థ్యపి । చతుగ్ధ్యాందమనైఃపూజ్యవైత్రేసార్చ్యగణంసుఖి ॥ ౫ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే చతుర్థీ
వ్రతకథనం నామ ఏకోనాశీత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

— శ్రీ పఞ్చమీ వ్రతాని శ్రీ —

అగ్నిః ॥ పఞ్చమీ వ్రతకంపత్యై ఆరోగ్యస్వర్గమోక్షదమ్ । నభోనభస్యాశ్వ
నేచకార్తికేశుక్షపక్షతే ॥ ౧ ॥ వాసుకిస్త్రుకకఃపూజ్యఃకాలీయోమణిభద్రకః । ఐరా
వతోద్భృతరాష్ట్రకిరీటకథనజ్జయా ॥ ౨ ॥ ఏతేప్రయచ్ఛవ్యభయమాయుర్వి
ద్యాయశశ్చిక్రియమ్ ॥ ౨౪ ॥ * * * * *

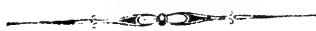
ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే పఞ్చ
మీ వ్రతకథనం నామ అశీత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

— శ్రీ షష్ఠీ వ్రతాని శ్రీ —

అగ్నిః ॥ షష్ఠీ వ్రతానివత్యౌమికార్తికాదాసమాచరేత్ । షష్ఠ్యాంఘలాశనో
ఘోద్యైర్భుక్తిముక్తిమవాపున్నయాత్ ॥ ౧ ॥ సున్నవష్ఠీ వ్రతంప్రోక్తంభాద్రేషష్ఠ్యామ
ధాక్షయమ్ । కృష్ణవష్ఠీ వ్రతంపత్యై మార్గశీర్షేచరేచ్ఛతే ॥ ౨ ॥ అనాహారోపర్ష
మేకంభుక్తిముక్తిమవాపున్నయాత్ ॥ ౨౪ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే షష్ఠీ
వ్రతకథనం నామ ఏకాశీత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

— శ్రిసప్తమీవతానిశ్రి —

అగ్నిః || సప్తమీవతకంవత్సేసర్వేషాంభుక్తిముక్తిదమ్ | మాఘమాసేఽ
జ్జకేశుద్దేసూగ్యంప్రార్థ్యవిశోకభాక్ || ౧ || సర్వావాప్తస్ససప్తమ్యాంమాసిభా
ద్రదేహిః పూజనాత్ | పాపేమాసిసితేనశ్చనాప్తిర్వ్యర్థంపాపనాశనమ్ || ౨ ||
కృష్ణపక్షేతుమాఘస్యసర్వావాప్తిస్ససప్తమీఫాల్గునేతుసితేనద్వాసప్తమీచారాపూ
జనాత్ || ౩ || మార్గశీర్షేసితేప్రార్థ్యసప్తమీచాపరాజితామార్గశీర్షేసితేచాబ్జంపుత్ర
యాసప్తమీస్త్రియాః || ౪ || * * * * *

ఇతిశ్రీమాహపురాణే అగ్నేయే అగ్నివనిష్ఠసంవాదే సప్తమీవతా

ననామద్వ్యశీత్యధికశతతమోధ్యాయః.

— శ్రిఅప్తమీవతానిశ్రి —

అగ్నిః || వత్సేప్రతానిచాప్తమ్యాంరోహిణ్యాంప్రథమంప్రథమ్ | మాసిభా
ద్రపక్షేప్తమ్యాంరోహిణ్యామధరాత్రే || ౧ || కృష్ణోజాతోయతస్తస్యాంజయస్త్రీస్యా
స్తతోఽప్తమీ | సప్తశక్త్యతాత్పాపాన్మృత్యుతేహోపవాసతః || ౨ || కృష్ణపక్షేభా
ద్రపక్షేఅప్తమ్యాంరోహిణీయతే | ఉపాపితోస్త్రియేతగ్నస్థంభుక్తిముక్తిప్రదాయ
కమ్ || ౩ || ఆచాపయాఃస్యహంకృష్ణంబలభద్రంచదేవకీమ్ | వసుదేవంయశోదా
త్తాఃపూజయామినమోఽస్తుతే || ౪ || యోగాయయోగపతయేయోగేశాయస
మోనమః | యోగాదిసమ్యవాయైవగోవిందాయనమోనమః || ౫ || స్నానంకృష్ణో
యనద్యాత్మత్వస్యచానేనదాపయేత్ | యజ్ఞాయయజ్ఞేశ్వరాయయజ్ఞానాంపత
యేనమః || ౬ || యజ్ఞాదిసమ్యవాయైవగోవిందాయనమోనమః | గృహాణదేవపుష్ప
ణిసుగంధినిప్రియాణీతే || ౭ || సర్వకామప్రదోదేవభవమేదేవవర్దిత | ధూపఘాపి
తఘాపంత్యంధూపితైస్త్యంకృహాణమే || ౮ || సుగంధరూపగంధాఢ్యంకురుమాంస
ర్వదాహరే | దీపదీప్తమహాదీపందీపదీప్తిదసర్వదా || ౯ || మయాదశంకృహాణ
త్వంకురుదోధ్యశంతించమామ్ | పితౄయఃపితృపతయేపితౄశాయనమోనమః || ౧౦ ||
పితౄదిసమ్యవాయైవగోవిందాయనివేదితమ్ | ధర్మాయధర్మపతయేధర్మేశాయనమో
నమః || ౧౧ || ధర్మదిసమ్యవాయైవగోవిందాయనమః | సర్వాయసర్వపతయేస
ర్వేశాయనమోనమః || ౧౨ || సర్వాదిసమ్యవాయైవగోవిందాయచపావనమ్ | ధీ
రోదాన్త్యవసమ్మాభ్యశతిత్రేత్రసమున్మృప || ౧౩ || గృహాణాద్వ్యంశశాశ్శేదంరోహిణ్యా
సహిజోమమ | స్థుతిలేఘావయేద్దేవంసవద్వాంరోహిణీయజేత్ || ౧౪ || దేవకీం
వసుదేవంచయశోదాంసర్వకంబలమ్ | అథరాత్రేపయోధారాఃపాతయేద్గుడసన్ని
పా || ౧౫ || వస్త్రహేమాదికందద్యాద్బాహ్మణాన్పూజయేద్వత్రి | జన్మాప్తమీ
వ్రతకరఃపుత్రపాన్వస్థులోకభాక్ || ౧౬ || వక్షేవక్షేతుయఃసుర్యాత్పుత్రాధీపేత్రి

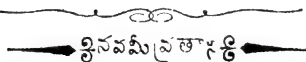
నోభయమ్ । పుత్రాన్దేహిధనంచేహిఆయురారోగ్యసంతతిమ్ ॥ ౧౭ ॥ ధర్మంకా
మంచసౌభాగ్యంస్వర్గంమోక్షంచదేహిమే ॥ ౧౮ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే జయస్త్యప్రమీ
వ్రతకథనంనామ శ్రవ్యశీత్యధికశతతమోధ్యాయః.

— విమాతృగణాప్రమాదవ్రతానితి —

అగ్నిః ॥ బ్రహ్మాదిమాతృయజ్ఞాజ్ఞాపేన్మాతృగణాప్రమీమ్ । కృష్ణాప్రమాం
చైత్రమాసేపూజ్యాబంధకృష్ణమర్థభాక్ ॥ ౧ ॥ కృష్ణాప్రమీవ్రతంవత్సేమాసేమార్గ
శిరేచరేత్ । నక్తంకృత్వాశువిద్యాత్వాగోమూత్రంప్రాశయేన్నిశి ॥ ౨ ॥ భూమి
శాయీశాయాంచశఙ్కరంపూజయేద్వృత్తి । పాపేశమృణంఘృతంప్రాశ్యమా
ఘృక్షీరంమహేశ్వరమ్ ॥ ౩ ॥ మహాదేవంఘాల్మనేవతిలాశీసముపోషితః । చైత్రే
స్థాణుంయవాశీవచైశాభేఽధశివంయజేత్ ॥ ౪ ॥ కుశోదాశీపశుపతింజ్యేష్ఠేశ్వ
ర్లోదకాశనః । ఆషాఢేగోమయాశ్వుగ్రంత్రావణేసర్వమరగభుక్ ॥ ౫ ॥ త్ర్యమ్బకం
చభాద్రపదేవిల్వపత్రాశమోనిశిః । కణ్ణులాలీచాశ్చయుజేక్షశంరుద్రంతుకార్తికే ॥ ౬ ॥
దధ్యాశీహిమామకారీస్యాద్వదూనేషణ్ణలేయజేత్ । గోవస్త్రహేమగురవేదద్యా
ద్విప్రేభ్యక్షుద్యుతమ్ ॥ ౭ ॥ ప్రార్థయిత్వాద్విజానోభ్యభ్యభుక్తిమక్తిమవాప్నుయా
త్ । నక్తాశీత్యప్రమీషుస్యాద్వస్మరాదేవధేనుదః ॥ ౮ ॥ పారస్వరంపదంయాతిస్వర్గ
తివ్రతమువ్యతే । అప్రమీబుధవారేణపక్షయోరుభయోగ్యదా ॥ ౯ ॥ తదావ్రతం
ప్రకుర్వీతలభవాసగుడాశితా । తస్యాంఘ్రియమకర్తారోనస్యఃఖణ్డితసప్సుదః ॥ ౧౦ ॥
తణ్ణులస్యాప్రమస్త్రీనాంసంజ్ఞయిత్వాఙ్గుళీద్వయమ్ । భక్తంకృత్వాచామ్రపుటేసకుశే
సకులామ్బికామ్ ॥ ౧౧ ॥ సాత్వికంపూజయిత్వాఙ్గుభుజ్జీతవకధాత్రవాత్ । శక్తి
తోదక్షిణాందద్యాగరగ్రింటితణ్ణులాన్వితామ్ ॥ ౧౨ ॥ ధీరోద్విజోస్యభార్యాస్త్రి
రమ్భాపుత్రస్త్రకాశికః । దుహితావిజయాతస్యధీరస్యధనదోవృషః ॥ ౧౩ ॥ కాశిక
స్తంగృహీత్వాతుగోపాలైశ్చచ్చరయన్స్వప్నమ్ । గక్షాయాంస్నానకృత్యేఽధిసితశ్చౌ
రైర్వృషస్తదా ॥ ౧౪ ॥ స్నాత్వావృషమపశ్యన్తస్సప్తమందార్ధితుమాగతః । విజ
యాభాగినీయుక్తోదదర్శనసరోవరే ॥ ౧౫ ॥ దివ్యస్త్రీయోషితాంబుస్తమబ్రవీదేహి
భోజనమ్ । స్త్రీబుస్తమూచేవతకృదృష్ట్వాత్పమతిధిరశః ॥ ౧౬ ॥ వ్రతంకృత్వా
సబుభుజేప్రాప్తవాన్వనపాలకమ్ । గతోధీరస్సవృషభోవిజయాసహితస్తదా ॥ ౧౭ ॥
ధీరేణవిజయాదత్తాయమాయాన్తరితఃపితా । వ్రతభావతౌగ్రికోపిహ్యయోధ్యాయాం
న్యపోభవత్ ॥ ౧౮ ॥ పిత్రోస్తునరకేదృష్ట్వావిజయార్థింయమేగతా । మృగ
యామాగతంప్రాచేముచ్యతేనరకాతరథమ్ ॥ ౧౯ ॥ వ్రతద్వయాద్యమఃప్రాచేప్రా

వ్యతతాశికోదదా । బుధఃప్రమీద్యయఫలంస్వర్గతాపితరౌతతః ॥ ౨౦ ॥ విజయా
హర్షితాచక్రేవతంభుక్త్యాదిసిద్ధయేఅశోకకలికాశ్చాష్టాయేపిబద్ధిపునర్వసా ॥ ౨౧ ॥
చైత్రమాసేసతాప్రమాదినశోకమవాప్నుయః । త్వామశోకహరాభీష్టమధుమా
ససముద్భవ ॥ ౨౨ ॥ పిబామిశోకసంతప్తమామశోకంసదామరు । చైత్రాదేమా
తృపూజాకృదప్రమ్యాంజయతేరిపూర్ణ ॥ ౨౩ ॥ * * * *
ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే మాతృగణాప్ర
మ్యాదివ్రతకథనంనామ చతురశీత్యధికశతతమోధ్యాయః.

అగ్నిః॥ నవమీవ్రతకంపత్యేభుక్తిముక్త్యాదిసిద్ధిసమ్ । దేవీపూజ్యాశ్వి నేశుక్షే
గౌర్యాభ్యానవమీవ్రతమ్ ॥ ౧ ॥ పిష్టకాభ్యాతునవమీపిష్టాశీదేవీపూజనాత్ । అష్ట
మ్యానాశ్వి నేశుక్షేకన్యారేమూలభేయదా ॥ ౨ ॥ అఘార్దనాసర్వదావైమహతీ
నవమీప్రప్నోతా । దుగ్ధాతునవగేహస్థావకాగారస్థితాఽథవా ॥ ౩ ॥ పూజితాష్టాద
శభుజాశేషాష్టోడశసతకారాః । శేషాష్టోడశహస్తాస్సుగర్జ్జనండమరుంతథా ॥ ౪ ॥
రుద్రచణ్డాప్రచణ్డాచచణ్డోగ్రాచణ్డనాయికా । చణ్డాచణ్డవతీపూజ్యాచణ్డరూపాతిచణ్డి
కా ॥ ౫ ॥ క్రమాన్త్యధ్యేచోగ్రచణ్డాదుగ్ధానహిమమగ్నిసి । ఓంతుగ్ధేతుగ్ధేరక్షణిస్సా
హదరాక్షురోమన్త్రః ॥ ౬ ॥ దీప్తుకారాదిహస్తాదిర్నవనేత్రోనమోఽస్తకః । మ
ద్భిఃపదైర్నమస్సుధావవటూరపృథాదికమ్ ॥ ౭ ॥ అజ్ఞాపాదికనిష్ఠాన్తంస్యస్యా
క్లానిజపేచ్ఛివామ్ । ఏతంజపఃయోగుహ్యంనాసాకేనాపిబాధ్యతే ॥ ౮ ॥ కపాలం
ఫేటకఃఘట్టాందర్పణంతర్జస్తింధనుః । ధ్వజండమరుకంపాశంవానహస్తేఘవిభ్ర
తీమ్ ॥ ౯ ॥ శక్తిముగ్ధరసూలానివజ్రంఖడ్గంచమన్తకమ్ । శభ్రంచక్రంశలాకాంచఆ
యుధానిచపూజయేత్ ॥ ౧౦ ॥ పశుంచకాళికాళితజప్తాఘ్రస్థేనఘాతయేత్ । కాళి
కాళిచజ్జేశ్వరిలోహదణ్డావైసనుః ॥ ౧౧ ॥ తదన్ధంరుధిరంమాంసంఘాతనాయై
చవైశ్రుతే । వాయువ్యాంపాపరాక్షువైచరవైస్సమక్షుశ్వరే ॥ ౧౨ ॥ విదారి
కాయైచాగ్నేయ్యాంమహాకాశికమగ్నయే । తస్మాగ్రతోన్మపస్సాన్మయాచ్ఛత్రుం
పిష్టనయంహరేత్ ॥ ౧౩ ॥ దద్యాన్సుగ్ధపిశాఖాభ్యాంబ్రాహ్మ్యేద్యానిశితాయ
జేత్ । జయన్తీమగ్ధకాళీభద్రకాళీకపాలిన్ ॥ ౧౪ ॥ దుగ్ధాశివాక్షమాధాత్రీ
స్సాహస్వధానమోఽస్తుతే । దేవీంపఞ్చామృతైస్సాన్మప్రపూజయేచ్ఛార్హణా
దినా ॥ ౧౫ ॥ ధ్వజాదిరథయాత్రాదిబలిదానంపరాదిత్యై ॥ ౧౬ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే నవమీవ్రతక
థనంనామ పఞ్చాశీత్యధికశతతమోధ్యాయః.

— దశమీవ్రతమ్. ౨ —

అగ్నిః ॥ దశమీవ్రతం వత్సేభుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ । దశమ్యామేకభక్తాశీ
సమాప్తేదశధేనుదః ॥ ౧ ॥ దిశశ్చ కాఞ్చ సీద్ధద్వాద్భ్యామ్నా తాధిపతిగ్భవేత్ ॥ ౧౪ ॥ *
ఇతి శ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే దశమీవ్రతకథ
సంనామ పడశీత్యధికశతతమోధ్యాయః.

— ఏకాదశీవ్రతమ్. ౩ —

అగ్నిః ॥ ఏకాదశీవ్రతం వత్సేభుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ । దశమ్యానియతా
హరోమాంసమైథునవర్జితః ॥ ౧ ॥ ఏకాదశ్యాంసభుజ్జీతపక్షయోరుభయోరపి ।
ద్వాదశ్యేకాదశీయత్ర శశస్సహితోహరిః ॥ ౨ ॥ తత్ర క్రతుశతంపుణ్యంత్రయోద
శ్యాంతుపారణే । ఏకాదశీకళాయత్ర పరతోద్వాదశీగతా ॥ ౩ ॥ తత్ర క్రతుశతంపుణ్యం
త్రయోదశ్యాంతుపారణే । దశమ్యేకాదశీమిత్రాసోపామ్యవరకప్రదా ॥ ౪ ॥ ఏకా
దశ్యానిరాహరోభుక్త్యాపై వాపరేహని । భోక్త్యైహంపుణ్డరీకాక్షశరణంమేభ
వాచ్యత ॥ ౫ ॥ ఏకాదశ్యాంసితేపత్యేపుష్యర్కంతుయదాభవేత్ । సోపామ్యక్ష
య్యఫలదాప్రొక్తాసాపావనాశినీ ॥ ౬ ॥ ఏకాదశీద్వాదశీయాశ్రవణేచసంయుతా ।
విజయాసాతిధిఃప్రోక్తాభక్తానాంవిజయప్రదా ॥ ౭ ॥ ఏషైవఫాల్గునేమాసిపుష్యర్కే
ణచసంయుతా । విజయాప్రోచ్యతేసద్భ్యుక్తోటికోటిగుణోత్తరా ॥ ౮ ॥ ఏకాద
శ్యాంవిష్ణుపూజాకార్యాసర్వోపకారిణీ । ధనవాన్ముత్రవాన్లోకే విష్ణులోకేమ
హీయతే ॥ ౯ ॥ * * * * *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే ఏకాదశీ
వ్రతకథనంనామ సప్తాశీత్యధిక శతతమోధ్యాయః

— త్రిద్వాదశీవ్రతాని. ౪ —

అగ్నిః ॥ ద్వాదశీవ్రతం వత్సేభుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ । ఏకభక్తేననక్తే
సతతైవాయాదితేనవ ॥ ౧ ॥ ఉపవాసేనభైత్యేణవైవంద్వాదశీకవ్రతీ । వైత్రే
మాసిసితేపత్యేద్వాదశ్యాంనుదసంహరిమ్ ॥ ౨ ॥ పూజయేష్యుక్తిముక్త్యర్థీనుదస
ద్వాదశీవ్రతీ । మాఘశుక్లేతుద్వాదశ్యాంభీనుద్వాదశీకవ్రతీ ॥ ౩ ॥ సమోనారాయ
ణాయేతియజేద్విష్ణుంసంసర్వభాక్ । ఫాల్గునేచసితేపత్యేగోవిష్ణద్వాదశీవ్రతీ ॥ ౪ ॥
విశోకద్వాదశీకారియజేదాశ్వయుజేహరిమ్ । లవణంమార్గశీర్దేతుకృష్ణమభ్యర్చ్య
యోసరః ॥ ౫ ॥ దదాతిశుక్లద్వాదశ్యాంసంసర్వరసదాయకః । గోవత్సంపూజయే

ద్వాదశీవశ్చద్వాదశీవతీ || ౬ || మాఘ్యంతుసమతీతాయాంశ్రవణేనతుసంయు
తా | ద్వాదశీయాభవేత్కృష్ణాస్త్రోక్తాసాతలద్వాదశీ || ౭ || తిలైస్సన్నసంతిలై
ర్హోమోనైవేద్యంతిలమోదకమ్ | దీపశ్చతీలతేనతథాదేయంతిలోదకమ్ || ౮ ||
తిలాశ్చదేయావిప్రేభ్యఃఫలంహాలామోపవాసతః | ఓంసమోభగవతేఽథోవాసు
దేవాయనైయజేత్ || ౯ || సకులస్సర్వగ్రమాహోతిషట్టిలద్వాదశీవ్రతీ | మనోరథ
ద్వాదశీకృతాంబునైతుసితేఽర్చయేత్ || ౧౦ || నామద్వాదశీవ్రతకృతేశ్వాద్యై
శ్చనామభిః | వర్షంయజేద్ధరింస్పర్శినభవేన్నారకీనరః || ౧౧ || ఫాల్గునస్యసితేఽ
భ్యర్చ్యసమతిద్వాదశీవ్రతీ | మాసిభాద్రపదేశుక్లేఅనవ్రద్వాదశీవ్రతీ || ౧౨ ||
అశ్లేషశ్చైతుమూలేవామాఘేకృష్ణాయనైసమః | యజేత్తిలాంశ్చజహుయాత్తిల
ద్వాదశీకృత్నరః || ౧౩ || సుగతిద్వాదశీకారిఫాల్గునైతుసితేయజేత్ | జయకృష్ణ
నమస్తుభ్యంవర్షంస్యాద్భుక్తిముక్తిః || ౧౪ || పాషశుక్లేతుద్వాదశ్యాంసమ్ప్ర
ప్రద్వాదశీవ్రతీ || ౧౪౫ || * * * * *

శ్రితశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే నానాద్వా

దశీవ్రత కథనం నామాష్టాశీత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

శ్రీశ్రవణద్వాదశీవ్రతమ్. ౯

అగ్నిః || శ్రవణద్వాదశీవత్సేమాసిభాద్రపదేసితే | శ్రవణేనయుతాశ్రే
స్తామహాతీసామ్యుపోషితా || ౧ || సశ్రమేసరితాంస్సానాద్భ్రవణద్వాదశీఫలమ్ |
బుధశ్రవణసంయుక్తాదానాదౌసుమహాఫలా || ౨ || నిషిద్ధపిక్తర్తవ్యంత్రయోద
శ్యాంతుపారణమ్ | ద్వాదశ్యాంచనరాహరోవామనంపూజయామ్యహమ్ || ౩ ||
ఉదకుష్మేస్సర్వమయంత్రయోదశ్యాంతుపారణమ్ | ఆవాహయామ్యహంవిష్ణుంవా
మనంశక్త్యచక్రేణమ్ || ౪ || సితవస్త్రయుగచ్ఛన్నేఘటేసద్భుతపాదుకే | స్నాప
యామిజలైశ్శుద్ధైర్విష్ణుంపశ్చామృతాదిభిః || ౫ || ఛత్రదణ్డధరంవిష్ణుంవామనాయ
సమోనమః | అర్ఘ్యందదామిదేవేశఅఘ్నిహృద్యైస్సదార్పితః || ౬ || భుక్తిముక్తి
ప్రజాకీర్తిసర్వైశ్వర్యయుతంకురు | తామనాయనమోగర్హంహాలామోఽనేనాప్త
కంశతమ్ || ౭ || ఓంసమోవాసుదేవాయశిరస్సమ్పూజయేద్ధరేః | శ్రీధరాయము
ఖంతద్వత్కణ్ఠేకృష్ణాయనైసమః || ౮ || నమశ్శ్రీపరయేవత్సౌభాగోనర్వాస్త్రధారి
ణే | వ్యాపకాయనమోనాభింవామనాయసమఃకటిమ్ || ౯ || తైలలోక్యజయకా
యేతిమేధగ్నింజఙ్ఘేయజేద్ధరేః | సర్వాధిపతయేపాదావిష్ణోస్సర్వాత్మనేసమః || ౧౦ ||
ఘృతపక్వంవనైవేద్యందద్వాదశ్యోదవైర్ఘటాః | రాత్రౌచిహగరంకృత్వాప్రా
తస్సన్నత్వాచసశ్రమే || ౧౧ || గర్భపుష్పాదిభిఃపూజ్యవదేత్పుష్పజ్జలిప్రీదమ్ |

నమోనమస్తేగోవిందబుధశ్రవణసంజ్ఞిత ॥ ౧౨ ॥ అఘాఘసక్షయంకృత్వాసర్వసౌ
ఖ్యప్రదోభవ । పీయతాందేవదేవేశమహనిత్యంజనాద్వన ॥ ౧౩ ॥ వామనోబుద్ధిదో
దాతాద్రవ్యస్థోవామనస్త్వయమ్ । వామనఃప్రతిగృహ్లాతివామనోమేదదాతవ ॥ ౧౪ ॥
ద్రవ్యస్థోవామనోనిత్యంవామనాయనమోనమః । ప్రదప్తదక్షిణోవిప్రాస్తనమౌఘ
జ్యాన్మంస్త్వయంచరేత్ ॥ ౧౫ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే శ్రవణద్వా

దశీవ్రతకథనం నామైకోన సవత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

— అఖండద్వాదశీవ్రతమ్. ౨ —

అగ్నిః ॥ అఖండద్వాదశీవత్యేవ్రతసమ్ముగ్ధ తాత్పర్యమ్ । మార్గశీర్షేసితే
విష్ణుంద్వాదశ్యాంసముపోషితః ॥ ౧ ॥ సజ్జగవృజలేన్నతోయజేతత్సాగ్రినో
వ్రత । యవప్రీహియతంపాశ్రంద్యాదశ్యాంహిద్విజేత్యయేత్ ॥ ౨ ॥ సప్తజన్మని
యతిః శ్చిత్తయాఖండవ్రతంకృతమ్ । భగవంస్త్యస్సగ్రీవాదేనతదఖండమహాస్తుమే ॥ ౩ ॥
యథాఽఖండంజగత్సర్వంత్వమేవపురుషోత్తమ । తథాఖిలాన్యఖండానివ్రతానిమమస
స్తువై ॥ ౪ ॥ ఏవమేవానుమాసంచచాతుర్వ్యసోపధిస్త్పతః । అన్యచ్చైత్రాదిమా
సేషుసక్తుపాత్రానిచార్పయేత్ ॥ ౫ ॥ శ్రావణాదిషుచారభ్యకార్తికాస్తేషుపారణ
మ్ । సప్తజన్మసువైకల్యంవ్రతానాంసఫలంకృతే ॥ ౬ ॥ ఆయురారోగ్యసౌఖ్యాగృహ
జ్యభోగాదిమార్గుయాత్ ॥ ౭ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే అఖండద్వా

దశీవ్రతకథనం నామ సవత్యధిక శతతమోధ్యాయః.

— త్రివ్రయోదశీవ్రతాని. ౩ —

అగ్నిః ॥ త్రివ్రయోదశీవ్రతానిహసర్వదానివదామి తే । అనన్తేనకృతామాదౌ
వత్యేఽహగ్ధత్రివ్రయోదశీమ్ ॥ ౧ ॥ త్రివ్రయోదశ్యాంమార్గశీర్షేషుక్షేపనగ్ధంహరంయజేత్ ।
మధుసమ్మగ్రయేద్రాతగ్రీవుతశ్చబామస్త్రీలాక్షతైః ॥ ౨ ॥ పాపేయోగేశ్వరం
ప్రార్చ్యచస్తనాశీకృతామలః । మహేశ్వరంమాక్తికాశీనాఘేఽభ్యర్చ్యదివంవ్ర
జేత్ ॥ ౩ ॥ కాకోలంప్రాశ్నోగింతుఫాల్గునేపూజయేద్వగ్రీవ । కర్పూరాశీస్వరూ
పంచవైత్రేసౌభాగ్యవాన్మవేత్ ॥ ౪ ॥ సహాయపంతువైశ్రాభేయజేజ్ఞాతీఫలాశ్వ
పి । లవణాశీజైష్ఠదిసేవద్యమ్నంపూజయేద్వగ్రీవ ॥ ౫ ॥ తలదాశీతథాహాధేఽ
మాభరూరమర్చయేత్ । శ్రావణేశ్వతోయాశీపూజయేచ్ఛులపాణినమ్ ॥ ౬ ॥

సద్యోజాతంభాద్రపదేప్రాతఃతాగురుమర్చయేత్ | సువర్ణవారిసమ్పూర్ణశ్రీశ్చవేత్తి
దశాధిపమ్ || ౭ || విశ్వేశ్వరంకార్తికేతుమదనాశీయజేష్వరీతి | శివంహైమంతు
వద్వాదైసఖ్యాద్యానుదలీనతు || ౮ || వస్త్రేగిణిపూజయిత్వాతుదద్యాద్విప్రాయ
గాంతథా | శయనంఛత్రకలతాస్వాదుకారసభాజనమ్ || ౯ || త్రయోదశ్యాంసితే
చైత్రేరతిప్రీతియతంస్తరగా | అశోకాఖ్యంనగంలిఖ్యసిన్ధూరరజనిమఘైః || ౧౦ ||
అబ్జంయజేత్తుకామార్థికావత్రయోదశీవ్రతమ్ || ౧౦౪ || * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే త్రయోదశీవ్రత
కథనంనామైకనవశ్లోధికశతతమోధ్యాయః.

— చతుర్దశీవ్రతానిశ్రి —

అగ్నిః || వ్రతంవయ్యేచతుర్దశ్యాంభుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ | కార్తికేతుచ
తుర్దశ్యాంసారాహర్యేయజేద్ధిపమ్ || ౧ || వర్షంభోగధనాయుష్మానుకర్షణ్నివచతు
ర్దశీమ్ | మార్గశీర్షేసితేష్టమ్యాంశృతీయాయాంమునవ్రతః || ౨ || ద్వాదశ్యాంవా
చతుర్దశ్యాంఘరాహర్యేయజేత్సురమ్ | తృత్యాఫలాదద్యాత్తుకుర్వఫలచతుర్దశీ
మ్ || ౩ || చతుర్దశ్యానుభాష్టమ్యాంపక్షయోశ్శుక్లకృష్ణయోః | అనశ్చన్మృజయేచ్ఛ
మ్భంస్వస్యభయచతుర్దశీమ్ || ౪ || కృష్ణాష్టమ్యాంతునక్షేనతథాకృష్ణచతుర్దశీమ్ |
ఇహభోగానవాహ్నివివరత్రచశుభాంగతిమ్ || ౫ || కార్తికేచచతుర్దశ్యాంకృష్ణా
యాంస్నానకృత్సుఖి | ఆరాధితేనుహేద్యేతుధ్వజాకారాయప్తిషు || ౬ || త
తశ్శుక్లచతుర్దశ్యానునస్తంపూజయేద్ధరిమ్ | కృత్వాదగ్ధమయంచైవవారిధాసీసమ
న్వితమ్ || ౭ || శాలిసప్తస్యపిప్రస్యపూపనామ్నఃకృతస్యచ | అర్ధంవిప్రాయదాత
వ్యవధమాత్మనయోజయేత్ || ౮ || కర్తవ్యంసరితాంచావైకథాంకృత్వాహరేరి
తి | అనస్తసంసారచహాసముద్రేమగ్నాస్తసాభ్యుధగవాసుదేవ || ౯ || అనస్తరూ
పేవినియోజయన్స్తానస్తరూపాయనమోనమస్తే | అనేనపూజయిత్వాభసూత్రం
బద్ధ్వాతుమన్త్రితమ్ || ౧౦ || స్వరేకరేవాకణ్డేవాత్పనవ్రవ్రతకృత్సుఖి || ౧౦౪ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే నానాచతుర్దశీ
వ్రతకథనంనామద్విసవశ్లోధికశతతమోధ్యాయః.

— శివరాత్రివ్రతమ్ శ్రి —

అగ్నిః || శివరాత్రివ్రతంవయ్యేభుక్తిముక్తిప్రదంశృణు | మాఘషాల్మనయో
ర్మహ్యేకృష్ణాయాతుచతుర్దశీ || ౧ || కావయితాతుసోహామ్యకుర్వన్వాగరణంవ్రతి |

శివరాత్రివ్రతంచుర్వేచతుర్దశ్యానభోజనమ్ ॥ ౧ ॥ రాత్రిజాగరణేనైవపూజయా
మిశివంవ్రతీ । ఆవాహయాన్యహంశమ్భుంభుక్తిముక్తిపదాయకమ్ ॥ ౩ ॥ సరకాన్త
వకోత్తారనావంశివనమోస్తుతేనమశ్శివాయశాంతాయప్రజారాజ్యాదిదాయినే ॥ ౪ ॥
సాభాగ్యారోగ్యవిద్యాధర్మస్వర్గమార్గప్రదాయినే । ధర్మందేహిధనందేహికామభో
గాదిదేహిమే ॥ ౫ ॥ గుణకీర్తిసుఖందేహిస్వర్గంమోక్షంచదేహిమే । లుబ్ధకఃప్రాప్త
వాన్ముణ్యంపాపీసున్దరసేనకః ॥ ౬ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే శివరాత్రివ్రతక
థనంనామ త్రినవశ్చక్రకశతతమోధ్యాయః.

శివరాత్రివ్రతము

శ్రిఅశోకపూర్ణి మాదివ్రతమ్ శ్రి

అగ్నిః ॥ అశోకపూర్ణిమాంవత్సేభూధరంచభువంయజేత్ । ఘట్టన్యాం
సితపత్రాయాంవర్షంస్యాన్మక్తిముక్తిభాక్ ॥ ౧ ॥ కాన్తిక్యాంతువృషోత్సర్గంకృత్వా
సక్తంసమాచరేత్ । శైవంపవనువాహ్నిత్యన్మనతమదంపరిమ్ ॥ ౨ ॥ పితౄణాం
మావసీతస్యాంపితౄణాంసర్వక్షయమ్ । ఉపాహ్వాబ్జంపితౄణిష్టాన్మృషాన్సర్వ
మాపున్యాత్ ॥ ౩ ॥ పశ్చాదశ్యాంచమాఘస్యపూజ్యాజంసర్వమాపున్యాత్ ।
వత్సేసాపితౄణాంవాహ్నింభుక్తిముక్తికరీంశుభామ్ ॥ ౪ ॥ పశ్చాదశ్యాంవ్రతీజై
ష్ఠేవటమూలేనహంసతీమ్ । త్రైతాత్రోహోషితానారీసప్తధాన్యైఃప్రపూజయేత్ ॥ ౫ ॥
ప్రహఃశైకణ్ఠసూతైశ్చరజన్యాంకుజుః-మాదిభిః । పటావలమ్బనంకృత్వాన్యత్యగీ
తైఃప్రభాతకే ॥ ౬ ॥ నమస్సావితైశ్చసన్యవతేనైవేద్యంచార్చయేద్ద్విజే । వేత్తగత్వా
ద్విజానోభ్యజ్యస్వయంభుత్వావిగర్హయేత్ ॥ ౭ ॥ సావిత్రిప్రీయతాందేవీసాభాగ్యా
దికమాపున్యాత్ ॥ ౮ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే అశోకపూర్ణి
మాదివ్రతకథనంనామచతుర్నవశ్చక్రకశతతమోధ్యాయః.

శివరాత్రివ్రతము

శ్రివారప్రతానిశ్రి

అగ్నిః ॥ వారప్రతానెవత్సేమిభుక్తిముక్తిప్రదాహి । కరంపునర్వసుస్సూ
ర్యేస్సానేసర్వాపదీశుభా ॥ ౧ ॥ శ్రాద్ధీచాదిత్యవారేతుసప్తజన్మస్వరోగభాక్ ।
సజ్జా-గ్రన్తాసూర్యవారోయస్సోగ్ర-స్యహృదయశ్శుభః ॥ ౨ ॥ కృత్వాహస్తేసూర్య
వారంసప్తేనాబ్జంసంసర్వభాక్ । చిత్రాభసోమవారాణీసప్తకృత్వాసుఖీభవేత్ ॥ ౩ ॥
స్వాత్యంకృహీత్వాచాక్లారంసప్తకృత్వాద్రివర్జితః । విశాభాయాంబుధంకృహ్యస

ప్రసన్నాగ్రహాద్విచుత్ ॥ ౪ ॥ అనురాధాదేవగురుంసప్రసన్నాగ్రహాద్విచుత్ । శుక్రం
 బుధస్థామనస్థవృషసప్రసన్నాగ్రహాద్విచుత్ ॥ ౫ ॥ మూలేశవైశ్చరంశృవృషసప్రస
 న్నాగ్రహాద్విచుత్ ॥ ౫ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే వారవ్రతకథ

సంనామ పక్షాన వ్యతిరేక తల మోధ్యాయః.

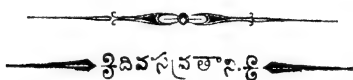
❖ నకు ప్రవతానః ❖

అగ్నిః ॥ నక్షత్రవశంకంవద్యేభవారిఃపూజితోఽర్ధనః । నక్షత్రపురుషంచా
దాస్తైశ్రమాసేహరియజేత్ ॥ ౧ ॥ మూలేపాదాయజేజ్జ్వలోహిణీష్వర్పయేధ
రిమ్ । జానునీచాశ్వినీయోగేఆహాధాసూరుసంజ్ఞకే ॥ ౨ ॥ మేధింపూర్వోద్ధరా
స్యేవకటింవైకృత్తికాసుచ । పార్శ్వేభాద్రపదాభ్యాంతుకుటుంబైరేవతీషుచ ॥ ౩ ॥
స్తవాచైవామరాధాసుభగస్తాసుచవృష్టకమ్ । భుజౌపూజ్యావిశాఖాసుపునర్వస్వస్థా
ర్థ్యజేత్ ॥ ౪ ॥ ఆశ్లేషాసునఖాన్యాయ్యకణ్ఠంజ్యేష్ఠాసుపూజయేత్ । శ్రోత్రేవస్థోశ్చ
శ్రవణేముఖంపుష్పేహరేగ్యజేత్ ॥ ౫ ॥ యజేత్సాన్వేషుదవ్రాగ్రమాస్యంవారుణ
తోఽర్పయేత్ । హఘాసునాసాంనయనేన్యగశీర్దేలలాటకమ్ ॥ ౬ ॥ చిత్రాసుచాద్వాసు
కచానబ్జాస్తైస్సగ్ధకంహరిమ్ । గుడపూర్ణేసుమేభ్యగ్యృశయాగ్రోధాదిదక్షిణాత్ ॥ ౭ ॥
నక్షత్రపురుషోవిష్ణుఃపూజనీయశ్శివాశ్చకః । శాన్మవాయనీయవ్రతకృత్సానభేపూ
జయేధరిమ్ ॥ ౮ ॥ కార్తికేకృత్తికాయాంచన్యగశీర్దేన్యగాస్యకే । నామభిఃకేత
వాద్యైస్తుఅచ్యుతాయనమోపివా ॥ ౯ ॥ కార్తికేకృత్తికాభేఽహ్నిమాసనక్షత్ర
గంహరిమ్ । శాన్మవాయనీయవ్రతకంకరిష్యేభుక్తిముక్తివమ్ ॥ ౧౦ ॥ కేతవాదిసు
హమ్మూర్తిసుచ్యుతంసర్వదాయకమ్ । ఆవాహయావ్యహందేవమాయారోగ్య
వృద్ధివమ్ ॥ ౧౧ ॥ కార్తికాదౌసతాసారహస్తంమాసవతుప్తయమ్ । ఫాల్గునాదౌ
చక్రసరమాదాధాదౌచపాయసమ్ ॥ ౧౨ ॥ దేవాయబ్రాహ్మణేభ్యశ్చశక్తంవైవే
ద్యమాశయేత్ । శుక్లాగవ్యజలేన్నాతస్తస్యైవప్రాశనాచ్ఛుచిః ॥ ౧౩ ॥ అర్వాగ్విసర్జనా
ద్ద్రవ్యంవైవేద్యంసర్వముచ్యతే । విసర్జితేజగన్నాథేఽగ్నేయంభవతిక్షణాత్ ॥ ౧౪ ॥
నమోనమస్తేచ్యుతమేక్షయోస్తుపాపస్యవృద్ధింసమువైతుపుణ్యమ్ । విశ్వగవిబ్రాది
సదాఽక్షయంపేక్షయంచమాసస్తతరభ్యుపైశు ॥ ౧౫ ॥ యథాచ్యుతస్త్యంపరతః
పగస్తాత్సబ్రహ్మభూణఃపరతఃపరాత్మకా । తథాచ్యుతత్వంపరూఞ్చితంమేమయా
కృతంపాపమాగాద్రమేయ ॥ ౧౬ ॥ అచ్యుతాంస్త్రగోవిస్తప్రసీదయద్భీషితమ్ । అక్ష
యంమానుమేయాశ్చేనుగురుష్వపురుషోద్ధిను ॥ ౧౭ ॥ సప్తవహ్నిసమూజ్యభుక్తి
ముక్తిసువాపుయాత్ । అనస్తవ్రతమాఖ్యాసేనక్షత్రవ్రతకేర్ధవమ్ ॥ ౧౮ ॥
మార్గశీర్దేన్యగశీరేగ్రీమ్మాత్రాశీయజేధరిమ్ । అనస్తంసర్వకామానామనస్తో

భగవాన్ఫలమ్ ॥ ౧౯ ॥ దదాన్యనస్తంబపునస్తదేవాన్యత్రజన్మని । అనస్తపున్యాపచ
యంకరోత్తేతన్నహేవ్రతమ్ ॥ ౨౦ ॥ యథాభిలషితప్రాప్తింకరోత్త్యక్షయమేవచ ।
పాదాదిపూజ్యనక్షేతుభుజ్జీయాత్వైలవన్జితమ్ ॥ ౨౧ ॥ ఘృతేనానస్తముద్దిశ్యహేమా
మోమాసచతుష్టయమ్ । వైత్రాదాశాలినాశూలూహఃపయసాశ్రావణాదిషు ॥ ౨౨ ॥
మాఘాతాభూద్యవనాశ్వాదనస్తవ్రతకాత్పుతః ॥ ౨౩ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసన్తసంవాదే నక్షత్రవ్రతకథ.

సంనామ వజ్రవత్యధికశతతమోధ్యా యః.

— విదివసన్వ్రతాని. —

అగ్నిః ॥ వివసన్వ్రతకంవత్యేహ్యదాధేనువ్రతంవదే । యశోభయముఖంద
ద్యాన్మృగభూతకన్యాతామ్ ॥ ౧ ॥ దినంపయోవ్రతస్తిష్ఠేభ్యయాతివరమంపదమ్ ।
త్ర్యహంపయోవ్రతంకృత్వాకాఞ్చనంకల్పపాదపమ్ ॥ ౨ ॥ దత్వాబ్రహ్మపదంయా
తికల్పవృక్షవ్రతంస్తృతమ్ । దద్యాద్వింశత్పులాహాధ్వంమహీంకృత్వాతుకాఞ్చ
నీమ్ ॥ ౩ ॥ దినంపయోవ్రతస్తిష్ఠేద్రుద్రగస్సాన్యద్దివావ్రతీ । పత్యేపత్యేత్రిరాత్రంతుభక్తే
నైకేనయఃక్షపేత్ ॥ ౪ ॥ విపులంభనమాపోహేత్రిరాత్రవ్రతకృద్దినమ్ । మాసేమాసే
త్రిరాత్రాశీషకభక్తీగణేశతామ్ ॥ ౫ ॥ యస్త్రిరాత్రవ్రతంకుర్యాత్సముద్దిశ్యజనార్ద
నమ్ । కులానాంశతమాదాయసయాతిభవనంహరేః ॥ ౬ ॥ నవమ్యాంచసితేపత్యేన
రోమార్గశిరస్యథ । ప్రారభేత్త్రిరాత్రాణాంవ్రతంతువధివద్వృత్తి ॥ ౭ ॥ ఓంనమో
వాసుదేవాయసహస్రసింహాశతంజపేత్ । అష్టమ్యామేకభక్తాశీదినత్రయముపావ
సేత్ ॥ ౮ ॥ ద్వాదశ్యాంపూజయేద్విష్ణుంకార్తికేకారయేద్వృత్తిమ్ । విప్రాస్తనమోఘ
జ్యవస్తాగ్నిశయనాన్యాసనానిచ ॥ ౯ ॥ ఛత్రోపవీతపాత్రాణిదదేత్సమ్మృగ్ధయేద్వి
జా ॥ వ్రతేస్త్యస్తప్సరేచాపివికలంయదభూన్మమ ॥ ౧౦ ॥ భవద్భిస్తదనుజ్ఞాతంపరి
పూర్ణంభవతిష్ఠి । భుక్తభోగోవ్రజేద్విష్ణుంత్రిరాత్రవ్రతకవ్రతీ ॥ ౧౧ ॥ కార్తికవ్రతకం
వత్యేభుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ । దశమ్యాంపఞ్చగవ్యాశీషకాదశ్యాముపోషితః ॥ ౧౨ ॥
కార్తికస్యసితేభ్యర్చ్యవిష్ణుందేవవిమానగః । వైత్రేత్రిరాత్రంనక్తాశీలజావఞ్చువ్రద
స్సుభి ॥ ౧౩ ॥ త్రిరాత్రంపయసఃపానముపవాసవరస్తృహమ్ । షష్ఠ్యాదికార్తి
కేశుక్షేకృచ్ఛోమాహేష్టగ్రిహ్యతే ॥ ౧౪ ॥ పఞ్చరాత్రంపయఃపీతాద్వాదధ్యాహం
రోహ్యుపోషితః । ఏకాదశ్యాంకార్తికేతుకృచ్ఛోయంభాసురోర్ధదః ॥ ౧౫ ॥

యవాగూంయావకంశాకందశిరంఘృతంజలమ్ । పశ్చిమ్యాదిసి తేపతేకృచ్చ ॥
సాస్తవనస్తన్మితః॥ ౧౬ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే దివసవ్రతకథ
సంసామ సప్తవశ్యధికశతతమోధ్యాయః.

— విమానవ్రతానితి —

అగ్నిః ॥ మాసవ్రత మాఖ్యాన్యేభుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ । ఆషాఢాది
చతుర్దాసమాఖ్యక్తంవర్జయేత్సాధిః ॥ ౧ ॥ వైశాఖేప్రమలహంఘృత్వాగోదోస్తు
పోభవేత్ । గోదోమాసోపవాసీచభీషవ్రతశిరోహరిః ॥ ౨ ॥ ఆషాఢాదిచతుర్దా
సంప్రాతసాన్నియాచష్టాగః । మాఘమాస్యభక్తైత్రేవాగుడభేనుద్రదోభవేత్ ॥ ౩ ॥
గుడవ్రతస్త్పతియాయాంశోరశాస్త్వీకృతావ్రతః । మాగ్ధశీర్షాదిమాసేషునక్షతృద్వి
ష్ణులోకభాక్ ॥ ౪ ॥ ఏకభక్తివ్రతంశుద్ధాబశీవశకింపుభక్త । ఫలవ్రతీచతుర్దా
సంఫలంఘృత్వాప్రదాపయేత్ ॥ ౫ ॥ శ్రావణాదిచతుర్దాసంవ్రతైస్త్వంలభేన్నగ్రీతః ।
ఆషాఢస్యసి తేపతేకృచ్చాచార్యురదాపితః ॥ ౬ ॥ శాశుర్దాస్యచవాసాంతుషర్విత
పరికల్పనమ్ । ఆషాఢ్యాంవాళంబాగ్రస్తోరరూటస్యహరింయజేత్ ॥ ౭ ॥ ఇదం
వ్రతంసూయాదేవస్మిత్తంపురఃస్తం । సిద్ధిఃసూంసద్ధిమాయాతుప్రసన్నేశ్వయికేశ
వ ॥ ౮ ॥ గృహీతేప్రన్నగ్రీతేదేవయ్యప్రాణైశ్చియేహ్యహమ్ । తన్నేభవశుస
మువర్ణంశ్వత్ప్రసాదాజ్ఞానార్దన ॥ ౯ ॥ మాంసాఙ్ఘృత్వాప్రసాన్నితైలత్యాగీహ
రింయజేత్ । ఏకాస్తరోపవాసీచత్రైరాశ్రంఘ్నః । పూజాకథా ॥ ౧౦ ॥ శాస్త్రాయణీ
విష్ణులోకీమానీస్యాన్ముక్తిభాజనమ్ । ప్రాజాపత్యుచ్యతేన్నగ్రీప్రప్రియావకభతః ॥ ౧౧ ॥
దుర్ధాద్యాహారవాదస్సర్వీః । జ్ఞానోవాగ్దేవ్యభుక్తిభా । శాకమాలఫలాహారీసరో
విష్ణుపురింజయేత్ ॥ ౧౨ ॥ మాంసంసర్జియవాహారోరససర్జిహరింవ్రజేత్ । కాముద
వ్రతమాఖ్యాన్యేఅగ్నిసేనమపోషితః ॥ ౧౩ ॥ ద్వాదశ్యాంపూజయేద్విష్ణుంప్రతివ్యా
జ్ఞోస్తులాదిభిః । ఘృతేనతీలైశ్చదీపనైవేద్యహర్షయేత్ ॥ ౧౪ ॥ ఓంసమోవా
సుదేవాయమాలత్యామాలయాయజేత్ । ధర్మకామాగ్ధమోత్యంశ్చప్రాప్నుయా
త్కాముదవ్రతీ ॥ ౧౫ ॥ సర్వంలభేద్ధరింప్రార్పమాసోపవాసకన్త్రీ ॥ ౧౬ ॥ *
ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే మాసవ్రతకథ
సంసామాప్తన వశ్యధికశతతమోధ్యాయః.

శ్రి నానావ్రతానిశ్రి

అగ్నిః ॥ యి తువతాన్యహంవయ్యే భుక్తిమక్తిపదానీతే । ఇష్టనానతుయో
దద్యాన్మదాదితతురోహ్యతౌ ॥ ౧ ॥ ఘృతభే ప్రవచ్చస్తే బ్రాహ్మణోఽగ్ని
వ్రతీభవేత్ ॥ కృత్యాహంసంశుభ్రాన్యోగంమంసాన్తేఘృతకుంభాదః ॥ ౨ ॥ లఘుణ్ణా
వస్త్రానాతాసుభసారస్యసావ్రతీషభ్యాన్మతేనస్సపంచ్యత్వాబంధేహదోశృపః ॥ ౩ ॥
పశుదశ్యానానర్కాశ్చైత్రేభక్తంసవేదయేత్ ॥ యోషంస్థోమదంయోతిమాసాన్తే
విష్ణుసప్తస్మింరసాయసాశీగోయగ్నిభాగ్యేప్రతీభవేత్ ॥ నవ్యేపిశ్యదేవేభ్యో
యోభుజ్యేనభవేన్నపః ॥ ౪ ॥ సప్తరత్నానోద్ధృతసజ్జాగ్రీన్దివిశకంవదేనజా
న్తాస్సర్గలోకీన్యాద్రాజాగరిణాన్సరః ॥ ౫ ॥ అమానాస్యంతుసజ్జాగ్రీన్తాశివా
రూయదనాత్తథా ॥ ఉత్తరేస్సయనేచాజ్యసప్తసానైసకేవే ॥ ౬ ॥ ద్వాత్రింశత్స
లమానేనస్సపాత్రైప్రయచ్చతే ॥ ఘృతే రాదినాస్సాప్తప్రాహ్నితిమిషువాది
మః ॥ ౭ ॥ స్త్రీణామహవ్రతశ్రీగంత్వతీనాన్సప్తమీమచ ॥ సారంమహేశ్వరంచా
పియజేత్సభ్యాన్యావాప్నయాత్ ॥ ౮ ॥ ఉపామహేశ్వరప్రార్థ్యఅమోగా
దిచాప్నయాత్ ॥ మూలవ్రతకరస్త్రీచరామేశ్వరత్రైకారణీ ॥ ౧౦ ॥ సూర్యభక్తా
తుయానారీధువంసాపురుషోభవేత్ ॥ ౧౦౪ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే నానా
వ్రతకథనం నామ ఏకోనశతాధికశతల మోధ్యాయః.

శ్రి దీపదానవ్రతమగ్ని

అగ్నిః ॥ దీపదానవ్రతంవయ్యే భుక్తిమక్తిపదాయితమ్ ॥ దేవద్విజాతికగ్న
హేదీపదోఽబ్రంసస్సర్పభాక్ ॥ ౧ ॥ చతుర్జాసంఃస్థులోకీకార్తికేస్సర్గలోక్యపి
దీపదానాశ్వరంనాస్తినభూతంనభవిష్యతి ॥ ౨ ॥ దీపేనాయుష్యవతుష్పాద్దీపాల్ల
క్షీసుతాదికమ్ ॥ సాభ్యాగ్నందీపదఃప్రాప్యస్సర్గలోకేహపియతే ॥ ౩ ॥ విదర్భరాజదు
హితాలలితాదీపవత్సభాక్ ॥ చారుధర్మత్యైవపత్తిశతభార్యాధికా౭భవత్ ॥ ౪ ॥
దదాదీపహసానంసాన్యోగాయతనేనతీ ॥ పృష్టాసాదీపమాహాత్యైంసపత్తిభ్యుడ
వాచహ ॥ ౫ ॥ లలితా ॥ సోమీరాజస్యపురామైత్రేయోఽభూత్పురోహితః ॥ తే
నచాయతనంవిష్ణోఃకాలితందేవికాతతే ॥ ౬ ॥ కార్తికేదీపకస్తేనదత్తస్యమృగిణో
మయా ॥ వక్త్రీవాస్తేనశశ్యవ్యామాగ్నా రస్యతదాభయాత్ ॥ ౭ ॥ సర్వాణవా
స్సృగిష్టోఽభూద్వర్త్యమూషికయాతదా ॥ పృతారాజాన్మజాజాతారాజపత్నీశ
తాధికా ॥ ౮ ॥ అనజగ్మితమవ్యస్యప్రేరణంయత్సృతంమయా ॥ విష్ణ్వయతన
దీపస్యతస్యేదంభుజ్యతేఘమ్ ॥ ౯ ॥ జాతిత్వరాహ్యతోదీపాస్సృగియచ్చామితృహ

ర్షిశమ్ । పశాదశ్యాం దీపదోవై విమా నేదివిమోదతే ॥ ౧౮ ॥ జాయతే దీపహరౌ
తుమూకో బాజడపవచ । అగ్నేతమసిదుష్పారేనరకేపత తేకిల ॥ ౧౯ ॥ విక్రోశమానాం
శ్చనరాన్యమకింకర ఆహతాత్ ॥ విలాపైగలవత్రాపికింవో విలపితే ఫలమ్ ॥ ౨౦ ॥
యదాప్రమాదిభిః పూర్వమత్యస్తనముపేక్షితః । జన్మస్త్వస్వసహస్రేభ్యో హ్యేకస్త్వి
న్మానుషోయది ॥ ౨౧ ॥ తత్రాప్యతివిమూఢాత్కాకింభో గానభిధావతి । స్వహితంవి
షయాస్వాదైః క్రద్ధనంతదిహాగతమ్ ॥ ౨౨ ॥ భుజ్యతే చకృతం పూర్వమేతిహింవో
నచిన్దితమ్ । పరస్త్రీషుకుచాభ్యంగంప్రీతయేదుఃఖదంహివః ॥ ౨౩ ॥ ముహూర్తవి
షయాస్వాదోఽనేకోఽట్యజ్జదుఃఖదః । పరస్త్రీహరియన్దీతంహామాతఃకింవిచిప్య
తే ॥ ౨౪ ॥ కోఽతిభారోహరేర్నామిజిహ్వయాపరికిర్తనే । వర్తితైలేల్పమూ
త్యేపియదగ్నిర్లభ్యతేసగా ॥ ౨౫ ॥ దానాస్తక్తైర్వా రేద్రీహృతస్తద్వోఽస్తిదుః
ఖదమ్ । ఇదానీకింవిలాపేనసహధ్వంయదుపాగతమ్ ॥ ౨౬ ॥ అగ్నిః ॥ లలితో
క్రంతతాశ్చుత్వా దీపదానాద్దివంయయః । తస్మాద్దీపప్రదానేనత్రతానామధికంఫ
లమ్ ॥ ౨౭ ॥ * * * * *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంఘాదే దీపదానవ్రతే

లలితోపాఖ్యానం నామ ద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రినవవ్యూహార్చనమ్ ౬

అగ్నిః ॥ నవవ్యూహార్చనంవయ్యేనారదాయహరిరితమ్ । వణ్ణలేఽజ్జేఽర్చయే
న్మధ్యే అవీజంవాసుదేవకమ్ ॥ ౧ ॥ అవీజంచనజగద్దణంప్రవ్యన్నంచదక్షిణే । అః
అనిరుద్ధంనైరృతే ఓం నారాయణమపుచ ॥ ౨ ॥ తత్సంస్మృత్యేనామనీలేహుంవిష్ణుం
యోన్మసింహకమ్ । ఉత్తరేభూర్వరాహంచక్షుశేద్వారిచపశ్చిమే ॥ ౩ ॥ కం టం
సం శం గరుత్మన్తంపూర్వవక్త్రంచదక్షిణే । ఖం ఛం వం హుం ఘోఽద ఖం
తంఘంశం గదాంవిధౌ ॥ ౪ ॥ వం ణం మం క్షం కోణేశంచ ఘం దం భం హం
త్రెయంయజేత్ । దక్షిణేవోత్తరేపుష్టిం గం డం బం శం స్వవీజకమ్ ॥ ౫ ॥ పీత
స్యపశ్చిమే ధం వం వనమాలంచపశ్చిమే । శ్రీవస్సంచైవ సుం హం లంఘం తం
యం కాస్తుభంజలే ॥ ౬ ॥ దశమార్గక్రమాద్విష్ణోర్నమోఽనస్తమధోఽర్చయేత్ ।
దశాక్షాదిమహేష్టాగ్నిన్పూర్వాదౌచతురోఽఘటాత్ ॥ ౭ ॥ తోరణానితానంచ అగ్న్య
నిలేష్టువీజకైః । వణ్ణలానిక్రమాద్ధ్యాత్వాతనుంవస్త్యతతఃస్వేతే ॥ ౮ ॥ అన్బరథం
తతోధ్యాత్వాసూక్ష్మరూపమథాశ్చనః । సితామృతేనమగ్నంచవద్ద్రవిమ్బాశ్చ
తేనచ ॥ ౯ ॥ తదేవచాస్త్రనోవీజమమృతంప్లవసంస్కృతమ్ । ఉత్పద్యమానంపురు
షమాత్సానముపకల్పయేత్ ॥ ౧౦ ॥ ఉత్పన్నోఽగ్నిస్వయంవిష్ణుర్బిజంత్యాదశకం

స్యసేత్ । హృద్భిరస్తుశిఖానైవకవచంచాస్త్రమేవచ ॥ ౧౧ ॥ వత్సోమూర్ధశిఖాపుష్ట
లోచనేషుస్యసేత్పునః । అస్త్రంకగద్వయేస్యస్యతతోద్వియతనుర్భవేత్ ॥ ౧౨ ॥
యథాత్మనితథాదేవేశివ్యదేహేన్యసేత్తథా । అనిర్వాల్యాస్తృణాపూజాయద్ధరేః
పూజనంహృది ॥ ౧౩ ॥ సనిర్వాల్యానణ్డలాదోబద్ధనేత్రాశ్చశివ్యకాః । పుష్పంఘ్రి
పేయ్యుర్వన్నరైతస్యతస్మాదుకాయేత్ ॥ ౧౪ ॥ నివేశ్యవామఃశిష్యంస్థిలప్రహి
ఘృతంహునోత్ । శతమష్టోత్తరంహుత్వాసహస్రంకాయశుద్ధయే ॥ ౧౫ ॥ సవప్య
హస్యమూర్తీనామక్తానాంచతతాధికమ్ । పూర్ణాందత్యాచీక్షయేత్తాస్థురుఃపూజ్య
శ్చతైర్ధనైః ॥ ౧౬ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే సవప్యహర్ష

నకథనంనామ ఏకాధికద్విశతతమోధ్యాయః

—❖— పుష్పమధ్యాయః ❖ —

అగ్నిః ॥ పుష్పగంధకూషదీపనైవేద్యైస్తుప్యతేహరిః । పుష్పాణిదేవయో
గ్యానిహ్యయోగ్యానివదామితే ॥ ౧ ॥ పుష్పంశ్రేష్ఠంమాలతీచతమాలాభుక్తిముక్తి
మా ॥ మల్లికానర్వపాపఘ్నియూధికావిష్టులోకదా ॥ ౨ ॥ అశముక్తనయంత
ద్వత్పాటలావిష్టులోకదా । కరవీరైర్విష్టులోకీజపాపుష్పైశ్చపుణ్యవా ॥ ౩ ॥
పావశ్రీకుంజకాద్యైశ్చతగరైర్విష్టులోకభాక్ । కణ్ణికానైర్విష్టులోకఃకురుణైఃపావ
నాశనమ్ ॥ ౪ ॥ పద్మశ్చకేతకీభిశ్చకున్దపుష్పైఃపరాగతిః । బాణపుష్పైర్వర్షరాభిః
కృష్ణాభిర్వరిలోకభాక్ ॥ ౫ ॥ అశోకైస్థిలకైస్తన్దవటరూషభవైస్తథా । ముక్తి
భాగీవిల్వపత్రైశ్చమీపత్రైఃపరాగతిః ॥ ౬ ॥ పిష్టులోకీభృగరాజైస్తమాలస్యద
తైస్తథా । తులసీశృంగారాఖ్యాకల్పారోఘ్నలకానిచ ॥ ౭ ॥ పద్మంకోకన
దంపుణ్యంశతాబ్జమాలయాహరిః । నీపాస్థానకదమైశ్చవమలైశ్చసుగంధిభిః ॥ ౮ ॥
కింశుకైర్మునిపుష్పైస్తుగోకదైర్నాగకన్దతైః । సద్ధాపుష్పైర్బలవతైర్జన్మశేతకీభ
వైః ॥ ౯ ॥ కూర్మకాండకమిరోత్థైశ్చకుశకాశశరోద్భవైః । ద్యౌతాదిభిర్మరువతైఃప
త్రైర్నవైస్సుగన్దతైః ॥ ౧౦ ॥ భుక్తిస్తుక్తిఃపావహానిర్మత్యాసర్వైస్త్వశువ్యతి ।
స్పర్శలతాధికంపుష్పంమాలాకోటిగుణాధికా ॥ ౧౧ ॥ స్వవనైశ్చవసేపుష్పస్త్రి
గుణంవనజైఃఫలమ్ । పశీర్ణైర్నాగైర్చయేద్విష్టుంనాధికాజైర్నమోటితైః ॥ ౧౨ ॥
రాజ్ఞానైస్తథోత్తైర్నిరకర్ణికయాతథా । తులజైశ్చాల్పలీయైశ్చశిరీషైర్మరకా

దికమ్ || ౧౩ || సుగన్ధైర్బ్రహ్మపక్షైశ్చపుష్పైర్నిలైశ్చవైర్నరః | అరగమన్తా
రమత్తారమసుమైరర్యతేహరః || ౧౪ || కుటజైః కరగటిలైః పైః కేతకీన్నశివేద
దేవ | కూక్షాణ్డనిశ్చసమ్భూతంపైశాచంగధవర్జితమ్ || ౧౫ || అహింసాశ్చిత్రియ
జయః త్వాన్విజ్ఞానంపయాశ్రుణమ్ | భావాప్తపుష్పైస్సమ్భూజేవాన్తాన్యదృశ్యైః
ముక్తిభాత్ || ౧౬ || అహింసావ్రథహంపుష్పంపుష్పమిత్రియనిగ్రహః | సర్వపు
ష్పంపయాభూతేపుష్పంకాన్విరిశిష్యతే || ౧౭ || శనాఃపుష్పంతపఃపుష్పంధ్యానం
పుష్పంచసప్తహమ్ | సత్యంచైవాప్తహంపుష్పమేతైస్తవ్యతకేవలః || ౧౮ || పతైరే
వాప్తభిఃపుష్పైస్తవ్యత్యేవార్చితోహరిః | పుష్పైరాణిసద్వ్యతేభావ్యాననుజో
త్తమః || ౧౯ || భక్త్యైదయాన్వితైర్విజ్ఞానైఃపూజితఃపరిశుభ్యతి | వారుణంసలిలంపు
ష్పంసౌహృద్యంపుతపయోదధి || ౨౦ || ప్రాజాపత్యంకథాన్వాదితగ్నేయంధూప
దివకమ్ | ఫలపుష్పవికంఠైవవాసస్త్రిశ్యంతుపశ్యమామ్ || ౨౧ || పార్థివంకుశమూ
లాద్యంవాయవ్యంగధవర్జనమ్ | శ్రద్ధాభ్యంజ్ఞాపుష్పంపసర్వదాచాప్తపుష్పికాః ||
ఆననంమూర్తిపంచాంగుంపిష్ఠుర్వాచాప్తపుష్పికాః | విష్ణోస్తువాసుదేవాదైర్వీరీకానా
ద్యైశ్శివస్యవా || ౨౩ || * * * * *

శ్రితీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే పుష్పధ్యాయః

యోనామర్వ్యధికద్విశతతమోధ్యాయః.

—————

————— శ్రితీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే పుష్పధ్యాయః —————

అగ్నిః || పుష్పద్యైఃపూజనాద్విష్టోర్నయాతినరకాన్వదే | ఆయుషోఽస్తే
నరఃప్రాణైర్నిచ్చన్నపిషుచ్యతే || ౧ || జలమగ్నిర్విషంశస్త్రంతున్వాన్యధిఃపతనం
గిరేః | నిమిత్తంకింకరీదాసాన్యదేహిప్రాణైర్విషుచ్యతే || ౨ || అన్యచ్ఛగిగమాదతే
యాతనీయంస్వకర్మభిః | భుక్తేగధపాపకృష్టఃఖంసుఖంధర్మాయసగ్గతిః || ౩ || నీయ
తేయమదూతైస్తుయహంప్రాణిభయజ్గరైః | కుపభేదక్షిణద్వారిధార్మికఃపశ్చిమా
దిభిః || ౪ || యమాజ్ఞప్రైకిజ్గరైస్తుపాత్యతేనరకేషుచ | స్వత్రేతునీయతేధర్మార్థసి
స్థోద్యక్తిసంశయాత్ || ౫ || గోఘాతీతుమహవీచ్యాంవన్దలక్ష్యంతుషీద్యతే | ఆనకుష్మే
మహాదీప్తేబ్రహ్మహాభూమిహరకః || ౬ || మహాప్రత్యయకంయావత్రౌరవేషీద్యతేశచైః |
స్త్రీబాలవృద్ధహస్తాతుయాపదిస్తాశ్చపుత్రగతః || ౭ || మహారౌరవకేరౌదేగృహతేత్రా
దిదివకః | దవ్యాతేకల్పమేకంసచారస్తామిద్రవతేత్ || ౮ || నైకకల్పంతుకూలాద్యై
ర్భిద్యతేయమకిజ్గరైః | మహతామిద్రవేసర్వజలౌకాద్యైశ్చపీద్యతే || ౯ || యా
వమ్భుమిర్వాతృహద్యాఅనిపత్రవనేఽసిభిః | నైకకల్పంతుసరకేకరమ్భువాలుకా

సుచ॥ ౧౦॥ యేనదగ్ధోజనస్తత్రదహ్యతేవాలుకాదిభిః॥ కాకోలేకృమిఃస్థాశీపకాకీమిష్ట
భోజనః॥ ౧౧॥ కుట్టతేమూత్రరక్తాశీపజ్వుయజ్జుక్రియోజ్ఞుతః॥ సుమగ్ధేగ్రక్షభోజీభవే
చ్ఛాభత్యభతుః॥ ౧౨॥ త్రైలపాశేశుశలవస్పీద్యతేవరపీడకః॥ త్రైలపాశేతుపచ్యేతశర
ణాగతఘాతకః॥ ౧౩॥ నిరుచ్ఛ్వాసేదాననాశీరసపితృయకోఽద్వరే । నామ్నానైవ్రక
వాతేననుహంపాతేతదాఽన్యతీ ॥ ౧౪ ॥ హహజ్జ్వలేపాపబుద్ధిక్రకచేఽగమ్యగా
మినః । నజగరీగుడపాశేచప్రతుడేత్వరచర్మసుత్ ॥ ౧౫ ॥ తూరప్రాచేప్రాణిహస్తా
యురథారేచభూమిహృత్ । అచ్చరీషేగోస్సర్థహృద్ధృగ్రిచద్విద్వజ్రశస్త్రీశే॥ ౧౬॥
వధుహస్తావరీతాపేకాలసూత్రేపరాదృహృత్ । కత్తలేఽన్యస్తమాంసాశీడగగన్ధే
హ్యపిండనః ॥ ౧౭ ॥ దుగ్ధరేతుకాచభక్షీపిన్ద్రాహరతాశ్చయే । వజ్జుషేనరశే
లోహేఽప్రతీప్తేత్రుతీస్థకః ॥ ౧౮ ॥ పూటపత్తేగ్రీకూటసాక్షీపరిలక్ష్ణేధనావహః ।
బాలస్త్రీవృద్ధఘాతీదకరాశేబ్రాహ్మణాదృకృత్ ॥ ౧౯ ॥ విలేపేహద్యవీవిప్రోహహః
తామ్రేశుమేదనః । తథాశ్రమ్యపారదారాష్ట్రస్వలస్తీమాయసీంశీలామ్ ॥ ౨౦ ॥ శా
ల్మలాభ్యేతమానిజేన్నాగ్రిబహునరగ్ధమా । ఆస్థిటజిహ్వార్హస్థిరణస్త్రీక్షణాన్నే
త్రభేదనమ్ ॥ ౨౧ ॥ ఆశ్లాగరాశౌషీస్యస్తేమాత్మపుర్యుడిగామినః । చౌరాఃకు
రైశ్చభిన్యస్తేస్సమాంసాశీచహంసభుక్ ॥ ౨౨ ॥ మాసోపవాసకర్తావైసయాతి
సరికంసరికః । ఏకాదశీవ్రతకరోభిర్ముషజ్జుకసద్వగ్రితీ ॥ ౨౩ ॥ * *

● ఇదిగ్రీహహపుగాజే అగ్నేయే అగ్నిపసిష్ఠసంవాదే సరకస్సు
యాప పస్థనంనాహ త్య్రైశికద్విశతతమోఢ్యాయః.

త్రిమాసోపవాసవ్రతమ్.

అగ్నిః ॥ వ్రతంమాసోపవాసంపసర్వోత్కృష్టంవదామితే । కృత్వాతువై
ష్ణవంయజ్ఞంసురోగాజ్ఞానువాప్సుచ ॥ ౧ ॥ కృచ్ఛాగ్నిత్రైస్సస్త్రిబలంబుధ్వాతుర్య
వ్మాసోపవాసకమ్ । వాగవ్రతోయలిర్వాధసారీవాపిధవామునే ॥ ౨ ॥ ఆశ్వినస్యా
మలేపత్యేకాదశ్యమహేషితః । వ్రతమేకస్తృగృణ్ణీయాద్యావత్త్రింశద్దినాశు॥ ౩॥
అద్యవభ్యశ్యహంవిష్ణోయామయథానకంశవ । అర్చయేత్వామనశ్శౌహియావత్త్రిం
శద్దినాశు ॥ ౪ ॥ కార్తికాశ్వినయోర్విష్ణోర్యావమథానకంతవ । మియేయద్యవ్ర
రాశేఽహంవ్రతభజ్ఞోనమేభవేత్ ॥ ౫ ॥ త్రికాలంపూజయేద్విష్ణుంత్రస్సాన్తతోగధ
పుష్పకైః । పిష్టోగ్రితాదికంజవ్యవ్యాసంతుర్యావ్యగ్రీతసరః ॥ ౬ ॥ పృథావాదం
పరిహరేదగ్ధాకాక్షాంవివర్జయేత్ । నావ్రతఫంస్సుశేతుశ్చిద్వికర్తృఫాన్నచాలపే
త్ ॥ ౭ ॥ దేవతాయానేతిష్ఠేద్యావత్త్రింశద్దినాశు । ద్వాదశ్యాంపూజయిత్వా
తుభోజయిత్వాద్విజాన్యగ్రీత ॥ ౮ ॥ సమాప్యపక్షిణాండత్వాపారణంతుసమాచ

రేతోభక్తిముక్తిమవాహ్నికలబ్ధంబైవత్రయోదశః ॥ ౯ ॥ కారయేదైవస్థవంయ
జ్ఞంయజేద్విప్రాంస్త్రయోదశః తావద్విప్రస్త్రియ్యుగ్ధాభాజనాన్యాసనానిచ ॥ ౧౦ ॥
శత్రాణిసపత్రాణితథోపానయ్యగానిచ । యోగపట్టోపవీతానిదద్యాద్విప్రాయతై
ర్మనః ॥ ౧౧ ॥ అన్యవిప్రాయశయ్యాయాం హైమంవిష్ణుంప్రపూజ్యచ । ఆత్మనశ్చ
తథామూర్తింవస్త్రోద్వైశ్చప్రపూజయేత్ ॥ ౧౨ ॥ సగ్వపాపవిగ్ధుక్తోవిప్రోవిష్ణు
ప్రసాదతః । విష్ణులోకంఽమిష్యామివిష్ణురేవభవాన్యహమ్ ॥ ౧౩ ॥ వజ్రజడేవ
బుద్ధేవిష్ణోఽస్మిన్ననామయమ్ । విమానేనామలస్తతః స్థేద్విష్ణుస్వయావధృక్ ॥ ౧౪ ॥
ద్విజానుక్త్వాభతాంతయ్యాంగురవేదధనివేదయేత్ । కులనాంశతమద్భృత్యవిష్ణు
లోకంసయేద్వ్రతీ ॥ ౧౫ ॥ మాసోపవాసీయద్దేశేనదేశోన్మిల్లోభవేత్ । కింపున
స్త్రతులంసర్వంయగ్రమాసోపవాసకృత్ ॥ ౧౬ ॥ వ్రతస్థంమూర్ఛితందృష్ట్యాక్షీ
రాజ్యంచైవపాయయేత్ । నైతేవ్రతంవిఘ్నోద్విహవిర్విప్రానుమోదితమ్ ॥ ౧౭ ॥
క్షీరంగురోన్మితోవధ్యతపోమూలఫలానిచ । విష్ణుర్మహావధంకర్తావ్రతమస్తాత్మ
మద్ధతేత్ ॥ ౧౮ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే మాసోపవాస
వ్రతకథనంనామ చతురధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీభీష్మపశ్చకవ్రతమ్. శ్రీ —

అగ్నిః ॥ భీష్మపశ్చకమాఖ్యాస్యేవ్రతరాజంతుసర్వదమ్ । కార్తికస్యానులే
పయేషకాదశ్యానమాచరేత్ ॥ ౧ ॥ దినాశ్చపశ్చాత్రిస్సంయోపశ్చాత్రిహితైస్త
థా । తర్పయేద్దేవప్రతాదీన్నానీసమ్ముజయేద్ధరిమ్ ॥ ౨ ॥ పశ్చిగవ్యేనసంస్పృ
దేవంపశ్చాప్యతేనచ । చన్దనాద్యైస్సమాభిష్యగుగ్గులుంసప్సుతందహేత్ ॥ ౩ ॥
దీపందద్యాదివారాత్రానైవేగ్యంపరమాన్నకమ్ । ఓంసమోవాసుదేవాయజపేద
స్తోత్రరంశతమ్ ॥ ౪ ॥ జపహయోచ్యమృతాభ్యక్తంస్తిలవీహింస్తతోత్త్ర । షడక్ష
రేణుద్రేణస్వాహాకారాన్యతేనచ ॥ ౫ ॥ కనులైఃపూజయేత్పాదద్వితీయేబిల్వ
పత్రకైః । జానుసంక్లిత్యతీయేదధనాభింభృజగజేనతు ॥ ౬ ॥ బాణబిల్వజపాభిస్తు
చతుర్థేపశ్చమేదహాః । మాలత్యాభూమిశాయీస్యాదేకాదశ్యాంతుగోమయమ్ ॥ ౭ ॥
గోమూత్రందధిదుద్ధంచపశ్చమేపశ్చగవ్యకమ్ । పౌర్ణమాస్యాంచరేన్నక్తంభుక్తిం
ముక్తింలభేద్వ్రతీ ॥ ౮ ॥ భీష్మఃకృత్వాహరింప్రాప్తస్తేనైవభీష్మశ్చకమ్ । బ్రహ్మ
ణఃపూజనాద్యైశ్చృణవపాపాదికంవ్రతమ్ ॥ ౯ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే భీష్మపశ్చక
వ్రతంనామ పశ్చాద్ధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రి అగస్త్యార్ఘ్యదానకథనమ్ —

అగ్నిః ॥ అగస్త్యోభగవాన్విష్ణుస్తమభ్యర్ఘ్యార్ఘ్యపుష్పయాధరిమ్ । అప్రాప్తే
భాసురేకన్యాంసత్త్రిభానైస్త్రిభిర్నివైః ॥ ౧ ॥ అర్ఘ్యందద్యాదగస్త్యాయపూజ
యిత్యాహుయపోషితః । కాశపుష్పమయాంమూర్తింప్రదోషేవిన్న్యసేన్ద్వపే ॥ ౨ ॥
మునేర్యజేత్తాయుష్కృతాంరాత్రాశ్చరాత్రాశ్చజ్జాగరమ్ । అగస్త్యమునిశార్దులతేజో
రాశేమహామతే ॥ ౩ ॥ ఇమాంసుమకృతాంపూజాంగ్యస్తీష్ణాష్టప్రియయాసహ ।
ఆవాహ్యేభ్యేచసామ్ముఖ్యంప్రార్థయేచ్ఛస్తనాదినా ॥ ౪ ॥ జలాశయసమీపేతు
ప్రాతర్నిత్యాష్టస్థ్యునిగుప్తయేత్ । కాశపుష్పప్రతీకాశాగ్నిమారుతసన్భవ ॥ ౫ ॥ మి
త్రావరుణయోఃపుత్రకున్భయోనేనమోస్తుతే । ఆతాపిగృహీతోయేనవాతాపిశ్చమ
హాసురః ॥ ౬ ॥ సముద్రశోషితోయేనసోఽగస్త్యస్సమ్ముఖోఽస్తుమే । అగస్త్యింప్రా
ర్థయిష్యామికర్తృణామనసాగిరా ॥ ౭ ॥ అర్చయిష్యామ్యహంమైత్రంపరలోకాభి కా
క్షయా । దీప్తపాస్తరసముత్పన్నందేవానాంపరమంప్రియమ్ ॥ ౮ ॥ రాజానంసర్వ
వృక్షాణాంచద్దనంప్రతిగృహ్యతామ్ । ధర్మగతామమోక్షాణాంభాజనీపాపనాశినీ ॥ ౯ ॥
సౌభాగ్యరోగ్యలక్ష్మీదాపుష్పమాలాప్రగృహ్యతామ్ । ధూపోఽయంగృహ్యతాండే
వభక్తంమేహ్యచలాంకురు ॥ ౧౦ ॥ ఈప్సితంమేవరందేహిపరత్రచశుభాంగతమ్ ।
సురాసురైస్త్రునిశ్రేష్ఠసర్వకామఫలప్రద ॥ ౧౧ ॥ వస్త్రప్రీహిఫలైర్దేహ్నిద్రాదత్తస్త్య
ర్వోహ్యాయంసుయా । అగస్త్యంభోధయిష్యామియన్నయామనసోద్ధృతమ్ ॥ ౧౨ ॥
ఫలైర్ఘృతంప్రదాస్యామిగృహాణార్ఘ్యంసుహామునే ॥ ౧౩ ॥ అగస్త్యపవంఖన
మానః ఖనైత్రిప్రజావపత్యంబలమీహమానః । ఉభాకర్ణావృషిరుగ్రతేజాఃపుపోష
సత్వాదేవేహ్వశిషోజగాను ॥ రాజపుత్రనమస్తుభ్యంమునివత్సమహావ్రతే ॥ ౧౪ ॥
అర్ఘ్యంగృహీష్టదేవేశిలోపాముద్రయశస్విని । పశ్చరత్నసమాయుక్తంహేమ
యాప్యసమన్వితమ్ ॥ ౧౫ ॥ సప్తధాన్యపుతంపాత్రందధిచద్దనసంయుతమ్ । అర్ఘ్యం
దద్యాదగస్త్యాయస్త్రీశూద్రాణామవైదికమ్ ॥ ౧౬ ॥ అగస్త్యమునిశార్దులతేజో
రాశేచసర్వద । ఇమాంసుమకృతాంపూజాంగ్యస్తీష్ణాష్టప్రజశోస్తయే ॥ ౧౭ ॥
త్యజేదగస్త్యముద్దిశ్యధాన్యమేకంఫలంరసమ్ । తతోన్నంభోజయేద్విప్రాన్మృతపా
యసమ్నోదకాకా ॥ ౧౮ ॥ గాంవాసాంసేనువర్ణంచతేభ్యోదద్యాచ్చదక్షిణామ్ ।
ఘృతపాయసయుక్తేనపాత్రేణాచ్ఛాదితాననమ్ ॥ ౧౯ ॥ సహిరణ్యంచతంకున్భం
బ్రాహ్మణాయోపకల్పయేత్ । సప్తవక్షాణిదత్వాష్టస్థ్యంసర్వేసర్వమవాప్నుయః ॥ ౨౦ ॥
నారీపుత్రాంశ్చసౌభాగ్యంవతింకన్యానృపోద్భవమ్ ॥ ౨౧ ॥ * *

ఇతిప్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసీష్ఠసంవాదే అగస్త్యార్ఘ్య

దానకథనంనామ పడధిక ద్వి శత త మో ధ్యా యః

— శ్రీ కాముద్రతమ్ శ్రి —

అగ్నిః || కాముదాఖ్యంనుయోక్తంచరేదాశ్వయుజేసితే | హరింయజే
న్మాసమేకమేకాదశ్యానుహోషితః || ౧ || అగ్నిసేశుక్లపక్షేహమేకాహరోహరిం
జపకా | మాసమేకంభుక్తిముక్త్యైకరిష్యేకాముదంత్రతమ్ || ౨ || ఉపేష్యవిష్ణుంద్వా
దశ్యాంయజేద్దేవంవివిష్యచ | చంద్రనాగురుకాశ్చీరైఃకమలోత్పలపుష్పకైః || ౩ || క
ల్పారైర్వాథమాలత్యాదీపంతైలేనవాగ్యతః | అహలారాత్రంచనైవేద్యంపాయసా
పూపమోదకైః || ౪ || ఓంసమోవాసుదేవాయవిజ్ఞాప్యాథమపయేత్ | భో
జనాదిద్విజేదద్యాద్యావద్దేవఃప్రబుధ్యతే || ౫ || తావన్నాసోపవాసస్సాన్యదధికంఫ
లమప్యతః || ౫౪ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసంతసంవాదే కాముద్రతక
థనంనామ సప్తాధికద్వితీతతమోధ్యాయః.

— శ్రీ వ్రతదానాదిసముచ్చయః శ్రి —

అగ్నిః || వ్రతదానానిసామాన్యంప్రవదామిసమాసతః | తిథౌవ్రతపదాదా
చసూర్యాదౌకృత్తికానుచ || ౧ || విషుమ్భాదౌచమేషాదాకాలేదగ్రహణాదికే |
యతాకాలేయద్వితీతదానంయద్ద్రవ్యంనియమాదియత్ || ౨ || తద్ద్రవ్యాఖ్యం
చకాలాఖ్యంసర్వంవైవిష్ణుదైవతమ్ | రవీశబ్రహ్మలక్ష్మ్యైద్యాస్సర్వేవిష్ణోర్విభూత
యః || ౩ || తముద్దిశ్యవ్రతందానంపూజాదిస్యాత్తునర్వదమ్ | జగత్పతేనమాగచ్ఛ
అసంసంపాద్యమర్హ్యకమ్ || ౪ || మధుపర్కంతథాచాసుంస్నానంవస్త్రంచగర్భకమ్ |
పుష్పంధూపశ్చదీపశ్చనైవేద్యాదిసమోస్తుతే || ౫ || ఇతిపూజావ్రతేదానేదాన
వాక్యంసమంశృణు | అద్యాముకసగోత్రాయవిప్రాయాముకశర్మణే || ౬ || ఏతద్ద్ర
వ్యంవిష్ణుదైవంసర్వపాపహరతాయే | ఆయురారోగ్యవృద్ధ్యర్థంసౌభాగ్యాదివివృధ
యే || ౭ || గోత్రసంతతివృద్ధ్యర్థంవిజయాయధనాయచ | ధర్మమైశ్వర్యకామాయ
తత్పాపశమనాయచ || ౮ || సంసారముక్తయేదానంతుభ్యంసంస్పృగ్రిహవ్యాహమ్ |
ఏతద్దానప్రతిస్థాథంతుభ్యమేతద్దదావ్యాహమ్ || ౯ || ఏలేనప్రియతాంనిత్యంనర్వ
లోకపతిఃప్రభుః | యజ్ఞదానవ్రతపతేవిద్యాకీర్త్యాదిదేహిమే || ౧౦ || ధర్మకామార్థ
మోత్సాంశ్చదేహిమేనునసేప్పితమ్ | యఃపతేద్భృణుయాన్నిత్యంత్రతదానసము
చ్చయమ్ || ౧౧ || సప్తాష్టకామోవిమలోభక్తిముక్తిమవాప్నుయేత్ | తిథివా
రక్షసశాస్త్రయోగమన్వాదికంత్రతమ్ || ౧౨ || నైకథావాసుకేపాదేర్నియమా
త్పూజనాద్భవేత్ || ౧౨౪ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసంతసంవాదే వ్రతదానస
ముచ్చయోనామ అష్టాధికద్వితీతతమోధ్యాయః.

— శ్రి దానపరిభాషాకథనమ్. —

అగ్నిః || దానధర్మాన్ ప్రవక్ష్యామి భుక్తిముక్తిప్రదాత్పుణే | దానమిష్టం త
 థాపూర్తం భర్తం కుర్వహి సర్వభావ్ || ౧ || వాపీహుపతటాకాని దేవతాయితనా
 నిచ | అన్నప్రదానమారామాః పూర్తం భర్తంచ ముక్తిదమ్ || ౨ || అగ్నిశ్చైవారం
 తపస్సుశ్యంపేదానాంచానుపాలనమ్ | ఆతిశ్యంవైశ్వదేవంచప్రాహురిష్టంచనాకద
 మ్ || ౩ || గ్రహుపరాగేయద్దానం సూర్యసంహృతేషుచ | ద్వాదశ్యాదావయ
 ద్దానం పూర్తంతదపినాకదమ్ || ౪ || దేశేకాలేచపాత్రేచదానం కోటిగుణంభవేత్ |
 అయినేవిషువేపుణ్యేవృతీపాతేదినక్షయే || ౫ || యుగాదిషుచసంహృతైవతుర్దశ్య
 ప్రమీషుచ | సితపశ్చదశీసర్వద్వాదశీవప్రకాసుచ || ౬ || యజ్ఞోత్సవవివాహేషు
 తథామన్వంతరాదిషు | వైశ్యతేదృప్తుదుస్స్వప్నేద్రవ్యబ్రాహ్మణలాభతః || ౭ ||
 శ్రద్ధావాయుద్దీనేతత్రసదావాదానమవ్యతే | అయినేద్వీవిషువేద్వీచతస్రష్టదశీత
 యః || ౮ || చతస్రేవిష్ణుపద్యశ్చసంహృత్యైవద్వాదశీత్రమాః | కన్యాయామి
 భువేమినేధనుష్యపిరవేగ్గతః || ౯ || షడశీతిమభాః ప్రాక్తాష్టదశీతిగుణాః ఫలైః | అ
 తీతానాగతేపుణ్యేద్వేడదగ్దక్షిణాయనే || ౧౦ || త్రింతతరగటకేనాడ్యోనకరేవిం
 శతిస్త్పతాః | వర్తమానేతులామేషేనాడ్యస్తాభయతోదత || ౧౧ || షడశీత్యాం
 వృతీతాయాం షష్టిరుక్తాస్తనాడికాః | పుణ్యాభ్యావిష్ణుపద్యాంచప్రాకృత్యాదపిహో
 దత || ౧౨ || శ్రవణాస్విధనిస్థానునాగదైవతమస్తతే | యదాస్యాద్రవివారేణవృతీ
 పాతస్సంక్షయతే || ౧౩ || సవమ్యాంశుక్షపక్షస్యకార్తికేనిరగాత్కృతమ్ | త్రేతా
 సితవృతీయాయాంవైశోభేద్వాపరింయుగమ్ || ౧౪ || దర్శ్యవైమాఘమాసస్యత్ర
 యోదశ్యాంసంభవ్యతే | కృష్ణేకలింఽజానీయాన్జ్ఞేయామన్వంతరాదయః || ౧౫ ||
 ఆశ్వయుక్కుక్షనవమీద్వాదశీకార్తికేతథా | వృతీయావైవమాఘస్యతథాభాద్రపద
 స్యచ || ౧౬ || ఫాల్గునస్యాప్యమావాస్యాపాషష్ట్యైకాదశీతథా | ఆషాఢస్యాపిద
 శమీమాఘమాసస్యసప్తమీ || ౧౭ || శ్రావణేచాప్రమీకృష్ణాతథామాఢేవపూర్ణిమా |
 కార్తికేఫాల్గునేతద్వజ్జ్యేష్టేపశ్చుదశీతథా || ౧౮ || ఊర్ధ్వేవైవారహాయణ్యాఆ
 ష్టకాస్త్రీస్రతురితాః | అష్టకాభ్యాచాప్రమీస్యాదానుదానానిచాక్షయమ్ || ౧౯ ||
 గయాగక్తాప్రయాగాదాతీర్థేదేవాలయాదిషు | అప్రాధ్నితానిదానానివిద్యార్థంక
 న్యకానహి || ౨౦ || దద్వాత్పూర్వముఖోదానంగృహ్ణీయాదుత్తరాముఖః | ఆయు
 ర్వివర్ధతేదాతుర్గ్రహీతుఃక్షీయతేనతత్ || ౨౧ || నామగోత్రంసముచ్చార్యసమ్ప్ర
 దానస్యచాత్మనః | సమ్ప్రదేయంప్రయచ్ఛుక్తికన్యాదానేపునస్త్రయమ్ || ౨౨ ||
 స్నాత్యాభ్యర్చ్యవ్యాహృతిభిర్దద్యాదానంతుసోదకమ్ | కనకాశ్వతిలానాగాదాసీ
 ర్థమహీగృహః || ౨౩ || కన్యాచకపిలాధేనుర్నహదానానివైదత | శ్రుతశ్శౌర్యతపః

కన్యాయాజ్ఞశిష్యాదుపాగతమ్ ॥ ౨౪ ॥ శులగ్రంథనంహిసకలంశులగ్రంశిల్పాను
వృత్తిః । కుసీదకృషివాణిజ్యపాప్తయదుపకారతః ॥ ౨౫ ॥ పాశకద్యూతచౌ
ర్యాదిప్రతిహాపకసాహసైః । వ్యాజేనోపార్జితంకృష్ణంత్రివిధంత్రివిధంఫలమ్ ॥ ౨౬ ॥
అభ్యగ్నృభ్యావాహనికందత్తంచప్రీతికర్మణి । భౌతృమాతృపితృపాప్తంషడ్విధం
స్త్రీగ్రీధనంస్తృతమ్ ॥ ౨౭ ॥ బ్రహ్మక్షత్రివిశాంద్రవ్యంశూద్రస్యైషామనుగ్రహతో
బహుభోగ్యనప్రదేయానిగౌర్భహంశయనంస్త్రీయః ॥ ౨౮ ॥ కులానాంతుశతంధా
న్యాదప్రయచ్ఛస్త్రితిశుతమ్ । దేవానాంచగురూణాంచమాతాపిత్రోస్తదైవచ ॥ ౨౯ ॥
పుణ్యందేయంప్రయత్నేనయత్పుణ్యంచార్జితంకృచితే । ప్రతిలాభేచ్ఛయాదత్తంయ
ద్ధనంతదపార్థకమ్ ॥ ౩౦ ॥ శ్రద్ధయాసాధ్యశేధర్మోదత్తంచార్పపితృయమ్ । జ్ఞా
నశీలగుణోపేతఃపరపీడాబహిష్కృతః ॥ ౩౧ ॥ అజ్ఞానాంపాలనాత్త్రాత్తత్సా
త్రంపరమంస్తృతమ్ । మాతుశ్శతగుణందానంసహస్రంపితురుచ్యతే ॥ ౩౨ ॥ అన
త్తందుహితుద్దానంసోదర్యేదత్తమక్షయమ్ । అమనుష్యేనమందానంపాపేజ్ఞేయం
మహాఫలమ్ ॥ ౩౩ ॥ వర్ణసజగ్రేద్విగుణంశూద్రేదానంచతుగుణమ్ । వైశ్యేచా
క్షగుణంక్షత్రేషోదశత్వంద్వజబ్రువే ॥ ౩౪ ॥ వేదాధ్యాయేతగుణాననత్తంవేదబో
ధకే । పురోహితేయాజ్ఞాదాదానమక్షయముచ్యతే ॥ ౩౫ ॥ శ్రీపహిసేషుయర్ద
త్తంతదనత్తంచయజ్ఞస్థిని । అతపస్వినధీయానఃప్రతిగ్రహరుచిర్ద్విజః ॥ ౩౬ ॥ అ
వృష్ణస్త్వష్టవేనైవసహచేనైవవజ్జతి । సాత్తస్సవ్యగుపస్సృశ్యగృహ్స్థీయాత్ప
యితశ్శుచిః ॥ ౩౭ ॥ ప్రతిగ్రహీతాసావిత్రీంసర్వదైవవక్త్రయేత్ । తపస్త్రక్తయే
త్సార్థంద్రవ్యేణసహదైవతమ్ ॥ ౩౮ ॥ ప్రతిగ్రహీపతేమచ్చైఃప్రతిగృహ్యద్విజోద్ద
మాత్ । మద్దంపతేక్షత్రియాత్తుఉపాంశుచతథావిశః ॥ ౩౯ ॥ మనసాచతథాశూ
ద్రాత్స్వప్రీవాచనకంతథా । అభయంసర్వదైవత్యంభూమిర్వైవిష్ణుదేవతా ॥ ౪౦ ॥
కన్యాదానస్తథాదాసీప్రాజాపత్యాఃప్రకీర్తితాః । ప్రాజాపత్యోగజఃప్రోక్తస్తరగో
యమదైవతః ॥ ౪౧ ॥ తథాచైకశఫంసర్వంయావ్యశ్యమహిషస్తథా ఉష్ణశ్శిష్
నైర్యతాధేనూరౌద్రీఛాగోఽనలస్తథా ॥ ౪౨ ॥ ఆప్యోమేషోహరిఃక్రోడతరణ్యాపశ
వోఽనిలాః । జలాశయంవారుణంస్యాద్వారిధానీఘటాదయః ॥ ౪౩ ॥ సముద్రజా
నిరత్నానిహేమలహానిచానలాః । ప్రాజాపత్యానిశస్యాంశ్చకృష్ణమపిసప్తమ ॥ ౪౪ ॥
గాఢర్వంగధమిత్యాపమర్వస్త్రంబూర్హస్పతంస్తృతమ్ । వాయవ్యాపక్షిణస్సర్వే
విద్యాబ్రాహ్మితథాజ్ఞకమ్ ॥ ౪౫ ॥ సారస్వతంపుస్తకాదివిశ్వకర్మతుశ్చిక్తే । వస
స్సుతిర్ద్రుమాదీనాంద్రవ్యదేవాహరేస్తనుః ॥ ౪౬ ॥ ఛత్రంకృష్ణజనంశయ్యారథ
అసనమేవచ । ఉపాసహితథాయానముత్తానాగ్నిరక్షురితమ్ ॥ ౪౭ ॥ రణోపకర
ణంస్త్రీంధ్యజాద్యంసర్వదైవతమ్ । గృహంచసర్వదైవత్యంసర్వేషాంవిష్ణుదేవ
తా ॥ ౪౮ ॥ శివోవానతతోద్రవ్యంవ్యతిరిక్తంయగోఽస్తహి । ద్రవ్యస్యనామగృహ్స్థీ

యాదదానీతితథావదేత్ || ౪౯ || తోయందద్యాత్తతోహస్తేదానేవిధిరయంస్మృ
తః । విష్ణుద్దాతావిష్ణుర్ద్రవ్యంప్రతిగృహ్ణామివైవదేత్ || ౫౦ || స్యస్త్రీప్రతిగ్రహంధర్మం
భుక్తిముక్తిఫలద్వయమ్ । గురూస్ఫుత్యాన్నజీహీషురర్చిష్యదేవతాఃపిశ్వాః || ౫౧ ||
సర్వతఃప్రతిగృహ్ణాయాన్నతుతృప్యేత్స్వయంతతః । శూద్రీయంసతుయజ్ఞార్థంధనం
శూద్రస్యగత్ఫలమ్ || ౫౨ || గుడతక్రరసాద్యాశ్చశూద్రాద్ద్రావ్యనివర్తినా । సర్వ
తఃప్రతిగృహ్ణాయాదవృత్యాకర్షితోద్విజః || ౫౩ || నాధ్యాపనాద్యాజనాద్వాగ్ని
తాద్యాప్రతిగ్రహాత్ । దోషోభవతివిప్రాణాంజ్వలనార్యసమాహితే || ౫౪ || కృ
తేతుదీయతేగత్వాత్రేతాస్యానీయదీయతే । ద్యాపరేయాచమానాయకౌత్వసు
గమాన్వితే || ౫౫ || మనసాపాత్రముద్దిశ్యజలంభూమావినిశ్చిపేత్ । విద్యతేసాగ
రస్యాస్తోనాస్తోదానస్యవిద్యతే || ౫౬ || అద్యసోమార్కగ్రహణసంక్రాంత్యాదౌచ
కాలకే । గర్భాగయాప్రయాగాదౌతీర్థదేశేనహాగుణే || ౫౭ || తథాచాముకగోత్రా
యతేథాచాముకశర్మణే । వేదవేదాగ్నయైత్రాయపాత్రాయసుహాగ్నయే || ౫౮ ||
యథానామసుహాద్రవ్యంవిష్ణురుద్రాదివైవరత్నమ్ । పుత్రపౌత్రగృహౌశ్వర్యవత్సీధగ్నా
గ్ధసన్తుతా || ౫౯ || కీర్తివిద్యామహాకామసౌఖ్యాగ్యారోగ్యవృద్ధయే । సగ్వపాపో
వశాన్త్యర్థంస్వగ్ధార్థంభుక్తిముక్తయే || ౬౦ || పతత్తుభ్యంసస్మృదిదప్రీయతాం
మేహరిశ్శివః । దివ్యాన్తరిక్షభౌమాదిసముత్పాతాఘఘాతకృత్ || ౬౧ || ధర్మాగ్ధ
కామమోక్షాన్తైస్త్రిబ్రహ్మలోకప్రదోఽస్తుమే । యథానామసగోత్రాయవిప్రాయా
ముకశర్మణే || ౬౨ || పతద్దానప్రతిస్థాగ్ధంసువర్ణందక్షిణాందదే । అనేనదానవాక్యే
ససర్వదానావైవదేత్ || ౬౩ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే దానపరిభాషా

కథనంనామ నవాధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీమోడశమహాదానాదికథనమ్ శ్రీ —

అగ్నిః || సర్వదానానవత్సౌమిమహాదానామోడశ । తులాపురుషఆద్యంత
హిరణ్యగర్భదానకమ్ || ౧ || బ్రహ్మాణ్డంకల్పవృక్షశ్చగోసహస్రంపశుభ్యుమమ్ । హి
రణ్యకామధేనుశ్చహిరణ్యాశ్వశ్చసప్తసమ్ || ౨ || హిరణ్యాశ్వరథస్తద్వధేవహస్తీ
రథస్తథా । పశ్చలాగ్ధలకంతద్విధరాదానంతశ్చైవచ || ౩ || పశ్వచక్రంకల్పలతాస
ప్తసాగరకంపరమ్ । రత్నధేనుర్నహాభూతఘటశ్శుభదినేఽర్పయేత్ || ౪ || వణ్డపే
వణ్డతేదానందేవాన్ప్రార్థ్యార్పయేద్ద్విజే । మేరుదానానిపుణ్యానిమేరవోదశతా
భృణు || ౫ || ధాన్యద్రోణసహస్రేణఉత్తమోఽగ్ధార్థతపరా । ఉత్తమష్టోడశ
ద్రోణికరవ్యోలవణాచలః || ౬ || దశభారైస్సదాద్రిసాన్యరుత్తమోఽగ్ధార్థతప
రా । ఉత్తమఃపలసాహస్రైస్సర్వర్ణమేరుస్తథాపరా || ౭ || దశద్రోణైస్త్రీలాద్రిసాన్య

శ్చజ్జుభిశ్చక్రిభిఃక్రిమాత్ । కార్వాసపర్వతోవింశభారైశ్చదశపజ్జుభిః ॥ ౮ ॥ విం
శత్యాఘృతకుమ్భానాముత్తమస్సాన్ధ్యైతాచలః । దశభిఃపలసాహస్రైరుత్తమో
రజతాచలః ॥ ౯ ॥ అష్టభారైశ్శర్కరాద్విన్నభ్యోమన్దోర్ధతోర్ధతః । దశధేనూఃప్ర
వత్యోమియాదత్యాభుక్తిముక్తిభాక్ ॥ ౧౦ ॥ ప్రథమాగుడధేనుస్సాన్ధ్యైతధేనుస్త
భావరా । తిలధేనుస్తృతీయాచచతుర్థీజలధేనుకా ॥ ౧౧ ॥ ఊరధేనుర్మధుధేను
శ్శర్కరాదధిధేనుకే । రసధేనుస్సవ్యూపేణదశమీవిధిరుచ్యతే ॥ ౧౨ ॥ కుమ్భా
స్సన్ధ్యైరీవధేనూనామితరాసాంశురాశయః । కృష్ణాజినంచతుర్హస్తంప్రాగ్గీవంపి
స్యసేదభువి ॥ ౧౩ ॥ గోమయేనానులిప్తాయాండర్భానాస్తీర్యసర్వతః । లఘ్వైణ
కాజినంతద్వద్వశ్శస్యపరికల్పయేత్ ॥ ౧౪ ॥ ప్రాజ్ఞుభింకల్పయేద్ధేనుముదకృపదాంస
వశ్యకామ్ । ఉత్తమాగుడధేనుస్సాన్ధ్యైతదాభారచతుష్టయాత్ ॥ ౧౫ ॥ వత్సంభా
రేణకుర్వీతభారాభ్యాంసుభ్యమాస్పృతా । అర్ధభారేణవత్సస్సాన్ధ్యైతగ్రస్తాభారకేణ
తు ॥ ౧౬ ॥ చతుర్థాంశేనవత్సస్సాన్ధ్యైద్దుడవిత్తానుసారతః । పశ్చుకృష్ణలకామాష
స్తేనువర్ణస్తుపోడశ ॥ ౧౭ ॥ పలంసువర్ణాశ్చ త్వారస్తులాపలతతంస్తృతమ్ । స్యా
ద్భారోవింశతిరులాద్రోణస్తుచతురాధకః ॥ ౧౮ ॥ ధేనువత్సోగుడసౌభ్యాసితసూ
త్యున్నరావృతా । శుక్తికర్ణావిరుపాదౌశుచిముక్తాఫలేక్షణౌ ॥ ౧౯ ॥ సితసూ
త్రసీరాళౌచసితకమ్పశ్చకమ్పళౌ । తామ్రగడ్డుకపృష్ఠేతౌసితచామరరోమకా ॥ ౨౦ ॥
విద్రుమభ్రాయుగావేతౌనవసీతస్తనాన్ధ్యతా । యోమపుచ్చాకాంస్యదోహవిద్వగ్నీ
లకతారకా ॥ ౨౧ ॥ సువర్ణశృంగాభరణౌరజతయిరుసంయుతా । నానాఫలమయా
దస్తాగర్ధమగ్నిణప్రకల్పితా ॥ ౨౨ ॥ రచయిత్వాయజేధేనుమిమైర్మర్మైర్ద్విజోత్త
మ । యాలక్ష్మీస్సర్వభూతానాంయావదేవేష్యవస్థితా ॥ ౨౩ ॥ ధేనురూపేణసా
దేవీనుమశాన్తిప్రయచ్ఛతు । దేహస్థాయాచరుద్రాణీశబ్రహ్మరస్యసదాప్రియా ॥ ౨౪ ॥
ధేనురూపేణసాదేవీనుమపాపంవృతోహతు । విష్ణువక్షసియాలక్ష్మీస్సాన్ధ్యహాయా
చవిభావసః ॥ ౨౫ ॥ చంద్రాగ్నిర్యుక్తశక్తిర్యాధేనురూపాస్తుసాగ్రీణ । చతు
ర్ముఖస్యయాలక్ష్మీర్యాలక్ష్మీర్ధనవస్యచ ॥ ౨౬ ॥ లక్ష్మీర్యాభోకపాలానాంసాధేను
ర్వరదాస్తుమే । స్వధాత్వంపిశ్చముఖ్యానాంస్వాహాయజ్ఞభుజాయతః ॥ ౨౭ ॥
సర్వపాపహరాధేనుస్తస్మాచ్ఛాన్తిప్రయచ్ఛమే । ఏవమామన్త్రితాంధేనుప్రభా
మ్మణాయురేవదయేత్ ॥ ౨౮ ॥ సమానంసర్వధేనూనాంవిధానంచైతదేవహి । స
ర్వయజ్ఞఫలంప్రాప్యనిర్మలాభుక్తిముక్తిభాక్ ॥ ౨౯ ॥ స్వర్ణశృంగేశ్చైరోమైస్స
శీలావస్త్రగింయుతా । కాంస్యోపదోహదాతవాక్షీరిణౌసోస్పదక్షిణా ॥ ౩౦ ॥
దాతాసౌవ్యస్వర్గమాపోతివత్సరామ్రోమసుమితాకా । కపిలాచేత్తారయతిభూ
యశ్చాసత్తనుంకులమ్ ॥ ౩౧ ॥ స్వర్ణశృంగీంరౌప్యఖురాంకాంస్యదోహనకాన్ధ్య
తామ్ । శక్తితోదక్షిణాయుక్తాండత్యాస్వాద్భుక్తిముక్తిభాక్ ॥ ౩౨ ॥ సవత్సరోమ

తుల్యాయుగాన్యభయతోముఖమ్ | దత్వాస్వర్గమవాప్నోతిపూర్వేణవిధినాద
జేత్ || ౩౩ || ఆసన్నస్పృత్యనాదేయాసవత్సాగోస్తుపూర్వవత్ | యమద్వారే
మహాఘోరతప్తావైతరణీనదీ || ౩౪ || తాంతర్ముంచదదామ్యేనాంకృష్ణంవైతర
ణీంచగామ్ || ౩౪౫ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదేషోడశమోదా
నాదికథనంనామ దశాధికద్విశతతమోఢ్యాయః.

— శ్రీ నానాదానాని శ్రి —

అగ్నిః || ఏకాక్షాందశగుర్దద్వాద్దశదద్వాచ్ఛగోశతీ | శతంసహస్రగుర్దద్వా
త్పర్వేతుల్యఫలాహితే || ౧ || ప్రాసాదాయత్రపావణ్ణావసోద్ధారాచయత్రసా |
గర్ధర్వాపురసోయత్రత్రయోక్తసహస్రదాః || ౨ || గవాంశశవదానేనముచ్యతే
సరశార్ణవాత్ | దత్వావసృతరీంవైవస్వర్గలోకేమహీయతే || ౩ || గోదానాదా
యురారోగ్యసౌభాగ్యస్వర్గమాపున్నయాత్ | ఇద్వాదిలోకపాలానాంయారాజమ
హిషీశుభా || ౪ || మహిషీదానమాహాత్మాదస్తుమేసర్వకామదా | ధర్మరాజ
స్యసాహాయ్యేయస్యాఃపుత్రఃప్రతిపతిః || ౫ || మహిషామరస్యజననీయాసాస్తువర
దామమ | మహిషీదానాచ్ఛసౌభాగ్యంపుషదానాద్దివంప్రజేత్ || ౬ || సంయుక్త
హలవక్త్రాభ్యుందాసంసర్వఫలవదమ్ | పక్షిర్దైవహాలాప్రోక్తాదారుజావృషసం
యుతా || ౭ || సావర్ణపర్జసన్నధాన్వత్వాస్వర్గేమహీయతే | దశానాంకపిలా
నాంతుదత్తానాంజ్యేష్ఠపుషకరే || ౮ || తన్నిలంచాక్షయంప్రోక్తంపుషభస్యతుమో
క్షణే | ధర్మోఽసిత్వంచతుష్పదశ్చతస్రస్తేపీయాశిమాః || ౯ || సమోబ్రహ్మణ్య
దేవేశపితృభూతర్షిపోషకఃత్వయిముక్తేఽక్షయాలోకామమసస్తునిరామయాః || ౧౦ ||
మామేఋణోఽస్తుదైవత్యోభాతఃపైత్రోఽభమానుషః | ధర్మస్త్యంత్యత్ప్రసన్న
స్యయాగతిసాంఘ్యేమేధుగ్రీవా || ౧౧ || అజరయేచ్ఛక్రశూలాభ్యాంమస్త్రేణానే
నచోత్సృజేత్ | ఏకాదశాహేప్రేతస్యయస్యచోత్సృజ్యతేవృషః || ౧౨ || ముచ్య
తేప్రేతలింకాత్తుషణ్ణానేచాబ్ధికాదిషు | దశహస్తేనకుణ్డేనత్రింశతురణ్డానివర్త
నమ్ || ౧౩ || తాస్యేవదశవిస్తారాగ్లోచత్తేతస్మిదోఽఘభితే | గోఘాహిరణ్య
సంయుక్తంకృష్ణాజినంతుయోఽర్పయేత్ || ౧౪ || సర్వదుష్కృతకర్మపిసాయుజ్యం
బ్రహ్మణోఽప్రజేత్ | భాజనంతిలసముష్ణంమధునాపూర్ణమేవచ || ౧౫ || దద్వా
త్కృష్ణతిలానాంచప్రథమేకంచమాగధమ్ | శయ్యాందత్వాతుసగుణాంభుక్తిముక్తి
మవాపున్నయాత్ || ౧౬ || హైమింప్రతికృతింకృత్వాదత్వాస్వర్గస్తథాత్మనః | విపులంతు
గృహంకృత్వాదత్వాస్యాద్భుక్తిముక్తిభాక్ || ౧౭ || గృహంమతంసఖాంస్వర్గీదత్వా
స్యాచ్ఛప్రతిశ్రయమ్ | దత్వాకృత్వాగృహంచనిష్ఠపస్యర్గమాపున్నయాత్ || ౧౮ ||

యనుమాహిషదానాత్మనిష్ఠావస్థస్వర్గమాపున్నయాత్ । బ్రహ్మహరోహరిర్జీవైర్మ
 ధ్యేవయనుమాతకః ॥ ౧౯ ॥ పాశీతస్యశిరశ్చిత్వాతందద్యాస్వర్గభాగ్భవేత్ । త్రి
 ముఖాగ్నిమిదందానంగృహీత్వాతుద్విజోఽఘభాక్ ॥ ౨౦ ॥ చక్రంయోష్యయంకృ
 త్వాకేధృత్వాతస్మిన్ దావయేత్ । హేమయుక్తంద్విజాయైతతాగ్రలవక్రమిదంమ
 హత్ ॥ ౨౧ ॥ ఆత్మతుల్యంతుయోలోహందదేన్ననరకంప్రజేత్ । పశ్చాత్తస్మిన్సం
 యుక్తంలోహదణ్డంతుయోఽగ్నియేత్ ॥ ౨౨ ॥ వస్త్రేణాచాచ్ఛద్యపిప్రాయయనుద
 ణ్డోనపిద్యతే । మూలంఘరాదివాక్రవ్యంసంహతంవాధనైకశః ॥ ౨౩ ॥ మృత్యుజ్ఞ
 యంసముద్దిశ్యదద్యాదాయుర్వివగ్ధయే । పుమాన్సూర్యవృత్తిలైఃకార్యైరౌప్యదప్తస్సవ
 ర్గదృక్ ॥ ౨౪ ॥ ఖడ్గోద్యుతకరోదీన్హోజపాకుసుమవణ్డలః । రక్తాచ్ఛరధరస్త్రిగ్విశభ
 మాలావిభూషితః ॥ ౨౫ ॥ ఉపానద్యగయుక్తాఙ్గిఃకృష్ణకన్బశపార్శ్వకః । గృహీ
 తమాంసపిణ్డశ్చవామేవైకాలపూరుషః ॥ ౨౬ ॥ సమ్పూజ్యతంచగడ్డాద్యైర్భాస్త్రి
 హ్మణామోషపాదయేత్ । మరణవ్యాధిహీనసాన్స్యద్రాజరాజేశ్వరోభవేత్ ॥ ౨౭ ॥
 గోవృహేతుద్విజేదత్వాభుక్తిముక్తిమవాపున్నయాత్ । రేవనాధిష్ఠితంచాశ్వంహై
 మందత్వానమ్యశ్యభాక్ ॥ ౨౮ ॥ ఘృతైర్దిపూర్ణమప్యేకందత్వాస్యాద్భుక్తిముక్తి
 భాక్ । సర్వాన్గామానవాహ్నోతియఃప్రయచ్ఛతికాశ్చినమ్ ॥ ౨౯ ॥ సువర్ణేదీ
 యమానేతురజతందీక్షణేవ్యతే । అన్యేసామపిదానానాంసువర్ణందక్షిణాత్ప్ర
 తా ॥ ౩౦ ॥ సువర్ణంరజతంతామ్రంతణ్డలంధాన్యమేవచ । నిత్యశ్రాద్ధందేవపూ
 జాసర్వమేతదదక్షిణమ్ ॥ ౩౧ ॥ రజతందక్షిణాపిత్రేధర్మకామార్థపాదనమ్ ।
 సువర్ణంరజతంతామ్రమణిముక్తావసూనిచ ॥ ౩౨ ॥ సర్వమేతత్సహాప్రాజ్ఞో
 దదాతపసుధాందదత్ । పిశ్యాంశ్చపిత్తలోకస్థాన్దేవస్థానేదదేవతాః ॥ ౩౩ ॥
 సస్తర్పయతశాస్తాత్సాయోదదాతివసుధరామ్ । ఖర్వటంఘటకంవాపిగ్రామంవా
 సస్యశాలినమ్ ॥ ౩౪ ॥ నివర్తనశతంవాపితదధ్ధంవాగృహాడికమ్ । అపగోచర్తమా
 త్రాంవాదత్వోర్వింసర్వభాగ్భవేత్ ॥ ౩౫ ॥ తైలవిస్తర్యథాచాపుప్రసర్పేద్భూగ
 తంతథా । సర్వేహమేవదానానామేకజన్మానుగంఘలమ్ ॥ ౩౬ ॥ హాటకక్షితిగోరి
 ణాంసప్తజన్మానుగంఘలమ్ । త్రిసప్తకులముగ్ధృత్యకన్యాదోబ్రహ్మలోకభాక్ ॥ ౩౭ ॥
 గజంసదక్షిణందత్వానిర్మలస్సర్వభాగ్భవేత్ । అశ్వందత్వాయురారోగ్యసౌభాగ్య
 స్సర్గమాపున్నయాత్ ॥ ౩౮ ॥ దాసీందత్వాద్విజేష్టాయాపిపరోలోకమాపున్నయా
 త్ । దత్వాతామ్రినయ్యాంస్థాలీంపలానాంపశ్చభిశ్శతైః ॥ ౩౯ ॥ అద్ధైస్తదధైరధై
 ర్వాభుక్తిముక్తిమవాపున్నయాత్ । శకటంపుషసంయుక్తందత్వాయానేననాకభా
 కః ॥ ౪౦ ॥ వస్త్రదానాల్లభేదాయురారోగ్యంస్వర్గమక్షయమ్ । ధాన్యగోధూమక
 లమయవాహుంస్వర్గభాగ్దదత్ ॥ ౪౧ ॥ ఆనసంత్రైజసంపాత్రంలవణంగడ్డచన్దనమ్ ।

భూపండితతామృతం లోహం యావ్యం చ రత్నకమ్ ॥ ౪౨ ॥ దివ్యాని నానాద్రవ్యా
ని దత్వా స్వాధ్యక్షముక్తిభాక్ । తిలాంశ్చ తిలపాత్రంచ దత్వా స్వర్గమవాప్ను
యాత్ ॥ ౪౩ ॥ అన్నదానాశ్చరం నా ప్తినభూతం సభవిష్యతి । హస్త్యశ్వరథదా
నాని దాసీదాసగృహాణిచ ॥ ౪౪ ॥ అన్నదానస్య సర్వాణి కలాం నార్హన్తి షోడశీమ్ ।
కృత్వా పినువహత్యాపంయః పశ్చాద్దన్నదోభవేత్ ॥ ౪౫ ॥ సర్వపాపవిమర్శకౌ
లోకానాం పోతి చాక్షుర్యాత్ । పానీయంచ ప్రపాండత్యాభుక్తిముక్తిమవాప్ను
యాత్ ॥ ౪౬ ॥ అగ్నిం కాష్ఠంచ మాగ్నాదౌ దత్వా దీప్త్యాదిమాప్నుయాత్ । దేవ
గర్భస్వనారీభిర్విమానే సేవ్యతే దివి ॥ ౪౭ ॥ ఘృతంతైలంచ వణందత్వా సర్వమ
వాప్నుయాత్ । ఛతో హసహకాష్ఠాదిదత్వా స్వగ్రే సుఖమసేత్ ॥ ౪౮ ॥ ప్రతిప
త్తిధిమః ఖేమవిమగ్నాద్భుజకయోగకే । చైత్రాదౌ వత్సరాదౌ చ అశ్విన్యాదౌ హరిం
హరమ్ ॥ ౪౯ ॥ బ్రహ్మణం లోకపాలాదీన్ పృథ్వీదానం మహాఫలమ్ । వృక్షౌరా
మాన్ ఘోజనాదీన్ ద్వారసంవాహనాదికా ॥ ౫౦ ॥ పాదాభ్యుక్తాదికం దత్వా భుక్తి
ముక్తిమవాప్నుయాత్ । త్రిణితుల్యఫలానీ హగావః పృథ్వీసరస్వతీ ॥ ౫౧ ॥ బ్రా
హ్మీం సరస్వతీం దత్వా నిర్మలౌ బ్రహ్మలోకభాక్ । సప్తద్వీపమహీదస్సు బ్రహ్మజ్ఞానం
దదాతియః ॥ ౫౨ ॥ అభయం సర్వభూతేభ్యో యోదద్యాగ్నీర్వభాజురః । పురా
ణం భారతం వాపి రామాయణమథాపివా ॥ ౫౩ ॥ లిఖత్వా పుస్తకం దత్వా భుక్తిము
క్తిమవాప్నుయాత్ । వేదశాస్త్రం నిర్మత్య గీతం యోగధ్యాపయతినాకభాక్ ॥ ౫౪ ॥
విత్తం దద్యాదుపాధ్యాయే చ త్రాణాం భోజనాదికమ్ । కిమదంతంభవేత్తేన ధర్మకా
మాదిదర్శినా ॥ ౫౫ ॥ వాజపేయసహస్రస్య సహస్రద్విత్యయన్తు ఫలమ్ । తత్ఫలం స
ర్వమాప్నోతి విద్యాదానాన్న సంశయః ॥ ౫౬ ॥ శివాలయే విష్ణుగృహే సూర్యస్య భవ
నేతథా । సర్వదా సప్రదస్స స్యాత్పుస్తకంచ యేత్తుయః ॥ ౫౭ ॥ త్రైలోక్యే చ
తురోవగ్నాశ్చ త్వారత్యాశ్రమాః పృథక్ । బ్రహ్మవిద్యాదేవతాస్సర్వా విద్యాదానే ప్రతి
ష్ఠితాః ॥ ౫౮ ॥ విద్యాకామమహాభేనుర్విద్యాచతురునుత్తమమ్ । ఉపవేదప్రదా
నేన గర్భరైస్సహమోదతే ॥ ౫౯ ॥ వేదాక్లానాంచ దానేన స్వర్గలోకమవాప్ను
యాత్ । ధర్మశాస్త్రప్రదానేన ధర్మేణ సహమోదతే ॥ ౬౦ ॥ సిద్ధాంతానాం ప్రదా
నేన మోక్షమాప్నోత్యసంతయః । విద్యాదానమవాప్నోతి ప్రదానాత్పుస్తకస్య తు ॥ ౬౧ ॥
శాస్త్రాగ్రణిచ పురాణాని దత్వా సర్వమవాప్నుయాత్ । శిష్యాంశ్చ శిక్షయేద్దస్తపాణ్డ
రీకఫలం లభేత్ ॥ ౬౨ ॥ యేన జీవతి తద్దత్వా ఫలస్యాస్త్రోనవిద్యతే । లోకే శ్రేష్ఠతమం
సర్వమాత్మనశ్చాపి యస్మిన్వియమ్ ॥ ౬౩ ॥ సర్వం పితౄణాం దాతవ్యం తేషామేవా
క్షయాగ్నినా । విష్ణుయద్రంపత్తయోగిం దేవీ విఘ్నేశ్వరాదికా ॥ ౬౪ ॥ పూజయ
త్వా ప్రదద్యాద్యః పూజాద్రవ్యం స సర్వభాక్ । దేవాలయంచ ప్రతిమాంకారయస్తస్స
ర్వమాప్నుయాత్ ॥ ౬౫ ॥ సంమార్జనంచోపలేపం కుర్వాన్యానిర్మలః పుమా

నానామణులకార్యక్రమణులారాధనవిధివేత్ ॥ ౬౬ ॥ గర్భంపుష్పంధూపదీపంనైవేద్యం
 తద్రదక్షిణమ్ । ఘృతాధ్యజనితానంచప్రేక్షణంబాద్యగీతకమ్ ॥ ౬౭ ॥ వస్త్రాద్విద
 త్వాదేవాయథక్రిముక్తిమనాపున్యాత్ । కస్తూరికాంశిన్లుకంచశ్రీఃకణ్ణుమగరుం
 తథా ॥ ౬౮ ॥ కర్పూరంచతథాముస్తంగుస్థులుంవిజయందదేత్ । ఘృతప్రస్థేనసం
 స్పాద్యసజ్జాగ్రన్యైదౌససర్వభాక్ ॥ ౬౯ ॥ స్నానంపలశతంజ్ఞేయమభ్యర్చ్యంపఞ్చవిం
 శతిః । పలానాంతుసహస్రేణమహస్నానంప్రకీర్తితమ్ ॥ ౭౦ ॥ దశపరాధాస్తో
 యేనక్షీరేణస్నాపనాచ్చతమ్ । సహస్రంపయసాదధ్వాఘృతేనాయతమివ్యతే ॥ ౭౧ ॥
 దాసీదాసమలంకారంగోభూమ్యశ్వగజాదికమ్ । దేవాయదత్వాసౌభాగ్యంధనా
 యుష్మాన్ప్రజేద్ధుఃప్రవమ్ ॥ ౭౨ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే నానాదాన

కథనంనామ ఏకాదశాధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రీమేరుదానానికి

అగ్నిః ॥ కావ్యదానానవత్సౌమిసర్వకామప్రదానీతే । నిత్యపూజాంమా
 సిమాసిక్ష్మాత్వాథోకావ్యపూజనమ్ ॥ ౧ ॥ వ్రతార్హణంసురోఃపూజావస్సరాస్త్రేమ
 హర్చనమ్ । అశ్వంవైమార్గశీర్దేతుకమలంపిప్రసన్నమ్ ॥ ౨ ॥ శివాయపూజ్య
 యోదద్యామన్యూలోకేదిరంపసేత్ । గజంపాపేపిప్రసయంత్రసప్తమముద్ధరే
 త్ ॥ ౩ ॥ మాఘేచాశ్వరథంవైష్టందత్వాననరకంవజేత్ । ఫాల్గునేతువృషంవైష్టం
 స్సర్గభుక్యాప్తహీపతిః ॥ ౪ ॥ శైలేచేతుమయీంగావదాసదాసీసమన్వితా
 మ్ । దత్వాస్వర్గేదిరంధ్రత్వాతదస్త్రేస్యాప్తహీపతిః ॥ ౫ ॥ సప్తహీంశ్చవైశాభేద
 త్వాశివమయోభవేత్ । బలిమణ్డలకంచాస్త్రైక్యత్వామాధేశివోభవేత్ ॥ ౬ ॥
 విమానంక్రావణేపాష్పందత్వాస్వర్గీతతోన్మపః । శతద్వయంఫలానాంతుదత్వో
 ద్యుత్యుకులంస్థపః ॥ ౭ ॥ గుగ్గులాదిదహేద్ధాన్వర్గీసన్యాజ్జ్యోత్సవః । ఊ
 రసత్పిర్భృతంపాత్రమాశ్వినేస్వర్గదంభవేత్ ॥ ౮ ॥ కార్తికేసుడభిష్టాజ్యంద
 త్వాస్వర్గీతతోన్మపః । మేరుదానంద్వాదశకంవత్సౌహంభుక్రిముక్తిదమ్ ॥ ౯ ॥
 మేరుప్రతేతుకార్తిక్యాంశత్తమేరుందదేద్ద్విజే । సర్వేహంచైవమేరూశాంప్రమా
 ణంత్రమశశ్చృణు ॥ ౧౦ ॥ వజ్రపక్షమహానీలనీలస్ఫటికసంజ్ఞితః । పుష్పంమ
 రకతంముక్తాప్రస్థమాత్రేణవోర్జనుః ॥ ౧౧ ॥ మధ్యోఽర్ధస్యాన్తరద్ధోఽర్ధోవిత్త
 శాశ్వంవివర్జయేత్ । కర్ణికాయాన్యసేన్నేరుంబ్రహ్మవిష్ణ్వశదైవతమ్ ॥ ౧౨ ॥
 మూల్యవాన్మర్వతఃపూజ్యప్రత్యూర్వేభద్రసంజ్ఞితః । అశ్వరక్షప్రతఃప్రాక్రోనివధో
 మేరుదక్షిణే ॥ ౧౩ ॥ హేమకూటోఽభహిమవాన్ద్రయంసౌమ్యేతథాత్రయమ్ ।
 నీలశ్చైవతశ్చశ్చక్రీచపశ్చిమేగర్భమాదనః ॥ ౧౪ ॥ వైకజ్ఞఃకేతుమాలస్సన్యజేదు

ద్వాదశసంయుతః । సోపవాసోఽర్చయేద్విష్ణుం శివం వాస్నానపూర్వకమ్ ॥ ౧౫ ॥
 దేవాగ్రీవాగ్ధ్యమేరుంచమస్తైర్విప్రప్రాయవైదజేత్ । విప్రాయాముకగోత్రాయ
 మేరుంద్రవ్యసయంపరమ్ ॥ ౧౬ ॥ భుక్త్యైముక్త్యైనిర్మలత్వేవిష్ణుదైవందదామితి ।
 త్త్వగ్రిలోకేబ్రహ్మలోకేశివలోకేహరేఽపురే ॥ ౧౭ ॥ కులముద్భృత్యక్రీడేతవిమానే
 దేవపూజితః । అన్యేషస్పదకాలేషుసజ్జాగ్రన్యాదౌప్రదాపయేత్ ॥ ౧౮ ॥ పలా
 నాంతుసహస్రేణహేమమేరుంప్రకల్పయేత్ । శృంగాయసమాయుక్తంబ్రహ్మవిష్ణు
 హరాద్వితమ్ ॥ ౧౯ ॥ పక్షికంపర్వతం తస్య శతైకైకేన కారయేత్ । మేరుణాసహశై
 లాస్తుభ్యాతాస్తత్రత్రయోదశ ॥ ౨౦ ॥ అయినేగ్రహణాదౌపవిష్ణ్వగ్రేహరిమర్చ్యచ ।
 స్వగ్గమేరుంద్విజాయార్చ్యవిష్ణులోకేచిరంవసేత్ ॥ ౨౧ ॥ పరమాణవోయావస్తతి
 హరాజాభవేచ్ఛిరమ్ । రౌప్యమేరుంద్వాదశాద్రియుతంసజ్జల్పతోదదేత్ ॥ ౨౨ ॥
 ప్రాగుక్తంచఫలంతస్యవిష్ణుంపిప్రంప్రపూజ్యచ । భూమిమేరుంచవిషయంమణ్డలం
 గ్రామమేవచ ॥ ౨౩ ॥ పరికల్యాణప్రమాంశేనశేషాంశాఃపూర్వవత్ఫలమ్ । ద్వాదశా
 ద్రిసమాయుక్తంహస్తమేరుస్వరూపిణమ్ ॥ ౨౪ ॥ దదేత్త్రిపురుషైర్ముక్తందత్వాన
 వ్రంఫలంభేత్ । త్రిపంచాశ్చైవైరశ్వమేరుంహయద్వాదశసంయుతమ్ ॥ ౨౫ ॥ విష్ణవ
 దీన్ముజ్యతందత్వాభుక్తభోగోనృపాభవేత్ । అశ్వసంఖ్యాప్రమాణేనగోమేరుంపూ
 ర్వవద్దదేత్ ॥ ౨౬ ॥ పట్టవస్తైర్నిర్భరమాతైర్విస్త్రమేరుశ్చనాధ్యతః । శైలైర్ద్వాదశ
 వస్తైర్శిష్యదత్వాతంచాక్షయంఫలమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఘృతపంచసహస్రైర్శిష్యపలానామాజ్య
 పర్వతః । శతైఃపంచభిరేకైకాఃపర్వతైఃప్రేక్షాహరింయజేత్ ॥ ౨౮ ॥ విష్ణ్వగ్రేవాహ్ను
 కాంయార్చ్యసర్వంప్రాప్యహరింప్రజేత్ । పంచఘణ్డమేరుంచకృత్వాదత్వాపుయా
 న్మలమ్ ॥ ౨౯ ॥ ధాన్యమేరుంపంచభూభారోఽపరిపక్షకభారకాః । స్వగ్గత్రిశృంగకాసుర్యేబ్ర
 హ్మవిష్ణుమహేశ్వరా ॥ ౩౦ ॥ సర్వేషుపూజ్యవిష్ణుంచావిశేషాదక్షయంఫలమ్ । పంచ
 దశాంశమానేనతలమేరుంప్రకల్పయేత్ ॥ ౩౧ ॥ శృంగానిపూర్వవత్తస్యతథైవాన్యనగే
 మచ । తలమేరుంప్రదాయాథబంధుభిర్విష్ణులోకభాక్ ॥ ౩౨ ॥ సమోవిష్ణుస్వరూ
 పాయధరాధరాయవైనమః । బ్రహ్మవిష్ణ్వశశృక్ణాయధరానాభిస్థితాయచ ॥ ౩౩ ॥
 నగద్వాదశనాథాయసర్వపాపాపహారిణే । విష్ణుభక్తాయశాన్తాయతాగ్రిణంమేకురు
 సర్వదా ॥ ౩౪ ॥ నిష్పవశపితృభిస్సార్ధంవిష్ణుంగచ్ఛామిఓంనమః । త్వంహరిస్తుహ
 రేరగ్రేఅహంవిష్ణుశ్చవిష్ణవే ॥ ౩౫ ॥ నివేదయామిభక్త్యాతుభుక్తీమక్త్యర్థహే
 తవే ॥ ౩౫ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే మేరుదానాది

కథనంనామద్వాదశాధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— పృథ్వీదానానిశ్రి —

అగ్నిః || పృథ్వీదానంప్రవత్యౌమిపృథివీత్రివిధామతా । శతకోటిర్యోజనా
నాంపత్రద్వీపాససాగరా || ౧ || జమ్బుద్వీపావధిస్సచడత్రమామేదిరితా । ఉ
త్తమాంపఞ్చభిర్భూతైఃకాఞ్చనైశ్చప్రకల్పయేత్ || ౨ || తదగ్ధావరజంకూర్మంతథా
వర్జ్యంసమాదిశేత్ । ఉత్తమాకథితాపృథ్వీద్వ్యంశేనైవతువధ్యమా || ౩ || కస్య
పాపత్రిభాగేనత్రహాన్యాకూర్మపజ్జజే । పలానాంతుసహస్రేణకల్పయేత్కల్పపాద
వమ్ || ౪ || మూలదణ్డంసపత్రంచఫలపుష్పసహస్రతమ్ । పఞ్చసృద్ధంతుసజ్జల్ప్య
సఞ్చానాందాపయేత్సుధీః || ౫ || ఏతద్దాతాబ్రహ్మలోకేపితృభిర్దేవతేచిరమ్ । వి
క్ష్యక్రేకామధేనుంతుపలానాంపఞ్చభిశ్శతైః || ౬ || బ్రహ్మవిష్ణుసుహృశాద్యాదే
దాధేనావ్యవస్థితాః । ధేనుదానంసర్వదానంసర్వదంబ్రహ్మలోకదమ్ || ౭ || విష్ణ్య
క్రేకపిలాందత్వాతారయేత్సకలంకులమ్ । అలజ్జ్యేత్యస్త్రీయందద్యాదశ్వమేధఫ
లంలభేత్ || ౮ || భూమిందత్వాసర్వభాక్యాగ్నిర్వశస్యప్రరోహిణీమ్ । గ్రామం
వాథపురంవాపిభేటకంచదదత్సుభిః || ౯ || కార్తిక్యాదౌవృషోత్సర్గంకుర్వంస్తారయ
తేకులమ్ || ౧౦ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే పృథ్వీదాన
కథనంనామత్రయోదశాధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— ధి నాడిచక్రమస్త్రీమాహాన్యైకథనమ్.శ్రి —

అగ్నిః || నాడిచక్రంప్రవత్యౌమియజ్ఞానాజ్ఞాయతేహరిః । నాభేధస్తాద్య
తాస్తమజుర్రాస్తత్రసిర్గతాః || ౧ || ద్వాసప్రతిసహస్రాణినాభిమధ్యేవ్యవస్థితాః ।
తిర్యగూర్ధ్వమధశ్చైవవ్యాప్తంతాభిస్సనుస్తతః || ౨ || చక్రవత్సంస్థితాహ్యేతాః
ప్రథానాదశనాడయః । ఇథాచపిజ్జథాచైవసుషున్తాచతభైవచ || ౩ || నాధారిహ
ప్రిణిహ్యచపృథాచైవయశాతథా । అలమ్బుసాహుహుశ్చైవశశ్చీనీదశేఘ్రిస్తృతా || ౪ ||
దశప్రాణవహాహ్యేతానాడయఃపరికీర్తితాః । ప్రాణోఽపాసస్సమానశ్చక్షుదానో
వ్యాసపవచ || ౫ || నాగఃకూర్మోఽభకృకోదేవదత్తోదసజ్జయః । ప్రాణస్తుప్రథమో
నాయుర్దశాశామపిసప్రభుః || ౬ || ప్రాణఃప్రాణయతేప్రాణంపిసద్గాత్పూరణంప్ర
తి । నిత్యమాపూరయత్యేషప్రాణినామరసిస్థితః || ౭ || నిశ్వాసోఽచ్ఛ్వాసకాపైస్తు
ప్రాణోజీవనమాశ్రితః । ప్రయాణంకురుతేయస్మాత్తస్మాత్పాణింప్రకీర్తితః || ౮ ||
అధోనయత్యపానస్త్రాహారంచనృణామధః । మూత్రశుక్రవహూవాాయురపాన
స్తేనకీర్తితః || ౯ || పీతభక్షితమామ్రాతంరక్తపితృకఫానిలమ్ । సమంనయతిగా
త్రేషుసమానోనామమారుతః || ౧౦ || స్పష్టయత్యధరంవక్త్రంనేత్రరాగప్రకోప

సమ్ । ఉద్వేజయతిమర్తాశిఉదానోనామమారుతః॥౧౧॥ వ్యానోవిహానుయత్యగ్గం
 వ్యానోవ్యాధిప్రకోపసః । ప్రతిదాసంతథాకణ్ఠాద్వ్యవసాద్వ్యానఉచ్యతే॥ ౧౨ ॥
 ఉద్ధారేనాగభిత్వక్రఃకుంకుశ్చోర్ధ్వలనేస్థితః । కృశరోభక్షణేవైవదేవద్రోటబ్జవిభు
 తే॥ ౧౩ ॥ ధనజ్ఞయస్థితోఘోషేన్యతస్యాపిసముజ్జృంభితః । జీవఃప్రయాతదశధాశా
 డీవక్రంహితేనతత్ ॥ ౧౪ ॥ సజాగ్రీర్నిర్విమవంచైవఅహూరాత్రాయనానిచ
 అధిమాసయుణంచైవఉసరాత్రధనంతథా ॥ ౧౫ ॥ ఉసరాత్రంభేద్ధికాఅధిమా
 సోవిబ్జవిభుకా । యుణంచాత్రభవేతాసోనిశ్వాసోధనముచ్యతే॥ ౧౬ ॥ ఉత్తరం
 దక్షిణంజ్ఞేయంవాసుదక్షిణసంజ్ఞితమ్ । మాధ్యతువిమవంప్రోక్షంపుటద్వయవి
 స్ఫుతమ్ ॥ ౧౭ ॥ సజాగ్రీవ్రిపునరవైవసస్వస్థానాత్సనయోగతః । సుమన్ఘా
 మధ్యమేన్యజ్ఞేత్రావామేప్రతిష్ఠితా ॥ ౧౮ ॥ పిన్దశాదక్షిణేవిప్రఉర్ధ్వంప్రాణో
 హ్యహస్త్పతమ్ । అపానోరాత్రిరేవంస్యాదేకోవాయుర్దశాత్తకః॥ ౧౯ ॥ ఆయా
 మోదేహమధ్యస్థసోమగ్రహణమిచ్యతే । దేహాంతత్త్వమాయామమాదిత్యగ్రహ
 ణంపిదుః॥ ౨౦ ॥ ఉదరంపూరయేత్తావద్వాయునాయావదిస్థితమ్ । ప్రాణాయా
 మోభవేదేషపూరకోదేహపూరకః॥ ౨౧ ॥ పిథాయసర్వద్వారాణిశ్వాసో
 చ్ఛ్వాసవర్జితః । సమూర్ధ్వమన్యవత్ప్రేష్టత్వాగ్రాయామస్సకున్ఘకః॥ ౨౨ ॥
 ముజ్ఞేద్వాయుంతతస్తూర్ధ్వంశ్వాసేనైవేనమత్క్రితః । ఉచ్ఛ్వాసయోగయక్త
 శ్చవాయుమూర్ధ్వంపరేవయేత్ ॥ ౨౩ ॥ ఉచ్ఛరతిస్వయంయస్మాత్స్వదేహవర్జిత
 శ్శివఃతస్మాత్త్వవిదాంచైవసపవజవఉచ్యతే ॥ ౨౪ ॥ ఆయుతేదేసహపైక్రం
 పల్భతానలతైవవ । అహూరాత్రేణయోగీన్ద్రోజససంఖ్యాంరోతిసః॥ ౨౫ ॥ ఆ
 జపానామగాయత్రీబ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరీ । అజపాంజపతేయస్తాంపునర్జన్మనవి
 ద్యతే ॥ ౨౬ ॥ చంద్రాగ్నిరవిసంయుక్తాఅద్యాకుణ్డలినిమతా । హృస్పరీచేశేతు
 సాజ్ఞేయాఅజురారాకారసంస్థితా ॥ ౨౭ ॥ సృష్టిన్యాసోభవేత్తత్రసవైసర్గావల
 మ్బనాత్ । స్రవస్తందిస్తయేత్తస్మిన్నన్యతంసాత్వకోత్తమః॥ ౨౮ ॥ దేహస్థస్సు
 కలోజ్ఞేయోఽమృలోదేహవర్జితః । హంసహంసేతియోబ్రూయాద్ధంసోదేవస్సదా
 శివః॥ ౨౯ ॥ తిలేమవయథాతైలంభుష్మేగద్ధస్సమాశ్రితః । పురుషస్యతథాదేహే
 సఖావ్యభ్యన్తరంస్థితః॥ ౩౦ ॥ బ్రహ్మణోహృదయేస్థానంకణ్ఠేవిష్ణుస్సమాశ్రితః ।
 తాలుమధ్యేస్థితోరుద్రోలలాటేతుమహేశ్వరః॥ ౩౧ ॥ ప్రాణాగ్రంతుశివవిద్యా
 త్రస్యాన్తేతుపరాపరమ్ । షణ్ముఖాసకలఃప్రోక్షోవిపరీతస్తుఃశుభః॥ ౩౨ ॥ ప్రాసా
 దంనాదమన్థావ్యశతతన్తజపేద్యది । మన్థాసాస్థిధిమాహ్నితియోగయక్తోనసం
 శయః॥ ౩౩ ॥ గమాగమస్యజ్ఞానేనసర్వపాపక్షయోభవేత్ । అఙిమాదిగుణైశ్చ
 ర్భంషణ్మిక్తాసైరవాపుయాత్ ॥ ౩౪ ॥ ఘాలసూక్ష్మఃపరశ్చేతిప్రాసాదఃకథితో

మయా । హ్రీస్వోద్ధిష్ఠఃపుతశ్చేతిప్రాసాదంలక్షయేత్త్రిధా ॥ ౩౫ ॥ హ్రీస్వోద్ధ
హరిపాపానిద్విష్టోమోక్షప్రదోభవేత్ । ఆప్యాయినేపుతశ్చేతిమూర్ధ్నివిష్టవిభూ
షితః ॥ ౩౬ ॥ ఆదావస్తేదహ్రీస్వస్యఫటాగ్రోమారణేహితః । ఆదావస్తేదహ్రీ
దయమాకృష్టాసస్పృశీర్తితమ్ ॥ ౩౭ ॥ దేవస్యనక్షిణాంమూర్తింపశ్చులక్షంస్థితో
జపేత్ । జపాస్తేఘృతపానామస్తుదశశ్చాహస్రికోభవేత్ ॥ ౩౮ ॥ ఏవమాప్యాయ
ితోమస్త్రీవశ్యోచ్చాటాదికారయేత్ । ఊర్ధ్వశూన్యమధశ్శూన్యమధ్యశూన్యం
నిరామయమ్ ॥ ౩౯ ॥ త్రిశూన్యంయోవిజానాతిమచ్యతేనైసాధువంద్యజః । ప్రా
సాదంయోనజానాతిపశ్చమస్త్రీవహతమమ్ ॥ ౪౦ ॥ అష్టతిలకలాలాయుక్తం
ససాచార్యఉచ్యతే । తథోఽగ్రారంచగాయత్రీంరుద్రాదీన్స్వేత్త్యసాగురుః ॥ ౪౧ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే నాడిచక్రమస్త్రీ

మాహాద్వ్యకథనం నామ చతుర్దశాధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీసన్ధ్యావిధిః-౯ —

అగ్నిః ॥ ఓఙ్కారంయోవిజానాతినయోగీసహరిఃపుమాన్ । ఓఙ్కారమ
భ్యసేత్తస్మాత్తస్త్రీసారంతుసర్వజమ్ ॥ ౧ ॥ సర్వమస్త్రీప్రయోగేషుప్రణవఃప్ర
థమస్త్రిపుతః । తేనసమృదిపూర్ణాయస్తత్పూర్ణంకర్తవ్యతేతరత్ ॥ ౨ ॥ ఓఙ్కార
పూర్వికాస్త్రీసోమహావ్యాహృతయోఽవ్యయః । త్రపదావైవసావిత్రివిజ్ఞేయంబ్ర
హ్మణోముఖమ్ ॥ ౩ ॥ యోఽగ్నితేఽహస్యహస్యేతాత్రీశివద్వాణ్యతస్త్రిపుతఃసప్రహ్మ
వరమభ్యేతివాయుభూతఃఖిమూర్తిమాన్ ॥ ౪ ॥ ఏకాక్షరంపరంబ్రహ్మప్రాణాయా
మపరంతపః । సావిత్ర్యాస్తువరంనాస్తీమానాన్సత్యంవిశిష్యతే ॥ ౫ ॥ సప్తావగ్రా
పాపహరాదశభిఃప్రాపయేద్దివమ్ । వింశావగ్రాతుసాదేవీనయతేహీశ్వరాలయమ్ ॥
అష్టోత్తరశతంజప్తావతీర్ణస్సంసారసాగరాత్ । రుద్రకూశ్మణ్డజపేభ్యోగాయత్రీ
తువిశిష్యతే ॥ ౬ ॥ నగాయత్ర్యాఃపరంజప్యంసవ్యాహృతిసమంపాతమ్ । గాయ
త్ర్యాఃపాదమపర్థమృగధమ్మచమేవవా ॥ ౭ ॥ బ్రహ్మహత్యాసురాపానంసువర్ణ
స్త్రీయమేవచ । గురుదాదాగమశ్చైవజపేనైవపునాతిసా ॥ ౮ ॥ పాపేకృతేతి
లైర్హోమోగాయత్రీజపతురితః । జప్త్వాసహస్రంగాయత్ర్యాఽఽపవాసీసపావహః ॥
గోమూఃపితృఘ్నామాతృఘ్నాబ్రహ్మహాగురుతల్పగః । బ్రహ్మహన్స్త్వర్ణహరిచ
సురాహంలక్షణప్రుతః ॥ ౧౦ ॥ శుద్ధ్యతేఽవాభవాసాన్త్యాశతమస్తర్వలేజపేత్ ।
అవశ్యతేనపీత్యాతుగాయత్ర్యాఃపాపహాభవేత్ ॥ ౧౧ ॥ శతంజప్తాతుగాయత్రీ
పాపావశమనీప్రృతా । సహస్రంజప్తాసాదేవీఉపపాతకనాశినీ ॥ ౧౨ ॥ అభీష్టదా
హోతిజప్యాదేవత్వంరాజతామియాత్ । ఓఙ్కారంపూర్వముచ్చార్యభూర్భువస్సు

స్తతైవచ ॥ ౧౪ ॥ గాయత్రీప్రణవశ్చస్త్రేజపేచైవముదాహృతమ్ విశ్వమిత్రము
 పిశ్చిష్టో గాయత్రం సువితాతథా ॥ ౧౫ ॥ దేవతోవనయేజపేవియోగోహుతే
 తథా । అగ్నిర్వాయూరవిర్విద్యుశ్చ మోజలపతిర్దురుః ॥ ౧౬ ॥ వజ్రస్యభిష్టోగ్రంథ
 ర్యః పూషచతదనస్తరమ్ । మిత్రోదగవరుణస్త్యష్టావనవోవరుతశశీ ॥ ౧౭ ॥
 అగ్నిరావిశ్వనాసత్యోక్ ప్రథాసర్వదేవతాః । రుద్రోబ్రహ్మచవిష్ణుశ్చక్రమశోఽక్ష
 రదేవతాః ॥ ౧౮ ॥ గాయత్ర్యాజపకాలేతుకథితాః పాపనాశనాః । పాదాన్లు
 హ్లాచసుల్పచనశకాజానుసీతథా ॥ ౧౯ ॥ జప్తేశిశ్చవృషమణాకటిరాంభిస్తథో
 దరమ్ । స్తనౌచమృదయంగ్రివాముఖంతాలుచనానకే ॥ ౨౦ ॥ చతుషీచ
 భువోర్మధ్యంబలాటంపూర్వమాననమ్ । దక్షిణోద్ధరపార్శ్వేద్వేశిరఆస్యమనుక్ర
 మాత్ ॥ ౨౧ ॥ పీతశ్యామ్యశ్చకపిలోమరకతోఽగ్నిసంస్థః । రుక్మవిద్యధ్ధామ
 శ్చన్తరక్తగోరేష్టసీలభాః ॥ ౨౨ ॥ స్ఫాటికస్పర్ణపాణ్డ్యాభాః పద్మరాగోఽఖిలద్య
 తిః । హేమధూమగ్రిక్తసీలరక్తకృష్ణమవర్ణభాః ॥ ౨౩ ॥ శుక్లకృష్ణపలాశాభాగా
 యత్ర్యావర్ణతాః క్రమాత్ । ధ్యానకాలేపాపహరాహులైహసర్వకామదా ॥ ౨౪ ॥
 గాయత్ర్యాతుతలైర్దోమస్తర్వపాపప్రణాశనః । శాన్తికామోయవైకుర్యాదాయు
 మామోఘృతేనచ ॥ ౨౫ ॥ సిద్ధాథతైఃకర్మసిద్ధ్యైవయసాబ్రహ్మచర్చసే । పు
 త్రకామస్తథాదధ్ధాధాన్యకామస్తుశాలిభిః ॥ ౨౬ ॥ క్షీరపృతునమిద్ధిస్తుగ్రహపీడో
 పశాన్తయే । ధనకామస్తథాచిత్తైశ్చీకామఃకమలైస్తథా ॥ ౨౭ ॥ ఆరోగ్య
 కామోమూర్ఖాభిర్గురూత్పాతేనపవహి । సౌభాగ్యేచ్ఛన్తస్థునావిద్యాధీపాయ
 సేనచ ॥ ౨౮ ॥ అయుతేనోక్తసిద్ధిస్సన్యలై యేణమనసేఘ్రితమ్ । కోట్యాబ్రహ్మ
 వధాన్తుక్తఃకులోద్ధారీహరిర్భవేత్ ॥ ౨౯ ॥ గ్రహయజ్ఞముఖోవాపిహూమోఽ
 యురముఖోఽర్థకృత్ । ఆవాహనంచగాయత్ర్యాస్తతఃకారమభ్యసేత్ ॥ ౩౦ ॥
 స్మృత్యోక్తాగ్రంతుగాయత్ర్యానిబధ్నియాద్భిఖాంతతః । పునరాచమ్యహృదయం
 నాభింసూర్ధౌచసంస్మృతేత్ ॥ ౩౧ ॥ ప్రణవస్యముషిచ్ఛ్రివత్ గాయత్రీచ్ఛప్తప
 వచ । దేవోఽగ్నిఃపరమాత్మాస్యాద్యోగోవైసర్వకర్మసు ॥ ౩౨ ॥ శుక్లాచాగ్నిము
 ఖిదివ్యాకాత్యాయనసగోత్రజా । త్రైలోక్యవరణాదివ్యాపృథివ్యాధారసంయు
 తా ॥ ౩౩ ॥ అక్షసూత్రధరాదేవీవద్వాసనగతాశుభా । ఓం తేజోఽసిమహూఽ
 సిబలమసిభాగ్జోఽసిదేవానాంధామనామాసి । విశ్వసఃసివిశ్వాయుస్సర్వసఃసి
 ర్వాయుః ఓం ఆభి భూః ॥ ఆగచ్ఛవరదేదేవిజప్తేమేసన్నిధౌభవ ॥ ౩౪ ॥
 వ్యాహృతీనాంతుసర్వాసామృషిరేవప్రజాపతిః । వ్యస్తాశ్చైవసమస్తాశ్చబ్రాహ్మను
 త్తరమోమితి ॥ ౩౫ ॥ విశ్వమిత్రోజమదగ్నిర్భరద్వాజోఽథగోతనః । ఋషి
 రిత్రిర్వసిష్ఠశ్చకాశ్యవశ్చయథాక్రమమ్ ॥ ౩౬ ॥ అగ్నిర్వాయూరవిత్తైవవాక్పతిర్వ

కుంభస్థాః । ఇద్వోవిష్ణుర్వాసృహృతీనాం దైవతానయథాక్రమమ్ ॥ ౩౭ ॥ గాయ
తుక్ష్మిణిగనుష్ఠువృబృహతీవజ్జీరేవచ । త్రిష్టువృజగతీచేతిభద్రాంస్యాహురనుక్తమా
త్ ॥ ౩౮ ॥ వినియోగేవ్యాహృతీనాంప్రాణాయామేచహిమహిమకే । ఆహిహిపే
శ్యచాచాపాస్త్రిపదాదీతివాస్త్పతా ॥ ౩౯ ॥ తథాహిరణ్యవర్ణాభిఃపావమానీభి
రస్తాః । విప్రుషోఽష్టాక్షిపేమాధ్యమాజన్మకృతపాపజిత్ ॥ ౪౦ ॥ అస్తజ్జలేఽఽఽ
తంచేతిజపేత్త్రిఘనుర్నణమ్ । ఆహిహిపేశ్యచోఽస్యాశ్చసింధుద్వీపఽఽఽపిస్త్ప
తః ॥ ౪౧ ॥ బ్రహ్మసానాయభర్తౌఽస్యగాయత్రీదేవతాజలమ్ । మార్జనేవినియో
గస్యహయావబృథకేక్తతోః ॥ ౪౨ ॥ అఘనుర్నణసూక్తస్యఽఽఽపిరేవాఘనుర్నణమ్ ।
అనుష్ఠువృభవేచ్ఛన్తోభావస్త్పదేస్తుదైవతమ్ ॥ ౪౩ ॥ ఆహిజ్యోతీరసశ్శిగాయత్ర్యా
స్తుశిరస్త్పతమ్ । యుషిఃప్రజాపతీస్తస్యభద్రోహీనంయజుర్యతః ॥ ౪౪ ॥ బ్రహ్మ
గ్నివాయుసూర్యాశ్చదేవతాఃపరికీర్తితాః । ప్రాణరోధాస్తువాయుస్స్యాద్వాయో
రగ్నిశ్చజాయతే ॥ ౪౫ ॥ అగ్నేరాపస్తతశ్శుద్ధిస్తతశ్చాచమనంచరేత్ । అస్తశ్చ
రతిభూతేషుగుహాయాంవిశ్వమూర్తిషు ॥ ౪౬ ॥ తపోయజ్ఞవవటాగరఆహిజ్యోతీ
రసోఽన్యుతమ్ । ఉదుగ్యంజాతవేదసమృషిఃప్రసూన్నఉద్యతే ॥ ౪౭ ॥ గాయత్రీ
భద్రఆఖ్యాతంసూర్యజైచ్చవతుదైవతమ్ । అతరాత్రేనయోగస్స్యాదగ్నిమోమోనియో
గకః ॥ ౪౮ ॥ చిత్రందేవేతియుచకేయుషిఃకాత్యఉదాహృతః । త్రిష్టువృష్టోదైవ
తంచసూర్యోఽస్యాఃపరికీర్తితమ్ ॥ ౪౯ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే సప్తావిధి

ర్వాను పఞ్చదశాధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీగాయత్రీనిర్వాణమ్.౬ —

అగ్నిః॥ పవంసప్తావిధింకృత్వాగాయత్రీంచజపేన్నరేత్ । గాయంశ్చిహ్య
న్యతస్త్రాయేద్భార్యాంప్రాణాంస్తజైవచ ॥ ౧ ॥ తతస్త్పతేయంగాయత్రీసావిత్రీయ
తతోయతః । ప్రకాశనాత్సానవితుర్వాసూసత్వాన్నరస్వతీ ॥ ౨ ॥ తజ్జ్యోతిఃపరమం
బ్రహ్మభగ్గస్తేజోయతస్త్పతమ్ । భాదీప్తావితిహపంహిభాగ్రీన్జః ॥ ౩ ॥ ఓషధ్యాదికంపవతిభాగ్రీ
మృతీస్తాతథాభవేత్ । భగ్గస్స్యాద్భాగ్రీజతఇతి
హుశంభద్రశ్చరీతమ్ ॥ ౪ ॥ వరేణ్యంసర్వతేజోభ్యశ్శ్రేష్ఠంవైపరమంపదమ్ । స్వ
గ్ధాపవర్గకామైర్వావరణీయంసదైవహి ॥ ౫ ॥ వృణీతేర్వరణార్థత్వాజ్జాగ్రత్సృష్టా
దివర్జితమ్ । నిత్యశుద్ధమధమేకంసత్యంతద్దీనుహేశ్వరమ్ ॥ ౬ ॥ అహంబ్రహ్మపరం

జ్యోతిర్ధ్యాయేమహివిముక్తయే । తజ్యోతిర్గుగవాన్విష్ణుర్జగజ్జన్మాదికారణమ్ ॥ ౭ ॥ శి
వంకేచిత్తత నిన్నశ క్తిహపంపత నిత । కేచిత్సాన్యంకేచిదగ్నింవేదగాఅగ్నిఃసూ
త్రణః ॥ ౮ ॥ అగ్నాద్విద్యాపీవిష్ణుర్నివేదాదాబ్రహ్మగీయతే । తన్నదంపరమంవిష్ణో
ద్దేవస్యసమితుస్సృతమ్ ॥ ౯ ॥ మహదాజ్యంసూయతేహిస్వయంజ్యోతిర్హరిఃప్రభః ।
పర్జన్యోవాయురాదిత్యశ్శీతోష్ణాద్వైశ్చపాచయత్ ॥ ౧౦ ॥ అగ్నాప్రాప్తాహుతిస్స
వ్యగాదిత్యమవతిష్ఠతే । ఆదిత్యాజ్ఞాయతేవృష్టిర్విష్టేరన్నంతతఃప్రజాః ॥ ౧౧ ॥
దధాతేర్వాధీమహీతిమనసాధారయేమహి । నోఽస్మాకంయశ్చభగ్గశ్చసర్వేషాం
ప్రాణినాంధియః ॥ ౧౨ ॥ చోదయాత్ప్రేరయేద్భృధీర్భీక్తవాణాంసర్వకర్మసు ।
దృష్టాదృష్టవిపాకేమవిష్ణుసూర్యాగ్నిరూపవా ॥ ౧౩ ॥ ఈశ్వరప్రేరితోగచ్ఛేత్స్వ
ర్గంవాశ్వభగ్గ్రీమేవచా । ఈశావాస్యమిదంసర్వంమహదాదిజగద్ధరిః ॥ ౧౪ ॥
స్వగ్నాద్వైశ్కీడతేదేవోయోఽహంసపురుషఃప్రభుః । ఆదిత్యావర్గతంయశ్చభగ్నా
భ్యంవైముముత్సుభిః ॥ ౧౫ ॥ జత్సన్మృత్యువినాశాయమఃఖస్యత్రివిధస్యచ । ధ్యానే
సపురుషోఽయంచద్రప్తవ్యసూన్యహణ్ణతే ॥ ౧౬ ॥ తత్త్వంసదసివిద్భృహ్మవిష్ణోర్వ
త్పరమంపదమ్ । దేవస్యసమితుర్భగ్నోవరేణ్యంహితురీయకమ్ ॥ ౧౭ ॥ దేవోదిజా
గ్రదాబ్రహ్మఅహంబ్రహ్మేతిధీమహి । యోఽసావాదిత్యపురుషసోఽసావహమన
స్తః ॥ ౧౮ ॥ జ్ఞానానిశుభకర్మాదీన్ప్రవర్తయతియస్సదా ॥ ౧౯ ॥ * *

శ్రితీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే గాయత్రీనిర్వా

ణకథనంనామ షోడశాధికద్విశతతమోధ్యాయః

—ౌవిసిష్ఠకృతపరమేశ్వరస్తుఃప్రి—

అగ్నిః ॥ లిక్తమూర్తింశివంస్తుత్వాగాయత్రాయోగమాప్రవా ॥ ౧ ॥ సర్వా
ణంపరమంబ్రహ్మవసిష్ఠోస్యశ్చశజగరాత్ ॥ ౧ ॥ నమఃకనకలిక్తాయవేదలిక్తాయవై
నమః । నమఃపరమలిక్తాయవ్యోమలిక్తాయవైనమః ॥ ౨ ॥ నమఃసుహస్రలిక్తాయవ
హ్నిలిక్తాయవైనమః । నమఃపురాణలిక్తాయశ్రుతిలిక్తాయవైనమః ॥ ౩ ॥ నమఃపా
తాశలిక్తాయబ్రహ్మలిక్తాయవైనమః । నమోరహస్యలిక్తాయసప్రదీపార్థలిక్తేనే ॥ ౪ ॥
నమఃసూర్యాత్మలిక్తాయసర్వలోకాభలిక్తేనే । నమస్త్రవ్యక్తలిక్తాయబుద్ధిలిక్తాయవై
నమః ॥ ౫ ॥ నమోఽహఃకారలిక్తాయభూతలిక్తాయవైనమః । నమఃశబ్దియలిక్తాయ
నమస్తన్నాత్రలిక్తేనే ॥ ౬ ॥ నమఃపురుషలిక్తాయభావలిక్తాయవైనమః । నమోర
జోర్థలిక్తాయసత్వలిక్తాయవైనమః ॥ ౭ ॥ నమస్తేభవలిక్తాయనమస్తైగుణ్యలిక్తేనే
నమోఽనాగతలిక్తాయతేజోలిక్తాయవైనమః ॥ ౮ ॥ నమోవాయూర్ధ్వలిక్తాయ
శ్రుతిలిక్తాయవైనమః । నమస్తేఽఖర్వలిక్తాయసామలిక్తాయవైనమః ॥ ౯ ॥ నమో

యజ్ఞాజ్ఞలిక్ష్ణోయయజ్ఞలింగాయనై నమః | నమస్తే తస్యలింగాయదేవానుగతలిక్ష్ణే ||
 దిశసఃపరమంయోగమవశ్యంమస్మిమంత్రా | బ్రహ్మచైవాత్మయందేవశవంచైవప
 రంవిభో || ౧౧ || అక్షయంతస్వంచవంశస్యధర్మేచమతిమక్షయమ్ || ఆగ్నిః ||
 వసిష్ఠేనస్తుతశ్శమ్భుస్తుప్తశ్శ్రీ శివస్యతేపురా || ౧౨ || వసిష్ఠాయనిరందత్యాతత్రైవా
 న్తరధీయత || ౧౩ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే వసిష్ఠకృతపర
 మేశ్వరస్తుతిర్నామన ప్రదశాధికద్విశతతమోధ్యాయః

శ్రీరాజాభిషేక విధానమ్.౬

ఆగ్నిః || పుష్కరేణచరామాయరాజధర్మంహిపుచ్చతే | యథాదౌకధితం
 తద్వద్వసిష్ఠకథయామితే || ౧ || పుష్కరః || రాజధర్మప్రవక్ష్యామిసర్వస్వాద్రా
 జధర్మతః | రాజాభిషేచ్చత్రుహస్తాప్రజాపాలస్సదన్తవా || ౨ || పాలయశ్శశి
 వస్సర్వాధర్మస్థాన్స్య శ్రీతమాచరేత్ | సంవత్సరంసప్తణుయాత్సురోహితమథద్విజ
 మ్ || ౩ || మన్త్రిణశ్చాఖిలాన్త్యజ్ఞాన్తహిషీంధర్మలక్షణమ్ | సంవత్సరంస్యపఃకా
 లేససమ్భురోభిషేచనమ్ || ౪ || కుర్యాన్యతేనృపేనాత్రకాలస్యయమస్తన్మతః |
 తిలైస్సిద్ధార్థకైస్సాన్సంసాంవత్సరపురోహితా || ౫ || ఘోషయిత్వాజయంతాజ్ఞో
 రాజాభిద్రాససేస్థితః | అభయంఘోషయేద్దుగ్ధాన్తేచయేద్రాజ్యపాలకే || ౬ || పు
 రోధనాభిషేకాత్ప్రకాశ్యస్త్రీశాన్తిరేవచ | ఉపవాస్యభిషేకాహివేద్య
 గ్నౌజహుయాన్తనూ || ౭ || వైష్ణవానైస్సగ్రీవాన్గ్రీవాన్సావిత్రాన్వైశ్వదేవ
 తా || సామ్యాన్స్వస్త్వయసంతర్కాయుష్యాభయదాన్తనూ || ౮ || అపరా
 జితాంచకలశంవహీర్వక్షిణపార్శ్వగమ్ | సమావృతవస్త్రంహేమంచపూజయేద్గర్భ
 పుష్పకైః || ౯ || ప్రదక్షిణావర్తశిఖస్తప్రజామ్భునదప్రభః | రిభౌఘపేఘ్నర్హ్నో
 పోవిధూమశ్చపమతాశసః || ౧౦ || అనులోమస్సుగధశ్చస్వస్త్రీకాకారసన్నభః |
 ప్రసన్నార్చిర్మహాజ్వాలస్సులింగరహితోహితః || ౧౧ || సప్రజేయుశ్చమధ్యేనమా
 గ్ధారమృగపక్షిణః | పర్వతాగ్రమృదాతావన్మృగానంశోధయేన్నృపః || ౧౨ || వత్స
 కాగ్రమృదాకర్ణౌవదనంకేశచాలయాత్ | ఇద్వాలయమృదాగ్రీవాంహృదయంతు
 న్నుపాజిరాత్ || ౧౩ || కరిదంతోద్ధృతమృదాదక్షిణంతుతథాభుజ్ | నృపశృంగో
 ధృతమృదావామంచైవతథాభుజమ్ || ౧౪ || సరోమృదాతథాపృథముదరంసగ్ధ
 మాన్మృదా | నదీతటద్వయమృదాపార్శ్వేసంశోధయేత్తథా || ౧౫ || వైశ్యద్వా
 రమృదారాజ్యఃకటిశోచంపీయతే | యజ్ఞస్థానాత్తైవోయాగోస్థానాజ్ఞానుసీతథా ||
 అశ్వస్థానాత్తథాజ్ఞేరథచక్రమృదాస్త్రికే | మూర్ధానంపశ్చగవ్యేనభద్రాసగతం

నృపమ్ ॥ ౧౭ ॥ అభిషిక్తౌదమాత్యానాంనతుష్టయనఘోషుః ॥ పూర్వతోహ
మకుష్మేగఘృతపూర్ణేనబ్రాహ్మణః ॥ ౧౮ ॥ యాప్యకుష్మేగయామ్యేవక్షీరపూర్ణే
నక్షత్రయః ॥ దధ్వాతతామ్రీకుష్మేగవైశ్యవశ్చిమగేనచ ॥ ౧౯ ॥ మృత్తుయేనజ
లేనోదక్ష్మాద్రామాత్యోఽభిషేచయేత్ ॥ తతోఽభిషేకంనృపతేర్బహ్వచప్ర
రోద్విజః ॥ ౨౦ ॥ కుర్వీతమధునావిప్రశ్చన్దోగశ్చకుశోదకైః ॥ సమాతవస్తంక
శంతథాగత్వాపురోహితః ॥ ౨౧ ॥ విధాయవహ్నిరత్యంతుసదస్యేమయథావిధి
రాజశ్రియాభిషేకేవయేవస్త్రాగిపరికీర్తితః ॥ ౨౨ ॥ తైస్తుదద్యావ్రహ్మభాగ
ప్రజానాంస్యదైస్తథా ॥ తతఃపురోహితోగచ్ఛేద్దేవిమూలంతదేవతమ్ ॥ ౨౩ ॥ తత
చ్చిద్రేణపాత్రేణసేవర్థేనాభిషేచయేత్ ॥ యాఽపథిత్యోపధిభీరథేత్యుత్తేతిగన్ధ
కైః ॥ ౨౪ ॥ పుష్పేపుష్పవతీత్యేవబ్రాహ్మణేతిచబీజకైః ॥ రత్నైరాశుశ్శేనశ్చ
యేదేవాశ్చకుశోదకైః ॥ ౨౫ ॥ యజుర్వేద్యథర్వవేదీగన్ధద్వాకేతిసంస్తృతేత్ ॥ శిరః
కణ్ఠంరోచనయాసర్వతీర్థోదకైర్ద్విజాః ॥ ౨౬ ॥ గీతవాద్యాదిన్ద్రోమైశ్చానురవ్య
జనాదిభిః ॥ సర్వాపథిమయంకున్ఘంధారయేయర్చుపాగ్రతః ॥ ౨౭ ॥ తంపశ్యే
ద్దర్శనంరాజాఘృతంవైవజ్ఞకౌడిమ్ ॥ అభ్యర్చ్యవిష్ణుంబ్రహ్మణమింద్రాదీంశ్చగ్ర
హేశ్వరామ్ ॥ ౨౮ ॥ వ్యాఘ్రీచర్మోత్తరాంశయాముపవిష్టఃపురోహితః ॥ మధువ
రాకాదికందత్వాపటబద్ధంప్రకారయేత్ ॥ ౨౯ ॥ రాజ్ఞోముకుటబద్ధంచపఞ్చచర్మో
త్తరందేత్ ॥ ధృవాద్యైరితచవిశోద్వృషజంపుషదంశజమ్ ॥ ౩౦ ॥ ద్విపిజంపిం
హజంవ్యాఘ్రీజాతంచర్మతదాసనే ॥ అమాత్యసచివాదీంశ్చప్రతీహరిఃప్రదర్శయేత్ ॥
గోజావిగృహదానాద్యైస్సంపత్సరపురోహితౌ ॥ పూజయిత్వాద్విజానాన్విర్వ్య
హ్యన్యభూగోన్నముః ॥ ౩౧ ॥ వహ్నింప్రదక్షిణీకృత్యగురుంసత్వాథపుష్టతః ॥
పుషమూలభ్యగాంవత్సంపూజయిత్వాథనున్త్రిమ్ ॥ ౩౨ ॥ అశ్వమారుహ్యనా
గంచపూజయేత్తంసమారుహేత్ ॥ పరిభ్రమేద్రాజమార్గేబలయుక్తఃప్రదక్షిణమ్ ॥ ౩౩ ॥
పురంవిశేచ్ఛదానాద్యైఃప్రార్చ్యసర్వాన్విసర్జయేత్ ॥ ౩౪ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపంశురామసంవాదే రాజ
ధర్మే రాజాభిషేకోనామ అష్టాదశాధికద్వితతమోధ్యాయః.

—> శ్రిరాజాభిషేకమంత్రాః శ్రి <—

పుష్కరః ॥ రాజదేవాన్యభిషేకమంత్రాన్వైశ్వదేవమర్షనామ్ ॥ కున్ఘ
తుశోదకైస్సిక్తౌజేనసర్వంహిసిద్ధయతి ॥ ౧ ॥ సురాప్తామభిషిక్తున్బ్రహ్మవి
ష్ణుమహేశ్వరాః ॥ వాసుదేవపురుషాఃప్రవ్యున్నత్యైరుద్ధతః ॥ ౨ ॥ భవన్తు
విజయాదైలేశ్వ్రాద్యాదశదిగతాః ॥ రుద్రోధర్మోమర్షయోరుచిశ్చక్రిధాచసర్వ

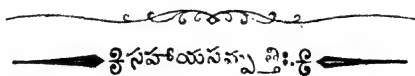
కా ॥ ౩ ॥ భృగురత్రిక్షస్థిష్ఠశ్చసనకశ్చసనందనః । సనతుమారోఽగ్నేరాశ్చపుం
 స్త్యుపులహఃక్రతుః ॥ ౪ ॥ మరీచికశ్యపఃపానుప్రజేతాఃపుథివీవతిః । ప్రభాసు
 రాబ్ధిషదఅగ్నిష్వాత్తాశ్చపానుతే ॥ ౫ ॥ క్రవ్యాదాశ్చైవహూతాశ్చఆజ్యపా
 శ్చసుకారిణః । అగ్నిభిశ్చభిషిజ్ఞుస్తలత్యైద్యాధర్మవల్లభాః ॥ ౬ ॥ ఆదిత్యా
 ద్యాఃకశ్యపస్యబహుపుత్రస్యవల్లభాః । కృతాశ్చప్యాగ్నిపుత్రస్యభార్యాశ్చౌర్విష్టనే
 మిణః ॥ ౭ ॥ అశ్విన్యాద్యాశ్చచన్ద్రస్యపులహస్యతథాప్రియాః । భూతాచకపితా
 దంష్ట్రీసురసాసురమాదనుః ॥ ౮ ॥ క్యేనీభాసీతథాకాశ్చీధృతరాష్ట్రీశుకీతథా ।
 వత్సప్త్యామభిషిజ్ఞుస్తలరుణశ్చైరగపారథిః ॥ ౯ ॥ ఆయతీర్షియతీరాత్రిర్షి
 ద్రాలోకస్థితాస్థితాః । ఉమామేనాశచీపాన్తుధూమోర్నార్యతర్జయే ॥ ౧౦ ॥
 శారీశివాచఋద్ధిశ్చవేళాయాచైవనడ్వలా । అశీక్షీచతథాజ్యోత్సాగ్దేవవతోఽగ్ని
 వనస్పతిః ॥ ౧౧ ॥ మహాకల్పశ్చకల్పశ్చమన్వన్తరయుగానిచ । సంవత్సరాణివద్వా
 ణిపాన్తుత్వామయనద్వయమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఋతవశ్చతథామాసావతారాత్ర్యహసీ
 తథా । సన్ధ్యాతిథిముహూర్తాశ్చకాలస్యావయవావృతః ॥ ౧౩ ॥ సూర్యాన్యాశ్చ
 గ్రహఃపాన్తుమనుస్సన్వయమ్మువాదికః । స్వామ్యమ్భువస్సన్వరోచిషజ్జేత్రిమస్తామ
 సోమనుః ॥ ౧౪ ॥ రైవతశ్చాక్షువష్ణోవైవస్వతత్రహేరితః । సావణ్ణోబ్రహ్మ
 పుత్రశ్చధర్మపుత్రశ్చరుద్రజః ॥ ౧౫ ॥ దక్షజోరాచ్యభౌత్యోచననవస్తువతుర్దశ ।
 విశ్వభుక్చవివశ్చిచ్ఛనుచిత్తేచ్ఛిణిభివిభుః ॥ ౧౬ ॥ మనోజవస్తథాజస్వీబరిదగ్ధృతశా
 న్తయః । వృషశ్చఋతథామాచదివస్పృక్క-విరిన్ద్రక్రిః ॥ ౧౭ ॥ రేవస్తశ్చకుమార
 శ్చతథావశ్చవినాయకః । వీరభద్రశ్చనన్దీవవిశ్వకర్మపురోజవః ॥ ౧౮ ॥ పతేత్వా
 మభిషిజ్ఞుస్తసురముఖ్యాస్సమాగతాః । నాసత్యోదేవభిషజౌధుర్వాద్యావసనోఽ
 ప్తచ ॥ ౧౯ ॥ దశచాగ్నిరసోవేదాస్త్యాభిషిజ్ఞుస్తసిద్ధయే । ఆత్మహ్యయిర్మదోద
 త్తోమదఃప్రాణస్తతైవచ ॥ ౨౦ ॥ హవిష్మాంశ్చగరిష్ఠశ్చఋతస్సశ్యశ్చపాన్తువః ।
 క్రతుర్దత్తోవసుస్సత్యఃకాలకామోధురిర్జయే ॥ ౨౧ ॥ పురూరవామాద్రాశ్చవిశ్వే
 దేవాశ్చరోచనః । అంగరకాద్యాసున్దర్యస్త్యాంసరితశ్చతథాయనుః ॥ ౨౨ ॥ అ
 జైకపాదహిర్బుధోధూమకేతుశ్చరుద్రజాః । భరతశ్చతథామృత్యుః కాపాలిరథ
 కేఙ్గిణిః ॥ ౨౩ ॥ భవనోభావనఃపాన్తుస్వజన్యస్సజనస్తథా । క్రతుశ్చాశ్చమూ
 ధాచయాజనోఽభ్యుశనాస్తథా ॥ ౨౪ ॥ ప్రసవశ్చౌవ్యయైవదక్షశ్చభృగువ
 స్సురాః । మనోఽనుమన్తాప్రాణశ్చనవోపానశ్చవీర్యవాన్ ॥ ౨౫ ॥ వీతానా
 త్రోనయస్సాగ్ధ్యోహంసోనారాయణోఽవతు । విభుశ్చైవప్రభుశ్చైవదేవశ్రేష్ఠా
 జగద్ధితాః ॥ ౨౬ ॥ ధాతామిత్రోఽర్యమాపూషాశక్రోఽథవరుణోభగః । త్వష్టావి
 వస్సాన్తనితావిష్ణుద్వాదశభాసురాః ॥ ౨౭ ॥ ఏకజ్యోతిశ్చద్విజ్యోతిస్త్రీశ్చతు
 ర్జ్యోతిరేవచ । ఏకశక్రోద్విశక్రశ్చత్రిశక్రశ్చమహాబలః ॥ ౨౮ ॥ ఇన్ద్రోఽగ్నేమేత్యాది

శతుతతఃప్రతిసుకృతృథా । మితశ్చసమ్మితశ్చైవలమితశ్చమహాబలః ॥ ౨౯ ॥ ఋ
తజత్యజిచ్చైవనుషేణసేనజిత్తథా । అతిమిత్రోనుమిత్రశ్చపురుమిత్రోనుపరా
జతః ॥ ౩౦ ॥ ఋతశ్చఋతవాగ్ధాతావిధాతాధారిణోధృవః । విధారణోను
హతేజావాసవస్యవరస్సఖా ॥ ౩౧ ॥ ఈదృక్షశ్చపృథ్వీశ్చపృథ్వీతాన్యగమితాశనః
క్రీడితశ్చసదృక్షశ్చసరభశ్చమహాతపః ॥ ౩౨ ॥ ధర్మాధుర్యోధురిగ్భీనుఅభిముక్తః
క్షపాత్సహ । ధృతిర్వసురనాధ్యయోరామఃకామోజయోవిరాట్ ॥ ౩౩ ॥ దేవా
ఏకోనపశ్చాశ్చనరుతస్తామవస్తుతే । చిత్రాగ్దదశ్చిత్రరథశ్చిత్రసేనశ్చవైకలిః ॥ ౩౪ ॥ ఉ
గ్గాయరుగ్రసేనశ్చధృతరాష్ట్రశ్చనన్దకః । హాహాహహహారాధరశ్చపిశ్వావను
శ్చతుమ్బురుః ॥ ౩౫ ॥ ఏతేశ్వామభిషిజ్ఞస్తుగర్ధరావిజయాయతే । పాస్తుతేకు
రుపాముఖ్యాదివ్యాశ్చపురసాంగణాః ॥ ౩౬ ॥ అనవద్యాసుకేశీచమేనకాస్సహజ
స్యయా । క్రతుస్థలాఘ్నతాచీచవిశ్వాచీపుజ్జికస్థలా ॥ ౩౭ ॥ ప్రహ్లాచాచోర్వశీర
మభిపశ్చమాదాతీలోత్తమా । చిత్రలేఖాలక్ష్మణాచపుణ్డరికాచవారుణీ ॥ ౩౮ ॥
ప్రహ్లాదోఽర్యోచనోఽథబలిర్బుధోఽథతత్సతాః । ఏతేశామేవభిషిజ్ఞస్తుదానవా
రాక్షసాస్తథా ॥ ౩౯ ॥ హేతశ్చైవప్రహేతశ్చవిద్యతూర్పుర్జదురుగః । యక్ష
స్సిద్ధాత్మకఃపాతుమాణిభద్రశ్చనన్దకః ॥ ౪౦ ॥ పిక్వాతోద్యతిమాంశ్చైవపుష్పవ
న్దోబయావహః । శభ్భిఃపన్దశ్చమకరఃకచ్ఛపశ్చసాధిన్దయే ॥ ౪౧ ॥ పిశాచాడ్యధ్వ
కేశోద్యాభూతాభూమ్యాదివాసినః । మహాకాలంపురస్కృత్యనరిసింహంచమాత
రః ॥ ౪౨ ॥ గుహస్కన్ధోవిశాఖస్తానైర్గుమేయోఽభిషిజ్ఞసు । డాకిన్యోయాశ్చ
యోగిన్యఃభేచరాభూచరాశ్చయాః ॥ ౪౩ ॥ గరుడశ్చైవరుణిపాస్తుసమ్మతిప్రముఖాః
ఖగాః । అనన్తాద్యామహానాగాశ్చేవవాసుకితక్షకాః ॥ ౪౪ ॥ ఐరావతోమహావన్దః
కన్బుతాశ్చతరావుభా । శభ్భిఃకర్కటశ్చైవధృతరాష్ట్రోధనజ్జయః ॥ ౪౫ ॥ కు
ముదైరావణోపన్దఃపుష్పదన్తొఽథవామనః । సుప్రతీకోఽజ్ఞనోనాగాఃపాస్తుత్వాం
సర్వతస్సదా ॥ ౪౬ ॥ సైతామహస్తథాహంసోవృషభశ్చజరస్యవ । మగ్ధాసిం
హశ్చపాస్తుత్వాంయసుస్యసిహిషస్తథా ॥ ౪౭ ॥ ఉచ్చైశ్చైవాశ్చశ్చపతిస్తథా
ధన్యస్తరిస్తథా । కాల్మషశ్చభ్రరాజశ్చవజ్రంశూలంచక్రకమ్ ॥ ౪౮ ॥ సన్దకోఽస్త్రా
శిరక్షస్తుధర్మశ్చవ్యవసాయకః । చిత్రగుప్తశ్చదణ్డశ్చపిగ్భోమృత్యుకాలకా ॥ ౪౯ ॥
చాలభిల్యాదిమునయోవ్యాసవాల్మీకిముఖ్యకాః । పృథ్వీశీలోభరతోదమ్యత్రశ్చక్ర
జిహ్వీ ॥ ౫౦ ॥ మల్లఃకమత్స్థశ్చసేనయువనాశ్చోజయద్రథః । మాగ్ధాతాముచు
కున్దశ్చపాస్తుత్వాంచపురారవాః ॥ ౫౧ ॥ వాస్తుదేవాఃపశ్చవింశత్రైత్వానివిజయా
యతే । రుక్మభామశ్శిలాభామఃపాతాలోన్దలమూర్తికాః ॥ ౫౨ ॥ పీతర్మకఃక్షీతశ్చై
వశ్వేతభామోరసాతలమ్ । భూగ్లోకోఽథభువర్షభ్యాజమ్బుద్వీపాదయశ్శ్రియే ॥ ౫౩ ॥
ఉత్తరాఃకురవఃపాస్తురమ్యాహిరణ్యకస్తథా । భద్రాశ్వఃకేతుమాలశ్చవర్షశ్చైవ

జలాహకః ॥ ౫౪ ॥ హరివర్షః కిమ్మురుషశ్చన్ద్రద్వీపః కశేరుమా ॥ తామ్రవర్ణోగళ
ప్రిమాన్నగద్వీపశ్చసౌహ్యకః ॥ ౫౫ ॥ గన్ధర్వోవరుణోయశ్శనవహః పాన్తురాజ్య
హః ॥ హిమవాగ్హిమకూటశ్చనికథోనిలవచ ॥ ౫౬ ॥ శ్వేతశ్చశృంగ వాన్తేరు
ర్హ్యల్యవాన్దమాదనః ॥ మహేష్టోమలయస్సహ్యశ్శుక్తిమాన్మృతవాన్తిరి ॥ ౫౭ ॥
విభ్యశ్చపారియాశ్చగిరయశ్చాన్తిరాన్తుతే ॥ ధుమ్కేదాద్యాష్టదగ్గాఽభిహంస
పురాణకమ్ ॥ ౫౮ ॥ ఆయుర్వేదశ్చగన్ధర్వధనుర్వేదోపవేదకాః ॥ శిష్యోకల్పవ్యా
కరణంధిరుక్తంజ్యోతిహంగః ॥ ౫౯ ॥ ఛన్దోగానిచవేదాశ్చమీమాంసాన్యాయవి
స్తరః ॥ ధర్మశాస్త్రంపురాణంచవిద్యాహ్యేతాశ్చతుర్దశ ॥ ౬౦ ॥ సాఘ్యోయో
గంపాశుపతంవేదావైషజ్పురాతకమ్ ॥ కృతాన్తపజ్ఞుకంహ్యేతద్దాయత్రీవశివాత
థా ॥ ౬౧ ॥ దుగ్ధావిద్యాచగ్ధాఠీపాన్తుత్వాంశాన్తిరాశ్చతే ॥ లవణేతుసురాసంపిద
ధిషడ్ధజలాభయః ॥ ౬౨ ॥ చత్వారస్సగరాః పాన్తుతీర్థానివిభానచ ॥ పుష్కరశ్చప్ర
యాగశ్చప్రథాసోనైమిశఃపరః ॥ ౬౩ ॥ గయాశీర్షోబ్రహ్మశిరస్తీర్థముత్తరమానసమ్ ॥
కాలోదకోనన్దికుణ్డస్తీర్థంపశ్చునదస్తథా ॥ ౬౪ ॥ భృగుతీర్థంప్రభాసంచతథాచామరక
ణ్డకమ్ ॥ జమ్బుమార్గశ్చవిమలఃకపిలస్యతథాశ్రవః ॥ ౬౫ ॥ గంగాద్యారకుశావర్తైవిద్య
కోనిలపర్వతః ॥ వరాహపర్వతశ్చైవతీర్థంకనఖిలంతథా ॥ ౬౬ ॥ కాలజ్వరశ్చకేదారోరు
గ్రకోటిస్తథైవచ ॥ వారాణసీమహాతీర్థంబదర్యాశ్రవఃపవచ ॥ ౬౭ ॥ ద్వారకాశ్చ
గిరిస్తీర్థంతీర్థంచపురుషోత్తమః ॥ సాలగ్రామోథవారాహస్థిస్తుసాగరస్సగమః ॥ ౬౮ ॥ ఫ
ల్గుతీర్థంవిస్తుసరఃకరవీరాశ్రమస్తథా ॥ నద్యోగంగాసరస్వత్యశ్చతద్రుగ్గణ్డకీతథా ॥ ౬౯ ॥
అచ్ఛదాచవిపాశాచవిత్స్తాదేవికానది ॥ కావేరీవరుణావైషశ్చిరాగోమతీనది ॥ ౭౦ ॥
పారాచర్మణ్యతీరూపామన్తాశీమహానది ॥ తాపీపయోస్థివేణాచగౌరీవైతరణీత
థా ॥ ౭౧ ॥ గోదావరీభీనరథీతుగ్ధభద్రాప్రణీతథా ॥ చన్ద్రభాగాశివాగౌరీఅభిషి
జ్ఞాన్తుపాన్తువః ॥ ౭౨ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే రాధర్షే

అభిషేకమన్తానామైకోన వింశత్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రీసహాయసమ్ప్రదీః శ్రి

పుష్కరః ॥ సోఽభిషిక్తస్సహమాత్యోజయేచ్ఛతూర్ణస్సహోత్తమః ॥ రా
జ్ఞాసేనావతిఃకార్యోబ్రాహ్మణఃకుత్రియోఽథవా ॥ ౧ ॥ కులీనోఽశాస్త్రజ్ఞఃప్రతీ
హరశ్చనీవిత్ ॥ ధూతశ్చప్రియవాదీస్సౌందర్యక్షణోఽతిబలాన్వితః ॥ ౨ ॥ తామ్రాబ
ధారీనాస్త్రీవాభక్తఃక్షేత్రసహప్రియః ॥ సాధ్విగ్రహికఃకార్యష్టాక్షుణ్డ్యాదివిశారదః ॥ ౩ ॥
శక్తధారిరతుకస్సాన్యతానరథిస్సాన్యబలాదివిత్ ॥ సూదాధ్యయోహితోవిజ్ఞోమహానస

గతోహినః ॥ ౮ ॥ సఖాసదస్తునర్తజ్ఞా లేఖకోఽక్షరవిధితః । ఆహ్వనకాలవిజ్ఞాస్యై
ర్హితాదావారికాజనాః ॥ ౯ ॥ రత్నాదిజ్ఞోధనాధ్యక్షానుద్వా రేహితోనరః । స్యా
దాయుర్వేదవిద్వైద్యోగజాధ్యక్షోఽథమాస్తివిత ॥ ౧౦ ॥ జితశ్రమోగజారోహణ
హయాధ్యక్షోఽహయాదివిత । మగ్ధాధ్యక్షోహితోధీమాంఘపటర్వాస్తువేదవిత ॥ ౧౧ ॥
మన్తగ్రముక్తేపాణిముక్తేఅముక్తేముక్తధారితే । అస్త్రాచార్యోనియుద్దేచకుశలోన్మ
వతేర్హితః ॥ ౧౨ ॥ పుద్గళాపిస్తోపురాధ్యక్షఃపశ్చాత్త్వాన్వికాస్త్రియః । సప్తత్య
జ్ఞాస్తుపురుషాశ్చరేయుస్సర్వకర్మసు ॥ ౧౩ ॥ జాగ్రతస్యదాయుధాగారేజ్ఞాత్వాపృ
త్తిర్విధీయతే । ఉత్తమాధమమధ్యామధ్యాకగ్నానిపాధీవః ॥ ౧౪ ॥ ఉత్తమాధ
మమధ్యానిపురుషాణియోజయేత్ । జయేషుఃపుధీపింగరాజాసహాయానానయేద్ధి
తా ॥ ౧౫ ॥ ధర్మిస్థానర్తకార్యేషుశూరాస్తస్యోగకర్మసు । గుణానర్థకృ
త్యేషుసర్వత్రచతథాశుచీ ॥ ౧౬ ॥ స్త్రీషుషణ్డాన్నియుజ్జీతతీత్థాన్దారుణకర్మసు ।
యోయత్రవిదితోరాజ్ఞాశుచిత్వేనతుతంసరిమ్ ॥ ౧౭ ॥ ధర్మేచార్థేచకామేచనియు
జ్జీతాధమేధమా ॥ రాజాయథాన్వంకుర్యాచ్చఉపధాభిఃపరిక్షితా ॥ ౧౮ ॥
ససుస్త్రీచయథాన్యాయాతుకార్యధర్మివనేవరా ॥ తత్పదాన్వేషణేయస్తాన
ధ్యక్షాంస్త్రతకారయేత్ ॥ ౧౯ ॥ యస్మిన్గర్మణికాశల్యంయస్యసస్మిన్నియోజ
యేత్ । పితృప్రతాపహాస్థృత్యాస్తస్సర్వకర్మసుయోజయేత్ ॥ ౨౦ ॥ వినాదా
యాదకృత్యేషుతత్రతేహినమాగతాః । పరరాజగృహాత్ప్రాప్తాస్తాస్తనంత్రయ
కావ్యయా ॥ ౨౧ ॥ దుష్టానప్యథవాఽచుష్టాస్తనంత్రయేతప్రయత్నతః । దుష్టంజ్ఞా
త్వావిశ్వసేన్నతద్వృత్తింవర్తయేద్వశే ॥ ౨౨ ॥ దేశాంతరాగతాన్పాశ్చ్యేచారై
ర్జ్ఞాత్వాహిపూజయేత్ । శత్రవోఽగ్నిర్విషంసరోవీనిస్త్రీంశవపిచైకతః ॥ ౨౩ ॥
భృత్యావశిష్టంపిజ్ఞేయాఃకుభృత్యాశ్చతతైకతః । చారచతుర్భవేద్రాజాన్యజ్జీత
సదాచరా ॥ ౨౪ ॥ జనస్యావిహితాన్తాన్సన్యాంస్తథాజ్ఞాతాన్పరస్పరమ్ । ఎణి
జోమన్తగ్రకుశలాన్తాన్సంపన్నరచిత్సకా ॥ ౨౫ ॥ తథాప్రవజితాకారాన్పలాబల
వివేకినః । నైకస్యరాజాశ్రద్ధధ్యాచ్చగ్నిధ్యావృహువాక్యతః ॥ ౨౬ ॥ రాగాపరా
గౌభృత్యానాంజనస్యచగుణగుణా ॥ శుభానామశుభానాంచజ్ఞానంకుర్యాద్వ
శాయచ ॥ ౨౭ ॥ అనురాగకరంకర్మచరేజ్జహ్యద్విరాగజమ్ । జనానురాగయాల
త్యైరాజాస్యాజ్ఞనరజ్ఞనాత్ ॥ ౨౮ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుషకర పరశురామసంవాదే ర్థాజధర్మే

సహాయ సమృద్ధిర్నామ వింశత్యధిక ద్విశత తమోధ్యాయః.

— శ్రిఅనుజీవివృత్తిః శ్రి —

పుష్య-రః ॥ భృత్యఃకుర్యాత్తురాజాజ్ఞాంశివ్యవత్సద్భిగ్రియిషతేః । నక్షత్రే
ద్వచసంరాజ్ఞోఅనుకూలంప్రియంవదేత్ ॥ ౧ ॥ ర కుహాగతస్యవక్తవ్యమప్రియం
యద్ధితంభవేత్ । సనియుక్తోహరేద్విజ్ఞంనోపేత్యేత్తస్యమానకమ్ ॥ ౨ ॥ రాజ్యశ్చ
సతథాకార్యంవేషథామఃపశ్యేత్థివమ్ । అన్తఃపురచరాధ్యక్షోవైరభూతైర్నిరాకృ
తైః ॥ ౩ ॥ సంసర్గంసప్రజేన్యైత్యోరాజ్ఞోగుహ్యంచగోపయేత్ । ప్రదర్యకాశ
లంకిజ్ఞిదాజానంతువిశేషయేత్ ॥ ౪ ॥ రాజ్ఞాయచ్ఛాన్రితంగుహ్యంసతల్లోకేప్ర
కాశయేత్ । ఆజ్ఞాప్యమానేవాన్యస్మిన్రజురోమీతివావదేత్ ॥ ౫ ॥ వస్త్రంర
త్నసులంకారంరాజ్ఞాదత్తంచధారయేత్ । నాన్దిష్టోద్వారివిశేన్నాయోగ్యేభువి
రాజప్యక్ ॥ ౬ ॥ జృమ్భంఃస్థీవసంకాసంకోపంప్యన్రికాశ్రయమ్ । భృకుటీంవా
తముద్గారంతత్సమీపేవిసర్జయేత్ ॥ ౭ ॥ స్వగుణాభ్యావసేయుక్త్యాపరానేవప్రయోజ
యేత్ । శత్యంలౌల్యంసప్రైశూన్యంనాస్తిక్యంతుద్రతాతథా ॥ ౮ ॥ చావల్యంచ
పరిత్యాజ్యంనిర్భయంరాజానుజీవినా । శృతేనవిద్యాశిలైశ్చసంయోజ్యాత్మానమా
త్మనా ॥ ౯ ॥ రాజసేవాంతతఃకుర్యాద్భుతయేభూతవర్ధనః । సమసాగ్ర్యాస్సదా
చాన్యపుత్రవల్లభమన్రిణిః ॥ ౧౦ ॥ సచివైర్నాస్యవిశ్వాసోరాజచిత్తప్రియంవ
దేత్ । త్యజేద్విరక్తంరక్తాత్మవృత్తిమీహితరాజచిత్ ॥ ౧౧ ॥ అవృప్తశ్చస్యనత్రూ
యాతామంకుర్యాత్తథాపదిప్రసన్నోవాక్యసంగ్రహీరహస్యేనచశబ్దరే ॥ ౧౨ ॥
కుశలాదిపరిప్రక్షంసప్సరియచ్ఛతచాసనమ్ । తతఃథాత్రవణాద్ధృష్టోఅప్రియాణ్య
పినస్తతే ॥ ౧౩ ॥ అల్పంధన్తంప్రశృణోతిస్తరేతథాన్తరేష్వపి । ఇతిరక్తస్యకర్త
వ్యంసేవావన్యస్యవర్జయేత్ ॥ ౧౪ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే పరశురామపుష్య-రసంవాదే రాజధ
ర్మే అనుజీవివృత్తిర్నామ ఏకవింశత్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రిదుర్గసప్తతిః శ్రి —

పుష్య-రః ॥ దుర్గసప్తతిమాభ్యాసేదుర్గదేశేవసేన్మృపః । వైశ్యకూత్ర
జనప్రాయోహ్యనాహార్యస్తథాపరైః ॥ ౧ ॥ కిజ్ఞిర్భాగ్విష్ణుసంయుక్తోబహుక
ర్షకరస్తథా । అదేవమాతృకోభక్తజలోదేశఃప్రశస్యతే ॥ ౨ ॥ శ్రైరీపీఠితిఃపుష్ప
ఫలధాన్యసహస్యతిః । ఆగమ్యేపరవక్రాణాంవ్యాశతసూరపర్జితః ॥ ౩ ॥ షణ్ణామే
కతమందుర్గంతత్రకృత్వావసేన్మృలీ । ధనుర్దుర్గంమహీదుర్గంసరదుర్గంతతైవచ ॥ ౪ ॥
చార్మంతైవామ్బుదుర్గంచగిరిదుర్గంచభార్గవ । సర్వోత్తమంతైలదుర్గమభేద్యంచా
న్యభేదనమ్ ॥ ౫ ॥ పురంతత్రచహట్టాద్యదేవతాయతనాదికమ్ । అనుయన్త్రాయోధో

శీతంసోదకందుర్గము త్తమమ్ ॥ ౬ ॥ రాజరత్నాంప్రవత్నామిరత్నోభూపోవిషాది
 తః । పశ్చాద్ధిసుశిరిషస్సాన్యన్ముత్రపిష్టోవిషాదగః ॥ ౭ ॥ శతావరీభిన్నరుహావిష
 ఘ్నీతణ్ణులీయకమ్ । కోశాతకీచకల్పారీబ్రాహ్మీచిత్రపటోలికా ॥ ౮ ॥ మణ్డూకబర్హి
 వారాహీధాత్యానన్తకమేవచ । ఉన్నాదిసిసోమగాజీవిషఘ్నంరత్నమేవచ ॥ ౯ ॥
 వాస్తలక్షణసంయుక్తేవసస్త్వర్ణేసురాన్యజేత్ । ప్రశాశ్చపాలయేద్దుష్టాజ్ఞయేద్దానాని
 దాపయేత్ ॥ ౧౦ ॥ దేవద్రవ్యాదిహరణాత్కల్పంతుసరకేవసేత్ । దేవాలయాని
 కుర్వీతదేవపూజారతోన్మహః ॥ ౧౧ ॥ సురాలయాఃపాలనీయాస్సావనీయాశ్చదేవ
 తాః । మృత్యుయాదౌరుజంపుణ్యందారుజాదిప్రకామయమ్ ॥ ౧౨ ॥ విప్రకాన్తైలజం
 పుణ్యంత్వైలజాత్స్వర్ణరత్నజమ్ । క్షీడన్తునిగృహంకుర్వన్ముక్తిమ్ క్రిమవాపుయా
 త్ ॥ ౧౩ ॥ చిత్రకృద్గీతవాద్యాదిప్రేక్షణీయాదిదానకృత్ । తైలాజ్యమధుమధ్నా
 ద్యైస్సాన్యవ్యదేవందివంవ్రజేత్ ॥ ౧౪ ॥ పూజయేత్పాలయేద్విప్రాద్విజస్సన్న
 హరేన్నృపః । సువర్ణమేకంగామేకాంభూమేరప్యేకమణ్ణుశమ్ ॥ ౧౫ ॥ హరన్న
 రకమాప్నోతియావదాభూతసన్న్వవమ్ । దురాచారంనద్విషేచ్ఛన్సర్వపాపేష్వపి
 స్థితమ్ ॥ ౧౬ ॥ నైవాస్తిబ్రాహ్మణవధాత్పాపంగురుతరంక్వచిత్ । అదైవందైవతం
 కుర్యుఃకుర్యుర్దైవమదైవతమ్ ॥ ౧౭ ॥ బ్రాహ్మణాహిమహాభాగాస్తాన్నమస్యేత్స
 దైవతమ్ । బ్రాహ్మణీరుదతీహన్తికులంరాజ్యంప్రజాస్తథా ॥ ౧౮ ॥ సాధ్వీస్త్రీణాం
 పాలనంచరాజాకుర్యాత్సధార్మికః । స్త్రీయాప్రహృష్టయాభావ్యంగృహాకార్యై
 కదక్షయా ॥ ౧౯ ॥ సుసంస్కృతోపస్కరయ్యావ్యయేచాముక్తహస్తయా । యస్తే
 దద్యాత్పితౄణ్యేనాంశుశ్రూషేత్తంపరింసదా ॥ ౨౦ ॥ మృతేభర్తరిస్వర్యాయా
 ద్భ్రష్టావర్యేస్థితాన్తనా । పరవేశ్చరుచిర్నస్యాన్నస్యాతలహశాలిని ॥ ౨౧ ॥ మ
 ణ్డనంవర్ణయేన్నారీతథాప్రోషితభర్తృకా । దేవతారాధనపరాతిప్రేద్భర్తృహితేర
 తా ॥ ౨౨ ॥ ధారయేత్సద్గృహాంధాయకించదాభరణంతథా । భర్తాగ్నింయావిశే
 న్నారీపాపిస్వర్గమవాపుయాత్ ॥ ౨౩ ॥ శ్రియస్సమువిజనంకార్యంగృహసమ్నా
 ర్జనాదికమ్ । ద్వాదశ్యంకార్తికేవిష్ణుంగాంసవత్సాందజేత్తథా ॥ ౨౪ ॥ సావి
 త్యాగ్రితీతోభర్తాసత్యాచారప్రతేనచ । సప్తమ్యాంమార్గశీర్షేతుసిత్తేభ్యర్చ్య
 దివాకరమ్ ॥ ౨౫ ॥ పుత్రానాప్నోతిచస్త్రీహనాత్రకార్యాచారణా ॥ ౨౬ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కర పరశురామసంవాదే రాజధర్మే

దుర్గ సప్తశ్లాఘికభనంనామద్వావింశత్యధికద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రీరాజకర్తవ్యగ్రాహపరిపాలకస్థాపనాదిశ్చ

పుష్కరః ॥ గ్రామస్యాధిపతింతుర్యార్దశగ్రామాధిపంస్యపః । శతగ్రామాధి
పంచాస్యంతథైవవిషయేశ్వరమ్ ॥ ౧ ॥ తేషాంభోగవిభాగశ్చభవేత్కర్తానురూప
తః । నిత్యమేవతథాకార్యం తేషాంచారైఃపరీక్షణమ్ ॥ ౨ ॥ గ్రామేదోషాస్త్రము
త్పన్నాన్తామేశఃప్రశమంసయేత్ । అశక్తోదశపాలస్యసతుగత్వానివేదయేత్ ॥ ౩ ॥
శ్రుత్వాపిదశపాలోపితత్రయైముపాచరేత్ । విజ్ఞాద్యాభ్యుతిరాజావైవిష
యాత్తుసురక్షితాత్ ॥ ౪ ॥ ధనవాన్ధర్మమాప్నోతిధనవానామనుశ్నుతే । ఉద్భి
ద్యస్తేవివాహ్యాధైఃక్రియాగ్రీష్మేసురిద్యథా ॥ ౫ ॥ విశేషోనాస్తిలకేషుపతితస్యాధన
స్యచ । పతితాన్నతుగృహ్లాద్విదరిద్రోసప్రయచ్ఛతి ॥ ౬ ॥ ధనహీనస్యగ్రామ్యపివై
కాస్యాదుపవర్తితీ । రాష్ట్రప్రేతాకరోరాజానరకేవసతేచిరమ్ ॥ ౭ ॥ నిత్యంరాజ్ఞాతథా
భావ్యంగర్భిణీసహధర్మిణీ । యథాస్వంసుఖముత్పజ్యగర్భస్యసుఖమావహేత్ ॥ ౮ ॥
కింయజ్ఞైస్తవసాతస్యప్రజాయస్యనరక్షితాః । సురక్షితాఃప్రజాయస్యస్వర్గస్తవస్యగృ
హపాపహః ॥ ౯ ॥ అరక్షితాఃప్రజాయస్యనరకంతస్యహస్తిరమ్ । రాజాపద్యాగ
మాదత్రేమకృతాద్దుష్కృతాదపి ॥ ౧౦ ॥ ధర్మాగమోరక్షణాచ్చపాపమాప్నోత్య
రక్షణాత్ । సుభగావిటభీతేవరాజవల్లభతస్కరైః ॥ ౧౧ ॥ భక్త్యుమాణాఃప్రజా
రత్యైఃకాయస్థైశ్చవిశేషతః । రక్షితాతథ్భయేభ్యస్తురాజ్ఞోభవతిసాద్రజా ॥ ౧౨ ॥
అరక్షితాసాభవతితేషామేవేహభోజనమ్ । దుష్టసమృద్ధసంతుర్యాచ్ఛాస్త్రోక్తంకర
మాదదేత్ ॥ ౧౩ ॥ కోశేప్రవేశయేదద్ధంనిత్యంచార్ధంద్విజేదదేత్ । నిధింద్విజోక్త
మఃప్రాప్యగృహ్ణీయాత్సకలంతథా ॥ ౧౪ ॥ చతుర్థమప్తమంభాగంతథామోడశమం
ద్విజః । వర్ణక్రమేణదద్యాచ్చనిధింపాత్రేతుధర్మతః ॥ ౧౫ ॥ అన్యతంతువదస్తద్వ్య
స్సునిత్రస్యాంశమప్తమమ్ । ప్రణవస్సామికవృక్షంరాజాతస్యిబ్బంభావయేత్ ॥ ౧౬ ॥
అర్వాక్ర్యైబ్బాధరేతస్సమీపరేణన్యపతిర్హరేత్ । మమేదమితయోమూర్తిః । సతస్సే
ర్థయక్తోయథావిధి ॥ ౧౭ ॥ సమాద్యహపసంఖ్యాదీన్నాస్వమీతద్ద్రవ్యమర్హతి । బా
లదాయాదికవృక్షంతావద్రాజానుపాలయేత్ ॥ ౧౮ ॥ యావత్సృశ్నసమావృ
త్తోయావద్వాతీతశ్చైశవః । బాలపుత్రాసుచైవంస్యాద్రక్షణంనిమగ్నలాసుచ ॥ ౧౯ ॥
పతివ్రతాసుచస్త్రీషువిధవాస్వాతురాసుచ । జీవస్త్రీనాంతులాసాంయేసంహరే
యస్సన్బాధవాః ॥ ౨౦ ॥ తాశ్చిహ్యచ్చరదణ్డేనధార్మికఃపృథివీతి । సామా
న్యతోహృతంచారైస్తదైవదద్యాత్సుయంస్యపః ॥ ౨౧ ॥ చారరత్యాధికారిభ్యోరా
జాపిహృతమాపుయేత్ । అహృతేయోహృతంబూరియాన్నిసార్యోదణ్డ్యపవ
సః ॥ ౨౨ ॥ సతద్రాజ్ఞాప్రదాతవ్యంగృహేయద్ధృహగైర్హృతమ్ । స్వరాక్ష్రీప
ణ్యోదాదద్యాద్రాజాపింశతిసుంద్విజ ॥ ౨౩ ॥ శులూంశంపరదేశోచ్చక్షయవ్యయ

ప్రకాశకమ్ । జ్ఞాత్వాసజ్జల్పయేచ్ఛులగంలాభంపణ్యథాపుయాత్ ॥ ౨౪ ॥
 వింశంశంలాభమాదద్యాస్తజ్జనీయస్తతోఽన్యథా । స్త్రీణాంప్రవ్రజితానాంచతరశు
 లగంవివర్జయేత్ ॥ ౨౫ ॥ తరేషుదాసదోషేణసప్తందాసాంస్తుదాపయేత్ । శూ
 కథాన్యేషుషడ్భాగంశిమ్బిథాన్యేతథాప్తవమ్ ॥ ౨౬ ॥ రాజాపన్యార్థమాదద్యాదే
 శకాలానురూపకమ్ । పశ్చిషడ్భాగమాదద్యాద్రాజాపశుహిరణ్యయోః ॥ ౨౭ ॥ గ
 ధౌవధిరసానాంచపుష్పమూలఫలస్యచ । పత్రశాకతృణానాంచ వంశవైణవచర్మ
 ణామ్ ॥ ౨౮ ॥ వైదళానాంచభాణ్డానాంసర్వస్యాత్మనయస్యచ । షడ్భాగమేవ
 చాదద్యాన్తథుమాంసస్యసర్పిషః ॥ ౨౯ ॥ మియన్మపివచాదద్యాద్భృష్మణేభ్య
 స్తథాకరమ్ । యన్యరాజ్ఞస్యఃపయేశ్రోత్రియస్సీదతియథా ॥ ౩౦ ॥ తన్యస్సీదతిత
 ద్రాప్తంవ్యాధిచుర్భిక్షతస్యైః । శ్రుతంప్రతీతంచువిజ్ఞాయ పృత్తింతస్యప్రకల్ప
 యేత్ ॥ ౩౧ ॥ రక్షేచ్ఛసర్వతస్త్వేనంపితాపుత్రమివారంపమ్ । సంరక్ష్యమాణో
 రాజ్ఞాయఃకురుతేధర్మమన్వహమ్ ॥ ౩౨ ॥ తేనాయర్వర్ధతేరాజ్ఞోద్రవిణంరాప్త
 మేవచ । కర్మకుర్మర్మరేష్టస్యమాసేనైకంచశిన్నినః ॥ ౩౩ ॥ భుక్తమాత్రేణయే
 చాన్యేస్వశరీరోపజీవినః ॥ ౩౩౪ ॥ * * * * *

ఇశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కర పరశురామసంవాదే రాజధర్మే

రాజకర్తవ్య గ్రామపరిపాలకస్థాపనాదికధనం నామ త్రయోపిం

శత్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— విప్రీరక్షాదికామశాస్త్రమ్. ౬ —

పుష్కరః ॥ వత్సేఽన్తఃపురచింతాంచధర్మాద్యఃపురుషార్థకాః । అన్యోన్యర
 త్తయాతేమాంసేవాకార్యాస్త్రీయాన్యవైః ॥ ౧ ॥ ధర్మమూలార్థవిలుపస్తథాకర్మ
 ఫలానుమా ॥ ద్రివర్గపాదపస్త్రత్రక్షయాఫలభాగ్భవేత్ ॥ ౨ ॥ కామాదీనాస్త్రి
 యోరామతదర్థంరత్నస్థగ్రహః । సేవ్యాస్తానాతిసేవ్యాశ్చభూభుజావిషయైషి
 ణా ॥ ౩ ॥ ఆహారోమైథునంనిద్రాసేవ్యానాతహిరుగ్భవేత్ । షష్ఠ్వాధికారేకర్త
 వ్యాస్త్రియస్సేవ్యాస్త్వరామికాః ॥ ౪ ॥ దుష్టాన్యాచరతేయాతునాభినస్తతితత్స
 థామ్ । విక్యంద్విషడ్భిర్వజ్జిగర్వంవహతిచోద్ధతా ॥ ౫ ॥ చుమ్బితామార్జితదనం
 దత్తన్నబహుమన్యతే । స్వపిత్యాదాప్రసుప్తాపితథాపశ్చద్విబుధ్యతే ॥ ౬ ॥ స్పృ
 హేభునోతిగాత్రాణిగాత్రంచవిరుణద్ధియా । ఈషచ్ఛృణోతివాక్యానిప్రియాణ్యపిప
 రాజ్ఞుభి ॥ ౭ ॥ నవశ్యత్యగ్రదత్తంతుజఘనంచనిరూపాతి । దృష్టేవివర్ణవదనా
 నిత్రేష్వభవరాజ్ఞుభి ॥ ౮ ॥ తతామితాసుచస్త్రీషుషధ్యభేవచలత్యతే । జ్ఞా

తమజ్జనకాలాపినకరోతిచమజ్జనమ్ || ౯ || యాసావిరక్తాతాన్యక్త్యాసానురాగాం
 స్త్రియంభజేత్ | దృష్ట్యైవహృష్టాభవతిపీడితేచవరాజ్ముఖే || ౧౦ || దృశ్యమా
 నాతథాఽన్యత్రదృష్టింక్షిపతిచచ్ఛ్రామ్ | తథాపుష్పావర్తయితుంనైవశక్నోగ్యశే
 వతః || ౧౧ || విప్రణోతితథాక్రాన్యస్యాగుహ్యోభార్గవ | గర్హితంచతతైవాక్సం
 ప్రయత్నేనగూహతి || ౧౨ || తద్దర్శనేచమరుతేబాలాల్లింగనమహ్ననమ్ | ఆభాష్య
 మాణాభవతిసత్యవాక్యాతథైవచ || ౧౩ || స్మృప్తాపులకితైరజ్జేస్త్విదేనైవచభజ్యతే
 కరోతిచతథా రామసులభద్రవ్యయాచనమ్ || ౧౪ || తతస్త్వల్పమపిప్రాప్యకరోతిప
 రమాంముదమ్ | నామసశ్శీర్తనాదేవముదితాబహుమన్యతే || ౧౫ || కరజాబాహ
 జితాన్యస్యఫలానిప్రేషయిష్యపి | తత్ప్రేక్షితంచహృదయేవిన్యసత్యపిచాదరా
 త్ || ౧౬ || ఆల్లింగనైశ్చగాత్రాణిలిప్సతీవామృతేనయా | సుప్తేస్యపిన్యథాదావ
 తథాతస్యవిబుధ్యతే || ౧౭ || ఊహస్పృశతిచాత్యర్థంసప్తంచైనంవిబుధ్యతే | క
 పిథ్యూర్థయోగేనతథాదధ్నస్త్రిజాతథా || ౧౮ || ఘృతంసుగంధిభవతిదుద్దైక్షిప్తై
 స్తథాయతైః | భోజ్యస్యకల్పనైవంస్యాద్రవ్యముక్తిఃప్రదర్శ్యతే || ౧౯ || శౌచమా
 చమనంరామతథైవచపరేచనమ్ | భావనాచైవపాకశ్శబోధనంధూపనంతథా || ౨౦ ||
 వాసనంచైవనగ్నిప్తంకర్మాప్తకమిదంస్తృతమ్ | కపిథ్యేవిల్వజమ్బూన్ముకరవీరకపల్ల
 వైః || ౨౧ || కృత్వోదకంతుయద్ద్రవ్యంశౌచితంశౌచనంతుతత్ | తేమామభావే
 శౌచంతుమృగదర్పాస్ఫుసాభవేత్ || ౨౨ || నఖంకుప్తంఘనంమాంసేస్పృశ్యతైతే
 యజంజలమ్ | తతైవకుంజుమంలాటౌచష్టనాగురునీరదమ్ || ౨౩ || సరిశందేవ
 తాంతంచకర్పూరంకాంతయాసహ | బాలఃకుస్తురుకైవ్యమగురులక్ష్మీవాసకః || ౨౪ ||
 సహసర్జరసేనైవంధూపద్రవ్యైకవింశతిః | ధూపద్రవ్యగణాదస్మాదేకవింశాద్యథే
 చ్చయా || ౨౫ || ద్వేద్వేద్రవ్యేసమాదాయసర్జభాగైర్నియోజయేత్ | నఖపిణ్యా
 కమంలేయైస్సంయోజ్యమభినాతథా || ౨౬ || ధూపయోగాభవత్సూరయథావ
 త్సేచ్ఛయాకృతాః | త్వచంనాడింఫలంత్రైలంకుంజుమంగ్రథిపర్వకమ్ || ౨౭ ||
 తైతేయంతగరంత్రాంతాంచలంకర్పూరమేవచ | మాంసేసురాంచకుప్తంచస్నాన
 ద్రవ్యాణిన్దిశేత్ || ౨౮ || పతేభ్యస్తుసమాదాయద్రవ్యత్రయమథేచ్ఛయా | మృగ
 దర్పయితంస్నానంకార్యంకన్దర్పవర్ధనమ్ || ౨౯ || త్వచ్ఛూరానశతైస్తుతైర్బాలాధిస
 మాయతైః | స్నానముశ్చులగంధిస్యాస్మత్రైలంకుంజుమాయతే || ౩౦ || జాతీపుష్ప
 సుగంధిస్యాత్తగరాధేనయోజితమ్ | నద్వాగ్మకంస్యాద్యకుత్రైస్తుల్యగంధిమసోహ
 రమ్ || ౩౧ || వజ్జిహ్వంతగరంచోత్సవంచవ్యాఘ్రసంఖంసఖమ్ | గర్భవ్రతంచవిన్నయ
 స్యగర్భత్రైలంభవేచ్ఛుభమ్ || ౩౨ || త్రైలంభిష్ఠితంరామతిత్రైపుష్పాధివాసితైః | వా
 సనాత్పుష్పసదృశంగర్భేనతుభవేచ్ఛ్రివమ్ || ౩౩ || ఏలాలవగ్గకజోలజాతీఫలం

శాకరాః । జాతీప్రతికయాసార్థంస్వతన్త్రాముఖవాసకాః ॥ 3౪ ॥ కర్పూరంకుంభా-
మంకాన్తామృగదగ్ధంహరేణుకమ్ । కజ్జోలైలావణ్యంజజాతీకోశకమేవచ ॥ 3౫ ॥
త్వక్పత్రంత్రితిముస్తాచలతాంకస్తూరికంతథా । కణ్డకానిలవర్ణస్యఫలపత్రేచజాతి-
తః ॥ 3౬ ॥ కటుకంచఫలంరామకార్షి కాణ్యపకల్పయేత్ । తమ్పూర్ణేఖదిరంసా-
రందద్యాత్పూర్వస్తువాసితమ్ ॥ 3౭ ॥ సహకారరసేనాస్తాత్కర్తృవ్యాగుటికాశ్శు-
భాః । ముఖేస్యస్తాస్సుగన్ధాస్తాముఖరోగవినాశనాః ॥ 3౮ ॥ పూగంప్రత్యూళితం
సహ్యత్పఙ్గుపల్లవవారిణా । శత్ర్యైశుగుటికాద్రవ్యైర్వాసితంముఖవాసకమ్ ॥ 3౯ ॥
కటుకందస్తకాశ్టంచగోమూత్రేవాసితంత్యైహమ్ । కృతంచపూగవగ్రాహముఖ-
సాగన్ధికారకమ్ ॥ ౪౦ ॥ త్వక్పథ్యయోస్సమావంతౌశశిఖాగర్ధసంయుతౌ । నాగ-
వల్లీసమోభాతిముఖవాసోమనోహరః ॥ ౪౧ ॥ ఏవంకుర్యాన్నదాస్త్రీణాంక్షణం
పృథివీపతిః । నచాసాంవిశ్వసేజ్ఞాతుపుత్రమాతుర్విశేషతః ॥ ౪౨ ॥ నస్వపేత్త్రిగృ-
హేరాత్కృష్టాసఃకృత్త్రిమోభవేత్ ॥ ౪౩ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే రాజధర్మే

స్త్రీరతూదికామశాస్త్రకథనంనామచతుర్వింశత్యధిక

ద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీరాజకర్తవ్యరాజపుత్రరక్షణాదిశ్లో —

పుష్కరః ॥ రాజపుత్రస్యరతూచకర్తవ్యాపృథివీక్షితా । ధర్మార్థకామశా-
స్త్రాగ్రీధనుర్వేదంచశిక్షయేత్ ॥ ౧ ॥ శిల్పనిశీక్షయేచ్చైవమాప్తైర్నిధ్యాప్రియంవ-
దైః । శరీరతూవ్యాజేనరక్షిణోఽస్యయోజయేత్ ॥ ౨ ॥ సహస్యస్థోదాతవ్యః
శ్రుద్ధుల్బుభుమూనితైః । అశక్యంతుగుణాధానంకర్తుంతంబద్ధయేత్సుభైః ॥ 3 ॥ అధి-
కారేషుసర్వేషుపనీతంవినియోజయేత్ । వ్యుగయాంపానమత్యంశ్చరాజ్యనాశం
స్త్యజేన్నృపః ॥ ౪ ॥ దివాస్వప్నంసృథాట్యాంచవాక్పరుష్యంవివిద్ధయేత్ । ని-
న్ద్రాంచదణ్డపారుష్యగుర్ధనూషణముస్సృజేత్ ॥ ౫ ॥ ఆకారాణాంసముచ్ఛేదోదు-
గ్ధాదీనామసత్కీర్తయా । అగ్ధానాంనూషణంప్రక్షంపిప్రక్షేత్ త్వమేవచ ॥ ౬ ॥ అ-
దేశకాభేయద్దానమపాత్రేదానమేవచ । అధేషునూషణంప్రక్షమసత్కీర్త్యప్రవర్త-
నమ్ ॥ ౭ ॥ కామంక్రోధంమదంమానంలోభందర్పంచవర్జయేత్ । తతోభ్యత్యజయం
కృత్వాపౌరజానపదంజయేత్ ॥ ౮ ॥ జయేద్బాహ్యనరీన్చశ్చద్బాహ్యశ్చక్రివిధార-
యః । నురవస్తేయథాపూర్వంకుల్యానస్తరక్ష్మిమః ॥ ౯ ॥ పితృవైతామహంమి-
త్రంసామస్తంచతథారిహః । కృత్రిమంచమహాభాగమిత్రంప్రివిధముచ్యతే ॥ ౧౦ ॥
స్వాహ్యమాత్యంజనపదాదుగ్ధందణ్డస్తధైవచ । కోశోమిత్రంచధర్మజ్ఞసప్తాగ్ధంరాజ్య-
ముచ్యతే ॥ ౧౧ ॥ మూలంస్వామీసవైరత్యస్తస్మాద్రాజ్యంవిశేషతః । రాజ్యాజ్ఞ

ద్రోహిణంహన్యాత్కాలేతీర్ణోన్మృదుర్భవేత్ || ౧౨ || ఏవంలాకద్వయంరాజ్ఞోభృ
 త్వైర్హాసంపివర్జయేత్ | భృత్యాఃపరిభవన్తీహన్తుపంహర్షణసత్కథమ్ || ౧౩ ||
 లోకసర్జిహవాధాన్యకృతకవ్యసమోభవేత్ | ప్రితపూర్వాభిభాషీస్యాన్లో
 కానాంరజ్జనంచరేత్ || ౧౪ || దీప్తిసూత్రస్యస్వపతేకర్మహాన్ధుఃపంభవేత్ |
 రాగేవర్షేచమానేచద్రోహిపాపేచఃర్మణి || ౧౫ || అప్రియేచైవవక్తవ్యేదీర్ఘ
 సూత్రఃప్రశస్యతే | గుప్తమన్త్రోభవేద్రాజానాపదోగుప్తమన్త్రితః || ౧౬ ||
 జ్ఞాయతేహిక్మృతంకర్మనారబ్ధంతస్యరాజ్యకమ్ | ఆకారైర్జితైర్గత్యాజేప్తయాభా
 షితేనచ || ౧౭ || నేగ్రవక్త్రవికారాభ్యాంశృహ్యతేఽన్తర్గతంపునః | నైకస్తును
 త్రయేన్మన్త్రస్సరాజాబహుభిస్సుహ || ౧౮ || బహుభిర్మన్త్రయేత్కామంరా
 జామన్త్రాన్మృభక్మృభక్ | మన్త్రీణాంపిహామన్త్రాన్మన్త్రీమన్త్రీవకాశనమ్ || ౧౯ ||
 క్వాపికస్యాపివిశ్వాసోభవతీహసదాన్మణామ్ | నిశ్చయిచ్ఛతామన్త్రేకార్యపకేన
 సూరిణా || ౨౦ || నశ్యేదపినయాద్రాజారాజ్యంచపినయాన్లభేత్ | త్రైవిద్య
 భ్యస్త్రయ్యాంపిద్యాందక్షిణీతంచశాశ్వతీమ్ || ౨౧ || అగ్నిశక్తీంచార్ధవిద్యాంవారై
 రిమ్భంశ్చలోకతః | జితేద్వియోహిశక్తోఽపివశేష్టాపయతుప్రజాః || ౨౨ || పూ
 జ్యాదేవాద్విజాసుర్వేదద్యాద్దానానితేషుచ | ద్విజేదానంచాక్షయోఽయంధిః
 కైశ్చిన్ననాశ్యతే || ౨౩ || సన్తామేష్వనివర్తిత్వంప్రజానాంపరిపాలనమ్ | దానా
 నిభాష్మణానాంచరాజ్ఞోనిశ్శ్రేయసంపరమ్ || ౨౪ || కృపణానాథవృద్ధానాంపిధ
 వానాంచయోషితామ్ | యోగక్షేమంచవృత్తించతధైవపరికల్పయేత్ || ౨౫ ||
 వన్తాశ్రమవ్యవస్థానంకార్యంతాపసపూజనమ్ | సమశ్యసేచ్ఛసర్వత్రతాపసేషుచపి
 శ్యసేత్ || ౨౬ || విశ్వాసయేచ్ఛాపివరంతర్జ్వభూతేనహేతునా | బకవచ్చిన్త
 యేదర్థంసింహవచ్చసరాక్రమేత్ || ౨౭ || వృశవచ్ఛాపలుష్పేతశశవచ్చనిగ్మతే
 త్ | దృఢప్రవారీచభవేద్రథాసూకరవన్నపః || ౨౮ || చిత్రాకారశ్చశిఖవద్దృఢ
 భక్తిప్రథాశ్వతీ | భవేచ్ఛనుధుగాభాషీతథాకోకిలవన్నపః || ౨౯ || కాకశ
 చీరభవేర్నిత్యనుజ్ఞాతాంవసతింవసేత్ | నాపరీక్షితపూర్వంచభోజనంశయనం
 స్మృశేత్ || ౩౦ || నావిజ్ఞాతాంస్త్రియంగచ్ఛేన్నాజ్ఞాతాన్నాపమారుహేత్ | రాష్ట్ర
 కర్తీభిర్యతేచరాజ్యార్థాన్వైప్రవజీవితాత్ || ౩౧ || భృతోవతోజాతబలఃకర్షయో
 గ్యోయథాభవేత్ | తథారాష్ట్రంసహాభాగభృతంకర్మసహంభవేత్ || ౩౨ ||
 సర్వంకర్తేదమాయత్రంపిధానేదైవపారుషే | తయోద్దైవమచిన్త్యంహిపారుషే
 పిద్యతేక్రియా || ౩౩ || జనానురాగప్రభవారాజ్ఞోరాజ్యమహీశ్రియః || ౩౩౪ || *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే పుష్కరవరశురామసంవాదే రాజధర్మే

రాజకర్తవ్యరాజపుత్రరక్షణాదికథనంనామపంచమం

శత్యధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీసామాన్యపాయమ్ —

పుష్కరః | స్వమేవకర్మదైవాఖ్యంబద్ధిదేహస్తరాజితమ్ | తస్మాత్పౌరుషమే
 వేదాశ్రేష్ఠమాహుర్ననీషిణః || ౧ || ప్రతికూలంతథాదైవంపారుషేణవిహస్యతే |
 సాత్త్వికాత్మకర్మణఃపూర్వాసిద్ధిస్సాన్యత్పౌరుషంపినా || ౨ || పారుషందైవసన్మ
 త్యాకాలేఖలలిఖార్గవ || దైవంపురుషకారశ్చద్వయంపుంసఃఫలావహమ్ || ౩ ||
 కృషేర్వృష్టిసమాయోగాత్కాలేహ్యఃఫలసిద్ధయః | సదత్సంపారుషంకుర్యాన్నా
 లసోనవదైవవా || ౪ || సామాదిభిరుపాయైస్తసర్వేసిద్ధ్యన్యైషక్రమాః | సామ
 చోపప్రదానంచభేదదణ్డైతథావరా || ౫ || మాయోపేతేన్ద్రజాలంచఉపాయాస్సప్త
 తాఞ్చుణు | ద్వివిధంకథితంసామతక్యంచాతక్యమేవచ || ౬ || తత్రాప్యతక్యం
 సాధూనామాక్రోశాయైవజాయతే | మహామలీనాహ్యృజవోధర్మనిత్యాజితేద్వి
 యాః || ౭ || సామసాధ్యాఅతత్యైశ్చగృహ్యజైరాక్షసాలపి | తథాతమవకారా
 ణాంకృతానాంచైవవర్ణనమ్ || ౮ || పరస్పరంశుయేద్విష్టాఃకుద్ధభీతావమూతాః |
 తేషాంభేదంప్రయుజ్జీతపరమందర్శయేద్భయమ్ || ౯ || అత్తియాన్దర్శయేదాశాన్యే
 సదోషేణవిభ్యతి | పరాస్తేనైవతేభేద్యారత్యోవైజ్ఞాతిభేదకః || ౧౦ || సామస్త
 కోపోబాహ్యస్తమస్తాగ్రమాత్యాశ్చజాదికః | అన్తఃకోపంచోపశాహ్యంకుర్వఞ్చత్రో
 శ్చతంజయేత్ || ౧౧ || ఉపాయశ్రేష్ఠందానంప్యాదౌనామభయలోకభాక | న
 సోఽస్తిసామదానేనవశగోయోనజాయతే || ౧౨ || దానవానేవశక్నోతిసంహతా
 న్నేదితుంపరాక | త్రయాసాధ్యంసాధయేత్తందణ్డేనచక్యతేనచ || ౧౩ || దణ్డేసర్వం
 ఫీతందణ్డోనాశయేద్దుష్టగ్రోశకృతః | అదణ్డ్యాన్దణ్డయన్నశ్యేద్దణ్డ్యానాజాప్యదణ్డ
 య || ౧౪ || దేవదైత్యోరగనరాస్సిద్ధాభూతాఃపతతిః | ఉత్క్రమేయస్స
 మర్యాదాయదిదణ్డాన్నపాలయేత్ || ౧౫ || యస్మాదదాన్తద్దమయత్యదణ్డ్యా
 న్దణ్డయత్యపి | దమనాన్దణ్డానచ్చైవతస్మాన్దణ్డంపిదుర్బుధాః || ౧౬ || తేజసాదుర్నిరీ
 త్యోహిరాజాభాసురవైతతిః | లోకప్రసాదంగచ్ఛేదదర్శనాచ్చస్త్రైవతతః || ౧౭ ||
 జగద్వ్యాపిష్ఠితివైచారైరతోరాజాసమీరణః | దోషనిగ్రహకారిత్వాద్రాజావైవ
 స్వతఃప్రభుః || ౧౮ || యదాదమతిదుర్బుద్ధింతదాభవతిపావకః | యదాదానంద్వి
 జాతిభ్యోజద్యాస్తస్మాద్ధనేశ్వరః || ౧౯ || ధనధారాప్రవర్జిత్యాదేవాదావరుణస్సృ
 తః | తునుయాధారయన్లోకాన్పార్థివఃపార్థివోభవేత్ || ౨౦ || ఉత్సాహమస్త్ర
 శక్త్యాద్యైరత్యేద్యస్తాద్ధరిస్తతః || ౨౦ || * * * *

శ్రుతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే రాజధర్మే

సామాన్యపాయోనామపద్వింశత్యధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీదణ్డప్రణయనమ్ శ్లో —

పుష్కరః ॥ దణ్డప్రణయనం వత్సేయేన రాజ్ఞః పరాగతః । త్రియవంకృష్టలం
విధిమాషస్తశ్చిత్తుకంభవేత్ ॥ ౧ ॥ కృష్ణలానాంతథావప్యైకద్వార్ధం రావక్తిర్ని
తమ్ । సువర్ణశ్చవినిర్దిష్టో రావః పోడశమావకః ॥ ౨ ॥ నిమగ్నమనః శ్చ త్వారోధర
ణందశభిప్రతైః । తామ్రయాప్యసువర్ణానాం మానమేతస్పృశీర్నితమ్ ॥ ౩ ॥ తామ్ర
కైః కార్దికో రావః ప్రోక్తః కద్వావః పోబుడైః । వణానాం ద్వేషతే సార్ధం ప్రథమసాహ
సస్పృతః ॥ ౪ ॥ వాఙ్మహః పశ్చవిజ్ఞేయస్సహస్రమపి చోత్తమః । చౌరైరమూషితో
యస్త్రమూషితోఽస్త్రీతిభావతే ॥ ౫ ॥ తత్ప్రదాతరిభూపాలేన దణ్డ్యస్తావదేవతు
యోయావద్విపరీతార్థం మిథ్యావాదో వదేత్తుతమ్ ॥ ౬ ॥ తాన్మహాహ్యధర్మజ్ఞా
దాప్యైతద్విస్వగుండమమ్ । కూటసాక్ష్యంతుమర్వాణాం స్త్రీన్యన్తాంశ్చప్రదావయే
త్ ॥ ౭ ॥ వివాసయే ద్వాన్మృణంతుభోజ్యోవిధిర్నహీరితః । నిత్యేవస్యసమం మూ
ల్యందణ్డ్యోనిత్యేవభుక్తథా ॥ ౮ ॥ వస్త్రానికస్యధర్మజ్ఞతథాధర్మోపహీయతే ।
యోనిత్యేవం మాతయతి యచ్ఛ్రావీష్యయాచతే ॥ ౯ ॥ తావుభాచోరవచ్చాస్యాద
జ్ఞ్యైవాద్విగుణందమమ్ । అజ్ఞానాద్యః పుమానుర్యాశ్చరద్రవ్యస్యవిక్రయమ్ ॥ ౧౦ ॥
నిర్దోషోజ్ఞానపూర్వంతుచోరవద్దణ్డమర్హతి । మూల్యమాదాయయశ్శిల్పం నదద్యా
దణ్డ్యవపసః ॥ ౧౧ ॥ ప్రతిశ్రుత్యాప్రదాతారం సువర్ణందణ్డయేన్నృపః । భృతిం
గృహ్యసమర్వాద్యః కర్షాప్యైకేష్టలాదమః ॥ ౧౨ ॥ అకాలేతుత్యజన్మృత్యుంద
ణ్డ్యసాన్యస్తావదేవతు । క్రిత్యావిక్రీయవాకిజ్విద్యసేహనుశయోభవేత్ ॥ ౧౩ ॥
సోఽన్తర్ధశాహతతాన్వమీదద్యాప్తైవాదదీతవ । పరేణతుదశాహస్యనాదద్యా
వైవదావయేత్ ॥ ౧౪ ॥ అదదధిదదప్తైవరాజ్ఞాదణ్డ్యశ్చతానివత్ । పరే
దోహనవిఖ్యాప్యయః కన్యాంపరయేదిహ ॥ ౧౫ ॥ దస్తావ్యదస్తాసాతస్యరాజ్ఞాద
ణ్డ్యశ్చతద్వయమ్ । ప్రదాయకన్యాంయోఽన్యస్తైపునస్తాంసన్ప్రీయచ్ఛతి ॥ ౧౬ ॥
దణ్డః కార్యోనరేంద్రే నితస్యాప్యస్తమసాహసః । సత్యకారేణవాచావయ్యుక్తంపు
ణ్యనుసంశయమ్ ॥ ౧౭ ॥ బుద్ధోఽన్యత్రచవిక్రేతావల్కులందణ్డమర్హతి । దద్యాధే
నునయః పాలోగృహీత్యాభక్తవేతనమ్ ॥ ౧౮ ॥ సతుదణ్డ్యశ్చతంరాజ్ఞాసువర్ణం
వాప్యరక్షితా । ధనుశ్చతంపరిణామూగ్రామస్యతునమస్తతః ॥ ౧౯ ॥ ద్విగుణం
త్రిగుణం వాపి నగరస్యదకల్పయేత్ । వృత్తింతత్రప్రకుర్వీతయాముష్టోనావలోక
యేత్ ॥ ౨౦ ॥ తత్రాపరివృతేథా న్యేహింసితేనైవదణ్డనమ్ । సృహంతటాకమా
రామం యేత్రం వాభీషయాహరక ॥ ౨౧ ॥ శతానిపశ్చదణ్డ్యసాన్యదజ్ఞానాద్విశే
తోదమః । మర్యాదాభేదకాస్పర్శేదణ్డ్యాః ప్రథమసాహసమ్ ॥ ౨౨ ॥ శతంబ్రాహ్మ
ణమాశ్రయశ్చ త్రియోదణ్డమర్హతి । వైశ్యశ్చద్విశతంరామశూద్రశ్చపథమర్హతి ॥ ౨౩ ॥

పశ్చాత్తాపాన్నిహోదణ్ణ్యఃక్షత్రియస్యాభిశంసనే । వైశ్యవాన్యర్థపశ్చాత్తాపాన్నిహోద
 ద్వాదశకోదమః ॥ ౨౪ ॥ క్షత్రియస్యామృతాయాద్వైశ్యస్సాహసంపూర్వమేవతు ।
 తూద్రక్షత్రియమాక్రమ్యజిహ్వోచ్ఛేదనమామృతాయాత్ ॥ ౨౫ ॥ ధర్మోపదేశంవిప్రా
 శాంతూద్రాకుర్వంత్యదణ్ణభాక్ । శుతదేశాదివితథీదాహ్యోద్విగుణసాహసమ్ ॥ ౨౬ ॥
 ఉత్తమస్సాహసస్తస్యయఃపాపైరుత్తమాన్నిపేత్ । ప్రమాదాద్వైర్మయాప్రోక్షం
 ప్రీత్యాదణ్ణార్థమర్హతి ॥ ౨౭ ॥ మారంపితరంజ్యేష్ఠంభ్రాతరంశ్వశురంగురుమ్ ।
 అత్యాయజ్ఞానోదణ్ణ్యఃపథానంచాదదన్వరోః ॥ ౨౮ ॥ అన్యజాత్రిద్విజాతింతు
 యేనాశ్లేనాపరాధ్మయాత్ । తదేవచ్ఛేదయేత్తస్యక్షీప్రమేవావిచారయన్ ॥ ౨౯ ॥
 అవశ్యేషేనతోదర్శాద్వావోహేషేదయేన్నృపః । అపఘాత్రయతోమేధగ్రీనుపశబ్దయ
 తోగుదమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఉత్కృష్టాసనసంఘస్యనీచస్యాభోనికృతనమ్ । యోయదగ్గం
 చరుజయేత్తదగ్గంతస్యకర్తవ్యేత్ ॥ ౩౧ ॥ అర్థపాదకరాఃకార్యాగోగజాశోష్ట్రాఘా
 తకాః । వృక్షంతుపఫలంకృత్యాసుపగ్గందణ్ణమర్హతి ॥ ౩౨ ॥ ద్విగుణందాపయేద్భి
 న్నేపథినీమ్నిజలాశయే । ద్రవ్యాణియోహారేద్యస్యజ్ఞానతోఽజ్ఞానతోఽపివా ॥ ౩౩ ॥
 సతస్సోత్పాద్యతుష్టింతురాజ్ఞేదద్యాత్తతోదమమ్ । యప్తరజ్జంఘటంకూపాద్ధరేద్భి
 ద్వాద్భుతాంప్రపామ్ ॥ ౩౪ ॥ సదణ్ణంప్రామృతాయాన్మాషందణ్ణ్యస్సాన్యత్ప్రీతితా
 దనే । ధాన్యందశభ్యఃకుష్మేభ్యోహరతోఽభ్యధికంవధః ॥ ౩౫ ॥ శేషేఽప్యేకాద
 శగుణంతస్యదణ్ణంప్రకల్పయేత్ । సువర్గరజతాదీనాంస్త్రిశాంహరణేవధః ॥ ౩౬ ॥
 యేనయేనయథాక్షేనస్తేనోన్మమువిచేప్తతే । తత్తదేవహారేదస్యప్రత్యాదేశాయపార్థి
 వః ॥ ౩౭ ॥ బ్రాహ్మణశ్చోకధాన్యాదిఅల్పంగృహ్లాన్నదోషభాక్ । గోదేవార్థంహ
 రంశ్చాపిహన్యాష్టప్తంవధోద్యతమ్ ॥ ౩౮ ॥ గృహత్యేత్రాపహర్తారంతథాపత్నృభి
 గామినమ్ । అగ్నిదంగరదంహన్యాత్తథాచాభ్యుద్యతాయథమ్ ॥ ౩౯ ॥ రాజాగ
 వాభిచారాద్యంహన్యాప్తైచాతతాయినః । పరస్త్రియంసఖాషేతప్రతిపిద్ధోవిశే
 న్నహి ॥ ౪౦ ॥ అదణ్ణ్యాస్త్రీభవేద్రాజ్ఞావరయస్తీవతింస్వయమ్ । ఉత్తమాంసేవ
 మానస్త్రీంఘనోపదమర్హతి ॥ ౪౧ ॥ భార్యారంభయేద్యాతాంశ్వభిస్సజ్జాత
 యేత్త్రియమ్ । సువర్గదూషితాంతుర్యాత్పిణ్ణమాత్రోపజీవినీమ్ ॥ ౪౨ ॥ జ్యాయ
 సాదూషితానారీముణ్ణనంసనువామృతాయాత్ । వైశ్యగమేతువిప్రస్యక్షత్రియస్యా
 న్యజాగమే ॥ ౪౩ ॥ క్షత్రియఃప్రథమంవైశ్యోదణ్ణ్యశ్శూద్రాగమేధవేత్ । గృహీ
 త్యావేతనంవేశ్యాలోభాదన్యత్రగచ్ఛతి ॥ ౪౪ ॥ వేతనంద్విగుణందద్యాద్దణ్ణంచద్వి
 గుణంతథా । భార్యాపుత్రాశ్చదాసాశ్వశిమ్యేభ్రాతాచసోదరః ॥ ౪౫ ॥ కృతాప
 రాధాస్తాద్యాస్సూన్యరన్యావేణదలేనవా । పృష్ఠేనమస్తకేహన్యాచ్చోరస్యాహ్ని
 తిర్భిదమ్ ॥ ౪౬ ॥ రత్యాన్వధికుతైరైస్తప్తపజాఽత్యర్థంవిలుప్యతే । లేహంసర్వ

స్వమాదాయరాజాకుర్యాత్ప్రహసనమ్ || ౪౭ || యేనయన్తాస్యకార్యేషుహ
 న్ముతాకార్యాణికర్తిణామ్నిర్ముతాఃకూరమనసస్తాన్నిస్సన్విహారయేన్నృపః || ౪౮ ||
 అమాత్యఃప్రాద్వివాకోవాయోకుర్యాత్కార్యమన్యథా | తస్యసర్వస్వమాదాయ
 తంరాజావిప్రవాసయేత్ || ౪౯ || గురుతల్పేభిగఃకార్యస్సరాచానేసురాధ్వజః |
 స్త్రేయేషుశ్వపదంబిద్యాద్భక్తిహూత్యాశిరఃపుమా || ౫౦ || శూద్రాదీన్ష్వతయే
 ద్రాజాపాపాన్ప్రప్రాప్సవివాసయేత్ | మహాపాతకేనాన్విత్తంపరుణాయోషపాద
 యేత్ || ౫౧ || గ్రామేషుపిపయేకేచిచ్ఛారాణాంభక్తదాయకాః | భాణ్ణారకో
 శదాశ్చైవసర్వాంస్తానవిఘాతయేత్ || ౫౨ || రాష్ట్రేషురాష్ట్రాధిక్యతావ్రాను
 త్తాన్సాపినోహరేత్ | సన్నిక్యత్వాతుయేచార్యంరాతౌగ్నిర్వత్తితస్కరాః || ౫౩ ||
 తేహంభిత్వాన్మహాస్తాతీత్యేషూలేనివేశయేత్ | తటాకదేవతాగారభేదకాన్ష్వాత
 యేన్నృపః || ౫౪ || నమత్పుజేద్రాజమాగ్నేయస్త్యమేధ్యమనాపది | సహితా
 ద్వావణందణ్డ్యస్తమమేధ్యంచశోధయేత్ || ౫౫ || ప్రతిమాసజగ్రామభిదోదమ్యుఃప
 జ్ఞశతానితే | నస్తైశ్చవిషమంయోవాచరతేమూల్యతోఽపివా || ౫౬ || సమా
 ప్నయాన్సరఃపూర్వందమంషధ్యమమేవవా | ద్రవ్యమాదాయవణిజామన్ద్రోణావ
 రుద్ధతామ్ || ౫౭ || రాజాపుత్రకృతకూర్యాద్దణ్డముత్తమపాహసమ్ | ద్రవ్యా
 కాంధూషకోయశ్చప్రతిచ్ఛన్దకవిక్రయా || ౫౮ || మధ్యమంప్రాప్నయాద్దణ్డంకూ
 లకరైతథోత్తమమ్ | కలహంపకృతందేయందణ్డశ్చద్విగుణస్తరః || ౫౯ || అభత్య
 భత్యేవిప్రేవాశూద్రేవాకృష్ణలోదహః | తులాశాసనకరైచకూటకృన్నాశకస్య
 చ || ౬౦ || ఏభిశ్చవ్యవహరైస్సదాప్యోదహమత్తనమ్ | విమగ్నిదాంపతిగురు
 విప్రాపత్యప్రమాపిణీమ్ || ౬౧ || వికర్ణకరనాసౌష్ఠీక్యత్వాగోభిఃప్రవాసయేత్ |
 తేత్రవేత్తగ్రామవనిదారకాస్తథానరాః || ౬౨ || రాజపత్నీభిగమీచదధవ్యా
 స్తకటాగ్నినా | ఊనంవాప్యధికంవాపిలిఖేద్యోరాజశాసనమ్ || ౬౩ || పారజా
 యికచారాచమజ్ఞతోద్దణ్డత్తనః | రాజయానాసనారోధుర్దణ్డత్తమపాహ
 సః || ౬౪ || యోమన్యేతాజితోఽస్త్రీతన్యాయేనాపివరాజితః | తమాయాన్తంప
 రాజశ్యదణ్డయేద్ద్విగుణందమమ్ || ౬౫ || ఆహ్వనకారీవధ్యస్సాద్దనాహూతమ
 థాహ్వాన్ || దాణ్డికస్యచయోహస్తాదభిముక్తఃపలాయతే || ౬౬ || హీనఃపురు
 షకారేణరద్దద్యాద్దాణ్డికోధనమ్ || ౬౬౪ || * * * *

అగ్నిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే రాజ
 ధర్మేదణ్డప్రణయనంనామసప్తవింశత్యధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రి యుద్ధ యా త్రా శ్రి —

పుష్కరః || యదా మస్యేతస్మపతరాక్రద్దేనబలియసా | పార్థివ్రాహ్మణా

భిభూతో మేతదాయాత్రాంప్రయోజయేత్ || ౧ || పుష్టయోధాభృతాభృత్యాః
ప్రభూతంచబలంమమ | మూలరత్యౌసవర్ధోఽస్మితైర్గత్యాశిబిరేవజేత్ || ౨ || శత్రో
ర్వావ్యసనేయాయాద్దైవాద్వ్యేపీడితంపరమ్ | భూకమ్పాయాద్విశంయాలియాం
చకేతుర్వ్యదూషయేత్ || ౩ || విద్విష్టనాశకంసైన్యంసమ్భూతాన్తఃప్రకోపనమ్ |
శరీరస్ఫురణేధస్యేతథాసుస్వప్నదర్శనే || ౪ || నిమిత్తేశకునేధస్యేజాలేశత్రుపురం
ప్రజేత్ | పదాతినాగబహుళాంసేనాంప్రావృషియోజయేత్ || ౫ || హేమస్తే
శిశిరేచైవరథవాజినమాకులామ్ | చతురజ్జబల్హపేతాంవసస్తేవాశరన్నుభే || ౬ ||
సేనాపదాతిబహుళాశత్రూన్ప్రయతిసర్వదా | అజ్ఞదక్షిణభాగేతుశస్త్రంప్రస్ఫురణం
భవేత్ || ౭ || నశస్త్రంతతుతథావామేపుష్టస్యహృదయస్యచ | లాఙ్ఘనంపిటకం
చైవవిజ్ఞేయంస్ఫురణంతథా || ౮ || వివర్యయేణాభిహితంసవ్యేస్త్రీణాంశుభం
భవేత్ || ౯ || * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కర పరశురామసంవాదే రాజభక్తే
యుద్ధయాత్రాకథనంనామఅష్టావింశత్యధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రి శుభాశుభస్వప్నాంశ్రి —

పుష్కరః || స్వప్నంశుభాశుభంవత్సేదుస్స్వప్నహరణంతథా | నాభింవి
నాస్యత్రగాత్రేత్యణవృక్షసముద్భవః || ౧ || చూర్ణనంమూర్ధ్నికాంస్యానాంముణ్డ
నంనగ్నతాతథా | ములినాన్చరధారిత్వనుభృజ్జంపజగద్ధితా || ౨ || ఉచ్ఛాత్ప్ర
వతనంచైవవివాహాగీతమేవచ | తస్త్రీవాన్యవినోదశృంగోలారోహణమేవచ || ౩ ||
అర్జనంవర్షలోహానాంసర్వాణామథమారణమ్ | రక్తపుష్పద్రుమాణాంచదణ్డాలస్య
తతైవచ || ౪ || వరాహశృంగరోష్ట్రాణాంతథాచారోహణక్రియా | భక్షణంవక్షి
మాంసానాంతైలస్యకృపరస్యచ || ౫ || మాతుఃప్రవేశోజతరేచితారోహణమేవచ |
శక్రధ్వజాభివతనంపతనంశశిసూర్యయోః || ౬ || దివ్యాస్తరిక్షభౌమానాముత్పా
తానాంచదర్శనమ్ | దేవద్విజాతిభూపానాంగురూణాంకోపవచ || ౭ || సర్పనం
హాసనంచైవవివాహాగీతమేవచ | తస్త్రీవాన్యవిహీనానాంచాద్యానామపివాద
నమ్ || ౮ || సోత్తోవహాధోగమనంస్నానంగోమయవారిణా | పజోగదకేనచత
థామశోతోయేనవావృథ || ౯ || అలిగ్గనంకుమారిణాంపురుషాణాంచమైథునమ్ |
హేనిశ్చైవస్వగాత్రాణాంవిరేకోపమనక్రియా || ౧౦ || దక్షిణాశాస్త్రగమనంవ్యాధి

నాభిభవస్తథా । ఫలానామపహోశ్చ ధాతూనాంభేదసంతథా ॥ ౧౧ ॥ గృహ
 శాంతైవవతనంగృహసమ్మర్జనంతథా । క్రిడాపికాచక్రవ్యాదవానరాన్యనరైర
 పి ॥ ౧౨ ॥ పరాదభిభవశ్చైవతస్మాచ్ఛవ్యసనోద్భవః । కామాయవస్త్రధారిత్వం
 తద్వస్త్రైః । క్రిడనంతథా ॥ ౧౩ ॥ స్నేహపానావగాహాచరక్తమాల్యానులేపనమ్ ।
 తిల్యగ్ధన్యానిస్వప్నానిలేపామకథనంశుభమ్ ॥ ౧౪ ॥ భూయశ్చస్వపనంతద్వతా-
 ర్యంస్నానంద్విజార్చనమ్ । తిలైర్హోమోహరిత్రమ్మశివారగణపూజనమ్ ॥ ౧౫ ॥
 తథాస్తుతిప్రపఠనంపుంసూక్తాదిజవస్తథా । స్వప్నాస్తుప్రథమేయామేసంవసృరవి
 పాకినః ॥ ౧౬ ॥ వడ్ధిర్నానైర్ద్వితియేతుతిథిర్నానైస్త్రియామికాః । చతుర్థేత్వ
 ర్థమాసేనదశాహదరుణోదయే ॥ ౧౭ ॥ ఏకస్యానుభవేద్రాత్రోశుభంవాయది
 వాఽశుభమ్ । వశోద్వైప్రప్తయస్తత్రతస్యపాకంవిగర్దిశేత్ ॥ ౧౮ ॥ సప్తాత్మశో
 భానేస్వప్నేవశ్చాత్సప్తపోసశస్యతే । శైలప్రాపాదనాగాశ్వవృషభారోహణంహి
 తమ్ ॥ ౧౯ ॥ ద్రుమాణాంశ్వేతపుష్పాణాంగగనేదతథాద్విజ । ద్రుమతృణోద్భ
 వోనాభోతథాచబహుబాహుతా ॥ ౨౦ ॥ తథాచబహుశీర్షత్సంపతితోద్భవవచః ।
 సుశుక్లమాల్యధారిత్వంసుశుక్లావృరధారితా ॥ ౨౧ ॥ చంద్రారగతారాగ్రహణం
 పరిమార్జనమేవచ । శక్రధ్వజావిజ్ఞసంచధ్వజోచ్చాయిత్రీయతథా ॥ ౨౨ ॥ భూ
 హ్యమ్బుధారాగ్రహణంశత్రూణాంచైవవిత్రీయా । జయోవివాదేద్యులేచసక్తా
 మేచతథాద్విజ ॥ ౨౩ ॥ భక్షణంచార్ద్రమాంసానాంపాయసస్యవభక్షణమ్ ।
 దర్శనందుధిరస్యాపిస్నానంవారుధిరేణచ ॥ ౨౪ ॥ సురారుధిరమద్యానాంపానం
 ధీరస్యవాప్యథ । అస్త్రైర్విచేదనంభూమార్కర్మలంగగనంతథా ॥ ౨౫ ॥ ముఖేన
 దోహనంశస్త్రంమహిషీణాంతథాగవామ్ । సింహీనాంహస్త్రీనాంచబడబానాంత
 తైవచ ॥ ౨౬ ॥ ప్రసాదోదేవవిప్రేభ్యోగురుభ్యశ్చతథాద్విజ । అన్నసాచాభిషే
 కస్త్రుగవాంశ్యక్షయితేనచ ॥ ౨౭ ॥ చంద్రాగ్నిష్టేనవారాహజ్ఞేయంరాజ్యప్రదం
 హితత్ । రాజ్యాభిషేకశ్చతథాభేదసంశిరసోప్యథ ॥ ౨౮ ॥ మరణంవహ్నిలాభశ్చ
 వహ్నిదాహూగృహాదిషు । లభిశ్చరాజలిక్ష్ణానాంతస్త్రీవాద్యాభివాదనమ్ ॥ ౨౯ ॥
 యస్తవశ్యతిస్వప్నానై రాజానంకుజ్జరంహయమ్ । హిరణ్యంవృషభంగాంశు
 టువృష్టస్తస్యవర్ధతే ॥ ౩౦ ॥ వృషేభగృహశైలాగ్రవృక్షారోహణోదనమ్ । ఘృత
 విష్ణానులేపోవాఅగమ్యాగమనంతథా ॥ ౩౧ ॥ సితవస్త్రీంప్రసన్నావృషభవృష
 సభోఽమలమ్ ॥ ౩౧ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే గాణధర్మే
 శుభాశుభస్వప్నకథనంనామ ఏకోనత్రింశదధికద్వి
 శతతమోధ్యాయః ।

శ్రీశకునానిశ్రి

పుష్కరః || ఔషధానిచయుక్తానిధాన్యంకృష్ణమశోభనమ్ । కార్వాసంస్మృ
ణశుష్కంచగోమయంచైధనానిచ ॥ ౧ ॥ అక్షారంగుడసర్దౌచముష్ణాభ్యక్తంచసగ్ను
కమ్ । అయఃపశుంచర్మకేశోఉన్నతంచసపుంసకమ్ ॥ ౨ ॥ చడ్డాలశ్వపచాద్యా
నిసరాబస్థసపాలకాః । గర్భిణీస్త్రీవివిధవాఃపితౄణాకాదీనైవృతమ్ ॥ ౩ ॥ తుష
భస్తకపాలాస్థిభిన్నభాణ్ణమశస్త్రకమ్ । అశస్త్రవాద్యశబ్దశ్చభిన్నపైరవజ్గరః॥౪॥
ఏహితీపురతశ్చబ్దశ్చస్యతేనతువృత్తతః । గచ్ఛేత్పశ్చాచ్ఛబ్దోగ్ర్యిఃపురస్తాత్త్రవిగర్హి
తః ॥ ౫ ॥ క్వయాసితివమాగచ్ఛకిన్రేతశ్రగతిస్యచ । అనిష్టశబ్దాన్మన్యథాంక్రవ్యాద
శ్చద్వజాదికః ॥ ౬ ॥ ఫలసంవాహనానాంచశస్త్రభజస్త్రైవచ । శిరోమాతశ్చ
ద్వారాదైశ్చత్రవాసాదివాతనమ్ ॥ ౭ ॥ హరిసభ్యవృత్తసంస్తుత్యస్యాదవజ్గశ్చ
నాశనమ్ । ద్వితీయంతుతతోద్భవ్వాఃపిరుద్ధంఘ్రీశ్చేంద్రహమ్ ॥ ౮ ॥ శ్వేతామృతస
సశ్శ్రేణిఃపూర్ణకుమ్భానుహవాస్త్రసః । మాంసంమత్స్యమారశబ్దావృథపకః
పశుస్త్రజః ॥ ౯ ॥ గామస్తురగ్గమానాగాదేవాశ్చజ్యుతితోఽనలః । దూర్వాద్ద్రోగో
మయంచేశ్వస్యస్థూరప్యంచరత్నకమ్ ॥ ౧౦ ॥ వచాసిద్ధార్థకావధోమగ్ధతయిథ
భిదగమ్ । ఛత్రంపీతంరాజలిక్తంశవంరుదితవర్జితమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఫలంఘృతందధివయో
లక్షతాదర్శమాక్షికమ్ । శబ్దభితుశ్శుభంవాక్యంభక్తవాదిత్రీతకమ్ ॥ ౧౨ ॥ గ
మ్భీరమేఘస్త్రతంతటిస్త్రుప్తిశ్చమానసీ । ఏకతస్మిన్పరిక్షానిమనసస్త్రుప్తిరేకతః॥ ౧౩॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే రాజధత్వే

శకునకథనంనామ త్రింశదధిక ద్వి శత త మో ధ్యా యః.

శ్రీపత్యూదిశకునానిశ్రి

పుష్కరః || తిష్ఠతోగమనేప్రశ్నేపురుషస్యశుభాశుభమ్ । నివేదయన్రిశకు
నాదేశస్యసగరస్యచ ॥ ౧ ॥ సర్వఃపాపఫలాదీప్రనిర్దిష్టోదైవచిత్తతైః । కాస్త్రశ్శు
భఫలశ్చైవదైవజ్ఞేస్సముదాహృతః ॥ ౨ ॥ పట్ప్రకారాఃపినిర్దిష్టాశకునానాంచదీప్త
యః । వేశాదిగ్దేశకరణుతజాతివిభేదతః ॥ ౩ ॥ పూర్వాపూర్వాచవిజ్ఞేయాసా
తేహంబలవత్తరా । దివాచరోరాత్రిచరస్తథారాత్రాదివాచరః॥ ౪ ॥ క్రూరేషుదీ
ప్తావిజ్ఞేయాఽముక్షులగ్నగ్రహదిభు । ధూమితాశతువిజ్ఞేయాయాగ్నిమివ్యతిభాస్క
రః ॥ ౫ ॥ యస్యాంస్థితస్యాజ్వరితాముక్తాచాక్షారిణీమతా । ఏతాస్తిప్రస్ఫుతాది
ప్రావజ్ఞాశాస్త్రాస్తథావరాః ॥ ౬ ॥ దీప్తాయాద్విశిష్టీప్తంశకునంపరిక్షీరితమ్ । గ్రా
మేరణ్యావనేగ్రామ్యాస్తథాగ్నితపాదవః॥ ౭ ॥ కేశేనైవాశుభేజ్ఞేయోదేశదిప్త

ద్విజోత్తమః॥ త్రియాదీప్తేః పుష్కరస్సజాత్యుపవిగత్రయః॥ ౮ ॥ రుతదీప్తశ్చకథితోభి
 న్నైరవసస్త్వనః । జాతదీప్తస్తథాజ్ఞేయః కేవలం మాంసభోజనః ॥ ౯ ॥ దీప్తాచ్ఛా
 వ్రోవిద్దిప్తస్సర్వైశ్చేదైః పయత్నతః । మిత్రైర్మిత్రోవినిద్దిప్తస్తస్యవాచ్యం ఫలాఫ
 లమ్ ॥ ౧౦ ॥ గోశోష్ణస్త్రిగర్దభశ్శ్వనశ్శౌరికాగృహగోధికా । చటకాభాసకూ
 ర్వాద్యాః కథితా గ్రామవాసినః ॥ ౧౧ ॥ అజావిశుకనాగేంద్రాః కోలోమహిషవాయ
 సా । గ్రామ్యూరణ్యావినిద్దిప్తాస్సర్వేఽన్యేవనగోచరాః ॥ ౧౨ ॥ మాఙ్జారకుక్కుటౌ
 గ్రామ్యౌతౌచైవవనగోచరా । తయోర్భవతివిజ్ఞానం సత్త్వం చైవాపభేదతః ॥ ౧౩ ॥
 గోకర్ణశిఖచక్రాహ్వభరహారితవాయసాః । కులాహకుక్కుటశ్చేనఘోరుభిజ్జనవాన
 రాః ॥ ౧౪ ॥ శతఘ్నచటకశ్చానుచాషశ్చేనః పిష్ఠలాః । తిత్తిరిశ్చతపత్రంచకపోతశ్చ
 తథాత్రయః ॥ ౧౫ ॥ ఒజ్జరీటకదాత్యూహశుకరాజేవకుక్కుటాః । భారద్వాజశ్చ
 సారగ్గజ్జిజ్ఞేయాదివాచరాః ॥ ౧౬ ॥ వాగుర్బులూకశరభకౌఞ్చాశ్చశకకచ్చ
 పాః । లోమానికాపిష్ఠలికాః కథితారాశ్రగోచరాః ॥ ౧౭ ॥ హంసాశ్చమృగమా
 జ్జారనకులర్కభుజగ్గమాః । వృకారిసింహవ్యాఘ్రాస్త్రీగ్రామసూకరమానుసాః ॥ ౧౮ ॥
 శ్వవిద్వృషభగోమాయువుకకోకిలసారపాః । తురగ్గకాపీనరాగోధాపయ్యభయ
 చారిణిః ॥ ౧౯ ॥ బలప్రస్థానయోస్సర్వేపురస్తాత్సర్వచారిణః । జయావహోవినిద్దిప్తాః
 వశ్యోన్మిథనకారిణః ॥ ౨౦ ॥ గృహగర్దమ్యయదాచామోవ్యాహరేత్పురతస్సితః । స్వ
 పావమానం వదతివామః కలహభోజనే ॥ ౨౧ ॥ యానేతద్దగ్ధనం శస్త్రం సవ్యనగ్దస్య
 వాప్యక । చౌరైర్వోషమభాఖ్యాతిమయూరోభిన్ననిస్సృవః ॥ ౨౨ ॥ ప్రయాతవ్యా
 గ్రతోరామన్యగః ప్రాణహరోభవేత్ । ఋత్యోఽఘజమ్బుకవ్యాఘ్రుసింహమాఙ్జార
 గర్దభాః ॥ ౨౩ ॥ ప్రతిలోమాస్తథారామభరశ్చవికృతస్త్వనః । వామః కపిజ్జలశ్చే
 వ్రస్తథాదక్షిణసంధితః ॥ ౨౪ ॥ పృష్ఠతోనిద్దితఫలస్త్రీరిస్తునశస్యతే । ఏణావరా
 హః పృషతావామాభుంత్యాతుదక్షిణాః ॥ ౨౫ ॥ భవన్త్యర్థకరానిత్యం విపరీతావిగ
 ర్హితాః । వృషాశ్వజమ్బుకవ్యాఘ్రాస్సింహమాఙ్జారగర్దభాః ॥ ౨౬ ॥ వాఙ్మితాగ్ధ
 కరాజ్ఞేయాదక్షిణాద్వామతోగతాః । శివాశ్యామాననాచ్ఛామ్బుకపిష్ఠశాగృహ
 గోధికా ॥ ౨౭ ॥ సూకరీపరపుష్టాచపున్నామానశ్శవామతః । స్త్రీసింజ్ఞాభాన
 కాహుకపిశ్రీకర్ణభిత్కరాః ॥ ౨౮ ॥ కపిశ్రీకర్ణపిప్పికారురుశ్చేనాశ్చదక్షిణాః ।
 జాతోయోహిశశక్రోడగోధానాంకీర్తనం శుభమ్ ॥ ౨౯ ॥ తతస్సన్దగ్ధనం నేష్టం ప్రతిపం
 వానరత్నయోః । కార్యకృద్భులిశకునః ప్రస్థితస్యహియోఽన్వహా ॥ ౩౦ ॥ భవే
 త్రస్యఫలం వాచ్యం తదేవదివసంబుధైః । మత్తాభత్యౌగ్ధినోబాలావైరసక్తాస్తత
 నత ॥ ౩౧ ॥ సీమాన్తమభ్యుదరితావిజ్ఞేయానిష్కలాద్విజ । ఏకద్విత్రిచతుర్భిస్తుశి
 వాధన్యారుదైర్భవేత్ ॥ ౩౨ ॥ పశ్చభిశ్చతథావద్ధిరధన్యావరికీర్తితా । సప్తభి

శ్చతథాధన్యాఃస్థలపరతోభవేత్ ॥ 33 ॥ నృణాంరోమాంచజననీవాహనానాం
భయప్రదా । జ్ఞానలానలాసూర్యమఖివిజ్ఞేయాభయవర్ధనీ ॥ 34 ॥ ప్రథమంపార
క్షేద్యస్తేషుభేదేశేషుభంవదేత్ । సంవత్సరంమనుష్యస్యఅశుభేచశుభంతథా ॥ 35 ॥
తథాఽధంనరఃపశ్యేత్సరస్వంతప్రథమేఽహని । అస్తనశ్చతథాత్వేనజ్ఞాతవ్యంపశ్యరం
ఫలమ్ ॥ 36 ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే రాజధర్మే
పత్యౌదిశకునకథనంనామ షకత్రింశదధిక ద్విశతతమో ధ్యాయః.

శ్రివాయసాదిశకునాఽఽఽ

పుష్కరః ॥ విశన్తియేనమార్గేణవాయసాబహవఃపురే । తేనమార్గేణదుర్ధ
స్యపురస్యగ్రహణంభవేత్ ॥ ౧ ॥ సేనాయాంయదివానార్థేవిష్టోవాయసోరుదా ।
వామోభయాతురస్త్రస్తోభయంవదతిదుస్తరమ్ ॥ ౨ ॥ ఛాయాన్తావాహనోపానభృ
త్రవస్తాన్రిమట్టనే । చృత్తుస్తత్పుజనేపూజాతదిష్టకరణేశుభమ్ ॥ 3 ॥ ప్రాపితా
గమకృతాకఃకుర్వన్వారిగతాతమ్ । రక్తందగ్ధంసృహేద్రవ్యంక్షిపన్వహ్నింవేద
కః ॥ ౪ ॥ స్యసేదక్తంపురస్తాచ్చనివేదయతిబన్ధమ్ । వీతంద్రవ్యంతథారుక్మహ
ప్యమేవతుభార్గవ ॥ ౫ ॥ యచ్చైవోపనయేద్ద్రవ్యంతస్యలబ్ధింవినిర్దిశేత్ । ద్రవ్యం
వాపనయేద్ద్యత్తుతస్యహనింవినిర్దిశేత్ ॥ ౬ ॥ పురతోధనలబ్ధిస్సాన్యదామమాంసస్య
చర్దనే । భూలబ్ధిస్సాన్యస్తృదఃక్షేపేరాజ్యంరత్నార్పణేమహత్ ॥ ౭ ॥ యాతుః
కాకోఽనుమూలస్త్రైమఃకర్మక్షమోభవేత్ । నత్సర్వసాధకోజ్ఞేయఃప్రతిహూలోభ
యావహః ॥ ౮ ॥ సమ్ముఖేఽభ్యేతివిరువన్యాత్రాఘాతకరోభవేత్ । వామఃకాక
స్సృతోధన్యోదక్షిణోఽర్థవినాశకృత్ ॥ ౯ ॥ వామోఽనులోమగశ్చేన్రోమధ్య
మోదక్షిణస్సృతః । ప్రతిలోమగతిర్వామోగమనప్రతిషేధకృత్ ॥ ౧౦ ॥ నివేద
యతియాత్రార్థమభిప్రేతంగృహేగః । ఏకాక్షిచరణస్త్యరగంవీక్షమాణోభయా
వహః ॥ ౧౧ ॥ కోటరేవాసమానశ్చమహానర్థకరోభవేత్ । నశుభస్తూషరేశాకః
వజాఃజిహ్నుతుశస్యతే ॥ ౧౨ ॥ అమేధ్యపూర్ణవదనఃకాకస్సర్వార్థసాధకః । జ్ఞే
యాఃపత్రత్రిణోఽన్యేపికాకవద్భృగునస్తన ॥ ౧౩ ॥ సుహృద్వారాపనవృష్టాశ్శ్యావో
విప్రవినాశకాః । ఇన్ద్రస్త్రిష్టానేనరేష్ద్రవ్యపురేశస్యతుగోపురే ॥ ౧౪ ॥ అక్షర్గృహే
గృహేశస్యమరణాయభవేద్భువః । యస్యజిఘ్రితివామాణం తస్యస్వాదర్థసిద్ధ
యే ॥ ౧౫ ॥ భయాయదక్షిణంఛాన్తంతథాభుజమదక్షిణమ్ । యాత్రాఘాతకరోయా
తుభవేన్ద్రుతిముఖాగః ॥ ౧౬ ॥ మార్గావరోధకోమార్గేచౌరాన్వదతిభార్గవ ।

అలాభోఽస్థిముఖఃపాపారజ్జ పీఠముఖస్తథా ॥ ౧౭ ॥ పోపానత్రముఖోధన్యమాం
సప్రాణముఖోపిచ । అమృతశ్యముఖద్రవ్యంకేశంచైవాశుభంతథా ॥ ౧౮ ॥ ఆవ
మూత్రాన్యైత్రతాయాతియస్యతస్యభయంభవేత్ । యస్యావమూత్ర్యైవ్రజతిశుభం
దేశంతథాద్రుమమ్ ॥ ౧౯ ॥ మృతశ్యంచతథాద్రవ్యంతస్యస్యాకృష్ణసిద్ధయే । శ్వవ
చ్చరామవిజ్ఞేయాస్తథావైజమ్భకాదయః ॥ ౨౦ ॥ భయాయస్వామినోజ్ఞేయమని
మిత్తంతులింగవామ్ । నిశిచారభయాయస్వాద్వికృతంమృత్యవేతథా ॥ ౨౧ ॥ శి
వాయస్వామినోరాత్రోబలివద్దోనజన్మవేత్ । ఉస్మిప్తవృషభోరాజ్ఞోవిజయంస
మ్మగ్నియచ్చతి ॥ ౨౨ ॥ అభయంభక్షయస్త్యచ్ఛగావోదత్తాస్తథాస్వకాః । త్య
క్తస్నేహస్సవత్సేమగర్భక్షయఃరామతాః ॥ ౨౩ ॥ భూమింపాదైర్వినిఘ్న
న్యోదీనాభీతాభయావహః । ఆద్వ్యోన్యోహృత్ప్రరోమాశ్చృశ్చలగ్మృతశ్శుభాః ॥
మహిష్యాదిమచాప్యేతస్సంవాచ్య విజానతా । ఆరోహణంతథాఽన్యేనసపర్యా
ణస్యవాజినః ॥ ౨౪ ॥ జలోపవేశనం నేష్టంభూమాదపరివర్తనమ్ । విపత్యరంతు
రగ్గస్యసుప్తంవాన్యనిమిత్తతః ॥ ౨౫ ॥ యవమోదకయోద్ద్యేషస్త్యైకస్సాచ్ఛ
నశస్యతే । పదనాద్రుధిరోత్పత్తిర్వేపనంనచశస్యతే ॥ ౨౬ ॥ క్షీడన్మతైకపాలై
శ్చకారికాభిర్మృతంవదేత్ । సాశ్రునేత్రోజిహ్వయాచపాదలేహీవిసప్తయే ॥ ౨౭ ॥
వామపాదేనచతథావిలిఖంశ్చవసున్ధరామ్ । స్వపేద్వావామపార్శ్వేనదివావాన
శుభద్రవః ॥ ౨౮ ॥ భయాయస్యాచ్ఛక్తమృతతథాన్ద్రావిలాసనః । ఆరోహణంస
చ్చేద్దద్యాత్ప్రీతీపంవాగృహంప్రజేత్ ॥ ౩౦ ॥ యాత్రావిఘాతమాచప్తేవామపార్శ్వం
తిథాస్మృతా । హేషమాణశ్శత్రుయోధంపాదస్పర్శిజయావహః ॥ ౩౧ ॥ గ్రామే
వ్రజతీనాశ్చేన్ద్రేభునందేశమాభవేత్ । ప్రసూతానాగవనితామత్రాచాన్తాయభూప
తేః ॥ ౩౨ ॥ ఆరోహణంశ్చేద్దద్యాత్ప్రీతీపంవాగృహంప్రజేత్ । మదంవావార
ణోజహ్యద్రాజఘాతకరోభవేత్ ॥ ౩౩ ॥ వామందక్షిణపాదేనపాదమాక్రమతే
శుభః । దక్షిణంచతథాదస్తంపరిమార్జిత రేణచ ॥ ౩౪ ॥ వృషోఽశ్వఃకృజ్జరోవాపి
రిపునైన్యగరోఽశుభః । ఖణ్డమేఘతివృష్టౌతుసేనానాశమవాప్నుయాత్ ॥ ౩౫ ॥
వ్రజతులగ్రహక్షాత్తురథానమ్ములమానుతాత్ । యాత్రాకాలేరణేవాపిఘ్నతాదిపత
నంభయమ్ ॥ ౩౬ ॥ హృష్టానరాశ్చానులోమాగ్రహవైజయలక్షణమ్ । కాత్రైర్వ్య
ధాభిభవనంక్రవ్యాద్భిర్మృగ్జలక్షణమ్ ॥ ౩౭ ॥ ప్రాచీపశ్చిమకైశానీసామ్యాప్రేష్టా
శుభాచదిక్ ॥ ౩౮ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పురురవరశురామసంవాదే రాజధర్మే
వాయుసాదిశకునకథనంనామద్వాత్రింశదధికద్విశతతమోధ్యాయః

— శ్రియాత్రాగుణలబధివ్రాదిఃశ్రి —

పుష్కరః || సర్వయాత్రాంప్రవత్సామిరాజధర్మసమాశ్రయాత్ | అస్త్య
 తేనీచగతేచితేపురాశిగే || ౧ || ప్రతిలోమేచవిధ్యస్తేశుక్రేయాత్రాంవిసర్జయేత్ |
 ప్రతిలోమేబుధేయాత్రాందిశ్యతౌచతథాగ్రహే || ౨ || వైభృతౌచవృతీపాతేనా
 గేచశకునాతథా | చతుష్పదేచక్తిస్థుక్తుతథాయాత్రాంవిసర్జయేత్ || ౩ || విపత్రా
 రేనైధవేచప్రత్యరాచాభజన్తుని | గణ్డేవివర్జయేద్యాత్రాంరిక్తాయాంచతిథావపి || ౪ ||
 ఊదీచితథాప్రాచీతయోరైక్యంప్రక్షీర్తిశమ్ | పశ్చిమాదక్షిణాయాదిక్తయోరైక్యం
 తథైవచ || ౫ || వాయుగ్నిదిక్పముమ్భాతంపరిఘంసతులఙ్ఘయేత్ | ఆదిత్యదస్త్రే
 సారాస్తుదివసాశ్చనశోభనాః || ౬ || కృత్తికాద్యానిపూర్వేణమఘాద్యానిచయా
 వ్యతః | మైత్రాద్యాన్యపరేచాథవాసవాద్యానివాపువక్ || ౭ || సర్వద్వారాని
 శస్త్రానిచాయామానంవదామితే | ఆదిత్యేవింశతిక్షేయాశ్చస్త్రే | పోడశకీర్తితాః || ౮ ||
 భామేపశ్చుదవైవోక్తాశ్చతుర్దశతథాబుధే | త్రయోదశతథాజీవేశుక్రేద్వాదశకీర్తి
 తాః || ౯ || ఏకాదశతథాసారేసర్వకర్మసుకీర్తితాః | జన్మలగ్నేశక్రచాపేసమ్ముఖేనవ్ర
 జేన్నరః || ౧౦ || శకునాదౌశుభేయాయాజ్జయాయహరిమాస్తరక్ | వత్సేమణ్డ
 లదివ్రాతైకర్తవ్యంరాజరక్షణమ్ || ౧౧ || స్వామ్యమాత్యంతథాదుగ్గంకోశోదణ్డప్ర
 తైవచ | మిత్రంజనపదశ్చైవరాజ్యంసప్తాగ్ముచ్యతే || ౧౨ || సప్తాగ్మ్యతురాజ్య
 స్యవిఘ్నకర్తవ్యాన్విశాశయేత్ | మణ్డలేమచసర్వేషువృద్ధిఃకార్యామహీక్షితా || ౧౩ ||
 అస్తమణ్డలమేవాత్రప్రథమంమణ్డలంభవేత్ | సామంతాస్త్రస్యవిజ్ఞేయారిపవోమణ్డల
 స్యతు || ౧౪ || ఉపేతస్తుసుహృజ్ఞేయశ్శత్రుమిత్రమతఃపరమ్ | మిత్రమిత్రంతతోజ్ఞే
 యంమిత్రమిత్రపుస్తతః || ౧౫ || ఏతత్పురస్తాతః ధితంపశ్చౌదపినిబోధమే | పార్శ్వి
 గ్రాహస్తతఃపశ్చౌత్తరస్తాక్రద్దఉచ్యతే || ౧౬ || ఆసారస్తుతతోఽన్యస్యాదాక్ర
 ద్వాసారఉచ్యతే | జిగీషోశ్శత్రుయుక్తస్యవిముక్తస్యతథాద్విజ || ౧౭ || నాత్రాపి
 నిశ్చయశ్శక్యోవత్తంమనుజపుగ్ధవ | నిగ్రహానుగ్రహేశక్తోమధ్యస్థఃపరికీర్తితః || ౧౮ ||
 నిగ్రహానుగ్రహేశక్తస్సర్వేషామపియోభవేత్ | ఉదాసీనస్సకథిణీబలవాన్పృథివీ
 పతిః || ౧౯ || నకస్యచిద్రపుర్నిగ్రంకారణాచ్ఛత్రుమిత్రకే | మణ్డలంతపసమ్మోక్త
 మేతద్వాదశరౌజకమ్ || ౨౦ || త్రివిధారిపవోజ్ఞేయాఃకుల్యాన్వస్తరకృత్రిమాః | పూ
 ర్వపూర్వోగురుస్తేషాంకుశ్చికిన్యతమోమతః || ౨౧ || అనస్తరోఽపియశ్శత్రుస్సో
 పిమేకృత్రిమోమతః | పార్శ్విగ్రాహుభావేచ్ఛత్రోద్రితాణిరిపవస్తథా || ౨౨ ||
 పార్శ్విగ్రాహముపాయైశ్చశమయేచ్ఛతథాస్వకమ్ | మిత్రేణశత్రోరుచ్ఛేదంప్రశం

సప్తిపురాతనాః ॥ ౨౩ ॥ సుత్రంచశత్రుతామేతిసామస్తత్వాదనస్తరమ్ | శత్రుం
జగీమరుచ్చిద్యాయస్త్వయింశకోతిచేద్యది ॥ ౨౪ ॥ ప్రతాపవృద్ధౌతేనాపినామిత్రా
జ్ఞాయతేభయమ్ | యథాస్యనోద్విజేల్లోకోవిశ్వాసశ్చయథాభవేత్ ॥ ౨౫ ॥
జగీమర్ధర్షవిజయితథాలోకంవశంనయేత్ ॥ ౨౫౪ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరవరశురామసం

వాదే రాజధర్మేయత్రామణ్యలదివ్రాదిః ధనం నామ

త్రయస్త్రింశదధికద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రీమద్భూమిశ్లోకే

పుష్కరః ॥ సామభేదావయాప్రోక్తాదానదణ్డోతశ్చైవచ | దణ్డస్త్వదేశేక
థితఃపరదేశేబ్రవిమితే ॥ ౧ ॥ ప్రకాశశ్చాప్రకాశశ్చద్విఃకోదణ్డఉచ్యతే | బుద్ధానం
గ్రాహఘాతశ్చసస్యఘాతోఽగ్నిదీపనమ్ ॥ ౨ ॥ ప్రకాశోభవిషంవహ్నిర్వివిధైఃపురు
షైర్వధః | దూషణంచైవసాధూనాముదకానాంచమాషణమ్ ॥ ౩ ॥ దణ్డప్రణయ
సంప్రోక్తముపేత్యంశ్శృణుభార్గవ | యదామన్యేతన్మపతీరణేనమమవిగ్రహః ॥ ౪ ॥
అనర్థాయానుబంధస్సాన్యసృష్టినాచతథాభవేత్ | సామలభ్యాస్పదంచాత్రదానంచార్థ
క్షయంకరమ్ ॥ ౫ ॥ భేదదణ్డాయబంధస్సాన్యత్తదోపేత్యంసమాశ్రయేత్ | సచాయం
మమశకోతికించితకర్తృముపద్రవమ్ ॥ ౬ ॥ సచాహమస్యశకోమితత్రోపేత్యం
సమాశ్రయేత్ | అవజ్ఞోపహతస్తత్రరాజ్ఞాకార్యోరిపుష్పవేత్ ॥ ౭ ॥ మాయోపా
యంప్రవత్సౌమిఉత్పాతైరన్యతైశ్చరీం | శత్రోరుద్వేజనంశత్రోశ్శేవిరన్యస్యపక్షి
ణః ॥ ౮ ॥ ఘోలస్యతస్యపుచ్చఫాంకృత్యోల్లాంఘపులాంద్విజ | విస్ఫుజేచ్ఛతత
త్రైచ్ఛవముల్లాపాతంప్రదర్శయేత్ ॥ ౯ ॥ ఏవమన్యేరన్యసీయాఉత్పాతాబహవో
పిచ | ఉద్వేజనంతథాకర్యామృహతైర్విపైదైర్ద్విషామ్ ॥ ౧౦ ॥ పాంవత్సరా
ప్రాపసాశ్చనాశంబ్రూయఃపరస్యచ | జగీమఃపుథివీంరాజాతేనచోద్వేజయేత్సరా ॥
దేవతానాంప్రసాదశ్చకీర్తనీయఃపరస్యతు | ఆగతంనోఽమిత్రబలంప్రహరధ్వజభీత
వత్ ॥ ౧౧ ॥ ఏవంబ్రూయాద్రణేప్రాప్తేభగ్నాస్సర్వేపరేభిః | త్వేదాఃఖికిలాః
కార్యావచ్యశ్శత్రుర్వతస్తథా ॥ ౧౨ ॥ దేవాజ్ఞాబృంహితోరాజాసన్నద్ధస్సమ
రంప్రతి | ఇన్ద్రజాలంప్రవత్సౌమిఇన్ద్రంకాలేనదర్శయేత్ ॥ ౧౩ ॥ చతురన్గంబ
లంరాజాసహాయార్థందివాకసామ్ | బలంతుదర్శయేత్ప్రాప్తంరైవృష్టించరేది
పా ॥ ౧౪ ॥ భిన్నానిపురీద్వానిప్రాపాదాగ్రేషుదర్శయేత్ | మద్భూమ్యంసన్నుస
త్సౌమితద్వరాసద్ధివిగ్రహా ॥ ౧౫ ॥ సద్ధిశ్చవిగ్రహత్రైచ్ఛవయానమాసనమేవచ |
దైవధీభావస్సంత్రయశ్చపద్భూతాఃపరికీర్తితాః ॥ ౧౬ ॥ పణబంధస్సన్మితస్సద్ధిరపకర

స్తువిగ్రహః । జగీషోశ్శక్రువిషయయానంయాత్రాభిధీయతే ॥ ౧౮ ॥ విగ్రహేణస్త్వ
కేదేశేస్థితిరాసనముచ్యతే । బలాధేనప్రయాణంతుదైవధీభావస్సఉచ్యతే ॥ ౧౯ ॥
ఉదాసీనోమధ్యమోవాసంత్రయాత్సంత్రయస్త్సంత్రయః । సమేనసద్ధిరస్వేష్యోహీనే
నచబలీయసా ॥ ౨౦ ॥ హీనేనవిగ్రహః కార్యస్త్వయంరాజ్ఞాబలీయసా । తత్రాపి
శుద్ధపార్థిస్తుబలీయాంసంసమాశ్రయేత్ ॥ ౨౧ ॥ ఆసీనఃకర్మవిచ్ఛేదంశక్తకర్తుం
రిపోర్యదా । అశుద్ధపార్థిశ్చాసీతవిగృహ్యవసుధాధిపః ॥ ౨౨ ॥ అశుద్ధపార్థిర్బలవాదైవ
ధీభావంసమాశ్రయేత్ । బలినావిగృహీతస్తుయోఽసద్దేహేనపార్థిపః ॥ ౨౩ ॥ సంశ్ర
యస్తేనవక్తవ్యోగుణానాశుభమోగుణః । బహుక్షయవ్యయాయాసంతేహంయా
నంప్రకీర్తితమ్ ॥ ౨౪ ॥ బహులభకరంపశ్చక్షాదారాజాసమాశ్రయేత్ । సర్వ
శక్తివిహీనస్తుతదాకుర్యాత్సంశ్రయమ్ ॥ ౨౫ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురావసంవాదే రాజ
ధర్మే ఉపాయపద్మకావితకథనంనామ చతుస్త్రింశదధిక
ద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రిప్రాత్యహిక రాజకర్మణి

పురాణం ॥ అజస్త్రింశత్సవత్యౌమిదినంత్రయిదాచరేత్ । ద్విముహూర్తా
వశేహయాంరాత్రోద్రావ్యజేన్నృపః ॥ ౧ ॥ వాద్యవద్విన్యసైగీతైఃపశ్యేద్దూధాం
ప్రతోనరాః । విజ్ఞాయతేనయేలోకాస్తదీయాఇతికేనదిత్ ॥ ౨ ॥ ఆయవ్యయస్య
త్రవణంతతఃకార్యంయథావిధి । వేగోత్సన్నంతతఃకృత్వా రాజాస్సానగృహంప్రజే
త్ ॥ ౩ ॥ స్నానంకుర్యాన్నృపఃపశ్చాద్దస్తభావనపూర్వకమ్ । కృత్వాసద్భ్యాంతతో
జప్యంవాసుదేవంపపూజయేత్ ॥ ౪ ॥ వహ్నీపవిత్రాన్ష్టాపూయాత్తీర్థయేదుదతైః
పిష్టాః । దద్యాత్సకాఞ్చనీంధేమంద్విజాతీర్వాదసంయుతః ॥ ౫ ॥ అనువిష్టోఽలఙ్కృ
తశ్శముఖంపశ్యేచ్ఛర్వణే । సమవర్ణేధృతేరాజాశృణుయాద్వివసాదికమ్ ॥ ౬ ॥ ఔ
షధంభివజ్ఞోక్తంచశుక్లాలంబునంచరేత్ । పశ్యేన్మరుంతేనద్రాశీర్యాదోఽథప్ర
జేన్సభామ్ ॥ ౭ ॥ తత్రస్థోబ్రాహ్మణాన్సశ్యేదమాత్యంతస్త్రిణస్తథా । ప్రకృతీశ్చ
మహాభాగప్రతీహారంవేదితాః ॥ ౮ ॥ శ్రుత్వేతిహాసంకార్యాణికార్యాణాంకార్యని
ష్ఠయమ్ । వ్యవహారంతతఃపశ్యేత్సత్త్రింకుర్యాత్సమస్త్రీభిః ॥ ౯ ॥ నైకేనసహి
తఃకుర్యాన్నకుర్యాద్భుజుభిస్సహ । నచమూర్ఛైర్నచనాస్తైర్గుప్తంప్రకటంచరే
త్ ॥ ౧౦ ॥ మస్త్ర్యంస్వధిష్ఠితంకుర్యాద్యేనరాష్ట్రేనసభాధతే । ఆకారగ్రహణే
రాజ్ఞోమస్త్రీరత్రావరామతా ॥ ౧౧ ॥ ఆకారైరిక్లేతైఃప్రాజ్ఞామస్త్ర్యంగృహ్ణాద్విపణ్ణి
తాః । సాంవత్సరాణాంవైద్యానాంమస్త్రీణాంవచనేరతః ॥ ౧౨ ॥ రాజావిభూతి

మాహాతిధారయన్తీనృపంపాతే । మన్తక్రొత్వాభవ్యాయామంచత్రేయానేచశ
స్త్రీకే ॥ ౧౩ ॥ నిస్సత్త్వాదౌనృపస్సౌతఃపశ్యేద్విష్ణుంసుపూజితమ్ । పలుతంచపా
వకంపశ్యేద్విప్రాస్సశ్యేత్సుపూజితా ॥ ౧౪ ॥ భూషితోభోజనంతుర్యాదానా
ద్యైస్సుపరీక్షితమ్ । భక్త్యాగృహీతతామ్బులోవామపార్శ్వేనసంస్థితః ॥ ౧౫ ॥
శాస్త్రాశిచిప్తయేద్బ్రహ్మయోధానోస్త్రాయుధంగృహమ్ । అన్వాస్యవశ్చిమాంస
న్ధ్యాంకార్యాణివవిచిన్త్యతు ॥ ౧౬ ॥ చరాన్తస్మైప్ర్యభుక్త్వాన్నమన్తఃపురవ
రోభవేత్ । వాద్యగీతైరక్షితోఽన్యైరేవంసత్త్వంచరేన్నృపః ॥ ౧౭ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే రాజధర్మే
అజస్రీకథనంనామపంచమోఽశ్వాతీతశ్చదిశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీరణదీక్షాః ॥ —

పుష్కరః॥ యాత్రావిధానపూర్వంతువత్సేసాక్ష్యామికంవిధిమ్ । సప్తాహేన
యదాయాత్రాభవిష్యతిమహీపతేః ॥ ౧ ॥ పూజనీయాహరిశ్శమ్భుర్దేవకాద్యైర్విసా
యకః । ద్వితీయేఽహాదిక్పాలాన్తనమువజ్యశయనంచరేత్ ॥ ౨ ॥ శయ్యాంవాత
దగ్గిరదేవాన్పార్శ్వేననుంస్మరేత్ । నమశ్శమ్భుత్రినేత్రాయరుద్రాయవరదా
యచ ॥ ౩ ॥ వామనాయవిరాపాయస్వపాధిపతయేనమః । భగవద్దేవదేవశూలభృ
ద్ధృవవాహన ॥ ౪ ॥ ఇష్టానిష్టేనమాచక్షుస్వప్నేనుప్తస్యశాశ్వతయజ్ఞాగ్రతోదూర
మితిపురోధామన్త్రముచ్చరేత్ ॥ ౫ ॥ తృతీయేఽహాదిక్పాలాన్రుద్రాన్స్తాద్వికృతీస్య
జేత్ । గృహస్యజేచ్ఛతుర్థేఽహిపశ్చమేచాశ్వినాయజేత్ ॥ ౬ ॥ మాగ్నేయదేవతా
ప్రాసాంసద్యాదీనాంచపూజనమ్ । దివ్యాన్తరిక్షభౌమస్థదేవానాంచతథాబలిః ॥ ౭ ॥
రాత్రాభూతగణానాంచవాసుదేవాదిపూజనమ్ । భద్రకాల్యాశ్చియఃకుర్యాత్పూ
ర్థయేత్సర్వదేవతాః ॥ ౮ ॥ వాసుదేవస్సజగత్తణఃప్రచ్యన్నశ్చానిరుద్ధకః । నారా
యణోఽబ్జజోవిష్ణుర్నారసింహువావరాహకః ॥ ౯ ॥ శివశ్చస్తత్పురుషోహ్యహౌ
రోరామసత్యజః । సూర్యస్సోమఃకుజశ్చంద్రిజీవశుక్రశ్చనైశ్చరాః ॥ ౧౦ ॥ రాహుః
కేతుర్గణపతిస్సినానీచణ్డికామ్యమా । లక్ష్మీసురిస్సతీదుగ్ధాబ్రహ్మణీప్రమఖాగ
ణాః ॥ ౧౧ ॥ రుద్రాఇంద్రాదయోవహ్నిర్నాగాస్తార్క్ష్యైఃపరేసురాః । దివ్యాన్తరి
క్షభూమిస్తావిజయాయభవన్తమే ॥ ౧౨ ॥ మర్తయన్తరణేశత్రోన్తనన్వగృ
హేహ్యపహరకమ్ । సపుత్రమాతృభృత్యోఽహందేవావశ్వరణంగతః ॥ ౧౩ ॥ చ
మూనాంపువ్రతోగత్వారిపునాశౌనమోఽస్తుచః । విశ్వతఃప్రదాగ్మిదత్తాదభ్య
ధికంబలిమ్ ॥ ౧౪ ॥ షష్ఠేహ్నివిజయస్సానంకర్తవ్యంచాభిషేకవత్ । యాత్రాది
నేనప్రమేదపూజయేచ్ఛత్రివిక్రమమ్ ॥ ౧౫ ॥ సీరాజనోక్తమన్తైశ్చఅయుధంవా
హనంయజేత్ । పుణ్యాహజయశ్చేనమన్త్రమేతన్నిశామయేత్ ॥ ౧౬ ॥ దివ్య

ప్రతిక్షుభామిహస్మత్ప్రాయాద్వాస్సురాశ్చతే । దేవసిద్ధింప్రాప్నుహిత్వందేవయాత్రా
 స్తుసాతవ ॥ ౧౭ ॥ రక్షస్తుదేవతాస్సర్వాశ్చిత్యుత్సాహవ్రజేత్ । గృహీత్వాస
 శరంచాపంధనుర్నాగేతిమన్త్రితః ॥ ౧౮ ॥ తద్విష్ణోరిజప్త్యాశ్చదద్యాద్రిపుముఖేప
 దమ్ । దక్షిణంపదంద్వాత్రింశద్దిక్షుప్రాచ్యాదిముక్తమాత్ ॥ ౧౯ ॥ నాగంరథంహ
 యంచైవధుర్యాంచైవవారుహేతగ్రామాత్ । ఆరుహ్యవారైర్గచ్ఛేత్పృథ్వుతో
 నావలోకయేత్ ॥ ౨౦ ॥ క్రోశమాత్రంగతస్తిష్ఠేత్పృథ్వుయేదేవతాద్విజాత్ । పర
 దేశంచజేత్పశ్యదాత్మనైస్యంహిపాలయత్ ॥ ౨౧ ॥ రాజాప్రాప్యవిదేశంతుదేశ
 పాలంతుపాలయేత్ । దేవానాంపూజనంకుర్యాన్నచ్చిద్వ్యాదాయుషశ్రతు ॥ ౨౨ ॥
 నావమానయేత్తద్దేశ్యానాగత్యస్పృశంపునః । జయంప్రాప్యగ్ధయేదేవాన్దద్యా
 ద్దానానిపాద్ధివః ॥ ౨౩ ॥ ద్వితియేఽహనిసక్తామోభవిష్యతియదాతదా । స్వాపయే
 ద్దజనుశ్చాదియజేద్దేవంస్యసింహకమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఛత్రాదిరాజలిక్తానిశస్త్రానిశివైగ
 ణాత్ । ప్రాతర్నృసింహకంపూజ్యవాహనాద్యనుశేషతః ॥ ౨౫ ॥ పురోధనామ
 తంపశ్యేన్నహ్నింహుత్వాద్విజాన్యజేత్ । గృహీత్వాసశరంచాపంజాధ్యారుహ్య
 వైవ్రజేత్ ॥ ౨౬ ॥ దేశేత్వద్భక్త్యశ్శత్రుశాంకుర్యాత్పృథ్వికల్పనామ్ । సంహ
 తాన్యోధయేదల్పనామంపస్తారయేద్బహుభా ॥ ౨౭ ॥ సూచీముఖమగ్నికంస్యాద
 ల్పానాంబహుభిస్సహ । వ్యూహఃప్రాణ్యజ్జహపాశ్చప్రవ్యరూపాశ్చకీర్తితాః ॥ ౨౮ ॥
 గరుడోమకరవ్యూహాశ్చక్రశ్శైవస్తదైవచ । అర్ధచంద్రశ్చపత్రశ్చకటవ్యూహపవ
 చ ॥ ౨౯ ॥ పుష్కలస్సర్వతోభద్రసూచీవ్యూహాశ్చతేనరాః । వ్యూహానావధసర్వే
 హంపఞ్చధానైస్యకల్పనా ॥ ౩౦ ॥ ద్వాపతూపనుపతౌద్వావవశ్యంపఞ్చసంభవే
 త్ । ఏతేనయదవాద్వాభ్యాంభాగాభ్యాంయుద్ధమాచరేత్ ॥ ౩౧ ॥ భాగత్ర
 యంస్థాపయేత్తులేహంతౌర్ధ్వమేవచ । సవ్యూహకల్పనాకార్యరాజ్ఞోభవతికర్త్రి
 చిత్ ॥ ౩౨ ॥ మూలచ్ఛేదేవినాశస్సాన్యన్నయధ్యేచ్ఛస్వయంస్వపః । వైస్యవ్యప
 శ్చాత్రిష్ఠేత్తుక్రోశమాత్రేనుహీపతిః ॥ ౩౩ ॥ భగ్నస్థూరణంతత్రయోధానాంపరి
 కీర్తితమ్ । ప్రధానభక్తేనైస్యస్యనావస్థానంఽధీయతే ॥ ౩౪ ॥ ససంహతాన్నవిరతా
 న్యోధామ్యవ్యహేప్రకల్పయేత్ । ఆయుధానాంతుసమ్మర్దోయధానస్యాన్నరస్ప
 రమ్ ॥ ౩౫ ॥ భేత్తుకానుఃపరాగ్నికంసంహతైరేవభేదయేత్ । భేదరత్యూఃపరేణాపి
 కర్తవ్యాస్సంహతాస్తథా ॥ ౩౬ ॥ వ్యూహంభేదావహంకుర్యాన్నరవ్యూహేషు
 దేచ్ఛయా । గజస్యపాదరత్నాథాశ్చత్వారస్తతథాద్విజ ॥ ౩౭ ॥ రథస్యచాశ్వా
 శ్చత్వారస్సమాస్తస్యచచర్మిణః । ధన్వన్తర్హిస్త్రిపుల్యఃపురస్తాచ్ఛర్మిణోరణే ॥ ౩౮ ॥
 పృథతోధన్వనఃపశ్చాద్ధన్వనాంతురగారథాః । రథానాంతుజ్జరాలపశ్చాద్ధాతవ్యాః
 పృథవీక్షితా ॥ ౩౯ ॥ పదాతికుజ్జరాశ్వానాంధర్మకార్యంప్రయత్నతః । శూరాఃప్ర
 ముఖతోదేయాస్సగ్ధమాత్రప్రదర్శనమ్ ॥ ౪౦ ॥ కర్తవ్యంభీరుసంక్షేనశత్రువిద్రా

వకారకమ్ । దారయన్తిపురస్తాశ్చునదేయాభీరవఃపురః ॥ ౪౦ ॥ ప్రాత్యాహయన్త్యే
వరణేభీహుభూధారాఃపురస్థితాః । ప్రాంతవశ్యుకనాపాశ్చ యేచాజప్యేతానా
రాః ॥ ౪౧ ॥ సంహతభూయ్యుగాశ్చైవక్రోధనాకలహప్రియాః । నిశ్యహృప్తాఃప్ర
హృప్తాశ్చకూరాజ్జేయాశ్చకామినః ॥ ౪౨ ॥ సహతానాంహతానాంచరణాప
నయనక్రియా । ప్రతియుద్ధంజానాంచతోయదానాదికంచయత్ ॥ ౪౩ ॥ ఆయు
ధానయనంచైవపత్రికర్షకధీయతే । రిపూణాంభేత్తుకామానాంస్వనైన్యస్యతురక్ష
ణమ్ ॥ ౪౪ ॥ భేదనంసంహతానాంచవర్షిణాంకర్షకీర్తితమ్ । విముఖికరణంయు
ద్ధేభ్యసాంచతథోచ్యతే ॥ ౪౫ ॥ దూరాపసరణంయూనంసుహతస్యతథోచ్యతే ।
త్రాసనంరిపునైన్యానాంరథకర్షతథోచ్యతే ॥ ౪౬ ॥ భేదనంసంహతానాంచభేదా
నామపిసంహతిః । ప్రాకారతోరణాటాలద్రుమభగ్దశ్చసగ్దజే ॥ ౪౭ ॥ త్రిభూర్వి
వమాజ్జేయారథాశ్చస్యతథానమా । సకర్తమాచనాగానాంయుద్ధభూమిరుదాహృ
తా ॥ ౪౮ ॥ ఏవంపరిచితవ్యూహాఃకృశిపృష్ఠదివాకరఃతథానులోమశుక్రాదికా
లన్ముదుమారుతాః ॥ ౪౯ ॥ యోధానుత్రేజయేత్పర్వాన్నానుగోత్రావదానతః ।
భోగప్రాప్త్యాచవిజయేస్సగ్దప్రాప్త్యామృతస్యచ ॥ ౫౦ ॥ జిత్వారీన్స్థగసమ్మృ
ప్తిర్మృతస్యచపరాగతిః । నిమగ్నతస్వామిపిణ్డస్యనాస్తియుద్ధసమాగతిః ॥ ౫౧ ॥
కూరాణాంరక్తమాయాతేనపాపంశ్యజన్తితే । మాతాదిమఃఖసహనంరణేతత్పుర
మంతపః ॥ ౫౨ ॥ వరాపురస్సహస్రాణియాన్తిశూరంరణేమృతమ్ । స్వామీసుకృత
మాదత్రేభగ్నానాంవిజన్తినామ్ ॥ ౫౩ ॥ బ్రహ్మహత్యాఫలంతేమాంతథాప్రో
క్తంపదేవదే । త్యక్త్వాసహాయామ్యోగశ్చేద్యేవాస్త్వస్యఃనష్టయే ॥ ౫౪ ॥ అశ్వమే
ధఫలంప్రోక్తంకూరాణానాంవిజన్తినామ్ । ధర్మనిష్ఠేజయోరాజ్ఞియోధవ్యాశ్చసమా
న్సమైః ॥ ౫౫ ॥ గజాద్యైశ్చగజాద్యాశ్చసహస్రవ్యాఃపలాయినః । నప్రేక్షకాః
ప్రవిష్టాశ్చఅశస్తాఃపతితాదయః ॥ ౫౬ ॥ శాస్త్రేంద్రాభిభూతేచఆర్థోద్ధీర్ణేనదీవనే ।
దుర్దనేకూటయ్యుద్ధాశత్రునాశాన్ధమాచరేత్ ॥ ౫౭ ॥ బాహూప్రకృహ్యఃక్రోశేద్భ
గ్నాభగ్నాఃపరేత్ ॥ ప్రాప్తంమిత్రంబలంభూరినాయకోఽత్రనిపాతతః ॥ ౫౮ ॥
సేనాసీర్నిహితశ్చాయంభూపతిశ్చౌపివిప్లుతః । ఏనుతానాంతుయోధానాంసుఖం
భూతోవిధీయతే ॥ ౫౯ ॥ ధూపాశ్చదేయాధర్మజ్ఞతథాపవరమోహనాః । పతా
కాశ్చైవసమ్భారోవాదిత్రాణాంభయావహః ॥ ౬౦ ॥ సమ్మృద్ధ్యవిజయంయుద్ధే
దేవాన్విప్రాంశ్చసంయజేత్ । రత్నానిరాజగమీనిలమాత్యేనకృతేరణే ॥ ౬౧ ॥
తస్యస్త్రియోనకస్యాపిరత్నాస్తాశ్చపరస్యచ । శత్రుంప్రావృరణేషుక్తంపుత్రపశు
రిపాలయేత్ ॥ ౬౨ ॥ పునస్తేనయోధవ్యందేశాచారాదిపాలయేత్ । తతశ్చస్వ
పురంప్రాప్యభువేభేప్రవిశేద్గృహమ్ ॥ ౬౩ ॥ దేవాదిపూజనంకుర్యాద్రతేద్యోక
కుటుంబకమ్ । సంవిభాగంపరావాస్తేకుర్యాద్భుత్యజనస్యచ ॥ ౬౪ ॥ రణదీయో

మయోక్తాలేజయాయన్యవత్తేర్ధ్రువా ॥ ౬౫౪ ॥

* * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేపుమరపరశురామసంవాదే రాజ
ధర్మేరణదీయోనామపత్తిశంశదధికద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రీశ్రీస్తోత్రమృతి

పుమరః ॥ రాజ్యలక్ష్మీస్థిరత్వాయయథేంద్రేణపురాణేయః । స్తుతిఃకృతా
తథారాజాజయాద్ధంస్తుతమాచరేత్ ॥ ౧ ॥ ఇన్ద్రః ॥ నమస్కేసర్వలోకానాంజ
ననీమభిసంభవామ్ । శ్రీయమున్నిద్రపద్మాక్షీంవిష్ణువత్సస్థలస్థితామ్ ॥ ౨ ॥ త్వం
సిద్ధిస్త్యంస్వధాస్వాహాసుధాత్వంలొకపావనిసద్ధ్యారాత్రిప్రభాభూతిర్తేభాశ్రద్ధా
సరస్వతీ ॥ ౩ ॥ యజ్ఞవిద్యామహావిద్యాగుహ్యావిద్యాచశోభనేఆత్మవిద్యాచదేవత్వంవి
ముక్తిఫలదాయినీ ॥ ౪ ॥ అస్మిక్షతీత్రయావార్తాదణ్డనీత్యస్తమేవచసామ్యాసామైర్జగ
త్రూప్తైస్త్యయైతద్దేవిపూరితమ్ ॥ ౫ ॥ కాత్వన్యాత్వామృతేదేవసర్వయజ్ఞమయంవ
పుః ॥ ఆధ్యాస్తేదేవదేవస్యయోగివిద్యంగదాభృతః ॥ ౬ ॥ త్వయాదేవిపరిస్థిక్తంసక
లంభవనత్రయమ్ ॥ విష్ణుప్రాయమభవత్వయేదానీంసమేధితమ్ ॥ ౭ ॥ దారాఃపుత్రాస్త
థాగారంసుహృద్ధాన్యధనాదికమ్ । భవత్యేతన్నహాభాగేనత్యంత్వద్విక్షణాన్నృణా
మ్ ॥ ౮ ॥ శరీరాలోగ్యమైశ్వర్యగురిపక్షఃక్షయస్సుమ్ ॥ దేవిత్యన్యప్రిదృష్టానాంపురుషా
ణాంనమర్తుభమ్ ॥ ౯ ॥ త్వమమ్భాసర్వభూతానాందేవదేవోహరిపితా ॥ త్వయైతద్వి
ష్ణునాచాస్పృశగద్యాప్తంచరాచరమ్ ॥ ౧౦ ॥ మానంకోశంతథాకోంతమాగృహం
మాపరిచ్ఛదమ్ ॥ మాశరీరంశత్రంచస్యజేభాసర్వపావని ॥ ౧౧ ॥ మాపుత్రాన్మాసుహృ
ద్వగ్ధాన్మావశూన్మావిభూషణమ్ ॥ త్యజేభామమదేవస్యవిష్ణోర్వత్సప్నలాలయే ॥ ౧౨ ॥
సత్వేనసత్యశౌచాభ్యాంశథాశీలాదిభిర్బుధైః ॥ త్యజ్యస్తేతేనరాసద్యస్సన్యక్తాయేత్వ
యామలే ॥ త్వయావలోకితాస్సకృశీలాద్యైరఘలైర్బుధైః ॥ మత్తత్వైశ్చయజ్యస్తే
పురుషాన్గుణాలపి ॥ ౧౩ ॥ సక్లైఘ్యస్సగుణీధన్యస్సమీనస్సబుద్ధిమా ॥ సమూరస్సవవి
క్రావ్త్యైస్త్యయాదేవీవీక్షితః ॥ ౧౪ ॥ సద్యోవైగుణ్యమాయాక్షిణీలాద్యస్సకలాగు
ణాః ॥ పరాఙ్ముఖజగద్ధాత్రీయస్యత్వంవిష్ణువల్లభే ॥ ౧౫ ॥ నతేవర్ణయితుంశక్తాగుణాన్వి
హ్వపివేధసః ॥ ప్రసీదదేవిపద్మాక్షీనాస్మాన్స్త్యాక్షీకదాచన ॥ ౧౬ ॥ పుమరః ॥ ఏవంస్తు
తాదదాశ్రీశ్చవరమిన్ద్రాయచేప్పితమ్ । సుధీరత్వంచరాజ్యస్యసక్తాగ్రహవిజయాదిక
మ్ ॥ ౧౭ ॥ స్తోత్రపాతశ్రవణకర్తృణాంభక్తిముక్తిదమ్ ॥ శ్రీస్తోత్రంసతతతస్తావృతే
చ్ఛశృణుయాన్నరః ॥ ౧౮ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేపుమరపరశురామసంవాదే రాజధర్మే ఇన్ద్ర

కృతశ్రీస్తోత్రకథనంనామసత్తత్రంశదధికద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రీరాజనీతిః

ఆగ్నిః || నీతిస్తేపుమూర్తాతురామోక్తలక్షణాయయా | జయాయతాం
 ప్రవత్యోమిశ్శుభధర్మాదివర్ధనమ్ || ౧ || శ్రీరామః || న్యాయేనాన్వనమర్థస్యవర్ధనంక్షణం
 చరేత్ | సత్పాత్రప్రతిపత్తిశ్చరాజప్యత్తంచతుర్విధమ్ || ౨ || నయస్యవిసయోమూలం
 వినయశ్చాస్త్రసౌశ్చయాత్ | వినయోహిద్విగ్రియజయస్తైర్యుక్తఃపాలయేత్సహీమ్ || ౩ ||
 శాస్త్రంప్రజ్ఞాధృతిద్వాత్వ్యంపాగల్భ్యంధారయిష్టుతా | తాన్మహిమవాగ్మితోదార్య
 మాపతా-లసహిష్టుతా || ౪ || ప్రభావశ్శుచితామైత్రీత్యాగస్సత్యంకృతజ్ఞతా | కులంశీ
 లందమశ్చేతిగుణాస్సన్నత్తిహేతవః || ౫ || ప్రకీర్ణవిషయారణ్యేధావస్తంపిప్రమాధినమ్ |
 జ్ఞానాబు-శేనకుర్వితవశ్యమిద్విగ్రియన ద్విసమ్ || ౬ || కామఃకోధస్తథాలోభోహర్షో
 మానోమదస్తథాపద్యద్యముత్సృజేదేనమస్తింస్త్యక్తేసుభిన్నపః || ౭ || ఆస్త్విక్షకీంత్ర
 యాంవాద్రాందణ్ణీతించపార్థివః | తద్విద్యైస్తత్త్రియోపేతైశ్చిన్తయేద్విసయాన్వి
 తః || ౮ || ఆస్త్విక్షక్యాన్తవిజ్ఞానంధర్మాధర్మాగ్రయాన్తే || అథానర్థాతువారాయాందణ్ణ
 నీత్యాంనయానయా || ౯ || అహింసాసూన్యతావాణీసత్యంశౌచందయాతుమా | వర్ణి
 నాంలిక్ష్ణేవాంఘ్రైవసామాన్యోధర్మక్షయేత్ || ౧౦ || ప్రజాస్సమసుగృహ్స్థీయాతుగ్రాన్యా
 దాచారంసంస్థితమ్ | వాక్సున్యతాదయాదాసంహీనోపగతరక్షణమ్ || ౧౧ || ఇతివృత్తంస
 తాంసాధుహితంసత్పురుషవ్రతమ్ | అధివ్యాధిపరీతాయఅద్యశ్చోవావినాశినే || ౧౨ ||
 కోహిరాజాశరీరాయధర్మాపేతంసమాచరేత్ | సహిస్ససుఖమన్విచ్ఛన్నీదయేత్కృ
 పణంజనమ్ || ౧౩ || కృపణఃపీడ్యమానోహిమన్యనామాన్తిపార్థివమ్ | క్రియతేదభ్యర్హణీ
 యాయస్వజనాయయథాజ్ఞలిః || ౧౪ || తతస్సాధుతరఃకార్యోమర్జనాయశివాధినా | ప్రి
 యమేవాధిధాతవ్యంసత్పుణ్యంద్విపత్సుచ || ౧౫ || దేవాస్తేప్రియవక్తారఃపశవఃశ్రూర
 వాదినః | శుచిరాస్తిక్యపూతాన్యాపూజయేద్దేవతాస్సుదా || ౧౬ || దేవతావద్గురుజనమా
 న్నవచ్ఛసుహృజ్ఞానమ్ | పణిపాతేనహిగురుంసతోఽన్యమానుచేష్టితైః || ౧౭ || కుర్వితాధి
 ముఖాన్పుత్రైర్దేవాస్త్రుకృతకర్మణా | సద్భావేనహరేన్పిత్రంసన్యామేణచబాధ
 వాః || ౧౮ || స్త్రీభృత్యాస్త్రేయదానాభ్యాండాక్షిణ్యేనేతరంజనమ్ | అనిదావరకృత్యే
 మస్యధర్మపరిపాలనమ్ || ౧౯ || కృపణేషుదయాళుత్వంసర్వత్రమధురాగిరః | ప్రాణైర
 ప్యుపకారిత్వంమిత్రతాయాన్యభిచారిణే || ౨౦ || గృహగతేపరివృజ్యశ్శత్రుదాశంసహిష్టు
 తా | స్వసన్మృధిచ్ఛనుశ్చేకఃపరవృధిచ్ఛమగ్నరః || ౨౧ || అపరోపతాపివచనంమానవ్రత
 చరిష్టుతా | బద్ధభిర్బద్ధసంయోగస్సృజనేచతురత్రతా || ౨౨ || ఉదితానువిధాయిత్యమి
 తివృత్తంమహాన్తనా || ౨౩ ||

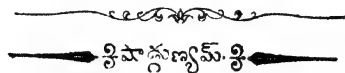
ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శ్రీరామలక్షణసంవాదే రాజధర్మే
 రాజనీతికథనంనామఅష్టత్రింశదధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీరాజధర్మాః —

శ్రీరామః ॥ స్వామ్యమాత్యం చరాష్ట్రం చదుర్గంకోశో బలం సుహృత్ పరస్మ
 రోపకారీదం సప్తాంగం రాజ్యము ద్యతే ॥ ౧ ॥ రాజ్యాన్తా నాం వరం రాష్ట్రం సాధనం
 పాలయేత్సదా ॥ కులంశీలవయస్సుత్వం దాక్షిణ్యం ధీప్రకారితా ॥ ౨ ॥ అవిసంవా
 దితా సత్యం వృద్ధసేవాకృతజ్ఞతా ॥ దైవసమ్మన్న తాబుధిరక్షుద్రపరివారతా ॥ ౩ ॥
 శక్యసామంతతా ప్రైవతథాచదృఢభక్తితా ॥ దీర్ఘదర్శిన్వముతా సహశ్యుతితా స్థూల
 క్షతా ॥ ౪ ॥ పశితత్వం ధార్మికతా సాహోశ్చస్త్వస లేర్థుణాః ॥ ప్రఖ్యాతవంశమక్రూరం
 లోకసక్తా హింసకుచిత్ ॥ ౫ ॥ కుర్వితాన్యహితా తాక్షీ పరిచారం మహీపతిః ॥ వా
 వాక్షీ ప్రగల్భాన్పుతమానుదగ్రో బలవాన్యశీ ॥ ౬ ॥ నేతాదణ్డస్య నిపుణః కృతశిల్ప
 రిగ్రహః ॥ పరాభియోగప్రసహస్సర్వదుష్టప్రతికీయా ॥ ౭ ॥ పరవృత్తాన్సవేక్షీ చ స
 ధివిగ్రహతత్త్వవీత్ ॥ గూఢనుస్తప్రచారజ్ఞో దేశకాలవిభాగవీత్ ॥ ౮ ॥ ఆదా
 తా సమ్యగధానాం వియోక్తా చ పాత్రవీత్ ॥ క్రోధలోభభయద్రోహదమ్భచాపల
 వర్జితః ॥ ౯ ॥ పరోపతాపపైశున్యమాత్సర్యే ద్వాన్యతాతిగః ॥ వృద్ధోపదేశసమ్మన్న
 శ్శక్తో మధురదర్శనః ॥ ౧౦ ॥ గుణానురాగస్థితమానాన్త సమద్భుతాన్స్తృతాః ॥ కురీ
 నాశ్శుచయశ్శూరాశ్శూక్రితవస్త్రోఽనురాగిణః ॥ ౧౧ ॥ దణ్డనీతేః ప్రయోక్తారస్సచి
 వాన్సుర్వర్తహీనతేః ॥ సువిగ్రహవాజానవదః కులశీలకలాన్వితః ॥ ౧౨ ॥ వాక్షీ
 ప్రగల్భాశ్చక్షుష్మానుతా సహిప్రతిపత్తిమాన్ ॥ ప్రమ్భుచాపహినశ్చమైత్రేక్షేశసహ
 శ్యుచిః ॥ ౧౩ ॥ సత్యసత్వదృతిస్థైర్యప్రభావారోగ్యసంయుతః ॥ కృతశిల్పశ్చదక్ష
 శ్చప్రజ్ఞావాధారణాన్వితః ॥ ౧౪ ॥ దృఢభక్తిరకర్తా చ వైరాణాం సచివోభవేత్ ॥
 స్మృతిప్రశ్నరలాధేమచిత్రజ్ఞో జ్ఞానశ్శయిః ॥ ౧౫ ॥ దృఢతామస్త్రగుప్తిశ్చమన్త్రి
 సమృద్ధ్యక్తిర్జితా ॥ శ్రయ్యాంచ దణ్డనీర్థ్యాంచ మశలస్సాన్యత్సురోహితః ॥ ౧౬ ॥
 అభర్వవేదవిహితం పుర్యాచ్ఛాన్తికపాపైకమ్ ॥ సాధుతైహ మమాత్మానాంతద్విద్యై
 స్సుబాబుధిమాన్ ॥ ౧౭ ॥ చక్షుష్షత్వాంచ శిల్పించ పరీక్షేత గుణద్వయమ్ ॥ స్వజనే
 భ్యోవిజానీయాత్కులంస్థానమవగ్రహమ్ ॥ ౧౮ ॥ పరికర్మసుదక్షుంచ విజ్ఞానంధార
 యిష్టుతామ్ ॥ గుణశ్రయం పరీక్షేత ప్రాగల్భ్యం ప్రీతిలాంతథా ॥ ౧౯ ॥ కథాయో
 గే గుబుద్ధే తవాక్షిత్వం సస్యవాదితామ్ ॥ ఉత్సాహంచ ప్రభావంచ తథాక్షేశసహ
 ణ్ణతామ్ ॥ ౨౦ ॥ గృహింపైవానురాగంచ స్థైర్యంచావదిలక్షయేత్ ॥ భక్తిం మైత్రీం
 చ శౌచంచ జానీయాద్వ్యవహారతః ॥ ౨౧ ॥ సంవాసిభ్యో బలం సత్వమారోగ్యంశీ
 లమేవచ ॥ అన్యథానుచాపల్యం వైరాణాంచాప్యగ్గీర్ణమమ్ ॥ ౨౨ ॥ ప్రత్యక్షతోవి
 జానీయాద్భుద్రతాన్యుద్రతామ్ ॥ ఫలానుమేయాన్సృక్ష్వత్రపరోక్షగుణాన్పత్తయః ॥

శస్యాకరవతీపుణ్యాఖండవ్యసనస్త్రితా । గోహితాభూరిసలిలాపుణ్యైర్జనవదైర్యు
తా ॥ ౨౮ ॥ రమ్యాసకుజ్జరబలావారిష్టలపథాన్వితా । అదేవమాత్యకాచేతిశస్యతే
భూరిభూతయే ॥ ౨౯ ॥ శూద్రకారువణిక్పయోమహారవృక్షకృషీవలః । సాను
రాగోరిపుచ్చేషీపీడాసహకరఃపుభుః ॥ ౩౦ ॥ నానాదేవైస్సమక్షిణ్ణోధార్మికః
పశుమాన్బలీ । ఈదృజ్జనపదశ్చస్తోఽమూర్ఖవ్యసనినాయకః ॥ ౩౧ ॥ పృథుసీమంసు
హాభాతముచ్చప్రాకారతోరణమ్ । పురంసమావసేచ్ఛైలసరిన్మరువనాశ్రయమ్ ॥
జలవద్ధాన్యధనవద్ధగంకాలసహంసుహత్ । ఔదకంపార్వతంవాత్సమైరిణంధన్వి
నంచపక్ష ॥ ౩౨ ॥ ఈపితృద్రవ్యసముర్జ్జితేపితృపైతామహూచితః । ధర్మాన్తి
వ్యయసహాకోశోధర్మాదివృద్ధయే ॥ ౩౩ ॥ పితృపైతామహూచితవ్యసనహతోద
త్తవేదనః । విభాతపౌరుషోజన్యఃకుశలశ్శకునైర్వృతః ॥ ౩౪ ॥ నానాద్రోరణో
పేతోనానాయుద్ధవిశారదః । నానాయోధనమాక్షిణ్ణోనిరాజితహయద్విపః ॥ ౩౫ ॥
ప్రవాసాయాసదుఃఖేషుయుద్ధేషుచక్రత్రయః । అద్వైదృగ్భక్తియప్రాయోదన్జ్ఞో
దన్జనతామతః ॥ ౩౬ ॥ యోగవిజ్ఞానసత్త్వాధ్యంసుహాపక్షప్రియంవదమ్ । ఆయ
తిక్షమమదైవధంమిత్రంకుర్వీతసమకులమ్ ॥ ౩౭ ॥ దూరాదేవాభిగమనంస్పృహ
హృదయానుగా । వాక్సత్కృత్యప్రదానంచత్రిభోమిత్రసర్వగ్రహః ॥ ౩౮ ॥ ధర్మ
కామార్థసంయోగోమిత్రాత్మత్రిభంధలమ్ । ఔరసంతత్రసన్నద్ధంతథావంశక్ర
మాగతమ్ ॥ ౩౯ ॥ రక్షితంవ్యసనేభ్యశ్చమిత్రంజ్ఞేయంచతుర్విధమ్ । మిత్రేసుశా
స్సత్యతాద్యాస్సమానసుభుజఃఖతా ॥ ౪౦ ॥ ఎత్యైఽనుజీవినాంవృత్తంసేవీసేవేత
భూవతిమ్ । దక్షతాభద్రతాదాన్యంత్రాన్తిజ్జేశసహిష్ణుతా ॥ ౪౧ ॥ సన్తోషశీల
ముత్సాహామణ్డయత్యనుజీవినమ్ । యథాకాలముపాసితరాజానంసేవకోనయా
త్ ॥ ౪౨ ॥ పరస్థానగమంక్రూర్యమాధ్యంత్యంసుభిరంత్యజేత్ । విగ్రహ్యకథనంభృ
తోనకుర్యాజ్ఞాయసాసహ ॥ ౪౩ ॥ సుహ్యంసుర్మదమన్తగ్రంచనచభర్తుఃప్రకా
శయేత్ । రక్తాద్వృత్తింసమీహేతవిరక్తింసన్ద్యజేన్మృవమ్ ॥ ౪౪ ॥ అకార్యేప్రతి
షేధశ్చకార్యేచాపిప్రవర్తనమ్ । సత్త్వేపాదితసద్వృత్తంబంధమిత్రానుజీవినమ్ ॥ ౪౫ ॥
ఆజీవ్యస్సర్వసత్త్వానంరాజావర్జన్యవద్భవేత్ । ఆయద్వా రేషుచాత్యర్థంధనంచా
దదతితచ ॥ ౪౬ ॥ కుర్యాదుద్యోగసంపన్నానధ్యత్యాన్తస్సర్వకర్మసు । శృషీర్వ
ణిక్పథోదుర్గంసేతుఃకుజ్జరబద్ధనమ్ ॥ ౪౭ ॥ ఖన్యాకరబలాదానంశూన్యానాంచ
నివేశనమ్ । అప్రవర్గమంరాజానాధువృత్తోఽనుపాలయేత్ ॥ ౪౮ ॥ ఆముక్తికే
భ్యశ్చైవరేభ్యఃపారేభ్యోరాజవల్లభాత్ । పృథివీపతిలోభాచ్చప్రజానాంపశ్చాధా
భయమ్ ॥ ౪౯ ॥ అపేత్యైతద్ధ్యయంకాలేఆదదతికరంస్పృహః । అభ్యవ్రతంశరీరం
స్వంబాహ్యంరాష్ట్రంచరతుయేత్ ॥ ౫౦ ॥ దన్యాన్మదన్దయేద్రాజాస్సంరక్షేచ్ఛ

విహరిగః | స్త్రియఃపుత్రాంశ్చశత్రుభ్యోవిశ్వసేన్నకదాచన || ౮౮ || * *
 భగవీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శ్రీరామలక్ష్మణసంవాదే రాజధన్యేరాజ్య
 క్షౌదికధనంనామ ఏకోనచత్వారింశదధికద్వి శతతమోధ్యాయః.

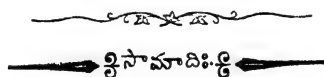

శ్రిమద్ధ్యాయమ్. శ్రి

శ్రీ గావః || వణ్ణలంచస్తయేమృత్యురాజాద్వాదశరాజకమ్ | అరిన్దిత్రమరే
 ద్విగ్రంమిశ్రమిశ్రమతఃపరమ్ || ౧ || తథారిమిశ్రమిశ్రంచవిజగీమఃపురస్తస్పృతాః |
 పార్థివ్రాహస్త్వగఃపశ్చదాక్రస్తస్తదనస్తరమ్ || ౨ || ఆసారావసయోఽచ్చైవంవిజి
 గీమోశ్చవణ్ణలమ్ | అరేశ్చవిజగీమోశ్చవృషభౌమౌభూవ్యనస్తగః || ౩ || అనుగ్రహే
 సంహతయోర్నిగ్రహేవ్యస్తయోఃప్రభుః | వణ్ణలాద్భూహితేమాముదాసీన్బలా
 ధికః || ౪ || అనుగ్రహేసహతానాంవ్యస్తానాంచవధేప్రభుః | సన్నిచవిగ్రహంయా
 సమాసనాదిపదామితే || ౫ || బలవద్విగృహీతేనసన్నికుర్యాద్భివాయవ | కపా
 లఉపహరశ్చసస్తానసృజగస్తథా || ౬ || ఉపన్యాసఃప్రతీకారస్సంయోగఃపురుషా
 స్తరః | అదృష్టసరఆదిష్టఆత్మాపిసఉపగ్రహః || ౭ || పరిక్రమస్తథాద్భిన్నస్తథాచప
 రకూషణమ్ | సూక్ష్మోపనేయసన్నిశ్చిస్తద్ధయష్టేడశేరీతాః || ౮ || పరస్పరోపకా
 రశ్చమైత్రస్సచ్ఛదోస్తథా | ఉపహరాశ్చచత్వారస్తేషుముఖ్యాశ్చసప్తయః || ౯ ||
 బాలవృద్ధోద్ధిగ్ధిగ్ధోగస్తథాబద్ధబహిష్కృతః | భీరుకోభీరుకజన్బుభోబుభజనస్త
 థా || ౧౦ || విరక్తప్రకృతిశ్చైవవిషయేష్వతిసక్తిమా | అనేకచిత్తమస్తశ్చదే
 వబ్రాహ్మణస్తదః || ౧౧ || దైవోపహతశ్చైవదైవనిష్టకపవచ | దుర్భిక్షవ్యసనో
 పేతోబలవ్యసనసజ్జులః || ౧౨ || స్వదేశస్థోబహురిపుర్ముక్తఃకాలేనయశ్చహ |
 సత్యధర్మవ్యపేగశ్చపింశతఃపురుషాఅమీ || ౧౩ || ఏతైస్సన్నింశకుర్వీతవిగృహీత్యా
 మ్మతేవలమ్ | పరస్పగావకారేణపుంసాంభవతివిగ్రహః || ౧౪ || ఆన్యనోఽభ్యుదయా
 కాశ్చీ పీడ్యమానఃపరేణవా | దేశకాలబలోపేతఃపారభేతేపావిగ్రహమ్ || ౧౫ ||
 గాజ్యస్త్రీస్థానదేశానాంజ్ఞానస్యచబలస్యచ | అపహరోసుదోమానఃపీడావైషయ
 కీతథా || ౧౬ || జ్ఞానాత్మశక్తిగర్భాణాంవిఘాతోదైవమేవచ | మిత్రార్థంచాపమా
 నశ్చతథాబద్ధునినాశనమ్ || ౧౭ || భూతానుగ్రహపశ్చేదస్తథావణ్ణలమావణమ్ |
 ఏకాథాభినివేశిత్యమితివిగ్రహయోనయః || ౧౮ || సావత్సర్యంవాస్తుజంస్త్రీజంవాన్జా
 తనుపరాధజమ్ | వైరంపశ్చవిధంప్రోక్తంసాధనైఃపశుమంసయేత్ || ౧౯ || కిష్కిణ్యఫలం
 నిష్ఫలంవాసన్నిధిఫలమేవచ | తదాత్వేదోషజననమాయత్యాంవైవనిష్ఫలమ్ || ౨౦ ||
 ఆయత్యాంచతదాత్వేదదోషసజ్జననంతథా | అపరిజ్ఞాతపీర్వేణవరేణస్తోభితోఽపి
 వా || ౨౧ || పరాధంస్త్రీనిమిత్రంచదీర్ఘకాలంద్విజైస్సుహ | అకాలదైవయక్తన

బులోద్ధతసఖేనచ ॥ ౨౨ ॥ తదాత్మేఫలసంయుక్తమాయత్యాంఫలవర్జితమ్ । ఆ
యత్యాంఫలసంయుక్తంతదాత్మేఫఫలంతథా ॥ ౨౩ ॥ ఇతీమంషోడశవిధంనకు
ర్యాదేవవిగ్రహమ్ । తదాత్వాయతినంశుద్ధంకర్మరాజాసదాచరేత్ ॥ ౨౪ ॥
హృష్టంపుష్టంబలంమత్యాగృణ్ణీయాద్విపరీతకమ్ । మిత్రమాక్రన్తృతాసారోయదాస్య
ద్వైధభక్తయః ॥ ౨౫ ॥ పరస్యవిపరీతంచతదావిగ్రహమాచరేత్ । విగృహ్యసద్ధా
యతథాసముఖ్యాధాప్రసజ్జతః ॥ ౨౬ ॥ ఉపేక్షయాచనిపుణైర్యానంపఞ్చవిధం
స్తృతమ్ । పరస్పరస్యసామర్థ్యవిఘాతాదాసనంస్తృతమ్ ॥ ౨౭ ॥ అరేశ్వవిజి
గీషోశ్చయానవత్పఞ్చధాస్తృతమ్ । బలినోద్ద్విషతోర్మధ్యేవాచాత్మానంసమర్ప
యః ॥ ౨౮ ॥ ద్వైధభావేనతీప్యేతకాకాక్షివదలక్షితః । ఉభయోరపిసమ్పాతేసే
వేతబలవత్తరమ్ ॥ ౨౯ ॥ యదాద్వాపపితేచ్ఛేతాంసంక్షేపంజాతసంవిదా । తదోప
సర్వేతచ్ఛక్రమధికంవాస్యయంప్రజేత్ ॥ ౩౦ ॥ ఉద్భిద్యమానోబలిన్సామాయ
ప్రతిక్రియః । కులోద్ధతంసత్యమార్యమాసేవేతబలోత్కటమ్ ॥ ౩౧ ॥ తద్దర్శమో
పాస్తేకతానిత్యంతద్భావభావితా । తత్కారితప్రత్యయతావృత్తంసంక్రయగత్సు
తమ్ ॥ ౩౨ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శ్రీరామలక్ష్మణసంవాదే రాజధర్మేషాద్గణ్య
కథనంనామ చత్వారింశదధికద్వితీతత మోధ్యాయః

విసామాదిఃశ్లో

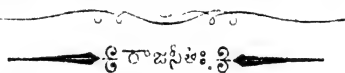
శ్రీరామః ॥ ప్రభావోత్సాహశక్తిభ్యాంమన్తశక్తిఃప్రశస్యతే । ప్రభావో
త్సాహవానాగ్రవ్యోజితోదేవపురోధసా ॥ ౧ ॥ మన్తశ్రీయేతేహకార్యాణినానాప్తై
ర్నావివశ్యతా । అశక్యారహ్యవృత్తీనాంకుతఃక్షేశాదృతేఫలమ్ ॥ ౨ ॥ అవిజ్ఞాతస్య
విజ్ఞానంవిజ్ఞాతస్యచనిశ్చయః । అగ్రద్వైధస్యసద్దేహచ్ఛేదనంశేషదర్శనమ్ ॥ ౩ ॥
సహాయాస్సాధనోపాయావిభాగోదేశకాలయోః । విపత్తేశ్చప్రతీకారఃపఞ్చాక్షో
మన్తశ్చివస్యతే ॥ ౪ ॥ మనఃప్రసాదశ్చక్రిధాచతథాకరణపాటవమ్ । సహాయోఽథా
ససమ్పచ్చుకర్మణాంసిద్ధిలక్షణమ్ ॥ ౫ ॥ మదఃప్రమాదఃకామత్పసుప్తప్రలపితానిచ ।
భిదన్తిమన్తశ్రిప్రచ్ఛన్నాఃకామినోరమతాంతథా ॥ ౬ ॥ ప్రగల్భస్సృతిమాన్వా
స్త్రిశస్త్రీశాస్త్రీచసత్త్వితః । అభ్యస్తకర్మాన్మవతేస్తూతోభవితుమర్హః ॥ ౭ ॥ నిస్స
ప్రాధోమితార్థశ్చతథాశాసనహరకః । సామగ్ధ్యాత్పదతోహీనోదూతస్తుతివిధస్త్వ
తః ॥ ౮ ॥ నావిజ్ఞాతంపురంశశ్రోఃప్రవిశేచ్ఛనసంసదమ్ । కాలమేతేతకార్యాగ్ర
మనుజ్ఞాతశ్చనిష్పతేత్ ॥ ౯ ॥ భద్రంచశత్రోద్ధానీయాతోశ్శమిత్రబలానిచ । రా

గాపరాగోజానీయాద్వప్తిగాత్రవిచేష్టితైః ॥ ౧౦ ॥ కుర్యాద్వపుర్విధంస్తోత్రంపక్ష
యోరుభయోరపి । తపస్వివ్యజ్ఞానోపేతైస్సుచత్రైస్సహసంవసేత్ ॥ ౧౧ ॥ చరిః
ప్రకాశోదూతస్సాన్యదప్రకాశశ్చరోద్విధా । పణికిప్రవీణలింగ్విభిక్షుకాద్యాత్మకా
శ్చరాః ॥ ౧౨ ॥ యాయాదరింవ్యసనంనిష్కలేనాతచేష్టితే । ప్రకృత్యవ్యసనంయ
త్సాన్యోత్తత్సమీక్ష్యసముత్పతేత్ ॥ ౧౩ ॥ అనయాద్వ్యసన్మిత్రేయస్తస్మాత్తద్వ్యస
నంస్తృతమ్ । ముతాశనోజలంవ్యానిర్దుగ్ధ్విక్షంమరకంతథా ॥ ౧౪ ॥ ఇతిపశ్చువిధం
దైవంవ్యసనమానుషంపరమ్ । దైవంపురుషకారేణశాస్త్రాచప్రశమంసయేత్ ॥ ౧౫ ॥
ఉష్ణాపితేనీత్యాచమానుషంవ్యసనంపారేత్ । మన్తోమస్త్రస్థిలవాప్తికార్యా
న్మస్తానమాయతిః ॥ ౧౬ ॥ ఆయవ్యయాదణ్డనీతిర్మిత్రప్రతీషేధనమ్ । వ్యసనస్యప్రతి
కారోరాజ్యరాజాభిరక్షణమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఇత్యుమాత్యస్యకర్తేదంహస్తివ్యసనాన్వితః ।
హిరణ్యధాన్యపస్త్రాగ్నివాహనంప్రజయాభవేత్ ॥ ౧౮ ॥ తథాన్యేద్రవ్యనిచయా
హస్తివ్యసనాప్రజా । ప్రజానామాపదిష్ఠానాంరక్షణంకోశదణ్డయోః ॥ ౧౯ ॥ పౌ
రాద్యాశ్చోచసమర్థస్త్విసంశయాదిహదుర్దినమ్ । తూష్ణీంయుద్ధంజనత్రాణంమిత్రా
మిత్రపరిగ్రహః ॥ ౨౦ ॥ సామన్తాదికృతేదోషేనశ్యేత్తద్వ్యసనాచ్యుతత్ । భృ
త్యానాంభరణండానంప్రజామిత్రపరిగ్రహః ॥ ౨౧ ॥ ధర్మకామాదిభేదశ్చదుర్గసం
సాగరభూషణమ్ । కోశాస్త్రద్వ్యసనాద్ధన్తికోశమూలోహిభూషణః ॥ ౨౨ ॥ మి
త్రామిత్రావనీహేమసాధనంరిపుమర్దనమ్ । దూరకార్యాశుకారిత్వందణ్డాత్తద్వ్యస
నాద్ధరేత్ ॥ ౨౩ ॥ సస్తస్థయితమిత్రాణిమిత్రంనాశయత్యపి । ధనాద్యైరుప
కారిత్వంమిత్రాత్తద్వ్యసనాద్ధరేత్ ॥ ౨౪ ॥ రాజాసవ్యసనహన్యాద్రాజకార్యా
ణీయానిచ । వాగ్దణ్డయోశ్చపారుష్యమగ్ధరూషణమేవచ ॥ ౨౫ ॥ పానంస్త్రీమృ
గయాద్యుతంవ్యసనానిమహిపతేః । ఆలస్యంస్తబ్ధతాదర్శప్రమాదోద్వేదకారి
తా ॥ ౨౬ ॥ ఇతిపూర్వోపదిష్టంచసదివ్యసనంస్తృతమ్ । అనావృష్టిశ్చపీడాదిరా
ష్ట్రస్యసనముచ్యతే ॥ ౨౭ ॥ విశీర్ణయస్త్రప్రాకారపరిఖాత్యనుశస్త్రేతా । క్షీణ
యాసేనయానగ్ధందగ్ధవ్యసనముచ్యతే ॥ ౨౮ ॥ వ్యయీకృతఃపరిక్షిప్తోఽప్రజితోఽస
జ్జితస్తథా । దూషితోదరసంస్థశ్చకోశవ్యసనముచ్యతే ॥ ౨౯ ॥ ఉపరుద్ధంపరిక్షి
ప్తమమౌళితవిమానితమ్ । అభూతంవ్యాధితంత్రాస్తంమారాయాతంసవాగతమ్ ॥ ౩౦ ॥
పరిక్షీణంపతిహతంప్రహతాగ్రతరంతథా । ఆశానిర్వేదభూయిష్ఠమనృతప్రాప్తమే
వచ ॥ ౩౧ ॥ కశత్రగర్భంనిక్షిప్తమస్తశ్శల్బంతతైవచ । పిబ్బిన్నపీవధాసారంశూ
న్యమూలంతతైవచ ॥ ౩౨ ॥ అస్వాన్యసంహతంవాపిన్నకూటంతతైవచ । దుష్ప
ర్ణిగ్రాహమగ్ధంబలవ్యసనముచ్యతే ॥ ౩౩ ॥ దైవోపవీడితంమిత్రంగ్రస్తంశత్రుబలే
నచ । క్రామక్రోధాదిసంయుక్తముత్సాహాదిభిర్భుజేత్ ॥ ౩౪ ॥ అర్థస్యదూష

అంక్షాధాత్పరుష్యంవాక్యదణ్డయోః । కామజంఘగయాద్యూతంవ్యసంపాన
 కంస్త్రియః ॥ 3౪ ॥ వాక్పారుష్యంపరంలాకేద్యేజనమనగ్ధకమ్ । అసిగ్ధసాధ
 నందణ్డస్తంయుక్త్యావసయేన్నృపః ॥ 3౬ ॥ ఉద్వేజయతిభూతానిదణ్డపారుష్యవా
 న్నృపః । భూతాన్సుద్వేజ్యమానానిద్విపతాంయూన్విసంశ్రయమ్ ॥ 3౭ ॥ వివృధా
 శ్శృణవశ్చైవవినాశాయభవన్తితే । దూష్యస్యరూషణాధగచపరిత్యాగీనుహీయ
 సః ॥ 3౮ ॥ అగ్ధస్యనీతితత్త్వజైరగ్ధమాషణముచ్యతే । పానాతాగ్ర్యాదిమోక్షా
 నంఘగయాతోఽరితఃక్షయః ॥ 3౯ ॥ జితశ్రమాగ్ధంఘగయాంవిచరేదక్షిణేవనే ।
 ధర్మార్థప్రాణనాశాదిద్యూతేస్యాశ్శలహాదికమ్ ॥ ౪౦ ॥ కాలాతిపాతోధర్మార్థ
 పీడాస్త్రీస్యసనాన్యవేత్ । పానదోషాత్ప్రాణనాశఃకార్యాకార్యావిశ్చయః ॥ ౪౧ ॥
 సూధావారనివేశజ్ఞోనిమిత్తజ్ఞోరిపుంజయేత్ । సూధావారస్యమధ్యేతుస్కోశంనృ
 పతేగ్ధహమ్ ॥ ౪౨ ॥ మాతీభూతంశ్రేణీసుహృద్ద్విపదాబివకంబలమ్ । రాజహ
 ర్మ్యంసమావృశ్యక్రమేణవివేశయేత్ ॥ ౪౩ ॥ నైవైక్యకదేశస్సన్నద్ధసేనాపతి
 పురస్సరః । పరిభ్రమేచ్ఛత్పరాంశ్చనుణ్డతేనబహిర్నిశి ॥ ౪౪ ॥ వార్తాస్వ
 కావిజానీయాద్దగసీమాన్తచారిణః । గర్గచ్ఛేష్ఠ్రిపితేన్వైవసర్వపవోపలక్ష్మితః ॥ ౪౫ ॥
 సామదానంచభేదశ్చదణ్డోపేక్షేన్ద్రజాలకమ్ । మాయోపాయాస్సప్రపరేనిక్షిపే
 త్సగ్ధనాయతా ॥ ౪౬ ॥ చతుర్విధంస్మృతంసామక్షపకారానుకీర్తనాత్ । విధ
 స్సహృద్ధకథనంఘమపూర్వంచభాషణమ్ ॥ ౪౭ ॥ ఆయాతేదగ్ధసంచాతవాహ
 మితచార్మణమ్ । యస్సమ్మృప్తధనోన్యగ్ధఉత్తమాధమమధ్యమః ॥ ౪౮ ॥ ప్ర
 తిదానంతదాతస్యగ్రహీతస్యానుమోదనమ్ । ద్రవ్యదానమపూర్వంచస్వయన్క్రా
 హప్రవర్తనమ్ ॥ ౪౯ ॥ దేయశ్చప్రతిమోక్షశ్చదానంపశ్చవిధంస్మృతమ్ । స్నే
 హరాగాపనయనసంహగ్నోత్పాదనంతథా ॥ ౫౦ ॥ మిథోభేదశ్చభేదజ్ఞైర్భేదశ్చప్ర
 విధస్మృతః । వధోఽగ్ధహరణంవైవ పరిక్షేతస్త్రిధాదమః ॥ ౫౧ ॥ ప్రకాశ
 శ్చప్రకాశశ్చ లోకద్విష్టాన్స్త్రికాశతః । ఉద్విజేతహతైర్లోకస్తేషుపిణ్డఃప్రశస్య
 తే ॥ ౫౨ ॥ విశేషేణోపనివద్యోగైర్హన్యాచ్ఛస్తాదిదాద్విపః । జాతిమాత్రం
 ద్విజంనైవహన్యాత్సామోన్తరంవశే ॥ ౫౩ ॥ ప్రతిష్ఠన్నివచేతాంసద్భిప్ర్యాసా
 ధుపిబన్నివ । గ్రసన్నివాన్యసంసామప్రయుజ్జీతపియంచః ॥ ౫౪ ॥ మిథ్యా
 భిశస్త్రీకామఆహూయాప్రతిమానితః । రాజద్వేషీచాతికరఆత్మసమ్భావితస్త
 థా ॥ ౫౫ ॥ విచ్ఛిన్నధర్మకామాగ్ధఃక్రుద్ధోమానీవిమానితః । అకాలాత్పరిగ్ధ
 క్తకృతవైరోఽపిసాన్ద్వితః ॥ ౫౬ ॥ మృతద్రవ్యకళగ్రశ్చపూజాహ్లోఽప్రతిపూజ
 తః । ఏతాంప్రభేదయేచ్ఛత్సౌఖ్యతాన్నిత్యాన్తునశిజీతా ॥ ౫౭ ॥ ఆగతాన్ము
 జయేతాగ్రమైర్నిజాంశ్చప్రశమనయేత్ । సామద్యప్రానుసంధానమత్యుగ్రభయదర్శ

సమ్ ॥ ౫౮ ॥ ప్రధానదానమానంచభేదోపాయాఃప్రక్షీర్తితాః । మిశ్రసహతంతా
 ప్రమివఘ్నజగ్ధంవిశీర్యతే ॥ ౫౯ ॥ త్రిశక్తిర్దేశకాలజ్ఞోదజ్ఞేనాప్తంనయేదరీక । మైత్రీ
 ప్రధానంకల్యాణబుద్ధింసాన్వేనసాధయేత్ ॥ ౬౦ ॥ బుద్ధింక్షీణంచదానేనమిత్రా
 నన్యోన్యశఙ్కయా । దణ్డస్యదర్శనాద్దుష్టాన్మిత్రభ్రాతృదిసానుతః ॥ ౬౧ ॥ దాన
 భేదైశ్చమూముఖ్యాన్యోధాజ్ఞనపదాదికాః । సామాన్యబవికాన్వేదదణ్డాభ్యావప
 రాధకాః ॥ ౬౨ ॥ దేవతాప్రతిమానాంతుపూజయాన్యజైర్నరైః । పుమాం
 స్త్రీవస్త్రీసంపీతోఽశిచాద్భుతదర్శనః ॥ ౬౩ ॥ బేతాల్లోలాపిశాచానాంశివా
 నాంచస్వరూపిణీ । కామతోరూపధారిత్వంశస్త్రాగ్నిత్వాన్బువ్వణమ్ ॥ ౬౪ ॥
 తమోఽసలౌఽనలౌమేఘభితిమాయాహ్యమానుషీ । జఘానకీచకంభీనాస్థితస్త్రీ
 స్వరూపతామ్ ॥ ౬౫ ॥ అన్యాయేవ్యసనేయుద్ధేప్రవృత్తస్యానవారణమ్ । ఉపే
 యేయంస్తృతాభ్రాతోపేక్షితశ్చహిడివృత్తయా ॥ ౬౬ ॥ మేఘాధకారపుష్పగ్ని
 వర్షతాద్భుతదర్శనమ్ । దరఢానంచవైస్యానాందర్శనంధ్వజభాలినామ్ ॥ ౬౭ ॥
 భిన్నపాటిశిఖిన్నానాంసంస్ఫుతానాంచదర్శనమ్ । ఇతీష్టజాలంధ్వతాభీత్యర్థ
 ముపకల్పయేత్ ॥ ౬౮ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే శ్రీరామలక్ష్మణసంవాదేరాజధర్మే
 సామాదిర్నామ ఏకచత్వారింశదధికద్విశతతమోఢ్యాయః.

శ్రీరాజసీతః. ౩

శ్రీరామః ॥ పద్విధంతుబలంన్యూహ్యదేవాన్సాన్ప్రవీరిపుంసజేత్ । మా
 లంభూతంశ్రోణీసుహృద్విషదాటవికంబలమ్ ॥ ౧ ॥ పూర్వంపూర్వంగరీయప్రబ
 లానాంవ్యసంతథా । షడ్జంతుస్త్రికోశాభ్యాంపదాత్యశ్వరథద్వితైః ॥ ౨ ॥ నద్య
 ద్రివనదుగ్ధేషుయత్రయత్రభయంభవేత్ । సేనాపతీస్త్రాత్రాగ్నేచ్ఛేయ్యోహిక్యతై
 ర్భుజైః ॥ ౩ ॥ నాయకఃపురతోయాయాన్విపీరపురుషావృతః । మధ్యేశ్వత్రంస్వా
 మీచకోశఃఫల్గుచయద్వయమ్ ॥ ౪ ॥ పార్శ్వయోరుభయోరశ్వోవాజినాంపార్శ్వ
 యోరథాః । రథానాంపార్శ్వయోర్నాగానాగానాంచాటపీబలమ్ ॥ ౫ ॥ పశ్చా
 త్సేనాపతీస్సర్వంపురస్సూక్ష్మకృతస్వయమ్ । యాయాన్విస్తద్ధస్తేనౌఘఃఖిన్నా
 నాశ్వోసయభ్యుదయైః ॥ ౬ ॥ యాయాద్వ్యోహేననుహతావకరేణపురోభయే ।
 శ్వేనేవోద్భృతపక్షిణసూచ్యావావీరవక్త్రీయా ॥ ౭ ॥ పశ్చాద్భయేతుశకటంపా
 ర్శ్వయోర్వజ్రసంభ్రజితమ్ । సర్వతఃసర్వతోభద్రంభయేన్యూహంప్రకల్పయేత్ ॥ ౮ ॥
 కన్దరేతైలగహనేసుముగావససజగతే । ద్విద్ధృజఃపరిశ్రాంతంతుష్టిపాసాహిత్య
 మమ్ ॥ ౯ ॥ వ్యాధిమర్ధితుమరికపీడితండినశ్యేమ్రుతమ్ । పజగపాంసుజలస్కంధం

వ్యస్తంపుజ్జీకృతంపథి || ౧౦ || ప్రసుప్తంభోజనవ్యగ్రహభూమిప్తమసుస్థితమ్ ।
 చారాగ్నిభయవిత్రస్తంపుష్టివారసమామృతమ్ || ౧౧ || ఇత్యాదౌస్వచమూంర
 యేత్పరస్వైన్యంచఘాతయేత్ । విశిష్టోదేశకాలాభ్యాంభిన్నవిప్రకృతీర్బలీ || ౧౨ ||
 కుర్యాన్ప్రకాశయ్యుద్ధంహిమూటయ్యుద్ధంఽపర్యయే । తేవ్యవస్థాన్దకాలేషువరంహ
 న్యాన్సమాకులమ్ || ౧౩ || అభూమిప్తంస్వభూమిప్తస్వభూమాహోవజాయతః ।
 ప్రకృతిప్రగ్రహోకృప్తంపాశైర్వసవరాదిభిః || ౧౪ || హన్యాన్ప్రవీరపురుషైర్గుణదా
 నాపకర్షణైః । పురస్తాద్గర్భనందత్వాతల్లక్షకృతనిశ్చయాత్ || ౧౫ || హన్యా
 త్పశ్చాన్ప్రవీరేణుతనోపేత్యవేగినా । పశ్చాద్వాసజుర్లీకృత్యహన్యాన్పూర్వే
 పూర్వతః || ౧౬ || అభ్యాంపార్శ్వాభిఘాతౌతువ్యాభ్యాతౌకూటయోధనే । పుర
 స్తాద్విషమేదేశేపశ్చాద్ధన్యాత్తువేగవాత్ || ౧౭ || పురఃపశ్చాత్తువిషమేవమేవతు
 పార్శ్వయోః । ప్రథమంయోధయత్వాతుకూమ్యామిత్రాటవీభలైః || ౧౮ || శ్రా
 త్తంసుప్తంనిరాక్రందంహన్యానశ్రాన్తవాహనమ్ । కూమ్యామిత్రబలైర్వావిభక్తం
 త్వాప్రయత్నవాత్ || ౧౯ || జితమిత్యేవపిశ్వస్తంహన్యాత్ప్రవృత్తపాత్రయః । సూ
 ధావారపురగ్రామశశస్త్వామిప్రజాదిమ్ || ౨౦ || పిన్దభ్యస్తంపరాశీకమప్రమత్త్యో
 విసాశయేత్ । అథవాగోగ్రహోకృప్తంతల్లక్ష్యంమార్గబద్ధనాత్ || ౨౧ || అవస్థాన్ద
 భయాద్రాత్రిప్రజాగరకృతశ్రమమ్ । దివాసుప్తంసమాహన్యాన్నిద్రావ్యాకులస్థై
 కమ్ || ౨౨ || నిశివస్థిబ్రహ్మసంసుప్తంనాగైర్వాఖడ్గవాణిభిః । ప్రయాణేపూర్వయా
 యిత్యంవపదుర్గప్రవేశనమ్ || ౨౩ || అభిన్నానాసుశీకానాంభేదనంభిన్నస్వగ్రహాః ।
 ఽభీషికాద్వారఘాతంకోశరయేభకర్షచ || ౨౪ || అభిన్నభేదనంమిత్రసన్ధానంరథ
 కర్షచ । వనదిజ్ఞార్థవిచయేవీవధాసారలక్షణమ్ || ౨౫ || అనుయానాపసరణేశీ
 ఘృక్రాశ్యోపపాదనమ్ । దీవాసుసరణంఘాతంకోటిసాంజఘనస్యచ || ౨౬ || అశ్వ
 కర్షాథవత్రేచ్ఛసర్వధాశస్త్రధారణమ్ । శివీరస్యచమార్గాదేశ్యోధనంవస్తీకర్షచ ||
 సంస్థాలస్థాణువల్మీకవృక్షగుల్మపకట్టకమ్ । సాపసారావదాతీసాంఘూర్నాఽవిష
 మామతా || ౨౭ || స్వల్పవృత్తోపలాక్షీప్రలఘ్నీయసగ్ధ్విధా । నిశ్చరగ్గోవిప
 జాగ్రహసాపసారావదాజీభూః || ౨౮ || నిస్థాణువృక్షకేదారారథభూమిరకర్షమాసు
 ర్దనీయతరుచ్ఛేద్యవ్రతతీపజగ్రవజ్జితా || ౩౦ || నిర్ధ్వరాగమ్యైలావవిషమాగజమేదిశీ ।
 ఉరస్యాదీనిభిన్నానిప్రతిగృహ్యన్ప్రలాఽహి || ౩౧ || ప్రతిగ్రహఇతిఖ్యాతోరాజీకార్యా
 న్తరత్వః । తేనశూన్యస్తుయోమూహస్సభిన్నఇవలక్ష్యతే || ౩౨ || జయాగ్రీనచ
 యుద్ధేతమతమానప్రతిగ్రహాః । యత్రరాజాతత్రకోశఃకోశాధీనాహిరాతా || ౩౩ ||
 యోధేభ్యస్తుతతోదద్యుత్పిండిద్రాతుంసయుజ్యతే । ద్రవ్యలక్షంరాజఘాతేతద్దర్శం
 తత్పుతార్దనే || సేనాపతివధేతద్వద్దద్యాద్ధస్త్యాదిమద్దనే । అథవాఖిలయుద్ధేయన్మ
 త్యత్సరథదత్తనః || ౩౪ || యథాభివేదసమ్పాదోవ్యాయామపినివర్తనే । అసంజగేణ

యథేరస్సజగత్సమలవాహః ॥ 31 ॥ మహాసమలయథేషుసంశ్రయేర
 స్తతజ్జటమ్ । అశ్వస్యప్రతియోధారోభవేయుఃపురుషాస్త్రీయః ॥ 32 ॥ ఇతిశ
 ల్పవృత్తీయశ్చాశ్వావిధేయాఃకుజ్జరస్యతు । పాదగోపాభవేయుశ్చపురుషాదశ
 పశ్చుచ ॥ 33 ॥ విధానమితి నాగస్యవిహితంస్యవనస్యచ । అనీకమితివిజ్ఞేయమితిశ
 ల్పవినవద్విపాః ॥ 34 ॥ తథానీకస్యరథస్రింతుపశ్చుధాచప్రచక్షతే । ఇత్యనీకవి
 భాగేనస్థాపయేద్ధ్యూహసన్నదః ॥ 35 ॥ ఉరస్యకక్షపత్యంస్తుకల్పవేతాస్త్రీ
 చక్షతే । ఉరఃకత్యేచపత్యేచచన్యంపువంప్రతిగ్రహః ॥ 36 ॥ కోటిచవ్యూహశా
 స్త్రీజ్ఞైస్సప్రాజ్ఞోవ్యూహఉచ్యతే । ఉరస్యకక్షపత్యంస్తువ్యూహాఽయంసప్రతిగ్ర
 హః ॥ 37 ॥ గురోరేషచశుక్రస్యకత్యేభ్యాంపరివర్జితః । తిష్ఠేయస్సేనాపతయః
 ప్రవీరైఃపురుషైర్వృతాః ॥ 38 ॥ అభేదేనచయ్యధ్యేరన్త్రేయ్యుశ్చపరస్పరమ్ ।
 మన్యవ్యూహేభల్లపైన్యంయుద్ధవస్తుజన్మన్యతః ॥ 39 ॥ యుద్ధంహినాయకప్రాణం
 మాన్యతేతదనాయకమ్ । ఉరసిస్థాపయేన్నాగాస్త్రీచక్షాన్కయోరథాః ॥ 40 ॥
 హయాంశ్చపక్షయోర్ధ్యూహమామన్యభేదిప్రకీర్తితః । మన్యదేశేహయానీకంర
 థానీకంచక్షయోః ॥ 41 ॥ పక్షయోశ్చగజానీకంవ్యూహమాన్తర్భేద్యయం
 స్తృతః । రథస్థాపేహయాన్తద్యగ్మకాతీంశ్చహయాశ్రయే ॥ 42 ॥ రథాభావేతు
 ద్వీరదాన్యూహేసర్వత్రదావయేత్ । యదిస్యాన్తద్దబాహుశ్చమాభాదస్సచక్రిర్తి
 తః ॥ 43 ॥ మణ్డలాసంహతోభోగోదణ్డస్తేబహుధాశ్చణు । తిర్యక్స్వత్త్రిదణ్డ
 ప్సన్యిద్బోగోఽన్యౌత్త్రిరేవచ ॥ 44 ॥ మణ్డలస్సర్వతోవృత్తిఃపుథగ్స్వత్త్రిసంహ
 తః । ప్రదరోద్ధృథకోఽసహ్యశ్చాహవైకుఠీరేవచ ॥ 45 ॥ ప్రతిత్సప్రతిస్తశ్చశ్యే
 నోవిజయసజ్జాయా । విశాలోవిజయస్సావీష్టాణాకర్ణచమూముఖౌ ॥ 46 ॥ సర్పా
 స్యోవలయైచ్చైవదణ్డభేదాశ్చమర్జయాః । అతిక్రాంతఃప్రతిక్రాంతఃకత్యేభ్యాంక
 త్సవక్షతః ॥ 47 ॥ అతిక్రాన్తస్తుపత్యేభ్యాంప్రయోఽన్యేతద్వివర్యయే । పత్యేర
 వ్యేరతిక్రాన్తఃప్రతిస్థోఽన్యోవివర్యయః ॥ 48 ॥ ఘ్రాణాపత్యేధమఃపత్యేద్విఘ్రాణో
 దణ్డఊర్ధ్వః । ద్వీగుణోన్తస్త్యేత్తిక్రాన్తపత్యేఽన్యస్యవివర్యయః ॥ 49 ॥ ద్వీచ
 తుద్దణ్డశ్చత్యేతేజ్ఞేయాలక్షణతఃకమాత్ । గోమూత్రికాహినశ్చార్చీశకటోమకర
 స్తథా ॥ 50 ॥ భోగభేదాస్సమాఖ్యాతాస్తథాపారిష్లవగ్గః । దణ్డపత్యేయగోర
 స్యశ్శకటస్తద్వివర్యయే ॥ 51 ॥ మకరోవ్యతికిర్ణశ్చశేషఃకుజ్జరరాజభిః । మణ్డల
 వ్యూహభేదాతుసర్వతోభద్రదుర్జయౌ ॥ 52 ॥ అష్టానీకోద్వితీయస్తుప్రథమస్సర్వ
 తోముఖః । అర్థచన్ద్రీకఊర్ధ్వాఞ్గోవజ్రభేదాస్తుసంహతేః ॥ 53 ॥ తథాకర్కట
 శ్చక్షీచకాకపాదీచగోధికా । త్రిచతుఃపశ్చపైన్యానాంజ్ఞేయాఅకారభేదతః ॥ 54 ॥
 దణ్డస్యస్యస్సప్రదశవ్యూహాద్వౌమణ్డలస్యచ । అసన్ధాతస్యపట్వశ్చుభోగవ్యైవతు

సజ్జరే ॥ ౬౦ ॥ పతౌదీనామధై కేవలత్వా శేషైఃపరిక్షి పేత్ ॥ ఉరసావాసమాహ
త్యకోటిభ్యాంపరి వేష్టయేత్ ॥ ౬౧ ॥ పరేకోటిసమాక్రమ్యపతౌభ్యామప్రతిగ్రహ
త్ ॥ కోటిభ్యాంజఘనంహన్యామరసాచప్రవీడయేత్ ॥ ౬౨ ॥ యతఃఫల్లయతోభిన్నం
యతశ్చన్యైరధిష్ఠితమ్ ॥ తతశ్చౌరిలంహన్యాదాత్మనశ్చౌపబృంహయేత్ ॥ ౬౩ ॥
సారంద్విగుణసారేణఫల్లసారేణవీడయేత్ ॥ సంహతంచగజానీకైఃప్రచణ్డేద్దారయే

ద్భలమ్ ॥ ౬౪ ॥ స్యాత్కాక్షపత్యైరన్యైశ్చనర్తమానస్తుదణ్డకః ॥ తత్రప్రయోగోద
ణ్డస్యస్థానంతు ర్యేణదర్శయేత్ ॥ ౬౫ ॥ స్యాద్దణ్డసమపతౌభ్యామతిక్రాంతఃప్రదార
కః ॥ భవేత్సవకుకతౌభ్యామతిక్రాంతోదృఢస్సన్పితః ॥ ౬౬ ॥ కతౌభ్యాంచప్రతిక్రా
ంతవ్యూహబాహుసహ్యస్సన్పితోయథా ॥ కక్షపత్యైవదధ్వాసోర్ధ్వైరన్యైఃక్రాంతశ్చ
భాతకః ॥ ౬౭ ॥ ద్వాదశ్లోపలయఃప్రోక్తోవ్యూహూరిపువిదారణః ॥ దుర్దయశ్చ
తుర్వలయశ్చత్రోర్భలవిమర్దనః ॥ ౬౮ ॥ కక్షపత్యైరన్యైర్భోగోవిషయంపరివర్తయత్ ॥
సర్వచారిగోమూత్రికాశకటశ్శకటాకృతిః ॥ ౬౯ ॥ విపర్యయోఽచరఃప్రోక్తస్సర్వశత్రు
విమర్దకః ॥ స్యాత్కాక్షపత్యైరన్యైసామేకీభావస్తువణ్డలః ॥ ౭౦ ॥ చక్రపద్మాదయో
భేదావణ్డలస్యప్రభేదకాః ॥ ఏవంచసర్వతోభద్రోవజ్రాక్షవరకాకవత్ ॥ ౭౧ ॥ అ
ర్థదద్ధశ్చౌశ్చక్రాటోహ్యచలోనామయాపతః ॥ వ్యూహోయథాసుఖంకార్యాశ్చత్రూ
కాంబలవారణాః ॥ ౭౨ ॥ అగ్నిః ॥ రామస్తురావణంహత్యైవయోగ్యాంప్రాప్త
వాద్విజ ॥ రామోక్తనీత్యేద్ద్రజితంహతవాన్లక్ష్మణఃపురా ॥ ౭౩ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే శ్రీరామలక్ష్మణసంవాదే

రాజధర్మే దణ్డవ్యూహాధికధనంనామ ద్విచత్వా

రింశదధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— ఇపురుషలక్షణమ్. ౬ —

అగ్నిః ॥ రామోక్తోక్తమయానీతీస్త్రిణాంరాజస్పృణాంవదే ॥ ౬౪ ॥

యత్సముద్రేగగర్భాయోక్తంయథాపురా ॥ ౧ ॥ సముద్రః ॥ పుంసాంచలక్షణంవ
త్యేస్త్రీణాంచైవశుభాశుభమ్ ॥ ఏకాధికోద్విశుక్లశ్చత్రిగమ్భిరస్తథైవచ ॥ ౨ ॥
త్రితకస్త్రిప్రలవచ్చత్రిభిర్వాప్యహోతియస్తథా ॥ త్రివళీమాంస్త్రివిసతత్రికాలజ్ఞశ్చ
సుప్రతః ॥ ౩ ॥ పురుషస్సౌమ్యులక్షణోవిపులశ్చతథాత్రిషు ॥ చతుర్లోభఃప్రథాయశ్చ
తథైవచచతుస్సహః ॥ ౪ ॥ చతుష్శిఖాశ్చతుర్దంష్ట్రశ్శుక్లకృష్ణస్తథైవచ ॥ చతు
ర్గఢశ్చతుర్హస్తసూక్ష్మదీగ్శ్చపఞ్చమ ॥ ౫ ॥ పదున్నతోఽష్టవంశశ్చసప్తసేన్
హూసవామలః ॥ దశపద్మోదశవ్యూహూన్యగ్రోధపరిమణ్డలః ॥ ౬ ॥ చ
తుర్దశసమద్వద్వప్రక్షోడకాక్షశ్చశస్యతే ॥ ధర్మార్థకామసంయుక్తోధర్మోహ్యేకాధి

కోమరః ॥ ౭ ॥ తారకాభ్యాంవి నానేత్రేశుక్షదన్తోద్విశుక్షకః । గమ్భీరస్త్రిశవో
నాభిస్సత్వంచైకంతికంస్త్పతమ్ ॥ ౮ ॥ అనసూయాదయాతౌ నిర్భక్తభావారము
క్రతాశౌచంస్త్పహోత్వకాగ్నణ్యానునాయాసశ్చశౌర్యతా ॥ ౯ ॥ త్రితిక్స్త్రిపలక్ష్మ
స్యోద్వృషణేభుజయోర్నరః । దిద్దేశజాతివగ్ధాంశ్చతేజసాయశపాశ్రియా ॥ ౧౦ ॥
వ్యాపీతియస్త్రికవ్యాపీతివలీమాన్నరస్తవసా । ఉదరేవలయస్త్రిస్రసరంత్రవిసతం
శృణు ॥ ౧౧ ॥ దేవతానాంద్విజానాంచగ్గురూణాంప్రణతస్తుయః । ధగ్గుర్ధకామ
కాలజ్ఞస్త్రికాలజ్ఞోఽభిధీయతే ॥ ౧౨ ॥ ఉరోలలాటంవక్త్రంచత్రిస్త్రీర్ణోవిలేఖ
వాకా । ద్వాపాణీద్వౌతథాపాదౌద్భుజచ్ఛత్రాదిభిర్యతౌ ॥ ౧౩ ॥ అణ్ణుభ్యోవృ
దయంపృథంకటిశ్చస్తంచతుస్సనుమ్ । పణ్ణవత్సణ్ణుభ్యోలేదశ్చతుషీరఃపుటప్రమా
ణతః ॥ ౧౪ ॥ దంష్ట్రాశ్చతస్రశ్చద్వాభాశ్చతుఃకృష్ణంవదామితే । నేత్రతారాభు
వాశ్చతుఃకృష్ణాఃకేశాస్తతైవచ ॥ ౧౫ ॥ నాసాయాంవదనేస్వీదేక్షయోర్విదగ
ద్దకః । హస్తంలింగంతథాగ్రీవాజ్జేస్యాద్వేదహస్తకమ్ ॥ ౧౬ ॥ సూత్యైజ్ఞిజ్ఞు
లివర్వాణీనఖకేశద్విజత్వచః । హనూనేత్రేలలాటేచనాసాద్విస్తనాస్తరమ్ ॥ ౧౭ ॥
వక్షఃకాయేనఖానాసోన్మతంవక్త్రంకృతాటికా । సిద్ధాస్తవక్త్రేశదస్తాశ్చలోమద్య
ష్టిర్నఖాశ్చవాక్ ॥ ౧౮ ॥ జానోర్విరురోశ్చపృష్ఠస్థవంశౌద్వాకరనాసయోః ।
నేత్రేనాసాపుటౌకర్ణౌమేధ్రంపాయముఖేఽనులమ్ ॥ ౧౯ ॥ జీహ్వ్యాష్టేతా
లునేత్రేతుహస్తపాదౌనఖాస్తథా । శిశ్నగ్రవక్త్రంశస్యవైపగ్నాభాదశదేహినా
మ్ ॥ ౨౦ ॥ పాణిపాదంముఖంగ్రీవాశ్రవణేహృదయంశిరః । లలాటముదరంవృథం
బృహన్తఃపూజితాదశ ॥ ౨౧ ॥ ప్రసారితభుజస్యేహనుధ్యమాగ్రద్వయాస్తరమ్ ।
ఉచ్ఛాక్రియేణసమంయస్యస్యగ్రోధపరిమణ్డలః ॥ ౨౨ ॥ పాదౌగుల్ఫౌస్థిచాపార్శ్వ
వక్షాశౌవృషణౌకుచా । కర్ణౌష్ట్రేసగ్ధీనీజ్ఞేహస్తౌబాహూతథాక్షణీ ॥ ౨౩ ॥ చ
తుర్దిశసనుద్వస్తవీతతానిమాన్యతోనరః । విద్యాశ్చతుర్దశద్వ్యత్రైఃపక్షేద్యష్టోడశా
క్షకః ॥ ౨౪ ॥ రూక్షంసీరాతతంగాత్రమశుభంమాంసవర్జితమ్ । దుర్బిధివిపరీతంయ
చ్ఛస్తందృష్ట్యాప్రసన్నయా ॥ ౨౫ ॥ ధన్యస్యమధురావాణీగతిర్మలేభసన్నిభా । ఏకకూ
వభవంరోమభయేరతౌసకృతకృత్ ॥ ౨౬ ॥ * * * *

అతిశ్రీమహాపురాణేఽగ్నేయే సముద్రగర్గసంవాదే పురుషలక్షణం

నామత్రిచత్వారింశదధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీస్త్రీలక్షణమ్ శ్రీ —

సముద్రః ॥ శస్తాస్త్రీచారుసర్వాజ్ఞీమత్తమాతృగౌమినీ । గురూరుజఘనా
యావమత్తపారావతేక్షణా ॥ ౧ ॥ సునీలకేశీతస్వజ్ఞీవిలోమాజ్ఞీమనోహరా । స

మఘమిస్సుశౌపాదాసంహతే చతథాస్తనా ॥ ౨ ॥ నాభిఃప్రదక్షిణావగ్తాగు
హ్యమశ్వధృతవత్ । గుల్ఫేనిగూఢౌమధ్యేన నాభిరణ్ణుప్తమానికా ॥ 3 ॥
జతరంసప్రలమ్బంచరోమరూఢౌనశోభనా । నర్మవృక్షనదీనామ్నీనసదాకలహప్రి
యా ॥ ౪ ॥ సలోలుపానదుర్వాపాశుభాదేవాదిపూజితా । కర్ణైర్మధాకపుష్ప
భైర్నసిరాళానలోమశా ॥ ౫ ॥ నసంహతభూక్తిటిలాపణిప్రాణాపతిప్రియా । అల
క్షణాపిలక్షణ్యాయత్రాకారస్తతోగుణాః ॥ ౬ ॥ భువంకన్యకాయస్యానస్పృశేన్నృ
త్యురేవసా ॥ ౭ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేసముద్రగర్గసంవాదే స్త్రీలక్ష
ణంనామచతుశ్చత్వారింశదధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీచామరాదిలక్షణమ్-౬ —

అగ్నిః ॥ చామరోరుక్మదణ్డోగ్ర్యశ్చత్రంరాజ్ఞఃప్రశస్యతే । హంసపత్నైర్విర
చితంమయూరస్యశుకస్యచ ॥ ౧ ॥ పత్నైర్వాఙ్మఖలాకాయానకార్యంమిత్రపక్షయైః ।
చతురశ్రంబ్రాహ్మణస్యవృత్తంరాజ్ఞశ్చశుక్లమ్ ॥ ౨ ॥ శ్రీచతుఃపద్మపటప్రలప్త
పర్వశ్చదణ్డకః । భద్రాసనంక్షీరవృత్తైఃపంచాశదణ్ణుభోచ్ఛ్రయైః ॥ 3 ॥ విస్తారేణ
త్రిహస్తంసౌమ్యువన్దాదైశ్చచిత్రతమ్ । ధనుర్ద్రవ్యత్రయంలోహంశృంగంధారుద్వి
జోత్తమ ॥ ౪ ॥ జ్యోద్రవ్యిత్రయంచైవవంశభగ్నత్వచస్తథా । దారుచావప్రమా
ణంతుశ్రేష్ఠంహస్తచతుష్టయమ్ ॥ ౫ ॥ తదేవసమహినంతుప్రాక్తంమధ్యకనీయసి
ముష్టిగ్రాహనిమిత్తానిమధ్యేద్రవ్యాణికారయేత్ ॥ ౬ ॥ స్వల్పకోటిస్తవచాశృంగంశార్ఙ్గ
లోహమయేద్విజ । కామినీభూలితాకారాకోటిఃకార్యాసుసంయతా ॥ ౭ ॥ పృథ
గ్వాచిత్రమిత్రంవాలోహంశార్ఙ్గంతుకారయేత్ । శార్ఙ్గంసముచితంకార్యంరుక్మచిన్దు
విభూషితమ్ ॥ ౮ ॥ కుటిలంస్ఫుటితంచాపంసద్భిద్రంచనశస్యతే సువర్ణంరజతతా
మృక్యష్టాయోధనుషిస్త్యుతమ్ ॥ ౯ ॥ మాహిషంశారభంశార్ఙ్గంరౌహిషంవాధను
శ్శుభమ్ । చన్దనంవేతసంసాలంధావలంకకుభంతరుః ॥ ౧౦ ॥ సర్వశ్రేష్ఠంధనుర్వం
శైర్గృహీతైశ్శరదిత్తితైః । పూజయేత్తుధనుఃఖద్గమస్త్రైస్త్రైలోక్యమోహనైః ॥ ౧౧ ॥
అయస్సాధవంశస్యశరస్యవ్యశరస్యచ । యిజవోహేమవగ్నాభాస్సామ్యుష్కిస్తా
స్సుపత్రకాః ॥ ౧౨ ॥ రుక్మపుష్పాస్సుపుష్పాస్తేతైలధౌతాస్సువర్ణకాః । యాత్రా
యామభిషేకాదాయజేద్యౌధనుర్ముఖా ॥ ౧౩ ॥ సవతాకాస్త్రసజ్జాహసాం
వత్సరకరాన్నృపః । బ్రహ్మవైమేరుశిఖరేస్సర్గకక్షాతటేఽయజత్ ॥ ౧౪ ॥ లోహ
దైత్యంసదద్యశేవిఘ్నంయజ్ఞేతుచిన్దయాతస్యచిన్దయతోవహ్నిఃపురుషోఽభూద్భు

లినుహా ॥ ౧౫ ॥ వవన్దేజంవతందేవాఅభ్యనన్దంతహ్నితాః । తస్మాత్సనన్దకః
 ఖడ్గోదేవోక్తోహరిరగ్రహీత్ ॥ ౧౬ ॥ తంజగ్రాహశచైదేవోవిశేషస్సభ్యవద్యత ।
 ఖడ్గోనీలారత్నముష్టిస్తతోఽభూచ్ఛతబాహుకః ॥ ౧౭ ॥ దైత్యస్సగదయాదేవా
 ద్వాసయామాసప్రేరణే । విష్ణునాఖడ్గభిన్నాదైత్యగాత్రాణిభూతలే ॥ ౧౮ ॥
 పతితానితుసంస్పర్శాన్నన్దకస్యచతానిహి । లోహాభూతానిసర్వాణిహత్వాతస్మై
 హరిర్వరమ్ ॥ ౧౯ ॥ దదౌపవిత్రమజ్ఞంతేఅయథాయభవేచ్ఛువి । హరిప్రసాదా
 ద్ద్వైప్రసిపినావిఘ్నంహరింపభుమ్ ॥ ౨౦ ॥ పూజయామాసయజ్ఞేనవత్సేఽథోఖ
 డ్గలక్షణమ్ । ఖటిఖట్టరజాతాయేదర్శనీయాస్తుతేస్తృతాః ॥ ౨౧ ॥ కాయచ్ఛిదస్త్రా
 ర్మికాస్సుగ్రద్ధృథాస్సూర్పరకోగ్ధవాః । తీర్ణాశ్చేదనహవక్తాస్తీర్ణాస్సుశ్చాగ్ధదేశ
 కాః ॥ ౨౨ ॥ శతార్థమజ్ఞుత్థానాంచశ్రేష్ఠంఖడ్గంప్రకీర్తితమ్ । తదగ్ధంవధ్యమంజ్ఞేయంత
 తోహీనంసధారయేత్ ॥ ౨౩ ॥ దీర్ఘంసుసాధురంశబ్జంయస్యఖడ్గస్యసత్తమఃకీర్తిణీ
 సదృశంతస్యధారణంశ్రేష్ఠముచ్యతే ॥ ౨౪ ॥ ఖడ్గఃపద్మవలాశాగ్రోవణ్డలాగ్రశ్చశ
 స్యతేకరవీరదళాగ్రాభోఘ్నుతగడ్గోవియన్ప్రభః ॥ ౨౫ ॥ సమాజ్ఞశ్చఫాశ్చస్యస్త్రే
 వ్రణాఃఖడ్గేషువిగ్ధవత్ । కకోలూకసవణ్డాభావిషమాస్తేనశోభనాః ॥ ౨౬ ॥ ఖడ్గేనప
 శ్యేద్దదనముచ్ఛిప్తోనస్సుశేదసిమ్ । మూల్యంజాతినకథయేన్నిశితుర్యాన్నశీ
 ర్నకే ॥ ౨౭ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే చామరాది
 పక్షణంనామపఞ్చచత్వారింశదధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— చిరత్నపరీక్షాశ్లో —

అగ్నిః ॥ రత్నానాంపక్షణంవత్సేరత్నంధార్యమిదంపుత్రైః । వజ్రంవరక
 తంరత్నంపద్మరాగంచమాక్తికమ్ ॥ ౧ ॥ ఇప్తస్సీలంమహానీలంవైడూర్యంగన్ధశస్య
 కమ్ । చంద్రికాంతంసూర్యకాంతంస్ఫటికంపులకంతథా ॥ ౨ ॥ కరేతనంపువ్యరా
 గంతథాజ్యోతీరసంద్విజ । స్ఫటికంరాజపట్టంచతథారాజమయంశుభమ్ ॥ ౩ ॥
 సోఽన్ధికంతథాగజ్జంశఙ్ఖబ్రహ్మయంతథా । గోమేదంరుధిరాక్షుంచతథాభల్లాత
 కంద్విజ ॥ ౪ ॥ ధూళీంమరకతంచైవతుశ్శకంసీసమేవచ । పీలుంప్రవాళకంచైవ
 గిరివజ్రంద్విజోత్తమ ॥ ౫ ॥ భుజగ్గమహాణించైవతథావజ్రహణింశుభమ్ । టిట్టిభంచ
 తథాపిణ్డంభామరంచతథోత్పలమ్ ॥ ౬ ॥ సువర్ణప్రతిబద్ధానరత్నానిశ్రీజయాదికే ।
 అన్తఃప్రభవ్త్వంచైవమల్యంసుసంస్థానత్వమేవచ ॥ ౭ ॥ సుధార్యానైవధార్యామృని
 ప్సుభానులినాస్తథా । ఖడ్గాస్సుశరగ్రాయేచప్రశస్తంవజ్రధారణమ్ ॥ ౮ ॥ అగ్ని
 ప్రరతియద్వజ్రమభేద్యంవిమలంచయత్ । పటోగ్గణంశక్రచాపాభంలఘుచారగ్ని

భంశుభమ్ ॥ ౯ ॥ శుకపక్షనిభస్మిద్ధిశాన్తిమాన్విమలప్రథా । స్వర్ణమార్గనిభై
స్సూత్రైర్మరకతశ్చ విప్రుభిః ॥ ౧౦ ॥ స్ఫుటికజాఃపద్మరాగాస్సన్యరాగవన్తోఽఘ
ర్మలాః । జాతపక్షాభవస్త్రీసామరువిద్వసముద్భవాః ॥ ౧౧ ॥ సౌగంధికోణాకామా
యాముక్తాఫలాస్తుశుక్తిజాః । విమలాప్రేక్ష్యత్యుప్తా యోచశఙ్ఖోద్భవామునే ॥ ౧౨ ॥
నాగదంతభవాశ్చగ్రాహ్యఃకుమ్భసూకరమన్వ్యజాః । వేణునాగభవాశ్చేక్రిహమా
క్తికంమేఘజంవరమ్ ॥ ౧౩ ॥ వృద్ధత్వంశుక్లతాస్యాచ్ఛ్యంమహత్వంమాక్తికేసు
ణాః । ఇద్ద్రీలంశుభంక్షీరేరాజతేభాజితేఽధికమ్ ॥ ౧౪ ॥ రజ్జయేత్స్వప్రభావే
సతమమూల్యంవినిశేతస్థిలకృత్తువైదూర్యంక్రేత్రంహారాదికంభదేత ॥ ౧౫ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదేరత్న

పరీత్యాదికథనంనామ షట్పత్యారింశదధికద్వి

శతతమోధ్యాయః.

——— ఆవాస్తులక్షణమ్ శ్రి ———

అగ్నిః ॥ వాస్తులక్ష్యప్రవత్యౌమివిప్రాదీనాంచభూరిహ । శ్వేతారక్తాతథా
పీతాకృష్ణవైవయథాక్రమమ్ ॥ ౧ ॥ ఘృతరక్తాన్నమద్యసాంగద్వాధ్యావసతశ్చ
భూః । మధురాచకషాయాచలన్లుద్యుపరసాక్రమాత్ ॥ ౨ ॥ కుశైశ్శరైస్తథాకా
తైర్జూర్యాభిర్యాచసంశ్రితా । ప్రార్భ్యవిప్రాంశ్చసశ్శల్కాంఖాతపూర్వంతుకల్ప
యేత్ ॥ ౩ ॥ చతుష్షష్టిపదంకృత్యామధ్యేబ్రహ్మచతుష్పదః । ప్రాక్తేషాంవైగృహస్వా
మీకధితస్తుతథార్యమా ॥ ౪ ॥ దక్షిణేనవివస్వాంశ్చమిత్రపశ్చిమతస్తథా । ఉద్య
హిధరశ్చైవఅపవత్సేచవహ్నికే ॥ ౫ ॥ పావిత్రశ్చైవసవితాజయేద్వైవైర్యతే
మ్బుధౌ । రుద్రవ్యాధీచవాయవ్యేపూర్వాదాకోణాద్భూమిః ॥ ౬ ॥ మహేంద్ర
శ్చరవిస్సత్యోభ్యశఃపూర్వేఽథదక్షిణే । గృహక్షతోఽర్యమధ్యతీగన్ధర్వాశ్చాగ్రవారు
ణే ॥ ౭ ॥ పుష్పదన్తోఽసురాశ్చైవవరుణోయక్షుపవచ । సౌమ్యేభిర్లూటసోమాచల
దితిర్ధనదస్తథా ॥ ౮ ॥ నాగఃకరగ్రహశ్చైవశేలప్రాదిశిదిశిస్తృతాః । ఆద్యంతౌతుత
యోద్దేవాప్రోత్తావతగృహేశ్వరా ॥ ౯ ॥ పర్జన్యఃప్రథమోదేవోద్వితీయశ్చకర్క
హః । మహేంద్రరవిసత్యాశ్చభ్యశోఽథగగనంతథా ॥ ౧౦ ॥ పవనఃపూర్వతశ్చై
వలస్తరిక్షధనేశ్వరా । ఆగ్నేయేచాగ్రనైర్యత్యేమృగసుగ్రీవకౌసురా ॥ ౧౧ ॥ రోగో
ముఖ్యశ్చవాయవ్యేదక్షిణేపుష్పవత్తదా । గృహక్షతోయమభ్యశోగన్ధర్వీనాగపై
త్యుకః ॥ ౧౨ ॥ ఆప్యేదౌవారికసుగ్రీవౌపుష్పదన్తోఽసురోజలమ్ । యత్యైరోగశ్చశో
షశ్చఉత్తరేనాగరాజకః ॥ ౧౩ ॥ ముఖ్యోభిర్లూటశశినౌఅదితిశ్చకుచేరకః । నాగో
హుతాశశ్చేక్రిహోవైశక్రసూర్యౌచపూర్వతః ॥ ౧౪ ॥ దక్షిణగృహక్షతఃపుష్పఆప్యే

సుగ్రీవఉత్తమః । పుష్పదన్తోహయ్యదద్వారిభల్లాటఃపుష్పనన్తః ॥ ౧౫ ॥ శిలేష్టకా
దివిన్యానంమన్తైఃప్రాచ్యసూరాంశ్చరేత్ । నన్దేనన్దయవాసిష్ఠేవసుఖిఃప్రజయా
సహ ॥ ౧౬ ॥ జయేభాగ్దవదాయాదేప్రజానాంజయమావహ । పూణ్యేన్దిరసదాయా
దేపూర్ణకామంతురుష్టమామ్ ॥ ౧౭ ॥ భద్రకేశ్యవదాయాదేమరుభద్రాంహతింసు
హ । సువీజసమాయుక్తేసర్వరత్నోపదైర్వృతే ॥ ౧౮ ॥ రుచిరేనన్దనేనద్వేవాసిష్ఠే
రమ్యతామిహ । ప్రజాపతిమతేదేవివతురశ్రేణహీమయే ॥ ౧౯ ॥ సుభగేసువతే
భద్రేగృహేకాశ్యపిరమ్యతామ్ । పూజితేపరమాచారైర్విగ్రహాలైర్విరలజ్జతే ॥
భవభూతకరేదేవిగృహేభాగ్దిరమ్యతామ్ । అవ్యక్తేయచాక్షుతేపూర్ణేమునేరన్దిరసస్సు
తే ॥ ౨౦ ॥ ఇష్టకేత్వంప్రయచ్చేష్టంప్రతిస్థాంకారయామ్యహమ్ । దేశస్వామిపుర
స్వామిగృహస్వామిపరిగ్రహే ॥ ౨౧ ॥ వసువ్యధనహస్త్యశ్వపశువృద్ధికిరీభవ ।
గృహప్రవేశేపితథాశిలాన్యాసంసమాచరేత్ ॥ ౨౨ ॥ ఉత్తరేణశుభఃప్లయోవటః
ప్రాక్యాగ్విగ్రహాదితః । ఉదున్బరశ్చయామ్యేనపశ్చిమేత్వన్ధఉత్తమః ॥ ౨౩ ॥
వామభాగేతథోద్వానంతుర్యాద్వాసంగృహేశుభమ్ । సాయంప్రాతస్తుధర్మాస్తా
శీతకాలేదినాన్తరే ॥ ౨౪ ॥ వద్నారాతేభువశ్యోమేనేక్తవ్యారోపితద్రుమాః । విడల్ల
ఘృతసంయుక్తాద్యేనవయేచ్ఛితవారిణా ॥ ౨౫ ॥ ఫలనాశేకుళభైశ్చమామైర్ముదైస్తి
లైర్వైవైః । ఘృతశీతవయస్సేకఃఫలపుష్పాయసర్వదా ॥ ౨౬ ॥ మత్స్యాన్యశ్శపాతు
సేకేనవృద్ధిర్భవతికాభినః । అవికాజశక్త్యన్మృగ్లంయవచూర్ణంతిలానిచ ॥ ౨౭ ॥ శో
మాంసముదకంచేతిసప్తరాత్రంధావయేత్ । ఉత్తేకంసర్వవృక్షాణాంఫలపుష్పాది
వృద్ధిదమ్ ॥ ౨౮ ॥ మత్స్యేదకేనశీతేనఅమాగ్నాంసేకభివృతే । ప్రతస్తంచావ్యశోకా
నాంకామినీపాదతాడనమ్ ॥ ౨౯ ॥ శిర్జూరనారికేళాదేర్లవణాద్భిర్వివర్ధనమ్ ।
విడల్లమగ్న్యమాంసాద్భిస్సర్వేషాందోహదంశుభమ్ ॥ ౩౦ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే వాస్తావిది

ర్నామ సప్తవత్వారింశదధిక ద్విశతతమోఢ్యాయః.

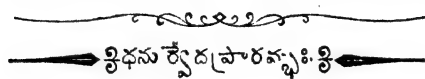
—ॐ—

—శ్రీపుష్పదిపూజాఫలమ్ శ్రీ—

అగ్నిః ॥ పుష్పైస్తుపూజనాద్విష్ణుస్సర్వకార్యేషుసిద్ధిదః । మాంసపానా
యాధీపాటలాకరవీరకమ్ ॥ ౧ ॥ పావన్తిరతిముక్తశ్చకర్ణికారఃకురణ్ణకః । కుణ్ణక
స్తగ్రోనీహాబాణోబర్హరవన్లికా ॥ ౨ ॥ అశోకస్త్రీలకఃకుండఃపూజాయైస్యాత్తమా
లజమ్ । విల్వపత్రంశేమపత్రంపత్రంభృజ్గరజస్యచ ॥ ౩ ॥ తులసీకాలతులసీపత్రం
వాసకమర్చనే । కేతకీపత్రపుష్పంపవన్తింరక్తత్పలాదికమ్ ॥ ౪ ॥ నారకంనోన్మ
త్తకంకాభ్యేపూజనేగిరవన్లికా । కాటజంశౌల్మలీపుష్పంకన్దికారీభవంనహి ॥ ౫ ॥

మృతప్రస్థేనవిష్టోశ్చపానంగోటోసభులమ్ । ఆభకేనతురాజాప్యాన్మృతక్షీరైర్ది
వందజేత్ ॥ ౬ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్టసంవాదే పుష్పదిపూజా
ఫలకథనం నామ అష్టచత్వారింశదధికద్వితీతతమోధ్యాయః.

విధనుర్వేదప్రారవ్యుఃశి

అగ్నిః ॥ చతుష్పదంధనుర్వేదంపదేపఞ్చవిధంద్విజ । రథనాగాశ్వపత్రి
నాంయోధాంశ్చక్రిత్యేక్తిరితమ్ ॥ ౧ ॥ యస్త్రీముక్తంపాణిముక్తంముక్తసద్ధారి
తంతథా । అముక్తంబాహుయుద్ధంచపఞ్చధాతత్ప్రక్తిరితమ్ ॥ ౨ ॥ తత్రతస్మాగ్నిస్త్ర
సన్నుత్యాద్వివిధంపరిక్తిరితమ్ ॥ యుజమాయావిభేదేనభూయోద్వివిధముచ్యతే ॥ ౩ ॥
తేషణీచాపయస్త్రాద్యైవ్యస్త్రీముక్తప్రక్తిరితమ్ ॥ శిలాతోషరయస్త్రాద్యంపాణి
ముక్తంప్రక్తిరితమ్ ॥ ౪ ॥ ముక్తసద్ధారితంజ్ఞేయంప్రాసాద్యమపియద్భవేత్ । ఖ
ద్గాదికమముక్తంచనియుద్ధంవిగతాయుధమ్ ॥ ౫ ॥ కుర్యాద్యోగ్యానిపాత్రాణియోద్ధ
మిచ్ఛుర్జితశ్రమః । ధనుశ్శ్రేష్ఠానియుద్ధానిప్రాసమధ్యానితానిచ ॥ ౬ ॥ తానిశక్త
జఘన్యానిబాహుప్రస్థవరాణిచ । ధనుర్వేదేగురుర్విప్రఃప్రోక్తోవర్ణద్వయస్యచ ॥ ౭ ॥
యుద్ధాధికారశ్శూద్రస్యస్వయంవ్యాపాదిశీతయా । చేశస్థేస్థుజగైరైరాజ్ఞఃకార్యా
యుద్ధేసహాయతా ॥ ౮ ॥ అఙ్గుస్తగుల్ఫపాణ్యన్యుశ్శిష్టస్యస్సహితాయది । దృ
ష్టంసహపదంస్థానమేతల్లక్షణతస్తథా ॥ ౯ ॥ బాహ్యజుశిష్ఠితోపాదాస్తభజానుబ
లావుభా । త్రివితస్త్ర్యస్తరాస్థానమేతద్వైశాఖిముచ్యతే ॥ ౧౦ ॥ హంసపక్ష్యా
కృతిసమేద్యశ్యేతేయత్రజానునీ । చతుర్వితస్త్రీవిచ్ఛిన్నేతదేతచ్ఛణ్డలంస్త్రుతమ్ ॥ ౧౧ ॥
హలాకృతిమయంయచ్చస్తభజానూరుదక్షిణమ్ । వితస్త్ర్యేషఞ్చపిస్తారేతదాలీధం
ప్రక్తిరితమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఏతదేవవివర్యస్తంప్రత్యాలీధమితిస్త్రుతమ్ । తిర్యగ్భూతోభవే
ద్వామోదక్షిణోపిభవేద్బజుః ॥ ౧౩ ॥ గుల్ఫౌపార్శ్విగ్రహౌచైవస్థితౌఘ్నాచ్చజుశౌ
స్తరా । స్థానంజాతంభవేదేతద్వాదశౌజ్ఞుశమానతమ్ ॥ ౧౪ ॥ యుజాశ్శానుఘ్న
వేద్వామోదక్షిణస్సుప్రసారితః ॥ అభవాదక్షిణంజానుఘ్నంభవతిశ్చల్పమ్ ॥ ౧౫ ॥ దక్షా
యతోభవేదేషచరణీస్సుహజానునా । ఏవంఏకటముద్దిష్టంద్విహస్తాస్త్రరమాయ
తమ్ ॥ ౧౬ ॥ జానునీద్విగుణేన్యాతాముత్రానాచరణావుభా । అనేనపియోగేన
సముటంపరిక్తిరితమ్ ॥ ౧౭ ॥ కించిద్వివర్జితోపాదాసమదక్షాయతౌస్థిరా । దృష్ట
మేవయథాన్యాయంపోదశౌజ్ఞుశమానతమ్ ॥ ౧౮ ॥ స్వప్రీతేనాత్రకుర్వీత
ప్రణామంప్రకమంద్విజ । కార్ముకంగృహ్యవామేనబాణందక్షిణకేనతు ॥ ౧౯ ॥

తైశోభయదివాజాతేష్టితావాప్యభవాయతా । గుణాస్తంతుతతఃకృత్యాకాత్మ్యే
 ప్రయతాత్మ్యముకః ॥ ౨౦ ॥ అభఃకటింతుధమమఃఫలదేశంతుపరిణః । ధరత్యాంభా
 వయిత్యాతుతోలయిత్యాతతవచ ॥ ౨౧ ॥ భుజాభ్యామత్రకుజ్ఞాభ్యాంప్రకోష్టా
 భ్యాంశుభవత । యస్యబాణంధనుశ్రేష్ఠంపుష్పదేశేవపరిణః ॥ ౨౨ ॥ విన్యాసో
 భవజశ్రేష్ఠవద్యాదశాఙ్గుశమస్తరమ్ । జ్యయావిశిష్టకర్తవ్యోనాతిహీనోనచాధి
 కః ॥ ౨౩ ॥ నివేశ్యకాత్మ్యకంనాభ్యాంనితమృశరసజరమ్ । ఉర్మిపేదధ్వికం
 హస్తనుస్తరేణాక్షికర్ణయోః ॥ ౨౪ ॥ పూర్వేణముష్టి నాగ్రాహ్యస్తనాగ్రేదక్షిణేశరః
 హరణంతుతతఃకృత్యాశీఘ్రంపూర్వంప్రసారయేత్ ॥ ౨౫ ॥ నాభ్యస్తరానైవబా
 హ్యోవోర్ధ్వకానాధరాతథా । నచకుజ్ఞానచోద్రానానచలానాతివేష్టితా ॥ ౨౬ ॥ సమా
 ధైర్యగుహోపేతాపూర్వదణ్డమివస్థితా । ఛాదయిత్యాతతోలక్యంపూర్వేణానేన
 ముష్టి నా ॥ ౨౭ ॥ ఉరసాచూర్ణితోయస్తాత్రికోణనితస్థితః । స్రస్తాంశేనశ్చల
 గ్రివోమయూరాఙ్గిత్తమస్తకః ॥ ౨౮ ॥ లలాటనాసావత్తాంసాఃకుర్యురశ్వసమంభ
 వేత్ । అస్తరంత్ర్యిజ్ఞుశంజ్ఞేయంబిబుకస్యాంసకస్యవ ॥ ౨౯ ॥ ప్రథమంత్ర్యి
 జ్ఞుశంజ్ఞేయంద్వితీయేద్వ్యజ్ఞుశంస్త్రుతమ్ । తృతీయేజ్ఞుశముద్దిష్టమాయతంబిబుకాం
 సయోః ॥ ౩౦ ॥ గృహీత్యాసాయకంపుష్పాస్తర్జన్యాజ్ఞుశంకేనతు । ఆనామయా
 పునర్గృహ్యతథామధ్యమయాపిచ ॥ ౩౧ ॥ తావదాకర్షయేద్వేగాద్యావద్బాణస్స
 పూరితః । పవంవిధమపశ్రవ్యమోక్తవ్యంవిధివత్సమ్ ॥ ౩౨ ॥ దృష్టిముష్టిహతం
 లక్యంభిద్యాద్బాణేననువ్రత । ముక్త్యాతుపశ్చిమంహస్తంక్షిపేద్వేగేనవృత్తతః ॥ ౩౩ ॥
 ఏతమచ్ఛేదమచ్ఛుద్విజ్ఞాతవ్యంహిత్యయాద్విజ । కూర్మరంతదధఃకార్యమాకృవ్యతు
 ధనుస్తతా ॥ ౩౪ ॥ ఉర్ధ్వంవిముక్తకేశార్యేలక్ష్మణి'ప్రతుమధ్యమమ్ । శ్రేష్ఠంప్ర
 కృష్టంవిజ్ఞేయంధనుశ్చాస్త్రవిశారదైః ॥ ౩౫ ॥ జ్యేష్ఠస్త్రసాయకోజ్ఞేయోభవేద్వా
 దశముప్తయః । ఏకాదశతథామధ్యఃకనీయాస్తశముప్తయః ॥ ౩౬ ॥ చతుర్నస్తంధ
 నుశ్చేష్ఠంప్రయసాస్తంతుమధ్యమమ్ । కనీయస్త్రయఃప్రోక్తంనిత్యమేవపదాతి
 నః ॥ ౩౭ ॥ అశ్వేరథేగజేశ్రేష్ఠేతదేవపరికీర్తితమ్ ॥ ౩౮ ॥ * *

శ్రుతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే ధనుర్వేదో

నామ ఏకోనపజ్ఞానశదధిక ద్విశతతమోధ్యాయః

— ఆధనుర్గ్రహణమ్. ౨ —

అగ్నిః ॥ పూర్ణాయతంద్విజకృత్యాతతోమాంపైర్గదాయుధాకా । మునిర్దౌ
 తంభన్యకృత్యాయజ్ఞభూమావిధాపయేత్ ॥ ౧ ॥ తతోబాణంసమాగృహ్యదంశిత

మృగమాహితః । రూణమాసాఽబ్యుత్పన్నయాద్వృథాంకతాంచదక్షిణామ్ ॥ ౨ ॥ వి
 లక్ష్మ్యసుపితద్బాణంతత్రైవసుసంస్థితమ్ । తతస్సుముద్ధరేద్బాణంతూణాద్దక్షిణపా
 నినా ॥ 3 ॥ తేనైవసహితంసుధ్యేశరంసంక్లృప్యధారయేత్ । వామహస్తేనవైక
 తాంఠనుస్తస్మాన్సుముద్ధరేత్ ॥ ౪ ॥ అపిషణ్ణకుతిశ్చాత్వాసుశేపుఙ్గంసవేశయేత్ ।
 సమీప్యసింహకణ్ఠేనపుఙ్గేనాపిసమేద్యథమ్ ॥ ౫ ॥ వామకణ్ఠోపవిస్తంబచలంహమ
 స్యధారయేత్ । పణ్ణాన్మధ్యమయాతత్రవామాఙ్గుళ్యావధారయేత్ ॥ ౬ ॥ మనో
 లక్ష్మ్యగతంకృత్యాముష్టినాచుఢానవిత్ । దక్షిణేగాత్రఖాగేతుకృత్యావర్ణంవిమో
 కయేత్ ॥ ౭ ॥ లలాటపుటసంస్థానందణ్డంబత్సేనివేశయేత్ । ఆకృప్యతాడయే
 త్తత్రవస్త్రక్రింహాడశాఙ్గులమ్ ॥ ౮ ॥ ముక్త్యాబాణంతతఃపశ్చదులూశిశ్చస్త్రహత
 యా । నిగృణ్ణాయాన్మధ్యమయాతతోఙ్గుళ్యాపునఃపునః ॥ ౯ ॥ అక్షిలత్సంక్షిపే
 త్రూణాచ్చతురశ్రంచదక్షిణమ్ । చతురశ్రగతంవేధ్యనుభ్యసేచ్ఛాదితస్సితిః ॥ ౧౦ ॥
 తస్మాదనస్తరంతీఙ్గంపరావృష్టంగతంచయేత్ । నిమ్నమున్నతవేధంచలభ్యసేత్సి
 ప్రకంతతః ॥ ౧౧ ॥ వేధ్యస్థానేష్వదైతేషుసత్త్వస్యపుటకాద్దనుః । హస్తావాపక
 తైశ్చిత్రైస్తర్జయేద్దుస్తరైరపి ॥ ౧౨ ॥ తస్మిన్నేవధ్యగతేవిప్రద్వేవేధ్యేదృఢసంజ్ఞకే
 ద్వేవేధ్యేదుమగరేవేధ్యేద్వేతథాచిత్రదుమగరే ॥ ౧౩ ॥ నతునిమ్నంచతీఙ్గంచదృ
 ఢవేధ్యేప్రకీర్తితే । నిమ్నందుమగరముద్దిష్టంవేధ్యమూర్ధ్వగతంచయేత్ ॥ ౧౪ ॥
 మస్త్రకాయానమధ్యేతుచిత్రదుమగరసంజ్ఞకే । ఏవంవేధ్యగతంకృత్యాదక్షిణేనేతరే
 ణచ ॥ ౧౫ ॥ ఆరోహేత్ప్రథమంవీరోజితలక్ష్మస్తతోనరః । ఏవమవధిఃప్రోక్తస్త
 త్రదృష్టఃప్రయోక్తృభిః ॥ ౧౬ ॥ అధికంభ్రమణంతస్యతస్మాద్వేధ్యాత్ప్రకీర్తితమ్ ।
 లక్ష్మ్యంసయోజయేత్తత్రపత్రపత్రగతంచృఢమ్ ॥ ౧౭ ॥ భ్రాంతంప్రవలితంచైవస్థిరం
 యచ్చభవేదతి । సమస్తాస్తాడయేద్భిద్యాచ్ఛేదయేద్వ్యభయేదపి ॥ ౧౮ ॥ కర్షయో
 గవిధానజ్ఞోజ్ఞాత్వైవంవిధిమాచరేత్ । మనిసాచతుషాద్యప్రాయోగచతుర్వగుం
 జయేత్ ॥ ౧౯ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే ధనుర్వేదే ధను
 గ్రహణాదికథనంనామ పంచాశతధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రీవాహనారోహణాదికథనమ్ శ్రీ

అగ్నిః ॥ జితహస్తోజితవతిర్జితదృగ్లక్ష్మ్యసాధకః । నియతాంసిద్ధ హాపాద్యత
 తోవాహనమూరుహేత్ ॥ ౧ ॥ దశహస్తోభవేత్పాశోవృక్షాకరముఖస్తథా । గుణ
 కార్యాసముజ్జానాంభగ్గస్నాయుర్గవర్షిణామ్ ॥ ౨ ॥ అశ్యేషాంసుదృఢానాంచ
 సుకృతంపరవేష్టితమ్ । తయాత్రింశత్సమంపాశంబుధఃకుర్యాత్సువర్తితమ్ ॥ 3 ॥

కర్తవ్యంశీతైస్తస్యస్థానంకతామవైతదా । నామహస్తేనసగ్మహ్యదక్షిణేనోద్ధరే
త్తతః ॥ ౪ ॥ కుణ్డలస్యాకృతింకృత్వాభ్రామ్యైకంమస్తకోపరి । ఓషేత్రాణమయే
తూర్ణంపురుషేచర్మవేష్టితే ॥ ౫ ॥ వర్ణితేవస్థుతేనైవతథాప్రవ్రజితేషుచ । సమ
యోగవిధింకృత్వాప్రయుజ్జీతమశీతితమ్ ॥ ౬ ॥ విజిత్యాతుయథాన్యాయంతతోవి
ధంసమాచరేత్ । కట్యాంబద్ధ్యాతతఃఖడ్గంవానుపార్శ్వవలమ్బితమ్ ॥ ౭ ॥ ద్యు
థంవిగృహ్యవామేననిమగ్నైర్దక్షిణేనతు । మడభుశపరిణాహంసప్రహస్తసముచ్చి
తమ్ ॥ ౮ ॥ అయోమయ్యశ్వలాకాశ్చవర్షాణివివిధానిచ । అర్థహస్తేసమేనైవతి
ర్యగూర్ధ్వగతంతథా ॥ ౯ ॥ యోజయేద్విధినాయేనతథాత్వంగదతశ్శృణు । తూ
ణచగ్నావనద్ధాజ్ఞంస్థాపయిత్వానవంద్యథమ్ ॥ ౧౦ ॥ కరేణాదాయలగుడందక్షిణా
జుశకంనవమ్ । ఉద్యమ్యఘాతయేద్యస్యనాశస్తేనశిశోర్ద్వయథమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఉభాభ్యా
మభవాస్తాభ్యాంకుర్యాత్తస్యనిపాతనమ్ । అక్షేనేనతతఃకుర్వస్వధేసిద్ధిఃప్రకీర్తి
తా ॥ ౧౨ ॥ వామోనాంత్రమకరణంప్రచారార్థంపురతవ ॥ ౧౩ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే ధనుర్వేదే వాహనా

రోహణాదిక్రమంనామ ఏకపజ్ఞాశదధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రిసర్వాయుధక్రియాకథనమ్. ౩ —

అగ్నిః ॥ భ్రాన్తమద్భాన్తమవిధమాల్లుతంఃస్థుతంస్మృతమ్ । సమ్మతంస
ముదీశంచశ్యేనపాతమథాకులమ్ ॥ ౧ ॥ ఉగ్రూతమవధూతంచసవ్యందక్షిణమేవ
చఅనాలక్షితమస్ఫోటకరాశేన్ద్రుమహాసఖా ॥ ౨ ॥ వికరాశనిపాతౌచవిభీషణభ
యానకౌ । సమగ్రార్థతృతీయాంశపాదపాదార్థవారిజాః ॥ ౩ ॥ ప్రత్యాలీకమ
థాలీథంవరాహంబుళితంతథా । ఇతిద్వాత్రింశతోజ్ఞేయాఃఖడ్గచర్మవిభారణే ॥ ౪ ॥
పరావృత్తమపావృత్తంగృహీతంలఘుసంజ్ఞితమ్ । ఉద్ధృష్టిప్రమథఃక్షిప్తంసద్ధారి
తవిధారితమ్ ॥ ౫ ॥ శ్యేనపాతంగజపాతంగ్రాహగ్రాహ్యంతతైవచ । ఏవమేకాద
శవిధాజ్ఞేయాఃపాశవిభారణాః ॥ ౬ ॥ ఋజ్వాయతంబళాలంచతిర్యగ్భ్రామిత్
మేవచ । పజ్ఞాకర్మవినిర్దిష్టంవ్యస్తేపాశేమహాత్మభిః ॥ ౭ ॥ ఛేదనంభేదనంపా
తోభ్రుమణంశయనంతథా । వికర్తనంకర్తనంచచక్రకర్తేదమేవచ ॥ ౮ ॥ ఆస్ఫోటః
త్వేళనంభేదస్తాస్రాన్తోలితకాతథా । తూలకగ్నాణిజానీహిషత్తమాఘాతంసంజ్ఞిత
మ్ ॥ ౯ ॥ దృష్టిఘాతంభుజాఘాతంపార్శ్వఘాతంద్విజోత్తమ । ఋజుపయేషుణా
పాతంతోమరస్యప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౦ ॥ ఆపాతంవిప్రగోమూత్రప్రఘాతంకమలాస
నమ్ । తతోర్ధగాత్రంసమితంవానుదక్షిణమేవచ ॥ ౧౧ ॥ అవృత్తంచపరావృత్తంపా
దోద్ధూతమవల్లుతమ్ । హంసమద్గంవిమద్గంచగ్రదాకర్మప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౨ ॥ కరాశ

మనఃపూతంచ దంశోవప్లుతమేవచ । తీవ్రహస్తంస్థితంశూన్యం పరశోస్తువినిర్దిశే
త ॥ ౧౩ ॥ తాద్రసంఘేదనంవివ్రతథామార్జనమేవచ । ముగ్ధరస్యతుకర్మాణితథాష్ట
వసఘాతసమే ॥ ౧౪ ॥ సంత్రాస్తమభవిశ్రాస్తంగోవిసగ్గంసుదుగ్ధరమ్ । భిజ్జీచాలస్య
కర్మాణిబగుడస్యచతాన్యపి ॥ ౧౫ ॥ అస్త్యంమధ్యంవశావృత్తంపిదేశాస్తంద్వి
జోత్తమ । వజ్రస్యైతాదకర్మాణిపట్టసస్యచతాన్యపి ॥ ౧౬ ॥ హరణంఘేదసంఘాతో
బలోద్ధారణమాయతమ్ । కృపాణకర్మనిర్దిష్టంపాతనంస్ఫోటనంతథా ॥ ౧౭ ॥ తా
ససంరక్షణంఘాతోబలోద్ధరణమాయతమ్ । యేషణేకకర్మనిర్దిష్టంయస్త్రైకత్వైతదే
వతు ॥ ౧౮ ॥ సస్త్రాగమవదంశశ్చవరాహబాధ్ధాతకంతథా । హస్తావహస్తమా
లీనమేకహస్తావహస్తకే ॥ ౧౯ ॥ ద్విహస్తఖాహుపాశేచకటిరేచితకోర్గతే । ఉరో
లలాటఘాతేచభుజావిధమసంతథా ॥ ౨౦ ॥ కరోద్ధాతంపిమానంచపాదాహతివిపా
దికమ్ । గాత్రసంక్షేపణంశ్రాస్తంతథాగాత్రవిపర్యయః ॥ ౨౧ ॥ ఉర్ధ్వప్రహారం
ఘాతంచగోమూత్రంసవ్యదక్షిణే । పారకంతారకండణంకరవీరంధమాకులమ్ ॥ ౨౨ ॥
తిర్యగృన్ధమపామార్గంభీమపేగంసుదర్శనమ్ । సింహాత్రాస్తంగజాత్రాస్తంగర్షభా
త్రాస్తమేవచ ॥ ౨౩ ॥ గదాకర్మాణిజానీయాన్నియుద్ధస్యాధకర్మచ । ఆకర్షణంవి
కర్షణంబాహునాంమూలమేవచ ॥ ౨౪ ॥ గ్రీవావిపరివర్తంచపుష్పభగ్గంసుదారు
ణమ్ । పర్యాసనవిపర్యాసావశుమారమజావికమ్ ॥ ౨౫ ॥ పాదప్రహారమాస్ఫోటం
కటిరేచితకంతథా । గాత్రాల్లేపంస్కన్ధగతంమహీవ్యాజనమేవచ ॥ ౨౬ ॥ ఉరో
లలాటఘాతంచవిస్ఫుప్తకరణంతథా । ఉర్ధ్ధాతమవధూతంచతిర్యక్చార్ద్రగతంతథా ॥ ౨౭ ॥
గజనాన్ధమవయేషమవరాజ్ముఖమేవచ । దేవమార్గమధోమార్గమమార్గగమనాకు
లమ్ ॥ ౨౮ ॥ యష్టిఘాతమవయేషోవసుధాధారణంతథా । జానుబద్ధంభుజాబద్ధం
గాత్రబద్ధంసుదారుణమ్ ॥ ౨౯ ॥ విపుష్టంసోదకంశుభ్రంభుజావేష్టితమేవచ । స
న్నద్వైస్సంయుగేభావ్యంసశస్త్రైస్తైర్గజాదిభిః ॥ ౩౦ ॥ వరాజుశధరోచోభావ
కోగ్రీవాగతోఽపరః । స్కన్ధగోద్వచధానుషోద్వచభగ్ధరౌగజే ॥ ౩౧ ॥ రథే
రణేగజేచైవతురక్తాణాంత్రయంభవేత్ । ధానుషాణాంత్రయంప్రోక్షంరథౌర్థే
తురగస్యచ ॥ ౩౨ ॥ ధన్వనోరక్షణాద్ధాయచర్మిణంతునియోజయేత్ । స్వమస్త్రై
శ్చత్త్రుభిభ్యర్చ్యశాస్త్రంత్రిలోక్యమోహనమ్ ॥ ౩౩ ॥ యోయుధ్ధేయాతీసజ
యోదరీర్ద్రున్మాలయేద్భువమ్ ॥ ౩౩౪ ॥ * * * *

శ్రీతిమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నిసంస్థానంవాదేధమర్వేదేసంస్థానం

యథాక్రియాకథనంనామ ద్విపక్షాచ్చదధికద్విశతతమోధ్యాయః

శ్రివ్యవహార కథనమ్

అగ్నిః || వ్యవహారం ప్రవక్ష్యామి నయానయం వేకదమ్ । చతుష్పాచ్ఛచతు
 స్థానశ్చతుస్సాధనఉచ్యతే || ౧ || చతుర్వితశ్చతుర్వాప్యపీచతుమా రీచకీర్త్యతే
 అష్టాక్షోష్టాదశపదశ్చతశాఖస్తతైవచ || ౨ || త్రియోనిస్త్వభియోగశ్చద్విద్వారో
 ద్విగతిస్తథా । ధర్మశ్చవ్యవహారశ్చచరిత్రం రాజశాసనమ్ || ౩ || చతుష్పాద్వ్యవ
 హారాణాముత్తరః పూర్వసాధకః । తత్రసత్వేస్థితోధర్మోవ్యవహారస్తుసాక్షిమ్ || ౪ ||
 చరిత్రం సన్న్యాహేళుంసాంరాజాజ్ఞాయాంతుశాసనమ్ | సామాభ్యపాయసాధ్యత్వా
 చ్చతుస్సాధనఉచ్యతే || ౫ || చతుర్ణామాశ్రమాణాంచరత్కణాశ్చచతుర్న్విధః । కర్తా
 రంసాక్షిణతైప్రవసత్త్యానాజానమేవచ || ౬ || వ్యాపోతిపాదగోయస్తాచ్చతుర్వాప్య
 పీతతస్త్పృతః । ధర్మస్యాధ్యక్షయశసోలోకపక్షేస్తతైవచ || ౭ || చతుర్ణాంకరణా
 దేవచతుమా రీచకీర్తితః । రాజాసపురుషస్సభ్యాశ్చాస్త్రంగణకలేపకా || ౮ ||
 హిరణ్యమగ్నిరుదకమష్టాజ్ఞసముదాహృతః । కామాల్లోభాచ్ఛలోభాచ్ఛక్రభ్యో
 యస్తాత్పరీవర్తతే || ౯ || త్రియోగః కీర్త్యతేతేనద్రయమేతద్వివాదకృత్ ।
 ద్వ్యభియోగస్తువిజ్ఞేయశ్చకాతత్త్వాభియోగతః || ౧౦ || శబ్దాక్షర్యప్రసంసగ్గా
 తత్త్వహేతాదిదర్శనాత్ । వక్ష్యద్వయాభిసంబద్ధాద్విద్వారస్సముదాహృతః || ౧౧ ||
 పూర్వవాదస్తయోఃపక్షఃప్రతిపక్షస్త్యనన్తరః । భూతచ్ఛలానుసారిత్వాద్ద్విగతి
 స్సముదాహృతా || ౧౨ || ఋణం దేయమచేయంచయేనయత్రయధాచయత్ ।
 దానగ్రహణధర్మశ్చరుణాదానమితస్త్పృతమ్ || ౧౩ || స్వద్రవ్యంయత్రవిసృజ్యాన్ని
 షీపణ్యవిశజ్జితః । నిత్యేవంనామతతోక్తంవ్యవహారపదంబుధైః || ౧౪ || వశిష్ఠ
 భృతయోయత్రకర్మసమ్భూయకుర్వతే । తత్సమ్భూయసమ్మథానంవ్యవహారపదంబి
 దుః || ౧౫ || దత్వాద్రవ్యంచసమ్యక్యఃపునరాదాతుమిచ్ఛతి । దత్వాప్రదానికంనా
 మతద్వివాదపదంస్తృతమ్ || ౧౬ || అభ్యుపేత్యచశుశ్రూషాయస్తాంసప్రతి
 పద్యతే | అశుశ్రూషాభ్యుపేత్యైతద్వివాదపదముచ్యతే || ౧౭ || భృత్యానాంవేతనస్యో
 త్తాదానాదానవిధిక్రియా । వేతనస్యానపాకర్మతద్వివాదపదంస్తృతమ్ || ౧౮ ||
 నిక్షేప్తంవాసరద్రవ్యంసప్తంలభ్యాప్రహృత్యవా । విక్రీయతేపరోక్షంయస్సజ్ఞేయో
 స్త్వమివిక్రయః || ౧౯ || విక్రీయపణ్యంమూల్యేనక్రీతేయచ్ఛనదీయతే । విక్రీ
 యాసన్నగ్ధానంతద్వివాదపదముచ్యతే || ౨౦ || క్రీత్వామూల్యేనయస్స
 ణ్యంక్రేతాసంహమన్యతే । క్రీత్వామూల్యేనయస్సణ్యందుషీగ్రితంహన్యతేక్ర
 యీ || ౨౧ || పాపజ్ఞలైగమాదీనాంస్థితస్సనుయఉచ్యతే । సమయస్యానపాకర్మ
 తద్వివాదపదంస్తృతమ్ || ౨౨ || సేతుకేదారమర్వాదావికృష్టాకృష్టనిశ్చయాః ।
 తేత్రాధికారేయత్రస్యర్వివాదఃతేత్రజస్తుసః || ౨౩ || వైవాహికోవిధిస్త్రీణాంయ
 త్రపుంసాంచకీర్త్యతే । స్త్రీపుంసయోగసంజ్ఞంతుతద్వివాదపదంస్తృతమ్ || ౨౪ ||

విభాగోద్ధస్యైత్రస్యపుత్రైర్విస్తప్రకల్ప్యతే । దాయభాగమితిప్రక్తంతద్వివా
దపదంబుడైః ॥ ౨౫ ॥ సహసాక్రియతేకర్మయతిభృద్బలదర్శితైః । తత్సహసమి
తిప్రక్తంవివాదపదముచ్యతే ॥ ౨౬ ॥ దేశజాతికులాదీనామాక్రొశత్యుక్తసంయు
తమ్ । యద్వచఃప్రతికూలాధ్వంవాక్పూర్వవ్యంతదుచ్యతే ॥ ౨౭ ॥ పరగాత్రేవ్యభి
ద్రోహుహస్తపాదాయుధాదిభిః । అగ్న్యదిభిశ్చైవపూతైర్దణ్డపారుష్యముచ్య
తే ॥ ౨౮ ॥ అక్షవజ్రశలాకాద్యైర్దైవతంమ్యాతముచ్యతే । పశ్చక్రీడావయోభిశ్చ
పాణిద్యూతసమాహ్వయః ॥ ౨౯ ॥ ప్రకీర్ణకఃపునర్జేయోవ్యవహరోనిరాశ్రయః
రాజ్ఞామాజ్ఞాప్రతిఘాతస్తత్రాక్షరణంతథా ॥ ౩౦ ॥ వ్యవహరోఽప్రాదశపదస్తేషాం
భేదోఽథవైశతమ్ । క్రియాభేదాన్మనుష్యాణాంశతశాఖోనిగద్యతే ॥ ౩౧ ॥ గృహవహ
రాన్నుపసంశ్యేజ్ఞాఃవిప్రైరీకోపనః । శత్రుమిత్రసమాస్పృశ్యాఅలోభాశ్శుశ్రివేది
నః ॥ ౩౨ ॥ అవశ్యతాకార్యవశాత్పభ్యైర్విప్రంనియోజయేత్ । రాగాల్లోభాద్భయాద్వా
పిస్త్యుత్యపేతాదికారణః ॥ ౩౩ ॥ సభ్యాఃపుకృప్తధర్మజ్ఞానివాదాద్విగుణోదనుః ।
స్త్యుత్యాచారవ్యపేతేనమాగ్నేకాధ్వరఃపరైః ॥ ౩౪ ॥ ఆవేదయతియద్రాజ్ఞేవ్యవ
హారపదంహితత్ । ప్రత్యర్థిసోఽగ్రతోలేఖ్యంయథావేదితమర్థినా ॥ ౩౫ ॥ సమా
మాసతదర్థాహర్యానుజాత్యాదిదిహ్నితమ్ । శ్రుతార్థసోత్తరంలేఖ్యంపూర్వావే
దకస్సన్నిధౌ ॥ ౩౬ ॥ తతోర్థీలేఖయేత్సద్యఃప్రతిజ్ఞాతార్థసాధనమ్ । తస్మిన్ధోసద్ధిమా
హ్నోతివిపరీతమణోన్యథా ॥ ౩౭ ॥ చతుష్పాద్వ్యవహరోయంవివాదేషాపదర్శితః ।
అభియోగమనిస్తీర్ణనైసంప్రత్యభియోజయేత్ ॥ ౩౮ ॥ అభియక్తంచసాన్యేనత్య
క్తంవిప్రకృతినయేత్ । కుర్యాన్నీత్యభియోగంతుకలహేసాహసేనుచ ॥ ౩౯ ॥
ఉభయోఃప్రతిభూగ్ధాన్యస్సమర్థఃకార్యార్థయే । నిహ్నవేభావితోదద్యాద్ధనంరా
జ్ఞేతుతత్సమమ్ ॥ ౪౦ ॥ మిథ్యాభియోగాద్విగుణవభియోగాద్ధనంహరేత్ ।
పాహనస్తేయపాకుష్పేష్వభిశాపాత్యయేస్త్రీయాః ॥ ౪౧ ॥ విచారయేత్సద్య
ఏవకాలోఽన్యత్రేచ్ఛయాస్తృతః । దేశాద్దేశాన్తరంయాతిస్మకస్వణీపరిలేఖిచ ॥ ౪౨ ॥
లలాటంస్పద్యతేచాస్యముఖవైవర్ణ్యమేవచ । స్వభావాద్వికృతంగశ్చేన్నసోవా
కాగ్రయకర్తృభిః ॥ ౪౩ ॥ అభియోగేఽథవాసామ్యైవాన్తుప్తఃపరికిర్తితఃసద్విదాశ్చ
స్వతంత్రీయస్సాధయేద్యశ్చైవతేత్ ॥ ౪౪ ॥ నచావహతోవదేగ్రాంబిధ్ధసద్విద్య
శ్చస్తస్త్వతః । సాక్షిమాభయతస్సత్సుసాక్షిణఃపూర్వవాదినః ॥ ౪౫ ॥ పూర్వ
పత్యేఽధరీభూతేభవన్తుస్తరవాదినః । సగణశ్చేద్వివాదసాన్యైర్తత్రహీనంతుదా
పయేత్ ॥ ౪౬ ॥ దంతంపణంవసుంచైవధనినోధనమేవచ । ఛలన్నిరస్యమాతేనవ్యవ
హారాన్నయేన్నుపః ॥ ౪౭ ॥ భూతమప్యర్థమప్యస్తంహీయతేవ్యవహారతః । ని
హ్నుతేనిజలానేకమేకదేశవిభాషితమ్ ॥ ౪౮ ॥ దాప్యస్సర్వాన్నుపేక్షాధాన్య

గ్రాహ్యస్త్యనివేదితః । స్త్రోత్యోర్విరోధేన్యాయస్తుబలవాన్వ్యవహారతః ॥ ౪౯ ॥
 అర్థశాస్త్రాద్విబలవద్ధర్మశాస్త్రమితిస్థితః । ప్రమాణలిఖితంభుక్తిసాక్షిణశ్చేతిక్తిన్ది
 తమ్ ॥ ౫౦ ॥ ఏషామన్యతమాభావేదివ్యాన్యతమముచ్యతే । సర్వేషేషవివాదే
 ముబలవత్కృతరాక్రియా ॥ ౫౧ ॥ ఆధాప్రతిగ్రహీత్రేపూర్వాతుబలవత్తరా । ప
 శ్యతోబునివతోభూమేద్ధూనిర్వింశతివార్షికీ ॥ ౫౨ ॥ పరేణభుజ్యమానాయాధనస్య
 దశవార్షికీ । ఆధీనమోపనిఃక్షేపజడబాలధనైర్విసా ॥ ౫౩ ॥ తథోపనిధిరాః (స్త్రీ)
 శ్రోత్రియాణాంధనైరపి । ఆధ్యాదీనాంహస్తారంధనివేదాపయేద్దనమ్ ॥ ౫౪ ॥ ద
 ణ్డ్యంచతస్యమంరాజ్జేశక్ర్యపేత్యమథాపివా । ఆగమోన్యధికోభుక్తింవిసాపూర్వ
 క్రమాగతమ్ ॥ ౫౫ ॥ ఆగమోపిబలంనైవభుక్తిస్సాకాపియత్రన । ఆగమేనవిశు
 ధేనభోగీయాతిప్రమాణతామ్ ॥ ౫౬ ॥ అవిశుద్ధాగమోభోగఃప్రామాణ్యంనాధి
 గచ్ఛతి । ఆగమస్తుకృతోయేనసోభియుక్తస్తముద్ధరేత్ ॥ ౫౭ ॥ సతత్పుత్రస్తత్పుతోవా
 భుక్తిస్తత్రగరియసీ । యోభియుక్తఃపరేతస్సృతస్యబియక్తాస్తముద్ధరేత్ ॥ ౫౮ ॥
 సతత్రకారణంభుక్తిరాగమేనవిసాకృతాబలోపాధివినిర్వృతాన్వ్యవహారాన్నివర్త
 యేత్ ॥ ౫౯ ॥ స్త్రీనక్రమస్తరాగారబహిశ్శత్రుకృతస్తథా । మత్తోన్మత్తార్తవ్య
 సనిబాలభీతప్రయోజితః ॥ ౬౦ ॥ అసమృద్ధకృతశ్చైవవ్యవహారోనసిద్ధ్యతి । పన
 ప్రాధికతందేయంసృపేణధనివేదనమ్ ॥ ౬౧ ॥ విభావయేన్నచేల్లిజ్జైస్తత్యమందాతు
 మర్హతి । దేయంచారహృతంద్రవ్యంరాజ్ఞాజనపదాయతు ॥ ౬౨ ॥ అశీతిభాగోవృ
 ధ్నిసాన్వ్యాసానిమాసిసఖన్దకే । వగ్గక్రమాచ్ఛతంద్విత్రివతుష్పశ్చకమన్యథా ॥ ౬౩ ॥
 సప్రతిప్రపశుస్త్రీణాంరసస్యాప్తగుణాపరా । వస్త్రధాన్యహిరణ్యానాంచతుస్త్రీ
 ద్విగుణాతథా ॥ ౬౪ ॥ గ్రామాస్తరాత్పదశకంసాముద్రాదపివింశతిమ్ । దమ్యర్వా
 స్వకృతాంవృద్ధింసర్వేసర్వాసుజాతిసు ॥ ౬౫ ॥ ప్రపన్నసాధయన్నర్థంనవాచ్యాన్య
 పతిగ్భవేత్ । సాధ్యమానోన్యపంగచ్ఛేదజ్ఞోదావ్యశ్చతద్దనమ్ ॥ ౬౬ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే వ్యవహారకథ

సంనామత్రిపంచాశతదశి కద్విశతతమోధ్యాయః.

అగ్నిః ॥ గృహీతాగ్ధఃక్రమాద్దాప్యోధనినామధమర్ణికః । దత్వాతుబ్రాహ్మణా
 యాదాన్యపతేస్తదనస్తరమ్ ॥ ౧ ॥ రాజ్ఞాధమర్ణికోదాప్యసాధితాద్దశకంస్త్రుతమ్ ।
 పశ్చాత్తుశతందావ్యఃప్రాప్తాథోహ్యుత్తమర్ణికః ॥ ౨ ॥ హీనజాలింపరిక్షీణమృణా
 ర్థంకర్తృకారయేత్ । బ్రాహ్మణస్తుపరిక్షీణశ్చనైదాప్యోధయథోదయమ్ ॥ ౩ ॥ దీయ
 మానంసగృహ్ణోతిప్రయుక్తంయస్త్వికంధనమ్ । మధ్యస్థఫాపితంతత్సాన్వద్ధతేనతతః

మరమ్ ॥ ౪ ॥ ఋక్సామయజుర్మఘాపితృసామస్తదైవమ్ ॥ పుత్రోఽ
 నన్యశ్చిత్రద్రవ్యపుత్రహీనస్యఋక్సః ॥ ౫ ॥ అవిభక్తైఃకుటుమ్బార్థంయద్యుజంతుకృ
 తంభవేత్ ॥ దద్యుస్తదృక్సఃపేతేప్రోషితేవాకుటుమ్బి ॥ ౬ ॥ నయోషితృతిపు
 త్రాభ్యాంనపుత్రేణకృతంపితా ॥ దద్యాదృతేకుటుమ్బార్థాన్నవతిస్త్రీశ్శృతంతథా ॥
 గోపశౌణ్డికశైమావరజకవ్యాధయోషితామ్ ॥ ఋజందద్యానృతిస్త్యాసాంయస్తా
 ద్యృత్తిస్తదాశ్రయా ॥ ౮ ॥ ప్రతిపన్నంస్త్రియాదేయంపత్యావాసహయత్యుత
 మ్ ॥ స్వయంకృతంచాయద్యుజంనాన్యస్త్రీదాతుమర్హతి ॥ ౯ ॥ పితరిప్రోషితేపే
 తేవ్యసనామిభుతేఽథవాపుత్రపాత్రైర్మృణందేయంపహ్నవేసాక్షిభావితమ్ ॥ ౧౦ ॥
 సురాకామద్యూతకృతందణ్ణశులావశిష్టకమ్ ॥ వృధాదానంతత్రేవేహపుత్రోదద్యా
 న్నవైత్యమ్ ॥ ౧౧ ॥ భ్రాతృశ్శాతావధదమ్పత్యోఃపితుఃపుత్రస్యచైవహి ॥ ప్రతిభా
 వ్యమృణంగ్రాహ్యమవిభక్తేనచస్మృతమ్ ॥ ౧౨ ॥ దర్శనేప్రత్యయేదానేప్రతిభావ్యం
 విధీయతే ॥ ఆధాతువితథేదాప్యావితథస్యసతాఅపి ॥ ౧౩ ॥ దర్శనఃప్రతిభూర్యత్ర
 మృతఃప్రాత్యయికోఽపివానతత్పుత్రాధనందద్యుర్దద్యుర్దానాయయేష్టితాః ॥ ౧౪ ॥
 బహవస్సుర్వర్జిహస్వాంశైర్ద్రద్యుఃప్రతిభువోధనమ్ ॥ ఏకచ్ఛాయాశ్రితేష్వేషుధనికస్య
 యధారుచి ॥ ౧౫ ॥ ప్రతిభూద్దాపితోయశ్రప్రకాశంధనినేధనమ్ ॥ ద్విగుణంప్రతిదా
 తవ్యమృణికైస్తస్యతదృవేత్ ॥ ౧౬ ॥ స్వసంతతిస్త్రీపసవ్యంధాన్యంద్విగుణమేవ
 చావస్త్రంచతుర్గుణంప్రోక్తంసశ్చాప్తగుణస్తథా ॥ ౧౭ ॥ ఆధిప్రణశ్చేద్ద్విగుణేధ
 నేయదిమోక్ష్యతే ॥ కాలేకాలకృతంనశ్చేఫ్ఫలభోగ్యోననశ్యతి ॥ ౧౮ ॥ గోప్యాధిభో
 గ్యోనావృద్ధిసోపకారేఽథభావితే ॥ నష్టోదేయోవినష్టశ్చదైవరాజకృతాదృతే ॥ ౧౯ ॥
 ఆధేస్త్వికరణాత్పీఠీర్జమాణోవ్యసారతామ్ ॥ యాతశ్చేదన్యత్రధేయోధనభాగ్యా
 ధనిభవేత్ ॥ ౨౦ ॥ చరిత్రంబిష్టకృతంసవృద్ధందాపయేద్ధనమ్ ॥ సత్యజ్ఞాంరకృ
 తంద్రవ్యంద్విగుణంప్రతిదావయేత్ ॥ ౨౧ ॥ ఉపస్థితస్యమోక్షవ్యఆధిర్దణ్డోఽన్యథా
 భవేత్ ॥ ప్రయోజకేసంధనంకులేన్యస్యాధిమాపున్నయాత్ ॥ ౨౨ ॥ తతాగ్రలకృ
 తమూల్యావతత్రతిష్ఠేదవృద్ధికః ॥ వినాధారణకాద్యావివిక్రీణేతేససాక్షిమ్ ॥ ౨౩ ॥
 యదాతుద్విగుణీభూతమృణమాధౌతదాఖలు ॥ మోచ్యశ్చాధిప్రతుతృప్త్యప్రవిష్టేద్వి
 గుణేధనే ॥ ౨౪ ॥ వ్యసనస్థకునాభ్యాయహస్తేఽన్యస్యయదర్పయేత్ ॥ ద్రవ్యంతదృఢాధి
 కంప్రతిదేయంతత్రైవతత్ ॥ ౨౫ ॥ నదాపోవహ్యంతంత్రురాజదైవికతస్కరైః ॥
 ప్రేషశ్చేష్టార్థితేదత్రేదాపోదణ్డశ్చతత్సమమ్ ॥ ౨౬ ॥ ఆజీవస్త్రేన్విచ్ఛయభంజ్యదా
 వ్యస్తాచ్ఛాపిసోదయమ్ ॥ యాచితావాహితస్యాసేనితేపేవప్రయంబధి ॥ ౨౭ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసన్తసంచాదే వ్యవహారకథ

సంనామ చతుఃపశ్చాశ్చదధికద్విశతతమోధ్యాయః

శ్రిదివ్యవ్రమాణకథనమ్.౩

అగ్నిః ॥ తపస్విన్దానశీలాఃకులీనాస్సత్యవాదినః । ధర్మప్రభానామజనః
 పుత్రవన్దానాన్యతాః ॥ ౧ ॥ పజ్ఞాయజ్ఞక్రియాయక్తాసాక్షిణఃపజ్ఞవాత్రయః । య
 థాభాతియథావర్ణంసర్వేసర్వేషువాస్తృతాః ॥ ౨ ॥ స్త్రీవృద్ధబాలశతవతుః
 న్నతాభిశస్తకాః । రక్షావతారిపాషణ్ణికుటకృద్వికల్పేన్ద్రియాః ॥ ౩ ॥ పతితాప్తాన్
 సమృద్ధిసహాయరిపుతసరాః । అసాక్షిణస్సర్వసాక్షీచార్యపారుష్యసాహసే ॥ ౪ ॥
 ఉభయానుమతసాక్షిభవత్యేకోపిధర్మవితే । అబ్రువన్హిసరసాస్సత్వమ్మణంసద
 సబంధకమ్ ॥ ౫ ॥ రాజ్ఞానస్సంప్రదాప్యసాన్యజ్ఞత్వత్వారింశకేఽహని । నదదాతి
 హియసాస్వత్వంజానన్మపిన్రాధమః ॥ ౬ ॥ సకూటసాక్షిణాంపాపైస్త్రుల్యోదజ్ఞేనచై
 వహి । సాక్షిణశ్చౌవయేద్వాదిప్రతివాదిసమీపగాః ॥ ౭ ॥ యేపాతకకృతాం
 లోకామహాపాతకీనాంతథా । అగ్నిదానాంచయేలోకాయేచస్త్రీబాలఘాతినా
 మ్ ॥ ౮ ॥ తాన్తస్యన్తస్యనువాహ్నోతియసాస్వత్వమనృతంవదేత్ । సుకృతంయ
 త్త్యయాశ్చిజ్ఞాన్తరశతైఃకృతమ్ ॥ ౯ ॥ తత్సర్వంతస్యజానీహియంపరాజయ
 సేమృషా । దైవేభవమానాంవచనంసమేషుగుణీనాంతథా ॥ ౧౦ ॥ గుణీద్వైధే
 తువచనంగ్రాహ్యంయేగుణవత్తరాః । యస్యోమసాస్వత్వస్సత్యాంప్రతిజ్ఞాంసజయీ
 భవేత్ ॥ ౧౧ ॥ అన్యథావాదినోయస్యధ్నువస్తస్యపరాజయః । ఉక్తేపిసాక్షి
 భిసాస్వత్వేయద్యన్యేగుణవత్తరాః ॥ ౧౨ ॥ ద్విగుణావాన్యథాబ్రూయఃకూటాస్యః
 పూర్వసాక్షిణః । పృథక్పృథక్దండనీయాఃకూటకృతాస్వత్వే ॥ ౧౩ ॥ వివాదా
 ద్విగుణందండంవివాస్యోబ్రాహ్మణస్తన్యతఃయసాస్వత్వంప్రాపితేన్యేభ్యోనహన్వతే
 తత్తమోవృతః ॥ ౧౪ ॥ సదాహ్యేష్టగుణందండంబ్రాహ్మణంతువివాసయేత్ । వర్ణి
 నాంహివధోయత్రత్రసాస్వత్వనృతంవదేత్ ॥ ౧౫ ॥ యఃకశ్చిదధోభిమతస్స్వరు
 చ్యాతువరస్పరమ్ । లేభ్యంతుసాక్షిమతాద్యంతస్త్విధినికపూర్వకమ్ ॥ ౧౬ ॥ స
 మామాసతదధాహర్షానజాతిస్యగోత్రజైః । సబ్రహ్మచారికాత్మీయపితృనామాది
 చిహ్నితమ్ ॥ ౧౭ ॥ సమాప్తేఽగ్నేర్ముణీనామస్వహస్తేననివేశయేత్ । మతంమేఽ
 ముకపుత్రస్యయదత్రోపరిలేఖతమ్ ॥ ౧౮ ॥ సాక్షిణశ్చస్వహస్తేనపితృనామకపూ
 ర్వుకమ్ । అత్రాహమముకసాక్షీతిభేయిరితీసమాః ॥ ౧౯ ॥ అతిపిజ్ఞాఽముణీయ
 సాన్యిలేఖయేత్స్వవతంతుసః । సాక్షీవాసాక్షిణాన్యేనసర్వసాక్షిసమీపతః ॥ ౨౦ ॥
 ఉభయాభ్యధి తేనైతన్తయాహ్యముకసూనునా । లిఖతంహ్యముకేనేతిలేఖకోఽ
 థాన్తికేతిభేత్ ॥ ౨౧ ॥ వినాపిసాక్షిభిద్దేఖ్యంస్వహస్తలిఖతంచయేత్ । తత్ప్ర
 మాణంస్తృతంసర్వంబలోపధికృతాదృతే ॥ ౨౨ ॥ ఋణంలేఖ్యకృతందేయంపురు
 షైస్త్రీభిరేవతుఅధిస్తభుజ్యతేతావద్యావత్తన్నప్రదియతే ॥ ౨౩ ॥ దేశాన్తరస్థేదు
 న్దేఖ్యంప్రోక్ష్యప్రోక్ష్యతేతథా । భిన్నేభిన్నేతథాదగ్ధేలేఖ్యమన్యత్కారయేత్ ॥ ౨౪ ॥

సద్విద్యార్థవిశుద్ధ్యర్థంస్వహస్తవిభజనముయత్ । యుక్తిప్రాప్తిక్రియాదిహ్మసమ్మేధా
గమహేతుభిః ॥ ౨౫ ॥ లేఖ్యస్వప్రత్యేభిలిఖేషువిప్రహధమర్షినః । ధనీచోపగతం
దద్యాత్స్వహస్తపరిచిహితమ్ ॥ ౨౬ ॥ దత్వర్ణంపాటయేత్త్యేకశుద్ధ్యేచాన్యత్తు
కారయేత్ । సాక్షిమచ్చభవేద్యత్తత్తదాతవ్యంససాక్షిమ్ ॥ ౨౭ ॥ తులాగ్నాప్యపేవి
పంకోశోదివ్యాసీహవిశుద్ధయేమహాభియోగేష్యేతానిశీర్షకస్థేభియోక్తరి ॥ ౨౮ ॥
రుచ్యావాన్యతరఃకుర్యాదితరోవర్తయేచ్ఛిరః । పినాపీర్షకాత్కుర్యాన్నృపద్రో
హేభద్రపాతకే ॥ ౨౯ ॥ నాసహస్రాద్ధరేత్థాలంతులాన్నవిషంతథా । నృపార్థే
వ్యభియోగేమహాయుశ్శుచయస్సదా ॥ ౩౦ ॥ సహస్రాద్ధేతులాదీనకోశమత్పేదపి
దాపయేత్ । శతార్థందాపయేచ్ఛుద్ధమశుద్ధోదణ్ణభాగ్భవేత్ ॥ ౩౧ ॥ సచేలస్నా
తమాహాయసూర్యోదయఉపాసితమ్ । కారయేస్సిర్వదివ్యానినృపబ్రాహ్మణసన్ని
ధౌ ॥ ౩౨ ॥ తులాస్త్రీబాలవృద్ధాధనశ్శుబ్రాహ్మణరోగిణామ్ । అగ్నిర్జలంవాళూద్ర
స్యయవాస్సప్రవిషస్యవా ॥ ౩౩ ॥ తులాధారణవిద్యద్ధిరభియక్తస్తులాశ్రితః । ప్ర
తిమానసమీభూతోదేభాంకృత్వావతారితః ॥ ౩౪ ॥ అదిత్యచంద్రానిసంహృతనలశ్చ
ద్యౌర్భూమిరాహోహృదయంయమశ్చ । అహశ్చరాత్రిశ్చఉభేవసద్వేధర్షశ్చజా
నాతిరసస్యవృత్తమ్ ॥ ౩౫ ॥ త్వంతులేసత్యధామాసిపురాదేవైర్విరిక్తితా । సన్ధ్యం
వదస్యకల్యాణిసంశయాన్తాంబిమోచయ ॥ ౩౬ ॥ యద్యప్తిపాపకృత్తాతస్తతో
మాంతస్వమధోనయ । శుద్ధశ్చేద్యమయోర్ధ్వమాంతులామిత్యభిమన్త్రయేత్ ॥ ౩౭ ॥
కరౌవిమృదితవీహేగ్లత్తుయత్వాతతోస్యసేత్ । సప్తాశ్వత్థస్యపత్రాణితావత్సుతే
ణవేష్టయేత్ ॥ ౩౮ ॥ త్వమేవసర్వభూతానామస్తశ్చరిసిపావక । సాక్షివత్సుణ్య
పాపేభ్యోభూహిసత్యజరేమమ ॥ ౩౯ ॥ తస్యేత్యుక్తవతోలోహంపశ్చాశ్చత్పలి
కంసమమ్ । అగ్నివర్ణంన్యసేన్విజ్ఞంహస్తయోరుభయోరపి ॥ ౪౦ ॥ సతమాదాయ
సప్తైవమణ్డలానిశనైర్వృజేత్ । షోడశాణ్డుశకంజ్ఞేయంమణ్డలంతావదస్తరమ్ ॥ ౪౧ ॥
ముక్త్యాగ్నింమృదితవీహిరదగ్ధశ్శుద్ధిమాప్నుయాత్ । అన్తరాపతితేపిణ్డేసద్దేహీవా
పునర్నరేత్ ॥ ౪౨ ॥ పవిత్రాణాంపవిత్రత్వంశోధ్యంశోధయపావన । సత్యేన
మాభిరక్షస్వపరుణేత్యభిశస్తకమ్ ॥ ౪౩ ॥ నాభిదఘ్నాదకస్థస్యగృహీతోవృణా
జలంవిశేత్ । సమకాలమిషుంముక్తమాసీయాన్యోజపీసరః ॥ ౪౪ ॥ యజతన్వ
న్నిమగ్నాంజంపశ్యేచ్ఛశుద్ధిమాప్నుయాత్ । త్వంపవిత్రహ్మణఃపుత్రసత్యధర్మేవ్యవస్థి
త ॥ ౪౫ ॥ త్రాయస్యాస్తాదభీశాపాశ్చత్యేనభవమేదమృతమ్ । ఏముక్త్యావి
షంశార్థంభతయేద్ధిమశైలజమ్ ॥ ౪౬ ॥ యస్యవేగైర్విశాజీర్ణంశుద్ధింసన్యవినిర్ది
శేత్ । దేవానుగ్రాన్తనుభ్యర్చ్యతత్సాన్నివోదకమాహరేత్ ॥ ౪౭ ॥ సంక్రావ్య
పాయయేత్తస్మాజ్జలాత్తుప్రసృతిత్రయమ్ । అదతుద్దేశమాదహూయస్యనోరా

జదైవికమ్ || ౮౮ || వ్యసనంజాయతే ఘోరంసశుద్ధస్సాన్వితసంశయమ్ | సత్య
వాహనశస్త్రాణిగోవీడకనకాణః || ౮౯ || దేవతాగురుపాదాశ్చ ఇష్టాపూర్తకృతా
నిచ | ఇత్యేతేసుకరాఃప్రోక్తాశ్శపథాస్సల్పసంశయే || ౯౦ || * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే దివ్యవ్రమాణా
నినామ పంచపంచాశదధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— ఆదాయవిభాగకథనమ్. ౨ —

అగ్నిః || విభాగం చేస్తుతామర్వాదిచ్చయావిభజేస్తుతామ్ | జ్యేష్ఠంవాశ్రేష్ఠ
భాగేనసర్వేవాస్యస్సమాంశినః || ౧ || యదిదద్యాత్సమానంశానాగ్రావ్యఃపత్నీ
స్సమాంశికాః | నదత్తంస్త్రీధనంయాసాంభర్తావ్రాత్యశురేణవా || ౨ || శక్తస్థానీ
హమానస్యకేచిద్దత్వాపృథక్రీయా | న్యూనాధికవిభక్తానాంధర్మ్యశ్చపితృనాక్య
తః || ౩ || విభజేయస్సతాఃపిత్రోహర్థవృక్షవృణంసవమ్ | మాతుర్దుహితరశ్యే
వన్యూణాత్తాభ్యున్నతేనన్మయః || ౪ || పితృద్రవ్యావినాశేనయదన్యస్సయమర్జ
యేత్ | మైత్రమాద్యాహికంఘైవదాయాదానాంసతన్భవేత్ || ౫ || సామాన్యార్థ
సముద్ధానేవిభాగస్తుసవస్త్పుతః | అనేకపితృకాణాంతుపితృతోభాగకల్పనా || ౬ ||

భూర్యాపితామహూపాత్రానిబన్ధోద్రవ్యమేవవా | తత్రస్యాస్సన్యశంస్వాన్యంపి
తుఃపుత్రస్యచోభయోః || ౭ || విభక్తేషుసతోజాతస్సవర్ణాయాంవిభాగభాక్ | దృ
శ్యాద్వాతద్విభాగస్సాన్వితాయవ్యయఃశోధితాత్ || ౮ || శ్రమాదభ్యాగతంద్రవ్యం
హృతమభ్యుద్ధరేచ్చయః | దాయాదేభ్యోననన్తద్యాద్విద్యయాలబ్ధమేవచ || ౯ || పి
తృభ్యాంయస్యయస్తతంతత్యైవధనంభవేత్ | పితృహర్థంవిభజతాంమాతా
వ్యంశంసకుంహరేత్ || ౧౦ || అసంస్కృతాస్తుసంస్కార్యాభ్యాత్పృథివీపూర్వ
సంస్కృతైః | భగిన్యశ్చనిజాదంశోద్దత్వాంశంతుమరియః || ౧౧ || చతుస్త్రి

ద్యేకభాగాస్సన్యర్పర్ణగోబ్రాహ్మణాత్మజాః | క్షత్రజాస్త్రీద్యేకభాగావిష్ణోస్తు
ద్యేకభాగినః || ౧౨ || అన్యోన్యాయసహృతంద్రవ్యంవిభక్తేయత్తుదృశ్యతే | తత్తున
స్తేనమైరింతైర్విభజేరన్నిష్ఠిణః || ౧౩ || అపుత్రేణపితౄత్రేణయోగోత్పదితస్స
తః | ఉభయోరప్యసావృక్షీపిణ్డదాతాచధర్మతః || ౧౪ || ఔంసోధర్మవత్పిజ
స్తప్రణఃపుత్రికామతః | క్షేత్రజఃక్షేత్రజాతస్త్ససగ్రోతేజేతరేణవా || ౧౫ || గృ
హేవ్రచ్చన్నఉత్పన్నగూఢజస్తుసతస్త్పుతః | కాసినకన్యకాజాతోమాతామహను

తోమతః || ౧౬ || క్షతాయానుక్షతాయాంవాజాతఃపానర్భవస్సతః | దద్యాత్వా
తాపితావాయంసపుత్రోదత్తోభవేత్ || ౧౭ || క్షేతశ్చతాభ్యాంవిక్రీతఃకృత్రిమ

స్వాత్మస్వయంకృతః । దత్తాత్యతుస్వయందత్తోగర్భేవిత్తస్సకావాదజః ॥ ౧౮ ॥
 ఉత్పృష్టోగృహ్యతేయస్తుసోపవిద్ధోభవేత్పుతః । పిణ్డదోంశహరశ్చైవంపూర్వా
 భావేపరఃపరః ॥ ౧౯ ॥ సజాతీయేష్వయంప్రోక్షస్తనయేషుమయావిధిః । జాతోఽ
 పిదాస్యాంతూద్రస్యకామతోంశహరోభవేత్ ॥ ౨౦ ॥ మృతేపితరికుర్యస్తంభా
 తరస్త్యర్థభాగిమ్ । అభ్యాశృకోహరేత్సర్వందుహితన్మాణాంసుతాదృతే ॥ ౨౧ ॥
 వత్సీదుహితరశ్చైవపితరౌభాగితరస్తథా । తత్పుతోగోత్రజోబస్థశ్శిష్యస్సబ్రహ్మచా
 రిణః ॥ ౨౨ ॥ ఏమామభావేపూర్వస్యధనభాగుత్వోత్తరః । స్వర్యాతస్యహ్యపుత్ర
 స్యసర్వవక్లేష్వయంవిధిః ॥ ౨౩ ॥ వానప్రస్థయతిబ్రహ్మచారిణామృక్ష్ణభాగినః । క్ర
 మేణాచార్యసచ్చిష్యధర్మభాగితేకతీర్థినః ॥ ౨౪ ॥ సంస్కృప్తి నస్తుపంసృప్తీసోదరస్య
 తుసోదరః । దద్యాచ్చాపహరేచ్చాంశంజాతస్యచమృతస్యచ ॥ ౨౫ ॥ అన్యేదర్య
 స్తుసంసృప్తీనాన్యోదర్యధనంహరేత్ । అసంసృప్త్యపిచాదద్యాత్సోదర్యోనాన్యమా
 తృజః ॥ ౨౬ ॥ పతితస్తత్పుత్రేక్షీబఃపఙ్గురున్మత్తకోదజః । అద్ధోఽచిత్స్వరోగాద్యా
 భర్తవ్యాప్తునిరంశకాః ॥ ౨౭ ॥ ఔరసాఃతేత్రజాస్త్యేవంఘోర్దోషభాగహారిణః ।
 సుతాశ్చైవప్రాప్తభర్తవ్యాయావదైవభర్తృసాత్కృతాః ॥ ౨౮ ॥ అపుత్రాయో
 పితశ్చైవంభర్తవ్యాసానుభవ్యత్తయః । నిర్వాస్యావ్యభిచారిణ్యఃప్రతిహాలాస్త
 తైవచ ॥ ౨౯ ॥ పితృమాతృపతిభాగ్యదత్తమధ్యగ్నుపాగతమ్ । అధివేదధికంఘై
 వస్త్రీధనంపరికీర్తితమ్ ॥ ౩౦ ॥ బస్థదత్తంతథాశులః-మన్వాధేయకమేవచ । ఆ
 వ్రజాయామతీతాయాంబాన్ధవాస్తదవాపుయః ॥ ౩౧ ॥ అవ్రజాస్త్రీధనంభర్తృ
 భ్యాగివక్త్యేదిమచతుర్షపి । దుహితృణాంప్రసూతాచేచ్ఛేషేతుపితృగామిత
 తే ॥ ౩౨ ॥ దత్తాక్ న్యాంహరద్రజ్ఞోవ్యయందద్యాచ్చసోదయమ్ । మృతాయాం
 దత్తమాదద్యాత్పరిశోధ్యోభయవ్యయమ్ ॥ ౩౩ ॥ దుర్భిక్షేధర్మకార్యేచవ్యాధౌస
 మ్ప్రతిరోధకే । గృహీతంస్త్రీధనంభర్తానస్త్రీయేదాతుమర్హత ॥ ౩౪ ॥ అధివిత్త
 స్త్రీయైదద్యాదాధివేదధికంసమమ్ । నదత్తంస్త్రీధనంయస్యైదత్తేత్సర్థంచకీర్తి
 తమ్ ॥ ౩౫ ॥ విభాగహ్మవేజాతిబన్ధసాత్కృభిలేఖితైః । విభాగభావనాజ్ఞేయా
 గృహతేత్రైశ్చయోగతకైః ॥ ౩౬ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసన్తసంవాదే దాయవి
 భాగోనామ షట్పంచాశదధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రీసీమావివాదాదినిర్ణయః శ్రి

అగ్నిః ॥ సీమోవివాదేతేత్రస్యసామవ్రాహ్మణీనిరాగతాః । గోపాసీమా
 కృతానాయేసర్వేచవనగోచరాః ॥ ౧ ॥ నయేయారేతేసీమాసంఘలాఙ్గారతుమద్రు

మైః । సేతువల్లికనిమ్నాస్థితైత్యాద్యైరుపలక్షితామ్ ॥ ౨ ॥ సామంతావాసమం
 గ్రామాశ్చ త్వారోఽష్టేదశాపివా । రక్తస్సృగ్వససాస్సీమాన్మయేయఃక్షితిభారి
 ణః ॥ ౩ ॥ అన్యతేతుపృథగ్దణ్డ్యరాజ్ఞామధ్యమసాహసమ్ । అథావేజ్ఞాతృవిహ్ని
 నాంరాజాసీమ్నఃప్రవర్తకః ॥ ౪ ॥ ఆరామాయతనగ్రామనిపానోద్యానవేత్తసుప్రి
 వపవవిధిశ్లేయోవర్షాగ్నుప్రవహేషుద ॥ ౫ ॥ మర్యాదాయాఃప్రభేదమత్యైత్రస్య
 హరణేతథా । మర్యాదాయాశ్చదణ్డ్యస్సృరథమోత్తమమధ్యమాః ॥ ౬ ॥ స్రావే
 ధ్యోఽల్పబాధస్త్రసేతుఃకల్యాణకారకః । పరభూమింహరమాపస్సృల్పత్యైత్రోబ
 హూదకః ॥ ౭ ॥ స్వామినేయోఽనివేద్యవత్యైత్రసేతుంప్రకల్పయేత్ । ఉత్పన్నే
 స్వామినోభోగస్తదథావేమహిపతేః ॥ ౮ ॥ ఫాలాహతమపిత్యైత్రంయోనకుర్యా
 న్నకారయేత్ । సప్రదాప్యోఽకృప్తఫలంత్యైత్రమన్యేనకారయేత్ ॥ ౯ ॥ మాసాస
 ష్టేతుమహిషీసస్యపూతస్యకారిణీ । దణ్డిరీయాతదగ్ధంతుస్తదగ్ధమజావికమ్ ॥ ౧౦ ॥
 భక్షయిత్వోపవిష్టానాయథోక్తాద్విగుణోదనః । సమమేహంఽపి తేపిఖరోష్ట్రం
 మహిషీసమమ్ ॥ ౧౧ ॥ యావస్సస్యంవినష్టంతుతావత్త్యైత్రఫలంభేత్ । పాలస్తా
 ద్యోఽథగోస్వామీపూర్వోక్తందణ్డమర్హతి ॥ ౧౨ ॥ పథిగ్రామవివితాస్త్యైత్రేదో
 పోనవిద్యతే । అకామతఃకామచారేచారవద్దణ్డమర్హతి ॥ ౧౩ ॥ మహూత్యో
 త్సృష్టవశవిస్సూతికాగస్త్రకాచరః । పాలోయేహంతుతేమోచ్యాదైవరాజపరిష్టు
 తాః ॥ ౧౪ ॥ యధాస్థితాన్మహూన్లోపసానియంప్రత్యర్పయేత్తథా । ప్రమాద
 మృతనష్టాశ్చప్రదాప్యఃకృతవేతనః ॥ ౧౫ ॥ పాలదోషవినాశేతుపాలేద
 ఙ్గోవిధియతే । అగ్ధత్రయోదశపణస్వామినోద్రవ్యమేవచ ॥ ౧౬ ॥ గ్రామేచ్ఛ
 యాగోప్రచారోభూమిరాజవశేనవా । ద్విజస్త్యైత్రేధఃపుష్పాణిసర్వతస్సృప్తవాహ
 రేత్ ॥ ౧౭ ॥ ధనుశ్శతంపరిణామహాగ్రామత్యైత్రాస్తరంభవేత్ । ద్వేశతేఖర్వ
 టస్యస్యాన్నగరస్యచతుశ్శగమ్ ॥ ౧౮ ॥ స్వంభేతాస్యవిక్రీతంక్రేతుగ్లోహోఽప్రకా
 శితే । హిసాద్రామహాహీనమూల్యేవేథాహీనేచతసగరః ॥ ౧౯ ॥ సప్తపహృత
 మాసాద్యహస్తారంగ్రాహయేన్నరమ్ । దేశకాలాతివత్తైవాగ్రహీత్వాస్వయమర్వ
 యేత్ ॥ ౨౦ ॥ వికేతుద్గర్భనాచ్ఛుద్ధిస్సామీద్రవ్యంస్యపోదమమ్ । క్రేతామూ
 ల్యంసమాప్నోతితస్మాద్యస్తత్రవిక్రయా ॥ ౨౧ ॥ ఆగమేనోపభోగేనసప్తంభావ్యమ
 తోఽన్యథా । పశ్చుబద్ధోదమస్తస్యరాజ్ఞేతేనాప్యభావితే ॥ ౨౨ ॥ హృతంప్రసప్తంయో
 ద్రవ్యంవరహస్తాదవాప్నయ్యాత్ । అనివేద్యస్పృషేదణ్డ్యస్సతుషణ్ణవతింపతాకా ॥ ౨౩ ॥
 శౌలికైస్థానపాలైర్వాసప్తాపహృతమాహృతమ్ । అర్వాక్సంవత్సరాల్వాస్సమీ
 లభతేపరతోన్యపః ॥ ౨౪ ॥ పశానేకశఫేదద్యాచ్ఛతురఃపశ్చుమానుషే । మహిషో
 ష్టగ్రవాంద్వాద్వాపాదంపాదమజావికే ॥ ౨౫ ॥ స్వతుటుమ్బువిరోధేనదేయం

దారసుతాద్యతే । నాన్వయేనతిసర్వస్వందేయంయచ్ఛాన్యసంశ్రుతమ్ ॥ ౨౬ ॥ ప్ర
తిగ్రహఃప్రకాశస్సన్యస్థాన్వివరస్యవిశేషతః । దేయంప్రతిశ్రుతంచైవదత్వానాపహరే
త్పునః ॥ ౨౭ ॥ దక్షైకపశ్చుసప్తాహమాసత్క్రిహార్థమాసికమ్ । బీజాయోబా
హ్యరత్నస్త్రీదోహ్యపుంసాంప్రతిక్షణమ్ ॥ ౨౮ ॥ అగ్నోసువర్ణమక్షీణంద్విపలంర
జతేశతే । అష్టాత్రపుణీసీసేచతామేవిపశ్చుదశాయసి ॥ ౨౯ ॥ శతేదశపలావృ
ద్ధిరాణ్ణేకారూపీకేతథా । మధ్యేపశ్చుపలాజ్ఞేయాసూక్ష్మేతుత్రిపలామతా ॥ ౩౦ ॥
కాత్తుకేరోమబద్ధేచత్రింశద్భాగఃక్షయోమాతః । నక్షయోనచవృద్ధిశ్చకాశేయేవలగ్న
లేషుచ ॥ ౩౧ ॥ దేశంకాలంచభోగంచజ్ఞాత్వానన్తేబలాబలమ్ । ద్రవ్యాణాంకు
శలాబూయ్యర్హస్తద్దాప్యమనంశయమ్ ॥ ౩౨ ॥ బలాద్దాసీకృతశ్చైరైర్విక్రీతశ్చాప్తి
పిముచ్యతే । స్వామిప్రాణప్రదోభక్తత్యాగార్హిషిగ్రియాదపి ॥ ౩౩ ॥ ప్రద్ర
జ్యావసంతోరాజ్ఞోదాసతమరణాన్తికః । వన్తానామానులోమ్యేనదాస్యంనప్రతిలోమ
తః ॥ ౩౪ ॥ కృతశీల్వపినివసేత్కృతకాలంగురోగృహే । అస్తేవాసిగురుప్రాప్త
భోజనస్తశ్చులప్రదః ॥ ౩౫ ॥ రాజాకృత్యాపురేష్ఠానంబ్రాహ్మణాన్యస్యతత్రతు ।
త్రైవిద్యంప్యత్రిమద్బూయ్యాత్స్వధర్మఃపాల్యతామితి ॥ ౩౬ ॥ నిజధర్మావిరోధేన
యస్తుపామయికోభవేత్ । సోపియతేనసంరత్యోధర్మోరాజకృతశ్చయః ॥ ౩౭ ॥
గణద్రవ్యంహరేద్యస్తుసంవిదంలజ్జయేచ్ఛయః । సర్వస్వవారణంకృత్యాతంరాష్ట్రా
ద్విప్రవాసయేత్ ॥ ౩౮ ॥ కర్తవ్యంవ్యసనంసర్వైస్సమూహాహితవాదిభిః । య
స్తత్రవిపరీతస్సౌత్సదాప్యంప్రభుమందమమ్ ॥ ౩౯ ॥ సమూహకార్యప్రహితోయ
ల్లభేత్తత్తదగ్మయేత్ । ఏకాదశగుణందాప్యోయద్యసానాగ్మయేత్స్వయమ్ ॥ ౪౦ ॥
వేదజ్ఞాశ్చుచయోఽలుభ్ధాభవేయఃకార్యచిన్తకాః । కర్తవ్యంవచనంలేహంసమూ
హాహితవాదినామ్ ॥ ౪౧ ॥ శ్రేణీనైగమపాషణ్ణిగణానామవ్యయంపిభిః । భేదంచై
హంస్యపోరత్యేర్నూర్వవృత్తించపాలయేత్ ॥ ౪౨ ॥ గృహీతవేతనఃకన్యశ్శజన్ద్విగు
ణమావహేత్ । అగృహీతేనమందాప్యోభ్యత్యైరక్ష్యక్షుప్తసగః ॥ ౪౩ ॥ దాప్యస్తు
దశమంభాగం వాణిజ్యపశుసస్యతః । అనిశ్చిత్త్యభ్యుత్తియస్తుకారయేన్మమహిషీ
తా ॥ ౪౪ ॥ దేశంకాలంచయోఽలీయాతగర్తుతుర్యాచ్ఛయోఽన్యథా । తత్రతు
హ్యమినశ్చన్ద్రోఽధికందేయంకృతేఽధికే ॥ ౪౫ ॥ యోయావత్కురుతేకర్తృత్వాన్త
స్యతువేతనమ్ । ఉభయోరవ్యసాధ్యంచేత్సాధ్యేకుర్యాద్యథాశ్రుతమ్ ॥ ౪౬ ॥ అ
రాజదైవికంనష్టంభాణ్డందాప్యస్తుబాహుకః । ప్రస్థానవిఘ్నకృత్యైవప్రదాప్యద్విగు
ణాంభత్తిమ్ ॥ ౪౭ ॥ ప్రకాస్తేనప్రమంభాగంచతుర్థంవధిసన్ద్యజా । కృతిమర్థవ
దేసర్వాంప్రదాప్యస్యాజకోపిచ ॥ ౪౮ ॥ గృహేశతికవృద్ధేస్తుసభిఃపశ్చుకంశతమ్ ।
గృహీయాద్ధాన్దైతవాదితరాద్దశకంశతమ్ ॥ ౪౯ ॥ ససవ్యక్పాలితోదద్యాద్రాక్షే
భాగంయథాకృతమ్ । శతముగ్రాహయేజ్జేతేదద్యానత్యంవచఃక్షుమ్ ॥ ౫౦ ॥ ప్రా

ప్రేన్యపతినాభాగేప్రసిద్ధేధూర్తమణ్ణలేజితంససభికేసానేదాపయేదన్యథానతు॥౫౧॥
ద్రష్టారోవ్యవహారాణాంసాక్షిణశ్చతపవహి । రాజ్ఞానవిహ్నినిర్వాసావ్యఃకూటాత్తో
పధిదేవిసః॥ ౫౨ ॥ ద్యూతమేకముఖంకార్యంతస్కరజ్ఞానకారణాత్ । ఏషపవవిధిర్జ్ఞా

యఃప్రాణిర్యుతేసమాహ్వయే ॥ ౫౩ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదేసీమావివాదాది

నిర్ణయోనామసప్తపఞ్చశతధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

శివాకృరుష్యాదిప్రకరణమ్.౯

అగ్నిః॥ సత్యాసత్యాన్యథాస్త్రైర్హ్యునాజ్ఞేద్వియరోగితామ్ । తేషం
కరోతిచేదద్యుఃపణానర్థత్రయోదశ ॥ ౧ ॥ అభిగ్రాహ్యభిగ్రాహిమాతరంవాత్యవేచ ।
శవస్తందాపయేద్రాజాపభ్యువింశతీకంశవమ్ ॥ ౨ ॥ అగ్నోఽగ్రమేషుద్విగుణః
పరస్త్రీమాత్రమేషుచ । దద్దుషణయనంకార్యంవర్ణజాత్యుత్తరాధరైః ॥ ౩ ॥
ప్రాతిలోమ్యపవాదేషుద్విగుణత్రగుణాదమాః । వర్ణానామానులోమ్యేవతస్మాదే
వార్ధహానతః ॥ ౪ ॥ బాహుగ్రీవానేత్రసంస్థినాశేవాచితేదమః । శణ్యస్తతోఽర్ధి
కఃపాదనాసాకర్ణకరాదిషు ॥ ౫ ॥ అశక్తస్తువదన్నేవందద్దుసీయఃపణాన్వత । తథా
శక్తఃప్రతిభువందద్యాత్తేమాయతస్యతు ॥ ౬ ॥ పతనీయకృతేషేషేదజ్ఞోహధ్యను
సాహసః॥ఉపపాతకయుక్తేతుదాప్యప్రథమసాహసః॥ ౭ ॥ త్రైవిద్యనృపదేవానాం
యేషఉత్తమసాహసః । మధ్యమోజ్ఞాతిపూగానాంప్రథమోగ్రామదేశయోః॥ ౮॥
అసాక్షికహతేచిహ్నైర్భక్తిభిశ్చాగ్రమేనతు । ద్రష్టవ్యోవ్యవహారస్తుకూటదిహ్ను
కృతాన్ధయాత్ ॥ ౯ ॥ భస్మపజరజస్త్విర్భేదజ్ఞోదశపణాన్స్థుతః । అమేధ్యపార్శ్వి
నిష్ఠ్యాతస్పృశేద్విగుణస్తృతః॥౧౦ ॥ సమేష్యేవంపరస్త్రీషుద్విగుణస్తూత్రమేషు
చ । హీనేష్వర్ధందమోమోహనుదాదిభిరదద్ధనమ్ ॥ ౧౧ ॥ విప్రపీఠాకరంశేధ్యమ
గ్గమబ్రాహ్మణాస్యతు । ఉగ్రాణ్యేప్రథమోగణ్ణస్సంస్పర్శేతుతదధికః॥౧౨॥ ఉగ్రాణ్యేహ
స్తూతేతుదశవింశతికాదమా॥పరస్పరంతుసర్వేషాంశాస్త్రీనుధ్యనుసాహసః॥౧౩॥
పాదకేశాంశుకకరోల్లుఞ్చనేషుపణాన్వత । పీఠాకర్షాంశుకావేప్రపాదాధ్యాసేశ
తందమః॥ ౧౪ ॥ శోణేతేనవినాదుఃఖంకుర్వన్కాస్తాదిభిర్మరః । ద్వాత్రింశతంపణా
దౌప్యోద్విగుణందగ్నినేఽస్యజః ॥ ౧౫ ॥ కరపాదదస్తభాజ్యేభేదనేకగ్లనాసయోః॥మ
ధ్యోదజ్ఞోప్రణోద్భేదేమృతకల్పహతేతథా ॥ ౧౬ ॥ చేష్టాభోజనవాగ్రోధేనేత్రాది
ప్రతిభేదనే । కన్ధరాబాహునన్ధ్యోంబభాజ్యేమధ్యనుసాహసః ॥ ౧౭ ॥ ఏకంఘ్ను
తాంబవలూనాంచయథోక్తాద్విగుణాదమాః । కలహావహృతంచేయందద్దుస్తూద్విగుణ

స్మృతః ॥ ౧౮ ॥ దుఃఖముత్పాదయేద్యస్తుససముగ్ధానజంవ్యయమ్ । దాప్యోదణ్డం
 చయోయస్మి సులహీసమనాహృతః ॥ ౧౯ ॥ తరితస్థులజంశులః-ంగృహ్ణద్ద
 ణ్డ్యఃపణాన్దశ । బ్రాహ్మణప్రాతీవేశ్యానామేతదేవానిమస్త్రీణే ॥ ౨౦ ॥ అ
 ఖిసూతేతథాభేదేభేదేకుడ్యావపాతవే । పణాన్దాప్యఃపఞ్చదశవింశతీంతస్త్రీయం
 తథా ॥ ౨౧ ॥ దుఃఖోత్పాదిగృహేద్రవ్యంత్రీ పన్నాగ్రిహారంతథా । పోడ
 శాద్యఃపణాన్దాప్యోద్వితీయోమధ్యమందమమ్ ॥ ౨౨ ॥ దుఃఖేచశోణితోత్పా
 దేశభాంగచ్ఛేదనేతథా । దణ్డ్యఃకుద్రవశూనాంస్యాద్విపణప్రభృతీక్రమాత్ ॥ ౨౩ ॥
 లిక్తస్యభేదనేవృత్తామధ్యమోమూల్యమేవతు । మహాపశూనామేతేషుస్థానేమద్వి
 గుణాదమాః ॥ ౨౪ ॥ ప్రరోహిశాఖానాంశాఖాసూన్ద్రసర్వవిదారణే । ఉపజీవ్యమ్రుమా
 ణాంతువింశతేర్ద్విగుణాదమాః ॥ ౨౫ ॥ యస్సాహసంకారయతిసదాప్యోద్విగుణం
 దమమ్ । యస్తేష్వముక్త్యాహందాతాకారయేన్నచతుర్గుణమ్ ॥ ౨౬ ॥ ఆర్యాక్రో
 శాతిక్రమకృద్ధాత్రితృజాయాప్రహరదః । సన్నిప్తస్యాప్రదాతాచసముద్రగృహభేద
 కః ॥ ౨౭ ॥ సామస్తకులికాదీనామపకారస్యకారకః । పఞ్చశేత్పణికోదణ్డపహమి
 తివినిశ్చయః ॥ ౨౮ ॥ స్వచ్ఛద్దవిధవాగామీవిక్రప్తేనాభిధావకః । అకారణేచవిక్రో
 ప్తాచణ్డాలశ్చేత్తమాస్పృశక ॥ ౨౯ ॥ శూద్రఃప్రతజితానాంచదైవేపిత్యేచభో
 జకః । అయుక్తంశపథంకుర్వన్నయోగ్యోయోగ్యకర్మకృత్ ॥ ౩౦ ॥ పృషత్యుద్రవ
 శూనాంచపుంస్త్రీస్యప్రతిఘాతకృత్ । సాధారణస్యావలూపీదాసీగర్భవినాశకృ
 త్ ॥ ౩౧ ॥ పితృపుత్రస్వపుత్రాత్పదమ్పత్యాచార్యశిష్యకాః । ఏషామపతితాన్యో
 గ్యత్యాగీవశతదణ్డభాక్ ॥ ౩౨ ॥ వసానస్త్రీస్త్రీణాన్దణ్డ్యోనేజకస్తుపరాంశుఃమృక్త
 యావక్రయాధానయాచితేషుపణాన్దశ ॥ ౩౩ ॥ తులాశాసనమానానాంకూటకృ
 న్నాణకస్యచ । ఏభిశ్చవ్యవహారైస్సదాప్యోదణ్డముత్తమమ్ ॥ ౩౪ ॥ అకూటం
 కూటకంబూతేకూటంయశ్చాప్యకూటకమ్ । సనాణకపరిక్షీతుదాప్యఃప్రథమసాహ
 సమ్ ॥ ౩౫ ॥ భిషజ్విధ్యాచరద్దాప్యస్తీర్యతుప్రథమందమమ్ । మానుషేషమృషమం
 రాజమానుషేషాత్తమంతథా ॥ ౩౬ ॥ అవధ్యంయశ్చబ్రహ్మతీవధ్యంయశ్చప్రము
 ఞ్చితి । అప్రాప్తవ్యవహారంచసదాప్యోదమముత్తమమ్ ॥ ౩౭ ॥ మానేనతుల్యత్వా
 వాపియోంశమప్తమకంహరేత్ । ద్వావింశతిపణాన్దాప్యోవృద్ధాహానోచకల్పిత
 మ్ ॥ ౩౮ ॥ భేషజస్నేహాలపణగర్థధాన్యగుడాదిషుపణ్యేషుప్రక్షిపకహీనంపణాన్దా
 ప్యస్తుపోడశ ॥ ౩౯ ॥ సమ్భూయకుర్వతామర్ఘ్యంసంబాధంకారుణిన్వినమ్ । అర్థస్య
 హ్రాసంవృద్ధింవాసహస్రోదణ్డఉచ్యతే ॥ ౪౦ ॥ రాజసస్థాప్యతేయోర్ధ్వప్రత్యహంతేన
 విక్రయః । క్రయోవానిప్రవస్తప్తాద్వనిజాంలాభకృత్స్తృతః ॥ ౪౧ ॥ స్వదేశపణ్యేతు
 శతంపణిగృహీతపఞ్చకమ్ । దశకంపారదేశ్యేతుయస్సద్యఃక్రయవిక్రయా ॥ ౪౨ ॥

పణ్యసోమరిసంస్థాప్యవ్యయంపణ్యసముద్భవమ్ । అగ్గోమగ్రహాశ్చతాశ్చక్రత్యుక్తత్యుక్త
 క్రతురేవచ ॥ ౪౩ ॥ గృహీతమూల్యంయఃపణ్యంక్రతురైర్నప్రయచ్ఛతి । పంచయ
 త్త్యుదాహ్యసాదిద్వాభంవాదిగాగతే ॥ ౪౪ ॥ విక్రీతమపివిక్రేయంపూర్వేక్రతుశ్చ
 గృహ్లాతి । హోత్యేతేక్రతుదోషేణక్రతురేవహిసాభవేత్ ॥ ౪౫ ॥ రాజతవోవ
 ఘాతేనపశ్యేదోషముపాగతే । హోనిర్విక్రతురేవాసాయాచితస్యప్రయచ్ఛతః ॥ ౪౬ ॥
 అన్యహస్తేవవిక్రీతందుష్టంచదుష్టవద్యది । విక్రీతేదమస్తతతమ్మూల్యాద్విగుణో
 భవేత్ ॥ ౪౭ ॥ క్షయంవృద్ధించవణిజాపణ్యానామవిజానతా । క్రీత్వానామశయః
 కార్యఃకుర్వన్దాగదణ్ణభాక్ ॥ ౪౮ ॥ సమవాయేనవణిజాంలాభార్థంకర్తవ్యమర్హ
 తామ్ । లాభాలాభాయథాద్రవ్యంయథావాసంవిదాకృతా ॥ ౪౯ ॥ ప్రతిపిన్ధ
 మనాదిష్టంప్రమాదాద్యచ్చనాశితమ్ । సతద్దద్యాద్విష్టవాచ్ఛరక్షితాద్దశమాంశభా
 క్ ॥ ౫౦ ॥ అర్థప్రత్యేవణాద్వింశంభాగంశులంస్సహారేత్ । వ్యాసిన్ధంరాజయో
 గ్యంతవిక్రీతంరాజగామితత్ ॥ ౫౧ ॥ మిథ్యావషస్పరిమాణంశులంస్థానాదపక్రమక
 దాప్యద్వైష్ట్యగుణంయశ్చసహ్యాకరయవిక్రయా ॥ ౫౨ ॥ దేశాన్తరగతేప్రేతేద్ర
 వ్యందాయాదబాన్ధవాః । జ్ఞాతయోవాహరేయస్తదాగతాస్తైస్త్రినాన్యపః ॥ ౫౩ ॥
 జిహ్మంత్యజేయిర్నిర్దోభమశక్తోఽస్యేనకారయేత్ । అనెనవిధిరాభ్యాతఋత్వి
 కార్గ్ధకకర్మణామ్ ॥ ౫౪ ॥ గ్రాహకైర్గృహ్యతేచారోలోప్తేగ్రాభపదేనవా । పూ
 ర్వకర్తవరాధీవాతక్రవాశుద్ధవాసకః ॥ ౫౫ ॥ అన్యేవిశజ్జయాగ్రాహ్యజాతినా
 మాదినిహ్నువైః । ద్యూతస్త్రీపానసక్తాశ్చశుమరభిన్నముఖస్వరాః ॥ ౫౬ ॥ పర
 ద్రవ్యగృహణాంచవృచ్ఛాకాగూఢచారిణః । నిరాయావ్యయవస్తృప్తవిన్ష్టద్రవ్యవిక్ర
 యాః ॥ ౫౭ ॥ గృహీతశ్చజ్జయాచార్యేనాజ్ఞానంచేద్విశోధయేత్ । దాపయిత్వా
 హృతంద్రవ్యంచారదణ్డేనదణ్డయేత్ ॥ ౫౮ ॥ చారంప్రదాప్యాపహృతంఘాతయేద్వివిధై
 ర్వైః । సదిహ్నుంబ్రాహ్మణంకృత్వాస్వరాష్ట్రాద్విప్రవాసయేత్ ॥ ౫౯ ॥ హుతితే
 పహృతేదోషోగ్రామభర్తురనిర్ధతే । స్వసీమిద్దద్యాన్త్రామస్తవదంచాయత్రగచ్ఛ
 తి ॥ ౬౦ ॥ పశ్చిగ్రామీబహిఃక్రోశాద్దశగ్రామ్యభవాపునః । పద్విగ్రాహంస్తథావాజకు
 జ్ఞరాణాంచహరిణః ॥ ౬౧ ॥ ప్రసహ్యహుతిన్త్రైచశూలమారోపయేన్నరాగ । ఉత్తే
 వోగ్రభిభేదాకరసన్దంశహీనకా ॥ ౬౨ ॥ కార్యాద్వితీయాపరాధేకరపాదైకహీన
 కా । భక్తాభకాశాగున్యదకమన్తోపకరణవ్యయా ॥ ౬౩ ॥ దత్వాచోరస్యహస్త
 ర్వాజానతోదమఉత్తమః । శస్త్రోపపాతేగగ్ధస్యపాతనేచోత్తమోదమః ॥ ౬౪ ॥
 ఉత్తమోవాఽధమోవాపిపురుషస్త్రీప్రమాపణే । శిలాంబద్ధాస్త్రిపేదపునరభీం
 వివదాంస్త్రీయమ్ ॥ ౬౫ ॥ విహగ్నిదాంనిజగురునిజాపత్యప్రమాపణేమ్ । వికర్ణకరణా
 సౌఖ్యంకృత్వాగోభిఃప్రమాపయేత్ ॥ ౬౬ ॥ త్రైత్రవేత్సవనగ్రామవివితభలదాహ
 కాః । రాజపర్వస్థిగ్రామీవదగ్ధవ్యాస్తుకటాగ్నినా ॥ ౬౭ ॥ పునాస్తస్థిగ్రహణే

గ్రామ్యైకేశాకళివరస్త్రియాః । స్వజాతావుత్రమోదన్త ఆనులోమ్యేతుమధ్య
మః ॥ ౬౮ ॥ ప్రాతిలోమ్యేవధఃపుంసాంనార్యాకన్తావకర్తవమ్ । నీవీప్తనప్రావర
ణనాభిశేషావమర్దనమ్ ॥ ౬౯ ॥ అదేశకాలసమ్భవంసహవస్థానమేవచ । స్త్రీని
షేధేశతందద్యాద్ద్విశతంతుదమంపుమా ॥ ౭౦ ॥ ప్రతిషేధేతయోర్దణ్డోయథా
సన్తగ్రిహణేతథా । వశూన్వచ్ఛుభ్రతందాప్యోహీనాంస్త్రీంగాశ్చమధ్యమమ్ ॥ ౭౧ ॥
అవరుద్ధాసుదాసీషుభుజిమ్యాసుతైవచ । గమ్యాస్వపిపుమాద్వాప్యఃపజ్ఞాశతృణి
శందమమ్ ॥ ౭౨ ॥ ప్రసవ్యాదాస్యభిగమేదణ్డోదశవణస్త్పతః । కుబ్ధనేనాభ్యుప
గమేత్సన్యావ్రవజితాగమే ॥ ౭౩ ॥ న్యూనంవాప్యధికంవాపిలిఖేద్యోరాజశాస
నమ్ । పారదారికచారంవాముచ్ఛతోదణ్డత్రమః ॥ ౭౪ ॥ అభిక్షైర్జ్ఞానమన్వి
త్రందణ్డత్రమసాహసమ్ । కూటస్వర్ణవ్యవహారీవిమాంసస్త్వచవక్రయూ ॥ ౭౫ ॥
అగ్నిహీనశ్చకర్తవ్యోదాప్యశోత్తమసాహసమ్ । శక్తోహ్యమోక్షయన్న్యామీదం
ప్తిగోశ్చక్లిణస్తథా ॥ ౭౬ ॥ ప్రథమంసాహసందద్యాద్ద్విమ్రుష్టేద్విగుణంతథా । అ
చారంచారేఽభివదద్వాప్యఃపజ్ఞాశతందమమ్ ॥ ౭౭ ॥ రాజ్ఞోఽనిష్ఠప్రవక్తారంతస్యై
వాక్రోశకంతథా । మృతాగ్నలగ్నవిక్రేతుర్గురోస్తాడయతుస్తథా ॥ ౭౮ ॥ తన్మన్త్ర
స్యవభేత్తారంభిత్యాజివ్యంప్రవాసయేత్ । రాజయానాసనారోఢుర్దణ్డోమధ్య
మసాహసః ॥ ౭౯ ॥ ద్వినేత్రభేదిమోరాజద్విష్టాదేశకృతస్తథా । విప్రత్వేనచశూ
ద్రస్యజీవతోఽష్టశతోదమః ॥ ౮౦ ॥ యోమన్యేతాజితోఽస్త్రితన్యాయేనాభిపరాజి
తః । తమాయాన్తంపునర్జిత్యాదణ్డయేద్ద్విగుణందమమ్ ॥ ౮౧ ॥ రాజ్ఞాన్యాయేన
యోదణ్డోగృహీతోవరుణాయతమ్ । నివేద్యదద్యాద్ద్విప్రేభ్యస్త్వయంతింశేగ్ధణీ
కృతమ్ ॥ ౮౨ ॥ ధర్మశ్చార్థకీర్తిశ్చలోకవక్త్రైరుపగ్రహః । ప్రజాభ్యోబహుమా
నంచస్వర్గస్థానంచశాశ్వతమ్ ॥ ౮౩ ॥ పశ్యతోవ్యవహారాంశ్చగుణామ్యసృష్ట
భూవలేః ॥ ౮౩౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే వాక్పరుష్యాది
దణ్డప్రకరణంనామ అష్టపజ్ఞాశదధికద్విశతతమోధ్యాయః

— శ్రిముగ్నిధానమ్.౬ —

అగ్నిః ॥ ఋగ్యజుస్సామాధర్వస్యవిధానంపుమూరోదితమ్ । భుక్తిముక్తి
కరంజప్యాద్ధోమాద్రామాయతద్వదే ॥ ౧ ॥ పుమూరః ॥ ప్రతివేదంతుః శ్లోనికా
ర్యాణిప్రవదామి తే । ప్రథమంఋగ్నిధానంవైశ్వణుత్వంభుక్తిముక్తిదమ్ ॥ ౨ ॥ అ
స్తర్జితేతథాహువామేజవతోమనసేప్పితమ్ । కామంకరోలిగాయత్రప్రాణాయామా
ద్విశేషతః ॥ ౩ ॥ గాయత్ర్యైదశసాహస్రోజహన్తైశినోద్విజ । బహుస్సౌతస్య

తత్రైవసర్వకల్పమనాశనః ॥ ౮ ॥ దశాయతానిజప్తాక్షహవిష్యాశీసముక్తిభాక్ ।
 ప్రణవోహిపరంబ్రహ్మతజ్జపస్సర్వపావహః ॥ ౯ ॥ ఓజాగ్రశతజప్తంతునానిమా
 త్రోదకేస్థితః । జలంపిచేత్ససర్వైస్త్వపాపైర్వైవిప్రమచ్యుతే ॥ ౧౦ ॥ మాత్రాత్ర
 యంత్రయోవేదాస్త్రయోదేవాస్త్రయోఽగ్నయః । మహావ్యాహృతయస్సప్తలో
 కాశుమామోఖలాఘవః ॥ ౧౧ ॥ గాయత్రీపరమాజప్తామహావ్యాహృతయస్తథా ।
 అస్తర్జలేతథారామప్రోక్షతైచ్చవాఘమర్షణః ॥ ౧౨ ॥ అగ్నిమీలేఫురోహితంసూ
 క్తోయంవహ్నిదైవతః । శిరసాధారయస్వహ్నింయోజపేత్పరివత్సరమ్ ॥ ౧౩ ॥
 శుమామంత్రమణంబైత్యమనగ్నిజ్వలనంచరేత్ । అతఃపరమృచస్సప్తవాయ్వా
 ద్యాయాఃప్రకీర్తితాః ॥ ౧౪ ॥ తాజపస్వయితోనిత్యమిష్టానామాస్తమశ్శు
 తే । మేధాకామోజపేత్పిత్యంసదసన్యమిత్రచమ్ ॥ ౧౫ ॥ అన్వయోయన్ని
 మాఃప్రోక్షానవర్చ్యమృత్యోనాశనాః । శునశ్చేఫమృషింబర్హస్సన్నిరుద్ధోఽథవాజపే
 త్ ॥ ౧౬ ॥ ముచ్యతేసర్వపాపేభ్యోగదివాప్యగదోభవేత్ । యత్యచ్ఛ్చచ్చాశ్వ
 తంకామంమిత్రంప్రాజ్ఞంపురస్తరమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఋగ్భిష్టోదశభిఃకుర్యాదిన్ద్రస్యేతిది
 నేదినే । హిరణ్యప్రాపమిత్యేతజ్జపజ్ఞతూన్ప్రబాధతే ॥ ౧౮ ॥ త్రైమిభవతిచాక్షానో
 యేతేపథాజపన్నరః । రౌద్రభిష్టద్భిరీశానంస్తూయాద్యోవైదినేదినే ॥ ౧౯ ॥ చరుం
 వాకల్పయేదాద్రంతస్యశాన్తిఃపరాభవేత్ । ఉదిత్యుగ్యస్తమాదిత్యముపతిస్థద్దినేది
 నే ॥ ౨౦ ॥ ఊపేజ్జలాజ్జలీస్తప్తమమోదుఃఖవినాశనమ్ । ద్విష్టస్తమిత్యథార్ధర్చం
 యద్విప్రాస్తంజపస్త్రరేత్ ॥ ౨౧ ॥ ఆగస్త్యైర్నస్తరాత్రేణవిద్వేషమధిగచ్ఛతి ।
 ఆరోగ్యకామిరోగీవాప్రసన్నస్సోత్తమంజపేత్ ॥ ౨౨ ॥ ఉత్తమస్తస్యచార్ధర్చో
 జపేర్వైవిధాసనే । ఉదయత్యాయురక్షయ్యంతేజోఽధ్యద్దినేజపేత్ ॥ ౨౩ ॥
 అస్తంప్రతిగతేసూర్యేద్విష్టస్తంప్రతిబాధతే । నవయశ్చేతిసూక్తానిజపజ్ఞతూన్ప్ర
 యచ్ఛతి ॥ ౨౪ ॥ ఏకాదశమవర్ణస్యసర్వకామాన్వసిద్ధిరేత్ । అథ్యాత్మికీకృత్యేతాజప
 న్నేత్తమవాప్నుయాత్ ॥ ౨౫ ॥ ఆనోభద్రాశ్చత్యనేనదిష్టమాయురవాప్నుయాత్ ।
 త్వంసోమేతిచసూక్తేననవంపశ్యేన్నిశాకరమ్ ॥ ౨౬ ॥ ఉపతిష్ఠేత్సమిత్పానోర్వాసాం
 స్వాప్నోత్సంశయమ్ । ఆయురిపున్నిమమితికాత్సనూక్తంసదాజపేత్ ॥ ౨౭ ॥ అప
 నశ్యోశుచదిస్తుత్వామధ్యేదివాకరమ్ । యథాముఞ్చుచిచ్ఛేకాంతథాపాపంప్రముఞ్చ
 తి ॥ ౨౮ ॥ జాతవేదసత్యత్యేతజ్జపేత్సప్తయనంపథి । భద్రైర్విముచ్యతేసర్వైస్సస్వ
 ప్తిమానాప్నుయాద్భవహః ॥ ౨౯ ॥ పుష్టాయాంచతథారాత్యామేతద్భుస్సప్తమ్
 నాశనమ్ । ప్రమందినేతిసూయవ్రాజపేద్గర్భవిమోచనమ్ ॥ ౩౦ ॥ జపన్నిన్ద్రమితిస్నా
 తోవైశ్వదేవంతుసప్తమ్ । ముఞ్చత్యాజ్యంతథాజుహ్వానకలంకిల్బవంసరః ॥ ౩౧ ॥
 ఇమామిజపజ్ఞశ్వతామానాప్నోత్సభిస్సితాః । మానస్తోకఇతిద్వాభ్యాంత్రి
 రాత్రోపాషిత్శుద్ధిః ॥ ౩౨ ॥ ఔదుమ్బరీశ్చజహుయాత్సమిధశ్చజ్యసంసృ

తా. 1. ఛిత్వాసర్వాన్మృత్యుపాశాన్జీవద్రోగవివర్జితః ॥ ౨౯ ॥ ఉద్భవకామరసే
 వైపదృత్వాశమ్భుంతైవచ । మానస్తోకేతిచక్షుచాశిఖాబద్ధేకృతేసరః ॥ ౩౦ ॥
 అభ్యుద్యున్నుర్వహాతానాంజాయతేసంశయంవినా । చిత్రమిత్యవతిష్ఠేతత్రస్థస్థం
 భాషారంతథా ॥ ౩౧ ॥ సమిత్వాశిర్మరోనిత్యమిప్పిశంధనమాప్నుయాత్ । అథ
 స్వప్నేతిచజపస్సౌతర్కభ్యర్చినేదినే ॥ ౩౨ ॥ దుస్స్వప్నంచార్థతేకృత్సృంభో
 జసంచాప్నుయాచ్ఛుభమ్ । ఉభేపుమానితథారక్షోఘ్నఃపరికీర్తితః ॥ ౩౩ ॥ ఉ
 భేవాపాశితిక్షుచోజపనాగమానవాప్నుయాత్ । నసాగ్నితిచజపస్త్వత్యతేచాత
 తాయసః ॥ ౩౪ ॥ కయాశుభేతిచజపజ్ఞాతిశ్రేష్ఠ్యవవాప్నుయాత్ । ఇమస్మిన్సో
 మమిత్యేతత్సర్వానాగమానవాప్నుయాత్ ॥ ౩౫ ॥ పితరీత్యవతిష్ఠేతనిత్యమర్చము
 పఞ్చితమ్ । అగ్నేనయేతిసూక్తేనఘృతకామామశ్నమార్గః ॥ ౩౬ ॥ వీరాన్నయసీ
 హాహ్నితిసుక్తోకంయోజపేత్సదా । కజుతోనేతిసూక్తేన విమన్సర్వాన్స్వప్నో
 హతి ॥ ౩౭ ॥ యోజాతఇతిసూక్తేనసర్వానాగమానవాప్నుయాత్ । గజానామితి
 సూక్తేనసిద్ధిమాపోత్యనుత్తమమ్ ॥ ౩౮ ॥ యోమేరాజన్నితీమాతుమస్వప్నశ
 మనీహృతమ్ । అధ్వనిప్రస్థితోయస్తవశ్యేచ్ఛత్రాస్త్రముఖితమ్ ॥ ౩౯ ॥ అప్రశ
 స్తంప్రశస్తంప్రవామిదక్షిణమంజుపేత్ । ద్వావింశకంజపహ్నాక్రమాధ్యాత్రికమను
 త్తమమ్ ॥ ౪౦ ॥ పర్వపత్రయతోనిత్యమిష్టానాగమాన్సమశ్నుతే । కృణుష్వేతి
 జపహ్నాక్రంజుహ్వాదాభ్యంసమాహితః ॥ ౪౧ ॥ అరాతీనాంహరేత్పూజాస్రీత్యాం
 స్యపివినాశయేత్ । ఉపతిష్ఠేత్స్వయంపహ్నింపరిత్యుచాదినేదినే ॥ ౪౨ ॥ తంర
 తుతిస్వయంపహ్నిర్విశ్వతోవిశ్వతోముఖః । హంసశ్శుచిషదిత్యేతమ్భుచిరేద్దివా
 కరమ్ ॥ ౪౩ ॥ కృషింప్రపద్యమాన్స్తస్థాలీపాకంయథావిధి । జహుయాత్ప్రతమధ్యే
 తుస్వసోస్వాహోమప్రపజ్ఞుభిః ॥ ౪౪ ॥ ఇన్ద్రాయచమదుగ్ధ్యప్రపర్జన్యాయభగాయచ ।
 యథాలిక్లంతుచిహరేల్లాక్లంతుకృషీవలః ॥ ౪౫ ॥ యక్తోధాన్యాయసీతాయైశు
 నాసీరమథోత్తరమ్ । గన్ధమాత్రైర్మమసాగైర్యజేదేతాశ్చదేవతాః ॥ ౪౬ ॥
 ప్రవాపనేప్రలపనేఖలసీతాపహరయోః । అమోఘంకర్మభవతినర్థతేసర్వదాకృ
 పిః ॥ ౪౭ ॥ సముద్రాదితిసూక్తేనకామానాహ్నితిపావతాత్ । విశ్వాసరఇతిద్యా
 భ్యాంయక్షింభ్యంపహ్నిమర్శ్మతి ॥ ౪౮ ॥ సుతరత్యాపదస్సర్వాయశఃప్రాప్నో
 తిచాక్షయమ్ । విపులాంశ్రియమాహ్నితిజయంప్రాప్నోత్త్యనుత్తమమ్ ॥ ౪౯ ॥ అ
 గ్నేత్యమితచస్త్రాధనమాహ్నితివాఙ్మితమ్ । ప్రజాకామోజపేన్మృత్యుధరుణ
 దైవతత్రయమ్ ॥ ౫౦ ॥ స్వప్నాస్త్రయంజపేత్పూతస్సదాస్వప్త్యయనంమహత్ ।
 స్వప్తిపథాఇతిప్రోచ్యస్వప్తిమాన్వృజితేధ్వని ॥ ౫౧ ॥ విజగీమర్వనస్సతేకయా
 శాన్వాధితంభవేత్ । స్త్రియాగర్భప్రమూధాయాగర్భమోక్షణముత్తమమ్ ॥ ౫౨ ॥
 అచ్ఛాపదేతిసూక్తంచవృష్టికామఃప్రయోజయేత్ । నిరాహరగ్నిన్నవాసానవిరేణ

క్రవర్షతి ॥ ౫౩ ॥ మనసఃకామత్వేతాంపశుకామోనరోజపేత్ । కర్తమేనత్వతిస్సా
 యాత్ప్రజాకామశ్శుచివ్రతః ॥ ౫౪ ॥ అశ్వపూర్వాత్వతిస్సాయాద్రాప్త్యాకామస్తు
 మానవః । రోహితేచర్మణిస్సాయాద్బాహ్నిస్సాయాథావిధి ॥ ౫౫ ॥ రాజాచర్మణి
 వైయాఘ్రేచాగ్రేవైశ్యస్తత్రవచ । దశసాహస్రికోఘోమామః ప్రత్యేకంపరిశీత్రి
 తః ॥ ౫౬ ॥ ఆగారత్వతిసూక్తేనగోష్ఠీగాంలాకమాతరమ్ । ఉపతిష్ఠేద్వైశేచ్ఛై
 వయదిచ్ఛేత్తాస్సదాక్షయః ॥ ౫౭ ॥ ఉపేతిస్పృభీరాజ్ఞోదుద్ధుభిఃఖినున్త్రయేత్ ।
 లేజోబలంచప్రాప్నోతిశత్రుంచైవనియచ్ఛతి ॥ ౫౮ ॥ తృణాపాణిర్జపేత్సూక్తం
 త్లోఘ్నందస్యభిర్వృతః । యేకేవజ్యేష్ఠ్యభంజప్త్యా దీర్ఘమాయురవాప్నుయా
 త్ ॥ ౫౯ ॥ జీమూతసూక్తేనతథాసేనాక్లాన్యభినున్త్రయేత్ । యథాలిక్లంతతోరా
 జావినిహుతిరణేరిపూర్క ॥ ౬౦ ॥ ఆగ్నేయేతిత్రిభిస్సూక్తైర్ధనమాప్నోతిచాక్షయ
 మ్ । అమీవహేతిసూక్తేనభూతానిస్థాపయేన్నతి ॥ ౬౧ ॥ సబాధేవిషమేదుగ్ధే
 బద్ధోవానిర్గతఃక్వచిత్ । పలాయన్వాగృహీతోవాసూక్తమేతత్తథాజపేత్ ॥ ౬౨ ॥
 త్రిరాత్రంనియతోపోష్యత్రాపయేత్సాయసంచరుమ్ । లేనాహుతిశతంపూర్ణంజహు
 యాత్ప్ర్యస్తేకేత్యృచా ॥ ౬౩ ॥ సముద్దిశ్యమహాదేవంజీవేదబ్రతంసుఖమ్ । తచ్చ
 యురిత్యృచాస్సాతఉపతిష్ఠేద్దివాకరమ్ ॥ ౬౪ ॥ ఉద్యస్తంషుభ్యగంచైవదీర్ఘమా
 యుర్జిజీవిషుః । ఇన్ద్రాస్సోమేతసూక్తంతుకధితంశత్రునాశనమ్ ॥ ౬౫ ॥ యస్యై
 వప్రతంమోహోద్వాత్తైర్వ్యాసంసృజేత్సహ । ఉపాహ్యజ్యంసజహుయాత్స్వ
 మగ్నేవ్రతపాత్వతి ॥ ౬౬ ॥ ఆదిత్యేత్యృక్పసమాగ్రింజప్త్యావాదేజయూథవేత్ ।
 మహీతిచచతుషేగణముచ్యలేమహతోభయాత్ ॥ ౬౭ ॥ ఋచంజప్త్యాదిహ్యే
 తశ్చర్వకామానవాప్నుయాత్ । ద్వాచత్వారింశతించైస్త్రింజప్త్యానాశయతేరి
 పూర్క ॥ ౬౮ ॥ వాచంమహీతిజప్త్యాచప్రాప్నోత్యారోగ్యమేవచ । శన్నోభవేతి
 ద్వాభ్యాంతుభుక్త్వాన్నప్రయతశ్శుచిః ॥ ౬౯ ॥ హృదయంపాణీనాస్పృష్టేవ్యా
 ధిభిర్నాభిభూయతే । ఉత్తమేదమితిస్సాతోహుత్వాశత్రుప్రమాపయేత్ ॥ ౭౦ ॥
 శన్నోగ్నత్వతిసూక్తేనహుతేనాన్నమవాప్నుయాత్ । కన్యావార్షిసూక్తేనద్విద్ధో
 మాద్విప్రముచ్యతే ॥ ౭౧ ॥ యదత్యకవ్యేత్యుదితేజస్తేనశ్యంజగద్భవేత్ । యద్వా
 గ్నితేజోహస్తేనవాణీభవతిసంస్కృతా ॥ ౭౨ ॥ వాచోవదమితిత్వేతాంజపన్వాచంసమ
 శ్శుతే । పవిత్రాణాంపవిత్రంతుపాపమాన్యోత్యృచోమతాః ॥ ౭౩ ॥ వైఖానసా
 ఋచస్త్రీంశత్పవిత్రాఃపరమామతాః । ఋచోద్విషష్టిఃప్రోక్తాశ్చపరస్వేత్యృషి
 సత్తమ ॥ ౭౪ ॥ సర్వకల్పపనాశాయపాపనాయశివాయచ । స్వాదిష్ఠయేతిసూ
 క్తానాంసప్రక్షప్తిరుదాహృతా ॥ ౭౫ ॥ దశోత్తరాణ్యృచంచైతాఃపాపమాన్యశ్శ
 తానిషత్ । ఏతజ్జపంశ్చజాహ్వాచ్చమోరంమృత్యుభయంజయేత్ ॥ ౭౬ ॥ ఆపోహి
 స్థేతివాంష్టోజపేత్సాపభయార్దనే । వ్రదేవన్నేతియతోజపేచ్ఛమరుధన్వను ॥ ౭౭ ॥

ప్రాణాన్రి కేభయేప్రాప్తేప్రివమాయన్తువిన్దతి । ప్రావేయాభీత్యచమేకాంజపేచ్చ
మససాశి ॥ ౭౮ ॥ పుష్టాయాముదితేసూర్యేయూతేజయకువాప్నుయాత్ । మా
ప్రగామేతిమూఢశ్చపథానంపథివిన్దతి ॥ ౭౯ ॥ క్షీణాయురితినున్యేతయంకభృత్సువృ
దంప్రియమ్ । యత్రేయమితిస్నాతస్తస్యమూఢానమాలభేత్ ॥ ౮౦ ॥ సహస్ర
కృత్వఃపఞ్చాహంతేనాయుర్విన్దతేమహత్ । ఇదంమేద్యేతిజహుయాఘ్నుశంప్రా
జ్ఞాస్సుహస్రశః ॥ ౮౧ ॥ పశుకామోగవాంగోష్ఠాఅర్థకామశ్చతుష్పథే । వయస్సుప
ర్ణఇత్యేతాంజపన్వైవిన్దతేశ్రియమ్ ॥ ౮౨ ॥ హవిష్యస్తీయమభ్యస్యసర్వపాపైః
ప్రముచ్యతే । తస్యరోగావినశ్యన్రికాయాగ్నిర్వర్ధతేతథా ॥ ౮౩ ॥ యాఃపథయ
స్సుస్త్యయనంసర్వవ్యాధివినాశనమ్ । బృహస్పతేఅతిత్యేతద్వృష్టికామఃప్రయోజ
యేత్ ॥ ౮౪ ॥ సర్వత్రేపరాశాన్రిజ్జేయాప్రతిరథస్తథా । సూతసంకాశ్యపంఛ

త్యంప్రజాకామస్యకీర్తితమ్ ॥ ౮౫ ॥ అహంరుద్రేతిత్వేతద్వాగ్నిభవతిమానవః ।
నయోనాజాయతేవిద్వాన్జపన్రాతీతిరాత్రిమ్ ॥ ౮౬ ॥ రాత్రిసూక్తంజపన్రాతౌరా
త్రింయేమీనయన్నరః । కల్పయస్తీచిజపన్నిత్యంకృత్యానినాశనమ్ ॥ ౮౭ ॥ ఆయు
వ్యంచైవవర్చస్యంసూక్తండాతౌయగంమహత్ । ఉతదేవాత్రిజపేదామయఘ్నం
ఘృతత్రతః ॥ ౮౮ ॥ ఆయుగ్మేజనిత్యేతజ్జపేదగ్నిభయేసతి । అరణ్యానీత్యరణ్యే
మజపేత్తద్భయనాశనమ్ ॥ ౮౯ ॥ బ్రాహ్మీమాసాద్యసూక్తేద్వేయుచంబ్రాహ్మీం
శతావరమ్ । పృథగ్ద్విధ్యుతైర్వాథమేధాంబక్షీంచవిన్దతి ॥ ౯౦ ॥ మాసత్వత్వస
వత్సుష్మంసక్లాంనువిజిగ్మతః । బ్రహ్మణోగ్నిస్సంవిధానంగర్భమృత్యునివారణ
మ్ ॥ ౯౧ ॥ ఆప్తహీతిజపేత్సుక్తంశువిధ్యస్సప్ననాశనమ్ । యేనేదమితివైజప్తాస్
సమాధివిన్దతేపరమ్ ॥ ౯౨ ॥ మయోభూర్వాతత్వేతత్తవాంస్సుస్త్యయనంపరమ్ ।
శాఘ్పరిమిన్ద్రీజాలరవామాయామేభేనవారయేత్ ॥ ౯౩ ॥ మహీత్రీణామవరో
స్త్రితిపథిస్సుస్త్యయనంజపేత్ । అగ్నేయేవిద్విషన్నేవంజపేచ్ఛరిపునాశనమ్ ॥ ౯౪ ॥
వాస్తోష్మతేనమన్ద్రీణయజేతకృపాదేవతాః । జపన్యైపవిధిఃప్రాణోహుతేజ్జేయా
విశేషతః ॥ ౯౫ ॥ శూబామాన్దేదక్షిణాదేయాపావశాన్రిర్నుతేనతు । హుతంశా
వ్యతిచాన్నేనఅన్నహేమప్రధానతః ॥ ౯౬ ॥ విప్రాశిషస్త్యమోఘాస్సుర్వృష్టా
స్సాన్నినంతుసర్వతః । సిద్ధార్థకాయవాధాన్యంపయోదధిఘృతంతథా ॥ ౯౭ ॥ క్షీ
రవృత్తాస్తకేత్తుంతుశూబామావైసర్వకామదాః । సమిధఃకణ్డకీన్యకృరాశికారుధి
రంవిపమ్ ॥ ౯౮ ॥ అభిచారేతథాశైలమశనంసక్తవఃపయః । దధిభైశ్శృంగలము
లమృగ్విధానమదాహృతమ్ ॥ ౯౯ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే పుషకరపరశురామసంవాదే ఋ
గ్వధానంనామ ఏకోనపక్ష్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః

— యజుర్విధానమ్. ౩ —

పుష్కరః || యజుర్విధానం వత్సోమిభుక్తిముక్తిప్రదంశ్శ్రుణు | ఓంకారపూర్వ
 ర్వికారామమహావ్యాహృతయోమతాః || ౧ || సర్వకల్పసాశిన్యసర్వకామప్ర
 దాస్తథా | ఆజ్యాహుతినహస్రేణదేవానారాధయేద్బుధః || ౨ || మనసఃకాక్షిత్యై
 రామమనసేషితకామదమ్ | శాన్తికామోయవైః కుర్యాత్తిలైఃపాపాపసున్త
 యే || ౩ || ధాన్యైస్సిద్ధార్థకైశ్చైవసర్వకామకరైస్తథా | ఔదుమ్బరిభరిద్వాభిఃపశు
 కామస్యశస్యతే || ౪ || దధాన్తైవాన్నకామస్యపయసాశాన్తిమిచ్ఛతః | అపామార్గ
 సమిద్భిస్తుకామయస్కానకంబహు || ౫ || కన్యాకామోఘృతాక్రానియుగ్మశోగ్రధి
 తానితు | జాతిపుష్పాణిజహుయాద్ధాన్యాన్ధీతలతణ్డూలా || ౬ || వశ్యకర్మశ్చాభోధ
 వాసాపామార్గమేవచ | విషాస్పత్తిశ్రసమిధోవ్యాధిఘాతస్యభార్గవ || ౭ || క్రుద్ధస్తుజహు
 యాత్సవ్యకృతూణాంవధకామ్యయా | సర్వప్రీహిహయీంకృత్వారాజ్యఃప్రతికృతిం
 ద్విజ || ౮ || సహస్రశస్తుజహుయాన్రాజావశకతోభవేత్ | వస్త్రకామస్యపుష్పాణిదూ
 ర్వావ్యాధివినాశినీ || ౯ || బ్రహ్మవర్చసకామస్యవాసోగ్రంచపథీయతే | ప్రత్యగ్ధిరేషుజ
 హుయాత్ప్రవక్తాకభన్త్యభిః || ౧౦ || విద్వేషణేచవత్సాణికాకకాశికయోస్తథా | కాపి
 లంచఘృతంహుత్వాతథాచన్ద్రగ్రహేద్విజ || ౧౧ || వచాచూర్ణేనసమ్మతాశ్చమానీ
 యచతాంవచామ్ | సహస్రమన్త్రితాంభుక్త్వామేధావీజాయతేనరః || ౧౨ || ఏకాద
 శౌజ్ఞుశంశబులౌహంఖాదిరమేవచ | ద్విషతోవధోసీతిజపన్నిఖనేద్రిపువేశ్యని || ౧౩ ||
 ఉచ్చాటనమిదంకర్మశత్రూణాంకథితంతవ | చతుష్పాదృతిజప్త్యాచవినష్టంచతురా
 వ్పుయాత్ || ౧౪ || ఉపయుజ్జితశ్చేతదనువాకంతథాన్నదమ్ | తనూనపాగ్నేస
 దితిదూర్వాంహుత్వాత్రివర్జితః || ౧౫ || భేషజమసీతిదధ్యాజైర్వోమఃపశూపస
 ర్గనుత్ | త్రియమ్భకంయజామహేహూమస్సౌభాగ్యవర్ధనః || ౧౬ || కన్యానా
 మగృహీత్వాతుకన్యాలాభకరఃపరః | భయేమతుజపన్నిత్యంభయేభ్యోవిప్రముచ్య
 తే || ౧౭ || దుత్తారపుష్పంసఘృతంహుత్వాస్యాత్సర్వకామభాక్ | హుత్వాతు
 గుగ్గులంరామస్యప్రేవశ్యతిశఙ్కరమ్ || ౧౮ || యుజ్జితేషనోఽనువాకంజప్త్యాద్విష్టా
 యురాపుయాత్ | విష్ణోరరాటమిత్యేతస్సర్వబాధావినాశనమ్ || ౧౯ || రక్షో
 ఘోరచయశస్యంచతశైవవిజయప్రదమ్ | అయనోఽగ్నిరిత్యేతస్సక్తోమేవిజయ
 ప్రదమ్ || ౨౦ || ఇదమావఃప్రవహతస్నానేపాపాపహందనమ్ | విశ్వకర్మన్నహవి
 షాసూషీంలాహీందశాజ్ఞులామ్ || ౨౧ || కన్యాయానిఖనేద్వారిపాఽన్యస్తైనప్రదీ
 యతే | దేవసవితరేతేనహుతేనైతేనచాన్నవా || ౨౨ || అగ్నోస్వాహేతిజ
 హుయాద్బలకామోద్విజోత్తమ | తితైర్యవైశ్చధర్మజ్ఞతథాపామార్గతణ్డూలైః || ౨౩ ||
 సహస్రమన్త్రితాంకృత్వాతథాగోరోవనాద్విజ | తిలకంచతథాకృత్వాజనస్యప్ర

యథామియాత్ ॥ ౨౪ ॥ రుద్రాణాం చ తథాజవ్యం సర్వామవిషమాదనమ్ । సర్వక
ర్మకరోహూమస్తథాసర్వత్రాన్విదః ॥ ౨౫ ॥ అజావికానామశ్వానాంకుంజరా
ణాంతథాగవామ్ । మనుష్యాణాంనరేంద్రాణాంబాలానాంయోషితామపి ॥ ౨౬ ॥
గ్రామాణాంనగరాణాంచదేశానామపిభార్గవశిష్యపృథుతానాంధర్మజ్ఞవ్యాధితానాం
తత్తేనచ ॥ ౨౭ ॥ మరకేసమనుప్రాప్తేరిపుజేవతథాభయే । రుద్రాహూమఃపరా
శాన్విహయసేనఘృతేనచ ॥ ౨౮ ॥ కూశ్మణ్డఘృతాహూమేనసర్వాస్సాపాన్వయ
తోహతి । సప్తయావకభైత్యోశీనక్తంమనుజసత్తమమ్ ॥ ౨౯ ॥ బహిస్సాన్వరతోమా
పాన్తుచ్యతేచమృహశ్యయా । మధువాతేతిమస్త్రేణాహూమాదితోఽఖిలంలభే
త్ ॥ ౩౦ ॥ దధిక్రాణ్డేతిహుత్వాతుపుత్రాన్సాన్విహృత్యసంశయమ్ । తథాఘృత
వతీత్యేతదాయుష్యంస్యాద్ధృతేనతు ॥ ౩౧ ॥ స్వప్తేనశ్చస్త్రిశత్యేతస్సర్వపాధావిశా
శనమ్ । ఇహగావఃప్రజాయద్వమితిపుష్టివివర్ధనమ్ ॥ ౩౨ ॥ ఘృతాహుతిసహస్రే
నతథాఽలక్ష్మీనినాశనమ్ । స్రువేణదేవస్యత్యేతిహుత్వాపామార్గతఙ్గులమ్ ॥ ౩౩ ॥
ముచ్యతేవికృతాచ్ఛీఘ్రినభిచారాన్నసంశయః । రుద్రపాతుపలాశస్యసమిష్టిఃక
నకంలభేత్ ॥ ౩౪ ॥ శివోభవేత్యగ్న్యత్వాతేంద్రీహిభిష్టహుయాన్నరః । యాస్సే
నాశితైతవృతసంరేభ్యోధయావహమ్ ॥ ౩౫ ॥ యోఅస్త్యభ్యమవాతీయాథు
త్వాకృష్ణతిలానరః । సహస్రశోఽభిచారాచ్ఛముచ్యతేవికృతాద్విజ ॥ ౩౬ ॥ అ
న్నేనాన్నవతేత్యేవంహుత్వాచాన్నమవాప్నుయాత్ । హంసశ్శుచిస్సదిత్యేతజ్జప్త
ప్రాయోఽఘనాశనమ్ ॥ ౩౭ ॥ చత్వారిభ్యజ్జేత్యేతత్సర్వపాపహరంజలే । దేవా
యజ్ఞేతిజప్త్యాతుబ్రహ్మలోకేమహీయతే ॥ ౩౮ ॥ వసస్తేతిచహుత్వాజ్యమాదిత్య
ద్వరమాప్నుయాత్ । సువర్ణోసీతిచేత్యగ్న్యకర్మవ్యాహృతివర్జితే ॥ ౩౯ ॥ సమ
స్సాన్వహేతిర్జప్త్యాబద్ధనాన్తోక్షమాప్నుయాత్ । అన్తర్జలేతిరావర్త్యద్రుపదాన
ర్వపాపభుక్ ॥ ౪౦ ॥ ఇహగావఃప్రజాయద్వంమన్త్రీయంబుద్ధివర్ధనః । హుతంతు
సర్విషాదత్వావయసాపాయసేనవా ॥ ౪౧ ॥ శతంయైశ్చిత్తేనహుత్వావగృహ
లాశివ । ఆర్యోగ్యంశ్రీయమాప్నోతిజీవితంచచిరంతథా ॥ ౪౨ ॥ ఓమధీఃప్రతిమో
దధ్యంవహేనీలవవేఽర్థకృత్ । అశ్వాయతీపావసేనాహూమాచాన్విమవాప్ను
యాత్ ॥ ౪౩ ॥ తస్మాశ్చిదివమస్త్రేణబద్ధసంస్థావిముచ్యతే । యువాన్తువాసో
శ్చత్యేవనాసాంస్యాప్నోతిచోత్తమమ్ ॥ ౪౪ ॥ ముష్పిన్తుమానపథ్యానిసర్వా
ప్రకరినాశనమ్ । మామాహింసేస్త్రీలాజ్యేనహుతంరిపువినాశనమ్ ॥ ౪౫ ॥ శ్చనమో
ప్రసర్వసర్వేభ్యోఘృతేనపాయసేనతు । కృణుధ్వంరాజశ్చత్యేతదభిచారవినాశన
మ్ ॥ ౪౬ ॥ దూర్వాకాణ్డాయుతంహుత్వాకాణ్డాశాజ్ఞేతిమానసః । గ్రామేజన
వదేచాపిమరకంతాశమంయోత్ ॥ ౪౭ ॥ రోగారోముచ్యతేరోగాత్తథాదుఃఖాత్తు
దుఃఖతః । ఔదుమ్బరశ్చసమిధోమధుమాన్నోవసస్పతిః ॥ ౪౮ ॥ హుత్వాసహస్రశో

రామధనమాహోతిమానవః సాఖాగ్యం మహదాహోతివ్యవహారేతథాజయమ్ ॥ ౧౯ ॥
 అపాంగగృమితిహుత్వా దేవం ద్వాపయేద్ధుమ్ । అపఃపితేచతథాహుత్వాచధి
 ఘృతంకుఘ ॥ ౨౦ ॥ ప్రవర్తయతిధర్మజ్ఞమహావృష్టిమనస్తరమ్ । నమస్తేరుద్రత్యే
 తత్సర్వోపద్రవనాశనమ్ ॥ ౨౧ ॥ సర్వశాస్త్రికరంప్రోక్తంమహాపాతకనాశనమ్ । అధ్య
 వోచదిత్యనేనరక్షణంవ్యాధితస్యతు ॥ ౨౨ ॥ రక్షోఘ్నంచయశస్యంచదిరాయఃపుష్టి
 వర్ధనమ్ । సిద్ధార్థకానాంక్షేపేణపథితైతజ్జపస్తుభిః ॥ ౨౩ ॥ అసాయస్తామ్రత్యేతత్స
 తన్నిశ్యందివాకరమ్ । ఉపతిష్ఠేతధర్మజ్ఞ సాయమ్నాశ్రితరత్నైః ॥ ౨౪ ॥ అన్నమక్షయ
 మాహోతిదీప్తుమాయుశ్చవిస్తతి । ప్రముఖృధన్యన్నిత్యేతత్తద్భిరాయుధమస్తగిమ్ ॥
 రిపూణాంభయదంయుక్తేనాత్రకార్యావిచారణా । మానోమహస్తత్యేవంబాలా
 నాంశాస్త్రికారకమ్ ॥ ౨౫ ॥ సమోహిరణ్యబాహువేత్తస్యనవాకసప్తకమ్ । రాజికాం
 కటుతైలాక్తాంజుహుయాచ్యతునాశనమ్ ॥ ౨౬ ॥ సమోవఃకిరేభ్యశ్చవన్మలత్యౌ
 హుతైర్మరః । రాజ్యలక్ష్మీనువాహోతితథాభివ్రైస్సవర్ణకమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఇమారుద్రాయేతి
 తిలైర్ద్రోమాచ్యధనమావృతేనూర్వాహూమేనచాన్నేనసర్వవ్యాధివివర్జితః ॥ ౨౮ ॥
 ఆశుశ్శిశానత్యేతదాయుధానాంచరక్షణేసక్తామేకథితంరామసర్వశత్రునిబర్హణ
 మ్ ॥ ౨౯ ॥ రాజసమేతిజుహుయాత్సహస్రంపఞ్చభిర్ద్విజ । ఆజ్యాహుతినాంధర్మజ్ఞచ
 తూరోగాద్విముచ్యతే ॥ ౩౦ ॥ శనోఽనస్మతేకేహిహూమసాన్యద్యాప్తదోషమ
 త్ । అగ్న ఆయాంషిహుత్వాజ్యంద్వేషంనాహోతికేనదత్ ॥ ౩౧ ॥ అపాంశేనేతిలా
 జాభిర్న్యత్వాజయమవాపుయాత్ । భద్రాశతీద్రియైర్హి నోజపస్త్యానృతకత్తద్రి
 యః ॥ ౩౨ ॥ అగ్నిశ్చస్పృధివీచేతివశీకరణముస్తమమ్ । అధ్యనేతిజపస్త్యైస్త్రివ్యవహారేజ
 యీభవేత్ ॥ ౩౩ ॥ బ్రహ్మరాజస్యమితిచక్రార్చమేభుతుసిద్ధికృత్ । సంవత్సరోసేతిఘృ
 తైర్లక్షహూమాదరోగవా ॥ ౩౪ ॥ కేతుంకృణ్వన్నిత్యేతత్సక్తామేజయవర్ధ
 నమ్ । ఇద్దోగ్నిధర్మత్యేతద్రణేధర్మనిబన్ధనమ్ ॥ ౩౫ ॥ ధన్వానాకేతిమస్త్రీచ్ఛ
 ధమగ్నాహుతిఃపరః । యజ్ఞేతితథామస్త్రీవిజ్ఞేయోహ్యభిమస్త్రీనే ॥ ౩౬ ॥ మ
 స్త్రీశ్చాహిరథేత్యేతచ్ఛరాణాంమస్త్రీనేభవేత్ । వహ్నినాంపితరీత్యేతత్తూణమ
 స్త్రీఃప్రకీర్తితః ॥ ౩౭ ॥ యుజ్ఞస్తీతితథాశ్వానాయోజనేమస్త్రీఉచ్యతే । ఆశు
 శ్శిశానత్యేతద్యాతారఘ్నణముచ్యతే ॥ ౩౮ ॥ విష్ణోఃక్రమేతిమస్త్రీచ్ఛరభారోహ
 హుతిఃపరః । ఆజ్ఞేతీతిచాశ్వానాంతాడనీయముదాహృతమ్ ॥ ౩౯ ॥ యా
 స్సేనాఅభిత్వరీతిపరస్త్రీస్యముఖేభవేత్ । మన్యుభ్యతిచాప్యేతద్దస్త్రభీతాడనంభ
 వేత్ ॥ ౪౦ ॥ ఏతైఃపూర్వపూతైర్మస్త్రైఃకృత్యైవంవిజయీభవేత్ । యమేన
 దస్త్రమిత్యస్యకోటిహూమాద్యచక్షణః ॥ ౪౧ ॥ రథముత్పాదయేచ్ఛీఘ్రింసక్తా
 మేవిజయప్రదమ్ । ఆకృష్టేతితతైతస్యకర్మవ్యాహృతివన్ధవేత్ ॥ ౪౨ ॥ శివసజ్జాల్ప
 బాహేనసమాధింకునసోలభేత్ । పఞ్చనశ్యఃపఞ్చులక్షం హుత్వాపక్షీనువాపు

యోగః ॥ ౭౪ ॥ యదావధూన్వాతాయణాంమస్తేగ్రిణానేనమన్త్రితమ్ । సహస్ర
కృత్యకనకంధారయేద్రపువారణమ్ ॥ ౭౫ ॥ భ్రమంజీవేభ్యద్రతిదశిలాంలాప్త్యం
చతుర్దిశమ్ । ఓషేద్ధృహేతదాతస్యసస్యాచ్చౌరభయంనిశి ॥ ౭౬ ॥ పరిమేగామ
నేనేతివశీకరణముత్తమమ్ । హస్తమభ్యాగతస్తత్రవశీభవతిమానవః ॥ ౭౭ ॥ భ
త్యతామ్యులపుచ్చుద్వంమన్త్రితంతుప్రయచ్చతి । యస్యధర్మజ్ఞవశగస్సోస్యశీఘ్రం
భవిష్యతి ॥ ౭౮ ॥ శనోమిద్రత్యిత్యేతస్యదాసర్వత్రకాన్తిదమ్ । గణానాంత్యాగ
ణవతింకృత్యాహుమామంచతుష్పథే ॥ ౭౯ ॥ వశీకుర్యాజ్జగత్సర్వంసర్వధాన్యైరసం
శయమ్ । హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయోషస్తోయమభిషేచనే ॥ ౮౦ ॥ శనోదేవీరభి
ష్టయేతథాశాన్తికరఃపరః । ఏకచక్రేతిమస్తేగ్రిహుతేనాజ్యేనభాగశః ॥ ౮౧ ॥
గ్రహేభ్యశ్చైమాపోతిప్రసాదంనచసంశయః । గావోభగతిద్వాభ్యాంపూత్యా
జ్యక్తాఅవాప్నుయాత్ ॥ ౮౨ ॥ ప్రవాదాంశసోపదిగృహయజ్ఞేవిధీయతే । దేవే
భ్యోవసస్వత్యతిద్రుమయజ్ఞేవిధీయతే ॥ ౮౩ ॥ గాయత్రీవైష్ణవీజ్ఞేయాతద్విష్ణోఃపర
మంపదమ్ । సర్వపాపహరంసర్వకామకరంతథా ॥ ౮౪ ॥ * *

భితిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే యజ్ఞ

ర్విధానంనామ పప్త్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రీసామవిధానమ్యం

పుష్కరః ॥ యజ్ఞర్విధానంకథితంవత్సేసామాంవిధానకమ్ । సంహితాం
వైష్ణవీంజప్త్యాహుత్యాస్యత్సర్వకామభాక్ ॥ ౧ ॥ సంహితాంభాద్దసీంసాధుజప్త్యా
ప్రీణాతిశఙ్గరమ్ । పాగ్దీంప్రత్యాస్యంసంహితాంచజప్త్యాస్యత్ప్రసాదవా ॥ ౨ ॥
యశశ్చస్త్రీభజామహేహింసాదోషవినాశనమ్ । అవకీర్ణముచ్యతేవఆగ్నేప్రగ్నేతివైజ
వక్ ॥ ౩ ॥ సర్వపాపహరంజ్ఞేయంపరితోయంచతామవ । అవిక్రేయంచవిశీయ
జపేద్ధృతవతీతవ ॥ ౪ ॥ అయానోదేవసపితగ్నేయందుస్సప్తనాశనమ్ । అబోధ్య
గ్నిరిమస్తేగ్రిఘృతంరామయథావిధి ॥ ౫ ॥ అభ్యక్ష్యఘృతశేషేణమేఖలాబన్ధయ
ష్యతే । స్త్రీణాంయాసాంతుగర్భాణిపతన్తిభృగుసత్తమ ॥ ౬ ॥ మణింజాతస్య
బాలస్యబద్ధియాత్తదనస్తరమ్ । సోమంరాజానమేలేనవ్యాధిభిర్విద్రుమచ్యతే ॥ ౭ ॥
సర్వపాపహరయజ్ఞానోనాపుయాత్సర్వజంభయమ్ । మాద్యత్వాద్యత్తేద్యతద్ధు
త్వావిప్రస్సహస్రీకః ॥ ౮ ॥ శతావరిమణింబద్ధ్యానాపుయాచ్ఛస్త్రీతోభయమ్ ।
దీర్ఘతమసోరగభితిహుత్యాన్మంప్రాపుయాద్భయమ్ ॥ ౯ ॥ స్వమథ్యాయన్తీ
తిజపన్నమియేతపిపాసయా । త్వమిమాఽవధీహ్యేతజ్జప్త్యావ్యాధింనవాపుయా
త్ ॥ ౧౦ ॥ పథిదేవప్రతంజప్త్యాభయేభ్యోవిప్రముచ్యతే । యదిష్టోమునయోత్సేతి

శూతంసౌభాగ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧౧ ॥ భగోనవిద్రత్యేవంనేత్రయోరజ్ఞానసీతమ్ ।
 సౌభాగ్యవర్ధనంరామనాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౧౨ ॥ జపేదిదేవీవివర్ధంచతథాసౌ
 భాగ్యవర్ధనమ్ । పరిప్రియాహిపఃకారిఃకామ్యాంసంత్రావయేత్ప్రియమ్ ॥ ౧౩ ॥
 సౌతంకామయతేరామనాత్రకార్యావిచారణా । రథస్తరంవామదేవ్యంబ్రహ్మవర్మ
 సువర్ధనమ్ ॥ ౧౪ ॥ ప్రాశయేద్బాలకంఃత్యంపచామార్గంఘృతప్లుతమ్ । ఇన్ద్ర
 జ్ఞాధినంజప్తాభవేచ్ఛుశ్రిధరస్త్యసౌ ॥ ౧౫ ॥ హుత్వార్థరథస్తరంజప్తాపుత్రమా
 ప్నోత్యసంశయమ్ । మయిశ్రీరిమన్తోయింజస్తవ్యశ్శ్రీవివర్ధనః ॥ ౧౬ ॥ వైశా
 వ్యసాప్తకంఠత్యంప్రయజ్ఞానశ్శ్రీయంబభేత్ । సప్తాప్తకంప్రయజ్ఞానస్సర్వానా
 మానవాపుయాత్ ॥ ౧౭ ॥ గవ్యేషుణోతియోనిత్యంసాయంప్రాతరత్తద్విగ్రహః । ఉ
 పస్థానంగవాంకుర్యాస్త్యస్యస్తాస్సదాగృహే ॥ ౧౮ ॥ ఘృతాక్తంతుయవద్రోణం
 వాతఆవాతుభేషజమ్ । అనేనహుత్వావిధివత్సర్వాంమాయాంవ్యపోహతి ॥ ౧౯ ॥
 ప్రదేవోదాసేనతిలాహుత్వాకార్మణ్యస్తనమ్ । అభిత్వాపూర్వపీతయేవవట్టా
 రసహస్వితమ్ ॥ ౨౦ ॥ వాసకేఢ్యసహస్రంతుహుతంయద్యేజయప్రదమ్ । హస్త్య
 శ్వపురుషానుగ్రాహ్యుధఃపిప్రహయాభుభా ॥ ౨౧ ॥ పరికీయానధోద్దేశ్యప్రధాన
 పురుషాంస్తథా । సుస్వన్నాన్నిప్తకవరాస్త్రరేణోత్కృత్యభాగః ॥ ౨౨ ॥ అభి
 త్వాశూరణోసుమోవస్త్రేగ్ధానేనమస్త్రపిత్ । కృత్వాసర్వపత్రైలాక్తానోగ్రధేన
 హుయాత్తతః ॥ ౨౩ ॥ ఏతత్కృత్వాబుధఃకర్మసజ్జామేజయమాపుయాత్ ।
 గారుడంవామదేవ్యంచరథస్తరబ్రహ్మచౌ ॥ ౨౪ ॥ సర్వపాపప్రశమనాఃకథితా
 స్సంశయంవినా ॥ ౨౫ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేపుష్కరవరశురావసంవాదే
 సాహవిధానంనామ ఏకషష్ట్యధికద్విశతతమోధ్యాయః.

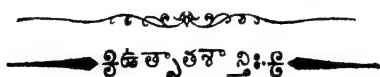
— శ్రీఅథర్వవిధానమ్.౩ —

పుష్కరః ॥ సామూంవిధానంకథితంవత్సేచాథర్వణామథ । శాస్తాతీయం
 గణంహేతుత్వాశాన్తిమాప్నోతిమానవః ॥ ౧ ॥ బైషజ్యగచగణంహుత్వాసర్వాన్రో
 గాన్వ్యపోహతి । త్రిసప్తీయంగణంహుత్వాసర్వసాప్తైఃప్రమచ్యతే ॥ ౨ ॥ క్వచి
 న్నాప్నోతిచభయంహుత్వావైవాభయంగణమ్ । నక్వచిజ్ఞాయతేరామగణంహు
 త్వాపరాజితమ్ ॥ ౩ ॥ ఆయుష్యంచగణంహుత్వాఅపమృత్యుంవ్యపోహతి । స్వప్తి
 మాప్నోతిసర్వత్రహుత్వాస్సస్త్యయనంగణమ్ ॥ ౪ ॥ శ్రేయసాయోగమాప్నోతి
 శర్వవర్మగణంతథా । వాస్తోషుత్యగణంహుత్వావాస్త్రధోమాన్వ్యపోహతి ॥ ౫ ॥
 తథారాద్రగణంహుత్వాసర్వాద్దోమాన్వ్యపోహతి । ఏతైర్దశగుణైర్దోమోహ్యష్టాద

శమశాన్తిను ॥ ౬ ॥ వైష్ణవీశాన్తిరొద్రీవబ్రాహ్మీరొద్రీతతవశః । వాయువ్యావారు
 నీచైవకావేరీభార్గవీతథా ॥ ౭ ॥ ప్రాజాపత్యావధాత్యాష్ట్రీకామారీసహి
 దేవతా । మారుద్గణాచగన్ధారీశాంతిర్నైరృతకీతథా ॥ ౮ ॥ శాన్తిరాక్షిరసీ
 యామ్యాపాధివీసర్వకామదా । యస్తాస్వంమృత్యురితిహ్యేతజ్జప్తంమృత్యువిసాశ
 నమ్ ॥ ౯ ॥ సువర్ణస్త్రేతిహుత్యాచభుజైర్నైవబాధ్యతే । ఇన్ద్రేణదత్తమి
 త్యేతత్సర్వకామకరంభవేత్ ॥ ౧౦ ॥ ఇన్ద్రేణదత్తమిత్యేతత్సర్వబాధావిసాశ
 నమ్ । ఇమాదేవీతిమస్త్రీశ్చసర్వశాన్తికరీవరః ॥ ౧౧ ॥ దేవామరుతఇత్యేత
 త్సర్వకామకరంభవేత్ । యమస్యలోకాదిత్యేతద్దుస్సుష్మశమనంపరమ్ ॥ ౧౨ ॥
 ఇన్ద్రీశ్చపశ్చివశిజేతపణ్యలాభకరంపరమ్ । కామోమేవాజీతిహుతంస్త్రీణాంసా
 భాగ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧౩ ॥ తుభ్యమేవశవీమన్నిత్యయుతంతుహుతంభవేత్ । అగ్నే
 గోభిర్నైరృత్యేతత్తేభావృద్ధికరంపరమ్ ॥ ౧౪ ॥ ధువంధురీవేణేతిహుతంస్థానలా
 భకరంభవేత్ । అలక్ష్మజీవేతిశునాకృషిలాభకరంభవేత్ ॥ ౧౫ ॥ అహస్తేభగ్నఇ
 త్యేతద్భవేత్సభాగ్యవర్ధనమ్ । యేమేపాశాస్త్రభాష్యేతద్భవనాస్త్యేతకారణమ్ ॥ ౧౬ ॥
 శివత్యహన్నితిరపూనాస్త్యేయేద్దోమజాప్యతః । త్యముత్తమమితీత్యేతద్భవశీబుద్ధివివ
 ర్ధనమ్ ॥ ౧౭ ॥ యథామృగమితీత్యేతత్త్రీణాంసాభాగ్యవర్ధనమ్ । యేనచేపాదిదం
 చైవగర్భలాభకరంభవేత్ ॥ ౧౮ ॥ అయంతేయోనిరిత్యేతత్పుత్రలాభకరంభవేత్ ।
 శివశ్శివాభిరిత్యేతద్భవేత్సభాగ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧౯ ॥ బృహస్పతిర్నైవరిపాతుపథిస్త
 స్త్ర్యయనంభవేత్ । మజ్ఞామిత్వేతికథితమవన్మృత్యునివారణమ్ ॥ ౨౦ ॥ అథర్వ
 శిరసోఽధ్యేతాసర్వపాపైఃప్రముచ్యతే । ప్రాధాన్యేనతుమన్తాణాంకించిత్రార్కత
 వేరితమ్ ॥ ౨౧ ॥ వృక్షాణాంయజ్ఞేయానాంతుసమిధఃప్రథమంహవిః । ఆజ్యంవ
 ద్రీహయైచ్చైవతథావైగౌరసర్వపాః ॥ ౨౨ ॥ అక్షతానితీలావైచ్చదధిక్షీరేవభా
 గ్గవః । దర్భాస్తతైవదూర్వాశ్చవిల్వానికమలానిచ ॥ ౨౩ ॥ శాన్తిపుష్టికరాణ్యాహు
 ర్ద్రివాగ్నేతానిసర్వశః । త్రైలంకానిధర్మజ్ఞరాజికారుధిరంవిషమ్ ॥ ౨౪ ॥ సమః
 కణ్ణికోపేతాఅభిచారేషుయోజయేత్ । అర్చనైవైదైవతంఛంద్రోవినియోగజ్ఞ ఆచ
 రేత్ ॥ ౨౫ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే అథ

ర్షవిధానంనామద్విపప్ర్యధికద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రితత్పాతశాన్తిః

పుష్కరః ॥ శ్రీసూక్తంప్రతివేదంచజ్ఞేయంబత్నీవివర్ధనమ్ । హిరణ్యవన్తాం
 హరణీమృచఃపశ్చాదశక్రియః ॥ ౧ ॥ రథేష్వయేషువాజేతివసోగ్రియాజుశ్రియః ।

త్రాయస్త్రియంతథాసామశ్రీసూక్తంసామవేదకే || ౧ || త్రియంతథాతర్కయిభేహి
 ప్రోక్తమాధర్వణేతథాశ్రీసూక్తంయోజపేష్ఠకృత్యహుత్వాశ్రీస్తస్యవైభవేత్ || ౩ ||
 వద్మానిచాధవిల్వాః హుత్వాజ్యంవారిలాభ్యాయః | ఏకంతుపారుషంసూక్తంప్రతి
 వేదంతుసర్వదమ్ || ౪ || సూక్తేనదద్యాన్నిష్ఠాపాహ్యైకైకయాజలాజ్ఞలిమ్ | సా
 తపకైకయాపుష్పంవిష్టార్థత్వామహభవేత్ || ౫ || సాతపకైకయాదత్వాఫలం
 స్యాత్సర్వకామభాక్ | మహాపాపాపపాపాన్తోభవేజ్జప్తామపారుషమ్ || ౬ || కృత్యైచ్చి
 ర్విశుద్ధోజప్తాచహుత్వాసాత్వాధసర్వభాక్ | అష్టదశభ్యశ్చాభిగృహ్యస్తిసోన్యా
 శ్చాస్తయోవరాః || ౭ || అమృతాచాభయాసామ్యాసర్వోత్పతివిమర్దనాః | అమృ
 తాసర్వదైవత్యాఅభయాబ్రహ్మదైవతా || ౮ || సామ్యాచసర్వదైవత్యాపకామ్యా
 త్సర్వకామదా | అభయాయామణిః కార్యోవరుణస్యభృగుత్తమ్ || ౯ || శతకా
 ణ్డోఽమృతాయశ్చసామ్యాయాశ్చభజోమణిః | తద్దైవత్యాప్రథామన్త్రాస్సిద్ధాస్యా
 న్మణిబధనమ్ || ౧౦ || దివ్యాన్తరిక్షభౌమాదిసముత్పత్తాద్రాణిమాః | దివ్యాన్తరిక్ష
 భౌమంతుఅద్భుతంత్రవిధంశృణు || ౧౧ || గృహార్తవైకృతందివ్యమాన్తరిక్షంభోధ
 మే | ఉలాగపాతశ్చదిద్దాహఃపరివేషస్తదైవచ || ౧౨ || గర్ధ్వనగరంచైవవృష్టిశ్చవి
 కృతాచయా | చరంభరభవంభూమాభూకామృచపిభూమిజమ్ || ౧౩ || సప్తాహభ్య
 స్తరేవృష్టేచచ్ఛతంసప్ఫలంభవేత్ | శాన్తింవిసాశ్రీభిర్వక్షైరద్భుతంభయకృద్భవే
 త్ || ౧౪ || దేవతారాఃప్రసృత్యప్తివేషస్తేప్రజ్వలన్తిచ | ఆరటన్తిచరోదన్తిచస్విర్యస్తే
 హసన్తిచ || ౧౫ || అర్చావికారోపశమోఽభ్యర్చ్యహుత్వాప్రజాపతేః | అనగ్నిర్దీప్య
 తేయత్రరాష్ట్రేచభృశసస్వనమ్ || ౧౬ || నదీప్యతేచేధనవాంస్తదాప్త్రంపీడ్యతే
 నృపైః | అగ్నివైకృత్యశమమగ్నిమస్తైశ్చభార్గవ || ౧౭ || అకాలేభుతావృతాః
 క్షీరంరక్తంసగ్రివన్తిచ | వృక్షోత్పాఠప్రశమనంశివంపూజ్యచకారయేత్ || ౧౮ ||
 అతిపృష్ఠిరనావృష్ఠిర్దుర్భితాయోభయంమతమ్ | అన్యతాత్రిదినారభ్యపృష్ఠిర్జ్ఞేయాభ
 యాయహి || ౧౯ || వృష్టివైకృత్యనాశస్సాన్యవర్జస్తేష్వర్గపూజనాత్ | నగరాద
 స్తనర్పస్తేసమీపముపయాన్తిచ || ౨౦ || నద్యోహృదప్రసరివణావిరసాశ్చభవన్తిచ | సలి
 లాశయేవైకృత్యేజప్తవ్యోవారుణీమనుః || ౨౧ || అకాలప్రసవానార్యఃకాలతోవా
 ప్రజాప్రథా | వికృతప్రసవాన్త్యైవయుక్తప్రసవనాదికమ్ || ౨౨ || స్త్రీణాంప్రసవ
 వైకృత్యేస్త్రీవిప్రదింప్రపూజయేత్ | బడబాహస్త్రినీగౌర్వాయదియుక్తంప్రసూ
 యతే || ౨౩ || విజాత్యంవికృతంవాపిచడ్ఢిర్నాస్సైచ్చియేతవై | వికృతంవాప్రసూ
 యస్తేపరచక్రభయంభవేత్ || ౨౪ || హూమఃప్రసూతివైకృత్యేజపావిప్రదిపూ
 జనమ్ | యానియానాన్యయుక్తానియుక్తానపహన్తిచ || ౨౫ || అకాలేతూర్యనా
 దాశ్చమహద్భయముపస్థితమ్ | ప్రవిశన్తియదాగ్రామమారణ్యాన్మృగపక్షిణః || ౨౬ ||

అరణ్యంయాన్దివాగ్రామ్యాజలంయాన్దిస్థలోద్భవాః | స్థలంవాజలజాయాన్దిరాజ
 ద్వారాదికేశివాః || ౨౭ || ప్రదోషేకుక్కుటోవాశేచ్ఛివాచారోగ్రదయోభవేత్ |
 గృహంకపోతఃప్రవిశేత్కర్మాద్యామూర్ధ్నిలీయతే || ౨౮ || మధురాంమక్షికాంకుర్యా
 తాకోజ్జైఘనగోదృశి | ప్రాసాదతోరణోద్యానద్వారప్రాకారవేత్క్షణమ్ || ౨౯ ||
 అనిమిస్తస్త్వవతనందృఢానాంరాజన్యవే | రజసావాధధూమేనదిశోయత్రసమా
 కులాః || ౩౦ || కేతూదయోవరానాచభిద్రతాశశిసూర్యయోః | గ్రహక్షువికృ
 తిర్యత్రతత్రాపిభయమాదిశేత్ || ౩౧ || అగ్నిగృహనదీప్యేతప్రసన్నేహోదకుష్ఠకాః |
 మృత్యుగ్ధయంతూస్యతాదిరుత్పత్తానాంఫలంభవేత్ || ౩౨ || ద్విజదేవాదిపూజా
 భ్యశ్చపిర్జప్యేస్తుహేమావతః || ౩౩ || * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే
 ఉత్పతశాన్దిరామ త్రిషష్ట్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— ద్విదేవపూజావైశ్వదేవనిఃక్రి —

పుష్కరః || దేవపూజాదికంకర్మవత్కేవత్పాతమర్దనమ్ | ఆపోహిస్థేతి
 తిస్సభిసాన్మతోర్మ్యంవిష్టవేగ్మయేత్ || ౧ || హిరణ్యవర్ణాశ్చలిచపాద్యంచతిస్సభిద్వి
 జ | శన్నుఆపోహ్యచమనమిదమాపోభిషేచనమ్ || ౨ || రథేఅత్యేచలిస్సభిర్ద్రవ్య
 యువేతివస్త్రకమ్ | పుష్పంపుష్పవతీత్యేవంధూపంధూపోసీచావ్యధ || ౩ || తే
 జోసేతుక్తంధీవంస్సాన్మధుపర్కందధీచ | హిరణ్యగర్భాగ్నిప్రావృచఃప్రాక్తానివేద
 నే || ౪ || అన్నస్యమనుజశ్రేష్ఠపానస్యచమగ్ధినః | చామరవ్యసనోపానచ్ఛత్రంయానా
 సవేతథా || ౫ || యతిగ్ంచిదేవమాదిస్స్యాత్సావిత్రేణివేదయేత్ | పారుషంతుజ
 పేర్సుక్తంతదేవజహుయాస్తథా || ౬ || అర్చాభావేతథావేద్యాంజలేపూర్ణఘటేత
 థానదితీరేధకమలేశాన్దిస్సౌద్విష్టుపూజనాత్ || ౭ || తతోహేమానుఃప్రకగ్రహ్యో
 దిప్యమానేవిభావసాపరిసమ్ప్రభ్యపర్కుత్కుపరిస్త్రీగృపరిస్తరైః || ౮ || సర్వాన్నాగ్రం
 సమధృత్యజహుయాత్ప్రియతస్తతః | వాసుదేవాయదేవాయప్రభవేచావ్యయా
 యచ || ౯ || అగ్నేయేచైవసోమాయమిత్రాయవరుణాయచ | ఇంద్రాయచమరీచాగ్ని
 ద్వాగ్నిభ్యాంతతైవచ || ౧౦ || విశ్వేభ్యశ్చైవదేవేభ్యఃప్రజానాంపతయేనమః | అను
 మత్యైతథారామధస్వస్తరయషవచ || ౧౧ || వాస్తోష్పత్యైతతోదేవ్యైరభ్యోష్ట్యైశ్చైవ
 గ్నేయే | సవతుర్ధ్యస్తనామ్నాతుహుత్యైశ్చేభ్యోబలింహరేత్ || ౧౨ || లక్ష్మీపరశు
 మభిరఃపూర్వేణాగ్నికుఠఃపరమ్ | అశ్వేనామపిధర్మజ్ఞోద్ధానామానిచావ్యధ || ౧౩ ||
 నిరుద్ధీధూమిణీకాచఅశ్వపత్నితతైవచ | మేఘపత్నిచనామానిసర్వేహమేవభార్గవః |
 అగ్నేయాద్యాఃక్రమేణాథతత్కర్తమనిఃక్షిపేత్ | నద్దినైవసమభాన్త్యైచనుమర్జ

స్త్రీకథాగ్రవ ॥ ౧౫ ॥ భద్రకాల్యైతతోదత్తాస్థానాయాంచతథాశ్రమే । హిర
ణ్యకేత్యైచతథావనస్థితయపవద ॥ ౧౬ ॥ భగ్నాభర్తమయాద్వారేగృహమధ్యేభు
వాయచ । మృత్యవేచబహిర్దద్యాద్యనుణాయోదకాశయే ॥ ౧౭ ॥ భూలేభ్యశ్చబ
హిర్దద్యాద్భరణేధనదాయచ । ఇన్ద్రాయేన్ద్రపురుషేభ్యోదద్యాత్పూర్వేణమాన
వః ॥ ౧౮ ॥ యమాయతత్పురుషేభ్యోదద్యాద్దక్షిణతస్తథా । వరుణాయతత్పురు
భ్యోదద్యాత్పశ్చిమతస్తథా ॥ ౧౯ ॥ సోమాయసోమపురుషేభ్యోదద్యాద్దగనన్దర
మః । బ్రహ్మణేబ్రహ్మపురుషేభ్యోమధ్యేదద్యాత్తైత్తవ ॥ ౨౦ ॥ ఆకాశేవతథాచో
ర్దేవేనాద్యాత్తైత్తవ ॥ ౨౧ ॥ దివాదివాచరేభ్యశ్చరాత్రారాగ్రీవరేషువ ॥ ౨౨ ॥
బలింబహిస్తథాదద్యాత్సాయంప్రాతస్తప్తత్యహమ్ । పిణ్డరాన్వపణంతుర్యాత్పా
తస్సాయంసకారయేత్ ॥ ౨౩ ॥ పితృతుప్రథమందద్యాత్పితృతేతదనన్దరమ్ । వ్రప
తామహాయతన్నాత్రేపితృమాత్రేతతోఽగ్నయేత్ ॥ ౨౪ ॥ తన్నాత్రేదక్షిణాగ్రే
మనుశేషేపంయజేద్బితృమ్ ॥ ౨౫ ॥ ఐన్ద్రవారుణవాయవ్యాయామ్యావానైర్మతా
శ్చయే ॥ ౨౬ ॥ తేకాకాఃప్రతిగృహ్ణంతుఇమంపిణ్డంమయోధృతమ్ । కాకపిణ్డంతుమ
న్ద్రైశునఃపిణ్డంప్రదాపయేత్ ॥ ౨౭ ॥ వివస్వతఃపితౄతాద్వాశ్యవశబలౌశునా ।
తేహంపిణ్డంప్రదాస్యమివధిరక్షంతుమేసదా ॥ ౨౮ ॥ సారభేయ్యస్సర్వహితాః
పవిత్రాఃపాపనాశనాః । ప్రతిగృహ్ణంతుమేగ్రాసంగావస్త్రైలోక్యమాతరః ॥ ౨౯ ॥
గోగ్రాసంచస్యస్త్రీయసంకృత్వాభిక్షాంప్రదాపయేత్ । అతిధిస్త్రీనాన్మృజయిత్వా
గృహిభుజ్జీతచన్దయమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఓం భూస్సాన్వహః ఓంభువస్సాన్వహః ఓం స్యస్సాన్వ
హః ఓం భూర్భువభూస్సాన్వహః ఓం దేవకృతస్యైనసోవయజనమసిస్సాహః ॥ ఓం
పితృకృతస్యైనసోఽవయజనమసిస్సాహః ॥ ౩౧ ॥ ఓం ఆత్మకృతస్యైనసోఽవయజ
నమసిస్సాహః । ఓం మనుష్యకృతస్యైనసోఽవయజనమసిస్సాహః । ఓం వనసవన
సోవయజనమసిస్సాహః । యచ్ఛాహమేనోవిద్యాంశ్చకారయచ్ఛావిద్యాంస్తస్యసర్వ
స్యైనసోఽవయజనమసిస్సాహః ॥ ౩౨ ॥ ఓం అగ్నయేస్విప్రకృతేస్సాహః ఓం వ్రజా
వతయేస్సాహః ॥ విష్ణుపూజావైశ్వదేవబలిస్త్రీకీర్తితమయా ॥ ౩౩ ॥ * *

అత్రీశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేపుష్కరపరశురామసంవాదేదేవపూ

జావైశ్వదేవబలిర్నామచతుష్టప్తధికద్వితీయతతమోధ్యాయః.

శ్రిదికృష్ణలాదిస్నానమృతి

అగ్నిః ॥ సర్వాధిగ్రహసంస్థానంవత్సేకాన్తికరంశృణు । స్నాపయేత్పు
సరిత్తీరేగ్రహస్థంవివక్షణః ॥ ౧ ॥ దేవాలయేజ్వరాద్యాదావినాయకగ్రహాద్ది
శే । విద్యాధిగ్రహగ్రహేహేజయకామస్యతీర్థకే ॥ ౨ ॥ పద్మిన్యాంస్నాపయేస్నానం

గర్భాయస్యస్సృజేత్తథా । అశోకవన్మితౌస్సాయాజ్ఞాతోయస్యవినశ్యతి ॥ ౩ ॥
 పుష్పాగ్నినాంచపుష్పాగ్నేపుత్రాగ్నినాంచసాగరే । గృహసౌభాగ్యకామానాంసర్వే
 హంవిష్ణుసన్నిధౌ ॥ ౪ ॥ వైష్ణవేరేవతీపుత్యసర్వేహంస్సానముత్తమమ్ । స్నానకా
 మస్యసప్తాహంపూర్వముత్సాదనంస్తృతమ్ ॥ ౫ ॥ పునర్నవాంరోచనాంచశతాంశు
 రుశీర్వచమ్ । మధూకంరజనీద్వేవతగరంనాగకేసరమ్ ॥ ౬ ॥ అహ్నిరీంసైవమ
 జ్ఞోస్తాంమాంసీయానకమర్దనైః । ప్రియజ్ఞునర్షవంకుష్ఠంబలాంబ్రాహ్మీంశకుజురము
 మ్ ॥ ౭ ॥ పశ్చిగవ్యంసక్తుమిత్రముద్వర్త్యస్నానమాచరేత్ । మణ్డలేకర్ణికాయాంచవి
 ణ్ణుంబ్రహ్మణమర్చయేత్ ॥ ౮ ॥ దక్షిణామేహరంపూర్వంపత్రేపూర్వాదికేక్ర
 మాత్ । లిఖేద్విద్రావికాస్తేవాస్త్రాయుధాస్త్రసూత్రానవాక్ ॥ ౯ ॥ స్నానమణ్డల
 కాద్విత్తుకుర్యాచ్చైవవిదిత్తుచ । విష్ణుబ్రహ్మేశశక్రాదీంస్తదస్త్రాణ్యర్చ్యైహహో
 మయేత్ ॥ ౧౦ ॥ పత్రైకస్యత్యస్తశతంసమధస్తుతిలాప్యైతమ్ । భద్రస్సభద్రస్సిద్ధార్థకల
 కాఃపుష్టివర్ధనాః ॥ ౧౧ ॥ అమోఘశ్చిత్రభానుశ్చవర్జన్యోధమదర్శనః । స్థాపయేత్తు
 ఘటాన్రుద్రాస్తానశ్చినౌచమరుద్గణా ॥ ౧౨ ॥ విశ్వేదేవాస్తథాదైత్యావసవోమున
 యస్తథా । ఆవేశయంతుమప్రీతాస్తథాన్యాపిచదేవతాః ॥ ౧౩ ॥ ఓషధిర్షిషిపేతుర
 మ్మేజయస్త్రీవిజయాంజయామ్ । శతావరీంశతపుష్పాంవిష్ణుక్రాంతాపరాజితామ్ ॥
 జ్యోతిష్కృతీమతిబలాంచస్తనోశీరకేసరమ్ । కస్తూరికాంచకర్పూరంవాలకంపత్రకం
 త్యచమ్ ॥ ౧౪ ॥ జాతీఫలంలవగ్ధంచమృత్తికాంపశ్చగవ్యకమ్ । భద్రపీతేఘ్రితంసాధ్యం
 స్నాపయేయద్విజాబలాత్ ॥ ౧౫ ॥ రాజాభిషేకమన్తోగ్రీదేవానాంహేమా
 మకాఃపుభక్ । పూర్ణాహుతింతతోదత్వాగురవేదక్షిణాందదేత్ ॥ ౧౬ ॥ ఇన్ద్రోగ్రీ
 భిషిక్సేగురుణాపురాదైత్యాన్దహూనహ । దిక్పాలస్నానకధితంసక్తాగ్రమాదౌజయా
 దికమ్ ॥ ౧౭ ॥ * * * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే దిక్పా

లాదిస్నానంనామపశ్చపత్యధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీవినాయకస్నానమ్. శ్రీ —

పుష్కరః ॥ వినాయకోపస్మస్తానాంస్నానంసర్వకరంవదే । వినాయకక
 ర్మవిఘ్నసిద్ధ్యర్థంవినియోజితః ॥ ౧ ॥ గణానామాధిపత్యేవకేశవేశశివశివహైః ॥
 స్వప్నేనగాహతేత్యర్థంజలంముణ్డాంశ్చపశ్యతి ॥ ౨ ॥ వినాయకోపస్మస్తస్త్రక్రవ్యా
 దానధిరోహతి । వ్రజమానస్తథాత్మానంమన్యతేనుగతంపరైః ॥ ౩ ॥ విమానావిఫలార
 మ్భస్సంసేదత్యనిమిత్తతఃకన్యావరంసచాప్నోతిసచావన్యంపరాజ్ఞనా ॥ ౪ ॥ ఆచార్యత్వం
 శ్రోత్రియశ్చసశిష్యోధ్యయనంలభేత్ । ధనీనలాభమాప్నోతిసకృషింశకృషీవలః ॥ ౫ ॥

రాజారాజ్యంశచాప్నోతిన్నవనంతస్యకారయేత్ । హస్తపుష్పాశ్వయుక్తాన్మేళయై
 ణ్ణవేభద్రపీఠకే ॥ ౬ ॥ గౌరసర్వవకలేనసాజ్యేనోత్సాదితస్యచ । నత్యా
 వదైస్సర్వగతైఃప్రతిత్తశిరసస్తథా ॥ ౭ ॥ చతుర్భుజకలతైస్సాననం తేషుసర్వావళి
 యీపేత్ ॥ అశ్వస్థానాగ్రస్థానాద్వత్తీకాత్సజ్జమాద్ధృదాత్ ॥ ౮ ॥ మృత్తికాంరోచ
 నాంగస్థంగుల్గులం తేషునిఃక్షిపేత్ ॥ సహస్రాక్షంతథాఠవృషిభిఃపావనంకృత
 మ్ ॥ ౯ ॥ తేనత్యామభిషిజ్ఞాపిపావమాన్యఃపునంతుతేభగం తేవరుణోరాజాభ
 గంసూర్యోబృహస్పతిః ॥ ౧౦ ॥ భగవిష్ణుశ్చవాయుశ్చభగంస్తర్షయోదమః ।
 యత్రైకేశేషుదార్భాగ్యంసేమస్తేయచ్ఛమూర్ధని ॥ ౧౧ ॥ లలాటేకర్ణయోరగ్జ్యో
 రాపస్తర్షయంతుసర్వదా । దర్భపిష్టిలిమదాయవామహస్తేతతోగురుః ॥ ౧౨ ॥
 స్నాతస్యసార్వపంత్రలంఘ్రేవేశాదుమ్భరేణచ । జుహుయాన్మూర్ధనికృతాస్త్రవేగ
 వరిగృహ్యచ ॥ ౧౩ ॥ మితశ్చసమ్మితశ్చైవతథాశాలకకణ్డకా । కూక్కుజ్జోరాజపు
 పుత్రశ్చపితైస్సాన్వహంసమన్వతైః ॥ ౧౪ ॥ నామభిర్బలిమస్త్రైశ్చనమసాగ్రసమ
 నివ్రతైః । దద్యాచ్చతుష్పథేకూర్పేకశానాస్తీర్యసర్వతః ॥ ౧౫ ॥ కృతాకృతాంస్త
 ణ్ణులాంశ్చపలతోదనమేవచ । మత్స్యాన్మకాగ్రంస్తథైవామాన్ముష్పంచిత్రంసురాం
 త్రిధా ॥ ౧౬ ॥ మూలకంపూరికాంపూపాంస్తథైవైణ్డవికాసృజః । దధ్యన్నంపాయ
 సంపిప్తంమోదకంగుడమర్చయేత్ ॥ ౧౭ ॥ వినాయకస్యజననీమువతప్తేక్షతోఽమ్బి
 కామ్ । దూర్వాసర్వపపుష్పశాంధత్యాఘ్ర్యంపూర్ణమజ్జలిమ్ ॥ ౧౮ ॥ రూపందే
 హియశోదేహిసాభాగ్యంసుభగేమమ । పుత్రందేహిధనందేహిసర్వానామా
 న్సృదేహిమే ॥ ౧౯ ॥ భోజయేద్భూక్తిశ్చాస్తద్యాద్యస్త్రయగ్గంగురోరపివినా
 యకంగ్రహాన్సృచ్ఛ్చిశ్రియంకర్తృఫలంభేత్ ॥ ౨౦ ॥ * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరవరశురామసంవాదే వినా

యకస్నానకథనంనామ షట్టప్త్యధికద్వితీయతతమోధ్యాయః

— శ్రీమాహేశ్వరస్నానలక్షకోటిఃశాలామాదయఃశ్రీ —

పుష్కరః॥స్నానంమాహేశ్వరంవత్సేరాజాదేర్ణయవర్ధనమ్ । దానవేన్ద్రాయ
 బలయేన్ద్రగాదోశనాపురా ॥ ౧ ॥ భాస్కరేనుదితేపీతేప్రాతస్సంస్నానయోద్ధతైః॥
 ఓంనమోభగవతేరుద్రాయచబలాయచ పాణ్డరోచితభస్మానిత్రగత్రాయ । త
 ద్యథా ॥ జయజయసర్వాభ్యుత్త్రాసముకస్యకలహవిగ్రహవివాదేషుభజ్ఞయః॥ఓంమధ
 ముఖసర్వపథికాన్యోసాయుగాన్తకాలేదిధక్షతి ॥ ఇమాంపూజాంరౌద్రమూర్తిః ॥
 సహస్రాంశుశుక్లస్సతేరక్షతుజీవితం ॥ సంవర్తకాగ్నితుల్యశ్చత్రిపురాన్తకర్షివః ॥

సప్తదేవమయస్సోపితవరక్షతుజీవితం॥ ఖలిఖలిఖలిస్సాహా॥ ఏవంస్సాతస్తునుత్త్రేణ
జాహుయా త్రిలతణ్డలమ్॥ ౨॥ పశ్చాద్ధృతైస్త్రసంస్సాప్యపూజయేచ్ఛులపాణినమ్॥
స్సానాన్యన్యానవత్సామిసర్వదావిజయాయతే॥ ౩॥ స్సానంఘృతేనకథితమాయు
వ్యవధనంపరమ్ । గోమయేనచలక్ష్మీస్సాన్యిద్గోమూత్రేణాఘమద్దనమ్ ॥ ౪ ॥ క్షీరే
ణబలబుద్ధిస్సాన్యిద్దధానలక్ష్మీవివద్దనమ్ । కుశోదకేనపాపాంత్రేపశ్చగవ్యేనసర్వభా
కే॥ ౫॥ శతమూలేనసర్వాప్తిర్గోశృంగోదకతోఽఘజిత్ । పలాశవిల్వకమలకుశస్సా
నంతుసర్వదమ్ ॥ ౬ ॥ వచాహరితే ద్వేముస్తంస్సానంరత్నోహణంపరమ్ । ఆయు
వ్యంవయశస్యంచధర్మమేధావివద్దనమ్ ॥ ౭॥ హైమాద్భిశ్చైవమాద్యశ్యంబూప్య
తామోదకైస్తథా । రతోద్దకైస్తువిజయస్సాఖ్యాంసర్వగన్ధకైః ॥ ౮॥ ఫలాద్భి
శ్చృతభారోగ్యంభాత్ర్యభిఃపరమాంశ్రియమ్ । తిలస్థాన్ధాన్దక్షిణీస్సాఖ్యాగ్వంచప్రి
యఙ్గుణా ॥ ౯ ॥ పద్మోత్పలకదమైబృచ్చశ్రీగృలంబలాద్రుమోదకైః । విష్ణుపాదోద
కస్సానంసర్వస్సానేభ్యఉత్తమమ్ ॥ ౧౦ ॥ ఏకాశీక కామాయేత్యేకోరూంవిధివ
చ్చరేత్ । ఆక్రందయతిసూక్తేనప్రబద్ధీయాన్మణింకరే ॥ ౧౧ ॥ కుశపాతావచాశు
క్తోశక్త్యలోహాదికోమణిః । సర్వేషామేవకామానామీశ్వరోభగవాంహరిః ॥ ౧౨ ॥
తస్యసమ్భుజనాదేవసర్వానాగ్రామాన్తనమశ్నుతే । స్సావయత్వాఘృతక్షీరైఃపూ
జయిత్వాచపీత్రహా ॥ ౧౩ ॥ పశ్చిముగ్ధబలిందత్వాఅతిసారాత్ప్రీమిచ్యతే । ప
శ్చగవ్యేనసంస్సావ్యపాతవ్యాధింపినాశయేత్ ॥ ౧౪ ॥ ద్విస్సేహాస్మదనాచ్ఛేత్స
రోగహాచాతిపూజయా । ఘృతంతైలంతథాత్యోద్రంస్సానంతుత్తిరసంపరమ్ ॥ ౧౫ ॥
స్సానంఘృతామ్బుద్విస్సేహంసమలంఘృతతైలకమ్ । త్యోద్రమితురసంక్షీరంస్సా
నంతిమధురంస్తృతమ్ ॥ ౧౬ ॥ ఘృతమితురసంతైలంత్యోద్రంచత్తిరసంశ్రియే । ఆ
నులేపస్త్రిశుక్లక్షుకరూపోశీరచన్దనైః ॥ ౧౭ ॥ చన్దనాగరుకర్పూరమృగదర్శైస్స
కుంజుమైః । పశ్చాద్ధృతేపనంవిష్ణోస్సర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౧౮ ॥ త్రిసుగన్ధంచకరూ
రంతథాచన్దనకుంజుమైఃమృగదర్పంసకర్పూరంమలయంసర్వకామదమ్ ॥ ౧౯ ॥ జాతీ
ఫలంసకర్పూరంచన్దనంచత్రితకమ్పీతానిశుక్లవన్దానితథాశున్దాభాగ్దవ ॥ ౨౦ ॥ కృష్ణా
నిచైవరక్తానిపశ్చివన్దానినిధి శేత్ । ఉబ్బలంపద్మజాతీవత్రిశీతంహరిపూజనే ॥ ౨౧ ॥
కుంజుమంరక్తపద్మానిత్తిరక్తంరక్తముత్పలమ్ । ధూపదీపాదిభిఃపార్శ్వవిష్ణుంశాన్తి
ర్భవేన్నృణామ్ ॥ ౨౨ ॥ చతురశ్రకరేకుణ్డేబ్రాహ్మణాశ్చష్టపోదశ । లక్షామౌనా
మంకోటిశుచామంతిలాజ్యయవధాన్యకైః ॥ ౨౩ ॥ గ్రహసభ్యర్చ్యగార్హత్యాగ్ని
సర్వభాన్తిఃక్రమాద్భవేత్ ॥ ౨౩౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణేఆగ్నేయపుష్కరపరశురామసంవాదేమాహేశ్వరస్సాన
లక్షకోటిశుచామాదయోనామ సప్తపక్ష్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీనీరాజనవిధిః శ్రి —

పుష్కరః ॥ కర్మసాంపన్నరంకాజ్ఞాంజన్మత్తే పూజయేచ్ఛతమ్ । మూనిహ్నాసి
చసహాగ్రస్తాసూర్యసోమాదిదేవతాః ॥ ౧ ॥ అగస్త్యస్యోదయేఽగస్త్యంకామృతా
స్యంహరింయజేత్ । శయనోద్ధాపనేపఞ్చదినంకుర్యాత్సముత్సవమ్ ॥ ౨ ॥ ప్రాత్రపా
దేసి తేషుప్రతిపత్నీభృతిక్రమాత్ । శివరాత్రౌర్వర్షదిగ్భుగేశత్రాథంభవసంవ
రేత్ ॥ ౩ ॥ తత్రశక్రధ్వజంస్థావ్యశచీంశక్రంచపూజయేత్ । అష్టమ్యాంవాద్య
ఘోషేణతాంతుయష్టింప్రవేశయేత్ ॥ ౪ ॥ ఏకాదశ్యాంసోపవాసోద్వాదశ్యాంకే
తుమృత్థితమ్ । యజేద్వస్త్రాదిసంవీతంఘటస్థంసురపంశచీమ్ ॥ ౫ ॥ వర్ధస్వేష్ట
జితామిత్రవృద్ధహన్యాకళాసన । దేవదేవహవేభాగత్సంహిభూమిస్థతాంగతః ॥ ౬ ॥
త్వంప్రభుశ్శాశ్వతశ్చైవసర్వభూతహితేరతః । అనన్తతేజావైరాజోయశోజయవి
వర్ధనః ॥ ౭ ॥ తేజస్తేవధయస్త్యేతేదేవాశ్చక్రస్సవృష్టికృత్ । బ్రహ్మవిష్ణుమహేశా
శ్చకార్తికేయోవినాయకః ॥ ౮ ॥ ఆదిత్యావసవోరుద్రాస్సాధ్యాశ్చభృగవోదితః ।
వరుద్గణాలోకపాలాగ్రహాయత్యాదిబ్రహ్మణః ॥ ౯ ॥ సముద్రాశ్చీర్తహిగారిచణ్డి
కాచసరస్వతీ । ప్రవర్తయన్తుతేతేజోజయశక్రశచీవతే ॥ ౧౦ ॥ తవచాపిజయూర్ని
శ్యంమమసమ్మృతాంశుభమ్ । ప్రసీదరాజ్ఞాంవిప్రాణాంప్రజానామపిసర్వతః ॥ ౧౧ ॥
భవత్ప్రసాదాన్మృధిపీరిశ్యంశస్యవతీభవేత్ । శివంభవతునిర్విఘ్నంశామ్యవ్రామీ
తయోభృతమ్ ॥ ౧౨ ॥ మస్త్రేణేష్టస్రింసమభ్యర్చ్యజితభూస్వర్గమాప్నుయా
త్ । భద్రకాలీంపటేలిశ్యపూజయేదాశ్వినేజయే ॥ ౧౩ ॥ శుక్లవక్షేతభక్తమ్యా
మాయథంకార్తుకంధ్వజమ్ । ఛత్రంచరాజలిక్ష్ణానిస్త్రాద్వ్యంకుసుమాదిభిః ॥ ౧౪ ॥
జాగ్రన్నిశేఘరిందద్యాద్ద్వితీయేహ్నిపునగ్యజేత్ । భద్రకాలీమహాకాలీమగ్నేదుర్గార్తి
హరిణి ॥ ౧౫ ॥ త్రైలోక్యవిజయచణ్డిమమశాస్త్రాజయేభవ । నీరాజనవిధింవత్సే
విశాన్యాంమద్దిరంచరేత్ ॥ ౧౬ ॥ తోరణత్రయంతత్రగృహేదేవాన్యజేత్సదా । వి
త్రాస్త్యక్త్వాయదాస్వాతింసవితాప్రతిపగ్యతే ॥ ౧౭ ॥ తతఃప్రభృతికర్తవ్యంయా
వత్సన్వితారవిస్థితః । బ్రహ్మవిష్ణుశ్చశంభుశ్చక్రశ్చైవనలాదౌ ॥ ౧౮ ॥ వినా
యకఃకుమారశ్చవరుణోధనదోయనః । విశ్వేదేవావైశ్రవసోగజాశ్చప్రౌఢతా
న్యోజేత్ ॥ ౧౯ ॥ కుముదైగావశౌపద్మఃపుష్పదన్తశ్చపామనః । సుప్రతికోఽఙ్గ
మోనీలఃపూజాకార్యాగృహదికే ॥ ౨౦ ॥ పురోధాజహుయాదాజ్యంసమిత్సి
ధార్థకంతిలాః । కుమ్భాఅష్టాపూజితాశ్చత్రైస్సన్నిపాత్యశ్వగజోత్తమాః ॥ ౨౧ ॥ అ
శ్వాస్సన్నిపాత్యదక్షిణ్ణాంస్తతోహిప్రథమంగజాః । నిమోగ్రమయేన్ద్రోరణైస్తుగో
పురాదినల్లయేత్ ॥ ౨౨ ॥ విక్రమేయస్త్వత్సర్వేరాజలిగ్గంఘ్రహేయజేత్ ।
వాతుశేవరుణంప్రార్చ్యరాత్రోభూతబలిందదేత్ ॥ ౨౩ ॥ విశాఖాయాంగతేనూ
ర్యేఅశ్రమేనివసేన్నృపః । అలంకుర్యాద్ధినేతస్త్రిన్వాహనంతువిశేషతః ॥ ౨౪ ॥

పూజితారాజవిజ్ఞాశ్చ కర్తవ్యానరహస్తగాః । హస్తినంతురగంఢత్రంభిక్షంఛాపం
చమస్తుభమ్ ॥ ౨౫ ॥ ధ్వజంపతాకాంభర్మజ్జకాలజ్జస్త్యభిమస్త్రయేత్ ॥ అభిమ
స్త్ర్యకతస్సర్వామూర్వాతుజ్జరధూర్గతాః ॥ ౨౬ ॥ కుజ్జరోపరిగోస్యాతాంసాం
వత్సరపురోహితౌ ॥ మద్భిరేతాంశ్చసమారుహ్యతోరణేనవిధర్మయేత్ ॥ ౨౭ ॥ ని
మగ్నమృగాగమారుహ్యతోరణేనాధర్మయేత్ ॥ బలింవిభజ్యవిధివద్రాజాకుజ్జరధూ
ర్గతః ॥ ౨౮ ॥ ఉన్నకానాంతునివయమాదీపితధిగస్తరమ్ ॥ రాజాప్రదక్షిణంకు
ర్యాత్త్రీన్వారాస్త్రసనమాహితః ॥ ౨౯ ॥ చతురజ్జలలోపేతస్సర్వసైన్యేననాద
యః ॥ ఏవంకృత్వాగృహంఘోష్యస్థిరజలాజ్జలిః ॥ ౩౦ ॥ శాద్విర్నిరాజనాభ్యే
యంవృద్ధయేరిపుమర్దన్ ॥ ౩౦౪ ॥ * * * * *

శ్రిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరవరశురామసంవాదే నీరా

జనాదివిధిర్నామ అష్టవప్త్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రీ ఛత్రాదిమంత్రాదయః శ్రి

పుష్కరః॥ ఛత్రాదిమంత్రాన్వత్సృజ్యమియైస్త్రూప్యజ్జయాదికమ్ । బ్రహ్మణ
స్సత్యవాక్యేనసోమస్యవరుణస్యచ॥ ౧ ॥ సూర్యస్యచప్రభావేనవర్ధస్యత్వంమహామ
తే । పాణ్డరాభవ్రతీకాశహిమకున్దేస్తుసుప్రభ ॥ ౨ ॥ యథామ్బుదశ్చాభదయతేశివా
యైసాంవసుధరామ్ । తథాఛాదయరాజానంవిజయారోగ్యవృద్ధయే ॥ ౩ ॥ గర్భర్వ
కులజాతస్త్యంమాభూయాఃకులకూషకః । బ్రహ్మణస్సత్యవాక్యేనసోమస్యవరుణస్య
చ॥ ౪ ॥ ప్రభావాచ్ఛహుతాశస్యవర్ధస్యత్వంతురజ్జమ । తేజసాచైవసూర్యస్యము
నీనాంతపాతథా ॥ ౫ ॥ రుద్రస్యబ్రహ్మచర్యేణవనస్యబలేనవ । స్త్రరత్వంరాజ
పుత్రోఽపికాస్తుభంతమణింస్తర॥౬॥ యాంగతింబ్రహ్మహాగచ్ఛేచ్ఛిత్సహమాతృహా
రథా । భూమ్యర్థేఽన్యతవాదీపక్షుత్రియశ్చపరాఙ్ముఖః ॥ ౭ ॥ ప్రజేస్త్యంతాంగతిం
క్షీప్రంమాతత్పవంభవేత్తవ । వికృతింమావగచ్ఛేస్త్యంయుధేఽధ్వనితురజ్జమ" ౮॥
రిపూన్యరిఘ్నైస్సమరేసహభర్త్రాసుభిభవ । శత్రుకోహహావీర్యస్సువర్ణస్తాప్తము
పాశ్రితః॥ ౯ ॥ పతత్రిరాదైన్వసతేయస్తథానారాయణధ్వజః । కాశ్యపేయోఽమృతా
హర్తానాగారిర్విష్ణువాహనః॥ ౧౦ ॥ అవ్రమేయోదురాధర్షోరణేదేవారిహూదనో
మహాబలోమహావేగోమహాకాయోఽమృతాశనః॥ ౧౧ ॥ గరుత్మాన్చారుతగతిస్త్య
యివనిహితస్థితః । విష్ణునాదేవదేవేనశత్రాధంఘాపితోహ్యసి॥ ౧౨ ॥ జగ్జూయ
భవమేత్యంవృద్ధయైఽథబలస్యచ । సాశ్వవగ్నాయథాన్యథావ్రత్యాస్త్యకంరిపూ
న్దహ ॥ ౧౩ ॥ కుమరైరాభశౌపత్త్యేపుష్పదన్తోఽథవామనః । సుప్రతీకోజ్జనోనీలంప
తేష్టోదేవయోనయః ॥ ౧౪ ॥ తేహంపుత్రాశ్చపౌత్రాశ్చబలాస్యజ్ఞేనమాశ్రితాః ।
భద్రోమద్యోమ్ముగశ్చైవగజస్సతీర్ణపవనః॥ ౧౫ ॥ వసేవనేప్రసూతాస్తేస్తరయో

నిమహాగః॥ పాస్తుత్వాంసవవోరుద్రాఆదిత్యాస్సమరుద్గతాః॥ ౧౬॥ భ్రూరంరక్ష
 శాగేష్టస్రమయఃపరిపాల్యతామ్ । విరావతాధిపాథస్తువక్షహస్తశ్శత్రుః॥ ౧౭॥
 వృత్తతోనుగతస్త్రేషరక్షతుత్వాంసదేవరాట్ । అవాపుహిజమంయుద్ధేమస్త్రైష్ఠి
 వసదావ్రజ॥ ౧౮॥ అవాపుహిజలంచైవవిరావతసమంయుధి । శ్రీస్త్రేసోమాద్భలం
 విష్ణోస్తేజసూర్యాజ్ఞవోఽనిలాత్ ॥ ౧౯॥ స్థైర్యంగిరేక్షయంరుద్రాద్యశోదేవాత్పు
 రస్తరాత్ । యుద్ధేరక్షంతునాగాస్త్యాందిశశ్చసహదైవతైః ॥ ౨౦॥ అశ్వినాస
 హగన్ధర్వైఃపాస్తుత్వాంసర్వతోదిశః । మనవోవసవోరుద్రావాయుసోమోమహ
 ర్షయః ॥ ౨౧॥ నాగకిన్నరగన్ధర్వయక్షభూతగణాగ్రహః । ప్రమథాస్తుసహాద
 త్రైర్భువ్యతేశోమాతృభిస్సహ ॥ ౨౨॥ శక్రస్సేనాపతిస్సూర్వోవరుణశ్చక్రితస్త్ర
 యి । వ్రదహస్తురిపూస్తనర్వానాజావిజయమృచ్ఛతు ॥ ౨౩॥ యానిప్రయుక్తాన్యరి
 భిర్భువగణానిసమస్తతః । పతస్తుతవశత్రూణాంహతానితవతేజసా ॥ ౨౪॥ కాం
 వేమవధేయద్వద్భుద్ధేతిపురఘాతనే । హిరణ్యకశిపోర్యుద్ధేనధేసర్వాసురేషు॥ ౨౫॥
 శోభితానితైవాద్యశోభస్సుసమయంతర । నిలశ్చేతామిమాన్వప్త్యానశ్యన్త్యాశు
 నృపారయః ॥ ౨౬॥ వ్యాధిభిర్వివిధైర్నైశ్చస్త్రైశ్చయ్యధిగ్జితాః । పూతనా
 రేవతీతేభాకాళరాత్రీతివత్యతే ॥ ౨౭॥ దహన్త్యాశురిపూస్తనర్వానాతకేత్వాము
 సాశ్రితాః । సర్వమేధేమహాయజ్ఞేదేవదేవేనశూలిना ॥ ౨౮॥ శర్వేణజగత్రైష్ఠి
 వసారేణత్వంవినిర్మితః । నన్దకప్యాపరాంమూర్తిస్తరశత్రునిబర్హణ ॥ ౨౯॥ ని
 లోత్పలదళశ్యామకృష్ణదుస్స్వప్ననాశన । అసిర్విసశనశ్శుద్ధస్త్రక్షధారోదురాన
 దః ॥ ౩౦॥ శ్రీగర్భోవిజయత్రైష్టవధర్మపాలస్తథైవద । ఇత్యుష్టేతవనామాఽపురో
 క్తానిస్వయమ్భువా ॥ ౩౧॥ సక్షత్రంకృత్తికాతుభ్యంగురుద్దేవోమహేశ్వరః । హి
 రణ్యంచశరీరంతేదైవతంతేజనాద్దనః ॥ ౩౨॥ రాజానంరక్షాస్త్రింశసంబలంసపురం
 తథా । పితాపితామహూదేవస్సత్వంపాలయసర్వదా ॥ ౩౩॥ శర్మవ్రదస్త్ర్యం
 సమరేవర్తన్తైస్త్వయశోఽద్యమే । రక్షమాంరక్షణీయోఽహంతవానఘనమోస్తు
 తే ॥ ౩౪॥ దుష్టభేత్వంసపత్నానాంఘోషాద్ధృదయకమ్పనః । భవభూమిపస్తై
 త్యానాంయథావిజయవర్ధనః ॥ ౩౫॥ యథాజీమూతఘోషేణవృష్ట్యన్తివరవార
 తాః । తథాస్తుతవశజ్ఞేనహన్తోఽస్తాకంముదావహ ॥ ౩౬॥ యథాజీమూతశజ్ఞేన
 స్త్రీణాంత్రాసోఽభిజాయతే । తథాతుతవశజ్ఞేనత్రస్యస్త్రస్త్యన్తియోరణే ॥ ౩౭॥
 మన్తైస్సదార్పణీయాస్త్రేయోజనీయాజయాదిషు । ఘృతకమ్పశవిష్ణోదేస్త్యభిషే
 కంవసత్సరే ॥ ౩౮॥ రాజ్ఞోఽభిషేకఃకర్తవ్యోదైవజ్ఞేనపురోధసా ॥ ౩౯॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే ఛత్రా
 దిమన్తాదయో నామపకోనసప్తత్యధికద్వి శతతమోధ్యాయః.

— శ్రీవిష్ణుపజ్జరస్తోత్రమ్ శ్లో —

పుష్కరః || త్రిపురంబఘ్నమ్ పూర్వంబ్రహ్మణా విష్ణుపజ్జరమ్ | శబ్దరస్య
ద్విజలేష్ఠరక్షణాంబుజాపితమ్ || ౧ || వాగీశేనదశక్రస్యబలంహస్తుప్రయాస్య
తః | తస్యస్వరూపంబ్రహ్మణి తత్సంశృణుజయాదిమత్ || ౨ || విష్ణుః ప్రాచ్యాంస్థి
తత్పత్రీహరిర్దక్షిణతోగతి | ప్రతిచ్యాంశార్థధృన్విష్ణుః పద్మీమమోత్తరే || ౩ || హృ
షీశేశోవికోశేమతచ్ఛిద్రేమజనార్దనః | క్రోడకూపీహరిర్బుధాశరసింహబా
హ్మదేమమ || ౪ || తురాన్తనమలంబక్రంభ్రీనుత్యేతత్పుదర్శనమ్ | అస్యాంశు
మాలాదుష్ప్రేత్యాహస్తుప్రేతనిశాచరా || ౫ || గదాచేయంసహస్రార్చిఃప్ర
దీప్తపావకోజ్జ్వలా | రత్నోభూతపశాచానాండాశీనాంబనాశినీ || ౬ || శాగ్ధవి
స్ఫుష్టితంచైవవాసుదేవస్యమదిపూర్ణ | త్యక్తమవ్యకూష్మాణ్డప్రేతాదీహస్త్య
శేషతః || ౭ || బద్ధధారోజ్జ్వలజ్వోతస్పృష్టాతాయేసమాహితాః | తేయాస్తసా
వ్యతాంసద్యోగరుడేనేపన్నగాః || ౮ || యేకూశ్మణ్డాస్తథాయతాయేదైత్యాయే
నిశాచరాః | ప్రేతాపనాయకాః కూరావనుష్యాజమ్బుగాః బగాః || ౯ || సింహాద
యశ్చపశవోద్దత్తకూకాశ్చపన్నగాః | సర్వేభవస్తుతేసామ్యః కృష్ణశభరవాహ
తాః || ౧౦ || చిత్తవృత్తిహారాయేమేయేజనాస్తృతిహరకాః | బలౌజసాంచహర్తా
రశ్చాయాభిభృతకాశ్చయే || ౧౧ || యేచోపభోగహర్తారోయేచలతణనాశకాః |
కూశ్మణ్డాప్రేత్రణశ్యంతువిష్ణుచక్రరవాహతాః || ౧౨ || బుద్ధిస్వాస్థ్యంహనసాస్పృశ్యం
స్వాస్థ్యమైన్ద్రియకంఠథా | మమాస్తుదేవదేవస్యవాసుదేవస్యకీర్తనాత్ || ౧౩ ||
స్మృష్టేపురస్తాన్తమదక్షిణోద్ధతేవికోణతచ్ఛుజనార్దనోహరిః | తమీద్యమీశానమ
నన్తనుచ్యుతంజనార్దనంప్రణివర్తితోనసీదతి || ౧౪ || యథావరంబ్రహ్మహరిస్తథావ
రోజగత్సర్వరూపశ్చసమవేశేవః | సత్యేనతేనాచ్యుతనామకీర్తనాత్ప్రణాశయేత్తు
త్రివిధంమమాశుభమ్ || ౧౫ || * * * * *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే పుష్కరపరశురామసంవాదే విష్ణు
పజ్జరస్తోత్రం నామ సప్తశ్లోక ద్విశతత మోధ్యాయః.

— శ్రీవేదశాఖాదికీర్తనమ్ శ్లో —

పుష్కరః || సర్వానుగ్రాహకానువ్రాత్పతుర్వర్తప్రపాదకాః | దుగ్ధిర్వృతథా
సాయయజుస్సఖ్యాతులక్షకమ్ || ౧ || భేదసాక్ష్యాంసైచ్చకాశ్వలాయనోద్వితి
యకః | శతానిదశకువ్రాణాంబ్రహ్మణాద్విసహస్రకమ్ || ౨ || ఋగ్వేదోహిత్ర
మాణేనస్మృతోద్వైపాయనాదిభిః | ఏకోనద్విసహస్రంతుమవ్రాణాయజుషస్త

థా॥3॥ శ తానిదశవిప్రాణాంపదశీతిశ్చకాఖికాః। కాణ్వమాధ్యద్విసంజ్ఞాకతీమాధ్య
కతీతథా ॥ ౪ ॥ మైత్రాయణీచపంజ్ఞాచత్రైతీరీయాభిధానికా । వైశమ్పాయనికే
త్యాద్యాశ్శాఖాయజుషిసంస్థితాః॥ ౫ ॥ నాహ్నుకాధునుసంజ్ఞైకాద్వితీయాథర్వణా
యనీ। గానాన్యపిచచత్వారివేదఆరణ్యకంతథా॥౬॥ ఉక్థాఽహివచతుగ్ధంచమస్తా
నవసహస్రీకాః। సచతుశ్శతకశ్చైవబ్రహ్మస్సుటకాస్త్యతాః ॥ ౭॥ పశ్చువింశతి
రేవాత్రసామమానంప్రక్షీర్తితమ్ । సుమంతుగ్దాజతిశ్చైవశ్లోకాయనిరథర్వకే॥ ౮॥
శౌనకఃపిష్పలాదశ్చముజ్జకేశాదయోచరే । మస్తాణామయుతంషష్టిశతంచోషప
శ్చుతమ్॥ ౯॥ వ్యాసరూపీసభగవాఞ్శాఖాభేదాద్యకారయత్ । శాఖాభేదాదయోవి
ష్టురిహసఃపురాణకమ్ ॥ ౧౦ ॥ ప్రాచ్యవ్యాస్యాత్పురాణాదసూత్రోవైరోహహర్ష
ణః। సుమతిశ్చాగ్నివర్చాశ్చమిత్రయుశ్శేతపాయనిః॥౧౧॥ కృతవ్రతోధపావర్ణిషట్క
ష్యాస్తస్యచాభవత్ । శౌంశపాయనాదశ్చక్రుపురాణానాంతుసంహితాః॥౧౨॥
బ్రాహ్మదీపురాణానిహరిషద్వానశాస్త్రచ । మహాపురాణేహ్యగ్నేయేవిద్యారూపా
హరిస్థితిః॥ ౧౩ ॥ సప్రపఞ్చోఽపిష్పనిపఞ్చోమూర్తామూర్తస్వరూపధృక్ । తం
జ్ఞాత్యాభ్యర్చ్యసంస్తూయభుక్తిముక్తిమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౪ ॥ విష్ణుర్విష్ణుగృహిష్ణు
శ్చఅగ్నిసూర్యాదిరూపవాత్ । అగ్నిరూపేణదేవాదేషుఽపిష్టఃపరాగతిః ॥ ౧౫॥
వేదేషుసపురాణేషుయజ్ఞమూర్తిశ్చగీయతే । ఆగ్నేయాఖ్యంపురాణంతురూపంవిష్టో
ర్మహార్తరమ్॥ ౧౬ ॥ ఆగ్నేయాఖ్యపురాణస్యకర్తాశోతాజనాద్దనః। తస్మాత్పురా
ణమాగ్నేయంసర్వవేదమయంమహత్ ॥ ౧౭ ॥ సర్వవిద్యామయంపుణ్యంసర్వజ్ఞా
రమయంవరమ్। సర్వాత్మహరిరూపంహివతతాంశృణ్వతాంస్పణామ్ ॥ ౧౮॥ విద్యా
గ్నినాంచవిద్యాదమగ్నినాంశ్రీధనప్రదమ్। రాజ్యాగ్నినాంరాజ్యదంచధర్మదంధర్మకామి
నామ్॥ ౧౯॥ స్వగ్ధాగ్నినాంస్వగ్ధదంచపుత్రదంపుత్రకామినామ్ । గవాదికామినాం
గోదంగ్రామదంగ్రామకామినామ్ ॥ ౨౦ ॥ కామగ్ధాగ్నినాంకామదంచసర్వసౌఖా
గ్యసప్తదమ్ । గుణకీర్తిప్రదంస్యాణాంజయదంజయకామినామ్॥ ౨౧ ॥ సర్వేషు
నాంసర్వదంతుముక్తిదంముక్తికామినామ్ । పాపఘ్నంపాపకర్తృణామాగ్నేయం
హిపుత్రాణకమ్॥౨౨॥ * * * * *

భృతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయపుష్కరపరశురామసంవాదే వేదశా
ఖాదికీర్తనంనామ షక స త్త త్య థ క ద్వి శ త త మో ధ్యా యః.

— శ్రీఅష్టాదశమహాపురాణదానాదిమాహాత్మ్యమ్ —

పుష్కరః ॥ బ్రహ్మణాభిహితంపూర్వంయావన్నాశ్రంసురిచయే। లతాద్వా
ంతుతద్బ్రాహ్మంలిఖత్వాసప్నగ్రదాపయేత్ ॥ ౧ ॥ వైశాఖ్యాంపార్ణమాస్యాంచ

వ్యగ్రార్థజలధేనుమత్ । పార్శ్వద్వారాసహస్రంజ్యేష్ఠదద్యాచ్ఛధేనుమత్ ॥ ౨౯ ॥
 చరాహశబువృత్తా ప్రమథిక్యసృరాశరః । త్రయోవింశతిసాహస్రంజ్యేష్ఠవంత్రా
 హచార్పయేత్ ॥ ౩ ॥ జలధేనుమదాహధ్యంవిష్ణోఃపదమవాప్నుయాత్ । చతుర్థ
 శసహస్రాశివాయవీయంహరప్రియమ్ ॥ ౪ ॥ శ్వేతకల్పవ్రసక్లేసధర్మాన్వాయురి
 హోబ్రవీత్ । దద్యాద్భిఖత్వాతద్విప్రేత్రావణ్యాంగుడధేనుమత్ ॥ ౫ ॥ యత్రాధిక్య
 త్యగాయత్రీంకీర్త్యతేధర్మవిస్తరః । వృత్రాసురవధోపేతంతద్భాగవత్తమవ్యతే ॥ ౬ ॥
 పారస్వతస్యకల్పస్యప్రోష్ఠపద్యాంతుతద్దజేత్ । అష్టదశసహస్రాశిహేమసింహస
 మన్యతమ్ ॥ ౭ ॥ యత్రాహనారదోధర్మాన్భృహతృల్పాతానిహ । పశ్యం
 శసహస్రాశినారదీయంతమవ్యతే ॥ ౮ ॥ సధేనుంచాశ్వినేదద్యాత్పిథిమాత్యన్తీం
 లభేత్ । యత్రాధిక్యత్యత్రూణాంధర్మాధర్మవిచారణా ॥ ౯ ॥ కార్తిక్యాంసవసా
 హస్రంమారకజ్ఞేయమధార్పయేత్ । ఆగస్త్యాయద్వసిష్ఠాయప్రోక్తంచాగ్నేయమే
 వతత్ ॥ ౧౦ ॥ విఖత్వాపుస్తకందద్యాన్మృద్వాంససర్వదః । ద్వంద్వైవసహస్రాశి
 సర్వవిద్యావబోధనమ్ ॥ ౧౧ ॥ చతుర్థశసహస్రాశిభవిష్యంసూర్యసంఘవమ్ । భవ
 స్తమసవేప్రాహదద్యాత్ప్రేక్ష్యాంగుడాదిమత్ ॥ ౧౨ ॥ సావర్ణినానారదాయబ్రహ్మ
 కైవర్తమీరితమ్ । రథవ్రసృవృత్తా ప్రమష్టదశసహస్రమ్ ॥ ౧౩ ॥ మాఘ్యాందద్యా
 ద్వరాహస్యచరితంబ్రహ్మలోకభాక్ । యత్రాగ్నిలింగమవ్యష్టోధర్మాన్ప్రహమహే
 శ్వరః ॥ ౧౪ ॥ ఆగ్నేయకల్పేతల్లింగమేకాదశసహస్రకమ్ । తద్దత్వాశివమాహౌతిఫాల్గు
 న్యాంఠిలధేనుమత్ ॥ ౧౫ ॥ చతుర్థశసహస్రాశివారాహంవిష్ణుణేరితమ్ । భూమా
 వరాహచరితంమానవస్యప్రవృత్తిః ॥ ౧౬ ॥ సహేమగరుడంచైత్ర్యాంపదమాహౌతి
 తివ్రేష్టవమ్ । చతురశీతిసాహస్రంసాగర్జంసగర్జేరితంమహత్ ॥ ౧౭ ॥ అధిక్యత్యస
 ధర్మాంశ్చకల్పేతత్పురుషేర్పయేత్ । వామనందశసహస్రంధౌమకల్పేహరేక
 థామ్ ॥ ౧౮ ॥ దద్యాచ్ఛరదివిమవేధర్మాద్ధాదిసబోధనమ్ । కూర్మంచాప్తసహస్రంబ
 కూర్మోక్తంధరసాతత్ ॥ ౧౯ ॥ ఇన్ద్రద్వమ్నవ్రసక్లేసదద్యాత్తద్ధేనుకూర్మహమ్ ॥
 త్రయోదశసహస్రాశిమాత్యంకల్పదితోబ్రవీత్ ॥ ౨౦ ॥ మతోన్యహిమనవేదద్యాద్వి
 మహేహేమమత్యవత్ । గారుడంచాప్తసాహస్రంఽష్టాక్షంతాక్ష్యకల్పకే ॥ ౨౧ ॥
 విశ్వజ్ఞాధర్మదోత్పత్తిం తద్దద్యాద్ధేనుహంసవత్ । బ్రహ్మబ్రహ్మణ్ణిమాహాత్యై
 మధిక్యత్యాబ్రవీత్పుయత్ ॥ ౨౨ ॥ తచ్చద్వాదశసహస్రంబ్రహ్మణ్ణంతద్విజేర్ప
 యేత్ । భారతేవర్యసమాప్తావస్తగిగర్జనగాదిభిః ॥ ౨౩ ॥ వాచకంబ్రహ్మయేదా
 దాభోజయేత్పాయసైర్ద్వికాః । గోభూగ్రామసువర్ణాదిదద్యాత్పర్వణిపర్యణి ॥ ౨౪ ॥
 నమాస్తేభారతేనివ్రంసంహితాపుస్తకాన్యజేత్ । శుభేదేశేనివేద్యాభయేషువస్తాద్వి
 నాన్పుతాః ॥ ౨౫ ॥ నరసారాయణౌపూజ్యౌపుస్తకాఃకుసుమాదిభిః । గోర్నన్నభూహే
 మదత్సాధభోజయిత్వాక్షమాపయేత్ ॥ ౨౬ ॥ మహాదానానిదేయానిరత్నాని

వివిధానిచ । మానకాద్వైతయశ్చైవమాసేమాసేప్రదాపయేత్ ॥౨౭॥ అమరకాదా
 శ్రావకస్యదానమాదావిధీయతే । శ్రోతృభిస్సకలైఃకార్యంత్రావకేపూజనంద్విజ్ఞానా
 ఇతిహాసపురాణానాంపుస్తకానిప్రయచ్ఛతి । పూజయిత్వామూరారోగ్యంస్వర్గమో
 త్సురువాప్నుయాత్ ॥౨౯॥ * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయేపుష్కరపరశురామసంవాదే

అష్టాదశమహాపురాణాదిదానకధనంనామద్విపత్ర

త్యధిక ద్విశత త మో ధ్యాయః

శ్రీసూర్యశాస్త్రకీర్తనమ్-౩-

అగ్నిః ॥ సూర్యవంశంసోమవంశంరాజ్ఞావంశంవదామితే । హరేభ్య
 వర్షివర్షగోఽభూవర్షివిర్భృష్మణస్సుతః ॥ ౧ ॥ మరీచేఃకశ్యపస్తపాద్వివసాస్సంస్త
 స్యపత్నృపి । సంక్షారాజ్ఞేప్రభాతిసోరాజ్ఞేరైవతపుత్రికా ॥ ౨ ॥ రేవస్తంసుమ
 వేపుతంప్రభాతంచప్రభారవేః । తావప్తీసంక్షామసుంపుత్రంయమళోయమునాం
 యముమ్ ॥ ౩ ॥ ఛాయాసంక్షాచసావర్ణింమనుంవైవస్వతంసుతమ్ । శనించతవతింది
 ప్తింసంక్షాయాంచాశ్వినౌపునః ॥ ౪ ॥ మనోరైవస్వతస్యాసన్నత్రావైవతతప్స
 మాః । ఇత్యోకుత్యైవనాభాగోఽభృష్టశృర్యాతిరేవచ ॥ ౫ ॥ నరివ్యస్తప్రథాప్రాంశు
 ర్నాభాగాదిప్రసృతమాః । కరూషశ్చపువధిశ్చఅయోధ్యాయాంమహాబలాః ॥ ౬ ॥
 కన్యేభాచమనోరాసిద్ధృభాత్తస్యాంపురూరవాః । పురూరవసముత్పాద్యసేళాసు
 ద్యుమ్నతాంగతా ॥ ౭ ॥ సుద్యుమ్నాదుతలగయావినతాశ్వస్త్రయోనృపాః ।
 ఉతలసోమతలంరాష్ట్రంవిసతాశ్వస్యపశ్చిమా ॥ ౮ ॥ దిక్సర్వారాజవర్యస్యగ
 యస్యతుగయాపురీ । వసిష్ఠవాక్యాత్సుద్యుమ్నోప్రతిస్థానమవాపహ ॥ ౯ ॥ తత్పురూర
 వసేప్రదాదాత్సుద్యుమ్నోరాజ్యమాప్యతు । నరివ్యతశ్శకాఃపుత్రానాభాగస్యచవై
 స్త్వవః ॥ ౧౦ ॥ అమృచిషఃప్రజాపాలోఽధాన్వకంధృష్టతఃకులమ్ । సుకల్పనరైశ్చ
 శ్యోక్తైర్వైరోహ్యేనరైశ్చోన్మపః ॥ ౧౧ ॥ అనర్తవిమయశ్చాసీత్పరీచాసీత్కుశస్థలీ ।
 రేవస్వతైవతఃపుత్రఃకతుత్సినామధార్మికః ॥ ౧౨ ॥ జ్యేష్ఠఃపుత్రఃతస్యాసీద్రాజ్యం
 ప్రాప్యకుశస్థలీమ్ । సకన్యాసహితశ్చృత్వాగాధర్వంబ్రహ్మణోన్మికే ॥ ౧౩ ॥
 ముమూర్తభూతంచేవస్యమర్త్యేబహుయగంతమ్ । ఆజగామజవేనాభస్వాంపు
 రీంయాదవైర్వృతమ్ ॥ ౧౪ ॥ కృతాంద్యారవతింనామబహుద్యారాంమనోఽ
 మామ్ । భోజవృష్ణివృథైర్గుప్తాంచాసుదేవపురోగమైః ॥ ౧౫ ॥ రేవతీంబుదేవా
 యదదాజ్ఞాత్వాహ్యనిద్దితామ్ । తపస్సుమేకుశిభిరేతప్తావిష్ణ్వలయంగతః ॥ ౧౬ ॥

సాధాగస్యచపుత్రాద్వైశ్వానరాహుతాంతాంకతా । కరుషస్యతుకాహుతాంతా
శ్రీయాయుధదుర్దహః ॥ ౧౭ ॥ తూద్రత్వంచవృషభోగ్రాధింసయిత్యాసురోశ్చనా
మః మనుపుత్రాదభేత్వాకోర్వకుక్షిర్దేవరాడభూత్ ॥ ౧౮ ॥ విభుతేస్తుకమత్సభా

త్రస్యపుత్రస్సుయోధనః । తస్యపుత్రఃపృథుర్నామవిశ్వగశ్వఃపృథోస్తుతః ॥ ౧౯ ॥
అయస్తస్యచపుత్రోభూద్వవనాశ్వస్తథాసుతః । యవనాశ్వఃచృత్రావస్తఃపూర్వే
త్రావస్తాపురీ ॥ ౨౦ ॥ త్రావస్తాద్భృహదశ్వోభూతుఃవలాశ్వస్తతోస్తుతః । ధు
స్థమారత్వమగమద్ధున్దోర్నామ్నాచవైపురా ॥ ౨౧ ॥ ధుస్థమారాస్త్రయోభూపా
ద్భృహశ్వోద్దణ్డవవ । కపిలోథదృఢాశ్వాత్తుహర్యశ్వశ్చప్రమోదకః ॥ ౨౨ ॥
హర్యశ్వశ్చృక్షుమ్భాభూత్సంహతాశ్వోక్షుమ్భతః । అకృశాశ్వోరణాశ్వశ్చక్షు
మ్హతాశ్వసుతాపుభా ॥ ౨౩ ॥ యవనాశ్వోరణాశ్వస్యమాధాతాయవనాశ్వతః ।
మాధాతుఃపురుకుతోస్థూమ్నమకున్దోద్విలీయకః ॥ ౨౪ ॥ పురుకుతాన్దశస్యశ్చస
మ్భుతోన్ద్రదాభవః । సమ్భుతస్యసథన్వాభూత్తీర్ధన్వాభమధన్వనః ॥ ౨౫ ॥
త్రిభన్వనస్తతరుణస్తస్యసత్యవ్రతస్తుతః । సత్యవ్రతాత్సత్యరథోహరిశ్చస్త్రశ్చతత్సు
తః ॥ ౨౬ ॥ హరిశ్చద్వాద్రోహితాశ్వోహితాశ్వాద్వ్యకోభవత్ । వృకాద్భు
హుశ్వబాహుశ్చసగరస్తస్యచప్రియా ॥ ౨౭ ॥ వ్రభాషష్టినహసాగ్రాంసుతా
నాంజననీహ్యభూత్ । తుష్టాదారాన్మృపాదేకంభానుమత్యసమజ్ఞసమ్ ॥ ౨౮ ॥
భనస్తఃపృథివీందద్ధావిష్ణునాబహుసాగరాః । అసమజ్ఞసోంశుమాంశ్చదిలీపోంశుమ
తోభవత్ ॥ ౨౯ ॥ భగీరథోదిలీపాత్తుయేనగక్టావతారితా । భాగీరథాత్తునాభాగో
నాభాగాదమ్బరీషకః ॥ ౩౦ ॥ సిన్ధుద్వీపోన్బరీపాత్తుశ్రుతాయుస్తత్సుతస్తృతః ।
శ్రుతాయోర్మతవర్ణోభూత్రస్యకల్పపాదకః ॥ ౩౧ ॥ కల్పపాక్షేస్సర్వకల్పావ్యాసర
ణ్యస్తతోభవత్ । అనరణ్యాత్తుఃఖ్మోకలనమిత్రస్తతోరఘుః ॥ ౩౨ ॥ రఘోరణాద్దిలీ
పస్తుదిలీపాచ్ఛప్యజోస్తువఃదీర్ఘబాహురజాతాఃసప్తజాపాలస్తతోభవత్ ॥ ౩౩ ॥
తథాదశరథోజాతస్తస్యపుత్రచతుష్టయమ్ । నారాయణాత్తుకాస్సర్వేరామస్తస్త్వా
గ్రజోభవత్ ॥ ౩౪ ॥ రావణాన్తకరోరాజాహ్యయోధ్యాయాంరఘూత్తమః । వా
ల్మీకిర్యస్యదరితంచక్రేతన్నారదాత్రవాత్ ॥ ౩౫ ॥ రామపుత్రాకుశలవోసీతాయాం
కులవర్ధనా । అతిశిశ్చకుశజ్జేనిషధస్తస్యచాత్మజః ॥ ౩౬ ॥ నిషధాత్తుఃకౌజ్జేన
భోజాయతవైసభాత్ । నభనఃపుణ్డరీకోభూత్సుధన్వాచతతోభవత్ ॥ ౩౭ ॥ సుధ
న్వనోదేవానీకోహ్యహీనాశ్వశ్చతత్సుతః । అహీనాశ్వోత్సహసాగ్రశ్వశ్చద్వాగ్రోక
స్తతోభవత్ ॥ ౩౮ ॥ చద్వాగ్రవలకరస్తాపీడోస్తాచ్ఛస్త్రీవర్వతః । చస్త్రీగరే

రఘువరభక్తుశ్రితాయస్తస్వచాన్తజః ॥ ౩౯ ॥ ఇత్యైకువంశవ్రథవాన్సార్యవంశ
భరాస్త్పతాః ॥ ౩౯౪ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే సూర్య

వంశానుకీర్తనంనామ త్రిసప్తత్యధికద్వి

శతతమోధ్యాయః.

— శ్రిసోమవంశవర్ణనమ్ శ్రి —

అగ్నిః ॥ సోమవంశంప్రవత్యౌమిపతితంపాపనాశనమ్ । విష్ణునాభ్యబ్జజోబ్ర
హ్మబ్రహ్మపుత్రోత్తరతితః ॥ ౧ ॥ సోమశ్చక్రేరాజసూయంతై శ్రిలోక్యందక్షిణాంద
దా । సమాప్తేవభృథేసోమంతద్రూపాలోకనేచ్ఛవః ॥ ౨ ॥ కామబాణాభితప్తాజ్యో
నరదేవ్యస్సపేవిరే । లక్ష్మీర్నారాయణంత్యక్త్వాసినీవాలీచకర్దమమ్ ॥ ౩ ॥ ద్యుతిం
విభావసుంత్యక్త్వాప్రప్తిధాతారమవ్యయమ్ । ప్రభాప్రభాకరంత్యక్త్వాహవిక్షవం
కుహూస్త్వయమ్ ॥ ౪ ॥ కీర్తిర్జయవంభర్తారంవసుర్వారీచకశ్యవమ్ । ధృతిప్ర్యక్త్వా
పతింనద్దీంసోమమేవాభజత్తదా ॥ ౫ ॥ స్వకీయాభవసోమోపికామయామానతా
స్తదా । ఏవంకృతాపచారస్యతాపాంభర్తృగణస్తదా ॥ ౬ ॥ నశశాకాపచారా
యశాపైశ్శస్తాద్విభిఃపునః । సప్తలోకైకనాథత్వమవాప్తప్రపసాచ్యుత ॥ ౭ ॥
విబభాగ్రిమహతిస్తస్యవినయాదనయాహతా । బృహస్పతేస్సవైభార్యాంతారాం
నామయశస్సినీమ్ ॥ ౮ ॥ జహరతరసాసోమోహ్యవమన్యాగ్నిరస్సతమ్ । తతస్తద్యు
ర్ధవభవత్ప్రభాతుతారకామయమ్ ॥ ౯ ॥ దేవానాందానవానాంచలోకయ
కరంమహత్ । బ్రహ్మనివార్యోశనసంతారావగ్నిరసేదదా ॥ ౧౦ ॥ తామన్తఃప్ర
సవాంద్యప్త్యైగర్భంత్యజాబ్రవీధురుః । గర్భప్ర్యక్తఃప్రదిప్రోథప్రాహోహంసోమసహ
వః ॥ ౧౧ ॥ ఏవంసోమాద్యుధఃపుత్రఃపుత్రస్తస్యపురూరవాః । స్వర్గంత్యక్తోర్వ్యశీసా
న్తంపరయామాసచాపసరాః ॥ ౧౨ ॥ తయాసహోచరద్రాజాదశవద్వాణిపశ్చుచ ।
పశ్చుషేట్సుప్తచాస్తాచదశచాస్తేహహామునే ॥ ౧౩ ॥ ఏకోగ్నిరభవత్పూర్వంతేనతే
తాప్రవర్తితా । పురూరవాయోగశీలోగార్ధర్వలోకమీయవా ॥ ౧౪ ॥ ఆయుర్దృ
ఢాయురశ్శాయుర్ధనాయుర్ధృతిమాన్వసుః । దివిజాతశ్చతాయుశ్చసుమవేచోర్వశీస్స
పా ॥ ౧౫ ॥ ఆయుషోసహుషఃపుత్రోవృధశర్వరజిస్తథా । దర్భోవిపాష్టపశ్చా
గ్నీంరజేఃపుత్రశతంహ్యభూత్ ॥ ౧౬ ॥ రాజేయాఇతివిభ్యాతావిష్ణుదత్తవరోరజః ।
జైవాసురేరజేదైత్యానవధీతురయాచితః ॥ ౧౭ ॥ గతాయేద్ద్రావిపుత్రత్వంకత్వా
రాజ్యందివంగతః । రజేఃపుత్రైర్హితుతంరాజ్యంశక్రస్యాభమదుర్తనాః ॥ ౧౮ ॥ ౧౯

శాశాస్త్రాదివిధినాగురుర్ద్రావియతద్దదా । మోహయితావరజసుతాశాసంతేనిజ
 భర్తాః ॥ ౧౯ ॥ నహువునస్యసుతాస్సప్తయతిర్వయాతిరుత్రమః । ఉద్భవఃపశ్చ
 కత్సైవశత్ర్యాతిమేఘపాలకా ॥ ౨౦ ॥ యతిఃకుమారభావేపివిష్ణుంధ్యాత్వాహరిం
 గతః । దేవయానీశుక్రకన్యాయయాతేవత్సవ్యభూత్రదా ॥ ౨౧ ॥ వృషవర్షజాశర్మ
 స్థాయయాతేఃపశ్చతత్సతాః । యదుంచతుర్వసుంచైవదేవయానీవ్యతాయితే ॥ ౨౨ ॥
 దుహ్యంచానుంచపూరుంచశర్మిస్తావార్షవర్షణీ । యదుఃపూరుశ్చభవతాంతే
 హింవంశవివర్ధనా ॥ ౨౩ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసస్థసంవాదే సోమవం
 శవర్ణసంనామ చతుస్సప్తత్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

————— శ్రియదువంశవర్ణసమ్మి —————

అగ్నిః ॥ యదోరాసస్పశ్చపుత్రాజ్యేష్ఠస్తేషుసహస్రజితే । నీలాజ్జీకోరఘః
 క్రోష్ఠశ్శతజిచ్చపహస్రజితే ॥ ౧ ॥ శతజద్దైహయోరేబుర్హయోహయఇతిత్రయః ।
 భర్తనేత్రోహైహయస్యభర్తనేత్రస్యసంహనః ॥ ౨ ॥ మహిమాసంహనస్యాసీన్దహి
 మ్నోభద్రసేనకః । భద్రసేనాద్ధుర్గమోభూద్ధుర్గమాతూనకోభవత్ ॥ ౩ ॥ కనకా
 త్కృతవీర్యస్తుకృతాగ్నిఃకరవీరకః । కృతాజాశ్చచతుర్థోభూతృతవీర్యాస్తుసోగ్ధు
 నః ॥ ౪ ॥ దత్తోర్జునాయతవలేసప్రదీపమహీశతామ్ । దదాబాహుసహస్రంచఅ
 జేయత్యంరణేఽరిణా ॥ ౫ ॥ అధర్మేవర్తమానస్యవిష్ణుహస్తాన్ప్రసృతిధ్ధ్రువా । దశయజ్ఞ
 సమాప్రాణిసోగ్ధునఃకృతవాన్మృషః ॥ ౬ ॥ అనష్టద్రవ్యతారాష్ట్రేతస్యసంస్తరణాద
 భూత్ । నమానంకార్తవీర్యస్యగతింథూస్యన్తివైస్సపాః ॥ ౭ ॥ యజ్ఞేర్హానైస్త
 పాభిశ్చవిక్రమేణశ్రులేనద । కార్తవీర్యస్యచతంపుత్రాణాంపశ్చవైవరాః ॥ ౮ ॥
 శూరసేనశ్చశూరశ్చధృష్టాక్షఃకృష్ణవీరచ । జయధ్వజశ్చనామాసీదావన్ద్యోగృతి
 ర్మహా ॥ ౯ ॥ జయధ్వజాత్రాలజగ్ధుస్తాలజగ్ధుత్రతస్సుతాః । మోహయానాంకు
 లాఃపశ్చభోజాశ్చవన్తయస్తథా ॥ ౧౦ ॥ వీతిహూత్రాస్సన్వయంజాతాశ్చౌడ్ధి
 కేయాస్తతైవద । వీతిహూత్రాదనన్తాభూదనన్తాద్ధుర్దయోనృపః ॥ ౧౧ ॥ క్రోష్ఠో
 ర్వంశంప్రవత్యోమియిత్రజాతోహరిస్సన్వయమ్ । క్రోష్ఠోస్తుపృజినీవాంశ్చస్యాహాభూ
 ద్భృజినీవతః ॥ ౧౨ ॥ స్వాహాపుత్రోరుషధ్ధుశ్చతస్యచిత్రరథస్సుతః । శశిష్ఠుర్బి
 త్రరథాచ్ఛక్రవర్తీహరేరరః ॥ ౧౩ ॥ శశవిష్టోశ్చపుత్రాణాంశతానామభవచ్ఛత
 మ్ । ధీమతాంచారురూపాణాంభూరిద్రవిణలేజసామ్ ॥ ౧౪ ॥ వృభుశ్రవాఃప్రథా
 నోభూత్రస్యపుత్రస్సుయజ్ఞకః । సుయజ్ఞస్యోశనాఃపుత్రస్త్రితియరుశనస్సుతః ॥ ౧౫ ॥
 తితియోస్తురురుతోభూర్మస్తాతూమ్భురేబర్హిమః । పశ్చాశక్రదుక్తకవచాద్రుత్తేనుఃవృ

భుక్తుకః ॥ ౧౬ ॥ హవిష్జ్యోతిషః పావహ్నిః జ్యోతిషః (స్త్రీ) జితోభవత్ ॥ సేవ్యా
యాం జ్యోతిషాదాసీద్విదగ్ధస్తస్యకాశికః ॥ ౧౭ ॥ లోమపాద్యక్రథక్రేష్టాత్కృష్టి
స్సాస్మిన్లోమపాదతః ॥ కైశికస్యదితేపుత్రస్తస్మాద్యైర్ద్యానృపాస్సృతాః ॥ ౧౮ ॥

క్రథాద్విదగ్ధపుత్రాశ్చకున్దికున్దేస్తుభృష్టకః ॥ భృష్టస్యదిభృతిస్తస్యకడరాభ్యోవి
దూరభః ॥ ౧౯ ॥ దశార్హపుత్రోవ్యోమస్తువ్యోమాజ్జీమూతఉచ్యతే ॥ జీమూతపు
త్రోవికలస్తస్యభీమరథస్సతః ॥ ౨౦ ॥ భీమరథాన్మవరథస్తతోద్భవరథోఽభవత్ ॥
శకున్తిశ్చద్భవరథాశ్చకున్దేశ్చకరవృక్షకః ॥ ౨౧ ॥ కరమ్భాద్దేవరాతోభూద్దేవత్యే
త్రశ్చతత్సతః ॥ దేవత్యేత్రాన్మధుర్నానవః శోద్ధోవరసోఽభవత్ ॥ ౨౨ ॥ ద్రవర
సాత్పురుషాతోభూజ్జస్తరాసీత్పుత్రత్సతః ॥ గుణీతుయాదవోరాజాజన్మపుత్రస్తుసా
త్సతః ॥ ౨౩ ॥ సాత్సతాద్భజమానస్తువృష్టిరధఃపవచ ॥ దైవావృధశ్చపత్యావరస్తే
పాంశ్వశాస్త్రవిశ్రుతాః ॥ ౨౪ ॥ భజమానస్యబాహుభ్యాంభూద్విష్టిఃకృమిర్ని
మిప్రథా ॥ దేవావృధాద్భభృరాసీత్తస్యలోకోఽత్రగీయతే ॥ ౨౫ ॥ యశైవశ్చ
ణుమోమారాధుణాంస్తద్వస్సుమన్వికాత్ ॥ బభృశ్యేభ్యోమనుష్యాణాందేవైర్దేవా
వృధసనః ॥ ౨౬ ॥ చత్వారశ్చసుతాబభృర్వాసుదేవపరాస్సపాః ॥ కుసుమరో
భజమానస్తుసినికవృక్షబర్హిసః ॥ ౨౭ ॥ కుసుమరస్యసతోద్భవృద్ధృద్భవృద్ధృత్సతయో
ద్భృతః ॥ దృతేఃకపోతరోమాభూత్తస్యపుత్రస్తతిత్తిరి ॥ ౨౮ ॥ తత్తిరేస్తునరఃపుత్ర
స్తస్యచస్తనదుస్తుభిః ॥ పునర్వసుస్తస్యపుత్రఆహుకశ్చాహుకీసుతః ॥ ౨౯ ॥ ఆహుకాద్దే
వకోఽజ్ఞేక్షగ్రసేనస్తతోభవత్ ॥ దేవవానుపదేవశ్చదేవకస్యసుతాస్సృతాః ॥ ౩౦ ॥

తేషాంస్వసారస్సుప్తానస్వసుదేవాయతాదదా ॥ దేవకీశ్రుతదేవీచమిత్రదేవీయశోధ
రా ॥ ౩౧ ॥ శ్రీదేవీసత్యదేవీచసురాపీచేతిస్తమీ ॥ నవోగ్రసేనస్యసుతాఃకంసస్తే
షాంశపూర్వజః ॥ ౩౨ ॥ స్యగ్రోధశ్చసునామాచకజగత్కర్మకర్మభూమిపః ॥ సుత
నూరాప్త్రోపాలశ్చయుద్ధముష్టిసుముష్టికః ॥ ౩౩ ॥ భజమానస్యపుత్రోఽధరథము
భ్యోవిదూరభః ॥ రాజాధిదేవశ్శూరశ్చవిదూరభసుతోభవత్ ॥ ౩౪ ॥ రాజాధిదే
వపుత్రాద్వాశోణాశ్చశ్చేతవాహనః ॥ శోణాశ్చస్యసుతాఃపశ్చశమీశత్రుజిదా
హియు ॥ ౩౫ ॥ శమీపుత్రఃప్రతిత్యేత్రఃప్రతిత్యేత్రస్యభోజకః ॥ భోజస్యవృధికఃపు
త్రోహృదికస్యదశాత్మజాః ॥ ౩౬ ॥ కృతవర్తాశతధన్వాదేవార్దోభీషణాదయః ॥ దేవా
ర్దాత్కృష్ణశబ్దీరసమాజాస్తతోభవత్ ॥ ౩౭ ॥ సుదంష్ట్రశ్చసవాసశ్చకృష్ణో
భూదసమాజసః ॥ గాధారీచైవమాద్రీచవృష్టభార్యేబభూవతుః ॥ ౩౮ ॥ సుమిత్రో
భూశ్చగాధార్యాంమాద్రీజ్ఞేయధాజితమ్ ॥ అనమిత్రశ్శినిర్ధృష్టోత్తతోవైదేవమీ
ధుమః ॥ ౩౯ ॥ అనమిత్రసుతోనిమోనిఘ్నస్యాపిత్రసేనకః ॥ సత్రాజితఃప్రసే
నోధమణింసూర్యాభ్యుమన్తకమ్ ॥ ౪౦ ॥ ప్రాప్యార్ణవేదరంతంతుసింహువాహ

త్వాగ్రహీత్వణిమ్ । హతోజాన్బవతాసం హువాజాన్బవతాహరిణాజితః ॥ ౪౦ ॥
 తస్మాన్మణింజాన్బవతీంప్రాప్యగాడ్ధ్వారకాంపురీమ్ । సత్రాజిణాయప్రదదాశత
 ధన్వాజఘానతమ్ ॥ ౪౧ ॥ హత్వాశతధనుంకృష్ణోనుణిమాదాయకీర్తిభాక్ ॥ బల
 యాదవముఖ్యాగ్రేఅత్రారాత్వణివర్చయేత్ ॥ ౪౨ ॥ మిథ్యాభిశక్తింకృష్ణస్యత్య
 క్త్వాస్వర్గీచసన్మృతమ్ । సత్రాజితోభక్తకారస్యత్యభామాహరేఃప్రియా ॥ ౪౩ ॥
 అసమిత్రాచ్చిన్ద్రజ్ఞే సత్యకప్రుశి సేస్తుతః । సత్యకాత్సత్యకిన్ద్రజ్ఞేయుయుధానాథునిర్వృ
 ణాత్ ॥ ౪౪ ॥ ధునేద్యగధరఃపుత్రస్సాన్వహ్యాభూత్సయధాజితః । ఋషభ
 త్మేత్రకాతస్యహ్యుభభాచ్చస్యఫలః ॥ ౪౫ ॥ స్వఫలఃపుత్రోహ్యత్రారోఅత్రా
 రాచ్చసుధన్వకః । శూరాత్తువసుదేవాద్యఃవృథాపాణ్డోఃప్రియాభవత్ ॥ ౪౬ ॥
 ధర్మద్యుధిష్ఠిరఃపాణ్డోర్వాయోకున్త్యాంవృకోదరః । ఇద్వాగ్రిధనజ్ఞయోమాదాగ్నిం
 నకులస్సహదేవకః ॥ ౪౭ ॥ వసుదేవాచ్ఛరోహిణ్యాంరామసాన్సరణమగ్రమా । వసు
 దేవాచ్ఛదేవక్యామాదాజాతస్సుసేనకః ॥ ౪౮ ॥ కీర్తిమాన్భద్రసేనశ్చపారుభ్యో
 విష్ణుదాసకః । భద్రదేహఃకంసపితాన్దగ్ధర్భాన్నిజఘానహ ॥ ౪౯ ॥ తతో
 బలప్రతఃకృష్ణస్సుభద్రామద్రభాషిణీ । చారుదేష్టశ్చసామృద్ధ్యాఃకృష్ణజ్ఞాన్బవతీ
 మతాః ॥ ౫౦ ॥ * * * * *

శ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే యమ
 వంశవర్ణనంనామ పంచసప్తత్యధికద్వితీయతమోధ్యాయః.

— శ్రిద్వాదశసర్గామూఃశ్రి —

అగ్నిః ॥ కశ్యపోవసుదేవోభూద్దేవకిచాదితిర్వరా । దేవక్యాంవసుదేవా
 త్సుకృష్ణోభూత్ప్రసాన్వితః ॥ ౧ ॥ ధర్మసంరక్షణార్థాయహ్యధర్మహరణాయచ । సురా
 దేఃపాలనార్థంచదైత్యదేర్మథనాయచ ॥ ౨ ॥ రుక్మిణీసత్యభామాచసత్యానగ్న
 జితీప్రియా । సత్యభామాహరేస్సేన్యాగాధారిలక్ష్మణాతథా ॥ ౩ ॥ మిత్రవిద్వాచ
 కారిణీదేవీజాన్బవతీతథా । సుశీలాచతథామాద్రీకాసల్యావిజయాజయ ॥ ౪ ॥
 పవమాదినిదేవీనాంసమాప్రాణితుయోదత । ప్రద్యుమ్నాద్యాశ్చరుక్మిణ్యాంభీమాద్యా
 స్సత్యభామయా ॥ ౫ ॥ జాన్బవత్యాంచపామ్బుద్యాఃకృష్ణహ్యసంప్రథావరే । శ
 తంశతనహప్రాణాంపుత్రాణాంతస్యధీమతః ॥ ౬ ॥ అశీతిశ్చసహస్రాణిలూదవాః
 కృష్ణరక్షితాః । ప్రద్యుమ్నస్యరువైదర్భ్యానునిరుద్ధోరణిప్రియః ॥ ౭ ॥ అనిరుద్ధస్య
 వజ్రాద్యాయాదవాస్సుమహాబలాః । తిస్రఃకోట్యాయాదవానాంవప్తిర్నత్రాణిదాన
 వాః ॥ ౮ ॥ మనుష్యేభాధకాయేతుతన్నాతాయబలూవసః । కర్తుంకర్తవ్యవస్థానం
 మనుష్యేభాయతేహరిః ॥ ౯ ॥ దేవాసురాణాంసర్గామూదాయార్థంద్వాదశశ్లోకాః ॥

త్రతమోనారసింహస్తుద్వితియోవాచనోరణః ॥ ౧౦ ॥ సక్రామస్త్యథవాతా
హశ్చతుర్థోఽన్యతమస్థనః । తారకామయసక్రామస్త్యస్తోమ్యజీవకోరణః ॥ ౧౧ ॥
తైపురశ్చద్ధకవధోనవమోవృత్రహుతకః । జితోహలాహలశ్చాథఘోరకోలా
హలోరణః ॥ ౧౨ ॥ హిరణ్యకశిపోశ్చోవిదార్యవసప్తైపురా । నారసింహ
దేవపాలఃప్రహ్లాదంకృతవాన్పుషమ్ ॥ ౧౩ ॥ దేవాసురేవామనశ్చభలిత్వాబలిమూ
ర్జితమ్ । మహేష్వానియదదౌరాఽన్యంకాశ్యపోఽదితసన్భవః ॥ ౧౪ ॥ వరాహస్తుహి
రణ్యాక్షంహత్వాదేవానపాలయత్ । ఉజ్జహరభువంసుగ్మాందేవదేవైరభిష్టు
తః ॥ ౧౫ ॥ మథానంమధరంకృత్వానేత్రంకృత్వాతువాసుకిమ్ । సురాసురైశ్చవధి
తందేవేభ్యశ్చాన్యతందదౌ ॥ ౧౬ ॥ తారకామయసక్రామేతదాదేవాశ్చపాలి
తాః । నివార్యేన్ద్రసింగురూదేవాద్వానవాన్సోమవంశశ్చత్ ॥ ౧౭ ॥ ఏశ్వమిత్రవసి
ష్టాగ్రీకవయశ్చరణేసురాన్ । అపాలయన్దేనిర్యార్యరాగద్వేషాదిదానవాన్ ॥ ౧౮ ॥
మృత్యురభేబ్రహ్మయంతుశిశస్యశరణోహరిః । కదాహత్రిపురందేవపాలకోదైత్యమర్ద
నః ॥ ౧౯ ॥ గౌరీంజహీర్నుకారుద్రమధకేనార్దితంహరిః । అనురక్తశ్చరేవత్యాంచ
క్రేచాద్వాసురాద్దనమ్ ॥ ౨౦ ॥ అపాంఘేనమయోభూత్వాదేవాసురరణేహరన్ ।
వృత్రందేవహరంవిష్ణుర్దేవధర్మానపాలయత్ ॥ ౨౧ ॥ సాశ్వాద్విద్వానపాణ్నిత్వాహ
రిఃపరశురామకః । అపాలయత్సురాదీంశ్చదుష్టక్షత్రంసిహత్యచ ॥ ౨౨ ॥ హలాహ
లంవిషందైత్యంనిరాకృత్యమహేశ్వరాత్ । భయంకరాశ్చయోమాసదేవానాంసు
భుసూదనః ॥ ౨౩ ॥ దైవాసురేరణేయశ్చదైత్యఃకోలాహలోజితః । పాలితాశ్చసురా
స్సుర్యేవిష్ణునాధర్మపాలనాత్ ॥ ౨౪ ॥ రాజానోరాజపుత్రాశ్చమునయోదేవతా
హరిః । యదుక్తంయచ్చనైవోక్తమవతారాహరేమే ॥ ౨౫ ॥ * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే అగ్నివసిష్ఠసంవాదే ద్వాదశసక్రామ

కథనంనామ వట్సప్రత్యధికద్వితీయతతమోధ్యాయః

శ్రీరాజవంశవర్ణనమ్

అగ్నిః । తుర్వసోశ్చసుతోవర్గోగోభానుస్తస్యచాత్మజః । గోభానోరాసీస్తై
శ్చాగ్నేయైశ్చానేమృకరథమః ॥ ౧ ॥ కరథమాన్తరుత్తోభూద్ధుప్యస్తస్యచాత్మజః ।
దుష్టస్తస్యవహాధోభూద్ధాజ్జీరస్తువహాధతః ॥ ౨ ॥ గాణ్డీరాపైచనగాధారఃపశు
తానపదాస్తతః । గాధారాఃకేరభాశ్చోలాఃపాణ్డ్యఃకోలామహాబలాః ॥ ౩ ॥
క్రుహ్యస్తుబభుఃసేతుశ్చబభుఃసేతోఃపురోవసుః । తతోగాధారాగాధారైర్మర్ద్య
శుర్వాఘ్నతోభవత్ ॥ ౪ ॥ శ్శుతాత్మవిదుషస్తస్మాత్ప్రచేతాస్తస్యవైశతమ్ । ఆన
ద్రశ్చసఖానరశ్చాత్మమపరమేషుకః ॥ ౫ ॥ సఖానరాతాకలానలికాలానలిజస్య

జ్ఞానః । పురజ్ఞయస్సృజ్ఞయస్యతత్పుత్రోజనమేజయః ॥ ౬ ॥ తత్పుత్రస్తుమహాశాలస్త
త్పుత్రోఘాత్తహామనాః । తస్మాదుశీనరోబ్రహ్మన్నగాయాంతుస్యగస్తతః ॥ ౭ ॥ న
రాయాంతుసరశ్చాసీతగ్మిస్తుకృమితస్సతః । దశాయాంసువ్రతోజజ్ఞేద్యుషద్వత్యాం
శివిస్తథా ॥ ౮ ॥ శివోపుత్రాస్తువత్సారఃపృథుదగ్భుశ్చవీరకః । కైకయోభద్రకస్తే
మాంనామాజనపదాశ్శుభాః ॥ ౯ ॥ తితియరుశీనరజస్తేతితోశ్చరుషద్రథః । రుష
ద్రథాదభూతైలఃపైలాచ్చసుతపాస్సతః ॥ ౧౦ ॥ మహాయోగీబలిస్తస్మాదజ్ఞోవ
జ్ఞోష్టముఖ్యకః । పుణ్డ్రీకశిక్లోబాలేయోబలిరోగీబలాస్త్వతః ॥ ౧౧ ॥ అక్టాద్ధధివా
నానోఘాస్తేస్తాద్ధివిరథోస్యతః । దివిరథాధర్మరథస్తస్యచిత్రధన్మతః ॥ ౧౨ ॥
చిత్రథాత్సత్వరథోల్మపాదశ్చతత్సతః । లామపాదావృతురజఃపృథులాక్ష
శ్చసత్సతః ॥ ౧౩ ॥ పృథులాక్షాశ్చవమ్పాభూచ్చమావృత్యజ్ఞోభవత్ । హర్య
క్టావృభద్రరథోబృహతగ్మాచతత్సతః ॥ ౧౪ ॥ తస్మాదభూచ్చహదాభుమర్భు
హదాభసోర్భహత్తవాః । తస్మాజ్జయద్రథోహ్యోసీజ్జయద్రథాద్భుహద్రథః ॥ ౧౫ ॥
బృహద్రథాద్విశ్వజిచ్చకర్ణోవిశ్వజితోభవత్ । కర్ణస్యవృషసేస్తప్యథుసేస్త
దాత్తజః ॥ ౧౬ ॥ ఏతేజ్వంతజాభూపాఃపూరోర్వంశంబోధమే ॥ ౧౬౪ ॥ *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే అగ్నేయే అగ్నివసంతసంవాదే రాజవంశాను
వర్ణనంనామ సప్తసప్తత్యధికద్వితీతతమోధ్యాయః.

శ్రీపురుషవంశవర్ణనమ్-౬

అగ్నిః ॥ పురోజ్జనమేజయోఘాత్పావీనంతస్తుతత్సతః । ప్రాచీనంత
తాన్తస్యస్తుతస్మాద్వీతమయోన్మతః ॥ ౧ ॥ సుధర్మవీతమయాచాభూతుస్థోర్భవ
విధస్సతః । బహువిధాచ్చసంయోతిరహబావాదివతత్సతః ॥ ౨ ॥ తస్యపుత్రోధ
భద్రాశ్వోభద్రాశ్వస్యదశాత్తజాః । ఋషేయశ్చకృషేయశ్చసన్నతేయస్తదా
త్తజః ॥ ౩ ॥ ఘృతేయశ్చచితేయశ్చస్థణ్డతేయశ్చసత్తమః । ధర్మేయస్స
తేయశ్చకృతేయర్మతినారకః ॥ ౪ ॥ తంసురోధఃప్రతిరథఃపురస్తామతినారజాః ।
అసీత్సతిరథాతగ్మాన్యకణ్డావైభాతిధిస్త్యభూత్ ॥ ౫ ॥ తంసురోధాశ్చచత్వారోదు
మ్యవృత్తప్రవీరకః । సుమస్తశ్చానయోవీరోదుమ్యవ్వాద్ధురతోభవత్ ॥ ౬ ॥ శత్రుస్తేలా
యాస్త్రబలియస్యనామ్నాతుభారతాః । సుతేషుమాతృకోపేననశ్చేషుభరతస్య
వ ॥ ౭ ॥ తతోమరుద్భిరాసీయపుత్రస్సతుబృహస్పతేః । సకాగ్రిమితోధాత్తజః
త్రతుభిర్వితథోభవత్ ॥ ౮ ॥ సచాపివితథఃపుత్రాస్తనయామాసవచ్చవై । సుతేషా
త్రంచసుహవాతారంగయంగగ్భంతతైవచ ॥ ౯ ॥ కపిలశ్చమహాత్మానంసుకేతుం
చసుతద్వయమ్ । కాశికంచగృతస్సపతింతధాగృతస్సతేస్సతాః ॥ ౧౦ ॥ బ్రాహ్మణాః
క్షత్రియా వైశ్యాకాశేద్విత్తమాస్సతాః । తతోధన్వస్తరిశ్చాసీతత్సతోఘాచ్చ

కేతుమా ॥ ౧౧ ॥ కేతుమతోహమరభోదివోదాసఇతిశ్రుతః । ప్రతర్దనోదివోదా
సాభ్యర్థవత్సప్రతర్దనాత్ ॥ ౧౨ ॥ వత్సాదభ్యర్థ-ఆసీచ్ఛఅభ్యర్థాత్మేమకోభావత్ ।
యేనుకాద్వర్షకేతుశ్చవర్షకేతోర్విభుస్సృతః ॥ ౧౩ ॥ విభోరానర్తఃపుత్రోభూద్వి
భోశ్చసుకుమారకః । సుకుమారాత్సత్యకేతుర్వత్సభూమిస్తువత్సకాత్ ॥ ౧౪ ॥ మ
హాత్రస్యబృహత్పుత్రోబృహతస్తనయాస్త్రయః । అజమీఢోద్విమీధశ్చపురుమీధ
శ్చవీర్యవా ॥ ౧౫ ॥ అజమీధస్యకేశిన్యాంజజ్ఞేజహమ్నఃత్రతావవా ॥ జహ్వానర
భూదజశాశోబలాకాశ్వస్తదాత్మజః ॥ ౧౬ ॥ బలాకాశ్వస్యకుశికఃకుశికాద్ధాధి
ష్ఠికః । గాధేస్సత్యవతీకన్యావిశ్వామిత్రస్సఖోత్తమః ॥ ౧౭ ॥ దేవరాతఃకతిము
ఖావిశ్వామిత్రస్యతేమతాః । శునశ్శేభోప్తకశ్చన్యోహ్యజమీధాత్నుతోభవత్ ॥ ౧౮ ॥
నీనిన్యాంశాద్విరవరఃపురుజాతస్సుశాద్విరః । పురుజాతేష్టుబావ్యోశ్యోబావ్యశ్వా
త్పశ్చపార్థివాః ॥ ౧౯ ॥ ముకుళస్సృజ్ఞయశ్చైవరాజాబృహదిసుస్తథా । యవీన
రశ్చకృమిలఃపాశ్చాబలాఇతివిశ్రుతాః ॥ ౨౦ ॥ ముకుళస్యకుమాకుల్యాఃత్రేత్రోపే
తాద్వికాతయః । చక్షాశోముకుళాజ్జజ్ఞేచక్షాశ్వాద్విధునంహ్యభూత్ ॥ ౨౧ ॥
దివోదాసోహ్యహల్యాచలహల్యాయాంశరద్వితాత్ । శతానస్తతఃశతనైవత్సత్య
ధృద్విభునంతతః ॥ ౨౨ ॥ కృపఃకృపీదివోదాసాస్త్రేత్రేయసోమపస్తతః । సృజ్ఞయా
త్పశ్చధనుషసోమదత్తశ్చతత్సుతః ॥ ౨౩ ॥ సహదేవసోమదత్తాత్సహదేవాత్సుసోమ
కః । ఆసీచ్ఛసోమశాజ్జన్మర్దనోశ్చపుషతస్సుతః ॥ ౨౪ ॥ పుషతాద్భ్రూపదస్తస్మాద్భృ
ష్టమ్యమోధతత్సుతః । ధృష్టకేతుశ్చభూమిన్యామృత్యోభూదజమీధతః ॥ ౨౫ ॥
ఋత్యుత్సంవరణోజజ్ఞేకురుస్సంవరణాత్తతః । యఃప్రయాగాదపాక్రవ్యకురుత్రేత్రం
చకారహ ॥ ౨౬ ॥ కురోస్సుధన్వాసుధనుఃపరిక్షిచ్ఛారిమేజయః । సుధన్వస్సు
హూత్రోభూత్సుహూత్రాచ్ఛవసోహ్యభూత్ ॥ ౨౭ ॥ వసిష్ఠపరిచారా
భ్యాంసప్తాసద్విరికాసుతాః । బృహద్రథఃకుశోవీరోయదుఃప్రత్యగ్రహూబలః ॥ ౨౮ ॥
మత్స్యకాలీకుశాగ్రోతోహ్యోనీద్రాజ్ఞోబృహద్రథాత్ । కుశాగ్రాద్వృషభోజజ్ఞేత
స్యసత్యహితస్సుతః ॥ ౨౯ ॥ సుధన్వాతత్సుతశ్చర్షణ్డ్రాదాసీచ్ఛసమ్మవః । సమ్మ
మీశ్చజరాస్థన్మహదేవశ్చతత్సుతః ॥ ౩౦ ॥ సహదేవాదుదాపిశ్యేదదాపేశ్శు
తకర్తకః । పరిక్షితస్యదాయాదోధార్మికోజనమేజయః ॥ ౩౧ ॥ జనమేజయాత్త్రీస
దస్యర్థహూస్తమరథస్సుతః । శ్రుతసేమోగ్రసేనాచభీమసేనశ్చనామతః ॥ ౩౨ ॥
జనమేజయస్యపుత్రోత్రిసురభోమహిమాంస్తథా । సురథాద్విహూరభోభూద్వృత
ఆసీద్విహూరథాత్ ॥ ౩౩ ॥ ఋత్యుస్యకుద్వితీయస్యభీమసేనోభవత్సుతః । ప్రతీహ
భీమసేనాత్ప్రతీవస్యకుశాస్తమః ॥ ౩౪ ॥ దేవాపిర్వాసికశ్చైవసోమదత్తస్తుశా
స్తవో । బాహ్నికాతోస్సమదత్తోభూద్భూరిభూరిత్రవాశ్శలః ॥ ౩౫ ॥ గజ్జాయాంశాస్త

వోర్షిష్ఠః కాల్యాణాం వివిధవీర్యకః । కృష్ణదైవాయనశ్చైవ యేత్రైవ వివిధవీర్య
కే ॥ 31 ॥ ధృతరాష్ట్రం చ పాణ్డులం చ విదురం చాప్యజీజనత్ । పాణ్డోర్యుధిష్ఠిరకువ్రాత్యం
భీమశ్చైవ వాద్దనస్త్రయః ॥ 32 ॥ నకులస్సహదేవశ్చ పాణ్డోర్వాద్రాత్యం చ దైవతః । అ
ర్జునస్సచ సౌభద్రః పరిక్షిదభిమన్యుతః ॥ 33 ॥ దౌపదీపాణ్డవానాం చ ప్రియాతప్యాం
యుధిష్ఠిరాత్ । ప్రతివిద్వ్యోభీమసేనాచ్ఛ్చుతకీర్తిర్ధనన్జయత్ ॥ 34 ॥ సహదేవాచ్ఛ్చు
తకర్వాశతానీకస్తునాకులిః । భీమసేనాద్ధిడిమృతామన్యతస్సన్ధ్యతాశ్చచః ॥ 35 ॥
పతేభూతాభవిష్యాశ్చనృపాన్సఖ్యానవిర్యతే । గతాః కాలేన కాలోహిహరిస్తంపూ
జయేద్విజః ॥ 36 ॥ హూమమగ్నో సమృద్ధిశ్శకురునర్మప్రదంయతః ॥ 37 ॥ *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే అగ్నివనస్థం వాదే పురువంశ
వర్ణనం నామ అష్టసప్తత్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

శ్రీసిద్ధోపధానిశ్చే

అగ్నిః ॥ ఆయుర్వేదం ప్రవత్సామినుశ్రుతాయయవబ్రవీత్ । దేవోధన్వస్త
రిస్సారం మృతసంజ్ఞేవనీకరమ్ ॥ 1 ॥ సుశ్రుతః ॥ ఆయుర్వేదం మహాబూహిసరా
శ్వేభరుగర్జనమ్ । సిద్ధయోగాద్విసిద్ధమస్త్రాత్మతసంజ్ఞేవనీకరామ్ ॥ 2 ॥ ధన్వస్తరిః
రక్షస్వలంహిజ్వరితం లక్ష్మితం భోజయేద్భిషక్ । సవిశ్వం లాజమణ్డం తుతృజ్జ్వరాస్తం
శృతం జలమ్ ॥ 3 ॥ ముస్తవర్షటకోశీరచస్తనోదీచ్యగాగరైః । షడహేచవ్యతిక్రాస్తే
తిక్తకంపాయయేద్ధృవమ్ ॥ 4 ॥ స్నేహయేత్తిక్తదోషం తుతతస్తంచ విరేచయే
త్ । జీర్ణాష్టప్తికనీవారరక్తశాలిప్రమోదకాః ॥ 5 ॥ తద్విధాస్తేజ్వరేష్యస్తాయ
వానాం వికృతిస్తథా । ముద్గామసూరాశ్చణకాః కుళుభాశ్చ సకుశలాః ॥ 6 ॥
అటకోనారకాద్యాశ్చ కరోటకకటోల్బకమ్ । పటోలం సఫలం నిమ్బం పర్వటం దా
డిమం జ్వరే ॥ 7 ॥ అధోగేవమనంశస్తమూర్ధ్వగేచ విరేచనమ్ । రక్తిపిత్రేతథాపా
నం షడక్లంశుశీవర్జితమ్ ॥ 8 ॥ సక్తగోధూమలాజాశ్చయవశాలిమసూరకాః । ప
ష్టచణకామద్గాభాత్యోగోధూమకాహితాః ॥ 9 ॥ సాధితాఘృతదుద్ధాభ్యాం యోగ్రం
వృషరసోమధు । అతిహారేపురాణానాం శాలీనాం భక్షణం హితమ్ ॥ 10 ॥ అనభి
వ్యద్ధియచ్చాన్నం లోధ్రవలం సంయుతమ్ । మారుతం వర్జయేద్ద్యుతైః కార్యోన్మత్తే
మసర్వథా ॥ 11 ॥ వాట్యంక్షీరేణ చాశ్నేయాద్వాస్తాకం ఘృతసాధితమ్ । గోధూ
మశాలయస్త్రీక్తాహితాజతరిణామధు ॥ 12 ॥ గోధూమశాలయోతిక్రాత్తైశ్చ ఖది
రోభయా । పశ్చికోలం జాగ్ధలాశ్చ నిమ్బధాత్యైః పటోలకాః ॥ 13 ॥ మాతులుగ్ధర
సాజాతిశుషుకా మూలకస్తైర్ధవాః । కుష్ఠినాం చ తథాశస్తంపానాగ్ధేఖదిరోదకమ్ ॥ 14 ॥
మసూరముద్గాపేయాగ్ధేభోజ్యాజీర్ణాశ్చ శాలయః । నిమ్బపర్వతైశ్చ కైర్జాగ్ధలా
నాంతథారసః ॥ 15 ॥ షడక్లం మరిచం ముస్తంకుష్ఠం లోధ్రం సువర్చికా । మనశ్శిలా

చ వాలేయఃకుష్టహామూత్రపేషితః ॥ ౧౬ ॥ అపూపకుష్టకుల్పాషయవాద్యామేహి
 నాంహితాః । యవాన్నవికృతిర్ముగ్ధాకుభుక్తాజీర్ణశాలయః ॥ ౧౭ ॥ తిక్తయాతౌ
 శాశాకానితక్రానిహరితానిచ । త్రైలానితిలగ్నిరూక విభీతకేణుదానిచ ॥ ౧౮ ॥
 ముగ్ధాస్పయవగోధూమాధాన్యవర్షస్థితంచయత్ । జాగ్రలస్యరసశ్చస్తోభోజనేరా
 జయత్క్రిణామ్ ॥ ౧౯ ॥ కాళుష్ఠమాద్యకోరాస్నాశుషు-మూలకజాగ్రలైః । పూ
 వైర్వావిషు-రైస్సిద్ధైర్దధిదాడిమసాధితైః ॥ ౨౦ ॥ మాతులుగ్ధరసయోద్రద్రాతౌ
 వ్యోషాదిసంస్కృతైః । యవగోధూమశాల్యనైర్మోజయేచ్ఛాస్వసకానిసమ్ ॥ ౨౧ ॥
 దశమూలబలారాస్నాకుభుక్తైర్వపసాధితాః । పేయాఃపూపరసాఃక్యాథాశ్శ్యాస
 హికా-నివారణాః ॥ ౨౨ ॥ శుషు-మూలకకాళుష్ఠమూలజాగ్రలజైరసైః । యవ
 గోధూమశాల్యన్నంజీర్ణంసోశీరమాచరేత్ ॥ ౨౩ ॥ సోధవాస్తస్సుడాంపథ్యాంఖా
 దేద్వాగుడనాగరమ్ । తక్రంచచిత్రకంచోభాగ్రహణీరోగనాశనా ॥ ౨౪ ॥ పురాణయ
 వగోధూమశాలయోజాగ్రలారసః । ముగ్ధామలకఖడ్జూరమృద్వికాబరరాశిచ ॥ ౨౫ ॥
 హధుస్పిఃపయశ్చక్రంనిచ్చవర్పటకావృషమ్ । తక్రారిష్టేశ్వశస్యస్తేసతతంచాతరో
 గిణామ్ ॥ ౨౬ ॥ హృద్రోగిణోవిరేచ్యాస్తపిష్టల్యోహికి-నాంహితాః । తక్రావలా
 లసింధానిముక్తానిశిరాస్ఫసా ॥ ౨౭ ॥ ముక్తాసేన్సర్పలాజాదిమద్యంశస్తంమ
 దాత్యయే । సయోద్రపయసాలాతౌంపిబేచ్ఛక్షతవాన్నరః ॥ ౨౮ ॥ క్షయంచాం
 సరసాహరో వహ్నిసంరక్షణజ్యయేత్ । శాలయోభోజనేరక్తానీవారకలమాద
 యః ॥ ౨౯ ॥ యవాన్నవికృతిర్కాంసంశాకంసోవర్చలంశతీ । పథ్యాతథైవార్కసాం
 యన్మణ్డంతక్రంచవారిణా ॥ ౩౦ ॥ ముస్తాభ్యాసస్తథాలేపశ్చిత్రకేణహరిద్రయా ।
 యవాన్నవికృతిశ్శాలిర్వాస్తూకంససువర్చలమ్ ॥ ౩౧ ॥ త్రపుసవారుగోధూమాఃక్షీ
 రేత్యుఘృతసంయుతాః । మూత్రకృచ్ఛేచశస్తాస్సస్యఃపానేమణ్డసురాదయః ॥ ౩౨ ॥
 లాజాస్సక్తుస్తథాతౌద్రంశూన్యంచాంసంపరూషకమ్ । వార్తాకులావశిఖనశ్శర్ది
 ఘ్నఃపానకానిచ ॥ ౩౩ ॥ శాల్యన్నంతోయపయసికేవలోష్ఠేశ్వతేపివా । తృష్ణాఘ్న
 ముస్తగుడయోర్ముటికావాముఖేఘృతా ॥ ౩౪ ॥ యవాన్నవికృతిఃపూపంశుషు-మూ
 లకజరితథా । శాకంపటోలవేత్రాగ్రమూరుస్తస్ఫువినాశనమ్ ॥ ౩౫ ॥ ముగ్ధాథకమ్
 సూరాణాంసతితైర్జాగ్రలైరసైః । సన్నైర్ధవఘృతద్రాతౌశుక్త్యామలకకోలజైః ॥ ౩౬ ॥
 యూపైఃపురాణగోధూమయవశాల్యన్నమభ్యసేత్ । విసర్వీససితాతౌద్రమృద్వికా
 దాడిమోదకమ్ ॥ ౩౭ ॥ రక్తయష్టికగోధూమయవముగ్ధాదికంలఘు । కాకమారీ
 చవేత్రాగంవాస్తకంచసువర్చలా ॥ ౩౮ ॥ వాతశోణితనాశాయతోయంశస్తంసితం
 మధు । నాసారోగేషుచహితంఘృతంచూర్వాప్రసాధితమ్ ॥ ౩౯ ॥ భృగరాజరసే
 సిద్ధంతైలంధాత్రీరసేపివా । నస్యంసర్వామయేషిష్టంమూర్ధ్వజస్తాద్భవేషుచ ॥ ౪౦ ॥

శీతతోయాన్నపానంచతిలానాంవిప్రభక్షణమ్|ద్విజదాధ్యక్షకర్తృప్రకృతభాగుష్టిక
రంపరమ్|| ౪౧ || గజ్జావంతిలతైలేనద్విజదాధ్యక్షకరంపరమ్ | విజగ్జమాధ్యక్షోమూ
త్రంసర్వత్రకృమినాశనే || ౪౨ || ధాత్రిఫలాస్యథాజ్యంచశిరోలేపనముత్తమమ్ | శి
రోరోగవిశాశాయస్సిద్ధముష్ణంచభోజనమ్ || ౪౩ || తైలంవాటస్తమూత్రంఛకర్ణ
పూరణముత్తమమ్ | కర్ణతూలవిశాశాయసర్వశుక్రానివాద్విజ || ౪౪ || గిరిమృ
చ్ఛస్తనంలాతౌమాలతీకలితథా | సంయోజ్యాంశుకృతావర్తితతశుక్లహరీకు
పా || ౪౫ || వ్యోమంత్రిఫలయాయుక్తంతుచ్ఛకంచతథాజలమ్ | సర్వాక్షిరోగశమ
నంతథాచైవరసాజ్ఞానమ్ || ౪౬ || ఆజ్యభృష్టంశిలాపిష్టంలోధృకాజ్ఞికైస్థవైః |
ఆశ్చ్యోతనావినాశాయసర్వనేత్రామయేహితమ్ || ౪౭ || గిరిమృచ్ఛస్తవైశ్చేహ
వహిర్వేత్రస్యశస్యతే | నేత్రామయవిహితార్థంత్రిఫలాంశీలయేత్సదా || ౪౮ || రా
త్రోతుమధుసర్పిర్భాగ్యంధీర్లుమాయుర్జిజీవిషుః | శతావరీరసేసిద్ధావృష్యోక్షీరఘృ
తాస్తృతా || ౪౯ || కలమ్మికానిమాషాశ్చవృష్యోక్షీరఘృతౌతథా | ఆయోష్యత్రిఫలా
జ్ఞేయాపూర్వవస్తధుక్వాతా || ౫౦ || మధుకాశిరసోపేతావలీవలితనాశిని |
వచాసద్ధమ్మతంవిప్రభూతదోషవిశాశనమ్ || ౫౧ || కవ్యంబుద్ధిప్రదంచైవతథాసర్వా
ర్థసాధనమ్ | బలాకలగఠాయేణసిద్ధమభ్యజ్ఞనేహితమ్ || ౫౨ || రాసాసహ
చరైర్వాపితైలంవాతవికారిణామ్ | అనభివృద్ధియచ్చాన్నంతద్వైశేషప్రశస్య
తే || ౫౩ || సత్తుపిణ్డీతతైవాక్షాపాచనాయప్రశస్యతే | వక్త్రస్యచతథాభేదేనృష్ట
చూర్ణంచరోపణే || ౫౪ || తథాశుక్లవచారశ్చబలికర్మవిశేషతః | సూతికాచత
థారతౌప్రాణినాంతుసదాహితా || ౫౫ || భక్షణంసృష్టపత్రాణాంసర్వదక్షస్యభేష
జమ్ | తాశనివృద్ధశంకేశ్యంజీర్ణంత్రిలంయవాఘృతమ్ || ౫౬ || ధూపోవృశ్చి
కదక్షస్యశిఖవత్రఘృతేనవా | అర్కక్షీరేణసంపిష్టంలోపావీజంపలాశజమ్ || ౫౭ ||
వృశ్చికార్తస్యకృష్ణావాశివాచఫలసంయుతా | అర్కక్షీరంతిలంత్రిలంపలంచగుడం
సమమ్ || ౫౮ || పానాజ్ఞయతిదుర్వారంశ్వవిమంశీఘ్రిమేవత | పీత్వామూలంశి
వృత్తుల్యంతర్జునియస్యసన్నిపా || ౫౯ || సర్పక్షీటవిషాణ్యశుభయత్యతిబలాన్యపి | భ
స్తనంచద్దకంకుష్ఠంతామూశీరపాలలాః || ౬౦ || నిర్గుణ్డీపారిఖాసేషుక్షాతావి
షహరోగదః | శిరోవిరేచనంశస్త్రంగుడనాగరకంద్విజ || ౬౧ || స్నేహపానైశ్చ
భూతిస్తైలంఘృతజనుత్తమమ్ | స్వేదనీయఃపరోపహ్నిశ్చేతామృష్టసృష్టనంపర
మ్ || ౬౨ || త్రివృద్విరేదనేత్రేహవమవేషదనంతథా | వస్త్రీర్విరేకోవమంతైలంస
ర్పిత్రథామధు || ౬౩ || వాతపిత్రబలాశానాంక్షమేణపరమావధమ్ || ౬౪ || *

శ్రీఆగ్నేయరాశి ఆగ్నేయే ధన్వంతరిసుత్రుతసంవాదే ఆయుర్వేదే
సిద్ధావదానామ ఏకోనాశీత్యధికద్వి శతతమోధ్యాయః.

— శ్రీ సర్వ రోగ హరా శ్లోక ధారిణి —

ధన్వంతరిః ॥ శరీర మానసాగస్తనహజావ్యాధయోమతాః । శారీరాజ్వరణ
స్తోద్యాక్రోధాద్యామానసామతాః ॥ ౧ ॥ ఆగస్తవోభిఘాతోఽఘాస్సహజాయజ్జ్వరా
దయః । శారీరాగస్తనాశాయసూర్యవారేఘ్నతంగుడమ్ ॥ ౨ ॥ లవణంసహిరజ్యం
చవిప్రాయాపూపమర్షయేత్ । చక్షేవాభ్యంజదోవిప్రసర్వరోగైఃప్రముఖ్యతే ॥ 3 ॥
తైలంశనైశ్చరేదద్యాదాశ్వినేగోరసాన్నదః । ఘృతేనపయసాలిక్యంసంసాప్తస్సాన్య
ద్రుగుష్ణితః ॥ ౪ ॥ గాయత్రీహోవయోద్వహోదూర్వాప్రీమధురాల్లుతా
మ్ । యస్మిన్మేవాధిమాపోతితస్మిన్నానంబలింశుభే ॥ ౫ ॥ మానసానాంరుజా
దీనాంవిష్టోస్సౌత్రంహరంభవేత్ । వాతపితృకఫాదోషాధాతవశ్చృతథాశృణు ॥ ౬ ॥
భుక్తంపక్వాశయాదస్త్వంద్విధాయాలిచసుశ్రుత । అంశేనైకేనకీట్టిత్వంరసతాంచా
పరేణచ ॥ ౭ ॥ కీట్టిభాగోమలస్తప్రవిష్ణూత్రస్వేదమాపికాః । నాసామలంకర్ణమ
లంతథాదేహమలంచయేత్ ॥ ౮ ॥ రసభాగాద్రసస్త్రసమాచోఽఘోతతాంప్రజే
త్ । మాంసంరక్తాంత్రతోమేదోమేదసోఽస్థిశ్చసప్తభః ॥ ౯ ॥ అఘోమజ్జాతతశ్శు
క్రంశుక్రాద్రాగస్తభౌజనః । దేశమార్తింబలంశక్తింకాలంప్రకృతిమేవచ ॥ ౧౦ ॥ జ్ఞా
త్యాచికీర్ణితంకుర్యాద్భేషజస్యతథాబలమ్ । తిథిరిక్తావ్యజేద్ధిమంమన్దభద్రారణో
గ్రకమ్ ॥ ౧౧ ॥ హరిగోద్విజచన్ద్రాగ్రహసురాదీన్ప్రతిపూజ్యచ । శృణుమస్త్రమి
మంవిద్యన్మేషకారఘ్నమాచరేత్ ॥ ౧౨ ॥ బ్రహ్మదయోశ్చిరుదైవభీరాచన్ద్రా
రాగ్నిలానలాః । ఋషయశ్చౌషధిగ్రామాభూతసంక్షాత్పపాస్త్రతే ॥ ౧౩ ॥
రసాయనమివర్షితాండేవానామమృతంయథా । సుధేవోద్దమనాగానాంభైషజ్య
మిదమస్త్రతే ॥ ౧౪ ॥ వాతశ్లేష్మోద్వక్తోదేశోఽపహవృత్తోఽపహదకః । అనూపశ్చతి
విఖ్యాతోజాగ్లస్తద్వివర్జితః ॥ ౧౫ ॥ కించద్వృత్తోదకోదేశస్తథాసాధారణస్తస్మృతః ।
జాగ్లఃపితృబహుభోషధ్యసాధారణస్తస్మృతః ॥ ౧౬ ॥ యాత్మశీతశ్చలోవాయుః
పితృశుష్ణంకటుత్రయమ్ । ఫిరాస్తుస్సిగ్ధమధురంబలాశంప్రవచతు ॥ ౧౭ ॥ వృద్ధిస్స
మానైరేతేహంవివరితైర్వివర్యయః । రసాస్సాన్విద్యన్తులవణాశ్లేష్మలావాయునా
నాః ॥ ౧౮ ॥ కటుతిక్తకషాయాశ్చవాతలాశ్లేష్మనాశనాః । కటుష్టులవణాశ్లేయా
స్తథాపితృవివర్ధనాః ॥ ౧౯ ॥ తిక్తస్వాదుకషాయాశ్చృతథాపితృవినాశనాః । రసస్యైతద్గు
ణంనాస్త్రవిపాకస్యైతదిష్యతే ॥ ౨౦ ॥ వీర్యోష్ణాఃకఫవాతఘ్నశ్శీతాఃపితృవినాశనాః ।
ప్రథావతస్తథాకర్మలేకుర్వన్తిచసుశ్రుత ॥ ౨౧ ॥ శిశిరేచవనస్తేచనిదాఘేచతథా

క్రమాత్ । చయప్రకోపప్రశమాకఫస్యతుప్రకీర్తితాః ॥ ౨౨ ॥ నిదాఘవద్నారాత్రాచ
తథాశరదిసుశ్రుతః । చయప్రకోపప్రశమాకఫవసస్యప్రకీర్తితాః ॥ ౨౩ ॥ మేఘశాలేచశ
రదిహేమస్తేచయథాక్రమాత్ । చయప్రకోపప్రశమాస్తథాపిస్తస్యకీర్తితాః ॥ ౨౪ ॥
వద్నాదయోవిసగ్నాస్తహేమస్తాద్యాస్తథాత్రయః । శిశిరాద్యాస్తథాదానంగ్రిష్టా
వ్తాఽయుతవస్త్రయః ॥ ౨౫ ॥ సోమ్యోవిసగ్నస్తాద్వాదానమాగ్నేయంపరికీర్తితమ్ । వద్నా
దీంస్త్రీనృతీన్త్రీనుశ్చరస్వర్యాయశోరసాః ॥ ౨౬ ॥ జనయత్యన్లులవణమధురాంస్త్రీ
స్యథాక్రమమ్ । శిశిరాదీన్త్రూనరగ్రశ్చరస్వర్యాయశోరసాః ॥ ౨౭ ॥ వివర్ణయేత్త
థాతిక్రకషాయకటుకాన్గ్రమాత్ । యథారజన్యోవర్ణవైబలమేకంహివర్ణతే ॥ ౨౮ ॥
క్రమశోధనుమయ్యాణాంహీయమానాసుహీయతే । రాత్రీభుక్తదినానాంచవయసశ్చ
తతైవచ ॥ ౨౯ ॥ ఆదిసుధ్యవసానేషుకఫపిత్రసమీరణాః । ప్రకోపంయోన్వికోపా
దౌకాలేతేషాంచయస్త్పృతః ॥ ౩౦ ॥ ప్రకోపోద్ధరకేకాధేశమస్తేషాంప్రకీర్తితః ।
అతిభోజనతోవిప్రతథాచాభోజనేనచ ॥ ౩౧ ॥ రోగాహిసర్వేజాయస్తేవేగోదీరణ
ధారణైః । అన్నేనకుత్సేద్వావింశావేకంపానేనపూరయేత్ ॥ ౩౨ ॥ ఆశ్రయంపవ
నాదీనాంతతైఃపవశేదయేత్ । వ్యాధేర్నిదానస్యతథావిపరీతమహాషఢమ్ ॥ ౩౩ ॥
కర్తవ్యమేతదేవాత్రమయాసారంప్రకీర్తితమ్ । నాభేరూర్ధ్వమథశ్చైవగునశో
శ్యోస్తతైవచ ॥ ౩౪ ॥ బలాశపిస్తవాతానాంసేహేష్ఠానంప్రకీర్తితమ్ । తథా
పిసర్వగాత్రైచేదేహేవాయుర్విశేషతః ॥ ౩౫ ॥ దేహస్యమధ్యేహృదయంఘ్రానం
తన్తనసస్తస్పృతిమ్ । కుశోల్పకేశశ్చపలోబహువాగ్నిచక్షుమానలః ॥ ౩౬ ॥ వ్యోమగశ్చ
తథాస్వప్నేవాతప్రకృతిరుచ్యతే । అకాలపలితఃక్రోధిప్రస్వేదీనుధురప్రియః ॥ ౩౭ ॥
స్వప్నేచదీప్తిమత్రేక్షీపిత్రప్రకృతిరుచ్యతే । దృఢాగ్ధినిరచిత్తేశ్వమప్రభస్నిచ
మూర్ధ్వజః ॥ ౩౮ ॥ శుద్ధామ్బుదర్శిస్వప్నేచకఫప్రకృతికోనరః । తామసారాజ
సాశ్చైవసాత్త్వికాశ్చతథాస్తృతాః ॥ ౩౯ ॥ మనుష్యామునిశౌర్యాలవారపిత్రకఫా
త్తకాః । రక్తపిత్రంప్యవాయూచ్చగురుకర్మప్రవర్తనైః ॥ ౪౦ ॥ కదన్నభోజనాద్వాసు
ద్దేహీశోకాచ్చకఫప్రతి । విదాహి నాంతథోలాగ్రానాముష్ణాన్నాధ్వనిసేవి నామ్ ॥ ౪౧ ॥
పిత్రంప్రకోపమాంతిథయేనచతథాద్విజ । అత్యమ్బుపానగుర్వన్నభోజినాంభు
క్రశాయినామ్ ॥ ౪౨ ॥ శ్లేష్మాప్రకోపమాయాంతితథాయేచాలపాజనాః । వాతౌచ్యు
ష్ణానిరోగాణిజ్ఞాత్వాశౌమ్యానలక్షణైః ॥ ౪౩ ॥ అస్థిభగ్గకషాయత్యమాస్యేశుమా
స్యతాతథా । బృహ్మణంరోమహర్షశ్చవాతికవ్యాధిలక్షణమ్ ॥ ౪౪ ॥ నఖశ్రేణిసరా
ణాంతుపీతత్వంకటుతామభేత్తస్థాదాహూష్ణతాచైవపిత్రవ్యాధినిదర్శనమ్ ॥ ౪౫ ॥
ఆలస్యంచప్రసేకశ్చగురుతామధురాస్యతా । ఉష్ణాభిలాషితాచేతిశ్లేష్మికవ్యాధిల
క్షణమ్ ॥ ౪౬ ॥ సింధోష్ణమన్నమధ్యజ్ఞస్తైలపానాదివారసుత్ । ఆఘ్నంక్షీరం

సితాద్యంచవన్ద్రశాస్త్రాదిపితృమతః ॥ ౪౭ ॥ సత్యోద్రంత్రిఫలాతైలంవ్యాయామా
దికపాపహమ్ । సర్వరోగప్రశాంత్యైస్సాద్విజ్ఞోధ్యానంచపూజనమ్ ॥ ౪౮॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ధన్వన్తరి సుశ్రుతసంవాదే ఆయుర్వేదే
సర్వరోగహరాణ్యైషధానినామ అశీత్యధికద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రిరసాదిలక్షణమ్ ౬ —

ధన్వన్తరిః ॥ రసాదిలక్షణంవత్సేభేషజానాంగుణంశృణు । రసవీర్యవిపా
కజ్ఞోస్పవాదీనక్షయేన్నరః ॥ ౧ ॥ రసాస్సద్విజ్ఞులవణాస్సహజాఃపరికీర్తి
తాః । కటుతిక్తకషాయానితథాగ్నేయామహాభుజః ॥ ౨ ॥ త్రిధావిపాక్లోద్రవ్యస్యక
ల్పస్థులవణాత్మకః । ద్విధావీర్యంసముద్దిప్తముష్ణంశీతంతతైవచ ॥ ౩ ॥ అనిర్దేశ్యప్ర
భావశ్చఓషధీనాద్విజ్ఞోత్తమ । మధురశ్చకషాయశ్చతిక్తశ్చైవతథారసః ॥ ౪ ॥
శీతవీర్యాస్సముద్దిప్తాశ్శేషస్తూష్ణాఃప్రకీర్తితాః । గుఢూచితత్రవిక్రూపిభవత్యుష్ణాతపీ
ర్యణః ॥ ౫ ॥ ఉష్ణాకషాయాపితథావధ్యాభవతిమానద । మధురోపితథామాంసఉ
ష్ణపవప్రకీర్తితః ॥ ౬ ॥ లవణోమధురశ్చైవవిపాకమధురౌశ్చృతౌ । ఆమైష్ణశ్చ
తథాప్రోక్తశ్శేషాఃకటువిపాకినః ॥ ౭ ॥ వీర్యపాశేవివర్యస్తేప్రభావాత్తత్రశ్చయః ।
మధురోపికటుపాకేయచ్చయోద్రంప్రకీర్తితమ్ ॥ ౮ ॥ క్వాథయోత్తోడశగుణంపితే
ద్రవ్యాచ్చతుర్గుణమ్ । కల్పనైషాకషాయస్యయత్రనోక్తోవిధిర్భవేత్ ॥ ౯ ॥ కషా
యంతుభవేత్త్రాయంస్నేహపాకేచతుర్గుణమ్ । ద్రవ్యతుల్యంసముద్భవ్యద్రవ్యంస్నే
హంక్షిపేచ్ఛధః ॥ ౧౦ ॥ తావత్ప్రమాణంధ్రవ్యస్యస్నేహపాదంతతఃక్షిపేత్ । తో
యవర్జస్తయద్ద్రవ్యంస్నేహద్రవ్యంతథాభవేత్ ॥ ౧౧ ॥ సంవర్తితౌషధిపాకస్నే
హానాంపరికీర్తితః । తత్తుల్యతాతులేహ్యస్యతథాభవతిసుశ్రుత ॥ ౧౨ ॥ స్పృశ్యమ
ల్పవధంక్వాథంకషాయంచోక్తవద్భవేత్ । అక్షురార్ణస్యనిర్దిష్టంకషాయస్యచ
తుఃపలమ్ ॥ ౧౩ ॥ మధ్యమైషాత్ప్రతామాత్రానాస్త్రిమాత్రావికల్పనా । వయః
కాలంబలంపహ్నించేశంధ్రవ్యంరుజంతథా ॥ ౧౪ ॥ సమవేత్త్యమహాభాగమాత్రా
యాఃకల్పనాభవేత్ । సామ్యాస్తత్రరసాఃప్రాయోవిజ్ఞేయాధాతువర్ధనాః ॥ ౧౫ ॥
మధురౌస్తుపిశేషేణవిజ్ఞేయాధాతువర్ధనాః । దోషాణాంచైవధాతూనాంద్రవ్యంస
మగుణంతుయత్ ॥ ౧౬ ॥ తదేవవర్ధయేజ్జేయంపవిత్రంక్షమావహమ్ । ఉపస్తప్త్య
త్రయంప్రోక్తంచేహస్త్విత్తమజోత్తమ ॥ ౧౭ ॥ ఆహారోమైశునంబిత్రాతేషుయత్స
స్పదాభవేత్ । అసేవనాల్సేవనాచ్చఅత్యస్తంనాశమాప్నుయాత్ ॥ ౧౮ ॥ క్షయ
స్యబృంహణంకార్యంస్థూలదేహస్యకర్షణమ్ । రక్షణంమధ్యకాయస్యదేహభేదా
స్త్రయోమతాః ॥ ౧౯ ॥ ఉపక్రమద్వయంప్రోక్తంతర్పణంచాప్యతర్పణమ్ ।
హితాశీదమితాశీచజిగ్గాశీవతథాభవేత్ ॥ ౨౦ ॥ ఓషధీనాంపశ్చువిధాంతథాభవ

తామ్రానా । రసఃకలఃశృతశీతఃపాణ్యశృమనుజోత్తమ ॥ ౨౧ ॥ రసశృషీదకో
 జ్ఞేయఃకలఃఅలఃపితాధ్యవేత్ । కృధితశృశృతోజ్ఞేయశీతఃపర్యుషితోనిశామ్ ॥ ౨౨ ॥
 సద్యోభిశృతపూతంయత్రత్యాజ్యనభిధీయతే । కరణానాంశతంబైవదష్టితైవ
 ధికాస్సృతా ॥ ౨౩ ॥ యోవేత్తిసహ్యజేయస్సాన్యగ్నసృభిభామయోజ్ఞికః । ఆహార
 శుద్ధిరగ్నృధ్ధమగ్నిమూలంబలంసృణామ్ ॥ ౨౪ ॥ ససింధుత్రిఫలాంచాద్యాత్సురాగ్ని
 అభివర్ణదామ్ । జాజ్వలంచరసంసింధుయ క్తందధిపయోజ్ఞామ్ ॥ ౨౫ ॥ రసాధికంసమం
 కుర్యాన్నరోవాతాధికోపివా । నిదాఘేనుర్దనఃక్తంశిశిరేచసమంబహు ॥ ౨౬ ॥
 వసవేనధ్యనుంజ్ఞేయంనిదాఘేనుర్దనోల్బణమ్ । త్వచంతుప్రభమంసుద్ధ్యవజ్జంచత
 దనస్తరమ్ ॥ ౨౭ ॥ స్నాయూరుధిరదేహీమతిస్తీభాతీవమాంసలమ్ । సుధౌబా
 హూతతైవేహతథాజ్ఞేసజానునీ ॥ ౨౮ ॥ అరివస్తర్దయేత్ప్రిష్ఠోజత్రువక్షశ్చ
 పూర్వవత్ । అగ్నసద్ధిమసర్వేషుషీద్యబహుశంతథా ॥ ౨౯ ॥ ప్రసారయేదగ్నస
 ద్ధీన్నచయేపేణచాక్రమాత్ । నాజీర్ణేతుశ్రమంకుర్యాన్నభుక్త్వాపీతవాన్నరః ॥ ౩౦ ॥
 దిసస్యతుచతుర్భాగఊర్ధ్వంతుప్రమారాధకే । న్యాయామంనైవక్తర్దవ్యంస్నాయాచ్ఛీ
 తామ్బునాసకృత్ ॥ ౩౧ ॥ వార్యుష్ణంచశ్రమంజహ్యద్ధృదాశ్వాసన్నధారయేత్ । వ్యా
 యామశ్చకఫంహన్యాద్వాతంహన్యాచ్ఛుషర్దనమ్ ॥ ౩౨ ॥ స్నానంపితౄణికంహన్యా
 త్రప్యావ్రేచాతపాఃప్రియాః । ఆతపక్షేకకర్మాదాయేమన్యామిమనోనరాః ॥ ౩౩ ॥

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ధన్వంతరిసుశ్రుతసంవాదే ఆయుర్వే
 దే రసాదిలక్షణంనామఏకాశీత్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— వివృతాయుర్వేదః—

ధన్వంతరిః॥ వృతాయుర్వేదమాఖ్యాస్యేక్షతశీప్తేతరతత్కుభః । ప్రాగ్నటో
 యామ్యతస్తాప్రతిప్యేశ్వఃక్రమేణతు ॥ ౧ ॥ దక్షిణాంధిశముష్పన్నాస్సమీపే
 కద్రుమాః । ఉద్యాసంగృహవాసేస్యాత్రిలాన్వాప్యకపుష్పితా ॥ ౨ ॥ గృహ్లాయా
 ద్రోవయేద్వృతాద్విజంచస్త్రింప్రపూజ్యచ । భువానివజ్ఞువాయవ్యంహస్తం
 ప్రాజేతవైష్ణవమ్ ॥ ౩ ॥ సక్షతానితథామూలంశస్యవైద్రుమరోవణే । ప్రతేశయే
 న్నదీవాహన్సుమరీణ్యాంతుకారయేత్ ॥ ౪ ॥ హస్తామఘాతథామైత్రమాద్యంపువ్యం
 సవాసవమ్ । జలాశయసమూరమ్యేవారుణంచోత్తరాత్రయమ్ ॥ ౫ ॥ సమీప్
 జ్యవరుణంవిష్ణుంచర్జన్యంతతనూచరేత్ । అరిష్టాశోకపున్నాగశిరీషాస్సప్రియక్షవః ॥ ౬ ॥
 అశోకఃకదరీజమ్బుప్రథావకుళదాడిమాః । సాయంప్రాతస్తుష్ణుర్వారైశీతకాలేది
 నాస్తరే ॥ ౭ ॥ వర్షారాత్రాభువశోషేనేక్తవ్యారోపితాద్రుమాః । ఉత్తమంవింశతి
 ర్వస్తామధ్యమంపాదకాస్తరమ్ ॥ ౮ ॥ ఘానాత్సనాస్తరంకార్యంవృతాయాణాంద్వాద

శావరమ్ । విఫలాస్పృష్టనావృతాశ్చస్త్రేణాదాహిశోధనమ్ ॥ ౯ ॥ విదగ్ధఘృతః
 బాక్తాస్త్రేచయేచ్ఛితవారిణా । ఫలనాశేషభుత్తైశ్చమైర్ముద్గైర్యవైస్తిలైః ॥ ౧౦ ॥
 ఘృతశీతవయస్సేకః ఫలపుష్పయసర్వదా । ఆవికాజశక్త్యుద్భవం యవమాన్యంతిటా
 నివ ॥ ౧౧ ॥ గోమాంసముదకంచైవ సప్తరాత్రం నిధానయేత్ । ఉత్తేకస్సర్వవృతౌ
 తాం ఫలపుష్పాదివృద్ధిదః ॥ ౧౨ ॥ మత్స్యస్థనాతుసేకేన వృద్ధిన్భవతి కాఖనః । విద
 గ్ధతజ్జులౌపేతం మత్స్యం మాంసం హిదోహదమ్ ॥ ౧౩ ॥ సర్వేషామవిశేషేణ వృ
 తౌ తాం రోగమర్దనమ్ ॥ ౧౩౪ ॥ * * * *

ఇతి శ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ధన్వంతరిసుశ్రుతసంవాదే ఆయుర్వే
 దే వృతాయుర్వేదో నామ ద్విశతతమోధ్యాయః

శ్రీనానారోగహరాశ్చోషధానిశ్చ

ధన్వంతరిః ॥ సింహేశరీనిశాయుర్మంవత్సంక్వాభసేవనమ్ । శిశోస్సర్వాతిసా
 రేషు ప్రస్థదోషేషు శస్యతే ॥ ౧ ॥ శృణ్వేంసకృష్ణాతివిహం చూర్ణితాం మధునాలిహేత్ ।
 ఏకాచాతివిహాకాన చ్ఛర్దిజ్వరహరిశిశోః ॥ ౨ ॥ బాలైస్సేవ్యావచాసా జ్వరసమృద్ధావా
 భతైలయన్ ॥ యష్టికాంశ్ఘృతపుష్పింవా బాలః క్షీరాన్వతాంపిబేత్ ॥ ౩ ॥ చాగూశ్రవ
 మృద్యుక్తాయుర్వేధాశ్రీర్ధృతే శిశోః । వచాహ్యగ్నిభావాసా శుణ్ణీకృష్ణానిశాగదమ్ ॥
 ౪ ॥ సయష్టిస్తైవ సంబాలః ప్రాతర్వేధాకరంపిబేత్ । దేవదారుమహాశిగ్రు ఫలత్ర
 యపయోముచామ్ ॥ ౫ ॥ క్వాభస్సకృష్ణామృద్వికాకలః స్సర్వాన్మృమీహారేత్ ।
 త్రిఫలాభృగ్విశ్వానారసేషు మధుసర్పియః ॥ ౬ ॥ మేషీక్షీరేవ గోమూత్రేన క్తం
 రోగేహితం శిశోః । నాసారక్తహరోసస్యాద్ధూర్వారసశ్చాహూత్రమః ॥ ౭ ॥ లఘ
 నార్ద్రాశిగూత్రాం రసః క్షరస్య పూరణమ్ । త్రైలమార్ద్రాశ్చాత్యం వా శూలహం
 చావరోగమత్ ॥ ౮ ॥ జాతీపత్రం ఫలం వ్యోషం కబళం మూత్రకం నిశా । దుగ్ధక్వా
 భేదభయాక లేసంధం త్రైలం ద్విజాత్రిమత్ ॥ ౯ ॥ ధాన్యామ్బునారికేళం గోమూత్రం
 క్రముకవిశ్వయన్ ॥ క్వాభితం కబళం కార్యం నిజిహ్వేధిశాస్త్రయే ॥ ౧౦ ॥ సాధి
 తం లాజ్ఘరీక లేత్రైలం నిర్గుణ్ణికారణైః । గణ్ణమాలాగళగణ్ణానాశయేన్మస్యకర్మణా ॥
 ౧౧ ॥ పల్లవైరరగపూతీకస్సుహీరుద్ధ్వా తజాతికైః । ఉద్వర్తయేత్సగోమూత్రైశ్చ
 ర్వత్వద్వోషనాశనైః ॥ ౧౨ ॥ వాకుచోసతిలాభుక్తా వత్సరాతుకృష్ణనాశనీ । పథ్యాభ
 ఖాతీకీత్రైలగుడపిష్ఠీతుకుష్ఠజీత్ ॥ ౧౩ ॥ యూతీకపష్పిరజనీతి ఫలావ్యోషచూర్ణయన్
 క్ ॥ తక్రంగదాబురేపేయం భత్యోవాసగుడాభయా ॥ ౧౪ ॥ ఫలదార్పివిహాణాం
 తుక్వాభోధాత్రీరసోభవా । పాతవ్యోరజనీకలః తౌద్రాతౌద్రప్రమేహిణా ॥ ౧౫ ॥
 వాసాగర్భావ్యాధిఘాతక్వాభపరజ్జతైలయన్ ॥ వాతశోణితప్రాతాన్తా ద్విప్పరీ

స్వాత్మీయహరిః ॥ ౧౬ ॥ సేవ్యాజతరిణాకృష్ణాస్మక్షీరబహుభావితా । వయోవా
 తవ్యదవ్యాగ్నివిజృంభవ్యోమకలః ॥ ౧౭ ॥ గ్రన్థికోగ్రాభయాకృష్ణావిజృంభాత్తామృ
 తేస్థితా ॥ మాంసంతక్రంగవాణ్యర్కఃపాణ్ణుగుల్మకృమీకహరేత్ ॥ ౧౮ ॥ ఫలత్రయా
 మృతావాసాతిక్తభూనిస్తజస్తథా ॥ క్వాతస్సమాక్షికోహన్యాత్పాణ్ణురోగంసకా
 మలమ్ ॥ ౧౯ ॥ రక్తపిత్తీపిబేద్వాసాసురసంసనితంమధు ॥ వరీద్రాక్షాబలాశుణ్టీ
 సాధితంవాపయఃపుథక్ ॥ ౨౦ ॥ వరీవిదారీవథ్యావ బలాత్రయంసవాసకమ్ ॥
 శ్వదంష్ట్రాగ్రమధుసర్పిర్యామలిహేక్షయరోగవాక్ ॥ ౨౧ ॥ పథ్యాశిశ్రుకరజ్జా
 రుత్వక్వారంమధుసస్థమత్ ॥ సమూత్రంవిద్రధింహన్తి పరిపాకాయతస్త్రీజితే ॥
 ౨౨ ॥ త్రివృతాజీవతీదక్షిణజ్జిహ్వారస్వరీద్యయమ్ ॥ తార్క్షజంబుపత్రంవలేవశ్శస్త్రభ
 గస్తరే ॥ ౨౩ ॥ రుద్ధుతరజ్జిలాక్షాచూర్ణాజత్యోద్రసంయుతా ॥ వాసోవత్త్రివృశే
 యోజ్యాశోధనీగతినాశనీ ॥ ౨౪ ॥ శ్యామాయష్టినశాలాద్రసద్వకోఽపలవస్తనైః ॥ స
 మరీచైశ్చృతంత్రైలంఘీరేస్యాద్వగ్నిరోపణమ్ ॥ ౨౫ ॥ శ్రీకారృసదలైర్బుష్టఫల
 వలవణానిశా ॥ తస్మిన్దీప్యదనంతామేనత్రైలంస్యాత్తౌషధమ్ ॥ ౨౬ ॥ కుష్ఠీసారం
 వయోయుక్తంవహ్నిదగ్ధంప్రణేలిపేత్ ॥ తదేవనాశయేశ్చేకాన్నూరికేశరజోఘృత
 మ్ ॥ ౨౭ ॥ విశ్వేజమోదసింధూఢ్యవిజ్ఞాత్వస్థిస్సమాభయా ॥ తక్రేణోష్ణామృనా
 వాభపీతాతిసారనాశనీ ॥ ౨౮ ॥ వత్సకాతివిషావిశ్వవిల్లముత్సశృతంజలమ్ ॥ సామేపు
 రాణేఽతీసారేసాస్యశ్చూరేవపాయయేత్ ॥ ౨౯ ॥ అక్లారదగ్ధంసుకతంసింధుముష్ణామ్బు
 నాపిబేత్ ॥ శూలవాసనకవాతద్ధిసింధుహింజుకణాభయా ॥ ౩౦ ॥ కటురోహవా
 తుణాబజ్జలాజమూర్ణంమధుప్లుతమ్ ॥ వస్త్రీధిద్రగతంవక్రేన్యస్తంతుస్థాంవిసాశ
 యేత్ ॥ ౩౧ ॥ పాతాదార్యజాతిదళంద్రాక్షామూలఫలత్రయైః ॥ సాధితంసమధుక్వా
 థంకబళంముఖపావప్యతే ॥ ౩౨ ॥ కృష్ణాతివిపలైస్త్రీదాహపాతాపయోముచా
 మ్ ॥ క్యాథోమూత్రేశ్వతఃత్యోద్రీసర్వకణ్డగదాపహః ॥ ౩౩ ॥ పథ్యాగోతురుదుస్సర్ప
 రాజవృక్షశిలాభిదామీకమేయస్సమధుఃపీతోమూత్రకృచ్ఛగ్నివ్యపాహతి ॥ ౩౪ ॥
 వంశత్సగ్వరుణక్వాథశ్శర్కరాత్సవిఘాతనః ॥ శాఖోకత్వాథసత్యోద్రక్షీరాశీర్లీపదీభ
 వేత్ ॥ ౩౫ ॥ మాసారూత్వక్వయస్తైలంమధుసిక్తంచస్తైవమ్ ॥ పాదరోగంహరేత్సర్పి
 ర్జ్వాలమకులజంతథా ॥ ౩౬ ॥ శుణ్టీసావర్చలాహింజుచూర్ణంశుగ్ధీరస్తైర్బుష్టమ్ ॥
 రుజంహరేదథక్వాథోవిద్ధిబద్ధాగ్నిసాధనే ॥ ౩౭ ॥ సావర్చలాగ్నిహింజులానాంసదీ
 ప్యానాంరసామృతమ్ ॥ విజృంభివ్యకంయుక్తంవాతక్రంగుల్మాతురఃపిశోతే ॥ ౩౮ ॥
 ధాత్రిపటోలముద్గానాంక్వాథస్సాంజ్యోవిసర్పహః ॥ శుగ్ధీదారునవాక్షీరక్వాథో
 మూత్రాన్వితోఽపరః ॥ ౩౯ ॥ సవ్యోపాయోరజఃత్యోరఃఫలక్వాథశ్చశోఫహృ
 తే ॥ గుడశిశ్రుత్రివృద్భిశ్చస్తైవనాంరజోయుతః ॥ ౪౦ ॥ త్రివృతాఫలకక్వాథ
 స్సగుడస్సాంజ్యరేచనః ॥ వచాఫలకమాయోథంపయోవమనకృద్భవేత్ ॥ ౪౧ ॥

త్రిఫలాయాఃపలశతంపుకస్పృజజఘాపితమ్ । విడగ్ధంలూహమార్ణవదశశ్శాగసమన్వితమ్ ॥ ౪౨ ॥ శతావరిగుడూవ్యగ్నిపలానాంశతవింశతిః । మధ్యాజ్యులలేర్దివ్యశ్చలీపలితవర్జితః ॥ ౪౩ ॥ శతమబ్జంహిజీవేతసర్వరోగవివర్జితః । త్రిఫలాసర్వరోగఘ్నోసమధుశ్శరరాన్నితా ॥ ౪౪ ॥ సితాసుధుఘృతైర్యుక్తాసకృష్ణాత్రిఫలాశథా । పథ్యాదిత్రకశుణ్ణ్యశ్చగుడూచీముసలీరజః ॥ ౪౫ ॥ సగుడంభక్షితంరోగహరం । త్రిశతవర్జకృత్ ॥ కిందియచ్చగ్ధంజపాపుష్పంపిండితంపిసృజేజ్జలే ॥ ౪౬ ॥ తైలంభవేష్టుతాకారంకిందియచ్చగ్ధంజలాన్నితమ్ । ధూపార్థంధృశ్యతేచిత్రంపుష్పదంశజరాయునా ॥ ౪౭ ॥ పునర్వాక్షికధూపేనదృశ్యతేతథ్యథాపురా । కర్పూరజలకాభేతైలంపాటలిమూలయక్ ॥ ౪౮ ॥ పిష్టాలిప్యపదేద్యేచచరేదక్టారకేసరః । తృణాశ్శానాదికంపూర్వదర్శయన్తైస్సతూహలమ్ ॥ ౪౯ ॥ విషగ్రహరుజద్వంసశ్శుద్రసర్వచకామికమ్ । తత్రేషటార్కైఃప్రోక్తంసిద్ధిద్వయసమాశ్రయమ్ ॥ ౫౦ ॥ మస్త్రీధ్యానోపధికథాముద్రేజ్యాయత్రముప్తయః । చతుర్వర్గఫలంప్రోక్తంయఃపతేత్సదివంప్రజేత్ ॥ * * * * *

ఇతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ధన్వంతరి సుశ్రుతసంవాదే

ఆయుర్వేదేనానారోగహరాణ్యోపధానినామత్ర్య

శీఘ్రధికద్వితీతతమోధ్యాయః

—ధిమస్త్రీకూపాపధకథనమ్—

ధన్వంతరిః॥ ఆయురారోగ్యకర్తారటాకారాద్యాశ్చనాకదాఃఓజాగరఃపరమోమస్త్రీస్తంజప్తాచామరోభవేత్ ॥ ౧ ॥ సాయత్రీపరోమస్త్రీస్తంజప్తాభుక్తిముక్తిభాక్ । ఓంసమోనారాయణాయమస్త్రీస్సర్వార్థసాధకః॥౨॥ ఓంసమోభగవతేవాసుదేవాయసర్వార్థదః । ఓంప్రహంసమోవిష్ణవేమస్త్రీయంచౌపధంపరమ్॥ అనేనదేవాహ్యసురాసంక్రియోనిరుజోభవత్ । భూతానాముపకారశ్చతథాధర్మేషుహౌషధమ్ ॥ ౪ ॥ ధర్మస్సద్ధర్మకృద్ధర్మితైర్ధర్మైశ్చచిర్మలః । శ్రీదశ్రీశశ్రీనివాసశ్రీభరశ్రీనికేతనః ॥ ౫ ॥ శ్రియఃపతిశ్రీపరమవైశ్రీయమవాప్నుయాత్ । కామీకామప్రదశామఃకామపాలస్తథాహరిః॥ ౬ ॥ ఆనందోమాధవశ్రైష్టనామకామాయవైహరేః । రామఃపరశురామశ్చసంహృతావిష్ణురేవచ ॥ ౭ ॥ త్రివిక్రమశ్చనామానిష్టవ్యానిజగీమభిః । విద్యానభ్యవ్యతాంనిత్యంజప్తవ్యఃపురుషోత్తమః ॥ ౮ ॥ దామోదరోఽపధహరఃపుష్కరాక్షోఽక్షిరోగమత్ । హృషీకేశోభయహరోజపేదౌపధకర్షణీ ॥ ౯ ॥ అమృతంచామృతంమస్త్రీంసక్తామేచాపరాజితః । జలతారేనారసింహంపూర్వాదాక్షేమకామవాక్ ॥ ౧౦ ॥ చక్రీణంగదినంచైవశార్ఙ్గిణంభక్తినంస్తరేత్ ।

సారాయణం సర్వ కాలేన సమం యోగిభీతిమత్ ॥ ౧౦ ॥ గరుడభృతశ్చ విజయౌ ద్వా
 సుదేవం సదాజితే । ధాన్యాదిస్థాపనే సర్వ అనన్తాచ్యుతమీరయేత్ ॥ ౧౧ ॥ నా
 రాయణంచ మస్త్వస్మి దాహాదౌజలశయినమ్ । హయగ్రీవంచ విద్యాగ్రీవగర్భా
 తింసుతాస్తయే ॥ ౧౩ ॥ బలభద్రం శౌరకార్యే ఏకం నామార్థసాధకమ్ ॥ ౧౩౪ ॥

శ్రుతిశ్రీమహాపురాణే ఆగ్నేయే ధన్వంతరి సుశ్రుత సంవాదే
 ఆయుర్యే దేమ స్త్రీయాపాషధ కథనం నామ చతురశీ
 త్యధిక ద్విశతతమోధ్యాయః.

— శ్రీమృతసంజ్ఞీవనీకరసిద్ధయోగః శ్రి —

ధన్వంతరిః సిద్ధయోగానునర్వయ్యేమృతసంజ్ఞీవనీకరాః । ఆత్రేయభాషితా
 ద్వివ్యాస్తసర్వవ్యాధివిమర్దనాః ॥ ౧ ॥ ఆత్రేయః ॥ విల్వాదిపశ్చములస్య క్వాభస్య
 ద్వాతికేష్టరేపావనం పిప్పలీమూలం గుడూచీవిష్పజ్జో ౨ ధవా ॥ ౨ ॥ ఆమలక్యభయా
 కృష్ణావహ్నిస్సర్వజ్వరాస్తకః । విల్వాగ్నిమన్థశ్శౌనాకకాత్మర్యః పాటలాఫి
 రా ॥ ౩ ॥ త్రికణ్డకం పృశ్నిపర్ణిబ్రహ్మతీకణ్డకారికాః । జ్వరావిపాకపార్వాద్రికాసమ
 తుశ్శమూలకమ్ ॥ ౪ ॥ గుడూచీపర్పటిముస్తంకిరాతం విశ్వభేషజమ్ । వాతపిత్తజ్వ
 రేదేయం పశ్చభద్రమిదం స్మృతమ్ ॥ ౫ ॥ త్రివృద్విశాలకటుకాత్రిఫలారగ్వైకృతః ।
 సంసారోభేదనక్వాభః పేయస్సర్వజ్వరావహః ॥ ౬ ॥ దేవదారుబలావాసాత్రిఫ
 లావ్యోషవస్తతైః । సవిడక్షస్సితాతుల్యంతచ్ఛాన్దం పశ్చకాసజిత్ ॥ ౭ ॥ దశ
 మూలీశతీరాసాపిప్పలీవిల్వపాషరైః । శృంగీచామలకీభార్గీ గుడూచీనాగవల్లిభిః ॥
 ౮ ॥ యవాగ్రం విధి నాసిద్ధం కషాయం వాపి బేన్నరః । కాసహృద్గ్రహణీహర్షహి
 కాశశ్వాసప్రశోస్తయే ॥ ౯ ॥ మధుకం మధునాయుక్తం పిప్పలీం శరగ్రాన్వయమ్ ।
 నాగరం గుడం యుక్తం హి కాశ్మూలం లావణత్రయమ్ ॥ ౧౦ ॥ కారవ్యజాడీమరిచం
 ద్రాక్షాపృథ్విష్ణుదాడిమమ్ । సావర్పలం గుడంత్రే ద్రం సర్వారోచననాశనమ్ ॥ ౧౧ ॥
 శృంగబేరరసంచైవ మధునా సహపాయయేత్ । అరుచిశ్వాసకాసఘ్నం ప్రతిశ్వాయక
 ఘోస్తకమ్ ॥ ౧౨ ॥ వటం శృంగీశిలాలోధరీదాడిమం మధుకం మధు । పిపేక్షాబలతో
 యోనభర్తి తృష్ణానివారణమ్ ॥ ౧౩ ॥ గుడూచీవాసకం లోధరీపిప్పలీత్రైశ్చ పిప్పలీశఘ్నమ్ ।
 కఫాన్వితం జయేద్దక్తం తృష్ణాకాసజ్వరావహమ్ ॥ ౧౪ ॥ వాసకస్య రసస్తద్వత్సమధు
 ప్రాక్షణీరసః । శిరీషపుష్పసురసఖావితం మరిచం హితమ్ ॥ ౧౫ ॥ సర్వాద్రిమస్తనూ
 రోభపితృక్షక్షణ్డిలియకమ్ । నిర్గుణీశారిఖాశేభరజ్జీలచ్ఛవిహవహః ॥ ౧౬ ॥
 మహాషధం మృతాయుద్రాంపుష్కరంగ్రంభికోద్భవమ్ । పితేతలకాయుతం

శ్వాభంమూర్ఖాయాంచమదేషుచ ॥ ౧౭ ॥ హింసాపావర్జలవ్యోమైర్ద్విపలాంతై
ర్ద్వితాళకమ్ | తదుర్గుణేగవాంమూత్రేసిద్ధమున్నాదనాశనమ్ ॥ ౧౮ ॥ శబ్దపుష్పివ
చాతుష్టిస్సిద్ధంత్రాప్తిరైర్గుతమ్ | పురాణంహస్త్యపస్పారం సోన్నాదంమేధ్య
ముత్తమమ్ ॥ ౧౯ ॥ పశ్చాగవ్యంఘృతంతద్వతుకృష్ణసుచ్చభయానుతమ్ | పటోలత్రి
ఫలానిహ్నుగుడూచీధావణీవృషైః ॥ ౨౦ ॥ సకరజ్జ్వల్యుతంసిద్ధంకుష్టమద్వజ్రకంస్త్ర్య
తమ్ | నిహ్నుంపటోలంవ్యాఘ్నిదగుడూచీవాసకంతథా ॥ ౨౧ ॥ కుర్యాద్దశపలాన్యా
గానేకైకస్యసకుటితాః | జలద్రోణేవిపక్తవ్యంయావత్పాదావశేషితమ్ ॥ ౨౨ ॥
ఘృతప్రస్థంపక్షేత్రేనత్రిఫలాగర్భసంయుతమ్ | ఘృబ్బతిక్రమితిఖ్యాతం సర్విఃకుష్ట వి
నాశనమ్ ॥ ౨౩ ॥ అశీతంవాతజానోగాంశ్చత్వరింశచ్ఛపైత్రికాః | వింశతింశ్లేష్మి
కానాగ్రసేనసారోవ్రణాదికాః ॥ ౨౪ ॥ హస్త్యన్యాయోగరాజోయం యథార్క
స్తిమిరంఖలు | త్రిఫలాయాఃకషాయేనభృజ్జరాజరసేనచ ॥ ౨౫ ॥ వ్రణప్రత్యేశనంకు
కుర్యాదుపదంశప్రశాస్తయే | పటోలదశచూర్ణేనదాడిమత్సగ్రజోధవా ॥ ౨౬ ॥ గు
ణ్డయేచ్చగజేనాపిత్రిఫలాయాఃర్ణకేనచ | త్రిఫలాయోరజోయష్టిమార్కావోష్టలమా
రిచైః ॥ ౨౭ ॥ సుసైద్ధవైఃపక్షేత్రైలహభ్యక్తోచ్చర్దికాపహమ్ | సక్షీరాన్నారగవరసా
ద్విప్రప్రసమధుకోత్పలైః ॥ ౨౮ ॥ పక్షేత్తుతైలకుడవంతస్సస్యంపలితాపహమ్ | నిహ్నుం
పటోలంత్రిఫలాగుడూచీఖదిరంవుషమ్ ॥ ౨౯ ॥ భూనిహ్నుపాతాత్రిఫలాగుడూచీరక్త
చస్తనమ్ | యోగద్వయంజ్వరంహస్తీకుష్టవిస్ఫోటకాదికమ్ ॥ ౩౦ ॥ పటోలామృతభూ
నిహ్నువాసారిప్తకపర్పలైః | ఖదిరాస్తయుతైఃకౌష్ఠోవిస్ఫోటజ్వరశాన్తికృత్ ॥ ౩౧ ॥
దశమూలీభిన్నరుహపథ్యాదారుపునర్నవ్యజ్వరవిద్రధిరోషేషమశిగ్రువిశ్వజితాహి
తాః ॥ ౩౨ ॥ షఢాకంనిహ్నుపత్రాణీలేపస్సాన్యస్త్రిణశోధనః | త్రిఫలాఖదిరోదార్వీ
స్యగ్రాధాతిబలాకుశాః ॥ ౩౩ ॥ నిహ్నుమూలీకపత్రాణాంకషాయాశ్శోధనేహితాః |
కరజ్జారిప్తనిర్గుణ్డీరసోహన్యాద్వ్రిణశ్శమీ ॥ ౩౪ ॥ ధాతకీచస్తనబలాసహజ్ఞాకుకు
కోత్పలైః | దార్వీమేదోన్యైరైవస్ససర్విర్వ్రిణరోషణః ॥ ౩౫ ॥ గున్దులుత్రిఫలా
వ్యోషసమాంతైర్ద్వితయాగతః | నాడిచుష్టవ్రణంశూలంభగద్దరముఖంహరేత్ ॥
౩౬ ॥ హరితకీంమూత్రసిద్ధాంసతైలలవణాన్యతామ్ | ప్రాతఃప్రాతశ్చసేవేతకఫవా
తామయాపహమ్ ॥ ౩౭ ॥ త్రికటుత్రిఫలాక్వాథంసత్పాలవణంసేవేత్ | కఫవాతా
త్తకేష్మివవిరేకఃకఫవృద్ధినుత్ ॥ ౩౮ ॥ పిప్పలీపిప్పలీమూలవచాచిత్రకనాగరైః | శ్వా
ధితంవాపివేత్సేయమామవాతవినాశనమ్ ॥ ౩౯ ॥ రాస్నాంగుడూచీమేరణ్డదేవదా
రుకుహౌషధమ్ | పితృత్సర్వాజ్లికేవాతేసామేసస్థస్థిభిషజ్జగే ॥ ౪౦ ॥ దశమూలకషా
యంవాపివేద్వానాగరాహ్నుసా | శుక్తిగోతురకక్వాథః ప్రాతఃప్రాతర్నిషేపితః ॥
౪౧ ॥ సామవాతకటిశూలపాచనోరుక్ప్రణాశనః | సమూలపత్రశౌభాయాఃప్ర

సారణ్యాశ్చ తైలకమ్ ॥ ౪౨ ॥ గుహావ్యాస్థురసఃకలశ్చుద్ధంవాక్వాభమేవచ । ప్ర
భూతకాలమాసేవ్యషుచ్యతేవాతశోణితాత్ ॥ ౪౩ ॥ పిప్పలీవద్ధమానంవాసేవ్యం
పథ్యాగుడేనవా । పటోలక్రేఫలాతీవ్రకటుకాన్యశసాధిశమ్ ॥ ౪౪ ॥ పక్వంపీత్యా
జయత్యాశునదాహంవాశశోణితమ్ ॥ గున్దులుంకోష్ఠశీతేతుగుహావీక్రేఫలాన్యసా ॥
బలాపునర్నవైరణ్ణబృహతీద్వయగోతురైః । సహిజులవజ్రైఃపీతంసద్యోవాతరు
జాపహమ్ ॥ ౪౫ ॥ కాన్తికంపిప్పలీమూలంపఞ్చైవలవణానిచ । పిప్పలీచిత్రకంశుక్లే
త్రిఫలాత్రివృతావచా ॥ ౪౬ ॥ ద్వైతౌరౌశాద్వలాదస్త్రస్పన్దక్షిరీమహాణికా । కో
లప్రమాణాంగుళికంపిబేత్సోమీనకాయతామ్ ॥ ౪౭ ॥ శోధావసాత్రేవృతాప్ర
వృద్ధేచదరాదశ్చ । క్షీరంశోఫహదదారువద్దాభూర్నాగైశ్శుభమ్ ॥ ౪౮ ॥ కేక
స్తథారూపద్దాభూన్యక్వాభేనశోఫజితే । వ్యోమగర్భంపలాశస్యతగుణేభస్త్రవా
రిణి ॥ ౪౯ ॥ సాధికంపిబశస్సుర్విపతత్యర్థోనసంశయః । పిష్టస్సేనాపిస్పన్దోసాధి
తంచాపిలావణమ్ ॥ ౫౦ ॥ పిడక్తానలసిన్ధూన్ధరాస్నాగ్నతౌరదారుభిఃతైలంచతు
ర్గుణంసిద్ధంకటుప్రవ్యంజలేనవా ॥ ౫౧ ॥ అగ్నిమాలాపహంతైలమభ్యక్తాన్ధ్రగర్జను
తే । శతీగునాగలయక్వాభఃక్షీరరసేయతమ్ ॥ ౫౨ ॥ పయస్యాపిప్పలీవాసాక
లశ్చాసిద్ధంక్షయేహితమ్ । వచాపిడభయాశుక్లేహాభూరుష్టాగ్నదీప్యకా ॥ ౫౩ ॥ ద్వి
త్రిషట్పశురేకాంశస్తప్తపక్ష్యాశికాన్తిమాతే । చూర్ణంపీతంహస్తీగుల్మముదరంశూ
లకాశనుతే ॥ ౫౪ ॥ పాతానికున్యత్రకటుక్రేఫలాగ్నిషుసాధిశమ్ ॥ మూత్రేణమూ
ర్జగుళికాన్దుష్టహాదిన్దస్య ॥ ౫౫ ॥ వాసాన్యక్వపటోలానిక్రేఫలావాతపిష్టసు
తే । లిప్యత్యైదేహేద్వ్యంచూర్ణంకృత్సానాశనమ్ ॥ ౫౬ ॥ పిడక్తపైథ్వేనతౌరమూ
త్రేనాపిహరితే । సన్దికీబదరీజమ్బూప్రియాత్వామార్జిస్తత్యచః ॥ ౫౭ ॥ పీతాక్షీరే
ణమధ్యక్తాఃపుష్కకోణితవారణాః । బిల్వాన్మృధాతకీపాతాశుక్లేమోచరసాస్స
మాః ॥ ౫౮ ॥ పీతారుద్ధస్త్యతీసారంగుడశత్రేణదుర్జయమ్ । చాజ్లేరీకోలదధ్యమ్బునా
గరతౌరసంయుతమ్ ॥ ౫౯ ॥ పృథ్వీయకాన్ద్విధింపేయంగుదభ్రంశేరుజాపి
మ్ ॥ పిడక్తాతపిషాముస్తందారుపాతాకల్పికమ్ ॥ ౬౦ ॥ హరిశేనసమాయుక్తంశో
ఫాతీసారనాశనమ్ । శర్కరాసిన్ధుశుక్లేభిఃకృష్ణాహధుగుడేనవా ॥ ౬౧ ॥ ద్వేద్వే
షాదేద్ధరితక్వాజీవేద్వర్నశతంసుభి । క్రేఫలాపిప్పలీయక్తానమధ్వాజ్యశక్తేవసా ॥
చూర్ణమామలకంఠేనసరసేనశుభావితమ్ । మధ్యాజ్యశర్కరాయుక్తంలీధ్యాస్త్రీ
శఃపయఃపిబేత్ ॥ ౬౨ ॥ మాసపిప్పలిశాలీనాయనగోధూమయోస్తథా । చూర్ణ
భాగైస్సమాంతైశ్చపచేన్నపిప్పలికాంశుభామ్ ॥ ౬౩ ॥ తాంభూతయత్వాచపిబేచ్ఛ
ర్కరామధురంపయః । నవశ్చటకవజ్రమ్మేద్రశవారాన్ప్రియంధురమ్ ॥ ౬౪ ॥
సమక్తాధాతకీపుష్పలాధ్రసోగోశ్వలానిచ । పతత్రైరేణదాతవ్యంస్త్రీణాంవదరనా
శనమ్ ॥ ౬౫ ॥ బీజంకారణ్ణకంచాపిమధుకంశ్వేనచవ్రనమ్ । పన్నోష్పలస్యమూలా

... ౧౦౦ ...
 ... ౧౦౧ ...
 ... ౧౦౨ ...
 ... ౧౦౩ ...
 ... ౧౦౪ ...
 ... ౧౦౫ ...
 ... ౧౦౬ ...
 ... ౧౦౭ ...
 ... ౧౦౮ ...
 ... ౧౦౯ ...
 ... ౧౧౦ ...
 ... ౧౧౧ ...
 ... ౧౧౨ ...
 ... ౧౧౩ ...
 ... ౧౧౪ ...
 ... ౧౧౫ ...
 ... ౧౧౬ ...
 ... ౧౧౭ ...
 ... ౧౧౮ ...
 ... ౧౧౯ ...
 ... ౧౨౦ ...

ఇతి శ్రీమహాపురాణే ఆశ్వమేధస్వరీతిసంహితానామ ఆయు
 ర్వేదే కల్పసాగరే నావపడశీత్యధికద్వితీయతమోధ్యాయః

————— శ్రీగజపతి త్నాధి —————

పాలకాప్యః || గజలక్ష్మీచికిత్సాంచరోమపాదపదామితే ద్విర్వాహస్తామశ్వా
 చ్చాప్యపాః ప్రశస్తాస్తే సహిష్టవః || ౧ || వింత్యస్తాదశసభాశ్శీతకాలనుదాప్య
 న్ || దక్షిణంచోన్నతం దస్త్రం హితం జలదోషమ్ || అకర్ణోదవిపులాక్షాం సూ
 క్ష్మబిద్వస్వితత్వచా || తేధార్యానతథాధార్యానామనాయేచ సభూతాః || ౩ ||
 హస్తస్యః పార్శ్వగర్భిణ్యోయేచ మూథామత్యజాః || వర్ణం సత్త్వం బలం యావంతా
 ప్రస్థం హసనం జవః || ౪ || సప్తస్థితో గజశ్చేద్భక్త్యైశ్చ సేవితృభ్యః || కుక్షరాణా
 మశోభాశీవిరస్యబలస్య || ౫ || ఆయుః క్షయోక్త్యైశ్చైవ బలం శక్తిం పరీక్షయేత్ ||

